

Regeringens proposition

2025/26:262

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt

Prop.
2025/26:262

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 april 2026

Lotta Edholm

Johan Forssell
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen genomför ett paradigmskifte inom svensk migrationspolitik. Målet är att minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer för att skapa bättre förutsättningar för integration och för att minska utanförskapet. Ett viktigt led i det arbetet är att anpassa det svenska regelverket för beviljande av internationellt skydd och asylförfarandet till EU:s rättsliga miniminivå. I propositionen föreslår regeringen därför att möjligheten för vissa utlänningar att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras ur utlänningslagen (2005:716).

Propositionen innehåller även förslag om anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt. Förslagen innebär bl.a. följande:

- Terminologin och systematiken för det svenska asylförfarandet ändras.
- Det s.k. gränsförfarandet för asyl tillämpas i fler situationer än de som är obligatoriska enligt EU-rätten.
- Rätten till offentligt biträde vid handläggningen av ärenden om internationellt skydd hos Migrationsverket begränsas.
- Polismyndigheten, Migrationsverket respektive regionerna ansvarar för utförandet av det nya s.k. screeningförfarandet.
- Åldersgränsen för att ta fingeravtryck och fotografier i vissa fall under migrationsprocessen sänks till sex år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 12 juli 2026, förutom ändringarna i den nya mottagandelagen som föreslås träda i kraft den 2 oktober 2026.

1	Förslag till riksdagsbeslut	10
2	Lagtext	12
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	12
2.2	Förslag till lag om ändring i föräldrabalken	66
2.3	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	67
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga	68
2.5	Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)	69
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.....	71
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rätt psykiatrisk vård	73
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.....	75
2.9	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	76
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	79
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten	82
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn	83
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare	86
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.....	88
2.15	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	90
2.16	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	91
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.....	92
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningslag som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd	93
2.19	Förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).....	94
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning	98
2.21	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.....	100

2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område	101
2.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar	103
2.24	Förslag till lag om ändring i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende	110
2.25	Förslag till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlännningar med tillfälligt skydd i vissa fall.....	111
2.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)	112
2.27	Förslag till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000)	114
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område	123
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område	125
3	Ärendet och dess beredning	127
4	Utmönstring av permanent uppehållstillstånd i vissa fall.....	129
4.1	Hittillsvarande regler	129
4.2	Behovet av ändrade regler.....	130
4.3	Möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper bör tas bort.....	131
4.4	Utlännningar som har utvisats på grund av brott bör inte kunna beviljas permanent uppehållstillstånd	138
4.5	Reglerna om permanent uppehållstillstånd bör ändras även för s.k. spårbytare	139
4.6	Vissa följdändringar gällande anhöriginvandring.....	140
4.7	Möjligheten att upphäva ett avlägsnandebeslut bör utökas i vissa fall	145
4.8	Vissa ändringar rörande svenskt medborgarskap	147
5	Anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten	150
5.1	Migrations- och asylpakten i korthet	150
5.2	Svensk rätt bör anpassas till rättsakterna i migrations- och asylpakten.....	150
5.3	Ett nytt kapitel i utlänningslagen om internationellt skydd	154
6	Asylprocedurförordningen	155
6.1	Inledning.....	155
6.2	Systematiken i asylförfarandet	155
6.3	Definitioner	157
6.4	Beslutande myndighet	159
6.5	Kommunikation med sökanden	162

6.6	Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet	163
6.7	Personliga intervjuer	169
6.8	Åldersbedömning av underåriga.....	171
6.9	Prövningen av och handläggningstiden för ansökningar om internationellt skydd	175
6.10	Beslut om ansökningar om internationellt skydd	178
6.11	Beslut om återvändande	180
6.12	Nekad prövning av ansökningar om internationellt skydd	183
6.13	Uppenbart ogrundade ansökningar.....	186
6.14	Återkallelse av ansökningar om internationellt skydd....	188
6.15	Gränsförfarandet för asyl.....	190
6.16	Efterföljande ansökningar	201
6.17	Säkra länder.....	208
6.18	Återkallelse av internationellt skydd	211
6.19	Rätten till effektivt rättsmedel	212
6.20	Överklagandefrister	215
6.21	Överklagandets suspensiva verkan	220
6.22	Handläggningstid hos migrationsdomstolarna	226
7	Skyddsgrundsförordningen	230
7.1	Inledning	230
7.2	Flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande.....	230
7.3	Uppehållstillstånd för familjemedlemmar (familjesammanhållning).....	233
7.4	Uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd.....	238
7.5	Resehandlingar	242
7.6	Vissa ändringar i bestämmelserna om ställning som varaktigt bosatt	246
7.7	Medborgare i andra EU-stater	248
7.8	Behov av ändringar i andra författningar	252
8	Screeningförordningen.....	253
8.1	Inledning	253
8.2	Ansvariga för screening	254
8.3	Platser för screening	262
8.4	Rätten att hålla kvar någon för screening	263
8.5	Hälsokontroll	266
8.6	Sårbarhetskontroll	268
8.7	Identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroll	271
8.8	Nya möjligheter att använda lagrad biometri	276
8.9	Nya uppgiftsskyldigheter	277
8.10	Frågor om personuppgiftsbehandling.....	281
9	Eurodacförordningen	286
9.1	Inledning	286
9.2	Utökad upptagning av biometriska uppgifter	287
9.3	Sänkt åldersgräns för att ta fingeravtryck i vissa fall	292

9.4	Eurodacförordningens förhållande till dataskyddsregleringen	296
10	Asyl- och migrationshanteringsförordningen.....	298
10.1	Inledning.....	298
10.2	Överklagande av beslut om överföring	299
11	Mottagandedirektivet	301
11.1	Inledning.....	301
11.2	Direktivet har behandlats i flera lagstiftningsärenden ...	302
11.3	Ytterligare åtgärder för att genomföra direktivet.....	303
11.4	Boende på bestämd plats när en sökande befinner sig i gränsförfarandet	303
11.5	Ytterligare omständigheter ska få beaktas vid bedömningen av om det finns risk för att sökande avviker.....	306
11.6	En utökad underrättelseskyldighet för sökande av internationellt skydd	308
11.7	Begränsning av tillträde till arbetsmarknaden vid påskyndat prövningsförfarande	309
11.8	Begränsning av rätten till dagersättning och tillträde till arbetsmarknaden om sökanden befinner sig i fel medlemsstat	310
11.9	Ytterligare grund för nedsättning av dagersättning	313
11.10	Kraven på underårigas skolgång och utbildning kräver inte författningsåtgärder	316
11.11	Kraven på språkkurser och yrkesutbildning för sökande kräver inte författningsåtgärder	320
11.12	Kraven på bedömning av särskilda mottagandebehov kräver inte författningsåtgärder	323
11.13	Kraven på tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde kräver inte författningsåtgärder	325
12	Förordningen om återvändandegränsförfarande	327
12.1	Inledning.....	327
12.2	Gränsförfarandet för återvändande	327
13	Vidarebosättningsförordningen.....	330
13.1	Inledning.....	330
13.2	Uppehållstillståndens giltighetstid för vidarebosatta och deras familjemedlemmar	331
14	Ensamkommande barn	334
14.1	Anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpaktens bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn	334
14.2	Anpassning av svensk rätt till skyddsgrundsförordningens bestämmelser om ensamkommande barn	349
15	Kostnadsfri rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde	353
15.1	Utlänningslagens regler om offentligt biträde bör anpassas till migrations- och asylpaktens och EU:s rättsliga miniminivå.....	353

15.2	Rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning	356
15.2.1	Rätten till offentligt biträde för den som söker internationellt skydd bör begränsas.....	356
15.2.2	Ersättningen för kostnadsfri rättslig rådgivning bör tidsbegränsas	365
15.2.3	Rätten till offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning bör uteslutas i vissa fall.....	369
15.2.4	Vissa beslut om offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning bör inte få överklagas särskilt	370
15.3	Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen enligt asylprocedurförordningen	371
15.3.1	Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid ett överklagande bör tillgodoses genom offentligt biträde	371
15.3.2	Den enskilde bör inte ha rätt till offentligt biträde i vissa fall	373
15.3.3	En domstols beslut att neka eller entlediga ett offentligt biträde bör inte kunna överklagas.....	376
15.4	Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen	377
15.4.1	Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid ett överklagande bör tillgodoses genom offentligt biträde	377
15.4.2	Ett offentligt biträde bör inte förordnas om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång	378
15.4.3	Ett beslut att neka offentligt biträde i överklagandeprocessen bör inte kunna överklagas.....	380
16	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	381
16.1	Ikraftträdande	381
16.2	Övergångsbestämmelser.....	382
17	Konsekvenser.....	388
18	Författningskommentar.....	401
18.1	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	401
18.2	Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken	430
18.3	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	430
18.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga	431
18.5	Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)	431

18.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.....	432
18.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård	432
18.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.....	432
18.9	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	433
18.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	434
18.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.....	435
18.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.....	435
18.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare	437
18.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.	437
18.15	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	438
18.16	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	439
18.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.....	439
18.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.....	439
18.19	Förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)	439
18.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning	441
18.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.....	441
18.22	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område	442
18.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar	442
18.24	Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende	445
18.25	Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall.....	446
18.26	Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)	446
18.27	Förslaget till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000)	446

Prop. 2025/26:262	18.28	Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.....	451
	18.29	Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.....	451
	Bilaga 1	Skyddsgrundsförordningen	453
	Bilaga 2	Rättelse skyddsgrundsförordningen	487
	Bilaga 3	Asylprocedurförordningen	488
	Bilaga 4	Rättelse asylprocedurförordningen.....	564
	Bilaga 5	Förordningen om återvändandegränsförfarande.....	566
	Bilaga 6	Vidarebosättningsförordningen	576
	Bilaga 7	Rättelse vidarebosättningsförordningen	594
	Bilaga 8	Asyl- och migrationshanteringsförordningen.....	595
	Bilaga 9	Rättelse asyl- och migrationshanteringsförordningen	666
	Bilaga 10	Screeningförordningen	669
	Bilaga 11	Rättelse screeningförordningen	697
	Bilaga 12	Eurodacförordningen.....	699
	Bilaga 13	Rättelse Eurodacförordningen	768
	Bilaga 14	Mottagandedirektivet	771
	Bilaga 15	Rättelse mottagandedirektivet	806
	Bilaga 16	Sammanfattning av delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31).....	807
	Bilaga 17	Delbetänkandets lagförslag	812
	Bilaga 18	Förteckning över remissinstanserna	829
	Bilaga 19	Sammanfattning av promemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30).....	830
	Bilaga 20	Promemorians lagförslag.....	842
	Bilaga 21	Förteckning över remissinstanserna	932
	Bilaga 22	Sammanfattning av slutbetänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) i relevanta delar	933
	Bilaga 23	Slutbetänkandets lagförslag i relevanta delar	936
	Bilaga 24	Förteckning över remissinstanserna	937
	Bilaga 25	Lagrådsremissens lagförslag	939

Bilaga 26	Lagrådets yttrande	1055	Prop. 2025/26:262
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 april 2026.....		1078	

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldrabalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Prop. 2025/26:262
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar.
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall.
26. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).
27. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000).
28. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
29. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)¹

dels att 4 kap., 1 kap. 3 och 6 a §§, 5 kap. 1 c och 2 §§, 12 kap. 8 b, 19 och 19 a §§, 13 kap. 1 och 19 §§ och 14 kap. 14 a § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 1 kap. 3 och 6 a §§, 13 kap. 19 § och 14 kap. 14 a § ska utgå,

dels att 1 kap. 1, 7, 9, 14 och 15 §§, 2 kap. 1 a, 1 d, 2, 8 a och 8 c §§, 5 kap. 1–1 b, 2 a, 2 b, 3, 3 a, 3 d, 3 g, 5, 6, 8, 17 och 18 §§, 5 a kap. 1 och 1 a §§, 5 b kap. 10 §, 6 a kap. 2, 4 och 10 §§, 8 kap. 16, 17, 19, 21 och 27 §§, 9 kap. 4, 6 och 8 §§, 11 kap. 5 §, 12 kap. 3, 7, 8 a, 9 a, 16, 16 b, 16 c, 17 a, 18, 18 a och 19 b §§, 13 kap. 9 a, 10 och 17 §§, 14 kap. 5, 6, 6 a, 8 och 11 §§, 15 kap. 1 och 3 §§, 16 kap. 9 och 11 §§, 17 kap. 1 §, 18 kap. 1, 1 a, 3 och 4 §§, 20 kap. 2 §, 21 kap. 2 och 5 §§, 22 kap. 2 §, 23 kap. 2 a § och rubrikerna närmast före 5 kap. 1 och 2 a §§, 12 kap. 8 a och 9 a §§, 13 kap. 10 § och 14 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 2 kap. ska lyda ”Villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige samt bestämmelser om främlingspass och resedokument”,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 4 kap., tjugotvå nya paragrafer, 1 kap. 3 c–3 e §§, 2 kap. 1 e–1 g och 12 §§, 5 a kap. 7 a §, 7 kap. 7 j §, 8 kap. 16 a och 18 a §§, 9 kap. 2 a, 2 b och 11 a §§, 14 kap. 1 a §, 16 kap. 3 b och 9 a §§, 17 kap. 4 och 5 §§ och 18 kap. 1 b–2 a §§, och närmast före

¹ Senaste lydelse av

1 kap. 3 § 2009:1542

1 kap. 6 a § 2021:223

4 kap. 1 § 2014:1400

4 kap. 2 § 2014:1400

4 kap. 2 b § 2009:1542

4 kap. 2 c § 2021:765

4 kap. 3 § 2009:1542

4 kap. 3 a § 2021:765

4 kap. 3 b § 2009:1542

4 kap. 3 c § 2009:1542

4 kap. 4 § 2021:390

4 kap. 5 § 2014:1400

4 kap. 5 a § 2021:765

4 kap. 5 b § 2009:1542

4 kap. 5 c § 2021:765

4 kap. 5 d § 2014:198

4 kap. 6 § 2009:1542

5 kap. 1 c § 2011:1209

5 kap. 2 § 2021:765

12 kap. 8 b § 2016:1243

12 kap. 19 § 2021:765

12 kap. 19 a § 2016:1243

13 kap. 1 § 2016:1243

13 kap. 19 § 2025:58

14 kap. 14 a § 2009:1542

rubriken till 4 kap. 2009:1542

rubriken närmast före 1 kap. 6 a §

2021:223

rubriken närmast före 4 kap. 3 §

2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 § 2021:765

rubriken närmast före 4 kap. 5 b §

2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 d §

2014:198

rubriken närmast före 4 kap. 6 §

2009:1542

rubriken närmast före 13 kap. 19 §

2025:58

rubriken närmast före 14 kap. 14 a §

2009:1542.

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om

– lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

– villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

– villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige *samt bestämmelser om främlingspass och resedokument* (2 kap.),

– visering (3 kap.),

– uppehållsrätt (3 a kap.),

– uppehållsstatus, uppehållsrätt och bevis för gränsarbetare som kompletterar bestämmelserna i utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (3 b kap.),

– *flyktingar och andra skyddsbehövande* (4 kap.),

– uppehållstillstånd (5 kap.),

– ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),

– uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),

– arbetstillstånd (6 kap.),

– EU-blåkort (6 a kap.),

– tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),

– tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),

– återkallelse av tillstånd (7 kap.),

– avvisning och utvisning (8 kap.),

– utvisning på grund av brott (8 a kap.),

– kontroll- och tvångsätgärder (9 kap.),

– anmälningsskyldighet och områdesbegränsning för vissa utlänningar (9 a kap.),

– förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),

– hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),

– verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),

– handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),

– överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),

– nöjdförklaring (15 kap.),

– migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),

– skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),

– offentligt biträde (18 kap.),

– kostnadsansvar (19 kap.),

– bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),

– tillfälligt skydd (21 kap.),

– tribunalvittnen (22 kap.), och

– särskilda bemyndiganden (23 kap.).

Det gemensamma europeiska systemet för migration och internationellt skydd

3 c §²

I denna lag avses med

– skyddsgrundsförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

– asylprocedurförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

– förordningen om återvändande-gränsförfarande: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148,

– vidarebosättningsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147,

– asyl- och migrationshanteringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013,

– screeningförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, och

– Eurodacförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

3 d §

Med internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd, flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande avses i denna lag detsamma som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

3 e §

Med flyktingförklaring avses i denna lag en förklaring enligt 5 kap. 1 b § första stycket om att en medborgare i en annan EU-stat är flykting i enlighet med Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31 januari 1967.

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

7 §

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör Sveriges säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänning ska avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas *statusförklaring* eller att en utlännings *statusförklaring* ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas *internationellt skydd* eller att en utlännings *internationella skydd* ska återkallas,
- att en *flyktingförklaring* inte ska beviljas eller att en *flyktingförklaring* ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas resedokument, eller att en utlännings resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen ska återkallas,
- att en utlänning inte ska beviljas främlingspass eller att en utlännings främlingspass ska återkallas,
- att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas, eller
- att en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott inte ska meddelas ett beslut om inhibition av verkställigheten eller beviljas ett uppehållstillstånd enligt 12 kap. 16 e § eller att ett beslut om inhibition av verkställigheten ska upphävas för en sådan utlänning enligt 12 kap. 17 d §.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida *ny* prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 *eller* 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende. Detsamma

säkerhetsärende. Detsamma gäller ett ärende hos Migrationsverket om prövning enligt 12 kap. 17 a, 17 b, 17 c eller 17 d §, om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

Nuvarande lydelse

gäller ett ärende hos Migrationsverket om prövning enligt 12 kap. 17 a, 17 b, 17 c eller 17 d §, om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

Prop. 2025/26:262

Föreslagen lydelse

9 §³

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen)*.

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för *beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen och för beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen*.

14 §⁴

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktingförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktingförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag

³ Senaste lydelse 2014:792.

⁴ Senaste lydelse 2022:705.

15 §⁵

Ska det vid tillämpningen av denna lag göras en bedömning av om det finns risk för att en utlänning avviker, får hänsyn endast tas till om denne

1. tidigare har hållit sig undan,
2. har uppgett att han eller hon inte har för avsikt att lämna landet efter ett beslut om avvisning eller utvisning,
3. har uppträtt under någon identitet som var felaktig,
4. inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd,
4. inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd eller internationellt skydd,
5. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit väsentlig information,
6. tidigare har överträtt ett meddelat återreseförbud,
7. har dömts för ett brott som kan leda till fängelse, eller
8. har utvisats av allmän domstol på grund av brott.

För en sökande av internationellt skydd får även hänsyn tas till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen eller har överförts till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med samma artikel, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Hänsyn får även tas till om sökandens ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt artikel 39.1 i asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad.

2 kap.

1 a §⁶

Om en utlänning inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda ett främlingspass för honom eller henne.

Har en utlänning beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller beviljats skyddsstatus- En resehandling som utfärdas med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen för en utlänning som innehar status som

⁵ Senaste lydelse 2012:129.

⁶ Senaste lydelse 2021:765.

förklaring enligt 4 kap. 3 c §, ska Migrationsverket utfärda ett främlingspass för utlänningen, om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Migrationsverket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl.

subsidiärt skyddsbehövande eller för en familjemedlem till en person som har beviljats internationellt skydd ska utfärdas i form av ett främlingspass.

1 d §⁷

Migrationsverket får återkalla ett främlingspass om det finns skäl för det med hänsyn till Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

Ett främlingspass som har utfärdats enligt 1 a § andra stycket får dock återkallas endast om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

Migrationsverket får återkalla ett främlingspass *som har utfärdats med stöd av 1 a § första eller tredje stycket* om det finns skäl för det med hänsyn till Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

1 e §

Migrationsverket ska återkalla ett främlingspass som avses i 1 a § andra stycket om innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas eller, i fråga om familjemedlemmar till en person som har beviljats internationellt skydd, innehavarens uppehållstillstånd återkallas. Detsamma gäller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

1 f §

Migrationsverket får utfärda en särskild passhandling för resor utanför Sverige (resedokument) för en statslös utlänning. Ett resedokument ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till

⁷ Senaste lydelse 2024:28.

den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som avses i första stycket om innehavaren upphör att vara statslös.

Första stycket gäller även en medborgare i en annan EU-stat som har beviljats flyktingförklaring. Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats för en sådan person om innehavaren upphör att vara flykting.

1 g §

Bestämmelser om resedokument för en utlänning som innehar flyktingstatus finns i artikel 25 i skyddsgrundsförordningen.

Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen om innehavarens flyktingstatus återkallats eller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

2 §⁸

Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för utlänningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass och resedokument.

8 a §⁹

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,

⁸ Senaste lydelse 2021:390.

⁹ Senaste lydelse 2019:1208.

4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller

5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 5 a kap. 7 eller 7 a § eller 5 b kap. 25 §.

8 c §¹⁰

Kravet på arbetstillstånd enligt 7 § gäller inte för en utlänning som

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge,	2. har uppehållsrätt,
3. har permanent uppehållstillstånd, eller	3. har permanent uppehållstillstånd, eller
	4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

12 §

I artikel 6 i screeningförfordningen finns bestämmelser om att personer som avses i artikel 5.1 och 5.2 i den förfordningen inte ska ges tillstånd att resa in i landet under pågående screening. I artikel 43.2 och 43.3 i asylprocedurförfordningen finns bestämmelser om att personer som söker internationellt skydd och som är föremål för gränsförfarandet för asyl inte får tillåtas att resa in i landet. I artikel 4.1 i förfordningen om återvändandegränsförfarande finns en bestämmelse om att tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl inte ska ges tillstånd att resa in i landet.

4 kap. Internationellt skydd

Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige

1 § I de situationer som anges i artikel 10.4 a–c i asylprocedurförfordningen ska en utlänning som har ansökt om internationellt skydd inte ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet. I 8 kap. 16 a § andra stycket finns bestämmelser om beslut om avvisning

¹⁰ Senaste lydelse 2014:198.

Prop. 2025/26:262 och utvisning i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c. I 12 kap. 8 a § finns bestämmelser om verkställighet av sådana beslut.

2 § I de situationer som anges i artikel 56 i asylprocedurförordningen, och med undantag från artikel 68.5 d i den förordningen, ska en utlänning som har gjort en efterföljande ansökan inte ha rätt att stanna kvar i Sverige.

I de situationer som anges i artikel 68.6 i asylprocedurförordningen, och med undantag från artikel 68.5 d i den förordningen, ska en utlänning som har överklagat ett beslut om en efterföljande ansökan inte ha rätt att stanna kvar i Sverige.

Nekad prövning av en ansökan

3 § En ansökan om internationellt skydd får nekas prövning i de situationer som anges i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen.

Uppenbart ogrundad ansökan

4 § En ogrundad ansökan om internationellt skydd får förklaras som uppenbart ogrundad om någon av de situationer som anges i artikel 42.1 eller 42.3 i asylprocedurförordningen föreligger vid tidpunkten för prövningens avslutande.

Gränsförfarandet för asyl

5 § Utöver den obligatoriska tillämpning av gränsförfarandet för asyl som följer av artikel 45 i asylprocedurförordningen ska en ansökan om internationellt skydd, med de begränsningar som följer av samma förordning, prövas inom ramen för gränsförfarandet i de fall som anges i artikel 43.1 i förordningen. Det gäller dock inte om det föreligger extraordinära omständigheter.

Säkra länder

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer.

Beslutande myndighet

7 § Migrationsverket är beslutande myndighet enligt skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

8 § Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott ansöker om internationellt skydd får Migrationsverket inte bevilja internationellt skydd. Om Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas internationellt skydd, ska verket inte besluta i ärendet utan med ett eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol som verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas till.

5 kap.**Uppehållstillstånd som skyddsbehövande****Uppehållstillstånd för den som har beviljats internationellt skydd¹¹****1 §¹²**

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som har beviljats internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen.

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en flykting med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen ska gälla i tre år. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med stöd av förordningen ska också gälla i tre år.

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen ska gälla i tretton månader. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med stöd av förordningen ska gälla i två år.

Uppehållstillstånd för familjesammanhållning**1 a §¹³**

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för sådana familjemedlemmar som avses i artikel 3.9 i skyddsgrunds-förordningen och artikel 5.4 i vidarebosättnings-förordningen, till personer som har

¹¹ Senaste lydelse 2009:1542.

¹² Senaste lydelse 2021:765.

¹³ Senaste lydelse 2021:765.

beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning), finns i artikel 23 i skyddsgrunds-förordningen och i artikel 9 i vidarebosättningsförordningen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skydds-behövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd ska, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 1 § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Första–tredje styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighets-tiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första, andra och fjärde styckena.

Flyktingförklaring och uppehålls-tillstånd för medborgare i en annan EU-stat

1 b §¹⁴

En asylansökan får avvisas om sökanden

En medborgare i en annan EU-stat som omfattas av definitionen av flykting i Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och sökanden inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31 januari 1967, och som inte är utesluten från att anses som flykting enligt konventionen, ska förklaras vara flykting (flyktingförklaring). En flyktingförklaring får dock vägras om personen

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning eller säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

En flyktingförklaring ska återkallas om personen inte längre anses vara flykting och får återkallas om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flyktingförklaring skulle få vägras.

Beslut enligt första och andra styckena meddelas av Migrationsverket.

En medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting och som befinner sig i

Sverige ska beviljas uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i tre år.

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till skyddsbehövande som återtagits enligt 4 kap. 5 d §

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till skyddsbehövande som *har* återtagits enligt 5 a kap. 7 a §¹⁵

2 a §¹⁶

Om en flykting eller en *alternativt* skyddsbehövande som har återtagits enligt 4 kap. 5 d § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Om en flykting eller en *subsidiärt* skyddsbehövande som har återtagits enligt 5 a kap. 7 a § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Uppehållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

2 b §¹⁷

Permanent uppehållstillstånd skall ges till den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Den som *har* beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige *ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ska gälla i fem år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i fem år.*

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med första stycket.

3 §¹⁸

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,
2. ett utländskt barn som är ogift och

¹⁵ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁶ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁷ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁸ Senaste lydelse 2023:652.

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, *och*

5. *en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.*

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer, *och*

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen

Prop. 2025/26:262 åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

åberopar anknytning till (anknytningspersonen)

1. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, och

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehålls-tillstånd.

Tredje stycket gäller inte om utlänningsen är en sådan familje-medlem som avses i artikel 23.1 i skyddsgrunds-förordningen.

3 a §¹⁹

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till 1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller*

har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*.

3 d §²⁰

Om anknytningspersonen har beviljats *uppehållstillstånd* som flykting eller *förklarats vara flykting* gäller kraven i 3 b § endast om

Om anknytningspersonen har beviljats *internationellt skydd* som flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

²⁰ Senaste lydelse 2023:652. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

Prop. 2025/26:262 beviljats *uppehållstillstånd* som beviljats *internationellt skydd* som flykting *eller förklarats vara* flykting, flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

3 g §²¹

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b §*, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a §

stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. *Om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.* En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut *och om annat inte följer av femte stycket*, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Ett permanent uppehållstillstånd enligt fjärde stycket får inte beviljas om en utlänning har haft ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

5 §

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft

1. uppehållstillstånd för arbete,
2. uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller utbildning på forskarnivå,
3. ett av Sverige utfärdat EU-blåkort,
4. ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd eller ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, eller
5. ett av Sverige utfärdat tillstånd för säsongarbete.

Ett permanent uppehållstillstånd får även beviljas en utlänning som sedan minst

1. två år har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för näringsverksamhet, om verksamheten är etablerad, eller
2. tre år har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, utbildning på forskarnivå eller ett av Sverige utfärdat EU-blåkort.

Upphållstillstånd får beviljas en utlänning som har sin försörjning ordnad på annat sätt än genom anställning.

I 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Vid tillämpningen av första stycket ska inte räknas tid under vilken utlänningen har haft ett uppehållstillstånd för arbete efter avslag på asylansökan.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²²

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. *En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

8 §²³

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns särskilda skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte *en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c §* eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen. Kraven i 7 § gäller inte när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

17 §²⁴

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1, 2, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

²³ Senaste lydelse 2021:765.

²⁴ Senaste lydelse 2022:1015.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:238

Föreslagen lydelse

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen *har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller* 1. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §, kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen *har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,* 6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrunds-förordningen,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört en högskoleutbildning som avser studier som motsvarar minst två terminer eller fullföljt minst två terminer vid en utbildning på

forskarnivå eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §, Prop. 2025/26:262

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller
11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c, 16 e, 16 g, 17 a, 17 c och 18–20 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap.

1 §²⁵

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har *flykting-statusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket*, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om *asyl eller ansökan om ny prövning gavs in* och den dag då *asyl* beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har *beviljats internationellt skydd*, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om *internationellt skydd gjordes* och den dag då *uppehållstillstånd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande* beviljades *med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte räknas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

²⁵ Senaste lydelse 2019:462.

Om en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska vistelsetid i Sverige dessförinnan inte beaktas vid beräkningen av den vistelsetid som avses i första stycket.

1 a §²⁶

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden

1. har utnyttjat möjligheten till rörlighet för längre vistelse för EU-blåkortsinnehavare,

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

3. de senaste två åren räknat från tiden för ansökan har haft EU-blåkort enligt 6 a kap. 1 §.

Vistelse utanför den medlemsstat där utlänningen har uppehållstillstånd under kortare tid än tolv månader i följd och inte mer än arton månader sammanlagt ska vid beräkning av vistelsetiden enligt första stycket 2 inte anses vara avbrott i vistelsen.

Återtagande av skyddsbehövande som har ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar

7 a §

Om en annan EU-stat har ålagt en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i den staten och som har internationellt skydd i Sverige att lämna den staten, ska han eller hon återtas till Sverige. Detsamma gäller hans eller hennes familjemedlemmar, om de har

5 b kap.

10 §²⁷

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om ett sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *internationellt* skydd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har ansökt om ett EU-blåkort, om ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring.

6 a kap.

2 §²⁸

Ett EU-blåkort ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz,

2. har ansökt om *uppehålls-* tillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har ansökt om *internationellt* skydd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 b §, 12 kap. 18 § första stycket 1 eller 22 kap. eller har ansökt om sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

5. har ansökt om uppehållstillstånd för att utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,

6. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och utövar sin rätt att vistas i Sverige som arbetstagare eller egen företagare,

²⁷ Senaste lydelse 2024:1220.

²⁸ Senaste lydelse 2024:1220.

7. reser in i Sverige i enlighet med åtaganden enligt ett internationellt avtal som underlättar inresa och tillfällig vistelse för vissa kategorier av personer med anknytning till handel och investeringar, med undantag för utlännningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse,

8. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas, eller

9. är utstationerad i Sverige enligt lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare, med undantag för utlännningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:238

Föreslagen lydelse

4 §

En utlänning som vill ha ett EU-blåkort i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett EU-blåkort,

2. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och har slutfört studier som motsvarar 180 högskolepoäng,

3. utlänningen har genomfört ett forskningsprojekt i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,

4. utlänningen har ett uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser,

4. utlänningen har ett uppehållstillstånd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser,

5. utlänningen har ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd eller ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse,

6. utlänningen har ett av Sverige utfärdat uppehålls- och arbetstillstånd för säsongarbete,

7. utlänningen har uppehållsrätt på grund av familjeanknytning till en EES-medborgare,

8. utlänningen har uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning till en medborgare i Schweiz,

9. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 9 §,

10. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 5 kap. 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 5 kap. 10 a §, och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

11. det finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller för en utlänning som utnyttjar möjligheten till rörlighet för längre vistelse enligt 3 c §, om ansökan lämnas in senast en månad efter inresan i Sverige.

10 §²⁹

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för familjemedlemmar i detta kapitel gäller inte för familjemedlemmar till

1. EES-medborgare som har rätt till fri rörlighet i Sverige,
2. medborgare i Schweiz som har rätt till fri rörlighet i Sverige, eller
3. innehavare av ett EU-blåkort som har *en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring* i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har *en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring* i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

3. innehavare av ett EU-blåkort som har *internationellt skydd* i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har *internationellt skydd* i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt artikel 24 i skyddsgrundsförordningen.

7 kap.

7 j §

I artikel 24 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om att uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av den artikeln får återkallas endast om utlänningens internationella skydd har återkallats. Upphållstillståndet ska återkallas om förutsättningarna för det är uppfyllda.

I artikel 23 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning). Därutöver ska ett sådant uppehållstillstånd återkallas om

1. anknytningspersonens internationella skydd har återkallats,

²⁹ Senaste lydelse 2024:1220.

2. utlänningen är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd,

3. det finns starka indikationer på att äktenskapet har ingåtts eller samboförhållandet inletts enbart för att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

4. förhållandet upphör.

8 kap.

16 §³⁰

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller om en ansökan om uppehållsstatus avslås och utlänningen befinner sig i Sverige.

Första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket.

Beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd

16 a §

I artikel 37 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om beslut om återvändande när en ansökan om internationellt skydd

1. nekas prövning,

2. avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller

3. avslås som implicit eller uttryckligen återkallad.

I de situationer som anges i 4 kap. 1 § ska det, såvitt avser artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen och om inte synnerliga skäl talar emot det, snarast möjligt meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning som ska få verkställas utan att det har fått laga kraft. Ett sådant beslut behöver inte meddelas om det redan finns ett verkställbart beslut om avvisning, utvisning eller återvändande.

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning om utlännings

1. söker asyl här,

2. har en nära familjemedlem
som söker asyl här, eller

3. kan komma att avvisas med
stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

I andra fall får såväl Migrationsverket som Polismyndigheten pröva frågan om avvisning.

Om Polismyndigheten anser det tveksamt om en utlänning bör avvisas, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket.

1. har en nära familjemedlem
som söker *internationellt skydd* här,
eller

2. kan komma att avvisas med
stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

18 a §

Migrationsverket ska pröva frågan om återvändande i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen.

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning eller utvisning enligt 16 a § andra stycket.

19 §³²

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 *eller* 2 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att *det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan)*. Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.

Det får endast anses uppenbart att det inte finns grund för asyl om

1. utlännings uppgifter saknar betydelse för prövningen av ansökan,

2. utlännings uppgifter saknar tillförlitlighet, eller

3. utlännings kommer från ett säkert ursprungsland enligt en

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att uppehållstillstånd inte ska beviljas.

³¹ Senaste lydelse 2016:875.

³² Senaste lydelse 2021:223. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

Prop. 2025/26:262 *sådan förteckning som avses i 1 kap. 6 a §, och han eller hon*

a) är medborgare i det landet eller är en statslös person som tidigare har haft sin vanliga vistelseort där, och

b) inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte ska anses som ett säkert ursprungsland för honom eller henne.

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

21 §³³

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet i enlighet med beslutet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningen avviker,

2. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,

3. utlänningen genom ett avvisningsbeslut nekas att resa in i landet,

4. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller

5. utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

Första och andra styckena gäller inte för en utlänning som omfattas av förordningen om återvändandegränsförfarande. Då gäller i stället det som sägs om tidsfrist för frivillig avresa i artikel 4.5 i den förordningen.

27 §³⁴

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen ska förbjudas att återvända till Sverige för viss tid, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

³³ Senaste lydelse 2017:22.

³⁴ Senaste lydelse 2014:198.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvísning eller utvisning, får ett sådant beslut samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvísning eller utvisning, får ett sådant beslut samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som avses i artikel 3.5 och 3.6 i skyddsgrundsförordningen.

9 kap.

Kontroll av personer enligt screeningförordningen

2 a §

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för att utföra identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförordningen. Polismyndigheten ansvarar för att utföra säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen.

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för att utföra sårbarhetskontroll enligt artikel 12.3, registrering av biometriska uppgifter enligt artikel 8.5 d, ifyllande av screeningformuläret enligt artikel 17 och avslutande åtgärder enligt artikel 18 i screeningförordningen.

Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att hjälpa Polismyndigheten och Migrationsverket med utförandet av åtgärder enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka platser som

screening ska genomföras på enligt screeningförfordningen.

2 b §

En polisman får kroppsvisitera en person i samband med identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 eller säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförfordningen och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande. En sådan åtgärd får genomföras i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten.

En särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen som enligt 2 a § hjälper Polismyndigheten har samma befogenheter som en polisman enligt första stycket.

Vid åtgärder enligt denna paragraf gäller 2 § tredje–femte styckena. Om en åtgärd enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks, får åtgärden genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller av en anställd vid Migrationsverket.

4 §³⁵

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd *eller internationellt skydd* när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

En utlännings biljett för resan från Sverige får tas om hand av Migrationsverket eller Polismyndigheten i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det. Detta gäller om

1. utlänningen saknar pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd när detta krävs för inresa eller vistelse i Sverige, eller

2. utlänningen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd. 2. utlänningen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd eller internationellt skydd.

Biljetten får tas om hand endast om

– det framstår som sannolikt att utlänningen inte kommer att få tillstånd att vistas här, och

– det finns anledning att anta att utlänningen annars gör sig av med biljetten och inte själv kan betala kostnaden för sin resa från Sverige.

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om Migrationsverket och Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt sex år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, 2. biometriska uppgifter ska tas i enlighet med artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1 i Eurodacförordningen,

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

I de fall som avses i artiklarna 18.1, 18.2 och 20.1 i Eurodacförordningen får även en utlandsmyndighet ta fotografi och fingeravtryck enligt första stycket 2.

Det fotografi och de fingeravtryck som tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 eller artikel 23.1 i Eurodacförordningen ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

³⁶ Senaste lydelse 2014:655.

³⁷ Senaste lydelse 2021:765.

11 a §

Den som ska genomgå screening enligt screeningförfordningen får hållas kvar för utredning i samband med screeningen. Detta gäller dock inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap.

Rätten att hålla kvar någon för utredning gäller som längst under tolv timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare tolv timmar.

En åtgärd enligt första stycket får utföras av en polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen.

11 kap.

5 §³⁸

En utlänning som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, 2 eller 2 a §* även om utlänningen inte har ansökt om *ett sådant tillstånd*.

En utlänning som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *internationellt skydd* även om utlänningen inte har ansökt om sådant *skydd*.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, ska han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas ska se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen ska vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

12 kap.

3 §³⁹

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i *4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt*, får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i *artiklarna 3.6 och 15 c i skyddsgrundsförordningen* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

³⁸ Senaste lydelse 2009:1542.

³⁹ Senaste lydelse 2021:765.

Migrationsverkets beslut om avvísning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 *eller* 2 eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om

Migrationsverkets beslut om avvísning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om

1. utlänningen har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller
2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvísning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande

Verkställighet av beslut om avvísning, utvisning och återvändande i ärenden om internationellt skydd⁴¹

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, får ett beslut om avvísning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft.

Ett beslut om avvísning eller utvisning enligt 8 kap. 16 a § andra stycket får verkställas även om det inte har fått laga kraft. Bestämmelser om när andra beslut om avvísning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd får verkställas finns i artikel 68.1–68.3 i asyl-procedureförordningen.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. Då gäller i stället att beslutet om avvísning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvísning överklagas ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvísningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvísning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvísningsbeslut som gäller ett

Bestämmelser om när en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, i samband med att domstolen prövar en fråga om internationellt skydd, får tillåta en utlänning att stanna kvar i Sverige, finns i artikel 68.4 och 68.7 i asylprocedureförordningen.

⁴⁰ Senaste lydelse 2016:1243.

⁴¹ Senaste lydelse 2021:765.

⁴² Senaste lydelse 2021:765.

Prop. 2025/26:262 *ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.*

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

En begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till migrationsdomstolen inom en vecka från den dag då utlänningen fick del av beslutet.

Om en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige har lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 i asylprocedurförordningen, inom ramen för ett gränsförfarande för asyl, ska begäran prövas inom en vecka från den dag då begäran kom in till migrationsdomstolen.

Verkställighet av ett beslut om överföring enligt Dublin-förordningen

Verkställighet av ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen⁴³

9 a §⁴⁴

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen)*, och inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *asyl- och migrationshanteringsförordningen*, och inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

⁴³ Senaste lydelse 2017:523.

⁴⁴ Senaste lydelse 2017:523.

yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

Prop. 2025/26:262

16 §⁴⁵

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen beviljar en utlänning uppehållstillstånd får samtidigt ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphävas, om utlänningen har beviljats *flyktingsstatusförklaring eller alternativ skyddsstatusförklaring*.

Om Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen beviljar en utlänning uppehållstillstånd får samtidigt ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphävas, om utlänningen har beviljats *internationellt skydd eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige*.

Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller. Motsvarande gäller om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

I 5 kap. 20 § föreskrivs att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

16 b §

I fråga om den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott får, om det finns ett bestående hinder mot att beslutet om utvisning verkställs, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter Migrationsverkets ställningstagande i ärendet, bevilja uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller om det

1. finns hinder enligt 1, 2 eller 3 § mot att utvisningsbeslutet verkställs,
2. finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. finns medicinska hinder.

Upphållstillstånd och arbetstillstånd får också beviljas om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska följande särskilt beaktas:

- brottslighetens art och omfattning,
- den tid som har förflutit sedan utvisningsbeslutet meddelades,
- utlänningens skötsamhet och risken för fortsatt brottslighet, och
- utlänningens hälsotillstånd och levnadsförhållanden i övrigt.

⁴⁵ Senaste lydelse 2025:225.

Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen finner att utlänningen är flykting enligt 4 kap. 1 § eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § gäller även det som anges i 5 kap. 1 §. Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 c §⁴⁶

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 16 b § ska vara tidsbegränsat. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan ett tidsbegränsat tillstånd gäller.

Om ett utvisningsbeslut upphävs enligt 16 d §, får utlänningen beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Detta gäller dock endast om utlänningen efter det att utvisningsbeslutet vann laga kraft har beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd i sammanlagt minst fem år.

I 5 kap. 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

17 a §

Om det finns ett hinder, som inte är bestående, mot att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut verkställs ska Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, besluta om inhibition av verkställigheten, om

1. utlänningen förekommer i ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 §,
2. utlänningen är utesluten från att anses som flykting eller alternativt skyddsbehövande,
3. utlänningen har vägrats flyktingstatusförklaring,
2. utlänningen är utesluten från att anses som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande,
3. utlänningen har vägrats flyktingstatus enligt artikel 14.2 skyddsgrundsförordningen,

4. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, eller
 5. det i övrigt finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens
 levnadssätt som motiverar det.

Om det finns synnerliga skäl får utlänningen i stället beviljas ett
 tidsbegränsat uppehållstillstånd. Upphållstillståndet ska gälla i högst ett
 år.

18 §

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om
 verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft
 kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte
 kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att
 beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de
 omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som
 krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan
 särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för
 ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att
 uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första
 stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle
 ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

*Första stycket 1 gäller inte om
 nya omständigheter ska prövas
 inom ramen för en efterföljande
 ansökan enligt artikel 55 i asyl-
 procedurförordningen.*

Första–fjärde styckena gäller inte för en utlänning som omfattas av
 bestämmelserna i 17 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 a §⁴⁷

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket för att det
 finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och
 gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller
 den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får
 dock inte vara kortare än ett år. Ett uppehållstillstånd som i andra fall
 beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska
 gälla i ett år.

*En ansökan om permanent
 uppehållstillstånd får, när
 giltighetstiden för ett uppehålls-*

⁴⁷ Senaste lydelse 2021:765. Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

Prop. 2025/26:262 *tillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.*

19 b §⁴⁸

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som *anges i 19 § första stycket 1* och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som *kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §* och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om *internationellt skydd* och en sådan ansökan inte tidigare har prövats genom ett beslut *som fått laga kraft*. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

13 kap.

9 a §⁴⁹

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen underrättas.

I ärenden om internationellt skydd ska kommunikation med sökanden ske genom att underrättelse lämnas eller skickas

⁴⁸ Senaste lydelse 2021:765.

⁴⁹ Senaste lydelse 2009:1542.

till honom eller henne. Vid sådan kommunikation ska delgivning användas. Prop. 2025/26:262

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningsen har fått tillfälle att yttra sig.

Motivering av beslut

Myndighetens beslut⁵⁰

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

10 §

Ett beslut ska vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet om det avser

- uppehållsrätt,
- resedokument,
- uppehållstillstånd,
- arbetstillstånd,
- statusförklaring, – flyktningförklaring,
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- avvisning eller utvisning,
- återreseförbud,
- upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott,
- förlängning eller upphävande av tidsfrist för frivillig avresa,
- inhibition av verkställigheten,
- anmälningsskyldighet,
- förvar eller uppsikt,
- kroppsvisitation, eller
- rumsvisitation.

Vid beslut i fråga om nationell visering får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänningsen har dock alltid rätt till motivering av ett beslut i fråga om nationell visering, om beslutet går utlänningsen emot och utlänningsen är en familjemedlem till en EES-medborgare eller omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, utan att vara EES-medborgare eller medborgare i Schweiz.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §⁵¹

Om den som ansöker om uppehållstillstånd som flyktning enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn ska Migrationsverket, om det finns skäl Migrationsverket ska göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25 i asylprocedurförordningen och så snart som möjligt fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år

⁵⁰ Senaste lydelse 2006:219.

⁵¹ Senaste lydelse 2021:765.

Prop. 2025/26:262 att ifrågasätta att sökanden är under 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om *uppehållstillstånd*.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om *internationellt skydd*.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

14 kap.

Beslut enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen

1 a §

Beslut som anges i artikel 67.1 eller 67.2 i asylprocedurförordningen och beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får överklagas till en migrationsdomstol. Beslut om att återkalla internationellt skydd i de fall som avses i artikel 66.6 i asylprocedurförordningen får dock inte överklagas.

Ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen eller ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 b i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

5 §⁵²

Migrationsverkets beslut att inte bevilja *ny* prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. *Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.*

Migrationsverkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b § får överklagas till en migrationsdomstol.

Statusförklaring och resedokument

Resedokument och flyktförklaring⁵³

6 §⁵⁴

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 a, 3 c och 4 §§ i fråga om statusförklaring eller resedokument eller om återkallelse av statusförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets beslut enligt 2 kap. 1 f § och 1 g § andra stycket samt artikel 25 i skyddsgrundsförordningen i fråga om resedokument och enligt 5 kap. 1 b § i fråga om flyktförklaring eller återkallelse av flyktförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grund att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatusförklaring.

Ett beslut om återkallelse av resedokument enligt 2 kap. 1 f § tredje stycket på den grunden att innehavaren upphör att vara flykting eller enligt 2 kap. 1 g § andra stycket på den grunden att innehavarens flyktingstatus återkallas får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingförklaring eller flyktingstatus.

6 a §⁵⁵

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om främlingspass eller om återkallelse av ett främlingspass får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av främlingspass enligt 2 kap. 1 e § på den grunden att innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas får endast överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om

⁵² Senaste lydelse 2016:1243.

⁵³ Senaste lydelse 2009:1542.

⁵⁴ Senaste lydelse 2021:390.

⁵⁵ Senaste lydelse 2024:28.

återkallelse av status som subsidiärt skyddsbehövande.

Ett beslut om återkallelse av främlingspass enligt 2 kap. 1 e § på den grunden att innehavarens uppehållstillstånd återkallas får endast överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av uppehållstillståndet.

8 §⁵⁶

Beslut av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket enligt denna lag får överklagas särskilt, och då i samma ordning som det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller
2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

Första stycket gäller även Polismyndighetens, Säkerhetspolisens eller Migrationsverkets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv.

Första stycket 1 gäller inte Migrationsverkets beslut enligt 18 kap. 1 a eller 1 b §.

Beslut av Regeringskansliet i frågor enligt första och andra styckena får överklagas till en migrationsdomstol.

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

11 §

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument, främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 17 a § första stycket eller 17 d §, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket.

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, internationellt skydd, resedokument, flyktningförklaring, främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 17 a § första stycket eller 17 d §, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket.

15 kap.**1 §**

En utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning eller utvisning kan förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller domen i den delen (nöjdförklaring).

En utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning eller utvisning kan förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller domen i den delen (nöjdförklaring). *Detta gäller inte en utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande enligt artikel 67 i asylprocedurförordningen.*

3 §⁵⁷

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller främlingspass, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, resedokument eller främlingspass, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

16 kap.**3 b §**

En migrationsdomstol ska senast inom två månader från den dag då överklagandet kom in till domstolen avgöra ett mål om internationellt skydd som avser ett sådant beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att

- 1. neka prövning av en ansökan,*
- 2. avslå en ansökan som uppenbart ogrundad, eller*
- 3. avslå en ansökan som implicit återkallad.*

⁵⁷ Senaste lydelse 2009:1542.

En migrationsdomstol ska senast inom åtta månader från den dag då överklagandet kom in till domstolen avgöra ett mål om internationellt skydd som avser ett sådant beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att

1. avslå en ansökan som ogrundad, eller

2. återkalla internationellt skydd.

Migrationsdomstolen får förlänga en sådan tidsfrist som avses i första eller andra stycket om det är nödvändigt med anledning av behovet av ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet.

Första–tredje styckena gäller inte ett mål om internationellt skydd som prövas inom ramen för ett gränsförfarande för asyl. Ett sådant mål ska avgöras inom tre veckor från den dag då överklagandet kom in till domstolen.

9 §⁵⁸

En migrationsdomstols beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen. En migrationsdomstols beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av Polismyndigheten får dock inte överklagas i andra fall än de som avses i 14 kap. 2 § andra meningen.

En migrationsdomstols beslut om förvar i annat fall än efter överklagande i förvarsfrågan får överklagas särskilt till Migrationsöverdomstolen.

En migrationsdomstols beslut att inte förordna ett offentligt biträde enligt 18 kap. 2 eller 2 a § får inte överklagas. Detsamma gäller en migrationsdomstols beslut att entlediga ett offentligt biträde enligt 18 kap. 2 §.

Migrationsöverdomstolens beslut får inte överklagas.

9 a §

Ett överklagande av en migrationsdomstols beslut om överföring enligt asyl- och

migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till den migrationsdomstol som meddelade beslutet inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. Prop. 2025/26:262

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

11 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om

1. statusförklaring eller 1. internationellt skydd efter uppehållstillstånd som flyktning överlämnande enligt 4 kap. 8 §, enligt 4 kap. 1 § eller som eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket, eller

2. inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket.

Prövningstillstånd krävs inte heller om migrationsdomstolen i ett överklagat mål upphäver ett beslut om inhibition av verkställigheten som har meddelats med stöd av 12 kap. 17 a § första stycket.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

1 §⁵⁹

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om internationellt skydd, ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

⁵⁹ Senaste lydelse 2014:655.

4 §

Polismyndigheten, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen ska till varandra lämna de uppgifter som behövs för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppdrag enligt 9 kap. 2 a §.

5 §

Den region som har utfört en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen ska på eget initiativ till Polismyndigheten lämna de uppgifter som behövs och som framkommit vid kontrollen.

Lydelse enligt SFS 2026:385

Föreslagen lydelse

18 kap.

1 §⁶⁰

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. anmälningsskyldighet enligt 9 a kap.,

5. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

6. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar

vårdnadshavare här i landet om ny
prövning har beviljats barnet.

Prop. 2025/26:262

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt
10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

*I mål och ärenden enligt asyl-
procedurförordningen eller asyl-
och migrationshanterings-
förordningen, med undantag för
mål och ärenden om förvar enligt
artikel 44 i asyl- och migrations-
hanteringsförordningen, gäller i
stället 1 a–2 a §§.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §⁶¹

*I mål som rör överklagande av
Migrationsverkets beslut i fråga om
statusförklaring och beslut att inte
bevilja ny prövning ska på
utlänningsbegäran offentligt
biträde förordnas om utlännings-
befinner sig i Sverige och det inte
är uppenbart att överklagandet inte
kommer att bifallas.*

*Offentligt biträde ska alltid
förordnas i mål enligt första stycket
för barn som befinner sig i Sverige
och som saknar vårdnadshavare
här i landet.*

*I ärenden enligt asylprocedur-
förordningen ska på utlännings-
begäran offentligt biträde
förordnas för den som har rätt till
kostnadsfri rättslig rådgivning
enligt artikel 16 i den
förordningen. I de situationer som
anges i artikel 16.3 i den
förordningen ska offentligt biträde
dock inte förordnas.*

*Ersättning för arbete får endast
lämnas för kostnadsfri rättslig
rådgivning som motsvarar högst
två timmars arbete eller, om det
finns skäl för det, högst tre timmars
arbete. I övrigt ska 27 §
rättshjälpslagen (1996:1619)
tillämpas i fråga om rätt till
ersättning.*

1 b §

*I ärenden enligt asyl- och
migrationshanteringsförordningen
ska på utlänningsbegäran
offentligt biträde förordnas för den
som har rätt till kostnadsfri rättslig
rådgivning enligt artikel 21 i den
förordningen.*

*Ersättning för arbete får endast
lämnas för kostnadsfri rättslig
rådgivning som motsvarar högst en
timmes arbete. I övrigt ska 27 §*

⁶¹ Senaste lydelse 2016:1243.

rättshjälpslagen (1996:1619)
tillämpas i fråga om rätt till
ersättning.

Ett förordnande enligt första
stycket gäller till dess att ansvarig
medlemsstat fastställs.

2 §⁶²

Vid överklagande av beslut enligt
asylprocedurförordningen ska en
migrationsdomstol eller
Migrationsöverdomstolen på
utlännings begäran förordna
offentligt biträde för den som
åtgärden avser om ett sådant inte
redan har förordnats. I de
situationer som anges i artikel 17.2
b och d i den förordningen ska
offentligt biträde dock inte
förordnas.

En migrationsdomstol ska
entlediga ett offentligt biträde som
har förordnats med stöd av 1 a § i
de situationer som anges i
artikel 17.2 b och d i asylprocedur-
förordningen.

2 a §

Vid överklagande av beslut enligt
asyl- och migrationshanterings-
förordningen ska en migrations-
domstol eller Migrations-
överdomstolen på utlännings
begäran förordna offentligt biträde
för den som åtgärden avser. Om
överklagandet anses sakna rimliga
utsikter till framgång ska offentligt
biträde dock inte förordnas.

3 §

Den som är förordnad som
offentligt biträde för ett barn som
saknar vårdnadshavare här i landet
är utan särskilt förordnande barnets
ställföreträdare i det mål eller
ärende som förordnandet avser.
Detta gäller dock inte om det finns
en god man för barnet enligt lagen

Den som är förordnad som
offentligt biträde för ett barn som
saknar vårdnadshavare här i landet
är utan särskilt förordnande barnets
ställföreträdare i det mål eller
ärende som förordnandet avser.
Detta gäller dock inte om det finns
en god man för barnet enligt lagen

(2005:429) om god man för ensamkommande barn.

(2005:429) om god man för ensamkommande barn *eller om det har utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare för barnet enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen.*

Prop. 2025/26:262

4 §

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *skall* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentlig biträde för barnet.

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *ska* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentlig biträde för barnet.

I artikel 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen anges de uppgifter som en företrädare eller tillfällig företrädare ska utföra, om en sådan har utsetts för ett ensamkommande barn enligt artikel 23.2 i den förordningen.

20 kap.

2 §⁶³

Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppsåtligt uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 a kap. inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

Första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i *artikel 3.5 eller 3.6 i skyddsgrundsförordningen.*

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

21 kap.

2 §⁶⁴

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige ska ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.*

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen

⁶³ Senaste lydelse 2022:1015.

⁶⁴ Senaste lydelse 2009:1542.

endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt artikel 12 i skyddsgrundsförordningen eller får vägras flyktingstatus enligt artikel 14.2 i samma förordning.

5 §⁶⁵

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om internationellt skydd prövas.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

Om en ansökan enligt första stycket inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

22 kap.

2 §⁶⁶

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år ska ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

- make eller sambo,
- barn som är beroende av vittnet, samt
- annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b §

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att anses som flykting enligt artikel 12 i

⁶⁵ Senaste lydelse 2009:1542.

⁶⁶ Senaste lydelse 2009:1542.

eller att en flykting får vägras skyddsgrundsförordningen eller får Prop. 2025/26:262
uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. vägras flyktingstatus enligt
artikel 14.2 i samma förordning.

23 kap.

2 a §⁶⁷

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Sådana föreskrifter får inte innebära att avgift tas ut för handläggning av ärenden om uppehållstillstånd som gäller

1. skyddsbehov, 1. skyddsbehov, *utom i fråga om utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrundsförordningen,*
2. familjeåterförening med personer som fått uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov eller synnerligen ömmande omständigheter,
3. vidarebosättning i Sverige, eller
4. personer som omfattas av EES-avtalet eller andra internationella avtal.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring samt anmälningar om verkställighetshinder som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd är tillämpligt. Detsamma gäller för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026.

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i denna lag jämföras flyktingstatusförklaring med flyktingstatus och alternativ skyddsstatusförklaring med status som subsidiärt skyddsbehövande.

4. För en flykting för vilken det har utfärdats ett resedokument enligt 4 kap. 4 § i den äldre lydelsen gäller 4 kap. 4 § andra stycket och 14 kap. 6 § i den äldre lydelsen. För en alternativt skyddsbehövande för vilken det har utfärdats ett främlingspass enligt 2 kap. 1 a § i den äldre lydelsen gäller 2 kap. 1 d § i den äldre lydelsen.

5. För en utlännings som har beviljats tillfälligt skydd enligt 21 kap. ska, i fråga om uppgifter som tas med stöd av Eurodacförordningen, den äldre lydelsen av 9 kap. 8 § tillämpas till och med den 12 juni 2029.

⁶⁷ Senaste lydelse 2013:606.

Härigenom föreskrivs att det i föräldrabalken¹ ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 8 b och 8 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

8 b §

En särskilt förordnad vårdnadshavare ska inte utses för ett barn för vilket det ska utses en förmyndare enligt artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

8 c §

Bestämmelserna i denna balk om särskilt förordnad vårdnadshavare gäller även för en sådan förmyndare som avses i artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347.

I artikel 33.2 i förordningen anges vilka särskilda uppgifter som en förmyndare som har utsetts enligt förordningen ska utföra.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2026:381

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlännen har beviljats *en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen.*

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlännen har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.*

En utlänning som har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen ska inte anses vara bosatt här.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här i landet om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 5 kap. 3 § andra stycket i den äldre lydelsen.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §¹

Beslut om vård med stöd av denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*

10. återvändande enligt Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.5 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen* eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.*

Av 2 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall framgår att andra stycket inte gäller för den som omfattas av den lagen.

¹ Senaste lydelse 2024:692.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.
2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026, eller en förklaring enligt motsvarande äldre bestämmelser, eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 4 § i den äldre lydelsen.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §²

Har beträffande någon som vårdas enligt denna lag beslut meddelats om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*
10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

I fråga om en patient som är utlämning upphör tvångsvården vid verkställighet av ett beslut om hemsändande som har meddelats med stöd av 23 kap. 2 § utlänningslagen.

¹ Lagen omtryckt 2008:415.

² Senaste lydelse 2022:703.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §²

Bestämmelserna i 29 § första stycket lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård gäller i fråga om upphörande av rättspsykiatrisk vård i samband med

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en patient som genomgår rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning,

2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. överlämnande, *och*

4. utlämning.

3. överlämnande,

4. utlämning, *och*

5. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen *eller återvända efter beslut enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348* får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

1. det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet, och

2. chefsöverläkaren finner att förutsättningarna för vårdens upphörande i 16 § första stycket 1 är uppfyllda och att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs.

Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

Om beslut har meddelats att verkställigheten av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård ska föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet.

¹ Lagen omtryckt 2008:416.

² Senaste lydelse 2022:704.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 1 c § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 c §¹

Det som föreskrivs i 1 § första stycket 1 om utläningar som avses där gäller också för utläningar som har ansökt om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd och ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2017:578.

Prop. 2025/26:262 2.9 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU),

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europa-

² Senaste lydelse 2021:770.

parlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket i den äldre lydelsen.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 6, 8, 11 a och 20 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Ett barn som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslöst förvärvar svenskt medborgarskap efter anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) *eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser.*

¹ Senaste lydelse 2024:423.

8 §

En utlänning som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös förvärvar svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon

1. har fyllt arton men inte tjugooett år vid anmälningsstillfället,
2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716),
2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) *eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser,*
3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och
4. inte har dömts för ett brott mot Sveriges säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre.

11 a §

I stället för vad som anges i 11 § första stycket 3 ska sökanden ha haft hemvist här i landet

1. sedan två år i fråga om den som
 - a) är dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, eller
 - b) tidigare har varit svensk medborgare,
2. sedan fem år i fråga om den som är statslös, eller
3. sedan sju år i fråga om den som
 - a) är att bedöma som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716),
 - a) är att bedöma som flykting enligt artikel 3.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347,
 - b) är gift eller sambo med en svensk medborgare, eller
 - c) inte har fyllt tjugooett år vid ansökningstillfället.

Första stycket 3 b gäller endast om äktenskapet eller samboförhållandet har varat i minst fem år och sökandens make eller sambo har varit svensk medborgare i minst fem år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som

är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge, eller

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd och

a) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716), eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller motsvarande äldre bestämmelser, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en sådan utlänning som avses i a.

Kravet i första stycket 2 på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd gäller inte för den som har hemvist i Sverige sedan tio år.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) ska vid tillämpningen av denna lag uppehållsrätt likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller för de utlänningar som har beviljats uppehållsstatus i Sverige enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s. 7).

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Prop. 2025/26:262 2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454)
om behandling av personuppgifter inom
socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:190 Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med socialtjänst

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst, den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av unga eller av missbrukare och den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende,

2. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd,

3. verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse,

4. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå,

5. verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade,

6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av *asylsökande m.fl.*

6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av *sökande av internationellt skydd och andra utlännningar,*

7. handläggning av ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,

8. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall, och

9. verksamhet enligt lagen (2026:000) om utredningar för att förebygga suicid.

Med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1–8. Med socialtjänst avses vidare uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 9.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 a, 1 b och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

I denna lag avses med

– asylprocedurförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

– asyl- och migrationshanteringsförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013,

– screeningförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, och

– Eurodacförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU)

2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

1 b §

Denna lag gäller även i fråga om en sådan företrädare eller tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.3 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen.

Av artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.4 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen framgår vilka krav som ställs på en sådan företrädare eller tillfällig företrädare.

I artikel 23.2 och 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen och artikel 23.2 och 23.3 i asyl- och migrationshanteringsförordningen anges de tidsfrister som ska följas när en företrädare eller tillfällig företrädare förordnas enligt de förordningarna samt vilka särskilda uppgifter som en sådan företrädare eller tillfällig företrädare ska utföra.

Av artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.4 i screeningförordningen och

artikel 14.1 i Eurodacförordningen Prop. 2025/26:262
framgår vilka krav som ställs på en
sådan företrädare eller tillfällig
företrädare.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:222 *Föreslagen lydelse*

2 §

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Detta gäller oavsett om barnet söker uppehållstillstånd i landet eller inte.

En god man ska också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här.

En god man ska inte förordnas, En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövt.
eller om en företrädare eller en tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Vid förordnande av en företrädare eller tillfällig företrädare enligt asylprocedurförordningen ska Migrationsverket lämna den information som anges i artikel 23.5 i den förordningen till barnet och företrädaren eller den tillfälliga företrädaren.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:238

Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har beviljats *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser*, eller har ansökt om ett sådant *tillstånd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

1. har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU*, eller har ansökt om *internationellt skydd enligt samma förordning* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har beviljats *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen*,

2. har beviljats *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen (2005:716)*,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,

6. har ansökt om uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller

7. har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.
 2. För en utlänning som har sökt eller beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026, eller motsvarande äldre bestämmelser, gäller 3 § i den äldre lydelsen.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

dels att 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 §, och närmast före 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *asylsökande* och vissa andra utlänningar.

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *sökande av internationellt skydd* och vissa andra utlänningar.

Lydelse enligt SFS 2026:386

Föreslagen lydelse

4 §

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om *uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser* och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen, eller

1. har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU* och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) och som inte är folkbokförda här i landet,

5. har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen. Prop. 2025/26:262

Sådana utlännningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning *eller* utvisning. Det gäller dock inte en utlännings som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Nuvarande lydelse

Sådana utlännningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning, utvisning *eller återvändande*. Det gäller dock inte en utlännings som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Föreslagen lydelse

Hälsokontroll

9 §

Regionerna ansvarar för att utföra sådan hälsokontroll som avses i 17 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716), i fråga om utlännningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i hälsokontrollen.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlännings som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 4 § i den äldre lydelsen.

2.16 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 13 a § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

13 a §¹

Om tillströmningen av asylsökande eller personer som ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlännningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

Om tillströmningen av *personer som söker internationellt skydd* eller ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlännningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

1. kraven på att hänsyn ska tas till allmänna intressen vid lokalisering av bebyggelse enligt 2 kap. 6, 9 och 10 §§,

2. kraven på tomter, allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader enligt 8 kap. 9–12 §§,

3. kraven på bygglov, rivningslov och marklov enligt 9 kap., och

4. bestämmelserna om genomförandet av bygg-, rivnings- och markåtgärder i 10 kap. 2–4 §§.

Sådana föreskrifter om undantag ska vara proportionella i förhållande till de intressen som de bestämmelser som anges i första stycket 1–4 avser att skydda och främja. Föreskrifterna får endast avse åtgärder för ändring av byggnadsverk eller nybyggnad av enkla byggnadsverk och avse åtgärder som pågår under högst tre år.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:974.

Prop. 2025/26:262 2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156)
om samhällsorientering för vissa nyanlända
invandrare

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (2013:156) om samhällsorientering
för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §¹

Lagen gäller för nyanlända
invandrare som har fyllt 18 år men
inte har uppnått riktåldern för
pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§
socialförsäkringsbalken, är
folkbokförda i en kommun och har
beviljats uppehållstillstånd enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 §
utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen,
eller

3. 21 eller 22 kap. utlännings-
lagen.

Lagen gäller för nyanlända
invandrare som har fyllt 18 år men
inte har uppnått riktåldern för
pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§
socialförsäkringsbalken, är
folkbokförda i en kommun och har
beviljats uppehållstillstånd

1. som flykting eller subsidiärt
skyddsbehövande med stöd av
artikel 24 i Europaparlamentets
och rådets förordning (EU)
2024/1347 av den 14 maj 2024 om
normer för när tredjelands-
medborgare eller statslösa
personer ska anses berättigade till
internationellt skydd, för en
enhetlig status för flyktingar eller
personer som uppfyller kraven för
att betecknas som subsidiärt
skyddsbehövande och för inne-
hållet i det beviljade skyddet, om
ändring av rådets direktiv
2003/109/EG och om upphävande
av Europaparlamentets och rådets
direktiv 2011/95/EU eller
motsvarande äldre bestämmelser,

2. enligt 5 kap. 4 eller 6 §,
12 kap. 18 §, 21 kap. eller 22 kap.
utlänningslagen (2005:716), eller

3. efter vidarebosättning.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:407)
om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar
som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd ska införas en ny paragraf, 12 §, och närmast före 12 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hälsokontroll

12 §

Regionerna ansvarar för att utföra sådan hälsokontroll som avses i 17 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716), i fråga om utlänningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i hälsokontrollen.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Prop. 2025/26:262 2.19 Förslag till lag om ändring i
utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 2, 5, 11, 15 och 20 §§ utlänningsdatalagen (2016:27) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas verksamhet som rör

1. utlänningars inresa i Sverige, i en stat som ingår i Europeiska unionen, i en stat som är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz,

2. utlänningars vistelse eller arbete i Sverige och utresa eller avlägsnande från Sverige,

3. statusförklaring,

4. mottagande av *asylsökande* och andra utlänningar,

4. mottagande av *sökande av internationellt skydd* och andra utlänningar,

5. bistånd och stöd till utlänningar,

6. svenskt medborgarskap,

7. statlig ersättning för kostnader för utlänningar,

8. bosättning av utlänningar, eller

9. utfärdande av resehandlingar.

5 §¹

Denna lag gäller inte när personuppgifter behandlas med stöd av

1. lagen (2006:444) om passagerarregister,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex),

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med

jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning),

Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

7. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, eller

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011.

11 §²

Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna får behandla personuppgifter om det behövs för

1. handläggning av ärenden eller en myndighets biträde i sådana ärenden i verksamhet som avses i 2 och 3 §§,

2. kontroll av utlännings i samband med inresa och utresa samt kontroll under vistelsen i Sverige,

3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av asylsökande och andra utlännings,

3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av sökande av internationellt skydd och andra utlännings,

² Senaste lydelse 2025:1293.

4. framställning av statistik,
5. utförande av testverksamhet, eller
6. fullgörande av en rättslig skyldighet att registrera eller på annat sätt dokumentera en personuppgift.

Migrationsverket och Polismyndigheten får även behandla personuppgifter om det behövs för bedömningen av personers lämplighet för uppdrag som offentligt biträde eller tolk.

15 §³

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8 och 8 h §§ utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om *uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,*

1. vid prövning av ansökningar om *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,*

2. i ärenden om avvisning och utvisning,
3. i testverksamhet,
4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,
5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot biometreregister som förs enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
6. vid kontroll av utlännningar under vistelsen i Sverige, *eller*
6. vid kontroll av utlännningar under vistelsen i Sverige,
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

8. vid identifiering eller
verifiering av identitet enligt
artikel 14 och säkerhetskontroll
enligt artikel 15 i
Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1356 av den
14 maj 2024 om införande av
screening av
tredjelandsmedborgare vid de yttre
gränserna och om ändring av
förordningarna (EG) nr 767/2008,
(EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240
och (EU) 2019/817.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och
2. föreskrifter om gallring.

20 §⁴

Polismyndigheten har rätt att ta del av personuppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 eller 15 § vid direktåtkomst enligt 19 §. Säkerhetspolisen och utlandsmyndigheterna har motsvarande rätt att vid direktåtkomst ta del av uppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 §.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6 eller 7.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6, 7 eller 8.

Om det finns skäl för det ska Migrationsverket på eget initiativ lämna uppgifter som avses i andra stycket andra meningen till Polismyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

⁴ Senaste lydelse 2025:132.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Härigenom föreskrivs att 2, 4 och 7 §§ lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller en nyanländ som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om *det har beviljats enligt*

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Lagen gäller dock inte barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller en nyanländ som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om

1. uppehållstillståndet har beviljats en flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. uppehållstillståndet har beviljats enligt 5 kap. 4 eller 6 §, 12 kap. 18 §, 21 kap. eller 22 kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. uppehållstillståndet har beviljats efter vidarebosättning.

4 §

Lagen gäller dock inte barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan

ställföreträdare (ensamkommande barn), om inte barnet har beviljats uppehållstillstånd *enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)*.

sådan ställföreträdare (ensamkommande barn), om inte barnet har beviljats uppehållstillstånd *efter vidarebosättning*.

Prop. 2025/26:262

7 §¹

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och bor på Migrationsverkets asylboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd *enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)*.

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *asylsökande* som vistas i kommunen.

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och bor på Migrationsverkets asylboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd *efter vidarebosättning*.

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *personer som söker internationellt skydd* som vistas i kommunen.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:59.

2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om

1. uppehållstillståndet har beviljats en flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. uppehållstillståndet har beviljats enligt 5 kap. 4 eller 6 §, 12 kap. 18 §, 21 kap. eller 22 kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. uppehållstillståndet har beviljats efter vidarebosättning.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:232 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, *eller*

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

Prop. 2025/26:262 utresesystemet för utresesystemet för
brottsbekämpande ändamål och om brottsbekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008 förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011. och (EU) nr 1077/2011, eller

11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

dels att 1 kap. 2–6 §§, 2 kap. 6 §, 5 kap. 1 §, 6 kap. 6 §, 7 kap. 1, 16–18 och 22 §§, 8 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 7 kap. 1 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken ”Tillämpliga bestämmelser i annan författning” ska införas en ny paragraf, 1 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

Om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

3 §

En ansökan om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § ska handläggas enligt denna lag.

En ansökan om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § ska handläggas enligt denna lag.

3 a §

I denna lag avses med

– skyddsgrundsförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt

skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, och

– asylprocedurförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

4 §

I skyddsgrundsförordningen finns följande bestämmelser som tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. artikel 13 om beviljande av flyktingstatus,

2. artikel 18 om beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande,

3. artikel 23 om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning),

4. artikel 24 om uppehållstillstånd för den som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, och

5. artikel 25 om utfärdande av resedokument för den som har flyktingstatus.

Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. 4 kap. 3–4 §§ om statusförklaring och resedokument,

2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och

1. 2 kap. 1 f och 1 g §§ om resedokument,

2. 4 kap. 3 § om nekad prövning av en ansökan,

3. 5 kap. 1, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

4. 5 kap. 1 b § om flyktingförklaring och uppehållstillstånd, och

3. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.

5. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.

5 §

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (Dublin-förordningen) finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot andra EU-stater, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen) finns bestämmelser om överföring av sökande av internationellt skydd som tillämpas gentemot andra EU-stater, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

6 §

Med EES-medborgare och familjemedlem till EES-medborgare avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 3 b § andra stycket och 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Med flykting och alternativt skyddsbehövande avses detsamma som i 4 kap. 1–2 c §§ utlänningslagen.

Med internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd, flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande avses i denna lag detsamma som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Med flyktingförklaring avses i denna lag detsamma som i utlänningslagen.

2 kap.

6 §

När en utlännings utvisas enligt 1 § får den beslutande myndigheten samtidigt återkalla en statusförklaring. Det som sägs om återkallelse i 4 kap. 5 b och 5 c §§ utlänningslagen (2005:716) ska också tillämpas vid beslutet.

När en utlännings utvisas enligt 1 § får den beslutande myndigheten samtidigt återkalla en status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande som beviljats med stöd av skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser eller en flyktingförklaring som beviljats enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716). I skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av

flyktingstatus i artikel 14 och om återkallelse av status som subsidiärt skyddsbehövande i artikel 19. Det som sägs om återkallelse i 5 kap. 1 b § utlänningslagen ska tillämpas vid återkallelse av en flyktingförklaring.

När en utlänning utvisas enligt 1 § ska den beslutande myndigheten även återkalla ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

5 kap.

1 §¹

De tvångsmedel som anges i 2–3 a och 5–7 §§ får användas om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte kan verkställas på grund av ett beslut om inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) *eller ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen* inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

6 kap.

6 §

Om det inte måste antas att utlänningen saknar behov av biträde, ska ett offentligt biträde förordnas i mål och ärenden om

1. utvisning,
2. användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 8 eller 9 §,
3. verkställighet av utvisning,
 - a) när ett beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats, eller
 - b) om frågan gäller förvar och utlänningen har hållits i förvar i mer än tre dagar.

Utöver detta ska ett offentligt biträde förordnas för en utlänning som inte har fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare i Sverige, om utlänningen är tagen i förvar eller har ansökt om *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande*.

Utöver detta ska ett offentligt biträde förordnas för en utlänning som inte har fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare i Sverige, om utlänningen är tagen i förvar eller har ansökt om *internationellt skydd*.

7 kap.

**Beslut om utvisning, uppehålls-
tillstånd, *statusförklaring* och
närliggande frågor****Beslut om utvisning, uppehålls-
tillstånd, *internationellt skydd* och
närliggande frågor**

1 §

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument och ställning som varaktigt bosatt i Sverige får överklagas till regeringen.

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument och ställning som varaktigt bosatt i Sverige får överklagas till regeringen.

**Handläggning enligt utlännings-
lagen av vissa överklaganden****Handläggning av vissa
överklaganden**

16 §

Om Migrationsverket har avslagit både en ansökan om utvisning enligt denna lag och en ansökan från utlänningen om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ett överklagande från utlänningen *handläggas enligt utlänningslagen (2005:716)*. Detta gäller dock inte om också Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

Om Migrationsverket har avslagit både en ansökan om utvisning enligt denna lag och en ansökan från utlänningen om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska *denna lag inte tillämpas i fråga om* ett överklagande från utlänningen. Detta gäller dock inte om också Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

17 §

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Detta gäller dock inte när det gäller sådana ansökningar om uppehållstillstånd som avses i 2 kap. 9 § första stycket.

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Detta gäller dock inte när det gäller sådana ansökningar om uppehållstillstånd som avses i 2 kap. 9 § första stycket.

18 §

Om regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas och

Om regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas och

utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).

utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning. *Vid en sådan prövning ska denna lag inte tillämpas.*

Det framgår av 2 kap. 9 § tredje stycket att regeringen i vissa fall ska överlämna en ansökan om uppehållstillstånd till Migrationsverket när regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas.

22 §

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet när nöjdförklaringen lämnas, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet när nöjdförklaringen lämnas, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska han eller hon genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

8 kap.

1 §

Till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppehåller sig i Sverige trots att han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt denna lag inte har haft rätt att återvända hit. Detta gäller dock inte om utlänningen har flytt hit för att undgå sådan förföljelse som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716).

Till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppehåller sig i Sverige trots att han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt denna lag inte har haft rätt att återvända hit. Detta gäller dock inte om utlänningen har flytt hit för att undgå sådan förföljelse som avses i artikel 3.5 i skyddsgrundsförordningen.

Är brottet ringa ska åtal för ett sådant brott inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att

bevilja och återkalla internationellt skydd är tillämpligt. Detsamma gäller för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026. Prop. 2025/26:262

3. I fråga om återkallelse av resedokument för en flykting för vilken det har utfärdats ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller hänvisningen i 1 kap. 4 § 1 i den äldre lydelsen till 4 kap. 4 § andra stycket utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026.

Prop. 2025/26:262 2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:79)
om placering av barn i skyddat boende

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §

Beslut enligt denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,

4. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

5. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

6. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

7. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

8. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, eller

9. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

8. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

9. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs 3 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall ska följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 3 § i den äldre lydelsen.

2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 15 § utlänningsdatalagen (2016:27) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:945) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:945

Föreslagen lydelse

15 §

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8, 8 h och 8 j §§ utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,

1. vid prövning av ansökningar om internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2. i ärenden om avvisning och utvisning,

3. i testverksamhet,

4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,

5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot biometriregister som förs enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,

6. vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige, eller

6. vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige,

7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, eller

8. vid identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 och säkerhetskontroll enligt artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och
2. föreskrifter om gallring.

Prop. 2025/26:262 2.27 Förslag till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000)

Häriigenom föreskrivs¹ i fråga om mottagandelagen (2026:000)

dels att 1 kap. 2, 5, 6 och 9–12 §§, 2 kap. 4, 5, 7 och 9 §§, 3 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 1, 3–5 och 8 §§, 5 kap. 5 §, 6 kap. 1, 3, 4, 7 och 8 §§, 10 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 1 kap. 12 § och 6 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:229 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Lagen omfattar en utlänning som

1. har ansökt om *uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716)*, eller

1. har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU eller flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716)*, eller

2. har ansökt om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen.

5 §

En utlänning som enligt 3 § första stycket 2 har upphört att omfattas av lagen och som har återvänt till Sverige omfattas återigen av lagen om

1. utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd och ärendet ännu inte har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft, eller

1. utlänningen har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348* eller uppehållstillstånd och ärendet ännu inte har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft, eller

2. utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft och inte har upphört att gälla.

6 §

Lagen omfattar inte en utlänning

1. som har ansökt om nytt eller fortsatt uppehållstillstånd om

1. som har ansökt om *internationellt skydd enligt*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd, i den ursprungliga lydelsen.

utlännningen vid tidpunkten för ansökan hade uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och var folkbokförd i Sverige,

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 eller nytt eller fortsatt uppehållstillstånd, om utlännningen vid tidpunkten för ansökan hade uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och var folkbokförd i Sverige,

2. som är under 18 år och bor hos en vårdnadshavare som inte omfattas av lagen,

3. som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om det inte finns synnerliga skäl för att utlännningen ska omfattas av lagen,

4. som ansöker om eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen (2005:716),

5. vars ansökan om uppehållstillstånd handläggs enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller

5. vars ansökan om uppehållstillstånd, internationellt skydd eller flyktförklaring handläggs enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller

6. som har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen, om inte annat följer av 2 § lagen (2026:000) om bistånd till vissa utlännningar vid inhibition av verkställigheten.

9 §

Med en asylsökande avses i denna lag en utlännning vars ansökan om uppehållstillstånd som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) är under prövning.

Med en sökande av internationellt skydd avses i denna lag en utlännning som har ansökt om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 eller flyktförklaring enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716) och vars ansökan är under prövning.

Med en asylsökande avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlännning med tillfälligt skydd eller en utlännning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

Med en sökande av internationellt skydd avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlännning med tillfälligt skydd eller en utlännning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

10 §

Med en utlännning med uppehållstillstånd avses i denna lag en utlännning som har ett uppehållstillstånd.

Med en utlännning med uppehållstillstånd avses även en utlännning, som inte är en asylsökande, vars ansökan om ett nytt eller fortsatt uppehållstillstånd är under prövning. Detta gäller inte om

Med en utlännning med uppehållstillstånd avses även en utlännning, som inte är en sökande av internationellt skydd, vars ansökan om ett nytt eller fortsatt uppehållstillstånd är under prövning. Detta

Prop. 2025/26:262 utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart. gäller inte om utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

Med en utlänning med uppehållstillstånd avses dock inte ett ensamkommande barn eller en utlänning med tillfälligt skydd.

11 §

Med en *utlänning med avlägsnandebeslut* avses i denna lag en utlänning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning, som fått laga kraft eller som får verkställas omedelbart.

Med en utlänning med avlägsnandebeslut avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd, en *asylsökande* eller en utlänning med uppehållstillstånd.

Med en utlänning med avlägsnandebeslut avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd, en *sökande av internationellt skydd* eller en utlänning med uppehållstillstånd.

Asyl- och migrationshanteringsförordningen

Allmänna bestämmelser

12 §

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Ett beslut om *återvändande i ärenden om internationellt skydd* och ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

2 kap.

4 §

Migrationsverket får anvisa en kommun att ordna boende för

1. en utlänning med tillfälligt skydd, och
2. en *asylsökande*, om tillströmningen av *asylsökande* har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att behovet av platser på asylboenden ska kunna tillgodoses.
2. en *sökande av internationellt skydd*, om tillströmningen av *sökande av internationellt skydd* har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att behovet av platser på asylboenden ska kunna tillgodoses.

5 §

Vid fördelningen av anvisningar enligt 4 § mellan kommuner ska hänsyn tas till varje kommuns arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *asylsökande* som vistas i kommunen.

Vid fördelningen av anvisningar enligt 4 § mellan kommuner ska hänsyn tas till varje kommuns arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *sökande av internationellt skydd* som vistas i kommunen.

7 §

En kommun ska lämna bistånd enligt denna lag till en utlänning med tillfälligt skydd och till ett ensamkommande barn, om utlänningen vistas i kommunen och biståndet behövs till dess att Migrationsverket tar ansvar för att bistånd lämnas.

Detsamma gäller i fråga om en *asylsökande* som vistas i kommunen om tillströmningen av *asylsökande* har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och Migrationsverket bedömer att bistånd behöver lämnas.

Detsamma gäller i fråga om en *sökande av internationellt skydd* som vistas i kommunen om tillströmningen av *sökande av internationellt skydd* har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och Migrationsverket bedömer att bistånd behöver lämnas.

9 §

En kommun ska efter anvisning av Migrationsverket ordna boende för en *asylsökande* och en utlänning med tillfälligt skydd.

En kommun ska efter anvisning av Migrationsverket ordna boende för en *sökande av internationellt skydd* och en utlänning med tillfälligt skydd.

I 5 § lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning finns bestämmelser om en kommuns skyldighet att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen.

Det som sägs om asylboende i denna lag gäller även när kommunen ordnar ett sådant boende som avses i första och andra styckena, så länge utlänningen omfattas av denna lag.

3 kap.

2 §

Migrationsverket ska tilldela en *asylsökande* och en utlänning med avlägsnande beslut en plats på ett asylboende.

Migrationsverket ska tilldela en *sökande av internationellt skydd* och en utlänning med avlägsnande beslut en plats på ett asylboende.

3 §

Migrationsverket får besluta att en *asylsökande* som har fyllt 16 år ska bo enbart på en viss bestämd plats, om det är nödvändigt med

Migrationsverket får besluta att en *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år ska bo enbart på en viss bestämd plats, om det är

hänsyn till allmän ordning eller om det finns risk för att utlänningen avviker.

Vid bedömningen av om det finns risk för att utlänningen avviker ska 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) tillämpas.

nödvändigt med hänsyn till allmän ordning eller om det finns risk för att utlänningen avviker.

Migrationsverket får besluta att en sökande vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet för asyl enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 under prövningen av ansökan ska bo enbart på en viss bestämd plats i närheten av Sveriges yttre gräns eller i anvisade områden inom svenskt territorium.

4 kap.

1 §

En *asylsökande* och en utlänning med avlägsnandebeslut får inte lämna det län där det tilldelade asylboendet finns.

En *sökande av internationellt skydd* och en utlänning med avlägsnandebeslut får inte lämna det län där det tilldelade asylboendet finns.

Om utlänningen inte bor på det tilldelade asylboendet av sådana skäl som anges i 6 kap. 3 § andra stycket, får utlänningen inte lämna det län där han eller hon bor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utöka områdena enligt första och andra styckena med en eller flera angränsande kommuner.

3 §

En *asylsökande* som har fyllt 16 år och bor på det tilldelade asylboendet ska medverka vid närvarokontroll på boendet. En *asylsökande* som har meddelats ett beslut om anmälningsskyldighet enligt 5 § behöver dock inte medverka vid sådan närvarokontroll.

En *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år och bor på det tilldelade asylboendet ska medverka vid närvarokontroll på boendet. En *sökande av internationellt skydd* som har meddelats ett beslut om anmälningsskyldighet enligt 5 § behöver dock inte medverka vid sådan närvarokontroll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omfattningen av närvarokontrollerna.

4 §

Migrationsverket ska ge en *asylsökande* tillstånd att inte medverka vid närvarokontroll, om det finns särskilda skäl.

Migrationsverket ska ge en *sökande av internationellt skydd* tillstånd att inte medverka vid närvarokontroll, om det finns särskilda skäl.

5 §

Migrationsverket får besluta att en *asylsökande* som har fyllt 16 år ska anmäla sig till verket vid en viss angiven tidpunkt eller vid vissa angivna tidpunkter för att säkerställa att beslut enligt 3 kap. 3 § följs eller om det finns risk för att den *asylsökande* avviker.

Vid bedömningen av om det finns risk för att den *asylsökande* avviker ska 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) tillämpas.

Migrationsverket får besluta att en *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år ska anmäla sig till verket vid en viss angiven tidpunkt eller vid vissa angivna tidpunkter för att säkerställa att beslut enligt 3 kap. 3 § följs eller om det finns risk för att den *sökande* avviker.

Vid bedömningen av om det finns risk för att den *sökande* avviker ska 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) tillämpas.

8 §

En *asylsökande* som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress.

En *sökande av internationellt skydd* som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress, ett telefonnummer på vilket han eller hon kan nås och, om sådan finns, sin e-postadress.

5 kap.

5 §

En *asylsökande* och ett ensamkommande barn får undantas från kravet i utlänningslagen (2005:716) på arbetstillstånd endast om utlänningsens ärende om *uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § den lagen* inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *lämnades in* och förutsatt att förseningen inte beror på utlänningsen.

En *utlänning* som har ansökt om *internationellt skydd* får beviljas *tillträde till arbetsmarknaden genom att* undantas från kravet i utlänningslagen (2005:716) på arbetstillstånd endast om utlänningsens ärende inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *registrerades* och förutsatt att förseningen inte beror på utlänningsen.

Om en utlänning som har ansökt om internationellt skydd befinner sig i ett påskyndat prövningsförfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348, ska utlänningsen inte beviljas tillträde till arbetsmarknaden. Om tillträde redan har beviljats ska det upphävas.

Migrationsverket avgör om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

Migrationsverket avgör om förutsättningarna enligt första eller andra stycket är uppfyllda.

En utlänning som har ansökt om internationellt skydd, som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt artikel 17.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351, och som skriftligen underrättats om ett beslut om överföring har inte rätt till tillträde till arbetsmarknaden.

6 kap.

1 §

En utlänning som omfattas av denna lag har rätt till bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag om utlänningen saknar inkomst eller egna tillgångar och, i tillämpliga fall, uppfyller villkoren i 3–6 §§.

Dagersättning lämnas för den dagliga livsföringen. Särskilt bidrag lämnas för annat angeläget behov.

En utlänning som omfattas av denna lag har rätt till bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag om utlänningen saknar inkomst eller egna tillgångar och, i tillämpliga fall, uppfyller villkoren i 1 a och 3–6 §§.

1 a §

En utlänning som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt artikel 17.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 och som skriftligen underrättats om ett beslut om överföring har endast rätt till dagersättning om utlänningen inte erbjuds plats på ett asylboende där fri kost ingår.

Särskilda villkor för asylsökande och utläningar med avlägsnandebeslut

Särskilda villkor för sökande av internationellt skydd och utläningar med avlägsnandebeslut

3 §

En asylsökande och en utlänning med avlägsnandebeslut har rätt till dagersättning och särskilt bidrag endast om utlänningen bor enbart på det tilldelade asylboendet.

En sökande av internationellt skydd och en utlänning med avlägsnandebeslut har rätt till dagersättning och särskilt bidrag endast om utlänningen bor enbart på det tilldelade asylboendet.

Första stycket gäller inte för en utlänning som

1. bor tillsammans med en medlem av den närmaste familjen som är bosatt i Sverige, eller
2. med hänsyn till sina personliga förhållanden har synnerliga skäl att inte bo på asylboende.

4 §

En *asylsökande* som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om den *asylsökande* medverkar till att klarlägga sin identitet.

En utlänning med avlägsnandebeslut som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om utlänningen medverkar till åtgärder för att beslutet ska kunna verkställas.

En *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om den *sökande* medverkar till att klarlägga sin identitet.

7 §

Dagersättningen får sättas ned för en utlänning som har fyllt 18 år om utlänningen försvårar utredningen i ett pågående ärende om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan. Ersättningen får inte sättas ned i den del som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

Om utlänningen efter en nedsättning av dagersättningen på nytt försvårar utredningen *i ärendet genom att hålla sig undan* får ersättningen sättas ned helt om utlänningen erbjuder plats på ett asylboende där fri kost ingår.

Dagersättningen får sättas ned för en utlänning som har fyllt 18 år om utlänningen försvårar utredningen i ett pågående ärende om *internationellt skydd eller uppehållstillstånd* genom att hålla sig undan, *underlåta att samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfylla de förfarandekrav som fastställts*. Ersättningen får inte sättas ned i den del som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

Om utlänningen efter en nedsättning av dagersättningen på nytt försvårar utredningen *på sätt som anges i första stycket*, får dagersättningen sättas ned helt om utlänningen erbjuder plats på ett asylboende där fri kost ingår.

8 §

Dagersättningen får sättas ned helt för en utlänning under

1. två till fyra veckor om utlänningen gjort sig skyldig till allvarlig misskötsamhet på ett asylboende,

2. en vecka för varje dag som utlänningen inte följt skyldigheten att inte lämna ett begränsat område enligt 4 kap. 1 §,

3. två veckor för varje tillfälle som utlänningen inte följt sin anmälningsskyldighet enligt 4 kap. 5 §, *eller*

4. en vecka om utlänningen för andra gången inom en månads tid inte följt anmälningsskyldigheten enligt 4 kap. 6 §.

3. två veckor för varje tillfälle som utlänningen inte följt sin anmälningsskyldighet enligt 4 kap. 5 §,

4. en vecka om utlänningen för andra gången inom en månads tid inte följt anmälningsskyldigheten enligt 4 kap. 6 §, *eller*

5. två veckor om utlänningen låtit bli att delta i samhällsintroduktion enligt 5 kap. 1 §.

Dagersättningen får inte sättas ned enligt första stycket 2–4 till följd av omständigheter som utlänningsen inte rått över.

Dagersättningen får inte sättas ned enligt första stycket 2–5 till följd av omständigheter som utlänningsen inte rått över.

10 kap.

1 §

Migrationsverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut om anvisning till en kommun att ordna boende *och* beslut om tilldelning av eller erbjudande om boendeplats får dock inte överklagas.

Beslut om anvisning till en kommun att ordna boende, beslut om tilldelning av eller erbjudande om boendeplats, *eller beslut om boende på en bestämd plats eller inom ett särskilt anvisat område när sökanden befinner sig i gränsförfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348*, får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 2 oktober 2026.

2. En utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) i lydelsen före den 12 juli 2026 ska vid tillämpningen av denna lag anses som en utlänning som har ansökt om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:232

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

Prop. 2025/26:262 utresesystemet för brotts-
bekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011, *eller*

utresesystemet för brotts-
bekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011,

*11. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2024/1358
av den 14 maj 2024 om inrättande
av Eurodac för jämförelse av
biometriska uppgifter för att
effektivt tillämpa Europa-
parlamentets och rådets
förordningar (EU) 2024/1351 och
(EU) 2024/1350 och rådets direktiv
2001/55/EG, och identifiera
tredjelandsmedborgare och
statslösa personer som vistas
olagligt och om framställningar
från medlemsstaternas
brottsbekämpande myndigheter
och Europol om jämförelse med
Eurodacuppgifter för brotts-
bekämpande ändamål, om ändring
av Europaparlamentets och rådets
förordningar (EU) 2018/1240 och
(EU) 2019/818 och om upphävande
av Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) nr 603/2013, eller*

*11. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2018/1240
av den 12 september 2018 om
inrättande av ett EU-system för
reseuppgifter och resetillstånd
(Etias) och om ändring av
förordningarna (EU) nr 1077/2011,
(EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399,
(EU) 2016/1624 och (EU)
2017/2226.*

*12. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2018/1240
av den 12 september 2018 om
inrättande av ett EU-system för
reseuppgifter och resetillstånd
(Etias) och om ändring av
förordningarna (EU) nr 1077/2011,
(EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399,
(EU) 2016/1624 och (EU)
2017/2226.*

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Prop. 2025/26:262

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt rskr. 2025/26:232

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,
7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,
9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,
10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011,

*11. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2024/1358
av den 14 maj 2024 om inrättande*

av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, eller

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen).

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, eller

13. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen).

Regeringen beslutade den 2 oktober 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av det svenska regelverket för beviljande av asyl och asylförfarandet och bl.a. lämna förslag till författningsändringar som syftar till att anpassa regelverket till EU:s rättsliga miniminivå (dir. 2023:137). I uppdraget ingick även att ta ställning till hur möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för vissa utlänningar. Den 21 november 2024 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen (dir. 2024:115) som innebar en ändring av uppdraget med anledning av att Europaparlamentet och rådet under våren 2024 antog följande tio rättsakter om migration och asyl, fortsättningsvis migrations- och asylpakten:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av direktiv 2011/95/EU (skyddsgrundsförordningen)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (asylprocedurförordningen)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148 (förordningen om återvändandegränsförfarande)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (vidarebosättningsförordningen)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1352 av den 14 maj 2024 om ändring av förordningarna (EU) 2019/816 och (EU) 2019/818 i syfte att införa screening för tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna (förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (screeningförordningen)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets

förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (Eurodacförordningen)

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 av den 14 maj 2024 om hantering av kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (krishanteringsförordningen)
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning) (mottagandedirektivet).

Förordningarna och, i förekommande fall, rättelse av förordningarna finns – med undantag för förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening och krishanteringsförordningen – i *bilaga 1–13*. Mottagandedirektivet och rättelse av direktivet finns i *bilaga 14* och *15*.

Utredningen, som antog namnet Miniminivåutredningen, överlämnade den 9 april 2025 delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31). En sammanfattning av delbetänkandet och dess lagförslag finns i *bilaga 16* och *17*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 18*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Justitiedepartementet (Ju2025/00838).

I Justitiedepartementet har departementspromemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) tagits fram med förslag på ytterligare författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till förordningarna i migrations- och asylpakten samt för att genomföra det nya direktivet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 19*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 20*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 21*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Justitiedepartementet (Ju2025/02509).

Regeringen beslutade dessförinnan, i juni 2022, att ge en särskild utredare i uppdrag att se över delar av regelverket kopplat till återvändande och föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten (dir. 2022:91). Tilläggsdirektiv beslutades i augusti 2023 (dir. 2023:126) och maj 2024 (dir. 2024:54). Utredningen, som antog namnet Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet, överlämnade såvitt nu är relevant i november 2024 slutbetänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80). En sammanfattning av slutbetänkandet i relevanta delar finns i *bilaga 22* och slutbetänkandets lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 23*. Slutbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 24*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Justitiedepartementet (Ju2024/02572).

I denna proposition behandlas samtliga lagförslag i delbetänkandet SOU 2025:31 och promemorian Ds 2025:30, förutom de förslag om uppsikt och förvar som bygger på de förslag som lämnas i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16). De förslagen behandlas i propositionen Skärpta regler för uppsikt och förvar (prop. 2025/26:265). I denna proposition behandlas även lagförslag om sänkt åldersgräns vid biometriupptagning i vissa fall i slutbetänkandet SOU 2024:80. Övriga förslag i SOU 2024:80 behandlas i propositionen Stärkt återvändandeverksamhet (prop. 2025/26:263).

Riksdagen har tillkännaggett för regeringen det som utskottet anför om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd (bet. 2020/21:SfU28 punkt 19, rskr. 2020/21:412). Tillkännagivandet, som behandlas i avsnitt 4.3, är slutbehandlat.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 23 mars 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 25*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 26*. Regeringen följer delvis Lagrådets synpunkter och förslag som behandlas i avsnitt 5.2, 6.6, 6.11, 6.12, 6.15, 6.17, 6.22, 7.3, 7.5–7.8, 8.2, 8.4, 8.9, 11.6, 11.8, 11.9, 15.1, 15.2 och 16.2 samt i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissen görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Regeringen föreslår även att en definition av begreppet flyktingförklaring införs i 1 kap. 6 § lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar. Förslaget är författningstekniskt och i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget.

4 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd i vissa fall

4.1 Hittillsvarande regler

I utlänningslagen (2005:716), förkortad UtLL, finns bestämmelser om uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande och deras anhöriga. En utlänning som beviljas asyl i Sverige får som huvudregel ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (5 kap. 1 a §). Ett permanent uppehållstillstånd kan som huvudregel beviljas först efter det att en utlänning har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och uppfyller vissa krav på försörjning och hederligt levnadssätt (5 kap. 7 §). Detsamma gäller för personer som beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter (5 kap. 6 §). Även anhöriga till dessa utlänningar kan beviljas permanent uppehållstillstånd under liknande förutsättningar (5 kap. 3 g §). En utlänning som har tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) beviljas permanent uppehållstillstånd redan vid det första beslutstillfället (5 kap. 2 §).

En person som har vistats i Sverige de senaste fem åren utan avbrott med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt kan ansöka om ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap. 1 §). En sådan ställning ger vissa rättigheter som följer av rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (fortsättningsvis direktivet om varaktigt bosatta). Enligt direktivet ska en person med ställning som varaktigt bosatt få ett EU-uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst fem år. I Sverige har dessa personer hittills beviljats ett permanent uppehållstillstånd (5 kap. 2 b §).

I vissa ärenden om verkställighet av ett beslut om avvísning eller utvisning som har fått laga kraft får Migrationsverket bevilja permanent uppehållstillstånd om det finns ett hinder mot verkställighet som är bestående och utlänningsen uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd (12 kap. 18 a §).

Utläningar som av allmän domstol har utvisats på grund av brott kan beviljas uppehållstillstånd om det föreligger vissa verkställighetshinder eller det annars finns synnerliga skäl. En sådan utlänningsen får under vissa förutsättningar beviljas permanent uppehållstillstånd (12 kap. 16 c §).

Barn är undantagna från kravet på försörjning för permanent uppehållstillstånd och kravet på hederligt levnadssätt gäller endast barn som är äldre än 15 år (5 kap. 8 §). Det innebär att barn som regel beviljas permanent uppehållstillstånd efter tre år med tidsbegränsat uppehållstillstånd om tillståndsgrunden kvarstår.

4.2 Behovet av ändrade regler

Asylinvandringen till Sverige har under lång tid varit omfattande. Den tidigare stora invandringen i kombination med bristande integration har bidragit till att Sverige står inför stora utmaningar med ett växande utanförskap. För att bryta och vända den utvecklingen genomför regeringen ett paradigmskifte inom svensk migrationspolitik med målet att kraftigt minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige och beviljade uppehållstillstånd. Sedan regeringen tillträdde 2022 har antalet asylsökande minskat med nästan 60 procent trots ett fortsatt högt söktryck till andra europeiska länder. Regeringen bedömer dock att fler åtgärder kan göras inom ramen för regeringens paradigmskifte för att ytterligare minska antalet asylansökningar i Sverige och behålla dem på en låg nivå. Utgångspunkten i det arbetet bör vara att den svenska regleringen inte ska vara mer generös än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver. Det finns därför skäl att se över de nuvarande reglerna om permanent uppehållstillstånd som beviljas på grund av skyddsbehov eller andra asylrelaterade grunder.

4.3 Möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper bör tas bort

Prop. 2025/26:262

Regeringens förslag

Möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för en utlänning som

- är flykting, alternativt skyddsbehövande eller vidarebosatt,
- har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter,
- beviljas uppehållstillstånd på grund av vissa bestående verkställighetshinder, eller
- beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan utlänning som nämns ovan.

En utlänning med ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ska gälla i fem år. Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas till fem år. En sådan utlänning ska också undantas från kravet på arbetstillstånd.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att uppehållstillståndets giltighetstid ska omprövas och bestämmas till fem år om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Utredningen föreslår att även anhöriga till personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska undantas från kravet på arbetstillstånd och att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att kravet på arbetstillstånd inte gäller för en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Vidare föreslår utredningen att personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska undantas från kravet på att en ansökan om uppehållstillstånd ska ha gjorts och beviljats före inresan i Sverige.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna som yttrar sig över förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd instämmer inte i eller avstyrker förslaget, däribland *Diskrimineringsombudsmannen*, *Lunds universitet*, *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)*, *Svenska Röda Korset*, *Sveriges advokatsamfund*, *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)* och *UNICEF Sverige*. *Asylrättscentrum* anser dessutom att det är oklart om förslaget är förenligt med Sveriges konventionsåtaganden.

Flertalet remissinstanser, bl.a. *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Jönköpings kommun* och *Region Skåne*, anser att förslaget riskerar att leda

Prop. 2025/26:262 till att personer får en sämre hälsa på grund av ökad oro och osäkerhet. Andra remissinstanser, t.ex. *Arbetsförmedlingen*, *Akademikerförbundet SSR*, *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Socialstyrelsen*, *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Svenska kyrkan* anför att förslaget riskerar att få negativa konsekvenser för utlänningars etablering och integration i Sverige. Flera remissinstanser, bl.a. *Barnombudsmannen* och *Rädda Barnen*, är särskilt kritiska till att förslaget även omfattar barn och anför att det riskerar att påverka bl.a. barnets rätt till hälsa och utveckling negativt.

Vissa remissinstanser, t.ex. *Länsstyrelsen i Östergötland*, avstyrker särskilt förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd för personer som är vidarebosatta. *Migrationsverket* anför att det är önskvärt med ett så konsekvent och enhetligt regelverk som möjligt men att det kan försvåra integrationen om permanent uppehållstillstånd utmönstras för personer som är vidarebosatta.

Migrationsverket tillstyrker utredningens förslag om att permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för personer som är varaktigt bosatta i Sverige men efterfrågar, liksom *Kammarrätten i Stockholm*, ett förtydligande av vad som ska gälla för de som redan har ett uppehållstillstånd och som ansöker om ställning som varaktigt bosatt i Sverige. *Sveriges universitetslärare och forskare* avstyrker förslaget om att personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige inte längre ska få permanent uppehållstillstånd då de anser att det kan äventyra Sveriges möjligheter att attrahera högkvalificerade tredjelandsmedborgare.

Företagarna anser att förslagets konsekvenser för arbetsgivare inte analyserats och *Luleå kommun* anser att förslaget riskerar att leda till en obalans på arbetsmarknaden.

Svenska Röda Korset efterfrågar en ventil som möjliggör att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om det är nödvändigt för att säkerställa barnets bästa, bl.a. för att undvika att barn som tillbringat sina formativa år i Sverige utvisas när de har fyllt 18 år.

Migrationsverket framhåller att utredningens förslag kommer att få stor påverkan på myndighetens verksamhet, bland annat genom ett ökat antal förlängningsärenden och en ökad komplexitet i ärendena.

Försäkringskassan och *Pensionsmyndigheten* efterfrågar en analys av eventuella behov av ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper bör tas bort

Den svenska asylprövningen utgår ifrån uppehållstillståndet som sådant. En asylsökande som inte uppfyller kriterierna för att beviljas internationellt skydd kan i vissa fall beviljas uppehållstillstånd på andra grunder, såsom anknytning (enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ UtIL) eller synnerligen ömmande omständigheter (enligt 5 kap. 6 § samma lag), eller på grund av vissa verkställighetshinder (enligt 12 kap. 18 § samma lag). Utgångspunkten för regeringens politik är att asylrelaterade uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsade och leda till antingen svenskt medborgarskap, återvandring eller återvändande. För att begränsa

asylinvandringen är det viktigt att de svenska reglerna är anpassade till EU:s rättsliga miniminivå i så stor utsträckning som möjligt. Att utmönstra möjligheten att bevilja permanenta uppehållstillstånd är ett viktigt led i det arbetet. Enligt regeringens mening finns det därför starka skäl för att inrätta en ordning med enbart tidsbegränsade uppehållstillstånd genom att utmönstra möjligheten för vissa grupper att beviljas permanent uppehållstillstånd.

Utmönstringen bör omfatta uppehållstillstånd som beviljas på grund av skyddsbehov, synnerligen ömmande omständigheter och vissa bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL. Det är rimligt att samma utgångspunkt även bör gälla för anhöriga som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till dessa utlänningar. Möjligheten att bevilja en utlänning permanent uppehållstillstånd bör därför inte heller längre omfatta en anhörig som har uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på dessa grunder. Gällande förslaget förenlighet med Sveriges konventionsåtaganden, som *Asylrättscentrum* ifrågasätter, konstaterar regeringen att det av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen framgår att uppehållstillståndet ska ha en initial giltighetstid på minst tre år för personer som har beviljats flyktingstatus och minst ett år för personer som har beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. När uppehållstillstånden löper ut ska de förnyas med minst tre år för personer som har beviljats flyktingstatus och med minst två år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. Regeringen föreslår i avsnitt 7.4 att dessa giltighetstider fortsättningsvis ska gälla även för uppehållstillstånd som beviljas till internationellt skyddsbehövande i Sverige. Det finns inga bestämmelser i förordningen eller i någon internationell konvention som innebär att ett uppehållstillstånd måste vara permanent. Det kan vidare noteras att skyddsgrundsförordningen är grundad på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen (jfr skäl 2). Det framgår även att vid tillämpning av förordningen bör i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen (skäl 15).

Flera remissinstanser, t.ex. *Barnombudsmannen*, framhåller att förslaget om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd särskilt drabbar barn. Rättigheterna i barnkonventionen ska ses som en helhet och de är ömsesidigt förstärkande (se prop. 2017/18:186 s. 96). Att säkerställa barnets rättigheter innebär inte alltid enkla och givna lösningar. EU-rätten innehåller inte några särskilda bestämmelser om uppehållstillståndens giltighetstid för barn. Även om förslaget, som några av remissinstanserna för fram, kan innebära sämre förutsebarhet och trygghet för vissa barn jämfört med hittillsvarande regler bedömer regeringen att svensk rätt även fortsättningsvis kommer att vara i enlighet med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden, däribland barnkonventionen. Regeringen anser inte att det bör införas en undantagsbestämmelse för barn, som *Svenska Röda Korset* föreslår.

Flera remissinstanser menar att förslaget är negativt för utlänningars etablering och integration i Sverige samt riskerar att leda till negativa effekter för enskildas hälsa. Liknande synpunkter har förts fram bl.a. i samband med införandet av en ordning där uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller alternativt skyddsbehövande som huvudregel skulle vara

Prop. 2025/26:262 tidsbegränsade (prop. 2020/21:191 s. 56 och 57). Det framgår av utredningens redogörelse att det har tagit lång tid för nyanlända att etablera sig i Sverige och skaffa egna inkomster även under åren då det har varit möjligt att få permanent uppehållstillstånd. Utredningen har inte heller funnit något tillförlitligt stöd för slutsatsen att nyanländas etablering i det svenska samhället försämrats ytterligare som en följd av införandet av en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande. Regeringen bedömer i likhet med utredningen att risken för att förslaget skulle komma att motverka etablering på arbetsmarknaden, som *Företagarna* och *Luleå kommun* ger uttryck för, får anses vara begränsad. Det gäller särskilt med beaktande av förslaget i denna proposition att den som uppfyller kraven för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas ett längre uppehållstillstånd. Som utredningen konstaterar kan det inte uteslutas att utmönstringen av permanenta uppehållstillstånd medför en viss ökad risk för negativa hälsoeffekter, t.ex. psykisk ohälsa, och att det särskilt riskerar att påverka barn. Detta beror på att förslaget kan leda till att stora grupper under allt längre perioder kommer att leva i Sverige under förhållanden som framstår som tillfälliga. Med hänsyn till statens intresse av att kunna reglera invandringen och för att se till att de svenska reglerna inte är mer förmånliga än vad EU-rätten kräver, bedömer regeringen att åtgärden ändå är lämplig.

Migrationsverket och *Sveriges advokatsamfund* anför att förslaget riskerar att leda till en ökad administrativ börda. Migrationsverket lyfter fram som exempel att det i förlängningsprocessen kan uppstå en fråga om upphörande av skyddsbehov på grund av en förbättrad säkerhetssituation i ursprungslandet som aktualiserar ett ärende om återkallelse och att eventuella andra grunder för vistelse i Sverige kan behöva utredas. Samtidigt för Migrationsverket fram att en följd av förslaget är att myndigheten kan arbeta mer proaktivt ur ett kontrollperspektiv i samband med förlängningsärenden. Regeringen konstaterar att även om en ordning med enbart tidsbegränsade uppehållstillstånd kan leda till en viss ökad arbetsbörda för myndigheter och domstolar är det en konsekvens som ligger i linje med syftet med förslaget, dvs. att asylrelaterade uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsade och leda till antingen svenskt medborgarskap eller, om skyddsbehovet upphört, återvandring eller återvändande. Som Migrationsverket påpekar medför förlängningsärenden också större kontrollmöjligheter. Till skillnad från Sveriges advokatsamfund bedömer regeringen inte att förslaget medför en sådan ökad arbetsbelastning för Migrationsverket och domstolarna att det finns en risk för att det kan bidra till förhastade och bristfälliga beslut.

Pensionsmyndigheten och *Försäkringskassan* anser att förslaget behöver kompletteras med en analys angående en eventuell ökad risk för att rätten till bosättningsbaserade förmåner upphör om personen glömmer att ansöka om förlängning av sitt uppehållstillstånd i tid (5 kap. 12 § andra stycket socialförsäkringsbalken). Regeringen konstaterar att den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som avser en längre tid än tolv månader i regel har rätt till bosättningsbaserade förmåner. Därutöver ryms inte sådana eventuella ändringar i socialförsäkringsbalken inom lagstiftningsprojektet.

Även med beaktande av de negativa konsekvenser som förslaget om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper kan innebära för enskilda och myndigheter så bedömer regeringen sammanfattningsvis att skälen för en sådan utmönstring väger tyngre. Förslaget bör därför genomföras.

Personer som är vidarebosatta

Flertalet remissinstanser avstyrker förslaget om att permanent uppehållstillstånd ska utmönstras även för personer som är vidarebosatta, däribland *Lunds universitet*, *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, *Svenska Röda Korset* och *UNHCR*. De anför bl.a. att utmönstring av permanent uppehållstillstånd för denna grupp inte bedöms medföra att färre människor söker sig till Sverige, vilket är ett av syftena med förslaget. Migrationsverket anser även att förslaget kan påverka integrationen av vidarebosatta negativt.

En utlänning som tas emot inom ramen för den s.k. flyktingkvoten har sedan lång tid tillbaka beviljats ett permanent uppehållstillstånd redan vid det första beslutstillfället. Genom migrations- och asylpakten regleras vidarebosättning i vidarebosättningsförordningen. Den som vidarebosätts kommer i fortsättningen att omfattas av skyddsgrundsförordningens bestämmelser om uppehållstillstånd och beviljas status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande (se avsnitt 13). Unionsramen syftar till att ge den som vidarebosätts tillgång till en varaktig lösning i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. Det finns dock inget krav enligt vidarebosättningsförordningen på att medlemsstaterna ska bevilja permanent uppehållstillstånd till en person som är vidarebosatt. Så länge som statusen som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande inte återkallas kommer en sådan person att som utgångspunkt ha rätt till en förlängning av uppehållstillståndet. Efter fem år är det även möjligt, för den som uppfyller kraven för det, att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Förslaget om att utmönstra möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för bl.a. utlänningar som är vidarebosatta innebär alltså att tidsbegränsade uppehållstillstånd kommer att vara den nya varaktiga lösningen för dessa utlänningar. Som Migrationsverket anför är det önskvärt med ett så konsekvent och enhetligt regelverk som möjligt. Regeringen bedömer därför, till skillnad från bl.a. Asylrättscentrum och Lunds universitet, att det finns skäl för att utmönstra möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd även för personer som är vidarebosatta och att ett sådant förslag är förenligt med EU-rättens miniminivå.

Personer som har ställning som varaktigt bosatta i Sverige

En utlänning som får ställning som varaktigt bosatt i Sverige beviljas enligt hittillsvarande ordning ett permanent uppehållstillstånd. Det finns dock inte något krav enligt EU-rätten på att en sådan person ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Minimikravet enligt artikel 8 i direktivet om varaktigt bosatta är i stället att en sådan person ska få ett uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst fem år.

I syfte att anpassa reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och för att främja ett enhetligt och ändamålsenligt regelverk bedömer regeringen att

Prop. 2025/26:262 en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige inte längre bör beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillståndets giltighetstid bör i stället ändras så att den överensstämmer med direktivets miniminivå, dvs. fem år.

Som Migrationsverket och *Kammarrätten i Stockholm* uppmärksammar kan det uppstå situationer där en person redan har ett uppehållstillstånd och ansöker om ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Sverige har en skyldighet enligt direktivet att bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare under vissa förutsättningar. Detta gäller även om personen redan har ett permanent uppehållstillstånd. En person som har permanent uppehållstillstånd och som beviljas ställning som varaktigt bosatt behåller sitt permanenta uppehållstillstånd och behöver alltså inte beviljas något nytt uppehållstillstånd. Även en person som redan har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige har dock rätt till ett uppehållstillstånd som ska vara giltigt i minst fem år. I en sådan situation bör därför giltighetstiden för uppehållstillståndet omprövas och bestämmas till fem år från omprövningstidpunkten för att överensstämma med direktivet.

Sveriges universitetslärare och forskare anser att förslaget kan äventyra Sveriges möjligheter att locka till sig högkvalificerade tredjelandsmedborgare. Som organisationen själva beskriver så omfattas inte personer som har uppehållstillstånd på grund av arbete, utbildning på forskarnivå, näringsverksamhet eller försörjning på annat sätt av utredningens förslag. Med hänsyn till detta och att personer med ställning som varaktigt bosatta föreslås beviljas ett uppehållstillstånd med jämförelsevis lång giltighetstid bedömer regeringen att förslaget inte bör påverka Sveriges attraktivitet som ett land för högkvalificerad arbetskraft i någon större utsträckning.

Sveriges universitetslärare och forskare uppmärksammar även att personer som är schweiziska medborgare och deras familjemedlemmar inte kan beviljas uppehållstillstånd på grund av forskarstudier eller forskning och inte heller EU-blåkort. Det innebär att den enda möjligheten för dem att i dagsläget beviljas ett permanent uppehållstillstånd är genom att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Regeringen bedömer att den försämring som förslaget kan innebära för dessa medborgare inte motiverar att de behandlas på annat sätt än andra tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatta. Detta med hänsyn till den långa giltighetstiden som föreslås för ett sådant uppehållstillstånd och övriga ändringar för varaktigt bosatta som föreslås i denna proposition. För att åstadkomma ett långsiktigt hållbart regelverk som inte går utöver EU-rättens miniminivå föreslår regeringen sammanfattningsvis att möjligheten för personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras och ersättas av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ska gälla i fem år.

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av en anställning här eller utomlands ska ha arbetstillstånd (2 kap. 7 § UtlL). Kravet på arbetstillstånd gäller däremot inte för en utlänning som har permanent uppehållstillstånd (2 kap. 8 c § samma lag). Eftersom personer som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige hittills har beviljats permanent uppehållstillstånd, har de inte behövt arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige. Det ligger i linje med bestämmelsen om likabehandling i

artikel 11.1.a i direktivet om varaktigt bosatta som innebär att en sådan person ska ha tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon offentlig myndighetsutövning (prop. 2005/06:77 s. 159). Eftersom personer som har ställning som varaktigt bosatta i Sverige föreslås beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i stället för ett permanent uppehållstillstånd, bedömer regeringen att dessa personer i stället bör undantas från kravet på arbetstillstånd.

Utredningen föreslår att även anhöriga till en person som har ställning som varaktigt bosatt ska undantas från kravet på arbetstillstånd. Anhöriga till en person som har permanent uppehållstillstånd på grund av ställning som varaktigt bosatt beviljas redan i dag ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som är giltigt i två år (5 kap. 3 g § UtL). Regeringen föreslår nedan att detsamma ska gälla för anhöriga till en person med ställning som varaktigt bosatt som beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd. Förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd för personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige innebär alltså inte någon ändring i denna del och påverkar inte dessa anhörigas möjligheter att arbeta i Sverige. Till skillnad från utredningen lämnar regeringen därför inte något förslag om att anhöriga till personer med ställning som varaktigt bosatt ska undantas från kravet på arbetstillstånd.

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska som huvudregel ansöka om och beviljas ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § UtL). Utredningen föreslår att personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska undantas från denna huvudregel. En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden bl.a. de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd. En sådan utlänning beviljas uppehållstillstånd som en följd av att han eller hon beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige och inte efter en ansökan om uppehållstillstånd. Att möjligheten för dessa personer att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras medför ingen skillnad i detta avseende jämfört med nuvarande ordning. Regeringen bedömer därför att det inte finns behov av ett sådant undantag från huvudregeln om att ansökan om uppehållstillstånd ska göras före inresan till Sverige som utredningen föreslår. Den bedömningen gäller även när det är fråga om förlängning av ett sådant uppehållstillstånd.

I fråga om rätten till studiestöd för utbildning i Sverige jämställs personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige redan i dag med svenska medborgare (1 kap. 6 § studiestödslagen [1999:1395]). Att permanent uppehållstillstånd utmönstras för denna grupp påverkar inte deras möjlighet att få studiestöd i Sverige.

Riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd (bet. 2020/21:SfU28 punkt 19, rskr. 2020/21:412). Den 22 juni 2022 beslutade regeringen kommittédirektiven Språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (dir. 2022:79). I uppdraget ingick bl.a. att föreslå hur språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ska utformas och kontrolleras på ett sätt

som är ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt och att föreslå vilka undantag som ska kunna göras från kraven. Den 29 maj 2023 överlämnade utredningen betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25) till regeringen. I betänkandet, som har remitterats, föreslås att det ska införas krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Utgångspunkten för förslagen i betänkandet är att alla utlänningar som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd ska omfattas av kunskapskravet för permanent uppehållstillstånd, dvs. såväl asylrelaterade uppehållstillstånd som uppehållstillstånd som beviljas på grund av t.ex. arbete eller studier. Kunskapskravet i det svenska språket har vidare bestämts till en nivå som relativt många utlänningar i dessa grupper har möjlighet att uppnå. Utredningens överväganden har alltså utgått från att även utlänningar med asylrelaterade uppehållstillstånd ska omfattas av språk- och samhällskunskapskrav för permanenta uppehållstillstånd. Med anledning av förslagen i denna proposition om att möjligheten att beviljas permanenta uppehållstillstånd ska utmönstras för utlänningar med asylrelaterade uppehållstillstånd och vissa andra grupper bedömer regeringen att de förslag om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd som lämnats i SOU 2023:25 inte längre är ändamålsenliga. Regeringen har i propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) vidare lämnat förslag om krav på tillräckliga kunskaper i svenska och om det svenska samhället för att få svenskt medborgarskap. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det saknas skäl att gå vidare med förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd. Tillkännagivandet får därmed anses slutbehandlat.

4.4 Utlänningar som har utvisats på grund av brott
bör inte kunna beviljas permanent
uppehållstillstånd

Regeringens förslag
En utlänning som har utvisats på grund av brott ska inte kunna beviljas permanent uppehållstillstånd.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte vore rimligt om utlänningar som har utvisats på grund av brott även fortsättningsvis i

vissa fall ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd. Regeringen bedömer att det vore stötande mot den allmänna rättskänslan att utläningar som har utvisats på grund av brott skulle hamna i en bättre situation än exempelvis skyddsbehövande och varaktigt bosatta. Möjligheten för brottsutvisade utläningar att beviljas permanent uppehållstillstånd bör därför utmönstras.

4.5 Reglerna om permanent uppehållstillstånd bör ändras även för s.k. spårbytare

Regeringens förslag

Vid beräkning av den tid som krävs för att kunna förvärva uppehållstillstånd på grund av arbete ska inte tiden räknas då en utläning haft uppehållstillstånd för arbete efter avslag på asylansökan (s.k. spårbyte).

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. Några remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum* och *Akademikerförbundet SSR*, anser att s.k. spårbytare fortsatt bör ha möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd på samma sätt som andra personer som beviljas arbetstillstånd.

Skälen för regeringens förslag

Tidigare fanns en möjlighet för utläningar som har fått avslag på sin asylansökan att med stöd av numera upphävda 5 kap. 15 a § UtlL beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete, om vissa villkor var uppfyllda, s.k. spårbyte. Sedan den 1 april 2025 kan denna grupp inte längre ansöka om förlängning av sitt tidsbegränsade uppehållstillstånd på denna grund. Däremot kan vissa s.k. spårbytare beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § UtlL om förutsättningarna för det är uppfyllda. Någon motsvarande möjlighet finns inte för personer som har internationellt skydd även om de arbetar. Vissa remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum* och *Akademikerförbundet SSR*, anser att rättssäkerhets-skäl och krav på likabehandling talar för att spårbytare bör likställas med andra personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av arbete och fortsatt ha möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd. Remissinstanserna anser att förslaget annars riskerar att leda till att berörda personer, trots etablering på svensk arbetsmarknad, måste lämna Sverige. Regeringen bedömer dock att det utifrån principen om likabehandling och vikten av en reglerad invandring är viktigt att en utläning som har fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut på sin asylansökan inte ska hamna i ett bättre läge än den som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på

Prop. 2025/26:262 grund av skyddsbehov. Det finns därför skäl för att den tid under vilken utlänningsen har haft ett uppehållstillstånd med stöd av upphävda 5 kap. 15 a § UtLL inte ska beaktas vid prövningen av om det finns förutsättningar att beviljas permanent uppehållstillstånd.

4.6 Vissa följdändringar gällande anhöriginvandring

Regeringens förslag

En utlänningsen med tidsbegränsat uppehållstillstånd som varaktigt bosatt i Sverige ska kunna vara anknytningsperson om han eller hon har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en person som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som varaktigt bosatt i Sverige ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att en utlänningsen som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska kunna vara anknytningsperson om han eller hon har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om möjligheten för en person som är varaktigt bosatt att vara anknytningsperson ska knytas till ställningen som varaktigt bosatt i stället för det tidsbegränsade uppehållstillståndet som ställningen ger rätt till, eftersom det innebär att begränsningarna omfattar även varaktigt bosatta som har permanent uppehållstillstånd.

Flertalet remissinstanser är kritiska till utredningens bedömning att förslaget om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd inte medför ett behov av fler ändringar i regelverket om anhöriginvandring. Flera organisationer, däribland *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Rädda Barnen*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*, anser att förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd får negativa konsekvenser för möjligheten till anhöriginvandring. *Asylrättscentrum* befarar att det kommer att undergräva EU-rättsliga regler om familjeåterförening. *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)* är kritiska till att möjligheten till familjeåterförening för vissa grupper begränsas. Sveriges advokatsamfund och FARR ifrågasätter om kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är tillräckligt tydligt efter det att permanent uppehållstillstånd utmönstrats.

Asylrättscentrum ifrågasätter om svensk rätt är förenlig med artikel 15 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familje-

Skälen för regeringens förslag

En utlänning som är vidarebosatt eller som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige bör fortsatt kunna vara anknytningsperson

I 5 kap. UtL finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Bestämmelserna i 5 kap. 3 § tar sikte på bl.a. anknytningspersonens make eller sambo samt ogifta barn till anknytningspersonen eller anknytningspersonens make eller sambo. Paragrafen bygger huvudsakligen på familjeåterföreningsdirektivet. I 5 kap. 3 a § finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning som inte grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet.

För att en utlänning ska kunna vara anknytningsperson krävs det som utgångspunkt att han eller hon har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige. Sedan den 20 juli 2021 finns dock en möjlighet för utlänningar som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting, alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen ömmande omständigheter eller på grund av bestående verkställighetshinder att vara anknytningsperson i vissa fall. Bestämmelserna infördes i samband med övergången till en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel för skyddsbehövande m.fl. I dessa fall ställs krav på att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd (5 kap. 3 och 3 a §§ UtL).

Regeringen föreslår i denna proposition att en utlänning som vidarebosatts inte längre ska beviljas permanent uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället utan i stället beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i enlighet med vad som gäller för den som beviljas internationellt skydd (se avsnitt 7.4 och 13.2). Dessa utlänningar kommer alltså fortsättningsvis att kunna vara anknytningspersoner på samma villkor som andra skyddsbehövande som har tidsbegränsat uppehållstillstånd, dvs. om de har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Det är rimligt att även utlänningar som har ställning som varaktigt bosatta i Sverige och som i enlighet med förslaget i avsnitt 4.3 fortsättningsvis kommer att beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna vara anknytningspersoner under liknande förutsättningar som skyddsbehövande, dvs. om de har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Bedömningen av om en sådan utlänning har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd får göras utifrån utgångspunkten att en person som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige har en principiell rätt till uppehållstillstånd såvida inte ställningen återkallas. Anhöriga till personer med ställning som varaktigt bosatt i Sverige bör även fortsättningsvis beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om två år i likhet med vad som gäller i dag när uppehållstillstånd beviljas på anknytning till en utlänning som har permanent uppehållstillstånd (jfr 5 kap. 3 g § UtL).

Prövningen av om en anknytningsperson har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd görs i förhållande till hur troligt det är att skyddsbehovet eller, i fråga om andra personer än skyddsbehövande, grunden för uppehållstillståndet kvarstår vid tidpunkten för när personen som tidigare kan ansöka om permanent uppehållstillstånd. Det förutsätter dock inte att det görs någon prövning av om personen uppfyller kraven för ett sådant uppehållstillstånd. Även möjligheten att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid på annan grund kan beaktas (jfr prop. 2020/21:191 s. 160–163 och prop. 2023/24:18 s. 12 och 35).

Vissa remissinstanser, t.ex. Asylrättscentrum, anser att förslaget om att utmönstra permanent uppehållstillstånd innebär att det blir otydligt vad som avses med begreppet varaktigt uppehållstillstånd och efterfrågar förtydliganden kring hur prövningen ska göras. Begreppet varaktigt uppehållstillstånd är ett EU-rättsligt begrepp och tolkningen av begreppet ska följa EU-rätten. I avvaktan på eventuell praxisutveckling inom EU bör dock vägledning fortsatt kunna hämtas från hittillsvarande förarbeten och praxis i relevanta delar. Redan enligt gällande rätt kan möjligheten att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid beaktas vid prövningen. Även ett sådant längre uppehållstillstånd som regeringen föreslår ska beviljas till en utlännings som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige (se avsnitt 4.3) bör alltså kunna beaktas. I övrigt bör det även fortsättningsvis överlämnas till rättstillämparen att ge vägledning kring hur prövningen ska göras. Till skillnad från FARR anser regeringen att utformningen av kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är tillräckligt tydlig för att kunna tillämpas även efter det att permanent uppehållstillstånd utmönstras.

Utöver det som föreslås ovan bedömer regeringen att det saknas behov av ytterligare lagändringar i fråga om anhöriginvandring som grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet.

Anhöriginvandring som inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet

I 5 kap. 3 a § UtL finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning utanför kärnfamiljen som inte har sin grund i familjeåterföreningsdirektivet. I dessa sammanhang behöver Sveriges konventionsåtaganden beaktas, främst rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna samt principen om barnets bästa i artikel 3 i barnkonventionen.

Vid införandet av den nuvarande ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel bedömdes att vissa kategorier av personer som omfattas av den aktuella paragrafen bör ges möjlighet att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till bl.a. en utlännings som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov (prop. 2020/21:191 s. 89). Detta för att reglerna om anhöriginvandring i alla delar ska vara förenliga med Sveriges konventionsåtaganden. Som redogörs för ovan kommer en utlännings som har ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd även fortsättningsvis att kunna vara anknytningsperson om han eller hon har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Dessa grunder för anhörig-

invandring bedöms därmed inte påverkas av förslaget om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd. Prop. 2025/26:262

Andra personkategorier som inte bedöms påverkas av förslaget är utlänningar som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd, är adopterade i Sverige i vuxen ålder eller som på ett annat sätt har särskild anknytning till Sverige (jfr 5 kap. 3 a § första stycket 5 samt tredje stycket 1 och 3 UtL).

Övriga personkategorier som anges i 5 kap. 3 a § UtL påverkas av förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd, eftersom det ställs som krav att en utlänning som är anknytningsperson har ett permanent uppehållstillstånd för att anhöriginvandring ska beviljas. Det gäller personer som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande och som inte har etablerat en relation i hemlandet (5 kap. 3 a § första stycket 1 a), som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige (5 kap. 3 a § första stycket 3), som ska utöva umgänge som inte är av begränsad omfattning med ett i Sverige bosatt barn (5 kap. 3 a § första stycket 4), eller i andra fall än som avses i 5 kap. 3 a § första och andra styckena. Detsamma gäller när det finns synnerliga skäl och personen är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 a § tredje stycket 2). Regeringen bedömer, i likhet med vad som uttalats i tidigare förarbeten, att det som regel inte kan anses strida mot något svenskt konventionsåtagande att inte bevilja uppehållstillstånd när anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (jfr prop. 2020/21:191 s. 90 och 91). Förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd innebär att dessa anhöriga inte kommer att kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning så länge som anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. De får i stället vänta tills anknytningspersonen har blivit svensk medborgare innan uppehållstillstånd kan beviljas. Det kan innebära att det kan dröja en längre tid innan uppehållstillstånd kan beviljas jämfört med hittillsvarande ordning. Regeringen föreslår i avsnitt 4.8 att de grupper som omfattas av förslaget om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ändå ska kunna förvärva svenskt medborgarskap enligt motsvarande förutsättningar som för permanenta uppehållstillstånd. I propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) föreslås också att barn ska ges en självständig möjlighet att ansöka om svenskt medborgarskap och att det ska gälla ett lägre hemvistkrav för barn än för vuxna. För utomnordiska barn som är under 15 år föreslås hemvistkravet vara tre år, dvs. samma tid som gäller i dag innan ett barn kan beviljas permanent uppehållstillstånd. Även med beaktande av dessa förslag kan det nu aktuella förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd i enskilda fall leda till att barn under en längre tid lever åtskilda från en förälder. I likhet med utredningen bedömer regeringen att förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd inte ger anledning till ändring i 5 kap. 3 a § för att den paragrafen fortsatt ska vara förenlig med svenska konventionsåtaganden. För det fall att det i ett enskilt fall likväl skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att inte bevilja uppehållstillstånd finns det fortsatt en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 a § tredje stycket 3. Av 1 kap. 10 § UtL tydliggörs också att i fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad

Prop. 2025/26:262 hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Regeringen bedömer inte att förslaget bidrar till en ökad risk för diskriminering, som *Diskrimineringsombudsmannen* anför.

Bland andra *Svenska Röda Korset* ser mycket allvarligt på de konsekvenser för anhöriginvandring som utmönstringen av permanent uppehållstillstånd kan leda till, bl.a. att unga personer som har fyllt 18 år i större utsträckning riskerar att inte kunna beviljas uppehållstillstånd som anhöriga och därmed utvisas samt att fler personer tvingas leva åtskilda från sina familjer. Som nämns ovan föreslår regeringen i propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) att barn ska få möjlighet att självständigt förvärva svenskt medborgarskap, vilket kan medföra att barn blir svenska medborgare tidigare än enligt nuvarande ordning. Det kan därmed motverka sådana eventuella negativa konsekvenser för enskilda som Svenska Röda Korset pekar på. Det kan även noteras att regeringen avser att genomföra ett förslag baserat på SOU 2025:95 så att regleringen om uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen ska anpassas för att även kunna tillämpas i förlängningssituationer, främst sådana som rör unga vuxna som tidigare beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn men som vid förlängningstillfället har fyllt 18 år.

Regeringen anser sammanfattningsvis att det, utöver det som föreslås ovan, saknas behov av ytterligare lagändringar i fråga om uppehållstillstånd på grund av sådan anknytning som inte grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet.

Möjligheten att beviljas ett eget uppehållstillstånd enligt familjeåterföreningsdirektivet

Enligt familjeåterföreningsdirektivet har anhöriga i vissa fall rätt att beviljas ett eget uppehållstillstånd som är oberoende av anknytningspersonen (artikel 15). En sådan rätt finns senast efter fem års vistelse för makar, sambor och barn har som uppnått myndig ålder (artikel 15.1). Detsamma gäller i vissa särskilt ömmande fall (artikel 15.3) Giltighetstiden och villkoren för ett eget uppehållstillstånd ska fastställas enligt nationell rätt (artikel 15.4).

När ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel infördes bedömdes att en möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd om vissa särskilda krav är uppfyllda överensstämmer med artikel 15 i familjeåterföreningsdirektivet. Detta bedömdes uppfyllas även om den anhörige inte uppfyllde de specifika kraven för permanent uppehållstillstånd efter fem års vistelse. Möjligheten för anhöriga att beviljas uppehållstillstånd som varaktigt bosatt i Sverige noterades och det bedömdes att familjeåterföreningsdirektivet varken uppställer krav på en minsta giltighetstid för uppehållstillstånd eller att uppehållstillståndet ska vara förnybart (prop. 2020/21:191 s. 101).

Anhöriga som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd i fem år utan avbrott kan enligt hittillsvarande ordning beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige och därmed få ett uppehållstillstånd som är oberoende av anknytningspersonens uppehållstillstånd. Till skillnad från Asylrättscentrum bedömer regeringen att en sådan ordning är förenlig med

familjeåterföreningsdirektivet även med beaktande av det försörjningskrav som finns för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Därtill finns det en möjlighet för vissa utlänningar att beviljas ett fortsatt uppehållstillstånd i vissa fall. Det gäller om utlänningen har särskild anknytning till Sverige eller om förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid. Det gäller även om andra starka skäl talar för att utlänningen ska beviljas fortsatt uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader (5 kap. 16 § UtlL). Dessa regler är föremål för översyn och behandlas i betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95), som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Upphållstillstånd kan även beviljas bl.a. när det finns synnerliga skäl och utlänningen har en särskild anknytning till Sverige (5 kap. 3 a § tredje stycket UtlL) eller om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige (5 kap. 6 § UtlL).

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att svensk rätt även fortsättningsvis är förenlig med artikel 15 i familjeåterföreningsdirektivet.

4.7 Möjligheten att upphäva ett avlägsnandebeslut bör utökas i vissa fall

Regeringens förslag

Om en utlänning beviljas uppehållstillstånd ska samtidigt ett beslut om avvísning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol få upphävas, om utlänningen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning stämmer inte överens med regeringens förslag. Utredningen bedömer att möjligheten att upphäva ett avlägsnandebeslut inte ska utökas.

Remissinstanserna

Migrationsverket anför att det finns vägande skäl att utöka möjligheten att i vissa situationer upphäva ett avlägsnandebeslut för den som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och i vissa fall för den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder med stöd av 12 kap. 18 § UtlL. Övriga remissinstanser yttrar sig inte i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Om permanent uppehållstillstånd meddelas, upphör ett beslut om avvísning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol att gälla (12 kap. 22 § fjärde stycket UtlL). Om Migrationsverket, en

Prop. 2025/26:262 migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen beviljar en utlänning uppehållstillstånd får samtidigt ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphävas, om utlänningen har beviljats flyktingstatusförklaring eller alternativ skyddsstatusförklaring (12 kap. 16 § andra stycket UtL). Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller (12 kap. 16 § tredje stycket UtL).

Enligt hittillsvarande ordning upphör ett eventuellt avlägsnandebeslut som inte har meddelats av allmän domstol i samband med att en person beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eftersom han eller hon då beviljas permanent uppehållstillstånd. Som Migrationsverket lyfter fram har en utlänning som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige en principiell rätt till uppehållstillstånd och vistelse i Sverige så länge ställningen finns. Om en person med ställning som varaktigt bosatt omfattas av ett avlägsnandebeslut som inte har meddelats av allmän domstol krävs det att ställningen återkallas för att beslutet ska kunna verkställas. Det innebär att det för dessa personer, på motsvarande sätt som för utlänningar som har beviljats en skyddsstatusförklaring, som regel saknas behov av att låta avlägsnandebeslutet fortsätta att gälla. Om Migrationsverket beslutar att återkalla ställningen kan verket i stället fatta ett nytt avlägsnandebeslut och det finns då också förutsättningar för att besluta om tidsfrist för frivillig avresa eller ett återseförbud, vilket kan medföra fördelar ur ett återvändandeperspektiv. Till skillnad från utredningen bedömer regeringen därför att möjligheten att upphäva ett avlägsnandebeslut för en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd även bör omfatta den som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Migrationsverket anser att det i vissa fall även bör finnas en möjlighet, om det föreligger särskilda skäl, att upphäva ett avlägsnandebeslut när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas med stöd av 12 kap. 18 § UtL. Det bör enligt Migrationsverket aktualiseras när ett uppehållstillstånd beviljas på grund av verkställighetshinder som den enskilde inte kan påverka eller en verkställighet skulle strida mot rättigheter som följer av artikel 20 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Regeringen har tidigare uttalat att i sådana ärenden där det inte finns samma principiella rätt till uppehållstillstånd i samband med en förlängning som när en utlänning behöver internationellt skydd eller har ställning som varaktigt bosatt kan det finnas skäl att låta avlägsnandebeslutet fortsätta att gälla (jfr prop. 2024/25:92 s. 25). Regeringen gör inte någon annan bedömning nu. Möjligheten att upphäva avlägsnandebeslut för utlänningar med tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 12 kap. 18 § UtL bör därför inte utökas.

Regeringens förslag

Det ska införas ett undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd för förvärv av svenskt medborgarskap för en utlänning som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd och som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av att han eller hon

- är flykting, alternativt skyddsbehövande eller subsidiärt skyddsbehövande,
- har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- har beviljats uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter,
- har beviljats uppehållstillstånd på grund av vissa bestående verkställighetshinder, eller
- har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan utlänning som nämns ovan.

Kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska inte gälla för en utlänning som har hemvist i Sverige sedan tio år.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt om förslaget. Vissa remissinstanser, bl.a. *Migrationsverket* och *Länsstyrelsen i Skåne län*, tillstyrker utredningens förslag. Andra remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund* och *Asylrättscentrum* är kritiska mot förslaget att ett tydligt och prövat kriterium som permanent uppehållstillstånd ersätts av ett krav på att utlänningen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. De anser att förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd innebär en väsentlig förändring av förutsättningarna att förvärva svenskt medborgarskap. *Svenska Röda Korset* anser att förslaget riskerar att leda till ökade krav som försvårar för t.ex. personer med funktionsnedsättning, sjuka eller äldre.

Skälen för regeringens förslag

En utlänning som inte längre kan beviljas permanent uppehållstillstånd bör även fortsättningsvis kunna förvärva svenskt medborgarskap...

En grundläggande förutsättning för förvärv av svenskt medborgarskap genom såväl anmälan som naturalisation är att utlänningen är nordisk medborgare eller har permanent uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller uppehållsstatus i Sverige (se bl.a. 8 och 11 §§ lagen [2001:82] om svenskt medborgarskap, fortsättningsvis medborgarskapslagen). Regeringen föreslår i avsnitt 4.3 att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för vissa grupper. Syftet med förslaget är att

Prop. 2025/26:262 åstadkomma en ordning med enbart tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande, där den som vill stanna i Sverige bör göra det som svensk medborgare i stället för med stöd av ett permanent uppehållstillstånd. Det finns också en rätt till medborgarskap i vissa fall enligt ett antal konventioner som Sverige har tillträtt, bl.a. 1997 års europeiska konvention om medborgarskap. Det krävs därför vissa ändringar i medborgarskapslagen för att även utlänningar som enligt förslaget i avsnitt 4.3 inte längre kommer att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd ska kunna förvärva svenskt medborgarskap.

...om han eller hon har välgrundade utsikter att få varaktigt uppehållstillstånd

Det är viktigt att kraven för att förvärva svenskt medborgarskap inte sänks när permanent uppehållstillstånd utmönstras för vissa grupper. För att beviljas ett permanent uppehållstillstånd krävs att utlänningen kan försörja sig och att det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att permanent uppehållstillstånd bör beviljas (5 kap. 7 § UtL). Någon motsvarande prövning görs inte vid beviljande av tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Regeringen föreslår i propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) att det bl.a. bör införas krav på en längre hemvisttid och egen försörjning för att kunna förvärva svenskt medborgarskap. I propositionen föreslås även skärpningar av kravet på ett hederligt levnadssätt för att kunna förvärva svenskt medborgarskap. Ändringarna föreslås träda i kraft den 6 juni 2026. I likhet med utredningen bedömer regeringen att det saknas skäl att i denna proposition föreslå ytterligare försörjningskrav eller krav på förväntat levnadssätt motsvarande vad som gäller för permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 7 § UtL.

Regeringen bedömer att en utlänning som saknar möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd inte utan vidare ska kunna förvärva svenskt medborgarskap, även om utlänningen försörjer sig och har ett hederligt levnadssätt. Till skillnad från *Svenska kyrkan* anser regeringen att det utöver ett tidsbegränsat uppehållstillstånd bör krävas att en utlänning har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd för att förvärva svenskt medborgarskap. En sådan reglering överensstämmer med vad som krävs för att i vissa fall beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt utlänningslagen. Bedömningen av om rekvisitet är uppfyllt bör göras på motsvarande sätt som enligt reglerna i utlänningslagen (jfr avsnitt 4.6). *Asylrättscentrum* är kritiskt till kravet på ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd”, både på grund av dess koppling till EU-rätten och för att permanent uppehållstillstånd utmönstras för vissa grupper. Som regeringen bedömer i avsnitt 4.6 gällande användningen av kravet ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” vid uppehållstillstånd på grund av anknytning är det möjligt att ställa ett sådant krav, trots att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för vissa grupper. Regeringen anser vidare i likhet med utredningen att den omständigheten att begreppet har sitt ursprung i EU-rätten och att det därmed finns en risk för att

eventuell praxisutveckling inom EU kan komma att påverka tolkningen, inte innebär ett hinder mot att införa begreppet i medborgarskapslagen. Prop. 2025/26:262

Till skillnad från Asylrättscentrum och *Sveriges advokatsamfund* instämmer regeringen i utredningens bedömning att det inte är motiverat att ta bort huvudregeln om permanent uppehållstillstånd som ett krav för förvärv av medborgarskap för övriga utlänningar som även fortsättningsvis kommer att ha möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd. Regeringen bedömer inte att det leder till en inkonsekvent och osäker ordning att endast göra undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd för vissa grupper. En sådan ordning är även mer förutsebar för de grupper som inte omfattas av utredningens förslag, eftersom förutsättningarna för dem att förvärva svenskt medborgarskap kvarstår oförändrade. Den föreslagna ordningen innebär visserligen, som Sveriges advokatsamfund belyser, att prövningen av om en utlänning har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är en prognosbaserad prövning jämfört med prövningen av om utlänningen har ett permanent uppehållstillstånd eller inte. Som utredningen konstaterar kommer dock förslagen om längre hemvistider i propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) att medföra att personen normalt har varit i Sverige under en längre tid när prövningen görs, vilket bör underlätta för den prövning som ska göras.

Utredningen föreslår att en berörd utlänning även ska kunna förvärva svenskt medborgarskap om utlänningen har haft hemvist i Sverige i tio år. Av 1997 års europeiska konvention om medborgarskap följer att konventionsstater inte får fastställa en hemvistid längre än tio år för förvärv av medborgarskap efter naturalisation. Att det kan uppstå situationer där en utlänning har längre hemvistid i Sverige än tio år kan fortfarande vara i enlighet med konventionen, så länge som hemvistiden har sin grund i att utlänningen inte uppfyller ett krav som avser något annat än hemvistid. Ett sådant krav kan vara krav på egen försörjning eller hederligt levnadssätt. Till skillnad från utredningen bedömer regeringen att kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är förenligt med konventionens bestämmelser om hemvistid. Det kan dock ifrågasättas hur länge som det är ändamålsenligt att uppställa ett sådant krav. En utlänning som har hemvist i Sverige sedan tio år bör i normalfallet uppfylla kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. För att kravet inte ska vara uppfyllt i en sådan situation bör det i princip vara fråga om att det finns grund för återkallelse av uppehållstillståndet. I en sådan situation faller det sig ändå naturligt att Migrationsverket avvaktar utfallet av en sådan prövning innan medborgarskap beviljas. Regeringen föreslår därför i likhet med utredningen, att en utlänning som har haft en hemvistid om minst tio år i Sverige bör undantas från kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd för att kunna förvärva svenskt medborgarskap.

Förslaget om ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” bedöms inte innebära att ökade krav ställs på utlänningar för att förvärva svenskt medborgarskap. Regeringen delar därför inte *Svenska Röda Korsets* farhåga om att förslaget riskerar att försvåra för utsatta grupper, t.ex. personer med funktionsnedsättning eller sjuka att förvärva svenskt medborgarskap. I det sammanhanget kan nämnas att regeringen i prop. 2025/26:175 föreslår att en möjlighet att göra

Prop. 2025/26:262 undantag från naturalisationskraven om det finns särskilda skäl fortsatt ska gälla.

I vissa fall kommer en utlänning att ha ett tidsbegränsat uppehållstillstånd samtidigt som han eller hon har ett gällande avvisnings- eller utvisningsbeslut. Enligt gällande rätt får hemvisttid i medborgarskapsärenden inte tillgodoräknas förrän vid den tidpunkt då ett avlägsnandebeslut upphävs. Som utgångspunkt bör en person som har tidsbegränsat uppehållstillstånd och ett gällande avlägsnandebeslut inte uppfylla kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Så kan vara fallet när en utlänning har beviljats uppehållstillstånd på grund av praktiska verkställighetshinder som inte är bestående. Det bör överlämnas till rättstillämparen att närmare avgöra hur hemvisttiden ska beräknas för en utlänning som har eller har haft ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut.

5 Anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten

5.1 Migrations- och asylpakten i korthet

Genom rättsakterna i migrations- och asylpakten fastställs nya regler för att hantera migration och inrätta ett gemensamt asylsystem på EU-nivå. Reglerna avser fyra huvudsakliga områden: säkra yttre gränser, snabba och effektiva förfaranden, solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstater samt ett fördjupat samarbete med länder utanför EU. De nya reglerna förväntas leda till bl.a. bättre kontroll över gränserna genom att ett nytt förfarande för screening vid de yttre gränserna införs, liksom obligatoriska gränsförfaranden och särskilda återvändandeprocedurer samt utökade registreringar i Eurodac. Asylprocesserna förväntas också bli mer enhetliga och snabbare genom att medlemsstaterna ska följa gemensamma kriterier för skydd, tydligare regler för mottagandevillkor och förbättrade garantier för sökandes rättigheter. Migrations- och asylpakten innehåller även nya mekanismer för solidaritet mellan medlemsstaterna, både operativt och finansiellt. Reglerna för vilken medlemsstat som är ansvarigt för ansökan om internationellt skydd förtydligas också.

5.2 Svensk rätt bör anpassas till rättsakterna i migrations- och asylpakten

Regeringens förslag

Ändringar som är nödvändiga för att anpassa svensk lagstiftning till asylprocedurförordningen, skyddsgrundsförordningen, screeningförordningen, Eurodacförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, förordningen om återvändandegränsförfarande och vidarebosättningsförordningen ska göras. Bestämmelser som är

nödvändiga för att genomföra det nya omarbetade mottagandedirektivet ska införas i den nya mottagandelagen. Där utrymme finns för Sverige att välja om eller hur bestämmelser i förordningarna eller direktivet ska tillämpas ska utgångspunkten vara att den svenska regleringen inte ska vara mer generös än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver.

Hänvisningar till asylprocedurförordningen, skyddsgrundsförordningen, screeningförordningen, Eurodacförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, förordningen om återvändande-gränsförfarande och vidarebosättningsförordningen ska vara dynamiska, dvs. avse förordningarna i de vid varje tidpunkt gällande lydelseerna.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser avstyrker eller är kritiska till att förslag har utgångspunkt i den miniminivå som följer av EU-rätten, däribland *Asylrättscentrum*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Länsstyrelsen i Stockholm*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*. *RFSL Ungdom* förstår ambitionen om miniminivå men anser att avvägningarna motsvarar att Sverige har ett annat geografiskt utgångsläge än vad som är fallet. Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över att hänvisningar till förordningarna ska vara dynamiska.

Många remissinstanser är vidare kritiska till remisstiden och flera, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Domstolsverket*, *Förvaltningsrätten i Luleå*, *Härnösands kommun* och *Lunds universitet*, anför att remisstiden har påverkat möjligheterna att analysera förslagen och dess konsekvenser. Ett fåtal remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Uppsala universitet*, avstår från att yttra sig över förslagen med hänsyn till remisstiden. Bland andra *Civil Rights Defenders*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter om beredningskravet i regeringsformen är uppfyllt.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter för anpassningen till rättsakterna i EU:s migrations- och asylpakt

EU:s migrations- och asylpakt består av tio rättsakter. Rättsakterna utgörs av helt nya förordningar, förordningar som tidigare har varit direktiv, omarbetade förordningar och ett omarbetat direktiv. En EU-förordning är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Det betyder att en förordning ska tillämpas direkt av nationella myndigheter och domstolar på samma sätt som nationella lagar och andra föreskrifter. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att det inte finns nationella bestämmelser som står i strid med en EU-förordning. En fråga som är reglerad i en EU-förordning får som huvudregel inte regleras nationellt. Bestämmelserna får

Prop. 2025/26:262 dock återges när det är nödvändigt för att den nationella regleringen ska bli begriplig eller sammanhållen. En EU-förordning kan även innebära att det finns såväl behov av, som möjligheter till, kompletterande bestämmelser i nationell rätt. Ett EU-direktiv är i sin tur bindande med avseende på det resultat som ska uppnås men överläter åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet (artikel 288 EUF-fördraget). En medlemsstat behöver vid genomförandet inte använda sig av samma terminologi och systematik som i direktivet så länge det avsedda resultatet uppnås. För att ett direktiv ska bli gällande i svensk rätt måste det genomföras, dvs. införlivas i den svenska rättsordningen.

Förordningarna som ingår i migrations- och asylpakten gäller direkt i Sverige och ska följas av svenska myndigheter. I fråga om flera av förordningarna finns det behov av att anpassa svensk rätt så att tillämpningen av förordningarna ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt förordningarna. I denna proposition görs bedömningen att nationella bestämmelser som kompletterar förordningarna behöver införas i bl.a. utlänningslagen och att flera befintliga bestämmelser behöver utmönstras för att undvika dubbelreglering. Där utrymme finns för Sverige att välja om eller hur bestämmelser i förordningarna ska tillämpas anser regeringen, till skillnad mot bl.a. *Asylrättscentrum*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Länsstyrelsen i Stockholm*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*, att den svenska regleringen inte bör vara mer generös än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver, förutsatt att det inte finns starka skäl som talar för en annan ordning. Som utvecklas i avsnitt 4.2 genomför regeringen ett paradigmskifte inom svensk migrationspolitik med målet att bl.a. kraftigt minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige. Även om antalet asylsökande redan har minskat med nästan 60 procent bedömer regeringen att fler åtgärder kan vidtas för att ytterligare minska antalet ansökningar om internationellt skydd och för att hålla dessa på en låg nivå. Eftersom förordningarna i migrations- och asylpakten i allt väsentligt kommer att tillämpas från och med den 12 juni 2026 krävs skyndsamma anpassningar av svensk rätt. Utgångspunkten bör därför vara att endast anpassningar bör göras som är nödvändiga för effektiv och rättssäker tillämpning av de aktuella rättsakterna samt som säkerställer ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk som inte är mer förmånligt än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver.

Regeringen bedömer att delar av det nya omarbetade mottagandedirektivet genomförs genom de förslag som lämnats i propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229). Vidare behandlas behovet av lagstiftningsåtgärder med anledning av bestämmelserna om förvar i propositionen Skärpta regler för uppsikt och förvar (prop. 2025/26:265). I denna proposition övervägs och lämnas förslag på ytterligare lagstiftningsåtgärder för att genomföra direktivet. Utgångspunkten bör även i fråga om detta genomförande vara att säkerställa ett regelverk som inte är mer förmånligt än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver.

I promemorian görs bedömningen att bestämmelserna i förordningen om ändring för enhetlighet i samband med screening inte kräver några

ändringar i svensk rätt. Även när det gäller övriga rättsakter görs bedömningen att vissa bestämmelser i rättsakterna inte kräver några författningsändringar. Regeringen kommer som utgångspunkt endast att beröra dessa bedömningar i den utsträckning som remissinstansernas synpunkter ger anledning till det, eller om det behövs för förståelsen av regelverket.

I promemorian föreslås vidare att krishanteringsförordningen ska kompletteras enbart med en förordningsbestämmelse i nationell rätt samt att även flera av de övriga rättsakterna ska kompletteras med bestämmelser på förordningsnivå. De synpunkter som remissinstanserna lämnar på promemorians förslag i dessa delar kommer som utgångspunkt att beaktas inom ramen för arbetet med regleringen på förordningsnivå.

Hänvisningarna till EU-förordningarna bör vara dynamiska

I flera av lagförslagen i propositionen förekommer hänvisningar till förordningar i EU:s migrations- och asylpakt. Hänvisningar till en EU-förordning kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser förordningen i en viss angiven lydelse. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Förordningarna i EU:s migrations- och asylpakt kan förväntas bli föremål för återkommande översyn och ändringar. För att minska risken för framtida oklarheter eller brister i lagstiftningen och för att säkerställa att ändringar i EU-regleringen får omedelbart genomslag finns det anledning att utforma hänvisningarna så att de avser EU-bestämmelserna i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Regeringen anser därför, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att samtliga hänvisningar till förordningarna i migrations- och asylpakten bör vara dynamiska. Hänvisningarna kommer alltså att omfatta eventuella ändringar i förordningarna.

Frågan om huruvida beredningskravet är uppfyllt

Lagrådet, och flera remissinstanser, ifrågasätter remisstiden för promemorian. Lagrådet anser att förslagen är otillräckligt genomlysta och att beredningsarbetet är behäftat med allvarliga brister. Till följd av migrations- och asylpakten anser dock Lagrådet att det, med undantag för vissa förslag (jfr avsnitt 15), inte är något alternativ att låta rådande rättsläge bestå.

Regeringen är medveten om att remisstiden, som avseende promemorian har varit knappt sju veckor över jul och nyår, har varit relativt kort. Det beredningskrav som gäller för regeringsärenden enligt 7 kap. 2 § regeringsformen innebär dock inte att beredningen behöver vara lika i alla fall. I vissa fall kan beredningen behöva avvika från gängse rutiner (jfr konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU10 s. 76 och 77 och 2022/23:KU20 s. 109). Det paradigmskifte som genomförs på migrationsrättens område är angeläget och prioriterat. Som konstateras ovan kommer förordningarna i migrations- och asylpakten därtill i allt väsentligt att tillämpas från och med den 12 juni 2026. Det har därför krävts skyndsamma anpassningar av svensk rätt och som Lagrådet konstaterar är det inte ett alternativ att låta det rådande rättsläget bestå.

Den aktuella remissen har skickats ut till både ett stort antal och en bred krets av remissinstanser, varav de flesta har svarat på remissen. Många har även lämnat utförliga svar. Synpunkter har följaktligen lämnats av såväl domstolar och förvaltningsmyndigheter som kommuner och organisationer. Flera av remissinstanserna har dessutom ingått i den referensgrupp som har varit knuten till den utredare som har bistått Justitiedepartementet vid framtagandet av promemorian. Det råd som har lämnats för att möjliggöra för remissinstanserna att bedöma förslagen och dess konsekvenser kan därför inte anses ha varit alltför begränsat. Det beredningsunderlag som ligger till grund för förslagen i denna proposition innehåller vidare enligt regeringens bedömning en erforderlig redogörelse av de frågor som behöver beaktas när förslagen kopplade till paradigmskiftet samt anpassningarna av svensk rätt till rättsakterna i migrations- och asylpakten övervägs. Regeringen bedömer sammantaget att förslagen och dess konsekvenser har blivit tillräckligt belysta och att beredningskravet enligt regeringsformen är uppfyllt.

5.3 Ett nytt kapitel i utlänningslagen om internationellt skydd

Regeringens förslag

Det hittillsvarande kapitlet i utlänningslagen om flyktingar och andra skyddsbehövande ska upphävas och ersättas av ett nytt kapitel om internationellt skydd.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans invänder mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

I dag återfinns centrala bestämmelser om flyktingar och andra skyddsbehövande i det nuvarande 4 kap. utlänningslagen. I kapitlet finns bl.a. bestämmelser om vem som är flykting eller alternativt skyddsbehövande och när någon ska förklaras vara flykting eller alternativt skyddsbehövande. Det finns också bestämmelser om när någon upphör att vara flykting eller alternativt skyddsbehövande och när en sådan statusförklaring ska återkallas. Många av bestämmelserna i kapitlet genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning), fortsättningsvis det *omarbetade asylprocedurdirektivet*, eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandstatsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att

betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning), fortsättningsvis det *omarbetade skyddsgrundsdirektivet*. Prop. 2025/26:262

Migrations- och asylpakten innebär att det omarbetade asylprocedurdirektivet och det omarbetade skyddsgrundsdirektivet upphävs och ersätts av två förordningar – asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen – vilka till stora delar innehåller bestämmelser som är direkt tillämpliga i medlemsstaterna. I denna proposition bedömer regeringen att en rad ändringar behöver göras i utlänningslagen med anledning av de nya förordningarna, dels att flera befintliga bestämmelser behöver utmönstras, dels att nya bestämmelser behöver införas som kompletterar förordningarna eller upplyser om bestämmelser i förordningarna. Särskilt när det gäller det nuvarande 4 kap. UtLL handlar det om stora förändringar. Regeringen bedömer därför att det är lämpligt att det nuvarande kapitlet upphävs och ersätts av ett nytt kapitel med bestämmelser om internationellt skydd. Vissa frågor som rör internationellt skydd bör även fortsatt regleras på andra håll i utlänningslagen.

6 Asylprocedurförordningen

6.1 Inledning

Asylprocedurförordningens övergripande mål är att effektivisera, förenkla och harmonisera medlemsstaternas asylförfaranden genom att inrätta ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen. Förordningen ersätter det omarbetade asylprocedurdirektivet. Nuvarande svenska regler om asylförfarandet bygger till stor del på bestämmelserna i det omarbetade asylprocedurdirektivet.

6.2 Systematiken i asylförfarandet

Regeringens förslag

Systematiken i det svenska asylförfarandet ska ändras för att överensstämma med systematiken i EU:s asylförfarande.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian görs även bedömningen att prövningsramen i ett ärende om internationellt skydd bör begränsas till frågan om internationellt skydd.

Remissinstanserna

Migrationsverket är positivt till att systematiken i det svenska asylförfarandet ska följa systematiken i asylprocedurförordningen och

Prop. 2025/26:262 skyddsgrundsförordningen samt att prövningsramen i ett ärende om internationellt skydd begränsas till frågan om internationellt skydd. Även *Förvaltningsrätten i Malmö* är i huvudsak positivt till att det svenska asylförfarandet fullt ut ska följa systematiken i EU:s asylförfarande genom att prövningsramen begränsas till frågan om internationellt skydd. Flera andra remissinstanser är kritiska till en begränsad prövningsram och bl.a. *Asylrättscentrum*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Stockholm*, anser att det saknas erforderlig analys av hur en begränsad prövningsram är tänkt att fungera i praktiken samt vilka konsekvenser som en sådan begränsning kan medföra. Förtydliganden efterfrågas från flera håll, bl.a. från *Kammarrätten i Stockholm*. Flera remissinstanser, däribland *Förvaltningsrätten i Luleå*, framhåller risken för att en begränsad prövningsram kommer att öka komplexiteten i migrationsprocessen och medföra tillämpnings-svårigheter. Flera påtalar risken för parallella processer särskilt och att detta väcker frågor om hur prövningarna förhåller sig till varandra. Exempelvis *Förvaltningsrätten i Göteborg* ser en risk för att parallella processer kan medföra praktiska och processuella konsekvenser samt ökade kostnader och resursanvändning. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, som inte anser att det i tillräcklig grad har klarlagts att en bredare prövningsram skulle vara svår att upprätthålla, ser också en risk för motstridiga och osammanhängande avgöranden. Frågor om prövningen av synnerligen ömmande omständigheter, hur Sveriges internationella åtaganden ska säkerställas liksom andra rättssäkerhetsaspekter lyfts vidare från flera håll, bl.a. av *Asylrättscentrum*, *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Sveriges kristna råd*.

Skälen för regeringens förslag

Det EU-rättsliga asylförfarandet bygger på att en tredjelandsmedborgare eller statslös person ansöker om internationellt skydd, dvs. flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. Att internationellt skydd beviljas innebär ett erkännande av utlänningen som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande (artikel 3.4–3.6 och 3.12 i asylprocedurförordningen). För den som har beviljats internationellt skydd tillkommer vissa rättigheter, bl.a. uppehållstillstånd (artikel 24 i skyddsgrundsförordningen). Systematiken i asylförfarandet, där sakfrågan är internationellt skydd, har genom åren varit densamma inom EU-rätten.

I svensk rätt har, vid genomförandet av det nuvarande omarbetade asylprocedurdirektivet liksom tidigare direktiv på området, en delvis annan ordning valts. Det svenska asylförfarandet bygger, till skillnad från EU-rätten, på att en tredjelandsmedborgare eller statslös person ansöker om uppehållstillstånd, där skyddsskäl kan utgöra en grund för uppehållstillstånd. Andra grunder för uppehållstillstånd är t.ex. arbete, studier, familjeanknytning och synnerligen ömmande omständigheter. I de fall en person söker skydd i Sverige anses personen ha ansökt om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov. I ett sådant fall prövas också frågan om personen ska förklaras vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (4 kap. 3 och 3 a §§ UtL). Om en utlänning redan har ett uppehållstillstånd på annan grund kan han eller hon dock ansöka om en sådan statusförklaring separat (4 kap. 3 c § UtL). Den huvudsakliga sakfrågan i

det svenska asylförfarandet är alltså uppehållstillstånd. Det har genom Migrationsöverdomstolens praxis utvecklats vad detta närmare innebär för t.ex. prövningen av ett ärende. Migrationsöverdomstolen har bl.a. slagit fast att när ett avslag på en ansökan om uppehållstillstånd är förenat med ett beslut om avvisning eller utvisning är saken i målet uppehållstillstånd (MIG 2007:31).

Asylprocedurförordningens och skyddsgrundsförordningens direkta tillämplighet innebär att den systematik för asylförfarandet som följer av förordningarna kommer att få direkt verkan i Sverige. Det kommer ofrånkomligen innebära förändringar för det svenska asylförfarandet jämfört med vad som gäller i dag. En förändring är att en ansökan om skydd inte längre kommer att kunna betraktas som en ansökan om uppehållstillstånd. I stället ska en sådan ansökan registreras och handläggas som en ansökan om internationellt skydd i enlighet med förordningens förfarandebestämmelser (se vidare avsnitt 6.4). Rätten till uppehållstillstånd följer också, som nämns ovan, direkt av att internationellt skydd beviljas och är således inte en fråga som, på det sätt som sker i dag, kan prövas särskilt (se även avsnitt 7.4). Asylprocedurförordningen innehåller vidare särskilda förfaranderegler om bl.a. kommunikation med sökanden, personliga intervjuer, prövningen och handläggningen av en ansökan, beslut om återvändande, överklagandefrister och den suspensiv verkan av ett överklagande. De nya bestämmelserna i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen medför behov av anpassning av svensk rätt för att det svenska asylförfarandet ska överensstämma med systematiken i EU:s asylförfarande. I följande avsnitt redogörs för de anpassningar som bedöms behövas i bl.a. utlänningslagen med anledning av detta, liksom de övriga anpassningar som bedöms nödvändiga för en effektiv och rättssäker tillämpning av förordningarna samt som säkerställer ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk som inte är mer förmånligt än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver (jfr avsnitt 5.2).

I promemorian görs vissa bedömningar när det gäller prövningsramen för ett ärende om internationellt skydd. Flera remissinstanser framför synpunkter eller efterfrågar klargöranden i denna del. Även om tillämpningen skulle underlättas av att lagstiftaren ger vägledning kring prövningsramen i ärenden om internationellt skydd anser regeringen, mot bakgrund bl.a. av förordningarnas direkta tillämplighet, att det är genom rättstillämpningen som frågor kopplade till prövningsramen bör besvaras.

6.3 Definitioner

Regeringens förslag

Definitionen av begreppet *asyl* i utlänningslagen ska tas bort. Begreppen *asyl*, *asylansökan* och *asylsökande* ska utmönstras ur utlänningslagen och ersättas med uttryck som överensstämmer med den terminologi som finns i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. Bestämmelser i utlänningslagen som avser uppehållstillstånd och som även omfattar asylsökningar ska vidare

kompletteras så att de även fortsatt omfattar ansökningar om internationellt skydd.

Med *internationellt skydd* och *ansökan om internationellt skydd* ska avses samma sak i utlänningslagen som i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag

Vissa definitioner och begrepp bör upphävas och utmönstras ur utlänningslagen

Artikel 3 i asylprocedurförordningen innehåller definitioner av olika begrepp som används i förordningen, bl.a. *internationellt skydd* och *ansökan om internationellt skydd*. Artikeln är direkt tillämplig. Dessa begrepp definieras även i artikel 3 i skyddsgrundsförordningen.

Begreppen *asyl*, *asylansökan* och *asylsökande* används i det svenska asylförfarandet och begreppen samt varianter av dessa finns på flera ställen i svensk rätt, framför allt i utlänningslagen och utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtL. Med begreppet *asyl* avses enligt 1 kap. 3 § UtL ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänningsperson därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande. Med begreppet *asylansökan* avses i regel en ansökan om uppehållstillstånd med återopande av skyddsskäl (se vidare avsnitt 6.2). I utlänningslagen förekommer begreppet *asylansökan* bl.a. i 5 kap. 1 b § UtL i fråga om när en sådan ansökan får avvisas. Begreppet *asylsökande* förekommer i sin tur i 5 kap. 1 c § UtL i vilken det hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning), förkortad Dublinförordningen. Även varianter av begreppen förekommer, t.ex. i 8 kap. 17 § UtL där *söker asyl* används.

Som redogörs för i promemorian skedde en förändring av terminologin i EU:s asylregelverk i samband med det omarbetade asylprocedurdirektivet då begreppen *asylsökande* och *asylansökan* utmönstrades och ersattes med begreppen *sökande* och *ansökan om internationellt skydd*. Motsvarande förändring gjordes inte i svensk rätt. Vid genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet ansågs dock begreppet *asylansökan* motsvara begreppet *ansökan om internationellt skydd* (prop. 2016/17:17 s. 31). Så som begreppet *asylansökan* används i svensk lagstiftning motsvarar det emellertid inte det EU-rättsliga begreppet *ansökan om internationellt skydd* i asylprocedurförordningen. Som utvecklas i avsnitt 6.2 avser det nuvarande svenska begreppet i regel en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov medan det EU-rättsliga

begreppet avser en ansökan om internationellt skydd, dvs. om flyktingsstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. I utlänningslagen finns därför bestämmelser som reglerar uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov (asylansökan), men där endast begreppet *uppehållstillstånd* används, t.ex. i 9 kap. 4 § och 17 kap. 1 § UtL.

Eftersom artikel 3 i asylprocedurförordningen, som definierar olika begrepp inom asylförfarandet, är direkt tillämplig behöver utlänningslagen anpassas till förordningens terminologi. Det innebär att bestämmelsen i 1 kap. 3 § UtL, som definierar begreppet *asyl*, bör upphävas. Vidare bör begreppen *asyl*, och de olika varianterna av *asylansökan* och *asylsökande* utmönstras ur utlänningslagen och ersättas med de EU-rättsliga begreppen *internationellt skydd*, *ansökan om internationellt skydd* respektive *sökande av internationellt skydd* eller en annan formulering som är förenlig med terminologin i asylprocedurförordningen. Därutöver bör de bestämmelser i utlänningslagen som avser uppehållstillstånd och som även omfattar asylansökningar kompletteras så att de även fortsatt omfattar ansökningar om internationellt skydd. Det bör också förtydligas i utlänningslagen att det med begreppen *internationellt skydd* och *ansökan om internationellt skydd* avses samma sak som i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. I avsnitt 7.2 behandlas ytterligare definitioner och begrepp som förekommer i förordningarna.

6.4 Beslutande myndighet

Regeringens förslag

Migrationsverket ska vara beslutande myndighet enligt asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. Migrationsverket ska dock inte få bevilja internationellt skydd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas internationellt skydd, ska verket inte få besluta i ärendet utan ska i stället med ett eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol som verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas till.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget om att Migrationsverket ska vara beslutande myndighet i enlighet med asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. *Migrationsverket* är dock kritiskt till promemorians bedömning om att behålla den särskilda ordningen för utlänningar som utvisats på grund av brott. Migrationsverket bedömer att det inte är möjligt att avvika från artikel 4.1 i asylprocedurförordningen genom återopande av artikel 72 i EUF-

Prop. 2025/26:262 fördraget. Detta bl.a. med hänvisning till att asylprocedurförordningen innehåller flera bestämmelser som särskilt reglerar situationen att utlänningar har dömts för brott eller utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet, uttalanden från EU-domstolen om när avsteg med stöd av artikel 72 i EUF-fördraget kan ske samt ett förändrat regelverk om utvisning på grund av brott. Även *Förvaltningsrätten i Luleå* uppmärksammar EU-domstolens praxis och att EU-domstolen har antagit en mycket restriktiv hållning gällande tillämpningen av artikel 72 i EUF-fördraget. Förvaltningsrätten anser därtill att det uppkommer praktiska och processuella oklarheter när en annan instans ges behörighet i frågor som enligt asylprocedurförordningen är avsedda att hanteras av den beslutande myndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Beslutande myndighet

Enligt artikel 4.1 i asylprocedurförordningen ska varje medlemsstat i enlighet med nationell rätt utse en beslutande myndighet som ska utföra de uppgifter som den tilldelas enligt dels asylprocedurförordningen, dels skyddsgrundsförordningen. Detta gäller särskilt att ta emot och pröva ansökningar om internationellt skydd, fatta beslut om internationellt skydd samt fatta beslut om återkallelse av internationellt skydd.

Enligt nuvarande ordning enligt utlänningslagen beslutar Migrationsverket i frågor om bl.a. statusförklaring, återkallelse av statusförklaring och uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov (4 kap. 6 § första stycket och 5 kap. 20 § UtL). Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott (4 kap. 6 § andra stycket UtL). Denna särskilda ordning för utlänningar som utvisats på grund av brott innebär bl.a. att Migrationsverket tar emot och utreder ansökningar om internationellt skydd (asyl) och får avslå eller avvisa en sådan ansökan. Om verket däremot finner att utlänningen bör beviljas statusförklaring, ska verket inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas. Det har bedömts att Sverige – i enlighet med artikel 72 i EUF-fördraget – kan göra undantag från bestämmelserna om ansvarig myndighet enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet med hänsyn till behovet av att upprätthålla lag och ordning och att skydda den inre säkerheten. Inte heller asylprocedurförordningen påverkar utövandet av medlemsstaternas ansvar att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten i enlighet med artikel 72 i EUF-fördraget (skäl 97 i asylprocedurförordningen).

I avsnitt 5.3 föreslås att nuvarande 4 kap. utlänningslagen upphävs och att ett nytt 4 kap. om internationellt skydd införs. Förslaget innebär att även de nuvarande bestämmelserna om beslutande myndighet i 4 kap. 6 § UtL upphävs. Det behöver därför införas nya bestämmelser i utlänningslagen om beslutande myndighet. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian om att Migrationsverket – i likhet med nuvarande ordning – bör besluta i frågor som tillkommer den beslutande myndigheten enligt asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. I promemorian görs även bedömningen att den särskilda ordningen för utlänningar som

utvisats på grund av brott bör behållas. *Migrationsverket* ifrågasätter om det är rättsligt möjligt att behålla denna särskilda ordning i fråga om beslutande myndighet. Regeringen gör dock i nuläget inte någon annan bedömning än den som görs i promemorian och anser således att ordningen bör behållas. Det bör därför införas bestämmelser i utlänningslagen med innebörden att Migrationsverket är den beslutande myndigheten enligt artikel 4.1 i asylprocedurförordningen samt att Migrationsverket inte får bevilja internationellt skydd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas internationellt skydd, bör verket, på motsvarande sätt som i dag, inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas. Eventuella praktiska eller processuella frågor som uppkommer med anledning av att den särskilda ordningen behålls bör enligt regeringen lämpligen besvaras i tillämpningen.

Myndigheter som bör ta emot och registrera ansökningar som görs

Tillgången till det gemensamma asylförfarandet bygger enligt asylprocedurförordningen på ett tillvägagångssätt i tre steg, som består i att göra, registrera och lämna in en ansökan. Det första steget som utlöser tillämpningen av förordningen är att göra en ansökan, en så kallad *viljeyttring* (artikel 26). En tredjelandsmedborgare eller statslös person anses ha gjort en ansökan när han eller hon uttrycker sin önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat, dvs. viljeyttring om internationellt skydd. Steg två är registrering av ansökan som görs, dvs. registrering av viljeyttringen (artikel 27). Steg tre är inlämnandet av ansökan, dvs. den handling som formaliserar ansökan om internationellt skydd (artikel 28).

En nyhet i asylprocedurförordningen är att medlemsstaterna ska anförtro andra relevanta myndigheter uppgiften att ta emot ansökningar som görs om internationellt skydd, dvs. att ta emot viljeyttringar, samt upplysa sökandena om var och hur en ansökan om internationellt skydd kan lämnas in (artikel 4.2). Förordningen kräver alltså att en viljeyttring om internationellt skydd ska kunna tas emot av flera myndigheter, inte bara den beslutande myndigheten. En annan nyhet är att medlemsstaterna ska utse en behörig myndighet att registrera ansökningar som görs (viljeyttringar) om internationellt skydd (artikel 4.3 i asylprocedurförordningen). Regeringen anser, i likhet med den bedömning som görs i promemorian, att dessa delar kan regleras i förordning och detta kommer därför att hanteras i förordningsarbetet.

Regeringens förslag

Kommunikation med sökanden i ärenden om internationellt skydd ska ske genom att underrättelse lämnas eller skickas till sökanden. Vid sådan kommunikation ska delgivning användas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag inkluderar inte möjligheten att även lämna underrättelse till sökanden.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna uttalar sig inte särskilt om förslaget om kommunikation med sökanden. *Migrationsverket* anser att förslaget bör formuleras så att kommunikation med sökanden även kan ske genom att underrättelse lämnas till sökanden. Utifrån hur boendena framöver kommer vara organiserade och förordningens tidsfrister är det enligt *Migrationsverket* troligt att kommunikation ofta kan komma att ske genom att underrättelse lämnas till den sökande. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det finns behov av klargöranden gällande om förslaget endast avser handläggningen i första instans eller om det också omfattar överklagandeförfarandet.

Skälen för regeringens förslag

En nyhet i asylprocedurförordningen är skyldigheten för medlemsstater att i nationell rätt fastställa metoden för kommunikation med sökanden och den tidpunkt då ett meddelande ska anses ha mottagits av sökanden (artikel 9.3 andra stycket). I 25 § förvaltningslagen (2017:900) finns allmänna förvaltningsrättsliga bestämmelser om kommunikation. Av första stycket framgår att en myndighet innan den fattar ett beslut i ett ärende ska, om det inte är uppenbart obehövligt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Myndigheten får avstå sådan kommunikation i vissa särskilt angivna situationer. Av andra stycket framgår att myndigheten bestämmer hur underrättelse ska ske och att underrättelse får ske genom delgivning. I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd, ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller främlingspass enligt utlänningslagen tillämpas bestämmelserna om kommunikation i 25 § förvaltningslagen endast om utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige. Detta framgår av 13 kap. 9 § UtLL.

Med anledning av att 25 § förvaltningslagen dels innehåller begränsningar om när kommunikation ska ske, dels anger att myndigheten får avgöra när delgivning ska ske, delar regeringen den bedömning som görs i promemorian att regleringen inte är tillräcklig för att uppfylla asylprocedurförordningens krav i fråga om nationella föreskrifter om

kommunikation och delgivning. Regeringen instämmer också i vad *Migrationsverket* anför om att kommunikering bör kunna ske genom att underrättelsen *lämnas* till sökanden. Kommunikering med sökanden i ärenden om internationellt skydd bör därför regleras särskilt. Det bör framgå att sådan kommunikation ska ske genom att underrättelser lämnas eller skickas till sökanden och att delgivning ska ske.

Förvaltningsrätten i Göteborg undrar om de föreslagna bestämmelserna om kommunikation med sökanden även omfattar överklagandeförfarandet. Som framgår ovan har bestämmelserna sin grund i artikel 9.3 andra stycket i asylprocedurförordningen. Regeringen bedömer, utifrån hur den artikeln är utformad, att det aktuella stycket tar sikte på det administrativa förfarandet, inte överklagandeförfarandet. Detsamma gäller nu föreslagna bestämmelser.

Det kan noteras att det i 13 kap. 9 a § UtIL även finns bestämmelser om kommunikering i ärenden om återkallelse av statusförklaring, dvs. återkallelse av status som flykting eller alternativt skyddsbehövande. EU-rättsliga bestämmelser om kommunikering vid återkallande av internationellt skydd finns i artikel 66 i asylprocedurförordningen och behovet av anpassning med anledning av dessa bestämmelser behandlas i avsnitt 6.18.

6.6 Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet

Regeringens förslag

En utlännings som har ansökt om internationellt skydd ska inte ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet i de situationer som anges i artikel 10.4 a–c i asylprocedurförordningen, dvs. i vissa situationer när en efterföljande ansökan har gjorts, sökanden ska utlämnas, överlämnas eller överföras till en annan stat, en internationell domstol eller tribunal eller sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten.

I de situationer som anges i artikel 10.4 a och c ska Migrationsverket snarast möjligt meddela ett beslut om avvisning eller utvisning som ska få verkställas utan att det har fått laga kraft, om inte synnerliga skäl talar emot det. Beslut om avvisning eller utvisning ska dock inte behöva meddelas om det redan finns ett verkställbart beslut om avvisning, utvisning eller återvändande.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget om att införa undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet är flertalet kritiska. *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga*

Prop. 2025/26:262 *rättigheter och Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget, bl.a. med hänvisning till att förslaget enligt deras mening innebär stora risker för rättssäkerheten. Asylrättscentrum framhåller risken för att beslut fattas i strid med principen om non-refoulement, inte minst när den enskilde inte kommer vara tillgänglig för en muntlig utredning. Enligt Institutet för mänskliga rättigheter är det en komplex uppgift att bedöma huruvida en ansökan getts in enbart för att förhindra verkställighet och myndigheten anser inte att det framgår hur en sådan bedömning ska göras innan en prövning av ansökan har skett. Institutet ifrågasätter vidare att ett signalvärde värderas högre än risken att bryta mot grundläggande folkrättsliga principer och åtaganden, däribland principen om non-refoulement. Sveriges advokatsamfund anser att förslaget riskerar att göra processen rättsosäker, eftersom snabbheten och tidsfaktorn prioriteras, vilket kan komma att få allvarliga konsekvenser för den enskilde. Advokatsamfundet noterar också att det i denna process inte obligatoriskt finns något rättsligt stöd från en jurist eller advokat. Advokatsamfundet, som betonar att Sverige inte behöver införa de föreslagna undantagen från rätten att stanna kvar i Sverige, anser vidare att det föreslagna undantaget om att beslut om avvisning och utvisning inte ska meddelas om synnerliga skäl talar emot är alltför snäv.

Även *Diskrimineringsombudsmannen, Förvaltningsrätten i Luleå* och *Lunds universitet* lyfter rättssäkerhetsaspekter. Förvaltningsrätten i Luleå ifrågasätter bl.a. vilka rättssäkerhetsgarantier som finns när förslaget, så som domstolen uppfattar det, innebär att det varken kommer att finnas någon reell möjlighet till en effektiv överprövning av om förutsättningarna för undantag faktiskt är uppfyllda eller någon möjlighet för domstolen att besluta om inhibition. Domstolen anser att det bör klargöras hur förbudet mot refoulement ska upprätthållas på ett rättssäkert sätt samt om den allmänna inhibitionsregeln i förvaltningsprocesslagen (1971:291) är tillämplig i dessa situationer. Lunds universitet i sin tur anser att den omständigheten att den svenska lagstiftningen saknar en uttrycklig reglering av rätten att vistas i Sverige, samtidigt som förslaget innebär att lagen kommer att innehålla bestämmelser som anger undantag från en sådan rätt, kan ge upphov till rättssäkerhetsproblem. Universitetet anser dock att det är positivt att det kommer att finnas möjlighet till undantag från att fatta beslut om avvisning eller utvisning när synnerliga skäl föreligger.

Skälen för regeringens förslag

Rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet

Enligt artikel 10.1 i asylprocedurförordningen ska sökande av internationellt skydd ha rätt att stanna kvar på territoriet i den medlemsstat där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut om ansökan inom ramen för det administrativa förfarande som fastställs i kapitel III i asylprocedurförordningen. Det administrativa förfarandet omfattar prövningen av ansökan om internationellt skydd hos den beslutande myndigheten. Rätten att stanna kvar utgör inte rätt till uppehållstillstånd och innebär inte heller rätt att resa till andra medlemsstater utan resehandling i enlighet med

artikel 6.3 i det nya omarbetade mottagandedirektivet (artikel 10.2). Rätten att stanna kvar följer direkt av förordningen och något behov av kompletterande bestämmelser eller andra ändringar av svensk rätt med anledning av de nu nämnda bestämmelserna bedöms inte finnas.

Rätten att stanna kvar under det administrativa förfarandet är inte utan undantag. Enligt artikel 10.3 i asylprocedurförordningen har sökanden inte rätt att stanna kvar om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder. Som konstateras i promemorian följer detta undantag direkt av förordningen och kräver inte några författningsändringar. Därutöver får medlemsstaterna enligt artikel 10.4 föreskriva ytterligare undantag från rätten att stanna kvar i följande situationer.

Undantag vid efterföljande ansökan i vissa fall

Den första situationen där medlemsstaterna får föreskriva undantag från rätten att stanna kvar i landet under det administrativa förfarandet avser vissa fall då sökanden gör en efterföljande ansökan i enlighet med artikel 55 i asylprocedurförordningen, dvs. en ansökan som görs efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan från samma sökande (artikel 10.4 a). Därutöver ska de villkor som fastställs i artikel 56 i samma förordning vara uppfyllda, t.ex. att en andra eller ytterligare efterföljande ansökan har gjorts efter att ett slutligt beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan har avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad. En grundläggande förutsättning är också att en tillämpning av undantag från rätten att stanna kvar i landet ska vara förenlig med principen om non-refoulement. Regeringen konstaterar att sökanden i de fall som avses i artikel 56 redan har fått en prövning av behovet av internationellt skydd. För att minska risken för att rätten att söka internationellt skydd missbrukas anser regeringen att det är angeläget att rätten att stanna i landet i dessa fall begränsas.

Undantag vid utlämnande, överlämnande eller överförande

Den andra situationen avser fall då sökanden utlämnas, överlämnas eller överförs, eller kommer att utlämnas, överlämnas eller överföras, till en annan medlemsstat, ett tredjeland, Internationella brottmålsdomstolen eller annan internationell domstol eller tribunal för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd (artikel 10.4 b). En medlemsstat får endast utlämna, överlämna eller överföra en sökande i enlighet med artikel 10.4 b om den behöriga myndigheten anser att ett sådant beslut inte kommer resultera i direkt eller indirekt refoulement i strid med den medlemsstatens skyldigheter enligt internationell rätt eller unionsrätten (artikel 10.5).

En motsvarande reglering finns i artikel 9.2 och 9.3 i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Artikel 9.2 i direktivet har genomförts i svensk rätt genom bestämmelserna i 12 kap. 8 a § tredje stycket och 8 b § andra stycket UtL. Bestämmelserna är utformade som undantag från huvudregeln i 12 kap. 8 a § första stycket respektive 8 b § första stycket UtL om när ett beslut om avvisning eller utvisning får verkställas beträffande en utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Vid bestämmelsens införande uttalade

Prop. 2025/26:262 regeringen att den syftar till att bibehålla ett effektivt straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna eller mellan en medlemsstat och tredjeland eller internationell tribunal och bestämmelsen infördes för att Sverige effektivt skulle kunna bistå andra stater i det straffrättsliga samarbetet (prop. 2009/10:31 s. 179). Enligt regeringen är detta skäl som alltjämt gör sig gällande.

Undantag när sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten

Den tredje och sista situationen avser fall då sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om uteslutning från att vara flykting eller subsidiärt skyddsbehövande i skyddsgrundsförordningen, och under förutsättning att tillämpningen av ett sådant undantag inte leder till att sökanden avlägsnas till ett tredjeland i strid med principen om non-refoulement (artikel 10.4 c). Regeringen delar bedömningen i promemorian att det också i den här situationen är angeläget att sökanden inte tillåts stanna kvar i landet längre tid än nödvändigt.

Möjligheten att undanta sökande från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet bör nyttjas

Flera remissinstanser är kritiska till förslaget i promemorian om att nyttja möjligheten att undanta sökande från rätten att stanna i Sverige i de ovan angivna situationer. Kritiken grundar sig främst i en oro för att det kommer att försämra rättssäkerheten och riskera att sökande avlägsnas i strid med principen om non-refoulement. Som anförs ovan är situationerna i artikel 10.4 a och c sådana där regeringen anser att det är angeläget att sökanden inte tillåts stanna längre tid i landet än nödvändigt. I fråga om artikel 10.4 b gör sig även andra faktorer gällande, så som ett effektivt straffrättsligt samarbete med andra länder. Möjligheten för medlemsstaterna att föreskriva undantag i de nu aktuella fallen följer av asylprocedurförordningen. Utgångspunkten är därmed att det är förenligt med internationella åtaganden att i nationell rätt införa undantag för dessa situationer (jfr skäl 108 i asylprocedurförordningen). Det framgår också av artikel 10.4 a–c och artikel 10.5 att undantag endast får tillämpas om det kan ske utan påverkan på principen om non-refoulement. En bedömning av om förutsättningarna för undantag är uppfyllda, däribland att det inte är fråga om en situation som omfattas av principen om non-refoulement, måste således alltid göras innan undantag kan tillämpas. I sammanhanget kan även noteras att sökanden, på motsvarande sätt som i dag, kommer att vara den som ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Därtill har Migrationsverket en utredningsskyldighet. Den utredningsskyldigheten gäller också vid en prövning av om undantag från rätten att stanna kvar under det administrativa förfarandet aktualiseras.

Att nyttja förordningens möjligheter att föreskriva om undantag från rätten att vistas i landet skickar enligt regeringen en tydlig och viktig signal om att Sverige inte tillåter vistelse i landet i de aktuella situationerna. För enskilda som omfattas av undantag kan det innebära att de behöver lämna landet vid en tidigare tidpunkt jämfört med vad som är fallet i dag. Regeringen bedömer dock sammantaget att det är både en lämplig och

proportionerlig ordning. Att förordningens möjligheter att föreskriva om undantag från rätten att vistas i landet nyttjas ligger även i linje med utgångspunkten att den svenska regleringen inte ska vara mer förmånlig än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver. Regeringen anser sammantaget, till skillnad mot *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Sveriges advokatsamfund* men i likhet med den bedömning som görs i promemorian, att möjligheten att göra undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet i de situationer som artikel 10.4 a–c i asylprocedurförordningen medger bör nyttjas.

I promemorian föreslås att regleringen ska utformas som undantag från huvudregeln i förordningen om rätten att stanna kvar under det administrativa förfarandet. Som *Lunds universitet* konstaterar finns i dag inte någon uttrycklig bestämmelse i svensk rätt om en utlännings rätt att vistas i Sverige under tiden hans eller hennes asylansökan prövas. Detta regleras i stället indirekt genom bestämmelserna om beslut om avvísning och utvisning i 8 kap. UtL och verkställighet av sådana beslut i 12 kap. UtL. *Lunds universitet* befarar att undantag från en rätt som inte finns föreskriven i utlänningslagen kan ge upphov till problem ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Regeringen delar inte den oron. När asylprocedurförordningen börjar tillämpas kommer en sådan uttrycklig rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet att följa direkt av asylprocedurförordningen. I ärenden om internationellt skydd kommer asylprocedurförordningens bestämmelser att tillämpas direkt tillsammans med bl.a. nationella bestämmelser som kompletterar förordningens bestämmelser. Även om det inte följer systematiken i utlänningslagen bedöms det lämpligt, och ur tillämpningssynpunkt fördelaktigt, att den nya regleringen utformas som undantag från huvudregeln i förordningen.

Eftersom undantaget i artikel 10.4 b i asylprocedurförordningen föreslås nyttjas bör bestämmelsen i 12 kap. 8 a § tredje stycket och 12 kap. 8 b § andra stycket UtL, som genomför motsvarande bestämmelser i artikel 9.2 i det omarbetade asylprocedurdirektivet, upphävas.

Beslut om avvísning eller utvisning

För att den nya regleringen ska få en faktisk rättsverkan bör det, så som föreslås i promemorian, föreskrivas att Migrationsverket ska meddela beslut om avvísning eller utvisning i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen. Det finns visserligen bestämmelser om beslut om återvändande i artikel 37 i samma förordning, se vidare avsnitt 6.11. De bestämmelserna är dock inte tillämpliga i de nu aktuella situationerna och frågan måste därför regleras i nationell rätt i förenlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, förkortad återvändandedirektivet. Eftersom artikel 10.4 b tar sikte på undantag i fall där sökanden ska utlämnas, överlämnas eller överföras är en motsvarande reglering om avvísning eller utvisning inte aktuell för den situationen.

Regeringen delar vidare bedömningen i promemorian att ett beslut om avvísning eller utvisning bör meddelas så snart en sådan situation som avses i artikel 10.4 a eller c har bedömts föreligga. Detta bör komma till uttryck i lagtexten genom att det föreskrivs att beslut om avvísning eller utvisning ska meddelas *snarast möjligt*. Om det redan finns ett verkställbart beslut om avvísning, utvisning eller återvändande bör det inte vara nödvändigt att meddela ett nytt beslut. Besluten om avvísning eller utvisning bör också kunna verkställas även om de inte har fått laga kraft.

För att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt asylförfarande, samt för att undvika oönskade konsekvenser av ett alltför strikt regelverk, bör det dock finnas ett visst utrymme att i undantagsfall underlåta att meddela beslut om avvísning eller utvisning. I lagtexten bör det utrymmet, i enlighet med vad som föreslås i promemorian, komma till uttryck genom att det föreskrivs att beslut om avvísning eller utvisning ska meddelas om inte *synnerliga skäl* talar mot det. Synnerliga skäl skulle exempelvis kunna vara att prövningen av ansökan om internationellt skydd kräver sökandens närvaro i landet, t.ex. för att kunna genomföra en personlig intervju eller kommunicera direkt med sökanden och sådan utredning eller kommunikation bedöms ha avgörande betydelse för prövningen. Regeringen anser – till skillnad mot Sveriges advokatsamfund – att rekvisitet synnerliga skäl ger ett tillräckligt och väl avgränsat utrymme att hantera undantagsfall utan att huvudregeln riskerar att urholkas. En mer generös ventil skulle enligt regeringens mening kunna motverka syftet med bestämmelsen om undantag från rätten att stanna i Sverige under handläggningen av en ansökan enligt artikel 10.4 a och c. Regeringen delar inte heller *Lagrådets* bedömning att de nämnda exemplen motiverar att rekvisitet för tillämpning av ventilen ska anges som särskilda skäl.

Beslut om avvísning och utvisning som meddelas i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c bör i övrigt följa den ordning som i allmänhet gäller för beslut om avvísning och utvisning i utlänningslagen. Det innebär bl.a. att bestämmelserna om verkställande myndighet i 12 kap. 14 och 14 a §§ UtL samt om överklagande i 14 kap. 3 § UtL kommer att gälla även för dessa beslut. Ett beslut om avvísning eller utvisning som meddelas med stöd av den nya regleringen kommer alltså kunna överklagas till en migrationsdomstol och det finns således, som *Förvaltningsrätten i Luleå* efterfrågar, en möjlighet att få en överprövning av om förutsättningarna för undantagen är uppfyllda. En migrationsdomstol kan även, på motsvarande sätt som i fråga om andra beslut om avvísning eller utvisning, besluta om inhibition av verkställigheten i enlighet med 28 § förvaltningsprocesslagen.

Asylprocedurförordningen ställer inga krav på förfarandet för tillämpningen av undantagen i artikel 10.4. I skäl 78 anges dock att den beslutande myndigheten bör utfärda ett beslut enligt nationell rätt som bekräftar att kriterierna är uppfyllda för att sökanden inte ska tillåtas att stanna kvar med hänvisning till att den efterföljande ansökan bedöms ha lämnats in endast för att försena eller hindra en verkställighet. Enligt regeringens bör en sådan bedömning av om kriterierna för att tillämpa undantagen i artikel 10.4 a och c är uppfyllda kunna ingå i ett beslut om avvísning eller utvisning, i de fall ett sådant beslut meddelas. I andra fall anser regeringen, i likhet med bedömningen i avsnitt 6.16 och 6.21, att frågan om formen för ett eventuellt ställningstagande av om kriterierna är

uppfyllda bör utvecklas genom rättstillämpningen utifrån allmänna förvaltningsrättsliga principer. Detsamma gäller frågan huruvida ett sådant ställningstagande är överklagbart.

När det gäller undantag från rätten att stanna kvar i Sverige efter beslut om en efterföljande ansökan respektive efter överklagande av ett beslut om en efterföljande ansökan, se avsnitt 6.16 och 6.21.

6.7 Personliga intervjuer

Regeringens förslag

Hittillsvarande regler i utlänningslagen om muntlig handläggning hos Migrationsverket när en utlänning har ansökt om asyl i Sverige ska upphävas.

Regeringens bedömning

Möjligheten för medlemsstaterna att i nationell rätt föreskriva att en rättslig rådgivare enbart får göra inlägg i slutet av den personliga intervjun bör inte nyttjas.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget eller bedömningen. *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *Rädda Barnen* är positiva till bedömningen att inte nyttja möjligheten att föreskriva att en rättslig rådgivare enbart får göra inlägg i slutet av den personliga intervjun. Även *Lunds universitet* är positiv till bedömningen och anser att detta kan bidra till förbättrade processuella garantier. Rädda barnen framhåller vikten av att även barn får personliga intervjuer, även de barn som söker internationellt skydd tillsammans med sina föräldrar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

I artiklarna 11–14 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om personliga intervjuer. Av dessa framgår bl.a. att en sökande som huvudregel ska ges tillfälle till personlig intervju innan den beslutande myndigheten fattar beslut om att inte pröva en ansökan om internationellt skydd i sak eller innan den fattar beslut i sak för en sådan ansökan. Vid intervjun ska sökanden ges möjlighet att förklara varför de grunder för att neka prövning av ansökan inte är tillämpliga respektive lägga fram de faktorer som krävs för att underbygga sin ansökan (artiklarna 11 och 12). I artikel 13 regleras krav på den personliga intervjun, bl.a. avseende den personal som ska genomföra intervjun och om när en personlig intervju inte behöver genomföras. Artikel 13 innehåller också bestämmelser om bl.a.

Prop. 2025/26:262 närvaro av tolk för att säkerställa ändamålsenlig kommunikation mellan sökanden och den person som genomför intervjun och om sökandens rätt att bistås av en rättslig rådgivare vid den personliga intervjun (se även avsnitt 15.2 om kostnadsfri rättslig rådgivning). Artikel 14 reglerar bl.a. rapportering om den personliga intervjun och om ljudupptagning under intervjun. Bestämmelserna om personliga intervjuer i asylprocedurförordningen är direkt tillämpliga. I fråga om rättsliga rådgivare som deltar vid en personlig intervju får dock medlemsstaterna, i sin nationella rätt, föreskriva att den rättsliga rådgivaren enbart får göra inlägg i slutet av intervjun (artikel 13.13 tredje stycket).

I utlänningslagen finns regler om muntlig handläggning hos Migrationsverket när en utlänning har ansökt om asyl i Sverige i 13 kap. 1 § UtL. Enligt dessa får Migrationsverket avgöra ett ärende utan muntlig handläggning endast om utlänningen förklaras vara flykting enligt 4 kap. 3 § första stycket. Det föreskrivs också att handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form. I 13 kap. 10 a § första stycket UtL finns vidare en upplysning om att det i 13 § förvaltningslagen finns bestämmelser om bl.a. tolkning. I andra stycket föreskrivs att myndigheten, vid bl.a. muntlig handläggning i ärenden där offentligt biträde kan komma i fråga, om det är möjligt, ska anlita en tolk som är auktoriserad. I annat fall ska en annan lämplig person anlitas. Bestämmelser om muntlig handläggning finns även i 8 kap. 9 a § första stycket Utf, som bl.a. föreskriver att det vid den muntliga handläggningen ska föras protokoll och att utlänningen ska få tillfälle att kontrollera protokollet och tillfrågas om han eller hon har något att invända mot innehållet innan Migrationsverket avgör ett ärende om internationellt skydd.

Eftersom bestämmelser om muntlig handläggning (personliga intervjuer) i ärenden om internationellt skydd kommer följa direkt av asylprocedurförordningen bör de svenska bestämmelserna om muntlig handläggning i 13 kap. 1 § UtL tas bort. Bestämmelserna om tolk i 13 kap. 10 a § UtL bör däremot behållas eftersom det är en generell reglering som fortsatt är tillämplig på andra ärenden än om internationellt skydd. När det gäller behovet av ändringar i utlänningsförordningen med anledning av asylprocedurförordningens bestämmelser om personliga intervjuer kommer detta att hanteras i förordningsarbetet.

När det gäller möjligheten enligt artikel 13.13 att i nationell rätt föreskriva att en rättslig rådgivare enbart får göra inlägg i slutet av den personliga intervjun, handlar det i grunden om att upprätthålla ordningen under intervjun. I promemorian görs bedömningen att möjligheten i artikel 13.13 inte ska nyttjas, bl.a. med motiveringen att ordningsfrågor som uppstår under en personlig intervju kan och bör i regel hanteras på annat sätt än genom lagstiftning. *Lunds universitet, RFSL och Rädda Barnen* är positiva till att möjligheten i artikel 13.13 inte nyttjas. Även regeringen instämmer i den bedömningen. Med anledning av vad Rädda Barnen anför om personliga intervjuer för barn vill regeringen framhålla att när och hur personliga intervjuer ska hållas inom ramen för ett ärende om internationellt skydd regleras med direkt effekt i asylprocedurförordningen, och att det ankommer på Migrationsverket att tillämpa regelverket om personliga intervjuer i enlighet med förordningens bestämmelser. Regeringen noterar i sammanhanget att den beslutande

myndigheten i enlighet med artikel 22.3 i asylprocedurförordningen ska ge en underårig tillfälle till en personlig intervju, förutom om detta går emot barnets bästa. Den personliga intervjun ska genomföras på ett barnorienterat och för sammanhanget lämpligt sätt som tar hänsyn till barnets ålder och mognad (se även skäl 23 i förordningen som bl.a. hänvisar till artikel 12 i barnkonventionen).

6.8 Åldersbedömning av underåriga

Regeringens förslag

Migrationsverket ska göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25 i asylprocedurförordningen och så snart som möjligt fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre ska det dock inte krävas något sådant beslut. Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om internationellt skydd. Ett tillfälligt beslut om ålder ska gälla omedelbart.

Regeringens bedömning

Det bör inte införas en uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet inom socialtjänst eller hälso- och sjukvård att på begäran av Migrationsverket lämna ut uppgifter som behövs för att kunna lämna ett sakkunnigutlåtande om en utlännings ålder.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. I promemorian föreslås en uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet inom socialtjänst eller hälso- och sjukvård för vilken det råder sekretess att på begäran av Migrationsverket lämna uppgifter om en utlänning som behövs för att kunna lämna ett sakkunnigutlåtande om utlännings ålder, om ett sådant utlåtande behövs i ett ärende om internationellt skydd.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget om uppgiftsskyldighet är bl.a. *Asylrättscentrum* och *Burlövs kommun* kritiska och framhåller att förslaget riskerar att leda till förtroendeskadorna och försvåra socialtjänstens verksamhet som bygger på att individen har tillit till socialtjänsten. Burlövs kommun hänvisar även till befintlig uppgiftsskyldighet för socialnämnd och anför att det inte finns tillräckliga skäl för en mer specifik sådan skyldighet, särskilt sett till de negativa konsekvenser som en sådan kan medföra. *Stockholms kommun* avstyrker förslaget såvitt avser skyldighet för socialtjänsten att lämna sakkunnigutlåtanden och förespråkar i stället en ordning som innebär att socialtjänsten ska lämna uppgifter till Migrationsverket. *Migrationsverket* välkomnar förslaget om uppgiftsskyldighet men ifrågasätter samtidigt om förslaget är tillräckligt

med hänsyn till att ordalydelsen multidisciplinär åldersbedömning i asylprocedurförordningen kan förstås som att den ska innefatta bedömning av flera discipliner eller yrkesgrupper. Migrationsverket föreslår bl.a. att det ska vara möjligt att inhämta utlåtanden från fler sakkunniga och att en annan myndighet ska få i uppdrag att ta fram ramar och information om utformningen av den multidisciplinära bedömningen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* bedömer att förslaget inte är tillräckligt för att uppnå den multidisciplinära bedömning som avses i asylprocedurförordningen och att det krävs en annan organisation än den som finns i dag.

Några remissinstanser, bl.a. *Region Stockholm*, *Region Västernorrland*, *Stockholms kommun* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, efterfrågar förtydliganden avseende uppgiftsskyldighetens omfattning. *Sveriges advokatsamfund* anser att det behöver tydliggöras att det inte ska vara en enskild handläggare på Migrationsverket som ska göra den multidisciplinära utredningen, även om Migrationsverket ansvarar för att den genomförs. *Rädda barnen* anser att det behöver vara tydligt att Migrationsverket ska inhämta information från olika professioner vad gäller bedömningen av barnets ålder.

Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över förslaget om tillfälliga beslut om sökandens ålder. *Sveriges advokatsamfund*, som avstyrker förslaget, ifrågasätter lämpligheten i att ge Migrationsverket en ensidig möjlighet att ha en uppfattning om en sökandes ålder. Advokatsamfundet anser att förslaget dessutom strider mot asylprocedurförordningen. *Asylrättscentrum* efterfrågar förtydliganden kring hur förslaget om tillfälliga beslut förhåller sig till screeningförfarandet. Asylrättscentrum lyfter också fram konsekvenser av felaktiga bedömningar om ålder, vilka enligt Asylrättscentrum kan bli allvarigare än tidigare i och med införandet av gränsförfaranden och ökade processuella krav i asylprocessen. Asylrättscentrum anser även att en barnkonsekvensanalys gällande proportionalitet och funktionalitet av tillfälliga beslut utifrån det nya systemet saknas. Stockholms kommun anser att det behöver klargöras vad reglerna om åldersbedömning enligt asylprocedurförordningen får för konsekvenser för andra verksamheter än Migrationsverket. Kommunen påpekar att med gällande regelverk ska varje myndighet självständigt ta ställning till sökandes ålder, men Migrationsverkets beslut blir ofta tungt vägande vid prövningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En åldersbedömning i två steg

Huruvida en sökande av internationellt skydd är underårig eller inte kan ha betydelse för möjligheten att erhålla status som skyddsbehövande. Det har också betydelse för om sökanden t.ex. ska tillförsäkras vissa rättigheter under mottagandet och särskilda förfarandegarantier under asylförfarandet. Många sökande saknar dock identitetshandlingar eller andra bevis för hur gamla de är. Av olika anledningar förekommer också att sökande inte känner till eller inte vill uppge sitt födelsedatum. I dag gör Migrationsverket inom ramen för ett asylärende en åldersbedömning av de sökande som uppger att de är under 18 år men där verket finner skäl att ifrågasätta detta. Det kan även förekomma att det finns skäl att ifrågasätta att en person uppger sig vara vuxen. Även i ett sådant fall är det viktigt att

bedöma den sökandes ålder för att kunna avgöra om särskilda regler gällande barn ska tillämpas. Åldersbedömning är vidare av vikt när det gäller att skapa förutsättningar för en god boendemiljö för barn, för att förbättra förutsättningarna att motverka människohandel och barn-äktenskap samt för att tillse att samhällets resurser som har avsatts för barn inte felaktigt går till vuxna sökande.

I asylprocedurförordningen finns bestämmelser om åldersbedömning i artikel 25. Bestämmelserna är direkt tillämpliga och innebär att en åldersbedömning ska genomföras i två steg. Av artikeln framgår att det i ett första steg får göras en multidisciplinär bedömning. Om det efter den multidisciplinära bedömningen fortfarande föreligger tvivel avseende en sökandes ålder får, i ett andra steg, medicinska undersökningar (som regleras i artikel 24) användas som sista utväg för att fastställa sökandens ålder inom ramen för prövningen av en ansökan. I samtliga fall bör åldersbedömningarna genomföras på ett sådant sätt att barnets bästa kommer i främsta rummet under hela förfarandet (artikel 22.1 och skäl 37).

Den multidisciplinära bedömningen

En multidisciplinär bedömning får enligt artikel 25.1 i asylprocedurförordningen göras av den beslutande myndigheten för att fastställa sökandens ålder om det till följd av uttalanden av sökanden, tillgängliga skriftliga bevis eller andra relevanta indikationer föreligger tvivel om huruvida sökanden är underårig. Den multidisciplinära bedömningen, som enligt artikeln ska utföras av kvalificerade yrkesutövare, kan inbegripa en psykosocial bedömning.

Bestämmelserna i artikel 25.1 är som nämns ovan direkt tillämpliga och riktar sig till den beslutande myndigheten, dvs. till Migrationsverket (jfr avsnitt 6.4). I promemorian hänvisas i fråga om den multidisciplinära bedömningen till att Migrationsverket, med stöd av bestämmelserna om utredningsansvar och remissförfaranden i 23 och 26 §§ förvaltningslagen, har möjlighet att vända sig till sakkunniga inom olika relevanta yrkesgrupper för att hämta in sakkunnigutlåtande om en sökandes ålder. Det föreslås också att det ska införas en uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet inom socialtjänst eller hälso- och sjukvård för vilken det råder sekretess att på begäran av Migrationsverket lämna sådana uppgifter om en utlänning som behövs för att kunna lämna ett sakkunnigutlåtande om utlänningens ålder, om ett sådant utlåtande behövs i ett ärende om internationellt skydd. Som bl.a. *Asylrättscentrum* och *Burlövs kommun* är inne på väcker en sådan uppgiftsskyldighet vissa betänkligheter, bl.a. kopplat till risken för förtroendeskadorna för de verksamheter som berörs av skyldigheten. Regeringen anser att det också finns frågetecken kring om en sådan uppgiftsskyldighet är nödvändig för att den multidisciplinära bedömning som avses i förordningen ska kunna göras. Enligt regeringens mening bör genomförandet av den multidisciplinära bedömningen i stället kunna lösas på praktisk väg, t.ex. genom att Migrationsverket anlitar kvalificerade yrkesutövare. Eftersom det inte tillräckligt tydligt har framkommit att en sådan uppgiftsskyldighet som föreslås i promemorian är nödvändig finns det i nuläget inte skäl att gå vidare med förslaget.

Om Migrationsverket efter en multidisciplinär bedömning anser att det fortsatt råder tvivel om sökandes ålder får enligt artikel 25.2 i asylprocedurförordningen medicinska undersökningar användas som sista utväg för att fastställa sökandens ålder. Det handlar i praktiken om att utröna huruvida sökanden är underårig eller inte. Om resultatet inte är entydigt vad gäller sökandens ålder, eller inkluderar ett åldersintervall under 18 år, ska medlemsstaterna utgå ifrån att sökanden är underårig. I de fall som en medicinsk undersökning utförs ska resultaten från den medicinska undersökningen och den multidisciplinära bedömningen analyseras tillsammans för att medge ett så tillförlitligt resultat som möjligt (artikel 25.3).

Medicinska undersökningar förekommer redan i dag och utförs av Rättsmedicinalverket på uppdrag av Migrationsverket. Asylprocedurförordningens bestämmelser om medicinska undersökningar kräver inga lagändringar. Behovet av ändringar på förordningsnivå kommer att hanteras i förordningsarbetet.

Den svenska ordningen med tillfälliga beslut om ålder bör behållas

Enligt gällande rätt ska Migrationsverket, om den som ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn – och det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år – så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut (13 kap. 17 § första stycket UtL). Ett tillfälligt beslut om ålder får överklagas särskilt (14 kap. 8 b § UtL).

Tillfälliga beslut om sökandens ålder behandlas inte i asylprocedurförordningen. Förordningen föreskriver alltså inget särskilt förfarande med tillfälliga beslut om ålder och således inte heller bestämmelser om effektivt rättsmedel mot sådana beslut. Det får därför anses stå medlemsstaterna fritt att ha ett sådant förfarande under förutsättning att förordningens bestämmelser i övrigt respekteras.

Migrationsverkets åldersbedömningar får direkt inverkan på både asylförfarandet och mottagandet av sökanden. Vid införandet av den nuvarande ordningen med tillfälliga beslut bedömdes därför att det utifrån såväl ett barnrättsperspektiv som ett ekonomiskt perspektiv fanns skäl att ändra den då gällande ordningen som innebar att Migrationsverket som huvudregel tog ställning till en sökandes ålder först i samband med det slutliga beslutet (prop. 2016/17:121 s. 11). I praktiken har Migrationsverkets åldersbedömningar även betydelse i andra sammanhang, i förhållande till andra myndigheter och aktörer.

Som konstateras i promemorian kan den svenska ordningen med tillfälliga beslut anses bidra till en tydligare formalisering av den åldersbedömning som ska göras enligt asylprocedurförordningen. Det beror på att Migrationsverket fattar beslut om sökandens ålder som sökanden har möjlighet att överklaga särskilt. Asylrättscentrum menar att konsekvenserna av felaktiga bedömningar om ålder kan bli allvarligare än tidigare. Regeringen delar inte den bedömningen. Asylprocedur-

förordningen innebär visserligen vissa förändringar av asyلفörfarandet jämfört med vad som gäller i dag, bl.a. påskyndade förfaranden. Genom att det tidigt i processen fattas beslut om sökandes ålder möjliggörs dock en snabb domstolsprövning av åldersfrågan vilket, på liknande sätt som i dag, minskar risken för att felaktiga bedömningar kvarstår under en längre tid. Enligt artikel 3 i barnkonventionen ska vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Att barnets bästa ska komma i främsta rummet framgår även av artikel 22 i asyلفörförordningen och av 1 kap. 10 § UtL. Att Migrationsverket fortsatt fattar tillfälliga beslut om ålder får, även i den nya ordning som asyلفörförordningen innebär, anses öka möjligheterna att tillgodose barnets rättigheter och särskilda skyddsbehov under processen (jfr prop. 2016/17:121 s. 31). Även om vissa sökande kan uppleva en osäkerhet eller otrygghet under åldersbedömningen i avvaktan på ett tillfälligt beslut bedöms det sammantaget positivt ur ett barnrättsperspektiv att ordningen med tillfälliga beslut behålls.

Med hänsyn till det anförda anser regeringen att ordningen med tillfälliga beslut om ålder bör behållas. De hittillsvarande reglerna behöver dock anpassas med anledning av att asyلفörförordningen nu innehåller bestämmelser om när och hur en ålderbedömning ska göras. Det innebär att det bör hänvisas till förordningens bestämmelser och att begränsningen till sökande som är ensamkommande barn bör tas bort, eftersom en sådan begränsning saknas i förordningen. Bestämmelserna behöver också anpassas utifrån att systematiken i det svenska asyلفörfarandet förändras. Bestämmelserna om åldersbedömning i artikel 25 i asyلفörförordningen samt om tillfälliga beslut om ålder i utlänningslagen är tillämpliga inom ramen för prövningen av ett ärende om internationellt skydd. I förhållande till andra verksamheter innebär förslagen ingen förändring i förhållande till vad som gäller i dag. Bestämmelserna är inte tillämpliga i screeningförfarandet.

6.9 Prövningen av och handläggningstiden för ansökningar om internationellt skydd

Regeringens förslag

Att en utlänningsansökan har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska inte hindra att en ansökan om internationellt skydd prövas. Hittillsvarande bestämmelse som anger att prövningen av en sådan ansökan får skjutas upp om det finns skäl för det ska tas bort.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I fråga om 21 kap. 5 § UtL föreslås endast att den omständigheten att en utlänningsansökan har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte ska hindra att en ansökan om internationellt skydd *som flykting* prövas.

Kammarrätten i Stockholm ifrågasätter om det, i fråga om säkerhetsärenden, behövs en upplysningsbestämmelse om handläggningstider för ärenden om internationellt skydd. *Asylrättscentrum* och *Migrationsverket* anser att 21 kap. 5 § UtL också bör ändras med anledning av ett nytt avgörande från EU-domstolen. I övrigt yttrar sig ingen remissinstans särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag

Prövningen av en ansökan om internationellt skydd

I artikel 34 finns bestämmelser om prövningen av en ansökan. Av artikel 34.1 följer att den beslutande myndigheten ska pröva och fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II i förordningen. Enligt artikel 34.2 ska den beslutande myndigheten fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd efter vederbörlig bedömning av om en ansökan kan tas upp till prövning eller efter vederbörlig sakprövning av ansökan. I artiklarna 38 och 39 i asylprocedurförordningen finns närmare bestämmelser om när en ansökan om internationellt ska tas upp till prövning och när en ansökan ska prövas i sak. Av artikel 34.5 i asylprocedurförordningen framgår vidare att den beslutande myndigheten får prioritera prövningen av en ansökan om internationellt skydd särskilt om den exempelvis bedömer att ansökan kan förväntas vara välgrundad, sökanden har särskilda mottagningsbehov eller det finns skälig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten. Bestämmelserna i artikel 34 är direkt tillämpliga och bedöms inte i sig medföra något behov av författningsändringar (se dock nedan om 21 kap. 5 § UtL).

Handläggningstiden för prövningen av en ansökan

I artikel 35 finns bestämmelser om prövningsförfarandets varaktighet, dvs. handläggningstiden för prövningen av en ansökan om internationellt skydd. Enligt artikel 35.1 ska en prövning för att fastställa om en ansökan ska tas upp till prövning, med vissa undantag som anges i artikeln, avslutas så snart som möjligt och senast inom två månader från den dag då ansökan lämnades in. Ett påskyndat förfarande ska i sin tur avslutas så snart som möjligt och senast tre månader från den dag då ansökan lämnades in (artikel 35.3). Ett förfarande för prövning i sak – under förutsättning att det inte är ett påskyndat prövningsförfarande – ska vidare avslutas så snart som möjligt och inte senare än sex månader från den dag då ansökan lämnades in (artikel 35.4). Tidsfristerna som anges i artiklarna 35.1 och 35.4 får under vissa förutsättningar förlängas med ytterligare två respektive sex månader. Det gäller bl.a. om ärendet involverar komplexa faktiska eller rättsliga omständigheter eller om ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer gör en ansökan om internationellt skydd inom samma tidsperiod med följderna att det blir omöjligt att avsluta förfarandet inom de fastställda tidsfristerna (artiklarna 35.2 och 35.5). Enligt artikel 35.7 har den beslutande myndigheten även möjlighet att skjuta upp avslutandet av prövnings-

förfarandet om den, på grund av osäkra förhållanden i ursprungslandet som förväntas vara av tillfällig natur, inte rimligen kan fatta beslut inom de tidsfrister som fastställs i artikel 35.4. Nu nämnda bestämmelser i artikel 35 är direkt tillämpliga.

I dag finns bestämmelser om Migrationsverkets handläggningstid i 8 kap. 10 § UtlF, som bl.a. föreskriver att ett ärende om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov ska avgöras senast inom sex månader från det att ansökan lämnades in. Om det finns särskilda skäl får tiden förlängas med högst nio månader. Därutöver föreskrivs i 1 kap. 13 § UtlL att säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt. I promemorian föreslås att bestämmelsen i 1 kap. 13 § UtlL ska kompletteras med en upplysning om att det i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om handläggningstider för ärenden om internationellt skydd. Regeringen anser dock, som även *Kammarrätten i Stockholm* är inne på, att någon sådan upplysning inte behövs. När det gäller behovet av ändringar på förordningsnivå kommer detta att hanteras i förordningsarbetet.

I sammanhanget kan noteras att det för mål inom ramen för ett gränsförfarande föreslås särskilda handläggningstider, se vidare avsnitt 6.15.

Särskilt om bestämmelserna i 21 kap. 5 § UtlL

I 21 kap. 5 § UtlL finns bestämmelser som behandlar situationen att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ansöker om uppehållstillstånd som flykting, flyktingsstatusförklaring eller resedokument. Av första stycket framgår att den omständigheten att en person har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte hindrar att en sådan ansökan prövas. I andra stycket regleras förutsättningar för att skjuta upp prövningen av ansökningar enligt första stycket. Där anges också att om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt. Genom bestämmelser i paragrafen genomförs delar av rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja och om åtgärder för att främja medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet).

I promemorian görs bedömningen att bestämmelserna i 21 kap. 5 § UtlL endast bör anpassas till den EU-rättsliga systematiken för asylförfarandet. I promemorian föreslås därför att enbart det första stycket i paragrafen ändras och detta på så sätt att det av stycket i stället ska följa att den omständigheten att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte hindrar att en ansökan om internationellt skydd *som flykting* prövas. Som *Asylrättscentrum* och *Migrationsverket* påpekar har EU-domstolen nyligen avgjort ett mål med relevans för utformningen av 21 kap. 5 § UtlL. I målet gör EU-domstolen bedömningen att bestämmelser, såväl i det omarbetade asylprocedurdirektivet – vilka motsvarar bestämmelser i asylprocedurförordningen – som i massflyktsdirektivet, utgör hinder för att en medlemsstat avvisar en ansökan om internationellt skydd i form av status som subsidiärt skyddsbehövande enbart av det skälet att sökanden har beviljats tillfälligt skydd, se EU-domstolens dom den 20 november 2025 i mål C-195/25 (Framholm). För att det ska vara tydligt att ett uppehållstillstånd med

Prop. 2025/26:262 tillfälligt skydd inte heller hindrar att en ansökan om internationellt skydd som subsidiärt skyddsbehövande prövas bör 21 kap. 5 § första stycket UtL ändras så att lydelsen också inkluderar sådana ansökningar.

Regeringen anser vidare, till skillnad mot vad som föreslås i promemorian, att även 21 kap. 5 § andra stycket UtL bör ändras. I andra styckets första mening föreskrivs att prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Som framgår ovan i detta avsnitt kommer bestämmelser om prövningsförfarandets varaktighet – däribland när tidsfristerna för prövningen får förlängas och när avslutandet av prövningsförfarandet får skjutas upp – framöver att regleras i artikel 35 i asylprocedurförordningen. Eftersom dessa bestämmelser är direkt tillämpliga bör meningen utgå. I övrigt bör bestämmelserna i 21 kap. 5 § UtL lämnas oförändrade eftersom de, som framhålls i promemorian, är hänförliga till genomförandet av massflyktsdirektivet.

6.10 Beslut om ansökningar om internationellt skydd

Regeringens förslag

Beslut om statusförklaring ska inte längre omfattas av utlänningslagens bestämmelser om motivering av beslut.

Hittillsvarande regler om att en asylansökan ska avvisas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska upphävas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag

Beslutets form och innehåll samt delgivning

Artikel 36 i asylprocedurförordningen reglerar formen, innehållet, underrättelse och delgivning av ett beslut om ansökan internationellt skydd. Av artikel 36.1 följer att ett beslut om en ansökan om internationellt skydd ska vara skriftligt och delges sökanden så snart som möjligt i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Enligt artikel 36.2 ska – om prövning av en ansökan nekas eller om den avslås som ogrundad eller som uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, som uttryckligen återkallad eller som implicit återkallad – de faktiska och rättsliga skälen till det anges i beslutet. Av artikel 36.3 följer att sökanden skriftligen ska informeras om resultatet av beslutet och om hur han eller hon kan överklaga ett beslut om att neka prövning av en ansökan eller om att avslå en ansökan som ogrundad eller

som uppenbart oggrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit återkallad. Den informationen får lämnas som en del av beslutet om ansökan om internationellt skydd. Om sökanden inte bistås av en rättslig rådgivare ska den informationen lämnas på ett språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå. I artikel 36.4 och 36.5 finns ytterligare bestämmelser som rör situationen när sökanden bistås av en rättslig rådgivare eller när beslutet rör ansökningar görs på underårigas vägnar eller för vuxna i beroendeställning.

I svensk rätt finns bestämmelser om formen och innehållet i ett beslut om bl.a. uppehållstillstånd och statusförklaring i 13 kap. 10 § UtL, som anger att besluten ska vara skriftliga och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Vidare föreskrivs i 8 kap. 10 g § UtL att en utlännings som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande ska underrättas om Migrationsverkets beslut på ett språk som han eller hon kan förstå. Detsamma gäller en utlännings som har ansökt om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 b §§ UtL. Allmänna bestämmelser om underrättelse och delgivning av beslut finns i 33 § förvaltningslagen. Delgivningsförfarandet regleras i sin tur av delgivningslagen (2010:1932). Enligt 1 § delgivningslagen gäller den lagen när delgivning ska ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet eller när delgivning i annat fall ska ske enligt lag eller annan författning.

Eftersom artikel 36 är direkt tillämplig i sin helhet bör de svenska bestämmelserna i 13 kap. 10 § UtL om beslutets form och innehåll ändras så att dessa inte längre omfattar beslut om statusförklaring. I övrigt finns inget behov av lagändringar med anledning av artikel 36, vars bestämmelser kommer att tillämpas i stället för de allmänna bestämmelserna om underrättelse och delgivning i 33 § förvaltningslagen. Behovet av ändringar på förordningsnivå kommer att hanteras i förordningsarbetet.

Villkor för sakprövning och beslut om internationellt skydd

I artikel 39 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när en ansökan inte ska prövas i sak (artikel 39.1) och om att den beslutande myndigheten, när en ansökan prövas i sak, ska fatta ett beslut om huruvida sökanden uppfyller kraven på flyktingstatus och, om så inte är fallet, avgöra huruvida sökanden uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 39.2). Om den beslutande myndigheten har fastställt att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen ska ansökan avslås som oggrundad (artikel 39.3). Artikel 39 innehåller även bestämmelser som innebär att medlemsstaterna får bemyndiga den beslutande myndigheten att under vissa förutsättningar förklara en oggrundad ansökan som uppenbart oggrundad (artikel 39.4). Den sistnämnda möjligheten att i nationell rätt bemyndiga den beslutande myndigheten att förklara en oggrundad ansökan som uppenbart oggrundad behandlas i avsnitt 6.13. Artikelns övriga bestämmelser är direkt tillämpliga och kräver endast i ett avseende författningsändringar i svensk rätt.

I 5 kap. 1 c § andra stycket UtL föreskrivs i dag att en asylansökan ska avvisas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Den svenska bestämmelsen motsvarar artikel 39.1 a i förordningen, som anger att en ansökan inte ska prövas i sak om en annan medlemsstat är ansvarig i enlighet med asyl- och migrationshanteringsförordningen. Den bör därför upphävas. Även upplysningen om Dublinförordningen i det första stycket i paragrafen bör, som konstateras i promemorian, tas bort.

6.11 Beslut om återvändande

Regeringens förslag

Utlänningslagens hittillsvarande bestämmelser om att beslut om avvisning eller utvisning inte ska meddelas om asylansökan avvisas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska upphävas. Även bestämmelsen om att Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning om utlänningen söker asyl här ska upphävas.

Migrationsverket ska pröva frågan om återvändande i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen, dvs. när en ansökan om internationellt skydd nekas prövning, avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad eller som implicit eller uttryckligen återkallad. Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i utlänningslagen ska i tillämpliga delar också gälla för beslut om återvändande.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Förvaltningsrätten i Luleå ifrågasätter om det är nödvändigt och ändamålsenligt att det i utlänningslagen förekommer tre olika begrepp – avvisning, utvisning och beslut om återvändande – med i praktiken samma innebörd. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, som också påtalar de olika benämningarna, anser att det finns risk för onödig begreppsförvirring, särskilt eftersom beslut om återvändande ska ha samma innebörd som ett beslut om avvisning eller utvisning. I övrigt yttrar sig ingen remissinstans särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag

En nyhet i asylprocedurförordningen jämfört med det omarbetade asylprocedurdirektivet är bestämmelserna om beslut om återvändande. Av artikel 37 i asylprocedurförordningen framgår bl.a. att om en ansökan om internationellt skydd nekas prövning eller om ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit eller uttryckligen återkallad, ska medlemsstaterna utfärda ett beslut om återvändande som är förenligt med återvändandedirektivet och i överensstämmelse med principen om non-refoulement. Om ett beslut om

återvändande eller annat beslut om skyldighet att återvända redan har utfärdats innan en ansökan om internationellt skydd görs krävs dock inget beslut om återvändande enligt artikeln.

I svensk rätt finns bestämmelser om beslut om återvändande i 8 kap. utlänningslagen, vilket där benämns som avvisning eller utvisning. Det svenska regelverket har till stor del sin grund i återvändandedirektivet. Bestämmelserna innebär bl.a. att en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas, t.ex. om han eller hon saknar pass när det krävs pass för inresa eller vistelse i Sverige, eller saknar visering, uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som krävs för inresa, vistelse eller arbete i Sverige (8 kap. 2 § 1 och 2 UtL). En utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare och som inte avvisas enligt 8 kap. 2 § 1 eller 2 får utvisas ur Sverige om han eller hon uppehåller sig här men saknar pass eller de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet (8 kap. 6 § UtL). Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det (8 kap. 16 § första stycket UtL). Detta gäller dock inte om en asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket, dvs. vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen (8 kap. 16 § andra stycket UtL). Utlänningslagen innehåller också särskilda bestämmelser om att Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning om utlänningen söker asyl här (8 kap. 17 § första stycket 1).

I likhet med den bedömning som görs i promemorian bedömer regeringen att artikel 37 i asylprocedurförordningen är direkt tillämplig och utgör den nya grunden för att meddela beslut om återvändande i de fall som omfattas av artikeln. Bedömningen görs mot bakgrund av utformningen av artikel 37 samt att artikel 67.1 föreskriver en rätt till effektivt rättsmedel mot återvändandebeslut utfärdade enligt artikel 37. Eftersom artikel 37 utgör den nya grunden för beslut om återvändande i ärenden om ansökningar om internationellt skydd, bör den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 16 § andra stycket UtL upphävas. Även bestämmelsen i 8 kap. 17 § första stycket 1 om att Migrationsverket prövar frågan om avvisning om utlänningen söker asyl i landet bör upphävas. Detta föranleder även behov av följdändring i 12 kap. 7 § UtL, som hänvisar till 8 kap. 17 § första stycket 1. Eftersom artikel 37 inte reglerar vilken myndighet som ska meddela ett beslut om återvändande bör en ny bestämmelse införas i utlänningslagen som föreskriver att Migrationsverket ska pröva frågan om återvändande i enlighet med artikeln.

I sammanhanget kan noteras att det i ärenden om internationellt skydd även kan bli aktuellt att besluta om att en person ska lämna landet i andra situationer än de som omfattas av artikel 37 i asylprocedurförordningen. Till exempel föreslås i avsnitt 6.6 att det ska införas bestämmelser om beslut om avvisning eller utvisning i vissa fall när sökande inte ska ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet. Även i de fall ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen återkallas (om återkallelse av uppehållstillstånd, se vidare avsnitt 7.4) kan, på samma sätt som i dag, beslut om

Prop. 2025/26:262 avvisning eller utvisning komma att meddelas med stöd av befintliga bestämmelser i 8 kap. 16 § UtlL.

I ärenden om internationellt skydd kommer således både beslut om återvändande enligt asylprocedurförordningen och beslut om avvisning och utvisning enligt utlänningslagen att kunna aktualiseras. För att underlätta rättstillämpningen och öka överskådligheten även för enskilda bör utlänningslagen kompletteras med en upplysning om att det i artikel 37 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om beslut om återvändande när en ansökan om internationellt skydd nekas prövning, avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller som implicit eller uttryckligen återkallad. Som *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför utgör avvisning, utvisning och återvändande olika begrepp som i praktiken tar sikte på samma situation, nämligen att en utlänning ska lämna landet. Eftersom begreppet *återvändande* används i asylprocedurförordningen anser regeringen att det begreppet även bör användas i utlänningslagen när det handlar om upplysningar om eller kompletteringar av förordningens innehåll. Det ger en enhetlig terminologi i förhållande till förordningen, vilket bör underlätta såväl för rättstillämparen som för enskilda. De nationella begreppen *avvisning* och *utvisning* är i sin tur väl etablerade i svensk rätt och inte i sig föremål för översyn inom ramen för denna proposition. I promemorian föreslås att den aktuella upplysningsbestämmelsen ska utformas så att verbet *förklaras* används i fråga om implicit eller uttrycklig återkallelse. I avsnitt 6.22 föreslår regeringen, med anledning av synpunkter från *Lagrådet*, att uttrycket *avslå en ansökan som implicit återkallad* ska användas i en bestämmelse i utlänningslagen som kompletterar asylprocedurförordningen. Detta motsvarar den formulering som används i artikel 37 i asylprocedurförordningen avseende implicit eller uttrycklig återkallelse. För att få en enhetlig terminologi i förhållande till förordningen även i detta avseende bör samma uttryck som i förordningen användas också i nu aktuell bestämmelse.

Återvändandebeslut som meddelas med stöd av artikel 37 ska, som tidigare nämnts, vara förenliga med återvändandedirektivet. Det innebär att återvändandedirektivets bestämmelser är tillämpliga i den utsträckning som motsvarande frågor inte regleras direkt i asylprocedurförordningen. Exempelvis regleras rätten till ett effektivt rättsmedel mot återvändandebeslut direkt i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen, medan frågor om tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud inte regleras i förordningen. Regeringen delar bedömningen i promemorian att utlänningslagen bör kompletteras med en upplysning om att det som föreskrivs om avvisning och utvisning i utlänningslagen i tillämpliga delar också gäller för beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd.

Regeringens förslag

Möjligheten att avvisa en ansökan om internationellt skydd ska utökas på så sätt att en sådan ansökan ska få nekas prövning i samtliga situationer som anges i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen, dvs. om

- ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett första asylland eller ett säkert tredjeland och det inte är uppenbart att sökanden inte kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet,
- en annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd,
- en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden en säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, eller
- sökanden är föremål för beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i återvändandedirektivet, ansökan gjordes först sju arbetsdagar efter det att sökanden mottog beslutet och inga nya relevanta faktorer har framkommit efter utgången av den perioden.

De hittillsvarande undantagen från när en asylansökan får avvisas ska tas bort.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. Några remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)*, avstyrker förslaget om att utöka situationerna då en ansökan får avvisas med hänvisning bl.a. till att rättssäkerheten kan påverkas negativt. Vissa remissinstanser, t.ex. *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)*, anser att förslaget också kan öka risken för att beslut fattas i strid med principen om non-refoulement, särskilt för hbtqi-personer, och Asylrättscentrum framför att de som omfattas av särskilda förfarandegarantier bör undantas från förslaget. *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)*, Institutet för mänskliga rättigheter och FARR avstyrker särskilt att de hittillsvarande undantagen från när en ansökan får avvisas tas bort och menar att det ökar risken för att beslut fattas i strid med rätten till privat- och familjeliv eller barnets bästa. *Kammarrätten i Stockholm* anser att sådana eventuella normkonflikter i första hand bör lösas genom lagstiftning, exempelvis undantagsbestämmelser. FARR påpekar att det i många fall är mer ändamålsenligt att pröva en ansökan i sak eftersom det underlättar det senare verkställighetsarbetet. *Förvaltningsrätten i Luleå* framför att de nya grunderna för att avvisa ansökningar torde få en

Skälen för regeringens förslag

Den som ansöker om internationellt skydd har som huvudregel rätt att få sin ansökan prövad i sak. I vissa situationer får dock en ansökan avvisas utan att det görs någon materiell prövning. I svensk rätt regleras förutsättningarna för att avvisa en asylansökan bl.a. i hittillsvarande 5 kap. 1 b § UtL, som i allt väsentligt överensstämmer med det omarbetade asylprocedurdirektivet (jfr prop. 2016/17:17 s. 72 och 73). I paragrafen finns också undantag från när en ansökan får avvisas och som inte följer av EU-rätten.

Genom artikel 38.1 i asylprocedurförordningen ges medlemsstaterna möjlighet att neka prövning av en ansökan om internationellt skydd i fler situationer än vad som hittills varit möjligt. De tre första situationerna i artikeln (punkterna a–c) motsvarar huvudsakligen bestämmelserna i 5 kap. 1 b § första stycket UtL. Det innebär att det redan i dag finns en möjlighet att neka prövning av en ansökan när det finns ett första asylland (punkten a), ett säkert tredjeland (punkten b) eller när en annan medlemsstat har beviljat sökanden internationellt skydd (punkten c). De två återstående situationerna (punkterna d och e) saknar motsvarighet i det omarbetade asylprocedurdirektivet och i svensk rätt. Punkten d gäller om en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden en säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland. Enligt punkten e får en ansökan också nekas prövning om sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i återvändandedirektivet och ansökan gjordes först efter sju arbetsdagar från den dag sökanden mottog beslutet om återvändande, under förutsättning att sökanden informerats om konsekvenserna av att inte göra en ansökan inom den tidsfristen och att inga nya relevanta faktorer har kommit fram efter utgången av den perioden.

Förordningen innehåller inte något krav på sådana undantag från möjligheten att avvisa en ansökan med hänvisning till att det finns ett säkert tredjeland som följer av hittillsvarande 5 kap. 1 b § andra stycket UtL, dvs. om sökanden har familj i Sverige eller genom långvarig vistelse i Sverige har fått särskild anknytning hit och saknar motsvarande familjeanknytning eller egen anknytning till det land dit verkställighet kan ske.

Som bl.a. *Förvaltningsrätten i Luleå* framhåller kan de nya grunderna för att neka prövning av en ansökan om internationellt skydd visserligen tänkas ha begränsad betydelse. Utgångspunkten för den svenska anpassningen till EU-rätten är dock att svensk rätt inte mer än nödvändigt ska avvika från EU:s rättsliga miniminivå. Det bör därför finnas en möjlighet att neka prövning av en ansökan även i dessa situationer. Möjligheten att neka prövning av en ansökan om sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i återvändandedirektivet och gör sin ansökan först efter sju arbetsdagar från återvändandebeslutet kan också främja det övergripande syftet att åstadkomma ett snabbt och effektivt förfarande. Regeringen anser därför i likhet med utredningen att en ansökan om internationellt skydd bör få

nekas prövning i samtliga de situationer som följer av artikel 38.1 i asylprocedurförordningen och att hittillsvarande undantag från när en ansökan får avvisas ska tas bort. I hittillsvarande 5 kap. 1 b § första stycket UtL har det i lagtexten uttryckts som en möjlighet att i de angivna situationerna ”avvisa” en ansökan. I likhet med *Lagrådet* anser regeringen att begreppet ”neka prövning” är mer ändamålsenligt och bättre överensstämmer med begreppsanvändningen i asylprocedurförordningen.

Grunderna för att neka prövning av en ansökan följer av asylprocedurförordningen och utgångspunkten är därmed att det är förenligt med internationella åtaganden att i nationell rätt införa sådana regler (jfr skäl 108 i asylprocedurförordningen). Förslaget innebär vidare endast en utökning av redan befintliga grunder för att avvisa en ansökan. Såväl Migrationsverket som domstolarna har alltså god vana att göra den prövning som krävs för att säkerställa att ett sådant beslut inte fattas i strid med principen om non-refoulement eller andra internationella åtaganden. Till skillnad från t.ex. *Institutet för mänskliga rättigheter* och *RFSL* bedömer därför regeringen att förslaget inte medför en ökad risk för att beslut tas i strid med asylrätten eller principen om non-refoulement.

I artikel 34.2 i asylprocedurförordningen anges bl.a. att den beslutande myndigheten ska pröva ansökningarna objektivt, opartiskt och på individuell basis och Migrationsverket har därtill en långtgående utredningsskyldighet i ärenden om internationellt skydd. Mot bakgrund av dessa rättssäkerhetsgarantier får det förutsättas att en god rättssäkerhet upprätthålls även för sådana särskilt utsatta grupper av sökanden som kan ha svårare att föra fram sina skyddsskäl, t.ex. hbtqi-personer, som bl.a. *RFSL* lyfter fram. Den bedömningen görs även med beaktande av förslaget om vissa begränsningar i rätten till offentligt biträde i den administrativa processen (se avsnitt 15). Asylprocedurförordningen kräver inte heller att sökande i behov av särskilda förfarandegarantier ska vara undantagna vid tillämpningen av artikel 38.1. Något sådant undantag, som *Asylrättscentrum* förespråkar, bör därför inte införas.

Några remissinstanser, bl.a. *UNHCR*, är kritiska mot att det inte föreslås undantag för när en ansökan får nekas prövning. I likhet med utredningen anser regeringen att den nya bestämmelsen, precis som den hittillsvarande, ska vara fakultativ. De omständigheter som omfattas av hittillsvarande undantag från när en ansökan kan avvisas i vissa situationer, t.ex. att det finns familjeanknytning till en person i Sverige, kan alltså fortfarande beaktas inom ramen för den individuella prövning som ska göras (jfr skäl 50 i asylprocedurförordningen) och leda till bedömningen att ansökan ändå bör prövas i sak. Att undantagen tas bort innebär alltså endast att det i dessa situationer inte längre finns ett uttryckligt förbud mot att neka prövning av en ansökan om det finns ett säkert tredjeland som sökanden kan sändas till.

Även andra omständigheter kan leda till att en ansökan inte ska nekas prövning trots att det rör sig om situationer som anges i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen. Det kan t.ex. handla om att en nekad prövning av en ansökan, som bl.a. *UNHCR*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *FARR* framhåller, skulle stå i strid med ett svenskt konventionsåtagande som t.ex. Europakonventionen eller barnkonventionen. Även utan uttryckliga undantag följer det av 1 kap. 10 § UtL att det i fall som rör ett barn särskilt ska beaktas vad hänsyn till barnets hälsa och utveckling samt

barnets bästa i övrigt kräver, vilket också gäller prövningen av om en ansökan ska avvisas (jfr prop. 2016/17:17 s. 66). Det följer också av artikel 3 i barnkonventionen och artikel 22 i asylprocedurförordningen att barnets bästa ska komma i främsta rummet när myndigheter fattar beslut. Till skillnad från Institutet för mänskliga rättigheter bedömer därför regeringen att förslaget inte innebär en särskild risk för att barns rätt till privat- och familjeliv kränks, eftersom hänsyn till detta ska tas vid bedömningen av om en ansökan ska nekas prövning. Som FARR är inne på kan även effektivitetsskäl tala för att en ansökan bör prövas i sak. Även i en sådan situation tillåter bestämmelsens fakultativa utformning att en ansökan, trots att förutsättningarna för att neka prövning är uppfyllda, inte nekas prövning.

Kammarrätten i Stockholm anser att normkonflikter inte bör lösas genom en fakultativ bestämmelse utan genom t.ex. undantagsbestämmelser. Som framkommer ovan kan det finnas andra skäl än en normkonflikt till att en ansökan bör prövas i sak trots att förutsättningarna för att neka prövning av ansökan i övrigt är uppfyllda. Regeringen anser därför att den föreslagna utformningen är ändamålsenlig. Genom att det i paragrafen hänvisas direkt till grunderna i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen undviks dessutom en parallell tillämpning av olika rättsakter, vilket bl.a. Förvaltningsrätten i Luleå ställer sig positiv till. Därigenom tydliggörs också att tolkningen av grunderna för att neka prövning av en ansökan ska göras utifrån EU-rätten och med beaktande av den rättspraxis som utvecklas över tid.

Regeringen anser alltså sammanfattningsvis att möjligheterna att neka prövning av en ansökan om internationellt skydd som följer av artikel 38.1 i asylprocedurförordningen bör nyttjas fullt ut och att befintliga undantag i hittillsvarande 5 kap. 1 b § andra stycket UtL bör tas bort.

6.13 Uppenbart ogrundade ansökningar

Regeringens förslag

En ogrundad ansökan ska få förklaras som uppenbart ogrundad om någon av de situationer som anges i artikel 42.1 eller 42.3 i asylprocedurförordningen föreligger vid tidpunkten för prövningens avslutande.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Akademikerförbundet SSR, Asylrättscentrum, Flyktinggruppernas riksråd (FARR), Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)* avstyrker förslaget med hänvisning till rättssäkerhetsskäl. Flera remissinstanser är

kritiska till förslaget med hänvisning till att det kommer leda till att fler personer inte har rätt att stanna kvar i landet under en överklagandeprocess vilket kan försämra rättssäkerheten och riskera att ett avlägsnande sker i strid med principen om non-refoulement. *Diskrimineringsombudsmannen* menar att förslaget till viss del kan medföra en ökad risk för diskriminering av personer med viss etnisk tillhörighet. *Kammarrätten i Stockholm*, *Migrationsverket* och *Förvaltningsrätten i Luleå* ifrågasätter behovet av en reglering som saknar rättsföljd. *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågar också ett förtydligande av om ett beslut att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad är överklagbart och Asylrättscentrum undrar i vilken mån ett sådant beslut måste motiveras.

Skälen för regeringens förslag

I artikel 39 i asylprocedurförordningen finns bl.a. bestämmelser om beslut efter prövning av en ansökan i sak (jfr avsnitt 6.10). I artikel 39.4 i asylprocedurförordningen finns en möjlighet för medlemsstaterna att enligt nationell rätt bemyndiga den beslutande myndigheten att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 och 42.3 i förordningen är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande. I artikel 42 i asylprocedurförordningen regleras i vilka situationer den beslutande myndigheten ska tillämpa ett påskyndat förfarande. Samma grunder som innebär att ett påskyndat förfarande tillämpas kan alltså även ligga till grund för att en ansökan förklaras som uppenbart ogrundad.

I svensk rätt finns en möjlighet att betrakta en ansökan om asyl som uppenbart ogrundad i vissa fall som regleras i hittillsvarande 8 kap. 19 § UtIL. Enligt den paragrafen, som handlar om beslut om omedelbar verkställighet, ska en ansökan anses vara uppenbart ogrundad om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund.

Asylprocedurförordningen ger förutsättningar att anse en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad i betydligt fler fall. En väsentlig skillnad mot svensk rätt är dock att den omständigheten att en ansökan förklaras vara uppenbart ogrundad inte har betydelse för när ett återvändandebeslut får verkställas (jfr artikel 68.2 och 68.3 i asylprocedurförordningen). Precis som *Kammarrätten i Stockholm*, *Migrationsverket* och *Förvaltningsrätten i Luleå* uppmärksammar finns det inte heller någon annan direkt rättsföljd kopplad till att en ansökan förklaras vara uppenbart ogrundad enligt asylprocedurförordningen. Att en ansökan bedömts som uppenbart ogrundad kan ändå få betydelse. I denna proposition föreslås t.ex. att det kan vara en sådan omständighet som kan beaktas vid bedömningen av om det finns en avvikanderisk enligt 1 kap. 15 § UtIL (se avsnitt 11.5). Utgångspunkten för den svenska anpassningen till EU-rätten är vidare att svensk rätt inte mer än nödvändigt ska avvika från EU:s rättsliga miniminivå. Regeringen anser därför att Migrationsverket bör få möjlighet att förklara en ogrundad ansökan om internationellt skydd som uppenbart ogrundad om de situationer som räknas upp i artikel 42.1 eller 42.3 i asylprocedurförordningen föreligger vid prövningens avslutande.

Några remissinstanser, bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen* och *Asylrättscentrum*, är oroliga för att förslagen ska medföra en risk för

Prop. 2025/26:262 diskriminering och påverka rättssäkerheten negativt. En ansökan ska prövas objektivt, opartiskt och på individuell basis och ett beslut där en ansökan avslås som uppenbart oggrundad ska motiveras (se artiklarna 34.2 och 36.2 i asylprocedurförordningen). Ett sådant beslut får också överklagas, vilket följer av artikel 67.1 b i asylprocedurförordningen. Regeringen delar därför inte remissinstansernas oro för att förslaget kan medföra en ökad risk för diskriminering eller en försämrad rättssäkerhet och anser sammanfattningsvis att förslaget bör genomföras.

6.14 Återkallelse av ansökningar om internationellt skydd

Regeringens förslag

Hittillsvarande bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande får betraktas som återkallad ska upphävas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum*, *Sveriges advokatsamfund*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Svenska Röda Korset* är dock kritiska till asylprocedurförordningens bestämmelser om implicit återkallande av ansökningar. Asylrättscentrum, Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges advokatsamfund anser att den sökande måste få möjlighet att förklara och avhjälpa eventuella brister innan en ansökan anses implicit återkallad. De anser därför att det bör införas en bestämmelse i svensk rätt som innebär att Migrationsverket ska ge sökanden möjlighet att ange skäl till att ansökan inte ska anses implicit återkallad. Enligt Asylrättscentrum riskerar annars rätten till asyl i artikel 18 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna att undergrävas, eftersom det kan medföra att sökanden – exempelvis på grund av omständigheter som legat utanför dennes kontroll – i praktiken nekas tillgång till asylförfarandet. Sveriges advokatsamfund anser att det finns en uppenbar risk att sökanden, särskilt om de är särskilt utsatta på något vis, riskerar att missa något led i processen speciellt utifrån generella krav på skyndsamhet. Svenska Röda Korset anser att bestämmelserna om implicit återkallande av ansökningar påverkar rätten till asyl på ett genomgripande sätt och att dessa riskerar att stå i strid med grundläggande principer i EU-rätten och internationell rätt om rätten till en individuell och effektiv prövning.

I artiklarna 40 och 41 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om uttryckligt respektive implicit återkallande av ansökningar om internationellt skydd. Bestämmelserna är direkt tillämpliga.

Enligt artikel 40 får en sökande när som helst under asylofförandet återkalla sin ansökan på eget initiativ. Återkallelsen ska ske skriftligen, antingen av sökanden personligen eller av den rättsliga rådgivare som företräder honom eller henne enligt nationell rätt. Vid återkallelsen ska de behöriga myndigheterna informera sökanden om alla förfarandemässiga konsekvenser av ett sådant återkallande på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Den beslutande myndigheten ska därefter fatta ett beslut som förklarar att ansökan uttryckligen har återkallats. Beslutet ska vara slutligt och ska inte kunna överklagas. Om den beslutande myndigheten vid tidpunkten för återkallelsen redan har funnit att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen, får den fortfarande fatta ett beslut om att avslå ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad.

Enligt artikel 41 ska ansökan förklaras som implicit återkallad i vissa särskilt angivna situationer, däribland om sökanden utan godtagbara skäl inte har lämnat in sin ansökan i enlighet med vad som föreskrivs i förordningen eller sökanden vägrar att samarbeta genom att inte lämna sådan information som ska registreras om sökanden eller genom att inte lämna sina biometriska uppgifter (artikel 41.1). Den beslutande myndigheten ska anta ett beslut som förklarar att ansökan implicit har återkallats (artikel 41.2). Regeringen konstaterar att i asylprocedurförordningen benämns ett sådant beslut som att *avslå en ansökan som implicit återkallad* (se bl.a. artiklarna 36.2, 37 och 67.1 c). Även om uttrycket *avslå* i svensk förvaltningsrätt normalt är förbehållet beslut som föregås av en prövning i sak, innebär ett beslut att *avslå en ansökan som implicit återkallad* enligt asylprocedurförordningen inte någon prövning i sak (jfr artikel 39.1 c).

Av artikel 41 framgår vidare att den behöriga myndigheten får skjuta upp förfarandet för att ge sökanden möjlighet att motivera eller korrigera underlåtenhet eller handlingar innan det fattas ett beslut där ansökan förklaras vara implicit återkallad (artikel 41.4). En ansökan får avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad om den beslutande myndigheten, i det skede då ansökan återkallas implicit, redan har funnit att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen (artikel 41.5).

Enligt svensk rätt har en sökande rätt att återkalla sin ansökan enligt allmänna principer inom förvaltningsrätten. Om en ansökan återkallas ska ärendet skrivas av (prop. 2009/10:31 s. 201). Utöver de allmänna principerna om rätt att återkalla en ansökan finns i 13 kap. 19 § UtlL bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande får betraktas som återkallad. Enligt den paragrafen ska en sådan ansökan betraktas som återkallad om sökanden inte håller Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress i enlighet med 19 a § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., förkortad LMA. Det gäller dock inte om utlänningen kan visa att underlåtenheten beror på omständigheter som han eller hon inte har kunnat

Prop. 2025/26:262 råda över. Det gäller inte heller om utlänningsen är ett barn. Eftersom bestämmelserna i artikel 41 i asylprocedurförordningen om implicit återkallande av ansökningar är direkt tillämpliga bör de svenska bestämmelserna i 13 kap. 19 § UtLL upphävas.

Asylrättscentrum, Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges advokatsamfund anser att det i svensk rätt bör införas en bestämmelse som innebär att Migrationsverket ska ge sökanden möjlighet att, på det sätt som anges i artikel 41.4 i asylprocedurförordningen, ange skäl till att ansökan inte ska anses implicit återkallad. Regeringen konstaterar att det skulle innebära en mer förmånlig reglering än vad som följer av artikel 41.4 i förordningen. Bestämmelserna i artikel 41.4 i förordningen föreskriver att behöriga myndigheter får skjuta upp förfarande för att ge sökanden möjlighet att motivera eller korrigera underlåtenhet eller handlingar innan beslut. Bestämmelserna är som ovan konstaterats direkt tillämpliga och de riktar sig till den behöriga myndigheten, dvs. Migrationsverket. Medlemsstaterna får införa mer gynnsamma regler än de som regleras i asylprocedurförordningen när det föreskrivs i förordningen (skäl 6). Någon sådan möjlighet att införa mer gynnsamma regler bedöms dock inte föreskrivas vad gäller de nu aktuella bestämmelserna om implicit återkallande av ansökningar. Det saknas därmed skäl för regeringen att närmare överväga en sådan nationell bestämmelse som Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund förespråkar.

Med anledning av Asylrättscentrums och *Svenska Röda Korsets* farhågor beträffande förenligheten med grundläggande principer i bl.a. EU-rätten vill regeringen anföra följande. Av skälen till asylprocedurförordningen framgår att förordningen står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i stadgan om de grundläggande rättigheterna (skäl 108). Där framgår vidare att asylprocedurförordningen särskilt syftar till att främja tillämpningen av de artiklar i stadgan som bl.a. avser rätten till asyl (artikel 18) och rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol (artikel 47). Utgångspunkten är således att bestämmelserna i förordningen, inklusive de direkt tillämpliga bestämmelserna om implicit återkallande av ansökningar, är förenliga med grundläggande rättigheter i bl.a. stadgan.

6.15 Gränsförfarandet för asyl

Regeringens förslag

Utöver den obligatoriska tillämpning av gränsförfarandet för asyl som följer av artikel 45 i asylprocedurförordningen ska en ansökan om internationellt skydd, med de begränsningar som följer av samma förordning, prövas inom ramen för gränsförfarandet i de andra fall som anges i artikel 43.1 i förordningen. Det ska dock inte gälla om det föreligger extraordinära omständigheter.

En migrationsdomstol ska avgöra ett mål om internationellt skydd som är föremål för ett gränsförfarande senast inom tre veckor från det att överklagandet kom in till domstolen. En begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet som lämnas in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5

i asylprocedurförordningen inom ramen för ett gränsförfarande ska prövas av en migrationsdomstol inom en vecka från den dag då begäran kom in till migrationsdomstolen.

Prop. 2025/26:262

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna

Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *RFSL Ungdom*, *Sveriges advokatsamfund* och *Sveriges kristna råd*, avstyrker eller är kritiska till förslaget om att gränsförfarandet för asyl ska tillämpas i fler situationer än de obligatoriska. Flera av dessa remissinstanser är kritiska till gränsförfarandet som sådant och anser bl.a. att en utökad användning, med bl.a. den påskyndade process detta innebär, riskerar att leda till att personer som har behov av särskilda förfarande- och mottagningsgarantier inte identifieras i tid och därmed felaktigt kan komma att omfattas av ett gränsförfarande. Exempelvis anser *Myndigheten för delaktighet* att det finns en påtaglig risk för att funktionsnedsättningar som inte är omedelbart synliga, såsom kognitiva svårigheter, psykisk ohälsa eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, inte uppmärksammas i ett tidigt skede. Jämställdhetsmyndigheten avstyrker ett mer standardiserat gränsförfarande och anser att det riskerar att missa könsrelaterade asylgrunder som kräver individuella och mer djupgående prövningsförfaranden. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* menar i sin tur att det finns en stor risk för att t.ex. hbtqi-personer felaktigt kommer att omfattas av gränsförfarandet. Exempelvis om sökanden kommer från länder varifrån färre än 20 procent beviljas skydd. Även *Sveriges kristna råd* lyfter asylprocedurförordningens bestämmelser om 20 procent och befärar att dessa kan komma att osynliggöra situationen för sårbara minoriteter, inte minst religiösa minoriteter och personer med funktionsnedsättning.

Flera remissinstanser lyfter också andra rättssäkerhetsaspekter, t.ex. Institutet för mänskliga rättigheter som ifrågasätter rimligheten i att göra så fundamentala och svåra bedömningar inom mycket snäva tidsramar och *Svenska Röda Korset* som bl.a. anser att det bör säkerställas att gränsförfarandet fungerar som en integrerad del i migrationshanteringen med garantier för exempelvis rättssäkerhet. Flera remissinstanser lyfter situationen för barn särskilt, bl.a. *Rädda Barnen*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund* som anser att det finns stora risker med gränsförfarandet utifrån ett barnrättsperspektiv. *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* framhåller att snabbare processer visserligen kan bidra till effektivitet, men riskerar samtidigt att minska möjligheten att identifiera barns individuella skyddsbehov, begränsa barns och ungas faktiska möjlighet att komma till tals, samt leda till bristfälliga bedömningar av skyddsbehov, ålder och sårbarhet. Några remissinstanser, bl.a. Institutet för mänskliga rättigheter och *Svenska Röda Korset*, anser att barn bör undantas från förslaget. Asylrättscentrum är inne på samma

Prop. 2025/26:262 linje och menar att det är olämpligt att personer med särskilda behov, ensamkommande barn och barnfamiljer kan omfattas av gränsförfarandet. Även *UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)* anser att vissa grupper bör undantas.

Institutet för mänskliga rättigheter anser att nationell lagstiftning måste innehålla bl.a. tydliga kriterier och rutiner för tidig identifiering av sårbarhet och effektiva ventilmekanismer för övergång till reguljärt förfarande. Även *Myndigheten för delaktighet* anser att det finns behov av nationell reglering, och då för att säkerställa skälig anpassning och rättssäkerhet vid tillämpning av gränsförfarandet. Vissa remissinstanser efterfrågar klargöranden i andra frågor kopplade till gränsförfarandet, exempelvis efterfrågar *Sveriges advokatsamfund* förtydliganden gällande rätten till rättslig rådgivning under gränsförfarandet och *Sveriges regioner och kommuner (SKR)* klargöranden kring rätten till hälso- och sjukvård och ansvarsfördelningen för sociala insatser under bl.a. gränsförfarandet.

När det gäller den föreslagna ventilbestämmelsen anser flera remissinstanser, bl.a. Institutet för mänskliga rättigheter, Sveriges advokatsamfund och Sveriges kristna råd, att den är alltför snäv. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör övervägas om inte en mer vidsträckt undantagsbestämmelse bör införas. Detta eftersom uttrycket *exceptionella omständigheter* förefaller ge bestämmelsen en snävare omfattning än vad som avses i och med att ”särskilt beaktansvärda” skäl hänförliga till sökanden ska kunna beaktas. Bland andra Asylrättscentrum och Diskrimineringsombudsmannen anser att innebörden av ventilen är oklar och efterfrågar förtydliganden.

Förvaltningsrätten i Stockholm och *Förvaltningsrätten i Göteborg* är kritiska till den föreslagna tidsfristen om tre veckor för migrationsdomstolens prövning av mål som är föremål för ett gränsförfarande och menar att fristen i stället bör vara fyra veckor. Förvaltningsrätten i Stockholm framhåller bl.a. tvåpartsprocessen i domstol och att det ofta finns behov av såväl kommunikering som underhandsbeslut i olika frågor, vilket skiljer sig från processen hos Migrationsverket. Förvaltningsrätten i Göteborg anför i sin tur att ett återförvisat ärende inte torde hanteras inom ramen för gränsförfarandet. Därmed finns enligt domstolen inte behov av att ta höjd för tid för att hantera en eventuell återförvisning. Även *Domstolsverket* anser att en handläggningstid på tre veckor framstår som alldeles för kort.

Flera remissinstanser är även kritiska till det påskyndade prövningsförfarandet som följer av asylprocedurförordningen.

Skälen för regeringens förslag

Om gränsförfarandet för asyl

Asylprocedurförordningen innehåller bestämmelser om vissa särskilda förfaranden, bl.a. ett påskyndat prövningsförfarande och ett gränsförfarande för asyl. Det påskyndade prövningsförfarandet regleras i artikel 42 och innebär att prövningen av en ansökan om internationellt skydd ska ske snabbare i vissa särskilt angivna situationer. Dessa omfattar bl.a. när sökanden endast har tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att anses som berättigad till internationellt skydd, när det finns skälig anledning att betrakta sökanden

som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen samt när ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte nekas. Bestämmelserna om påskyndat prövningsförfarande är direkt tillämpliga. Varken bestämmelserna eller remissynpunkterna avseende detta förfarande berörs närmare i denna proposition.

Gränsförfarandet för asyl regleras i artiklarna 43–54 och innebär att en person, som inte har tillåtits att resa in i landet och som ansöker om internationellt skydd, i vissa särskilda fall hålls kvar vid gränsen eller i ett transitområde under tiden hans eller hennes ansökan prövas. Prövningen inom ett gränsförfarande får som huvudregel pågå i högst tolv veckor från det att ansökan registreras till dess att sökanden inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts stanna kvar. Om prövningen inte avslutats inom denna tidsfrist ska sökanden – med vissa undantag – tillåtas att resa in i landet. Prövningen fortsätter då antingen inom ramen för det påskyndade prövningsförfarandet eller det reguljära förfarandet. Syftet med gränsförfarandet är att vid de yttre gränserna snabbt kunna bedöma i princip om ansökningar är ogrundade eller inte kan tas upp till prövning och, på ett sätt som fullt ut respekterar principen om non-refoulement, snabbt återsända personer som inte har rätt att stanna kvar. Detta samtidigt som det säkerställs att personer med välgrundade ansökningar hänförs till det reguljära förfarandet och ges snabb tillgång till internationellt skydd (skäl 58).

Möjligheten att tillämpa ett gränsförfarande vid prövningen av en ansökan om internationellt skydd finns även i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Den möjligheten har inte nyttjats i svensk rätt och något särskilt gränsförfarande tillämpas därför inte i Sverige i dag. Asylprocedurförordningens bestämmelser om gränsförfarandet för asyl innebär dels en skyldighet för medlemsstaterna att tillämpa gränsförfarandet i vissa fall, dels ett utrymme för medlemsstaterna att tillämpa gränsförfarandet i fler situationer än de obligatoriska (artiklarna 43.1 och 45.1).

Gränsförfarandet bör tillämpas i fler fall än de obligatoriska

De grundläggande förutsättningarna för att få tillämpa ett gränsförfarande finns i artikel 43.1 i asylprocedurförordningen. Enligt artikeln får en medlemsstat pröva en ansökan om internationellt skydd inom ramen för ett gränsförfarande efter att screening har genomförts i enlighet med screeningförordningen och sökanden ännu inte har tillåtits att resa in i landet (om screening, se vidare avsnitt 8). Ett gränsförfarande får dock endast tillämpas under förutsättning att sökanden inte uppfyller inresevillkoren enligt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna), fortsättningsvis gränskodexen, vilka bl.a. innebär krav på giltig resehandling och giltig visering när sådan krävs. Gränsförfarandet får äga rum (a) efter en ansökan som gjorts vid ett yttre gränsövergångsställe eller i ett transitområde, (b) efter omhändertagande vid irreguljär passage av en yttre gräns, (c) efter landsättning på medlemsstatens territorium i samband med en sök- och räddningsinstans eller (d) efter omfördelning enligt artikel 67 i asyl- och migrationshanteringsförordningen.

Möjligheterna att tillämpa gränsförfarandet begränsas ytterligare genom bestämmelserna i artikel 44.1 som anger vilka beslutssituationer som kan omfattas av ett gränsförfarande. Sammanfattningsvis kan sägas att ett gränsförfarande får tillämpas i situationer där en person – som inte har tillåtits att resa in i Sverige – ansöker om internationellt skydd och där ansökan antingen avvisas (nekas prövning) eller prövas i sak och vissa av grunderna för ett påskyndat prövningsförfarande är tillämpliga. Dessa grunder kan i korthet beskrivas som situationer där ansökningar om internationellt skydd bedöms vara ogrundade (t.ex. för att sökanden framfört irrelevanta, falska eller osannolika uppgifter till stöd för sitt skyddsbehov), ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte nekas eller situationer där det annars finns särskilda omständigheter (t.ex. för att sökanden betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen).

Artikel 45 reglerar när en medlemsstat är skyldig att tillämpa ett gränsförfarande på en ansökan om internationellt skydd. Av artikel 45.1 framgår att det är i de fall som avses i artikel 43.1 om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 c, f eller j är tillämplig. En sådan omständighet är då sökanden – efter att ha beretts full möjlighet att visa godtagbara skäl – anses uppsåtligt ha vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar, särskilt med avseende på sin identitet eller sitt medborgarskap, som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning. Andra omständigheter är att det finns skäligen anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller att sökanden är medborgare i eller, när det gäller statslösa personer, tidigare stadigvarande bosatt i ett tredjeland för vilket andelen beviljanden av den beslutande myndighetens beslut om internationellt skydd är 20 procent eller lägre, såvida inte den beslutande myndigheten bedömer att sökanden tillhör en kategori av personer för vilka andelen 20 procent eller lägre inte kan anses vara representativ med avseende på deras behov av skydd.

Flera remissinstanser är kritiska till användningen av gränsförfarandet för asyl och särskilt till att tillämpa gränsförfarandet i fler situationer än de obligatoriska. Kritiken grundar sig främst på att förfarandet innebär en påskyndad process, vilket enligt några remissinstanser väcker frågor om rimligheten i att kunna pröva ansökningar om internationellt skydd inom så begränsade tidsramar. Det framhålls också att den snabba processen kan innebära risk för att personer med särskilda behov inte identifieras i tid, och därigenom felaktigt hålls i ett gränsförfarande. Några remissinstanser anser vidare att det är olämpligt att personer med särskilda behov, ensamkommande barn eller barnfamiljer kan komma att omfattas av ett gränsförfarande.

Som framgår ovan innebär asylprocedurförordningens bestämmelser att Sverige framöver kommer att vara skyldigt att pröva vissa ansökningar om internationellt skydd inom ramen för ett gränsförfarande. Något utrymme för medlemsstaterna att i sin nationella rätt t.ex. undanta vissa grupper från det obligatoriska gränsförfarandet finns inte. När det gäller frågan om att tillämpa gränsförfarandet även i andra fall än de obligatoriska anser regeringen, till skillnad mot bl.a. *Institutet för mänskliga rättigheter, RFSL Ungdom* och *Sveriges advokatsamfund* men i likhet med den bedömning

som görs i promemorian, att möjligheten som förordningen ger i detta avseende bör nyttjas. Som anføres inledningsvis i avsnittet är syftet med gränsförfarandet för asyl att vid de yttre gränserna, på ett snabbt och säkert sätt, kunna i princip bedöma om ansökningar är ogrundade eller inte kan tas upp till prövning och också snabbt kunna återsända personer som inte har rätt att stanna kvar. Att fler ärenden kan handläggas inom ramen för ett gränsförfarande bör därmed kunna få positiva effekter för asylprocessen som helhet. Det innebär bl.a. att det reguljära förfarandet i större utsträckning kan förbehållas prövningen av ansökningar som är välgrundade och ärenden som kräver närmare utredning. Det bör också kunna underlätta återvändandearbetet.

Regeringen delar inte heller den oro som flera remissinstanser ger uttryck för gällande att en utökad användning av gränsförfarandet kommer att leda till försämrad rättssäkerhet för de enskilda som omfattas av förfarandet. Med anledning av remissinstansernas synpunkter vill regeringen betona att gränsförfarandet, även vid en utökad användning, endast kommer att få tillämpas i vissa särskilt angivna situationer. Som redogörs för ovan är dessa situationer i regel sådana där en ansökan om internationellt skydd relativt enkelt kan bedömas som ogrundad med hänsyn till vad sökanden anfört som grund för sitt skyddsbehov. Det handlar alltså om ansökningar som inte heller i dag bör kräva någon längre handläggningstid. Även inom ramen för ett gränsförfarande ska en fullständig och rättvis prövning ske av en ansökan (artikel 51.2 i asylprocedurförordningen). När det gäller de tidsfrister som gäller för gränsförfarandet är regeringens uppfattning därför att dessa framför allt bör ses som ett skydd mot att sökanden hålls kvar i ett gränsförfarande under en alltför lång tid. Konsekvensen av att tidsfristen för prövningen av en ansökan löper ut är nämligen, som nämns ovan, att sökanden ska tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium, utom i vissa särskilda fall (se artiklarna 43.3 och 51.2). Det handlar också om situationer där det finns andra skäl som motiverar ett gränsförfarande, exempelvis om sökanden bedöms utgöra ett säkerhetshot – en omständighet som i sig innebär att särskild skyndsamhet är påkallad.

Utöver de grundläggande förutsättningar för tillämpningen av ett gränsförfarande föreskriver asylprocedurförordningen flera undantag som innebär att gränsförfarandet inte får användas. Ett sådant undantag gäller ensamkommande barn där förordningen föreskriver att gränsförfaranden endast får tillämpas om det finns rimlig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller om barnet annars hade kunnat utvisas med tvång på grund av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt (artikel 53.1). När det gäller underåriga som söker internationellt skydd tillsammans med andra familjemedlemmar kan familjen som helhet komma att omfattas av ett gränsförfarande. I artikel 22 i asylprocedurförordningen föreskrivs dock särskilda garantier för underåriga och av artikel 22.1 följer att barnets bästa ska komma i främsta rummet när de behöriga myndigheterna tillämpar asylprocedurförordningen. Vidare anges i artikel 54.2 – som reglerar platser för genomförande av gränsförfaranden – att medlemsstaterna ska säkerställa att familjer med underåriga vistas i mottagningsanläggningar som är lämpade för deras behov efter att en bedömning av barnets bästa har gjorts

och ska säkerställa en levnadsstandard som är lämplig för den underårigas fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling i fullständig överensstämmelse med kraven i kapitel IV i mottagandedirektivet. Kapitel IV i mottagandedirektivet innehåller bestämmelser avseende sökande med särskilda mottagandebehov (se vidare avsnitt 11.12). De nu redovisade bestämmelserna i asylprocedurförordningen om garantier för underåriga är direkt tillämpliga och gäller även i de fall en medlemsstat väljer att nyttja möjligheten att tillämpa gränsförfarandet i fler situationer än de obligatoriska. Regeringens bedömer att underårigas särskilda behov har beaktats genom asylprocedurförordningens bestämmelser. Regeringen delar därför inte den oro som bl.a. *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Svenska Röda Korset* ger uttryck för när det gäller underåriga som kan komma att omfattas av ett gränsförfarande.

I artikel 53.2 första stycket föreskrivs ytterligare undantag från tillämpningen av gränsförfarandet. Av artikeln följer att medlemsstaterna inte får tillämpa, eller ska upphöra att tillämpa, gränsförfarandet i varje skede av förfarandet om (a) den beslutande myndigheten anser att grunderna för att neka prövning av en ansökan eller för att tillämpa det påskyndade prövningsförfarandet inte är tillämpliga eller inte längre är tillämpliga, (b) det nödvändiga stödet inte kan ges till sökande med särskilda mottagandebehov i enlighet med kapitel IV i mottagandedirektivet, (c) det nödvändiga stödet inte kan ges till sökande i behov av särskilda förfarandegarantier, (d) det finns relevanta medicinska skäl att inte tillämpa gränsförfarandet, inklusive skäl som rör psykisk hälsa, eller (e) de garantier och förhållanden för förvar som föreskrivs i artiklarna 10–13 i mottagandedirektivet inte är uppfyllda och gränsförfarandet inte kan tillämpas på sökanden utan förvar. I dessa fall ska den behöriga myndigheten tillåta sökanden att resa in på medlemsstatens territorium och i stället tillämpa det förfarande som fastställs i kapitel III som är lämpligt (artikel 53.2 andra stycket). I kapitel IV i mottagningsdirektivet (som artikel 53.2 hänvisar till) finns bl.a. artikel 25.1 som föreskriver att medlemsstaterna så snart som möjligt efter det att en person har ansökt om internationellt skydd individuellt ska bedöma om sökanden har särskilda mottagandebehov. Enligt artikel 20 i asylprocedurförordningen, som är direkt tillämplig, ska de behöriga myndigheterna vidare göra en individuell bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier. Om sökanden konstaterats vara i behov av särskilda förfarandegarantier ska de få det stöd som behövs för att de ska kunna utnyttja de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som följer av förordningen. Om den beslutande myndigheten anser att det stöd som behövs inte kan ges inom ramen för gränsförfarandet ska förfarandet inte tillämpas, eller upphöra att tillämpas, på sökanden (artikel 21).

I samband med genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet bedömdes att prövningen av om en person är i behov av särskilda förfarandegarantier redan är integrerad i våra nationella förfarandebestämmelser och att en sådan bedömning inte bör göras i ett separat förfarande. Regeringen gör ingen annan bedömning nu. Som konstaterades då har varje förvaltningsmyndighet ett ansvar för att ärenden blir tillräckligt utredda. I ärenden om internationellt skydd har Migrationsverket en långtgående utredningsskyldighet och ansvaret är större än i många andra typer av ansökningsärenden. Denna skyldighet blir

särskilt betydelsefull i situationer där den enskilde har svårigheter att föra sin talan. Utöver utredningsskyldigheten har varje förvaltningsmyndighet en serviceskyldighet. Detta innebär att Migrationsverket ska ge sökanden stöd och vägledning under asylprocessen. I det ingår även en skyldighet att uppmärksamma om en sökande, på grund av vissa individuella omständigheter, har behov av någon extra stödåtgärd samt att i rimlig utsträckning tillgodose sådana behov. Migrationsverkets utrednings- och serviceskyldighet gäller under hela asyلفörfarandet (jfr prop. 2016/17:17 s. 57–58). Även bedömningen av om sökande har särskilda mottagandebehov enligt mottagandedirektivet (som artikel 53.2 hänvisar till) täcks av nu nämnda skyldigheter och är således också redan väl integrerad i befintliga nationella bestämmelser. *Myndigheten för delaktighet* och *Institutet för mänskliga rättigheter* anser att det bör införas nationell lagstiftning för bl.a. tidig identifiering av sårbarhet och behov av extra stöd. Regeringen anser dock att asylprocedurförordningen innehåller tydliga kriterier för identifiering av sårbara personer och om att tillämpningen av gränsförfaranden ska upphöra om nödvändigt stöd inte kan ges sökanden inom ramen för ett gränsförfarande. Förordningen gäller som lag i Sverige och de aktuella bestämmelserna om att ge sökanden nödvändigt stöd under asylprocessen är direkt tillämpliga. Regeringen bedömer vidare att ett separat förfarande riskerar att onödigt komplicera och fördröja handläggningen. Samma bedömning görs även i avsnitt 11.12 i förhållande till artikel 25 i mottagandedirektivet.

Regeringen bedömer vidare – till skillnad mot *RFSL* och *Sveriges kristna råd* – att asylprocedurförordningen också innehåller tydliga kriterier för att beakta individuella skäl i de fall gränsförfaranden tillämpas för ansökningar som görs av personer som kommer från ett tredjeland för vilket andelen beviljanden av den beslutande myndighetens beslut om internationellt skydd är 20 procent eller lägre. Enligt artikel 44.1 i förordningen, tillsammans med artikel 42.3 j, ska ett gränsförfarande inte tillämpas om den beslutande myndigheten bedömer att sökanden tillhör en kategori av personer för vilka andelen 20 procent eller lägre inte kan anses vara representativ med avseende på deras behov av skydd.

Den möjlighet som förordningen ger att tillämpa gränsförfarandet i fler fall innebär att förfarandet, utöver de obligatoriska situationerna, även kan tillämpas i fall där exempelvis en ansökan avvisas (nekas prövning), sökanden har framfört irrelevanta, falska eller osannolika uppgifter till stöd för sitt skyddsbehov eller ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte nekas. Som redogörs för ovan innehåller asylprocedurförordningen flera rättssäkerhetsgarantier, bl.a. särskilda garantier för underåriga och krav på att barnets bästa ska beaktas, undantag från gränsförfarandet om nödvändigt stöd inte kan ges samt fasta tidsfrister som förhindrar att sökanden hålls kvar i förfarandet under längre tid än nödvändigt. Därtill föreslår regeringen nedan en nationell ventilbestämmelse, som möjliggör att avstå från användningen av gränsförfarandet i de icke-obligatoriska fallen när rättssäkerheten annars riskerar att åsidosättas. Genom förordningens bestämmelser och den nationella ventilbestämmelsen bedömer regeringen att prövningen av ansökningar om internationellt skydd kommer att kunna ske på ett rättssäkert sätt även vid en utökad tillämpning av gränsförfarandet.

Regeringen ifrågasätter inte att en utökad tillämpning kan leda till vissa andra negativa effekter för de personer som omfattas av förfarandet. Det kan t.ex. inte uteslutas att enskilda sökande, inklusive barn, upplever en osäkerhet eller otrygghet under gränsförfarandet, som bl.a. innebär att sökanden inte tillåts resa in i landet. Samtidigt innebär den omständigheten att ansökan prövas inom ramen för ett gränsförfarande att asylprocessen sannolikt får ett snabbare avslut än om ansökan hanteras inom ramen för det reguljära förfarandet, vilket bör vara positivt även för sökanden. De tydliga tidsramar som gäller för gränsförfarandet bör också kunna bidra till ökad förutsägbarhet i processen. Den omständigheten att ansökan prövas inom ramen för gränsförfarandet kan också ge en förvarning om att sökanden kanske inte kommer att få stanna i landet och han eller hon kan därmed förbereda sig på detta redan i ett tidigt skede. Sammantaget bedömer regeringen att det är både lämpligt och proportionerligt att utvidga tillämpningen av gränsförfarandet till fler situationer. Att möjligheten att utvidga tillämpningen av gränsförfarandet nyttjas ligger även i linje med utgångspunkten att svensk rätt inte ska vara mer förmånlig än vad än vad EU-rätten kräver. Rätten till rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen – som lyfts av Sveriges advokatsamfund – behandlas i avsnitt 15.2.

En ventil bör införas för de icke-obligatoriska fallen

Även om asylprocedurförordningens bestämmelser om när ett gränsförfarande inte ska tillämpas kommer att gälla även i de situationer som inte är obligatoriska enligt förordningen kan det inte helt uteslutas att det i de icke-obligatoriska fallen kan uppstå ytterligare situationer där det finns starka skäl att avstå från att tillämpa ett gränsförfarande. Regeringen bedömer, i likhet med bedömningen i promemorian, att bestämmelserna i förordningen bör kompletteras med en nationell ventil. I promemorian föreslås att ventilen utformas så att ansökningar inte ska prövas inom ramen för ett gränsförfarande om det föreligger *exceptionella omständigheter*. Flera remissinstanser, bl.a. Institutet för mänskliga rättigheter, Sveriges advokatsamfund och Sveriges kristna råd, är kritiska och anser att exceptionella omständigheter innebär en alltför snäv ventil. Enligt *Kammarrätten i Stockholm* framstår uttrycket också som snävare än vad som är avsett eftersom det i promemorian anges att det skulle kunna vara skäl hänförliga till sökanden som är särskilt beaktansvärda. *Lagrådet* i sin tur konstaterar att exceptionella omständigheter förekommer sparsamt i författningstext och då synes ge uttryck för en väsentligt större restriktivitet än vad som är tanken med förslaget. Lagrådet förordar att undantaget i stället utformas så att det ska gälla vid *extraordinära omständigheter*. Regeringen konstaterar att varken exceptionella omständigheter eller extraordinära omständigheter förekommer sedan tidigare i utlänningslagen, där rekvisiten synnerliga skäl och särskilda skäl är vanligare i liknande undantagsbestämmelser. Medan de senare uttrycken i regel används för att kunna beakta individuella omständigheter i ett enskilt ärende bör den nu aktuella ventilen, så som anförs i promemorian, kunna omfatta både individuella skäl hänförliga till sökanden och praktiska eller organisatoriska skäl. Eftersom asylprocedurförordningen redan innehåller undantagsbestämmelser som

tar sikte på omständigheter hänförliga till sökanden bör ventilen dessutom endast kunna tillämpas i mycket speciella situationer. Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med Lagrådet, att begreppet extraordinära omständigheter bättre speglar avsikten med ventilen. I sammanhanget vill regeringen understryka att ventilen endast kommer att kunna tillämpas i fråga om de icke-obligatoriska fallen. Ventilen kan alltså inte tillämpas i de fall asylprocedurförordningen föreskriver ett obligatoriskt gränsförfarande, då gäller i stället enbart förordningens bestämmelser.

Bland andra Asylrättscentrum och *Diskrimineringsombudsmannen* efterfrågar förtydliganden när det gäller vad ventilen är avsedd att omfatta. Extraordinära omständigheter bör enligt regeringen exempelvis kunna finnas i en situation med en markant ökning av antalet personer som söker skydd i Sverige inom en kort tidsperiod, tekniska eller logistiska problem samt säkerhetsrelaterade händelser som medför att det skulle vara förenat med mycket stora praktiska svårigheter eller medföra risker för rättssäkerheten att tillämpa ett gränsförfarande i de situationer som inte är obligatoriska enligt förordningen. När det gäller skäl hänförliga till sökanden bedömer regeringen att förordningens undantagsbestämmelser i de allra flesta fall bör vara tillräckliga för att upprätthålla rättssäkerheten och även motverka oönskade effekter av en utökad tillämpning av gränsförfarandet. Det kan dock inte helt uteslutas att det kan finnas omständigheter hänförliga till sökanden som faller utanför asylprocedurförordningens undantagsbestämmelser, men som ändå gör att en tillämpning av gränsförfarandet i det enskilda fallet inte kan anses förenlig med en rättssäker och ändamålsenlig handläggning. Även i en sådan situation bör ventilen kunna tillämpas. Även om tillämpningen skulle underlättas av ytterligare vägledning kring hur begreppet ska tolkas anser regeringen inte att det är lämpligt att mer detaljerat ange vilka omständigheter som ska kunna beaktas. Det riskerar att motverka syftet att åstadkomma en flexibel reglering som är hållbar över tid. Begreppets närmare innebörd bör därför utvecklas genom rättstillämpningen.

Begränsning i fråga om tillåtelse till inresa

Personer som ansöker om internationellt skydd och som är föremål för ett gränsförfarande enligt asylprocedurförordningen, dvs. att ansökan om internationellt skydd hanteras vid gränsen, får enligt artikel 43.2 i förordningen inte tillåtas resa in på medlemsstaternas territorium. Detta dock utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 51.2 och 53.2. Enligt artikel 43.3 ska vidare sökanden – med avvikelse från artikel 51.2 första stycket sista meningen – inte tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium enligt de i artikel 43.3 särskilt angivna fallen, vilket bl.a. avser situationer då sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten eller har nekats tillåtelse att stanna kvar i landet under en överklagandeprocess. I artikel 54.4 föreskrivs vidare att kravet på vistelse på en viss ort i landet – inom ramen för ett gränsförfarande – inte betraktas som ett tillstånd att resa in och vistas i landet. Av artikel 54.5 framgår också att i de fall en sökande inom ramen för ett gränsförfarande reser i landet utgör detta i sig inte en inresa i landet.

I likhet med vad som föreslås i fråga om screeningförfarandet och återvändandegränsförfarandet (se avsnitt 8.2 och 12.2), bör utlännings-

Prop. 2025/26:262 lagen kompletteras med en upplysning om att det i artikel 43.2 och 43.3 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om att personer som söker internationellt skydd och som är föremål för gränsförfarandet för asyl inte får tillåtas att resa in i Sverige. Regeringen bedömer, till skillnad mot den bedömning som görs i promemorian, att det inte är nödvändigt med motsvarande upplysning i fråga om innehållet i artikel 54.4 och 54.5. Frågor som rör begreppet inresa och hälso- och sjukvård behandlas i avsnitt 8.3 och 8.5. Enligt artikel 43.4 i asylprocedurförordningen ska varje medlemsstat fastställa en mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter i samband med gränsförfarandet. Den frågan behandlas inte inom ramen för detta lagstiftningsärende och berörs därför inte närmare i denna proposition (se även avsnitt 8.1).

Handläggningstid för gränsförfaranden

Av artikel 51.2 andra stycket i asylprocedurförordningen framgår att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om prövningsförfarandets varaktighet, om varaktigheten av en prövning i domstol av en begäran om tillåtelse att stanna kvar som lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 och, i tillämpliga fall, om överklagandeförfarandets varaktighet. Den fastställda varaktigheten ska säkerställa att alla dessa steg i förfarandet avslutas inom tolv veckor från det att ansökan registrerades. Tolvveckorsfristen får endast förlängas om det rör sig om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen och den medlemsstat till vilken personen överförs tillämpar gränsförfarandet. Asylprocedurförordningen föreskriver alltså en skyldighet för medlemsstaterna att i nationell rätt reglera hur länge prövningen ska få pågå i de olika stegen.

I promemorian föreslås att Migrationsverket ska avgöra ett ärende om internationellt skydd som handläggs inom ett gränsförfarande senast inom sex veckor från den dag då ansökan om internationellt skydd registrerades. En migrationsdomstol ska i sin tur avgöra ett mål senast inom tre veckor från den dag då överklagandet kom in till domstolen. Förslagen motiveras bl.a. utifrån att den i promemorian föreslagna överklagandefristen om sju dagar behöver rymmas inom tolvveckorsfristen samt att det bör finnas viss marginal för en eventuell återförvisning från en migrationsdomstol till Migrationsverket.

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det bör föreskrivas en längre handläggningstid för Migrationsverket än för domstolarna. Det är rimligt utifrån att Migrationsverket utgör första prövningsinstans. När det gäller domstolarnas prövning anser *Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* att den i promemorian föreslagna tidsfristen om tre veckor är för kort. Som Förvaltningsrätten i Stockholm påtalar utgör domstolsprocessen en tvåpartsprocess som inte sällan innebär processuella åtgärder som kan ta tid i anspråk. Regeringen konstaterar samtidigt att de situationer där prövning ska ske inom ramen för ett gränsförfarande i regel är sådana där en ansökan om internationellt skydd relativt enkelt kan bedömas som ogrundad. Mål inom ramen för ett gränsförfarande torde därför i regel också vara av sådan beskaffenhet att de kan avgöras med en lagfaren domare. I sammanhanget kan också noteras att migrationsdomstolar redan i dag har en vana av mål som behöver hanteras inom korta frister. Till

skillnad från Förvaltningsrätten i Göteborg bedömer regeringen vidare att ett återförvisat ärende inte per automatik faller utanför gränsförfarandet. Tvärtom kan en medlemsstat vara fortsatt skyldig att handlägga ärendet inom ramen för gränsförfarandet under hela handläggningen av ansökan och en eventuell överklagandeprocess, dvs. även efter det att tolvveckorsfristen har löpt ut (artikel 43.3). Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med promemorian, att det är nödvändigt att ta höjd för en återförvisning och att även beakta överklagandefristen, vilken även i denna proposition föreslås vara en vecka (se avsnitt 6.20). Regeringen anser sammantaget att sex veckor för Migrationsverkets prövning och tre veckor för domstolarnas prövning framstår som en välvägd ordning. Regeringen bedömer vidare, i likhet med bedömningen som görs i promemorian, att en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige – som har lämnats in till en migrationsdomstol i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 i asylprocedurförordningen – ska avgöras senast inom en vecka. Handläggningstiderna för domstol bör regleras i utlänningslagen. Handläggningstiden för Migrationsverket bör i stället regleras på förordningsnivå.

6.16 Efterföljande ansökningar

Regeringens förslag

Bestämmelserna i 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL om uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL ska inte gälla om nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan enligt artikel 55 i asylprocedurförordningen, dvs. en ytterligare ansökan om internationellt skydd som görs efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan.

Hittillsvarande bestämmelser om ny prövning ska tas bort. Bestämmelserna om prövning av nya omständigheter för utlänningar som har utvisats på grund av brott ska vidare ändras på så sätt att Migrationsverket ska ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare. Detta ska dock inte gälla om utlänningen ansöker om internationellt skydd och en sådan ansökan inte tidigare har prövats genom ett beslut som fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan om internationellt skydd.

En utlänning som har gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd ska inte ha rätt att stanna kvar i Sverige i de situationer som anges i artikel 56 i asylprocedurförordningen, dvs. i vissa fall när en första efterföljande ansökan har lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten, eller en ytterligare efterföljande ansökan har lämnats in efter att tidigare efterföljande ansökningar

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att bestämmelserna i 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL ska upphävas. I promemorian föreslås vidare, i fråga om bestämmelserna om ny prövning, att dessa endast delvis ska upphävas.

Remissinstanserna

Migrationsverket instämmer i bedömningen att bestämmelsen i 12 kap. 18 § första stycket 1 bör upphävas. Migrationsverket anser dock att det kan finnas skäl att alltiämt ha kvar en ventil som möjliggör att uppehållstillstånd kan beviljas för utlännningar som utesluts från att anses som skyddsbehövande eller som vägras flyktingstatusförklaring på motsvarande sätt som finns för utlännningar som utvisas på grund av brott. Enligt Migrationsverket bör även 12 kap. 19–19 b §§ UtL upphävas i sin helhet med hänsyn till asylprocedurförordningens regler om efterföljande ansökningar. *Kammarrätten i Stockholm* anser i sin tur att 12 kap. 18 § första stycket 1 bör behållas och hänvisar bl.a. till att det av praxis från EU-domstolen framgår att principen om non-refoulement ska iakttas i varje skede av ett återvändandeförfarande och att den skyldigheten inte är begränsad till exempelvis ett förfarande vid en efterföljande ansökan. Det innebär enligt domstolen att Migrationsverkets skyldighet att ex officio beakta om det finns verkställighetshinder på grund av skyddsskäl behöver finnas kvar. Det bör dock enligt domstolen förtydligas att bestämmelsen inte är tillämplig i de fall frågan om verkställighetshinder prövas med anledning av en efterföljande ansökan. *Asylrättscentrum*, som har liknande synpunkter, ifrågasätter att de alla situationer som i dag regleras i 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL omfattas av bestämmelserna om efterföljande ansökningar i asylprocedurförordningen. Asylrättscentrum anför bl.a. att konsekvenserna av att upphäva bestämmelsen i utlänningslagen inte har analyserats tillräckligt och att en ordning där det inte går att bevilja uppehållstillstånd i de situationer som i dag täcks av 12 kap. 18 § första stycket 1 skulle stå i strid med Sveriges internationella förpliktelser. *Förvaltningsrätten i Luleå* anser att det är oklart om en utlännings vars tidigare asylansökan har prövats enligt utlänningslagen omfattas av asylprocedurförordningens bestämmelser om efterföljande ansökningar.

Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget om att införa undantag från rätten att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 56 i asylprocedurförordningen är flertalet kritiska. *Asylrättscentrum* anser att det inte bör införas en sådan möjlighet att göra undantag och hänvisar till att förslaget riskerar att leda till allvarliga rättighetskränkningar och ytterst till att beslut fattas i strid med principen om non-refoulement. *Svenska Röda Korset* är inne på samma linje och framhåller att begränsningar i rätten att stanna kvar i landet, såväl vid efterföljande ansökningar som under överklagandeprocessen, tillsammans med förslag om kraftigt förkortade överklagandefrister innebär en reell risk att personer utvisas innan domstolen hunnit pröva deras sak. Enligt Svenska Röda Korset

undergräver detta rätten till ett effektivt rättsmedel och ökar risken för att beslut fattas i strid med principen om non-refoulement. *Sveriges advokatsamfund* anser att förslaget riskerar att göra processen rättsosäker, eftersom snabbheten och tidsfaktorn prioriteras, vilket kan komma att få allvarliga konsekvenser för den enskilde. Advokatsamfundet noterar också att det i denna process inte obligatoriskt finns något rättsligt stöd från en jurist eller advokat. *Institutet för mänskliga rättigheter* avstyrker förslaget. Enligt Institutet är det en komplex uppgift att bedöma huruvida en ansökan getts in enbart för att förhindra verkställighet och myndigheten anser inte att det framgår hur en sådan bedömning ska göras innan en prövning har skett. Institutet menar också att det kan vara svårt för den enskilde att veta hur en efterföljande ansökan ska formuleras och att det kan vara så att sökanden först i ett senare skede kan föra fram sina skyddsskäl på ett korrekt sätt. Institutet ifrågasätter vidare att ett signalvärde värderas högre än risken att bryta mot grundläggande folkrättsliga principer och åtaganden, däribland principen om non-refoulement. *Förvaltningsrätten i Luleå* i sin tur efterfrågar förtydliganden kring om begränsningen av vistelserätten är avsedd att ske genom ett formlöst ställningstagande eller genom ett särskilt beslut samt om ett sådant beslut i så fall ska vara överklagbart.

Skälen för regeringens förslag

Efterföljande ansökningar samt avvisning av efterföljande ansökningar

I artikel 55 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om efterföljande ansökningar. Med efterföljande ansökan avses en ytterligare ansökan om internationellt skydd som görs i någon medlemsstat efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan, inbegripet fall där ansökan har avslagits såsom uttryckligen eller implicit återkallad (artiklarna 3.19 och 55.2). Om en ny ansökan görs innan ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan, betraktas den som en ytterligare utsaga, inte som en ny ansökan (artikel 55.1).

En efterföljande ansökan ska enligt artikel 55.6 i förordningen prövas i sak om nya faktorer har lagts fram av sökanden eller framkommit, om inte prövning av ansökan ska nekas på någon annan grund som föreskrivs i artikel 38.1, vilket t.ex. kan vara att ett annat land som inte är en medlemsstat anses vara ett första asylland för sökanden eller att en annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd. Om inga nya faktorer har lagts fram eller framkommit, ska prövning nekas enligt artikel 38.2 (artikel 55.7). Av artikel 38.2 i asylprocedurförordningen följer att den beslutande myndigheten ska neka prövning av en ansökan om denna är en efterföljande ansökan där inga nya faktorer har framkommit eller lagts fram av sökanden i enlighet med artikel 55.3 och 55.5. Det innebär att det ska handla om nya faktorer som på ett avgörande sätt förbättrar sökandens möjligheter att anses berättigad till internationellt skydd eller som avser en grund för att vägra pröva ansökan som tidigare tillämpas om prövning av den tidigare ansökan nekats samt att sökanden, utan egen förskyllan, varit oförmögen att lägga fram dessa i samband med den tidigare ansökan. Faktorer som sökanden hade kunnat lägga fram tidigare behöver inte beaktas, om de inte på ett avgörande sätt ökar sannolikheten för att

Prop. 2025/26:262 prövning av ansökan inte kommer att nekas eller att sökanden anses berättigad till internationellt skydd eller om en tidigare ansökan avslogs som implicit återkallad utan prövning i sak.

I utlänningslagen finns bestämmelser som delvis motsvarar de om efterföljande ansökningar i asylprocedurförordningen i 12 kap. 18 § första stycket 1 och 19 § första och andra styckena. I 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL föreskrivs att Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL. Bestämmelserna innebär att Migrationsverket har en skyldighet att ex officio beakta sådana nya omständigheter som kommer fram i verkställighetsärendet och som enligt bestämmelsen utgör hinder mot verkställighet. Bestämmelserna i 12 kap. 19 § UtL genomför det omarbetade asylprocedurdirektivet. Av paragrafens första stycke följer att om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 12 kap. 18 § UtL ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlännings i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återopar sådana nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap. 1, 2 eller 3 §. Vidare ska omständigheterna inte ha kunnat återopas av utlännings tidigare, eller så ska utlännings visa giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare. Av andra stycket följer att Migrationsverket inte ska bevilja ny prövning om förutsättningarna inte är uppfyllda. Motsvarande reglering för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott finns i 12 kap. 19 b § UtL.

Bestämmelserna i artikel 55 om prövningen av efterföljande ansökningar och artikel 38.2 om att neka prövning (avvisning) av efterföljande ansökningar är direkt tillämpliga. I promemorian görs bedömningen att bestämmelserna i 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL behöver upphävas då det som regleras däri omfattas av bestämmelserna om efterföljande ansökningar i asylprocedurförordningen. Som bl.a. *Kammarrätten i Stockholm* anför kan dock principen om non-refoulement behöva beaktas även i andra situationer än de som omfattas av asylprocedurförordningens bestämmelser om efterföljande ansökningar. Bestämmelsen i 12 kap. 18 § första stycket 1 UtL bör därför finnas kvar. Det bör dock, som *Kammarrätten i Stockholm* föreslår, förtydligas att bestämmelsen inte ska tillämpas i de fall nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan i enlighet med asylprocedurförordningen. Med en sådan ordning saknas behov av en särskild ventil likt den som *Migrationsverket* efterfrågar.

När det gäller de nuvarande bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § första och andra styckena UtL anser regeringen – i likhet med den bedömning som görs i promemorian – att dessa motsvaras av bestämmelserna i artikel 55 i asylprocedurförordningen och därför bör upphävas. Paragrafen har även ett tredje stycke, som i dag föreskriver att Migrationsverket ska besluta om inhibition i ett verkställighetsärende om en utlännings ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande och en sådan ansökan inte tidigare under utlännings vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som fått laga kraft.

Migrationsverket anser – till skillnad mot bedömningen i promemorian – att även 12 kap. 19 § tredje stycket UtL bör upphävas. Frågan om när en utlänning som söker internationellt skydd har rätt att stanna kvar i landet regleras i artiklarna 10 och 68 i asylprocedurförordningen. I vissa situationer ges medlemsstaterna även utrymme att införa nationella undantag från dessa bestämmelser (se avsnitten 6.6 och 6.21 samt nedan i detta avsnitt). Eftersom det av asylprocedurförordningen, tillsammans med nationella kompletterande bestämmelser, följer när en utlänning som söker internationellt skydd har rätt att stanna kvar i Sverige delar regeringen den bedömning som Migrationsverket gör om att det saknas behov av att behålla den nationella regleringen om inhibition i verkställighetsärenden i 12 kap. 19 § tredje stycket UtL. Paragrafen bör därför, i likhet med vad Migrationsverket förordar, upphävas i sin helhet. Det föranleder ändringar i 1 kap. 7 § och 14 kap. 5 § UtL, som hänvisar till paragrafen.

I 12 kap. 19 a § UtL behandlas verkställighet av beslut när nya omständigheter har återopats enligt 12 kap. 19 § samt en migrationsdomstols möjligheter att besluta om inhibition i de fall ett beslut att inte bevilja ny prövning överklagas. Bestämmelser om när en sökande har rätt att stanna i Sverige inom ramen för en efterföljande ansökan samt när en domstol har rätt att tillåta en sökande stanna kvar i landet i avvaktan på resultatet av ett överklagande regleras i artiklarna 10.4, 56 och 68 i asylprocedurförordningen (se avsnitt 6.6 respektive 6.21). Med hänsyn till detta bör även 12 kap. 19 a § UtL upphävas.

Migrationsverket anser – till skillnad mot bedömningen i promemorian – att också bestämmelserna i 12 kap. 19 b § UtL om prövning av verkställighetshinder för utlänningar som av allmän domstol har utvisats på grund av brott bör upphävas. Som framgår av avsnitt 6.4 bedömer regeringen dock att den särskilda ordningen för utlänningar som utvisats för brott bör behållas. Därför bör även bestämmelserna om prövning vid verkställighetshinder för utlänningar som av allmän domstol har utvisats på grund av brott behållas. Viss anpassning av bestämmelserna bör dock ske, dels med anledning av att 12 kap. 19 § UtL föreslås upphävas, dels så att bestämmelserna i fråga om ansökan om skydd tar sikte på en ansökan om internationellt skydd i stället för, som i dag, en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov. Anpassning bör också ske så att bestämmelserna inte begränsas till om en ansökan om internationellt skydd inte tidigare prövats under utlänningens vistelse i Sverige. Detta med anledning av att ordningen med efterföljande ansökningar enligt asylprocedurförordningen inte är begränsad till om en ansökan om internationellt skydd tidigare prövats i den aktuella medlemsstaten, utan det räcker att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan (artikel 3 och 55.2 i asylprocedurförordningen).

Förvaltningsrätten i Luleå anser – mot bakgrund av definitionerna av begreppen *efterföljande ansökan* och *slutligt beslut* i artikel 3 i asylprocedurförordningen – att det är oklart om reglerna om efterföljande ansökningar i asylprocedurförordningen ska tillämpas när en tidigare ansökan har prövats enligt utlänningslagen. Som redogörs för ovan är en *efterföljande ansökan* en ytterligare ansökan om internationellt skydd som görs i någon medlemsstat efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan. Ett *slutligt beslut* är i sin tur ett beslut om huruvida en

Prop. 2025/26:262 tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsförordningen och som inte längre kan bli föremål för rättsmedel i enlighet med asylprocedurförordningen eller har vunnit laga kraft i enlighet med nationell rätt (artikel 3.8 i asylprocedurförordningen). Enligt artikel 41 i skyddsgrundsförordningen ska det omarbetade skyddsgrundsdirektivet upphöra att gälla med verkan från och med den 12 juni 2026, samma dag som skyddsgrundsförordningen börjar tillämpas. Artikeln anger vidare att hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till skyddsgrundsförordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II. Regeringen bedömer att artikel 41 i skyddsgrundsförordningen innebär att även beslut som meddelats enligt utlänningslagen om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas status som flykting eller alternativt skyddsbehövande, som har sin grund i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet, får anses vara ett sådant slutligt beslut som avses i artikel 3.8 i asylprocedurförordningen. Detta innebär i sin tur att ansökningar som tidigare prövats enligt utlänningslagen omfattas av asylprocedurförordningens regler om efterföljande ansökningar från och med 12 juni 2026. Detta förutsätter dock att den nya efterföljande ansökan görs den 12 juni 2026 eller senare, i enlighet med bestämmelserna om ikraftträdande och tillämpning i artikel 79 i asylprocedurförordningen (se avsnitt 16 om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser).

Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige efter beslut om en efterföljande ansökan

Efter att den beslutande myndigheten har fattat beslut i ett ärende om internationellt skydd har sökanden, eller i förekommande fall den som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, som huvudregel rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium till dess att tidsfristen inom vilken de kan utöva rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol i första instans har löpt ut. Har de utövat denna rätt inom utsatt tid har de också rätt att stanna kvar i avvaktan på resultatet av överklagandet (artikel 68.2). I artikel 68.3 i förordningen regleras vissa undantag från denna rätt, bl.a. har personen som utgångspunkt inte rätt att stanna kvar om den behöriga myndigheten har fattat ett beslut om att avslå en efterföljande ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad (om dessa artiklar och överklagandets suspensiva verkan, se avsnitt 6.21).

Enligt artikel 56 i asylprocedurförordningen får medlemsstaterna – utan att det påverkar tillämpningen av principen om non-refoulement – även medge undantag från den nu nämnda rätten att stanna kvar på deras territorium och göra ett undantag från artikel 68.5 d, om (a) en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten och inte prövas vidare i enlighet med artikel 55.7, eller (b) en andra eller ytterligare efterföljande ansökan görs i någon medlemsstat efter ett slutligt beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. Artikel 56 tar sikte på tiden från och med det att ett beslut har meddelats i fråga om efterföljande ansökan. Det kan jämföras med artikel 10.4 som möjliggör undantag från rätten att stanna kvar i

Sverige under det administrativa förfarandet (se avsnitt 6.6) respektive artikel 68.6 som möjliggör undantag under tiden från och med då ett beslut om en efterföljande ansökan överklagas till domstol (se avsnitt 6.21).

Bestämmelserna i artikel 56 innebär, i likhet med bestämmelserna i artikel 68.6, ett undantag från artikel 68.5 d i förordningen enligt vilken sökanden, eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, inte får avlägsnas från territoriet så länge som fristen för begäran till en domstol om tillåtelse att stanna kvar i Sverige inte har löpt ut, eller om en sådan begäran har lämnats in, i avvaktan på domstolens beslut. I avsnitt 6.21 föreslås att fristen för en sådan begäran ska vara en vecka. Trots att tillämpningsområdet för undantaget i artikel 56 därmed är tidsmässigt begränsat bedömer regeringen att undantaget kan få praktisk betydelse, exempelvis i situationer där verkställighet pågår.

Som redogjorts för ovan avser de situationer som räknas upp i artikel 56 fall där det antingen rör sig om en första efterföljande ansökan som lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten, eller minst en andra efterföljande ansökan som lämnas in efter att tidigare efterföljande ansökningar antingen nekats prövning eller avslagits som ogrundade eller uppenbart ogrundade. Regeringen anser att det är angeläget att det i dessa situationer finns möjlighet att verkställa ett beslut om återvändande, avvisning eller utvisning utan att behöva invänta tidsfristen enligt artikel 68.5 d. Regeringen anser därför, i likhet med den bedömning som görs i promemorian men till skillnad mot bl.a. *Asylrättscentrum* och *Institutet för mänskliga rättigheter*, att möjligheten som ges att i enlighet med artikel 56 i nationell rätt föreskriva undantag från rätten att stanna kvar i Sverige efter beslut om en efterföljande ansökan bör nyttjas.

Regeringen anser inte, som några remissinstanser är inne på, att en tillämpning av undantaget i artikel 56 medför sådana risker för rätts-säkerheten att det av den anledningen finns skäl att avstå från att nyttja undantaget. Som framgår ovan är det aktuella undantaget begränsat till vissa speciella situationer. Det följer även av artikel 56 att undantaget endast får tillämpas i de fall det inte påverkar tillämpningen av principen om non-refoulement. Det innebär att en bedömning av om förutsättningarna för undantag är uppfyllda, inklusive att det inte är fråga om en situation som skulle strida mot non-refoulement, måste göras i varje enskilt fall. Om det råder tvivel om att kriterierna är uppfyllda kan undantaget inte tillämpas. Regeringen vill i sammanhanget även framhålla, i likhet med vad som anförs i avsnitt 6.6, att möjligheten för medlemsstaterna att föreskriva undantag i de nu aktuella fallen följer av asylprocedurförordningen. Utgångspunkten är därmed att det är förenligt med såväl Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna som andra internationella åtaganden att införa ett sådant undantag. Det är även sökanden, på motsvarande sätt som i dag, som är den som ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Därtill gäller Migrationsverkets utredningsskyldighet. För enskilda som omfattas av undantaget kan förslaget innebära att ett beslut som de har fått om återvändande, avvisning eller utvisning får verkställas vid en tidigare tidpunkt jämfört med vad som är fallet i dag. Regeringen bedömer dock sammantaget att det är både en lämplig och proportionerlig ordning. Att förordningens möjligheter att föreskriva om undantag från rätten att vistas

Prop. 2025/26:262 i landet nyttjas ligger även i linje med utgångspunkten att svenska nationella bestämmelser om internationellt skydd inte ska vara mer förmånliga än vad EU-rätten kräver.

Den nya bestämmelsen bör, i likhet med de överväganden som görs i avsnitt 6.6, utformas som ett undantag från huvudregeln i förordningen. En sådan nationell undantagsbestämmelse får rättsverkan genom att ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande kan verkställas direkt. I de fall en domstol meddelar ett beslut som tillåter att utlänningen stannar kvar får dock verkställighet inte ske förrän beslutet har upphört att gälla eller målet har avgjorts av domstolen.

Förvaltningsrätten i Luleå undrar om avsikten är att bedömningen ska ske i form av ett formlöst ställningstagande eller ett särskilt beslut samt om ett sådant beslut i så fall ska vara överklagbart. Asylprocedurförordningen ställer inga krav på förfarandet för tillämpningen av undantagen i artikel 56. Regeringen anser att bedömningen av om kriterierna för att tillämpa undantagen är uppfyllda bör kunna ingå i ett beslut om återvändande, när ett sådant beslut meddelas i samband med beslutet om den efterföljande ansökan. I andra fall anser regeringen, i likhet med bedömningen i avsnitt 6.21, att frågan om formen för ett eventuellt ställningstagande av om kriterierna är uppfyllda bör utvecklas genom rättstillämpningen utifrån allmänna förvaltningsrättsliga principer. Detsamma gäller frågan huruvida ett sådant ställningstagande är överklagbart.

6.17 Säkra länder

Regeringens förslag

Definitionen av begreppet säkert ursprungsland i utlänningslagen ska tas bort. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska, utöver förteckning över säkra ursprungsländer, även få meddela föreskrifter om förteckning över säkra tredjeländer.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås även ett förtydligande i utlänningslagen om att det med begreppen säkert tredjeland och säkert ursprungsland i utlänningslagen avses samma sak som i asylprocedurförordningen.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser uttalar sig inte särskilt över förslagen. *Svenska Röda Korset* är kritiskt till förslaget om att det på nationell nivå ska vara möjligt att fastställa säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer. Att utöka användningen av säkra länder och tillämpa nationella listor, trots att EU-rätten inte kräver detta, ökar enligt Svenska Röda Korset bl.a. risken för avvisningar till länder där den enskilde saknar reell möjlighet att få skydd och beslut i strid med principen om non-refoulement. *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queeras och intersex-*

personers rättigheter (RFSL) framhåller vikten av att en individuell prövning görs även om ett land enligt bestämmelserna i asylprocedurförordningen anses säkert. RFSL ser en risk för att i synnerhet sårbara personer med skyddsbehov, exempelvis på grund av hbtqi-skäl, kan komma att skickas till tredjeländer som enligt asylprocedurförordningens definition kan bedömas som "säkra" t.ex. enbart på grund av att de har ratificerat Genèvekonventionen. Enligt RFSL är det av yttersta vikt att säkerställa att Sverige fortsatt gör individuella prövningar och använder tillgänglig, relevant och aktuell landinformation för bedömningen av om ett land är säkert för en sökande.

Skälen för regeringens förslag

Artiklarna 57–64 i asylprocedurförordningen innehåller bestämmelser om s.k. säkra länder. Bestämmelserna om säkra länder utgör verktyg för att snabbt kunna pröva vissa ansökningar om internationellt skydd.

I artikel 57 anges under vilka förutsättningar ett tredjeland ska anses säkerställa ett effektivt skydd. Exempelvis anses ett tredjeland säkerställa ett effektivt skydd om landet har ratificerat och respekterar konventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (Genèvekonventionen). Artiklarna 58 och 59 reglerar när ett tredjeland får betraktas som *första asylland* respektive *säkert tredjeland*. Genom tillämpning av bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland har medlemsstaterna möjlighet att neka prövning av en ansökan om internationellt skydd (artikel 38.1 a och b, se även avsnitt 6.12 för överväganden om att i enlighet med artikel 38.1 bemyndiga beslutande myndighet att neka sådan prövning).

I artikel 61 regleras begreppet *säkert ursprungsland*. En central fråga vid bedömningen av om en ansökan om internationellt skydd är välgrundad är sökandens möjlighet till skydd i det egna ursprungslandet. Begreppet säkert ursprungsland har bedömts utgöra ett viktigt verktyg för att få till stånd en snabb prövning av ansökningar som sannolikt är ogrundade. I asylprocedurförordningen anges därför gemensamma kriterier för att fastställa tredjeländer som säkra ursprungsländer i syfte att stärka tillämpningen av säkert ursprungsland (jfr skäl 79).

Bestämmelserna om *första asylland* och *säkert tredjeland* i artiklarna 57–59 är direkt tillämpliga. Begreppen förekommer inte i utlänningslagen. Däremot finns bestämmelser med delvis motsvarande innebörd i 5 kap. 1 b § första stycket 2 och 3 UtL (jfr prop. 2016/17:17 s. 72 och 73). I avsnitt 6.12 föreslås att bestämmelserna i 5 kap. 1 b § UtL ska ändras. Asylprocedurförordningens bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland bedöms inte medföra behov av ytterligare ändringar än de som föreslås i det nämnda avsnittet. När det gäller *säkert ursprungsland* finns en definition av det begreppet i 1 kap. 6 a § första stycket UtL. Eftersom även bestämmelserna om säkert ursprungsland i förordningen är direkt tillämpliga bör definitionen i utlänningslagen tas bort.

I artiklarna 60, 62 och 63 finns bestämmelser om fastställande av ett tredjeland som säkert tredjeland eller som säkert ursprungsland på unionsnivå. Möjligheten att på unionsnivå fastställa förteckningar över

säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer syftar till att öka konvergensen i tillämpningen av ordningen med säkra länder. Medlemsstaterna har dock även möjlighet att behålla eller införa lagstiftning som gör det möjligt att nationellt fastställa säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer utöver de som fastställs på unionsnivå. Detta följer av artikel 64.1 i förordningen. I dag finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en förteckning över säkra ursprungsländer (1 kap. 6 a § andra stycket UtIL). Det är Migrationsverket som har i uppgift att ta fram en sådan förteckning samt som har ansvar för att regelbundet se över situationen i de länder som tagits upp på förteckningen. Om ett land inte längre bedöms vara ett säkert ursprungsland ska det omedelbart tas bort från förteckningen. Migrationsverket ska underrätta Europeiska kommissionen om vilka länder som finns med på förteckningen (4 kap. 2 a och 2 b §§ UtIF). Någon motsvarande möjlighet beträffande säkra tredjeländer finns inte i dag.

Regeringen delar bedömningen i promemorian att det även fortsatt bör vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förteckning över säkra ursprungsländer. Som föreslås i promemorian bör en sådan möjlighet även införas i fråga om säkra tredjeländer. Att det finns en viss flexibilitet på nationell nivå bedöms nödvändigt för en ändamålsenlig och aktuell tillämpning av bestämmelserna om säkra länder. Genom nationella förteckningar över säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer möjliggörs även en snabbare prövning av ansökningar om internationellt skydd i fler fall. Att möjligheten att ha en nationell förteckning finns kvar, och utökas, bör således kunna bidra till att asylförfarandet effektiviseras och förenklas.

I promemorian föreslås att det också förs in en upplysning om att asylprocedurförordningen innehåller bestämmelser om fastställande av säkra tredjeländer respektive säkra ursprungsländer på nationell nivå. *Lagrådet* föreslår att upplysningsbestämmelsen utgår. Regeringen följer *Lagrådets* förslag. Regeringen ser, till skillnad mot bedömningen i promemorian, inte heller behov av ett förtydligande i utlänningslagen om att det med begreppen säkert tredjeland och säkert ursprungsland i lagen avses samma sak som i asylprocedurförordningen. Behovet av ändringar på förordningsnivå i fråga om första asylland, säkert tredjeland och säkra ursprungsländer kommer att hanteras i förordningsarbetet.

Med anledning av synpunkterna från *Svenska Röda Korset* och *RFSL* vill regeringen betona att tillämpningen av säkra länder ska följa asylprocedurförordningens bestämmelser, som är direkt tillämpliga. Som framgår ovan föreskriver förordningen bl.a. under vilka förutsättningar som ett tredjeland kan anses vara ett första asylland, ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland. Förordningen föreskriver vidare att begreppen första asylland, säkert tredjeland och säkert ursprungsland endast får tillämpas inom ramen för en individuell bedömning samt att fastställandet av säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer ska grunda sig på ett urval av relevanta och tillgängliga informationskällor, bl.a. information från medlemsstater, asylbyrån, Europeiska utrikestjänsten, FN:s flyktingkommissariat, Europarådet och andra berörda internationella organisationer (artiklarna 58, 59 och 61). Regeringen delar därför inte

remissinstanserna oro för att tillämpningen av bestämmelserna om säkra länder kommer att medföra en ökad risk för att personer kommer att stå utan skydd.

Prop. 2025/26:262

6.18 Återkallelse av internationellt skydd

Regeringens förslag

Hittillsvarande bestämmelser i utlänningslagen om kommunikering i ärenden om återkallelse av statusförklaring ska upphävas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget är det ingen som invänder mot att bestämmelserna om kommunikering vid återkallelse av statusförklaring upphävs. *Förvaltningsrätten i Luleå* efterfrågar dock en djupare analys när det gäller konsekvenserna av de materiella skillnader som finns mellan dagens bestämmelser om återkallande av internationellt skydd och bestämmelserna om detta i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. *Lunds universitet* anser i sin tur att det är oklart hur förfarandet om återkallelse enligt artikel 65 i asylprocedurförordningen förhåller sig till frågan om förlängning av uppehållstillstånd och menar att den svenska lagstiftaren behöver göra överväganden i denna fråga. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* framför invändningar mot hur återkallelseärenden inleds och hanteras enligt gällande rätt och förutsätter bl.a. att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att återkallelse framöver sker på lagliga, förutsebara och rättssäkra grunder och i enlighet med asylprocedurförordningen.

Skälen för regeringens förslag

I artikel 65 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när den beslutande myndigheten dvs. Migrationsverket (se avsnitt 6.4) ska inleda en utredning om återkallande av internationellt skydd. Artikel 66 i förordningen innehåller förfaranderegler för återkallande av internationellt skydd. Artikel 66.1 föreskriver bl.a. att den berörda personen ska underrättas skriftligen om att hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd håller på att omprövas och skälen för en sådan omprövning samt informeras om skyldigheten att samarbeta. Vidare ska bl.a. personen ges möjlighet att i en skriftlig förklaring ange sina skäl till att hans eller hennes internationella skydd inte bör återkallas. Av artikel 66.3 följer bl.a. att beslutet att återkalla det internationella skyddet ska lämnas skriftligen så snart som möjligt samt att de faktiska och rättsliga skälen för återkallandet ska anges i beslutet och information om på vilket sätt beslutet kan överklagas och de relevanta

Prop. 2025/26:262 tidsfristerna ska lämnas skriftligen. Enligt artikel 66.6 ska förfarandereglererna enligt artikel 66 inte tillämpas om tredjelands-medborgaren eller den statslösa personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd (artikel 66.6 a), har blivit medborgare i en medlemsstat (artikel 66.6 b), eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat (artikel 66.6 c). Artiklarna 65 och 66 i asylprocedurförordningen om återkallelse av internationellt skydd är direkt tillämpliga.

Den nuvarande svenska regleringen i 13 kap. 9 a § UtL genomför delvis det omarbetade asylprocedurdirektivets förfaranderegler om återkallande av internationellt skydd, som i vissa delar också motsvarar bestämmelserna i asylprocedurförordningen. Av de svenska bestämmelserna följer att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring och att en sådan förklaring inte får återkallas utan att utlänningen har getts möjlighet att yttra sig. Eftersom bestämmelserna i artikel 66 om Migrationsverkets underrättelseskyldighet och en utlännings rätt att yttra sig är direkt tillämpliga bör de nuvarande bestämmelserna i 13 kap. 9 a § UtL tas bort.

Förvaltningsrätten i Luleå och Lunds universitetet efterfrågar en närmare analys av, och vissa klargöranden kring, asylprocedurförordningens bestämmelser om återkallelse av internationellt skydd. Bestämmelserna i artiklarna 65 och 66 i asylprocedurförordningen är, som konstateras ovan, direkt tillämpliga. Asylprocedurförordningen gäller som lag i Sverige och det är tillämparen, i första hand Migrationsverket som ansvarar för att tolka och tillämpa bestämmelserna i förordningen, med vägledning ytterst från EU-domstolens praxis. Frågor kopplade till tolkningen och tillämpningen av asylprocedurförordningens bestämmelser om återkallelse av internationellt skydd, inklusive hur bestämmelser förhåller sig till varandra samt eventuella materiella skillnader jämfört med gällande rätt, bör därför lämpligen besvaras i tillämpningen. Regeringen ser inte något behov av ytterligare åtgärder från lagstiftarens sida med anledning asylprocedurförordningens bestämmelser om återkallelse av internationellt skydd, utöver det förslag som lämnas i detta avsnitt. När det gäller skyddsgrundsförordningens bestämmelser om återkallelse av internationellt skydd behandlas dessa i avsnitt 7.2.

6.19 Rätten till effektivt rättsmedel

Regeringens förslag

Beslut som anges i artikel 67.1 och 67.2 i asylprocedurförordningen ska få överklagas till en migrationsdomstol i enlighet med vad som föreskrivs i förordningen. Beslut om att återkalla internationellt skydd i de fall som avses i artikel 66.6 i förordningen, dvs. när tredjelands-medborgaren eller den statslösa personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat, ska inte få överklagas. Hittillsvarande

bestämmelser om rätten att överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att avvisa en asylansökan ska upphävas.

Utlänningslagens bestämmelser om nöjdförklaring ska inte gälla en utlänning som har rätt att överklaga beslut om avvisning, utvisning eller återvändande enligt asylprocedurförordningen.

Regeringens bedömning

Den nuvarande instansordningen med två domstolsinstanser för ärenden om internationellt skydd bör behållas.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Institutet för mänskliga rättigheter och *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget om att införa ett undantag från rätten till effektivt rättsmedel i enlighet med artikel 67.1 andra stycket i asylprocedurförordningen. Institutet för mänskliga rättigheter framhåller det är av stor betydelse att möjligheten att överklaga finns i de fall där felaktigheter uppstått och att rätten till domstolsprövning är en grundläggande rättighet enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 13 i Europakonventionen. Även Sveriges advokatsamfund framhåller att rätten till en domstolsprövning är en grundläggande rättighet både i förhållande till stadgan och Europakonventionen samt vidare att rätten är av central betydelse i en demokratisk rättsstat. Advokatsamfundet anser att rättsområdets karaktär och de konsekvenser som kan uppstå för den enskilde om beslut inte kan prövas fullt ut, är skäl för att inte nyttja möjligheten att vissa beslut inte ska kunna överklagas. När det gäller bedömningen att den nuvarande instansordningen ska behållas instämmer Institutet för mänskliga rättigheter i bedömningen. I övrigt yttrar sig ingen remissinstans särskilt över förslagen eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätt till effektivt rättsmedel mot beslut som räknas upp i artikel 67.1 och 67.2 i asylprocedurförordningen

I artikel 67 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om rätt till effektivt rättsmedel. Enligt artikel 67.1 första stycket ska sökande och personer som är föremål för återkallande av internationellt skydd ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot (a) ett beslut om att neka prövning av en ansökan, (b) ett beslut om att avslå en ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, (c) ett beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad, (d) ett beslut om att återkalla internationellt skydd, (e) beslut om återvändande som utfärdats i enlighet med artikel 37 i förordningen. Enligt artikel 67.2 ska personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande även

Prop. 2025/26:262 ha rätt till ett effektivt rättsmedel mot beslut som innebär att deras ansökan betraktas som ogrundad med avseende på flyktingstatus.

Nu nämnda bestämmelser i asylprocedurförordningen om rätt till effektivt rättsmedel mot vissa beslut om internationellt skydd är direkt tillämpliga. Motsvarande svenska bestämmelser om rätt att överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring eller om återkallelse av statusförklaring (14 kap. 6 § UtL) och beslut att avvisa en asylansökan med tillämpning av 5 kap. 1 b § eller 1 c § andra stycket (14 kap. 14 a § UtL) bör därför upphävas.

Även frågan om rätt till domstolsprövning av beslut om återvändande som meddelats med stöd av artikel 37 i asylprocedurförordningen regleras direkt av artikel 67.1. För andra beslut om avvisning eller utvisning i ärenden om internationellt skydd kommer dock utlänningslagens bestämmelser att gälla. Det innebär att t.ex. beslut om avvisning eller utvisning som fattas under det administrativa förfarandet (se avsnitt 6.6) samt beslut om avvisning eller utvisning som meddelas i samband med ett beslut om att återkalla internationellt skydd (se avsnitt 6.18) kommer att kunna överklagas till en migrationsdomstol i enlighet med 14 kap. 3 § UtL.

Beslut som enligt asylprocedurförordningen får överklagas bör i övrigt följa gällande svensk processordning för migrationsmål. Detta innebär bl.a. att beslut bör få överklagas till en migrationsdomstol.

Undantag från rätten att överklaga beslut om att återkalla internationellt skydd i vissa fall

Enligt artikel 67.1 andra stycket i asylprocedurförordningen får medlemsstaterna – genom undantag från artikel 67.1 d – föreskriva i sin nationella rätt att de fall som avses i artikel 66.6 inte ska kunna överklagas. Det handlar om fall där tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd (artikel 66.6 a), har blivit medborgare i en medlemsstat (artikel 66.6 b) eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat (artikel 66.6 c).

Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges advokatsamfund anser, till skillnad mot den bedömning som görs i promemorian, att möjligheten att undanta rätten till effektivt rättsmedel i de aktuella fallen inte bör nyttjas. Regeringen konstaterar att det rör sig om undantag i fall då det på olika sätt står klart att frågan om internationellt skydd inte längre är aktuell. Eftersom frågan om internationellt skydd i de aktuella situationerna får anses förfallen, bedömer regeringen att det inte föreligger något beaktansvärt behov av ett effektivt rättsmedel mot ett beslut om att återkalla internationellt skydd i dessa fall. Att utnyttja förordningens möjlighet till undantag kan dessutom bidra till att förfarandet för att återkalla internationellt skydd i de aktuella fallen kan avslutas snabbare, utan att rättssäkerheten i sig äventyras. Det kan i sin tur möjliggöra en mer ändamålsenlig användning av domstolarnas resurser. Att nyttja möjligheten till undantag ligger även i linje med utgångspunkten att svenska nationella bestämmelser om internationellt skydd inte ska vara mer förmånliga än vad EU-rätten. Sammantaget anser regeringen därför – till skillnad mot Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges

advokatsamfund – att möjligheten att i svensk rätt införa undantag från rätten till effektivt rättsmedel i de fall som avses i artikel 66.6 i förordningen bör nyttjas. Prop. 2025/26:262

Utlänningslagens bestämmelser om nöjdförklaring ska anpassas

Enligt 15 kap. 1 § UtL kan en utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning eller utvisning förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller domen i den delen (nöjdförklaring). I 15 kap. 2 § UtL preciseras vilken myndighet eller domstol som är behörig att ta emot en nöjdförklaring och vad som i övrigt krävs för att nöjdförklaringen ska bli giltig. Av 15 kap. 3 § UtL framgår vilka verkningar en nöjdförklaring har, bl.a. att en nöjdförklaring inte kan återkallas och medför att utlänningen inte längre kan överklaga beslutet.

I asylprocedurförordningen regleras inte – till skillnad från det omarbetade asylprocedurdirektivet – en möjlighet att i nationell rätt föreskriva ett särskilt förfarande om avstående från rätten att överklaga beslut. Utlänningslagens bestämmelser om nöjdförklaring bör därför anpassas så att de inte omfattar utlänningar vars beslut om avvisning, utvisning eller återvändande får överklagas enligt artikel 67 i asylprocedurförordningen.

Den nuvarande instansordningen bör behållas

Den svenska instansordning med två domstolsinstanser för migrationsrättsliga ärenden, däribland ärenden om internationellt skydd, avviker från vad som i allmänhet gäller inom förvaltningsprocessen med tre domstolsinstanser; förvaltningsrätt, kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen. Instansordningen med två domstolsinstanser framgår av 16 kap. 9 § UtL som bl.a. föreskriver att en migrationsdomstols beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen och att Migrationsöverdomstolens beslut inte får överklagas.

Asylprocedurförordningen ställer endast krav på att Migrationsverkets beslut ska kunna överprövas i en domstolsinstans. I promemorian konstateras att det fortsatt finns behov av att det skapas enhetlig svensk praxis inom rättsområdet. Regeringen delar den bedömningen och anser, i likhet med *Institutet för mänskliga rättigheter*, att den nuvarande instansordningen med två domstolsinstanser bör behållas.

6.20 Överklagandefrister

Regeringens förslag

Ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. För beslut som avses i artikel 67.7 b i förordningen ska motsvarande överklagandefrist vara tre veckor.

Regeringens bedömning

Överklagandefristen till Migrationsöverdomstolen bör vara tre veckor.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Asylrättscentrum* avstyrker dock förslaget om en veckas överklagandefrist för beslut som anges i artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen. Asylrättscentrum framhåller att överklagandet i de aktuella situationerna saknar suspensiv verkan samt att sökanden enligt förslag i SOU 2025:31 inte kommer att ha ett offentligt biträde. För att den sökande ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel anser Asylrättscentrum att överklagandefristen i stället bör vara så lång som asylprocedurförordningen medger, dvs. tio dagar. Även *Institutet för mänskliga rättigheter* anser att fristen bör vara så lång som möjligt. Institutet anser att korta tidsfrister, särskilt i kombination med begränsad tillgång till juridisk rådgivning och ökade hinder för att stanna kvar under en överklagandeprocess, innebär en reell risk för att människor utvisas innan juridiska möjligheter uttömts. Enligt institutet kan detta strida mot rätten till effektivt rättsmedel enligt artikel 13 i Europakonventionen och artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Sveriges advokatsamfund är kritiskt till förslagen och anser att de snäva överklagandetidsfrister som föreslås, i kombination med förslagen om offentligt biträde, riskerar att omöjliggöra för sökanden att tillgodogöra sig sina rättigheter. Advokatsamfundet framhåller att det juridiska stödet framför allt kommer att finnas i överklagandeprocessen. Kort tid för biträden att etablera kontakt med sin klient, gå igenom hela ärendet och upprätta överklagandet riskerar enligt advokatsamfundet att leda till en rättsosäker process. Även *Svenska Röda Korset* är kritiskt och framhåller att olika överklagandefrister skapar förvirring och ökar risken för rättsförluster. *Diskrimineringsombudsmannen* anser att förslaget om en veckas överklagandefrist utgör ett betydande avsteg från nu gällande rätt och rådande rättssäkerhetsgarantier, samt att det specifikt drabbar den som har en annan etnisk tillhörighet än svensk och som kommer hit för att söka skydd.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Särskilda bestämmelser om överklagandefrister för beslut enligt asylprocedurförordningen bör införas

En nyhet i asylprocedurförordningen är att medlemsstaterna i sin nationella rätt ska föreskriva tidsfrister för överklagande av sådana beslut som anges i artikel 67.1. Detta framgår av artikel 67.7. I svensk rätt finns inte några specialbestämmelser om överklagandefrister för ärenden enligt utlänningslagen. Därför gäller de generella bestämmelser om tidsfrister för överklagande som finns i förvaltningslagen. I 44 § förvaltningslagen anges att ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till beslutsmyndigheten

inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. Som framgår nedan i detta avsnitt innebär asylprocedurförordningens bestämmelser att tre veckors överklagandefrist inte kan behållas för alla migrationsärenden. Särskilda överklagandefrister för beslut som anges i artikel 67.7 i förordningen bör därför införas i utlänningslagen.

En överklagandefrist om en vecka ska gälla för beslut enligt artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen

Av artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen följer att det i nationell rätt ska föreskrivas en överklagandefrist om minst fem dagar och högst tio dagar i fråga om ett beslut om att neka en ansökan prövning eller ett beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad, som ogrundad eller som uppenbart ogrundad, om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 eller 42.3 gällde vid tidpunkten för beslutet. När det gäller artikel 42.1 och 42.3 så reglerar dessa när ett påskyndat prövningsförfarande ska tillämpas. Förordningens bestämmelser innebär, som *Diskrimineringsombudsmannen* anför, ett avsteg från den överklagandefrist om tre veckor som gäller för migrationsmål i dag. Medlemsstaternas handlingsutrymme i detta avseende framgår tydligt av artikel 67.7 a genom att det är föreskrivs att tidsfristen ska vara *minst* fem dagar och *högst* tio dagar. Som konstateras i promemorian bör de beslut som anges i artikel 67.7 a regelmässigt av enkel karaktär och bör i normalfallet inte vara särskilt juridiskt komplicerade, även om det också inom denna kategori kan finnas komplicerade ärenden.

I promemorian föreslås en överklagandefrist om sju dagar (en vecka) för dessa beslut. *Asylrättscentrum* och *Institutet för mänskliga rättigheter* anser att fristen i stället bör vara den enligt förordningen maximalt tillåtna, dvs. tio dagar. Regeringen är medveten om att längre överklagandefrister ger sökanden bättre möjlighet att förstå beslutet, rådgöra med rättslig rådgivare och formulera ett välgrundat överklagande. Tredjelandsmedborgare och statslösa som söker internationellt skydd och som inte bistås av en rättslig rådgivare under handläggningen av en ansökan kan också av olika anledningar ha större svårigheter att förstå beslutet och formulera ett överklagande, bl.a. med hänsyn till språkförståelsen. Detta gäller även om asylprocedurförordningen föreskriver att information om resultatet av beslutet ska lämnas på ett språk som sökanden förstår (artikel 36.3). I avsnitt 15 föreslås också, som *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Sveriges advokatsamfund* är inne på, vissa förändringar i fråga om rätten till kostnadsfritt offentligt biträde, bl.a. att rätten till kostnadsfritt offentligt biträde under handläggningen av ansökan ska vara begränsad till sådan kostnadsfri rättslig rådgivning som asylprocedurförordningen föreskriver och att denna ska vara tidsbegränsad. En kortare överklagandefrist än tio dagar kan mot denna bakgrund uppfattas som väl kort. En alltför kort överklagandefrist riskerar också att s.k. ramöverklaganden, dvs. överklaganden där inga grunder för överklagandet anges, lämnas in i större utsträckning. Även om sökanden som regel kommer att ha rätt till rättsligt biträde i en överklagandeprocess kan nämnda förslag i fråga om begränsning av rätten till kostnadsfritt offentligt biträde innebära att det offentliga biträdet i en

Prop. 2025/26:262 överklagandeprocess kan behöva mer tid för genomgång av ärendet, eftersom denne inte varit med under handläggningen av ansökan i samma utsträckning som i dag. Ramöverklaganden kräver ofta handläggningsåtgärder från domstolens sida som i sin tur tar domstolens resurser i anspråk. Som konstateras i promemorian är ramöverklaganden emellertid inte ovanliga ens med nuvarande överklagandefrist om tre veckor. Det kan därför ifrågasättas i vilken mån rättsväsendet och effektiviteten i asylförfarandet är betjänt av längre överklagandefrister – i detta fall en överklagandefrist om maximalt tio dagar jämfört med en något kortare frist. Som anförs inledningsvis i avsnittet är dessutom nu aktuella beslut regelmässigt av enklare karaktär. Det handlar alltså i normalfallet om ärenden med begränsad komplexitet.

I sammanhanget är också de tidsfrister som gäller för prövningen av en ansökan inom ramen för ett gränsförfarande för asyl av betydelse. Ett gränsförfarande ska normalt avslutas inom tolv veckor från det att ansökan registreras till dess att sökanden inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts stanna kvar (se avsnitt 6.15). Sökanden inom ramen för ett gränsförfarande har som huvudregel rätt att stanna kvar i landet i vart fall till dess att tidsfristen inom vilken de kan begära tillåtelse att stanna kvar i landet löpt ut och i avvaktan på domstolens beslut om huruvida sökanden ska tillåtas att stanna kvar (artikel 68). I fråga om ensamkommande barn gäller att de har rätt att stanna kvar i landet till dess att tidsfristen inom vilken de kan utöva rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol i första instans har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet. Överklagandefristen till migrationsdomstolen räknas alltså in i tidsfristerna för gränsförfarandet. Överklagandefristens längd kan således ha betydelse för möjligheten att avsluta ett gränsförfarande inom föreskrivna tidsramar.

Regeringen anser, mot bakgrund av det ovan anförda och till skillnad mot bl.a. Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges advokatsamfund, att även en tidsfrist i enlighet med det minimum om fem dagar som föreskrivs i asylprocedurförordningen i och för sig framstår som välavvägd med beaktande av behovet av ett snabbt asylförfarande och kraven på rättssäkerhet. Som *Svenska Röda Korset* är inne på kan dock olika överklagandefrister skapa osäkerhet kring vilka tidsfrister som faktiskt gäller. För att underlätta både för rättstillämpare och enskilda bör överklagandefristen därför så långt det är möjligt samordnas. I avsnitt 10.2 föreslås en överklagandefrist om en vecka för beslut om överföring enligt artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, vilket är den minsta överklagandefrist som får bestämmas enligt den rättsakten. Även om kortare överklagandefrist generellt sett inte bör införas har omständigheterna kring beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen sammantaget bedömts så speciella att en kortare frist föreslås. Den i promemorian föreslagna överklagandefristen om en vecka för nu aktuella beslut skulle alltså överensstämma med vad som föreslås i fråga om beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen, som också är beslut som regelmässigt bör vara av enklare karaktär och inte särskilt juridiskt komplicerade. Att samma överklagandefrist tillämpas för beslut av enklare karaktär bör kunna bidra till att minska risken för osäkerhet kring vilken överklagandefrist som gäller. Regeringen anser därför, i likhet med vad som föreslås i

promemorian, att det i det här avseendet finns starka skäl att frånga den minsta överklagandefrist som föreskrivs i förordningen och i stället bestämma fristen vid överklagande till migrationsdomstol till en vecka. En sådan ordning bedöms förenlig med rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna och artikel 13 i Europakonventionen. I likhet med vad som gäller i dag bör överklagandet ges in till den myndighet som har fattat beslutet, dvs. till Migrationsverket.

En överklagandefrist om tre veckor ska gälla för beslut enligt artikel 67.7 b i asylprocedurförordningen

Av artikel 67.7 b i asylprocedurförordningen följer att det i fråga om alla andra fall, dvs. övriga beslut enligt artikel 67.1, ska föreskrivas en överklagandefrist om minst två veckor och högst en månad. Övriga beslut enligt artikel 67.1 kan vara av mycket skiftande karaktär. De kan vara av enkel beskaffenhet men också mycket komplicerade. I dag gäller som ovan nämns en överklagandefrist om tre veckor i ärenden enligt utlänningslagen (44 § förvaltningslagen). Den överklagandefristen är väl inarbetad. För att minska risken för såväl rättsförluster som ineffektiva asyloffaranden på grund av ett alltför snårigt regelverk är det fördelaktigt om överklagandefristerna i så stor utsträckning som möjligt kan vara enhetliga för migrationsärenden. En överklagandefrist i enlighet med det minimum som föreskrivs i förordningen skulle innebära en veckas kortare frist. Det kan ifrågasättas om den tidsvinsten – ställt mot intresset av att det ska vara lätt att göra rätt – är ett tillräckligt starkt skäl för att korta fristen. I promemorian görs bedömningen att övervägande skäl talar för att i denna del frånga den minsta frist om två veckor som föreskrivs i förordningen och i stället behålla den nuvarande överklagandefristen på tre veckor. Regeringen instämmer i den bedömningen. För att det ska vara tydligt för rättstillämparen och enskilda att olika frister gäller för de beslut som anges i artikel 67.1 i förordningen bör även överklagandefristen för nu aktuella beslut regleras i utlänningslagen.

Särskilt om beslut om återvändande, avvisning eller utvisning

När det gäller beslut om återvändande, avvisning eller utvisning som fattas i samband med ett beslut om internationellt skydd eller om att återkalla internationellt skydd, ska beslutet överklagas tillsammans med och inom samma tidsfrister som det relaterade beslutet. Detta följer direkt av artikel 67.1 tredje stycket i asylprocedurförordningen. Av artikeln följer vidare att om ett beslut om återvändande i stället utfärdas som en separat akt i enlighet med artikel 37 får det överklagas i separata rättsliga förfaranden. Inom det svenska asyloffarandet fattas inte beslut om återvändande i s.k. separat akt på det sätt som avses i artikel 37. En särskild överklagandefrist för återvändandebeslut i separat akt bör därför inte införas i nationell rätt.

Överklagandefristen om tre veckor till Migrationsöverdomstolen bör behållas

Artikel 67.7 i asylprocedurförordningen om överklagandefrister avser endast överklagande av beslut till första domstolsinstans, dvs. till migrationsdomstol. Överklagandefrister för högre domstolsinstans regleras inte i asylprocedurförordningen utan är en fråga för

Prop. 2025/26:262 medlemsstaterna (jfr skäl 89). De tidsramar som uppställs i asylprocedurförordningen inkluderar inte en process i Migrationsöverdomstolen. En sökande eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd kommer inte heller att ha rätt att stanna kvar i landet efter det att en migrationsdomstol har prövat överklagandet. Regeringen delar bedömningen som görs i promemorian att fristen för överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen, i likhet med i dag, bör vara tre veckor. Detta kräver inga författningsåtgärder.

6.21 Överklagandets suspensiva verkan

Regeringens förslag

Utlänningslagens hittillsvarande bestämmelser om beslut om avvisning med omedelbar verkställighet efter en ansökan om asyl ska upphävas. Även hittillsvarande bestämmelser om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning beträffande en utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande samt om inhibition av verkställighet i sådana fall ska upphävas.

En begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen, ska ha kommit in till migrationsdomstolen inom en vecka från den dag då utlänningen fick del av beslutet.

En utlänning som har överklagat ett beslut om en efterföljande ansökan ska inte ha rätt att stanna kvar i Sverige i de situationer som anges i artikel 68.6 i asylprocedurförordningen, dvs. i vissa fall om överklagandet anses ha lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt i denna del är flera kritiska till att ett överklagande, enligt asylprocedurförordningens direkt tillämpliga bestämmelser, kommer att sakna automatisk suspensiv verkan i flera situationer. När det gäller förslagen är *Sveriges advokatsamfund* kritiskt till att en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till migrationsdomstolen inom sju dagar. Advokatsamfundet anser att de snäva tidsgränser som föreslås för att ansöka om bl.a. inhibition riskerar att omöjliggöra för den enskilde sökanden att kunna tillgodogöra sig sina rättigheter. *Svenska Röda Korset*, som är inne på samma linje, framhåller att förslaget om att ett överklagande i vissa fall inte ska ha omedelbar suspensiv verkan utan att den enskilde måste ansöka om detta inom sju dagar är en ny och problematisk ordning som riskerar att försvåra tillgången till en effektiv rättslig prövning. Advokatsamfundet framhåller vidare att det måste informeras om rätten att begära inhibition på ett tydligt

vis. Även *Institutet för mänskliga rättigheter* lyfter behovet av tydliga informationsinsatser och anför att det i nationell rätt bör säkerställas sådana insatser i förhållande till möjligheten att begära inhibition.

Asylrättscentrum avstyrker förslaget om att i nationell rätt nyttja möjligheten enligt artikel 68.6 i asylprocedurförordningen att föreskriva om undantag från rätten att stanna kvar i Sverige. Asylrättscentrum menar att det föreslagna undantaget sannolikt kommer få en begränsad praktisk tillämpning och att det saknas tillräckliga skäl för att införa en sådan ordning, särskilt med hänsyn till de rättssäkerhetsrisker som förslaget medför. Enligt Asylrättscentrum innebär förslaget risk för att avlägsnandebeslut verkställs innan en effektiv rättslig prövning har genomförts och att beslut kan komma att fattas i strid med principen om non-refoulement. Även Svenska Röda Korset är kritiskt till förslaget och framhåller att begränsningar i rätten att stanna kvar i landet under bl.a. överklagandeprocessen, tillsammans med förslag om kraftigt förkortade överklagandefrister, innebär en reell risk att personer utvisas innan domstolen hunnit pröva deras sak. Enligt Svenska Röda Korset undergräver detta rätten till ett effektivt rättsmedel och ökar risken för att beslut fattas i strid med principen om non-refoulement. *Förvaltningsrätten i Luleå* ifrågasätter i sin tur om det är nödvändigt och lämpligt att utnyttja möjligheten i artikel 68.6 i asylprocedurförordningen. Enligt domstolen rimmar en sådan ordning illa med migrationsdomstolarnas huvudsakliga uppgift att överpröva underinstansens beslut och riskerar också att innebära en mer komplicerad och resurskrävande bedömning än att ex officio pröva frågan om inhibition enligt artikel 68.4 i asylprocedurförordningen. Förvaltningsrätten efterfrågar vidare förtydliganden kring om begränsningen av vistelserätten är avsedd att ske genom ett formlöst ställningstagande eller genom ett särskilt beslut samt om ett sådant beslut i så fall ska vara överklagbart.

Skälen för regeringens förslag

Rätten att stanna kvar i Sverige under överklagandeprocessen

I artikel 68 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om överklagandets suspensiva verkan. Enligt artikel 68.1 ska verkningarna av ett beslut om återvändande automatiskt och tillfälligt upphävas så länge som sökanden eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har rätt att stanna kvar eller tillåts att stanna kvar i enlighet med artikeln. Med beslut om återvändande i denna bestämmelse avses enligt regeringens tolkning såväl beslut om återvändande enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen, som beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen. Av artikel 68.2 framgår vidare att sökande och personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ska ha rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium till dess att tidsfristen inom vilken de kan utöva rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol i första instans har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet. Överklagandets suspensiva verkan avser alltså endast överklagandeprocessen i första domstolsinstans. Detta innebär i sin tur att beslut om återvändande, avvisning eller utvisning – för en utlänning som ansökt om internationellt skydd eller är föremål för ett återkallande av internationellt

Prop. 2025/26:262 skydd – som huvudregel får verkställas först när en migrationsdomstol har avgjort frågan om internationellt skydd. Migrationsdomstolens avgörande behöver dock inte få laga kraft för att utlännings ska kunna avlägsnas från Sverige.

I artikel 68.3 regleras undantag från rätten att stanna kvar i landet under överklagandeprocessen. Undantagen avser bl.a. fall där myndigheten – inom ramen för ett påskyndat förfarande eller ett gränsförfarande – har beslutat att ansökan är ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller att en efterföljande ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. Undantagen avser också beslut om implicit återkallad ansökan samt i vissa särskilda fall även beslut att neka prövning av en ansökan eller att återkalla det internationella skyddet. Bestämmelserna innebär att ett överklagande, i de fall som räknas upp i artikeln, inte har suspensiv verkan. Flera remissinstanser är kritiska till att ett överklagande i flera situationer kommer att sakna automatisk suspensiv verkan. Bestämmelserna i artikel 68.1–68.3 är direkt tillämpliga. Vad remissinstanserna anför i denna del berörs därför inte närmare i propositionen.

I svensk rätt finns bestämmelser som innebär att Migrationsverket, i fråga om beslut om avvisning efter en ansökan om asyl, får besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan). Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2 UtL (8 kap. 19 § första stycket UtL). I 8 kap. 19 § andra stycket UtL föreskrivs när det får anses uppenbart att det inte finns grund för asyl. Bestämmelserna genomför delvis artikel 46.6 i det omarbetade asylprocedurdirektivet (prop. 2016/17:17 s. 91). Artikel 46.6 i det omarbetade asylprocedurdirektivet motsvarar i sin tur i huvudsak artikel 68.3 i asylprocedurförordningen. Eftersom artikel 68.3 är direkt tillämplig bör de nuvarande bestämmelserna om beslut om avvisning med omedelbar verkställighet efter en ansökan om asyl i 8 kap. 19 § första och andra styckena upphävas.

Av 12 kap. 8 a § första och andra styckena UtL framgår vidare att om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § UtL har fått laga kraft. Detta gäller dock inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 § UtL. Då gäller i stället att beslutet om avvisning som huvudregel får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Enligt 12 kap. 8 b § UtL gäller inte 12 kap. 8 a § första stycket om en utlänning har utvisats på grund av brott. Då gäller i stället att beslutet om utvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Även dessa bestämmelser bör utgå och, så som föreslås i promemorian, ersättas av en upplysning om att det i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd får verkställas.

Enligt artikel 68.4 i asylprocedurförordningen ska en domstol – i de undantagsfall som regleras i artikel 68.3 – ha befogenhet att på begäran från sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd avgöra om utlänningen bör tillåtas att stanna kvar på medlemsstaternas territorium i avvaktan på resultatet av överklagandet. Svenska bestämmelser som till viss del motsvarar den regleringen finns i ovan nämnda 12 kap. 8 a § andra stycket UtL. Bestämmelserna föreskriver att om ett beslut om avvisning överklagas – och en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande – ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvisningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Eftersom bestämmelserna i artikel 68.4 om en domstols möjligheter att tillåta en utlänning stanna kvar under prövningen av frågan om internationellt skydd är direkt tillämpliga bör de nuvarande bestämmelserna om inhibition i 8 kap. 19 § andra stycket UtL utgå. De bör av tydlighetsskäl ersättas av en upplysning om att det i artikel 68.4 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när en migrationsdomstol får tillåta sökanden eller personen som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd att stanna kvar i Sverige.

Av artikel 68.4 framgår vidare att domstolen, i enlighet med nationell rätt, ska ha befogenhet att ex officio besluta i frågan om tillåtelse att stanna kvar i landet. I 28 § förvaltningsprocesslagen finns allmänna bestämmelser som ger domstol, inklusive migrationsdomstol, möjlighet att besluta att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla (inhibition) och även i övrigt besluta rörande saken (interimistiskt beslut). Bestämmelserna innebär även en möjlighet för domstolen att fatta sådana beslut ex officio. Regeringen bedömer att den allmänna regleringen uppfyller asylprocedurförordningens krav på en nationell reglering om beslut ex officio. Därmed saknas behov av ytterligare författningsåtgärder med anledning av artikel 68.4.

I artikel 68.5 regleras vissa förfarandegarantier och i vilka situationer en sökande eller person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd inte ska avlägsnas. Av artikel 68.5 a framgår att sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ska ges en tidsfrist på minst fem dagar från den dag då beslutet delgavs honom eller henne för att begära tillåtelse att stanna kvar på territoriet i avvaktan på resultatet av överklagandet. Enligt artikel 68.5 d ska utlänningen i sin tur inte avlägsnas från den ansvariga medlemsstatens territorium (i) så länge som tidsfristen för begäran till en domstol om tillåtelse att stanna kvar inte har löpt ut, eller (ii) om utlänningen har begärt tillåtelse att stanna kvar inom den fastställda tidsfristen, i avvaktan på domstolens beslut om huruvida sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ska tillåtas att stanna kvar på territoriet.

Regeringen delar bedömningen i promemorian att det med hänsyn till rättssäkerhetsaspekter och behovet av ett enkelt och effektivt asylofförande finns skäl att i nationell rätt reglera den tidsfrist som ska gälla för att framställa en begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet i enlighet med artikel 68.5 a. Regeringen anser vidare, i likhet med

Prop. 2025/26:262 bedömningen i promemorian men till skillnad mot *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset*, att fristen för att framställa en sådan begäran bör bestämmas till en vecka och att en bestämmelse med den innebörden bör införas i utlänningslagen. Fristen överensstämmer därmed med fristen på en vecka för att begära inhibition enligt asyl- och migrationshanteförordningen (se avsnitt 10.2). Bestämmelserna i artikel 68.5 är i övrigt direkt tillämpliga och medför inget behov av författningsåtgärder.

Som *Sveriges advokatsamfund* och *Institutet om mänskliga rättigheter* lyfter är det viktigt att enskilda får tydlig information om bl.a. tidsfristen för att framställa en begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet. Regeringen konstaterar att artikel 68.5 e i asylprocedurförordningen föreskriver att sökanden, eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, i god tid ska informeras om sina rättigheter enligt artikel 68.5. Detta omfattar bl.a. information om tidsfristen för att framställa en begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet.

Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige efter överklagande av beslut om en efterföljande ansökan

I artikel 68.6 ges medlemsstaterna möjlighet att vid efterföljande ansökningar, med avvikelse från punkt 5 d, införa nationella bestämmelser som innebär att sökanden inte ska ha rätt att stanna kvar i landet under tidsfristen för att begära tillåtelse att stanna kvar i landet. Undantaget från rätten att stanna kvar gäller endast i fråga om efterföljande ansökningar och får endast tillämpas under förutsättning att principen om non-refoulement respekteras, samt då överklagandet anses ha lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstatens territorium. Undantaget tar alltså sikte på fall där det är fråga om ett missbruk av rätten att överklaga.

Undantagsbestämmelsen i artikel 68.6, som tar sikte på tiden från och med då ett beslut om en efterföljande ansökan överklagas till domstol, innebär ett undantag från artikel 68.5 d om rätt att stanna under den tid som fristen att begära tillåtelse att stanna kvar i Sverige löper, eller om en sådan begäran har lämnats in, i avvaktan på domstolens beslut. Som framgår ovan föreslås den fristen vara en vecka från det att utlämning fick del av beslutet. Tillämpningsområdet för undantaget i artikel 68.6, liksom undantaget i artikel 56 (se avsnitt 6.16), är därmed tidsmässigt begränsat. Trots detta kan undantaget enligt regeringens mening få praktisk betydelse, exempelvis i situationer där utlämningen överklagar samtidigt som verkställighet pågår.

Regeringen anser att det är angeläget att det även i de situationer som anges i artikel 68.6 – alltså då ett överklagande av ett beslut om en efterföljande ansökan enbart lämnats in för att försena eller förhindra ett avlägsnande – finns möjligheter att verkställa ett beslut om återvändande, avvisning eller utvisning utan att behöva invänta tidsfristen enligt artikel 68.5 d. Regeringen anser inte, som *Asylrättscentrum* och *Svenska Röda Korset* är inne på, att en tillämpning av undantaget i artikel 68.6 medför sådana risker för rättssäkerheten att det av den anledningen finns

skäl att avstå från att nyttja den möjlighet till undantag från rätten att stanna kvar i Sverige som förordningen ger. Som framgår ovan är det aktuella undantaget begränsat till vissa speciella situationer som avser missbruk av rätten att överklaga. Det följer även av artikel 68.6 att undantaget endast får tillämpas i de fall det inte påverkar tillämpningen av principen om non-refoulement. Det innebär, på motsvarande sätt som i fråga om de undantag som behandlas i avsnitt 6.6 och 6.16, att en bedömning av om förutsättningarna för undantag är uppfyllda, inklusive att det inte är fråga om en situation som skulle strida mot non-refoulement, måste göras i varje enskilt fall. I sammanhanget vill regeringen betona att även denna möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva undantag följer av asylprocedurförordningen. Regeringens utgångspunkt är därmed att det är förenligt med EU-rätten och internationella åtaganden att införa undantaget.

Den omständigheten att det, som *Förvaltningsrätten i Luleå* pekar på, i vissa fall är möjligt för domstol att pröva frågan om rätten att stanna kvar i Sverige ex officio innebär enligt regeringen inte att det saknas behov av att nyttja den möjlighet till undantag som artikel 68.6 ger. Regeringen noterar att artikel 68.4 i förordningen, enligt vilken domstol i vissa fall ska kunna pröva frågan om rätten att stanna kvar ex officio, tar sikte på en annan och senare fas i processen än undantagsbestämmelsen i artikel 68.6, som alltså enbart avser tidsfristen i artikel 68.5 d. Regeringen delar inte heller domstolens bedömning att ett införande av undantaget skulle påverka domstolarnas huvuduppgift att överpröva beslut. Det aktuella undantaget är som nämnts begränsat till vissa speciella situationer. Även om det, som *Förvaltningsrätten i Luleå* framhåller, i vissa fall skulle kunna vara svårt att avgöra om en utlänning har lämnat in ett överklagande enbart för att försena eller hindra en verkställighet bedömer regeringen att prövningen av om förutsättningarna för undantag är uppfyllda i de flesta fall bör vara förhållandevis enkel. Skulle det i ett enskilt fall råda osäkerhet kring om kriterierna för undantag är uppfyllda är inte heller förutsättningarna för att tillämpa undantaget uppfyllda.

Sammantaget anser regeringen, till skillnad mot bl.a. Asylrättscentrum och *Förvaltningsrätten i Luleå*, att möjligheten som ges att i enlighet med artikel 68.6 i nationell rätt föreskriva undantag från rätten att stanna kvar i Sverige bör nyttjas. För enskilda som omfattas av undantaget kan det innebära att ett beslut som de har fått om återvändande, avvisning eller utvisning får verkställas vid en tidigare tidpunkt jämfört med vad som är fallet i dag. Regeringen bedömer att det är både en lämplig och proportionerlig ordning. Att nyttja förordningens möjligheter att föreskriva undantag från rätten att vistas i landet ligger även i linje med utgångspunkten att svenska nationella bestämmelser om internationellt skydd inte ska vara mer förmånliga än vad EU-rätten kräver.

Den nya bestämmelsen bör, i likhet med de överväganden som görs i avsnitt 6.6 och 6.16, utformas som ett undantag från huvudregeln i förordningen. En sådan nationell undantagsbestämmelse får rättsverkan genom att artikel 68.5, i de fall bestämmelsen är tillämplig, inte kommer att utgöra ett hinder mot verkställighet av ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande. I de fall en domstol meddelar beslut om att sökanden har rätt att stanna kvar i landet innan utlänningsen har avlägsnats föreligger dock verkställighetshinder fram till dess att beslutet om tillåtelse

Prop. 2025/26:262 att stanna har upphört eller målet om internationellt skydd har avgjorts av domstolen.

Förvaltningsrätten i Luleå undrar om avsikten är att bedömningen ska ske i form av ett formlöst ställningstagande eller ett särskilt beslut samt om ett sådant beslut i så fall ska vara överklagbart. Asylprocedurförordningen ställer inga krav på förfarandet för tillämpningen av undantaget i artikel 68.6. Regeringen bedömer dock att det framstår som mest ändamålsenligt att den domstol som prövar överklagandet också är den som tar ställning till om överklagandet har lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande, avvisning eller utvisning. I likhet med övervägandena i avsnitt 6.16 bör dock frågan om formen för ett eventuellt ställningstagande av om kriterierna är uppfyllda utvecklas genom rättstillämpningen utifrån allmänna förvaltningsrättsliga principer. Detsamma gäller frågan huruvida ett sådant ställningstagande är överklagbart.

Ingen automatisk rätt att stanna kvar i Sverige under överklagande-processen hos Migrationsöverdomstolen

I artikel 68.7 i asylprocedurförordningen regleras rätten att stanna kvar i de fall en utlänning överklagar till en andra domstolsinstans, dvs. till Migrationsöverdomstolen. Av artikeln framgår att en sökande, eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, inte har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium i en sådan situation. Detta påverkar dock inte den domstolens möjligheter att besluta om att tillåta sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd att stanna kvar i landet – på dennes begäran eller ex officio – om principen om non-refoulement åberopas.

Bestämmelserna i artikel 68.7, som är direkt tillämpliga, innebär alltså ingen automatisk rätt att stanna kvar i Sverige under överklagande-processen hos Migrationsöverdomstolen. Det kan vidare noteras att den möjlighet som artikeln ger Migrationsöverdomstolen att besluta om att tillåta utlänningen att stanna kvar utgör en väsentlig förändring i förhållande till nuvarande ordning, där Migrationsöverdomstolens befogenhet att besluta om inhibition inte är begränsad till om principen om non-refoulement har åberopats (jfr 28 § förvaltningsprocesslagen). För tydlighetens skull bör det i detta sammanhang även påpekas att den tidsfrist som föreslås för begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet enligt artikel 68.5 a inte gäller begäran om tillåtelse att stanna kvar i landet under processen i Migrationsöverdomstolen, utan endast för processen i första domstolsinstans, dvs. migrationsdomstol.

6.22 Handläggningstid hos migrationsdomstolarna

Regeringens förslag

Det ska införas tidsfrister för migrationsdomstolarnas prövning av beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen. Mål som avser beslut att neka prövning av en ansökan, beslut att avslå en ansökan som uppenbart ogrundad och beslut att avslå en ansökan som implicit

återkallad ska avgöras senast inom två månader. Mål som avser beslut att avslå ansökan som ogrundad och beslut att återkalla internationellt skydd ska avgöras senast inom åtta månader. Migrationsdomstolen ska få förlänga denna tid, om det är nödvändigt med anledning av behovet av ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Luleå* har inga invändningar mot de föreslagna handläggningstiderna utifrån nuvarande målinflöde och oförändrade resurser. Förvaltningsrätten i Göteborg konstaterar dock att det finns förslag om författningsändringar som innebär att de sökandes tillgång till offentligt biträde under handläggningen hos Migrationsverket begränsas kraftigt, vilket enligt förvaltningsrätten rimligen kommer att medföra längre handläggningstider hos migrationsdomstolarna. Förvaltningsrätten i Göteborg saknar också ett resonemang kring hur behovet av lagändringar vid ändrade förhållanden snabbt ska kunna tillgodoses, t.ex. för att möta ett ökat målinflöde. Förvaltningsrätten i Luleå efterfrågar exempel, bl.a. av vad som kan anses utgöra skäl för förlängning, samt förtydliganden kring huruvida det ska börja löpa en ny handläggningstid om ett beslut överklagas på nytt efter en återförvisning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller att handläggningstiderna inledningsvis kan komma att påverkas av den övergångsperiod som kommer att infalla när de nya rättsakterna börjar tillämpa samt av ett ökat behov av att begära förhandsbesked från EU-domstolen för att tolka bl.a. rättsakterna inom migrations- och asylpakten.

Skälen för regeringens förslag

Enligt artikel 69 i asylprocedurförordningen ska medlemsstaterna, utan att det påverkar en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande, i sin nationella rätt föreskriva rimliga tidsfrister för domstolens prövning av beslut i enlighet med artikel 67.1. Besluten som avses i artikel 67.1 är beslut om att neka prövning av en ansökan, beslut om att avslå en ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad, beslut om att återkalla internationellt skydd och beslut om återvändande som utfärdats i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen.

I svensk rätt finns i dag inte några tidsfrister föreskrivna för domstolens prövning av beslut i ärenden om asyl. I 16 kap. 4 § UtL anges dock att mål om avvísning eller utvisning ska handläggas *skyndsamt*. I 17 § förordningen (1996:382) med förvaltningsrättsinstruktion anges vidare att ett mål ska avgöras så snart det kan ske. Det anges också att ett mål, eller en fråga som har kommit upp i ett mål, ska handläggas med förtur, om

Prop. 2025/26:262 målet eller frågan av någon särskild anledning bör avgöras skyndsamt. Vilka mål som är förtursmål bestäms i respektive domstols arbetsordning.

Regeringen instämmer i bedömningen som görs i promemorian att bestämmelserna i 16 kap. 4 § UtL respektive 17 § förordningen med förvaltningsrättsinstruktion inte är tillräckliga för att uppfylla asylprocedurförordningens krav i fråga om nationella föreskrifter om tidsfrister för domstolens prövning. Särskilda handläggningstider för migrationsdomstolarnas prövning av sådana beslut som avses i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen bör därför införas i svensk rätt.

Som konstateras i promemorian skiljer sig besluten som avses i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen åt i fråga om karaktär och komplexitet. Beslut att neka prövning av en ansökan, beslut att avslå en ansökan som uppenbart ogrundad och beslut att avslå en ansökan som implicit återkallad får regelmässigt anses vara av enklare karaktär. Övriga beslut som räknas upp i artikel 67.1 kan däremot variera både i fråga om karaktär och komplexitet. Exempelvis kan en prövning av beslut om att avslå en ansökan som ogrundad vara förhållandevis enkel. Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet kan dock en sådan prövning också vara komplicerad och således ta längre tid att handlägga.

I promemorian föreslås att det i nationell rätt ska införas bestämmelser som innebär en handläggningstid för mål som regelmässigt är av enkel beskaffenhet och en annan handläggningstid för övriga mål. Regeringen instämmer i bedömningen att en sådan uppdelning för olika mål bör göras. Regeringen anser vidare att de handläggningstider som föreslås i promemorian framstår som väl avvägda. Detta även med beaktande av vad *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför om andra förslag som lämnas i denna proposition samt vad *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför om att handläggningstiderna inledningsvis kan komma att påverkas när de nya rättsakterna börjar tillämpas och av ett ökat behov av att begära förhandsavgöranden från EU-domstolen. Regeringen anser därför att det bör föreskrivas att mål som avser beslut enligt asylprocedurförordningen att neka prövning av en ansökan, att avslå en ansökan som uppenbart ogrundad och att avslå en ansökan som implicit återkallad ska avgöras senast inom två månader. För mål som rör övriga beslut som avses i artikel 67.1 i förordningen bör det föreskrivas att målen ska avgöras senast inom åtta månader. Som konstateras i avsnitt 6.20 om överklagandefrister fattas inte inom det svenska asylförfarandet beslut om återvändande i s.k. separat akt på det sätt som avses i artikel 37 i asylprocedurförordningen. Det saknas därför skäl att reglera en särskild handläggningstid för återvändandebeslut enligt artikel 37. För sådana beslut får handläggningstiden följa det relaterade beslutet. I sammanhanget kan noteras att det för mål inom ramen för gränsförfarandet för asyl föreslås särskilda tidsfrister, om dessa frister se vidare avsnitt 6.15.

I promemorian föreslås att lagtexten i fråga om implicit återkallelse ska innehålla både verbet avslå och verbet avskriva. *Lagrådet* har synpunkter på att verbet avslå är förbehållet ett beslut som innefattar en sakprövning. Lagrådet konstaterar att ordet avslå visserligen finns i asylprocedurförordningen, men det bör enligt Lagrådet inte föras över till lagtext. Regeringen delar inte Lagrådets uppfattning i denna del. Som Lagrådet är inne på, och som även regeringen konstaterar i avsnitt 6.14, innebär uttrycket *avslå en ansökan som implicit återkallad* enligt asylprocedur-

förordningen inte en sakprövning. Det aktuella uttrycket motsvarar dock formuleringen i bl.a. artikel 67.1 i asylprocedurförordningen. Ett beslut att avslå en ansökan som implicit återkallad får också vissa rättsverkningar genom att det kan betraktas som ett slutligt beslut enligt förordningen (jfr artikel 3.8). Det innebär i sin tur att en ytterligare ansökan om internationellt skydd från samma sökande ska behandlas som en efterföljande ansökan (artiklarna 3.19 och 55.2, se även avsnitt 6.16). Detta talar enligt regeringen för att samma uttryck bör användas i lagtexten som i förordningen när det, som i detta fall, handlar om kompletteringar av förordningens innehåll. Regeringen ser vidare, med anledning av Lagrådets synpunkter, att den i promemorian föreslagna utformningen där även verbet avskrivna anges i lagtexten är otydligt och riskerar att väcka frågor. Regeringen bedömer att regleringen skulle bli tydligare och mer ändamålsenlig om enbart uttrycket *avslå en ansökan som implicit återkallad* används i lagtexten. Det skulle innebära en enhetlig terminologi i förhållande till förordningen, vilket bör underlätta tillämpningen.

Även om de nu föreslagna tidsfristerna bedöms som tillräckliga i de allra flesta fall bör det, för att regleringen ska vara flexibel och hållbar över tid, också införas en möjlighet för domstolarna att i undantagsfall förlänga fristerna. Som föreslås i promemorian bör en sådan förlängning kunna ske om det är nödvändigt med anledning av behovet av ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet. Det innebär att bestämmelserna ska tillämpas restriktivt. *Förvaltningsrätten i Luleå* efterfrågar exempel på vad som kan anses utgöra skäl för förlängning. Som konstateras i promemorian kan det förekomma mål som t.ex. är särskilt komplicerade och därför kräver att mer omfattande utredningsåtgärder vidtas. Det kan också tänkas att det i ett enskilt fall finns andra särskilda omständigheter som medför att handläggningen drar ut på tiden på ett sådant sätt att en förlängning av fristen bedöms som nödvändig. Regeringen anser att det inte är lämpligt att genom förarbetsuttalanden mer detaljerat reglera när förlängning av tidsfristerna bör ske. Det skulle motverka syftet att åstadkomma en flexibel reglering som är hållbar över tid och där tillbörlig hänsyn kan tas till omständigheterna i varje enskilt fall med beaktade av bl.a. utvecklingen i rättspraxis.

Det kan inte uteslutas att det, som Förvaltningsrätten i Göteborg är inne på, vid ett markant ökat inflöde av mål till domstolarna skulle kunna uppstå en situation där antalet mål som inte hinner handläggas inom de nu föreslagna tidsfristerna ökar. Regeringen bedömer dock att risken för att en sådan situation uppstår i nuläget är liten. Det pågår en omfattande omläggning av migrationspolitiken och regeringen vidtar en rad åtgärder i syfte att bl.a. minska den asylrelaterade invandringen till Sverige. Antalet asylsökande i Sverige var under 2024 också det lägsta på många år. Utvecklingen får följas.

7.1 Inledning

Skyddsgrundsförordningens huvudsyfte är dels att säkerställa att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att säkerställa att en gemensam uppsättning rättigheter är tillgänglig för personer som beviljats internationellt skydd i samtliga medlemsstater. Den syftar också till att begränsa sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna för personer som ansöker om och åtnjuter internationellt skydd. I förordningen, som är tillämplig på tredjelandsmedborgare och statslösa personer, anges vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en sådan person ska anses vara i behov av internationellt skydd, dvs. vara antingen flykting eller subsidiärt skyddsbehövande. Dessa personer ska beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. I förordningen regleras också ett antal rättigheter som följer av statusen, bl.a. uppehållstillstånd och resehandlingar.

Skyddsgrundsförordningen, som bygger på bl.a. Genèvekonventionen, ersätter det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Den nuvarande svenska regleringen avseende internationellt skydd har till stor del sin grund i omarbetade skyddsgrundsdirektivet.

7.2 Flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande

Regeringens förslag

Begreppen *flyktingstatusförklaring*, *alternativt skyddsbehövande*, *alternativ skyddsstatusförklaring* och *statusförklaring* ska utmönstras ur utlänningslagen och ersättas med uttryck som överensstämmer med den terminologi som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Med *flyktingstatus* och *status som subsidiärt skyddsbehövande* ska avses samma sak i utlänningslagen som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen. Några remissinstanser påpekar dock att det finns skillnader mellan de nuvarande definitionerna i utlänningslagen och definitionerna i skyddsgrundsförordningen, däribland *Förvaltningsrätten i Göteborg* som bl.a. anför att definitionen av flykting i utlänningslagen är vidare än den i skyddsgrundsförordningen eftersom även förföljelse på grund av kön och sexuell läggning uttryckligen anges i utlänningslagen, men faller in under ”viss

samhällsgrupp” i förordningen. Även *Förvaltningsrätten i Luleå* påpekar denna diskrepans och anser att det av tydlighetsskäl bör klargöras att förföljelse på grund av kön och sexuell läggning alltså utgör grund för flyktingskap hänförligt till ”viss samhällsgrupp”. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* framför att varken intersexvariation eller tillskriven tillhörighet till en viss samhällsgrupp nämns i skyddsgrundsförordningen och understryker vikten av att dessa grunder även fortsättningsvis erkänns nationellt. Förvaltningsrätten i Göteborg påpekar vidare att det saknas en redogörelse och ett resonemang kring att skyddsgrundsförordningen innebär förändringar i fråga om uteslutande från att vara flykting. Enligt Förvaltningsrätten i Luleå finns även behov av vägledning och klargöranden beträffande artikel 5.2 i skyddsgrundsförordningen, som ger möjlighet att vägra internationellt skydd i de fall sökanden har skapat sig skyddsskäl ”sur place” med det enda eller huvudsakliga syftet att erhålla internationellt skydd.

Några remissinstanser, bl.a. RFSL och *Rädda Barnen*, anför synpunkter på hur prövningen av skyddsskäl bör gå till.

Skälen för regeringens förslag

Vissa definitioner och begrepp bör utmönstras ur utlänningslagen

I artikel 3.5 i skyddsgrundsförordningen finns en definition av begreppet *flykting*. En motsvarande definition finns även i asylprocedurförordningen. Definitionen kompletteras av bestämmelser i artiklarna 9–12 i skyddsgrundsförordningen. Av dessa artiklar framgår bl.a. vad som ska betraktas som förföljelse och vilka faktorer som ska beaktas vid bedömningen av skälen till förföljelsen samt när en person upphör att vara eller är utesluten från att vara flykting. Om en person kan betraktas som flykting ska han eller hon beviljas flyktingstatus enligt artikel 13. Av artikel 14 framgår när en flyktingstatus ska återkallas.

I artikel 3.6 i skyddsgrundsförordningen finns vidare en definition av begreppet *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*. Även här finns en motsvarande definition i asylprocedurförordningen. Definitionen kompletteras av bestämmelser i artiklarna 15–17 i skyddsgrundsförordningen. Av dessa artiklar framgår bl.a. vad som avses med allvarlig skada samt när en person upphör eller är utesluten från att vara subsidiärt skyddsbehövande. Om en person uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande ska han eller hon beviljas status som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 18. Av artikel 19 framgår när status som subsidiärt skyddsbehövande ska återkallas.

I artiklarna 5–8 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om internationellt skyddsbehov ”sur place”, aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada, aktörer som ger skydd och internt skyddsalternativ. Dessa bestämmelser kompletterar definitionerna av såväl flykting som subsidiärt skyddsbehövande. Samtliga nu redovisade bestämmelser i skyddsgrundsförordningen är direkt tillämpliga.

I svensk rätt används begreppen *flyktingstatusförklaring*, *alternativt skyddsbehövande* och *alternativ skyddsstatusförklaring* i stället för de EU-rättsliga begreppen *flyktingstatus*, *subsidiärt skyddsbehövande* och *status*

Prop. 2025/26:262 *som subsidiärt skyddsbehövande*. Vem som är flykting respektive alternativt skyddsbehövande regleras i dag i 4 kap. 1–2 c §§ UtL. Bestämmelser om när någon ska förklaras vara flykting respektive alternativt skyddsbehövande finns vidare i 4 kap. 3 och 3 a §§ UtL. I 4 kap. 5–5 c §§ UtL regleras när någon upphör att vara flykting eller alternativt skyddsbehövande och när en flyktingstatusförklaring respektive en alternativ skyddsstatusförklaring ska återkallas. Eftersom skyddsgrundsförordningen innehåller direkt tillämpliga bestämmelser som reglerar dessa frågor bör de nuvarande bestämmelserna i 4 kap. 1–3 a och 5–5 c §§ UtL upphävas. I avsnitt 5.3 föreslås att hela det nuvarande 4 kap. UtL ska upphävas. Förslaget innebär att även de nu nämnda bestämmelserna tas bort.

Begreppen flyktingstatusförklaring, alternativt skyddsbehövande och alternativ skyddsstatusförklaring förekommer även på andra håll i utlänningslagen, bl.a. i 5 kap. 3 § första stycket 4 och 6 a kap. 10 § UtL. Även begreppet *statusförklaring* förekommer, se t.ex. 1 kap. 7 § UtL. Med anledning av att skyddsgrundsförordningen är direkt tillämplig bör nämnda begrepp utmönstras ur utlänningslagen och ersättas med *flyktingstatus*, *subsidiärt skyddsbehövande* respektive *status som subsidiärt skyddsbehövande*, eller en annan formulering som är förenlig med terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. I förekommande fall bör även hänvisningar till ovan nämnda bestämmelser i 4 kap. utgå. Frågan om utmönstring och ersättande av vissa andra definitioner och begrepp i utlänningslagen med anledning av förordningarna tas upp i avsnitt 6.3.

Några remissinstanser efterfrågar förtydliganden avseende bl.a. förföljelsegrunderna i flyktingdefinitionen i skyddsgrundsförordningen. Eftersom definitionen av flykting i artikel 3.5 i skyddsgrundsförordningen är direkt tillämplig är det tillämparen, och ytterst EU-domstolen, som får uttolka vad som innefattas i begreppet ”viss samhällsgrupp”. Regeringen kan dock konstatera, med anledning av vad bl.a. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Luleå* anför i fråga om ”kön” och ”sexuell läggning”, att det i artikel 10.1 andra stycket i förordningen anges att begreppet tillhörighet till viss samhällsgrupp ska – beroende på omständigheterna i ursprungslandet – omfatta tillhörighet till en grupp som har sexuell läggning som gemensam egenskap. Det anges vidare att det ska tas vederbörlig hänsyn till genusrelaterade aspekter, inbegripet könsidentitet och könsuttryck, vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när ett karaktäristiskt drag hos en sådan grupp ska fastställas (se även skäl 40 i förordningen). Vad gäller tillskriven tillhörighet till viss samhällsgrupp kan det också konstateras att artikel 10.2 i förordningen anger att det vid bedömningen av om en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om t.ex. tillhörighet till viss samhällsgrupp som är skälet till förföljelsen, förutsatt att en sådan egenskap tillskrivs sökanden av den aktör som utövar förföljelsen.

Även artiklarna i skyddsgrundsförordningen som behandlar internationellt skyddsbehov ”sur place” och uteslutande från att vara flykting eller subsidiärt skyddsbehövande är direkt tillämpliga. Frågor om när och hur de ska tillämpas bör därför också lämpligen besvaras i

tillämpningen. Den närmare prövningen av skyddsskäl är också något som Prop. 2025/26:262 i första hand ligger på tillämparen.

Vissa begrepp i utlänningslagen bör ha samma innebörd som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen

I avsnitt 6.3 föreslås att det i utlänningslagen ska förtydligas att med begreppen *internationellt skydd* och *ansökan om internationellt skydd* avses samma sak som i asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen. Ett motsvarande förtydligande bör göras i fråga om begreppen *flyktningstatus* och *status som subsidiärt skyddsbehövande*.

7.3 Uppehållstillstånd för familjemedlemmar (familjesammanhållning)

Regeringens förslag

En ansökan om uppehållstillstånd för familjesammanhållning enligt artikel 23 i skyddsgrundsförordningen ska kunna bifallas trots att utlänningsvistan i Sverige.

Bestämmelserna i utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av anknytning för make, sambo eller barn ska inte gälla för en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd och som omfattas av bestämmelserna om familjesammanhållning i skyddsgrundsförordningen. Ärenden om uppehållstillstånd för familjesammanhållning ska även undantas från tillämpningsområdet för utlänningslagens bestämmelser om särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd. Hittillsvarande bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning för en förälder eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe samt om undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring, vilka enbart tar sikte på familjesammanhållning, ska tas bort.

Utöver vad som anges i artikel 23 i skyddsgrundsförordningen om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd ska ett sådant uppehållstillstånd få återkallas om

- anknytningspersonens internationella skydd har återkallats,
- familjemedlemmen är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd,
- det finns starka indikationer på att familjemedlemmens äktenskap ingåtts eller samboförhållande inletts enbart för att ge familjemedlemmen rätt till uppehållstillstånd, eller
- förhållandet upphör.

Regeringens bedömning

Möjligheten att tillämpa skyddsgrundsförordningens bestämmelser om familjesammanhållning även på andra nära släktingar bör inte nyttjas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen eller bedömningen. *Diskrimineringsombudsmannen* anser att möjligheten att tillämpa skyddsgrundsförordningens bestämmelser om familjesammanhållning på andra nära släktingar ska nyttjas. Enligt Diskrimineringsombudsmannen riskerar regleringen annars att drabba särskilt utsatta personer, så som äldre och personer med funktionsnedsättning, som före ankomsten till Sverige levde som en del av familjen och är beroende av den person som beviljats internationellt skydd. *Rädda Barnen* och *Sveriges advokatsamfund* anser också att möjligheten ska nyttjas. *Rädda Barnen* anför att åtminstone syskon bör ha rätt till familjesammanhållning och menar att det annars finns en risk att regleringen strider mot rätten till familjeliv enligt Europakonventionen. *Sveriges advokatsamfund* i sin tur hänvisar till synen på familj i andra sammanhang och anför att det finns starka skäl för att nyttja utrymmet som förordningen ger. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* beklagar att möjligheten inte nyttjas. RFSL ser i övrigt en risk för att t.ex. samkönade par som har tvingats dölja sin relation och som inte har kunnat sammanbo i ursprungslandet kommer att vara uteslagna från möjligheten att få uppehållstillstånd för familjesammanhållning. RFSL understryker vikten av att dessa personer inte diskrimineras och önskar att det tydliggörs att de inte utesluts. När det gäller förslagen om återkallelse av uppehållstillstånd anser *Rädda Barnen* att det ska vara möjligt att avstå från att återkalla ett uppehållstillstånd på den grunden att en relation har upphört i de fall ett barn berörs. Detta för att säkerställa att barnets rätt enligt barnkonventionen till båda sina föräldrar tas i beaktande.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätt till uppehållstillstånd för familjesammanhållning

I artikel 23 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om sammanhållning av familjer. Enligt artikel 23.1 ska de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som beviljade en person internationellt skydd, i enlighet med nationella förfaranden, utfärda uppehållstillstånd till den personens familjemedlemmar, vilka inte för egen del uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd och som ansöker om uppehållstillstånd i den aktuella medlemsstaten. Uppehållstillstånd ska dock inte utfärdas till en familjemedlem som är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd (artikel 23.3). Vidare ska uppehållstillstånd inte utfärdas till en make/maka eller ogift partner i ett stabilt förhållande om det finns starka indikationer på att äktenskapet eller partnerskapet ingicks enbart för att möjliggöra för den berörda personen att resa in i eller bosätta sig i den berörda medlemsstaten (artikel 23.4). Uppehållstillstånd ska inte heller utfärdas om så krävs av skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning (artikel 23.5). Giltighetstiderna för familjemedlemmarnas uppehållstillstånd regleras i artikel 23.2 i förordningen.

Med familjemedlem avses i förordningen make eller maka, ogift partner i en stadigvarande relation, ogifta barn till den person som beviljats internationellt skydd samt förälder eller annan vuxen som ansvarar för en underårig som beviljats internationellt skydd. En förutsättning är dock att dessa familjemedlemmar befinner sig på samma medlemsstats territorium i fråga om ansökan om internationellt skydd och vidare att familjen existerade redan innan sökanden av internationellt skydd anlände till medlemsstaternas territorium (artikel 3.9). Förordningens bestämmelser är alltså endast tillämpliga på familjemedlemmar som befinner sig i samma medlemsstat som den person som beviljats internationellt skydd och syftar inte till att ge någon rätt till familjeåterförening för familjemedlemmar som t.ex. befinner sig i hemlandet.

I svensk rätt finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning för bl.a. make, sambo och barn i 5 kap. 3 § UtL. De svenska bestämmelserna är, med några få undantag, tillämpliga även i andra situationer än som avser familjesammanhållning. Till exempel grundar sig flera av bestämmelserna på familjeåterföreningsdirektivet. I 5 kap. 3 § första stycket 5 UtL finns en bestämmelse som enbart syftar till familjesammanhållning. Den anger att uppehållstillstånd ska ges till en utlänning som är förälder, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, till ett barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan. I 5 kap. 3 d § tredje stycket UtL finns vidare en bestämmelse om undantag från det försörjningskrav som annars gäller som huvudregel vid anhörginvandring, vilken också tar sikte enbart på familjesammanhållning. Bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. 3 § UtL innebär att det som utgångspunkt finns en rätt för make, sambo och barn att beviljas uppehållstillstånd. Vissa undantag finns dock, till exempel om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller om det medvetet har lämnats oriktiga uppgifter som är av betydelse för att få uppehållstillstånd (5 kap. 17–17 b §§ UtL).

Artikel 23.1–23.6 i skyddsgrundsförordningen är direkt tillämpliga. För att det ska vara tydligt såväl för enskilda som för tillämparen att skyddsgrundsförordningen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjesammanhållning bör en upplysning om detta införas i utlänningslagen. För att anpassa det svenska regelverket till förordningen bör utlännningar som omfattas av bestämmelserna om familjesammanhållning i artikel 23 i skyddsgrundsförordningen också undantas från bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning för make, sambo och barn i 5 kap. 3 § första stycket 1 och 2 UtL samt från tillämpningsområdet för bestämmelserna om särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd i 5 kap. 17 § första stycket UtL. Dessutom bör de hittillsvarande bestämmelser i 5 kap. som endast syftar till familjesammanhållning upphävas.

Möjligheten att tillämpa skyddsgrundsförordningens bestämmelser om familjesammanhållning på andra nära släktingar bör inte nyttjas

Av artikel 23.7 i skyddsgrundsförordningen framgår att medlemsstaterna får tillämpa bestämmelserna om familjesammanhållning på andra nära

släktingar, inklusive syskon, som levde tillsammans som en del av familjen innan sökanden anlände till medlemsstatens territorium och är beroende av den person som beviljats internationellt skydd. Regeringen anser, till skillnad mot *Diskrimineringsombudsmannen, Rädda Barnen* och *Sveriges advokatsamfund*, att den möjlighet som artikeln ger att tillämpa bestämmelserna även på andra nära släktingar inte bör nyttjas. Regeringen anser att anpassningen av svensk rätt till skyddsgrundsförordningens bestämmelser om uppehållstillstånd för familjesammanhållning bör utgå från de minimikrav som förordningen uppställer. Regeringen konstaterar också att det finns bestämmelser i utlänningslagen som gör det möjligt för andra nära släktingar att under vissa förutsättningar beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning (se t.ex. 5 kap. 3 a § första stycket 2 UtL). I de fall sökanden befinner sig i Sverige kan även bestämmelserna om synnerligen ömmande omständigheter i 5 kap. 6 § UtL aktualiseras. Regeringen bedömer att den regleringen både är förenlig med Sveriges internationella åtaganden, inklusive rätten till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen, och tillräcklig.

Eftersom förordningens bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning, inklusive förordningens definition av begreppet familjemedlemmar, är direkt tillämpliga bör det ankomma på tillämparen och ytterst EU-domstolen, att avgöra vilka som omfattas av bestämmelserna. Regeringen vill dock, med anledning av *RFSL:s* önskemål om förtydligande, betona att förordningen inte är begränsad till olikkönade par. Inte heller i utlänningslagen görs någon åtskillnad mellan samkönade och olikkönade relationer.

En ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning ska kunna bifallas även när utlänningen vistas i Sverige

Huvudregeln enligt utlänningslagen är att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket). En ansökan om uppehållstillstånd får alltså inte bifallas efter inresan. Från denna huvudregel finns flera undantag, bl.a. när utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 5 UtL, dvs. i familjesammanhållningsfall när sökanden är förälder till ett barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. I promemorian föreslås att det nämnda undantaget ska behållas och utvidgas så att det uttryckligen undantar samtliga situationer som omfattas av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen. Regeringen instämmer i förslaget.

Återkallelse av uppehållstillstånd för familjesammanhållning

I artikel 23.5 i skyddsgrundsförordningen anges att uppehållstillstånd som har beviljats för familjesammanhållning ska återkallas om det krävs av skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning. Denna bestämmelse är direkt tillämplig och kräver inte i sig några författningsåtgärder. För att det ska vara tydligt att det i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar bör en bestämmelse som upplyser om detta införas i utlänningslagen.

Skyddsgrundsförordningen utesluter inte att uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av artikel 23 också återkallas på andra grunder. Eftersom ett uppehållstillstånd för familjesammanhållning är särskilt förmånligt – på grund av de specifika rättigheter som förordningen medför – är det rimligt att uppehållstillståndet även kan återkallas om förutsättningarna för att bevilja ett tillstånd enligt förordningen inte längre är uppfyllda. Utöver den situation som regleras direkt i förordningen bör återkallelse därför kunna ske om anknytningspersonens flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har återkallats eller om utlänningsen själv är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd (jfr artikel 23.1 och 23.3). Enligt artikel 23.4 ska uppehållstillstånd inte heller utfärdas om det finns starka indikationer på att äktenskapet eller partnerskapet ingåtts enbart för att möjliggöra för den berörda personen att resa in i eller bosätta sig i den berörda medlemsstaten. Återkallelse bör kunna ske även i en sådan situation. För att bättre stämma överens med terminologin i svensk rätt samt med hur liknande situationer regleras i utlänningslagen i dag bör uttrycket samboförhållande användas i stället för partnerskap och det avgörande bör vara om äktenskapet har ingåtts eller samboförhållandet inletts enbart för att ge utlänningsen *rätt till uppehållstillstånd*. Återkallelse bör vidare kunna ske om den anknytningsgrundande relationen upphör.

I lagrådsremissen föreslås att den sistnämnda återkallelsegrunden formuleras som att uppehållstillstånd ska återkallas om förhållandet upphör. *Lagrådet* framför att det blir lagstiftningsmässigt märkligt att införa en regel som tar sikte på att ”förhållandet” upphör när det uppenbarligen ska gälla för alla anknytningsgrundande omständigheter i bestämmelsen. Enligt *Lagrådet* bör det av både lagtext och författningskommentar klart framgå att även om det sker ett slags spårbyte, t.ex. att ett äktenskap upphör men samboförhållandet består, så föreligger det inte grund för återkallelse. *Lagrådet* föreslår att bestämmelsen ska utformas som att någon anknytningsgrundande omständighet inte längre föreligger. Regeringen, som inte delar *Lagrådets* uppfattning i denna del, anser att den i lagrådsremissen föreslagna utformningen är ändamålsenlig. Den föreslagna formuleringen ”förhållandet upphör” motsvarar vad som i dag anges i 7 kap. 3 § andra stycket UtL, som är en bestämmelse som också reglerar återkallelse av uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation upphör. Att den nu föreslagna bestämmelsen utformas på motsvarande sätt kommer således att främja en enhetlig reglering, vilket i sin tur bör kunna främja bl.a. praxisbildning. Lydelsen bör därför inte ändras i enlighet med vad *Lagrådet* förordar. Visst förtydligande görs dock i författningskommentaren.

Regeringen anser, i likhet med förslaget i promemorian, att bestämmelserna bör utformas så att uppehållstillståndet som beviljats med stöd av artikel 23 i förordningen *ska* återkallas när förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda. Regeringen anser inte att det, så som Rädde Barnen efterfrågar, bör vara möjligt att avstå från att återkalla ett sådant uppehållstillstånd i vissa situationer. I en sådan situation som Rädde Barnen beskriver bör uppehållstillståndet för familjesammanhållning återkallas och en eventuell fråga om uppehållstillstånd enligt en annan grund prövas enligt de bestämmelser som gäller för den grunden, med beaktande bl.a. av principen om barnets bästa. Regeringen bedömer att en

7.4 Uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd

Regeringens förslag

Hittillsvarande bestämmelser i utlänningslagen om rätt till uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska tas bort. Vissa andra bestämmelser i utlänningslagen som hänvisar till hittillsvarande bestämmelser om uppehållstillstånd för skyddsbehövande eller hänför sig till sådana uppehållstillstånd ska anpassas till den systematik för asylförfarandet som framgår av skyddsgrunds-förordningen och asylprocedurförordningen.

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en flykting med stöd av skyddsgrunds-förordningen ska gälla i tre år. Ett uppehållstillstånd som har beviljats en subsidiärt skyddsbehövande ska gälla i tretton månader. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med stöd av förordningen ska gälla i tre år för flyktingar och två år för subsidiärt skyddsbehövande.

I skyddsgrunds-förordningen finns bestämmelser om att uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av förordningen endast får återkallas om utlännings status som flykting eller status som subsidiärt skyddsbehövande har återkallats. Om förutsättningarna för återkallelse av ett sådant uppehållstillstånd är uppfyllda ska tillståndet återkallas.

Bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd ska ändras så att regeringen får meddela föreskrifter om avgifter även i fråga om utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrunds-förordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås ingen ändring i bemyndigandet att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Remissinstanserna

Några remissinstanser är kritiska till de förslagna giltighetstiderna för uppehållstillstånd som har utfärdats för personer som beviljats internationellt skydd, däribland *Rädda Barnen* som anser att det i vart fall bör utfärdas uppehållstillstånd med en längre giltighetstid än det minimum som föreskrivs enligt EU-rätten. Rädda Barnen anser vidare att giltighetstiden ska vara lika lång för flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget om att uppehållstillståndet ska återkallas när personens internationella skydd har återkallats och anför bl.a. att det inte i tillräcklig grad beaktats att det kan finnas situationer där det finns skäl att låta utlänningen behålla uppehållstillståndet. Även *Diskrimineringsombudsmannen* är kritisk till detta förslag.

Skälen för regeringens förslag

Rätt till uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd

Enligt artikel 24.1 i skyddsgrundsförordningen ska personer som beviljats internationellt skydd ha rätt till uppehållstillstånd så länge som de innehar flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. I svensk rätt finns bestämmelser om flyktingars och alternativt skyddsbehövandes rätt till uppehållstillstånd i 5 kap. 1 § UtL. Eftersom skyddsgrundsförordningens bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd är direkt tillämpliga bör de svenska bestämmelserna utgå och ersättas med en upplysning om att det i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd.

Som utvecklas i avsnitt 7.3 är huvudregeln enligt utlänningslagen att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. I dag finns ett undantag från den regeln i fråga om utlännningar som har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL (5 kap. 18 § första stycket 1). Bestämmelserna i artikel 24.1 i skyddsgrundsförordningen innebär att uppehållstillstånd framöver kommer att vara en rättighet som följer av att internationellt skydd har beviljats. Med hänsyn till detta bör det hittillsvarande undantaget för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i 5 kap. 18 § första stycket 1 utgå. Regeringen gör ingen annan bedömning i fråga om förlängning av ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av artikel 24 i förordningen. Även den hittillsvarande hänvisningen till 5 kap. 1 § UtL i bestämmelserna om särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd bör utgå helt (5 kap. 17 § första stycket UtL). Andra bestämmelser i utlänningslagen som hänvisar till bestämmelserna om uppehållstillstånd för skyddsbehövande eller hänför sig till sådana uppehållstillstånd bör också anpassas så att de är förenliga med att rätten till uppehållstillstånd nu regleras i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen samt i övrigt till den förändrade systematik som skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen medför. Det gäller t.ex. 5 b kap. 10 § och 6 a kap. 2 § UtL.

Uppehållstillståndens giltighetstid

I artikel 24.4 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om giltighetstid för uppehållstillstånd som beviljas vid internationellt skydd. Av artikeln framgår att uppehållstillstånd ska ha en initial giltighetstid på minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och minst ett år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. När uppehållstillstånden löper ut ska de förnyas med minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och med minst två år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. Eftersom artikel 24.4 anger vilken giltighetstid uppehållstillstånden *minst* ska ha har

Prop. 2025/26:262 medlemsstaterna, på motsvarande sätt som enligt det omarbetade skyddsgrundsdirektivet, ett visst handlingsutrymme när det kommer till hur långa tillstånd som ska beviljas. Det innebär också att tillståndens giltighetstid även fortsatt bör regleras i svensk rätt.

Ett uppehållstillstånd som i dag beviljas en flykting ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år (5 kap. 1 a § första och andra styckena UtL). Om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det kan en kortare giltighetstid bestämmas. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år (5 kap. 1 a § fjärde stycket UtL). Flyktingar och alternativt skyddsbehövande som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år kan även beviljas permanent uppehållstillstånd om vissa förutsättningar är uppfyllda (5 kap. 1 a § tredje stycket UtL). I avsnitt 4 föreslås dock att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska tas bort för bl.a. personer med uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov.

Regeringen konstaterar att de minimikrav i fråga om giltighetstider som föreskrivs i skyddsgrundsförordningen med några få undantag motsvarar de giltighetstider som gäller för uppehållstillstånd som beviljas för flyktingar och alternativt skyddsbehövande. En skillnad är att det för flyktingar enligt förordningen ska utfärdas ett uppehållstillstånd med tre års giltighetstid även vid förnyelse. En annan skillnad är att alternativt skyddsbehövande enligt utlänningslagen beviljas ett första uppehållstillstånd som gäller i tretton månader, jämfört med minst ett år enligt förordningen. Vidare kan enligt gällande rätt en kortare giltighetstid bestämmas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten kräver det.

Rädda Barnen anser att giltighetstiderna bör vara längre än de som föreskrivs i förordningen och att de bör vara lika långa för flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande. Regeringen å andra sidan instämmer i bedömningen som görs i promemorian att giltighetstiderna som utgångspunkt bör motsvara förordningens minimikrav. När det gäller giltighetstiden för det första uppehållstillstånd som utfärdas för subsidiärt skyddsbehövande, anser regeringen dock, i likhet med vad som anförs i promemorian, att det finns anledning att frånga den föreskrivna minsta giltighetstiden om ett år och i stället behålla den giltighetstid om tretton månader som i dag gäller för alternativt skyddsbehövande. Som konstateras i promemorian har giltighetstiden betydelse för om den subsidiärt skyddsbehövande kan anses bosatt här i landet, vilket i sin tur har betydelse för rätten till bl.a. vissa bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Detta innebär sammantaget att de nuvarande bestämmelserna om giltighetstider för skyddsbehövande behöver ändras så att de härnäst dels omfattar uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av skyddsgrundsförordningen, dels motsvarar förordningens krav på minsta giltighetstid, utom så vitt avser subsidiärt skyddsbehövande. Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av förordningen för en flykting bör alltså gälla i tre år och för en subsidiärt skyddsbehövande i tretton månader. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med

stöd av förordningen bör gälla i tre år för flyktingar och två år för subsidiärt skyddsbehövande. Prop. 2025/26:262

Som konstateras i promemorian medför förslaget om att uppehållstillstånd för flyktingar ska gälla i tre år även vid förnyelse behov av följdändring i bestämmelserna om giltighetstid för uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning.

Återkallelse av uppehållstillstånd som har utfärdats för flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande

Av artikel 24.5 i skyddsgrundsförordningen framgår att de behöriga myndigheterna får återkalla eller vägra att förnya ett uppehållstillstånd endast om de har återkallat flyktingstatus i enlighet med artikel 14 eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 19. Bestämmelserna är direkt tillämpliga och innebär att återkallelse inte får ske så länge personen fortfarande innehar internationellt skydd. Bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd finns i 7 kap. utlänningslagen. För att det ska vara tydligt att dessa bestämmelser inte är tillämpliga i fråga om uppehållstillstånd som utfärdas med stöd av skyddsgrundsförordningen bör det införas en upplysning i utlänningslagen om att det i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser som innebär att sådana uppehållstillstånd endast får återkallas om utlännings flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har återkallats.

Regeringen anser vidare, till skillnad mot *Sveriges advokatsamfund*, att det även bör införas en bestämmelse med innebörd att uppehållstillståndet ska återkallas när förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda. En sådan bestämmelse bedöms inte bara vara förenlig med skyddsgrundsförordningen utan även rimlig utifrån att uppehållstillståndet är en rättighet som följer av att internationellt skydd har beviljats. Om det i ett enskilt fall finns en annan grund för uppehållstillstånd än skyddsbehov får frågan om uppehållstillstånd prövas enligt de bestämmelser som gäller för den grunden.

Regeringen bör få meddela föreskrifter om avgifter för utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrundsförordningen

I artikel 24.3 i skyddsgrundsförordningen föreskrivs en möjlighet att ta ut en avgift för utfärdande av uppehållstillstånd. I 23 kap. 2 a § UtLL finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Bemyndigandet är försett med flera undantag, bl.a. för handläggning av ärenden om uppehållstillstånd som gäller skyddsbehov. Det bör vara möjligt för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrundsförordningen. Bemyndigandet bör därför ändras så att detta medges. Huruvida avgift bör tas ut är en fråga som får hanteras i förordningsarbetet.

Regeringens förslag

Migrationsverket ska få utfärda resedokument för en statslös utlänning om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker. Ett sådant resedokument ska återkallas om utlänningen upphör att vara statslös.

Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats enligt skyddsgrundsförordningen om innehavarens flyktingstatus återkallas eller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Ärenden där Säkerhetspolisen av säkerhetsskäl förordar att en sådan utlännings resedokument ska återkallas ska vara säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Beslut om resedokument som har utfärdats enligt skyddsgrundsförordningen ska få överklagas till en migrationsdomstol. Beslut om att återkalla resedokument på den grunden att innehavarens flyktingstatus återkallas ska endast få överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatus.

En resehandling som utfärdas enligt skyddsgrundsförordningen för en utlänning som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande, eller för en familjemedlem till en person som har beviljats internationellt skydd, ska utfärdas i form av ett främlingspass. Ett sådant främlingspass ska återkallas om innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas eller, i fråga om familjemedlemmar, innehavarens uppehållstillstånd återkallas. Det ska också återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Beslut om att återkalla ett främlingspass på den grunden att innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas, eller på den grunden att innehavarens uppehållstillstånd som familjemedlem till en person som har beviljats internationellt skydd återkallas, ska endast få överklagas i samband med överklagande av ett beslut om återkallelse av status respektive om återkallelse av uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om resedokument.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås inte att resehandlingar för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och för familjemedlemmar till personer som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska utfärdas i form av främlingspass.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen om resehandlingar. *Migrationsverket* är kritiskt till förslagen och framhåller att begreppet ”resehandlingar” är ett vedertaget begrepp som i dag används som samlingsbegrepp för såväl resedokument och främlingspass som övriga handlingar som används för att kunna resa mellan länder. Enligt

Migrationsverket får förslagen förstås som att verket ska utfärda en ny form av handling som kallas ”resehandling” till personer som har beviljats internationellt skydd och till deras familjemedlemmar. Migrationsverket konstaterar att denna handling därmed skulle skilja sig åt från de resedokument och främlingspass som i dag beviljas den aktuella gruppen. Att ta fram en helt ny handling är enligt Migrationsverket en tidskrävande, kostsam och komplicerad process. En sådan handling skulle också behöva godkännas av andra länder och stater för att kunna fungera som en resehandling. Migrationsverket, som inte känner till att någon annan medlemsstat kommer att införa en ny form av resehandling, förordar att det i nationell rätt inte hänvisas till ”resehandling” på det sätt som föreslås utan att nuvarande bestämmelser om resedokument och främlingspass i stället anpassas för att vara förenliga med artikel 25 i skyddsgrundsförordningen. *Sveriges advokatsamfund* är kritiskt till förslagen om återkallelse av resehandlingar och anser att dessa inte bör införas.

Skälen för regeringens förslag

Utfärdande av resehandlingar

Av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen framgår att behöriga myndigheter ska utfärda resehandlingar till personer som innehar flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. Resehandlingar ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. För utfärdande av resehandlingar till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande krävs dessutom att personen inte kan få eller förnya ett nationellt pass.

Enligt artikel 25.1 i skyddsgrundsförordningen ska resehandlingar för den som innehar flyktingstatus utfärdas i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen. Såväl resehandlingar för den som innehar flyktingstatus som för den som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande ska vidare uppfylla de minimistandarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken som anges i rådets förordning (EG) nr 2252/2004 av den 13 december 2004 om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken i pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna.

För en flykting eller en statslös person får resedokument i dag utfärdas för resor utanför Sverige enligt 4 kap. 4 § UtIL och 2 kap. 7–10 §§ UtIF. Den svenska regleringen bygger på Genèvekonventionens bestämmelser om resedokument för flyktingar. Eftersom artikel 25.1 i skyddsgrundsförordningen ger uttryck för samma sak och i allt väsentligt motsvarar nu gällande artikel 25.1 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet bedömer regeringen, i likhet med *Migrationsverket*, att det alltså är resedokument som ska utfärdas för flyktingar.

Eftersom rätten till resedokument liksom kriterierna för att utfärda resedokument för den som innehar flyktingstatus enligt skyddsgrundsförordningen framgår direkt av förordningen bör dock den nuvarande regleringen om resedokument för flyktingar inte behållas. Bestämmelser om resedokument för statslösa personer behöver däremot finnas kvar i utlänningslagen. För att det ska vara tydligt att det i fråga om den som

Prop. 2025/26:262 innehar flyktingstatus finns bestämmelser om resedokument i skyddsgrundsförordningen bör det i stället införas en bestämmelse i utlänningslagen som upplyser om detta. (Angående resedokument för EU-medborgare som förklarats vara flyktingar, se avsnitt 7.7.)

När det gäller en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller statusförklaring som alternativt skyddsbehövande ska Migrationsverket, enligt gällande rätt och under vissa förutsättningar, utfärda ett främlingspass (2 kap. 1 a § andra stycket UtIL). Ett sådant främlingspass får återkallas i vissa situationer, bl.a. om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det (2 kap. 1 d § andra stycket UtIL). Ytterligare bestämmelser om främlingspass finns i 2 kap. 1 b, 1 c och 2 §§ UtIL samt i 2 kap. 12–16 §§ UtIF. Artikel 25.2 i skyddsgrundsförordningen motsvarar i allt väsentligt nu gällande artikel 25.2 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Det finns därför, som även Migrationsverket anför, inte anledning att frånga den nuvarande ordningen och införa en ny form av resehandling för subsidiärt skyddsbehövande. Rätten till resehandling för subsidiärt skyddsbehövande och kriterierna för att utfärda en sådan följer dock direkt av skyddsgrundsförordningen och den svenska regleringen behöver därför, på liknande sätt som i fråga om flyktingar, anpassas för att undvika dubbelreglering. För att det ska vara tydligt vilken sorts resehandling som ska utfärdas till subsidiärt skyddsbehövande bör detta preciseras. Bestämmelserna i 2 kap. 1 a § andra stycket UtIL bör därför ändras så att det där i stället anges att en resehandling som utfärdas med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen för subsidiärt skyddsbehövande ska utfärdas i form av ett främlingspass.

Av artikel 23.6 i skyddsgrundsförordningen framgår, till skillnad från nu gällande artikel 23 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet, att familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd ska ha de rättigheter som fastställs i bl.a. artikel 25 i förordningen, dvs. de ska ha rätt till resehandlingar enligt artikel 25. I svensk rätt kan familjemedlemmar till personer med flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande redan i dag få resehandlingar i form av främlingspass. Regeringen anser att det inte finns anledning att frånga den ordningen. Rätten till resehandling för familjemedlemmar och kriterierna för att utfärda en sådan följer dock direkt av förordningen. Det bör därför, på motsvarande sätt som för subsidiärt skyddsbehövande, preciseras i utlänningslagen att en resehandling som utfärdas för familjemedlemmar med stöd av skyddsgrundsförordningen ska utfärdas i form av ett främlingspass.

I dag finns ett bemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om resedokument i 4 kap. 4 § tredje stycket UtIL. Det bör fortsatt vara möjligt för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter, bl.a. om giltighetstider för resedokument. Bestämmelser med den innebörden bör därför även fortsättningsvis finnas i utlänningslagen. Det bör också, på motsvarande sätt som i dag gäller för främlingspass, vara möjligt för den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter.

Behovet av anpassningar på förordningsnivå kommer att hanteras i förordningsarbetet.

Frågan om återkallelse av resehandlingar som har utfärdats med stöd av skyddsgrundsförordningen regleras inte i förordningen. Som konstateras i promemorian får det därför anses vara upp till varje medlemsstat att reglera återkallelse av resehandlingar under förutsättning att förordningens bestämmelser i övrigt respekteras.

Ett resedokument ska enligt gällande rätt återkallas om innehavaren upphör att vara flykting (4 kap. 4 § andra stycket UtL). Eftersom rätten till resehandlingar enligt artikel 25 i skyddsgrundsförordningen förutsätter att personen i fråga har beviljats internationellt skydd får det anses vara givet att resehandlingar som utfärdas med stöd av förordningen måste kunna återkallas i de fall det internationella skyddet återkallas. Regeringen anser därför, till skillnad mot *Sveriges advokatsamfund*, att ett resedokument ska återkallas om innehavarens flyktingstatus återkallas. Eftersom resedokument inte ska utfärdas med stöd av skyddsgrundsförordningen om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat bör resedokument även kunna återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. *Lagrådet* förordar att lagtexten utformas så att prepositionen ”till” upprepas efter disjunktionen ”eller” (”tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller till den allmänna ordningen”). Regeringen konstaterar att skrivningen ”tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen” är unionsrättslig och motsvarar formuleringarna i artikel 25.1 och 25.2 i skyddsgrundsförordningen. Skrivningen är inte heller ny utan förekommer i utlänningslagen redan i dag. Mot den bakgrunden bör varken den föreslagna bestämmelsen eller motsvarande bestämmelser nedan i fråga om främlingspass utformas på det sätt som *Lagrådet* förordar.

Ett främlingspass får som ovan nämns återkallas i vissa situationer. Återkallelse får bl.a. ske om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det (2 kap. 1 d § andra stycket UtL). Försättningsvis bör gälla att ett främlingspass *ska* återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. På motsvarande sätt som föreslås för flyktingar bör ett främlingspass som har utfärdats för en subsidiärt skyddsbehövande återkallas om statusen återkallas.

Det bör även vara obligatoriskt att återkalla främlingspass som har utfärdats till familjemedlemmar med stöd av skyddsgrundsförordningen om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Ett främlingspass som har utfärdats till en familjemedlem enligt skyddsgrundsförordningen bör också återkallas om familjemedlemmens uppehållstillstånd återkallas. Det bedöms i övrigt inte finnas behov av ändringar av bestämmelserna i utlänningslagen om återkallelse av främlingspass med anledning av den nya skyddsgrundsförordningen.

I promemorian föreslås att ärenden där Säkerhetspolisen av säkerhetsskäl förordar att en utlänningspass inte ska beviljas resehandling enligt skyddsgrundsförordningen, eller att en sådan utlänningspass resehandling ska

Prop. 2025/26:262 återkallas, ska vara säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Regeringen instämmer i denna bedömning.

Beslut om resedokument och främlingspass ska även fortsatt kunna överklagas

Varken skyddsgrundsförordningen eller asylprocedurförordningen reglerar frågan om överklagande av beslut om resehandlingar enligt skyddsgrundsförordningen. Eftersom förordningarna inte reglerar frågan, får det anses vara upp till varje medlemsstat att reglera överklagbarheten av sådana beslut.

I dag får Migrationsverkets beslut i fråga om resedokument överklagas till en migrationsdomstol (14 kap. 6 § UtL). Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grunden att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatusförklaring. Beslut om avslag på en ansökan om eller om återkallelse av främlingspass får överklagas enligt 14 kap. 6 a § UtL. Regeringen anser, i likhet med den bedömning som görs i promemorian, att det även fortsatt bör vara möjligt att överklaga beslut om att inte utfärda en resehandling. På samma sätt som i dag bör också ett beslut om återkallelse av resedokument på den grunden att innehavarens flyktingstatus återkallas endast kunna överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatus. Motsvarande bör gälla för beslut om återkallelse av främlingspass för subsidiärt skyddsbehövande på den grund att statusen återkallats, liksom beslut om återkallelse av främlingspass för en familjemedlem på den grunden att uppehållstillståndet återkallats.

7.6 Vissa ändringar i bestämmelserna om ställning som varaktigt bosatt

Regeringens förslag

Vid beräkning av vistelsetiden för att beviljas ställning som varaktigt bosatt för en sökande som har beviljats internationellt skydd ska även tiden få tillgodoräknas mellan den dag då ansökan om internationellt skydd gjordes och den dag då uppehållstillstånd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande beviljades med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser. Om en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska vistelsetid i Sverige som föregår en sådan situation inte få tillgodoräknas vid beräkningen av den vistelsetid som krävs för att beviljas ställning som varaktigt bosatt.

En utlänningsperson som har flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i Sverige och ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat ska återtas till Sverige om den andra EU-staten har ålagt utlänningspersonen att lämna den staten. Detsamma ska gälla utlännings-

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att den period som ska få tillgodoräknas vid en ansökan om ställning som varaktigt bosatt för en sökande av internationellt skydd ska vara perioden mellan den dag då ansökan om internationellt skydd gjordes och den dag då internationellt skydd beviljades.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag

Artikel 40 i skyddsgrundsförordningen innehåller bestämmelser om ändringar i direktivet om varaktigt bosatta. Ändringarna innebär att artikel 4.2 tredje stycket om beräkning av vistelsetid för den som har beviljats internationellt skydd får en ny lydelse och att det läggs till en ny artikel 4.3a i direktivet med innebörden att om en person som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där får personen, vid beräkning av den vistelsetid som krävs för att beviljas ställning som varaktigt bosatt, inte tillgodoräkna sig vistelsetid i den medlemsstat som har beviljat internationellt skydd som föregår att personen i fråga påträffades i den andra medlemsstaten. Av den nya punkten framgår att medlemsstaterna får föreskriva att beräkningen av vistelsetiden inte ska avbrytas.

Direktivet om varaktigt bosatta har genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i bl.a. 5 a kap. UtL. När det gäller personer som har beviljats internationellt skydd finns särskilda bestämmelser om beräkning av vistelsetid för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i 5 a kap. 1 § andra stycket UtL. Den nuvarande regleringen motsvarar i sak artikel 4.2 i dess nya lydelse och reglerna bör därför anpassas till den terminologi som framgår av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen (jfr avsnitt 6.3 och 7.2). I promemorian föreslås att den period som ska få tillgodoräknas vid en ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska vara perioden mellan den dag då ansökan om internationellt skydd gjordes och den dag då *internationellt skydd* beviljades. För att överensstämma med direktivets lydelse och även vad som gäller i svensk rätt i dag bör dock perioden vara den dag då ansökan om internationellt skydd gjordes och den dag då *uppehållstillstånd med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen* beviljades. Om uppehållstillstånd har beviljats enligt motsvarande äldre bestämmelser bör beviljandet av det uppehållstillståndet i stället vara den avgörande tidpunkten.

Utlänningslagen bör vidare ändras för att tillgodose innehållet i artikel 4.3a i direktivet. Det innebär att det bör införas bestämmelser i lagen med innebörd att om en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller

Prop. 2025/26:262 internationell rätt, ska vistelsetid i Sverige dessförinnan inte beaktas vid beräkningen av den vistelsetid som krävs för att beviljas ställning som varaktigt bosatt. Enligt *Lagrådet* krävs – för att den föreslagna beräkningsregeln ska kunna tillämpas på ett godtagbart sätt – att det av lagtexten framgår vad som avses med ”påträffas” och när, i tidsmässigt hänseende, påträffandet ska anses relevant. Lagrådet anser vidare att beräkningsregeln bör förses med en begränsning så att den slår till bara i den mån det med hänsyn till omständigheterna bedöms skäligt att inte ta hänsyn till den tidigare vistelsetiden. När det först gäller frågan om den föreslagna beräkningsregeln bör förenas med undantag konstaterar regeringen att den som har uppehållstillstånd i Sverige kan resa in i och vistas i andra stater inom Schengenområdet i 90 dagar under en 180-dagarsperiod förutsatt att personen bl.a. har en giltig passhandling (jfr artikel 6 i gränskodexen). Personer som har beviljats internationellt skydd kan även ansöka om rätt att vistas i en annan medlemsstat än den som beviljade dem internationellt skydd i enlighet med vissa unionsregler och nationella regler. Tillämpningsområdet för ett sådant undantag från beräkningsregeln som Lagrådet förordar torde därmed vara begränsat och regeringen ser i nuläget inte behov av att förena regeln med undantag. I sammanhanget noteras också att syftet med artikel 4.3a i direktivet om varaktigt bosatta är att säkerställa att personer som har beviljats internationellt skydd respekterar tillåtna vistelse- eller bosättningsperioder (jfr skäl 66 i skyddsgrundsförordningen). Regeringen delar inte heller Lagrådets uppfattning att lagtexten bör preciseras i fråga om vad som avses med ”påträffas”, eller när påträffandet ska anses relevant. Den föreslagna bestämmelsen har utformats för att ligga så nära direktivets ordalydelse som möjligt.

I dag finns bestämmelser om återtagande av skyddsbehövande som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar i 4 kap. 5 d § UtlL. Dessa bestämmelser bör behållas men anpassas till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen (jfr avsnitt 7.2).

7.7 Medborgare i andra EU-stater

Regeringens förslag

En medborgare i en annan EU-stat som omfattas av definitionen av flykting i Genèvekonventionen och New York-protokollet, ska förklaras vara flykting (flyktingförklaring), under förutsättning att personen inte är utesluten från att anses vara flykting enligt samma konvention. Flyktingförklaring ska kunna vägras om personen i fråga genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning eller säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller om personen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här. En flyktingförklaring som har beviljats en medborgare i en annan EU-stat ska återkallas om det kommer fram att personen i fråga inte längre kan anses vara flykting enligt Genèvekonventionen. En flyktingförklaring ska vidare få

återkallas om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flyktingförklaring skulle få vägras. Migrationsverket ska vara beslutande myndighet i dessa fall.

Bestämmelserna i utlänningslagen om motivering av beslut ska anpassas så att de omfattar flyktingförklaring. Beslut om flyktingförklaring eller återkallelse av flyktingförklaring ska kunna överklagas till en migrationsdomstol.

En medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting ska beviljas uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska också gälla i tre år. Ärenden om uppehållstillstånd på grund av flyktingförklaring ska undantas från tillämpningsområdet för utlänningslagens bestämmelser om särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd.

Migrationsverket ska få utfärda resedokument för medborgare i andra EU-stater som har förklarats vara flyktingar enligt Genèvekonventionen, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller allmänna ordningen kräver att så inte sker. Ett sådant resedokument ska återkallas om innehavaren upphör att vara flykting. Beslut om resedokument ska kunna överklagas till en migrationsdomstol. Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grunden att innehavaren har upphört att vara flykting ska dock få överklagas endast i samband med överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingförklaring.

Ärenden där Säkerhetspolisen av säkerhetsskäl förordar att en utlännings inte ska beviljas flyktingförklaring eller att en flyktingförklaring ska återkallas ska vara säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Säkerhetspolisen ska få överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om flyktingförklaring i ett säkerhetsärende. En ansökan om flyktingförklaring ska också kunna handläggas enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännings.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian lämnas inga förslag om att vägra en flyktingförklaring i vissa fall eller om återkallelse av en flyktingförklaring i de fall en flyktingförklaring skulle få vägras. Det lämnas inte heller några förslag om att ärenden om flyktingförklaring ska kunna vara säkerhetsärenden eller kunna handläggas enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännings.

Remissinstanserna

Migrationsverket instämmer i förslagen men anser att det också bör vara möjligt att vägra flyktingförklaring för en medborgare i en annan EU-stat när det finns skälig anledning att betrakta personen som en fara för säkerheten eller när personen i fråga utgör en samhällsfara med hänsyn till att vederbörande genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott. *Säkerhetspolisen* anser att det, på motsvarande sätt som i fråga om flyktingsstatusförklaring i dag, ska vara möjligt att

Skälen för regeringens förslag

Även medborgare i andra EU-stater kan ansöka om skydd i Sverige. Skyddsgrundsförordningen, som tar sikte på tredjelandsmedborgare och statslösa personer, omfattar inte unionsmedborgare. I denna proposition föreslås flera anpassningar av svensk rätt till skyddsgrundsförordningen. Som konstateras i promemorian bör det, för att säkerställa att Sverige alltså uppfyller sina skyldigheter enligt Genèvekonventionen, införas särskilda bestämmelser i utlänningslagen som fortsatt ger unionsmedborgare en möjlighet att ansöka om skydd som flykting.

Enligt hittillsvarande 4 kap. 3 § första stycket UtL ska en utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 4 kap. 1 § UtL och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § UtL. Som föreslås i promemorian bör de särskilda bestämmelserna om unionsmedborgares möjligheter att ansöka om skydd hänvisa direkt till Genèvekonventionen och New York-protokollet i fråga om vem som är att betrakta som flykting. Bestämmelserna bör lämpligen utformas på så vis att en unionsmedborgare ska förklaras vara flykting om han eller hon omfattas av definitionen av flykting i, och inte är utesluten från att anses som flykting enligt, konventionen och protokollet. För att särskilja unionsmedborgare från de tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omfattas av skyddsgrundsförordningen bör begreppet flyktingförklaring användas i stället för det nuvarande begreppet flyktingstatusförklaring. Det bör också, i enlighet med vad *Lagrådet* föreslår, införas en definition av flyktingförklaring i utlänningslagen.

Som konstateras i promemorian ska en ansökan om skydd från en medborgare i en annan EU-stat, i enlighet med protokoll (nr 24) om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater (EUT C 202, 7.6.2016, s. 304–305) behandlas med utgångspunkten att den är uppenbart ogrundad. Sådana ansökningar från unionsmedborgare kan alltså i normalfallet avslås. Även med det i beaktande instämmer regeringen i *Migrationsverkets* bedömning att det också bör vara möjligt att vägra en flyktingförklaring i vissa situationer. Av 4 kap. 3 § andra stycket UtL framgår att en flyktingstatusförklaring ska vägras en person som genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenligt med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här. En flyktingförklaring för en medborgare i en annan EU-stat bör kunna vägras i motsvarande situationer. Det kan noteras att de nuvarande vägransgrunderna har sin grund i unionsrätten, som i sin tur har sin grund i Genèvekonventionen. Genom att använda samma grunder för att vägra flyktingförklaring som i dag används i fråga om flyktingstatusförklaring bör rättstillämpningen underlättas, eftersom det finns stöd i den praxis som har utarbetats kring dessa grunder. Samma vägransgrunder som i dag bör därför gälla. Uttrycket allmän ordning *eller* säkerhet

bör dock användas i stället för allmän ordning *och* säkerhet (jfr prop. 2025/26:145 s. 53). För att säkerställa att Sverige uppfyller sina internationella åtaganden bör en flyktingförklaring enligt ovan återkallas om personen inte längre är att betrakta som flykting enligt Genèvekonventionen. En flyktingförklaring bör vidare, på motsvarande sätt som gäller i dag för en flyktingstatusförklaring, få återkallas om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flyktingförklaring skulle få vägras.

I enlighet med vad som föreslås i promemorian bör en medborgare i en annan EU-stat som förklarats vara flykting enligt Genèvekonventionen och som befinner sig i Sverige beviljas uppehållstillstånd (jfr hittillsvarande 5 kap. 1 § UtlL). Ett sådant uppehållstillstånd bör vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt uppehållstillstånd som beviljas bör också gälla i tre år. Giltighetstiden motsvarar vad som i avsnitt 7.4 föreslås gälla för flyktingar som omfattas av skyddsgrundsförordningen. Regeringen ser, till skillnad mot *Säkerhetspolisen*, inte behov av att införa särskilda vägransgrunder för ett sådant uppehållstillstånd. Det bedöms tillräckligt att en flyktingförklaring kan vägras i de situationer som *Säkerhetspolisen* pekar på.

Migrationsverket bör i likhet med vad som gäller i dag vara beslutande myndighet när medborgare i andra EU-stater ansöker om skydd som flykting. Detta behöver regleras i fråga om beslut om flyktingförklaring och om återkallelse av en sådan förklaring. När det gäller beslut om uppehållstillstånd följer det redan av 5 kap. 20 § UtlL att Migrationsverket är beslutande myndighet. Ett beslut om flyktingförklaring bör på motsvarande sätt som gäller för flyktingstatusförklaring i dag vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Det bör vidare, i likhet med hittillsvarande reglering, vara möjligt att överklaga ett beslut om flyktingförklaring och återkallelse av flyktingförklaring till en migrationsdomstol.

Den som anses vara flykting enligt Genèvekonventionen har rätt till resedokument. Resedokument, på motsvarande sätt som i dag i fråga om flyktingstatusförklaring, bör därför utfärdas för medborgare i andra EU-stater som förklarats vara flyktingar enligt Genèvekonventionen, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller allmänna ordningen kräver att så inte sker. Vidare bör ett sådant resedokument återkallas om innehavaren upphör att vara flykting. Det bör också, så som gäller i dag, vara möjligt att överklaga ett beslut om att neka eller återkalla ett resedokument. Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grunden att innehavaren har upphört att vara flykting bör få överklagas endast i samband med överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingförklaring.

I dag kan ärenden om flyktingstatusförklaring vara säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och Migrationsverkets beslut i ett sådant ärende får överklagas av *Säkerhetspolisen*. För att den nya ordningen inte ska innebära någon skillnad i det avseendet bör flyktingförklaring kunna utgöra ett säkerhetsärende. Vidare bör ansökningar om flyktingförklaring kunna handläggas enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar. Ärenden om resedokument kan redan vara säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och handläggas enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar.

Regeringens förslag

Ändringar ska göras även i andra författningar för att dessa ska stämma överens med den terminologi och den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian lämnas inga förslag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten eller lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar. Inte heller lämnas förslag om nu aktuella ändringar i den beslutade men inte ikraftträdde nya mottagandelagen.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* förordar bl.a. att rätten till studiestöd ska knytas till det uppehållstillstånd som utfärdas med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen i stället för till internationellt skydd. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Migrationsverket* anser att terminologin i bl.a. den nya mottagandelagen ska ändras. Förvaltningsrätten i Göteborg framhåller bl.a. att det inte är tillfredställande att lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) under en kort period kommer innehålla äldre begrepp som i övrigt utmönstras från svensk rätt.

Skälen för regeringens förslag

I de föregående avsnitten i denna proposition föreslås flera ändringar i utlänningslagen för att anpassa lagen till den terminologi som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen samt till den förändrade systematik för asylförfarandet som förordningarna innebär. Motsvarande ändringar behöver göras i flera andra författningar, bl.a. i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och, som *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Migrationsverket* påpekar, i den beslutade men inte ännu ikraftträdde nya mottagandelagen. Dessutom behöver följdändringar göras i vissa lagar med anledning av att bestämmelser i utlänningslagen föreslås upphävas eller ändras, exempelvis i 5 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, 4 § folkbokföringslagen (1991:481) och 3 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall.

I 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) finns bestämmelser om att studiestöd får lämnas i vissa situationer även när den studerande inte är svensk medborgare eller har permanent uppehållstillstånd, bl.a. när den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1 § UtL. I avsnitt 7.4 föreslås ändringar i 5 kap. 1 § UtL som innebär att hänvisningar till den

bestämmelsen måste ersättas. CSN förordar att rätten till studiestöd för den aktuella gruppen ska knytas till det uppehållstillstånd som utfärdas med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen. Regeringen delar dock den bedömning som görs i promemorian att rätten till studiestöd i stället bör knytas till att internationellt skydd har beviljats. Detta står enligt regeringen i bättre överensstämmelse med skyddsgrundsförordningen.

I propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) föreslås att den nya mottagandelagen ska träda i kraft den 1 oktober 2026. Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) kommer då upphöra att gälla. Regeringen delar bedömningen i promemorian att 1 c § LMA bör anpassas så att LMA kan tillämpas fram till dess att den nya mottagandelagen träder i kraft. Eftersom uttrycket asylsökande utmönstras ur utlänningslagen bör ett tillägg göras i paragrafen om att det som föreskrivs om utlänningslag i 1 § första stycket i LMA också gäller för utlänningslag som har ansökt om internationellt skydd. Nuvarande hänvisning till Dublinförordningen bör vidare ändras så att hänvisning i stället sker till asyl- och migrationshanteringsförordningen. Som tidigare innebär detta t.ex. att rätten till bistånd upphör när ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får laga kraft. En bestämmelse om att det som föreskrivs om avvisning och utvisning i LMA i tillämpliga delar också gäller för beslut om återvändande bör även införas. Det motsvarar vad som föreslås i fråga om utlänningslagen (se avsnitt 6.12).

Lagrådet påpekar att i de flesta andra lagar än utlänningslagen föreslås att EU:s rättsakter anges med hela det officiella namnet. Lagtexten blir då svårsläst enligt *Lagrådet* och än mer så när ett materiellt tillägg följer på det långa namnet på rättsakten, som t.ex. i den föreslagna ändringen av 4 § andra stycket folkbokföringslagen. Den bestämmelsen är enligt *Lagrådet* inte erforderligt tydligt formulerad och *Lagrådet* föreslår olika lösningar. Regeringen håller i och för sig med *Lagrådet* om att det finns en risk för att bestämmelser där EU:s rättsakter anges med fullständiga beteckningar blir svårslästa. De förslag på lösningar som *Lagrådet* lämnar kräver dock noggranna överväganden. Frågan om hänvisningar i nationell rätt till EU:s rättsakter är vidare en fråga av övergripande karaktär som aktualiseras även inom andra rättsområden. I detta lagstiftningsärende finns det inte utrymme för att göra erforderliga överväganden i detta avseende och därför bör de fullständiga hänvisningar till EU:s rättsakter som föreslås i lagrådsremissen kvarstå.

8 Screeningförordningen

8.1 Inledning

Screeningförordningen introducerar ett förfarande kallat screening för samtliga tredjelandsmedborgare som påträffas i samband med att de illegalt korsat yttre gräns, inne på en medlemsstats territorium utan att ha uppfyllt inresevillkoren eller efter att ha landsatts i samband med en efterforskning och räddningstjänst till havs, oavsett om de söker

Prop. 2025/26:262 internationellt skydd eller inte. Dessutom omfattas personer som söker internationellt skydd vid gränsen men inte uppfyller inresevillkoren. Däremot omfattas inte personer som har rest in med giltiga tillstånd, men vars giltighet löpt ut under deras vistelse.

Syftet med screeningen är att kontrollera personerna och inhämta tillgänglig information om dem, för att när screeningen har avslutats överlämna ärendet och den information som framkommit till behörig myndighet för asylprövning eller återvändande.

I de fall screening sker vid gränsen ska den genomföras utan dröjsmål och under alla omständigheter slutföras inom sju dagar. När screening sker inne på territoriet ska den avslutas inom tre dagar från omhändertagandet av personen. Under pågående screening ska de tredjelandsmedborgare som genomgår screening vara skyldiga att vara tillgängliga för screeningmyndigheterna.

Screeningen innefattar flera olika delar; en hälsokontroll, en sårbarhet-kontroll, identifiering eller verifiering av identitet, registrering av biometriska uppgifter och en säkerhetskontroll samt ifyllande av ett screeningformulär och avslutande åtgärder.

Varje medlemsstat ska tillhandahålla en oberoende övervakningsmekanism, som bl.a. ska säkerställa efterlevnad av de grundläggande rättigheterna och att rätten till asyl inte inskränks. Denna fråga behandlas inte inom ramen för detta lagstiftningsärende och berörs därför inte närmare här.

8.2 Ansvariga för screening

Regeringens förslag

Polismyndigheten och Migrationsverket ska ansvara för utförandet av identifiering eller verifiering av identitet, sårbarhetskontrollen, registrering av biometriska uppgifter samt ifyllande av screeningformuläret och för den avslutande delen av screeningen.

Polismyndigheten ska ansvara för utförandet av säkerhetskontrollen.

Regionerna ska ansvara för utförandet av hälsokontrollen.

Tullverket och Kustbevakningen ska vara skyldiga att hjälpa Polismyndigheten och Migrationsverket med identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroll.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Polismyndigheten välkomnar att både Polismyndigheten och Migrationsverket ska utses till screeningmyndigheter samt förslaget om ansvarsfördelningen myndigheterna emellan. Polismyndigheten välkomnar även att regionerna ska ansvara för utförandet av hälsokontrollerna. *Migrationsverket* har inget att erinra mot förslagen. Verket framför dock att det är tveksamt om verket kommer att ha ett tillräckligt

tydligt lagstöd för att göra de kontroller som krävs om en utlänning kallas till verket för utredning enligt 9 kap. 9 § UtL. Prop. 2025/26:262

Säkerhetspolisen instämmer i förslaget att Polismyndigheten ska utses som ansvarig myndighet för utförande av säkerhetskontrollen i screeningförfarandet. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* framför bl.a. att det inte är möjligt att ta ställning till förslaget om att regionerna ska ansvara för hälsokontrollen innan förslag på föreskrifter om vad en hälsokontroll ska omfatta har presenterats. *Region Norrbotten, Region Skåne, Region Stockholm och Region Västerbotten* framför liknande synpunkter.

Kustbevakningen anser bl.a. att det är otydligt i vilken uträkning och på vilket sätt Kustbevakningen ska vara skyldig att bistå Polismyndigheten och Migrationsverket. *Tullverket* ställer sig negativt till förslaget om att utöka myndighetens roll i asyl- och migrationsprocessen på det sätt som förslaget kan komma att innebära och framför liknande synpunkter.

Diskrimineringsombudsmannen framhåller bl.a. vikten av kompetens hos den personal som utför sårbarhetskontrollen. Hänsyn måste tas till de grupper vars sårbarhet inte är direkt synlig och som på grund av skyddsskälens karaktär inte har vana att beskriva sina erfarenheter för någon annan. Särskild uppmärksamhet måste enligt myndigheten riktas mot personer med olika typer av funktionsnedsättningar.

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) understryker bl.a. vikten av att samtliga parallellt förekommande sårbarhetsgrunder identifieras löpande under screeningen. Även *RFSL Ungdom* hänvisar till att screeningmyndigheterna enligt artikel 12.3 i screeningförordningen kan bistås av icke-statliga organisationer i sårbarhetskontrollerna.

Asylrättscentrum framför bl.a. att ett delat ansvar i fråga om sårbarhetskontrollen kan vara fördelaktigt i vissa avseenden, men att det då är viktigt att den enskilde och tillsynsmyndigheter har kunskap om vilken myndighet som ansvarar för vad i processen för att kunna utkräva ansvar. *Institutet för mänskliga rättigheter, Sveriges kristna råd och UNHCR* framför liknande synpunkter. *Svenska Röda Korset* anser att analysen gällande ansvarsfördelningen är otillräcklig.

Institutet för mänskliga rättigheter uttrycker vidare bl.a. oro över den rättsliga osäkerhet som råder i fråga om tillgången till andra rättigheter under screeningprocessen och gränsförfarandet när en person inte anses ha rest in i landet. *Rädda Barnen* understryker att barn som befinner sig i landet men som inte har rätt att resa in i landet fortfarande är berättigade till alla sina rättigheter enligt barnkonventionen. *Burlövs kommun* önskar bl.a. ett förtydligande av socialtjänstens ansvar för personer utan tillåtelse till inresa men som fysiskt är inom kommunens geografiska område.

Skälen för regeringens förslag

Vilka ska vara ansvariga för screening?

Medlemsstaterna ska enligt screeningförordningen utse screeningmyndigheter och säkerställa att den personal som genomför screening har tillräckliga kunskaper och har den utbildning som krävs i enlighet med artikel 16 i gränskodexen (artikel 8.9 första stycket). Med screeningmyndighet avses enligt artikel 2.10 alla behöriga myndigheter som genom nationell rätt har utsetts att utföra en eller flera av uppgifterna enligt

Prop. 2025/26:262 förordningen, med undantag för de hälsokontroller som avses i artikel 12.1. Ansvar för genomförandet av screeningförfarandets olika moment enligt artikel 8.5 kan alltså delas mellan flera myndigheter.

Regeringen anser, i likhet med vad som anges i promemorian, att en och samma myndighet bör ha helhetsansvaret för samordningen av processen som sådan. Polismyndigheten har i dag ansvaret för genomförandet av den gränskontroll som ska ske enligt gränskodexen (9 kap. 1 § UtIL). Det ter sig därför enligt regeringen som mest ändamålsenligt att huvudansvaret för screeningen läggs på Polismyndigheten. Detta bör dock lämpligen komma i uttryck i förordning. Däremot bör det i lag regleras vilka delar som Polismyndigheten ensam eller tillsammans med Migrationsverket ska ansvara för att utföra.

Polismyndigheten bör ensam ansvara för säkerhetskontrollen och – tillsammans med Migrationsverket – för identifiering eller verifiering av identitet

Screening är ett helt nytt förfarande, som saknar motsvarighet i dagens reglering om gränspassage och gränskontroll. Samtidigt uppvisar förfarandet flera likheter med dagens inresekontroll, t.ex. vad gäller kontroll av identitet och resehandlingar samt upptagande och registrering av biometriska uppgifter, såsom fingeravtryck.

Som redogörs för i promemorian ansvarar Polismyndigheten enligt 9 kap. 1 § UtIL för den kontroll som ska ske enligt gränskodexen. Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att bistå Polismyndigheten vid en sådan kontroll och Kustbevakningen ska utöva kontroll av sjötrafiken. Även Migrationsverket får i vissa fall efter överenskommelse med Polismyndigheten hjälpa till vid kontrollen.

Polismyndigheten ska i dag såsom ansvarig för inresekontrollen genomföra kontroller vid yttre gräns av inresandes identitet genom kontroll av resehandlingar och tagande av fingeravtryck. Här ingår även sökning i relevanta databaser, bl.a. SIS och Interpols databas över stulna och förkomna resehandlingar. Verifiering ska enligt gränskodexen också ske i syfte att säkerställa att personen inte anses utgöra ett hot mot den allmänna ordningen, inre säkerheten, folkhälsan eller internationella förbindelser i någon av medlemsstaterna.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det framstår som mest ändamålsenligt att den myndighet som i dag ansvarar för kontrollen enligt gränskodexen också ansvarar för de delar av screeningprocessen som har stora likheter med den inresekontroll och inre utlänningskontroll som i dag genomförs enligt gränskodexen och i 9 kap. UtIL. Polismyndigheten bör därför ansvara för identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 samt säkerhetskontroll enligt artiklarna 15 och 16. Som *Säkerhetspolisen* framhåller kommer myndigheten att ha en roll i screeningprocessen genom att myndigheten har tillgång till information som kan vara av relevans för genomförandet av säkerhetskontroll. Erforderlig informationsöverföring får ske i samverkan mellan Säkerhetspolisen och Polismyndigheten.

Migrationsverket har hög kompetens vad gäller att bedöma resehandlingar från tredjeländer och har därigenom god kännedom om hur resehandlingar från olika länder ska se ut för att avgöra om en handling är

äkta eller inte. Det finns därför ett värde i att också Migrationsverket kan utföra momentet identifiering eller verifiering av identitet. Migrationsverket bör därför tillsammans med Polismyndigheten vara ansvarig screeningmyndighet med behörighet att utföra detta moment. Regeringen återkommer till den närmare ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten och Migrationsverket i egenskap av screeningmyndigheter.

Polismyndigheten och Migrationsverket bör tillsammans även ansvara för sårbarhetskontrollen och registrering av uppgifter i Eurodac...

Flera remissinstanser uttrycker oro för att sårbarhetsfaktorer inte kommer att kunna fångas upp under screeningen och att det kan medföra att dessa faktorer inte kommer att beaktas under den fortsatta processen om personen söker internationellt skydd. Även vikten av utbildning och kompetens betonas. Regeringen har förståelse för de farhågor som remissinstanserna ger uttryck för. Regeringen anser dock att Polismyndigheten besitter sådan kompetens som krävs för att fånga upp och kontrollera signaler eller indikationer på att en individ befinner sig i en sårbar situation, t.ex. om en person är offer för människohandel eller är utsatt för våld. Polismyndigheten bör därför genomföra sårbarhetskontroller, både i fråga om dem som söker internationellt skydd och avseende övriga tredjelandsmedborgare och statslösa som ska genomgå screening. Regeringen behandlar i avsnitt 8.7 frågan om behovet av nationella föreskrifter till artikel 12.3. I det avsnittet återkommer regeringen också till frågan om identifiering av sårbarhetsfaktorer och konstaterar bl.a. att sårbarhetskontrollen under screeningen endast är preliminär och inte hindrar att förekomsten av sårbarhetsfaktorer även kan identifieras i den efterföljande processen.

Den sårbarhetskontroll som ska genomföras enligt artikel 12.3 uppvisar, som konstateras i promemorian, stora likheter med den utredning som Migrationsverket i dag företar i ett ärende om uppehållstillstånd p.g.a. en ansökan om internationellt skydd. Det åligger Migrationsverket att i ett sådant ärende utreda sökandens skyddsskäl, vilket bl.a. sker genom den asylutredning som ska företas i ett sådant ärende. Detta förfarande får anses ha naturliga beröringspunkter med en sådan sårbarhetskontroll som avses i screeningförfordningen. Dessutom motsvarar Migrationsverkets personal de krav på utbildning och kompetens som ställs i artikel 12.3. Det framstår därför som ändamålsenligt att, som konstateras i promemorian, även Migrationsverket är ansvarig screeningmyndighet med behörighet att utföra sårbarhetskontroller enligt artikel 12.3 i screeningförfordningen, och då främst i fråga om de tredjelandsmedborgare som söker internationellt skydd. Regeringen återkommer nedan till den närmare ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten och Migrationsverket i egenskap av screeningmyndigheter.

Slutligen kan det noteras att det – som framhålls av *RFSL* och *RFSL Ungdom* – framgår av artikel 12.3 att screeningmyndigheterna får bistås av icke-statliga aktörer i utförandet av sårbarhetskontrollen. Bestämmelsen är direkt tillämplig och ger alltså ansvariga myndigheter möjlighet att engagera andra aktörer i arbetet, utan att det krävs några kompletterande bestämmelser om det i nationell rätt.

Migrationsverket har i dag möjlighet att registrera biometriska uppgifter i Eurodac. Den nya Eurodacförordningen innebär att biometriska uppgifter ska tas från fler personkategorier och det blir obligatoriskt för medlemsstaterna att ta och överföra sådana uppgifter från personer som vistas olagligt i en medlemsstat (se avsnitt 9). Det är Polismyndigheten som i huvudsak kommer att ta biometriska uppgifter från denna personkategori, vilket alltså innebär att myndigheten i större utsträckning än vad som sker i dag kommer att uppta biometriska uppgifter till Eurodac. Det krävs inte några kompletterande bestämmelser i nationell rätt för att möjliggöra för Polismyndigheten att registrera sådana uppgifter enligt Eurodacförordningen. Mot denna bakgrund anser regeringen att ansvaret som screeningmyndighet i fråga om registrering av uppgifter i Eurodac ska tillkomma både Polismyndigheten och Migrationsverket.

Med anledning av *Migrationsverkets* synpunkt om verket har tillräckligt lagstöd för att utföra kontroller enligt 9 kap. 9 § UtL kan regeringen konstatera följande. Migrationsverket kan med stöd av 9 kap. 9 § UtL kalla en utlännings till myndigheten för att kontrollera dennes vistelserätt i landet. Konstateras det vid en sådan kontroll att utlännings ska genomgå screening enligt artikel 7 i screeningförordningen, är alltså screeningförordningens bestämmelser styrande för det efterföljande förloppet. Skyldigheten att genomgå screening och i den processen lämna biometriska uppgifter enligt Eurodacförordningen följer alltså direkt av screeningförordningen. Några författningsändringar med anledning av detta är inte nödvändigt.

...samt screeningformuläret och avslutande åtgärder

Regeringen anser att båda screeningmyndigheterna, dvs. Polismyndigheten och Migrationsverket, bör vara ansvariga för att fylla i relevanta delar i screeningformuläret enligt artikel 17. Båda bör även ansvara för den avslutande delen av screeningförfarandet enligt artikel 18. Som anges i promemorian innebär detta att viss information kan komma att behövas delas mellan dessa myndigheter. Frågor om informationsutbyte behandlas i avsnitt 8.10.

Ansvarig myndighet för hälsokontrollen är inte en screeningmyndighet och bör därför inte självständigt kunna fylla i screeningformuläret. För att uppgifterna från hälsokontrollen ska kunna föras in i screeningformuläret bör regionerna rapportera uppgifterna från kontrollen till en screeningmyndighet. Denna fråga behandlas i avsnitt 8.10.

Kustbevakningen och Tullverket bör hjälpa till med identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontrollen

I promemorian görs bedömningen att Kustbevakningen och Tullverket ska bistå de ansvariga screeningmyndigheterna med identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontrollen. *Kustbevakningen* och *Tullverket* ifrågasätter den bedömningen i vissa avseenden och menar bl.a. att ansvarsfördelningen är oklar. De är dessutom tveksamma till om de fullt ut har kapaciteten eller kompetensen att bistå screeningmyndigheterna på det sätt som föreslås.

Enligt 9 kap. 1 § UtL är Tullverket och Kustbevakningen skyldiga att hjälpa Polismyndigheten vid en kontroll av personer enligt gränskodexen.

Som både Kustbevakningen och Tullverket påtalar sker detta endast undantagsvis och i mycket begränsad omfattning. Prop. 2025/26:262

I normalfallet kommer screening att äga rum vid särskilda platser anvisade för ändamålet och inte vid ett gränsövergångsställe eller i samband med gränsövervakning. Det kan dock inte uteslutas att screening kan komma att äga rum i direkt anslutning till ett gränsövergångsställe (se avsnitt 8.3 angående platser för screening). Eftersom detta endast kommer att ske undantagsvis kommer tulltjänstemän och tjänstemän vid Kustbevakningen normalt sett inte att befinna sig vid en screeningplats.

Avsikten är inte att Kustbevakningen eller Tullverket ska bistå Polismyndigheten i större utsträckning än vad som gäller i dag i fråga om gränskontroll eller gränsövervakning eller att myndigheterna på något sätt ska vara skyldiga att bemanna de särskilt anvisade platserna för screening. Det kan också i sammanhanget framhållas att momentet identifiering eller verifiering av identitet endast ska utföras i den mån detta inte har gjorts i samband med en kontroll enligt gränskodexen (artikel 14.1 i screeningförordningen). Det momentet innebär alltså i praktiken inte några nya arbetsuppgifter för Kustbevakningen eller Tullverket utöver vad som följer av 9 kap. 1 § UtL.

Migrationsverket ansvarar inte för en kontroll enligt gränskodexen och det finns inte någon skyldighet för Tullverket eller Kustbevakningen att bistå Migrationsverket i en sådan kontroll enligt regelverket om gränskontroll. För det fall Migrationsverket skulle utföra screening-momentet identifiering eller verifiering av identitet i direkt anslutning till ett gränsövergångsställe finns det dock ett värde i att även Migrationsverket kan bistås av Kustbevakningen eller Tullverket på motsvarande sätt som föreslås beträffande Polismyndigheten. Som framhålls ovan är det dock endast undantagsvis som screening kommer att äga rum i detta sammanhang, varför bistånd även i detta fall endast kan ske i begränsad omfattning.

Lagrådet konstaterar bl.a. att eftersom det är fråga om ingripande åtgärder som screeningmyndigheterna får vidta gentemot den enskilde bör det enligt Lagrådet alltför vardagliga begreppet hjälpa till inte användas. Av lagtexten bör det i stället framgå att Tullverket och Kustbevakningen har en skyldighet att bistå screeningmyndigheterna och att denna skyldighet dessutom inte kan aktualiseras förrän en screeningmyndighet har begärt bistånd (jfr författningskommentaren). Regeringen håller inte med Lagrådet om att begreppet hjälpa till förminskar den skyldighet som Tullverket och Kustbevakningen åläggs genom den nu föreslagna regleringen. Begreppet används dessutom i dag med samma innebörd i bl.a. 9 kap. 1 § UtL. I fråga om synpunkten att det av lagtexten bör framgå att skyldigheten inte aktualiseras förrän en screeningmyndighet har begärt bistånd konstaterar regeringen att ett sådant rekvisit inte finns i t.ex. 9 kap. 1 §, trots att sådan hjälp även i de fallen i praktiken förutsätter att en begäran om hjälp framförs (jfr prop. 1995/96:159 s. 13 och prop. 2004/05:170 s. 291). Detta kan sägas ligga i sakens natur. Regeringen ser inte heller att avsaknaden av ett uttryckligt krav i lagtexten på begäran om hjälp skulle föranleda några tillämpningssvårigheter. Ett sådant tillägg bör därför inte göras.

Tullverkets och Kustbevakningens skyldighet att bistå myndigheterna bör vidare gälla under förutsättning att så kan ske utan att myndigheternas

Prop. 2025/26:262 egna åligganden eftersätts. Regeringen instämmer i den bedömning som görs i promemorian om att någon uttrycklig reglering i lag i detta avseende inte heller är behövlig (se motsvarande bedömning avseende myndigheternas bistånd vid in- och utresekontroll, prop. 1995/96:159 s. 13).

Nu nämnda myndigheter ska alltså endast bistå Polismyndigheten och Migrationsverket vid nämnda kontrollmoment i screeningprocessen och är därmed inte screeningmyndigheter. I artiklarna 20–22 i screeningförfordningen respektive i förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening (EU 2024/1352 av den 14 maj 2024) införs ändringar i flera europeiska informationssystem bl.a. i syfte att medge åtkomst för screeningmyndigheter till respektive informationssystem. Att Kustbevakningen eller Tullverket inte är screeningmyndigheter innebär – som Kustbevakningen påtar – att myndigheterna inte kommer att ha möjlighet att inom ramen för screeningförfarandet inhämta uppgifter från dessa informationssystem för dels identifiering eller verifiering av identitet, dels för att utföra en säkerhetskontroll. Bistånd i ett sådant avseende kan alltså inte lämnas av myndigheterna, utan biståndet kommer främst att avse hjälp att utföra sådana tvångsåtgärder som föreslås i avsnitt 8.4 och 8.7.

Regionerna bör ansvara för hälsokontrollen

Ansvarig myndighet för hälsokontrollen är enligt definitionen i artikel 2.10 inte en screeningmyndighet. För att det ska vara tydligt vilken aktör som ansvarar för denna del av screeningprocessen bör det utses en ansvarig myndighet för hälsokontrollen.

Asylsökande har rätt till viss hälso- och sjukvård enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Detsamma gäller personer som har ansökt om eller har uppehållstillstånd i vissa fall. Utlänningar som saknar uppehållstillstånd kan ha rätt till vård enligt lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Respektive lag reglerar en skyldighet för regionerna att erbjuda personer som omfattas av lagen en hälsoundersökning.

Den obligatoriska hälsoundersökning som ska genomföras enligt screeningförfordningen kan i delar antas motsvara en hälsoundersökning enligt nämnda författningar, även om en hälsokontroll enligt screeningförfordningen i normalfallet sannolikt kommer att vara mindre omfattande. Regeringen återkommer i avsnitt 8.6 till hälsokontrollens närmare innehåll och behovet av nationella föreskrifter med anledning av artikel 12.1.

Som konstateras i promemorian finns det inom den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs av regionerna den kompetens som krävs för att genomföra hälsokontroller enligt screeningförfordningen. Vidare har regionerna de system som krävs för att t.ex. remittera vidare en person som vid en hälsokontroll enligt screeningförfordningen skulle uppvisa symptom på sådan allmänfarlig sjukdom som innebär att personens måste isoleras enligt smittskyddslagen (2004:168).

Regeringen anser mot denna bakgrund, i likhet med vad som anges i promemorian, att regionerna bör ansvara för hälsokontrollen enligt artikel 12.1 för samtliga tredjelandsmedborgare som omfattas av screeningförfordningens tillämpningsområde. Det kan i sammanhanget

framhållas att inte samtliga regioner vid införandet av screening kommer att beröras av förslaget, eftersom screeningplatser med stor sannolikhet endast kommer att förläggas till vissa regioner (se avsnitt 8.3 om platser lämpliga för screening). Antalet screeningplatser kan dock, som konstateras i avsnitt 8.3, öka beroende på om antalet sökande av internationellt skydd stiger.

Regionernas ansvar för genomförandet av hälsokontrollen bör följa av lag. Ansvaret bör regleras i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. respektive lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

I anledning av bl.a. *Institutet för mänskliga rättigheter* synpunkter om den enskildes rättigheter under screeningen konstaterar regeringen följande. En tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artikel 5 i screeningförfordningen ska enligt artikel 6 inte ges tillstånd att resa in i landet. Personen har alltså inte någon formell rätt till inresa och vistelse. Personen i fråga befinner sig dock givetvis fysiskt på den plats där screeningen ska genomföras och måste därför faktiskt anses vistas i landet på den plats där screeningen genomförs. Det innebär bl.a. att en sådan person har rätt till den vård som anges i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd och att den region i vilken personen vistas i ska stå för denna vård. Detta föranleder inte några andra författningsåtgärder än att det utlänningslagen bör införas en upplysningsbestämelse om innehållet i artikel 6.

Några remissinstanser påtalar ett behov av förtydligande av vad som gäller i fråga om andra insatser än vård, såsom insatser inom socialtjänsten när en person inte har tillstånd att resa in landet enligt screeningförfordningen. Regeringen konstaterar, som också anges ovan, att även om en person inte har tillstånd att resa in i landet, befinner sig personen rent fysiskt här. Att tillstånd till inresa saknas medför enligt regeringens mening ingen skillnad i rätten till insatser enligt olika lagstiftningar, än för andra personer som vistas i landet under samma förutsättningar i övrigt, dvs. sökande av internationellt skydd eller utlänningar som inte söker internationellt skydd och som befinner sig i Sverige utan att haft rätt att resa in i landet eller som försöker resa in utan giltiga tillstånd. Rätten till insatser får alltså lösas genom befintlig reglering på området.

Ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten och Migrationsverket

Det är nödvändigt att ansvarsfördelningen mellan screeningmyndigheterna är tydlig för att undvika oklarheter om vilken myndighet som ska utföra ett visst moment i det enskilda fallet. Detta är särskilt viktigt med hänsyn till att myndigheterna måste förhålla sig till de tidsgränser inom vilken screeningen måste vara färdigställd. Som framhålls av bl.a. *Asylrättscentrum* är det också viktigt att det för den enskilde och för tillsynsmyndigheterna står klart vilken myndighet som i det enskilda fallet ansvarar för utförandet av varje moment i screeningförfarandet. Regeringen har förståelse för att det, som uttrycks av *Svenska Röda Korset*, kan framstå som ottydligt hur ansvarsfördelningen myndigheterna emellan kommer att se ut i praktiken. Det är dock varken praktiskt möjligt eller lämpligt för regeringen att ge ytterligare anvisningar

i denna fråga. Hur det praktiska samarbetet mellan myndigheterna ska se ut i fråga om utförandet av de olika screeningmomenten får, som konstateras i promemorian, i stället lösas genom en dialog myndigheterna emellan.

8.3 Platser för screening

Regeringens bedömning

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om vilka platser som screening ska genomföras på enligt screeningförfordningen.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Polismyndigheten förordar att den myndighet som utses till huvudansvarig för screeningprocessen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om platser lämpliga för screening. *Sveriges kommuner och regioner (SKR)* anser att platser för screening behöver vara lämpliga både utifrån de statliga myndigheternas uppdrag och kommunala och regionala verksamheter. För att säkerställa detta anser SKR att det bör regleras att beslut om anvisning av platser för screening ska föregås av samråd med berörda kommuner och regioner. *Sigtuna kommun* understryker vikten av dialog med den berörda kommunen innan ytterligare verksamhet förläggs till kommunen.

Skälen för regeringens bedömning

Screening vid yttre gräns ska enligt screeningförfordningen genomföras vid de lämpliga platser som har anvisats av varje medlemsstat, som vanligtvis är belägna vid eller i närheten av de yttre gränserna, eller på andra platser inom dess territorium (artikel 8.1). Screening inom territoriet ska genomföras på en lämplig plats som har anvisats av varje medlemsstat inom en medlemsstats territorium (artikel 8.2).

Behovet av antalet platser för screening kan variera kraftigt mellan olika tidpunkter. En faktor som kan påverka behovet av ett ökat antal platser kan t.ex. vara att antalet sökande av internationellt skydd ökar kraftigt. Omvänt kan behovet av platser för screening minska beroende på omvärldsläget. Regeringen anser därför att det inte är lämpligt att i lag reglera på vilka platser i landet som screening ska genomföras. Det bör i stället ligga på regeringen eller de myndigheter regeringen bestämmer att anvisa vilka platser vid yttre gräns respektive inom territoriet som screeningen ska genomföras.

Det är fråga om sådana föreskrifter som enligt 8 kap. 7 § regeringsformen får meddelas av regeringen eller den myndighet till vilken föreskrifträtten enligt 11 § samma kapitel har vidaredelegerats. Något bemyndigande behövs därför inte.

Regeringens förslag

En tredjelandsmedborgare som omfattas av kravet på screening ska få hållas kvar för utredning i samband med screening. Detta ska inte gälla om ett beslut har meddelats om förvar.

Rätten att hålla kvar någon för utredning ska som längst gälla under tolv timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare tolv timmar.

En polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen ska få besluta att hålla kvar en person som vägrar att stanna kvar för genomförande av screening.

Beslutet om kvarhållande ska inte kunna överklagas.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Polismyndigheten är positiv till förslaget och välkomnar att även andra än polismän ska kunna hålla kvar en person som ska genomgå screening. Myndigheten anser dock att även tjänstemän vid Migrationsverket ska ges denna befogenhet. *Kustbevakningen* framför bl.a. att det angeläget att myndigheten vid ett ingripande ges samma befogenheter som Polismyndigheten och Tullverket att använda tvång och våld för att utföra uppgiften. *Tullverket* anser att, för det fall myndigheten skulle tillföras den nya arbetsuppgift som föreslås, det också är rimligt att myndigheten får befogenhet att hålla kvar en person för genomförande av screening.

Sveriges advokatsamfund och *Institutet för mänskliga rättigheter* avstyrker förslaget bl.a. med hänsyn till tidsgränsen. Institutet är också kritiskt till att frågan om transporter av personer som ska genomgå screening inte är tillfredsställande utredd ur ett rättighetsperspektiv. Institutet anser vidare att frågan om boende vid längre kvarhållande behöver klargöras. *Diskrimineringsombudsmannen* framför liknande synpunkter vad gäller boende under den tid som skyldigheten att kvarstanna gäller. *Asylrättscentrum* efterlyser en analys av hur personer som omfattas av skyldigheten att kvarstanna ska behandlas.

Rädda barnen framhåller bl.a. att de boenden som behövs under screeningförfarandet ska vara anpassade efter barns särskilda behov. *Sveriges kommuner och regioner* framför bl.a. att det inte förs något resonemang om vilken myndighet som ansvarar för stöd och hjälp till personer som omfattas av kraven på screening och som är i behov av insatser utöver boende. Vad gäller rätten till information framhåller *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* bl.a. vikten av att särskilt sårbara grupper får tillgång till adekvat information och rådgivning.

Utlänningen bör kunna hållas kvar för screening...

Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt fastställa bestämmelser som säkerställer att tredjelandsmedborgare hålls tillgängliga för behöriga myndigheter under screeningen på de platser som medlemsstater har anvisat. Syftet är att förebygga varje risk för avvikande och potentiella hot mot den inre säkerheten eller hot mot folkhälsan som ett sådant avvikande kan medföra (artiklarna 6 och 7.1 i screeningförordningen). I artikel 9.1 anges att personer som ska genomgå screening ska hållas tillgängliga för myndigheterna.

Regeringen delar *Lagrådets* bedömning att de nya regler i utlänningslagen som artikel 9 i screeningförordningen föranleder bör utformas så att de avser myndigheternas möjlighet att hålla kvar den enskilde i samband med screeningen. För att säkerställa att screeningen kan genomföras bör dessutom en polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen få besluta att hålla kvar personen i fråga mot dennes vilja. Dessa tjänstemän har redan i dag rätt att vidta tvångsåtgärder i olika utsträckning med stöd av utlänningslagen. Mot denna bakgrund bör det inte vara främmande för dem att också åläggas en skyldighet att kvarhålla en person som ska genomgå screening. Polismyndigheten bör dock så snart som det är möjligt överta ansvaret för den kvarhållna personen. Migrationsverkets personal har i dag inte några möjligheter att utöva tvångsåtgärder enligt 9 kap. UtL. Denna ordning bör inte ändras. Det saknas vidare beredningsunderlag att inom ramen för detta lagstiftningsärende överväga att utvidga nämnda tjänstemäns befogenheter ytterligare.

...som längst under tolv timmar eller om det finns särskilda skäl under ytterligare tolv timmar

I promemorian föreslås att den enskildes skyldighet att stanna kvar eller myndighetens rätt att kvarhålla en person för utredning i samband med screening ska vara som längst tolv timmar. Tiden bör kunna utsträckas under ytterligare högst tolv timmar om det finns särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan t.ex. föreligga om personen som ska genomgå screening påträffas inom landet och måste transporteras en längre sträcka till platsen för screening.

Regeringen anser, till skillnad från bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, att den föreslagna tidsgränsen är väl avvägd. Det ligger dessutom i sakens natur att utlänningen inte ska kvarhållas längre än nödvändigt (jfr 1 kap. 8 § UtL). Tidsgränsen kan vidare jämföras med 9 kap. 12 § UtL som föreskriver att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen får omhänderta en utlänning för verkställande ett beslut om avvisning eller utvisning under högst 24 timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare 24 timmar. Den föreslagna tidsgränsen för kvarstannande går alltså inte utöver tidsgränsen i den paragrafen. Det kan inte anses att kvarhållande under screening är mer ingripande än omhändertagande inför avvisning eller utvisning. Genom att förlänga tiden för kvarhållande undviks också mer ingripande åtgärder, såsom beslut om förvar, för de personer för vilka screeningen inte kan färdigställas inom föreskriven tid. Behöver utlänningen hållas kvar längre tid än 24 timmar, måste ett beslut om förvar

fattas. Detta får dock ske endast om de särskilda förutsättningarna för ett sådant tvångsomhändertagande föreligger. Beslutas inte om förvar så måste utlänningsen släppas.

En person som hålls kvar i upp till sammanlagt 24 timmar kan naturligtvis behöva en plats för sömn under denna tid. Det krävs därför att myndigheterna tillhandahåller ett tillfälligt boende under tiden som ett kvarhållande pågår. Som bl.a. Diskrimineringsombudsmannen framhåller behöver boendeförhållandena anpassas efter de skyddssökandes behov, t.ex. på grund av funktionsnedsättning. Frågan om boende bör dock regleras i förordning och behandlas därför inte närmare här. Detsamma gäller på vilket sätt den enskildes rätt till information enligt artikel 11 i screeningförordningen ska tillgodoses. Frågan om vem som ska ansvara för transporter under screeningprocessen behandlas inte heller inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Beslutet om kvarhållande bör inte kunna överklagas

Med hänsyn till att en utlännings inte kan hållas kvar för screening i något fall längre än 24 timmar skulle ett eventuellt överklagande som regel inte hinna prövas innan frågan förlorat sin aktualitet. En möjlighet att överklaga skulle därför, som konstateras i promemorian, sakna praktisk betydelse. Europadomstolen har i några avgöranden konstaterat att artikel 5.4 i Europakonventionen, som ger den enskilde rätt att begära att en domstol snabbt prövar lagligheten av ett frihetsberövande, inte tar sikte på sådana kortvariga frihetsberövanden (se t.ex. Slivenko mot Lettland, no 48321/99 [GC], 9 oktober 2003, §§ 159–159 och Rozhkov mot Ryssland (no. 2), no 38898/04, 31 januari 2017, § 65). Till detta kommer att beslut om kvarhållande enligt 9 kap. 11 § UtIL inte heller får överklagas (jfr 14 kap. 1 § UtIL). Den som felaktigt har drabbats av åtgärden har möjlighet att begära skadestånd av staten (prop. 2016/17:191 s. 22 och 23).

Förslaget är förenligt med regler till skydd för den personliga integriteten och barnkonventionen

Att begränsa någons frihet kan innebära en inskränkning av fri- och rättigheter. Enligt 2 kap. 8 § regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövanden. För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om bl.a. skyddet mot frihetsberövande (2 kap. 25 § första stycket 4 regeringsformen). Friheten skyddas även i Europakonventionen (artikel 5). Inskränkningar i skyddet får endast ske i vissa fall och i den ordning som lagen föreskriver, bl.a. när någon är berövad friheten i syfte att säkerställa ett fullgörande av någon i lag föreskriven skyldighet (5.1 [b]) eller för att förhindra att han eller hon obehörigen reser in i landet (5.1 [f]). Av artikel 37 barnkonventionen framgår att inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Av barnkonventionen framgår också att ett eventuellt frihetsberövande i enlighet med lag får endast användas som sista utväg och för kortast lämpliga tid.

Gränsdragningen mellan frihetsberövanden och andra ingripanden i rörelsefriheten är inte helt självklar. Europadomstolen har framhållit att det finns en mängd olika faktorer att ta hänsyn till, såsom karaktären,

Prop. 2025/26:262 varaktigheten och resultatet av åtgärden samt det sätt på vilket åtgärden verkställs (jfr prop. 2023/24:12 s. 22).

Ett beslut om att hålla kvar någon för screening innebär en frihetsinskränkning. Den föreslås dessutom kunna verkställas med tvång. Inskränkningarna är samtidigt tidsmässigt relativt kortvariga. Rätten att hålla kvar någon gäller inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än 24 timmar. Förslagen innebär inte heller någon rätt till placering i arrest eller någon annan motsvarande möjlighet till inlåsning. Vid en samlad bedömning anser emellertid regeringen att det i vissa fall skulle kunna hävdas att förslaget utgör en begränsning av skyddet mot frihetsberövande.

Att genomgå screening är för de tredjelandsmedborgare som omfattas obligatoriskt. Skyldigheten att säkerställa att dessa personer också stannar kvar för det följer av screeningförordningen. Oavsett om det i vissa fall skulle kunna hävdas att åtgärderna innebär en begränsning av skyddet mot frihetsberövande anser regeringen – till skillnad från vissa remissinstanser – att åtgärderna inte är för ingripande som vissa remissinstanser ger uttryck för utan att intresset av att kunna genomföra screening på ett effektivt och ändamålsenligt sätt väger tyngre än skyddet mot frihetsberövande. Regeringen betonar vikten av att den ansvariga myndigheten förser personen med information som tillgänglighetsanpassas efter individens behov och förutsättningar.

Om en åtgärd direkt eller indirekt rör ett barn ska det alltid prövas om åtgärden är förenlig med de rättigheter som tillförsäkras ett barn enligt barnkonventionen. Rättigheterna i barnkonventionen är odelbara och ömsesidigt förstärkande (prop. 2017/18:186 s. 96). Det betyder bl.a. att de hänsyn som enligt barnkonventionen ska tas till barnets bästa och barnets rätt till sin integritet måste beaktas vid avvägningen mot det behov som finns av åtgärden. Andra, mindre ingripande åtgärder ska alltid väljas i första hand. Åtgärder ska genomföras på ett barnvänligt och barnanpassat sätt.

8.5 Hälsokontroll

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i en hälsokontroll enligt screeningförordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Region Stockholm framför att förslaget är otydligt avseende hälsokontrollens omfattning och i fråga om den ska ersätta regionernas nuvarande uppdrag om hälsoundersökning till asylsökande och vissa andra utländska medborgare enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt

asylsökande m.fl. och lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utländska medborgare som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. *Rädda barnen* understryker att hälsokontrollen även ska fokusera på utlänningens mentala hälsa, vilket kan inkludera att t.ex. identifiera trauman.

Skälen för regeringens förslag

I artikel 12.1 i screeningförfordningen anges bl.a. att tredjelandsmedborgare som är föremål för screening enligt artiklarna 5 och 7 ska genomgå en preliminär hälsokontroll som ska utföras av kvalificerad medicinsk personal i syfte att fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. Tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artiklarna 5 och 7 ska ha tillgång till akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Vidare följer av artikel 12.2 i screeningförfordningen att för de tredjelandsmedborgare som har ansökt om internationellt skydd får den hälsokontroll som avses i artikel 12.1 ingå i den hälsoundersökning som avses i artikel 24 i asylprocedurförfordningen.

Som konstateras i avsnitt 8.2 om ansvarig myndighet för hälsokontrollen enligt screeningförfordningen kan denna kontroll antas ha vissa likheter med den hälsoundersökning som regionerna ska erbjuda asylsökande och andra utlänningar (se 7 § lagen [2008:334] om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och 10 § lagen [2013:407] om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd). Vidare kan paralleller dras till den hälsokontroll som ska göras vid platsen för inresa enligt 3 kap. 8 § första respektive andra stycket smittskyddslagen (2004:168).

Som anges i promemorian baseras en hälsokontroll vid inresa enligt smittskyddslagen och en hälsoundersökning som regionerna ska erbjuda asylsökande och andra utlänningar på ett samtal med den enskilde om dennes hälsotillstånd, exponering för smittrisk samt de övriga uppgifter som kan behövas från smittskyddssynpunkt.

Regeringen anser att ett samtal med motsvarande innebörd bör utgöra grunden i den hälsokontroll som ska göras enligt screeningförfordningen för att uppnå det i artikel 12.1 angivna syftet, dvs. fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. När det gäller hälsovård torde samtalet främst avse behov av akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar (se sista meningen i artikel 12.1). Det kan dock i det enskilda fallet finnas anledning till en kroppsundersökning, blodprovstagning eller annat liknande förfarande.

Eftersom artikel 12.1 endast anger syftet med hälsokontrollen och inte vilka moment som ska ingå i en sådan kontroll finns det skäl att i nationell rätt komplettera med regler om hälsokontrollens närmare innehåll. Detta gäller både i förhållande till behovet av hälsovård och i fråga om det finns anledning att vidta åtgärder för att avvärja hot mot folkhälsan. Det framstår därför som mest ändamålsenligt att det i föreskrifter på lägre nivå än lag anges mer i detalj vad en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen ska bestå i. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör därmed bemyndigas att meddela föreskrifter om hälsokontrollens innehåll.

Ett sådant bemyndigande bör införas i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och i lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Regeringen vill i sammanhanget framhålla att den hälsokontroll som ska utföras enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen inte är avsedd att ersätta de frivilliga hälsoundersökningar som regleras i 7 § lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och i 10 § lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Som framgår av artikel 12.2 kan dock – för de personer som ansökt om internationellt skydd – hälsokontrollen ingå i hälsoundersökningen som ska genomföras enligt artikel 24 i asylprocedurförfordningen. Artikel 24 är direkt tillämplig och kräver inte några författningsändringar.

Vidare framgår det av artikel 12.1 att personer som ska genomgå en hälsokontroll enligt screeningförfordningen har rätt till akutvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Personer som ska genomgå screening omfattas av antingen lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. eller lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar. Vuxna personer som omfattas av dessa lagar har rätt till bl.a. vård som inte kan anstå. Begreppet vård som inte kan anstå innefattar vård och behandling av sjukdomar och skador i de fall där även en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten (prop. 2007/08:105 s. 38) och får anses innefatta akut sjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Personer under 18 år har enligt nämnda lagar rätt till vård i samma omfattning som erbjuds dem som är bosatta inom regionen. Det krävs därmed inte heller några författningsåtgärder för att Sveriges åtaganden enligt artikel 24 i detta avseende ska anses uppfylla.

8.6 Sårbarhetskontroll

Regeringens bedömning

Screeningförfordningens regler om sårbarhetskontroll nödvändiggör inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ett fåtal remissinstanser har synpunkter i frågan. *Myndigheten för delaktighet* delar inte bedömningen att det inte krävs kompletterande nationell reglering och framför bl.a. att avsaknaden av nationella minimikrav, metodstöd och systematisk kvalitetsuppföljning innebär en risk för betydande variation i bedömningar mellan regioner och enskilda handläggare, vilket bl.a. ökar risken för godtyckliga bedömningar och att vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar inte uppmärksammas i ett tidigt skede. *Svenska Röda Korset* framför liknande synpunkter. *Asylrättscentrum* framför bl.a. att det finns en uppenbar risk för att den initiala sårbarhetskontrollen i vissa komplicerade fall inte kommer att

kunna påvisa om personen är sårbar. *Institutet för mänskliga rättigheter* ser bl.a. med oro på att det snabba förfarandet i screeningsprocessen kommer att leda till att myndigheterna gör för hastiga bedömningar och att personer med svårupptäckt sårbarhet inte kommer att kunna identifieras. *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* framför att om personens asylskäl exempelvis grundar sig på dennes könsidentitet eller könsuttryck ska den bedömning som görs inom ramen för sårbarhetskontrollen inte kunna vara till hans eller hennes nackdel i bedömningen av dennes skyddsbehov. *Jämställdhetsmyndigheten* avstyrker införandet av ett standardiserat gräns- och screeningförfarande och anser att ett sådant förfarande riskerar att inte identifiera könsrelaterade asylgrunder som kräver individuella och mer djupgående prövningsförfaranden. *Sveriges advokatsamfund* framför att det är viktigt att bedömningsgrunderna för sårbarhetskontrollerna dokumenteras. *RFSL Ungdom* framför att ansvariga myndigheter bör kunna förses med tydliga hänvisningar till existerande vägledning som finns rörande sårbarhetskontroller från t.ex. the European Union Agency for Asylum (EUAA) vad gäller hbtqi-personer.

Skälen för regeringens förslag

Det krävs inte några författningsändringar i nationell rätt om sårbarhetskontrollen...

I likhet med hälsokontrollen som regleras i artikel 12.1 i screeningförfordningen är regleringen om sårbarhetskontroll i artikel 12.3 allmänt hållen och anger endast syftet med kontrollen, dvs. att identifiera personer som är sårbara eller har särskilda behov. Det saknas alltså regler i förordningen om hur sårbarhetskontrollen ska genomföras och vilka moment som ska ingå i den. Som anges i promemorian finns det därför utrymme i nationell rätt att komplettera artikel 12.3 med nationella bestämmelser om sårbarhetskontrollens genomförande.

Skäl 38 i screeningförfordningen innehåller en icke uttömmande uppräkningslista av personer som kan anses vara sårbara, vilken innefattar gravida kvinnor, äldre personer, familjer med en ensamstående förälder, personer med en omedelbart identifierbar fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, personer som synligt har utsatts för psykiska eller fysiska trauman och ensamkommande barn. Det kan alltså vara fråga om grupper av personer med vitt skilda behov. I vissa fall kan det med enkelhet konstateras att en person faller inom denna kategori, t.ex. vad gäller ensamkommande barn. I andra fall kan det vara mer komplicerat att avgöra om en person är att anse som sårbar. Som Myndigheten för delaktighet framför kan t.ex. funktionsnedsättningar som inte syns, bl.a. kognitiva och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vara svårare att upptäcka. Som framhålls av remissinstanserna kan en person också vara sårbar av flera anledningar. En person kan t.ex. ha utsatts för tortyr eller andra övergrepp p.g.a. sin sexuella läggning och till följd därav lida av psykisk ohälsa. Flera remissinstanser pekar också på att det kan vara svårt för personer att berätta för den personal som ska genomföra sårbarhetskontrollen om sådana omständigheter. I fråga om en person som t.ex. misstänks vara offer för människohandel kan det, krävas flera samtal med

Prop. 2025/26:262 den enskilde och annan utredning, såsom hur dennes resväg till Sverige har sett ut, för att komma fram till denna slutsats.

Regeringen har förståelse för de synpunkter som framförs av remissinstanserna vad gäller behovet av nationella kompletterande bestämmelser om sårbarhetskontrollens innehåll. Eftersom personer med vitt skilda behov kan anses vara sårbara är det emellertid förenat med svårigheter att slå fast ett enhetligt förfarande för identifiering av sårbara personer. Det bör i stället vara omständigheterna i det enskilda fallet som avgör hur sårbarhetskontrollen närmare bör utföras av de myndigheter som är ansvariga för denna kontroll. De ansvariga myndigheterna för sårbarhetskontrollen är fria att utarbeta riktlinjer av hur sårbarhetskontrollen ska genomföras. Som framhålls av bl.a. *Svenska Röda Korset* är sårbarhetskontrollen enligt screeningförfordningen dessutom endast preliminär. Den ska åtföljas av uppföljande bedömningar enligt asylprocedurförfordningen, det nya omarbetade mottagandedirektivet och återvändandedirektivet. Av artikel 12.5 framgår också att sårbarhetskontrollen får ingå i de sårbarhetsbedömningar som görs enligt nämnda rättsakter (om artikel 12.5, se vidare nedan). Det är därför inte avgörande att samtliga sårbarhetsfaktorer identifieras under screeningprocessen och bedömningen om huruvida en person är sårbar i ett eller flera avseenden får göras med viss generositet. En slutgiltig bedömning om huruvida en person är sårbar får göras i ett senare skede av mottagandet.

Regeringen delar sammanfattningsvis den bedömning som görs i promemorian om att kompletterande bestämmelser i nationell rätt till artikel 12.3 inte behövs.

...eller gällande stöd för sökande med särskilda mottagandebehov

I artikel 12.4 i screeningförfordningen anges att om det finns tecken på sårbarhet eller särskilda mottagande- eller förfarandebehov ska den berörda tredjelandsmedborgaren i god tid få lämpligt stöd vid lämpliga anläggningar med hänsyn till vederbörandes fysiska och psykiska hälsa.

I artikel 25 i det nya omarbetade mottagandedirektivet regleras mottagandet av personer med särskilda mottagandebehov. I bedömningen av om det föreligger särskilda mottagandebehov ska personer som omfattas av direktivet hänvisas till lämplig läkare eller psykolog för vidare bedömning av deras psykiska och fysiska tillstånd, om det finns tecken på att deras psykiska eller fysiska hälsa kan påverka deras mottagandebehov (artikel 25.2). De behöriga myndigheterna ska ta hänsyn till resultatet av undersökningen vid beslut om vilken typ av särskilt mottagningsstöd som kan ges till sökanden. I avsnitt 11.12 gör regeringen bedömningen att det inte krävs författningsändringar med anledning av bestämmelserna om sökande med särskilda mottagandebehov. I nämnda avsnitt konstateras bl.a. att även om artikel 25.2 är ny så motsvarar den i stort det som följer av artikel 20 i asylprocedurförfordningen. Artikeln föranleder därför ingen åtgärd eftersom det enligt uppgift från Migrationsverket redan finns fastställda förfaranden för detta med särskilt utbildad personal. I artikel 14 i återvändandedirektivet anges vidare att tredjelandsmedborgare så långt som det är möjligt ska tillhandahållas akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar samt att utsatta personers särskilda behov ska

beaktas. Direktivet är genomfört i svensk rätt (prop. 2011/12:60). Mot denna bakgrund anser regeringen att personer med särskilda mottagandebehov har rätt till sådant stöd som anges i artikel 12.4. Några ytterligare lagstiftningsåtgärder krävs därmed inte. Prop. 2025/26:262

8.7 Identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroll

Regeringens förslag

En polisman ska få kroppsvisitera en person som är skyldig att genomgå screening enligt screeningförfordningen i samband med identifiering eller verifiering av identitet eller en säkerhetskontroll och undersöka hans eller hennes bagage, handresgoods, handväskor och liknande. En sådan åtgärd ska få genomföras i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten.

När en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen bistår Polismyndigheten vid screeningen ska de ha samma befogenheter gällande kroppsvisitation som en polisman har.

En åtgärd som enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks ska även få genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller av en anställd vid Migrationsverket.

Kroppsvisitationen ska inte få göras mer ingående än vad som krävs med hänsyn till ändamålet och ett vittne ska om möjligt närvara. En kvinna ska inte få kroppsvisiteras av eller i närvaro av andra män än läkare eller legitimerade sjuksköterskor. Om en visitation innebär att enbart ett föremål som en kvinna har med sig undersöks, ska visitationen dock få genomföras och bevitnas av en man. Det ska föras protokoll över kroppsvisitationen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt. *Tullverket* instämmer i förslaget, om det införs en skyldighet för myndigheten att hjälpa till vid screening. *Rädda barnen* framför att en särskild utbildning kan behövas för den personal som ska t.ex. kroppsvisitera barn. *Kustbevakningen* framför att myndigheten ser ett behov för tjänstemän vid berörda myndigheter att i samband med aktuella screeningmoment, oberoende av på vilken plats personen påträffas, kunna genomsöka transportmedel i syfte att finna pass, identitetshandlingar och annan för screeningmomenten relevant dokumentation. Myndigheten föreslår att frågan utreds vidare.

Screeningförfordningens krav...

Artikel 14 i screeningförfordningen innehåller bestämmelser om identifiering eller verifiering av identitet. I den mån det inte redan har skett i samband med tillämpningen av artikel 8 i gränskodexen, vilken reglerar in- och utresekontroll av personer, ska identiteten på tredjelandsmedborgare som genomgår screening verifieras eller fastställas. Det kan ske med hjälp av identitetshandlingar, resehandlingar eller annan dokumentation, uppgifter eller information som tillhandahållits av eller erhållits från den berörda tredjelandsmedborgaren och biometriska uppgifter. Artikel 14.2–14.5 reglerar sökningar i unionsdatabaser, såsom CIR och SIS. Enligt artikel 14.6 ska kontrollerna om möjligt också omfatta verifiering av minst ett av de biometriska kännetecknen i en identitetshandling, resehandling eller annan handling.

Säkerhetskontrollen syftar enligt artikel 15 till att verifiera om de personer som ska genomgå screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Säkerhetskontrollen får även omfatta föremål i personens besittning. I syfte att utföra säkerhetskontrollen och i den mån det ännu inte har gjorts under de kontroller som avses i artikel 8.3 i gränskodexen, ska enligt artikel 15.2 sökningar göras i relevanta unionsdatabaser. Här nämns särskilt SIS, in- och utresesystemet, Etias, VIS, och Ecris-TCN, Europoluppgifter och Interpols databaser. Sökningar får också göras i relevanta nationella databaser. Artikel 15.3–15.4 reglerar vissa begränsningar i fråga om sökningar i in- och utresesystemet, Etias och VIS.

...motsvaras av nationell rätt

Förfordningens krav har väsentliga likheter med den kontroll som i dag sker vid yttre gräns enligt gränskodexen och de åtgärder som kan vidtas vid en inre utlänningskontroll i syfte att fastställa en persons identitet. En polisman får redan i dag i samband med inresekontroll enligt gränskodexen kroppsvisitera en utlänning och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande, i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på utlänningens identitet (9 kap. 2 § första stycket UtL). En utlänning som vistas i Sverige är skyldig att på begäran av en polisman överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige (9 kap. 9 § UtL). Om en utlänning inte på begäran överlämnar pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, får en polisman använda samma tvångsmedel som föreskrivs i 9 kap. 2 § första stycket UtL för att söka efter sådana handlingar (9 kap. 9 a § första stycket UtL). Av 5 § lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden framgår bl.a. att om en utlänning vid en kontroll inte på begäran överlämnar pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, får en polisman eller en kustbevakningstjänsteman kroppsvisitera utlänningen eller genomöka ett transportmedel.

Ett inresevillkor enligt artikel 6 i gränskodexen är att personen inte finns registrerad i SIS eller utgör en risk för bl.a. den allmänna ordningen eller den inre säkerheten. Enligt artikel 8 i gränskodexen ska en inresekontroll omfatta dessa omständigheter. I 9 kap. UtL saknas uttryckliga

bestämmelser som anger användandet av tvångsåtgärder i syftet att upptäcka om en person skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. En sådan kontroll får dock anses indirekt innefattas i de åtgärder som kan vidtas för att identifiering enligt 9 kap. 2 § UtIL, eftersom fastställande av en persons identitet är avgörande för att kunna göra en säkerhetsbedömning. Vidare görs redan i dag kontroller i EU-gemensamma system, såsom SIS, i detta syfte (se artikel 15.2 om sökningar i dessa system).

Det bör vara möjligt att kroppsvisitera en utlännings

En fungerade screeningprocess bygger på att identiteten på de personer som ska genomgå processen så långt det är möjligt fastställs. Det främsta verktyget för att klarlägga en utlännings identitet är normalt hans eller hennes hemlandspass eller andra identitetshandlingar som utfärdats av en behörig myndighet i hemlandet. Om en person som ska genomgå screening inte medverkar till att klargöra sin identitet är det, som konstateras i promemorian, viktigt att ansvarig screeningmyndighet har ändamålsenliga verktyg till sitt förfogande.

Tillvägagångssättet för identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 har som sagt väsentliga likheter med den kontroll som i dag sker vid yttre gräns enligt gränskodexens regler respektive i de åtgärder som kan vidtas vid en inre utlänningskontroll i syfte att fastställa en persons identitet. Regeringen anser därför att de tvångsåtgärder som kan användas vid en sådan kontroll för att fastställa en utlännings identitet bör vara vägledande för vilka åtgärder som i detta syfte ska kunna användas vid screening, såväl vid yttre gräns som inom territoriet. Det bör därför, i likhet med vad som föreslås i promemorian, införas en möjlighet till kroppsvisitation som motsvarar den befogenhet till kroppsvisitation som gäller i samband med inresekontroll enligt gränskodexen.

Regeringen anser alltså att det bör införas en möjlighet att kroppsvisitera en person som ska genomgå screening enligt artikel 5.1, 5.2 eller 7.1 i screeningförordningen i samband med identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande. I likhet med vad som gäller enligt 9 kap. 2 § första stycket UtIL bör kroppsvisitation och undersökning av bagage endast få vidtas i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på utlännings identitet.

Kroppsvisitationen bör i första hand utföras av en polisman i likhet med vad som gäller enligt 9 kap. 2 § första stycket och 9 a § första stycket UtIL. Vid genomförande av motsvarande tvångsåtgärd vid inresa gäller att när inresekontrollen sköts av särskilt förordnade passkontrollanter, tulltjänstemän eller tjänstemän vid Kustbevakningen har de samma befogenheter som en polisman har att genomföra en sådan åtgärd. Även andra gränskontrolltjänstemän än polismän bör därför kunna utföra en sådan åtgärd.

Gränskontrolltjänstemän definieras i artikel 2.14 i gränskodexen som en offentlig tjänsteman som i enlighet med nationell rätt tjänstgör vid ett gränsövergångsställe eller längs gränsen eller i omedelbar närhet av en sådan gräns och som enligt gränskodexen och nationell rätt utför gränskontroll. Det bör därför uttryckligen framgå av lag – i likhet med

Prop. 2025/26:262 9 kap. 2 § UtL – att även sådana tjänstemän kan utföra kroppsvisitation. I sammanhanget kan det noteras att en särskilt förordnad passkontrollant utför screening inom Polismyndighetens ansvar och uppdrag, medan tulltjänstemän och tjänstemän vid Kustbevakningen bistår vid screeningen enligt vad som anges i avsnitt 8.2.

En åtgärd som enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks bör dock även få genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller en anställd vid Migrationsverket (jfr 9 kap. 9 a § andra stycket UtL).

De särskilda regler om verkställighet som gäller vid en kroppsvisitation som utförs i samband med en inresekontroll (9 kap. 2 § tredje–femte styckena UtL) bör vara tillämpliga även vid en kroppsvisitation i samband med identifiering eller verifiering av identitet enligt screeningförrordningen. Det innebär bl.a. att kroppsvisitationen inte får göras mer ingående än vad som krävs med hänsyn till ändamålet med åtgärden, att vittne om möjligt ska närvara och att det ska föras protokoll över åtgärden.

Som nämns ovan följer det av screeningförrordningen att identifiering enligt artikel 14 ska göras i den utsträckning det inte har gjorts enligt reglerna i gränskodexen. Det bör alltså inte förekomma att en person genomgår kroppsvisitation både enligt de nationella regler som kompletterar gränskodexen och enligt det nu aktuella förslaget.

För att kunna bedöma om en person skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten bör screeningmyndigheterna kunna ta del av dennes pass eller andra resehandlingar. Detta är av vikt inte enbart i syfte att kontrollera identitet, utan även för att efterforska hur personen tidigare har rest, t.ex. om personen i sitt pass har viseringar från länder där olika terrorgrupper har etablerat sig. Det är därför av betydelse även ur säkerhetssynpunkt att det i samband med screening kan genomföras en kroppsvisitation för att söka efter pass eller andra resehandlingar. Även andra handlingar som kan ha betydelse för säkerhetsbedömningen kan påträffas vid en sådan kontroll, t.ex. anteckningar om resvägar eller kontaktpersoner i Sverige. De överväganden som görs ovan beträffande kroppsvisitation i syfte att fastställa identitet gör sig även gällande i fråga om kroppsvisitation i samband med en säkerhetskontroll. En motsvarande möjlighet till den ovan föreslagna möjligheten till kroppsvisitation för identifiering eller verifiering av identitet bör därför införas för säkerhetskontrollen enligt artikel 15. Åtgärden får vidare anses uppfylla de krav som ställs i skäl 51 i screeningförrordningen.

I sammanhanget bör också nämnas att om det bedöms att en person skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten kan ett säkerhetsärende inledas enligt 1 kap. 7 § UtL. Även LSU skulle kunna aktualiseras i vissa fall.

Sverige har endast yttre gräns till luft och sjö. Någon färjetrafik mellan svensk hamn och tredje land finns inte i dag. I likhet med den bedömning som görs i promemorian anser därför regeringen att behovet av att kunna söka igenom transportmedel vid yttre gräns, som *Kustbevakningen* skulle vilja, inte är motiverat.

Den föreslagna åtgärden måste ställas mot den inskränkning i den enskildes fri- och rättigheter som den innebär. Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot bl.a. kroppsvisitation (2 kap. 6 § första stycket regeringsformen). För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om bl.a. skyddet mot kroppsvisitation (2 kap. 25 § första stycket 3 regeringsformen).

I artikel 8.1 i Europakonventionen anges att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Av artikel 16 i barnkonventionen framgår att inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv, sitt hem eller sin korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder och sitt anseende. Kroppsvisitation är en åtgärd som inskränker rätten till skydd för privatlivet. Sådana inskränkningar godtas endast om de har stöd i lag och om de i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till något av de i artikeln uppräknade allmänna eller enskilda intressena, däribland statens säkerhet, den allmänna säkerheten och förebyggande av oordning eller brott (artikel 8.2). För att åtgärden ska vara tillåten ska det alltså finnas ett angeläget samhälleligt behov av den. Inskränkningen måste också stå i rimlig relation till det intresse den är avsedd att tillgodose.

Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig. Även en undersökning av det som någon bär med sig, t.ex. en väska, räknas hit. En sådan undersökning innebär ett visst besvär för den kontrollerade. Som anges i det föregående kan åtgärden dock vara ett viktigt verktyg för att klarlägga en persons identitet i samband med genomförandet av screening. Det är rimligt att myndigheterna, på samma sätt som vid inre utlänningskontroller som görs inom landet och vid gränsnära områden, kan kroppsvisitera en person som ska genomgå screening och som inte frivilligt överlämnar pass eller andra handlingar. Det finns inte några mindre ingripande åtgärder som är lika väl lämpade och effektiva för ändamålet. Ändamålet med åtgärden får anses godtagbart och den föreslagna befogenheten kan inte anses gå utöver vad som är nödvändigt. Behovet av att kunna kroppsvisitera en person för att söka efter identitetshandlingar i samband med screening väger tyngre än behovet av skydd för den enskildes integritet. Regeringen konstaterar därmed, i likhet med vad som anges i promemorian, att förslaget är förenligt med både regeringsformen och Europakonventionen.

Som utvecklas i promemorian är förslaget tillämpligt även på barn, såväl i sällskap med sina vårdnadshavare som ensamma. En grundläggande utgångspunkt är att enskilda inte i onödan ska utsättas för tvångsåtgärder. Det är även grundläggande att all lagstiftning ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen, som gäller som svensk lag.

Om en åtgärd direkt eller indirekt rör ett barn ska det alltid prövas om åtgärden är förenlig med de rättigheter som tillförsäkras ett barn enligt barnkonventionen. Rättigheterna i barnkonventionen är, som anges ovan, odelbara och ömsesidigt förstärkande. Det betyder bl.a. att de hänsyn som enligt barnkonventionen ska tas till barnets bästa och barnets rätt till sin integritet måste beaktas vid avvägningen mot det behov som finns av

8.8 Nya möjligheter att använda lagrad biometri

Regeringens förslag

Fingeravtryck och fotografier som finns lagrade i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier ska få användas av Migrationsverket och Polismyndigheten vid identifiering eller verifiering av identitet och vid säkerhetskontroll under screeningprocessen.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten lämna ut uppgifter om fingeravtryck eller fotografier som verket behandlar i fråga om identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroll enligt screeningförordningen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte att det ska vara möjligt att använda eller till Polismyndigheten lämna ut biometriska uppgifter vid en säkerhetskontroll under screeningprocessen.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt i frågan. *Polismyndigheten* välkomnar förslaget samt tillägger att säkerhetskontrollen enligt artikel 15 i screeningförordningen är tätt sammanlänkad med identifiering och verifiering av identitet. Det finns därför ett behov av att kunna behandla biometri även då.

Skälen för regeringens förslag

I svensk rätt regleras det, såvitt avser Migrationsverket och Polismyndigheten, i 15 § utlänningsdatalagen (2016:27) för vilka ändamål lagrade fingeravtryck och fotografier i Migrationsverkets register kan användas. I promemorian görs bedömningen att för att screeningprocessen ska få avsedd effekt är det nödvändigt att i nämnda paragraf lägga till att fingeravtryck och fotografier som har lagrats i Migrationsverkets register ska få användas vid identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförordningen. Regeringen delar den bedömningen.

Med hänsyn till de påtagliga beröringspunkter som säkerhetskontrollen enligt artikel 15 har med identifieringen (se avsnitt 8.2) bedömer regeringen, i likhet med *Polismyndigheten*, att uppgifterna i Migrationsverkets register även ska få användas i samband med den säkerhetskontroll som ska göras under screeningprocessen. I övrigt instämmer regeringen i promemorians bedömning att det inte krävs några ytterligare lagändringar i nationell rätt för att screeningmyndigheterna ska kunna behandla biometri på nu aktuellt sätt under screeningprocessen.

För att möjliggöra att Polismyndigheten ska få ta del av dessa uppgifter behöver Migrationsverkets uppgiftsskyldighet gentemot Polismyndigheten utsträckas till att omfatta det nu föreslagna ändamålet. Prop. 2025/26:262

Regeringen återkommer till frågor om personuppgiftsbehandling och förslagens förenlighet med gällande regler i avsnitt 8.11.

8.9 Nya uppgiftsskyldigheter

Regeringens förslag

Polismyndigheten, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen ska till varandra lämna ut de uppgifter som behövs för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppdrag i fråga om identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroll enligt screeningförfordningen.

Den region som har utfört en hälsokontroll enligt screeningförfordningen ska på eget initiativ till Polismyndigheten lämna de uppgifter som behövs och som har framkommit vid kontrollen.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte att Tullverket och Kustbevakningen ska omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt i frågan. *Migrationsverket* anser att även verket bör få ta del av hälsoinformationen från regionerna. *Region Stockholm* framför att det inte är tydligt hur Polismyndigheten ska använda uppgifterna från regionerna utöver att dokumentera dem i screeningformuläret. Regionen framhåller bl.a. vikten av att hälso- och sjukvårdens starka sekretess upprätthålls även inom screeningförfarandet. Även *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* anser att de uppgifter från hälsokontrollen som regionerna föreslås vara skyldiga att lämna till Polismyndigheten ska omfattas av stark sekretess. *Region Västernorrland* framför liknande synpunkter.

Tullverket och *Kustbevakningen* ifrågasätter bl.a. att det i promemorian inte gjorts en analys av hur informationsutbytet ska gå till när de bistår screeningmyndigheterna.

Skälen för regeringens förslag

En ny uppgiftsskyldighet för Migrationsverket och Polismyndigheten

I avsnitt 8.2 föreslås att Polismyndigheten och Migrationsverket ska ansvara för att utföra vissa moment under screeningprocessen. I och med att både Polismyndigheten och Migrationsverket föreslås få ett ansvar för utförandet av screeningen kommer detta sannolikt i praktiken att kräva ett mycket nära samarbete myndigheterna emellan. För att samarbetet ska fungera ändamålsenligt förutsätts ett effektivt informationsutbyte.

Den information som avses i detta sammanhang är uppgifter som rör de moment i screeningprocessen där myndigheterna har ett gemensamt ansvar för utförandet, dvs. identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförfordningen, sårbarhetskontrollen enligt artikel 12.3, registrering av biometriska uppgifter enligt artikel 8.5 d samt ifyllande av screeningformuläret enligt artikel 17 och den avslutande delen av screeningen enligt artikel 18. Det kan exempelvis röra sig om uppgifter om namn, födelsedatum, kön, nationalitet och skäl till att screeningen utfördes.

Sådana uppgifter bedömer regeringen ofta kommer att skyddas av sekretess enligt 21 kap. 5 § och 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Till det ska läggas att bestämmelserna i 20 § utlänningsdatalagen endast avser en skyldighet för Migrationsverket att lämna vissa uppgifter till Polismyndigheten. Med hänsyn till ansvarsfördelningen i screeningprocessen kommer uppgifter med stor sannolikhet även att behöva lämnas från Polismyndigheten till Migrationsverket. Den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL är inte heller avsedd att hantera situationer där det krävs ett regelmässigt informationsutbyte mellan myndigheter (se prop. 1979/80:2 del A s. 91, jfr t.ex. prop. 2015/16:65 s. 94 och prop. 2016/17:58 s. 126). I december 2025 trädde en ny generell sekretessbrytande bestämmelse i kraft som innebär att en myndighet i många fall kan lämna uppgifter till en annan myndighet om det behövs för att bl.a. utreda brott och andra överträdelser av regler (se 10 kap. 15 a § OSL). Även denna bestämmelse gör det möjligt att under vissa förutsättningar lämna ut sekretessbelagda uppgifter gällande utlänningsbeslut som vistas i landet utan tillstånd. Bestämmelsen innebär emellertid inte en skyldighet för myndigheterna att regelmässigt lämna sådana uppgifter som behövs för screeningförfarandet.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det i stället bör införas en ny uppgiftsskyldighet i utlänningslagen med innebörden att Polismyndigheten och Migrationsverket ska utbyta de uppgifter som behövs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag som screeningmyndigheter enligt föreslagna 9 kap. 2 a § UtL. Uppgiftsskyldigheten medför i sin tur att den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 28 § OSL blir tillämplig.

Lagrådet ifrågasätter att uppgiftsskyldigheten ska iakttas på eget initiativ. Det torde enligt *Lagrådet* vara tillräckligt att den mottagande myndigheten gör bedömningen att myndigheten har behov av vissa slags uppgifter och då begär dem. Regeringen håller inte med och anser att det med hänsyn till uppgifternas karaktär och det täta informationsutbyte som kan väntas ske bör vara möjligt att lämna uppgifter så väl på eget initiativ som på begäran. Av samma skäl saknas anledning att förena uppgiftsskyldigheten med ett krav på att uppgiftsutlämnandet ska föregås av en intresseavvägning. Som utvecklas i författningskommentaren förutsätts emellertid att uppgiftsutlämnandet föregås av en nyanserad bedömning hos den överlämnande myndigheten.

Det finns inte anledning till någon ytterligare sekretessreglering. Som redogörs för i promemorian bedöms uppgifterna skyddas av s.k. utlänningssekretess enligt 21 kap. 5 § respektive 37 kap 1 § OSL hos båda myndigheterna.

Som föreslås i avsnitt 8.2 ska Kustbevakningen och Tullverket bistå Polismyndigheten och Migrationsverket vid screeningmomentet identifiering och verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförfordningen samt bistå Polismyndigheten vid en säkerhetskontroll enligt artikel 15 (se föreslagna 9 kap. 2 a § UtLL). Som anges i avsnitt 8.2 kommer det endast att bli fråga om bistånd i undantagssituationer. Det kommer alltså inte att krävas ett dagligt informationsutbyte mellan screeningmyndigheterna å sin sida och Kustbevakningen och Tullverket å andra sidan. Vidare avser biståndet inte screeningprocessen i sin helhet, utan det är begränsat till två moment i processen. Det kan likväl, trots nämnda begränsningar, inte uteslutas att det kan behövas ett effektivt informationsutbyte mellan screeningmyndigheterna, Kustbevakningen och Tullverket när det väl blir aktuellt för dessa myndigheter att hjälpa till. Regeringen anser därför, att den nya uppgiftsskyldigheten som föreslås bör omfatta även dem. Med hänsyn till uppgifternas karaktär och behovet av ett effektivt informationsutbyte finns det inte heller vad gäller dessa myndigheter anledning att låta uppgiftsskyldigheten föregås av en intresseavvägning. Uppgifterna skyddas av den s.k. utlänningssekretessen enligt 21 kap. 5 § respektive 37 kap. 1 § OSL även hos dessa myndigheterna. Någon ytterligare reglering i detta avseende behövs därför inte.

En ny uppgiftsskyldighet bör gälla även för regionerna

Som utvecklats i avsnitt 8.6 kommer hälsokontrollen sannolikt att baseras på ett samtal med den enskilde om dennes hälsotillstånd och eventuell smittexponering. Det kan inte uteslutas att det i det enskilda fallet även kommer att ske en frivillig provtagning i samband med hälsokontrollen. De uppgifter som framkommer vid en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen är sådana som typiskt sett skyddas av sekretess enligt 25 kap. OSL.

Det har i tidigare lagstiftningsärenden ansetts särskilt befogat med stark sekretess i verksamheter inom hälso- och sjukvården, eftersom dessa verksamheter bygger på respekten för individens självbestämmande och integritet. Regeringen har uttalat att det vid överväganden om att utöka uppgiftslämnandet från hälso- och sjukvården finns tungt vägande motstående intressen att beakta. Utöver risken för ökat intrång i skyddet för den personliga integriteten är det framför allt frågan om påverkan på hälso- och sjukvårdens huvuduppdrag som bör tillmätas betydelse. En farhåga är att ett ökat uppgiftslämnande kan leda till sådana förtroendeskoror som medför att verksamheterna får svårare att utföra sina uppdrag (prop. 2024/25:65 s. 129). Regeringen har i flera sammanhang bedömt att uppgiftsskyldigheter därmed inte bör omfatta uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess (se t.ex. prop. 2023/24:85 s. 45–47 och prop. 2024/25:65 s. 130).

Screeningförfordningen ställer krav på att de uppgifter som framkommer vid en hälsokontroll enligt artikel 12.1 ska föras in i det screeningformulär som screeningmyndigheterna ska fylla i enligt artikel 17. Som följer av artikel 2.10 definieras screeningmyndigheter som alla behöriga myndigheter som genom nationell rätt har utsetts att utföra en eller flera av uppgifterna enligt förordningen, med undantag för de hälsokontroller

som avses i artikel 12.1. Utförare av hälsokontrollen är alltså inte screeningmyndigheter och är därmed enligt artikel 17 inte behöriga att föra in uppgifter i screeningformuläret. För att uppgifterna från hälsokontrollen ska kunna föras in i formuläret är det därför en förutsättning att uppgifterna lämnas till en screeningmyndighet som i sin tur för in uppgifterna. I och med screeningförordningens krav på att en screeningmyndighet ska föra in uppgifterna från hälsokontrollen i screeningformuläret finns det inte – trots den risk för den personliga integriteten som framhållits i flera förarbetsuttalanden – utrymme för en annan lösning än att regionerna ska vara skyldiga att lämna de uppgifter som framkommit vid en hälsokontroll till en screeningmyndighet.

Eftersom screeningförordningens krav på införande av uppgifter i formuläret är absolut, finns det inte heller något utrymme att förena en bestämmelse om uppgiftsskyldighet med en intresseavvägning, dvs. en möjlighet för regionerna att göra en bedömning av om det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Lagrådet ifrågasätter att denna uppgiftsskyldighet ska ske på eget initiativ. Synpunkten lämnas mot bakgrund av att paragrafen inte lämnar något utrymme till urval, utan regionen ska till synes lämna alla uppgifter som framkommit vid kontrollen.

Det är regionerna som åläggs ansvaret att utföra hälsokontrollerna enligt screeningförordningen och har därmed bäst förutsättningar att avgöra när och vilka uppgifter som ska lämnas. Uppgiftsskyldigheten bör därför enligt regeringen ske på eget initiativ. Att regionerna ska lämna de uppgifter som har framkommit vid kontrollen till Polismyndigheten innebär att regionerna ska rapportera resultatet av kontrollen. Det är alltså inte alla uppgifter som framkommit vid kontrollen som ska lämnas. För att klargöra detta bör det av lagtexten framgå att endast de uppgifter som behövs ska lämnas.

Migrationsverket önskar även ta del av dessa uppgifter från regionerna och framhåller att uppgifter om en persons hälsotillstånd enligt myndigheten kan vara av betydelse för skyddsbedömningen och bedömningen av särskilda förfarandegarantier enligt asylprocedurförordningen och för beslut om boende, stödinsatser och andra rättigheter enligt mottagandelagen och utlänningslagen. För att minska integritetsintrånget så långt det är möjligt anser regeringen att uppgifterna endast bör lämnas till en av screeningmyndigheterna. Polismyndigheten, som föreslås vara huvudansvarig screeningmyndighet, bör vara ensam mottagare av uppgifterna för att sedan tillse att de förs in i screeningformuläret.

Sammantaget bör det alltså införas en uppgiftsskyldighet för regionerna med innebörden att uppgifterna på eget initiativ ska lämnas till Polismyndigheten. Bestämmelsen medför i sin tur att den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 28 § OSL blir tillämplig.

Uppgifterna om den enskildes hälsotillstånd som Polismyndigheten enligt den föreslagna uppgiftsskyldigheten ska motta från regionerna skyddas av sekretess hos Polismyndigheten enligt bestämmelserna om sekretess i ärenden som rör utlännningar. Regeringen har förståelse för de farhågor som framförs av remissinstanserna i detta avseende. Den tillämpliga bestämmelsen om sekretess i 37 kap. 1 § första stycket OSL

innebär emellertid en presumtion för sekretess för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Uppgifterna får därigenom ett fullgott skydd hos Polismyndigheten. Risker för att uppgifter sprids på ett sätt som innebär men för den personliga integriteten med anledning av regionernas uppgiftsskyldighet bör därför vara låg. Utlämnande av uppgifter som rör enskildas hälsotillstånd torde i den aktuella situationen tvärtom nästan alltid anses vara till men för den enskilde. Regeringen anser därför att någon ytterligare reglering i detta avseende inte är påkallad. Regeringen konstaterar att det kommer att krävas rutiner vid ett informationsutbyte för att inte fler personer inom Polismyndigheten än nödvändigt hanterar känsliga och sekretessbelagda uppgifter. Det kan även finnas sekretess mellan olika verksamhetsgrenar inom Polismyndigheten som behöver beaktas (se 8 kap. 2 § OSL). Hur det säkerställs är ytterst en fråga för myndigheten.

Regeringen återkommer till frågor om personuppgiftsbehandling och förslagens förenlighet med gällande regler i nästa avsnitt.

8.10 Frågor om personuppgiftsbehandling

Regeringens bedömning

Förslagen är förenliga med EU:s dataskyddsförordning samt utlänningsdatalagen, Kustbevakningens och Tullverkets dataskyddsförfattningar och patientdatalagen.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Kustbevakningen och *Tullverket* framför bl.a. att det i den fortsatta beredningen behöver en analys göras av huruvida de bestämmelser som föreslås har stöd i befintlig dataskyddsreglering.

Skälen för regeringens bedömning

Förslagen innebär en ökad personuppgiftsbehandling

Screeningförordningen reglerar inte personuppgiftsbehandling. Screeningförordningen förutsätter dock att den enskilde tredjelandsmedborgarens personuppgifter behandlas av screeningmyndigheterna i de olika moment som ingår i screeningprocessen och att dessa samlas i det screeningformulär som ska upprättas enligt artikel 17. Det rör sig om uppgifter om bl.a. namn, födelsedatum, kön, nationalitet, skäl till att screeningen utfördes, uppgifter från hälsokontrollen och från sårbarhetskontrollen om ansökan om internationellt skydd har gjorts. Det kan vidare röra sig om huruvida sökningarna i relevanta databaser har lett till en träff, skälen till den irreguljära resan samt rese- och identitetshandlingar. Vidare ska biometriska uppgifter upptas under screeningprocessen.

De myndigheter som kommer att behandla personuppgifter under screeningprocessen är de föreslagna screeningmyndigheterna, dvs. Migrationsverket och Polismyndigheten, samt regionerna som föreslås ansvara för hälsokontrollen. Därutöver kan, som påpekas av *Tullverket* och *Kustbevakningen*, även dessa myndigheter komma att behandla personuppgifter i de fall som de bistår screeningmyndigheterna.

EU:s dataskyddsförordning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), kallad EU:s dataskyddsförordning, utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU.

Varje behandling av personuppgifter måste enligt EU:s dataskyddsförordning vila på en rättslig grund (artikel 6). Den behandling av personuppgifter som myndigheter utför görs huvudsakligen med stöd av de rättsliga grunder som kommer till uttryck i artikel 6.1 c eller e, och som enligt artikel 6.3 ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt. Den rättsliga grunden enligt artikel 6.1 c innebär att behandlingen är laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Den rättsliga grunden enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen innebär att behandlingen är laglig om den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Regeringen har tidigare bedömt att all verksamhet som en myndighet bedriver, inom ramen för sin befogenhet, är av allmänt intresse (prop. 2017/18:105 s. 56 och 57).

Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, kallad dataskyddslagen, innehåller kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Av 2 kap. 2 § 1 i den lagen framgår att personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning bl.a. om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse.

Screeningmyndigheterna, dvs. Migrationsverket och Polismyndigheten, föreslås utföra uppgifter av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, dvs. screeningförordningen och de nationella bestämmelser som kompletterar förordningen. Dessutom innehåller förordningen rättsliga förpliktelser som innebär att personuppgifter behöver behandlas. Såväl artikel 6.1 c som artikel 6.1 e kan således utgöra rättslig grund för den personuppgiftsbehandling som screeningmyndigheterna behöver utföra enligt förslagen. Detsamma gäller Kustbevakningens och Tullverkets personuppgiftsbehandling i biståndssituationer. I överensstämmelse med artikel 6.3 är syftet med behandlingen fastställt i den rättsliga grunden. Även de övriga kraven i den artikeln, bl.a. i fråga om proportionalitet, är enligt regeringens bedömning uppfyllda. En närmare proportionalitetsbedömning redovisas nedan under rubriken *Förslagen är nödvändiga och proportionerliga*.

Screeningmyndigheterna, Kustbevakningen, Tullverket och regionerna kommer i sin verksamhet att även behandla känsliga personuppgifter. Det

är fråga om bl.a. biometriska uppgifter, uppgifter om den enskildes hälsotillstånd och uppgifter som kan framkomma i samband med sårbarhetskontrollen såsom uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning.

Behandlingen av känsliga personuppgifter regleras i artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning. Sådan behandling är som huvudregel förbjuden. I artikel 9.2 anges ett antal undantagsfall när sådan behandling får ske. Ett sådant undantag är om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g).

Vad som är ett allmänt intresse är inte definierat i EU:s dataskyddsförordning. I förarbetena till dataskyddslagen konstateras att det är svårt att på ett generellt plan definiera vad som skiljer ett allmänt intresse från ett viktigt allmänt intresse. Regeringen har dock uttalat att det utgör ett viktigt allmänt intresse att svenska myndigheter, även utanför området myndighetsutövning, kan bedriva den verksamhet som tydligt faller inom ramen för deras befogenheter på ett korrekt, rättssäkert och effektivt sätt (prop. 2017/18:105 s. 83 och prop. 2022/23:34 s. 130). Mot den bakgrunden har berörda myndigheter rättsligt stöd enligt EU:s dataskyddsförordning att behandla även känsliga personuppgifter.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att berörda myndigheter har rättsligt stöd enligt EU:s dataskyddsförordning att behandla personuppgifter i screeningprocessen.

Utlänningsdatalagen

Stöd för behandling av personuppgifter kan också framgå av särskilda registerförfattningar. Migrationsverkets behandling av personuppgifter regleras i utlänningsdatalagen (2016:27) och utlänningsdataförordningen (2016:30). Utlänningsdatalagen gäller även vid behandling av personuppgifter i Polismyndighetens verksamhet som rör utlänningars inresa och vistelse i Sverige och utresa eller avlägsnande från Sverige (3 §). Lagen gäller inte vid behandling av personuppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för brottsdatalagen (2011:1177).

Utlänningsdatalagen syftar till att ge Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i sin verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling. Utlänningsdatalagen innehåller specifika ändamålsbestämmelser som anger den yttersta ram inom vilken personuppgifter får behandlas (se 11–13 §§ utlänningsdatalagen). Migrationsverket och Polismyndigheten får, som redogörs för närmare i promemorian, behandla personuppgifter om det behövs för t.ex. handläggning av ärenden som rör inresa och vistelse i Sverige, kontroll av en utlänning i samband med inresa och utresa, samt kontroll under vistelsen i Sverige (se 11 § första stycket 1 och 2 utlänningsdatalagen). Screeningförordningen och de kompletterande

Prop. 2025/26:262 bestämmelserna i nationell rätt bedöms falla inom tillämpningsområdet för 11 §.

Av 13 § första stycket utlänningsdatalagen följer att personuppgifter som behandlas enligt 11 § även får behandlas när det är nödvändigt för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen, en annan myndighet eller en enskild, om uppgifterna lämnas med stöd av lag eller förordning, eller en utländsk myndighet, ett EU-organ eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet av uppgifterna följer av Sveriges medlemskap i EU eller av uppgiftsskyldighet enligt en internationell konvention som Sverige har tillträtt eller enligt ett av riksdagen godkänt avtal med främmande stat eller mellanfolklig organisation. Personuppgifter som behandlas enligt 11 och 12 §§ får enligt 13 § andra stycket behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Vidare tillåter utlänningsdatalagen behandling av känsliga personuppgifter för ändamål som avses i 11 §, dvs. bl.a. i fråga om ärenden om en utlännings inresa i Sverige och i samband med gränskontroll (14 §). Bestämmelsen i 11 § får, som anges ovan, enligt regeringens mening anses vara tillämplig även på de åtgärder som vidtas inom ramen för screeningprocessen.

Kustbevakningens och Tullverkets dataskyddsförfattningar

Kustbevakningens personuppgiftsbehandling i den operativa verksamheten regleras främst genom kustbevakningsdatalagen (2019:429), som kompletterar EU:s dataskyddsförordning.

Av kustbevakningsdatalagen framgår att lagen gäller för behandling av personuppgifter i Kustbevakningens operativa verksamhet som bl.a. rör sjöövervakning (2 §). Personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att övervaka den allmänna ordningen och säkerheten till sjöss samt bedriva den kontroll och tillsyn som Kustbevakningen är skyldig att utföra (7 § 1). Av 12 § framgår att känsliga personuppgifter enligt 9.1 EU:s dataskyddsförordning får behandlas när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Kustbevakningen bedriver kontinuerligt sjöövervakning genom att patrullera längs den svenska kusten med såväl fartyg som flygplan. Även viss patrullering med bil förekommer som ett led i övervakningen av hamnområden. Att inhämta, bearbeta och riktat sprida information från olika samverkansmyndigheter och samverkansorgan är också ett grundläggande moment inom sjöövervakningen. I Kustbevakningens uppgift att bedriva sjöövervakning ingår, enligt 2 § förordningen (2019:84) med instruktion för Kustbevakningen, att ansvara för eller bistå andra myndigheter med övervakning, brottsbekämpande verksamhet samt kontroll och tillsyn i enlighet med vad som närmare anges i 3–10 §§ (se prop. 2018/19:16 s. 44). Att bistå Migrationsverket och Polismyndigheten under delar av screeningprocessen som regeringen nu föreslår får anses ha ett naturligt samband med den verksamhet som anges i 7 § 1 kustbevakningsdatalagen. Mot denna bakgrund bedöms Kustbevakningen ha erforderligt rättsligt stöd för att kunna behandla personuppgifter i screeningprocessen i en sådan biståndssituation som föreslås i avsnitt 8.2.

För behandling av personuppgifter i Tullverkets verksamhet finns bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning i tulldatalagen (2026:127). Enligt 2 § tulldatalagen får Tullverket behandla personuppgifter i verksamhet med bl.a. övervakning, revision och annan kontroll eller analys, fullgörande av förpliktelser som följer av internationella åtaganden samt någon annan liknande uppgift som Tullverket ska utföra såsom t.ex. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten. Uppgifter som behandlas enligt 2 § får även behandlas för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket de samlades in (8 §). Sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning, får behandlas om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen (9 §).

Att bistå Migrationsverket och Polismyndigheten under delar av screeningprocessen som regeringen nu föreslår och i förekommande fall behandla personuppgifter inom ramen för sådant bistånd, innebär dock att Tullverkets personuppgiftsbehandling sker i en annan verksamhet än myndighetens egen. Det kan konstateras att EU:s dataskyddsförordning kommer att gälla för en stor del av den personuppgiftsbehandling som kan komma att följa av Tullverkets bistånd. Det kan samtidigt inte uteslutas att tulldatalagen kan komma att gälla i vissa fall. Vilket av regelverken som gäller för en viss behandling av personuppgifter får ytterst avgöras utifrån vilken myndighet som behandlar de aktuella personuppgifterna och vad syftet med behandlingen är.

Sammanfattningsvis bedöms Tullverket, liksom Kustbevakningen, ha erforderligt rättsligt stöd för att kunna behandla personuppgifter i screeningprocessen i en sådan biståndssituation som föreslås i avsnitt 8.2.

Närmare om behandling av personuppgifter i samband med en hälsokontroll

Patientdatalagen (2008:355) kompletterar EU:s dataskyddsförordning och är tillämplig vid vårdgivares behandling av personuppgifter (1 kap. 1 och 4 §§). Lagen är tillämplig i en vårdgivares kärnverksamhet, alltså då vårdgivaren tillhandahåller hälso- och sjukvård åt patienter. De bestämmelser som tillåter behandling av personuppgifter och känsliga personuppgifter inom tillämpningsområdet för patientdatalagen har ansetts förenliga med EU:s dataskyddsförordning (se prop. 2017/18:171 s. 76, 77, 162 och 163). I fråga om hälso- och sjukvården får känsliga personuppgifter enligt EU:s dataskyddsförordning behandlas bl.a. om personuppgiftsbehandling är nödvändig av skäl som hör samman med bl.a. tillhandahållande av hälso- och sjukvård (artikel 9.2 h). Enligt 2 kap. 7 a § patientdatalagen får personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning, dvs. känsliga personuppgifter, behandlas med stöd av artikel 9.2 h i förordningen under förutsättning att kravet på tystnadsplikt i artikel 9.3 i förordningen är uppfyllt.

Regionerna föreslås genomföra hälsokontrollerna under screeningprocessen. Som konstateras i avsnitt 8.2 bedöms denna kontroll ha likheter med den hälsoundersökning som regionerna ska erbjuda asylsökande och andra utlänningar enligt gällande regelverk på området. Den behandling av känsliga uppgifter och personuppgifter som kan vänas ske i samband

Prop. 2025/26:262 med kontrollen bedöms ha stöd i såväl EU:s dataskyddsförordning som patientdatalagen.

Förslagen är nödvändiga och proportionerliga

Som redovisas ovan finns det rättsligt stöd för den personuppgiftsbehandling som screeningförordningen tillsammans med de föreslagna kompletterande reglerna till förordningen kommer att medföra. Enligt regeringen lever behandlingen även upp till kravet på proportionalitet. Syftet med behandlingen är att myndigheterna ska kunna säkerställa att screeningprocessen kan genomföras på ett effektivt sätt och i enlighet med förordningens bestämmelser. Behandlingen är vidare nödvändig för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden enligt screeningförordningen. Personuppgiftsbehandlingen är sammantaget förenlig med det krav på proportionalitet som följer av EU:s dataskyddsförordning.

9 Eurodacförordningen

9.1 Inledning

Eurodac är ett EU-gemensamt informationssystem innehållande fingeravtryck, som har skapats för att hjälpa till att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Systemet inrättades genom 2000 års Eurodacförordning (Rådets förordning [EG] nr 2725/2000 av den 11 december 2000 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Dublinkonventionen). Syftet var att underlätta tillämpningen av Dublinförordningen, som före 2003 benämndes Dublinkonventionen. I juni 2013 antogs en omarbetad Eurodacförordning (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning [EU] nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning [EU] nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa [omarbetning]). Den största förändringen var att brottsbekämpande myndigheter under vissa villkor gavs tillgång till uppgifter i Eurodac för att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra allvarliga brott.

Syftet med den nu aktuella omarbetade Eurodacförordningen är att omvandla det befintliga Eurodacsystemet till en omfattande databas för asyl och migration som innehåller mer exakta och fullständiga uppgifter om olika kategorier av personer, däribland personer som ansöker om internationellt skydd och personer som reser olagligt till unionen. Förordningen syftar i synnerhet till att stödja asylsystemet och hjälpa till med att hantera olagliga förflyttningar över medlemsstaternas yttre

gränser, bidra till genomförandet av vidarebosättningsförordningen och massflyktsdirektivet, bidra till skyddet av barn och fastställa villkoren för åtkomst till Eurodac för brottsbekämpande ändamål.

Prop. 2025/26:262

9.2 Utökad upptagning av biometriska uppgifter

Regeringens förslag

Migrationsverket och Polismyndigheten ska få fotografera en utlänning och ta hans eller hennes fingeravtryck om utlänningen omfattas av en skyldighet enligt Eurodacförordningen att lämna biometriska uppgifter. Vid vidarebosättning ska fotografi och fingeravtryck även få tas av en utlandsmyndighet. Möjligheten att ta fingeravtryck och fotografier vid en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl ska samtidigt upphävas.

Det fotografi och de fingeravtryck som tas vid en inre utlänningskontroll för överföring till Eurodac ska omedelbart förstöras när kontrollen har genomförts, om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

De biometriska uppgifter som inte ska förstöras ska få lagras i Migrationsverkets register över fotografier och fingeravtryck.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Sveriges advokatsamfund* är kritiskt till att Eurodac utvidgas från en fingertrycksdatabas till ett system med övervakningsverktyg för lagring av biometriska uppgifter. *Malmö kommun* anser att hantering av biometriska data utgör en inskränkning av rätten till skydd för privatliv och integritet.

Migrationsverket anser att regeringen bör överväga att införa ett tillägg i utlänningsdatalagen för att möjliggöra återanvändning av biometriska uppgifter som finns lagrade i det nationella registret i syfte att uppfylla skyldigheter enligt Eurodacförordningen.

Skälen för regeringens förslag

Hittillsvarande ordning kan med vissa kompletteringar bestå

Eurodac innehåller fingeravtryck från de tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som har fyllt 14 år och som ansöker om internationellt skydd eller som grips i samband med att de olagligen passerar en medlemsstats yttre gräns. En medlemsstat får även ta fingeravtryck från de personer som har påträffats utan rätt till det på dess territorium för att kontrollera om personerna tidigare har lämnat in en ansökan om internationellt skydd i en annan medlemsstat.

Genom 2024 års Eurodacförordning görs det bl.a. ändringar i fråga om vilka uppgifter som ska tas och överföras till Eurodac. De centrala

Prop. 2025/26:262 förändringarna är att även fotografier ska överföras och att fingeravtryck ska tas från sex års ålder. Dessa biometriska uppgifter ska tas och överföras från personer som ansöker om internationellt skydd (artikel 15.1), har registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt vidarebosättningsförordningen (artikel 18.1 och 18.2), har beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram (artikel 20.1), omhändertags av de behöriga kontrollmyndigheterna i samband med att de olagligen passerar en medlemsstats yttre gräns (artikel 22.1), vistas olagligen inom en medlemsstats territorium (artikel 23.1), har landsatts efter en sök- och räddningsinsats som avses i asyl- och migrationshanteringsförordningen (artikel 24.1) eller har beviljats tillfälligt skydd på medlemsstatens territorium i enlighet med massflyktsdirektivet (artikel 26.1). Bestämmelserna anger de närmare förutsättningarna för upptagning av och överföring av biometriska uppgifter till Eurodac, exempelvis när uppgifterna ska tas och vilka tidsfrister som gäller för överföring. Förordningen föreskriver också en skyldighet för berörda personer att lämna sina biometriska uppgifter. Den anger däremot inte vilka nationella myndigheter som ska vara behöriga att vidta åtgärden. Detta måste regleras i nationell rätt.

Det är i dag Migrationsverket och Polismyndigheten som enligt 9 kap. 8 § UtL har befogenhet att ta fingeravtryck till Eurodac. Dessa uppgifter får, förutom i de fall där det framkommit att utlänningen har rätt att vistas i Sverige, lagras i det nationella register som Migrationsverket för med stöd av 15 § utlänningsdatalagen. Fotografier som tas med stöd av utlänningslagen lagras med stöd av utlänningsdatalagen i den centrala utlänningsdatabasen (CUD) hos Migrationsverket. Uppgifterna i registren ska gallras när den registrerade blir svensk medborgare eller i andra fall senast tio år efter det att uppgiften registrerades (3 § utlänningsdataförordningen). I promemorian görs bedömningen att Polismyndigheten och Migrationsverket även fortsättningsvis ska vara de nationella myndigheter som ska ansvara för upptagandet av biometriska uppgifter enligt Eurodacförordningen. Vidare föreslås att även utlandsmyndigheterna ska få ta upp biometriska uppgifter, eftersom upptagandet i ärenden om vidarebosättning som regel sker vid en utlandsmyndighet. Regeringen instämmer i den bedömningen.

Den nuvarande ordningen för att uppta biometriska uppgifter till Eurodac bör som utgångspunkt bestå. Polismyndigheten har redan i dag befogenhet att verkställa beslut om att ta upp fingeravtryck till Eurodac som Migrationsverket fattar med stöd av paragrafen, vilket har bedömts utgöra en av de tvångsåtgärder som kan tillgripas om en person vägrar att lämna sina biometriska uppgifter till Eurodac (jfr bl.a. 10 § första stycket 4 polislagen [1984:387], prop. 1983/84:111 s. 95 och Polislagen – en kommentar, Juno, Munck m.fl., 2025-02-09, kommentaren till 10 § polislagen). Vidare finns redan i dag möjlighet att med stöd av paragrafen lagra uppgifter i Migrationsverkets register (jfr 15 § utlänningsdatalagen). Även de ytterligare uppgifter som ska tas enligt Eurodacförordningen bedöms kunna sparas i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier, vilket regeringen återkommer till nedan.

Bestämmelserna i 9 kap. 8 § UtL bör kompletteras på så sätt att Migrationsverket, Polismyndigheten och i förekommande fall en utlandsmyndighet ska få fotografera en utlänning och ta hans eller hennes finger-

avtryck om utlännningen omfattas av en skyldighet att lämna biometriska uppgifter i enlighet med bl.a. artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1 Eurodacförordningen. Som en del av svensk rätts anpassning till den EU-rättsliga systematiken bör möjligheten att ta fingeravtryck och fotografier vid en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl upphävas (jfr avsnitt 7.2).

Efterföljande behandling av biometriska uppgifter som upptagits till Eurodac

De biometriska uppgifter som har tagits till Eurodac kommer att finnas kvar hos Migrationsverket även efter det att uppgifterna har registrerats i Eurodac. Det finns inga bestämmelser i Eurodacförordningen om hur uppgifterna då ska hanteras. För behandling av uppgifterna hos Migrationsverket, som i det här fallet inte behandlar uppgifterna i ett brottsbekämpande syfte, finns det bestämmelser i EU:s dataskyddsförordning, som kompletteras av dataskyddslagen (2018:218) och utlänningsdatalagen.

Dataskyddsförordningen innehåller allmänna bestämmelser som gäller för all personuppgiftsbehandling som faller inom dess tillämpningsområde. Bestämmelserna innebär bl.a. att personuppgifter inte får behandlas på ett sätt som är oförenligt med de ändamål för vilka de samlades in och inte får förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Behandlingen av personuppgifter måste vila på en rättslig grund, t.ex. vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Biometriska uppgifter räknas som känsliga personuppgifter och behandling får endast ske i undantagsfall. Ett sådant undantag är att behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Som regeringen har konstaterat tidigare är den rättsliga grunden för den personuppgiftsbehandling som får utföras enligt utlänningsdatalagen fastställd i den nationella rätten på ett sådant sätt som krävs enligt dataskyddsförordningen (prop. 2017/18:254 s. 15 f.). Migrationsverket har genom 15 § utlänningsdatalagen redan i dag rättsligt stöd för att föra register över fingeravtryck och fotografier som tagits med stöd av bl.a. 9 kap. 8 § UtL. Paragrafen reglerar uttömmande för vilka ändamål som uppgifterna i registren får användas. I lagstiftningsarbetet om anpassning av utlänningsdatalagen till dataskyddsförordningen gjordes bedömningen att den personuppgiftsbehandling som regleras i 15 § utlänningsdatalagen är förenlig med förordningen (prop. 2017/18:254 s. 35). Även i andra lagstiftningsärenden har regeringen gjort bedömningen att personuppgiftsbehandlingen enligt 15 § utlänningsdatalagen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och att förutsättningarna för att tillämpa undantaget i dataskyddsförordningen även i övrigt är uppfyllda (prop. 2021/22:81 s. 52 och prop. 2024/25:176 s. 45).

Hänvisningen i 15 § utlänningsdatalagen till 9 kap. 8 § UtL innebär fortsättningsvis att även fingeravtryck och fotografier som tas upp med stöd av Eurodacförordningen ska få lagras i Migrationsverkets register. Någon lagändring i det avseendet är inte nödvändig. Som konstateras i promemorian uppstår emellertid frågan om det finns behov av att lagra även dessa nya uppgifter. En ny möjlighet att ta upp och lagra fingeravtryck och fotografier utgör en inskränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. För att en sådan inskränkning ska vara tillåten krävs att den har stöd i lag och det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till bland annat den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller till förebyggande av oordning eller brott. Den utökade möjligheten att ta upp biometriskas uppgifter innebär även en begränsning av de rättigheter som följer av artikel 7 och 8 i EU-stadgan. Vidare måste behandlingen vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning.

Det finns skillnader mellan Eurodacförordningen och utlänningsdatalagen när det gäller på vilket sätt fingeravtryck eller fotografier får användas. Svenska myndigheter ska enligt Eurodacförordningen använda uppgifterna bl.a. i syfte att underlätta tillämpningen av asyl- och migrationshanteringsförordningen och vidarebosättningsförordningen. Uppgifterna ska vidare användas i identifieringssyfte, bl.a. i förhållande till andra EU-gemensamma informationssystem och för personer som vistas olagligt i medlemsstaterna för att avgöra vilka lämpliga åtgärder som ska vidtas av medlemsstaterna. Uppgifterna används även för att förhindra, upptäcka och utreda allvarlig brottslighet samt för vissa statistiska ändamål på EU-nivå. De fingeravtryck eller fotografier som finns i Migrationsverkets register får emellertid enligt utlänningsdatalagen användas för delvis andra syften, som prövning av ansökningar där skyddsskäl åberopas, i ärenden om avvisning och utvisning, om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som har kommit in till Migrationsverket och om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot det fingeravtrycks- och signalementsregister som Polismyndigheten för (15 § andra stycket 1, 2, och 4–6 utlänningsdatalagen).

Utredning av en persons identitet är av betydelse för Migrationsverkets handläggning av ärenden både vad gäller prövning av asylskäl, fastställande av ansvarig medlemsstat enligt EU-förordningar och för att underlätta vid eventuell återresa eller svenskt medborgarskap. Fingeravtryckskontroller är en viktig del av det arbetet. Vidare kan en sökning mot Polismyndighetens fingeravtrycksregister visa om personen är känd sedan tidigare som dömd eller misstänkt gärningsman i Sverige. En sådan sökning kan även i vissa fall visa om en person är internationellt efterlyst av Interpol. Liksom för sökningen mot Migrationsverkets eget register kan sökningen mot Polismyndighetens register utgöra en viktig del i arbetet att klarlägga identiteten, genom att det där finns uppgifter om namn, nationalitet m.m. Sökningen kan därmed på samma sätt som en sökning i Migrationsverkets eget register bidra till att verifiera tidigare känd identitet eller, om annan identitet påträffas, aktualisera ytterligare utredning. Informationen kan också vara av vikt inför utredningssamtal för att kunna vidta eventuella åtgärder, exempelvis i fall då en sökande varit dömd för våldsbrott. I vissa fall kan även en träff mot fingeravtryck insända från

Interpol hjälpa den sökande att styrka asylskäl om exempelvis efterlysningen är utfärdad av en stat där dödsstraff utmäts. Migrationsverket använder sig även vid behov av automatiserade fotojämförelser som ett komplement till andra undersökningar när det gäller att knyta inkomna fotografier till en identitet. Detta förfarande medför bl.a. att handläggningstiderna i asylprocessen kan kortas, fler uppenbart ogrundade asylansökningar kan upptäckas, identiteten på fler personer kan fastställas och arbetet med återresor kan effektiviseras (prop. 2015/16:65 s. 74–75 och prop. 2017/18:254 s. 35).

Riksdagen har nyligen beslutat att ytterligare uppgifter ska få lagras i registren. Det gäller fingeravtryck och fotografier som tagits vid en inre utlänningskontroll för att kontroll i enlighet med VIS-förordningen eller vid en ansökan om nationell visering (prop. 2024/25:176 s. 42–46 och 57–59). Lagändringarna börjar gälla den dag regeringen bestämmer. Enligt regeringen innebär en möjlighet att spara och jämföra biometriska uppgifter från ansökningar om nationell visering en minskad risk för att den som ansöker om nationell visering, eller något annat tillstånd för inresa och vistelse, kan göra det under fler än en identitet. Det ökar också möjligheterna för svenska myndigheter att fastställa identiteten på en utlänning som påträffas i Sverige och som inte kan styrka sin identitet eller rätt att vistas i landet (prop. 2024/25:176 s. 43). Vidare har regeringen i lagstiftningsarbetena beträffande in- och utreseförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in-och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna [EG] nr 767/2008 och [EU] nr 1077/2011) och den reviderade VIS-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2021/1134 av den 7 juli 2021 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar [EG] nr 767/2008, [EG] nr 810/2009, [EU] 2016/399, [EU] 2017/2226, [EU] 2018/1240, [EU] 2018/1860, [EU] 2018/1861, [EU] 2019/817 och [EU] 2019/1896 och om upphävande av rådets beslut 2004/512/EG och 2008/633/RIF, i syfte att reformera informationssystemet för viseringar) anfört att möjligheten att spara och jämföra biometriska uppgifter är ett viktigt verktyg för att motverka att personer som inte har rätt att vistas i Sverige ändå fortsätter att uppehålla sig här, vilket är angeläget för upprätthållandet av den inre säkerheten. Det har bedömts ligga i linje med förordningarnas syften. Jämförelser av biometriska uppgifter har även bedömts som avgörande för att kunna upptäcka personer som uppträder under olika identiteter (prop. 2021/22:81 s. 51 och prop. 2024/25:176 s. 58).

Som konstateras i promemorian innebär lagring i Migrationsverkets register av fotografier och fingeravtryck som tas till Eurodac alltså att uppgifterna får lagras för delvis andra syften än vad som gäller om uppgifterna enbart lagras i Eurodac. Som redogjorts för ovan och i promemorian ger registret svenska myndigheter större möjligheter till en effektiv migrationsprocess, att identifiera personer i olika ärenden, motverka användandet av falska identiteter samt upptäcka personer som har begått brott i Sverige än vad som följer av enbart Eurodacförordningen.

Regeringen instämmer därför i bedömningen i promemorian att det finns behov av att i Migrationsverkets register spara de ytterligare biometriska uppgifter som tas till Eurodac och att de angivna intressena är ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till förebyggande av nationell och allmän säkerhet samt förebyggande av oordning. Intresset av att svenska myndigheter ges ökade möjligheter till en effektiv migrationsprocess, att identifiera personer i olika ärenden, att motverka användandet av falska identiteter samt att upptäcka personer som har begått brott i Sverige väger tyngre än det intrång i den personliga integriteten som lagring av de biometriska uppgifterna innebär för den enskilde. Intrånget går inte heller utöver målen med lagringen. I den bedömningen beaktas bl.a. att det i utlänningsdatalagen är uttömmande reglerat för vilka ändamål som fotografier och fingeravtryck som tagits med stöd av utlänningslagen får behandlas och att det i utlänningsdataförordningen finns bestämmelser om gallring. Personuppgiftsbehandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Förutsättningarna för att tillämpa undantaget i dataskyddsförordningen är även i övrigt uppfyllda. Sammantaget bedömer regeringen att behandlingen är proportionerlig och förenlig med Europakonventionen, EU-stadgan och dataskyddsförordningen.

I dag sparas inte de fotografier eller fingeravtryck som tas i samband med en inre utlänningskontroll om det framkommer att personen har rätt att vistas i Sverige (9 kap. 8 § andra stycket UtL). Av tydlighetskäl bör det regleras att de uppgifter som tas till Eurodac i samband med en inre utlänningskontroll omedelbart ska förstöras om det framkommer att utlännningen har rätt att vistas i Sverige.

Det saknas inom ramen för detta lagstiftningsärende förutsättningar att möjliggöra sådan återanvändning av lagrade uppgifter för att uppfylla skyldigheter enligt Eurodacförordningen som *Migrationsverket* efterfrågar.

9.3 Sänkt åldersgräns för att ta fingeravtryck i vissa fall

Regeringens förslag

Fingeravtryck ska få tas upp från en utlänning som är lägst sex år om utlännningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige, om utlännningen omfattas av en skyldighet att lämna biometriska uppgifter i enlighet med Eurodacförordningen, om det finns grund för att besluta om förvar eller om utlännningen påträffas vid en inre utlänningskontroll utan att kunna identifieras.

Utredningens förslag (SOU 2024:80)

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Majoriteten av remissinstanserna är positiva till förslaget eller har inga invändningar mot det. Bland dessa kan *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Migrationsverket*, *Polismyndigheten* och *Statskontoret* nämnas. *Jämställdhetsmyndigheten* instämmer också i utredningens förslag och menar att den ökade möjligheten att ta fingeravtryck på barn kan förbättra möjligheterna att identifiera barn som befinner sig i utsatthet.

Ett antal remissinstanser riktar kritik mot eller avstyrker förslaget ur bl.a. ett barnrättsperspektiv. *Rädda Barnen* anser att förslaget kan vara positivt ur ett barnrättsperspektiv om det underlättar familjeåterförening och kan motverka att barn försvinner eller far illa, men ifrågasätter ändå om åtgärden kan anses proportionerlig. Organisationen anser bl.a. att det ska finnas ett uttryckligt förbud mot tvångsåtgärder vid upptagning av fingeravtryck och fotografering av barn. Några remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund*, anser att utredningen inte i tillräcklig grad överväger och bedömer åtgärdernas konsekvenser utifrån ett barnrättsperspektiv. *IMER-förbundet*, *Sveriges Stadsmissioner* och *Lunds universitet (Samhällsvetenskapliga fakulteten)* anser att en sänkt åldersgräns utgör ett intrång i den personliga och kroppsliga integriteten och står i skarp kontrast till barnkonventionens princip om barnets bästa och icke-diskrimineringsprincip. *Institutet för mänskliga rättigheter*, som avstyrker förslaget, påpekar bl.a. att det kan finnas risk för att ännu yngre barn kommer att tvingas lämna fingeravtryck, eftersom det inte går att garantera att den åldersbedömning som Migrationsverket gör är korrekt.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Institutet för mänskliga rättigheter avstyrker förslaget med hänvisning till att det inte kan antas ha en signifikant påverkan på antalet utvisningar som kan verkställas. Institutet menar därmed att ingreppet i den personliga integriteten varken kan anses vara nödvändigt eller proportionerlig. *Rädda Barnen* motsätter sig att biometriska uppgifter tas av barn, men anser att när så sker måste användning av våld mot barn eller deras föräldrar undvikas. *Burlövs kommun* anser att förslaget kan innebära vinster ur ett barnskydds- och trygghetsperspektiv men endast är acceptabelt om åtgärden utformas och tillämpas på ett sätt som är förenligt med barnkonventionen. Kommunen efterfrågar därför förstärkta skyddsmekanismer kopplade till proportionalitet och nödvändighet. *Malmö kommun* ifrågasätter den sänkta åldersgränsen med hänvisning till att uppgifterna kan komma att samlas in med tvång och delas mellan medlemsstaterna.

Skälen för regeringens förslag

Fingeravtryck ska få tas från den som har fyllt sex år

Enligt 9 kap. 8 § UtL får fingeravtryck tas från barn som har fyllt 14 år. Som framgår ovan är en av de centrala förändringarna i 2024 års Eurodac-

Prop. 2025/26:262 förordning att åldersgränsen för upptagande av biometriska uppgifter sänks till sex år. Bestämmelserna i 9 kap. 8 § UtIL behöver därför anpassas till förordningen. Eftersom paragrafen också utgör grund för upptagande av fingeravtryck i andra situationer än till Eurodac aktualiseras frågan om åldersgränsen ska sänkas till sex år även i dessa fall.

I samband med att åldersgränsen på 14 år infördes uttalades att principen om barnets bästa starkt talar för att den nya möjligheten ta fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll även skulle gälla i förhållande till barn. Det konstaterades bl.a. att det finns barn som lever i Sverige utan att ansöka om uppehållstillstånd eller som efter att ha fått avslag på en sådan ansökan lever kvar i landet utan att ha kontakt med myndigheterna. Barn som lever utanför samhället på detta sätt löper särskilt stor risk för att fara illa och behöver skyddas (prop. 2020/21:159 s. 18 och 19). Dessa överväganden gör sig gällande även i dag.

Gränsen för när fingeravtryck får tas upp från underåriga varierar såväl i svensk utlänningsrätt som i de EU-rättsakter som reglerar upptagning av fingeravtryck. I många fall gäller dock en åldersgräns om sex år. Exempel på detta finns i de nationella bestämmelserna om ansökan om pass, uppehållstillstånd eller uppehållstillståndskort (2 § passförordningen [1979:664] samt 9 kap. 8 a § andra stycket och 8 g § andra stycket UtIL). Förutom i Eurodacförordningen finns en åldersgräns på sex år t.ex. i EU:s reviderade VIS-förordning och i EU:s id-kortförordning (Rådets förordning [EU] 2025/1208 av den 12 juni 2025 om säkrare identitetskort för unionsmedborgare och uppehållshandlingar som utfärdas till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de utövar rätten till fri rörlighet). En studie som föregick revideringen av VIS-förordningen visade att en sänkning av åldersgränsen för lagring av fingeravtryck i VIS från tolv år till sex år skulle bidra till att målen för systemet uppnås på ett bättre sätt, till exempel när det gäller att underlätta kampen mot identitetsbedrägerier. Studien visade också att en sänkning av åldersgränsen kan stärka förebyggandet av och kampen mot kränkningar av barns rättigheter, särskilt genom att möjliggöra identifiering eller verifiering av identiteten på barn som befinner sig i en situation där deras rättigheter har kränkts eller kan kränkas. Som exempel anges barn som är offer för människohandel eller försvunna barn eller barn som söker asyl utan att medföljas av en vuxen. (European Commission: Directorate-General for Migration and Home Affairs, *Feasibility and implications of lowering the fingerprinting age for children and on storing a scanned copy of the visa applicants' travel document in the Visa Information System (VIS) – Final Report*, 2018, samt skäl 10 i den reviderade VIS-förordningen.) Dessutom har en generell studie om fingeravtrycksigenkänning för barn som har genomförts på uppdrag av EU-kommissionen visat att fingeravtryck som tagits på barn från sex års ålder kan användas för igenkänning och automatisk jämförelse om avtrycket är av bra kvalitet (European Commission Joint Research Centre, *Fingerprint Recognition for Children*, 2013. Report EUR 26193 EN). I kommissionens förslag till Eurodacförordning betonas dessutom behovet av att kunna identifiera de barn som anländer olagligt till unionen, antingen ensamma eller tillsammans med sina familjer. Att även mindre barn identifieras bedöms kunna bidra till familjeåterförening och förebygga risken för att barn exploateras (kommissionens förslag till Eurodacförordning 2016, Bryssel

den 4.5.2016, COM(2016) 272 final, 2016/0132 (COD), s. 13 och kommissionens förslag till Eurodacförordning 2020, Bryssel den 23.9.2020, COM(2020) 614 final, 2016/0132 (COD), s. 41 och skäl 44).

Mot denna bakgrund anser regeringen att en möjlighet att ta upp fingeravtryck med stöd av 9 kap. 8 § UtL från den som är yngre än 14 år skulle öka möjligheterna att identifiera barn som t.ex. har avvikit under migrationsprocessen eller skilts från sina föräldrar och på så sätt bättre skydda dem mot att fara illa. Med hänsyn till intresset av en enhetlig åldersgräns bör den nedre åldersgränsen bestämmas till sex år. Det kan förekomma fall, som *Institutet för mänskliga rättigheter* påpekar, då den exakta åldern för barnet inte kan fastställas helt säkert, med följderna att ännu yngre barn än sex år tvingas lämna fingeravtryck. Regeringen kan dock konstatera att myndigheterna redan i dag behöver göra bedömningar av barns ålder i samband med att de tar upp fingeravtryck. Frågeställningen är alltså inte ny och det framstår som osannolikt att detta blir ett svårt problem för myndigheterna att hantera i praktiken.

Förslaget om sänkt åldersgräns är förenligt med principen om barnets bästa

En grundläggande utgångspunkt är att enskilda inte i onödan ska utsättas för tvångsåtgärder. Det är även grundläggande att all lagstiftning ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen som gäller som svensk lag. Enligt konventionen ska det vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa, vare sig åtgärderna vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ (artikel 3). Vidare gäller bl.a. att inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privatliv (artikel 16).

Som påpekas i promemorian och av utredningen och flera remissinstanser innebär en möjlighet att ta upp fingeravtryck från barn i större utsträckning än i dag vissa negativa konsekvenser för barn. Det utgör ett påtvingat kroppsligt ingrepp och ett intrång i den personliga integriteten. Förslaget medför även att barns fingeravtryck och fotografier i många fall kommer att lagras i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier (jfr förslaget i avsnitt 9.2). Även detta utgör ett intrång i den personliga integriteten.

Regeringen anser att de skäl som ligger bakom en sänkning av åldersgränsen för att få fingeravtryck tagna väger mycket tungt och kan motivera dessa intrång. Som framgår ovan anses det dessutom enligt gällande rätt som proportionerligt och nödvändigt att ta fingeravtryck från barn som är yngre än 14 år i flera situationer. De skäl som talar för att sänka åldersgränsen för upptagning av fingeravtryck gör sig gällande även i fråga om lagring av uppgifterna i Migrationsverkets register. Lagringen av fingeravtryck är också en nödvändig förutsättning för att den utökade möjligheten att ta upp fingeravtryck och använda dessa i större utsträckning än i dag ska få avsedd effekt och att fingeravtrycken ska kunna användas för identifiering. Intresset av att lagra uppgifterna väger upp den integritetskränkning som lagringen innebär, även med beaktande av det särskilda skydd för barn som barnkonventionen ställer upp.

Även om det kan verka skrämmande för barn att få sina fingeravtryck tagna kan det hanteras genom att fingeravtrycken alltid tas på ett barnvänligt och barnanpassat sätt med beaktande av principen om barnets bästa på samma sätt som i andra situationer då fingeravtryck tas på barn. Barnet behöver få information som syftet med åtgärden på ett barnvänligt och barnanpassat sätt. Särskilt stöd kan behövas exempelvis för ensamkommande barn eller barn med funktionsnedsättning. Barnets bästa ska alltså vara centralt både i hur fingeravtryck tas och vid bedömningen av i vilka situationer det är lämpligt att fingeravtryck tas.

Regeringen anser sammantaget, till skillnad från bl.a. *Rädda Barnen* och Institutet för mänskliga rättigheter, att det är proportionerligt i förhållande till syftet med åtgärden och det intrång som åtgärden innebär samt kan anses förenligt med barnets bästa att med stöd av 9 kap. 8 § UtIL ta fingeravtryck från barn som har fyllt sex år.

9.4 Eurodacförordningens förhållande till dataskyddsregleringen

Regeringens förslag

Eurodacförordningen ska undantas från tillämpningsområdet för lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.

Regeringens bedömning

Det krävs inte några lagändringar för att dataskyddslagen ska vara tillämplig vid behandling av personuppgifter enligt Eurodacförordningen.

Promemorians förslag och bedömning

Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänt om dataskyddsregleringen

EU:s dataskyddsförordning reglerar behandling av personuppgifter inom EU. Dataskyddsförordningen kompletteras av dataskyddslagen. Dataskyddsförordningen är dock inte tillämplig på den behandling av personuppgifter som myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder (artikel 2.2 d i dataskyddsförordningen). För personuppgiftsbehandling inom detta område gäller i stället dataskyddsdirektivet, som har genomförts i svensk rätt genom brottsdatalogen.

Brottsdatalagen gäller vid behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder. Den gäller också vid behandling av personuppgifter som en behörig myndighet utför i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet (1 kap. 2 §).

Eurodacförordningens förhållande till de allmänna dataskyddsreglerna

I Eurodacförordningen anges att dataskyddsförordningen är tillämplig när medlemsstaterna behandlar personuppgifter i enlighet med förordningen, såvida inte behandlingen utförs av medlemsstaternas utsedda myndigheter eller kontrollmyndigheter i syfte att förhindra, utreda, upptäcka eller lagföra terroristbrott eller andra grova brott, däribland att värna om den allmänna säkerheten och förhindra hot mot den. I dessa fall är i stället dataskyddsdirektivet tillämplig på behandling av personuppgifter som utförs av myndigheterna i dessa syften (jfr skäl 77 och 78).

Behandling av personuppgifter enligt Eurodacförordningen kan alltså omfattas av antingen dataskyddsförordningen eller brottsdatalagens tillämpningsområde. Ett första krav för att brottsdatalagen ska vara tillämplig är att behandlingen av personuppgifter utförs av en myndighet som fullgör uppgifter inom brottsdatalagens tillämpningsområde, en så kallad behörig myndighet. Därutöver krävs att behandlingen av personuppgifter i det enskilda fallet sker antingen i ett brottsbekämpande syfte eller i syfte att upprätta allmän ordning och säkerhet. När en behörig myndighet behandlar personuppgifter för något annat syfte gäller inte lagen (1 kap. 2 och 6 §§ brottsdatalagen och prop. 2017/18:232 s. 430). Enligt Eurodacförordningen ska de nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med dataskyddsdirektivet vara tillämpliga på behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i medlemsstaterna i syfte att förhindra, utreda, avslöja eller lagföra terroristbrott eller andra allvarliga brott enligt förordningen (skäl 78). Brottsdatalagen är alltså tillämplig vid behandling av personuppgifter enligt förordningen, om behandlingen sker i syfte att förhindra, utreda, avslöja eller lagföra terroristbrott eller andra allvarliga brott. Dataskyddsförordningen är direkt tillämplig vid de nationella myndigheternas behandling av personuppgifter enligt förordningen, i den mån behandlingen inte sker i syfte att förhindra, utreda, upptäcka eller lagföra terroristbrott eller andra grova brott (jfr skäl 53 och 54). Dataskyddslagen innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen på nationell nivå. Det bedöms inte krävas några ändringar i nationell rätt för att dataskyddslagen ska vara tillämplig vid behandling av personuppgifter enligt Eurodacförordningen.

Eurodacförordningens förhållande till utlänningsdatalagen och polisens brottsdatalag

Utöver dataskyddslagen och brottsdatalagen finns ett antal kompletterande registerförfattningar som reglerar hur personuppgifter får hanteras i vissa verksamheter. Utlänningsdatalagen gäller vid behandling av personuppgifter i Migrationsverkets, Polismyndighetens och utlandsmyndigheternas verksamheter enligt utlännings- och medborgarskapslag-

Prop. 2025/26:262 stiftningen. Dataskyddslagen är subsidiär i förhållande till utlänningsdatalagen. Lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, polisens brottsdatalog, gäller utöver brottsdatalagen vid behandling av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål vid Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Säkerhetspolisen. Polisens brottsdatalog tar alltså över i de fall som den avviker från brottsdatalagen. Personuppgiftsbehandling som sker i enlighet med Eurodacförordningen faller alltså under det generella tillämpningsområdet för både utlänningsdatalagen och polisens brottsdatalog.

När en EU-förordning träder i kraft blir den automatiskt en del av medlemsstatens nationella rättssystem. Medlemsstaterna får i princip inte vidta några implementeringsåtgärder, utan förordningen ska tillämpas som lag. Vid införandet av utlänningsdatalagen gjordes därför undantag från lagens tillämpningsområde i fråga om vissa direkt tillämpliga EU-förordningar, bl.a. Eurodacförordningen, i syfte att säkerställa att frågor inte blir dubbelreglerade samt att det inte införs regler som står i strid med direkt tillämpliga EU-förordningar. I förarbetena till polisens brottsdatalog anges att det inte är möjligt att i polisens brottsdatalog reglera all personuppgiftsbehandling som Polismyndigheten genomför inom brottsdatalagens tillämpningsområde och att lagen därför inte bör gälla vid behandling av personuppgifter som regleras särskilt i vissa andra uppräknade författningar (prop. 2017/18:269 s. 148). Med anledning av detta har ett antal undantag gjorts från lagens tillämpningsområde, bl.a. för personuppgiftsbehandling som sker med stöd av SIS-förordningarna, Etias-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd [Etias] och om ändring av förordningarna [EU] nr 1077/2011, [EU] nr 515/2014, [EU] 2016/399, [EU] 2016/1624 och [EU] 2017/2226), den reviderade VIS-förordningen och in- och utreseförordningen (se prop. 2021/22:81 s. 55, prop. 2020/21:222 s. 58, prop. 2022/23:66 s. 39 och 40 och prop. 2024/25:176 s. 62 och 63).

I likhet med bedömningen i promemorian anser regeringen att det även i fråga om Eurodacförordningen bör gälla att sådan personuppgiftsbehandling som sker med stöd av förordningen undantas från tillämpningsområdet för polisens brottsdatalog.

10 Asyl- och migrationshanteringsförordningen

10.1 Inledning

Asyl- och migrationshanteringsförordningen ersätter Dublinförordningen. Den nya förordningen, som har ett vidare syfte än Dublinförordningen, fastställer en gemensam ram för hantering av asyl och migration inom unionen. Förordningen innehåller i likhet med Dublinförordningen kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är

ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Förordningen inför även en obligatorisk solidaritetsmekanism som möjliggör ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna. Syftet är att stärka medlemsstaternas beredskap att hantera migration, klara situationer med migrationstryck och underlätta solidaritetsstöd mellan medlemsstaterna.

Prop. 2025/26:262

10.2 Överklagande av beslut om överföring

Regeringens förslag

Ett beslut om överföring enligt artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska få överklagas till en migrationsdomstol i enlighet med det som föreskrivs i förordningen. Ett överklagande av ett sådant beslut ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut ska överklagandet ha kommit in till den migrationsdomstol som meddelade beslutet inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Sveriges advokatsamfund* är kritiskt och avstyrker förslaget om en kortare överklagandefrist. Enligt advokatsamfundet riskerar förslaget att medföra en avsevärd försämring av den enskildes rätt till domstolsprövning och försämrad rättssäkerhet. Advokatsamfundet framför bl.a. att en överklagandefrist om tre veckor är nödvändig för att den enskilde ska få tillräcklig tid för att förstå beslutets innebörd, söka juridisk rådgivning och utforma ett överklagande. Även *Institutet för mänskliga rättigheter* är kritiskt till tidsfristerna om en vecka för överklagande av vissa beslut.

Skälen för regeringens förslag

En särskild reglering om överklagande av överföringsbeslut

Asyl- och migrationshanteringsförordningen anger, i likhet med Dublinförordningen, kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Förordningen innehåller vissa nyheter i förhållande till Dublinförordningen. Exempelvis har, för att säkerställa ett snabbt fastställande av ansvarig medlemsstat, flera tidsfrister förkortats. Merparten av bestämmelserna i förordningen, inklusive de flesta bestämmelserna om tidsfrister, är direkt tillämpliga och berörs inte närmare i denna proposition. Några bestämmelser i förordningen som behöver uppmärksammas särskilt är däremot bestämmelserna om rättsmedel.

Som tidigare ska sökanden eller, i fråga om återtagande, en sådan annan person som avses i förordningen, ha rätt till ett effektivt rättsmedel i form

av överklagande eller omprövning i domstol när det gäller ett beslut om överföring. Detta framgår av artikel 43.1 första stycket i förordningen. Av andra stycket, som saknar tidigare motsvarighet, framgår begränsningar av omfattningen av en sådan prövning. Av artikel 43.2 framgår vidare att medlemsstaterna ska föreskriva en tidsperiod om minst en vecka men högst tre veckor efter meddelandet av ett beslut om överföring, inom vilken den berörda personen får utöva sin rätt enligt artikel 43.1 (i Dublinförordningen anges i stället att en skälig tidsfrist ska föreskrivas).

Det finns i dag inte någon uttrycklig bestämmelse i utlänningslagen som reglerar möjligheten till överklagande av överföringsbeslut enligt Dublinförordningen. Enligt 1 kap. 9 § UtL ska det som föreskrivs om avvísning och utvisning i utlänningslagen i tillämpliga delar även gälla för sådana beslut om överföring. Både Migrationsverkets och Polismyndighetens beslut om överföring kan alltså överklagas till en migrationsdomstol (14 kap. 2 och 3 §§ UtL samt rättsfallet MIG 2016:4). Regeringen anser, i och med den nya asyl- och migrationshanteringsförordningen, att överklagande av överföringsbeslut bör regleras särskilt. De beslut om överföring som anges i artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen bör få överklagas till en migrationsdomstol i enlighet med den artikeln.

Inte heller när det gäller frister för att överklaga beslut om överföring enligt Dublinförordningen finns någon särskild reglering i svensk rätt i dag. Det innebär att allmänna förvaltningsrättsliga regler gäller och att överklagandet ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet (44 § förvaltningslagen). Artikel 43.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen hindrar inte att den nuvarande överklagandefristen behålls. Som konstateras i promemorian kan en bibehållen överklagandefrist ha flera fördelar. Jämfört med en kortare överklagandefrist kan det bl.a., som *Sveriges advokatsamfund* är inne på, ge den enskilde mer tid att förstå beslutets innebörd, söka juridisk rådgivning och formulera ett överklagande. Tre veckor är dessutom en frist som är väl etablerad i svensk rätt, vilket kan bidra till förutsebarhet och enhetlighet i rättstillämpningen. Kortare överklagandefrist bör därför generellt sett inte införas. Regeringen konstaterar samtidigt att tre veckor är den maximala tidsfrist som får föreskrivas enligt förordningen och att det av skälen till förordningen också framgår att tidsfristerna för bl.a. överklaganden bör harmoniseras och förkortas för att säkerställa ett snabbt fastställande av ansvarig medlemsstat, utan att det för den delen påverkar sökandens grundläggande rättigheter (skäl 64). Det talar för en kortare tidsfrist för beslut om överföring. Som utvecklas i avsnitt 5.2 anser regeringen också att utgångspunkten bör vara att svensk rätt inte ska vara mer förmånlig än vad EU-rätten kräver, förutsatt att det inte finns starka skäl som talar för att avvika från den mest restriktiva regleringen.

Som framhålls i promemorian bör de beslut om överföring som avses i asyl- och migrationshanteringsförordningen regelmässigt vara av enklare karaktär. Den prövning som ska göras bör inte vara särskilt juridiskt komplicerad utan begränsad till vissa objektiva konstaterbara fakta. Det handlar alltså om ärenden med begränsad komplexitet. Med hänsyn till detta delar regeringen den bedömning som görs i promemorian att en veckas överklagandefrist för överföringsbeslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen framstår som välvägd med beaktande av behovet av ett snabbt förfarande och kraven på rättssäkerhet. Regeringen

anser därför, till skillnad mot Sveriges advokatsamfund och *Institutet för mänskliga rättigheter*, att omständigheterna i detta fall sammantaget är så speciella att överklagandefristen vid överklagande till migrationsdomstol bör vara en vecka. I bedömningen har hänsyn tagits till vilken påverkan en kortare överklagandefrist kan få för bl.a. barn, särskilt ensamkommande barn. Regeringen konstaterar att det enligt artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska utses en företrädare eller tillfällig företrädare som har till uppgift att bistå barnet i asylprocessen (se avsnitt 14.1).

I likhet med vad som gäller i dag bör överklagandet ges in till den myndighet som har fattat beslutet. I dag kan beslut om överföring fattas av både Migrationsverket och Polismyndigheten. I promemorian föreslås ingen ändring i det avseendet. Regeringen ser inte heller något skäl att ändra vilka myndigheter som ska vara beslutande med anledning av den nya asyl- och migrationshanteringsförordningen. Motsvarande överklagandefrist, dvs. en vecka, bör även gälla vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

Ett beslut om överföring är omedelbart verkställbart. Av 12 kap. 9 a § UtlL framgår att om en utlänning har överklagat ett överföringsbeslut enligt Dublinförordningen, och inom överklagandetiden yrkat inhibition, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången som utlänningen yrkar inhibition. Det framgår också av paragrafen att ett beslut om att avslå ett sådant yrkande ska vara motiverat. Den nuvarande ordningen i 12 kap. 9 a § UtlL är i enlighet med förordningen och bör behållas. Hittillsvarande hänvisning till Dublinförordningen bör ändras så att hänvisning i stället sker till asyl- och migrationshanteringsförordningen. Det kan konstateras att den ovan föreslagna ordningen med en tidsfrist om en vecka för överklagande av överföringsbeslut innebär att även en begäran om inhibition måste göras inom en vecka.

Hänvisningar till Dublinförordningen

Återstående hänvisningar till Dublinförordningen i utlänningslagen och i lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar bör ändras så att de i stället avser asyl- och migrationshanteringsförordningen.

11 Mottagandedirektivet

11.1 Inledning

Det nya omarbetade mottagandedirektivet trädde i kraft den 11 juni 2024 och ska genomföras i svensk rätt senast den 12 juni 2026. Omarbetningen av direktivet har bl.a. syftat till att fastställa standardvillkor för mottagande av sökande för att ge dem en tillräcklig levnadsstandard och jämförbara levnadsvillkor i alla medlemsstater. En harmonisering av mottagningsvillkoren för sökande syftar till att begränsa sekundära förflyttningar som orsakas av skillnader i mottagningsvillkoren (skäl 11). Direktivet inne-

Prop. 2025/26:262 håller artiklar om bl.a. utbildning, sysselsättning samt materiella mottagningsvillkor som mat, logi, kläder och hygienprodukter.

För att säkerställa att sökande behandlas lika i hela unionen ska direktivet vara tillämpligt under alla stadier och på alla typer av förfaranden för internationellt skydd, på alla platser och anläggningar där sökande inkvarteras och så länge som de får uppehålla sig på medlemsstaternas territorium i egenskap av sökande. Materiella mottagningsvillkor bör finnas tillgängliga för sökande från det att de uttrycker sin vilja att ansöka om internationellt skydd till tjänstemän vid de behöriga myndigheterna i enlighet med asylprocedurförordningen (skäl 7).

Sökande omfattas av direktivet så länge som ansökan om internationellt skydd inte har avgjorts slutligt. Om ansökan avslås och det finns verkställbara beslut om avvisning eller utvisning omfattas personerna i stället av återvändandedirektivet.

11.2 Direktivet har behandlats i flera lagstiftningsärenden

I september 2021 fick en särskild utredare i uppdrag att föreslå bl.a. en ny ordning för det initiala mottagandet av asylsökande, hur en anmälningsplikt kan utformas och hur områdesbegränsningar kan införas samt att se över det svenska regelverket i fråga om mottagningsvillkor så att det inte är mer förmånligt än miniminivåerna enligt EU-rätten (se dir. 2021:71, dir. 2022:16, dir. 2023:93 och dir. 2024:47). Utredningen lämnade i november 2022 delbetänkandet En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64). Vissa av förslagen i delbetänkandet har lett till lagstiftning (se prop. 2024/25:49). I oktober 2024 lämnade utredningen slutbetänkandet Mottagandelagen – En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande (SOU 2024:68). Den 26 mars 2026 beslutade regeringen propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229). I den behandlas dels återstående delar av delbetänkandets förslag, dels slutbetänkandets förslag. Det föreslås bl.a. en ny lag som ska ersätta LMA. Syftet med den nya mottagandelagen är att förbättra förutsättningarna för ett ordnat mottagande och en effektivare återvändandeprocess samt att minska utanförskapet. Lagen ska gälla för asylsökande och utlänningar som omfattas av massflyktsdirektivet. Lagen kommer att ha ett bredare tillämpningsområde än mottagandedirektivet, som omfattar en utlänning som har sökt skydd så länge ansökan inte har avgjorts slutligt. Utlänningar som omfattas av lagen ska även fortsättningsvis ha rätt till bistånd i form av boende, dagersättning och särskilt bidrag. Villkoren för rätten till dagersättning skärps och dagersättningen ska kunna sättas ned om en utlänning inte fullgör sina skyldigheter. Sökande ska bl.a. vara skyldiga att vistas inom ett begränsat geografiskt område och medverka i närvarokontroller på asylboendet. Därutöver ska Migrationsverket kunna fatta individuella beslut om boendeskyldighet och anmälningsskyldighet. En anmälningsskyldighet införs för utlänningar som har meddelats ett avlägsnandebeslut. Sökande och ensamkommande barn ska ges rätt att arbeta utan arbetstillstånd först efter en viss tid i Sverige. Lagändringarna

föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026. Regeringen konstaterar att delar av mottagandedirektivet genomförs i den propositionen. Prop. 2025/26:262

Regeringen gav i augusti 2023 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna om förvar i utlänningslagen i syfte att skapa ett modernt och ändamålsenligt regelverk. Utredningen överlämnade i januari 2024 delbetänkandet Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar (SOU 2024:5). Förslagen i delbetänkandet har lett till lagstiftning (se prop. 2024/25:161). I februari 2025 överlämnade utredningen slutbetänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16). Regeringen har samma dag som denna proposition beslutats även beslutat propositionen Skärpta regler för uppsikt och förvar (prop. 2025/26:265). Regeringen föreslår bl.a. utökade möjligheter för att ta en utlännings i förvar och att tiden som en utlännings får vara förvarstagen inför en av- eller utvisning ska motsvara den längsta tid som är tillåten enligt EU-rätten. Det föreslås även nya alternativ till förvar, bland annat att utlänningsen ska kunna åläggas en skyldighet att vistas inom ett visst område, som ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning. Regeringen föreslår också att det ska vara möjligt att placera förvarstagna som utgör en säkerhetsrisk på en särskild säkerhetsavdelning på förvaret. Vidare föreslås bl.a. att rätten till offentligt biträde stärks, särskilt för barn. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 21 juli 2026 med undantag för ett fåtal ändringar i utlänningslagen som föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026 respektive den 1 december 2027 eller den tidigare dag som regeringen bestämmer. Regeringen behandlar inom ramen för det lagstiftningsärendet behovet av lagstiftningsändringar med anledning av mottagandedirektivets bestämmelser om förvar.

11.3 Ytterligare åtgärder för att genomföra direktivet

I detta avsnitt behandlas genomförandet av mottagandedirektivet i de delar som inte omfattas av nämnda lagstiftningsärenden. En utgångspunkt vid genomförandet bör vara att svensk rätt inte ska vara mer förmånlig än vad EU-rätten kräver.

11.4 Boende på bestämd plats när en sökande befinner sig i gränsförfarandet

Regeringens förslag Migrationsverket ska få besluta att en sökande, vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen, under prövningen av ansökan ska bo enbart på en bestämd plats i närheten av den yttre gränsen eller i andra anvisade områden inom svenskt territorium. Ett sådant beslut ska inte få överklagas.
--

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum* avstyrker förslaget och invänder mot att beslutet inte ska kunna överklagas. *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)* anser att beslut som inskränker rörelsefriheten ska omfattas av rätten att överklaga enligt artikel 29 i mottagandedirektivet. Vidare påtalar UNHCR bl.a. att beslutet ska meddelas skriftligen och ta hänsyn till relevanta aspekter av sökandens situation, inklusive särskilda mottagandebehov samt följa proportionalitetsprincipen. *Rädda barnen* påtalar att regeringen måste säkerställa att barns rättigheter genomsyrar utformningen av boenden för sökande.

Skälen för regeringens förslag

Migrationsverket ska få besluta att sökanden ska bo på en bestämd plats

Av artikel 43.2 i asylprocedurförordningen framgår att när en sökande av internationellt skydd är föremål för gränsförfarandet enligt förordningen ska de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att förhindra irreguljär inresa på sitt territorium utformas i enlighet med mottagandedirektivet. Vidare framgår av artikel 54.1 i asylprocedurförordningen bl.a. att under prövningen av ansökningar som är föremål för ett gränsförfarande ska en medlemsstat, i enlighet med artikel 9 i mottagandedirektivet, som en allmän regel kräva att de sökande vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller transitområdena, eller på andra anvisade områden inom sitt territorium, med fullt beaktande av den medlemsstatens särskilda geografiska förhållanden.

För att säkerställa att svensk rätt är förenlig med artiklarna 43.2 och 54.1 i asylprocedurförordningen krävs regler i svensk rätt som särskilt begränsar rörelsefriheten för sökande vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet. Migrationsverket bör få befogenhet att besluta om boendeplats för sökande inom gränsförfarandet. Kommissionen har varit tydlig med sin tolkning att rörelsebegränsningen enligt artikel 9 inte utgör ett frihetsberövande. Det är i gränsförfarandet en obligatorisk åtgärd som medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa. Asylprocedurförordningen och mottagandedirektivet måste förutsättas vara förenliga med rätten till rörelsefrihet enligt artikel 2 i Europakonventionens fjärde tilläggsprotokoll.

Av artikel 54.1 i asylprocedurförordningen framgår att en sökande ska vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller transitområdena, eller på andra anvisade områden inom sitt territorium. Migrationsverket planerar visserligen för att tillhandahålla boenden i närheten av internationella flygplatser, vilka i nuläget bedöms kunna erbjuda ett tillräckligt antal platser för sökande i gränsförfarandet (se Migrationsverkets rapport Redovisning av uppdraget att förbereda för ett reformerat mottagningssystem, Ju2024/00608). Det är enligt regeringens mening lämpligt att ta höjd för möjligheten att kunna tillhandahålla boenden för sökanden i gränsförfarandet även på andra platser om behov skulle uppstå.

Som *UNHCR* påpekar bör Migrationsverket vid sitt beslut om sökandens boende ta hänsyn till relevanta aspekter av sökandens situation, inklusive särskilda mottagandebehov samt följa proportionalitetsprincipen. Detta ligger i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Förslaget omfattar barn och aktualiserar därför även barnkonventionen som gäller som lag i Sverige. Förslaget syftar till att säkerställa att svensk rätt är förenlig med asylprocedurförordningen. Migrationsverket har ett ansvar för att asylboendena lokaliseras och utformas med hänsyn till barns särskilda behov av och rätt till bl.a. trygghet, fysisk och psykisk hälsa, utbildning och en meningsfull fritid. Vid alla åtgärder som rör barn, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen). Även vid bedömningen av vilket boende familjen ska tilldelas eller erbjudas plats på ska Migrationsverket ta hänsyn till principen om barnets bästa. Enligt förslaget till den nya mottagandelagen ska familjer, i enlighet med mottagandedirektivet, hållas samman om familjemedlemmarna samtycker till det och det inte finns särskilda skäl att frångå principen om familjesammanhållning. Att Migrationsverket ska ta hänsyn till om personen är i behov av särskilt stöd och beakta den speciella situationen för sökande med särskilda mottagandebehov framgår av artiklarna 20, 24 och 25 i mottagandedirektivet. Barnfamiljer, ensamkommande barn och personer med funktionsnedsättning är exempel på utlännningar som mer sannolikt har sådana särskilda behov.

Det ska inte vara möjligt att överklaga beslutet

Av artikel 29.1 i mottagandedirektivet framgår att medlemsstaterna ska se till att beslut som fattas enligt artikel 9 – som påverkar sökande individuellt – kan överklagas. Beslutet om boende på bestämd plats inom ramen för gränsförfarandet är visserligen ett beslut i ett enskilt fall, men det kommer inte vara möjligt för Migrationsverket att beakta andra omständigheter än att utlänningsansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen. Prövningen hos överinstansen skulle därmed vara mycket begränsad om ett sådant beslut skulle kunna överklagas. Det är inte heller möjligt att överklaga att personen befinner sig i gränsförfarandet. För det fall sökande har särskilda mottagandebehov tar Migrationsverket hänsyn till detta vid placeringen med stöd av artiklarna 20, 24 och 25 i direktivet. Bedömningen av särskilda mottagandebehov behöver inte följa ett administrativt förfarande och kan inte heller överklagas (jfr artikel 25.3 och 29). Sammanfattningsvis instämmer regeringen i promemorians bedömning att det inte bör vara möjligt att överklaga beslut om boende på bestämd plats under gränsförfarandet.

11.5 Ytterligare omständigheter ska få beaktas vid bedömningen av om det finns risk för att sökande avviker

Regeringens förslag

För sökande av internationellt skydd ska det, vid bedömningen av om det finns risk för att den sökande avviker, även få tas hänsyn till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med asyl- och migrationshanteringsförordningen. Detsamma ska gälla om en sökande har överförs till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med asyl- och migrationshanteringsförordningen, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Vidare ska hänsyn få tas till om ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum* avstyrker förslaget när det gäller att hänsyn får tas till om ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad, eftersom det riskerar leda till schablonmässiga bedömningar som inte vilar på en individuell och framåtsyftande prövning av faktisk avvikanderisk eller hot mot allmän ordning. *Förvaltningsrätten i Göteborg* invänder inte mot att komplettera de nationella kriterierna för avvikanderisk men anser att skälet för utvidgningen inte har motiverats i tillräcklig utsträckning, bl.a. samspelet med bestämmelser om beslut om boendeskyldighet och rörelsebegränsning i nya mottagandelagen.

Skälen för regeringens förslag

Hänsyn bör tas till var den sökande är skyldig att befinna sig enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen

De hänsyn som får tas vid bedömningen av om det finns risk för att en utlänning avviker vid tillämpningen av utlänningslagen regleras i 1 kap. 15 § UtlL. Enligt paragrafen får hänsyn endast tas till om utlänningen tidigare har hållit sig undan, har uppgett att han eller hon inte har för avsikt att lämna landet efter ett beslut om avvisning eller utvisning, har uppträtt under någon identitet som var felaktig, inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd, medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit väsentlig information, tidigare har överträtt ett meddelat återreseförbud, har dömts för ett brott som kan leda till fängelse, eller har utvisats av allmän domstol på grund av brott. Uppräkningen av omständigheter är

uttömmade och de kan ensamma eller i förening läggas till grund för riskbedömningen (se prop. 2011/12:60 s. 88). Prop. 2025/26:262

Regeringen föreslår i propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) att det vid bedömningen av om det finns risk för att utlänningsen avviker i samband med individuella beslut om boende på bestämd plats och anmälningsskyldighet ska 1 kap. 15 § UtL tillämpas (3 kap. 3 § andra stycket och 4 kap. 5 § andra stycket nya mottagandelagen). Någon ändring av 1 kap. 15 § UtL föreslås inte.

Av artikel 9.1 i mottagandedirektivet framgår att medlemsstaterna vid behov får besluta att en sökande endast får bo på en bestämd plats av hänsyn till allmän ordning eller för att effektivt hindra sökanden från att avvika, när det finns risk för avvikande. Detta gäller särskilt sökande som är skyldiga att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen eller sökande som har överförs till den medlemsstat där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med samma artikel, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Vidare framgår av skälen till direktivet bl.a. att det faktum att en sökande tidigare har avvikit till en annan medlemsstat är en viktig faktor för bedömningen av risken för att sökanden kan avvika (skäl 16). Med risk för avvikande avses enligt artikel 2.11 i mottagandedirektivet förekomsten av specifika skäl och omständigheter i ett enskilt fall, grundade på objektiva kriterier fastställda i nationell rätt, vilka ger anledning att anta att en sökande kan komma att avvika.

För att säkerställa att de omständigheter som framgår av artikel 9.1 a och b i mottagandedirektivet vid behov kan beaktas vid bedömningen av risken för avvikande bör 1 kap. 15 § UtL kompletteras på så vis att hänsyn även får tas till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen eller har överförs till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med samma artikel, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat.

Om bedömningen görs att det finns risk för avvikande utifrån en sökandes skyldigheter enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen kan detta ligga till grund för bedömningen att sökande ska bo på en bestämd plats enligt 3 kap. 3 § nya mottagandelagen eller vara skyldig att anmäla sig till Migrationsverket enligt 4 kap. 5 § i samma lag.

Hänsyn bör tas till om ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad

Det framgår av skälen till mottagandedirektivet att om medlemsstaterna i sin nationella rätt definierar de objektiva kriterier som är relevanta för att fastställa en risk för avvikande enligt direktivet, kan de beakta sådana faktorer som sökandens samarbete med behöriga myndigheter eller efterlevnad av förfarandekrav, sökandens anknytning till medlemsstaten och huruvida ansökan om internationellt skydd har avvisats som inte prövningsbar eller avslagits som uppenbart ogrundad (skäl 24). Regeringen delar promemorians bedömning att det, mot bakgrund av detta, finns anledning att komplettera 1 kap. 15 § UtL på så sätt att hänsyn får tas till om ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt artikel 39.1 i asylprocedurförordningen. Enligt den bestämmelsen ska en

Prop. 2025/26:262 ansökan inte prövas i sak om a) en annan medlemsstat är ansvarig i enlighet med asyl- och migrationshanteringsförordningen, b) prövning av en ansökan nekas i enlighet med artikel 38 i asylprocedurförordningen eller c) en ansökan uttryckligen eller implicit återkallas, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 40.2 och 41.5 i asylprocedurförordningen.

Vidare ska 1 kap. 15 § UtIL, som föreslås i promemorian, kompletteras utifrån vad som anges i skälen om att ansökan avslagits som uppenbart ogrundad. Av artikel 39.4 i asylprocedurförordningen följer en möjlighet för medlemsstaterna att enligt nationell rätt bemyndiga den beslutande myndigheten att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 och 42.3 i förordningen är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande. I artikel 42 i asylprocedurförordningen regleras i vilka situationer den beslutande myndigheten ska tillämpa ett påskyndat förfarande. En uppenbart ogrundad ansökan om internationellt skydd prövas därmed som utgångspunkt inom ramen för det påskyndade prövningsförfarandet. Som framgår av avsnitt 6.13 ska Migrationsverket få förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad om någon av de situationer som räknas upp i artikel 42.1 och 42.3 i asylprocedurförordningen är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande. Förändringen av 1 kap. 15 § UtIL medför ingen presumtion för avvikanderisk, som Asylrättscentrum är inne på, utan att det tillförs en - av flera - omständigheter som kan beaktas inom ramen för prövningen i det enskilda fallet.

11.6 En utökad underrättelseskyldighet för sökande av internationellt skydd

Regeringens förslag

En sökande av internationellt skydd ska hålla Migrationsverket underrättat om ett telefonnummer på vilket han eller hon kan nås och, i förekommande fall, e-postadress.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Mottagandedirektivet innehåller en tvingande bestämmelse om att medlemsstaterna ska kräva att en sökande av internationellt skydd ger behöriga myndigheter sin aktuella adress, ett telefonnummer som sökanden kan nås på samt en e-postadress om sådan finns (artikel 7.6).

Regeringen föreslår i propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) att det av 4 kap. 8 § nya mottagandelagen ska framgå att en

asylsökande som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress. För att fullt ut genomföra direktivets krav bör underrättelseskyldigheten även omfatta telefonnummer och, om sådan finns, e-postadress.

Prop. 2025/26:262

Lagrådet ifrågasätter om det inte skulle vara mer ändamålsenligt om underrättelseskyldigheten, förutom bostadsadress, skulle omfatta erforderliga andra kontaktuppgifter och att den innebörden närmare fick utformas i den praktiska tillämpningen. Enligt lagrådsremissens förslag skulle nämligen sökanden alltid vara tvungen att underrätta behöriga myndigheter om sitt telefonnummer, även om sökanden inte har ett sådant. Regeringen håller med Lagrådet om att paragrafen bör omformuleras men anser att den bör utformas på ett sätt som närmare anknyter till direktivet. Regeringen föreslår därför att paragrafen ska ändras endast så att det framgår att sökanden ska tillhandahålla ett telefonnummer på vilket han eller hon kan nås.

Det framgår av asylprocedurförordningen att en vägran att uppge sin adress innebär att en ansökan ska förklaras som implicit återkallad (artikel 41.1 c). Det behöver därför inte uttryckligen framgå av lagtexten så som det föreslås i promemorian.

11.7 Begränsning av tillträde till arbetsmarknaden vid påskyndat prövningsförfarande

Regeringens förslag

En sökande av internationellt skydd som befinner sig i ett påskyndat prövningsförfarande i enlighet med asylprocedurförordningen ska inte beviljas tillträde till arbetsmarknaden. Om sådant tillträde redan har beviljats ska det upphävas.

Tidsperioden för en sökandes tillträde till arbetsmarknaden ska börja löpa från den dag då ansökan om internationellt skydd registrerades.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Medlemsstaterna är skyldiga att se till att en sökande av internationellt skydd har tillträde till arbetsmarknaden senast sex månader efter det att ansökan registrerades (artikel 17 första stycket i mottagandedirektivet). Tidsgränsen på sex månader är alltså en maximal gräns för möjligheten att begränsa sökandes tillträde till arbetsmarknaden. I propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) möjliggörs tillträde till arbetsmarknaden först sex månader från det att asylansökan lämnades in, om

Prop. 2025/26:262 Migrationsverket då inte har fattat ett beslut i asylärendet och förseningen inte beror på den asylsökande.

Regeringen instämmer i promemorians bedömning att det krävs ytterligare regler i fråga om sökande som befinner sig i ett påskyndat prövningsförfarande. Ett påskyndat prövningsförfarande i artikel 42 i asylprocedurförordningen är till skillnad från vad som gällde enligt de tidigare asylprocedurdirektiven obligatoriskt i de situationer som räknas upp. Förordningen är direkt tillämplig, och det kommer därför att vara förordningen som reglerar under vilka omständigheter Migrationsverket ska tillämpa ett påskyndat prövningsförfarande.

Syftet med ett påskyndat prövningsförfarande är att möjliggöra en påskyndad prövning av ansökningar om internationellt skydd som bedöms vara sannolikt ogrundade eller där det föreligger allvarliga säkerhets- eller ordningsproblem. Medlemsstaterna är skyldiga att neka eller återkalla tillträde till arbetsmarknaden för sökande som omfattas av ett påskyndat förfarande (artikel 17.1 andra stycket i mottagandedirektivet).

Det är därför nödvändigt att införa en begränsning av tillträdet till arbetsmarknaden för sökande som omfattas av ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f i asylprocedurförordningen. Den nya mottagandelagen bör kompletteras i enlighet därmed.

Den nya mottagandelagen bör även ändras utifrån direktivets nya lydelse så att den nämnda tidsperioden om sex månader börja löpa från den dag då ansökan registrerades, och inte när den lämnades in.

11.8 Begränsning av rätten till dagersättning och tillträde till arbetsmarknaden om sökanden befinner sig i fel medlemsstat

Regeringens förslag

En sökande av internationellt skydd, som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen och som har skriftligen underrättats om ett beslut om överföring, ska inte ha rätt till dagersättning eller tillträde till arbetsmarknaden. En förutsättning för begränsning av dagersättningen ska vara att utlänningsen har erbjudits plats på ett asylboende med fri kost.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Av artikel 21 i mottagandedirektivet framgår att från den tidpunkt då en sökande har underrättats om ett beslut om överföring till ansvarig

medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen upphör rätten till materiella mottagningsvillkor (artikel 19 och 20), tillträde till arbetsmarknaden (artikel 17) samt språkkurser och yrkesutbildning (artikel 18) i andra medlemsstater än den där sökanden är skyldig att befinna sig. Detta påverkar dock inte skyldigheten att säkerställa en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet EU:s rättighetsstadga, och internationella förpliktelser.

Det sagda speglar det villkor som framgår av artikel 18.1 i asyl- och migrationshanteringsförordningen. Som framgår av den artikeln har inte sökanden rätt att välja i vilken medlemsstat som ansökan om internationellt skydd ska lämnas in. Sökanden är enligt artikel 17.4 i förordningen skyldig att befinna sig i en viss medlemsstat. Artikel 18 i förordningen behandlar konsekvenserna vid bristande efterlevnad av detta. Av skälen till förordningen (skäl 58) framgår att för att säkerställa att de förfaranden som fastställs i förordningen iakttas och undanröja hinder för en effektiv tillämpning av förordningen, i synnerhet för att undvika att tredjelandsmedborgare och statslösa personer avviker eller på ett otillåtet sätt förflyttar sig mellan medlemsstaterna, har skyldigheter för sökanden fastställts. Bristande efterlevnad av sådana skyldigheter innebär konsekvenser för sökandens mottagningsvillkor.

Av artikel 18 i förordningen framgår att en sökande som har underrättats om sina skyldigheter och konsekvenserna av att inte följa dem inte har rätt till mottagningsvillkor enligt artiklarna 17–20 i direktivet i någon annan medlemsstat än den där han eller hon är skyldig att befinna sig. Detta gäller från den tidpunkt då sökanden har delgetts överföringsbeslutet (artikel 18.1). Undantag gäller om det finns rimliga skäl att anta att sökanden kan ha utsatts för något av de brott som anges i vissa artiklar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF (artikel 18.3). Vid tillämpningen ska medlemsstaterna beakta individuella omständigheter, inbegripet en verklig risk för kränkningar av grundläggande rättigheter i den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig. Alla åtgärder ska vara proportionella (artikel 18.4).

Regeringen instämmer i promemorians bedömning att även om det i artikel 18 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, som är direkt tillämplig, framgår att en sökande inte har rätt till mottagningsvillkor om denne befinner sig i fel medlemsstat finns det skäl att i nationella regler om mottagandet uttryckligen klargöra detta. Det är direktivet som behandlar själva sakfrågan – det vill säga rätten till mottagningsvillkor – medan asyl- och migrationshanteringsförordningen i detta avseende främst reglerar var sökanden av internationellt skydd är skyldig att befinna sig. När det gäller konsekvenserna för sökanden vid bristande efterlevnad hänvisar förordningen till direktivet. Bestämmelserna bör därför införas i den nya mottagandelagen.

En sökande av internationellt skydd som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen och som har delgetts ett beslut om överföring bör alltså inte ha rätt till dagersättning eller tillträde till arbetsmarknaden enligt den nya mottagandelagen. Som *Lagrådet* påpekar uppfattas användningen av ordet ”delgetts” som att beslutet måste ha nått sökanden på det sätt som regleras

Prop. 2025/26:262 i delgivningslagen (2010:1932). Detta är inte något krav enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Av artikel 42.2 i den förordningen framgår att utlännningen skriftligen ska underrättas om beslutet om överföring. Regeringen föreslår därför att ordet ”delgetts” ersätts med ”skriftligen underrättats”.

Begränsningen av rätten till dagersättning får inte leda till att personen förlorar sina möjligheter att tillgodose grundläggande behov. Som föreslås i promemorian ska det därför framgå att begränsningen av dagersättningen endast får ske om sökanden erbjuds plats på ett asylboende och fri kost ingår. Det bör införas en ny paragraf i den nya mottagandelagen där detta framgår (6 kap. 1 a §).

Därutöver framgår det av 3 kap. 9 § nya mottagandelagen att Migrationsverket (och kommuner som ordnar boende efter anvisning) ska se till att den som bor på boende kan få sina grundläggande behov tillgodosedda.

Det är endast dagersättningen som omfattas av begränsningen och inte särskilt bidrag. Enligt 6 kap. 1 § andra stycket nya mottagandelagen ska dagersättning lämnas för den dagliga livsföringen och särskilt bidrag för annat angeläget behov. Eftersom regeringen anser att mer detaljerade bestämmelser om dagersättningen och det särskilda bidraget, liksom i dag, inte bör regleras i lag utan i förordning eller myndighetsföreskrifter har frågan om vad särskilt bidrag avser täcka enligt den nya mottagandeförordningen ännu inte behandlats (se prop. 2025/26:229 s. 75). För en person som inte har dagersättning får enligt nuvarande bestämmelser vid behov avgifter för bl.a. sjukvård i stället täckas genom att personen beviljas särskilt bidrag. Regeringen delar därför bedömningen att det endast är dagersättningen som ska omfattas av möjligheten till begränsning.

I artikel 18 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns ytterligare bestämmelser om förutsättningarna för begränsningarna.

Som framgår av promemorian kan inte ett överföringsbeslut från en annan medlemsstat automatiskt ligga till grund för att neka mottagningsvillkor i en ny medlemsstat. I praktiken innebär detta att en sökande som har lämnat en medlemsstat där ett överföringsbeslut redan meddelats, och därefter ansöker om internationellt skydd i en annan medlemsstat, har rätt till mottagningsvillkor enligt artiklarna 17–20 i direktivet tills ett nytt överföringsbeslut fattas av den nya medlemsstaten. Begränsning av mottagningsvillkor kräver alltså ett nytt beslut och kan inte ske automatiskt med hänvisning till ett tidigare beslut meddelat av en annan medlemsstat.

Sökande som omfattas av ett överföringsbeslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen behöver inte hållas avskilda eller liknande utan kan vistas i samma boende som övriga sökande, men med begränsade rättigheter. Om den överförande medlemsstaten blir den ansvariga medlemsstaten ska mottagningsvillkoren åter gälla. Sökanden är då i den medlemsstat där denne enligt artikel 17.4 b i asyl- och migrationshanteringsförordningen är skyldig att befinna sig.

Regeringens förslag

Dagersättningen till en utlänning som har fyllt 18 år ska få sättas ned om utlänningen försvårar utredningen i ett pågående ärende om internationellt skydd eller uppehållstillstånd genom att han eller hon underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts.

Vidare ska utlänningens dagsättning få sättas ned helt för en tid om två veckor om utlänningen låter bli att delta i den obligatoriska samhällsintroduktionen. Dagersättningen ska inte få sättas ned till följd av omständigheter som utlänningen inte rått över.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Institutet för mänskliga rättigheter är kritiskt till möjligheterna till nedsättning av dagsättning och avstyrker förslaget om indragning av dagsättning om sökanden underlåter att delta i den obligatoriska samhällsintroduktionen. Enligt institutet kan en tillfällig nedsättning anses få oproportionerliga effekter på rätten till tillfredsställande levnadsstandard i det enskilda fallet. *Rädda Barnen* anser bl.a. att revideringen inte fullt ut tillgodoser barnets rätt till skälig levnadsstandard enligt barnkonventionen. I övrigt yttrar sig inte remissinstanserna särskilt över förslagen i dessa delar.

Skälen för regeringens förslag

Nya grunder för att kunna sätta ned dagsättning om en utlänning försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd

I propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) föreslås att det ska vara möjligt att sätta ned dagsättningen för en utlänning som försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan (6 kap. 7 § den nya mottagandelagen). Denna nedsättningsgrund hänför sig till artikel 23.2 b i mottagandedirektivet och har funnits även tidigare, om än med annan lydelse (jämför artikel 20.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd), här kallat 2013 års mottagandedirektiv. Direktivets bestämmelse är dock vidare än den nuvarande nationella regleringen. Av artikel 23.2 b framgår att dagsättning även får sättas ned om sökanden underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts.

Det framgår av promemorian att Migrationsverket har framfört att den nuvarande grunden i nationell rätt riskerar att minska myndighetens möjligheter att säkerställa att sökanden medverkar i utredningen i ett

ärende om uppehållstillstånd. Det har påpekats att det finns flera sätt för en sökande att försvåra handläggningen, utöver att hålla sig undan. Exempel som nämnts är att inte infinna sig vid kallelser, att vara svår att nå, att vägra styrka sin identitet eller att på annat sätt medvetet sabotera utredningen. Enligt Migrationsverket är det angeläget att kunna sätta ned dagersättningen även i sådana fall, för att upprätthålla incitamenten till samarbete.

För att ge Migrationsverket ändamålsenliga verktyg i handläggningen föreslås därför att dagersättningen ska kunna sättas ned om utlänningen underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts.

Enligt *Lagrådet* kan den i lagrådsremissen föreslagna bestämmelsen om nedsättning av dagersättning, som den nu är utformad, aktualisera nedsättning vid allt objektivt sett bristande samarbete med myndigheterna och i alla situationer, även i fall av t.ex. sjukdom. Möjligheten att sätta ned ersättningen bör enligt *Lagrådet* av rättssäkerhetsskäl endast kunna aktualiseras när sökanden inte uppfyller sina skyldigheter i ansökningsförfarandet. Vidare bör enligt *Lagrådet* möjligheten att sätta ned dagersättningen rimligen kunna aktualiseras bara om sökanden på något sätt kan klandras för att skyldigheterna inte uppfylls, alltså när sökanden underlåter att göra det som åligger honom eller henne i förfarandet.

Regeringen håller i allt väsentligt med *Lagrådet* och föreslår därför en delvis annan utformning av bestämmelsen. Det är inte bara i linje med mottagandedirektivets ordalydelse utan står också i bättre överensstämmelse med de situationer som avses och utvecklas närmare i författningskommentaren. Enligt regeringens mening bör paragrafen även i övrigt utformas så nära direktivets lydelse som möjligt. Den bör därför inte, som *Lagrådet* föreslår, avgränsas till att enbart omfatta ansökningsförfarandet.

Nedsättning av dagersättning när sökanden inte deltar i obligatorisk samhällsintroduktion

I propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) föreslås vidare att dagersättningen ska kunna sättas ned fullt ut under viss tid (6 kap. 8 § den nya mottagandelagen). Första punkten i paragrafen behandlar nedsättning av dagersättning för en utlänning som gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet på ett asylboende. Andra punkten rör nedsättning av dagersättning för utlänningar som inte följer sin skyldighet att vistas inom ett begränsat område. I tredje punkten regleras nedsättning av dagersättning för utlänningar som inte följer sin individuella anmälningsskyldighet. Vidare framgår det av fjärde punkten att dagersättningen kan sättas ned för en utlänning med ett avlägsnandebeslut som för andra gången inom en månads tid inte följer den generella anmälningsskyldigheten.

I artikel 23.2 f i mottagandedirektivet finns en ny möjlighet för medlemsstaterna att inskränka dagersättningen om sökanden underlåter att delta i obligatoriska integrationsåtgärder, om sådana tillhandahålls eller möjliggörs av medlemsstaten, såvida det inte finns omständigheter som ligger utom sökandens kontroll. Sedan den 1 mars 2025 har en lagreglerad skyldighet införts att delta i samhällsintroduktion. Sökande som har fyllt 16 år ska delta, med undantag för de som med hänsyn till sina personliga

förhållanden har synnerliga skäl att inte delta (3 c § LMA). Ett exempel på en sådan obligatorisk integrationsåtgärd som tillhandahålls i Sverige är alltså numera den samhällsintroduktion för sökande som anordnas av Migrationsverket.

Mottagandeutredningen föreslog i sitt delbetänkande (SOU 2022:64) att en konsekvens för sökande som inte deltar i samhällsintroduktionen ska vara att undantaget från kravet på arbetstillstånd inte ska gälla. Regeringen valde dock att inte gå vidare med det förslaget och ansåg inte heller att underlåtenhet att delta i samhällsintroduktionen bör leda till en straffrättslig påföljd. I Mottagandeutredningens delbetänkande påpekades att det är mycket tveksamt om det är förenligt med 2013 års mottagandedirektiv att sätta ned dagersättningen på grund av att sökanden inte deltar i samhällsintroduktionen (jämför artikel 20). Regeringen delade denna uppfattning i det efterföljande lagstiftningsärendet (prop. 2024/25:49 s. 63). Samtidigt konstaterade regeringen att det följer av det nya direktivet att medlemsstaterna, under vissa förutsättningar, får inskränka de materiella mottagningsvillkoren om en sökande underlåter att delta i obligatoriska integrationsåtgärder, förutsatt att det inte finns omständigheter utanför den sökandes kontroll (artikel 23.2 f). Regeringen ansåg därför att möjligheten att sänka dagersättningen vid uteblivet deltagande i samhällsintroduktionen utan giltigt skäl bör övervägas och analyseras i förhållande till det nya direktivet. Det fanns dock inte möjlighet att genomföra en sådan analys inom ramen för det lagstiftningsarbetet. För närvarande är därför skyldigheten att delta i samhällsintroduktionen inte förenad med någon särskild sanktion (jfr SOU 2022:64 s. 219–220 och prop. 2024/25:49 s. 63).

Mot bakgrund av att det numera finns möjlighet enligt mottagandedirektivet att sätta ned dagersättningen om sökande låter bli att delta i obligatoriska integrationsåtgärder anser regeringen att en sådan grund bör införas i svensk rätt. Det ska därför införas en möjlighet att sätta ned dagersättningen vid uteblivet deltagande i samhällsintroduktionen utan giltigt skäl. På så sätt säkerställs att regelverket är anpassat till EU:s miniminivå. En sådan reglering stärker dessutom incitamenten för en utlännings att delta i samhällsintroduktionen, vilket kan bidra till att främja integration redan under asylprocessen.

När det gäller den nya grunden för nedsättning av dagersättning vid allvarig misshandelsrisk på ett asylboende föreslås i nya mottagandelagen att beslutet om nedsättning ska gälla för ett visst antal dagar. Detta beror på att misshandelsrisk normalt begås vid separata tillfällen och alltså inte kan anses som pågående. När det gäller grunden för nedsättning att sökande inte deltar i samhällsintroduktionen är detta fråga om en integrationsåtgärd vid ett visst tillfälle. Även detta beslut om nedsättning bör gälla för ett visst antal dagar. Det är lämpligt att dagersättningen sätts ned under två veckor vid varje tillfälle som sökande åläggs delta i samhällsintroduktionen, men inte deltar.

På samma sätt som vid överträdelse av bl.a. en områdesbegränsning eller anmälningsskyldighet bör det vara en möjlighet och inte en skyldighet för Migrationsverket att beslut om nedsättning av dagersättning. Utlännings dagersättning bör inte heller sättas ned om överträdelsen berott på omständigheter som denne inte har rätt över. Ett beslut om indragning får inte heller leda till att utlännings inte kan tillgodose grundläggande

Prop. 2025/26:262 behov. Behovet av kost, kläder och basala hygienartiklar kan därför behöva tillgodoses av Migrationsverket. Vid prövningen av om dag-ersättningen ska sättas ned bör hänsyn tas till om personen har särskilda mottagandebestehov. Barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga moraliska och sociala utveckling (artikel 27 i barnkonventionen). Vid ärenden som rör barn ska även i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Regeringen konstaterar att utlänningar behöver ges rätt förutsättningar att följa reglerna för dagersättning, bl.a. genom tillgänglig information som är anpassad efter individens förutsättningar och behov.

11.10 Kraven på underårigas skolgång och utbildning kräver inte författningsåtgärder

Regeringens bedömning

Svensk rätt lever upp till kraven i mottagandedirektivet på underårigas skolgång och utbildning. Några ändringar i lag är inte nödvändiga. Det innebär att dagens reglering om att underåriga barn till sökande och underåriga sökande, även om de inte omfattas av skolplikt, har rätt att gå i skolan inom det allmänna utbildningssystemet på liknande villkor som svenska medborgare.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över bedömningen. *Institutet för mänskliga rättigheter* är dock kritiskt till att det inte införs ändringar när det gäller skolplikt.

När det gäller promemorians förslag om att i förordning utöka tidsperioden för när barn senast ska tas emot i skolan till två månader anser *Burlövs kommun* att det är hanterbart under förutsättning att Migrationsverket förser förskola och skola med nödvändig information så det finns goda förutsättningar för planering. Vidare påtalar *Burlövs kommun* vikten av att vårdnadshavare eller god man informeras om möjligheten att ansöka om skola samt påpekar att promemorian inte behandlar vad som ska gälla i fråga om barn med funktionsnedsättning. *Malmö kommun* anser att den föreslagna ändringen är bättre anpassad till rådande förhållande och i högre grad tar höjd för oförutsedda händelser. Även *Sigtuna kommun* är positiv till förslaget men betonar att placeringarna innebär en hård belastning på skolans elevhälsa. *Statens skolverk*, Institutet för mänskliga rättigheter och *Rädda barnen* avstyrker förslaget om att ändra tidsperioden till två månader. Även *Diskrimineringsombudsmannen* är kritisk till förslaget, eftersom barns rätt till utbildning väger tyngre än det behov av flexibilitet som anges i promemorian. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att befintligt regelverk bör behållas. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*

anser å ena sidan att förslaget kan underlätta berörda kommuners planering om belastningen på skolan är hög, men å andra sidan att det saknas resonemang om ansvar för insatser för barn som ännu inte börjat i skolan. SKR påtalar också att det saknas resonemang om kopplingen till tidsfristen om tre månader i gränsförfarandet. Även *Vänersborgs kommun* anser att det saknas tydlighet kring vad som gäller för barn innan de erbjuds skolplats.

Skälen för regeringens bedömning

Utgångspunkter för sökandes rätt till utbildning

Enligt artikel 16.1 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna bevilja underåriga barn till sökande och underåriga sökande samma tillträde till utbildning som de egna medborgarna och på liknande villkor, så länge som en utvisningsåtgärd mot sådana underåriga eller deras föräldrar inte faktiskt har verkställts. I ett andra stycke framgår bl.a. att underårigas utbildning som regel ska vara integrerad med utbildningen för medlemsstaternas egna medborgare och vara av samma kvalitet. Av artikel 16.2 framgår att tillträde till ett utbildningssystem ska beviljas så snart som möjligt, dock senast två månader från den dag då ansökan lämnades in, med hänsyn tagen till skollov. Utbildningen ska tillhandahållas inom det allmänna utbildningssystemet. Endast tillfälligt får denna utbildning ges utanför det allmänna utbildningssystemet under en period av högst en månad.

Alla barn har rätt till utbildning enligt artikel 28 i barnkonventionen. Barn som är bosatta i Sverige har rätt till utbildning i alla former som ska erbjudas enligt skollagen (2010:800) och omfattas också av skolplikten. Skolplikten inträder som huvudregel höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år (7 kap. 10 § skollagen). Skolplikten upphör som huvudregel vid utgången av vårterminen det tionde året eller, om eleven går i specialskolan, det elfte året efter det att eleven börjat fullgöra skolplikten (7 kap. 12 § skollagen). Med bosatt i landet avses enligt skollagen personer som ska vara folkbokförda här enligt folkbokföringslagen. Detta framgår av 29 kap. 2 § första stycket skollagen. Vissa grupper av personer som inte är folkbokförda ska enligt 29 kap. 2 § andra stycket skollagen också anses vara bosatta i landet vid tillämpningen av lagen. Dessa barn omfattas dock inte av skolplikten, men har rätt till utbildning. Det gäller bl.a. personer som omfattas av 1 § första stycket eller 1 a § första stycket LMA (29 kap. 2 § andra stycket 1 skollagen). Det rör sig alltså om alla som tillhör personkretsen i LMA, inklusive de barn som undantas från tillämpningsområdet eftersom de bor tillsammans med vuxna som har uppehållstillstånd. Sådana personer ska anses vara bosatta här även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning (29 kap. 2 § tredje stycket skollagen). Barnen har också rätt till förskola och förskoleklass på samma sätt som barn som är bosatta i Sverige, och till gymnasieutbildning om den påbörjas före 18 års ålder (8 kap. 3 § och 29 kap. 2 och 3 §§ skollagen). I sammanhanget noteras att enligt en redan beslutad lagändring blir förskoleklass en del av grundskolan från och med höstterminen 2028 (se prop. 2024/25:143, bet. 2024/25:UbU17 och rskr. 2024/25:289). Barn och elever med funktionsnedsättning har rätt till en likvärdig

Prop. 2025/26:262 utbildning som tar hänsyn till deras olika behov (1 kap. 4 och 9 §§ skollagen).

Även personer som vistas i landet utan stöd av myndighetsbeslut eller författning ska anses vara bosatta vid tillämpningen av lagen (29 kap. 2 § andra stycket 5 skollagen). Det kan t.ex. röra sig om personer som tidigare har haft uppehållstillstånd och som håller sig undan verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning eller som inte har gett sig tillkänna för någon myndighet (prop. 2012/13:58 s. 39). Även denna grupp har en omfattande rätt till utbildning, men omfattas inte av skolplikten. Rätten till utbildning omfattar dock inte förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet såsom öppen förskola (29 kap. 3 § tredje stycket skollagen). En person som tillhör personkretsen i LMA och som håller sig undan ett beslut om avvisning eller utvisning så att det inte kan verkställas jämföras med personer som vistas här utan tillstånd vid tillämpningen av skollagen och har alltså en mer begränsad rätt till utbildning.

Det är barnets hemkommun som har ansvar för att erbjuda barn skolgång. Med hemkommun avses den kommun som barnet stadigvarande vistas i, eller, om barnet saknar stadigvarande vistelseort, den kommun som barnet för tillfället uppehåller sig i (29 kap. 6 § andra stycket skollagen). Migrationsverket ersätter kommunerna för kostnader i samband med undervisningen enligt förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Enligt skolförordningen (2011:185) ska barnen tas emot i skolan så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden, men mottagandet bör ske senast en månad efter ankomsten (4 kap. 1 a § skolförordningen).

Direktivets krav tillgodoses genom nuvarande ordning

Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla plats i skolan även för sökande av internationellt skydd. Fråga har uppkommit om den ändrade lydelsen i artikel 16 innebär att även barn till sökande och underåriga sökande ska omfattas av skolplikt om medlemsstatens egna medborgare gör det. Vidare är Institutet för mänskliga rättigheter kritiskt till att det inte införs ändringar när det gäller skolplikt. Överväganden om barn till sökande och underåriga sökande ska omfattas av skolplikt har tidigare gjorts i Sverige. Det har då inte ansetts vara rimligt att ålägga dessa barn, och deras föräldrar, en sådan plikt innan något beslut har fattats om att de får stanna här i landet. Rätten till utbildning är därför ett erbjudande om utbildning som inte medför skolplikt. Det har tidigare även konstaterats att nästan alla dessa barn i grundskoleåldern redan tar del av undervisningen i grundskolan. Vidare har det konstaterats att när så inte sker har kommunen en viktig uppgift att uppmuntra föräldrarna att låta barnen gå i skolan. Skolan bör också i dialog med föräldrarna uppmuntra till regelbunden närvaro i skolan och kommunen har en skyldighet att följa upp skolgången (se prop. 2000/01:115 s. 19 och SOU 2010:5 s. 70 och 71).

Som framgår av bestämmelsen i direktivet och som också uttalats i skälen bör underåriga barn till sökande och underåriga sökande beviljas "samma" tillträde till utbildning som medlemsstaternas egna medborgare och på "liknande" villkor (skäl 48). Detta bör dock inte anses innebära att rätten till utbildning för barn till sökande och underåriga sökande ska likställas med en skyldighet att delta i utbildning på samma sätt som för

barn som omfattas av skolplikt. Lydelsen i direktivet tar snarare sikte på att erbjuda utbildning på liknande villkor som för de egna medborgarna. Regeringen delar därför den bedömning som görs i promemorian om att den svenska ordningen, där utbildning erbjuds men inte är obligatorisk, bör anses vara förenlig med direktivet.

För den som håller sig undan omfattar rätten till utbildning inte förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet såsom öppen förskola. Förskolan är en del av det svenska utbildningssystemet. I förskolan har utbildningsbegreppet ett brett pedagogiskt perspektiv där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet (prop. 2009/10:165 s. 218 och 219). Eftersom förskolan är en del av det allmänna utbildningssystemet i Sverige talar det möjligen för att direktivets krav på utbildning även omfattar förskola. I samband med att rätt till utbildning infördes för barn som vistas i Sverige utan tillstånd anförde regeringen dock följande (prop. 2012/13:58 s. 13):

Regeringen anser inte att rätten till utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd bör omfatta förskola och fritidshem. Att utöka rätten till utbildning för dessa barn innebär en avvägning mellan å ena sidan upprätthållandet av en reglerad invandring och å andra sidan barnets rätt till utbildning. Regeringen anser att en rimlig avvägning är att barnen ges rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola och gymnasieskola med motsvarande skolformer, men inte tillgång till förskola och fritidshem. Därtill kommer att en tillgång till förskola och fritidshem skulle innebära flera praktiska svårigheter t.ex. vad gäller administration av avgifter. Dessutom ser regeringen det som osannolikt att familjer som vistas i landet utan tillstånd skulle välja att skicka små barn till förskola.

Denna ordning är förenlig med direktivets krav och bör gälla även i fortsättningen. Dessa barn får tillgång till de centrala delarna av utbildningsgången, det vill säga de delar som omfattas av skolplikten.

Tidsgränsen för när barnet senast ska tas emot i skolan övervägs inte inom ramen för detta lagstiftningsärende

Enligt 4 kap. 1 a § skolförordningen ska barn tas emot i skolan så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden, men mottagandet bör ske senast en månad efter ankomsten. Enligt direktivet ska skolgång erbjudas så snart som möjligt, dock senast två månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in. Tidigare medgav direktivet en tidsfrist om tre månader, men denna har nu förkortats.

Migrationsverket har under arbetet med promemorian påtalat att tidsgränsen för när barnet senast ska tas emot i skolan bör anpassas till direktivets yttersta tidsgräns, det vill säga två månader. Enligt Migrationsverket skulle en sådan anpassning bättre överensstämja med systematiken enligt reglerna i rättsakterna. Det gäller inte enbart familjer och ensamkommande barn i gränsförfarandet utan också för de personer som befinner sig i förfarandet enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen, där det kan komma bli fråga om rörelsebegränsning i större utsträckning. Även om rörelsebegränsningen i sig inte utgör ett hinder för barnen att gå i skolan så utgör den, i vart fall i gränsförfarandet, en

Prop. 2025/26:262 skyndsamt handläggning där familjerna behöver vara tillgängliga i asylprocessen.

Frågan om när barnet senast ska tas emot i skolan bör även fortsatt regleras på förordningsnivå. Den frågan övervägs därför inte närmare inom ramen för detta lagstiftningsärende.

11.11 Kraven på språkkurser och yrkesutbildning för sökande kräver inte författningsåtgärder

Regeringens bedömning

Mottagandedirektivets nya bestämmelse om språkkurser och yrkesutbildning tillgodoses genom de insatser som redan finns för sökande av internationellt skydd och kräver inte några författningsåtgärder.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser att uppdrag enligt 2 § förordningen (2016:1363) avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare bör utökas till att även omfatta minderåriga. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* påtalar att dessa insatser endast omfattar vuxna. Vidare påpekar *Länsstyrelsen i Stockholms län* att insatserna enligt förordningen förutsätter att civilsamhällets aktörer eller kommuner agerar och att det finns en risk med att förlita sig på sådan frivillighet för att uppfylla direktivet. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser att länsstyrelsens uppdrag inom tidiga insatser och Migrationsverkets uppdrag om organiserad sysselsättning behöver ses över för att säkerställa att sökande får kontinuerlig tillgång till lämpliga insatser och socialt stöd. *Länsstyrelsen i Örebro län* vill bl.a. påpeka vikten av tidiga insatser för sökande som inte bor på asylboende. SKR påtalar att Migrationsverkets insatser på mottagnings- och återvändandecenter är otillräckliga och att Migrationsverket bör få i uppdrag att skapa en trygg boendemiljö för boenden, främja hälsa och beredskap för att hantera social oro och förebygga behov av akuta insatser från kommun och region. SKR anser att Migrationsverkets ansvar bör förtydligas i den nya mottagandelagen. *Flens kommun* anser bl.a. att det bör krävas av Migrationsverket att ordna insatser för de boende, särskilt för barn och ungdomar.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt artikel 18 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att sökande har tillträde till språkkurser, kurser i samhällsutbildning eller yrkesutbildning som bedöms vara lämpliga för att främja deras självständighet, samarbete med behöriga myndigheter eller möjligheter att

få arbete. Alternativt ska medlemsstaterna, beroende på det nationella systemet, underlätta tillgången till sådana kurser. Prop. 2025/26:262

Redan i dag anordnas insatser för sökande av internationellt skydd. Sedan den 1 mars 2025 gäller en lagreglerad skyldighet för sökande att delta i samhällsintroduktion. Sökande som har fyllt 16 år ska delta, med undantag för den som med hänsyn till sina personliga förhållanden har synnerliga skäl att inte delta (3 c § LMA). Samhällsintroduktionen ska hjälpa sökande att förstå asylprocessen och det svenska samhället. Det finns även bestämmelser om sysselsättning i 4–7 §§ LMA. Migrationsverket får därigenom i lämplig omfattning anordna sysselsättning för sökande av internationellt skydd. Genom sådan organiserad sysselsättning kan utlänningar få delta i svenskundervisning, skötseln av förläggningar eller annan verksamhet som bidrar till att göra vistelsen meningsfull. Migrationsverket kan också uppdra åt andra att anordna sysselsättning. Enligt förarbetena är syftet med Migrationsverkets ansvar för organiserad sysselsättning att ge sökande en meningsfull sysselsättning och undvika passivisering i väntan på beslut (prop. 1993/94:94 s. 38). Detta har tidigare varit utformat som ett tvingande uppdrag för Migrationsverket. Under arbetet med den nya mottagandelagen har det dock konstaterats att Migrationsverket under de senaste åren inte har anordnat organiserad sysselsättning med stöd av bestämmelserna i LMA. I stället har länsstyrelserna fått i uppdrag av regeringen att verka för att det för bl.a. sökande av internationellt skydd ska finnas insatser (prop. 2024/25:49 s. 68). Mottagandeutredningen föreslog i sitt delbetänkande (SOU 2022:64) att bestämmelserna om att Migrationsverket ska anordna organiserad sysselsättning ska upphävas. Som skäl angavs att bestämmelserna inte har tillämpats på länge och att sökande i stället har möjlighet att delta i de insatser som samordnas av länsstyrelsen (så kallade ”TIA-insatser”). Bestämmelserna upphävdes dock inte. Det konstaterades att de syften som angavs vid införandet av bestämmelserna om organiserad sysselsättning i allt väsentligt fortfarande är relevanta. Vidare konstaterades att med beaktande av den förändring som genomförts – där utgångspunkten är att sökande ska bo på asylboenden – kan det t.ex. finnas behov för Migrationsverket att anordna sysselsättning på vissa asylboenden som ett komplement till TIA-insatser för att motverka passivitet. Det påtalades dessutom att det vid vissa asylboenden kan finnas begränsade förutsättningar för lokala aktörer att ordna sysselsättning. Även i sådana fall behöver Migrationsverket fortsatt ha möjlighet att anordna sysselsättning. Det konstaterades samtidigt att Migrationsverkets möjligheter att anordna sysselsättning i perioder kan vara begränsad. Uppdraget till Migrationsverket är därför inte längre utformat som ett tvingande uppdrag för myndigheten (prop. 2024/25:49 s. 69).

Länsstyrelsen ska enligt 2 § förordningen om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare verka för att det inom länet finns insatser för personer som fyllt 18 år och som omfattas av LMA. Med insatser avses verksamhet som har till syfte att främja kunskaper i svenska språket, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden, eller hälsa. Länsstyrelsen har alltså uppdraget att samordna arbetet med tidiga insatser för sökande av internationellt skydd i länet (även kallat ”TIA”). Syftet med insatserna är

Prop. 2025/26:262 att underlätta etableringsprocessen och samtidigt göra väntetiden medan ansökan provas mer meningsfull. Det finns flera ideella organisationer, studieförbund och folkhögskolor som anordnar aktiviteter för sökande, såsom t.ex. svenskundervisning, samhällsinformation och språkcafé. Det är länsstyrelsen som samordnar och administrerar särskilt statsbidrag för dessa insatser (se förordningen [2016:1364] om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl.). På samhällsportalen Information-sverige.se finns ett digitalt språkinlärningspaket som syftar till att stärka kunskaperna i svenska för bl.a. sökande av internationellt skydd. Språkinlärningspaketet riktar sig till de fem största språkgrupperna av sökande. Av länsstyrelsernas återrapportering framgår att insatserna bedöms ha uppnått goda resultat och gett en meningsfull sysselsättning för deltagarna, motverkat passivisering, bidragit till kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden och främjat en framtida etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd (Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag 3.B.19 enligt regleringsbrevet 2023). Migrationsverket samverkar med länsstyrelserna och de organisationer som erbjuder insatser genom att bl.a. informera om insatserna på samhälls-introduktionen.

Det finns alltså i dag insatser både genom Migrationsverkets försorg och genom insatser från civilsamhället via länsstyrelsernas så kallade TIA-insatser. Några remissinstanser lyfter fram behov av att säkerställa att insatserna når samtliga sökande, inklusive minderåriga och personer som inte bor på asylboenden, samt att tillgången till insatser i viss mån kan påverkas av lokala förutsättningar och civilsamhällets engagemang. Regeringen bedömer dock att detta i stor utsträckning hanteras genom det förändrade mottagningssystemet. När utgångspunkten är att sökande av internationellt skydd ska bo på asylboende i större utsträckning skapas det goda förutsättningar att nå ut till sökande med information om dessa insatser. Det kommer därmed att bli enklare för civilsamhället att informera om de aktiviteter som erbjuds och uppmuntra sökande att delta. Det blir också enklare för Migrationsverket att nå ut med information om asylprocessen och det svenska samhället samt för sökande att delta i samhällsintroduktionen. När fler sökande samlas på asylboenden bör det också bli lättare för civilsamhället att bidra med insatser som förbereder sökande för att arbeta, såsom svenskundervisning och nätverksträffar. Regeringen anser därför att de insatser som finns i nuläget lever upp till de krav som ställs enligt direktivet. Det krävs därför inga författningsåtgärder med anledning av direktivet i denna del. Regeringen bedömer vidare att det inte finns skäl att utvidga TIA-insatserna till att omfatta minderåriga. Insatser för minderåriga finns i andra former, framför allt genom skolan.

11.12 Kraven på bedömning av särskilda mottagandebehov kräver inte författningsåtgärder

Prop. 2025/26:262

Regeringens bedömning

Mottagandedirektivets krav om att medlemsstaterna så snart som möjligt efter det att en person har ansökt om internationellt skydd ska bedöma om sökanden har särskilda mottagandebehov kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över bedömningen. *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) och RFSL Ungdom* anser att det finns fog för att införa krav i svensk rätt på löpande bedömningar av särskilda mottagandebehov och särskilda förfarandegarantier. *Myndigheten för delaktighet* framför bl.a. att avsaknaden av nationella minimikrav, metodstöd och systematisk kvalitetsuppföljning innebär en risk för betydande variation i bedömningar mellan regioner och enskilda handläggare, vilket bl.a. ökar risken för godtyckliga bedömningar och att funktionsnedsättningar, som inte är omedelbart synliga, inte uppmärksammas i ett tidigt skede. *Institutet för mänskliga rättigheter* anser att det finns behov av en mer fördjupad analys utifrån olika gruppers särskilda behov och rättigheter och hur dessa tillgodoses i praktiken. Vidare anför att flera rapporter visar att Sverige brister i att tillgodose rättigheter hos personer som har särskilda behov i mottagandet. Länsstyrelsen i Stockholms län och *Svenska Röda Korset* påtalar att det är av stor vikt att särskilt sårbara gruppers behov tillgodoses i alla delar av processen. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* anser att det saknas resonemang kring vem som har ansvaret för att bl.a. tillgodose de särskilda mottagandebehoven.

Skälen för regeringens bedömning

Medlemsstaterna ska enligt artikel 25.1 i mottagandedirektivet så snart som möjligt efter det att en person har ansökt om internationellt skydd individuellt bedöma om sökanden har särskilda mottagandebehov. Bedömningen kan integreras i befintliga nationella förfaranden eller i den bedömning som avses i artikel 20 i asylprocedurförordningen. Den ska inledas genom att identifiera särskilda mottagandebehov baserat på synliga tecken, sökandens utsagor eller beteende, eller i tillämpliga fall, utsagor från sökandens föräldrar eller företrädare. Bedömningen ska slutföras inom 30 dagar från det att ansökan om internationellt skydd gjordes, eller inom den tidsfrist som anges i asylprocedurförordningen om

Prop. 2025/26:262 bedömningen integrerats där. Identifierade särskilda mottagandebehov ska tillgodoses. Om särskilda mottagandebehov framkommer senare under asylförfarandet ska dessa också bedömas och tillgodoses. Medlemsstaterna ska säkerställa att särskilda mottagandebehov beaktas under hela asylförfarandet och att situationen för dessa sökande följs upp på ett lämpligt sätt. Av artikel 25.2 i mottagandedirektivet, som är ny, framgår att vid bedömningen av särskilda mottagandebehov ska medlemsstaterna säkerställa att den personal som utför bedömningen är utbildad och får utbildning i att upptäcka tecken på sådana behov och i hur dessa ska tillgodoses. Information om sökandens särskilda behov ska dokumenteras i den akt som innehas av behöriga myndigheter, tillsammans med beskrivning av synliga tecken, sökandes utsagor eller beteenden samt föreslagna åtgärder och ansvariga myndigheter för att tillgodose behoven. Med på förhand inhämtat samtycke i enlighet med nationell rätt ska hänvisning ske till läkare eller psykolog för vidare bedömning av psykiskt och fysiskt tillstånd, om det finns tecken på att psykisk eller fysisk hälsa kan påverka mottagandebehoven. Vid behov ska tolkning tillhandahållas av utbildad personal men om sådan saknas, och det riskerar att fördröja behandlingen, får andra vuxna bistå med tolkning med sökandens samtycke. Resultatet av undersökningen ska beaktas vid beslut om vilket särskilt mottagningsstöd som ska ges.

I artiklarna 20 och 21 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om särskilda förfarandegarantier. Enligt artikel 20 ska de behöriga myndigheterna göra en individuell bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier. Bedömningen får integreras i befintliga nationella förfaranden eller i den bedömning som avses i artikel 25 i mottagandedirektivet och behöver inte vara utformad som ett administrativt förfarande. Tredjelandsmedborgare som är föremål för screening ska enligt artikel 12.3 i screeningförordningen genomgå en preliminär sårbarhetskontroll av specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som är utbildad för det ändamålet, i syfte att identifiera om en tredjelandsmedborgare kan vara en statslös person, sårbar eller ett offer för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling, eller har särskilda behov i den mening som avses i återvändandedirektivet, artikel 25 i mottagandedirektivet och artikel 20 i asylprocedurförordningen. Se mer om detta i avsnitt 8.6.

Regeringen har i samband med genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet ansett att bedömningen av behovet av särskilda förfarandegarantier redan är integrerad i nationella förfarandebestämmelser och inte bör göras i ett separat förfarande. Regeringen konstaterade i samband med detta att varje förvaltningsmyndighet har ett ansvar för att ärenden blir tillräckligt utredda. I asylärenden har Migrationsverket en långtgående utredningsskyldighet och ansvaret är större än i många andra typer av ansökningsärenden. Denna skyldighet blir särskilt betydelsefull i situationer där den enskilde har svårigheter att föra sin talan. Utöver utredningsskyldigheten har varje förvaltningsmyndighet en service-skyldighet. Dessa skyldigheter innebär att Migrationsverket ska ge sökanden stöd och vägledning under asylprocessen. I detta ingår även en skyldighet att uppmärksamma om en sökande, på grund av vissa individuella omständigheter, har behov av någon extra stödåtgärd samt att i rimlig utsträckning tillgodose sådana behov. Migrationsverkets

De överväganden som regeringen redogjorde för när det gäller utrednings- och serviceskyldighet i samband med genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet gäller fortfarande. Även bedömningen av om sökande har särskilda mottagandebehov enligt direktivet täcks av dessa skyldigheter. Denna bedömning är alltså redan väl integrerad i befintliga nationella bestämmelser. RFSL och RFSL Ungdom anser att det bör införas krav i svensk rätt på löpande bedömningar av särskilda mottagandebehov. Regeringen gör dock bedömningen att ett separat förfarande riskerar att onödigt komplicera och fördröja handläggningen. Som påtalats ovan gäller dessutom Migrationsverkets utrednings- och serviceskyldighet under hela asylförfarandet. Det saknas alltså skäl att göra en annan bedömning än den som regeringen enligt vad som framgår ovan gjorde när det gäller asylprocedurdirektivet. Artikel 25 i mottagandedirektivet om bedömning av särskilda mottagandebehov föranleder alltså inte några författningsändringar. Eftersom bedömningen kan integreras med artikel 20 i asylprocedurförordningen, som är direkt tillämplig, behövs inte heller i övrigt några författningsändringar. Det kan i samband med detta noteras att även om artikel 25.2 i mottagandedirektivet är ny så motsvarar den i stort det som följer av artikel 20 i asylprocedurförordningen. Tillägget föranleder ingen åtgärd eftersom det enligt uppgift från Migrationsverket redan finns fastställda förfaranden för detta med särskilt utbildad personal. Som Institutet för mänskliga rättigheter påtalar ställer mottagandedirektivet krav på tidig och kvalificerad identifiering av särskilda mottagandebehov. Detta är också viktigt för att säkerställa att funktionsnedsättningar, som inte är direkt synliga, uppmärksammas. Migrationsverkets långtgående utrednings- och serviceskyldighet liksom de krav på utbildad personal som följer av asylprocedurförordningen tillgodoser direktivets krav i detta avseende.

11.13 Kraven på tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde kräver inte författningsåtgärder

Regeringens bedömning

Mottagandedirektivets krav när det gäller tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde kräver inte några författningsändringar.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum* ifrågasätter om rätten till rättslig rådgivning och biträde enligt artikel 29 i mottagandedirektivet är genomförd genom gällande rätt

Prop. 2025/26:262 i situationer där offentligt biträde inte förordnas eller entledigas av domstol. *Migrationsverket* påtalar att det är tveksamt om rättshjälpslagen (1996:1619) kan tillämpas, eftersom det krävs särskilda skäl för den som inte är svensk medborgare och som vare sig är eller tidigare har varit bosatt i Sverige.

Skälen för regeringens bedömning

När det gäller artikel 29.1 i mottagandedirektivet, om vilka beslut som får överklagas, har en motsvarighet funnits sedan tidigare. I det nya direktivet finns nyheter i artiklarna 7–9 (jämför artikel 7 i 2013 års mottagandedirektiv). Det görs tillägg om att även beslut att neka tillfälliga tillstånd att lämna ett anvisat geografiskt område ska kunna överklagas. Liksom tidigare ska beslut som innebär begränsningar av sökandens rörelsefrihet – som påverkar sökanden individuellt – kunna överklagas. Även bestämmelserna om kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde motsvarar innehållet i det tidigare direktivet, förutom när det gäller förvar, där rätten till det i viss mån nu har utökats. Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och offentligt biträde vid prövning och omprövning av förvarsbeslut hanteras i propositionen Skärpta regler för uppsikt och förvar (prop. 2025/26:265).

Rättsligt bistånd genom statens försorg ges genom att sökanden får ett offentligt biträde. Bestämmelser om rätten till offentligt biträde finns i 18 kap. UtL. Eftersom det offentliga biträdets roll och uppdrag i migrationsprocessen inte är närmare reglerade i utlänningslagen och inte heller har preciserats på annat sätt är de allmänna reglerna i lagen (1996:1620) om offentligt biträde tillämpliga. Enligt 1 § lagen om offentligt biträde ska biträde förordnas i ett mål eller ärende enligt särskild föreskrift i lag och som huvudregel fattas beslut om förordnande av den myndighet som handlägger ärendet eller målet. Om ett biträde förordnas står staten för kostnaderna för biträdets arbete och för den utredning som är skäligen påkallad för att tillvarata den enskildes rätt och som inte kan tillhandahållas av ansvarig myndighet eller domstol. Biträdet har rätt till skälig ersättning från staten för sitt arbete (4 och 5 §§ lagen om offentligt biträde samt 27 § rättshjälpslagen). Det är alltså staten som står för kostnaden för det offentliga biträdets arbete.

Rättslig rådgivning kan därutöver ges i en rättslig angelägenhet av bl.a. en advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå i sammanlagt högst två timmar, se 4 § rättshjälpslagen. Den som är omyndig och saknar inkomst och tillgångar kan få sådan rådgivning gratis. För övriga ges denna rådgivning mot en avgift som kan sättas ned till hälften om sökandens ekonomiska förhållanden ger anledning till det. Den som inte är svensk medborgare och som vare sig är eller tidigare har varit bosatt i Sverige får beviljas rättshjälp endast om angelägenheten ska behandlas i Sverige och det finns särskilda skäl, se 12 § rättshjälpslagen.

Även om det föreslås ändringar när det gäller rätten till offentligt biträde (se avsnitt 15) så föreslås biträdets roll i överklagandeprocessen i huvudsak vara densamma som i dag. Ett kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen omfattar utarbetande av de inlagor som krävs enligt nationell rätt, förberedande av överklagandet och, vid en eventuell förhandling i domstol, deltagande i förhandlingen. Trots att det krävs

särskilda skäl för rättshjälp vill regeringen även framhålla möjligheten att ansöka om rättshjälp och att domstolens utredningsskyldighet bl.a. syftar till att tillgodose grundläggande rättssäkerhetsgarantier vid förfarandet i allmän förvaltningsdomstol. Regeringen anser därför att nuvarande lagstiftning uppfyller direktivets krav.

Prop. 2025/26:262

12 Förordningen om återvändandegränsförfarande

12.1 Inledning

Genom förordningen om återvändandegränsförfarande inrättas ett gränsförfarande för återvändande. Förordningen är tillämplig på tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för det gränsförfarande för asyl som föreskrivs i asylprocedurförordningen. Syftet med förordningen är att etablera ett gemensamt och obligatoriskt återvändandegränsförfarande för dessa personer. Förordningen innehåller bl.a. bestämmelser som innebär att personer som omfattas av förfarandet ska begränsas i sin rörlighet och inte får ges tillstånd att resa in i landet under processens gång.

12.2 Gränsförfarandet för återvändande

Regeringens förslag

För en utlänning som omfattas av förordningen om återvändandegränsförfarande ska bestämmelserna i den förordningen om tidsfrist för frivillig avresa tillämpas i stället för utlänningslagen.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer inte överens med regeringens förslag. I promemorian bedöms att bestämmelserna om tidsfrist för frivillig avresa i förordningen om återvändandegränsförfarande inte kräver några lagändringar.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt över promemorians bedömning. *Svenska Röda Korset* är dock kritiskt till ordningen att en utlänning inte ska tillåtas att resa in i Sverige under sin vistelse i landet och anför att det innebär frihetsinskränkningar och försvagade rättigheter för individen samt oklarheter när det gäller ansvarsfördelningen för myndigheter och kommuner. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter

Skälen för regeringens förslag

Begränsning i fråga om tillåtelse till inresa

Merparten av bestämmelserna i förordningen om återvändande-gränsförfarande är direkt tillämpliga och berörs inte närmare i denna proposition.

Artikel 4 i förordningen innehåller bestämmelser om själva gränsförandet för återvändande. Det framgår bl.a. att medlemsstaterna ska kräva att de personer som omfattas av förordningen under en period på högst tolv veckor vistas på platser vid eller i närheten av den yttre gränsen eller i transitområden (artikel 4.2). Om ett beslut om återvändande inte kan verkställas inom den tidsperioden ska medlemsstaterna enligt artikel 4.4 fortsätta med förfaranden för återvändande enligt återvändandedirektivet (direktiv 2008/115/EG).

Artikel 4.1 föreskriver att tredjelandsmedborgare och statslösa personer, vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl, inte får tillåtas att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. Eftersom utlänningslagen innehåller en bestämmelse om att en utlänning som huvudregel anses som inrest i landet när han eller hon har passerat in över gränsen för svenskt territorium (1 kap. 5 § första stycket) bör, i likhet med vad som föreslås i fråga om gränsförfarandet för asyl respektive screeningförfarandet (se avsnitt 6.15 och 8.2), utlänningslagen kompletteras med en upplysning om förordningens innehåll i denna del.

Svenska Röda Korset är kritiskt till att en utlänning inte ska tillåtas att resa in i Sverige under sin vistelse i landet och anför bl.a. att det innebär frihetsinskränkningar och försvagade rättigheter för individen. Även om en utlänning som omfattas av artikel 4.1 i förordningen inte får ges tillstånd att resa in i landet måste, som regeringen anför i avsnitt 8.3, personen anses fysiskt vistas inom landets gränser. Det innebär bl.a., vilket utvecklas i nämnda avsnitt, att en sådan person har rätt till den vård som anges i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Den region som personen vistas i ska stå för den vården. I likhet med promemorian bedömer regeringen att detta inte kräver någon ytterligare författningsåtgärd.

Beslut om tidsfrist för frivillig avresa

Av artikel 4.5 i förordningen framgår bl.a. att de personer som avses i artikel 4.1 ska – utan att det påverkar deras möjlighet att när som helst återvända frivilligt – beviljas en tidsfrist för frivillig avresa, såvida det inte finns risk för avvikande eller om deras ansökan inom ramen för gränsförfarandet för asyl har avslagits som uppenbart ogrundad eller om den berörda personen utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet i medlemsstaterna. Tidsfristen för frivillig avresa ska endast beviljas på begäran och får varken överstiga 15 dagar eller ge rätt att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. Vid

tillämpningen av artikel 4.5 ska dessa personer överlämna alla giltiga resehandlingar som de innehar till de behöriga myndigheterna så länge det är nödvändigt för att förhindra avvikande.

Förordningen omfattar de personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för det gränsförfarande som regleras i asylprocedurförordningen. En person som omfattas av förordningen om återvändandegränsförfarande har alltså fått ett avslagsbeslut tillsammans med ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen. Återvändandebeslut som meddelats med stöd av artikel 37 ska vara förenliga med återvändandedirektivet. Vid tillämpningen av artikel 4 i förordningen om återvändandegränsförfarande ska också ett flertal artiklar i återvändandedirektivet gälla (artikel 4.3).

I 8 kap. UtL finns bestämmelser om beslut om återvändande, dvs. avvisning eller utvisning, som i stora delar bygger på återvändandedirektivet. I avsnitt 6.11 gör regeringen bedömningen att artikel 37 i asylprocedurförordningen utgör den nya grunden för att meddela beslut om återvändande i de fall som omfattas av den artikeln, dvs. när en ansökan om internationellt skydd nekas prövning eller avslås. I samma avsnitt noterar regeringen att det i ärenden om internationellt skydd även kan bli aktuellt att besluta om att en person ska lämna landet i andra situationer än de som omfattas av artikel 37 i asylprocedurförordningen. I de fallen är också återvändandedirektivet tillämpligt. I ärenden om internationellt skydd kommer alltså både beslut om återvändande enligt asylprocedurförordningen och beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen att kunna aktualiseras.

I promemorian bedöms att artikel 4.5 i förordningen om återvändandegränsförfarande inte kräver några lagändringar. Asylprocedurförordningen innehåller inte några bestämmelser om frivillig avresa i samband med ett beslut om återvändande. I 8 kap. 21 § UtL regleras däremot frågan om frivillig avresa i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning. Av första stycket i paragrafen framgår att ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlännings frivilligt ska lämna landet i enlighet med beslutet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlännings avvisas och till fyra veckor om utlännings utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas. I andra stycket i samma paragraf anges under vilka förutsättningar som en tidsfrist för frivillig avresa inte ska meddelas. I utlänningslagen finns även andra bestämmelser som behandlar tidsfrist för frivillig avresa, bl.a. när en sådan tidsfrist börjar löpa och när ett återreseförbud ska meddelas i stället (8 kap. 22 och 23 §§), möjligheten att upphäva eller förlänga en sådan tidsfrist och att sådana beslut ska vara skriftliga och motiverade (12 kap. 14 a och 14 b §§ samt 13 kap. 10 §), när ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas och vad som händer om utlännings inte har lämnat landet när en sådan tidsfrist löpt ut (12 kap. 15 och 15 a §§) samt möjligheten att överklaga ett beslut om att upphäva en tidsfrist för frivillig avresa (14 kap. 7 a §).

Eftersom det i artikel 4.5 i förordningen om återvändandegränsförfarande finns särskilda bestämmelser om tidsfrist för frivillig avresa som i vissa avseenden avviker från 8 kap. 21 § UtL föreslår regeringen, till skillnad från promemorian, att det ska införas en upplysning om att för

Prop. 2025/26:262 en utlänning som omfattas av förordningen ska förordningens bestämmelser om tidsfrist för frivillig avresa tillämpas i stället. Den reglering som i övrigt finns i utlänningslagen om tidsfrist för frivillig avresa bedöms vara förenlig med förordningen och kräver därmed inga lagändringar.

Kammarrätten i Stockholm undrar om det är möjligt att överklaga ett beslut om frivillig avresa. Som konstateras i promemorian fattas ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa direkt med stöd av artikel 4.5 i förordningen om återvändandegränsförfarande för en utlänning som omfattas av den förordningen. Av artikel 3 i återvändandedirektivet, som ska gälla vid tillämpningen av förordningen, framgår bl.a. att med frivillig avresa avses fullgörande av skyldigheten att återvända inom den tidsram som fastställts i beslutet om återvändande. I likhet med vad som gäller enligt utlänningslagens bestämmelser om frivillig avresa bör alltså ett beslut om frivillig avresa enligt artikel 4.5 i förordningen fastställas i beslutet om återvändande. Ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa enligt artikel 4.5 i förordningen bör därmed, på samma sätt som ett beslut om en sådan tidsfrist enligt 8 kap. 21 § UtL, kunna överklagas i samband med ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande (14 kap. 3 § UtL och artikel 67 i asylprocedurförordningen). Detsamma bör gälla beslut enligt artikel 4.5 i förordningen om att giltiga resehandlingar ska överlämnas till de behöriga myndigheterna så länge det är nödvändigt för att förhindra avvikande. Som anges ovan kan även ett beslut om att upphäva en tidsfrist för frivillig avresa överklagas (14 kap. 7 a § UtL).

13 Vidarebosättningsförordningen

13.1 Inledning

Vidarebosättning är en möjlighet som kan erbjudas tredjelandsmedborgare och statslösa personer i behov av internationellt skydd att resa in i ett annat land på ett lagligt och säkert sätt. Riksdagen beslutar varje år om storleken på det svenska programmet för vidarebosättning genom medelstilldelning i statsbudgeten. Efter riksdagens beslut får Migrationsverket i uppdrag av regeringen att genomföra organiserad uttagning av flyktingar och skyddsbehövande till Sverige genom vidarebosättning.

Genom vidarebosättningsförordningen har en ram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl inrättats inom EU (unionsramen). Förordningen, som i allt väsentligt redan är tillämplig i medlemsstaterna, reglerar tredjelandsmedborgares och statslösa personers inresa till medlemsstaternas territorium för att bevilja dem internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt och innehåller bestämmelser om förfarandet för sådan inresa. Unionsramen kompletteras av en unionsplan som antas av rådet på förslag av kommissionen. I unionsplanen anges bl.a. det totala antalet personer som ska beviljas inresa till medlemsstaternas territorium, information om medlemsstaternas deltagande och en specificering av de regioner eller tredjeländer från vilka vidarebosättning ska ske. Medlemsstaternas bidrag till unionsplanen och de indikationer för

vidarebosättning och inresa av humanitära skäl som medlemsstaterna lämnar är frivilliga. Vidarebosättningsförordningen medför därmed inte någon rätt för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer att begära eller beviljas inresa till medlemsstatens territorium. Förordningen innebär inte heller någon skyldighet för medlemsstaterna att bevilja inresa.

Prop. 2025/26:262

13.2 Uppehållstillståndens giltighetstid för vidarebosatta och deras familjemedlemmar

Regeringens förslag

Samma giltighetstider för uppehållstillstånd ska gälla för personer som har beviljats internationellt skydd enligt vidarebosättningsförordningen som för personer som har beviljats sådant skydd enligt skyddsgrundsförordningen. Hittillsvarande reglering om uppehållstillstånd för vidarebosatta ska tas bort.

För familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd enligt vidarebosättningsförordningen ska samma giltighetstider för uppehållstillstånd gälla som för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att en flyktings uppehållstillstånd vid förlängning ska vara giltigt i två år. Utredningen föreslår inte att nuvarande regler om uppehållstillstånd för vidarebosatta ska upphävas.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inga invändningar mot förslaget om uppehållstillståndens giltighetstid. *UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)* anser att såväl flyktingar som subsidiärt skyddsbehövande som vidarebosätts bör beviljas ett uppehållstillstånd som är giltigt i fem år. *Migrationsverket*, som visserligen är positivt inställt till att giltighetstiderna är desamma som för andra med internationellt skydd, anser att giltighetstiden för ett uppehållstillstånd som beviljas vid det första beslutstillfället bör vara längre, särskilt för vidarebosatta som är subsidiärt skyddsbehövande.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. I promemorian lämnas inte något förslag i fråga om de nuvarande reglerna om uppehållstillstånd för vidarebosatta.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen om uppehållstillstånd för vidarebosatta och deras familjemedlemmar. Några

Prop. 2025/26:262 länsstyrelser, bl.a. *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Länsstyrelsen i Stockholms län*, avstyrker förslagen och anser att vidarebosatta fortsatt bör beviljas permanenta uppehållstillstånd. *Migrationsverket* anser att det är önskvärt med ett så konsekvent och enhetligt regelverk som möjligt och är därför positivt till förslagen om tillståndstider som sådana. *Migrationsverket* förordar dock att vidarebosatta ska beviljas ett längre tidsbegränsat tillstånd vid första beslutstillfället. Vidare anser myndigheten att det bör förtydligas när 5 kap. 2 § UtlL respektive vidarebosättningsförordningen ska tillämpas.

Skälen för regeringens förslag

Giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas för vidarebosatta

I artikel 9 i vidarebosättningsförordningen regleras förfarandet för inresa i Sverige. Förfarandet består av flera steg, däribland framställan, identifiering, registrering, bedömning och ett beslut om inresa. Om en medlemsstats beslut om inresa är positivt ska medlemsstaten vidare, enligt artikel 9.15 i förordningen, fatta beslut om att bevilja flyktingstatus, om personen i fråga uppfyller kraven för flyktingstatus, eller status som subsidiärt skyddsbehövande, om personen i stället uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande. Av samma artikel framgår att ett sådant beslut ska ha samma verkan som ett beslut om beviljade av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 13 eller 18 i skyddsgrundsförordningen, när personen i fråga har rest in på en medlemsstats territorium. Av förordningen följer att medlemsstaterna även får bevilja internationellt skydd i vissa andra situationer (jfr artikel 9.17 i förordningen).

Merparten av bestämmelserna i vidarebosättningsförordningen, inklusive de flesta bestämmelserna om förfarandet, är direkt tillämpliga och berörs inte närmare i denna proposition. När det gäller uppehållstillstånd för vidarebosatta personer som beviljas internationellt skydd anges dock i artikel 9.15 i förordningen att medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor (i enlighet med artikel 13 i direktivet om varaktigt bosatta). Frågan om uppehållstillståndens längd har därmed överlämnats till medlemsstaterna.

I dag beviljas en utlänning som är vidarebosatt ett permanent uppehållstillstånd (5 kap. 2 § UtlL). I avsnitt 4.3 föreslår regeringen att utlänningar som vidarebosatts inte längre ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd och att de fortsättningsvis endast ska beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd. I det här avsnittet behandlas frågan om hur lång giltighetstiden för ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara.

I avsnitt 7.4 föreslås att ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen ska gälla i tre år för flyktingar och tretton månader för subsidiärt skyddsbehövande. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i tre år för flyktingar och i två år för subsidiärt skyddsbehövande. Förslagen innebär i allt väsentligt en anpassning till de minimumkrav för giltighetstider som föreskrivs i skyddsgrundsförordningen. Regeringen instämmer, till skillnad mot bl.a. *UNHCR*, i den bedömning som görs i promemorian om att motsvarande

giltighetstider bör gälla för uppehållstillstånd för vidarebosatta personer som har beviljats status som flykting eller som subsidiärt skyddsbehövande. På så vis sker en anpassning till de minimikrav som följer av EU-rätten samtidigt som ett enhetligt regelverk främjas för personer som har beviljats internationellt skydd. Regeringen bedömer att detta innebär en ändamålsenlig ordning och anser inte att det första uppehållstillståndet som beviljas bör ha en längre giltighetstid, vilket *Migrationsverket* förespråkar.

Förslagen om giltighetstider som lämnas i avsnitt 6.4 omfattar även vidarebosatta personer. Någon särskild reglering om giltighetstid för uppehållstillstånd som har beviljats för den gruppen behövs därför inte. Rätten till uppehållstillstånd för den som har beviljats internationellt skydd i Sverige kommer fortsättningsvis att följa av skyddsgrundsförordningen. Det gäller även i fall av vidarebosättning som följer av Migrationsverkets instruktion men som inte omfattas av unionsplanen (jfr 3 § 9 förordningen [2019:502] med instruktion för Migrationsverket). Nuvarande regler om uppehållstillstånd för vidarebosatta i 5 kap. 2 § UtlL bör därför upphävas. Det finns därmed inte, som Migrationsverket efterfrågar, något behov av förtydligande av när den paragrafen ska tillämpas.

Giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas för familjemedlemmar

Av artiklarna 9.16 och 9.18 i vidarebosättningsförordningen framgår att medlemsstaterna i tillämpliga fall även ska fatta beslut om att utfärda ett uppehållstillstånd för en sådan familjemedlem till en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som avses i artikel 5.4, som inte för egen del uppfyller kraven för internationellt skydd. Ett sådant beslut ska ha samma verkan som ett beslut om utfärdande av uppehållstillstånd som avses i artikel 23.1 i skyddsgrundsförordningen (dvs. uppehållstillstånd för familjesammanhållning), när personen i fråga har rest in på en medlemsstats territorium. Av artikel 23.2 i skyddsgrundsförordningen framgår att uppehållstillstånd för familjemedlemmar ska ha samma sista giltighetsdag som det tillstånd som har utfärdats till den person som beviljats internationellt skydd, och att det ska kunna förnyas för lika lång tid. I avsnitt 7.3 bedömer regeringen att bl.a. artikel 23.2 i skyddsgrundsförordningen är direkt tillämplig. Det föreslås vidare att det i utlänningslagen införs en upplysning om att det i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om utfärdande av uppehållstillstånd för familjesammanhållning. Regeringen bedömer, i likhet med bedömningen i promemorian, att motsvarande giltighetstider för uppehållstillstånd bör gälla för uppehållstillstånd som beviljas för sådana familjemedlemmar som avses i artikel 5.4 i vidarebosättningsförordningen. För att underlätta för tillämparen bör en motsvarande upplysning som den som föreslås i avsnitt 7.3 införas i fråga om familjemedlemmar enligt vidarebosättningsförordningen.

14 Ensamkommande barn

14.1 Anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpaktens bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn

Regeringens förslag

Lagen om god man för ensamkommande barn ska även gälla för en sådan företrädare eller tillfällig företrädare som avses i asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, screeningförordningen och Eurodacförordningen. Om en företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen, ska det inte förordnas en god man.

Ett offentligt biträde ska inte vara ställföreträdare för ett barn om det för barnet har utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare enligt asylprocedurförordningen.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Polismyndigheten ser positivt på att befintliga system för att utse företrädare för ensamkommande barn används även i de situationer som blir aktuella genom screeningförfarandet vid registrering i Eurodac. Mot bakgrund av de tidsfrister som anges i screeningförordningen och Eurodacförordningen framhåller *Polismyndigheten* vikten av att företrädare utses skyndsamt. Även *Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd* ser positivt på förslagen om anpassning av svensk rätt till bestämmelserna om företrädare i de olika rättsakterna.

Flera remissinstanser, bl.a. *Bodens kommun*, *Burlövs kommun*, *Härnösands kommun*, *Flens kommun*, *Länsstyrelsen Örebro län*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Socialstyrelsen*, *Malmö kommun*, *Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd*, *Mölnåls kommun*, *Sigtuna kommun*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* och *Västerås kommun*, framhåller att regleringen om företrädare och tillfällig företrädare för barn i asylprocedurförordningen ställer höga krav på juridisk kompetens och utbildning av företrädare och att det nationella systemet med god man inte är anpassat för att utse sådana företrädare. *Socialstyrelsen* framför vidare att om företrädaren inte har de kvalifikationer, den utbildning och den sakkunskap som krävs för att företräda barnet finns det en risk för att ensamkommande barns rättigheter inte efterlevs fullt ut och noterar att det inte finns någon bestämmelse om rätt till offentligt biträde för ensamkommande barn i asylprocedurförordningen. SKR anser att en mer ändamålsenlig ordning är att Migrationsverket i stället utser ett offentligt biträde med specialistkompetens som tillfällig företrädare för det ensamkommande barnet eller

att kommuner anställer professionella företrädare. Ett annat alternativ är enligt SKR att använda offentliga biträden och att ensamkommande barn undantas från förslaget om reducerad tillgång till offentligt biträde (jfr avsnitt 15). Även Länsstyrelsen i Örebro län och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* framför att förslagen väcker frågor kring genomförandet, bl.a. i relation till nämnda förslag om begränsningen i rätten till offentligt biträde. *Institutet för mänskliga rättigheter* efterfrågar en grundligare analys av ensamkommande barns tillgång till rättsligt stöd och framför att det saknas en analys kring hur systemet med företrädare ska fungera i praktiken, hur kompetenskraven ska säkerställas och hur systemet ska organiseras för att fungera effektivt och att barnets rättigheter till fullo tillgodotas. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och Mölndals kommun framför likande synpunkter.

Migrationsverket framför att det bör framgå vilka bestämmelser i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn som bara gäller för gode män och vilka som även rör företrädare och tillfälliga företrädare. Migrationsverket anser också att det behöver regleras i lag vilken myndighet som är behörig att utse tillfällig företrädare och företrädare. Burlövs kommun, *Länsstyrelsen i Skåne län*, SKR, *Stockholms kommun* och *Vänersborgs kommun* framför liknande synpunkter. Migrationsverket anser vidare att även Polismyndigheten i egenskap av ansvarig screeningmyndighet bör kunna göra en ansökan om god man.

Föreningen Sveriges Överförmyndare (FSÖ) framhåller att den kommunala socialjouren, som organisatoriskt ligger helt utanför överförmyndarverksamheten, saknar möjlighet att fatta beslut om förordnande av god man eller företrädare. Eventuell medverkan från socialjouren kan därför enligt FSÖ endast avse initiering av ett ärende. FSÖ framför vidare att det kan finnas skäl att överväga om vissa initiala moment, t.ex. att barn ska åtföljas av en företrädare vid screening, bör ligga på statlig nivå till dess att en kommunal överförmyndare haft faktisk möjlighet att lämplighetspröva och förordna en företrädare. Vidare framför FSÖ att det inte är realistiskt att förutsätta att gode män står i jourberedskap eller kan inställa sig med mycket kort varsel under kvällar, nätter och helger, eftersom uppdraget är av ideell natur. *Bodens kommun*, Burlövs kommun, *Rättviks kommun*, Sigtuna kommun och Stockholms kommun framför liknande synpunkter. Länsstyrelsen i Stockholms län saknar ett resonemang om hantering i händelse av att tillfällig företrädare inte kan utses skyndsamt och screening därmed inte genomföras inom lagstadgad tidsperiod.

Länsstyrelsen i Skåne län framför att många frågor som rör den praktiska tillämpningen är obesvarade, t.ex. boende under screening och gränsförfarandeprocess samt de utbildningar för företrädare som kommer att krävas. SKR framför att det inte framgår av promemorian om avsikten är att Migrationsverket först ska anvisa det ensamkommande barnet till kommunen där screeningen sker och sedan anvisa barnet vidare till en ny kommun, eller om kommunen där screening genomförs ska räknas som barnets ankomstkommun. Det måste också enligt SKR tydliggöras vilken hantering som gäller i de fall barnet påträffas eller ger sig tillkänna i en kommun som ligger långt ifrån en screeningort. Enligt SKR bör det också tydliggöras hur asylprocedurförordningen förhåller sig till nationell lagstiftning då överförmyndaren och socialnämnden inte är bundna av

Prop. 2025/26:262 Migrationsverkets beslut om uppskrivning av ålder, utan måste fatta egna beslut om upphörande av uppdraget. Vidare framför flera remissinstanser, bl.a. *Rädda barnen*, Länsstyrelsen i Örebro län och SKR, att kommuner inte kan säkerställa att en företrädare utses för fler än 30 barn, vilket utgör gränsen enligt asylprocedurförordningen, och att ett nationellt ställföreträdareregister därför är en förutsättning för att kommunerna ska kunna tillgodose detta krav.

Stockholms kommun ifrågasätter om en företrädare som utses enligt asylprocedurförordningen inte alls får förekomma i belastningsregistret och framför att det bör tydliggöras om förordningens krav är högre ställt än vad som gäller för andra ställföreträdare enligt föräldrabalken. Länsstyrelsen i Örebro län framför att det är positivt att barn kan framföra klagomål mot företrädare enligt asylprocedurförordningen, men att det inte är tydligt vilken instans som ska ta emot och hantera klagomål från barnet gentemot företrädaren.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Som redogörs för närmare i promemorian innehåller flera av förordningarna i migrations- och asylpakten bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn. Enligt artikel 23 i asylprocedurförordningen ska, om ansökan om internationellt skydd görs av en person som uppger sig vara underårig, eller för vilken det finns objektiva skäl att anta att han eller hon är underårig, och som är ensamkommande, de behöriga myndigheterna utse en företrädare eller en tillfällig företrädare som har till uppgift att bistå barnet i asylprocessen.

I artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns bestämmelser om företrädare eller tillfällig företrädare för ensamkommande barn som ska bistå barnet i de processer som regleras i den förordningen. Artikel 23.2 i asylprocedurförordningen, bl.a. vad gäller förordnande av tillfällig företrädare eller företrädare.

Även screeningförordningen innehåller bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn. Ett ensamkommande barn ska åtföljas och bistås under screeningen på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt och på ett språk som barnet förstår, av en företrädare eller, om någon sådan inte har utsetts, av en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande (artikel 13.3 i screeningförordningen). En person med sådan utbildning ska vara den person som har utsetts att tillfälligt agera som företrädare enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet, om en sådan person har utsetts. Den person som ansvarar för att åtfölja och bistå ett ensamkommande barn får inte ansvara för någon del av screeningen, ska agera oberoende och får inte ta emot order från vare sig personer som ansvarar för screeningen eller från screeningmyndigheterna (artikel 13.4).

Enligt artikel 8.3 i screeningförordningen ska screening som huvudregel avslutas inom sju dagar om personen omhändertogs efter otillåten passage av yttre gräns. För personer inom denna kategori för vilka artiklarna 22.1 och 22.4 i Eurodacförordningen är tillämpliga gäller att om dessa personer fysiskt uppehåller sig vid den yttre gränsen i mer än 72 timmar, ska

screeningen av dem genomföras därefter och screeningperioden förkortas till fyra dagar. Om personen i stället påträffas inom riket efter att utan tillstånd ha passerat yttre gräns ska screeningen slutföras inom tre dagar (artikel 8.4 i samma förordning).

Artikel 14 i Eurodacförordningen innehåller bestämmelser om upptagande av biometriska uppgifter från underåriga. Av tredje stycket i artikel 14.1 framgår att en underårig utan medföljande vuxen ska åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare har utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En person med sådan utbildning ska vara den person som har utsetts att tillfälligt agera som företrädare enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet, om en sådan person har utsetts. En person med sådan utbildning ska inte vara den tjänsteman som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna, ska agera oberoende och får inte ta order från den tjänsteman eller den avdelning som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna. Registrering av biometri ingår som ett moment i screeningprocessen (artikel 8.5 d i screeningförordningen), om inte sådan registrering redan har skett.

Antalet asylsökande har minskat varje år de senaste åren. Det har redan genomförts flera åtstramningar i migrationslagstiftningen som har bidragit till denna minskning. Ytterligare åtstramningar kommer att genomföras, vilket med all sannolikhet kommer att medföra att än färre personer kommer att ansöka om internationellt skydd de kommande åren.

Ensamkommande barn som påträffas vid yttre gräns eller inom territoriet ska från och med den 12 juni 2026 genomgå screeningprocessen, oavsett om barnet ansöker om internationellt skydd eller inte. Antalet barn som ska genomgå screening får därför antas vara något högre än antalet barn som ansöker om internationellt skydd, men det rör sig fortfarande om ett förhållandevis litet antal ensamkommande barn som kommer att genomgå screening varje år. Antalet kommer sannolikt att minska som en konsekvens av att antalet personer som ansöker om internationellt skydd minskar. Därutöver kommer platser för screening att förläggas till ett fåtal kommuner (se avsnitt 8.4 om platser för screening). För ensamkommande barn som ska genomgå screening ska en företrädare följa barnet under processen. Eftersom barnet ska slutföra screening inom sju eller tre dagar, beroende på om barnet påträffats vid yttre gräns eller inom territoriet, ska en företrädare förordnas inom denna tid för att screeningen ska kunna slutföras inom föreskriven tid. Endast i ett fåtal fall bör det vara fråga om barn som påträffas inom territoriet utan att ha givit sig till känna eller upptäckts vid yttre gräns. Behovet av att utse en företrädare utom kontorstid, dvs. på kvällar och helger, bör därmed vara ytterst begränsat. Screeningförordningen öppnar dessutom upp för att en tillfällig företrädare kan bistå barnet under screeningen, då det av artikel 13.3 framgår att en sådan kan bistå barnet om en företrädare inte hunnit utses. Detsamma gäller vid upptagande av biometri enligt artikel 14 i Eurodacförordningen.

Sedan barnet har genomgått screening kommer barnet sannolikt att hänvisas av Migrationsverket till en annan kommun för mottagande om barnet har ansökt om internationellt skydd. När asylprocedurförordningen och övriga rättsakter i migrations- och asylpakten träder i kraft den 12 juni 2026 ska det förordnas en företrädare för dessa barn. En sådan företrädare

Prop. 2025/26:262 bör ersätta en god man enligt lagen om god man för ensamkommande barn, vilket regeringen återkommer till nedan. En god man bör alltså inte utses samtidigt som en företrädare enligt asylprocedurförordningen förordnas.

Som konstateras i promemorian gjordes vid genomförandet av asylprocedurdirektivet och senare det omarbetade asylprocedurdirektivet bedömningen att det svenska systemet med förordnande om god man för ensamkommande barn skulle utgöra utgångspunkten för genomförandet av direktivens bestämmelser om företrädare för dessa barn (prop. 2009/10:31 s. 196–200 och prop. 2016/17:17 s. 59–67).

Ett stort antal remissinstanser anser att det finns flera svårigheter att tillämpa dagens regelverk om god man för ensamkommande barn i fråga om sådana företrädare som omfattas av migrations- och asylpaktens regler. Flera remissinstanser framhåller bl.a. att de krav som i förordningarna ställs på företrädarens kompetens och de uppgifter som denne ska utföra kan medföra att det blir svårare att rekrytera personer till uppdrag som företrädare. En ytterligare synpunkt som framförs av flera remissinstanser är att det inte är möjligt för kommunerna att förordna företrädare med kort varsel och på kvällar och helger utanför kontorstid. Regeringen har förståelse för de svårigheter som lyfts fram av remissinstanserna. Att låta systemet med god man utgöra utgångspunkten för anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpaktens bestämmelser framstår under omständigheterna likväl som det bästa möjliga alternativet. Dagens system med god man för ensamkommande barn bör därför även i fortsättningen vara utgångspunkten vid förordnande av företrädare för barn enligt EU-regelverket på området. Eftersom en företrädare för de barn som ansöker om internationellt skydd ska ersätta en god man enligt lagen om god man för ensamkommande barn finns det starka skäl som talar för att kommunernas överförmyndare bör ha ansvaret att förordna sådana företrädare. Som anges ovan är det också endast i undantagsfall som det kommer vara fråga om att förordna en företrädare under kvällar och helger, och det kommer endast att gälla i det fåtal kommuner dit screeningplatser förläggs. Det bör därför inte, som flera remissinstanser befarar, krävas någon omfattande jourverksamhet för att hantera förordnande av företrädare. Regeringen avser dock att följa frågan. Vad gäller frågan om skyndsamhetskravet, se nedan.

Asylprocedurförordningens bestämmelser i förhållande till lagen om god man för ensamkommande barn och barnkonventionen

I lagen om god man för ensamkommande barn finns det bestämmelser som i viss mån kan anses överlappa asylprocedurförordningen. Asylprocedurförordningens bestämmelser om företrädare gäller endast om barnet ansöker om internationellt skydd. Med hänsyn till att lagen om god man för ensamkommande barn omfattar en vidare krets av barn än asylprocedurförordningen, delar regeringen promemorians bedömning om att bestämmelser där det kan vara fråga om dubbelreglering inte bör utmönstras ur lagen. I stället bör det i lagen införas upplysningsbestämmelser som hänvisar till förordningen.

För att anpassa att de nationella reglerna om god man för ensamkommande barn till asylprocedurförordningens regler om

företrädare och tillfällig företrädare för barn bör de nationella reglerna om god man för ensamkommande barn gälla även för företrädare eller tillfällig företrädare som utses enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen. Detta bör regleras i lagen om god man för ensamkommande barn. Om en företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt förordningen bör inte en god man förordnas. Därigenom undviks en situation där både en god man och en företrädare förordnas för barnet. Vidare undviks att en god man utses i stället för en företrädare eller tillfällig företrädare. Även om en företrädare – och inte en god man – förordnas bör bestämmelserna i lagen gälla för företrädaren, t.ex. i fråga om vem som kan ansöka om en företrädare (3 §), när förordandet ska upphöra (5 §) och tillsyn (12 §).

Av 18 kap. 3 § UtL framgår att den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet också är barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser, utan att något särskilt förordnande om det behövs. Bestämmelsen avser inte – till skillnad från artikel 23.2 i asylprocedurförordningen – endast barn som ansöker om internationellt skydd utan omfattar en vidare krets av barn än nämnda artikel. Om en företrädare eller tillfällig företrädare har utsetts enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen bör i stället förordningens direkt tillämpliga bestämmelser om företrädaren eller den tillfälliga företrädaren och deras respektive uppgifter gälla.

En bedömning av barnets bästa ska i första hand beaktas vid tillämpningen av asylprocedurförordningen, i enlighet med artikel 24 i EU:s rättighetsstadga och barnkonventionen (artikel 22 och skäl 23 i förordningen). Barnkonventionen gäller som svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Vid inkorporeringen gjordes bedömningen att bl.a. lagen om god man för ensamkommande barn överensstämde med innebörden av artikel 22 i barnkonventionen, vilken fastslår att barn på flykt har rätt till särskilt skydd, hjälp och stöd (SOU 2020:63 s. 916–918). Ovan görs bedömningen att lagen om god man för ensamkommande barn ska gälla även för en företrädare som utses enligt asylprocedurförordningen. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte stå i strid med barnkonventionens regelverk. I sammanhanget kan noteras att barn ska informeras och höras innan företrädare utses, se vidare nedan.

Ansökan om företrädare enligt asylprocedurförordningen

I 2 § lagen om god man för ensamkommande barn anges under vilka omständigheter som en god man ska förordnas. Överförmyndaren ska bl.a. förordna en god man om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Enligt förarbetena till lagen om god man för ensamkommande barn ska inte en god man utses om barnet anländer till Sverige i sällskap av en förälder som inte är vårdnadshavare, även om denne inte har formell rätt att företräda barnet (prop. 2004/05:136 s. 26). I asylprocedurförordningen definieras ett ensamkommande barn som en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge den underåriga inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som lämnas ensam

Prop. 2025/26:262 utan medföljande vuxen efter det att han eller hon rest in på medlemsstaternas territorium. Förordningen är direkt tillämplig och någon ytterligare reglering är inte nödvändig. Hur förordningens bestämmelser ska tillämpas i ett enskilt fall får avgöras i praxis.

Migrationsverket framför att det uttryckligen bör framgå av lagen om god man för ensamkommande barn vilka som är behöriga att ansöka om en företrädare eller tillfällig företrädare samt att även Polismyndigheten bör vara behörig att göra en sådan ansökan. En ansökan om god man kan enligt 3 § första stycket lagen om god man för ensamkommande barn göras av Migrationsverket och socialnämnden i den kommun där barnet vistas. Överförmyndaren får också själv ta upp frågan. I och med att lagen om god man för ensamkommande barn föreslås gälla även för en företrädare eller tillfällig företrädare kommer alltså en ansökan om förordnande av en sådan företrädare att kunna göras av Migrationsverket eller socialnämnden i aktuell kommun. Det saknas behov av ett förtydligande i detta avseende eller någon ytterligare reglering. Regeringen ser inte heller ett behov av att låta Polismyndigheten kunna ansöka om företrädare eller tillfällig företrädare, oaktat att myndigheten föreslås vara huvudansvarig för screeningprocessen.

Asylprocedurförordningens bestämmelser om tidsfrister avseende förordnande av företrädare i artikel 23.2

Enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen ska den behöriga myndigheten

1. så snart som möjligt och i alla händelser i god tid för de ändamål som avses i artikel 23.6 och, i tillämpliga fall, i artikel 23.7 utse en person med den kompetens och sakkunskap som krävs för att tillfälligt bistå den underåriga i syfte att skydda hans eller hennes bästa och allmänna välfärd, vilket gör det möjligt för den underåriga att utnyttja sina rättigheter enligt förordningen och, i tillämpliga fall, verka som företrädare till dess att en företrädare har utsetts,
2. så snart som möjligt och senast 15 arbetsdagar från den dag då ansökan görs, utse en företrädare.

Denna artikel är direkt tillämplig och kräver därmed inte några författningsändringar. Det bör dock införas en upplysningsbestämmelse i lagen om god man för ensamkommande barn som anger att förordningen innehåller regler om tidsfrister för ett förordnande av företrädare.

Det följer också direkt av förordningen att den tillfälliga företrädarens uppdrag är avslutat när en ordinarie företrädare är utsedd enligt artikel 23.2 b. Det krävs alltså inte någon nationell bestämmelse om entledigande av den tillfälliga företrädaren.

Utöver de ovan behandlade tidsfristerna enligt vilka företrädare ska utses gäller enligt artikel 14 i Eurodacförordningen och artikel 13 i screeningförordningen att ett ensamkommande barn ska åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare har utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då barnets biometriska uppgifter tas respektive under screeningprocessen. Uptagande och registrering av biometri görs under

screeningprocessen, om inte sådan registrering redan har skett. Screeningprocessen får enligt screeningförfordningen uppgå till tre eller sju dagar beroende på om utlänningsen har upptäckts inom riket eller vid yttre gräns (om Eurodacförfordningens och screeningförfordningens bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn, se vidare nedan). De allra flesta barn påträffas vid yttre gräns och tidsgränsen om sju dagar gäller därför i normalfallet. Av artikel 23.6 och 23.7 i asylprocedurförfordningen framgår att den tillfälliga företrädaren eller företrädaren ska bistå vid förfaranden enligt bl.a. Eurodac.

Mot bakgrund av nämnda regler i screeningförfordningen och Eurodacförfordningen har regeringen förståelse för *Polismyndighetens* synpunkt att det kan övervägas om det i lagen om god man för ensamkommande barn ska införas ett särskilt skyndsamhetskrav för dessa ärenden. Redan i dag finns det dock ett krav på att ett förordnande av god man sker skyndsamt (3 § andra stycket). Det förhållande att en företrädare ska bistå redan vid upptagning av biometriska uppgifter och under screeningen ställer ytterligare krav på skyndsamhet. Ett sådant skyndsamhetskrav framgår direkt av förfordningarna.

Bestämmelserna i artikel 23.3 och 23.4 om förlängd tidsfrist respektive att en fysisk person ska förordnas som företrädare är direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder.

Det praktiska tillvägagångssättet när det gäller förordnandet av en företrädare vid screening berör endast det fåtal kommuner där screeningplatser kommer att förläggas. Det utländska barn som är i fråga har enligt artikel 6 i screeningförfordningen inte tillstånd att resa in i landet. Detsamma gäller i ett gränsförfarande enligt artikel 54.4 i asylprocedurförfordningen. Barnet vistas dock fysiskt inom territoriet, även om det enligt nämnda bestämmelser saknar legal rätt att resa in i landet. Det är därför överförmyndaren i den kommun där barnet fysiskt vistas som är skyldig att förordna en företrädare eller tillfällig företrädare (11 kap. 25 § andra stycket föräldrabalken).

Eftersom endast ett fåtal kommuner kommer att beröras av screeningförfordningens bestämmelser om sådant skyndsamt tillsättande av företrädare som krävs, bör frågan kunna lösas praktiskt av de enskilda kommunerna, t.ex. genom inrättande av en jourverksamhet. När barnet har genomgått screening kan Migrationsverket anvisa en annan kommun för mottagande. Den kommunen tar då över ansvaret för att tillsätta en ordinarie företrädare om en tillfällig företrädare eller annan person har företrätt barnet under screeningen. Om kommunen där barnet har genomgått screening har tillsatt en företrädare enligt asylprocedurförfordningen för ändamålet och barnet därefter byter vistelsekommun, kommer tillsynen över företrädaren att utövas av överförmyndaren för den nya vistelsekommunen. Ett byte av vistelsekommun kan också medföra att en ny företrädare behöver utses (se prop. 1996/97:113 s. 22). Lagstiftningen hindrar därmed inte att den behöriga överförmyndaren fattar ett beslut om företrädare och att den andra överförmyndaren sedan tar över tillsynen när barnet flyttar dit. För att detta ska fungera väl krävs en god samverkan mellan kommunerna. Den praktiska hanteringen bör även underlättas av att det så tidigt som möjligt kan klargöras vilken kommun som ska få mottagandeansvaret för barnet och om

Prop. 2025/26:262 mottagandekommunen kan lämna förslag på en företrädare till vistelsekommunen, som sedan beslutar.

Asylprocedurförordningens bestämmelser om information till barnet

I artikel 23.5 i asylprocedurförordningen regleras vilken information som behörig myndighet ska lämna till det ensamkommande barnet. Artikeln är direkt tillämplig och kräver därmed inte lagstiftning. Det bör däremot i lagen om ensamkommande barn regleras att det är Migrationsverket som ska lämna informationen. Den information som ska lämnas till barnet enligt asylprocedurförordningen inkluderar under vilka former klagomål på företrädaren eller den tillfälliga företrädaren kan lämnas. Regeringen återkommer nedan till att hanteringen av sådana klagomål bör hanteras av överförmyndaren inom ramen för den tillsyn som bedrivs enligt lagen om god man för ensamkommande barn. Informationen bör alltså inkludera en uppgift om det förfarandet, vilket inte föranleder några kompletterande nationella bestämmelser.

I sammanhanget bör det noteras att 3 § lagen om god man för ensamkommande barn kommer att vara tillämplig även vid förordnande av en företrädare. Det innebär bl.a. att barnet ska få tillfälle att yttra sig innan förordnandet kan ske, vilket inte står i strid med asylprocedurförordningen. Den information som ska lämnas enligt 3 § i nämnda lag är i allt väsentligt densamma som ska lämnas enligt artikel 23.5 i asylprocedurförordningen. Som anges ovan finns det dock inte skäl att utmönstra bestämmelser ur lagen om god man för ensamkommande barn, med hänsyn till att lagen omfattar en vidare krets av barn än de som omfattas av asylprocedurförordningen.

Företrädarens uppgifter

I artikel 23.6 i asylprocedurförordningen regleras de uppgifter som en tillfällig företrädare har. Den tillfälliga företrädaren ska träffa barnet och bl.a. förse det med relevant information om de förfaranden som föreskrivs i asylprocedurförordningen, bistå i samband med förfarande för åldersbedömning och förse barnet med relevant information samt bistå honom eller henne i samband med de förfaranden som föreskrivs i asyl- och migrationshanteringsförordningen respektive Eurodacförordningen. När så är lämpligt ska uppgifterna utföras tillsammans med den rättsliga rådgivaren. Enligt artikel 23.7 i asylprocedurförordningen får den tillfälliga företrädaren vidare bemyndigas att bistå den underåriga med registreringen och inlämnandet av ansökan om internationellt skydd eller att lämna in ansökan på den underårigas vägnar i enlighet med artikel 33 i samma förordning. Artikel 23.6 och 23.7 är direkt tillämpliga och kräver inte några författningsändringar, men de föranleder upplysningsbestämmelser i lagen om god man för ensamkommande barn.

I första stycket i artikel 23.8 i asylprocedurförordningen anges de uppgifter som en företrädare som utses enligt förordningen har. Företrädaren ska träffa barnet och bl.a. – utöver de uppgifter som den tillfälliga företrädaren har enligt artikel 23.6 – bistå vid registreringen av ansökan och vid inlämnandet av ansökan eller lämna in ansökan på det ensamkommande barnets vägnar i enlighet med artikel 33 samt i tillämpliga fall bistå vid förberedelserna inför och närvara vid den

personliga intervjun och informera det ensamkommande barnet om syftet med och möjliga konsekvenser av den personliga intervjun och om hur man förbereder sig för intervjun. Enligt andra stycket i artikel 23.8 i asylprocedurförordningen ska företrädaren och den rättsliga rådgivaren vid den personliga intervjun ha möjlighet att ställa frågor eller yttra sig inom den ram som fastställs av den person som genomför intervjun. Den beslutande myndigheten får enligt tredje stycket kräva att det ensamkommande barnet närvarar vid den personliga intervjun, även om företrädaren eller den rättsliga rådgivaren är närvarande. Samtliga bestämmelser i artikel 23.8 är direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder i nationell rätt. En bestämmelse som upplyser om företrädarens uppgifter enligt artikel 23.8 i asylprocedurförordningen bör däremot införas i lagen om god man för ensamkommande barn.

I 18 kap. 4 § UtL anges att den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen om god man för ensamkommande barn ska ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, ska i stället den som är förordnad som offentligt biträde för barnet utföra denna uppgift. Paragrafen omfattar en vidare krets av ensamkommande barn än artikel 23 i asylprocedurförordningen, som avser barn som ansöker om internationellt skydd. Utlänningslagen bör därmed kompletteras med en upplysning om att det i artikel 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen anges vilka uppgifter en företrädare eller en tillfällig företrädare ska utföra, om en sådan har utsetts enligt den förordningen.

Asylprocedurförordningens bestämmelser om företrädarens kompetens och om kriminalregister

I artikel 23.9 i asylprocedurförordningen anges att företrädaren ska utföra sina uppgifter i enlighet med principen om barnets bästa och ha de kvalifikationer, den utbildning och den sakkunskap som krävs. Företrädare ska enligt bestämmelsen få regelbunden utbildning för att utföra sina uppgifter. Även dessa bestämmelser är direkt tillämpliga och kräver alltså inte några författningsåtgärder, men de föranleder en upplysningsbestämmelse om artikelns innehåll. Ansvaret för att ordna utbildning för företrädaren faller på den som utser företrädaren, dvs. överförmyndaren, vilket är förenat med vissa kostnader för kommunerna. Regeringen återkommer till denna fråga i konsekvensanalysen (se avsnitt 17).

Enligt artikel 20 i asylprocedurförordningen ska de behöriga myndigheterna göra en individuell bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier på grund av t.ex. funktionsnedsättning (se även skäl 17 i den nämnda förordningen och avsnitt 6.15). Om sökanden konstaterats vara i behov av särskilda förfarandegarantier ska de enligt artikel 21 få det stöd som behövs för att de ska kunna utnyttja de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som följer av förordningen. Detta gäller alltså även vid förordnande av en företrädare för ett ensamkommande barn.

Enligt artikel 23.9 i asylprocedurförordningen får företrädaren inte förekomma i ett kriminalregister, särskilt inte vad gäller brott eller förseelser mot barn. Enligt artikel 23.10 ska ansvariga myndigheter granska kriminalregistret med jämna mellanrum. Artiklarna är direkt tillämpliga. Enligt 4 § lagen om god man för ensamkommande barn ska

Prop. 2025/26:262 en lämplighetsprövning göras innan en person utses till god man. Detta kommer, enligt vad regeringen föreslår ovan, att vara tillämpligt även för en företrädare eller tillfällig företrädare som utses enligt asylprocedurförordningen. En överförmyndare har rätt att hämta in vissa uppgifter ur belastningsregistret i ärenden där en lämplighetsprövning ska göras bl.a. i fråga om den person som överförmyndaren avser att utse till god man, se 11 § första stycket 14 förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Regeringen får i arbetet med förordningsändringar återkomma till behovet av eventuella ändringar i detta avseende. Som redogörs för i promemorian motsvaras i svensk rätt ett kriminalregister av det nationella belastningsregistret. En sådan kontroll mot belastningsregistret som avses i artikel 23.9 och 23.10 ryms därmed inom den lämplighetsprövning som enligt nationell rätt ska göras av en person innan denne förordnas som god man. Bestämmelserna om kriminalregister i asylprocedurförordningen kräver därmed inte några lagstiftningsåtgärder. *Stockholms kommun* framför att gode män som förekommer i belastningsregistret eller har skulder ändå kan bedömas som lämpliga och önskar ett förtydligande av om kraven i detta avseende är högre ställda vad gäller företrädare som utses enligt asylprocedurförordningen. Regeringen konstaterar i detta sammanhang att tolkningen av EU-förordningen är förbehållen de myndigheter och domstolar som tillämpar förordningen i medlemsstaterna. I sista hand är det EU-domstolen som genom sin praxisbildning uttolkar innebörden av en EU-förordning.

Artikel 23.10 om begränsningen i antalet barn som en företrädare kan bli förordnad för är direkt tillämplig och kräver inte heller några författningsåtgärder. När en överförmyndare i dag inom ramen för lämplighetsprövningen kontrollerar hur många uppdrag som en god man har, krävs det att överförmyndaren tar kontakt med andra överförmyndare för att undersöka detta. Regeringen har förståelse för de synpunkter som förs fram av flera remissinstanser om att låta företrädare omfattas av det i prop. 2025/26:92 föreslagna nationella registret över ställföreträdare. Detta är emellertid inte möjligt att åstadkomma inom ramen för det här lagstiftningsprojektet, då beredningsunderlag för ett sådant förslag saknas.

Upphörande av förordnandet som företrädare enligt asylprocedurförordningen

Enligt fjärde stycket i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen ska de uppgifter som företrädaren eller den tillfälliga företrädaren har upphöra att gälla om de behöriga myndigheterna, efter den åldersbedömning som avses i artikel 25.1, inte utgår från att sökanden är underårig eller anser att sökanden inte är underårig eller om sökanden inte längre är ett ensamkommande barn. I övrigt innehåller inte förordningen några bestämmelser om när förordnandet som företrädare ska upphöra eller om det krävs ett särskilt beslut för att förordnandet ska upphöra.

I 5 § lagen om god man för ensamkommande barn anges i vilka situationer ett godmanskap ska upphöra. Det gäller bl.a. om någon av barnets föräldrar eller någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe anländer till Sverige och är i stånd att utöva förmynderskapet och vårdnaden eller om en särskilt förordnad

vårdnadshavare utses för barnet. Enligt tredje stycket i paragrafen upphör godmanskapet automatiskt när barnet fyller 18 år.

Bestämmelserna om upphörande av förordnandet som företrädare eller tillfällig företrädare i fjärde stycket i artikel 23.2 är direkt tillämpliga. De överensstämmer i stort med motsvarande nationella bestämmelser om när ett godmanskap ska upphöra att gälla. Som följer av artikel 33 i skyddsgrundsförordningen kan det finnas behov av att förordnandet kvarstår en tid efter det att barnets ansökan om internationellt skydd har beviljats (se nedan). Skulle barnets ansökan i stället avslås hindrar inte asylprocedurförordningen att förordnandet kvarstår till dess att barnet lämnat Sverige. I övrigt anser regeringen att de nationella reglerna om upphörande av godmanskap bör gälla även för den som utsetts som företrädare eller tillfällig företrädare, t.ex. i det fall barnet varaktigt lämnar Sverige. De nationella reglerna om upphörande av godmanskapet bör därför, som anges i promemorian, inte ändras.

Överförmyndaren beslutar enligt 5 § andra stycket lagen om god man för ensamkommande barn om upphörande av godmanskapet. Som anges ovan upphör dock godmanskapet automatiskt när barnet fyller 18 år. Migrationsverket anser i detta sammanhang att det bör införas en hänvisning i 5 § lagen om god man för ensamkommande barn till fjärde stycket i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen. Myndigheten anser att det enligt asylprocedurförordningen är fråga om ett automatiskt upphörande av förordnandet som inte kräver ett beslut av överförmyndaren. Regeringen konstaterar att det av artikeln följer att uppgifterna som företrädare eller tillfällig företrädare ska upphöra att gälla när de situationer som anges i artikeln är för handen. Att det enligt nationell rätt i en av dessa situationer, dvs. när barnet inte längre är ensamkommande, krävs ett beslut av överförmyndaren anser regeringen inte står i strid med förordningens bestämmelser. Det framstår vidare som ändamålsenligt att prövningen av om ett barn inte längre är att se som ensamkommande görs av överförmyndaren.

I 6 och 7 §§ lagen om god man för ensamkommande barn finns bestämmelser om entledigande av god man, både avseende entledigande på egen begäran och om personen visats sig olämplig för uppdraget, och om vem som kan ansöka om entledigande. Asylprocedurförordningen innehåller inte några motsvarande regler. Det ligger dock i sakens natur att det bör finnas en möjlighet att kunna entlediga en företrädare, om personen t.ex. är förhindrad att utföra sitt uppdrag eller om barnet flyttas till en annan kommun än den som utsett företrädaren. I konsekvens med vad som föreslås ovan kommer dessa bestämmelser att gälla även i fråga om en företrädare eller en tillfällig företrädare. Möjligheten att entlediga en företrädare som har visat sig olämplig för uppdraget behandlas vidare nedan.

Tillsyn av företrädare eller tillfälliga företrädare som utsetts enligt asylprocedurförordningen

Medlemsstaterna ska enligt artikel 23.10 i asylprocedurförordningen säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter med ansvar för att regelbundet övervaka företrädare eller tillfälliga företrädare och hur de utför sina uppgifter samt hantera de

Prop. 2025/26:262 klagomål som ensamkommande barn lämnat in mot utsedda företrädare eller tillfälliga företrädare.

Enligt 12 § lagen om god man för ensamkommande barn och 16 kap. föräldrabalken står en god man under tillsyn av överförmyndaren. En god man kan vidare enligt 6 § andra stycket lagen om god man för ensamkommande barn entledigas om personen har visat sig olämplig för uppdraget. I konsekvens med vad som föreslagits ovan bör dessa bestämmelser gälla även i fråga om en företrädare eller tillfälliga företrädare. Den nationella tillsynen över institutet med gode män får anses tillräckligt för att tillgodose kravet i artikel 23.10 om rättsliga myndigheters övervakning. Inom ramen för den tillsyn som i dag bedrivs av överförmyndaren får anses rymmas att hantera klagomål som framställs från ett ensamkommande barn gentemot dess utsedda företrädare eller tillfälliga företrädare. I sammanhanget kan också noteras att överförmyndaren i sin tur står under tillsyn av länsstyrelsen. Det krävs alltså inte några ytterligare åtgärder för att säkerställa övervakningen av den som utses som företrädare enligt asylprocedurförordningen.

Det nya omarbetade mottagandedirektivets bestämmelser om företrädare

Som redogörs för närmare i promemorian är det nya omarbetade mottagandedirektivets bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn i artikel 27.1 i flera delar likalydande med motsvarande bestämmelserna i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen, bl.a. i fråga om förordnande av företrädare eller tillfällig företrädare och inom vilka tidsfrister ett sådant förordnande ska ske. Som framgår av artikel 27.4 i det nya omarbetade mottagandedirektivet kan en företrädare enligt direktivet vara densamma som har förordnats enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen.

Eftersom en företrädare enligt asylprocedurförordningen och en företrädare enligt nämnda direktiv har uppgifter som i stort motsvarar varandra finns det starka skäl som talar för att det bör vara samma person som utses som företrädare enligt direktivet och enligt förordningen. Det krävs därmed inte ytterligare lagstiftningsåtgärder för att det omarbetade mottagandedirektivets bestämmelser om företrädare för ensamkommande barn ska anses genomförda i svensk rätt.

Företrädare för ensamkommande barn enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen

I likhet med asylprocedurförordningen omfattas endast barn som ansöker om internationellt skydd av bestämmelserna i artikel 23 i asyl- och migrationshanteringsförordningen om företrädare eller tillfällig företrädare.

Samtliga bestämmelser i artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen är direkt tillämpliga och kräver därmed inte några författningsåtgärder (gällande förordnande av företrädare och inom vilka tidsfrister detta ska ske, se ovan om asylprocedurförordningen). En upplysningsbestämmelse bör dock föras in i lagen om god man för ensamkommande barn med motsvarande innehåll som föreslås beträffande asylprocedurförordningen, dvs. att reglerna i lagen om god man för ensamkommande barn även ska gälla en sådan tillfällig företrädare eller

företrädare som anges i artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen. I likhet med motsvarande förslag i fråga om asylprocedurförordningen bör det följa av lagen om god man för ensamkommande barn att om företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt förordningen, ska det inte förordnas en god man för barnet. Vidare bör det – i likhet med vad som föreslås beträffande asylprocedurförordningens motsvarande bestämmelser – införas upplysningsbestämmelser som hänvisar till asyl- och migrationshanteringsförordningens bestämmelser om tidsfrister för förordnande av företrädare respektive tillfällig företrädare ska ske samt om vilka krav som ställs på en företrädare enligt första stycket i artikel 23.2 i förordningen.

I sista stycket i artikel 23.2 anges att en företrädare enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får vara densamma som företrädaren enligt asylprocedurförordningen. Det framstår som lämpligt att samma person kan utses som företrädare enligt de båda förordningarna. Att två olika personer ska företräda ett och samma barn kan inte anses vara ändamålsenligt. Detta är dock en tillämpningsfråga som inte bör regleras i författning.

Företrädaren ska enligt artikel 23.3 bistå det ensamkommande barnet med att tillhandahålla information som är relevant för bedömningen av barnets bästa i enlighet med artikel 23.4, inbegripet utövandet av rätten att bli hörd, och ska stödja barnets kontakter med andra aktörer, såsom organisationer som arbetar med att spåra familjer, om behov finns i detta avseende. Artikel 23.3 om företrädarens uppgifter är också direkt tillämplig. En upplysningsbestämmelse om att företrädarens uppgifter är reglerade i artikeln bör föras in i lagen om god man för ensamkommande barn.

Företrädare enligt screeningförordningen

Ensamkommande barn ska enligt artikel 13.3 i screeningförordningen åtföljas av en företrädare vid screeningen. Artikeln omfattar både barn som ansökt om internationellt skydd och barn som inte gjort en sådan ansökan.

En företrädare eller tillfällig företrädare som har utsetts enligt asylprocedurförordningen kan alltså bistå barnet vid screeningen enligt artikel 13.3. Detta gäller dock under premissen att barnet har ansökt om internationellt skydd, vilket är en förutsättning för att en företrädare eller tillfällig företrädare ska förordnas enligt asylprocedurförordningen (och även enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet). Det bör därmed föras in en upplysningsbestämmelse i lagen om god man för ensamkommande barn att reglerna i lagen även gäller en sådan företrädare som anges i artikel 13.3 i screeningförordningen.

I fråga om barn som inte ansöker om internationellt skydd bör en god man enligt lagen om ensamkommande barn utses att företräda barnet.

I och med att en god man som förordnas enligt lagen om god man för ensamkommande barn ska kunna utföra uppgifterna som företrädare enligt förordningen, bör det – till skillnad från vad som föreslås ovan beträffande företrädare enligt asylprocedurförordningen respektive asyl- och migrationshanteringsförordningen – inte framgå av lagen att om en företrädare har utsetts enligt screeningförordningen ska det inte förordnas en god man enligt lagen. Antingen är det ju en företrädare eller tillfällig

Prop. 2025/26:262 företrädare enligt asylprocedurförordningen eller en god man som ska utföra uppgiften som företrädare i screeningprocessen.

Artikel 13.4 om företrädarens oberoende och kompetens är direkt tillämplig. En upplysningsbestämmelse om dess innehåll bör föras in i lagen om god man för ensamkommande barn.

Även artikel 13.5 om en begränsning av antalet barn som en företrädare kan ansvara för är direkt tillämplig, i likhet med motsvarande bestämmelse i asylprocedurförordningen, och kräver inte några författningsändringar. Vad som anges ovan beträffande det föreslagna nationella ställföreträdarregistret gör sig gällande även i detta sammanhang.

Enligt artikel 13.6 får det faktum att en företrädare eller en person som tjänstgör tillfälligt som företrädare enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet inte har utsetts inte hindra ett ensamkommande barn från att utöva rätten att ansöka om internationellt skydd. Artikeln är direkt tillämplig och kräver inte heller den några lagstiftningsåtgärder.

Screeningförordningen innehåller inte några särskilda bestämmelser om när förordnandet som företrädare ska upphöra. Har en företrädare utsetts enligt asylprocedurförordningen fortsätter företrädarens uppdrag i enlighet med den förordningens bestämmelser. Har en företrädare utsetts enbart för att bistå under screeningprocessen bör uppdraget upphöra när denna process är slutförd. Av 5 § första stycket 4 lagen om god man för ensamkommande barn framgår att uppdraget som god man ska upphöra att gälla när det är uppenbart att en god man av någon anledning inte längre behövs. Lagens bestämmelser gäller enligt vad som sagts ovan även en företrädare enligt screeningförordningen. Denna grund för upphörande är tillämplig i en situation som den beskrivna. Något behov av lagstiftningsåtgärder finns alltså inte beträffande upphörande av uppgiften som företrädare enligt screeningförordningen.

Företrädare enligt Eurodacförordningen

Upptagande av biometriska uppgifter enligt Eurodacförordningen kommer i stor utsträckning att ske under screeningprocessen. Bestämmelsen om företrädare för ensamkommande barn i artikel 14.1 i förordningen är vidare i princip likalydande med bestämmelsen i artikel 13.3 i screeningförordningen. Samma överväganden gör sig därför gällande i fråga om företrädare enligt Eurodacförordningen som enligt screeningförordningen.

En företrädare som har utsetts enligt asylprocedurförordningen för ett barn som ansökt om internationellt skydd kan alltså bistå barnet under processen med upptagande av biometriska uppgifter. Att en sådan företrädare som utses enligt asylprocedurförordningen ska bistå under denna process följer vidare av artikel 23.6 c och 23.8 f i den förordningen. För barn som inte ansöker om internationellt skydd och därför inte träffas av asylprocedurförordningens bestämmelser bör – av samma skäl som anförs beträffande screeningförordningen – en god man utses enligt nationell rätt.

Mot denna bakgrund bör lagen om god man för ensamkommande barn även gälla i fråga om en sådan företrädare som anges i artikel 14.1 i Eurodacförordningen, se resonemanget i fråga om screeningförordningens bestämmelser om företrädare. Det bör vidare införas en upplysningsbestämmelse om vilka krav som ställs på företrädaren enligt artikeln. I

övrigt kräver bestämmelsen inte några lagstiftningsåtgärder. Det som sägs beträffande upphörande av uppgiften som företrädare i avsnittet ovan om screeningförrordningen gör sig gällande även beträffande en företrädare enligt Eurodacförrordningen.

Prop. 2025/26:262

14.2 Anpassning av svensk rätt till skyddsgrundsförrordningens bestämmelser om ensamkommande barn

Regeringens förslag

Bestämmelserna om särskilt förordnad vårdnadshavare i föräldrabalken ska även gälla för en sådan förmyndare som omfattas av skyddsgrundsförrordningen. En särskilt förordnad vårdnadshavare ska dock inte utses enligt föräldrabalken om en förmyndare ska utses enligt skyddsgrundsförrordningen.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian lämnas inte något förslag om att det inte ska förordnas en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken om en förmyndare ska utses enligt skyddsgrundsförrordningen.

Remissinstanserna

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd är positiv till förslagen om anpassning av svensk rätt till förrordningens bestämmelser om förmyndare för ensamkommande barn.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och *Stockholms kommun* önskar förtydliganden av bl.a. vilken myndighet som ska ansvara för att utse en förmyndare enligt skyddsgrundsförrordningen. Stockholms kommun anför vidare att behovet av eventuella regler om tystnadsplikt behöver utredas vidare, liksom vilken myndighet som ska ansvara för utbildning av förmyndare.

SKR och Stockholms kommun anser att frågan om huruvida det svenska regelverket är tillräckligt för att tillgodose kraven på rättsliga myndigheters tillsyn och övervakning av förmyndare bör analyseras mer noggrant samt att det saknas resonemang om hur klagomål som ensamkommande barn lägger fram mot sina förmyndare ska prövas. SKR och Stockholms kommun framför vidare att det krävs ett nationellt ställföreträdarregister, som socialnämnden bör ges tillgång till, för att kommunerna ska kunna tillgodose kravet om att en förmyndare inte får förordnas för fler än 30 barn.

Begreppet förmyndare i förhållande till särskilt förordnad vårdnadshavare

Enligt artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen ska behöriga myndigheter så snart som möjligt efter det att ett ensamkommande barn har beviljats internationellt skydd vidta nödvändiga åtgärder enligt nationell rätt för att utse en förmyndare. I dag utses normalt en särskilt förordnad vårdnadshavare när ett ensamkommande barn har beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen om förordnande av en förmyndare avser just det förhållande att barnets ansökan om internationellt skydd har beviljats och därmed fått uppehållstillstånd. Mot den bakgrunden bör en förmyndare i förordningens mening, vilket också konstateras i promemorian, anses kunna motsvara en särskilt förordnad vårdnadshavare.

Skyddsgrundsförordningens bestämmelser om tillsättande av förmyndare

Reglerna om särskilt förordnad vårdnadshavare i föräldrabalken bör mot bakgrund av det sagda gälla även en sådan förmyndare som avses i artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen. Det innebär att en förmyndare bör tillsättas på samma sätt som en särskilt förordnad vårdnadshavare, dvs. genom ansökan eller anmälan av socialnämnden i den kommun som barnet befinner sig samt att reglerna i balken om tillsyn och entledigande av en särskilt förordnad vårdnadshavare bör gälla även för en förmyndare (mer om dessa frågor nedan). För att undvika att en förmyndare och en särskilt förordnad vårdnadshavare tillsätts för samma barn bör det föreskrivas att om en förmyndare ska utses enligt skyddsgrundsförordningen ska inte en särskilt förordnad vårdnadshavare utses. På det sättet undviks att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses i stället för en förmyndare. När skyddsgrundsförordningen har trätt i kraft ska alltså endast en ansökan om förmyndare enligt förordningen göras för ett ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd i Sverige p.g.a. att barnet erhållit internationellt skydd.

Behöriga myndigheter får låta samma person som varit företrädare enligt artikel 23.2 b i asylprocedurförordningen eller enligt artikel 27.1 b i det nya omarbetade mottagandedirektivet fortsätta som förmyndare, utan att det krävs att personen utses formellt (andra stycket i artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen). Har en företrädare utsetts enligt nämnda rättsakter ska denne enligt tredje stycket i artikel 33.1 kvarstå som ansvarig till dess att en förmyndare är utsedd.

SKR och *Stockholms kommun* efterfrågar ett förtydligande av om en företrädare som utsetts enligt skyddsgrundsförordningen ska kunna fortsätta som förmyndare utan att personen utses formellt till förmyndare.

Som remissinstanserna konstaterar krävs det enligt nationell rätt ett beslut om att förordna en särskilt förordnad vårdnadshavare, dvs. en person som utsetts till god man blir inte per automatik förordnad till vårdnadshavare när ett ensamkommande barn har fått uppehållstillstånd. Av andra stycket i artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen följer dock att behöriga myndigheter får låta samma person kvarstå som företrädare, dvs. det är inte ett krav enligt förordningen att så sker. Att i fråga om förordnande av en förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen låta de

nationella bestämmelserna om särskilt förordnad vårdnadshavare gälla, vilka alltså kräver ett särskilt beslut för att tillsätta en särskilt förordnad vårdnadshavare, bedöms inte stå i strid med förordningens bestämmelser. Andra stycket i artikel 33.1 kräver alltså inte några författningsändringar.

Det är inte ovanligt att det dröjer en viss tid att utse en särskilt förordnad vårdnadshavare efter det att barnet har fått uppehållstillstånd. Enligt lagen om god man för ensamkommande barn kvarstår godmanskapet till dess en särskilt förordnad vårdnadshavare är utsedd. Detta överensstämmer med tredje stycket i artikel 33.1, dvs. att en företrädare enligt asylprocedurförordningen kan fortsätta som förmyndare i väntan på att en sådan utses, utan att det kräver ett formellt beslut. Bestämmelserna i lagen om god man omfattar en vidare krets av barn än de som ansöker om internationellt skydd. Någon utmönstring av motsvarande bestämmelser i svensk rätt bör därmed inte ske. Den aktuella bestämmelsen i förordningen kräver alltså inte några lagstiftningsåtgärder.

Organisationer eller fysiska personer vars intressen står i strid med, eller skulle kunna stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen ska inte kunna utses till förmyndare för barnet i fråga (fjärde stycket i artikel 33.1). Om en organisation utses som förmyndare ska den så snart som möjligt utse en fysisk person som ska vara ansvarig för att utföra uppdraget som förmyndare för barnet (femte stycket i samma artikel). Bestämmelserna i fjärde och femte styckena i artikel 33.1 är direkt tillämpliga. Enligt nationell rätt utses en fysisk person som ska vara lämplig att utföra uppdrag som särskilt förordnad vårdnadshavare. En person kan inte anses lämplig som vårdnadshavare om han eller hon befinner sig i en intressekonflikt med barnet. Svensk rätt står alltså inte i strid med förordningens bestämmelser och det finns inte heller anledning att utmönstra några bestämmelser i svensk rätt med hänvisning till förordningens bestämmelser.

Förmyndarens uppgifter

Enligt första stycket i artikel 33.2 i skyddsgrundsförordningen ska en förmyndare säkerställa att det ensamkommande barnet har tillgång till alla rättigheter som följer av förordningen, bistå och, i tillämpliga fall, företräda det ensamkommande barnet om dess flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas, och i tillämpliga fall bistå med efterforskning av familjemedlemmar i enlighet med punkt 7.

Bestämmelsen om en förmyndarens uppgifter i första stycket i artikel 33.2 är direkt tillämplig och kräver inte några författningsåtgärder. En upplysningsbestämmelse om att förordningen innehåller sådana bestämmelser bör föras in i 6 kap. föräldrabalken.

Förmyndarens kompetens och lämplighet

I andra stycket i artikel 33.2 i skyddsgrundsförordningen regleras frågan om förmyndarens kompetens och lämplighet. Enligt punkten a i artikeln ska förmyndaren ha nödvändig sakkunskap och få inledande och kontinuerlig lämplig utbildning om ensamkommande barns rättigheter och behov, inbegripet eventuella tillämpliga normer till skydd för barn. Bestämmelsen är direkt tillämplig och kräver därmed inte några författningsåtgärder. Vad gäller kravet på utbildning kan det konstateras

Prop. 2025/26:262 att socialnämnden hos rätten ska ansöka eller anmäla om särskilt förordnad vårdnadshavare (6 kap. 8 a och 9 §§ föräldrabalken). Detsamma ska alltså gälla i frågan om förordnande av förmyndare enligt förslaget ovan. Ansvar för att ge förmyndaren behövlig utbildning ligger därför på socialnämnden. Regeringen anser att ytterligare regler i detta avseende inte är behövligt.

Vad gäller punkten b i artikeln saknas i bestämmelser i svensk rätt om tystnadsplikt beträffande särskilt förordnade vårdnadshavare och de uppgifter som en sådan vårdnadshavare får kännedom om inom ramen för uppdraget. Som konstateras i promemorian ställer inte artikeln krav på att det i nationell rätt ska finnas sådana bestämmelser, utan den anger endast att förmyndaren ska vara bunden av de regler om tystnadsplikt enligt nationell rätt om uppgifter förmyndaren får kännedom om genom sitt arbete. Artikeln kräver därmed inte några författningsåtgärder i detta avseende.

I fråga om punkten c i samma artikel anges att personen som ska utses till förmyndare inte får ha begått brott mot barn eller andra brott som reser tvivel om personens lämplighet. Enligt 6 kap. 10 a § första stycket föräldrabalken ska en person lämpad för uppdraget utses som särskilt förordnad vårdnadshavare. Denna bestämmelse blir, i och med att det ovan föreslås att samma regler ska gälla för en förmyndare som för en särskilt förordnad vårdnadshavare, tillämplig vid tillsättandet av en förmyndare. Det får anses ingå i den allmänna lämplighetsbedömningen att en person som utses till förmyndare enligt förordningen, och för vilken reglerna om särskilt förordnad vårdnadshavare enligt nationell rätt ska tillämpas, inte har ett sådant brottsligt förflutet som anges i artikeln. Att i nationell rätt införa ett krav på uppvisande av utdrag ur belastningsregistret är, med hänsyn till bestämmelsens utformning, inte behövligt. Inte heller i denna del krävs det några författningsåtgärder. I sammanhanget kan även nämnas att en socialnämnd har rätt att hämta in vissa uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren i ärenden där en lämplighetsprövning ska göras bl.a. i fråga om vårdnad, boende eller umgänge enligt 6 kap. föräldrabalken samt beslut (11 § första stycket 8 förordningen om belastningsregister och 4 § första stycket 8 förordningen [1999:1135] om misstankeregister). Som anges ovan får regeringen i arbetet med förordningsändringar återkomma till behovet av eventuella ändringar i bl.a. dessa bestämmelser.

Artikel 33.3 om att en förmyndare ska ansvara för ett begränsat antal barn är direkt tillämplig och kräver inte några författningsåtgärder. SKR och Stockholms kommun anser att det finns behov av att inkludera även dessa förmyndare i det nationella ställföreträdarregistret som föreslås i prop. 2025/26:92.

Det föreslagna registret omfattar särskilt förordnade vårdnadshavare enligt föräldrabalken och de som har en sådan ställföreträdare. Eftersom reglerna om särskilt förordnade vårdnadshavare föreslås gälla även för förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen, kommer förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen omfattas av det föreslagna registret. Vidare kan det noteras att Skatteverket registrerar uppgifter i folkbokföringsverksamheten om vem som är vårdnadshavare för ett barn. Detta kommer således också att omfatta de barn för vilka förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen har utsetts.

Enligt artikel 33.4 i skyddsgrundsförordningen ska medlemsstaterna säkerställa att det finns rättsliga myndigheter eller andra entiteter, som ska granska förmyndarnas arbete och utan dröjsmål pröva alla klagomål som ensamkommande barn lägger fram mot sina förmyndare. De behöriga myndigheterna ska enligt tredje stycket i artikeln vid behov ersätta en person som agerar förmyndare, särskilt om de anser att den personen inte har utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. De behöriga myndigheterna ska enligt fjärde stycket informera barnet om hur det kan gå tillväga för att i förtroende och under säkra former lägga fram ett klagomål mot sin förmyndare.

Som konstateras i promemorian framgår det av 6 kap. 10 c § första stycket föräldrabalken att socialnämnden kan väcka talan vid domstol om entledigande av en särskilt förordnad vårdnadshavare som inte visat sig lämplig för uppdraget. Vidare är den särskilt förordnande vårdnadshavaren även förmyndare – enligt föräldrabalken – för barnet (10 kap. 3 § föräldrabalken). Överförmyndaren ska enligt 16 kap. föräldrabalken utöva tillsyn över förmyndares verksamhet, vilket bl.a. inkluderar granskning av förvaltningen av barnets tillgångar. Bestämmelserna får anses tillräckliga för att tillmötesgå kravet i artikel 33.4 om rättsliga myndigheters övervakning av förmyndare enligt förordningen. Inom ramen för denna tillsyn får anses rymmas att också hantera klagomål som framställs från ensamkommande barn gentemot dess utsedda förmyndare. Informationsskyldigheten enligt fjärde stycket bör uppfyllas av den socialnämnd som har ansökt om eller anmält behov av att en förmyndare ska utses enligt skyddsgrundsförordningen. Någon författningsåtgärd är i detta avseende alltså inte behövlig.

Regeringen anser sammanfattningsvis att gällande rätt uppfyller artikel 33.4 och att det därmed inte krävs några ytterligare åtgärder för att säkerställa övervakningen av den som utses som förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen.

15 Kostnadsfri rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

15.1 Utlänningslagens regler om offentligt biträde bör anpassas till migrations- och asylpakten och EU:s rättsliga miniminivå

Regeringens bedömning

Rätten till offentligt biträde enligt utlänningslagen behöver anpassas och kompletteras för att tillgodose kraven på tillgång till kostnadsfri rättslig rådgivning samt kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen. I mål och ärenden som omfattas av förordningarna bör

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över behovet av anpassning till de nya förordningarna. *Asylrättscentrum* för fram att det inte finns något krav på att Sverige ska ändra ett befintligt system med kostnadsfritt offentligt biträde. Några remissinstanser, bl.a. *Rädda Barnen*, ifrågasätter syftet att så långt som möjligt begränsa asylsökandes rättigheter och anpassa svensk lagstiftning till EU:s rättsliga miniminivå för att antalet asylsökande som söker sig till Sverige ska minska. *Svenska Kyrkan* för fram att regler på EU:s miniminivå innebär att rättigheter för människor som söker asyl, däribland barn, begränsas jämfört med i dag och *Svenska Röda Korset* anser att det innebär ett steg bort från den rättssäkerhet och humanitet som tidigare kännetecknat svensk asylrätt.

Skälen för regeringens bedömning

Utlänningsrätten är ett av förhållandevis få rättsområden inom förvaltningsrätten där myndigheter och domstolar i vissa fall har en skyldighet att förordna offentligt biträde för den enskilde. Trots ett flertal större lagändringar på utlänningsrättens område har rätten till offentligt biträde inte genomgått några betydande förändringar sedan 1978, då det infördes en presumtion för att förordna offentligt biträde i ärenden om utvisning. Rätten till offentligt biträde i svensk utlänningsrätt är betydligt mer långtgående än vad såväl det första som det omarbetade asylprocedurdirektivet föreskriver. I bl.a. ärenden där skyddsbehov åberopas och där det är fråga om ut- eller avvisning ska, enligt 18 kap. 1 § första stycket 1 och 2 UtlL, ett offentligt biträde förordnas om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Sammanfattningsvis råder det en presumtion för att förordna offentligt biträde i mål och ärenden där skyddsbehov åberopas. I ärenden om överföring enligt den omarbetade Dublinförordningen är i stället huvudregeln att offentligt biträde inte förordnas, även om det i undantagsfall kan finnas skäl att förordna offentligt biträde även i sådana ärenden och mål (jfr rättsfallen MIG 2014:29 I och II).

Bestämmelserna om offentligt biträde i utlänningslagen kompletteras av lagen om offentligt biträde som är tillämplig om inte annat är särskilt föreskrivet i annan lag. Av 5 § lagen om offentligt biträde framgår att bestämmelserna i 26–29 §§ rättshjälpslagen om förordnande och byte av rättshjälpsbiträde och om ersättning till rättshjälpsbiträde ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

I asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen fastställs bl.a. regler om rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde. Till skillnad från den nu gällande svenska ordningen är innehållet i och omfattningen av dessa rättigheter

beroende av i vilken del av processen som ärendet befinner sig. I den administrativa fasen föreskrivs en rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning, medan rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde aktualiseras först inom ramen för en eventuell överklagandeprocess.

I likhet med utredningen bedömer regeringen att det krävs vissa kompletteringar och ändringar i de svenska reglerna om offentligt biträde för att tillgodose rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde enligt förordningarna. I samband med de anpassningar som behöver göras finns det också skäl att i övrigt se över rätten till offentligt biträde i asyلفörfarandet för att svensk rätt inte mer än nödvändigt ska avvika från EU:s rättsliga miniminivå.

Vissa remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum* och *Sveriges advokatsamfund*, liksom *Lagrådet* ifrågasätter behovet av ändringar i fråga om rätten till offentligt biträde och utgångspunkten att svensk rätt även i det avseendet bör anpassas till EU-rättens miniminivå. Lagrådet anför att i en fråga som denna, där det ytterst gäller den enskildes rätt till rättvis prövning och då förslagen innebär en försämring för den enskilde, bör ändamålet med förslagen tydligt lyftas fram och bli föremål för en adekvat beredning och sakliga överväganden. Som Asylrättscentrum för fram finns det visserligen inte något krav på att Sverige ska ändra det befintliga systemet med kostnadsfritt offentligt biträde även under den administrativa fasen, eftersom förordningarna ger utrymme för mer förmånliga regler. De hittillsvarande svenska reglerna om rätten till offentligt biträde i den administrativa fasen går emellertid långt utöver vad som krävs enligt EU-rätten. Som regeringen anför i avsnitt 4.2 är det angeläget att asylinvandringen till Sverige minskar och bibehålls på en låg nivå för att bryta och vända utvecklingen med ett växande utanförskap. Ett led i det arbetet är att svensk rätt inte ska vara mer generös än vad EU-rätten och andra internationella åtaganden kräver. Regeringens utgångspunkt är därför att den svenska regleringen även i fråga om offentligt biträde ska utgå från EU:s rättsliga miniminivå om det inte finns starka skäl som talar emot. Även om det, som *Svenska Kyrkan* anför, innebär att vissa rättigheter som finns i dag kommer att begränsas handlar det inte, som *Svenska Röda Korset* för fram, om att göra avsteg från rättssäkerheten utan om att skapa ett effektivt och ändamålsenligt system med bibehållen rättssäkerhet. Som Lagrådet är inne på talar även statsfinansiella skäl för att rätten till offentligt biträde inte bör gå utöver vad som krävs för att upprätthålla en ändamålsenlig och rättssäker prövning (se vidare avsnitt 17). Regeringen anser till skillnad från Lagrådet att förslaget har blivit tillräckligt belyst och att dess ändamål har varit föremål för en adekvat beredning och sakliga överväganden.

15.2 Rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning

15.2.1 Rätten till offentligt biträde för den som söker internationellt skydd bör begränsas

Regeringens förslag

I ärenden hos Migrationsverket enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen som inte gäller förvar ska ett offentligt biträde förordnas endast för den som begär det och som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt artikel 16 i asylprocedurförordningen eller artikel 21 i asyl- och migrationshanteringsförordningen. Statens kostnadsansvar för det offentliga biträdets arbete ska begränsas till ersättning för arbete med sådan rådgivning.

Ett förordnade om offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska gälla till dess att ansvarig medlemsstat fastställs.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser som yttrar sig avstyrker eller är kritiska till förslaget om att begränsa hittillsvarande rätt till offentligt biträde hos Migrationsverket till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt förordningarna. Några remissinstanser, bl.a. *Migrationsverket*, *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *Länsstyrelserna i Skånes, Västernorrlands och Örebros län*, framhåller att det i och för sig är positivt att rättslig rådgivning kommer att ges individuellt och av ett offentligt biträde. *Sveriges advokatsamfund* för fram att den föreslagna begränsningen i uppdraget kan innebära att de advokatetiska riktlinjerna hindrar advokater från att acceptera uppdraget som offentligt biträde. Även *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Luleå* ser en risk för att förslagen kan leda till att uppdraget blir mindre attraktivt för jurister.

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen, UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna (UNHCR)*, *Justitiekanslern* och *Riksdagens ombudsmän (JO)*, befarar att förslagen kommer att få stora negativa konsekvenser för rättssäkerheten. Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum* och *Svenska kyrkan*, pekar på att det finns sökande, t.ex. personer som på grund av skador till följd av tortyr, som har särskilda svårigheter att själva presentera sina skyddsskäl. Det kan enligt RFSL också röra sig om personer med juridiskt komplexa skyddsskäl som t.ex. hbtqi-personer. Flera remissinstanser, bl.a. Svenska kyrkan och *Svenska Röda Korset*, understryker att det kan uppstå komplexa situationer när t.ex. en familj ansöker om internationellt skydd och pekar på vikten av att rådgivningen ges individuellt för att uppmärksamma eventuella intressekonflikter. Migrationsverket påtalar att

förslaget riskerar att få konsekvenser för myndighetens effektivitet och kvalitet i asylprocessen och därmed påverka myndighetens förmåga att upprätthålla ett beslutsfattande med hög rättslig kvalitet, vilket gör att verket kommer att behöva vidta ytterligare åtgärder för att uppfylla sin service- och utredningsskyldighet.

Ett flertal remissinstanser, däribland Förvaltningsrätten i Luleå och *Kammarrätten i Stockholm*, ser en risk för att nya skyddsskäl lyfts fram först i samband med ett överklagande och att förslaget kan leda till att tyngdpunkten i processen förskjuts från myndigheten till domstolen. Några remissinstanser, t.ex. Migrationsverket och Svenska Röda Korset, förespråkar att den ”ventil” för särskilt komplicerade ärenden som övervägts i utredningen införs då de anser att den skulle minska risken för att ärenden återförvisas och motverka en förskjutning av tyngdpunkten i utredningen till andra instans.

Vissa remissinstanser, bl.a. Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund, anser att förslagen kan stå i strid med Europakonventionen och Genèvekonventionen. Sveriges advokatsamfund lyfter fram att detta gäller särskilt i säkerhetsärenden samt ärenden om uteslutning av skyddsstatus och återkallelse av uppehållstillstånd. De för också fram, tillsammans med ett antal andra remissinstanser som bl.a. *Institutet för mänskliga rättigheter*, *UNICEF Sverige* och *RFSL*, att förslagen inte är förenliga med barnkonventionen. Även *Barnombudsmannen*, som avstyrker förslagen i den del de rör barn, ser påtagliga risker med förslagen ur ett barnrätts- och rättssäkerhetsperspektiv. Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelserna i Västra Götaland* och *Örebro län*, *Malmö kommun* och *UNHCR*, förespråkar en särreglering för ensamkommande barn. *UNICEF Sverige* för fram att ensamkommande barn är i särskilt behov av att få stöd under processen för att kunna föra sin talan på ett betryggande sätt, särskilt utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. Bland annat *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, *Sveriges kommuner och regioner* och *Föreningen för Sveriges överförmyndare* lyfter fram att en konsekvens av förslaget är att stora delar av ansvaret i ärenden med ensamkommande barn flyttas över till god man. Flera remissinstanser, däribland Asylrättscentrum och *RFSL*, understryker att en god man inte kan jämföras med eller ersätta den juridiska kompetens som ett offentligt biträde har.

Skälen för regeringens förslag

Rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning bör tillgodoses genom att ett offentligt biträde förordnas

Enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen har den som omfattas av förordningarna som utgångspunkt rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning i den administrativa fasen respektive förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat. Precis som *Svenska Kyrkan* framhåller är begreppet ”kostnadsfri rättslig rådgivning” nytt i svensk rätt. Innehållet är mer begränsat i sin omfattning än vad som i dag gäller enligt svensk rätt, där ett offentligt biträde i asylprocessen redan i det administrativa förfarandet har uppgifter som snarare motsvarar det som i förordningarna betecknas som rättsligt bistånd och biträde.

Av artikel 15.2 i asylprocedurförordningen framgår att sökanden, utan att det påverkar dennes rätt att välja sin egen rättsliga rådgivare eller annan rådgivare på egen bekostnad, får begära kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet. Av artikel 16.1 framgår att medlemsstaterna på begäran av sökanden ska tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet. I artikel 16.2. redogörs för vad som ska ingå i den kostnadsfria rättsliga rådgivningen. Även i förfarandet att fastställa ansvarig medlemsstat får sökanden, enligt artikel 21.2 i asyl- och migrationshänteringsförordningen, begära kostnadsfri rättslig rådgivning. Sådan kostnadsfri rättslig rådgivning är begränsad till de åtgärder som framgår av artikel 21.6. Av artikel 15.4 i asylprocedurförordningen och artikel 21.4 i asyl- och migrationshänteringsförordningen framgår också att medlemsstaterna får organisera tillhandahållandet av rättslig rådgivning i enlighet med sina nationella system.

Förordningarna tillåter att kostnadsfri rättslig rådgivning ges i grupp. I likhet med utredningen anser dock regeringen att rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning bör tillgodoses genom att ett offentligt biträde även fortsättningsvis förordnas och att rådgivningen ska ges individuellt. Detta även om de föreslagna reglerna därmed blir något mer förmånliga än vad som krävs enligt EU:s rättsliga miniminivå. Att rådgivningen ska ges individuellt är ingen skillnad mot vad som gäller i dag. Med denna ordning tillgodoses också förordningarnas krav enligt artikel 19.1 i asylprocedurförordningen och artikel 21.3 i asyl- och migrationshänteringsförordningen att fastställa vilka som är behöriga att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning. Regeringen är medveten om att förslagen, som *Sveriges advokatsamfund* framhåller, innebär en stor förändring och begränsning av uppdraget för ett offentligt biträde i den administrativa fasen jämfört med hittillsvarande ordning. Det finns dock betydande fördelar med att den kostnadsfria rättsliga rådgivningen ges av ett offentligt biträde, eftersom det är en tydligt avgränsad grupp med höga kvalifikationskrav. En sådan ordning uppfyller både kraven i förordningarna på vilka som får lämna kostnadsfri rättslig rådgivning och utgör samtidigt en garanti för att rådgivningen håller en hög kvalitet. Det innebär att rådgivaren har förståelse för hela processen, vilket ger bättre förutsättningarna att lämna rådgivning på ett effektivt sätt. Som framgår nedan i avsnitt 15.3 och 15.4 föreslås inga ändringar i det offentliga biträdets roll i överklagandeprocessen, vilket bör minska risken för att det uppstår svårigheter att hitta kvalificerade biträden som *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Luleå* uttrycker en oro över. Det får i överklagandeprocessen också antas vara en fördel att biträdet, om än i begränsad omfattning, har varit i kontakt med ärendet och sökanden redan i den administrativa fasen.

Den kostnadsfria rättsliga rådgivningen enligt asylprocedurförordningen omfattar bl.a. bistånd med inlämnandet av ansökan om internationellt skydd. Enligt artikel 15.2 i asylprocedurförordningen ska den sökande så snart som möjligt och senast vid registrering av ansökan enligt artikel 27 informeras om sin rätt att begära bl.a. kostnadsfri rättslig rådgivning. Handläggningen av en sådan begäran ska hanteras i enlighet med bestämmelserna i lagen om offentligt biträde i de delar där annat inte

är särskilt föreskrivet (jfr 1 § lagen om offentligt biträde). Av såväl asylprocedurförordningen som asyl- och migrationshanteringsförordningen framgår att kostnadsfri rättslig rådgivning ska ges på begäran av sökanden. Att ett offentligt biträde endast ska förordnas på begäran av utlänningen bör därför komma till uttryck direkt i lagtexten.

Förordnandet enligt asylprocedurförordningen ska avse såväl rättslig rådgivning hos Migrationsverket som, i förekommande fall, rättsligt bistånd vid förberedandet av ett eventuellt överklagande. Förordnandet enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska emellertid vara begränsat till kostnadsfri rättslig rådgivning hos Migrationsverket. Sådan kostnadsfri rådgivning gäller endast rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat. När ansvarig medlemsstat har fastställts finns ingen ytterligare rätt till kostnadsfri rådgivning. Till skillnad från vad som gäller enligt asylprocedurförordningen ges det inte i asyl- och migrationshanteringsförordningen någon rätt till rättsligt bistånd med att förbereda ett eventuellt överklagande. Förordnandet bör därför upphöra i samband med att ansvarig medlemsstat fastställs. Ett förordnande gäller som huvudregel till dess att beslutet i ärendet eller målet fått laga kraft, om inte biträdet dessförinnan har entledigats (jfr rättsfallet MIG 2007:50). Att förordnandet upphör i samband med att ansvarig medlemsstat fastställs utgör ett avsteg från den huvudregeln och det bör därför regleras särskilt.

För att tydliggöra att det är rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt förordningarna som utgör grunden för förordnandet bör det framgå direkt av lagtexten att en förutsättning för att förordna ett offentligt biträde är att det finns en rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen. Migrationsverket får avgöra om förutsättningarna för rätten till rådgivning enligt endera förordning är uppfyllda och hantera själva förordnandet.

I båda förordningarna uppställs det krav på att det ska finnas närmare förfaranderegler om hur en begäran om tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning samt kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska lämnas in och handläggas (artikel 19.2. i asylprocedurförordningen och artikel 21.5 i asyl- och migrationshanteringsförordningen). Regeringen bedömer att befintliga regler i lagen om offentligt biträde motsvarar kraven i förordningarna. Det krävs därför inte några kompletterande bestämmelser i denna del.

Statens kostnadsansvar bör begränsas till sådan rådgivning som förordningarna föreskriver

Eftersom det offentliga bitrådets roll och uppdrag i migrationsprocessen inte är närmare reglerade i utlänningslagen och inte heller har preciserats på annat sätt, är de allmänna reglerna i lagen om offentligt biträde samt rättshjälpslagen tillämpliga. Det offentliga bitrådets uppgift är att tillvarata huvudmannens rätt och biträdet ska ersättas för det arbete och för den utredning som är skäligen påkallad för detta (jfr 4 § lagen om offentligt biträde och 27 § rättshjälpslagen). Av 5 § lagen om offentligt biträde framgår att till offentligt biträde får förordnas en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan person som har avlagt de kunskapsprov som krävs för behörighet till domaranställning. Endast den

Prop. 2025/26:262 som på grund av sina kunskaper och erfarenheter och i övrigt är särskilt lämplig för uppdraget får förordnas. Om den enskilde har föreslagit en person som är behörig, ska den personen förordnas om det inte finns särskilda skäl mot det.

Ett offentligt biträdes uppdrag enligt lagen om offentligt biträde och rättshjälpslagen bedöms omfatta de arbetsuppgifter som inbegrips i kostnadsfri rättslig rådgivning enligt båda förordningarna. Utöver dessa arbetsuppgifter inbegriper uppdraget också arbetsuppgifter som tydligt faller utanför begreppet kostnadsfri rättslig rådgivning, bl.a. biträde vid muntlig utredning och författandet av inlagor. Med utgångspunkt i att de nationella reglerna inte ska vara mer förmånliga än vad EU-rätten kräver bör därför statens kostnadsansvar för det offentliga biträdets arbete i den administrativa fasen begränsas till sådan kostnadsfri rättslig rådgivning som förordningarna föreskriver.

Flera remissinstanser, bl.a. *JO*, *Rädda barnen* och Svenska kyrkan, för fram att förslaget påverkar rättssäkerheten negativt och pekar särskilt på den föreslagna förändringen i det offentliga biträdets roll hos Migrationsverket, bl.a. att biträdet inte längre kommer att biträda den sökande vid den muntliga utredningen. Regeringen delar inte denna bedömning. Även om det offentliga biträdet inte längre bistår en sökande vid muntlig utredning finns det inget som utesluter att biträdet lämnar rättslig rådgivning som ett led i att förbereda sökanden inför muntlig utredning, vilket t.ex. Svenska kyrkan lyft fram som särskilt viktigt för en bibehållen rättssäkerhet. Regeringen vill också framhålla att den rättsliga rådgivningen fortsatt kommer att ges av juridiskt kunniga personer i form av offentliga biträden. Som *JO* för fram ökar det förutsättningarna för att utredningen ska bli fullständig. Även rättslig rådgivning som ges individuellt av ett offentligt biträde bör kunna bidra till ett förbättrat och mer fullständigt underlag, eftersom sökanden har ett större förståelse för vad som är relevant för ansökan.

Migrationsverket har inom ramen för sin utredningsskyldighet ett mycket stort ansvar för att se till att myndighetens ärenden är tillräckligt utredda. Regeringens bedömning är därför, till skillnad från *UNHCR*, att en muntlig utredning kan genomföras på ett rättssäkert sätt även om sökanden inte har ett biträde närvarande. Några remissinstanser, däribland *Justitiekanslern* och Förvaltningsrätten i Göteborg, är tveksamma till att den begränsade rådgivningen vägs upp av Migrationsverkets utredningsskyldighet. Regeringen konstaterar, precis som *Migrationsverket*, att förändringen kommer att leda till ökade krav på myndigheten vad avser såväl utrednings- som serviceåtgärder. Regeringens uppfattning är att Migrationsverkets utredningsskyldighet, tillsammans med den kostnadsfria rättsliga rådgivningen och andra rättssäkerhetsgarantier som följer direkt av förordningen, bl.a. att den muntliga utredningen kommer att spelas in enligt artikel 14.2 i asylprocedurförordningen, är tillräckliga för att garantera rättssäkerheten i det administrativa förfarandet.

Som nämns ovan utgör förslaget en stor förändring i synen på rättsligt biträde i den administrativa fasen. Det ska samtidigt framhållas att EU-rätten inte heller tidigare har ställt krav på en ordning med fri tillgång till rättsligt biträde i den administrativa fasen. En sådan rätt, i likhet med asylprocedurförordningen, tillkommer först vid ett eventuellt

överklagande. Någon förändring i det offentliga biträdets uppdrag i samband med ett överklagande föreslås inte (se avsnitt 15.3 och 15.4). Det innebär att det vid ett eventuellt avslagsbeslut som huvudregel kommer att finnas ett offentligt biträde som kan biträda sökanden, precis som i dag. Genom förslaget om att det ska förordnas ett individuellt offentligt biträde hamnar det svenska systemet också, enligt såväl utredningens som regeringens bedömning, något över det som får anses vara minimikraven enligt EU-rätten. Även detta utgör en garanti för att asylprocessen alltjämt kommer att vara rättssäker och effektiv.

Reglerna om offentligt biträde i utlänningslagen behöver ändras

Förslagen innebär att de hittillsvarande reglerna i 18 kap. UtL inte ska tillämpas i mål och ärenden som omfattas av asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen. Förslagen som lämnas bl.a. i avsnitt 6 om ändringar i utlänningslagen som en följd av förordningarna innebär också att vissa av de situationer där offentligt biträde kan beviljas enligt gällande rätt inte längre kommer att aktualiseras. Det innebär bl.a. att hittillsvarande rätt till offentligt biträde vid beviljad ny prövning, överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring eller att inte bevilja ny prövning och skyldigheten att alltid förordna biträde för barn som saknar vårdnadshavare här i landet bör tas bort. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det är oklart vad som ska gälla vid mål och ärenden om förvar. De nu aktuella förslagen syftar endast till att begränsa rätten till offentligt biträde i de situationer där förordningarna reglerar rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning samt kostnadsfritt rättsligt biträde och bistånd. Det bör därför, i linje med *Kammarrätten i Stockholm*s påpekande, i förtydligande syfte införas uttryckliga undantag för mål och ärenden om förvar enligt artikel 44 i asyl- och migrationshanteringsförordningen från de nya bestämmelsernas tillämpningsområde.

Förslagen innebär vidare t.ex. att ett biträde inte ska kunna förordnas med stöd av 18 kap. 1 § första stycket 3 UtL om en migrationsdomstol fattar ett beslut om inhibition enligt artikel 68 i asylprocedurförordningen. Ett biträde ska inte heller förordnas med stöd av 18 kap. 1 § UtL i ett ärende om återkallande av internationellt skydd, eftersom detta omfattas av asylprocedurförordningen.

Migrationsverket lyfter fram att det kan uppstå situationer där en del av ärendet omfattas av asylprocedurförordningen och därmed begränsningen i rätten till offentligt biträde medan det i andra delar av ärendet kan bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna i 18 kap. 1 § UtL. De ändringar som regeringen nu föreslår i 18 kap. UtL tar endast sikte på offentligt biträde i mål och ärenden enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen. Det finns i det här lagstiftningsärendet inte något utrymme att göra en sådan översyn av 18 kap. UtL som Migrationsverket efterlyser.

Det krävs inte någon särreglering för vissa kategorier av utlänningar

I de hittillsvarande reglerna om offentligt biträde i utlänningsärenden intar vissa personkategorier en särställning, däribland ensamkommande barn. För ensamkommande barn som ansöker om asyl förordnas det i svensk rätt

Prop. 2025/26:262 i princip undantagslöst ett offentligt biträde sedan lång tid tillbaka, bl.a. för att barnet ska kunna föra sin talan på ett ur rättssäkerhetssynpunkt betryggande sätt (prop. 1988/89:86 s. 135 samt prop. 2004/05:136 s. 18 f.). Vad gäller rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning så gör varken asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen någon skillnad på vuxna och barn. Ensamkommande barn har alltså samma rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning som andra sökande av internationellt skydd. I förordningarna tillerkänns ensamkommande barn i stället vissa särskilda garantier (jfr avsnitt 14).

Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Barnombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Svenska Röda Korset*, Sveriges advokatsamfund och *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)*, ifrågasätter om förslaget att utmönstra nuvarande rätt till offentligt biträde i den administrativa processen för ensamkommande barn är förenligt med barnkonventionen. Bland annat *UNICEF Sverige* menar att förslaget strider mot principen om barnets bästa i artikel 3, dvs. att det vid alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Som regeringen anför ovan är det angeläget att det svenska regelverket inte mer än nödvändigt avviker från EU:s rättsliga miniminivå. Som *Lagrådet* påpekar måste dock bl.a. barnkonventionen beaktas när det gäller barn. Att beakta och säkerställa barnets rättigheter handlar om att vid olika åtgärder göra en intresseavvägning mellan barnets bästa och motstående intressen, t.ex. statens intresse av en reglerad invandring. Barnets rättigheter i det här sammanhanget måste förstås som en rätt till en rättssäker prövning och, precis som Institutet för mänskliga rättigheter är inne på, en rätt för barnet att få uttrycka sin åsikt och bli hörd (jfr 1 kap. 11 § UtL). Även om förslaget innebär en försämring jämfört med vad som gäller enligt nuvarande ordning bedömer regeringen att dessa rättigheter fortsatt kommer att uppfyllas genom förslaget. Genom de förfarandegarantier som förordningarna ställer upp, barnets rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning, barnets företrädare och Migrationsverkets utredningsskyldighet kommer rättssäkerheten och barnets rätt att få komma till tals att upprätthållas. Enligt regeringens mening krävs därför inte någon särreglering för ensamkommande barn eller någon sådan ventil som Lagrådet förespråkar för att uppfylla kraven enligt barnkonventionen eller andra internationella överenskommelser. Den nuvarande rätten till offentligt biträde för ensamkommande barn under hela den administrativa fasen bör därför, precis som för övriga ärenden som omfattas av förordningarna, utmönstras och ersättas med en rätt till tidsbegränsad kostnadsfri rättslig rådgivning.

Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, lyfter fram att de föreslagna förändringarna innebär en ansvarsförflyttning från det offentliga biträdet till den gode mannen och att en god man inte har samma juridiska kompetens som ett offentligt biträde. Som redogörs för ovan finns det i förordningarna direkt tillämpliga regler om företrädare för ensamkommande barn och vilka krav som ställs på dessa företrädare. Förslagen i denna del syftar endast till att anpassa nuvarande regler om offentligt biträde i processen om internationellt skydd. Ändringar med anledning av förordningarnas krav på företrädare behandlas i avsnitt 14.

Utöver ärenden som berör ensamkommande barn framhåller Sveriges advokatsamfund att det krävs att sökanden ges full tillgång till offentligt biträde redan i första instans i säkerhetsärenden och ärenden där uteslutande och återkallelse kan bli aktuellt för att Sverige ska uppfylla sina internationella konventionsåtaganden. Samfundet pekar bl.a. på att principen om ”equality of arms” och kravet på insyn innebär att det krävs ett rättsligt biträde i dessa typer av ärenden. Regeringen anser emellertid att det inte heller krävs någon särreglering för dessa ärendetyper. Förutsättningarna för uteslutning och återkallelse av status och uppehållstillstånd regleras direkt av förordningarna i EU:s migrations- och asylopakt. Asylprocedurförordningen ställer inte upp något krav på kostnadsfritt rättsligt biträde hos förvaltningsmyndigheten i ärendetypen. De nu aktuella förslagen om offentligt biträde omfattar inte ärenden enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar. I säkerhetsärenden enligt 1 kap. 7 § UtL innebär förslagen ingen skillnad i rätten till offentligt biträde jämfört med andra ärenden. Till skillnad från Sveriges advokatsamfund bedömer regeringen att Sveriges internationella åtaganden inte kräver en full tillgång till kostnadsfritt offentligt biträde i den administrativa fasen. Genom den kostnadsfria rättsliga rådgivningen och möjligheten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid ett eventuellt överklagande tillgodoses såväl principen om ”equality of arms” som rätten till en rättvis rättegång.

Några remissinstanser, bl.a. Asylrättscentrum, Institutet för mänskliga rättigheter och Sveriges advokatsamfund, anser att förslagen står i strid med bl.a. EU-stadgan och Genèvekonventionen. Förslagen är förenliga med EU-förordningarna. Redan på den grunden får det förutsättas att de inte, som Institutet för mänskliga rättigheter för fram, står i strid med rätten till ett effektivt rättsmedel enligt EU-stadgan. Enligt skäl 2 i asylprocedurförordningen framgår det vidare att Genèvekonventionen är en integrerad del av Europeiska unionens mål med asyl- och migrationspakten. Regler som baseras på asylprocedurförordningen får därför, till skillnad från vad Sveriges advokatsamfund för fram, antas uppfylla villkoren även enligt den konventionen. Regeringen gör därför bedömningen att förslagen är förenliga med Sveriges internationella åtaganden och att det inte krävs någon särreglering för vissa kategorier av utlänningar.

Tyngdpunkten i prövningen bör fortsatt ligga hos Migrationsverket

Förvaltningsrätten i Göteborg och Förvaltningsrätten i Malmö lyfter fram att förslagen kan leda till att vissa mål och ärenden blir mer resurskrävande och att det finns en risk för ett ökat antal återförvisningar från domstol. Att ett mål återförvisas behöver inte bero på felaktig rättstillämpning eller brister i handläggningen utan kan också bero på, som bl.a. *Domstolsverket* och Kammarrätten i Stockholm framhåller, att nya grunder eller argumentation förts fram först i domstol. Det kan i sin tur ha sin förklaring i att förhållandena i ursprungslandet har förändrats, ny lagstiftning tillkommit eller ny bevisning har lagts fram i ärendet.

Regeringen delar bl.a. Förvaltningsrätten i Luleå och Länsstyrelsen i Skånes uppfattning om att en förskjutning av tyngdpunkten i asylprocessen skulle kunna innebära mer resurskrävande mål hos domstolarna och en

Prop. 2025/26:262 ökad risk för att mål återförvisas till Migrationsverket. Det riskerar också, som bl.a. *Förvaltningsrätten i Stockholm* lyfter fram, att leda till längre handläggningstider. Detta är inte önskvärt. För att bibehålla effektiviteten och rättssäkerheten i processen och begränsa risken för återförvisningar är det därför viktigt att tyngdpunkten i processen alltså ligger hos myndigheten. Att sökanden inte kommer att ha rätt till ett offentligt biträde på samma sätt som i dag innebär inte någon förändring i detta avseende. Det beror på att den individuella rådgivningen kommer att ge sökanden en förståelse för förfarandet samt de skyldigheter som finns och därmed förutsättningar att lyfta fram samtliga relevanta omständigheter tidigt i processen. Det bör också bidra till att minska risken för förlängda handläggningstider. Även i detta sammanhang bör det också framhållas att Migrationsverket har en omfattande utredningsskyldighet när det gäller de materiella frågor som kan uppstå under förfarandet. I detta inbegrips också, som Sveriges advokatsamfund pekar ut, att Migrationsverket hanterar alla nödvändiga delar av handläggningen, inklusive sådana arbetsuppgifter som tidigare kunnat överlämnas till det offentliga biträdet. Samtidigt kommer det att i direkt tillämpliga bestämmelser i EU:s migrations- och asylpakt ställas högre krav än i dag på sökanden när det gäller att samarbeta med Migrationsverket och att lägga fram alla faktorer som de har tillgång till och som underbygger ansökan om internationellt skydd.

Flera remissinstanser, däribland Asylrättscentrum, Migrationsverket och Svenska Röda Korset, förespråkar att den ventil som utredningen har övervägt, och som innebär att Migrationsverket skulle kunna förordna offentliga biträden på samma sätt som i dag i särskilt komplicerade ärenden, införs. Som utredningen finner är det emellertid inte möjligt att avgöra i hur många fall ett offentligt biträdes åtgärder skulle medföra en konkret effektivitetsvinst eller t.ex. motverka att ett ärende återförvisas. Det är inte heller möjligt att beräkna omfattningen av den arbetsbesparing som det skulle innebära för Migrationsverket. En stor risk med ett undantag är i stället att det stora flertalet sökande kommer göra gällande att de omfattas av undantaget. Detta skulle leda till ett utökat administrativt arbete för Migrationsverket och riskerar att förlänga den samlade handläggningstiden för ärendena. Regeringen anser därför att någon sådan ventil inte bör införas.

De föreslagna reglerna påverkar inte sökandens möjlighet att anlita ett eget biträde

De nya bestämmelserna om rätt till offentligt biträde avser endast att tillgodose förordningarnas krav på medlemsstaterna att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning. Av artikel 15.1 i asylprocedurförordningen framgår att en sökande har rätt att samråda med en rättslig eller annan rådgivare i frågor som rör deras ansökningar i samtliga skeden av förfarandet. Av artikel 15.2 i asylprocedurförordningen framgår att rätten för en sökande att begära kostnadsfri rättslig rådgivning ska ske utan att det påverkar sökandens rätt att välja sin egen rättsliga rådgivare eller en annan rådgivare på egen bekostnad. Motsvarande rätt för sökanden att välja en juridisk eller annan rådgivare på egen bekostnad i förfarandet för

att fastställa ansvarig medlemsstat framgår av artiklarna 21.1 och 21.2. i Prop. 2025/26:262
asyl- och migrationshanteringsförordningen.

De föreslagna reglerna om offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning begränsar alltså inte sökandens rätt att på egen bekostnad biträdas av en rådgivare eller ombud under alla skeden av asylprocessen. Den nuvarande möjligheten att enligt 14 § förvaltningslagen anlita någon som är lämplig för uppdraget som ombud eller biträde bedöms inte utgöra någon otillåten dubbelreglering i förhållande till bestämmelserna om kostnadsfri rättslig rådgivning.

15.2.2 Ersättningen för kostnadsfri rättslig rådgivning bör tidsbegränsas

Regeringens förslag

I ärenden enligt asylprocedurförordningen ska ersättning som utgångspunkt kunna medges för två timmars kostnadsfri rättslig rådgivning. Om det finns skäl för det ska ersättningen dock få motsvara högst tre timmars arbete.

I ärenden om att fastställa ansvarig medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ersättning kunna medges för högst en timmes rådgivning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att ersättning för rådgivning i ärenden enligt asylprocedurförordningen ska kunna ges för högst en timmes kostnadsfri rådgivning, eller högst två timmar om det finns skäl för det.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser avstyrker eller är kritiska till förslagen om att tidsbegränsa rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning. Bland annat *Justitiekanslern* för fram att förslaget om att sökande endast ska ha rätt till en timmes kostnadsfri rättslig rådgivning under asylprocessen innebär en risk för att rättssäkerheten påverkas negativt. Även bl.a. *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)*, *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *Svenska Röda Korset* anser att tidsgränsen är för snäv. *Institutet för mänskliga rättigheter* understryker att tidsgränsen kan få stora konsekvenser för utsatta grupper av sökande, t.ex. personer med funktionsnedsättning. *Svenska kyrkan* för fram att det saknas en motivering till den valda tidsgränsen. *Asylrättscentrum* framhåller att den föreslagna tidsgränsen i ärenden enligt asylprocedurförordningen framstår som godtyckligt bestämd och begränsar rätten till rättslig rådgivning på ett otillbörligt sätt, särskilt eftersom rättslig rådgivning måste anses omfatta tillhandahållande av rådgivning under hela det administrativa förfarandet. Även *Migrationsverket* och *Kammarrätten i Stockholm* menar att det är tveksamt om tidsbegränsningarna uppfyller kraven enligt förordningarna.

Prop. 2025/26:262 Bland annat *Länsstyrelserna i Norrbottens, Skånes och Västernorrlands län* anser att den rättsliga rådgivningen måste ges vid flera tillfällen för att tillgodose rättssäkerheten. Migrationsverket för fram att det är svårt att se hur den begränsade tiden ska kunna fördelas på flera tillfällen. *Sveriges advokatsamfund* gör gällande att alla sökande bör ges minst två timmars kostnadsfri rättslig rådgivning. *Diskrimineringsombudsmannen* pekar också på att förslagets utformning om att ytterligare tid kan ersättas om det finns skäl till det kan leda till skönsmässiga bedömningar.

Några remissinstanser, däribland Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund, anser att det är särskilt problematiskt att ytterligare kostnadsfri rättslig rådgivning inte kan beviljas om ett ärende återförvisas. Kammarrätten i Stockholm lyfter fram att Migrationsverket inte kommer att kunna reda ut kvarvarande frågor med biträdet, och att detta kan leda till ytterligare komplikationer i en efterföljande domstolsprocess.

Skälen för regeringens förslag

Det bör införas tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning

I artikel 19.4 i asylprocedurförordningen anges att medlemsstaterna får införa belopps- eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning, förutsatt att gränserna inte är godtyckliga eller otillbörligt begränsar tillgången till rätten. I asyl- och migrationshanteringsförordningen finns inga uttryckliga motsvarande regler. Av artikel 21.4 framgår emellertid att medlemsstaterna får organisera tillhandahållandet av rättslig rådgivning i enlighet med sina nationella system. I likhet med utredningen bedömer regeringen att asyl- och migrationshanteringsförordningen ger möjlighet att tidsbegränsa även tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet att fastställa ansvarig medlemsstat, förutsatt att rådgivningen tillhandahåller den information som förordningen kräver och begränsningarna inte är godtyckliga eller otillbörligt begränsar tillgången till rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning. Regeringens utgångspunkt är att den svenska regleringen inte ska vara mer generös än motsvarande regler i andra medlemsstater. Mot denna bakgrund bör Sverige nyttja möjligheten att införa tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning.

I ärenden enligt asylprocedurförordningen bör ersättning för rådgivning kunna ges för högst tre timmars rådgivning

Det saknas uttryckliga regler i asylprocedurförordningen som klargör omfattningen av de tidsgränser som får göras. I stället framgår att tidsgränserna inte får vara godtyckliga eller otillbörligt begränsa tillgången till kostnadsfri rättslig rådgivning. Med hänsyn till rådgivningens allmänna karaktär, dess förhållandevis begränsade innehåll och att den dessutom ska ges individuellt av en kvalificerad jurist bedömer utredningen att möjligheten till ersättning för den kostnadsfria rättsliga rådgivningen som utgångspunkt bör vara begränsad till en timme. I likhet med utredningen anser regeringen att rådgivningen bör kunna ges förhållandevis effektivt av en kvalificerad jurist och att flera inslag i den kostnadsfria rättsliga rådgivningen är av allmän karaktär. Samtidigt finns

det inslag i rätten till rådgivning enligt asylprocedurförordningen som har närmare anknytning till sökandens ärende, t.ex. sådan rådgivning om de rättsliga frågor som uppstår under förfarandet som bl.a. *Kammarrätten i Stockholm* pekar på. För att säkerställa att de krav som ställs i förordningen efterlevs, vilket bl.a. *Migrationsverket* ser som tveksamt med utredningens förslag, anser regeringen att rådgivning enligt asylprocedurförordningen bör kunna ersättas i något större omfattning än vad utredningen föreslår. Detta bedöms också minska den risk för en försämrad rättssäkerhet som bl.a. *Justitiekanslern* pekar ut. Regeringen anser därför, i likhet med *Sveriges advokatsamfund*, att kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen som utgångspunkt ska kunna tillhandahållas under två timmar.

När det gäller sådan rådgivning som ska ges enligt asylprocedurförordningen kan det dock tänkas uppstå rättsliga eller individuella frågor som inte heller ryms inom två timmars rättslig rådgivning. Det får också, som utredningen framhåller, antas att det finns en naturlig variation i enskildas behov av rådgivning, bl.a. utifrån olika individuella omständigheter, t.ex. utbildningsbakgrund som *Svenska kyrkan* lyfter, eller situationen i hemlandet. Detsamma gäller i fråga om antalet rättsliga frågor som kan tänkas uppstå under ett förfarande, t.ex. beroende på en förändrad situation i hemlandet eller tillkommande identitetshandlingar eller annan bevisning. Det kan också tänkas finnas vissa sårbara personkategorier, vilket bl.a. *RFSL*, *Diskrimineringsombudsmannen* och *Institutet för mänskliga rättigheter* understryker, som har ett större behov av rådgivning.

Även om variationen i enskildas behov av rådgivning som huvudregel får anses tillgodosedd redan genom att rådgivning ska kunna ges för motsvarande två timmar bedömer regeringen att det bör införas en möjlighet för Migrationsverket att bevilja ytterligare en timmes ersättning för rättslig rådgivning om det finns skäl för det. Sådana skäl kan t.ex. vara att det uppstår fler rättsliga frågor, att behov av rådgivning uppstår efter att ärendet återförvisats eller att sökanden av annat skäl är i behov av ytterligare rådgivning för att dennes rätt ska vara tillgodosedd. Individuella skäl för ytterligare rådgivning kan, som bl.a. *Institutet för mänskliga rättigheter* påpekar, t.ex. vara komplicerade skyddsskäl eller svårigheter att tillgodogöra sig rådgivningen på grund av ålder eller funktionsnedsättning. Genom kravet på att det ska finnas skäl för att ersätta ytterligare rådgivning understryks att huvudregeln är att det är två timmars rådgivning som ersätts. Kravet innebär vidare att det måste göras en prövning av om ytterligare ersättning är motiverad. Till skillnad från *Diskrimineringsombudsmannen* ser regeringen ingen risk för att kravet leder till skönsmässiga bedömningar.

Lagrådet förordar att en ventilregel införs så att det arbete som god advokatsed kräver under alla förhållanden ska kunna ersättas även efter det att tidsgränsen har nåtts. Med tanke på de förhållandevis begränsade uppgifter som utgör rättslig rådgivning anser regeringen att förslaget om ersättning för maximalt tre timmars rådgivning i ärenden enligt asylprocedurförordningen är väl avvägt. Tidsbegränsningen är sådan att innehållet i den kostnadsfria rättsliga rådgivningen som följer av asylprocedurförordningen tillgodoses samtidigt som reglerna är flexibla med den tillkommande möjligheten till ytterligare en timmes rådgivning i

Prop. 2025/26:262 de fall det finns skäl för det. Enligt regeringens mening framstår tidsbegränsningen inte som godtyckligt bestämd och innebär inte en otillbörlig begränsning av tillgången till kostnadsfri rättslig rådgivning. Även om lämnande av information kan ta tid t.ex. vid användning av tolk får huvuddelen av den rättsliga rådgivningen antas vara av mer generell natur vilket, tillsammans med förslaget om att rådgivningen ska lämnas av erfarna jurister, bör leda till att rådgivningen kan ges förhållandevis effektivt. En erfaren jurist har också bättre förutsättningar att begränsa kontakterna med sökanden till att avse kostnadsfri rättslig rådgivning och, som bl.a. Lagrådet och *Förvaltningsrätten i Göteborg* lyfter ett behov av, hantera ytterligare kontakter från sökanden även efter det att den kostnadsfria rättsliga rådgivningen tillhandahållits. Tidsbegränsningen ger uttryck för den samlade tid som kan ersättas vilket innebär att rådgivning kan ges vid mer än ett tillfälle, och att rådgivningen kan anpassas utifrån sökandens behov och önskemål. Till skillnad från Lagrådet ser regeringen därför inte ett behov av en ventil. Regeringen föreslår sammanfattningsvis att ersättning för kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen ska utgå för högst två timmars rådgivning och, om det finns skäl för det, högst tre timmars rådgivning.

I ärenden enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen bör ersättning för rådgivning begränsas till högst en timme

I ärenden om att fastställa ansvarig medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen är Migrationsverkets prövning begränsad till vissa objektivt konstaterbara fakta och den kostnadsfria rådgivningen är av sådan karaktär att den har en mycket tydlig koppling till den initiala delen av processen. Regeringen bedömer därför, till skillnad från bl.a. *Asylrättscentrum*, att ersättning motsvarande en timmes rådgivning är tillräckligt för att tillgodose kraven i asyl- och migrationshanteringsförordningen och att det saknas skäl att införa en möjlighet till ytterligare ersättning för offentliga biträden som har förordnats för rättslig rådgivning enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Regeringen föreslår därför att ersättning för kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska utgå för högst en timmes rådgivning.

Det saknas skäl för ytterligare kostnadsfri rådgivningstid vid återförvisning

Om ett ärende enligt någon av förordningarna återförvisas från domstol tillkommer inte en ny rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning. Det innebär att om all rådgivningstid har utnyttjats finns det ingen ytterligare rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning.

Några remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, Sveriges advokatsamfund och *FARR*, anser att ytterligare kostnadsfri rådgivningstid bör beviljas efter det att ett ärende återförvisats. Sveriges advokatsamfund framhåller att det finns en risk för att de brister som föranlett återförvisningen inte läks om inte ytterligare kostnadsfri rådgivning ges. *Asylrättscentrum* lyfter fram att en återförvisning på grund av nya omständigheter också bör kräva ytterligare rådgivning. Kammarrätten i Stockholm pekar på att Migrationsverket inte kommer

kunna reda ut kvarvarande frågor med biträdet, och att detta kan leda till ytterligare komplikationer i en efterföljande domstolsprocess. Prop. 2025/26:262

Regeringen delar inte remissinstansernas bedömning. Genom förslaget att två timmars rådgivning ska kunna ersättas, med möjlighet till en ytterligare timmes rådgivning om det finns skäl för det, bedömer regeringen att även behovet av rådgivning efter en återförvisning är tillgodosett. Det bör i detta sammanhang betonas att syftet med kostnadsfri rättslig rådgivning är att ge vägledning kring processen och om ett ärende återförvisas så gäller i allt väsentligt samma processuella regler som tidigare. Det får vidare förutsättas att det genom domstolens avgörande är tydligt vilken brist eller vilka nya omständigheter som har föranlett återförvisningen och att någon ytterligare rådgivning inte bör krävas för att utredningen ska kunna kompletteras. Det finns därmed inte ett behov av att särreglera eller bevilja ytterligare kostnadsfri rättslig rådgivning för det fall att ett ärende återförvisas.

15.2.3 Rätten till offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning bör uteslutas i vissa fall

Regeringens förslag

Offentligt biträde ska inte förordnas i de situationer som anges i artikel 16.3 i asylprocedurförordningen, dvs. när en ansökan är en första efterföljande ansökan som anses ha lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstaten, när ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan eller när sökanden redan bistås och biträds av en rättslig rådgivare.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Svenska kyrkan* avstyrker förslaget liksom *Asylrättscentrum*, som framhåller att uteslutningsgrunderna inte är obligatoriska och att det därför inte är nödvändigt att införa regler om att utesluta rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning. *Institutet för mänskliga rättigheter* påtalar vikten av att det sker en individuell prövning och för fram att bl.a. undantag från kostnadsfri rättslig rådgivning kan medföra att en sådan noggrann prövning inte görs.

Skälen för regeringens förslag

Rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen är inte absolut. Av artikel 19.3 framgår att medlemsstaterna ska fastställa särskilda regler om uteslutande av tillhandahållandet av bl.a. kostnadsfri rättslig rådgivning i enlighet med artikel 16.3. Av den bestämmelsen

Prop. 2025/26:262 framgår att tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet får uteslutas i tre olika situationer.

Den första situationen gäller när ansökan är en första efterföljande ansökan som anses ha lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstaten. Den andra situationen gäller när ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan och den tredje situationen när sökanden redan bistås och biträds av en rättslig rådgivare.

Med utgångspunkten att svensk rätt inte mer än nödvändigt ska avvika från EU:s rättsliga miniminivå anser regeringen, till skillnad från bl.a. *Asylrättscentrum* och *Svenska kyrkan*, att rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning bör uteslutas i samtliga de situationer som asylprocedurförordningen tillåter. Att kostnadsfri rättslig rådgivning utesluts i dessa situationer förändrar inte Migrationsverkets skyldighet att pröva ärendena individuellt, som *Institutet för mänskliga rättigheter* påtalar vikten av. Möjligheten att utesluta rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning vid fastställandet av ansvarig medlemsstat regleras av artikel 21.7 i asyl- och migrationshanteringsförordningen. Enligt artikeln får kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat uteslutas om sökanden redan bistås och företräds av en juridisk rådgivare. Regeln är direkt tillämplig och kräver ingen nationell anpassning.

15.2.4 Vissa beslut om offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning bör inte få överklagas särskilt

Regeringens förslag

Beslut om att inte förordna ett offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning och beslut om ersättning för sådan rådgivning ska inte kunna överklagas särskilt.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum* avstyrker förslaget och anför att artikel 47 i EU-stadgan innebär att besluten bör få överklagas särskilt för att motverka godtyckliga bedömningar och förhindra att en för strikt praxis utvecklas hos Migrationsverket. *Sveriges advokatsamfund* ställer sig tveksam till förslaget och anför att det riskerar att ytterligare försämra rättssäkerheten i systemet.

Av 14 kap. 8 § UtL framgår bl.a. att Migrationsverkets beslut som avser fråga om offentligt biträde eller ersättning i ett ärende som handläggs enligt den lagen får överklagas särskilt.

Regeringen anser i likhet med utredningen att beslut om att utesluta kostnadsfri rättslig rådgivning inte ska kunna överklagas särskilt. Till skillnad från bl.a. *Asylrättscentrum* och *Sveriges advokatsamfund* ser regeringen inte någon risk för att frånvaron av möjlighet att överklaga ett sådant beslut särskilt skulle leda till att en alltför strikt praxis utvecklas hos Migrationsverket. Två av de situationer då rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen får uteslutas består av objektiva kriterier. Den tredje situationen, när en efterföljande ansökan lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstaten, ger ett visst utrymme för bedömningar. Rekvisitet ”endast” är emellertid ett högt ställt krav där utrymmet för godtyckliga bedömningar, som Asylrättscentrum framför en oro för, bör vara mycket begränsat.

Den ersättning som kan komma i fråga när det gäller kostnadsfri rättslig rådgivning är också av mycket begränsad och schabloniserad karaktär. Det finns inte heller något krav enligt förordningarna att ett sådant beslut ska kunna överklagas särskilt. Mot bakgrund av att det i skäl 108 i asylprocedurförordningen och i skäl 87 i asyl- och migrationshanteringsförordningen anges att förordningarna står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan utgår regeringen, till skillnad från Asylrättscentrum, från att förslaget inte står i strid med artikel 47 i stadgan.

I syfte att åstadkomma en stram och effektiv asylprocess ska det enligt regeringen därför inte vara möjligt att överklaga beslut om uteslutande av kostnadsfri rättslig rådgivning eller beslut om ersättning för sådan rådgivning särskilt.

15.3 Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen enligt asylprocedurförordningen

15.3.1 Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid ett överklagande bör tillgodoses genom offentligt biträde

Regeringens förslag

Vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen ska en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen på utlänningens begäran förordna ett offentligt biträde för den som åtgärden avser om ett sådant inte redan har förordnats.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I förhållande till utredningens förslag görs ett tillägg om att även Migrationsöverdomstolen ska omfattas av förslaget.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. Några remissinstanser, *bl.a. Asylrättscentrum* och *Förvaltningsrätten i Göteborg*, är positiva till utredningens bedömning att ingen tidsgräns bör införas.

Skälen för regeringens förslag

Vid överklagandeförfarandet enligt asylprocedurförordningen har medlemsstaterna som utgångspunkt en skyldighet att på begäran av sökanden säkerställa att han eller hon får kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde. Sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska enligt artikel 17.1 i asylprocedurförordningen omfatta utarbetande av de inlagor som krävs enligt nationell rätt, förberedande av överklagandet och, vid en eventuell muntlig förhandling, deltagande i förhandlingen. Även personer som är föremål för återkallande av internationellt skydd har rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid överklagande. Regeringen bedömer i likhet med utredningen att rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde bör tillgodoses genom att ett offentligt biträde förordnas.

Av artikel 19.4 i asylprocedurförordningen framgår att medlemsstaterna även i överklagandeförfarandet får införa belopps- eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde. Till skillnad från vad som gäller vid rättslig rådgivning är arbetsmomenten som täcks av rättsligt bistånd och biträde inte av sådan karaktär att det på ett förhållandevis enkelt sätt går att uppskatta tidsåtgången för åtgärderna. Rättsligt bistånd och biträde innefattar t.ex. inte bara rådgivning utan avser även bistånd och biträde med överklagandet. Därtill påverkas arbetets omfattning också av hur målet handläggs, exempelvis om migrationsdomstolen håller muntlig förhandling eller inte. Då det inte är möjligt att göra en adekvat uppskattning av vilken generell tidsåtgång som är rimlig instämmer regeringen i likhet med flera remissinstanser, däribland *Förvaltningsrätten i Göteborg*, i utredningens bedömning att det inte är ändamålsenligt att införa belopps- eller tidsgränser för ett biträdes uppdrag i överklagandeförfarandet enligt asylprocedurförordningen. I stället bör de allmänna reglerna om skälig ersättning för arbete i lagen om offentligt biträde och rättshjälpslagen, samt tillhörande praxis, tillämpas vid överklagandeförfarandet enligt förordningen.

Vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen till en migrationsdomstol kommer i de flesta fall ett offentligt biträde redan att vara förordnat. I vissa situationer, t.ex. vid överklagande av beslut om återkallande av internationellt skydd där det inte finns en rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning, kommer det däremot inte finnas något offentligt biträde förordnat. För att tillgodose rätten till kostnadsfritt bistånd och biträde i dessa situationer bör det införas en skyldighet för

migrationsdomstolen att, med vissa undantag, förordna ett offentligt biträde vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen om utlännings begär det. Rätten till kostnadsfritt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet gäller, om inte detta uttryckligen undantas, också vid ett överklagande till Migrationsöverdomstolen. Regeringen bedömer i avsnitt 15.3.2 att något sådant undantag inte bör införas. Motsvarande skyldighet som finns för en migrationsdomstol att förordna ett offentligt biträde bör därför gälla även för Migrationsöverdomstolen vid ett överklagande av en migrationsdomstols avgörande i ett mål enligt asylprocedurförordningen. Skyldigheten att förordna ett offentligt biträde i en sådan situation bör framför allt aktualiseras om det är sannolikt att prövningstillstånd meddelas i målet och överklagandet inte saknar rimliga utsikter till framgång (jfr avsnitt 15.3.2).

I de fall Migrationsverket inte har förordnat ett offentligt biträde, ska myndigheten informera sökanden om möjligheten att förordna ett offentligt biträde vid överklagande av Migrationsverkets beslut. Detta gäller alltså såväl ärenden där ansökan om internationellt skydd har bedömts som ogrundad som ärenden om t.ex. återkallelse av skyddsstatusförklaring. Ett offentligt biträde kommer i dessa fall, om sökanden begär det, att förordnas först i samband med att överklagandet lämnas in till domstolen. Utläningen får i ett sådant fall framställa en begäran om att ett offentligt biträde ska förordnas för honom eller henne. Om domstolen därefter finner skäl att förordna ett offentligt biträde bör biträdet i sedvanlig ordning ges rimlig tid för att sätta sig in i ärendet samt ges möjlighet att komplettera överklagandet och i övrigt vidta sådana åtgärder som är nödvändiga för att tillvarata den enskildes rätt i överklagandeförfarandet.

15.3.2 Den enskilde bör inte ha rätt till offentligt biträde i vissa fall

Regeringens förslag

Vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen ska offentligt biträde inte förordnas i de situationer som anges i artikel 17.2 b och d i asylprocedurförordningen, dvs. om det anses att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet eller sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare.

Om ett offentligt biträde finns förordnat ska en migrationsdomstol entlediga det offentliga biträdet i samma situationer.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Asylrättscentrum, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,*

Prop. 2025/26:262 *transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *Flyktinggruppernas riksråd (FARR)* avstyrker förslaget om att biträde ska kunna nekas eller entledigas. Asylrättscentrum för fram att rättssäkerhetsskäl talar för att förhandsbedömningar i asylmål bör undvikas. RFSL pekar på att risken för godtycklighet är stor, eftersom domstolarna endast har Migrationsverkets bedömning att utgå ifrån. *Sveriges advokatsamfund* understryker att det är viktigt att reglerna inte omfattar de sökande som får juridiskt biträde eller rådgivning av frivilligorganisationer, eftersom det skulle omöjliggöra mycket av det stödarbete som görs i dag. FARR anser att den risk för en förskjutning av prövningens tyngdpunkt till domstolen, som de samlade förslagen innebär, gör det ännu viktigare för rättssäkerheten att den sökande har ett offentligt biträde i överklagandeprocessen. Även *Riksdagens ombudsmän (JO)* och *Diskrimineringsombudsmannen* är kritiska till förslaget och för fram att det påverkar rättssäkerheten negativt samt öppnar upp för skönsmässiga bedömningar.

Skälen för regeringens förslag

I asylprocedurförordningen finns det enligt artikel 17.2 a–d utrymme för medlemsstaterna att utesluta rätten till rättsligt bistånd och biträde i vissa situationer. Den första situationen gäller om sökanden, som ska redogöra för sin ekonomiska situation, anses ha tillräckliga medel för att på egen bekostnad kunna betala för rättsligt bistånd och biträde (punkten a). Den andra situationen gäller när det anses att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet (punkten b). Den tredje situationen gäller om överklagandet eller prövningen sker i andra eller högre instans enligt nationell rätt, inbegripet förnyad behandling eller en ytterligare omprövning (punkten c). Den fjärde och sista situationen gäller om sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare (punkten d). I den mån medlemsstaten avser utesluta rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska enligt artikel 19.3 i asylprocedurförordningen medlemsstaten fastställa särskilda regler om det.

Utredningen bedömer att punkten a inte är ändamålsenlig, bl.a. eftersom det får antas att de flesta inte har medel att själva bekosta ett biträde och att utredningen av om sökanden har medel får antas inverka menligt på handläggning. Utredningen bedömer även att punkten c inte är ändamålsenlig, eftersom den skulle inverka menligt på praxisbildningen. Utredningen anser därför att det finns starka skäl att inte föreslå en begränsning i tillgången till offentligt biträde i dessa situationer. Motsvarande starka hänsyn gör sig enligt utredningen inte gällande avseende punkterna b och d. Regeringen instämmer i utredningens bedömning.

Flera remissinstanser är kritiska till förslaget att införa någon av möjligheterna att utesluta rätten till offentligt biträde. Kritiken gäller särskilt möjligheten att utesluta offentligt biträde när överklagandet ”saknar rimliga utsikter till framgång”. *Svenska Röda Korset* framhåller att det krävs en tydlig definition av vad som avses med begreppet, medan *RFSL* ifrågasätter hur en sådan preliminär bedömning ska kunna göras på ett rättssäkert sätt.

Regeringen konstaterar att möjligheten att utesluta rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde då överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång inte är ny utan finns reglerad även i det omarbetade asylprocedurdirektivet. I samband med genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet bedömde emellertid regeringen att det inte fanns något hinder att behålla de något mer förmånliga reglerna som innebär att offentligt biträde i princip kan nekas endast om en ansökan eller överklagande är uppenbart ogrundat (prop. 2016/17:17 s. 54).

Regeringens förevarande förslag innebär en direkthänvisning till asylprocedurförordningen och begreppet ”saknar rimliga utsikter till framgång” ska därför tolkas utifrån EU-rätten. Domstolen ska alltså göra en preliminär bedömning av överklagandets utsikter till framgång. Precis som RFSL för fram handlar det om en bedömning som görs innan en fullständig materiell prövning har gjorts. Sådana bedömningar är inte nya för migrationsdomstolarna utan de görs redan i t.ex. frågor om intermistiska beslut eller inhibition och kan inte antas innebära att rättssäkerheten blir lidande. Förslaget är i enlighet med asylprocedurförordningen och bedöms inte heller medföra någon beaktansvärd ökad risk för skönsmässiga bedömningar, som *JO* och *Diskrimineringsombudsmannen* befarar.

Några remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund* och *Asylrättscentrum*, framhåller vikten av att inte utesluta rätten till offentligt biträde för den som får stöd av civilsamhällesorganisationer eller frivilligorganisationer. Sveriges advokatsamfund anser att reglerna måste vara tydliga så att den som fått hjälp eller biträdd av en sådan organisation hos Migrationsverket inte ska nekas biträde vid ett överklagande med hänvisning till att sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare. Regeringen konstaterar att asylprocedurförordningen ger möjlighet att införa grunder för uteslutande av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde under vissa specifika förutsättningar som anges direkt i förordningen. Regeringen anser att den möjligheten ska utnyttjas. Bedömningen av om det finns förutsättningarna för att utesluta rätten till rättsligt bistånd och biträde, där grunderna regleras direkt i förordningen, ska göras av rättstillämparen i varje enskilt fall. Regeringen anser därför att det bör införas bestämmelser med innebörden att den enskilde inte har rätt till offentligt biträde i överklagandeförfarandet enligt asylprocedurförordningen när det gäller de situationer som räknas upp i artikel 17.2 b och d i förordningen. Rätt till offentligt biträde ska alltså inte föreligga när det anses att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet samt när sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare.

I de situationer där Migrationsverket inte har förordnat ett offentligt biträde, och migrationsdomstolen får en begäran om att förordna ett offentligt biträde, bör sådana förhållanden alltså utgöra hinder mot att förordna ett biträde. I de mål där det sedan tidigare finns ett offentligt biträde som förordnats med stöd av bestämmelserna om offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning bör motsvarande situationer leda till att migrationsdomstolen entledigar det offentliga biträdet. Domstolens prövning i denna del bör som utgångspunkt göras i samband med den inledande granskningen av överklagandet. Det finns emellertid inget som hindrar att ett offentligt biträde entledigas först i ett senare skede av

Prop. 2025/26:262 processen om det finns grund för det. I de fall det finns ett biträde förordnat och biträdet inte entledigas någon gång under handläggningen hos Migrationsverket eller i domstol gäller förordnandet däremot, precis som i dag, till dess att beslutet i ärendet eller målet får laga kraft.

Begränsningen i rätten till offentligt biträde när det gäller de situationer som räknas upp i artikel 17.2 b och d i asylprocedurförordningen bör även gälla vid ett överklagande till Migrationsöverdomstolen. Med hänsyn till kravet på prövningstillstånd bör Migrationsöverdomstolen dock inte ha motsvarande skyldighet som en migrationsdomstol att entlediga ett offentligt biträde i dessa situationer.

15.3.3 En domstols beslut att neka eller entlediga ett offentligt biträde bör inte kunna överklagas

Regeringens förslag

En migrationsdomstols beslut att entlediga ett offentligt biträde som har förordnats för att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning eller att inte förordna ett offentligt biträde vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen ska inte få överklagas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum*, *Sveriges advokatsamfund* och *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* avstyrker eller är kritiska till förslaget. Remissinstanserna för fram att effektivitetsargument inte ska få företräde framför rättssäkerhet och att en utebliven möjlighet att kunna överklaga ett beslut om att nekas offentligt biträde skulle utgöra en stor rättsäkerhetsbrist i det svenska asylsystemet. Asylrättscentrum pekar på att artikel 47 i EU-stadgan och rättssäkerheten innebär att ett sådant beslut ska kunna överklagas.

Skälen för regeringens förslag

Det finns inte några bestämmelser i asylprocedurförordningen som ger den enskilde rätt att överklaga en domstols beslut att utesluta rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen. I syfte att åstadkomma ett stramt regelverk, samt för att undvika onödiga kostnader och separata förfaranden sent i asylprocessen, föreslår utredningen att ett beslut om att utesluta rätten till offentligt biträde på de grunder som nu införs inte ska kunna överklagas.

Regeringen konstaterar att asylprocedurförordningen inte kräver att denna typ av beslut ska kunna överklagas och en begränsning av möjligheten att kunna överklaga ett sådant beslut är därför i enlighet med

EU:s rättsliga miniminivå. Mot denna bakgrund bedömer regeringen, till skillnad från *Asylrättscentrum*, att förslaget är i överensstämmelse med EU-stadgan.

Prop. 2025/26:262

Utöver detta talar också starka effektivitetsskäl för att ett sådant beslut inte ska kunna överklagas. En möjlighet att överklaga ett beslut att neka offentligt biträde kan innebära att handläggningen av själva ärendet riskerar att avstanna i avvaktan på utfallet av överklagandet, vilket är negativt för såväl den enskilde som effektiviteten i systemet. Till skillnad från *Asylrättscentrum*, *RFSL* och *Sveriges advokatsamfund* anser regeringen att skälen för att begränsa möjligheten att överklaga denna typ av beslut väger tyngre och att frånvaron av en sådan möjlighet inte innebär att rättssäkerheten eftersätts i någon beaktansvärd omfattning. En bestämmelse med innebörden att beslut om att entlediga eller inte förordna ett offentligt biträde enligt de nya reglerna bör därför införas. Bestämmelsen bör även omfatta den situationen att sökanden på nytt begär offentligt biträde i migrationsdomstolen och att begäran om detta avslås.

15.4 Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen

15.4.1 Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid ett överklagande bör tillgodoses genom offentligt biträde

Regeringens förslag

Vid överklagande av beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen på utlänningens begäran förordna offentligt biträde för den som åtgärden avser.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I förhållande till utredningens förslag görs ett tillägg om att även Migrationsöverdomstolen ska omfattas av förslaget.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. Några remissinstanser är positiva till utredningens förslag, bl.a. *Asylrättscentrum* som välkomnar att ingen tidsgräns införs.

Skälen för regeringens förslag

Av artikel 43.1 i asyl- och migrationshanteringsförordningen framgår att sökanden eller en annan person som avses i artikel 36.1 b och c ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel, i form av överklagande eller omprövning i

Prop. 2025/26:262 domstol av de faktiska och rättsliga omständigheterna när det gäller ett beslut om överföring. Av artikel 43.4 i samma förordning framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att den berörda personen har tillgång till rättsligt bistånd samt, vid behov, språkligt stöd. Enligt artikel 43.5 ska medlemsstaterna säkerställa att rättsligt bistånd och biträde på begäran tillhandahålls kostnadsfritt, om den berörda personen inte själv kan stå för kostnaderna. Av artikel 43.5 femte stycket framgår att rättsligt bistånd åtminstone ska innefatta sammanställning av de handlingar som krävs inom ramen för förfarandet. Rättsligt biträde ska åtminstone inbegripa företrädande i domstol och kan begränsas till tillgång till juridiska rådgivare eller andra rådgivare som anvisas särskilt i nationell rätt.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att rätten till rättsligt bistånd och biträde enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen bör tillgodoses genom ett offentligt biträde. Som regeringen föreslår i avsnitt 15.2.1 kommer det tidigare förordnandet av offentligt biträde för rättslig rådgivning emellertid att upphöra i samband med att myndigheten fastställer ansvarig medlemsstat. En migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen bör därför, på begäran, förordna offentligt biträde vid överklagande av beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Om sökanden önskar kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde måste en sådan begäran framställas i samband med en eventuell överklagandeprocess. Prövningen av begäran om biträde ska ske av den domstol som ska pröva överklagandet.

Enligt artikel 43.5 sjätte stycket i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska förfarandena för tillgång till rättsligt bistånd och biträde fastställas i nationell rätt. Utredningen bedömer att detta ger ett utrymme för medlemsstater att begränsa tillgången till rättsligt bistånd och biträde enligt förordningen, förutsatt att begränsningen inte sker godtyckligt och sökandens tillgång till rättslig prövning inte hindras. I likhet med utredningen bedömer regeringen att domstolsprövningen i dessa ärenden rör förhållandevis begränsade frågor. I de fall där det finns skäl att förordna offentligt biträde får det antas finnas en viss variation i vilken tidsåtgång som krävs för att tillvarata sökandens intressen. Det är därför inte lämpligt eller ändamålsenligt att införa en schabloniserad tidsgräns för vilken ersättning som ska ges i överklagandeförfarandet. Möjligheten att införa en tidsbegränsning bör därför inte utnyttjas. De allmänna reglerna om skälighetsersättning för arbete i lagen om offentligt biträde och rättshjälpslagen bör därmed tillämpas på överklagandeförfarandet enligt förordningen.

15.4.2 Ett offentligt biträde bör inte förordnas om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång

Regeringens förslag

Ett offentligt biträde ska inte förordnas i mål enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum*, *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* är kritiska till förslaget. Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund är kritiska till att utredningen hänvisar till äldre nationell praxis och framhåller att det är viktigt att uteslutandet av rätten till offentligt biträde inte tillämpas summariskt. Både Asylrättscentrum och Svenska Röda Korset pekar på att det kan vara svårt för en sökande att på egen hand påvisa att det finns hinder för en överföring. Sveriges advokatsamfund är tveksamma till utredningens slutsats om att offentligt biträde endast kommer att behövas i ett fåtal ärenden. *Diskrimineringsombudsmannen* för fram att förslaget ökar risken för skönsmässiga bedömningar.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde är inte absolut. I artikel 43.5 andra stycket i asyl- och migrationshanteringsförordningen anges att medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde inte ska beviljas om den behöriga myndigheten eller en domstol anser att överklagandet eller omprövningen saknar rimliga utsikter till framgång, under förutsättning att tillgången till rättsligt bistånd och biträde inte begränsas på ett godtyckligt sätt.

Utredningen bedömer att det bör införas en möjlighet att utesluta rätten till offentligt biträde och lämnar ett sådant förslag. Regeringen instämmer i utredningens bedömning. En möjlighet att utesluta rätten till offentligt biträde i mål enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen när överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång ligger i linje med att den svenska rätten inte ska vara mer förmånlig än vad EU-rätten kräver.

Enligt praxis från Migrationsöverdomstolen saknas i princip rätt att få ett offentligt biträde förordnat för sig vid överklagande av överföringsbeslut. Utöver den nationella praxisen har EU-domstolen, som *Asylrättscentrum* lyfter fram, i flera avgöranden uttolkat vilka omständigheter som kan utgöra hinder för en överföring och som borde kunna vara vägledande vid bedömningen om ett offentligt biträde ska förordnas. I väntan på eventuell praxisutveckling inom EU-rätten bör vägledning när det gäller vilken prövning som ska göras av om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång även fortsättningsvis kunna hämtas från hittillsvarande praxis (jfr rättsfallen MIG 2014:29 I och II). Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* anser regeringen inte att en hänvisning till hittillsvarande praxis riskerar att undergräva genomförandet av den nya regleringen. Med hänsyn till såväl Migrationsverkets som domstolens utredningsskyldighet bedömer regeringen, till skillnad från *Svenska Röda Korset*, att en möjlighet att inte förordna offentligt biträde inte utgör en beaktansvärd risk för att centrala omständigheter inte kommer fram. Förslaget bedöms inte heller öka risken för skönsmässiga bedömningar, vilket *Diskrimineringsombudsmannen* pekar ut som en risk, i någon beaktansvärd omfattning.

Prop. 2025/26:262 Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte bör förordnas offentligt biträde i mål enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen om överklagandet saknar rimligt utsikter till framgång.

15.4.3 Ett beslut att neka offentligt biträde i överklagandeprocessen bör inte kunna överklagas

Regeringens förslag

En migrationsdomstols beslut att inte förordna offentligt biträde vid överklagande av beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska inte få överklagas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget. *Asylrättscentrum*, *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* avstyrker eller är kritiska till förslaget. Asylrättscentrum för fram att tillgången till rättsligt bistånd och biträde inte får begränsas på ett godtyckligt sätt. Asylrättscentrum anser, i likhet med Sveriges advokatsamfund, att det därför krävs en möjlighet att kunna överklaga ett beslut om att neka offentligt biträde i överklagandeprocessen.

Skälen för regeringens förslag

Det finns inte några bestämmelser i asyl- och migrationshanteringsförordningen som ger den enskilde rätt att överklaga en domstols beslut att utesluta rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i överklagandeprocessen. Till skillnad från bl.a. *Asylrättscentrum* bedömer regeringen att det inte krävs en möjlighet att överpröva en domstols beslut om att neka offentligt biträde för att säkerställa att begränsningen inte är godtycklig. I syfte att åstadkomma ett stramt regelverk, samt för att undvika onödiga kostnader och separata förfaranden sent i överföringsprocessen, bör ett beslut att inte förordna ett offentligt biträde, liksom i ärenden enligt asylprocedurförordningen, därmed inte få överklagas till Migrationsöverdomstolen.

16 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Prop. 2025/26:262

16.1 Ikraftträdande

Regeringens förslag

Lagändringarna i mottagandelagen, som ännu inte har trätt i kraft, ska träda i kraft den 2 oktober 2026. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 12 juli 2026.

Utredningens förslag (SOU 2024:80)

Utredningens förslag stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår att förslaget om sänkt åldersgräns för att ta fingeravtryck i vissa fall ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissinstanserna

Migrationsverket påpekar att det vore fördelaktigt om de nu aktuella förslagen samordnas med förslag som lämnas av andra utredningar och träder i kraft samtidigt. I övrigt yttrar sig inte remissinstanserna över förslaget.

Utredningens förslag (SOU 2025:31)

Utredningens förslag stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 12 juni 2026.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer inte överens med regeringens. I promemorian föreslås att ändringarna i den nya mottagandelagen ska träda i kraft den 1 oktober 2026 och att övriga lagändringar ska träda i kraft den 12 juni 2026.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del. *Migrationsverket* anför att det föreslagna ikraftträdandet för ändringarna i den nya mottagandelagen kommer att påverka myndighetens möjligheter att uppfylla kraven i asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen, som ska börja tillämpas den 12 juni 2026. *Förvaltningsrätten i Malmö* framför liknande synpunkter.

Bestämmelserna i asylprocedurförordningen, skyddsgrundsförordningen, screeningförordningen, Eurodacförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen och förordningen om återvändandegränsförfarande ska, såvitt nu är relevant, börja tillämpas från och med den 12 juni 2026. Lagändringarna som föreslås i denna proposition med anledning av dessa förordningar bör därför träda i kraft så snart som möjligt efter det, vilket bedöms vara den 12 juli 2026. Även de föreslagna lagändringarna med anledning av vidarebosättningsförordningen bör träda i kraft den dagen.

Mottagandedirektivet ska genomföras i svensk rätt senast den 12 juni 2026. I propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) föreslås att den nya mottagandelagen ska träda i kraft den 1 oktober 2026. Eftersom den nya mottagandelagen är utgångspunkten för förslagen i denna proposition som genomför direktivet kan ikraftträdande inte ske tidigare. Ändringarna som nu föreslås i den nya mottagandelagen bör därför träda i kraft den 2 oktober 2026.

Övriga lagändringar bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket i likhet med bedömningen ovan är den 12 juli 2026.

16.2 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Hittillsvarande föreskrifter i utlänningslagen ska gälla för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring samt anmälningar om verkställighetshinder som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka det omarbetade asylprocedurdirektivet är tillämpligt. Detsamma ska gälla för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026.

Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i utlänningslagen ska flyktingstatusförklaring jämföras med flyktingstatus och alternativt skyddsstatusförklaring med status som subsidiärt skyddsbehövande.

Utlänningslagens bestämmelser om återkallelse av resedokument och om överklagande av beslut i fråga om resedokument ska gälla i hittillsvarande lydelse för resedokument som har utfärdats för en flykting enligt hittillsvarande bestämmelser. Vidare ska utlänningslagens bestämmelser om återkallelse av främlingspass gälla för främlingspass som har utfärdats för en alternativt skyddsbehövande enligt hittillsvarande bestämmelser.

För personer som har beviljats tillfälligt skydd ska, i fråga om biometriska uppgifter som tas med stöd av Eurodacförordningen, hittillsvarande bestämmelser i utlänningslagen tillämpas till och med den 12 juni 2029.

I mottagandelagen, som ännu inte trätt i kraft, ska med en utlännings som har ansökt om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen också avses en utlännings som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt hittillsvarande bestämmelser.

Bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om när den som kommer till Sverige ska anses vara bosatt här i landet, i folkbokföringslagen om förutsättningarna för folkbokföring av utlänningar som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige och i lagen om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall i fråga om undantag från lagens tillämpningsområde ska fortsätta att gälla i den hittillsvarande lydelsen för en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring eller ett resedokument.

Bestämmelserna i studiestödslagen om när studiehjälp och studiemedel får lämnas till studerande som inte är svenska medborgare ska fortsätta att gälla i den hittillsvarande lydelsen för en utlänning som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt hittillsvarande bestämmelser.

Bestämmelsen i lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare om undantag från lagens tillämpningsområde ska gälla i hittillsvarande lydelse för den som enligt hittillsvarande bestämmelser har beviljats uppehållstillstånd och för en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd enligt samma bestämmelse och vars ansökan ännu inte har avgjorts slutligt.

Bestämmelsen i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. om vem som omfattas av lagen ska gälla i den hittillsvarande lydelsen för den som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som alternativt skyddsbehövande enligt hittillsvarande bestämmelser.

Hittillsvarande föreskrifter i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar ska gälla för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka det omarbetade asylprocedurdirektivet är tillämpligt. Detsamma ska gälla för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026. Vidare ska hittillsvarande föreskrifter om återkallelse av resedokument i den lagen gälla för resedokument som utfärdats för en flykting enligt hittillsvarande bestämmelser i utlänningslagen.

Utredningens förslag (SOU 2024:80)

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig över förslaget.

Utredningens förslag (SOU 2025:31)

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att äldre föreskrifter ska gälla för förfaranden som omfattas av Dublinförordningen. Utredningen föreslår också att äldre föreskrifter ska gälla för ärenden om svenskt medborgarskap som har inletts före ikraftträdandet liksom för överklaganden av sådana beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Ingen remissinstans yttrar sig över förslaget.

Promemorians förslag

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att flyktingstatusförklaring ska jämföras med flyktingstatus och alternativ skyddsstatusförklaring med status som subsidiärt skyddsbehövande vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i utlänningslagen. Vidare föreslås inga övergångsbestämmelser till utlänningslagen i fråga om resedokument eller främlingspass. I promemorian föreslås att utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning och om giltighetstiden för uppehållstillstånd på grund av anknytning ska fortsätta att gälla om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt hittillsvarande regler. I promemorian görs vidare bedömningen att det inte finns behov av övergångsbestämmelser till den nya mottagandelagen, folkbokföringslagen, lagen om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. eller lagen om särskild kontroll av vissa utlänningslagar. I promemorian föreslås övergångsbestämmelser till lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare, lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning och lagen om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Förvaltningsrätten i Luleå* önskar ett förtydligande om vad som gäller för ansökningar om internationellt skydd som ges in efter den 12 juni 2026 när ett lagakraftvunnet beslut har fattats dessförinnan enligt tidigare regelverk. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att övergångsbestämmelsen om förfaranden för återkallande av internationellt skydd kan uppfattas som oklar, eftersom det inte framgår vad som avses med att en prövning inleds. *Migrationsverket* delar promemorians uppfattning att det som utgångspunkt saknas behov av övergångsbestämmelser kopplade till att skyddsgrundsförordningen ska börja tillämpas. Migrationsverket anser dock att vissa av de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning och den föreslagna övergångsbestämmelsen, som tar sikte på dessa bestämmelser, kan få till följd att ensamkommande barn som är alternativt skyddsbehövande inte kan vara anknytningspersoner.

Skälen för regeringens förslag

Övergångsbestämmelser till utlänningslagen

Utgångspunkten inom förvaltningsrätten är att den lag som gäller vid tidpunkten för tillämpningen ska tillämpas om inget annat föreskrivs. En direkt tillämpning av materiella lagändringar måste dock uppfylla rimliga krav på rättssäkerhet och förutsebarhet. Regeringen anser att det är ange-

läget att de förslagna lagändringarna som avser förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd får fullt genomslag så snart som möjligt. Lagförslagen med anledning av utmönstringen av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper bör därför som utgångspunkt inte omfattas av några övergångsbestämmelser.

Lagrådet anser att det är nödvändigt att införa övergångsbestämmelser till förslaget i avsnitt 4.5 om ändring i 5 kap. 5 § UtL, som innebär att tid under vilken en utlänning har haft uppehållstillstånd som spårbytare inte ska beaktas vid prövningen av om det finns förutsättningar att beviljas permanent uppehållstillstånd, för att förslaget ska vara förenligt med Europakonventionen. Regeringen konstaterar att 5 kap. 5 § UtL är en nationell grund för uppehållstillstånd som inte har sin grund i EU-rätten eller internationella konventioner. När det gäller prövningen av utlänningars rätt att resa in i, kvarstanna i eller avvisas från ett land är den fasta praxisen från Europadomstolen att en sådan prövning inte rör utlänningens civila rättigheter eller skyldigheter och att artikel 6 i Europakonventionen därmed inte är tillämplig (se t.ex. Europadomstolens dom den 5 oktober 2000 i avgörandet *Maaouia mot Frankrike* och rättsfallet MIG 2012:11). Lagrådets synpunkt väcker även frågan om den intjänade tiden kan anses vara skyddad av konventionen enligt den praxis om legitima förväntningar som har utvecklats av Europadomstolen inom ramen för artikel 1 i det första tilläggsprotokollet. Även legitima förväntningar om ekonomiska förmåner kan vara sådana att de får anses utgöra egendom enligt artikeln (se t.ex. Europadomstolens dom den 13 december 2016 i avgörandet *Bélané Nagy mot Ungern*). Trots att begreppet egendom har fått en vid innebörd ska det röra sig om materiell eller immateriell egendom av ekonomisk art. Till skillnad från *Lagrådet* bedömer regeringen därför att rättsverkan av den tid som utlänningen har haft uppehållstillstånd som spårbytare före ikraftträdandet inte åtnjuter skydd enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Regeringen anser inte heller att det finns skäl i övrigt att införa övergångsbestämmelser till detta förslag eller till de andra lagförslagen som syftar till att utmönstra permanent uppehållstillstånd för vissa grupper.

Av artikel 79.3 i asylprocedurförordningen framgår att förordningen ska tillämpas på förfarandet för beviljande av internationellt skydd för ansökningar som har lämnats in från och med den 12 juni 2026. Ansökningar som har lämnats in före den dagen ska i stället omfattas av det omarbetade asylprocedurdirektivet. Hittillsvarande föreskrifter i utlänningslagen bör därför gälla för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring samt anmälningar om verkställighetshinder som har lämnats in före den 12 juni 2026. Detta bör med hänsyn till vad som föreskrivs i asylprocedurförordningen gälla även om ändringarna i utlänningslagen föreslås träda i kraft den 12 juli 2026. Med anledning av vad *Förvaltningsrätten i Luleå* anför konstaterar regeringen att nationella bestämmelser inte får tillämpas på förfaranden som rör ansökningar som har lämnats in efter den 12 juni 2026. Av asylprocedurförordningen framgår vidare att den ska tillämpas på förfarandet för återkallande av internationellt skydd, om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes tidigast den 12 juni 2026. Mot den bakgrunden bör även hittillsvarande föreskrifter i utlänningslagen gälla för förfaranden som rör

Prop. 2025/26:262 återkallelse av statusförklaring, om prövningen har inletts före den 12 juni 2026. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser dock att det är otydligt vid vilken tidpunkt som en prövning inleds. Enligt regeringens uppfattning sker det när ett ärende om återkallelse av statusförklaring inleds. Det bör därför tydliggöras i övergångsbestämmelsen att det är inledandet av ärendet som är den relevanta tidpunkten.

Skyddsgrundsförordningen ska tillämpas från och med den 12 juni 2026. Samma dag upphör det omarbetade skyddsdirektivet att gälla. Det innebär att skyddsgrundsförordningen ska tillämpas även på ärenden om internationellt skydd som har inletts före men ännu inte avgjorts den 12 juni 2026. Något generellt behov av övergångsbestämmelser med anledning av de i propositionen föreslagna anpassningarna till skyddsgrundsförordningen finns inte. Vissa av de föreslagna ändringarna medför dock behov av övergångsbestämmelser. I propositionen föreslås att begreppen flyktingstatusförklaring och alternativ skyddsstatusförklaring ska ersättas av flyktingstatus respektive status som subsidiärt skyddsbehövande. Det som föreslås gälla för flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i utlänningslagen bör i tillämpliga delar också gälla en tidigare beviljad flyktingstatusförklaring eller alternativ skyddsstatusförklaring. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i lagen bör därför flyktingstatusförklaring jämföras med flyktingstatus och alternativ skyddsstatusförklaring med status som subsidiärt skyddsbehövande. Därigenom bör bl.a. den situation som *Migrationsverket* lyfter fram kunna undvikas. I propositionen föreslås vidare ändringar i bestämmelserna om resedokument och främlingspass. För att det fortsatt ska vara möjligt att återkalla resedokument som har utfärdats för en flykting enligt hittillsvarande regler bör en övergångsbestämmelse införas till utlänningslagen som innebär att hittillsvarande bestämmelser om återkallelse fortsatt ska vara tillämpliga. Även hittillsvarande bestämmelser om överklagande av beslut i fråga om resedokument bör fortsatt vara tillämpliga. Vidare bör hittillsvarande bestämmelser om återkallelse av främlingspass fortsatt vara tillämpliga i fråga om främlingspass som har utfärdats för alternativt skyddsbehövande enligt nu gällande ordning. Regeringen anser däremot att det inte bör införas en sådan övergångsbestämmelse avseende bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning och om giltighetstiden för uppehållstillstånd på grund av anknytning som föreslås i promemorian. I propositionen föreslås i stället att det i berörda bestämmelser läggs in en hänvisning till motsvarande äldre bestämmelser.

Enligt artikel 63 i Eurodacförordningen ska förordningen tillämpas från och med den 12 juni 2026 och författningsändringarna bör träda i kraft samma dag. Artikel 26 ska emellertid tillämpas från och med den 12 juni 2029 och förordningen ska inte tillämpas på personer som åtnjuter tillfälligt skydd i enlighet med genomförandebeslut (EU) 2022/382517 och eventuellt annat motsvarande nationellt skydd som beviljats i enlighet med det beslutet, eventuella framtida ändringar av genomförandebeslutet och eventuella förlängningar av det tillfälliga skyddet. Det bör därför anges att för personer som har beviljats tillfälligt skydd enligt 21 kap. UtL ska, i fråga om uppgifter som tas med stöd av Eurodacförordningen, den hittillsvarande lydelsen av 9 kap. 8 § UtL tillämpas till och med den 12 juni 2029.

I övrigt saknas behov av övergångsbestämmelser till utlänningslagen till följd av de ändringar som föreslås i lagen med anledning av rättsakterna i migrations- och asylpakten.

Övergångsbestämmelser till nya mottagandelagen

Till skillnad mot den bedömning som görs i promemorian anser regeringen att det finns behov av att införa övergångsbestämmelser till mottagandelagen, som träder i kraft den 1 oktober 2026, för att säkerställa att de personer som har ansökt om internationellt skydd före den dagen kommer att omfattas av den nya lagen. Med en utlänning som har ansökt om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen avses därför också en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § UtL. Som Lagrådet föreslår bör övergångsbestämmelserna utformas så att tidpunkten överensstämmer med när lagändringarna i utlänningslagen träder i kraft. Detta kan t.ex. bli aktuellt för en person som har sökt skydd enligt hittillsvarande regelverk och som, efter att den nya mottagandelagen har trätt i kraft, ska omfattas av lagen på grund av ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas. Därutöver föreslås, som i promemorian, anpassning av 1 c § LMA för att lagen ska kunna tillämpas fram till dess att den nya mottagandelagen träder i kraft (se avsnitt 7.8).

Övergångsbestämmelser till övriga lagar

I delbetänkandet SOU 2025:31 föreslås övergångsbestämmelser till ändringarna i 20 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap som möjliggör att personer som inte längre kan beviljas permanent uppehållstillstånd ändå ska kunna förvärva svenskt medborgarskap. Detta motiveras med att liknande övergångsbestämmelser föreslås i betänkandet Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1). I propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175), som behandlar lagförslagen i det betänkandet, föreslår regeringen inte några övergångsbestämmelser. Regeringen bedömer därför att det inte heller krävs några övergångsbestämmelser till de nu föreslagna ändringarna i 20 § i samma lag.

Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det finns behov av övergångsbestämmelser till vissa av de ändringar som görs i socialförsäkringsbalken, studiestödslagen och lagen om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall. Vidare bedömer regeringen, till skillnad från promemorian, att övergångsbestämmelser behövs till ändringarna i folkbokföringslagen (1991:481) och lagen (2008:290) om gästforskare samt till vissa av ändringarna i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Som Lagrådet föreslår bör övergångsbestämmelserna utformas så att tidpunkten i dessa överensstämmer med när respektive lagändring träder i kraft.

Till skillnad från vad som föreslås i promemorian anser regeringen att det inte behövs övergångsbestämmelser till ändringarna i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning eller lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända

Prop. 2025/26:262 invandrare. I dessa lagar bör det i stället, i relevanta delar, hänvisas till motsvarande äldre bestämmelser.

Ovan föreslås att hittillsvarande föreskrifter i utlänningslagen bör gälla för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring som har lämnats in före den 12 juni 2026 och förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om prövningen har inletts före den 12 juni 2026. Vidare föreslås att hittillsvarande föreskrifter i utlänningslagen om återkallelse av resedokument ska gälla för resedokument som har utfärdats för en flykting enligt hittillsvarande regler. Motsvarande bör gälla i fråga om äldre föreskrifter i lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar. Övergångsbestämmelser med den innebörden bör därför införas i den lagen.

17 Konsekvenser

Regeringens bedömning

Den nya reglering som migrations- och asylpakten innebär och de nationella anpassningar som föreslås kan leda till vissa ökade kostnader för Migrationsverket, Polismyndigheten och migrationsdomstolarna från och med 2026. Kostnaderna bedöms rymmas inom myndigheternas befintliga anslag. Även begränsade kostnader som kan uppkomma för andra statliga myndigheter rymms inom befintliga ekonomiska ramar. Förslagen om utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper kan leda till vissa ökade kostnader för t.ex. Migrationsverket. Kostnaderna bedöms rymmas inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar. Förslagen bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner. Förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket bedöms innebära att kostnaderna för offentliga biträden minskar.

Förslaget om företrädare för ensamkommande barn kan medföra vissa begränsade administrativa och ekonomiska konsekvenser framför allt för ankomstkommunerna. Även för regioner bedöms kravet på nya hälsokontroller kunna leda till mindre kostnadsökningar. Staten ersätter kommuner och regioner för kostnader som är relaterade till mottagande av sökande av internationellt skydd, bl.a. genom vissa ersättningsförfordningar. Den kommunala självstyrelsen bedöms inte heller påverkas. Övriga förslag bedöms inte leda till ökade kostnader för kommunerna eller regionerna.

Förslagen om utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper och den nya regleringen som migrations- och asylpakten tillsammans med de nationella anpassningarna innebär bedöms på sikt ge positiva samhällsekonomiska konsekvenser.

Utredningens bedömning (SOU 2024:80)

Bedömningen i utredningen stämmer överens med regeringens.

Migrationsverket påtar att utredningens förslag tillsammans med förslag på lagändringar från andra utredningar kommer att ställa krav på utbildningsinsatser, uppdatering av befintliga rutiner och mallar samt behov av tekniska lösningar. Det kommer att vara resurskrävande för myndigheten. *Polismyndigheten* påtar bl.a. att ett mer effektivt kontrollarbete kan kräva mer resurser och därmed också medföra ökade kostnader för myndigheten, men det är i nuläget inte möjligt att bedöma vilka ekonomiska konsekvenser förslagen kommer att få.

Utredningens bedömning (SOU 2025:31)

Bedömningen i utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund*, *Justiekanslern* och *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, pekar på att förslaget om bl.a. begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket får konsekvenser för enskilda i form av försämrad rättssäkerhet. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Barnombudsmannen*, *Sveriges kommuner och regioner (SKR)*, *Svenska kyrkan* och *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, anser att det inte har gjorts en ordentlig analys av förslagets konsekvenser för bl.a. kommuner, civilsamhället och enskilda eller för jämställdheten. *Institutet för mänskliga rättigheter* saknar en analys av bl.a. förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverkets förenlighet med EU-stadgan. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *UNICEF*, pekar särskilt ut barnkonsekvensanalysen som bristfällig.

Migrationsverket menar att förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde kan förmodas leda till ökade kostnader för Migrationsverkets processföring i domstol och en ökad risk för återförvisning, som i sin tur kan leda till ökade kostnader i form av att sökanden blir kvar en längre period i mottagningssystemet. Gällande förslaget att utmönstra permanent uppehållstillstånd för vissa grupper anser Migrationsverket att förslaget kommer att få stor påverkan på myndighetens verksamhet genom ett ökat antal förlängningsärenden och en ökad komplexitet. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* anser att utmönstring av permanent uppehållstillstånd kommer att leda till ökade kostnader för myndigheten.

Flertalet remissinstanser, t.ex. *Arbetsförmedlingen*, *Jönköpings kommun* och *Länsstyrelsen i Skåne län*, anför att förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper riskerar att medföra negativa konsekvenser för enskilda, bl.a. i form av ökad risk för ohälsa.

Förvaltningsrätterna i Göteborg, *Luleå*, *Malmö* och *Stockholm*, *Domstolsverket* samt *Kammarrätten i Stockholm* anför att förslagen kommer att leda till ökade kostnader för domstolarna och att det särskilt gäller förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket.

Bland annat SKR, flera länsstyrelser, *Linköpings kommun* och *Malmö kommun* för fram att förslaget om att begränsa ensamkommande barns möjligheter att få ett offentligt biträde som biträder under samtliga skeden av den administrativa fasen kommer att få ekonomiska och andra

Prop. 2025/26:262 konsekvenser för landets överförmyndare. *Stockholms kommun* anför att frånvaron av offentligt biträde kan leda till att sökanden i större utsträckning vänder sig till kommunens medborgarkontor.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Migrationsverket*, *Malmö kommun*, *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Sveriges advokatsamfund*, påtalar påverkan på eller efterfrågar analyser avseende konsekvenser för bl.a. enskilda, jämställdheten, rättssäkerheten och det civila samhället. Sårbara grupper, så som barn, hbtqi-personer och funktionshindrade, framhålls särskilt från flera håll. Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Myndigheten för delaktighet*, *Länsstyrelserna i Örebro*, *Västra Götalands* och *Östergötlands län*, *Rädda barnen* och *Svenska Röda Korset*, ifrågasätter vidare förslagets förenlighet med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. *SKR*, *Svenska Röda Korset*, *Region Norrbotten*, *Bodens kommun*, *Flens kommun*, *Rättviks kommun*, *Vänersborgs kommun* och *Mölnads kommun* påpekar att förslagen innehåller oklarheter avseende ansvarsfördelningen mellan myndigheter som gör det svårt att överblicka de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna. Flera av dessa remissinstanser anser att kompensation ska utgå för eventuellt ökade kostnader. *Region Skåne* och *Länsstyrelsen i Västra Götaland* framför liknande synpunkter.

Migrationsverket anser att promemorians slutsatser om förändringarna i ansvar för kommuner framstår som något otydliga och påpekar likt bland annat *Mölnads kommun*, *Sigtuna kommun*, *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *SKR* att de kommuner där mottagande- och återvändandecenter inrättas kommer att påverkas i större omfattning. Remissinstanserna lyfter bl.a. fram att förslagen kan komma att innebära ökade kostnader men även behov av tydligare rutiner, utbildningsinsatser och administration. Några remissinstanser, däribland *Länsstyrelserna i Skåne*, *Västra Götaland* och *Stockholm*, är positiva till ökade krav på företrädare för ensamkommande barn men bedömer att förändringarna kommer att ställa högre krav på såväl överförmyndarverksamheten som på företrädare, vilket kan leda till ökade kostnader. Även *SKR*, *Stockholms kommun*, *Härnösands kommun*, *Bodens kommun*, *Flens kommun* och *Mölnads kommun* framhåller att förslagen om företrädare för ensamkommande barn kan medföra ökade kostnader för berörda kommuner.

Migrationsverket anser att beräkningarna av de direkta kostnaderna innehåller stora osäkerheter. För myndigheten medför genomförandet av migrations- och asylpakten stora och genomgripande förändringar där omfattande utveckling ska genomföras och nya arbetsuppgifter tillförs. Även om *Migrationsverket* har möjlighet att söka medel från EU:s asyl-

migrations- och integrationsfond (AMIF) finns det enligt myndigheten inte någon garanti för att medel beviljas eller att de kan användas uteslutande till det här arbetet. Migrationsverket understryker därför behovet av att kostnadsutvecklingen noga följs.

Domstolsverket anser att det intensifierade reformarbetet på migrationsområdet gör det svårt att överblicka konsekvenserna men att de direkta kostnaderna för 2026 inte kommer att rymmas inom befintliga anslagsramar. Vidare anser Domstolsverket att det saknas underlag för att kunna ta ställning till om de beräknade direkta kostnaderna för 2027 och 2028 kommer att rymmas inom befintliga anslag. *Kammarrätten i Stockholm* samt *förvaltningsrätterna i Göteborg, Luleå och Malmö* instämmer i dessa synpunkter.

Medan *Polismyndigheten*, *CSN* och Institutet för mänskliga rättigheter bedömer att förslagen kommer att leda till ökade kostnader för myndigheterna anser *Tullverket* att det är svårt att bedöma omfattningen av de nya arbetsuppgifterna och därmed även vilka konsekvenser förslagen kommer att få. *Kriminalvården*, *Rättsmedicinalverket* och *Statens servicecenter* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens bedömning

Utgångspunkter för regeringens bedömning

Förslagen om utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper syftar till att minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer under en längre tid. Detta för att skapa bättre förutsättningar för integration och för att minska utanförskapet. Migrations- och asylpakten syftar till att etablera ett gemensamt och harmoniserat system för asyl och migration inom EU. De nya reglerna bygger på fyra huvudsakliga områden: säkra yttre gränser, snabba och effektiva förfaranden, solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstater samt ett fördjupat samarbete med länder utanför EU. Framför allt screeningen och kravet på att tillämpa gränsförfaranden innebär förändringar jämfört med nuvarande ordning.

Förslagen i denna proposition medför en ny och utökad reglering av migrations- och asylsystemet som får konsekvenser för såväl det allmänna som för enskilda. När det gäller migrations- och asylpakten är det dock främst innehållet i de tio rättsakterna – varav nio är direkt tillämpliga EU-förordningar – och inte de förslag som lämnas i propositionen som innebär att sådana konsekvenser uppkommer.

Ekonomiska konsekvenser för Migrationsverket

Migrations- och asylpakten och förslagen om anpassning av svensk rätt till rättsakterna i den innebär omfattande förändringar jämfört med nuvarande ordning. För Migrationsverket kommer det att krävas kompetenshöjning, framtagande och omarbetning av rättslig styrning, samt stöd i form av rutiner, vägledningar, mallar och liknande för samtliga delar som rör ansvaret som screeningmyndighet, asylförfarandet och mottagandet. Därutöver behövs bl.a. viss anpassning och vidareutveckling av it-system samt förstärkt extern samordning.

I likhet med *Migrationsverket* bedömer regeringen att anpassningen av verksamheten till migrations- och asylpakten, tillsammans med de

Prop. 2025/26:262 kompletterande nationella bestämmelserna, medför vissa ökade kostnader. Samtidigt innebär vissa förslag, t.ex. förslagen om begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket, att vissa kostnader för Migrationsverket minskar. Migrationsverket menar att det i dagsläget finns för stora osäkerheter i beräkningarna och att det inte går att få en heltäckande bild avseende genomförandet varken på kort eller lång sikt. Regeringen instämmer i den bedömning som görs i promemorian om att den långsiktiga kostnadsutvecklingen är osäker och kan komma att påverkas av bl.a. framtida beslut om verksamhetens omfattning och organisation. Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 och 2026 tillfört Migrationsverket medel för omläggningen av migrationspolitiken. Regeringen har även i budgetpropositionen för 2024 och 2025 tillfört Migrationsverket medel för bl.a. en ny ordning för mottagandet av asylsökande och en utökad kapacitet att hantera biometriska uppgifter. Migrationsverket har beviljats medel från AMIF på 109 miljoner kronor för 2026 och ca 50 miljoner kronor för 2027, och har även möjlighet att söka nya medel. EU har beslutat att tilldela Sverige medel inom ramen för AMIF bl.a. för kostnader för att genomföra EU:s migrations- och asylpakt. I budgetpropositionen för 2026 tillför regeringen 220 miljoner kronor för 2026, 143 miljoner kronor för 2027 och 435 miljoner kronor för 2028 för att möjliggöra att medlen kan nyttjas.

I den prognos som Migrationsverket lämnade i februari 2026 bedömer myndigheten att den nedåtgående trenden i antalet asylsökande till Sverige kommer att fortsätta med anledning av genomförandet av migrations- och asylpakten i kombination med ett minskat antal sökande till EU. Regeringen delar Migrationsverkets bedömning. Förslagen om anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten väntas minska antalet asylsökande till Sverige.

Sammantaget bedömer regeringen att de direkta kostnader som uppstår med anledning av förslagen om anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Som Migrationsverket lyfter kan förslagen som avser utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper innebära ett ökat antal förlängningsärenden hos Migrationsverket och en ökad komplexitet i ärendena, vilket kan medföra ökade kostnader för myndigheten. Regeringen delar dock utredningens bedömning att de kostnadsökningar som förslagen i denna del kan medföra bör vara begränsade och därför ryms inom Migrationsverkets befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket bedöms innebära att kostnaderna för offentliga biträden hos Migrationsverket minskar. Kostnaderna för offentligt biträde bedöms även minska till följd av att det väntas komma färre sökande till Sverige under kommande år. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2026 minskat anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden med 159 miljoner kronor för 2026, 212 miljoner kronor för 2027 och 214 miljoner kronor fr.o.m. 2028.

Ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten

Migrations- och asylpakten medför ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten, särskilt inom den gränspoliära verksamheten där

myndigheten föreslås få ansvar för screeningförfarandet. Kostnaderna under perioden 2026–2028 avser främst framtäggande och genomförande av utbildningsinsatser, utveckling av it-stöd, inköp av utrustning samt personalkostnader för dygnet runt-bemannning vid screeningplatser. Polismyndigheten har beviljats EU-medel från AMIF för ett verksamhetsutvecklingsprojekt. Polismyndigheten har även beviljats EU-medel från Instrumentet för gränsförvaltning och viseringspolitik (BMVI) på 35 miljoner kronor för it-utvecklingen 2026, vilket bedöms täcka majoriteten av den utveckling som krävs för uppstart av de nya processerna. Vidare finns möjlighet att ansöka om ytterligare medel från AMIF och BMVI. Polismyndigheten har också genom budgetpropositionen för 2024 och 2025 tillförts medel för fortsatt tillväxt. *Polismyndigheten* menar dock att om de medel som myndigheten tillförts för tillväxt 2024 och 2025 även ska rymma de nytillkomna behoven kommer det motverka målet om ökad polistätthet. Myndigheten delar därför inte uppfattningen att dessa ökade kostnader kan rymmas inom myndighetens befintliga anslagsram. Mot bakgrund av att Polismyndigheten har tillförts resurser som innebär att myndighetens anslag ökar markant 2026 och 2027, samt har tilldelats EU-medel, bedömer regeringen att de direkta kostnader som uppstår med anledning av förslagen om anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten rymms inom Polismyndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Ekonomiska konsekvenser för migrationsdomstolarna

Migrations- och asylpakten tillsammans med förslagen om anpassning av svensk rätt bedöms också leda till vissa ökade kostnader för domstolsväsendet. Kostnaderna avser främst utbildning av personal, ökade personalresurser i samband med handläggning av utlänningsmål samt teknisk utveckling av målhanteringssystemen. Kostnaderna bedöms upphöra eller minska successivt efter genomförandefasen, i takt med att arbetssätt och tekniska lösningar implementeras och blir en del av den ordinarie verksamheten.

Domstolsverket menar att det intensifierade reformarbetet på migrationsområdet gör att det inte enbart går att bedöma varje utredningsförslag för sig och att reformerna sannolikt innebär en kraftig ökning av målvolymerna, vilket medför ett ökat behov av ordinarie domare och annan kvalificerad personal. Enligt Domstolsverket står det dock redan klart att de direkta kostnaderna för 2026 inte kommer att rymmas inom befintliga anslagsramar, medan det i nuläget saknas underlag för att kunna ta ställning till om de beräknade direkta kostnaderna för 2027 och 2028 kommer att rymmas inom befintliga anslag. Några domstolar, däribland *förvaltningsrätterna i Malmö* och *Luleå* delar Domstolsverkets bedömning. I likhet med promemorian bedömer regeringen att den långsiktiga kostnadsutvecklingen är osäker. Den kan bl.a. komma att påverkas av framtida beslut om verksamhetens omfattning och organisation. Regeringen har förståelse för att reformarbetet som sker på migrationsområdet kan försvåra en samlad bedömning av de ekonomiska konsekvenserna och kan innebära utmaningar för domstolarna. Kostnaderna som uppstår med anledning av förslagen om anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten bedöms dock

Prop. 2025/26:262 upphöra eller minska succesivt efter genomförandefasen. Vidare bedömer regeringen att de direkta kostnaderna som uppstår med anledning av förslagen ryms inom befintliga anslagsramar. Domstolsverket har även vissa möjligheter att fördela medel mellan år för att hantera tillfälliga kostnadsökningar. Till skillnad från bl.a. *Kammarrätten i Stockholm* och Domstolsverket bedömer dock regeringen att förslagen om offentligt biträde inte leder till betydande ökade kostnader eller en generell förskjutning av kostnaderna till domstolsväsendet.

Ekonomiska konsekvenser för andra rättsvårdande myndigheter

Migrations- och asylpaktens och förslagen om anpassning av svensk rätt innebär vissa konsekvenser även för andra rättsvårdande myndigheter. I rollen som Migrationsverkets remissinstans gör Säkerhetspolisen i dag säkerhetsbedömningar vid ansökningar om bl.a. uppehållstillstånd. Säkerhetspolisen är även verkställande myndighet i säkerhetsärenden. Med de nya reglerna kommer dessa uppgifter att kvarstå, men förutsättningarna förändras i vissa delar genom snabbare processer och nya regelverk. Säkerhetspolisen berörs genom nya arbetsuppgifter och nya samverkansformer, framför allt med Polismyndigheten och Migrationsverket, bl.a. i fråga om säkerhetskontroller som ska utföras enligt screeningförfordningen där myndigheten kommer att samverka med Polismyndigheten angående registerslagningar. För att möta kraven i de nya regelverken krävs vissa investeringar på såväl kort som lång sikt. De marginella kostnader som kan uppstå för myndigheten bedöms rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

I propositionen föreslås att Kustbevakningen ska bistå Polismyndigheten och Migrationsverket under screeningförfarandet med identifiering eller verifiering av identitet samt bistå Polismyndigheten vid säkerhetskontroller. Ett sådant bistånd kommer endast att aktualiseras i undantagssituationer. Regeringen bedömer att de marginella kostnader som kan uppstå för Kustbevakningen med anledning av förslaget ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

I propositionen föreslås även att Tullverket under screeningförfarandet ska bistå Polismyndigheten och Migrationsverket vid identifiering eller verifiering av identitet och Polismyndigheten vid säkerhetskontroller. *Tullverket* anser att förslaget kommer att föranleda större konsekvenser för myndigheten än vad som anförs i promemorian och behov av bl.a. utbildning, it-utveckling och ändrade rutiner. Regeringen konstaterar att biståndet, i likhet med vad som är fallet beträffande Kustbevakningen, endast kommer att aktualiseras i undantagssituationer. Regeringen bedömer därför att det aktuella förslaget endast kan leda till marginellt ökade kostnader för Tullverket och att dessa ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

I promemorian föreslås att Kriminalvården ska få en kompletterande roll i det initiala skedet av asylprocessen, främst i situationer där personer som är frihetsberövade uttrycker en vilja att ansöka om internationellt skydd. *Kriminalvården* anser att förslaget föranleder större konsekvenser för myndigheterna än vad som anförs i promemorian, bl.a. i form av ökat behov av kompetensutveckling. Regeringen, som kommer att återkomma till detta förslag i förordningsarbetet, instämmer i bedömningen i

promemorian att Kriminalvården endast berörs i begränsad omfattning och att kostnaderna inte antas vara större än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Rättsmedicinalverket är den myndighet som på begäran av Migrationsverket utför medicinska undersökningar för åldersbedömningar. I propositionen föreslås, i syfte att anpassa svensk rätt till asylprocedurförordningen, att ålderbedömningarna inte längre ska omfatta endast ensamkommande barn utan även sökanden av internationellt skydd vars ålder inte kunnat fastställas på annat sätt. *Rättsmedicinalverket* framför att det är svårt att avgöra hur inflödet av ärenden kommer att påverkas. Enligt Rättsmedicinalverket kommer dock myndighetens totalkostnader kvarstå, men med en högre kostnad per ärende, och det kan även uppstå vissa utvecklingskostnader. Regeringen bedömer att de eventuella ökade kostnader som kan uppstå med anledning av förslagen ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Ekonomiska konsekvenser för andra myndigheter

CSN anför att förslagen om utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpakten kommer att innebära en ökad manuell hantering och prövning av utländska medborgares rätt till studiestöd, och därmed en ökad årlig kostnad för myndigheten som behöver finansieras. Regeringen bedömer att de eventuella kostnader som uppstår till följd av förslagen är marginella och ryms inom CSN:s befintliga ekonomiska ramar.

Redan i dag utför Statens servicecenter vissa uppgifter för Migrationsverkets räkning. Även med beaktande av *Statens servicecenters* synpunkt om behovet av dialog med Migrationsverket kring omfattningen av tillkommande uppgifter delar regeringen bedömningen i promemorian att förslagets påverkan på dess verksamhet kommer att bli begränsad och att eventuella kostnader som uppstår till följd av förslagen är marginella och ryms inom befintliga anslag.

Regeringen instämmer i den bedömning som görs i promemorian om att det – i och med att bl.a. screeningförordningen och asylprocedurförordningen börjar tillämpas – uppstår ett ökat behov av uppföljning och granskning av hur rättssäkerheten och skyddet för individers rättigheter säkerställs i praktiken. Kostnaderna för hanteringen av dessa konsekvenser bedöms dock vara marginella och bedöms rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Det ska i sammanhanget nämnas att varje medlemsstat ska enligt screeningförordningen tillhandahålla en oberoende övervakningsmekanism som bl.a. ska se till att de grundläggande rättigheterna respekteras under hela screeningprocessen, att principen om non-refoulement efterlevs och att nationella regler om förvar följts, om sådana regler tillämpas under screeningen (artikel 10.2 i screeningförordningen). Även enligt asylprocedurförordningen ska medlemsstaterna fastställa en mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter i samband med gränsförfarandet som uppfyller kriterierna i artikel 10 i screeningförordningen (artikel 43.4 asylprocedurförordningen). Frågan om övervakningsmekanismen och konsekvenserna hänförliga till den hanteras inte inom ramen för denna proposition.

Mottagandet av sökande av internationellt skydd är ett statligt ansvar och staten ersätter kommuner och regioner för de kostnader som uppstår i den kommunala verksamheten. Sådan ersättning ges bl.a. genom vissa ersättningsförfordningar, t.ex. förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. och förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande.

Flera remissinstanser, bland annat *SKR*, menar att förslagen om att begränsa rätten till ett offentligt biträde som biträder under hela handläggningen hos Migrationsverket för ensamkommande barn innebär att ansvar och arbete förs över till gode män och ökar kostnaderna för kommunernas överförmyndarnämnder, inklusive arvoden, utbildning, rekrytering och extern kompetens. Regeringen konstaterar att nu nämnda förslag inte innebär någon formell ansvarsförskjutning till den gode mannen. Regeringen bedömer att dessa förslag inte innebär några nya eller utvidgade åtaganden för kommunerna och att finansieringsprincipen därmed inte aktualiseras. Som *Stockholms kommun* för fram kan det inte uteslutas att individer, såväl ensamkommande barn som andra sökande, därutöver söker hjälp på annat håll. Med hänsyn till att de allra flesta sökande kommer att ha rätt till ett offentligt biträde såväl hos Migrationsverket som vid en överklagandeprocess bedömer regeringen att förslaget om att begränsa rätten till offentligt biträde hos Migrationsverket inte kan förväntas ha någon nämnvärd påverkan på kommunerna.

Förslagen om utmönstring av permanenta uppehållstillstånd för vissa grupper riskerar enligt *SKR* att medföra en mer omfattande uppgift för kommuner och regioner att kontrollera att personer har giltiga uppehållstillstånd, vilket kan medföra ökade kostnader och en undanträngning av resurser från kärnuppgiften. Regeringen konstaterar att huvudregeln redan i dag är att de kategorier som omfattas av förslaget, bl.a. skyddsbehövande, ska beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd och att förslagen alltså inte innebär någon ny uppgift för kommunerna. Syftet med förslagen är vidare att minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer under en längre tid vilket i sig bör minska omfattningen av dessa uppgifter. I likhet med utredningen bedömer regeringen att förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd inte bedöms medföra några ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner.

Däremot innebär bestämmelserna i bl.a. asylprocedurförordningen om att en tillfällig företrädare ska utses för ensamkommande barn behov av en skyndsam process för förordnande av företrädare och tillfälliga företrädare för ensamkommande barn. Kommunerna kan därmed behöva säkerställa att sådana företrädare har tillräcklig kompetens om asylprocessen, barns rättigheter och de nya regelverk som följer av migrations- och asylpakten. Detta kan kräva vissa utbildningsinsatser, tydligare rutiner för tillsyn samt förstärkt samverkan med Migrationsverket för att säkerställa en rättssäker och sammanhållen hantering av barnens behov. Kommunerna kan även behöva säkerställa att systemet med företrädare fungerar i de situationer som aktualiseras genom screeningförfarandet och registrering i Eurodac, samt att de krav som följer direkt av förordningarna kan tillgodoses i praktiken. Det sistnämnda kommer framför allt att påverka de kommuner där platser för screening inrättas. Antalet ensamkommande barn som ska

genomgå screening bedöms vara förhållandevis litet och antalet kommer sannolikt att minska. Platser för screening kommer dessutom att förläggas till ett fåtal kommuner och behovet av att utse en företrädare utom kontorstid bör därför vara ytterst begränsat. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de ekonomiska konsekvenserna som uppstår med anledning av förslagen är begränsade.

Regeringen föreslår att regionerna ska ansvara för utförandet av hälsokontroller enligt screeningförordningen. Regionerna har redan i dag ett lagstadgat ansvar för att erbjuda hälsoundersökning till asylsökande och vissa andra utlänningar. Hälsokontrollen enligt screeningförordningen skiljer sig emellertid från dagens ordning på flera sätt. Förordningens krav innebär att regionerna måste organisera och dimensionera verksamheten på ett nytt sätt. Samtidigt kommer det inte att behövas en ny parallell vårdstruktur utanför den etablerade hälso- och sjukvården. Hälsokontrollen bedöms därmed kunna medföra ett marginellt behov av utökning vad gäller t.ex. personal, logistik och administration.

Regeringen delar, även med hänsyn till vad bl.a. *Bodens kommun*, *Vänersborgs kommun*, *Region Skåne* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* framför, bedömningen i promemorian att förslagen om anpassningar av svensk rätt i huvudsak syftar till att anpassa begrepp och ansvarsfördelning till EU:s gemensamma regelverk, snarare än att ändra det kommunala och regionala ansvaret. Förslagen bedöms alltså inte påverka kommunernas och regionernas organisation eller verksamhetsformer eller innebära någon ny överlåtelse av beslutanderätt eller ekonomiskt åtagande för kommunerna. Regeringen noterar *Länsstyrelsen i Örebro län* och *Mölnåls kommun*s synpunkter på nuvarande ersättningsmodell, särskilt avseende kostnader för ensamkommande barn. Regeringen bedömer att det är osäkert om förslagen innebär att de kommuner där center kopplade till screening- och gränsförfarande inrättas påverkas i sådan omfattning att särskilda ersättningsmodeller behöver införas. Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagande av asylsökande m.fl. och utgångspunkten är att staten ska ersätta kommunerna och regionerna för de kostnader som de har för insatser som de är skyldiga att tillhandahålla. Regeringen bedömer att förslaget om att utse företrädare för ensamkommande barn inom ramen för asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, mottagandedirektivet och screeningförordningen kan innebära vissa begränsade administrativa och ekonomiska konsekvenser framför allt för ankomstkommunen. Regeringen avser att noga följa konsekvenserna och kostnadsutvecklingen och kan vid behov överväga om det finns skäl att se över vissa förordningsstyrda ersättningar. I likhet med Stockholms kommun och *Burlövs kommun* men till skillnad från *Kalix kommun* bedömer regeringen att förslagen inte medför sådana nya obligatoriska åtaganden som innebär att den kommunala finansieringsprincipen aktualiseras. Förslagen saknar vidare betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Konsekvenser för brottsbekämpningen

De nya reglerna i migrations- och asylpakten tillsammans med förslagen om anpassning av svensk rätt förväntas bl.a. leda till bättre kontroll över gränserna genom att ett nytt förfarande för screening vid de yttre gränserna

Prop. 2025/26:262 införs, liksom gränsförfaranden och särskilda återvändandeprocedurer samt utökade registreringar i Eurodac. Vidare medför förslagen i propositionen En ny mottagandelag (prop. 2025/26:229) att sökande av internationellt skydd i större utsträckning kommer befinna sig på asylboende. Genom de nya regelverken kommer staten få bättre kontroll över var individer befinner sig. Detta är en viktig del i att bl.a. motverka att individer avviker och utbredningen av det s.k. skuggsamhället. Detta minskar i sin tur risken för att individer hamnar i utsatthet och exploateras i brottslig verksamhet. Därtill innebär utbyggnaden av de gemensamma informationssystemen, däribland Eurodac, att medlemsstaterna får bättre möjligheter till informationsutbyte och kontroll. Detta stärker förutsättningarna för att motverka både avsiktligt fusk och administrativa misstag, men även för att förebygga brott kopplade till människosmuggling och människohandel. Sammantaget bedöms migrations- och asylpakten och förslagen om anpassning av svensk rätt kunna bidra till att motverka brottslighet, stärka det brottsförebyggande arbetet och reducera risken för fusk, även om övergången till de nya systemen kan medföra vissa inledande utmaningar.

Konsekvenser för de migrations- och integrationspolitiska målen

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper förväntas medföra att Sverige blir mindre attraktivt som asylland, vilket bör bidra till att minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer under en längre tid. Det kan bidra till bättre förutsättningar för integration och för att minska utanförskap, vilket bedöms främja regeringens migrations- och integrationspolitiska mål. Samtidigt kan förslagen innebära att den psykosociala trygghet som i dag följer av ett permanent uppehållstillstånd inte kommer att kunna uppnås för vissa förrän personen förvärvat svenskt medborgarskap, vilket kan få negativa konsekvenser för integrationen.

Även genomförandet av migrations- och asylpakten bedöms ha betydelse för regeringens migrationspolitiska mål. På kort sikt innebär genomförandet anpassningar i myndigheternas verksamhet, särskilt för Migrationsverket, Polismyndigheten och domstolsväsendet. På längre sikt kan migrations- och asylpakten bidra till att stärka flera migrationspolitiska mål. En mer enhetlig och förutsägbar tillämpning av EU-rätten kan främja en kontrollerad invandring och rättssäkra processer samt minska skillnader i asylprövning mellan medlemsstater. Detta kan i sin tur bidra till att minska den irreguljära migrationen och motverka sekundära förflyttningar inom EU. Tillämpningen av gräns- och screeningförfaranden kan stärka förmågan att tidigt identifiera personer med skyddsbehov och särskilda sårbarheter, vilket ligger i linje med målet att ge skydd till människor som har rätt till det enligt EU-rätten och internationella åtaganden. De förstärkta reglerna om återvändande och ökad samordning mellan medlemsstaternas myndigheter kan på sikt förbättra förutsättningarna för att personer utan skyddsskäl lämnar landet, vilket stärker rättssäkerheten och systemets legitimitet. Sammantaget bedöms genomförandet av migrations- och asylpakten kunna bidra till att regeringens migrationspolitiska mål uppnås.

Migrations- och asylpakten och de föreslagna anpassningarna kan på flera sätt även påverka möjligheterna att nå de nationella integrations-

politiska målen. Om de nya reglerna leder till snabbare och mer harmoniserade asylprövningar kan personer som beviljas skydd få tidigare och tydligare besked om sin rätt till uppehållstillstånd. Det skapar bättre förutsättningar för tidig integration genom att språkinläring, utbildning och inträde på arbetsmarknaden kan påbörjas tidigare för den som beviljas uppehållstillstånd. Mer förutsägbara mottagningsvolymerna och kortare handläggningstider kan därmed stärka förutsättningarna att uppnå det integrationspolitiska målet.

Konsekvenser för enskilda

Som regeringen ovan konstaterar följer många av ändringarna i migrations- och asylsystemet av förordningarna i migrations- och asylpakten, vilka gäller som lag i Sverige och ska tillämpas direkt av svenska myndigheter. Det finns rörande väsentliga delar av de nya regelverken alltså inte något handlingsutrymme för Sverige att överväga andra alternativ. Regeringen anser mot den bakgrunden, till skillnad från bl.a. *Asylrättscentrum*, *Myndigheten för delaktighet*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Rädda Barnen* och Stockholms kommun, att analysen av förslagens konsekvenser för bl.a. enskilda och sårbara grupper, såsom hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning, och när det gäller jämställdheten och rättssäkerheten, är tillräcklig. Detsamma gäller förslagens förenlighet med Sveriges EU-rättsliga och internationella åtaganden, däribland Europakonventionen.

Konsekvenserna för enskilda med anledning av de nationella anpassningar som föreslås liksom förslagen som avser utmönstringen av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper har i erforderlig utsträckning analyserats i relevanta delar under skälen för berört förslag. Även om förslagen i vissa delar kan innebära en inskränkning i enskildas rättigheter eller en ökad risk för intrång i den personliga friheten och integriteten är inskränkningarna och intrången nödvändiga för att uppnå legitima ändamål och proportionerliga i förhållande till syftet. Vidare kommer det i många fall vara upp till beslutande myndigheter att göra en sammantagen bedömning av åtgärdernas proportionalitet i det enskilda fallet. Det är inte en ny uppgift för berörda myndigheter att inom ramen för utlänningslagstiftningen göra en proportionalitetsbedömning.

Vid alla åtgärder som rör barn ska också i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Barnkonventionen ska ses som en helhet och rättigheterna i konventionen är ömsesidigt förstärkande och ska tolkas i relation till varandra (jfr prop. 2017/18:186 s. 77 och 96.). Att säkerställa barnets rättigheter innebär inte alltid enkla och givna lösningar. Det handlar ytterst om att väga olika intressen mot varandra och i praktiken kan det innebära att göra val och prioriteringar.

Som framhålls i promemorian bedöms migrations- och asylpakten få särskild betydelse för barn och ungdomar som söker eller beviljas internationellt skydd. Migrations- och asylpakten syftar till att stärka barns och ungdomars rättigheter och etablering inom ramen för EU:s gemensamma asylsystem. Korta tidsfrister och gränsförfaranden kan visserligen innebära praktiska utmaningar att fullt ut tillgodose barnets bästa. Förslaget om begränsning av rätten till offentligt biträde innebär vidare en försämring för barn i förhållande till det nuvarande svenska regelverket

Prop. 2025/26:262 även om de är i överensstämmelse med asylprocedurförordningens bestämmelser. Som redogörs för i andra delar av propositionen innehåller dock rättsakterna i migrations- och asylpaktens flera rättssäkerhetsgarantier, bl.a. särskilda garantier för underåriga, undantag för ensamkommande barn samt krav på att barnets bästa ska beaktas i samband med gränsförfarandet för asyl. All lagstiftning som rör barn ska också utformas i överensstämmelse med barnkonventionens bestämmelser och utifrån principen om barnets bästa.

Även förslagen som avser utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper kan få särskild betydelse för barn. Regeringen bedömer att förslagen kan innebära att den psykosociala trygghet som följer av ett permanent uppehållstillstånd inte kommer att kunna uppnås för vissa förrän personen förvärvat svenskt medborgarskap. Förslaget bedöms därmed medföra viss risk för ökad ohälsa, särskilt för barn. Syftet med förslaget om utmönstring av permanent uppehållstillstånd är dock att minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer under en längre tid för att skapa bättre förutsättningar för integration och för att minska utanförskapet, vilket bedöms vara positivt för barn.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att förslagen, både enskilda och sammantagna, är förenliga med regeringsformen och EU-rätten samt respekterar de konventionsåtaganden och internationella avtal som Sverige har att följa.

Övriga konsekvenser

SKR anser att förslagen om utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper riskerar att leda till en administrativ börda för arbetsgivare och efterfrågar en analys av konsekvenserna för arbetsgivares benägenhet och intresse för att anställa den berörda gruppen. Redan i dag gäller som huvudregel att de kategorier som omfattas av förslaget, bl.a. skyddsbehövande, ska beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det är alltså inte någon ny ordning för arbetsgivare även om förslagen innebär att fler personer kan leva i Sverige under längre tid med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Den eventuella osäkerhet som förslagen kan leda bedöms motverkas genom de möjligheter som föreslås att den som har ställning som varaktigt bosatt ska beviljas ett uppehållstillstånd med längre giltighetstid och att de kategorier som omfattas av utmönstringen fortsatt ska kunna ansöka om svenskt medborgarskap om de har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Fler män än kvinnor kommer till Sverige som asylsökande vilket innebär att förslagen sammantaget kommer att beröra fler män än kvinnor. Utmönstringen av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper liksom förslagen om anpassning av svensk rätt till migrations- och asylpaktens bedöms inte få några konsekvenser för jämställdheten som motiverar att de utformas på annat sätt.

Som anförs i promemorian och som några remissinstanser påpekar kan migrations- och asylpaktens, tillsammans med de nationella anpassningar som föreslås, få indirekta konsekvenser för civilsamhället. Ett förändrat regelverk kan leda till större efterfrågan på juridisk rådgivning, praktiskt stöd och sociala insatser som bedrivs av ideella organisationer och aktörer

med humanitär inriktning. Regeringen bedömer att en sådan ökad efterfrågan kan innebära ett ökat tryck på dessa organisationer.

Prop. 2025/26:262

Till skillnad mot *Region Stockholm* bedömer regeringen att förslagen inte medför några negativa konsekvenser för miljön.

18 Författningskommentar

18.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Flera paragrafer som ändras i denna lag ändras för att stämma överens med den terminologi och den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Vidare ändras flera paragrafer till följd av att paragrafer som de hänvisar till upphävs eller ändras. Dessa ändringar kommenteras i det följande endast när det är särskilt påkallat. Övervägandena finns i avsnitt 6.3, 6.4, 6.6, 6.11, 6.16, 7.2, 7.4 och 7.6.

1 kap.

1 §

Paragrafen, som innehåller en innehållsförteckning till lagen, ändras till följd av att rubrikerna till 2 och 4 kap. ändras.

3 c §

Paragrafen, som är ny, anger vad som i lagen avses med skyddsgrundsförordningen, asylprocedurförordningen, förordningen om återvändandegränsförfarande, vidarebosättningsförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, screeningförordningen och Eurodac-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

De hänvisningar till förordningarna som finns i lagen är dynamiska, dvs. avser förordningarna i deras vid varje tidpunkt gällande lydelse.

3 d §

Paragrafen, som är ny, anger vad som i lagen avses med begreppen internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd, flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 6.3 och 7.2.

I paragrafen anges att det med begreppen avses samma sak som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Med *internationellt skydd* avses därmed flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande (artikel 3.3 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.5 i asylprocedurförordningen). Med *flyktingstatus* avses en medlemsstats, dvs. Sveriges, erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 3.1 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.3 i asylprocedurförordningen). Med *status som subsidiärt skyddsbehövande* avses en medlemsstats, dvs. Sveriges,

Prop. 2025/26:262 erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 3.2 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.4 i asylprocedurförordningen).

3 e §

Paragrafen, som är ny, anger vad som i lagen avses med flyktingförklaring. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Av paragrafen framgår att med flyktingförklaring avses en förklaring enligt 5 kap. 1 b § första stycket att en medborgare i en annan EU-stat är flykting i enlighet med Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31 januari 1967. Se vidare kommentaren till 5 kap. 1 b §.

7 §

I paragrafen anges vilka ärenden som utgör säkerhetsärenden. Övervägandena finns i avsnitt 6.16, 7.2, 7.5 och 7.7.

Första stycket ändras på så sätt att även ärenden där Säkerhetspolisen förordar att en flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b §, dvs. i fråga om en medborgare i en annan EU-stat, inte ska beviljas eller att en sådan flyktingförklaring ska återkallas ska vara säkerhetsärenden. Detsamma gäller ärenden där Säkerhetspolisen förordar att resedokument som utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen ska återkallas. Första stycket ändras också på så sätt att lydelsen anpassas till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Andra stycket ändras till följd av att hittillsvarande 12 kap. 19 § upphävs.

9 §

Av paragrafen framgår att det som gäller för avvisning och utvisning i lagen i tillämpliga delar också gäller för beslut om återvändande enligt asylprocedurförordningen och för beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.11 och 10.2.

Paragrafen kompletteras så att den avser även återvändandebeslut enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen. Det innebär att bestämmelserna om avvisning och utvisning i tillämpliga delar gäller för beslut om återvändande enligt asylprocedurförordningen. Därmed är bl.a. bestämmelser om tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud, när ett beslut om avvisning eller utvisning upphör att gälla (preskription) samt vilken myndighet som ansvarar för verkställigheten tillämpliga även vid återvändandebeslut enligt förordningen. Paragrafen ändras också så att den hänvisar till asyl- och migrationshanteringsförordningen i stället för Dublinförordningen.

14 §

Paragrafen anger i vilka fall ärenden ska handläggas enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar i stället för enligt utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 7.7.

Paragrafen ändras på så sätt att ärenden om flyktingförklaring, dvs. i fråga om en medborgare i en annan EU-stat, läggs till. Paragrafen ändras också på så sätt att lydelsen anpassas till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

15 §

Paragrafen anger vilka omständigheter som får beaktas vid bedömningen av om det finns risk för att en utlänning avviker. Övervägandena finns i avsnitt 6.3 och 11.5.

I *första stycket* 4 läggs ansökan om internationellt skydd till som en följd av den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Genom *andra stycket*, som är nytt, införs ytterligare omständigheter som får beaktas vid bedömningen av om det finns en risk för att en person som har ansökt om internationellt skydd avviker. För en sådan sökande får det vid bedömningen av avvikanerisk även tas hänsyn till var den sökande är skyldig att befinna sig enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen. Hänsyn får därmed tas till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat eller har överförs till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Hänsyn får även tas till om sökandens ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt artikel 39.1 i asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad. Listan på omständigheter som får beaktas enligt stycket är uttömmande och kan ensamma eller i förening med omständigheter enligt första stycket läggas till grund för bedömningen att det finns risk för avvikande.

2 kap.

1 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om utfärdande av främlingspass. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Andra stycket ändras på så sätt att det, i stället för den hittillsvarande regleringen om främlingspass för alternativt skyddsbehövande, anges att resehandlingar som med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen utfärdas för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd ska utfärdas i form av ett främlingspass.

1 d §

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheten att återkalla vissa främlingspass av säkerhetsskäl. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Första stycket ändras som en följd av att regleringen om återkallelse av främlingspass som utfärdats för subsidiärt skyddsbehövande och för familjemedlemmar till flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande ändras och flyttas till 1 e §.

Det hittillsvarande *andra stycket* tas av samma skäl bort. I paragrafen regleras nu endast återkallelse av främlingspass av säkerhetsskäl i de fall som främlingspasset inte har utfärdats med stöd av skyddsgrundsförordningen.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om återkallelse av främlingspass för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

I paragrafen, som delvis motsvarar hittillsvarande 1 d § andra stycket, anges att Migrationsverket ska återkalla ett främlingspass om innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas eller uppehållstillståndet återkallas för en familjemedlem till en person som har beviljats internationellt skydd. Ett främlingspass som har utfärdats för en person som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande ska också återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Motsvarande gäller även för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd. Det innebär en skyldighet att återkalla ett främlingspass i dessa situationer. Uttrycket tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen är unionsrättsligt med den innebörd som följer av unionsrätten.

1 f §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om resedokument för statslösa utlänningar och för medborgare i en annan EU-stat. Övervägandena finns i avsnitt 7.5 och 7.7.

Första och andra styckena motsvarar hittillsvarande 4 kap. 4 § första och andra styckena i fråga om en statslös utlänning.

Av *tredje stycket* framgår att Migrationsverket även får utfärda resedokument för en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt 5 kap. 1 b § första stycket, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker. Ett resedokument som har utfärdats för en sådan person ska på motsvarande sätt som för en statslös person återkallas om innehavaren upphör att vara flykting. Angående uttrycket tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, se kommentaren till 1 e §.

1 g §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om resedokument för utlänningar som innehar flyktingstatus enligt skyddsgrundsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

I *första stycket* finns en upplysning om att det i artikel 25 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om resedokument för personer som innehar flyktingstatus.

Av *andra stycket* framgår att Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen om innehavarens flyktingstatus återkallas liksom om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Det innebär en skyldighet att återkalla ett resedokument i dessa situationer. Angående uttrycket tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, se kommentaren till 1 e §.

2 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden om pass, främlingspass och resedokument. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Tredje stycket ändras på så sätt att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer även får meddela ytterligare föreskrifter om resedokument. Det motsvarar delvis vad som tidigare gällt enligt hittillsvarande 4 kap. 4 § tredje stycket.

8 c §

I paragrafen regleras undantag från kravet på arbetstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Genom *punkten 4*, som är ny, införs ett undantag från kravet på arbetstillstånd för en utlänning med ställning som varaktigt bosatt i Sverige som en följd av att det uppehållstillstånd som beviljas en sådan utlänning ska vara tidsbegränsat (se kommentaren till 5 kap. 2 b §).

12 §

I paragrafen, som är ny, finns en upplysning om att det finns bestämmelser i screeningförfordningen, asylprocedurförfordningen och förfordningen om återvändandegränsförfarande om att en person under vissa omständigheter inte ska ges tillstånd att resa in i landet. Övervägandena finns i avsnitt 6.15, 8.2 och 11.2.

En person som befinner sig i screeningprocessen, i ett gränsförfarande för asyl eller i ett återvändandegränsförfarande har enligt förordningarna inte någon formell rätt till inresa och vistelse i landet. Personen i fråga befinner sig dock fysiskt på den plats där screeningen, gränsförfarandet för asyl respektive återvändandegränsförfarandet äger rum och vistas därför rent faktiskt i landet på denna plats. Det innebär bl.a. att en sådan person har rätt till den vård som anges i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd och att den region som personen vistas i ska stå för denna vård.

4 kap.**1 §**

Paragrafen, som är ny, reglerar undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet i vissa särskilda situationer. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Av paragrafen framgår att en utlänning som har ansökt om internationellt skydd inte ska ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet i de situationer som anges i artikel 10.4 a–c i asylprocedurförfordningen (jfr 2 §). Det administrativa förfarandet omfattar prövningen av ansökan om internationellt skydd hos den beslutande myndigheten. Situationerna som avses handlar om vissa fall när en efterföljande ansökan har gjorts, sökanden ska utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat, en internationell domstol eller tribunal eller sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller säkerheten. Av paragrafen framgår vidare att det i 8 kap. 16 a § och 12 kap. 8 a § finns bestämmelser om beslut om avvísning och utvisning

Prop. 2025/26:262 respektive verkställighet av sådana beslut i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c.

2 §

Paragrafen, som är ny, reglerar undantag från rätten att stanna kvar i Sverige i vissa särskilda situationer efter att ett beslut har meddelats i fråga om en efterföljande ansökan respektive ett sådant beslut har överklagats. Övervägandena finns i avsnitt 6.16 och 6.21.

Av *första stycket* framgår att en utlänning som har gjort en efterföljande ansökan inte ska ha rätt att stanna kvar i Sverige i de situationer som anges i artikel 56 i asylprocedurförordningen. Med efterföljande ansökan avses en ytterligare ansökan om internationellt skydd som görs i någon medlemsstat efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan, inbegripet fall där ansökan har avslagits såsom uttryckligen eller implicit återkallad (artikel 3.19 i asylprocedurförordningen). Situationerna som avses handlar om vissa fall när en första efterföljande ansökan har lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten, eller en ytterligare efterföljande ansökan har lämnats in efter att tidigare efterföljande ansökningar antingen nekats prövning eller avslagits som ogrundade eller uppenbart ogrundade. Artikelns syfte är att sikta på tiden från och med att ett beslut har meddelats i fråga om en efterföljande ansökan (jfr andra stycket och 1 §).

Av *andra stycket* framgår att en utlänning som har överklagat ett beslut om en efterföljande ansökan inte ska ha rätt att stanna kvar i Sverige i de situationer som anges i artikel 68.6 i asylprocedurförordningen. Det handlar om vissa situationer när överklagandet anses ha lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande. Artikelns syfte är att sikta på tiden från det att beslut om en efterföljande ansökan har överklagats till domstol (jfr första stycket och 1 §).

3 §

I paragrafen, som är ny, anges i vilka situationer som en ansökan om internationellt skydd får nekats prövning. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.12.

Paragrafens innehåll motsvarar delvis hittillsvarande 5 kap. 1 b § med den skillnaden att en ansökan om internationellt skydd får nekats prövning i fler situationer och att dessa situationer följer direkt av artikel 38.1 i asylprocedurförordningen. Paragrafen ändras även språkligt på så sätt att det anges att en ansökan får nekats prövning i stället för att avvisas. Någon ändring i sak är inte avsedd. Till skillnad från vad som gäller enligt hittillsvarande 5 kap. 1 b § andra stycket finns inte något förbud mot att neka prövning av en ansökan i vissa situationer. En bedömning måste dock fortsatt göras i varje enskilt fall av om en ansökan ska nekats prövning. De omständigheter som omfattas av hittillsvarande undantag från när en ansökan kan avvisas, t.ex. att det finns familjeband knytning till en person i Sverige, kan därmed fortfarande beaktas inom ramen för den individuella prövning som ska göras och leda till bedömningen att ansökan ändå bör prövas i sak. Andra exempel på situationer där en ansökan inte ska nekats prövning trots att förutsättningarna i övrigt är uppfyllda är om det i ett enskilt fall bedöms att ett svenskt konventionsåtagande, t.ex. Europakonventionen eller barnkonventionen, kräver att ansökan prövas i

sak. Även effektivitetsskäl kan tala för att en ansökan ska prövas i sak, t.ex. för att underlätta verkställigheten av ett beslut om återvändande eller utvisning. Prop. 2025/26:262

4 §

Paragrafen, som är ny, reglerar när en ogrundad ansökan om internationellt skydd får förklaras som uppenbart ogrundad. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.

I paragrafen föreskrivs, med stöd av artikel 39.4 i asylprocedurförordningen, att en ogrundad ansökan om internationellt skydd får förklaras som uppenbart ogrundad i de situationer som anges i artikel 42.1 eller 42.3 i samma förordning. Det handlar bl.a. om situationer då en sökande har vilselett myndigheterna eller gjort sig av med identitets- eller resehandlingar eller om sökanden kommer från ett säkert ursprungsland. Bedömningen av om det finns förutsättningar att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad ska göras vid tidpunkten för prövningens avslutande.

5 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om gränsförfarandet för asyl enligt asylprocedurförordningen. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.15.

Av paragrafen framgår att en ansökan om internationellt skydd, utöver den obligatoriska tillämpning av gränsförfarandet för asyl som följer av artikel 45 i asylprocedurförordningen och med de begränsningar som följer av samma förordning, ska prövas inom ramen för gränsförfarandet i de fall som anges i artikel 43.1 i förordningen. Gränsförfarandet ska dock inte tillämpas om det föreligger extraordinära omständigheter. Extraordinära omständigheter kan t.ex. finnas i en situation med en markant ökning av antalet personer som söker skydd i Sverige inom en kort tidsperiod, tekniska eller logistiska problem samt säkerhetsrelaterade händelser som medför att det skulle vara förenat med mycket stora praktiska svårigheter eller medföra risker för rättssäkerheten att tillämpa ett gränsförfarande. Det kan även röra sig om skäl hänförliga till sökanden som faller utanför asylprocedurförordningens undantagsbestämmelser men som ändå gör att en tillämpning av gränsförfarandet i det enskilda fallet inte kan anses förenlig med en rättssäker och ändamålsenlig handläggning. Det ska handla om mycket speciella situationer.

6 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 1 kap. 6 a § andra stycket. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.17.

7 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om beslutande myndighet i ärenden om internationellt skydd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

I paragrafen föreskrivs att Migrationsverket är beslutande myndighet enligt skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Detta innebär att Migrationsverket ska utföra de uppgifter som den beslutande myndigheten har enligt förordningarna, bl.a. ta emot och pröva ansökningar om internationellt skydd, fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd och om återkallande av internationellt skydd.

8 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om beslutande myndighet i ärenden om internationellt skydd för utlänningar som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 kap. 6 § andra stycket med den skillnaden att lydelsen anpassas till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Den innebär avsteg från asylprocedurförordningens bestämmelser om beslutande myndighet i ärenden om internationellt skydd för utlänningar som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas internationellt skydd ska Migrationsverket inte meddela något beslut i ärendet. Migrationsverket ska i stället med ett eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol som verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas till. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att ansökan inte ska prövas eller att utlänningen inte ska beviljas internationellt skydd ska verket däremot på vanligt sätt avslå ansökan.

5 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som har beviljats internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 7.4 och 13.2.

Paragrafen får ett nytt innehåll och utökas med ett nytt tredje stycke.

I *första stycket* finns en upplysning om att bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen.

I *andra stycket* regleras giltighetstiden för uppehållstillstånd som har utfärdats för en flykting med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen, vilket inkluderar vidarebosatta personer. För en utlänning som har beviljats internationellt skydd som flykting ska ett uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av förordningen gälla i tre år, såväl första gången ett sådant tillstånd utfärdats som vid förnyelse. Stycket motsvarar delvis hittillsvarande 1 a § första stycket.

I *tredje stycket* regleras giltighetstiden för uppehållstillstånd som har utfärdats för en subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen, vilket inkluderar vidarebosatta personer. För en utlänning som har beviljats internationellt skydd som subsidiärt skyddsbehövande ska ett uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av

förordningen gälla i tretton månader. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter utfärdas med stöd av förordningen ska gälla i två år. Stycket motsvarar delvis hittillsvarande 1 a § andra stycket.

Prop. 2025/26:262

1 a §

Paragrafen, som får ett nytt innehåll, innehåller en upplysning om att bestämmelser om uppehållstillstånd för familjesammanhållning för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen och vidarebosättningsförordningen finns i artikel 23 i skyddsgrundsförordningen och i artikel 9 i vidarebosättningsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 4.3, 7.3 och 13.2.

Hittillsvarande första och andra styckena om giltighetstiden för uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande ändras och flyttas till 1 §. Hittillsvarande tredje–femte styckena tas bort.

1 b §

Paragrafen innehåller bestämmelser om flyktingförklaring och återkallelse av flyktingförklaring samt uppehållstillstånd på grund av flyktingförklaring för medborgare i en annan EU-stat. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Paragrafen får nytt innehåll. De hittillsvarande bestämmelserna om när en asylansökan får avvisas ändras och flyttas till 4 kap. 3 §.

Av *första stycket* framgår när en medborgare i en annan EU-stat ska förklaras vara flykting och när en sådan flyktingförklaring ska vägras. Första stycket hänvisar, både i fråga om definitionen av flykting och när en person är utesluten från att anses som en flykting, till Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 och protokollet till denna av den 31 januari 1967. En ansökan om skydd från en medborgare i en annan EU-stat ska, i enlighet med protokoll (nr 24) om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater (EUT C 202, 7.6.2016, s. 304–305), behandlas med utgångspunkten att den är uppenbart ogrundad. En sådan ansökan ska alltså i normalfallet avslås.

Av *andra stycket* framgår att en flyktingförklaring som har beviljats enligt första stycket ska återkallas om det kommer fram att personen inte längre är flykting enligt Genèvekonventionen. Det framgår vidare att en sådan flyktingförklaring får återkallas om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flyktingförklaring skulle få vägras.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att Migrationsverket är beslutande myndighet i fråga om flyktingförklaring enligt första stycket och återkallelse av flyktingförklaring enligt andra stycket.

Av *fjärde stycket*, som är nytt, framgår att en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt första stycket och som befinner sig i Sverige ska beviljas uppehållstillstånd. Upphållstillstånd som beviljas till en sådan flykting ska vid det första beslutstillfället vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Om uppehållstillståndet förlängs ska giltighetstiden vid varje beslutstillfälle bestämmas till tre år. Att Migrationsverket är beslutande myndighet i fråga om uppehållstillstånd framgår av 20 §.

Paragrafen reglerar uppehållstillstånd för personer som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Paragrafen ändras som en följd av att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för denna grupp.

Ändringen i *första stycket* innebär att en utlänning som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ska gälla i fem år, i stället för ett permanent uppehållstillstånd. Varje uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla för samma tid.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att om en utlänning redan har ett uppehållstillstånd som är tidsbegränsat ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med första stycket, dvs. fem år från beslutstidpunkten.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 4.6, 7.2 och 7.3.

Ändringen i *första stycket 4* innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Första stycket 5 upphävs som en följd av att bestämmelser om uppehållstillstånd för familjesammanhållning finns i skyddsgrundsförordningen.

Tredje stycket ändras som en följd av att 1 § ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd finns i skyddsgrundsförordningen. Ändringen innebär att den som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser kan vara anknytningsperson i de fall som avses i första stycket 1 och 2. Som tidigare är det en förutsättning för att uppehållstillstånd ska beviljas i dessa fall att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Tredje stycket ändras också på så sätt att det införs en bestämmelse om att uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 kan beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Personer med ställning som varaktigt bosatta i Sverige får en ställning som i princip innebär en rätt till uppehållstillstånd i samband med en förlängning så länge ställningen inte återkallas. Dessa personer har därför normalt sådana välgrundade utsikter som avses.

Av *fjärde stycket*, som är nytt, framgår att det som anges i tredje stycket inte gäller om utlänningen är en sådan familjemedlem som avses i bestämmelserna om uppehållstillstånd för familjesammanhållning i skyddsgrundsförordningen. I de fallen gäller i stället bestämmelserna om uppehållstillstånd i skyddsgrundsförordningen.

3 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 4.6, 7.2 och 7.3.

Första stycket 1 b och 2 ändras dels till följd av att 1 § ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som har beviljats

internationellt skydd nu finns i skyddsgrundsförordningen, dels till följd av utmönstringen av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för den som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige i 2 b §. Ändringen innebär att den som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting, subsidiärt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, eller på grund av ställning som varaktigt bosatt i Sverige kan vara anknytningsperson i de fall som avses i punkterna.

Tredje stycket 2 ändras endast på så sätt att lydelsen anpassas till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Fjärde stycket ändras till följd av ändringarna i 1 och 2 b §§. Ändringarna innebär att uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 inte heller ska beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller har ett uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

3 g §

Paragrafen reglerar giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning enligt 3 eller 3 a §. Övervägandena finns i avsnitt 4.6 och 7.4.

Första stycket ändras som en följd av att 1 § ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd nu finns i skyddsgrundsförordningen.

Andra stycket ändras som en följd av att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas personer som har ställning som varaktigt bosatta i Sverige ändras. Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a §, och anknytningspersonen har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting, ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Fjärde stycket ändras till följd av att det införs ett nytt femte stycke som innehåller undantag för när permanent uppehållstillstånd får beviljas.

I det nya *femte stycket* regleras att ett permanent uppehållstillstånd inte får beviljas en utlänning som har haft uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser. Ändringen innebär att en sådan utlänning, på motsvarande sätt som anknytningspersonen, inte längre har möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om permanent uppehållstillstånd på grund av bl.a. arbete. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

I *femte stycket*, som är nytt, regleras att tiden som en utlänning har haft uppehållstillstånd som s.k. spårbytare enligt den numera upphävda 15 a § inte får beaktas vid bedömningen av om det finns förutsättningar att bevilja permanent uppehållstillstånd enligt paragrafen.

6 §

Paragrafen reglerar uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Tredje stycket ändras så att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för personer som beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när undantag kan göras från de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Tredje stycket ändras på så sätt att undantaget från de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd för utlänningar som är vidarebosatta eller som har ställning som varaktigt bosatta i Sverige tas bort som en följd av att dessa utlänningar inte längre kan beviljas permanent uppehållstillstånd, jfr kommentaren till 2 b §.

17 §

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas i ärenden om uppehållstillstånd som inte omfattas av EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 7.3, 7.4, 7.7 och 13.2.

Hänvisningarna i *första stycket* ändras. Ändringarna innebär att de omständigheter som enligt första stycket särskilt ska beaktas vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd inte ska gälla i ärenden om uppehållstillstånd enligt 1 a och 1 b §§, dvs. i ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning enligt skyddsgrundsförordningen respektive för medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31 januari 1967. Första stycket ändras även till följd av att 1 § ändras och att 2 § tas bort.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska ha gjorts och beviljats. Övervägandena finns i avsnitt 7.3. och 7.4.

Andra stycket 1 ändras på så sätt att den hittillsvarande regleringen om att det som anges i första stycket inte gäller om utlänningen har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § tas bort. Detta är en följd av att uppehållstillstånd för skyddsbehövande är en rättighet som följer av att internationellt skydd beviljas.

Andra stycket 6 ändras som en följd av att rätten till uppehållstillstånd för familjesammanhållning nu regleras i skyddsgrundsförordningen. Enligt punkten får en ansökan om uppehållstillstånd för familjesammanhållning beviljas inifrån landet.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ställning som varaktigt bosatt ska beviljas. Ändringarna genomför artikel 4.2 tredje stycket och 4.3a i direktivet om varaktigt bosatta, i lydelsen enligt skyddsgrunds-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 7.6.

Andra stycket ändras genom att lydelsen anpassas till terminologin i skyddsgrunds-förordningen och asylprocedurförordningen.

I *femte stycket*, som är nytt, regleras hur vistelsetiden enligt första stycket ska beräknas för en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige och som påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt. Vistelsetid i Sverige som föregår en sådan situation får inte tillgodoräknas vid beräkningen enligt första stycket. Beräkningsregeln tar sikte på situationer där det har förekommit en otillåten vistelse eller bosättning i en annan EU-stat. Den otillåtna vistelsen eller bosättningen måste ha skett under en tidsperiod som är relevant för prövningen av ansökan om ställning som varaktigt bosatt. En situation där sökanden rent tillfälligt har beträtt en annan EU-stats territorium ska i normalfallet inte aktualisera en tillämpning av bestämmelsen. En bedömning får dock göras i det enskilda fallet av om sökanden har vistats eller bosatt sig i den andra medlemsstaten utan att ha rätt till det i enlighet med relevant nationell rätt i den staten, unionsrätt eller internationell rätt. För en tillämpning av stycket krävs att sökanden har påträffats i den andra medlemsstaten. En tillämpning av stycket kan till exempel aktualiseras i en situation där sökanden har påträffats i en annan EU-stat i samband med en utlänningskontroll och där den andra medlemsstaten har meddelat ett beslut om att sökanden ska lämna landet.

7 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om återtagande av skyddsbehövande som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 kap. 5 d § med den ändringen att lydelsen anpassas till den terminologi som finns i skyddsgrunds-förordningen och asylprocedurförordningen.

7 kap.**7 j §**

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av skyddsgrunds-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 7.4.

Första stycket innehåller en upplysning om att det i artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen finns bestämmelser om att uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av den artikeln får återkallas endast om utlännings internationella skydd återkallats. Vidare innehåller stycket en tvingande bestämmelse om att ett uppehållstillstånd som utfärdats med

Prop. 2025/26:262 stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen ska återkallas om förutsättningarna för det är uppfyllda.

Andra stycket innehåller en upplysning om att det i artikel 23 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd. De bestämmelser i förordningen som åsyftas innebär att familjemedlemmens uppehållstillstånd ska återkallas om så krävs av skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning. Av stycket framgår vidare att återkallelse därutöver ska ske om anknytningspersonens internationella skydd har återkallats eller familjemedlemmen är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd, liksom om det finns starka indikationer på att äktenskapet har ingåtts eller samboförhållandet inletts enbart för att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd eller om det anknytningsgrundande förhållandet, dvs. relationen, upphör. Det handlar om situationer där det inte heller finns förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd för familjesammanhållning.

8 kap.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning bl.a. när en ansökan om uppehållstillstånd avslås eller avvisas eller ett uppehållstillstånd återkallas. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

Det hittillsvarande *andra stycket* tas bort till följd av att beslut om återvändande i samband med en ansökan om internationellt skydd regleras i asylprocedurförordningen.

16 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om beslut om avvisning, utvisning och återvändande i ärenden om internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 6.6 och 6.11.

I *första stycket* finns en upplysning om att det finns bestämmelser om beslut om återvändande i artikel 37 i asylprocedurförordningen. Artikel 37 är direkt tillämplig och utgör grunden för att meddela beslut om återvändande i de fall en ansökan om internationellt skydd nekas prövning eller om ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som uttryckligen eller implicit återkallad. I artikel 38 i asylprocedurförordningen regleras i vilka situationer som en ansökan kan nekas prövning, se även 4 kap. 3 §. I artikel 39.3 regleras när en ansökan ska avslås som ogrundad. I artikel 39.4 finns en möjlighet för medlemsstaterna att enligt nationell rätt bemyndiga den beslutande myndigheten att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad. En sådan möjlighet för Migrationsverket finns i 4 kap. 4 §. I artikel 40 regleras förutsättningarna för att förklara en ansökan som uttryckligen återkallad. Det handlar om att sökanden på eget initiativ återkallar sin ansökan. I artikel 41 regleras vidare i vilka situationer en ansökan ska förklaras som implicit återkallad. Det handlar bl.a. om situationer där sökanden inte fullgjort sina skyldigheter eller vägrat att samarbeta, t.ex. om sökanden utan godtagbara skäl inte har lämnat in sin ansökan i enlighet

med vad som föreskrivs i förordningen eller sökanden inte lämnat sådan information som ska registreras om sökanden eller sina biometriska uppgifter. Ett beslut att avslå en ansökan som uttryckligen eller implicit återkallad enligt asylprocedurförordningen innebär, trots verbet avslå, inte någon prövning i sak (jfr artikel 39.1 c i förordningen). Ett sådant beslut får dock vissa rättsverkningar som följer av förordningen. Av 18 a § första stycket framgår att det är Migrationsverket som prövar frågan om återvändande i enlighet med artikel 37.

I *andra stycket* finns en bestämmelse om att det i de situationer som anges i 4 kap. 1 §, såvitt avser artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen och om inte synnerliga skäl talar emot, snarast möjligt ska meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning som ska få verkställas utan att det har fått laga kraft. Ett sådant beslut behöver dock inte meddelas om det redan finns ett verkställbart beslut om avvisning, utvisning eller återvändande. Synnerliga skäl kan exempelvis vara att prövningen av ansökan om internationellt skydd kräver sökandens närvaro i landet, exempelvis för att kunna genomföra en personlig intervju eller kommunicera direkt med sökanden och sådan utredning eller kommunikation bedöms ha avgörande betydelse för prövningen. Av 18 a § andra stycket framgår att det är Migrationsverket som prövar frågan om avvisning och utvisning enligt förevarande stycke.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken myndighet som ska pröva frågan om avvisning i vissa situationer. Övervägandena finns i avsnitt 6.3 och 6.11.

Hittillsvarande *första stycket 1* upphävs till följd av att beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd regleras i asylprocedurförordningen. Asylprocedurförordningens bestämmelser om beslut om återvändande avser endast den utlänning som ansöker om internationellt skydd och omfattar inte dennes familjemedlemmar. Som en följd av ändringen får de efterföljande punkterna ny numrering. Det nya första stycket 1 ändras vidare så att lydelsen överensstämmer med terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

18 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar beslutande myndighet i fråga om beslut om återvändande, avvisning och utvisning i ärenden om internationellt skydd i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 6.6 och 6.11.

Av *första stycket* framgår att det är Migrationsverket som ska pröva frågan om återvändande i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen, dvs. om en ansökan om internationellt skydd nekas prövning, avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller förklaras uttryckligen eller implicit återkallad.

Av *andra stycket* framgår att Migrationsverket också ska pröva frågan om avvisning eller utvisning enligt 16 a § andra stycket, dvs. i vissa situationer där en utlänning inte har rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet.

19 §

Paragrafen behandlar Migrationsverkets möjligheter att besluta om avvisning med omedelbar verkställighet. Övervägandena finns i avsnitt 6.21.

Första stycket ändras på så sätt att hittillsvarande bestämmelser om beslut om avvisning med omedelbar verkställighet efter en ansökan om asyl tas bort. Detta görs med anledning av att frågan om verkställighet i ärenden om internationellt skydd regleras i asylprocedurförordningen. Hänvisningarna i stycket ändras också som en följd av att 17 § ändras.

Det hittillsvarande tredje stycket blir *andra stycket* och det hittillsvarande andra stycket tas bort.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tidsfrist för frivillig avresa. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

I *ffjärde stycket*, som är nytt, finns en upplysning om att första och andra styckena inte gäller för en utlännings som omfattas av förordningen om återvändandegränsförfarande. Den förordningen är tillämplig på tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för det gränsförfarande för asyl som föreskrivs i asylprocedurförordningen. För en sådan utlännings gäller i stället att ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande ska innehålla en tidsfrist för frivillig avresa i enlighet med artikel 4.5 i förordningen om återvändandegränsförfarande, om inte någon av de undantagssituationer som anges i den artikeln är för handen.

9 kap.**2 a §**

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontroll av personer enligt screeningförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2 och 8.4.

Av *första stycket* framgår att Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för utförandet av identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförordningen och att Polismyndigheten ansvarar för utförandet av säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen. Dessa myndigheter är s.k. screeningmyndigheter.

Enligt *andra stycket* ansvarar Polismyndigheten och Migrationsverket för att utföra sårbarhetskontroll enligt artikel 12.3, registrering av biometriska uppgifter enligt artikel 8.5 d, ifyllande av screeningformuläret enligt artikel 17 och för avslutande delen av screeningen enligt artikel 18 i screeningförordningen.

I *tredje stycket* föreskrivs en skyldighet för Tullverket och Kustbevakningen att hjälpa till vid kontroll enligt första stycket. Tullverkets och Kustbevakningens skyldighet att bistå Polismyndigheten och Migrationsverket förutsätter i praktiken att en begäran om bistånd framförs från Polismyndigheten eller Migrationsverket. Tullverkets och Kustbevakningens skyldighet att bistå myndigheterna bör vidare gälla under förutsättning att det kan ske utan att myndigheternas egna åligganden eftersätts.

I *fjärde stycket* finns en upplysning om att regeringen eller de myndigheter som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om vilka platser vid yttre gräns enligt artikel 5.1 och 5.2 samt inom territoriet enligt artikel 7.1 i screeningförfordningen som screening ska genomföras på.

2 b §

Paragrafen, som är ny, reglerar möjligheten att kroppsvisitera en utlänning för att bl.a. söka efter pass eller andra handlingar inom ramen för screening. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

En polisman får enligt *första stycket* kroppsvisitera en person i samband med en kontroll enligt artikel 14 eller 15 i screeningförfordningen.

Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig. Även undersökning av det som någon bär med sig brukar hänföras till kroppsvisitation (se prop. 1988/89:86 s. 169). En sådan åtgärd får endast vidtas i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Det följer direkt av screeningförfordningen att identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 ska göras i den utsträckning som det inte har gjorts enligt reglerna i gränskodexen. Det får inte förekomma att en person genomgår kroppsvisitation både enligt 2 § och enligt denna paragraf i syfte att ta reda på personens identitet.

Av *andra stycket* framgår att när en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen bistår Polismyndigheten har de samma befogenheter som en polisman enligt första stycket. Med särskilt förordnad passkontrollant avses en civilanställd inom Polismyndigheten som för ändamålet har genomgått viss utbildning.

Enligt *tredje stycket* gäller det som sägs i 2 § tredje–femte styckena vid genomförandet av kroppsvisitationen. Det innebär att en kroppsvisitation inte får göras mer ingående än vad som krävs med hänsyn till ändamålet med åtgärden och att all den hänsyn som omständigheterna medger ska iakttas. Om möjligt ska ett vittne närvara. En kvinna får inte kroppsvisiteras av eller i närvaro av andra män än läkare eller legitimerade sjuksköterskor. Om en visitation innebär att enbart ett föremål som en utlänning har med sig undersöks, får visitationen dock genomföras och bevitnas av en man. Protokoll ska föras över en kroppsvisitation. I protokollet ska det anges vad som har förekommit vid visitationen. Av stycket följer också att en åtgärd som enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks får genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller av en anställd vid Migrationsverket (jfr 9 a §).

8 §

I paragrafen regleras vissa situationer där Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheter får fotografera en utlänning och ta hans eller hennes fingeravtryck. Övervägandena finns i avsnitt 7.2, 9.2 och 9.3.

Första stycket ändras så att åldersgränsen för när fingeravtryck får tas sänks från 14 till sex år. Förutsättningarna för att från barn ta fingeravtryck

Prop. 2025/26:262 till Eurodac framgår av Eurodacförordningen. I övriga situationer som regleras i paragrafen bör i enlighet med proportionalitetsprincipen som kommer till uttryck i 1 kap. 8 § fingeravtryck tas från barn endast när det finns behov av det. Kravet enligt proportionalitetsprincipen på att en åtgärd ska vara rimlig innebär att det inte får föreligga ett klart missförhållande mellan det allmännas intresse av att ta fingeravtryck och den belastning som detta medför för den enskilde. Inom ramen för proportionalitetsbedömningen ska barnets bästa enligt 1 kap. 10 § och artikel 3 i barnkonventionen beaktas. En bedömning av om det är proportionerligt att ta barnets fingeravtryck ska göras i det enskilda fallet (se bl.a. prop. 2024/25:161 s. 66 och 67).

Första stycket 2 ändras till följd av att svensk rätt anpassas till den EU-rättsliga systematiken. En utlänning får fotograferas och avkrävas fingeravtryck om han eller hon omfattas av skyldigheten att lämna biometrisk data i enlighet med Eurodacförordningen. Vad som avses med Eurodacförordningen framgår av 1 kap. 3 c §.

Andra stycket, som är nytt, ger även utlandsmyndigheter möjlighet att i vissa fall ta fotografier och fingeravtryck. I 1 kap. 2 § andra stycket förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen anges vilka myndigheter som är utlandsmyndigheter.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak hittillsvarande andra stycket men kompletteras med att det fotografi och de fingeravtryck som har tagits enligt artikel 23.1 i Eurodacförordningen omedelbart ska förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige. I annat fall kan de fotografier eller fingeravtryck som tagits med stöd av paragrafen lagras i ett register med stöd av 15 § utlänningsdatalagen (2016:27).

11 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att en person som ska genomgå screening får hållas kvar för utredning i samband med genomförande av screening. Övervägandena finns i avsnitt 8.4. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

I *första stycket* föreskrivs att en person som ska genomgå screening enligt screeningförordningen får hållas kvar för utredning i samband med screeningen. Detta gäller dock inte om ett beslut om förvar har meddelats enligt 10 kap.

Enligt *andra stycket* gäller rätten att kvarhålla som längst under tolv timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare tolv timmar. Sådana särskilda skäl kan föreligga om personen som ska genomgå screening påträffas inom landet och måste transporteras en längre sträcka till platsen för screening. Särskilda skäl kan också vara för handen om det vid yttre gräns vid ett enstaka tillfälle skett ett ökat inflöde av personer som ska genomgå screening. Utlänningen har inte någon skyldighet att stanna kvar längre än nödvändigt (jfr 1 kap. 8 §). Behöver utlänningen hållas kvar längre tid än 24 timmar, måste ett beslut om förvar tas enligt reglerna i 10 kap. Det får dock ske endast om de särskilda förutsättningarna för förvar föreligger. Beslutas inte om förvar måste utlänningen släppas.

Av *tredje stycket* framgår att en polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen får vidta en sådan åtgärd som avses i första stycket.

8 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om avvisning, utvisning och återvändande i ärenden om internationellt skydd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.6, 6.15 och 6.21.

Paragrafen får ett nytt innehåll och de hittillsvarande bestämmelserna om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning beträffande en utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, samt om inhibition av sådan verkställighet, tas bort.

Av *första stycket* framgår att ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. 16 a § andra stycket, dvs. beslut som fattas under prövningen av en ansökan om internationellt skydd i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen, får verkställas även om det inte har fått laga kraft. I första stycket finns också en upplysning om att det i artikel 68.1–68.3 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när andra beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd får verkställas.

I *andra stycket* finns en upplysning om att artikel 68.4 och 68.7 i asylprocedurförordningen innehåller bestämmelser om när en migrationsdomstol respektive Migrationsöverdomstolen, i samband med att domstolen prövar en fråga om internationellt skydd, får tillåta sökanden eller personen som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd stanna kvar i Sverige.

Av *tredje stycket* framgår att en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till migrationsdomstolen inom en vecka från den dag då utlänningen fick del av beslutet. Tidsfristen gäller endast när en sådan begäran framställs hos migrationsdomstolen.

Av *fjärde stycket*, som är nytt, framgår att om en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige har lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 i asylprocedurförordningen, inom ramen för ett gränsförfarande för asyl, ska begäran prövas inom en vecka från den dag då begäran kom in till migrationsdomstolen.

9 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Paragrafen ändras endast på så sätt att hänvisningen till Dublinförordningen ersätts av en hänvisning till asyl- och migrationshanteringsförordningen.

16 §

Paragrafen reglerar bl.a. möjligheten att upphäva ett beslut om avvisning eller utvisning i samband med att ett uppehållstillstånd beviljas. Övervägandena finns i avsnitt 4.7 och 7.2.

I *andra stycket* införs en möjlighet för Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen att upphäva ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol

Prop. 2025/26:262 när uppehållstillstånd beviljas en utlänning med ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Stycket anpassas också till terminologin i skyddsgrunds-förordningen och asylprocedurförordningen.

16 c §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Hittillsvarande *andra* och *tredje styckena* tas bort så att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighetshinder. Övervägandena finns i avsnitt 6.16.

Av *femte stycket*, som är nytt, framgår att första stycket 1, som tar sikte på hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §, inte ska tillämpas om nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan enligt asylprocedurförordningen.

18 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om giltighetstid för uppehållstillstånd som beviljats enligt 18 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Hittillsvarande *tredje stycket* tas bort så att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för personer som beviljas uppehållstillstånd på grund av vissa verkställighetshinder enligt 18 §.

19 b §

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövning av frågan om uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft. Övervägandena finns i avsnitt 6.16.

Första stycket ändras som en följd av att hittillsvarande 19 § första stycket upphävs.

Fjärde stycket ändras till följd av att systematiken i asylförfarandet ändras och till att ordningen om efterföljande ansökningar om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen inte är begränsad till om en ansökan om internationellt skydd tidigare har prövats under utlänningens vistelse i Sverige.

13 kap.

9 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunikation med sökanden i ärenden om internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 6.5 och 6.18.

Paragrafen får nytt innehåll och de hittillsvarande bestämmelserna som reglerat kommunikering i ärenden om återkallelse av statusförklaring tas bort. I paragrafen anges att i ärenden om internationellt skydd ska kommunikation med sökanden ske genom att underrättelse lämnas eller

skickas till honom eller henne. Det föreskrivs vidare att delgivning ska användas vid sådan kommunikation. Vid delgivning gäller delgivningslagen (2010:1932).

Prop. 2025/26:262

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om utformningen av vissa beslut. Övervägandena finns i avsnitt 6.10 och 7.7.

Första stycket ändras på så sätt att beslut om statusförklaring tas bort och beslut som avser flyktingförklaring läggs till. Ändringarna innebär att beslut om flyktingförklaring för medborgare i en annan EU-stat enligt 5 kap. 1 b § ska vara skriftliga och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. När det gäller beslut om internationellt skydd regleras beslutens form och innehåll i artikel 36 i asylprocedurförordningen.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillfälliga beslut om ålder. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.

Första stycket ändras som en följd av att asylprocedurförordningen innehåller bestämmelser om åldersbedömning. Av stycket framgår att Migrationsverket ska göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25 i asylprocedurförordningen och så snart som möjligt fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Paragrafen är inte längre begränsad till ensamkommande barn. Är det uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs inte något tillfälligt beslut.

Andra stycket ändras som en följd av att systematiken i asyلفörfarandet ändras.

14 kap.

1 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.19, 6.20 och 10.2.

Av *första stycket* framgår att beslut som anges i artikel 67.1 eller 67.2 i asylprocedurförordningen och beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får överklagas till en migrationsdomstol. Beslut om att återkalla internationellt skydd i de fall som avses i artikel 66.6 i asylprocedurförordningen får dock inte överklagas. Det senare innebär att ett beslut om att återkalla internationellt skydd inte får överklagas i situationer där tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat.

Av *andra stycket* framgår att ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen och ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. Den tidsfrist som gäller för överklagande i dessa fall är alltså en vecka. Överklagandet ska ges in till den myndighet som har meddelat det beslut som överklagas. När det gäller beslut om

Prop. 2025/26:262 överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen kan det vara antingen Migrationsverket eller Polismyndigheten.

Av *tredje stycket* framgår att ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 b i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten, dvs. Migrationsverket, inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

6 §

Paragrafen behandlar överklagande av beslut om resedokument och flyktingförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 6.19, 7.2, 7.5 och 7.7.

I *första stycket* tas de hittillsvarande bestämmelserna om överklagande av beslut om statusförklaring och återkallelse av statusförklaring bort. Möjligheten att överklaga beslut om flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande regleras direkt i asylprocedurförordningen. Första stycket ändras i övrigt på så sätt att beslut i fråga om flyktingförklaring, återkallelse av flyktingförklaring samt resedokument för en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting läggs till. Dessa beslut får överklagas till en migrationsdomstol. Även beslut i fråga om resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen läggs till och får därmed också överklagas till en migrationsdomstol. Vidare ändras hänvisningen till hittillsvarande 4 kap. 4 § som en följd av att den paragrafen upphävs och att bestämmelserna om resedokument för statslösa flyttas till 2 kap. 1 f §.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att beslut om återkallelse av resedokument som har utfärdats till en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt 5 kap. 1 b § första stycket på den grunden att innehavaren upphör att vara flykting får överklagas i samband med ett beslut om återkallelse av flyktingförklaring. Motsvarande gäller för beslut om återkallelse av resedokument som utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen på den grunden att innehavarens flyktingstatus har återkallats. Ett sådant beslut får överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatus.

6 a §

Paragrafen reglerar överklagande av beslut om främlingspass. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Andra stycket, som är nytt, innebär att ett beslut att återkalla ett främlingspass på den grunden att innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande upphör får endast överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av status som subsidiärt skyddsbehövande.

Tredje stycket, som är nytt, innebär att ett beslut att återkalla ett främlingspass på den grunden att innehavarens uppehållstillstånd som familjemedlem till en person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas får endast överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av uppehållstillståndet.

8 §

I paragrafen regleras överklagande av beslut om bl.a. offentligt biträde och ombud. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.4.

I *tredje stycket*, som får ett nytt innehåll, införs ett undantag från möjligheten att särskilt överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om offentligt biträde. Undantaget gäller när myndigheten beslutar om att inte förordna offentligt biträde eller om ersättning till sådant biträde enligt 18 kap. 1 a eller 1 b §.

Fjärde stycket motsvarar hittillsvarande tredje stycket.

11 §

I paragrafen regleras i vilka fall Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden får överklagas av Säkerhetspolisen. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 7.7.

I paragrafen görs ett tillägg så att även säkerhetsärenden som rör flyktingförklaring för en medborgare i en EU-stat omfattas. Paragrafen anpassas även till den terminologi som finns i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

15 kap.**1 §**

Paragrafen innehåller bestämmelser om nöjdförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 6.19.

Paragrafen ändras på så sätt att bestämmelserna om nöjdförklaring inte ska tillämpas på en utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande enligt artikel 67 i asylprocedurförordningen.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en nöjdförklaring inte kan tas tillbaka. Övervägandena finns i avsnitt 6.19.

Paragrafen ändras på så sätt att statusförklaring utgår och därmed inte längre omfattas av bestämmelsen.

16 kap.**3 b §**

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om handläggningstid hos migrationsdomstol. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 6.15 och 6.22.

I *första stycket* föreskrivs att mål som avser beslut enligt artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att neka prövning av en ansökan om internationellt skydd, beslut att avslå en ansökan om internationellt skydd som uppenbart ogrundad eller beslut att avslå en ansökan om internationellt skydd som implicit återkallad ska avgöras av migrationsdomstol senast inom två månader. I fråga om sådana beslut se även kommentaren till 8 kap. 16 a §. Ett beslut att avslå en ansökan som implicit återkallad enligt asylprocedurförordningen innebär, trots verbet avslå, inte någon prövning i sak (jfr artikel 39.1 c i förordningen).

I *andra stycket* föreskrivs att mål som avser beslut enligt artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att avslå en ansökan som ogrundad och beslut att återkalla internationellt skydd ska avgöras inom åtta månader.

När det gäller beslut om återvändande enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen följer dessa handläggningstiden för det relaterade beslutet. Det innebär att återvändandebeslut ska avgöras inom två månader när det relaterar till beslut enligt första stycket och inom åtta månader när det relaterar till beslut enligt andra stycket.

I *tredje stycket* anges att migrationsdomstolen får förlänga tidsfristen som avses i första eller andra styckena, om det är nödvändigt med anledning av behovet av ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet. Möjligheten att förlänga en tidsfrist ska tillämpas restriktivt.

I *fjärde stycket* föreskrivs att mål om internationellt skydd hos en migrationsdomstol som prövas inom ramen för ett gränsförfarande för asyl ska avgöras inom tre veckor från den dag då överklagandet kom in till domstolen.

9 §

Paragrafen behandlar överklagande av en migrationsdomstols och Migrationsöverdomstolens beslut. Övervägandena finns i avsnitt 15.3.3 och 15.4.3.

Av *tredje stycket*, som får ett nytt innehåll, framgår att vissa beslut om offentligt biträde som en migrationsdomstol fattar inte får överklagas. Det gäller beslut enligt 18 kap. 2 § om att inte förordna eller entlediga ett offentligt biträde i de situationer då rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde får uteslutas enligt artikel 17.2 b och d i asylprocedurförordningen. Det gäller också beslut enligt 18 kap. 2 a § om att inte förordna offentligt biträde när överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång.

Fjärde stycket motsvarar hittillsvarande tredje stycket.

9 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om överklagandefrist för en migrationsdomstols beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Av paragrafen framgår att ett överklagande av en migrationsdomstols beslut om överföring enligt artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till den migrationsdomstol som meddelade beslutet inom en vecka från den dag klaganden fick del av beslutet.

17 kap.

4 §

Paragrafen, som är ny, inför en ny uppgiftsskyldighet för Polismyndigheten, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.9.

Myndigheterna ska till varandra lämna ut de uppgifter som behövs för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppdrag enligt 9 kap. 2 a §.

Paragrafen möjliggör sådant uppgiftsutmännande som väntas ske vid samtal mellan myndigheterna om bl.a. födelsedatum, kön, nationalitet och skäl till att screeningen ska utföras. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller dels utan föregående begäran, dvs. på eget initiativ, dels på begäran av en myndighet.

Vid utlämnande på eget initiativ är det den utlämnande myndigheten som bedömer om uppgiften behövs. Att uppgiften behövs innebär att tröskeln för utlämnande är förhållandevis låg. Det måste dock finnas någon konkret omständighet som ger stöd för bedömningen att uppgiften behövs hos den mottagande myndigheten. Det är tillräckligt att en uppgift kan kopplas till ett konstaterat behov eller ett behov som typiskt sett kan förväntas finnas i mottagarens arbete med kontroll av personer enligt screeningförfordningen. Vid utlämnande på begäran är det den begärande myndigheten som har bäst förutsättningar att bedöma om en uppgift behövs, men det är den utlämnande myndigheten som avgör vilka specifika uppgifter som ska lämnas ut. Den utlämnande myndigheten kan som regel utgå från att uppgifter som begärs ut behövs hos den begärande myndigheten. Den begärande myndigheten måste inför en begäran noga överväga vilka uppgifter som myndigheten har behov av, och myndighetens begäran måste vara tydlig och tillräckligt precis för att kunna besvaras (jfr prop. 2024/25:65 s. 204 och 205).

I situationer där behovet inte är klart kan de berörda aktörerna, i samråd med varandra, gemensamt se till att endast relevanta uppgifter utbyts (jfr prop. 2024/25:180 s. 22).

5 §

Paragrafen, som är ny, inför en skyldighet för den region som har utfört en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen att på eget initiativ rapportera resultatet av kontrollen till Polismyndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 8.9. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Paragrafen möjliggör att Polismyndigheten kan bistå regionerna med att föra över uppgifterna till screeningformuläret enligt artikel 17 i screeningförfordningen. Det är regionen i fråga som i första hand bedömer om uppgiften behöver lämnas för det ändamålet. Se vidare i författningskommentaren till 4 § vad gäller behovsbedömningen.

18 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligt biträde. Övervägandena finns i avsnitt 15.1 och 15.2.

Första stycket 3 ändras på så sätt att rätten till offentligt biträde vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning om ny prövning beviljats tas bort som en följd av att möjligheten till ny prövning i hittillsvarande 12 kap. 19 § upphävs.

Det hittillsvarande *andra stycket* tas bort som en följd av att förutsättningarna för att förordna ett offentligt biträde för ett ensamkommande barn som söker internationellt skydd omfattas av asylförfordningens tillämpningsområde och därmed av de nya

Prop. 2025/26:262 bestämmelserna i 1 a § och den nya 2 §. Andra stycket utgörs fortsättningsvis av hittillsvarande tredje stycket.

I det nya *tredje stycket* anges att i mål och ärenden enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen, med undantag för mål och ärenden om förvar enligt artikel 44 i den senare förordningen, gäller i stället 1 a–2 a §§. Det innebär t.ex. att ett offentligt biträde inte ska förordnas med stöd av första stycket 3 om en migrationsdomstol fattar ett beslut om inhibition enligt artikel 68 i asylprocedurförordningen. Ett biträde ska inte heller förordnas med stöd av paragrafen i ett ärende om återkallande av internationellt skydd, eftersom ett sådant ärende omfattas av asylprocedurförordningen. Undantaget för mål och ärenden om förvar enligt artikel 44 i asyl- och migrationshanteringsförordningen innebär att offentligt biträde fortsatt ska förordnas med stöd av paragrafen i sådana mål och ärenden om förvar.

1 a §

Paragrafen reglerar när offentligt biträde ska förordnas hos Migrationsverket i ärenden som omfattas av asylprocedurförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1–15.2.3.

Paragrafen får ett nytt innehåll. De hittillsvarande bestämmelserna om offentligt biträde i mål om överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och ny prövning tas bort som en följd av att dessa måltyper fortsättningsvis omfattas av asylprocedurförordningen.

I *första stycket* anges att offentligt biträde ska förordnas för den som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt förordningen. För att Migrationsverket ska förordna ett offentligt biträde krävs att utlänningen framställer en begäran om att ett biträde ska förordnas. Ett offentligt biträde ska inte förordnas i de situationer som anges i artikel 16.3 i förordningen, dvs. när ansökan är en första efterföljande ansökan som anses ha lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstaten, när ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan eller om sökanden redan bistås och biträds av en rättslig rådgivare. Det finns alltså en presumtion för att förordna ett offentligt biträde för kostnadsfri rättslig rådgivning om utlänningen begär det.

Av *andra stycket* framgår att den ersättning som får lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning är begränsad i förhållande till vad som anges om ersättning för arbete i 27 § rättshjälpslagen (1996:1619). För kostnadsfri rättslig rådgivning får ersättning lämnas som motsvarar högst två timmars arbete. Om det finns skäl för det får ersättningen dock motsvara högst tre timmars arbete. Genom kravet på att det ska finnas skäl för att ersätta ytterligare rådgivning, understryks att huvudregeln är att det är två timmars rådgivning som ersätts. Kravet innebär vidare att det måste göras en prövning av om ytterligare ersättning är motiverad. Skäl för ytterligare ersättning kan t.ex. vara att det uppstår fler rättsliga frågor som ger rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning, att ytterligare behov av rådgivning uppstår efter det att ärendet återförvisats eller att sökanden av annat skäl, t.ex. komplicerade skyddsskäl eller svårigheter att ta till sig rådgivningen på grund av ålder eller funktionsnedsättning, är i behov av ytterligare rådgivning för att dennes rätt ska tillgodoses. Begränsningen i

förhållande till 27 § rättshjälpslagen avser endast ersättning för arbete med sådan kostnadsfri rättslig rådgivning som ges inom ramen för det administrativa förfarandet. Begränsningen gäller alltså inte sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde som aktualiseras vid ett överklagande, t.ex. arbete med förberedande av överklagandet (se artikel 17.1 i asylprocedurförordningen). Det offentliga biträdets rätt till ersättning för tidsspillan och utlägg hos Migrationsverket ska även fortsättningsvis bedömas enligt 27 § rättshjälpslagen.

1 b §

Paragrafen, som är ny, reglerar när offentligt biträde ska förordnas hos Migrationsverket i ärenden som omfattas av asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1–15.2.3.

I *första stycket* anges att offentligt biträde ska förordnas i ärenden enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen för den som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt den förordningen. För att ett offentligt biträde ska förordnas krävs att utlänningen framställer en begäran om det.

Av *andra stycket* framgår att den ersättning som får lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning är begränsad i förhållande till vad som anges om ersättning för arbete i 27 § rättshjälpslagen. Ersättning som lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning får motsvara högst en timmes arbete. Begränsningen avser endast ersättning för arbete. Det offentliga biträdets rätt till ersättning för tidsspillan och utlägg ska även fortsättningsvis bedömas enligt 27 § rättshjälpslagen.

I *tredje stycket* anges att förordnandet enligt första stycket gäller till dess att ansvarig medlemsstat fastställs. Detta utgör ett avsteg från den hittillsvarande ordningen att ett förordnande upphör först när ärendet eller målet har avslutats (jfr rättsfallet MIG 2007:50).

2 §

Paragrafen, som är ny, handlar om offentligt biträde i mål som omfattas av asylprocedurförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

I *första stycket* anges i vilka situationer en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska förordna ett offentligt biträde i överklagandeförfarandet, när ett biträde inte har förordnats. Detta gäller inte bara när rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning har uteslutits i enlighet med 1 a § utan även i t.ex. ärenden om återkallelse av internationellt skydd där det inte finns någon rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt förordningen. Ett offentligt biträde ska dock inte förordnas i de situationer som anges i artikel 17.2 b och d i förordningen. Ett offentligt biträde ska alltså inte förordnas om överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet eller om sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare. Av 1 § andra stycket lagen (1996:1620) om offentligt biträde framgår att den lagen gäller om inte annat är särskilt föreskrivet. Till skillnad från vad som gäller i det administrativa förfarandet (jfr 1 a §) är det offentliga biträdets uppdrag i överklagandeförfarandet inte begränsat utan de allmänna reglerna om skälig ersättning i lagen om offentligt biträde och rättshjälpslagen är tillämpliga. För att domstolen ska förordna ett offentligt

Prop. 2025/26:262 biträde krävs att utlänningen framställer en begäran om att ett biträde ska förordnas.

I *andra stycket* anges i vilka situationer som en migrationsdomstol ska entlediga ett offentligt biträde som har förordnats med stöd av 1 a §. Ett offentligt biträde ska entledigas i de situationer som anges i artikel 17.2 b och d i asylprocedurförordningen, dvs. motsvarande situationer som utgör hinder mot att förordna ett offentligt biträde enligt första stycket. Domstolens prövning i denna del ska som utgångspunkt göras i samband med den inledande granskningen av överklagandet. Det finns emellertid inget som hindrar att ett offentligt biträde entledigas först i ett senare skede av processen om det finns grund för det. Detta gäller oberoende av om det har framkommit nya omständigheter eller inte.

2 a §

Paragrafen, som är ny, handlar om offentligt biträde i mål som omfattas av asyl- och migrationshanteringsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 15.4.

I paragrafen anges att offentligt biträde ska förordnas av en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen vid överklagande av beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen, med undantag för när överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång. I väntan på eventuell praxisutveckling inom EU-rätten kan vägledning när det gäller om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång även fortsättningsvis hämtas från hittillsvarande praxis (jfr rättsfallen MIG 2014:29 I och II). Till skillnad från vad som gäller vid förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat är det offentliga biträdets uppdrag vid överklagandeförfarandet inte begränsat, utan de allmänna reglerna om skälighetsersättning i lagen om offentligt biträde samt rättshjälpslagen är tillämpliga. För att domstolen ska förordna ett offentligt biträde krävs att utlänningen framställer en begäran om att ett biträde ska förordnas.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett offentligt biträde, som är förordnad för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet, utan särskilt förordnande också är barnets ställföreträdare. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Av tillägget i *andra meningen* framgår att ett offentligt biträde inte är ställföreträdare för barnet, om det för barnet har utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den gode mannens och det offentliga biträdets skyldighet att ansöka om uppehållstillstånd för barnets räkning. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

I *andra stycket*, som är nytt, finns en upplysning om att det i artikel 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om de uppgifter som en företrädare eller tillfällig företrädare ska utföra, om en sådan har utsetts enligt artikel 23.2 i den förordningen. Det handlar bl.a. om att företrädaren eller den tillfälliga företrädaren ska träffa barnet och förse det med relevant information på ett barnanpassat sätt om de förfaranden som föreskrivs i asylprocedurförordningen och säkerställa att barnet har förstått.

21 kap.

5 §

I paragrafen behandlas situationen att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ansöker om internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 6.9.

Första stycket ändras för att stämma överens med den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Stycket ändras också för att tydliggöra att den omständigheten att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte hindrar att en ansökan om internationellt skydd som subsidiärt skyddsbehövande prövas. Av stycket i dess nya lydelse framgår att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte hindrar en prövning av en ansökan om internationellt skydd, dvs. såväl i form av flyktingstatus som subsidiär skyddsstatus.

Andra stycket ändras på så sätt att den hittillsvarande första meningen i stycket tas bort. Detta är en följd av att det i artikel 35 i asylprocedurförordningen finns direkt tillämpliga bestämmelser om prövningen av en ansökan om internationellt skydd. Där regleras bl.a. under vilka förutsättningar handläggningstiderna får förlängas och när avslutandet av prövningsförfarandet får skjutas upp.

23 kap.

2 a §

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i fråga om utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrundsförordningen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att äldre föreskrifter fortfarande gäller för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring samt anmälningar om verkställighetshinder som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka det omarbetade asylprocedurdirektivet är tillämpligt. Detsamma gäller för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026. De äldre föreskrifterna gäller i dessa situationer endast för själva förfarandet. Skyddsgrundsförordningen tillämpas utan övergångsbestämmelser, vilket innebär att den tillämpas även i ärenden som har inletts före men ännu inte avgjorts den 12 juni 2026.

Punkt 3 innebär att en flyktingstatusförklaring som har beviljats enligt äldre föreskrifter ska jämföras med en flyktingstatus och att en alternativ skyddsstatusförklaring som har beviljats enligt äldre föreskrifter ska

Prop. 2025/26:262 jämföras med en status som subsidiärt skyddsbehövande vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i lagen.

Punkt 4 innebär att för resedokument som utfärdats för en flykting enligt 4 kap. 4 § i den äldre lydelsen gäller äldre föreskrifter om återkallelse och överklagande. Vidare gäller äldre bestämmelser om återkallelse för främlingspass i fråga om främlingspass som har utfärdats för en alternativt skyddsbehövande enligt 2 kap. 1 a § i den äldre lydelsen.

Punkt 5 innebär att för utlännningar som har beviljats tillfälligt skydd enligt 21 kap. ska, i fråga om uppgifter som tas med stöd av Eurodac-förordningen, den äldre lydelsen av 9 kap. 8 § tillämpas till och med den 12 juni 2029.

18.2 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

6 kap.

8 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om hur en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken förhåller sig till en förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Av paragrafen framgår att en särskilt förordnad vårdnadshavare inte ska utses för ett barn om en förmyndare ska utses enligt artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen.

8 c §

Paragrafen, som är ny, anger vilka regler som gäller för en förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Enligt *första stycket* gäller bestämmelserna i föräldrabalken om särskilt förordnad vårdnadshavare även för en sådan förmyndare som avses i artikel 33.1 i skyddsgrundsförordningen. Det innebär bl.a. att bestämmelserna i 10 a–10 c §§ om lämplighet och entledigande av en särskilt förordnad vårdnadshavare är tillämpliga även i fråga om en sådan förmyndare.

I *andra stycket* finns en upplysning om att en förmyndare enligt skyddsgrundsförordningen har de uppgifter som anges i artikel 33.2 i förordningen.

18.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

5 kap.

3 §

I paragrafen anges när en person som kommer till Sverige ska anses vara bosatt i landet. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringarna i *andra stycket* innebär en anpassning till terminologin och de lagändringar som görs med anledning av skyddsgrundsförordningen

och asylprocedurförordningen. Med den nya lydelsen kommer även subsidiärt skyddsbehövande att omfattas av bestämmelsen, vilket är en följd av de ändringar som görs i 21 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716). Prop. 2025/26:262

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att för den som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 5 kap. 3 § andra stycket i den äldre lydelsen. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

21 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller i fråga om förhållandet mellan lagen och viss annan lagstiftning. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *första stycket 10*, som är ny, anges att första stycket också omfattar återvändande enligt asylprocedurförordningen. Den nya punkten införs som en följd av terminologin i asylprocedurförordningen.

Andra stycket ändras så att bestämmelserna också omfattar första stycket 10.

18.5 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningar för folkbokföring av utlänningar som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringarna i *andra stycket* innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Vidare tas hänvisningen till resedokument i utlänningslagen (2005:716) bort. Med den nya lydelsen omfattas även subsidiärt skyddsbehövande av bestämmelsen, vilket är en följd av de ändringar som görs i 21 kap. 5 § utlänningslagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att för den som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026, eller en förklaring enligt motsvarande äldre bestämmelser, eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12

18.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

29 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av bl.a. beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en person som vårdas enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *första stycket 10*, som är ny, anges att första stycket också omfattar återvändande enligt asylprocedurförordningen. Den nya punkten införs som en följd av de nya begrepp som finns i asylprocedurförordningen.

18.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av bl.a. beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en person som vårdas enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *första stycket 5*, som är ny, anges att första stycket också omfattar återvändande enligt asylprocedurförordningen. Den nya punkten införs som en följd av de nya begrepp som finns i asylprocedurförordningen.

Även ändringarna i *andra stycket* är en följd av de nya begreppen som finns i asylprocedurförordningen.

18.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

1 c §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gälla för utlännningar som har ansökt om internationellt skydd samt hur beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd och beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska hanteras vid tillämpningen av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Av *första stycket* framgår att det som föreskrivs om utlännningar i 1 § första stycket 1 också gäller för utlännningar som har ansökt om internationellt skydd.

Hittillsvarande hänvisning till Dublinförordningen utgår. Av *andra stycket* framgår i stället att ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen och om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag. Det innebär t.ex. att rätten till bistånd upphör när ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får laga kraft.

2 kap.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka studerande som får lämnas studiehjälp. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Fjärde stycket anpassas till följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ändras. Anpassningen innebär att den rätt till studiehjälp som hittills knutits till att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som skyddsbehövande har beviljats nu i stället knyts till att internationellt skydd har beviljats. Detta innebär också att bestämmelserna i 4 a §, om vad som gäller när ett uppehållstillstånd har upphört att gälla inte är tillämpliga för denna grupp utan rätten till studiehjälp kvarstår så länge den studerande har internationellt skydd. I fjärde stycket görs också ett tillägg om att familjemedlemmar som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen har rätt till studiehjälp (jfr hittillsvarande 5 kap. 3 § utlänningslagen).

3 kap.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka studerande som får lämnas studiemedel. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Fjärde stycket anpassas till följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen ändras. Anpassningen innebär att den rätt till studiemedel som hittills knutits till att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som skyddsbehövande har beviljats nu i stället knyts till att internationellt skydd har beviljats. Detta innebär också att bestämmelserna i 4 a §, om vad som gäller när ett uppehållstillstånd har upphört att gälla inte är tillämpliga för denna grupp utan rätten till studiehjälp kvarstår så länge den studerande har internationellt skydd. I fjärde stycket görs också ett tillägg om att familjemedlemmar som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen har rätt till studiemedel.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att den som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande med stöd av 5 kap. 1 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 fortfarande omfattas av bestämmelserna i 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

6 §

I paragrafen finns bestämmelser om förutsättningarna för barn som är födda i Sverige och som sedan födelsen är statslösa att förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets förslag*. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Andra stycket ändras som en följd av att 5 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen (2005:716) ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd och bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning nu finns i skyddsgrundsförordningen.

8 §

I paragrafen finns bestämmelser om att en utlänning som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös under vissa förutsättningar förvärvar svenskt medborgarskap vid anmälan. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets förslag*. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Första stycket 2 anpassas som en följd av att 5 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd och bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning nu finns i skyddsgrundsförordningen.

11 a §

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från huvudregeln om hemvistkravets längd i fråga om naturalisation i 11 §. Övervägandena finns i 7.8.

Första stycket 3 a anpassas till att 4 kap. 1 § utlänningslagen upphävs och att definitionen av vem som är flykting nu finns i skyddsgrundsförordningen.

20 §

Paragrafen reglerar i vilka fall som kravet på permanent uppehållstillstånd inte behöver vara uppfyllt för att en person ska kunna förvärva svenskt medborgarskap. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets förslag*. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

I *första stycket* införs ytterligare ett undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar som har tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det handlar om utlänningar som tidigare har kunnat beviljas permanent uppehållstillstånd men som till följd av att den möjligheten har utmönstrats ur utlänningslagen för dessa kategorier av utlänningar numera saknar möjlighet att beviljas ett sådant uppehållstillstånd. Det gäller, enligt den nya *punkten 2 a*, en utlänning som är flykting, alternativt skyddsbehövande, subsidiärt skyddsbehövande, varaktigt bosatt i Sverige eller som har beviljats uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter eller för vissa verkställighetshinder.

Av den nya *punkten 2 b* framgår att även en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person omfattas. Utöver ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon av de grunder som anges i paragrafen krävs det enligt punkten 2 även att utlänningen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Kravet är utformat med förebild i det rekvisit som finns för att en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd i vissa fall ska kunna vara anknytningsperson vid anhöriginvandring enligt 3 eller 3 a § utlänningslagen. Det innebär att vägledning i relevanta delar kan hämtas från förarbeten och praxis avseende det rekvisitet. Även möjligheten att beviljas uppehållstillstånd på grund av ställning som varaktigt bosatt i Sverige kan beaktas vid prövningen. En utlänning som har en sådan ställning har som regel sådana välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd som avses. Bedömningen av om kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är uppfyllt ska göras utifrån omständigheterna vid prövningstidpunkten. Utgångspunkten är att bedömningen av villkoren för svenskt medborgarskap ska utgå ifrån rådande förhållanden vid prövningstillfället i respektive instans (jfr rättsfallen MIG 2013:22 och MIG 2018:19).

I det nya *andra stycket* finns ett undantag från kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd i första stycket 2 för en utlänning som har hemvist i Sverige sedan tio år och som har ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd som avses i samma punkt.

Tredje stycket motsvarar innehållet i hittillsvarande andra stycket.

För utlänningar som är statslösa och omfattas av undantagen från permanent uppehållstillstånd i 6 och 8 §§ ska dessa undantag fortsatt tillämpas i första hand. För sådana utlänningar gäller inte något krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

18.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som avses med socialtjänst. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringen i *första stycket 6* innebär en anpassning till den nya terminologi som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

18.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

1 a §

I paragrafen, som är ny, anges vad som i lagen avses med asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, screeningförordningen och Eurodacförordningen.

Prop. 2025/26:262 De hänvisningar till förordningarna som finns i lagen är dynamiska, dvs. avser förordningarna i deras vid varje tidpunkt gällande lydelse.

1 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller bl.a. bestämmelser om lagens tillämplighet i fråga om sådana företrädare eller tillfälliga företrädare som avses i asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, screeningförordningen och Eurodacförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Första stycket innebär att lagen gäller även för en sådan företrädare eller tillfällig företrädare som förordnas enligt de uppräknade artiklarna i nämnda förordningar. Det innebär t.ex. att Migrationsverket och socialnämnden i den kommun där barnet vistas får ansöka om sådan företrädare (jfr 3 §). Även om ett barn inte har rätt att resa in i landet enligt artikel 6 i screeningförordningen eller artikel 54.4 i asylprocedurförordningen, vistas det efter ankomst hit inom territoriet. Om ett ensamkommande barn t.ex. anländer till yttre gräns under kvälls- eller helgtid kan Migrationsverket därför vända sig till överförmyndaren i den kommun där barnet vistas med en ansökan om företrädare. Även socialnämnden i den kommunen kan ansöka om sådan företrädare.

Vidare är bestämmelserna om lämplighetsprövning i 4 §, upphörande av godmanskapet i 5 § samt entledigande av god man i 6 § tillämpliga i fråga om en företrädare eller tillfällig företrädare som utses enligt nämnda förordningar. Även bestämmelserna om tillsyn i 12 § och 16 kap. föräldrabalken är tillämpliga för en företrädare eller tillfällig företrädare som utses enligt förordningarna. En sådan företrädare står därmed under tillsyn av överförmyndaren.

I *andra stycket* upplyses om att det i artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.4 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen finns bestämmelser om vilka krav som ställs på en företrädare som avses i respektive förordning.

I *tredje stycket* upplyses om att det i artikel 23.2 och 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen och artikel 23.2 och 23.3 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns bestämmelser om tidsfrister som ska iakttas vid förordnande av företrädare eller tillfällig företrädare enligt förordningarna samt vilka särskilda uppgifter en företrädare eller tillfällig företrädare som har utsetts enligt respektive förordning ska utföra.

2 §

I paragrafen anges när en god man ska utses för ett ensamkommande barn. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Tillägget i *tredje stycket* innebär att en god man inte ska förordnas om en företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen. Genom tillägget undviks en situation där både en god man och en företrädare samtidigt förordnas för barnet eller att en god man utses i stället för en företrädare eller tillfällig företrädare. Även om en företrädare ska utses är bestämmelserna i lagen tillämpliga, t.ex. vad gäller vem som kan ansöka om en företrädare (3 §), när förordandet ska upphöra (5 §) och tillsyn (12 §), se 1 b § och kommentaren till den paragrafen.

Företrädare enligt screeningförfordningen och Eurodacförfordningen utses antingen enligt asylprocedurförfordningen eller förordnas som god man enligt första stycket, beroende på om det ensamkommande barnet ansöker om internationellt skydd eller inte. Screeningförfordningen och Eurodacförfordningen omfattas därför inte av förevarande paragraf.

4 a §

Av paragrafen, som är ny, framgår att Migrationsverket ska lämna den information som anges i artikel 23.5 i asylprocedurförfordningen vid förordnande av företrädare (även en tillfällig sådan) enligt den förfordningen. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Informationen ska lämnas till barnet och företrädaren eller den tillfälliga företrädaren. Informationen till barnet ska lämnas på ett barnvänligt sätt och på ett språk som han eller hon kan förstå.

18.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Punkt 1 anpassas till följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ändras. Den som har beviljats internationellt skydd enligt skyddsgrundsförfordningen eller som har ansökt om internationellt skydd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, omfattas av bestämmelserna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att för den som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026, eller motsvarande äldre bestämmelser, och för den som har ansökt om uppehållstillstånd enligt samma bestämmelse och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt gäller 3 § i den äldre lydelsen. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

1 §

I paragrafen finns vissa inledande bestämmelser till lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringen innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförfordningen och asylprocedurförfordningen.

I paragrafen finns bestämmelser om vilka utlännningar som omfattas av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringarna i *första stycket 1* innebär en anpassning till terminologin och de lagändringar som görs med anledning av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen och innebär ingen ändring i sak.

Ändringarna i *andra stycket* innebär också en anpassning till terminologin.

9 §

I paragrafen, som är ny, regleras regionernas ansvar för att utföra den hälsokontroll som avses i 17 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716) och ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om det närmare innehållet i en sådan hälsokontroll. Övervägandena finns i avsnitt 8.2 och 8.5. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att för en utlännning som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026, eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 4 § i den äldre lydelsen. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.15 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

26 kap.

1 §

Paragrafen reglerar sekretess inom socialtjänstens område för uppgift om enskilda personliga förhållande. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringen i *fjärde stycket 1* innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

18.16 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Prop. 2025/26:262

16 kap.

13 a §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från vissa krav i plan- och bygglagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringen i *första stycket* innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

18.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

1 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 13.2.

Paragrafen anpassas som en följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som har beviljats internationellt skydd i stället finns i skyddsgrundsförordningen. Paragrafen anpassas också till följd av att den hittillsvarande 5 kap. 2 § utlänningslagen upphävs.

18.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

12 §

I paragrafen, som är ny, regleras regionernas ansvar för att utföra den hälsokontroll som avses i 17 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716) och ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om det närmare innehållet i en sådan hälsokontroll. Övervägandena finns i avsnitt 8.2 och 8.5. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.19 Förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Punkt 4 ändras som en följd av de nya begrepp som används i asylprocedurförordningen samt skyddsgrundsförordningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att lagen inte gäller vid behandling av personuppgifter enligt vissa uppräknade författningar och EU-rättsakter. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

I *tredje punkten* ändras hänvisningen till att avse den numera gällande Eurodacförordningen. Hänvisningen är dynamisk, dvs. den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna får behandla personuppgifter. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringen i *punkt 3* innebär endast en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

15 §

Paragrafen reglerar Migrationsverkets möjlighet att föra separata register över fingeravtryck och fotografier samt bestämmelser om vad uppgifterna får användas till. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 8.8.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär endast en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Andra stycket 8, som är ny, innebär att andra stycket också ska tillämpas vid identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 screeningförordningen eller vid en säkerhetskontroll enligt artikel 15 i samma förordning.

20 §

Paragrafen reglerar Polismyndighetens, Säkerhetspolisens och utlandsmyndigheternas rätt att ta del av vissa personuppgifter som Migrationsverket behandlar och vissa skyldigheter för Migrationsverket att på begäran lämna ut personuppgifter till samma myndigheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.

Ändringen i *andra stycket* görs med anledning av det nya ändamål för behandling av uppgifter om fingeravtryck och fotografier som läggs till i 15 § andra stycket 8. Ändringen innebär att Polismyndigheten har rätt att på begäran ta del av uppgifter som behandlas i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier vid identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 eller vid en säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen. Genom att Polismyndigheten har rätt att ta del av uppgifterna uppkommer en sådan uppgiftsskyldighet som enligt 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) bryter den sekretess som kan gälla för uppgifterna hos Migrationsverket.

18.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Prop. 2025/26:262

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 13.2.

Paragrafen anpassas som en följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som har beviljats internationellt skydd i stället finns i skyddsgrundsförordningen. Paragrafen anpassas också till följd av att den hittillsvarande 5 kap. 2 § utlänningslagen upphävs.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

Paragrafen anpassas till följd av att den hittillsvarande 5 kap. 2 § utlänningslagen upphävs.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka som i första hand ska omfattas av anvisningar till kommun. Övervägandena finns i avsnitt 7.8. och 13.2.

Första stycket anpassas till följd av att den hittillsvarande 5 kap. 2 § utlänningslagen upphävs.

Ändringen i *andra stycket* innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

18.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 13.2.

Paragrafen anpassas som en följd av att 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ändras och att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som har beviljats internationellt skydd i stället finns i skyddsgrundsförordningen. Paragrafen anpassas också till följd av att den hittillsvarande 5 kap. 2 § utlänningslagen upphävs.

18.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

1 kap.

2 §

I paragrafen anges att lagen inte gäller vid behandling av personuppgifter enligt vissa uppräknade författningar och EU-rättsakter. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

I *punkt 11*, som är ny, läggs Eurodacförordningen till. Ändringen innebär att lagen inte gäller vid behandling av personuppgifter enligt Eurodacförordningen. Hänvisningen till Eurodacförordningen är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

18.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Flera paragrafer som ändras i denna lag ändras för att stämma överens med den terminologi och den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen samt kompletteras med ansökan om flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716) avseende medborgare i en annan EU-stat. Dessa ändringar kommenteras i det följande endast när det är särskilt påkallat. Övervägandena finns i avsnitt 7.7 och 7.8.

1 kap.

3 a §

Paragrafen, som är ny, anger vad som i lagen avses med asylprocedurförordningen och skyddsgrundsförordningen.

De hänvisningar till förordningarna som finns i lagen är dynamiska, dvs. avser förordningarna i deras vid varje tidpunkt gällande lydelse. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

4 §

I paragrafen upplyses om och hänvisas till vissa migrationsrättsliga bestämmelser som tillämpas vid handläggning enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 7.7 och 7.8.

I *första stycket*, som är nytt, upplyses om vissa artiklar i skyddsgrundsförordningen som tillämpas vid handläggning enligt lagen och som ersätter hittillsvarande hänvisningar till paragrafer i utlänningslagen som har upphävts.

Det hittillsvarande första stycket betecknas *andra stycket* och ändras på så sätt att hänvisningar till paragrafer i utlänningslagen som har ändrats uppdateras och hänvisningar till paragrafer som upphävts tas bort.

5 §

I paragrafen finns en upplysning om att asyl- och migrationshanteringsförordningen ska tillämpas i förhållande till vissa stater. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 10.2.

Paragrafen ändras så att den upplyser om asyl- och migrationshanteringsförordningen i stället för Dublinförordningen. Dessutom ersätts begreppet asylsökande av begreppet sökande av internationellt skydd för att motsvara den terminologi som används i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

6 §

I paragrafen anges att vissa begrepp som används i lagen har samma betydelse som i utlänningslagen, skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *andra stycket* ersätts begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande för att motsvara den terminologi som används i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen, och hänvisningen till 4 kap. 1–2 c §§ utlänningslagen tas bort.

Med *internationellt skydd* avses flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande (artikel 3.3 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.5 i asylprocedurförordningen). Med *flyktingstatus* avses en medlemsstats, dvs. Sveriges, erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 3.1 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.3 i asylprocedurförordningen). Med *status som subsidiärt skyddsbehövande* avses en medlemsstats, dvs. Sveriges, erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 3.2 i skyddsgrundsförordningen och artikel 3.4 i asylprocedurförordningen).

I *tredje stycket* anges att begreppet *flyktingförklaring* har samma betydelse som i utlänningslagen. Begreppet definieras i nya 1 kap. 3 e § utlänningslagen. Se författningskommentaren till den paragrafen.

2 kap.**6 §**

I paragrafen anges att status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande som beviljats med stöd av skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, eller en flyktingförklaring som beviljats enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen, får återkallas i samband med ett beslut om utvisning enligt 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.7 och 7.8.

I *första stycket* ersätts begreppet statusförklaring med status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande för att motsvara den terminologi som används i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Dessutom kompletteras paragrafen med flyktingförklaring som har beviljats enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen. Vidare innebär ändringarna att de hittillsvarande hänvisningarna till 4 kap. 5 b och 5 c §§ utlänningslagen ersätts med en upplysning om att bestämmelser om återkallelse finns i skyddsgrundsförordningen. Det framgår också att det

Prop. 2025/26:262 som sägs om återkallelse i 5 kap. 1 b § utlänningslagen ska tillämpas vid återkallelse av en flyktingförklaring.

5 kap.

1 §

I paragrafen anges de grundläggande förutsättningarna för ett beslut om att använda tvångsmedel enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

De tvångsmedel som anges i 2–3 a och 5–7 §§ kan enligt *andra stycket* användas även i fall där en utlännings redan har avvisats eller utvisats enligt andra migrationsrättsliga bestämmelser om det visar sig att utlänningsen utgör ett sådant allvarligt säkerhetshot att denna lag skulle ha kunnat tillämpas på honom eller henne, om det inte redan hade funnits ett beslut om avlägsnande. Andra stycket ändras på så sätt att det kompletteras med återvändandebeslut enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen. Artikel 37 utgör den nya grunden för att meddela beslut om återvändande i de fall en ansökan om internationellt skydd nekas prövning eller om ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit eller uttryckligen återkallad.

6 kap.

6 §

I paragrafen anges rätten till ett offentligt biträde. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *andra stycket* ersätts begreppet ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande av begreppet ansökt om internationellt skydd. Detta som en följd av att systematiken i asylförfarandet ändras genom skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

7 kap.

16 §

I paragrafen anges att lagen inte ska tillämpas i fråga om vissa överklaganden från en utlännings. Övervägandena finns i avsnitt 7.7 och 7.8.

I paragrafen ersätts begreppet statusförklaring av begreppet internationellt skydd för att motsvara den terminologi som används i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Paragrafen kompletteras också med ansökan om flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen. Även hänvisningen till utlänningslagen vad gäller handläggningen av vissa överklaganden från utlänningsen ändras och ersätts med en upplysning om att denna lag inte ska tillämpas. Detta innebär att andra migrationsrättsliga bestämmelser i stället ska tillämpas i fråga om sådana överklaganden.

18 §

I paragrafen behandlas möjligheten för regeringen att, efter ett avslag på en ansökan om utvisning, överlämna vissa ärenden till Migrationsverket för prövning. Övervägandena finns i avsnitt 7.7 och 7.8.

Ändringarna i paragrafen är av samma slag som ändringarna i 16 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

8 kap.**1 §**

I paragrafen finns en straffbestämmelse som gäller för en utvisad utlänning som påträffas i Sverige i strid med gällande återreseförbud. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Enligt *första stycket* kan straffansvar inte bli aktuellt för en utlänning som har flytt till Sverige för att undgå flyktinggrundande förföljelse. Vad gäller definitionen av sådan förföljelse ersätts den hittillsvarande hänvisningen till 4 kap. 1 § utlänningslagen av en hänvisning till artikel 3.5 i skyddsgrundsförordningen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Punkt 2 innebär att äldre föreskrifter fortfarande gäller för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka det omarbetade asylprocedurdirektivet är tillämpligt. Detsamma gäller för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026. De äldre föreskrifterna gäller i dessa situationer endast för själva förfarandet. Skyddsgrundsförordningen tillämpas utan övergångsbestämmelser, vilket innebär att den tillämpas även i ärenden som har inletts före men ännu inte avgjorts den 12 juni 2026.

Punkt 3 innebär att äldre föreskrifter om återkallelse fortfarande gäller för resedokument som utfärdats för en flykting enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026.

18.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende

7 kap.**3 §**

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller i fråga om förhållandet mellan lagen och viss annan lagstiftning. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

I *första stycket 10*, som är ny, anges att beslut enligt lagen inte heller hindrar beslut om återvändande. Ändringen föranleds av den nya terminologin i asylprocedurförordningen.

Prop. 2025/26:262 Genom ändringen i *andra stycket* omfattar stycket också beslut enligt den nya punkten 10.

18.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka utlänningar som inte omfattas av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Ändringarna innebär en anpassning till terminologin i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Vidare tas hänvisningen till resedokument i utlänningslagen (2005:716) bort. Med den nya lydelsen omfattas även subsidiärt skyddsbehövande av paragrafen, vilket är en följd av de ändringar som görs i 21 kap. 5 § utlänningslagen.

Ikraftträdande – och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 innebär att för den som har beviljats flyktningstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller 3 § i den äldre lydelsen. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

15 §

Paragrafen reglerar Migrationsverkets möjlighet att föra separata register över fingeravtryck och fotografier samt bestämmelser om vad uppgifterna får användas till. Paragrafen träder i kraft den dag som regeringen bestämmer. Övervägandena finns i avsnitt 7.8 och 8.8.

Se vidare i författningskommentaren till samma paragraf i avsnitt 18.19.

18.27 Förslaget till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000)

Flertalet paragrafer som ändras i denna lag ändras för att stämma överens med den terminologi och den systematik för asylförfarandet som följer av skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Merparten av dessa ändringar kommenteras inte särskilt. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

12 §

Av paragrafen följer att ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen och ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Paragrafen ändras endast på så sätt att den kompletteras med återvändandebeslut enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen.

3 kap.**3 §**

Paragrafen reglerar beslut om boendeskyldighet och hur risk för avvikande ska bedömas. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

I paragrafen byts begreppet asylsökande ut mot det EU-rättsliga begreppet sökande av internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, får Migrationsverket besluta att en sökande vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen under prövningen av ansökan enbart ska bo på en bestämd plats. Genom ändringen anpassas svensk rätt till artiklarna 43.2 och 54.1 i asylprocedurförordningen, i förening med artikel 9 i det nya omarbetade mottagandedirektivet.

Stycket är utformat så att det ger Migrationsverket befogenhet att besluta om boendeplats inom gränsförfarandet samtidigt som det tydliggörs att sökanden är skyldig att bo på den plats som anvisats. Till skillnad från när Migrationsverket vid behov kan fatta ett beslut om boendeskyldighet för en sökande enligt första stycket görs ingen individuell bedömning utifrån hänsyn till allmän ordning eller för att hindra den sökande från att avvika. Utgångspunkten för beslutet är i stället att sökandes ansökan prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen. I artikel 45 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när en ansökan om internationellt skydd ska prövas inom ramen för ett gränsförfarande. Vidare ska en ansökan om internationellt skydd även i andra fall prövas inom ramen för ett gränsförfarande om förutsättningarna enligt artikel 43 i asylprocedurförordningen är uppfyllda, och det inte föreligger extraordinära omständigheter som gör att förfarandet inte bör tillämpas (se vidare i författningskommentaren till 4 kap. 5 § utlänningslagen [2005:716]). Till skillnad från första stycket gäller tredje stycket även sökande som är under 16 år. Vid alla åtgärder som rör barn, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen och 1 kap. 10 § utlänningslagen). Migrationsverket ska ta hänsyn till om personen är i behov av särskilt stöd och beakta den speciella situationen för sökande med särskilda mottagandebehov. Barnfamiljer och ensamkommande barn är exempel på utlänningar som mer sannolikt har sådana särskilda behov.

8 §

Paragrafen reglerar en skyldighet för sökande av internationellt skydd som ordnar boende på egen hand att hålla Migrationsverket underrättat om kontaktuppgifter. Övervägandena finns i avsnitt 11.6. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Underrättelseskyldigheten ska fortsättningsvis även omfatta telefonnummer, och om sådan finns, e-postadress. Vidare byts begreppet asylsökande ut till sökande av internationellt skydd. I artikel 41.1 c i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om att en ansökan om internationellt skydd ska förklaras som implicit återkallad om sökanden i vissa situationer vägrar att uppge sin adress.

5 kap.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillträde till arbetsmarknaden för sökande av internationellt skydd. Övervägandena finns i avsnitt 11.7 och 11.8. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Första stycket ändras på så sätt att fristen om sex månader ska beräknas från den dag då ansökan registrerades (se artikel 17.1 i mottagandedirektivet). Vidare byts begreppen asylsökande och ensamkommande barn ut till utlänning som har ansökt om internationellt skydd. Det innebär att stycket inte ansluter till någon definition i 1 kap. utan i stället gäller för alla utlänningar som omfattas av lagen och ansökt om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen. Den personkrets som omfattas är dock densamma och innefattar fortfarande ensamkommande barn. Dessutom görs en redaktionell ändring för att det tydligare ska framgå att det är fråga om att utlänningen beviljas tillträde till arbetsmarknaden.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en begränsning av tillträdet till arbetsmarknaden för sökande som omfattas av ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f i asylprocedurförordningen. Artikeln är till skillnad mot de tidigare asylprocedurdirektiven obligatorisk i de situationer som räknas upp där. Artikeln är samtidigt direkt tillämplig, och det kommer därför att vara förordningen som reglerar under vilka omständigheter som Migrationsverket ska tillämpa ett påskyndat prövningsförfarande. Genom paragrafen genomförs artikel 17.1 andra stycket i det nya omarbetade mottagandedirektivet.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak hittillsvarande andra stycket men kompletteras med en upplysning om att Migrationsverket även beslutar i fråga om huruvida förutsättningarna enligt andra stycket är uppfyllda.

I *fjärde stycket*, som är nytt, införs begränsning av tillträde till arbetsmarknaden för en sökande av internationellt skydd som är skyldig att vistas i en annan medlemsstat enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen och som har delgetts ett beslut om överföring. Genom paragrafen genomförs artikel 21 i det nya omarbetade mottagandedirektivet. Under förutsättning att överföringsbeslut har meddelats av myndighet i Sverige har sökanden inte rätt till tillträde till arbetsmarknaden från den tidpunkt då sökanden skriftligen

underrättats om beslutet. I artikel 18 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns ytterligare förutsättningar som ska beaktas. Upphör överföringsbeslutet att gälla har sökanden återigen rätt till tillträde till arbetsmarknaden.

6 kap.

1 §

Paragrafen anger de allmänna villkoren för att en utlänning ska ha rätt till bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag och vilka behov sådant bistånd lämnas för. Övervägandena finns i avsnitt 11.8.

Första stycket ändras endast på så sätt att det kompletteras med en hänvisning till den nya 1 a §, genom vilken rätten till dagersättning under vissa förutsättningar begränsas.

1 a §

Genom paragrafen, som är ny, införs en begränsning av rätten till dagersättning för en sökande av internationellt skydd som är skyldig att vistas i en annan medlemsstat enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen och som har delgetts ett beslut om överföring. Övervägandena finns i avsnitt 11.8. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Genom paragrafen genomförs artikel 21 i det nya omarbetade mottagandedirektivet. Under förutsättning att ett överföringsbeslut har meddelats har sökanden inte rätt till dagersättning från den tidpunkt då sökanden skriftligen underrättas om beslutet. Det är endast dagersättningen som omfattas av paragrafen och inte särskilt bidrag. Begränsning av rätt till dagersättning förutsätter att sökande erbjuds plats på ett asylboende där fri kost ingår. I artikel 18 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns ytterligare förutsättningar för en sådan begränsning.

7 §

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att sätta ned dagersättningen för utlänningar som försvårar utredningen genom att bland annat hålla sig undan. Övervägandena finns i avsnitt 11.9.

Tillämpningsområdet utvidgas till att även gälla i de fall då utlänningen underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts. Med ändringen genomförs artikel 23.2 b i det nya omarbetade mottagandedirektivet. Exempel på situationer som avses genom tillägget är om utlänningen inte infinner sig vid kallelser, är svår att nå, vägrar styrka sin identitet eller att på annat sätt aktivt saboterar utredningen. Första stycket ändras också på så sätt att pågående ärende om internationellt skydd läggs till enligt asylprocedurförordningen.

8 §

Paragrafen reglerar nedsättning av dagersättning helt under viss tid till följd av misskötsamhet av olika slag. Övervägandena finns i avsnitt 11.9.

I *första stycket 5*, som är ny, utvidgas tillämpningsområdet till att även gälla fall då utlänningen låter bli att delta i den samhällsintroduktion som utlänningen ska delta i enligt 5 kap. 1 §. Med ändringen genomförs artikel 23.2 f i det nya omarbetade mottagandedirektivet. Dagersättningen får därmed sättas ned helt för en viss tid för en sökande som har fyllt 16 år och som utan giltiga skäl inte deltagit i den obligatoriska samhällsintroduktionen. Stycket innebär en möjlighet, men inte en skyldighet, att under vissa förutsättningar sätta ned dagsersättningen. Vid prövningen av om dagsersättningen ska sättas ned ska hänsyn tas till om utlänningen har särskilda mottagandebehov. Om åtgärden rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen och 1 kap. 10 § UtL. Det kan därmed finnas skäl att underlåta att besluta om nedsättning om beslutet i det enskilda fallet skulle drabba ett barn oskäligt hårt. Det kan även finnas skäl för att delvis avstå från att besluta om nedsättning som grundar sig på flera punkter samtidigt, om den sammantagna sanktionen framstår som oproporionerlig (jfr författningskommentaren i propositionen En ny mottagandelag [prop. 2025/26:229]). Beslutet om nedsättning av dagsersättning ska gälla två veckor. Nedsättningen får göras vid varje tillfälle som skyldigheten inte följs.

10 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

Andra stycket, som innehåller överklagandeförbud, utvidgas till att även omfatta beslut om boende på bestämd plats eller inom ett särskilt anvisat område när sökande befinner sig i gränsförfarandet. Det går inte heller att överklaga att personen befinner sig i gränsförfarandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övervägandena finns i avsnitt 16.

Punkt 2 medför att den som har ansökt uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026 fortfarande ska omfattas av förevarande lags tillämpningsområde och definitioner. Övergångsbestämmelsen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

18.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område Prop. 2025/26:262

1 kap.

2 §

I paragrafen anges att lagen inte gäller vid behandling av personuppgifter enligt vissa uppräknade författningar och EU-rättsakter. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

I *punkt 11*, som är ny, läggs Eurodacförordningen till. Hittillsvarande punkt 11 blir punkt 12. Se vidare författningskommentaren till samma paragraf i avsnitt 18.22.

18.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

1 kap.

2 §

I paragrafen anges att lagen inte gäller vid behandling av personuppgifter enligt vissa uppräknade författningar och EU-rättsakter. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

I *punkt 11*, som är ny, läggs Eurodacförordningen till. Hittillsvarande punkt 11 blir punkt 12 och hittillsvarande punkt 12 blir punkt 13. Se vidare författningskommentaren till samma paragraf i avsnitt 18.22.

2024/1347

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1347

av den 14 maj 2024

om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 78.2 a och b och 79.2 a,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Ett antal väsentliga ändringar har gjorts av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU ⁽⁴⁾. För att säkerställa harmonisering och ökad konvergens i asylbesluten och vad gäller innehållet i internationellt skydd i syfte att minska incitament att förflytta sig inom unionen, uppmuntra personer som beviljats internationellt skydd att stanna i den medlemsstat som beviljat dem skydd och säkerställa att personer som beviljats internationellt skydd behandlas lika bör det direktivet upphävas och ersättas med en förordning.
- (2) En gemensam asylpolitik som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951 (*Genèvekonventionen*), kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, utgör en integrerad del av unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna av legitima skäl söker skydd inom unionen. En sådan politik bör bygga på principerna om solidaritet och rättvis fördelning av ansvar, inklusive dess ekonomiska konsekvenser, bland medlemsstaterna. Genèvekonventionen utgör grundbulten i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.
- (3) Det gemensamma europeiska asylsystemet bygger på gemensamma normer för asylförfaranden, för erkännande och skydd på unionsnivå och för mottagningsvillkor samt ett system för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Trots de framsteg som uppnåtts hittills i den successiva utvecklingen av det gemensamma europeiska asylsystemet finns det fortfarande betydande skillnader mellan medlemsstaterna vad gäller de förfaranden som används, erkännandegrader, den typ av skydd som beviljas och nivån på de materiella mottagningsvillkor och förmåner som ges de som ansöker om och beviljas internationellt skydd. Dessa skillnader kan leda till sekundära förflyttningar och undergräver målet att säkerställa att alla sökande behandlas lika oavsett var i unionen de ansöker.
- (4) I sitt meddelande av den 6 april 2016 *För en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa* redogjorde kommissionen för sina alternativ för att förbättra det gemensamma europeiska asylsystemet, nämligen att inrätta ett hållbart och rättvist system för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en

⁽¹⁾ EUT C 75, 10.3.2017, s. 97.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 67.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 20.12.2011, s. 9).

ansökan om internationellt skydd, att stärka Eurodacsystemet, att uppnå större konvergens i unionens asylsystem, att förebygga sekundära förflyttningar inom unionen och att omvandla Europeiska stödkontoret för asylfrågor till en byrå. Meddelandet ligger i linje med uppmaningarna från Europeiska rådet den 18–19 februari 2016 om att göra framsteg i riktning mot en reform av unionens befintliga regelverk så att en human och effektiv asylpolitik kan säkerställas.

- (5) Eftersom artikel 78.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) kräver en enhetlig asylstatus och ett välfungerande gemensamt europeiskt asylsystem bör betydande framsteg göras i fråga om konvergens mellan de nationella asylsystemen, särskilt när det gäller skillnaderna i erkännandegrad och typ av skyddsstatus i medlemsstaterna. Vidare bör de rättigheter som tillerkänns de personer som beviljats internationellt skydd ytterligare klargöras och harmoniseras.
- (6) En förordning är därför nödvändig för att säkerställa en enhetligare harmoniseringsnivå i hela unionen och för att tillhandahålla en högre nivå av rättssäkerhet och öppenhet.
- (7) Huvudsyftet med denna förordning är dels att säkerställa att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att säkerställa att en gemensam uppsättning rättigheter är tillgänglig för personer som beviljats internationellt skydd i samtliga medlemsstater.
- (8) Den vidare tillnärmningen av reglerna om erkännande och innebörd av flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande bör också bidra till att begränsa sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna för personer som ansöker om och åtnjuter internationellt skydd.
- (9) Internationellt skydd bör beviljas tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omfattas av denna förordning och som uppfyller kraven för internationellt skydd. Internationellt skydd bör inte beviljas tredjelandsmedborgare och statslösa personer som inte omfattas av denna förordning. Nationella humanitära statusar, om sådana beviljas, bör inte medföra risk för förväxling med internationellt skydd.
- (10) Bestämmelserna i denna förordning om innehållet i internationellt skydd, inbegripet de regler som avskräcker från sekundära förflyttningar, bör tillämpas på dem som beviljats internationellt skydd efter ett positivt utslag i ett förfarande för vidarebosättning eller för humanitärt mottagande i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350⁽⁵⁾.
- (11) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) och den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (*Europakonventionen*). Denna förordning syftar i synnerhet till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av stadgans bestämmelser om människans värdighet, respekt för privatlivet och familjelivet, yttrandefrihet och informationsfrihet, rätt till utbildning, fritt yrkesval och rätt att arbeta, näringsfrihet, rätt till asyl, skydd vid avlägsnande, utvisning och utlämning, likhet inför lagen, icke-diskriminering, barnets rättigheter samt rättigheter som rör social trygghet, socialt stöd och hälso- och sjukvård. De bestämmelserna bör därför genomföras i enlighet med detta.
- (12) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av denna förordning är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i, inbegripet i synnerhet de instrument som förbjuder diskriminering.
- (13) Resurser från asyl-, migrations- och integrationsfonden, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147⁽⁶⁾ bör användas för att på lämpligt sätt stödja medlemsstaterna i deras arbete med att genomföra de normer som fastställs genom denna förordning, i synnerhet de medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionerligt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska eller demografiska situation. Samtidigt som den allmänna principen om förbud mot dubbelfinansiering bör respekteras bör medlemsstaterna, på alla styresnivåer, till fullo utnyttja de möjligheter som ges genom medel som inte är direkt kopplade till asyl- och migrationspolitiken men som skulle kunna användas för att finansiera åtgärder på området.

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1350, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1350/oj>)

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (EUT L 251, 15.7.2021, s. 1).

- (14) Europeiska unionens asylbyrå, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303⁽⁷⁾, (asylbyrån), bör ge lämpligt stöd för tillämpningen av denna förordning, särskilt genom att på begäran eller med den berörda medlemsstatens samtycke tillhandahålla experter för att bistå medlemsstatens myndigheter med att ta emot, registrera och pröva ansökningar om internationellt skydd och genom att lämna uppdaterad information om tredjeländer, inbegripet information om ursprungsländer, samt relevanta riktlinjer och verktyg. När medlemsstaternas myndigheter tillämpar denna förordning bör de beakta operativa standarder, indikatorer, riktlinjer och bästa praxis som utvecklats av asylbyrån. När medlemsstaternas myndigheter bedömer ansökningar om internationellt skydd bör de, utan att det inverkar på att dessa bedömningar görs från fall till fall, beakta den information, de rapporter, den gemensamma analys av situationen i ursprungsländerna och den vägledning som utarbetats på unionsnivå av asylbyrån och de europeiska nätverken för information från tredjeländer i enlighet med förordning (EU) 2021/2303.
- (15) Vid tillämpningen av denna förordning bör i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa, i enlighet med Förenta nationernas konvention från 1989 om barnets rättigheter. Vid en bedömning av barnets bästa bör medlemsstaternas myndigheter i synnerhet beakta principen om sammanhållning av familjer, den underärigas välbefinnande och sociala utveckling, språkkunskaper, trygghet och säkerhet samt den underärigas åsikter med vederbörlig hänsyn till den underärigas ålder och mognad.
- (16) För att tillgodose barnets bästa och allmänna välbefinnande och för att uppmuntra kontinuitet i stödet och representationen för ensamkommande barn bör medlemsstaterna i möjligaste mån sträva efter att se till att samma fysiska person förblir ansvarig för ett ensamkommande barn, inklusive under asylförfarandet och efter beviljandet av internationellt skydd.
- (17) Ett vuxet barn bör, på grundval av en individuell bedömning, anses som beroende endast om barnet inte kan försörja sig själv på grund av ett fysiskt eller psykiskt tillstånd som hänger samman med en allvarlig kronisk sjukdom eller allvarlig funktionsnedsättning.
- (18) Bestämmelserna om sammanhållning av familjer i denna förordning påverkar inte de värden och principer som medlemsstaterna erkänner. Vid polygama äktenskap är det upp till varje medlemsstaterna att besluta om de vill tillämpa bestämmelserna om sammanhållning av familjer på polygama hushåll, inbegripet underäriga barn till ytterligare en make eller maka och en person som beviljats internationellt skydd.
- (19) Tillämpningen av bestämmelserna om sammanhållning av familjer bör alltid grunda sig på verkliga familjerelationer och bör inte omfatta tvångsäktenskap och äktenskap som ingåtts enbart för att den berörda personen ska kunna resa in i eller bosätta sig i medlemsstaterna. För att inte diskriminera familjemedlemmar på grundval av var familjen bildades bör begreppet familj omfatta även familjer som har bildats utanför ursprungslandet, men före ankomsten till unionens territorium.
- (20) Om en medlemsstat i syfte att hålla samman en familj beslutar att det ligger i en gift underärigs intresse att stanna hos sina föräldrar, bör ingen rätt till bosättning för denne underärigas make eller maka härledas från det äktenskapet enligt denna förordning.
- (21) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av protokoll nr 24 om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, fogat till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget.
- (22) Erkännandet av flyktingstatus är en fastställelse av redan existerande rättigheter.
- (23) Samråd med Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR) skulle kunna ge medlemsstaternas myndigheter värdefull vägledning för att fastställa huruvida en sökande är flykting i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (24) Vid prövningen av om sökande känner en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk för att lida allvarlig skada och om stabila, etablerade icke-statliga instanser, inbegripet internationella organisationer har kontroll över en stat eller en betydande del av dess territorium och tillhandahåller skydd, och vid bedömningen av om sökande har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada i en annan del av ursprungslandet än hemområdet (internt skyddsalternativ), bör den beslutande myndigheten ta hänsyn till bland annat relevant allmän information och rekommendationer från UNHCR.

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

- (25) Det bör fastställas normer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.
- (26) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (27) Om en eller flera enskilda aspekter av sökandens utsagor inte kan stödjas av skriftliga eller andra bevis bör sökanden tillmätas tvivelsmålets fördel, om sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka behovet av internationellt skydd, lagt fram alla relevanta faktorer som sökanden förfogar över och gett en tillfredsställande förklaring till bristen på andra relevanta faktorer samt om sökandens utsagor befinns vara sammanhängande och rimliga och en allmän trovärdighet har fastställts med beaktande av tidpunkten då sökanden ansökte om internationellt skydd och, i förekommande fall, anledningarna till att inte ha ansökt tidigare.
- (28) Den beslutande myndigheten bör inte dra slutsatsen att sökanden saknar trovärdighet bara för att sökanden inte hänvisade till sin uppgivna sexuella läggning vid det första tillfälle som vederbörande fick att lägga fram skälen till förföljelse, såvida det inte är uppenbart att sökanden enbart har för avsikt att fördröja eller hindra verkställandet av ett avlägsnandebeslut.
- (29) Övertygelse, tro eller åskådning hos sökanden som lett till aktiviteter som skulle kunna ligga till grund för en välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada bör tas i beaktande även om detta helt eller delvis hemlighölls i ursprungslandet.
- (30) Om sökanden inte är tillgänglig under förarbetet på grund av omständigheter som sökanden inte råder över, bör de relevanta bestämmelserna och skyddsåtgärderna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351^(*), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348^(*) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346⁽¹⁰⁾ tillämpas.
- (31) Det är i synnerhet nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av följande begrepp: skyddsbehov som uppstår på plats (*sur place*), upphov till skada och källor till skydd, internt skydd samt begreppet förföljelse, inklusive orsakerna till förföljelse.
- (32) Skydd kan ges antingen av staten eller av stabila, etablerade icke-statliga organ, inbegripet internationella organisationer som har kontroll över en stat eller en betydande del av dess territorium och som uppfyller villkoren i denna förordning, förutsatt att de har förmågan och viljan att erbjuda skydd. Skyddet bör vara effektivt och av icke-tillfällig natur.
- (33) Om staten eller statens företrädare inte är de aktörer som utövar förföljelse eller orsakar allvarlig skada bör den beslutande myndigheten, som en del av prövningen av ansökan om internationellt skydd, pröva om det finns ett internt skyddsalternativ så snart det har fastställts att de kriterier för att vara berättigad till internationellt skydd som fastställs i denna förordning annars skulle vara tillämpliga på en sökande. Ett internt skyddsalternativ mot förföljelse eller allvarlig skada bör vara faktiskt tillgängligt för sökande i en del av ursprungslandet till vilken de på ett säkert och lagligt sätt kan resa och beviljas inresa och där de rimligen kan förväntas bosätta sig. Det bör ankomma på den beslutande myndigheten att visa att ett internt skyddsalternativ finns tillgängligt. Om den beslutande myndigheten visar att ett internt skyddsalternativ finns tillgängligt bör sökande ha rätt att lägga fram bevis och lämna in uppgifter som står till deras förfogande.
- (34) Vid bedömningen av om sökande rimligen kan förväntas bosätta sig i en annan del av ursprungslandet bör den beslutande myndigheten också beakta om sökande kan tillgodose sina grundläggande behov när det gäller tillgång till livsmedel, hygien och husrum under de lokala förutsättningarna i ursprungslandet.

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

- (35) Om staten eller statens företrädare är de aktörer som utövar förföljelse eller orsakar allvarlig skada bör det finnas en presumtion om att sökanden inte kan få tillgång till effektivt skydd, och den beslutande myndigheten behöver då inte pröva om det finns ett internt skyddsalternativ. Den beslutande myndigheten bör kunna pröva om det finns ett internt skyddsalternativ endast om det tydligt har fastställts att risken för förföljelse eller allvarlig skada härrör från en aktör vars befogenheter är tydligt begränsade till ett visst geografiskt område eller om staten själv har kontroll endast över vissa delar av det berörda landet.
- (36) Vid bedömningen av en sur place-ansökan kan det faktum att risken för förföljelse eller allvarlig skada grundar sig på omständigheter som inte utgör ett uttryck för eller en fortsättning på en övertygelse eller åskådning som sökanden hade i ursprungslandet vara en indikation på att sökandens enda eller huvudsakliga syfte var att skapa nödvändiga förutsättningar för att kunna ansöka om internationellt skydd.
- (37) Beroende på omständigheterna kan könsspecifik eller barnspecifik förföljelse omfatta bland annat rekrytering av minderåriga, könssympning, tvångsäktenskap, handel med barn och barnarbete samt människohandel för sexuell exploatering.
- (38) Förföljelse kan ta sig uttryck i oproportionellt eller diskriminerande åtal eller bestraffning. Sådant oproportionellt eller diskriminerande åtal eller bestraffning kan inträffa bland annat i situationer där en sökande vägrar att utföra militärtjänst av moraliska, religiösa eller politiska skäl eller på grund av tillhörighet till en viss etnisk grupp eller innehav av ett visst medborgarskap.
- (39) Ett av villkoren för att kunna betraktas som flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen är att det finns ett orsakssamband mellan förföljelsegrunderna, nämligen ras, religion eller övertygelse, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och förföljelsen eller avsaknaden av skydd mot förföljelse.
- (40) Det är också nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av förföljelsegrunden "tillhörighet till en viss samhällsgrupp". I syfte att definiera en viss samhällsgrupp bör vederbörlig hänsyn tas till faktorer som hänger samman med sökandens sexuella läggning eller kön, inbegripet könsidentitet och könsuttryck, som skulle kunna ha samband med vissa rättstraditioner eller seder som leder till exempelvis könssympning, tvångsterilisering eller tvångsabort, i den mån de har samband med sökandens välgrundade fruktan för att bli förföljd. Beroende på omständigheterna kan funktionsnedsättning vara en faktor vid definitionen av viss samhällsgrupp.
- (41) Omständigheterna i ursprungslandet, däribland förekomsten och tillämpningen av strafflagar som specifikt riktar in sig på homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella, kan innebära att sådana personer ska betraktas utgöra en viss samhällsgrupp.
- (42) Vid bedömningen av en ansökan om internationellt skydd bör medlemsstaternas behöriga myndigheter använda metoder för att bedöma en sökandes trovärdighet på ett sätt som respekterar sökandens rättigheter enligt stadgan och Europakonventionen, i synnerhet rätten till mänsklig värdighet och respekt för privatlivet och familjelivet. Särskilt när det gäller sexuell läggning och könsidentitet bör sökande inte utsättas för detaljerade utfrågningar eller tester angående sina sexuella vanor.
- (43) Förenta nationernas syften och principer anges i inledningen till och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga och konkretiseras i dess resolutioner om åtgärder för terrorismbekämpning. I dessa resolutioner anges bland annat att handlingar, metoder och bruk som utgör terrorism strider mot Förenta nationernas syften och principer och att avsiktlig finansiering, planering och anstiftan av terroristhandlingar också strider mot Förenta nationernas syften och principer.
- (44) Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning om uteslutande från internationellt skydd, om det finns rimliga skäl att anta att en sökande har begått en eller flera handlingar som strider mot de syften och principer som anges i artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga, måste det inte fastställas att en sådan sökande har dömts för något av de terroristbrott som avses i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT L 88, 31.3.2017, s. 6).

- (45) Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning om uteslutande från internationellt skydd på en sökande för att denne begått handlingar som utgör deltagande i en terroristgrupps verksamhet hindrar inte det faktum att det inte har fastställts att en sådan sökande har begått, försökt begå eller hotat att begå en terroristhandling enligt definitionen i Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner att medlemsstaternas myndigheter anser att sökandens beteende strider mot Förenta nationernas syften och principer.
- (46) Vid den individuella bedömningen av faktorer som kan utgöra synnerliga skäl för att anta att en sökande har gjort sig skyldig till handlingar som strider mot Förenta nationernas syften och principer, har anstiftat sådana handlingar eller på annat sätt har deltagit i sådana handlingar, är den omständigheten att sökanden har dömts av en domstol i en medlemsstat för att ha deltagit i en terroristgrupps verksamhet av särskild betydelse, liksom om en domstol har kommit fram till att sökanden har varit en av ledarna i en sådan grupp, och det bör inte finnas något krav på att sökanden ska anses ha anstiftat eller på annat sätt deltagit i en terroristhandling.
- (47) Att ha begått ett politiskt brott är i princip inte en grund som motiverar uteslutande från flyktingstatus. Särskilt grymma handlingar, där handlingen i fråga är oproportionerlig i förhållande till det påstådda politiska syftet, och terroristhandlingar, som kännetecknas av våld även om de begås i ett förent politiskt syfte, bör anses utgöra grova icke-politiska brott, och kan därför ge upphov till uteslutande från flyktingstatus.
- (48) Det bör även fastställas normer för definitionen och innebörden av status som subsidiärt skyddsbehövande. Status som subsidiärt skyddsbehövande bör fungera som ett komplement och tillägg till den status för skydd av flyktingar som stadgas i Genèvekonventionen. Även om skyddsgrunderna skiljer sig åt mellan flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande kan det fortsatta behovet av skydd vara detsamma i fråga om varaktighet. Innehållet i det skydd som flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande ger får skilja sig åt endast om det uttryckligen föreskrivs i denna förordning. Denna förordning ger dock medlemsstaterna möjlighet att bevilja samma rättigheter och förmåner för bägge dessa typer av status.
- (49) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier som ska ligga till grund för om personer som ansöker om internationellt skydd ska erkännas som personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från internationella åtaganden enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.
- (50) Vid bedömningen av allvarlig skada som skulle kunna innebära att sökande betraktas som personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande bör begreppet urskillningslöst våld omfatta våld som kan riktas mot människor utan hänsyn till deras personliga omständigheter.
- (51) Vid bedömningen av allvarlig skada bör en situation i vilken ett tredjelands väpnade styrkor konfronterar en eller flera väpnade grupper eller i vilken två eller flera väpnade grupper drabbar samman betraktas som en intern väpnad konflikt. Det är inte nödvändigt att denna konflikt kategoriseras som en *väpnad konflikt* som *inte är av internationell karaktär* enligt internationell humanitär rätt, och det är inte heller nödvändigt att intensiteten i de väpnade sammandrabbningarna, graden av organisation hos de inblandade väpnade styrkorna eller konfliktens varaktighet görs till föremål för en separat bedömning utöver den som gäller hur allvarligt det rådande våldet i det berörda området är.
- (52) Vad gäller de bevis som krävs för att fastställa att det föreligger ett allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem bör de beslutande myndigheterna inte kräva att sökande lägger fram bevis för att hoten är specifikt riktade mot dem på grund av faktorer hänförliga till deras personliga omständigheter. Den nivå på det urskillningslösa våldet som krävs för att underbygga ansökan är dock lägre om sökande kan visa att de påverkas specifikt på grund av faktorer hänförliga till deras personliga omständigheter. Vidare bör den beslutande myndigheten i undantagsfall anse att det föreligger ett allvarligt och personligt hot om det urskillningslösa våld som kännetecknar den väpnade konflikten stiger till en så hög nivå att det finns grundad anledning att förmoda att civila som återsänds till ursprungslandet eller till den aktuella delen av ursprungslandet genom sin blotta närvaro där skulle löpa en verklig risk att utsättas för allvarlig skada.
- (53) Beroende på omständigheterna, inbegripet vistelsens varaktighet och syfte, skulle en resa till ursprungslandet kunna utgöra en indikation på att personer som beviljats flyktingstatus åter har begagnat sig av skyddet i ursprungslandet eller på nytt bosatt sig i sitt ursprungsland eller att grunderna för beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande inte längre föreligger för personer som beviljats denna status.

- (54) I enlighet med förordning (EU) 2024/1348 bör medlemsstaterna säkerställa att sökande har tillgång till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot beslut av beslutande myndigheter att avslå ansökningar om internationellt skydd som ogrundade eller mot beslut att återkalla internationellt skydd. I detta avseende bör de skäl som ledde till att en beslutande myndighet beslutade att avslå en ansökan om internationellt skydd eller att återkalla det internationella skyddet för en person som beviljats detta bli föremål för en grundlig prövning av en behörig domstol inom ramen för ett eventuellt överklagande av beslutet om avslag eller återkallande.]
- (55) De resehandlingar som efter ikraftträdandet av denna förordning för första gången utfärdas till personer som beviljats internationellt skydd eller förnyas bör vara förenliga med rådets förordning (EG) nr 2252/2004⁽¹³⁾ eller med likvärdiga miniminormer för säkerhetsdetaljer och biometriskt kännetecken.
- (56) De uppehållstillstånd som efter ikraftträdandet av denna förordning för första gången utfärdas till personer som beviljats internationellt skydd eller förnyas bör vara förenliga med rådets förordning (EG) nr 1030/2002⁽¹⁴⁾.
- (57) Under perioden mellan det att internationellt skydd har beviljats och uppehållstillståndet utfärdats bör medlemsstaterna säkerställa att personer som beviljats internationellt skydd har faktisk tillgång till alla de rättigheter som fastställs i denna förordning, med undantag av fri rörlighet inom unionen och utfärdande av resehandlingar.
- (58) Familjemedlemmar kommer, på grund av sin nära relation till personer som beviljats internationellt skydd, normalt att vara sårbara för förföljelse eller allvarlig skada på ett sätt som kan utgöra grund för beviljande av internationellt skydd. I syfte att uppnå sammanhållning av familjer bör familjemedlemmar som befinner sig på samma medlemsstats territorium men som inte uppfyller kraven för internationellt skydd ha rätt att ansöka om ett uppehållstillstånd. Sådana uppehållstillstånd bör beviljas, såvida inte familjemedlemmarna omfattas av uteslutningsgrunderna eller den nationella säkerheten eller allmänna ordningen kräver annat. Familjemedlemmar bör också ha rätt till de rättigheter som tillerkänns den person som beviljats internationellt skydd så snart internationellt skydd har beviljats. Utan att det påverkar bestämmelserna i denna förordning om sammanhållning av familjer bör familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd vilka inte enskilt uppfyller kraven för sådant skydd beviljas uppehållstillstånd och rättigheter i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG⁽¹⁵⁾ om situationen omfattas av dess tillämpningsområde och de villkor för familjeåterförening som fastställs i det direktivet är uppfyllda. Denna förordning bör inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG⁽¹⁶⁾.
- (59) Resehandlingar bör utfärdas till familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd i enlighet med nationella förfaranden.
- (60) Vid bedömningen av en förändring av omständigheterna i ett tredjeland bör medlemsstaternas behöriga myndigheter, med beaktande av den individuella situationen för en person som beviljats internationellt skydd, kontrollera att den eller de aktörer som erbjuder skydd i det landet har vidtagit rimliga åtgärder för att förhindra förföljelsen eller den allvarliga skadan, att de för detta ändamål bland annat ombesörjer ett effektivt rättssystem för upptäckt av, åtal för och bestraffning av handlingar som utgör förföljelse eller allvarlig skada och att den person som beviljats internationellt skydd kommer att ha tillgång till sådant skydd om flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas.
- (61) Vid bedömningen av om grunderna för beviljandet av internationellt skydd inte längre föreligger bör den beslutande myndigheten beakta alla relevanta och tillgängliga informationskällor och vägledning på nationell nivå, unionsnivå och internationell nivå, inbegripet rekommendationer som utfärdas av UNHCR.
- (62) Om en sökande omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR bör den beslutande myndigheten, när den bedömer om detta skydd eller bistånd har upphört av skäl som sökanden inte råder över och är oberoende av sökandens vilja, kontrollera om

⁽¹³⁾ Rådets förordning (EG) nr 2252/2004 av den 13 december 2004 om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriskt kännetecken i pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna (EUT L 385, 29.12.2004, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland (EGT L 157, 15.6.2002, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

sökanden varit tvungen att lämna verksamhetsområdet för det berörda organet eller kontoret, om sökandens personliga säkerhet varit allvarligt hotad och om det berörda organet eller kontoret inte kunnat garantera sökandens levnadsvillkor i enlighet med dess mandat.

- (63) Om flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande upphör hindrar inte ett beslut av en medlemsstats beslutande myndighet att återkalla en sådan status tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen från att ansöka om rätt att vistas i medlemsstaten på andra grunder än de som motiverade beviljandet av internationellt skydd eller från att fortsätta att lagligen vistas på den medlemsstatens territorium av andra skäl, i synnerhet när vederbörande innehar ett giltigt unionsuppehållstillstånd för varaktigt bosatta, i enlighet med relevant unionsrätt och nationell rätt.
- (64) Ett beslut om att upphäva internationellt skydd bör inte ha retroaktiv verkan. Ett beslut om att återkalla internationellt skydd bör ha retroaktiv verkan. Om ett beslut grundar sig på ett skäl för upphörande bör det inte ha retroaktiv verkan. Om flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas på grundval av att den aldrig borde ha beviljats kan förvärvade rättigheter behållas eller gå förlorade i enlighet med nationell rätt.
- (65) Personer som beviljats internationellt skydd bör vara bosatta i den medlemsstat som beviljade skyddet. Personer som beviljats internationellt skydd och som innehar en giltig resehandling och ett uppehållstillstånd som utfärdats av en medlemsstat som tillämpar Schengenregelverket fullt ut bör tillåtas att resa in i och vistas fritt på territoriet i de medlemsstater som tillämpar Schengenregelverket fullt ut inom den tillåtna vistelsetiden i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399⁽¹⁴⁾ och artikel 21 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet⁽¹⁵⁾. Personer som beviljats internationellt skydd kan även ansöka om rätt att vistas i en annan medlemsstat än den som beviljade dem internationellt skydd, i enlighet med relevanta unionsregler och nationella regler. Detta innebär dock inte en överföring av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och därtill hörande rättigheter.
- (66) För att säkerställa att personer som beviljats internationellt skydd respekterar den tillåtna vistelse- eller bosättningsperioden i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt bör rådets direktiv 2003/109/EG⁽¹⁶⁾ ändras så att det föreskrivs att den femårsperiod efter vilken personer som beviljats internationellt skydd kan beviljas ställning som varaktigt bosatt i unionen i princip bör börja löpa på nytt varje gång en person som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat än den medlemsstat som beviljade den personen internationellt skydd, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där.
- (67) Medlemsstaternas myndigheter behåller ett visst utrymme för skönsmässig bedömning med avseende på allmän ordning och nationell säkerhet, som bör tolkas i enlighet med nationell rätt, unionsrätt och internationell rätt. Med förbehåll för en individuell bedömning av de specifika omständigheterna kan hänsyn till allmän ordning och nationell säkerhet omfatta fall där en tredjelandsmedborgare tillhör en sammanslutning som stöder internationell terrorism eller stöder en sådan sammanslutning. Vid bedömning av huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person utgör ett hot mot en medlemsstats nationella säkerhet har en medlemsstats myndigheter rätt att beakta bland annat information från andra medlemsstater eller tredjeländer.
- (68) Vid beslut om beviljande av de förmåner som föreskrivs i denna förordning bör en behörig myndighet beakta barnets bästa och till de särskilda omständigheter som föreligger i fall där nära släktingar som redan befinner sig i den berörda medlemsstaten och som inte är familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd står i beroendeställning till den person som beviljats internationellt skydd. I undantagsfall, när en nära släkting till en person som beviljats internationellt skydd är en gift underårig som inte åtföljs av sin make eller maka, skulle det kunna anses vara till den underårigas bästa att vederbörande får vara tillsammans med sin ursprungliga familj.
- (69) Medlemsstaterna bör kunna begränsa tillträdet till anställning eller verksamhet som egenföretagare vad gäller anställning i offentlig tjänst och ansvar för att skydda statens eller andra offentliga myndigheters allmänna intressen.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EGT L 239, 22.9.2000, s. 19).

⁽¹⁶⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

I samband med utövandet av rätten till likabehandling i fråga om medlemskap i en arbetstagarorganisation eller utövande av ett specifikt yrke bör det vara möjligt att utesluta personer som beviljats internationellt skydd från att delta i ledningen av organ som regleras av offentlig rätt och från att inneha en tjänst som regleras av offentlig rätt.

- (70) Bostadsstöd bör utgöra en grundläggande förmån i den mån det kan betraktas som socialt stöd.
- (71) För att göra det lättare för personer som beviljats internationellt skydd att faktiskt utöva de rättigheter och förmåner som föreskrivs i denna förordning är det nödvändigt att ta hänsyn till deras specifika behov och de särskilda integrationsutmaningar som de ställs inför och att underlätta deras tillgång till integrationsrelaterade rättigheter. Det gäller i synnerhet arbetsmarknadsrelaterade utbildningsmöjligheter och yrkesutbildning och tillgång till förfaranden för erkännande av utländska utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, särskilt i situationer där personerna i fråga saknar nödvändig dokumentation och inte kan täcka de kostnader som är förknippade med erkännandeförfarandena.
- (72) Personer som beviljats internationellt skydd bör behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på social trygghet.
- (73) Tillgång till hälso- och sjukvård, vid såväl fysiska som psykiska vårdbehov, och vård för sexuell och reproduktiv hälsa, bör säkerställas för personer som beviljats internationellt skydd, förutsatt att detta även säkerställs för medborgare i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd.
- (74) För att underlätta integrationen i samhällslivet av personer som beviljats internationellt skydd bör dessa personer ha tillgång till integrationsåtgärder på lokal, regional och nationell nivå, på villkor som medlemsstaterna bestämmer. Medlemsstaterna bör överväga att bibehålla tillgång till språkkurser för personer som beviljats internationellt skydd om de som sökande hade tillgång till språkkurser.
- (75) En effektiv övervakning av tillämpningen av denna förordning förutsätter att den utvärderas regelbundet.
- (76) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att fastställa normer för medlemsstaternas beviljande av internationellt skydd till tredjelandsmedborgare och statslösa personer, för en enhetlig status för flyktingar eller för personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av förordningens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (77) I enlighet med artiklarna 1 och 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (78) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I denna förordning fastställs normer för

- a) när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd,

- b) en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande,
- c) innehållet i det beviljade internationella skyddet.

Artikel 2

Materiellt tillämpningsområde

1. Denna förordning är tillämplig på fastställandet av när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd och på innehållet i det beviljade internationella skyddet.
2. Denna förordning är inte tillämplig på nationella humanitära statusar som medlemsstaterna beviljar tredjelandsmedborgare och statslösa personer som inte omfattas av denna förordnings tillämpningsområde. Nationella humanitära statusar, om sådana beviljas, får inte medföra risk för förväxling med internationellt skydd.

Artikel 3

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.
2. *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.
3. *internationellt skydd*: flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
4. *person som beviljats internationellt skydd*: en person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
5. *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där vederbörande är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där vederbörande tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.
6. *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att personen, om vederbörande återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där vederbörande tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15, som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill, begagna sig av det landets skydd.
7. *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd från en medlemsstat som görs av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person, där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
8. *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.
9. *familjemedlemmar*: följande familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd, om dessa familjemedlemmar befinner sig på samma medlemsstats territorium i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan innan sökanden anlände till medlemsstaternas territorium:
 - a) Make eller maka till den person som beviljats internationellt skydd eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lag eller praxis i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par som likvärdiga med gifta.

- b) Underåriga eller vuxna beroende barn till sådana par som avses i led a eller till den person som beviljats internationellt skydd, förutsatt att de är ogifta och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats i enlighet med nationell rätt; en underårig betraktas som ogift om dennes äktenskap, på grundval av en individuell bedömning, inte skulle vara förenligt med relevant nationell rätt om det hade ingåtts i den berörda medlemsstaten, i synnerhet med avseende på den lagstadgade åldersgränsen för att ingå äktenskap.
- c) Om den person som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift: fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för den person som beviljats internationellt skydd, inbegripet ett vuxet syskon, enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten; en underårig betraktas som ogift om dennes äktenskap, på grundval av en individuell bedömning, inte skulle vara förenligt med relevant nationell rätt om det hade ingåtts i den berörda medlemsstaten, i synnerhet med avseende på den lagstadgade åldersgränsen för att ingå äktenskap.
10. *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.
11. *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för den underåriga, så länge den underåriga inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som har lämnats ensam utan medföljande vuxen efter det att vederbörande rest in på medlemsstaternas territorium.
12. *uppehållstillstånd*: ett tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat, i en enhetlig utformning som föreskrivs i förordning (EG) nr 1030/2002, och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att lagligen uppehålla sig på dess territorium.
13. *ursprungsland*: det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.
14. *återkallande av internationellt skydd*: ett beslut av en beslutande myndighet eller en behörig domstol om att återkalla eller upphäva, inbegripet genom att vägra att förnya, internationellt skydd.
15. *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut i den administrativa fasen av förfarandet.
16. *social trygghet*: de grenar av den sociala tryggheten som definieras i artikel 3.1 och 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 ⁽¹⁹⁾.
17. *socialt stöd*: förmåner som beviljas i syfte att säkerställa att de grundläggande behoven tillgodoses för dem som inte förfogar över tillräckliga tillgångar.
18. *förmyndare*: en fysisk person eller organisation, inbegripet ett offentligt organ, som utsetts av de behöriga myndigheterna för att bistå och företräda ett ensamkommande barn och handla på dess vägnar, enligt vad som är tillämpligt, för att det ensamkommande barnet ska kunna åtnjuta de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning, och samtidigt tillgodose barnets bästa och allmänna välbefinnande.

KAPITEL II

BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR OM INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 4

Framläggande av information och bedömning av fakta och omständigheter

1. Sökande ska lägga fram alla faktorer som de har tillgång till och som underbygger ansökan om internationellt skydd. I detta syfte ska sökandena samarbeta fullt ut med den beslutande myndigheten och med andra behöriga myndigheter och ska förbli närvarande och tillgängliga på den medlemsstats territorium som ansvarar för att pröva deras ansökan under hela förfarandet, inbegripet under bedömningen av de relevanta faktorerna för ansökan.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

2. De faktorer som avses i punkt 1 ska utgöras av
 - a) sökandens utsagor och
 - b) alla handlingar som sökanden förfogar över angående
 - i) sökandens orsaker till ansökan om internationellt skydd,
 - ii) sökandens ålder,
 - iii) sökandens bakgrund, inklusive relevanta familjemedlemmars och andra släktingars bakgrund,
 - iv) sökandens identitet,
 - v) sökandens nationalitet(er),
 - vi) sökandens tidigare bosättningsland eller bosättningsländer och tidigare bosättningsort(er),
 - vii) tidigare ansökningar om internationellt skydd från sökanden,
 - viii) resultatet av eventuella vidarebosättningsförfaranden eller förfaranden för inresa för humanitärt mottagande med anknytning till sökanden enligt definitionen i förordning (EU) 2024/1350,
 - ix) sökandens resvägar, och
 - x) sökandens resehandlingar.
3. Den beslutande myndigheten ska bedöma de relevanta faktorerna i en ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 34 i förordning (EU) 2024/1348.
4. Det faktum att en sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, ska betraktas som en allvarlig indikation på att sökandens fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att vederbörande kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.
5. Om en eller flera särskilda aspekter av sökandens utsagor inte kan stödjas av skriftliga eller andra bevis, ska inga ytterligare bevis krävas avseende dessa särskilda aspekter om följande villkor är uppfyllda:
 - a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att underbygga sin ansökan om internationellt skydd.
 - b) Alla relevanta faktorer som sökanden förfogar över har lagts fram, och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
 - c) Sökandens utsagor befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som är relevant för sökandens ärende.
 - d) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd, med beaktande av bland annat tidpunkten för när sökanden ansökte om internationellt skydd.

Artikel 5

Internationellt skyddsbehov "sur place"

1. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på
 - a) händelser som har ägt rum sedan sökanden lämnade ursprungslandet, eller
 - b) verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan vederbörande lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det är fastställt att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på övertygelse, tro eller åskådning som sökanden hade i ursprungslandet.

2. Om risken för förföljelse eller allvarlig skada grundar sig på omständigheter som sökanden har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet med det enda eller huvudsakliga syftet att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, får den beslutande myndigheten vägra att bevilja internationellt skydd, förutsatt att alla beslut som fattas med anledning av ansökan om internationellt skydd är förenliga med Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (*Genèvekonventionen*), den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (*Europakonventionen*) och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Artikel 6

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada ska vara följande:

- a) Staten.
- b) Parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium.
- c) Icke-statliga aktörer, om det kan visas att de aktörer som avses i artikel 7.1 inte har förmågan eller viljan att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada.

Artikel 7

Aktörer som ger skydd

1. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada kan endast ges av följande aktörer, förutsatt att dessa har förmågan och viljan att erbjuda effektivt och icke-tillfälligt skydd i enlighet med punkt 2:

- a) Staten.
- b) Stabila, etablerade icke-statliga organ, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium.
2. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada ska vara effektivt och av icke-tillfällig natur. Detta skydd ska anses tillhandahållas när de aktörer som avses i punkt 1 vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bland annat genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för upptäckt, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och när sökanden har tillgång till detta skydd.
3. När den beslutande myndigheten bedömer huruvida stabila, etablerade icke-statliga instanser, inklusive internationella organisationer, kontrollerar en stat eller en betydande del av dess territorium och tillhandahåller skydd enligt punkt 2, ska den beakta precis och uppdaterad information om ursprungsländer som erhållits från relevanta och tillgängliga nationella och internationella källor och källor på unionsnivå och, om sådan finns att tillgå, den gemensamma analys av situationen i specifika ursprungsländer och den vägledning som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303.

Artikel 8

Internt skyddsalternativ

1. Om staten eller statens företrädare inte är de aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada, och som en del av bedömningen av ansökan om internationellt skydd, ska den beslutande myndigheten pröva huruvida en sökande inte är i behov av internationellt skydd eftersom sökanden på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i en del av ursprungslandet och rimligen kan förväntas bosätta sig där, och huruvida sökanden i den delen av landet

- a) inte känner någon välgrundad fruktan för förföljelse eller löper någon verklig risk för att lida allvarlig skada, eller
- b) har tillgång till effektivt och icke-tillfälligt skydd mot förföljelse eller allvarlig skada.

2. I de fall då staten eller statens företrädare är de aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada ska den beslutande myndigheten anta att den sökande inte kan få effektivt skydd, och ingen prövning enligt punkt 1 behöver göras.

Den beslutande myndigheten får göra en prövning enligt punkt 1 endast om det klart kan fastställas att risken för förföljelse eller allvarlig skada härrör från en aktör vars befogenheter är tydligt begränsade till ett visst geografiskt område eller om staten har kontroll endast över vissa delar av landet.

3. Den beslutande myndigheten ska göra en prövning enligt punkt 1 när den har fastställt att de kriterier för att vara berättigad till skydd som anges i denna förordning annars skulle vara tillämpliga på en sökande. Det ankommer på den beslutande myndigheten att visa att ett internt skyddsalternativ finns tillgängligt för sökanden. Sökanden ska ha rätt att lägga fram bevis och faktorer som visar att ett sådant alternativ inte är tillgängligt för vederbörande. Den beslutande myndigheten ska beakta de bevis och faktorer som sökanden lagt fram.

4. Vid prövningen av om en sökande känner en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk för att lida allvarlig skada, eller har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada i en del av ursprungslandet i enlighet med punkt 1, ska den beslutande myndigheten, när den fattar beslut om ansökan om internationellt skydd, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga omständigheter i enlighet med artikel 4. För detta ändamål ska den beslutande myndigheten beakta precis och uppdaterad information från relevanta och tillgängliga nationella och internationella källor och källor på unionsnivå och, där sådan finns att tillgå, den gemensamma analys av situationen i specifika ursprungsländer och den vägledning som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303.

5. Vid tillämpning av punkt 1 ska den beslutande myndigheten beakta

- a) de allmänna omständigheter som råder i den berörda delen av ursprungslandet, inbegripet tillgängligheten, effektiviteten och varaktigheten för det skydd som avses i artikel 7,
- b) sökandens personliga omständigheter när det gäller faktorer såsom hälsa, ålder, kön, inbegripet könsidentitet, sexuell läggning, etniskt ursprung och tillhörighet till nationell minoritet, och
- c) huruvida sökanden skulle kunna tillgodose sina grundläggande behov.

6. Om sökanden är ett ensamkommande barn ska den beslutande myndigheten beakta barnets bästa och, i synnerhet, tillgången till hållbara och lämpliga omsorgs- och förmyndararrangemang.

KAPITEL III

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM FLYKTING

Artikel 9

Förföljelse

1. En handling ska betraktas som förföljelse i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen om

- a) den är tillräckligt allvarlig till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europakonventionen, eller
- b) den är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett sätt som liknar det som avses i led a.

2. Förföljelse enligt definitionen i punkt 1 kan bland annat ta sig uttryck i

- a) fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,
- b) rättsliga, administrativa, polisiära eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,
- c) åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,

- d) nekad tillgång till rättsmedel vilket resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,
- e) åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt, om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för uteslutning i artikel 12.2,
- f) köns- eller barnspecifika handlingar.

3. För att en sökande ska uppfylla definitionen av *flyktning* enligt artikel 3.5 ska det finnas ett samband mellan de skäl till förföljelse som avses i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1 i den här artikeln eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse.

Artikel 10

Skäl till förföljelsen

1. Följande faktorer ska beaktas vid bedömningen av skälen till förföljelsen:
 - a) Begreppet ras ska särskilt omfatta hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp.
 - b) Begreppet religion ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.
 - c) Begreppet nationalitet ska inte vara begränsat till medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap, utan ska särskilt omfatta tillhörighet till en grupp som definieras genom dess kulturella, etniska eller språkliga identitet, gemensamma geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat.
 - d) Begreppet tillhörighet till en viss samhällsgrupp ska särskilt omfatta tillhörighet till en grupp
 - i) vars medlemmar har eller uppfattas ha en medfödd egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller en egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte bör tvingas avsvära sig den, och
 - ii) som har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.
 - e) Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse och som anges i artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet ska begreppet tillhörighet till en viss samhällsgrupp enligt första stycket d omfatta tillhörighet till en grupp som har sexuell läggning som gemensam egenskap. Vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när ett karakteristiskt drag hos en sådan grupp ska fastställas ska vederbörlig hänsyn tas till genusrelaterade aspekter, inbegripet könsidentitet och könsuttryck.

2. Vid bedömningen av om en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, förutsatt att en sådan egenskap tillskrivs sökanden av den aktör som utövar förföljelsen.

3. Vid bedömningen av om en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse ska den beslutande myndigheten inte rimligen kan förvänta sig att sökanden ska anpassa eller ändra sitt beteende, sin övertygelse eller sin identitet eller avhålla sig från vissa vanor, när sådant beteende, sådan övertygelse eller sådana vanor är inneboende i vederbörandes identitet, för att undvika risken för förföljelse i personens ursprungsland.

Artikel 11

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska upphöra att vara en flykting om ett eller flera av följande kriterier är tillämpliga:

- a) Tredjelandsmedborgaren har frivilligt åter begagnat sig av skydd i det land där vederbörande är medborgare.
- b) Efter att ha förlorat sitt medborgarskap har tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen av fri vilja förvärvat det på nytt.
- c) Tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen har förvärvat ett nytt medborgarskap, och åtnjuter skydd i det land där vederbörande har nytt medborgarskap.
- d) Tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen har frivilligt återetablerat sig i det land som vederbörande lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse.
- e) Tredjelandsmedborgaren kan inte längre fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där vederbörande är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att personen i fråga erkändes som flykting inte längre föreligger.
- f) Den statslösa personen kan återvända till det land där vederbörande tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att personen i fråga erkändes som flykting inte längre föreligger.

Leden e och f i första stycket ska inte tillämpas på en flykting som kan åberopa tungt vägande skäl grundade på tidigare förföljelse för att inte vilja begagna sig av skyddet i det land där vederbörande är medborgare eller, i fråga om en statslös person, det land där vederbörande tidigare hade sin vanliga vistelseort.

2. Vid bedömningen av huruvida punkt 1 första stycket e och f ska tillämpas ska den beslutande myndigheten

- a) beakta exakt och uppdaterad information från relevanta och tillgängliga nationella och internationella källor och källor på unionsnivå och, där sådan finns att tillgå, den gemensamma analys av situationen i specifika ursprungsländer och den vägledning som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303,
- b) ta hänsyn till huruvida ändringen av omständigheter är av sådan väsentlig och icke-tillfällig natur att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad.

Artikel 12

Uteslutande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska vara utesluten från att vara flykting om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen

- a) omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än Förenta nationernas flyktingkommissariat; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av Förenta nationernas generalförsamling, ska tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i denna förordning,
- b) av de behöriga myndigheterna i tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens bosättningsland tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller likvärdiga rättigheter och skyldigheter.

2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska vara utesluten från att vara flykting om det finns allvarliga skäl att anta att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen

- a) har begått ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

- b) har begått ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då flyktingstatus beviljades; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott,
 - c) har gjort sig skyldig till handlingar som strider mot Förenta nationernas syften och principer enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.
3. Punkt 2 ska tillämpas på personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i att begå de brott eller handlingar som avses däri.
4. När den beslutande myndigheten, på grundval av en bedömning av hur allvarliga de brott eller handlingar som den berörda personen begått är och dennes individuella ansvar och med beaktande av alla omständigheter kring brotten eller handlingarna och personens situation, har fastställt att ett eller flera av de relevanta skäl för uteslutning som fastställs i punkt 2 eller 3 är tillämpliga, ska den beslutande myndigheten utesluta sökanden från flyktingstatus utan att göra en proportionalitetsprövning kopplad till fruktan för förföljelse.
5. När den beslutande myndigheten som en del av den bedömning som avses i punkt 4 gör en prövning enligt punkterna 2 och 3 i fråga om en underårig ska den bland annat beakta den underårigas kapacitet att anses straffrättsligt ansvarig om vederbörande hade begått brottet på territoriet för den medlemsstat som prövar ansökan om internationellt skydd, i enlighet med nationell rätt om ålder för straffrättsligt ansvar.

KAPITEL IV

FLYKTINGSTATUS

Artikel 13

Beviljande av flyktingstatus

Den beslutande myndigheten ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om vederbörande kan betraktas som flykting i enlighet med kapitlet II och III.

Artikel 14

Återkallande av flyktingstatus

1. Den beslutande myndigheten ska återkalla en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus om
- a) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen har upphört att vara flykting i enlighet med artikel 11,
 - b) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen borde ha varit eller är utesluten från att vara flykting i enlighet med artikel 12,
 - c) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen har förvrängt fakta, inklusive genom användning av falska handlingar, eller utelämnat fakta, och detta har varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus,
 - d) det finns skälig anledning att betrakta tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen som en fara för säkerheten i den medlemsstat där personen i fråga befinner sig,
 - e) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen utgör en samhällsfara i den medlemsstat där tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen befinner sig, med hänsyn till att vederbörande genom lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.
2. I de situationer där punkt 1 d och e är tillämpliga får den beslutande myndigheten besluta att inte bevilja flyktingstatus om ett beslut om ansökan om internationellt skydd ännu inte har fattats.
3. Personer på vilka punkt 1 d och e eller punkt 2 i denna artikel tillämpas ska ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.

4. Den beslutande myndighet som har beviljat flyktingstatus ska i varje enskilt fall visa att den person som beviljats flyktingstatus inte längre är flykting, eller aldrig borde ha beviljats flyktingstatus eller inte längre bör inneha flyktingstatus av de skäl som anges i punkt 1 i den här artikeln. Under återkallandeförfarandet ska artikel 66 i förordning (EU) 2024/1348 tillämpas.

KAPITEL V

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SUBSIDIÄRT SKYDD

Artikel 15

Allvarlig skada

Allvarlig skada som avses i artikel 3.6 utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning,
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) ett allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Artikel 16

Upphörande

1. En person som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande ska inte längre anses uppfylla kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande när de omständigheter som ledde till att denna status beviljades inte längre föreligger eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.
2. Vid bedömningen av huruvida de omständigheter som ledde till att status som subsidiärt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs, ska den beslutande myndigheten
 - a) beakta exakt och uppdaterad information från relevanta och tillgängliga nationella och internationella källor och källor på unionsnivå och, där sådan finns att tillgå, den gemensamma analys av situationen i specifika ursprungsländer och den vägledning som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303,
 - b) ta hänsyn till huruvida ändringen av omständigheter är av sådan väsentlig och icke-tillfällig natur att den person som har status som subsidiärt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.
3. Punkt 1 ska inte tillämpas på personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som kan återopa tungt vägande skäl grundade på tidigare allvarlig skada för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari vederbörande är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där vederbörande tidigare hade sin vanliga vistelseort.

Artikel 17

Uteslutande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska vara utesluten från att uppfylla kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om det finns allvarliga skäl för att anta att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen
 - a) har begått ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
 - b) har begått ett allvarligt brott före ankomsten till medlemsstatens territorium eller har dömts för ett allvarligt brott efter ankomsten,
 - c) har gjort sig skyldig till handlingar som strider mot Förenta nationernas syften och principer enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga,

d) utgör en fara för samhället eller den nationella säkerheten.

2. Punkt 1 ska tillämpas på personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i att begå de brott eller handlingar som avses däri.

3. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person får uteslutas från att uppfylla kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen, innan denne fick tillträde till den berörda medlemsstaten, har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1 a, b och c, men som skulle ha gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

4. När den beslutande myndigheten, på grundval av en bedömning av hur allvariga de brott eller handlingar som den berörda personen begått är och dennes individuella ansvar och med beaktande av alla omständigheter kring brotten eller handlingarna och personens situation, har fastställt att ett eller flera av de relevanta skäl för uteslutning som fastställs i punkt 1 eller 2 är tillämpliga, ska den beslutande myndigheten utesluta sökanden från status som subsidiärt skyddsbehövande utan att göra en proportionalitetsprövning kopplad till fruktan för allvarlig skada.

5. När den beslutande myndigheten som en del av den bedömning som avses i punkt 4 gör en prövning enligt punkt 1 i fråga om en underårig ska den bland annat beakta dennes kapacitet att anses straffrättsligt ansvarig om den underåriga hade begått brottet på territoriet för den medlemsstat som prövar ansökan om internationellt skydd, i enlighet med nationell rätt om ålder för straffrättsligt ansvar, eller, i förekommande fall, har dömts för ett allvarligt brott efter ankomsten.

KAPITEL VI

STATUS SOM SUBSIDIÄRT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 18

Beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande

Den beslutande myndigheten ska bevilja status som subsidiärt skyddsbehövande till en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med kapitlen II och V.

Artikel 19

Återkallande av status som subsidiärt skyddsbehövande

1. Den beslutande myndigheten ska återkalla en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande om

- a) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 16,
- b) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen efter att ha beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande borde ha varit eller är utesluten från att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17,
- c) tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen har förvrängt fakta, inklusive genom användning av falska handlingar, eller utelämnat fakta, och detta varit avgörande för att bevilja status som subsidiärt skyddsbehövande.

2. Den beslutande myndighet som har beviljat status som subsidiärt skyddsbehövande ska i varje enskilt fall visa att den person som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, aldrig borde ha beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande eller inte längre bör inneha status som subsidiärt skyddsbehövande av de skäl som anges i punkt 1 i denna artikel. Under återkallandeförfarandet ska artikel 66 i förordning (EU) 2024/1348 förordningen om asylförfaranden tillämpas.

KAPITEL VII

INNEHÅLLET I DE RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER FÖR PERSONER SOM BEVILJATS INTERNATIONELLT SKYDD
SOM FÖLJER AV DET INTERNATIONELLT SKYDDET

AVSNITT I

Gemensamma bestämmelser

Artikel 20

Allmänna regler

1. Utan att det påverkar de rättigheter och skyldigheter som följer av Genèvekonventionen, ska personer som beviljats internationellt skydd ha de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel.
2. Personer som beviljats internationellt skydd ska ha tillgång till rättigheter i enlighet med detta kapitel när internationellt skydd har beviljats och så länge vederbörande innehar flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
3. Om ett uppehållstillstånd inte utfärdats till en person som beviljats internationellt skydd inom 15 dagar efter beviljandet av internationellt skydd ska den berörda medlemsstaten vidta provisoriska åtgärder, såsom registrering eller utfärdande av ett dokument, för att säkerställa att den person som beviljats internationellt skydd har faktisk tillgång till de rättigheter som föreskrivs i detta kapitel, med undantag för dem som anges i artiklarna 25 och 27, tills dess att uppehållstillståndet utfärdats i enlighet med artikel 24.
4. Vid tillämpningen av detta kapitel i de fall där det har fastställts att en person har särskilda behov på grund av att vederbörande är till exempel en underårig, ett ensamkommande barn, en person med funktionsnedsättning, en äldre person, en gravid kvinna, en ensamstående förälder med ett underårigt eller vuxet beroende barn, ett offer för människohandel, en person med allvarlig sjukdom, en person med ett psykiatriskt tillstånd eller en person som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, ska de behöriga myndigheterna beakta dessa särskilda behov.
5. Vid tillämpningen av de bestämmelser i detta kapitel som rör underåriga ska de behöriga myndigheterna i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 21

Skydd mot avvisning

Principen om non-refoulement ska respekteras i enlighet med unionsrätten och internationell rätt.

Artikel 22

Information

De behöriga myndigheterna ska ge personer som beviljats internationellt skydd information om de rättigheter och skyldigheter som är knutna till flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, så snart som möjligt efter det att sådant skydd har beviljats. Denna information, som anges i bilaga I, ska

- a) lämnas på ett språk som den person som beviljats internationellt skydd förstår eller rimligen kan förväntas förstå och
- b) uttryckligen hänvisa till följderna av att inte uppfylla de skyldigheter som anges i artikel 27 om förflyttning inom unionen.

Artikel 23

Sammanhållning av familjer

1. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat som beviljade en person internationellt skydd ska i enlighet med nationella förfaranden utfärda uppehållstillstånd till familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd vilka inte för egen del uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd och som ansöker om uppehållstillstånd i den medlemsstaten, om punkt 3, 4 eller 5 i denna artikel inte är tillämplig och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.
2. Ett uppehållstillstånd som utfärdas i enlighet med punkt 1 ska ha samma sista giltighetsdag som det uppehållstillstånd som utfärdats till den person som beviljats internationellt skydd och ska kunna förnyas för lika lång tid som det uppehållstillstånd som utfärdades till den person som beviljats internationellt skydd. Giltighetstiden för det uppehållstillstånd som beviljas familjemedlemmen ska inte förlängas utöver den sista giltighetsdagen för det uppehållstillstånd som innehas av den person som beviljats internationellt skydd.
3. Uppehållstillstånd ska inte utfärdas enligt denna förordning till en familjemedlem som är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd i enlighet med kapitlen III och V.
4. Uppehållstillstånd ska inte utfärdas enligt denna förordning till en make/maka eller en ogift partner i ett stabilt förhållande om det finns starka indikationer på att äktenskapet eller partnerskapet ingicks enbart för att möjliggöra för den berörda personen att resa in i eller bosätta sig i den berörda medlemsstaten.
5. Om så krävs av skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning när det gäller den berörda familjemedlemmen, ska uppehållstillstånd inte utfärdas till den familjemedlemmen, och uppehållstillstånd som redan har utfärdats ska återkallas eller ska inte förnyas.
6. Familjemedlemmar som har beviljats ett uppehållstillstånd i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska ha de rättigheter som fastställs i artiklarna 25–32, 34 och 35.
7. Medlemsstaterna får tillämpa denna artikel på andra nära släktingar, inklusive syskon, som levde tillsammans som en del av familjen innan sökanden anlände till medlemsstatens territorium och är beroende av den person som beviljats internationellt skydd. Medlemsstaterna får tillämpa denna artikel på en gift underårig, förutsatt att det är i den underårigas intresse.

AVSNITT II

Rättigheter och skyldigheter avseende bosättning och vistelse

Artikel 24

Uppehållstillstånd

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska ha rätt till uppehållstillstånd så länge som de innehar flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
 2. Ett uppehållstillstånd ska utfärdas så snart som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har beviljats, och senast 90 dagar från dagen för delgivningen av beslutet att bevilja internationellt skydd, med användning av den enhetliga utformning som anges i förordning (EG) nr 1030/2002.
 3. Ett uppehållstillstånd ska utfärdas kostnadsfritt eller mot en avgift som inte överstiger den avgift som ska betalas av medborgare i den berörda medlemsstaten för utfärdande av identitetskort.
 4. Ett uppehållstillstånd ska ha en initial giltighetstid på minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och minst ett år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande.
- När uppehållstillstånden löper ut ska de förnyas med minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och med minst två år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande.

Förnyandet av uppehållstillstånd ska organiseras så att kontinuiteten säkras för den tillåtna uppehållsperioden utan något avbrott mellan den period som täcks av det utgående tillståndet och det förnyade tillståndet, förutsatt att den person som beviljats internationellt skydd handlar i överensstämmelse med relevant nationell rätt som fastställer de administrativa formaliteterna för förnyande.

5. De behöriga myndigheterna får återkalla eller vägra att förnya ett uppehållstillstånd endast om de har återkallat flyktingstatus i enlighet med artikel 14 eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 19.

Artikel 25

Resehandlingar

1. Om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen med avseende på en person som innehar flyktingstatus kräver något annat, ska behöriga myndigheter utfärda resehandlingar till personer som innehar flyktingstatus, i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen och som uppfyller de minimistandarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken som anges i förordning (EG) nr 2252/2004. Sådana resehandlingar ska vara giltiga i mer än ett år.

2. Om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen med avseende på en person som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande kräver något annat, ska behöriga myndigheter utfärda resehandlingar som överensstämmer med de minimistandarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken som motsvarar dem som anges i förordning (EG) nr 2252/2004 till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som inte kan få eller förnya ett nationellt pass. Sådana resehandlingar ska vara giltiga i mer än ett år.

3. Behöriga myndigheter i medlemsstater som inte deltar i Schengenregelverket ska, när de fullgör sina skyldigheter enligt punkterna 1 och 2 i denna artikel, utfärda resehandlingar i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen och som överensstämmer med ministandarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken som motsvarar dem som anges i förordning (EG) nr 2252/2004 till personer som innehar flyktingstatus, med beaktande av Internationella civila luftfartsorganisationens specifikationer, särskilt i dokument 9303 om maskinläsbara resehandlingar.

Behöriga myndigheter i medlemsstater som inte deltar i Schengenregelverket ska, när de fullgör sina skyldigheter enligt punkterna 1 och 2 i denna artikel, utfärda resehandlingar som överensstämmer med minimistandarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken som motsvarar dem som anges i förordning (EG) nr 2252/2004 till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som inte kan få eller förnya ett nationellt pass, med beaktande av Internationella civila luftfartsorganisationens specifikationer, särskilt i dokument 9303 om maskinläsbara resehandlingar.

Artikel 26

Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten

Personer som beviljats internationellt skydd ska ha rätt att röra sig fritt inom territoriet i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd, inbegripet rätt att välja sin bosättningsort inom det territoriet, på samma villkor och med samma begränsningar som de som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom det territoriet och som generellt befinner sig i samma situation.

Artikel 27

Förflyttning inom unionen

Personer som beviljats internationellt skydd ska inte ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat än den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd. Detta ska inte påverka deras rätt att

a) ansöka om och tillåtas bosätta sig i en annan medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens nationella rätt eller i enlighet med relevanta bestämmelser i unionsrätten eller i internationella avtal,

- b) fritt röra sig i enlighet med villkoren i artikel 21 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet.

AVSNITT III

Rättigheter avseende integration

Artikel 28

Tillträde till arbetsmarknaden

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska ha rätt att ta anställning eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de regler som allmänt tillämpas för yrket i fråga eller för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att skyddet har beviljats.
2. Personer som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på
 - a) anställningsvillkor, inbegripet minimiålder för anställning, och arbetsvillkor, inbegripet lön och uppsägning, arbetstider, ledighet och allmänna helgdagar, samt hälso- och säkerhetskrav på arbetsplatsen,
 - b) föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inbegripet de rättigheter och förmåner som sådana organisationer tillhandahåller,
 - c) arbetsmarknadsrelaterade utbildningsmöjligheter för vuxna, yrkesutbildning, inbegripet kurser för uppdatering av färdigheter, praktisk arbetslivserfarenhet,
 - d) informations- och rådgivningstjänster som tillhandahålls av arbetsförmedlingar.
3. Behöriga myndigheter ska om nödvändigt underlätta en fullständig tillgång till de verksamheter som avses i punkt 2 c och d.

Artikel 29

Tillträde till utbildning

1. Underåriga som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på tillträde till utbildningssystemet.

Personer som beviljats internationellt skydd ska fortsatt behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd för att kunna slutföra sin gymnasieutbildning, oavsett om de uppnår myndighetsålder.

2. Vuxna som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på tillträde till det allmänna utbildningssystemet, fortbildning eller omskolning.

Trots första stycket får behöriga myndigheter neka bidrag och lån till vuxna som beviljats internationellt skydd, om det är möjligt enligt nationell rätt.

Artikel 30

Tillgång till förfaranden för erkännande av kvalifikationer och validering av färdigheter

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd i samband med befintliga förfaranden för erkännande av utländska examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

2. Behöriga myndigheter ska underlätta för personer som beviljats internationellt skydd och som inte kan lägga fram skriftliga bevis på sina kvalifikationer att få fullständig tillgång till de förfaranden som avses i punkt 1 i denna artikel, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 2.2 och 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG⁽²⁰⁾.

3. Personer som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på tillgång till lämpliga system för bedömning, validering och erkännande av deras tidigare läranderesultat och erfarenhet.

Artikel 31

Social trygghet och socialt stöd

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska behandlas på samma sätt som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd med avseende på social trygghet och socialt stöd.

Tillgång till visst socialt stöd som fastställs i nationell rätt får villkoras av att personen som beviljats internationellt skydd faktiskt deltar i integrationsåtgärder, om deltagande i sådana åtgärder är obligatoriska och förutsatt att de är tillgängliga och kostnadsfria.

2. Trots punkt 1 får bestämmelsen om likabehandling med avseende på socialt stöd för personer som har status som subsidiärt skyddsbehövande begränsas till grundläggande förmåner, om det är möjligt enligt nationell rätt.

Grundläggande förmåner ska omfatta minst

- a) minimiinkomststöd,
- b) bistånd vid sjukdom eller graviditet,
- c) bistånd till föräldrar, inklusive bistånd för vård av barn, och
- d) bostadsstöd, i den mån dessa förmåner beviljas medborgare i den berörda medlemsstaten enligt nationell rätt.

Artikel 32

Hälso- och sjukvård

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska ha tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd.

2. Personer som beviljats internationellt skydd och som har särskilda behov, såsom gravida kvinnor, personer med funktionsnedsättning, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter, ska ges adekvat hälso- och sjukvård, inbegripet behandling av psykiatriska tillstånd när så behövs, på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat dem internationellt skydd.

Artikel 33

Ensamkommande barn

1. Så snart som möjligt efter att ett ensamkommande barn har beviljats internationellt skydd ska behöriga myndigheter vidta nödvändiga åtgärder, enligt nationell rätt, för att utse en förmyndare.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (EUT L 255, 30.9.2005, s. 22).

Behöriga myndigheter får låta samma person som varit företrädare enligt artikel 23.2 b i förordning (EU) 2024/1348 eller enligt artikel 27.1 b i direktiv (EU) 2024/1346 fortsätta som förmyndare, utan att det krävs att personen utses formellt.

De företrädare som avses i artikel 23.2 b i förordning (EU) 2024/1348 eller artikel 27.1 b i direktiv (EU) 2024/1346 ska kvarstå som ansvariga för de ensamkommande barnen till dess att en förmyndare är utsedd.

Organisationer eller fysiska personer vars intressen står i strid med, eller skulle kunna stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, ska inte kunna utses till förmyndare för det ensamkommande barnet i fråga.

Om en organisation utses som förmyndare ska den så snart som möjligt utse en fysisk person som ska vara ansvarig för att utföra uppdraget som förmyndare för det ensamkommande barnet i enlighet med denna förordning.

2. Förmyndaren ska vid tillämpningen av denna förordning och för att tillgodose barnets bästa och det ensamkommande barnets allmänna välbefinnande

- a) säkerställa att det ensamkommande barnet har tillgång till alla rättigheter som följer av denna förordning,
- b) bistå och, i tillämpliga fall, företräda det ensamkommande barnet om det ensamkommande barnets flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas, och
- c) i tillämpliga fall bistå med efterforskning av familjemedlemmar i enlighet med punkt 7.

Förmyndare ska

- a) ha nödvändig sakkunskap och få inledande och kontinuerlig lämplig utbildning om ensamkommande barns rättigheter och behov, inbegripet eventuella tillämpliga normer till skydd för barn,
- b) vara bundna av de regler om tystnadsplikt som finns enligt nationell rätt, avseende uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete,
- c) inte ha begått brott och överträdelser relaterade till barn, eller brott och överträdelser som föranleder allvariga tvivel om deras förmåga att ha en ansvarsfull roll när det gäller barn.

3. Behöriga myndigheter ska utse varje förmyndare att företräda ett proportionerligt och tillräckligt begränsat antal ensamkommande barn för att säkerställa att förmyndarna kan utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt och att ensamkommande barn har faktisk tillgång till sina rättigheter och förmåner.

4. Medlemsstaterna ska i enlighet med nationell rätt säkerställa att det finns entiteter, inbegripet rättsliga myndigheter, eller personer med ansvar för löpande tillsyn och övervakning av förmyndarna för att säkerställa att de utför sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

De entiteter och personer som avses i första stycket ska granska förmyndarnas arbete, särskilt om det finns indikationer på att förmyndare inte utför sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Sådana entiteter och personer ska utan dröjsmål pröva alla klagomål som ensamkommande barn lagt fram mot sina förmyndare.

De behöriga myndigheterna ska vid behov ersätta en person som agerar förmyndare, särskilt om de anser att den personen inte har utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

De behöriga myndigheterna ska på ett åldersanpassat sätt förklara för ensamkommande barn, och försäkra sig om att de förstår, hur de kan gå tillväga för att i förtroende och under säkra former lägga fram ett klagomål mot sina förmyndare.

5. Med beaktande av barnets bästa ska de behöriga myndigheterna placera ensamkommande barn

- a) hos en vuxen släkting,
- b) i en fosterfamilj,
- c) i boenden som utformats särskilt för att ta emot underåriga, eller

d) i andra typer av inkvartering som är lämpliga för underåriga.

De ensamkommande barnens åsikter ska beaktas i förhållande till deras ålder och mognad.

6. Så långt det är möjligt ska syskon hållas samman, med beaktande av de berörda ensamkommande barnens bästa och i synnerhet deras ålder och mognad. Ensamkommande barn ska byta inkvartering så sällan som möjligt.

7. Om efterforskningen av familjemedlemmar till ett ensamkommande barn påbörjades innan barnet beviljades internationellt skydd, ska den fortsätta efter det att internationellt skydd har beviljats. Om efterforskningen av familjemedlemmar inte redan har påbörjats ska det ske så snart som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har beviljats, förutsatt att det är för den underårigas bästa.

Om det kan föreligga ett hot mot den underårigas eller dennas familjs liv eller integritet, särskilt om dessa nära släktingar är kvar i ursprungslandet, ska det säkerställas att insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer sker konfidentiellt så att deras säkerhet inte äventyras.

Artikel 34

Tillgång till bostad

1. Personer som beviljats internationellt skydd ska ha tillgång till bostad på villkor som åtminstone är likvärdiga med dem som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom territoriet för den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd och som generellt befinner sig i samma situation.

2. Nationell utplaceringspraxis för personer som beviljats internationellt skydd ska säkerställa att personer som beviljats internationellt skydd behandlas likvärdigt såvida inte särbehandling är objektivt motiverad. Sådan nationell praxis ska säkerställa lika möjligheter när det gäller tillgång till bostäder.

Artikel 35

Tillgång till integrationsåtgärder

1. För att uppmuntra och underlätta integration i samhällslivet i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd ska personer som har beviljats internationellt skydd ha tillgång till integrationsåtgärder som tillhandahålls eller understöds av medlemsstaten och som beaktar deras specifika behov och anses lämpliga av de behöriga myndigheterna, särskilt språkkurser, samhällsorientering, integrationsprogram och yrkesutbildning.

2. Personer som beviljats internationellt skydd ska delta i integrationsåtgärder om deltagande är obligatoriskt i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd. Sådana integrationsåtgärder ska vara tillgängliga och kostnadsfria.

3. Genom undantag från punkt 2 i den här artikeln och utan att det påverkar artikel 31.1 andra stycket får medlemsstaterna ta ut en avgift för vissa obligatoriska integrationsåtgärder om den person som beviljats internationellt skydd har tillräckliga medel och kostnaderna inte innebär en orimlig börda för den person som beviljats internationellt skydd.

4. Behöriga myndigheter ska inte införa sanktioner mot personer som beviljats internationellt skydd om dessa inte kan delta i integrationsåtgärder på grund av omständigheter som de inte råder över.

Artikel 36

Återvandring

Bistånd får ges till personer som har beviljats internationellt skydd och som vill återvändra.

KAPITEL VIII
ADMINISTRATIVT SAMARBETE

Artikel 37

Samarbete

Varje medlemsstat ska för tillämpningen av denna förordning utse en nationell kontaktpunkt och meddela dess adress till kommissionen. Kommissionen ska meddela dessa uppgifter till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete och ett informationsutbyte mellan behöriga myndigheter.

Artikel 38

Personal

Myndigheter och andra organisationer som tillämpar denna förordning ska ha mottagit eller ska motta nödvändig utbildning och ska vara bundna av tystnadsplikt när det gäller all personlig information som de erhåller när de utför sitt uppdrag, i enlighet med nationell rätt.

KAPITEL IX
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 39

Övervakning och utvärdering

Senast den 13 juni 2028 och vart femte år därefter ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av denna förordning och, när så är lämpligt, föreslå nödvändiga ändringar.

Senast nio månader innan den relevanta tidsfrist som anges i första stycket löper ut ska medlemsstaterna vidarebefordra till kommissionen alla upplysningar som behövs för att utarbeta den rapport som avses i det stycket.

Artikel 40

Ändringar av direktiv 2003/109/EC

Direktiv 2003/109/EG ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 4.2 ska tredje stycket ersättas med följande:

"I fråga om personer som beviljats internationellt skydd ska hänsyn tas till perioden mellan datumet för ansökan om internationellt skydd på grundval av vilken det internationella skyddet beviljades och datumet för beviljande av uppehållstillstånd enligt artikel 24 i förordning (EU) 2024/1347 (*) vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>)."

2. I artikel 4 ska följande punkt läggas till:

"3a. Om en person som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat än den som beviljade internationellt skydd, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska den period för laglig vistelse i den medlemsstat som beviljade internationellt skydd som föregår en sådan situation inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

Genom undantag från första stycket, i synnerhet om den person som beviljats internationellt skydd visar att skälet till den otillåtna vistelsen eller bosättningen berodde på omständigheter som vederbörande inte rädde över, får medlemsstaterna i enlighet med sin nationella rätt föreskriva att beräkningen av den period som avses i punkt 1 inte ska avbrytas.”

3. I artikel 26 ska första stycket ersättas med följande:

”Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 januari 2006. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 4.2 tredje stycket och 4.3a senast den 12 juni 2026. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.”.

Artikel 41

Upphävande

Direktiv 2011/95/EU ska upphöra att gälla med verkan från och med den 12 juni 2026. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till denna förordning och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

I den mån rådets direktiv 2004/83/EG har fortsatt att vara bindande för medlemsstater som inte är bundna av direktiv 2011/95/EU, ska direktiv 2004/83/EG⁽²¹⁾ upphöra att gälla med verkan från och med den dag då de medlemsstaterna är bundna av den här förordningen. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till den här förordningen.

Artikel 42

Ikraftträdande och tillämplighet

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning ska tillämpas från och med den 1 juli 2026.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

⁽²¹⁾ Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 30.9.2004, s. 12).

BILAGA I

Information som ska tillhandahållas personer som beviljats internationellt skydd

Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats ska åtminstone följande information tillhandahållas personer som har beviljats internationellt skydd om de rättigheter och skyldigheter som rör deras flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. Informationen får vid behov tillhandahållas av olika myndigheter, tjänsteleverantörer eller relevanta kontaktpunkter.

I. Information om rättigheter och skyldigheter avseende bosättning och vistelse:

- a) Rätt till uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd (artikel 24):
 - Hur och var man ansöker om uppehållstillstånd och information om den behöriga myndigheten eller en relevant kontaktpunkt.
- b) Rätt till uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd (artikel 23):
 - Hur och var man ansöker om uppehållstillstånd och information om den behöriga myndigheten eller en relevant kontaktpunkt.
 - Information om de rättigheter som gäller för familjemedlemmar som har beviljats uppehållstillstånd.
- c) Rätt att begära en resehandling (artikel 25):
 - Hur och var man ansöker om en resehandling och information om den behöriga myndigheten eller en relevant kontaktpunkt.
- d) Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten och eventuella begränsningar av denna rörlighet (artikel 26):
 - I tillämpliga fall, kravet att bosätta sig eller registrera sig inom en viss kommun och information om den behöriga myndigheten eller en relevant kontaktpunkt.
- e) Rätt till fri rörlighet inom unionen (artikel 27):
 - Skyldigheten att vara bosatt i den medlemsstat som har beviljat internationellt skydd.
 - Rätten att röra sig inom Schengenområdet och villkoren för att utöva en sådan rättighet i enlighet med artikel 21 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och rätten att ansöka om och tillåtas bosätta sig i en annan medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens nationella rätt eller relevanta bestämmelser i unionsrätten eller i internationella avtal.
 - Möjliga sanktioner med avseende på beräkningen av år i enlighet med direktiv 2003/109/EG och återtagandeförfarandet enligt förordning (EU) 2024/1351 om den person som beviljats internationellt skydd inte följer de relevanta reglerna och utan tillstånd överskrider vistelsetiden, i strid med konventionen om tillämpning av Schengenavtalet, eller vistas eller är bosatt i en annan medlemsstat utan tillstånd.

II. Information om rättigheter avseende integration:

- a) Rätt till tillträde till arbetsmarknaden (artikel 28):
 - Administrativa krav för att få tillträde till arbetsmarknaden i form av anställning eller verksamhet som egenföretagare.
 - I tillämpliga fall, begränsningar i samband med anställning i offentlig tjänst.
 - Den relevanta arbetsförmedlingen eller kontaktpunkten för ytterligare information.
- b) Rätt till tillträde till utbildning för underåriga (artikel 29.1):
 - Minimialder för obligatorisk skolgång.

- I tillämpliga fall, administrativa krav för tillträde till utbildningssystemet.
 - c) Rätt till tillträde till det allmänna utbildningssystemet för vuxna (artikel 29.2)
 - Kraven, däribland administrativa krav, för tillträde till det allmänna utbildningssystemet.
 - d) Rätt till tillgång till förfaranden för erkännande av kvalifikationer och validering av färdigheter (artikel 30):
 - Behöriga nationella myndigheter eller relevanta kontaktpunkter för tillhandahållande av information om reglerade yrken som kan utövas först efter ett formellt erkännande av kvalifikationer och de administrativa förfaranden som ska genomföras i samband med ett sådant erkännande.
 - e) Information om lämpliga system för bedömning, validering och erkännande av tidigare läranderesultat och erfarenheter (artikel 30.3):
 - I tillämpliga fall, information om sådana system och en relevant kontaktpunkt där ytterligare information finns att tillgå.
 - f) Rätt till social trygghet på samma villkor som medborgare (artikel 31):
 - En relevant kontaktpunkt där ytterligare information finns att tillgå.
 - g) Rätt till socialt stöd (artikel 31):
 - I tillämpliga fall, en förteckning över förmåner som inte ges till personer som beviljats subsidiärt skydd.
 - En relevant kontaktpunkt där ytterligare information finns att tillgå.
 - h) Rätt till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare (artikel 32):
 - Allmän information om villkoren för tillgång till hälso- och sjukvård.
 - I tillämpliga fall, en kontaktpunkt för tjänster som är tillgängliga för offer för övergrepp, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling.
 - i) Rätt till tillgång till bostad på villkor som är likvärdiga med dem som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten (artikel 34).
 - I tillämpliga fall, grundläggande information om tillgängliga system för subventionerade bostäder.
 - I tillämpliga fall, krav på bosättning inom ramen för utplaceringspraxis.
 - En behörig myndighet eller en relevant kontaktpunkt där ytterligare information finns att tillgå.
 - j) Rätt till tillgång till integrationsåtgärder som anses lämpliga, med förbehåll för obligatoriskt deltagande i tillämpliga fall (artikel 35):
 - I tillämpliga fall, information om obligatoriska integrationsåtgärder.
 - En relevant kontaktpunkt där ytterligare information finns att tillgå.
- III. Information om särskilda rättigheter för ensamkommande barn (artikel 33):
- Information om rätten till en förmyndare och förmyndarens uppdrag.
 - Detaljerad information om hur man lämnar in ett klagomål mot en förmyndare.

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 2011/95/EU	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2 a	Artikel 3.3
Artikel 2 b	Artikel 3.4
Artikel 2 c	—
Artikel 2 d	Artikel 3.5
Artikel 2 e	Artikel 3.1
Artikel 2 f	Artikel 3.6
Artikel 2 g	Artikel 3.2
Artikel 2 h	Artikel 3.7
Artikel 2 i	Artikel 3.8
Artikel 2 j inledningsfrasen	Artikel 3.9 inledningsfrasen
Artikel 2 j första strecksatsen	Artikel 3.9 a
Artikel 2 j andra strecksatsen	Artikel 3.9 b
Artikel 2 j tredje strecksatsen	Artikel 3.9 c
Artikel 2 k	Artikel 3.10
Artikel 2.1	Artikel 3.11
Artikel 2 m	Artikel 3.12
Artikel 2 n	Artikel 13.3
—	Artikel 3.14, 13.15, 13.16, 13.17 och 3.18
Artikel 3	—
Artikel 4.1 och 4.2	Artikel 4.1 och 4.2
—	Artikel 4.3
Artikel 4.3 a–e	- (¹)
Artikel 4.4 och 4.5	Artikel 4.4 och 4.5
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6	Artikel 6
Artikel 7	Artikel 7

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2011/95/EU	Denna förordning
Artikel 8.1	Artikel 8.1
—	Artikel 8.2 och 8.3
Artikel 8.2	Artikel 8.4
—	Artikel 8.5 och 8.6
Artikel 9	Artikel 9
Artikel 10.1 och 10.2	Artikel 10.1 och 10.2
—	Artikel 10.3
Artikel 11.1	Artikel 11.1 första stycket
Artikel 11.2	Artikel 11.2 a och 11.2 b
Artikel 11.3	—
Artikel 12.1	Artikel 12.1
Artikel 12.2 a, b och c	Artikel 12.2 a, b och c
Artikel 12.3	Artikel 12.3
—	Artikel 12.4 och 12.5
Artikel 13	Artikel 13
Artikel 14.1	Artikel 14.1 a
Artikel 14.2	Artikel 14.4
Artikel 14.3 a	Artikel 14.1 b
Artikel 14.3 b	Artikel 14.1 c
Artikel 14.4 a	Artikel 14.1 d
Artikel 14.4 b	Artikel 14.1 e
Artikel 14.5	Artikel 14.2
Artikel 14.6	Artikel 14.3
—	Artikel 14.4
Artikel 15	Artikel 15
Artikel 16.1	Artikel 16.1
Artikel 16.2	Artikel 16.2 a och b
Artikel 16.3	Artikel 16.3
Artikel 17.1 a, b, c och –d	Artikel 17.1 a, b, c och d
Artikel 17.2	Artikel 17.2

EUT L, 22.5.2024		SV
Direktiv 2011/95/EU	Denna förordning	
Artikel 17.3	Artikel 17.3	
—	Artikel 17.4 och 17.5	
Artikel 18	Artikel 18	
Artikel 19.1	Artikel 19.1 a	
Artikel 19.2	Artikel 19.1 b	
Artikel 19.3 a	Artikel 19.1 b	
Artikel 19.3 b	Artikel 19.1 c	
Artikel 19.4	Artikel 19.2	
Artikel 21	Artikel 21	
Artikel 20.1	Artikel 20.1	
Artikel 22	Artikel 20.2	
Artikel 20.3	Artikel 20.4	
Artikel 20.4	Artikel 20.4	
Artikel 20.5	Artikel 20.5	
Artikel 21.1	Artikel 21	
Artikel 21.2	—	
Artikel 21.3	—	
Artikel 22	Artikel 22	
Artikel 23.1	—	
Artikel 23.2	Artikel 23.1 och 23.4	
—	Artikel 23.2	
Artikel 23.3	Artikel 23.3	
Artikel 23.4	Artikel 23.5	
Artikel 23.5	Artikel 23.7	
Artikel 24.1 första stycket	Artikel 24.2	
Artikel 24.2	Artikel 26.4 andra stycket	
Artikel 25	Artikel 25	
Artikel 26.1	Artikel 28.1	
Artikel 26.2	Artikel 28.2 c och d	
Artikel 26.3	Artikel 28.3	

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2011/95/EU	Denna förordning
Artikel 26.4	Artikel 31
Artikel 27	Artikel 29
Artikel 28.1 och 28.2	Artikel 30.1 och 30.2
—	Artikel 30.3
Artikel 29.1	Artikel 31.1 första stycket
—	Artikel 31.1 andra stycket
Artikel 29.2	Artikel 31.2
Artikel 30	Artikel 32
Artikel 31.1	Artikel 33.1 första stycket
—	Artikel 33.1 andra stycket
Artikel 31.2, 31.3, 31.4, 31.5 och 31.6	Artikel 33.2, 33.3, 33.4, 33.5, 33.6 och 33.7
Artikel 32	Artikel 34
Artikel 33	Artikel 26
Artikel 34	Artikel 35.1
—	Artikel 35.2
Artikel 35	Artikel 36
Artikel 36	Artikel 37
Artikel 37	Artikel 38
Artikel 38	Artikel 39
Artikel 39	—
—	Artikel 40
Artikel 40	Artikel 41
Artikel 41	Artikel 42
Artikel 42	—
(1) Se artikel 33.2 i förordning (EU) 2024/1348.	

2025/90926

25.11.2025

Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1347, 22 maj 2024)

1. Sidan 22, artikel 26

I stället för: "Personer som beviljats internationellt skydd ska ha rätt att röra sig fritt inom territoriet i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd, inbegripet rätt att välja sin bosättningsort inom det territoriet, på samma villkor och med samma begränsningar som de som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom det territoriet och som generellt befinner sig i samma situation."

ska det stå: "Personer som beviljats internationellt skydd ska ha rätt att röra sig fritt inom territoriet i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd, inbegripet rätt att välja sin bosättningsort inom det territoriet, på samma villkor och med samma begränsningar som de som gäller för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom den medlemsstatens territorium och som generellt befinner sig i samma situation."

2. Sidan 28, artikel 42, andra stycket

I stället för: "Denna förordning ska tillämpas från och med den 1 juli 2026."

ska det stå: "Denna förordning ska tillämpas från och med den 12 juni 2026."

2024/1348

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1348

av den 14 maj 2024

om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande
av direktiv 2013/32/EU

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 78.2 d,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttranden ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttranden ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Målet med denna förordning är att effektivisera, förenkla och harmonisera medlemsstaternas förfaranden genom att inrätta ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen. För att uppnå detta mål görs ett antal väsentliga ändringar av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU ⁽⁴⁾, och det direktivet bör upphävas och ersättas av en förordning. Hänvisningar till det upphävda direktivet bör anses som hänvisningar till denna förordning.
- (2) En gemensam asylpolitik som bygger på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad enligt New York-protokollet av den 31 januari 1967 (*Genèvekonventionen*), är en integrerad del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för tredjelandsmedborgare och statslösa personer som söker skydd i unionen. En sådan politik bör bygga på principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, även i finansiellt avseende, mellan medlemsstaterna.
- (3) Det gemensamma europeiska asylsystemet (*Ceas*) bygger på gemensamma normer för asylofföranden, erkännande och skydd på unionsnivå samt mottagningsvillkor och inrättar ett system för att avgöra vilken medlemsstat som ansvarar för prövningen av en ansökan om internationellt skydd. Trots de framsteg som gjorts med utvecklingen av *Ceas* finns det fortfarande märkbara skillnader mellan medlemsstaterna vad gäller de förfaranden som används, erkännandegraden, den typ av skydd som beviljas och nivån på de materiella mottagningsvillkor och förmåner som ges sökande och personer som beviljats internationellt skydd. Dessa skillnader utgör betydande drivkrafter bakom sekundära förflyttningar och undergräver målet att säkerställa att alla sökande i *Ceas* får lika behandling oavsett var i unionen de ansöker om internationellt skydd.
- (4) I sitt meddelande av den 6 april 2016 För en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa fastställde kommissionen prioriterade områden inom vilka *Ceas* bör förbättras strukturellt, nämligen inrättandet av ett hållbart och rättvist system för att avgöra vilken medlemsstat som ansvarar för att pröva en ansökan om internationellt skydd, förstärkningen av Eurodacsystemet, åstadkommandet av större konvergens i asylsystemet, förebyggandet av sekundära förflyttningar inom unionen samt ett utökat uppdrag för Europeiska unionens asylbyrå, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 ⁽⁵⁾ (*asylbyrån*). Detta

⁽¹⁾ EUT C 75, 10.3.2017, s. 97 och EUT C 155, 30.4.2021, s. 64.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 67 och EUT C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 29.6.2013, s. 60).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

meddelande ligger i linje med Europeiska rådets uppmaning den 18–19 februari 2016 om att framsteg måste ske i riktning mot en reformering av unionens befintliga regelverk så att en human, rättvis och effektiv asylpolitik kan säkerställas. I det meddelandet föreslås också en väg framåt i linje med det helhetsgrepp på migration som Europaparlamentet tog upp i sin resolution av den 12 april 2016 om *situationen i Medelhavet och behovet av ett helhetsgrepp på migration i EU*.

- (5) För att åstadkomma ett välfungerande Ceas bör betydande framsteg göras i fråga om konvergensen mellan de nationella asylsystemen. De nuvarande asylförfarandena, som skiljer sig betydligt mellan olika medlemsstater, bör ersättas med ett gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla internationellt skydd, som är tillämpligt i alla medlemsstater i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 (*) och som säkerställer att förfarandet genomförs effektivt och inom rimlig tid. Ansökningar om internationellt skydd som görs av tredjelandsmedborgare och statslösa personer bör prövas i ett förfarande som styrs av samma regler, oavsett i vilken medlemsstat ansökan lämnas in, för att säkerställa att ansökningar om internationellt skydd behandlas lika och att den enskilda sökanden erbjuds tydlighet och rättssäkerhet.
- (6) Denna harmonisering av och konvergens mellan de nationella asylsystemen bör uppnås utan att hindra medlemsstaterna från att införa eller behålla mer gynnsamma bestämmelser när detta föreskrivs i denna förordning.
- (7) Ett gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla internationellt skydd bör begränsa sekundära förflyttningar av sökande av internationellt skydd mellan medlemsstaterna, i de fall då dessa förflyttningar orsakas av skillnader i de rättsliga ramarna, genom att effektivisera förfarandena och genom att klargöra sökandenas rättigheter och skyldigheter samt följderna av att inte uppfylla dessa skyldigheter, och genom att skapa lika villkor för tillämpningen av förordning (EU) 2024/1347 i medlemsstaterna.
- (8) Denna förordning bör tillämpas på alla ansökningar om internationellt skydd som görs på medlemsstaternas territorium, även de som görs vid den yttre gränsen, i medlemsstaternas territorialhav eller i transitzoner, samt på återkallande av internationellt skydd. Personer som söker internationellt skydd och som befinner sig på en medlemsstats territorialhav bör få landstiga och få sin ansökan prövad i enlighet med denna förordning.
- (9) Denna förordning bör tillämpas på ansökningar om internationellt skydd i ett förfarande där det prövas om sökanden kan beviljas internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347. Utöver det internationella skyddet får medlemsstaterna även bevilja annan nationell humanitär status enligt sin nationella rätt till dem som inte är berättigade till flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. För att effektivisera förfarandena i medlemsstaterna bör dessa även ha möjlighet att tillämpa denna förordning på ansökningar om varje form av sådant annat skydd.
- (10) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning är medlemsstaterna bundna av sina förpliktelser enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i.
- (11) Det bör vara möjligt att mobilisera medlen från Asyl-, migrations- och integrationsfonden, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 (*), och andra relevanta unionsfonder (*fonderna*) för att ge stöd till medlemsstaternas insatser för att tillämpa den här förordningen, i enlighet med reglerna för användningen av de relevanta fonderna och utan att det påverkar andra prioriteringar som stöds av fonderna. I detta sammanhang bör medlemsstaterna kunna utnyttja anslagen inom ramen för sina respektive program, inklusive de belopp som görs tillgängliga efter halvtidsöversynen. Särskilt kan åtgärder som vidtas av medlemsstaterna för att inrätta tillräcklig kapacitet för att genomföra gränsförfarandet få ekonomiskt stöd från de fonder som är tillgängliga inom den fleråriga budgetramen 2021–2027. Det bör vara möjligt att göra ytterligare stöd inom ramen för de tematiska delarna tillgängligt, särskilt för de medlemsstater som kan behöva öka sin kapacitet vid de yttre gränserna eller som står inför särskilt tryck på eller har särskilda behov i fråga om sina asyl- och mottagningssystem och sina yttre gränser.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

(†) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (EUT L 251, 15.7.2021, s. 1).

- (12) Asylbyrån bör ge medlemsstaterna nödvändigt operativt och tekniskt bistånd när de tillämpar denna förordning, särskilt genom att bidra med experter som bistår de nationella myndigheterna vid mottagande och registrering av ansökningar om internationellt skydd och som bistår den beslutande myndigheten när den utför sina uppgifter, inbegripet vid prövningen av ansökningar om internationellt skydd, och genom att ge uppdaterad information och analyser om tredjeländer, däribland information om ursprungsland och vägledning om situationen i specifika ursprungsländer. Vid tillämpning av denna förordning bör medlemsstaterna ta hänsyn till de operativa standarder, indikatorer, riktlinjer och bästa praxis som har utvecklats av asylbyrån.
- (13) För ett korrekt erkännande av de personer som är i behov av skydd som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen eller som personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, bör varje sökande få effektiv tillgång till förfarandet, möjlighet att samarbeta fullt ut samt att effektivt kommunicera med behöriga myndigheter särskilt för att lägga fram alla relevanta omständigheter i sitt ärende, och tillräckliga förfarandegarantier för att kunna föra sin talan genom alla skeden i förfarandet.
- (14) Sökanden bör ges en faktisk möjlighet att för de behöriga myndigheterna lägga fram alla faktorer som är tillgängliga för honom eller henne och som underbygger ansökan eller som är relevanta för förfarandena i enlighet med denna förordning. Av detta skäl bör sökanden, med vissa begränsade undantag, ha rätt att bli hörd i en personlig intervju för att avgöra om hans eller hennes ansökan kan tas upp till prövning eller, i tillämpliga fall, för prövningen av ansökan i sak. Om sökanden är oförmögen att delta i den personliga intervjun, kan myndigheterna begära att sökanden tillhandahåller ett läkarintyg. För att rätten till en personlig intervju ska kunna omsättas i praktiken bör sökanden vid behov bistås av en tolk för att säkerställa ändamålsenlig kommunikation och ges möjlighet att på ett uttömmande sätt redogöra för sin ansökan. Sökanden bör få tillräckligt med tid att förbereda sig och samråda med sin rättsliga rådgivare eller en annan rådgivare som enligt nationell rätt är godkänd eller tillåten att tillhandahålla rättsliga råd (rättslig rådgivare) eller en person som har anförtratts uppgiften att tillhandahålla rättslig rådgivning. Under intervjun bör sökanden få bistås av sin rättsliga rådgivare. Den personliga intervjun bör genomföras under villkor som säkerställer tillbörlig integritet och konfidentialitet och av personal med lämplig utbildning och kompetens, vid behov även experter som utplacerats av asylbyrån eller personal från andra medlemsstaters myndigheter. Om intervjun om prövning i sak inte genomförs i syfte att säkerställa snabb tillgång till internationellt skydd, bör detta inte påverka skyldigheten att pröva huruvida sökanden uppfyller villkoren i förordning (EU) 2024/1347 för att beviljas flyktingstatus innan man prövar om sökanden uppfyller villkoren för att beviljas subsidiärt skydd. Eftersom den personliga intervjun är en grundläggande del av prövningen av ansökan bör det göras en upptagning av intervjun, och sökandena samt deras företrädare och rättsliga rådgivare bör ges tillgång till rapporten från eller utskrifterna av den intervjun så snart som möjligt efter det att den har ägt rum och i alla händelser i god tid innan den beslutande myndigheten fattar ett beslut.
- (15) Den personliga intervjun är en grundläggande del av ett effektivt och rättvist asylförfarande. För att säkerställa en optimal miljö för kommunikation bör intervjuer företrädesvis ske med fysisk närvaro av den sökande, och distansintervjuer genom videokonferens bör även i fortsättningen endast ske undantagsvis. Förutom av folkhälsoskäl kan det finnas legitima skäl för den beslutande myndigheten att använda sig av distansintervjuer genom videokonferens, t.ex. när den sökande på grund av sårbarhets inte kan resa eller av hälsoskäl eller familjeskäl svårigen kan resa, samt vid genomförande av intervjuer med sökande i förvar, i utomeuropeiska territorier eller i situationer då det krävs deltagande på distans av en tolk med specialistkompetens. Vid distansintervjuer bör den beslutande myndigheten vara skyldig att tillämpa alla förfarandegarantier som används vid intervjuer med fysisk närvaro av den sökande för att säkerställa integritet och konfidentialitet samt vederbörligen beakta dataskyddet. Huruvida det är lämpligt med distansintervju genom videokonferens bör bedömas individuellt före intervjun, eftersom distansintervjuer kanske inte är lämpliga för alla asylsökande på grund av deras unga ålder, syn- eller hörselnedsättning eller deras mentala hälsa, med särskild hänsyn till vissa sårbara grupper, såsom sökande som har utsatts för tortyr eller är traumatiserade. Barnens bästa bör sättas i främsta rummet. Man bör särskilt beakta eventuella tekniska svårigheter som kan ha en störande effekt på intervjun, leda till en ofullständig eller obegripelig upptagning av intervjun eller påverka lagring och hämtning av upptagningen.
- (16) Det ligger i såväl medlemsstatens som sökandens intresse att sökanden i ett mycket tidigt skede får fullständig information om det förfarande som ska följas och om sina rättigheter och skyldigheter. Dessutom är det viktigt att redan vid det administrativa förfarandet säkerställa ett korrekt erkännande av internationellt skyddsbehov, genom att tillhandahålla information av hög kvalitet och rättsligt stöd som leder till ett effektivare beslutsfattande av högre kvalitet. Tillgång till rättslig rådgivning samt rättsligt bistånd och biträde bör därför vara en integrerad del av det gemensamma förfarandet för internationellt skydd. Så snart som möjligt efter registrering av en ansökan om internationellt skydd bör sökanden på begäran kostnadsfritt få rättslig rådgivning under det administrativa

förfarandet. För att säkerställa ett effektivt skydd av sökandens rättigheter, särskilt rätten till försvar och principen om rättvis behandling, bör sökande, på begäran och i enlighet med villkoren i denna förordning, vidare tillhandahållas kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde under överklagandeförfarandet. Det bör också vara möjligt för medlemsstaterna att föreskriva kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde under det administrativa förfarandet i enlighet med nationell rätt.

- (17) Vissa sökande kan vara i behov av särskilda förfarandegarantier på grund av t.ex. ålder, kön, sexuell läggning, könsidentitet, funktionsnedsättning, allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom eller ohälsa, även som en följd av tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt, sexuellt eller könsrelaterat våld. Det är nödvändigt att bedöma om en enskild sökande har behov av särskilda förfarandegarantier.
- (18) Relevant personal vid medlemsstaternas behöriga myndigheter samt den medicinska yrkesutövare eller psykolog som bedömer sökandens behov av särskilda förfarandegarantier bör ha lämplig utbildning för att kunna upptäcka tecken på sårbarhet hos sökande som kan behöva särskilda förfarandegarantier och tillgodose dessa behov när de har fastställts.
- (19) Denna förordning påverkar inte kommissionens möjlighet att i enlighet med artikel 13 i förordning (EU) 2021/2303 begära att asylbyråerna ska utarbeta operativa standarder, indikatorer, riktlinjer och bästa praxis avseende genomförandet av unionsrätten på asylområdet.
- (20) Sökande som konstateras vara i behov av särskilda förfarandegarantier bör ges det stöd som behövs för att faktisk och effektiv tillgång till förfarandena. Om det inte är möjligt att ge ett adekvat stöd inom ramen för ett påskyndat prövningsförfarande eller ett gränsförfarande, bör en sökande som är i behov av särskilda förfarandegarantier undantas från dessa förfaranden.
- (21) För att åstadkomma verklig jämställdhet mellan kvinnliga och manliga sökande bör prövningsförfarandet ta hänsyn till könsrelaterade aspekter. Särskilt bör personliga intervjuer utformas på ett sätt som gör det möjligt för såväl kvinnliga som manliga sökande att tala fritt om sina tidigare erfarenheter, inbegripet i fall som involverar förföljelse på grund av kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Av denna anledning bör sökande få en faktisk möjlighet att bli intervjuade åtskilt från sin make, partner eller andra familjemedlemmar. Om sökanden begär det och det är möjligt, bör intervjuaren och tolkarna vara av det kön som sökanden föredrar. Komplexa könsrelaterade aspekter bör tillmätas vederbörlig vikt i alla förfaranden.
- (22) Om det är nödvändigt och vederbörligen motiverat för prövningen av en ansökan om internationellt skydd, bör de behöriga myndigheterna kunna kräva att sökanden kroppsvisiteras eller att hans eller hennes tillhörigheter söks igenom. Dessa tillhörigheter kan omfatta elektronisk utrustning, såsom bärbara datorer, datorplattor eller mobiltelefoner. Alla sådana kroppsvisiteringar eller genomsökningar bör utföras på ett sätt som respekterar de grundläggande rättigheterna och proportionalitetsprincipen.
- (23) Medlemsstaterna bör sätta barnets bästa i främsta rummet när de tillämpar denna förordning, i enlighet med artikel 24 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) och FN:s konvention om barnets rättigheter från 1989. Vid bedömningen av vad som är barnets bästa bör medlemsstaterna särskilt ta vederbörlig hänsyn till den underårigas välfärd och sociala utveckling, inklusive hans eller hennes bakgrund. Med beaktande av artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter rörande barnets rätt att höras bör den beslutande myndigheten ge den underåriga möjlighet till en personlig intervju, såvida detta inte strider mot barnets bästa. Den beslutande myndigheten bör anordna en personlig intervju för en underårig med beaktande särskilt av hans eller hennes ålder och mognad.
- (24) Utan att det påverkar medlemsstaternas befogenhet i fråga om förvärv av medborgarskap och det faktum att det enligt internationell rätt ankommer på varje medlemsstat att med vederbörligt beaktande av unionsrätten fastställa villkoren för förvärv och förlust av medborgarskap, bör medlemsstaterna vid tillämpning av denna förordning respektera sina internationella skyldigheter gentemot statslösa personer i enlighet med internationella människorättsinstrument, inbegripet i tillämpliga fall konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning, vilken antogs i New York den 28 september 1954. När så är lämpligt bör medlemsstaterna sträva efter att identifiera statslösa personer och stärka skyddet av dem och på så sätt göra det möjligt för statslösa personer att komma i åtnjutande av centrala grundläggande rättigheter och minska risken för diskriminering eller ojämk behandling.
- (25) Om det efter en grundlig bedömning av de behöriga nationella myndigheterna kan konstateras att sökanden utgör en fara för nationell säkerhet eller allmän ordning, särskilt vad avser allvarlig brottslighet eller terrorism, bör en

medlemsstat ha möjlighet att göra undantag från sökandens rätt att stanna kvar på dess territorium under det administrativa förfarandet, under förutsättning att tillämpning av ett sådant undantag inte leder till att sökanden avlägsnas till ett tredjeland i strid med principen om non-refoulement.

- (26) Det gemensamma förfarandet innebär en effektivisering av tidsfristerna för när en person får tillgång till förfarandet och för den beslutande myndighetens prövning av ansökan. Som en flexibilitetsåtgärd bör dessa tidsfrister undantagsvis kunna förlängas, eftersom ett oproportionellt stort antal ansökningar som görs inom samma tidsperiod riskerar att fördröja tillgången till förfarandet och prövningen av ansökningarna. För att säkerställa en effektiv process bör det emellertid vara en sista utväg att förlänga dessa tidsfrister med tanke på att medlemsstaterna regelbundet bör se över sina behov för att upprätthålla ett effektivt asylsystem, inbegripet att vid behov utarbeta beredskapsplaner och med beaktande av att asylbyråer bör ge medlemsstaterna nödvändigt operativt och tekniskt bistånd. Om medlemsstaterna förutser att de inte kommer att kunna iakttä tidsfristerna, bör de begära hjälp från asylbyråer. Om ingen sådan begäran görs, och asylsystemet i en medlemsstat till följd av det oproportionellt stora trycket blir ineffektivt för Ceas funktionssätt, bör asylbyråer på grundval av en genomförandeakt från rådet på förslag av kommissionen kunna vidta åtgärder för att bistå den berörda medlemsstaten.
- (27) Tillgången till det gemensamma förfarandet bör bygga på ett tillvägagångssätt i tre steg, som består i att göra, registrera och lämna in en ansökan. Det första steget som utlöser tillämpningen av denna förordning är att göra en ansökan. En tredjelandsmedborgare eller statslös person anses ha gjort en ansökan när han eller hon uttrycker sin önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat. Om ansökan tas emot av en myndighet som inte är ansvarig för att registrera ansökningar, bör medlemsstaterna i enlighet med sina interna förfaranden och sin interna organisation tillämpa denna förordning så att effektiv tillgång till förfarandet säkerställs. Det bör vara möjligt att uttrycka önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat utan att använda en specifik formulering, och den enskilda sökanden behöver inte nödvändigtvis använda särskilda ord som *internationellt skydd*, *asyl* eller *subsidiärt skydd*. Det avgörande bör vara att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen uttrycker en rädsla för förföljelse eller allvarlig skada vid återkomst till sitt ursprungsland eller, i fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin stadigvarande bosättning. Om tvivel föreligger om huruvida ett visst uttalande kan tolkas som en ansökan om internationellt skydd, bör tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen uttryckligen tillfrågas om han eller hon önskar erhålla internationellt skydd. Sökanden bör så snart han eller hon gör en ansökan åtnjuta de rättigheter som anges i denna förordning och i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346⁽⁹⁾.
- (28) En ansökan bör registreras utan dröjsmål efter det att den har gjorts. I det skedet bör de behöriga myndigheter som ansvarar för registreringen av ansökningar, eller av asylbyråer utplacerade experter som bistår dem med denna uppgift, registrera ansökan tillsammans med sökandens personuppgifter. Dessa myndigheter eller experter bör informera sökanden om hans eller hennes rättigheter och skyldigheter, samt konsekvenserna för sökanden om skyldigheterna inte uppfylls. Organisationer som arbetar med de behöriga myndigheterna och bistår dem bör också kunna lämna denna information. Sökanden bör få en handling som visar att en ansökan har gjorts och registrerats. Tidsfristen för att lämna in en ansökan börjar löpa vid den tidpunkt då ansökan registreras.
- (29) Inlämnandet av ansökan är den handling som formaliserar ansökan om internationellt skydd. Sökanden bör ges nödvändig information om hur och var ansökan ska lämnas in och även ges faktisk möjlighet att lämna in den. I detta skede måste han eller hon så snart som möjligt lägga fram alla nödvändiga faktorer och handlingar som han eller hon förfogar över för att underbygga ansökan och göra den fullständig, såvida inget annat anges i denna förordning. Tidsfristen för det administrativa förfarandet börjar löpa vid den tidpunkt då en ansökan lämnas in. Kort efter det att ansökan har lämnats in bör sökanden ges en handling som visar hans eller hennes status som sökande.
- (30) Det är särskilt viktigt att säkerställa att underåriga får information på ett barnvänligt sätt.
- (31) Sökanden bör skriftligen och om nödvändigt muntligen få korrekt information om sina rättigheter och skyldigheter i lämplig tid och på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Med beaktande av det faktum att en ansökan avslås eller förklaras som implicit återkallad om en sökande t.ex. vägrar att samarbeta med de nationella myndigheterna genom att framför allt inte tillhandahålla de faktorer som krävs för prövningen av ansökan eller genom att inte lämna sina fingeravtryck eller sin ansiktsbild, är det nödvändigt att sökanden har informerats om konsekvenserna av att dessa skyldigheter inte efterlevs.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

- (32) För att kunna fullgöra sina skyldigheter bör personalen vid de myndigheter som tillämpar denna förordning ha lämplig kunskap och få utbildning inom området internationellt skydd, däribland med stöd av asylbyrå. De bör också få lämpliga medel, inbegripet tillräckligt kompetent personal, och vägledning för att kunna utföra sina uppgifter på ett verkningfullt sätt. Varje medlemsstat bör därför regelbundet bedöma den beslutande myndighetens och övriga behöriga myndigheters behov för att säkerställa att de alltid kan handlägga ansökningar om internationellt skydd på ett ändamålsenligt sätt, särskilt när det finns ett oproportionellt stort antal ansökningar under en och samma tidsperiod.
- (33) För effektiv tillgång till prövningsförfarandet vid gränsövergångar och i förvarsanläggningar bör information om möjligheten att göra en ansökan om internationellt skydd göras tillgänglig. Den grundläggande kommunikation som krävs för att de behöriga myndigheterna ska kunna förstå om en person uttrycker sin önskan om att göra en ansökan om internationellt skydd bör säkerställas genom tolkningsarrangemang.
- (34) Denna förordning bör föreskriva möjligheten för en sökande att lämna in en ansökan för vuxna personer som behöver hjälp för att utöva sin rättsliga handlingsförmåga och underåriga som enligt nationell rätt inte har rättslig handlingsförmåga att lämna in en ansökan i eget namn. Det bör vara tillåtet att pröva dessa ansökningar gemensamt.
- (35) För att säkerställa att ensamkommande barn har effektiv tillgång till förfarandet och kan utnyttja sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter enligt den här förordningen, förordning (EU) 2024/1351^(*), direktiv (EU) 2024/1346 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358^(**), bör en företrädare utses för dem, inbegripet om sökanden vid någon tidpunkt under asylförfarandet konstateras vara ett ensamkommande barn. Företrädaren bör hjälpa och vägleda den underåriga genom förfarandet i syfte att värna om barnets bästa och bör särskilt bistå vid inlämnandet av ansökan och vid den personliga intervjun. Företrädaren bör vid behov lämna in ansökan på den underårigas vägnar. En person bör utses för att bistå ensamkommande barn till dess att en företrädare har utsetts, bland annat, i tillämpliga fall, vid förfarandet för åldersbedömning och de förfaranden som föreskrivs i förordning (EU) 2024/1351 och förordning (EU) 2024/1358. För att ensamkommande barn ska få ett effektivt stöd bör företrädare eller en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare få ansvar för ett proportionellt och begränsat antal ensamkommande barn samtidigt, under normala omständigheter högst 30 ensamkommande barn. Medlemsstaterna bör utse administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter som ansvarar för regelbunden tillsyn av dessa företrädare när de utför sitt uppdrag. Ett ensamkommande barn bör ha rätt att lämna in en ansökan i eget namn om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt. För att skydda det ensamkommande barnets rättigheter och förfarandegarantier bör ansökan, om barnet inte har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt, lämnas in av företrädaren så snart som möjligt med beaktande av barnets bästa. Det faktum att ett ensamkommande barn lämnar in en ansökan i eget namn bör inte förta honom eller henne rätten till en företrädare.
- (36) För att säkerställa att handläggningen av ansökningar om internationellt skydd genomförs med vederbörlig hänsyn till barnets rättigheter, bör det tillhandahållas särskilda barnorienterade förfarandegarantier och särskilda mottagningsvillkor för underåriga. Om det med anledning av en sökandes uttalanden finns skäl att betvivla att sökanden är underårig, bör den beslutande myndigheten ha möjlighet att göra en åldersbedömning av den berörda personen. Tvivel avseende en sökandes ålder kan uppkomma när denna påstår sig vara underårig men även då denna påstår sig vara vuxen. Eftersom ensamkommande barn, som sannolikt saknar id-handlingar eller andra handlingar, är särskilt sårbara, är det särskilt viktigt att man säkerställer starka garantier för att säkerställa att sådana sökande inte blir föremål för felaktiga eller orimliga förfaranden för åldersbedömning.

(*) Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

(**) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometrisk data för effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framtällningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

- (37) I samtliga fall bör åldersbedömningarna genomföras på sådant sätt att barnets bästa kommer i främsta rummet under hela förfarandet. En åldersbedömning bör genomföras i två steg. I ett första steg bör det göras en multidisciplinär bedömning, som kan inbegripa en psykosocial bedömning samt andra icke-medicinska metoder, såsom en intervju, en visuell bedömning utifrån utseende eller en bedömning av dokumentation. En sådan bedömning bör göras av yrkesutövare med sakkunskap i fråga om åldersbedömning och barns utveckling, såsom socialarbetare, psykologer eller barnläkare, i syfte att bedöma olika faktorer, såsom fysiska, psykologiska, utvecklingsrelaterade, miljörelaterade och kulturella faktorer. Om resultatet av den multidisciplinära åldersbedömningen inte är entydigt, bör den beslutande myndigheten i ett andra steg ha möjlighet att – som en sista utväg och med full respekt för individens värdighet – begära en medicinsk undersökning. Om olika förfaranden står till förfogande, bör man vid en medicinsk undersökning prioritera de minst invasiva förfarandena innan man tillgriper mer invasiva förfaranden, med beaktande av vägledning från asylbyrån när så är relevant. Om resultatet efter åldersbedömningen fortsatt inte är entydigt, bör den beslutande myndigheten utgå från att sökanden är underårig.
- (38) För att kunna garantera sökandens rättigheter bör beslut om alla ansökningar om internationellt skydd fattas på grundval av faktorer, objektivt och opartiskt och på individuell basis efter en ingående prövning som beaktar alla faktorer som sökanden lagt fram och hans eller hennes individuella omständigheter. För att säkerställa en noggrann prövning av ansökan bör den beslutande myndigheten ta hänsyn till relevant, precis och uppdaterad information om den rådande situationen i sökandens ursprungsland vid tidpunkten för beslutet om ansökan. Denna information kan erhållas från asylbyrån och andra källor, t.ex. FN:s flyktingkommissariat. Den beslutande myndigheten bör i förekommande fall även ta hänsyn till den gemensamma analys av situationen i specifika ursprungsländer och de vägledningar som har tagits fram av asylbyrån. Ett eventuellt uppskjutande av slutförandet av förfarandet bör vara till fullo förenligt med medlemsstaternas skyldigheter enligt förordning (EU) 2024/1347 och med rätten till god förvaltning, utan att det påverkar effektiviteten och rättvisan i förfarandet enligt denna förordning.
- (39) För att garantera sökandens rättigheter bör ett beslut om hans eller hennes ansökan ges skriftligen. Om beslutet innebär att internationellt skydd inte beviljas, bör sökanden meddelas de faktiska och rättsliga skäl som beslutet grundar sig på samt ges information om följderna av beslutet och om hur det kan överklagas.
- (40) För att effektivisera förfarandena och minska risken för avvikande och sannolikheten för oötlåtna förflyttningar bör det inte förekomma några luckor i förfarandet mellan utfärdandet av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd och av ett beslut om återvändande. Ett beslut om återvändande bör omedelbart utfärdas till sökande vars ansökningar avslås. Utan att det påverkar tillämpningen av rätten till ett effektivt rättsmedel, bör beslutet om återvändande antingen vara en del av beslutet om avslag på en ansökan om internationellt skydd eller, om det är en separat akt, utfärdas samtidigt och tillsammans med avslagsbeslutet eller utan dröjsmål därefter.
- (41) Vid utlämning, överlämnande eller överföring från en internationell brottnömsdomstol eller tribunal till ett tredjeland eller en annan medlemsstat kan den relevanta behöriga myndigheten ta hänsyn till faktorer som beaktades vid beslutet om utlämningen, överlämnandet eller överföringen och som kan vara relevanta för en bedömning av risken för direkt eller indirekt refoulement.
- (42) Det är nödvändigt att beslut om ansökningar om internationellt skydd fattas av myndigheter vars personal har lämplig kunskap och har fått lämplig utbildning, inbegripet relevant utbildning från asylbyrån, om relevanta tillämpliga normer på området för asyl- och flyktinglagstiftning, och att de utför sina uppgifter i överensstämmelse med de tillämpliga etiska principerna. Detta bör gälla för personal vid myndigheter från andra medlemsstater och experter från asylbyrån som utplaceras för att bistå den beslutande myndigheten i en medlemsstat vid prövningen av ansökningar om internationellt skydd.
- (43) Utan åsidosättande av kraven på en adekvat och fullständig prövning av en ansökan om internationellt skydd, ligger det i såväl medlemsstaternas som sökandenas intresse att ett beslut fattas så snart som möjligt. Maximala tidsfrister för hur länge ett administrativt förfarande får pågå bör fastställas för att effektivisera förfarandet för internationellt skydd. På detta sätt bör sökandena på så kort tid som möjligt kunna få ett beslut om sin ansökan i alla medlemsstaterna, och därmed säkerställs ett snabbt och effektivt förfarande.
- (44) I syfte att i vissa fall förkorta den totala tidsåtgången för förfarandet bör medlemsstaterna, i enlighet med sina nationella behov, kunna vara flexibla och prioritera prövningen av en viss ansökan genom att behandla den före andra, tidigare gjorda ansökningar. Prioritering av prövningen av ansökningar bör ske utan att de normalt tillämpliga förfarandena, särskilt bedömningen av huruvida en ansökan kan tas upp till prövning eller det påskyndade prövningsförfarandet, tidsfristerna, principerna och garantierna frångås. Kravet enligt denna förordning på att pröva

vissa ansökningar i enlighet med det påskyndade förfarandet eller gränsförfarandet bör därför inte påverka medlemsstaternas möjlighet att besluta om huruvida sådana ansökningar ska prioriteras eller inte. Under vissa omständigheter, särskilt när familjer med underåriga är föremål för gränsförfarandet, bör medlemsstaterna prioritera prövning av deras ansökan.

- (45) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att neka prövning av en ansökan, t.ex. när ett land som inte är en medlemsstat betraktas som sökandens första asylland eller ett säkert tredjeland, eller när en internationell domstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, eller när ansökan görs först efter sju arbetsdagar från och med den dag då sökanden tar emot beslutet om återvändande, under förutsättning att han eller hon hade informerats om konsekvenserna av att inte göra en ansökan inom den tidsfristen och att inga nya relevanta faktorer har framkommit. Eftersom Ceas bygger på ömsesidigt förtroende och en presumtion om efterlevnad av grundläggande rättigheter, inbegripet de rättigheter som härrör från Genèvekonventionen samt den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, utgör det förhållande att en annan medlemsstat redan har beviljat internationellt skydd som regel en anledning att neka prövning av en ansökan från samma sökande. Medlemsstaterna bör därför ha möjlighet att neka prövning av en ansökan om sökanden redan har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat. Dessutom bör prövning nekas när ansökan är en efterföljande ansökan utan nya relevanta faktorer.
- (46) Vid tillämpning av begreppen första asylland och säkert tredjeland är det nödvändigt att det tredjeland som begreppen tillämpas på har ratificerat och respekterat Genèvekonventionen, om inte tredjelandet i lag eller praxis på annat sätt tillhandahåller ett effektivt skydd i enlighet med grundläggande människorättsnormer, såsom tillgång till medel för uppehälle som är tillräckliga för att upprätthålla en rimlig levnadsstandard med hänsyn till den övergripande situationen i det mottagande tredjelandet, tillgång till sjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar och tillgång till utbildning enligt de villkor som gäller generellt i det tredjelandet. Ett sådant effektivt skydd bör förbli tillgängligt till dess att man kan finna en hållbar lösning. Det bör vara möjligt att fastställa ett tredjeland som säkert med undantag för specifika delar av dess territorium eller tydligt identifierbara kategorier av personer.
- (47) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa begreppet första asylland som grund för att neka prövning sökanden åtnjöt ett effektivt skydd och fortfarande kan erhålla detta skydd i ett tredjeland, om sökandens liv och frihet inte är hotade på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk åskådning, om sökanden varken är utsatt för förföljelse eller löper någon verklig risk för allvarlig skada enligt definitionen i förordning (EU) 2024/1347 och om sökanden är skyddad mot refoulement och mot avlägsnande i strid med rätten till skydd mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i enlighet med folkrätten.
- (48) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa begreppet säkert tredjeland som grund för att neka prövning om det finns möjlighet för sökanden att begära och, om villkoren är uppfyllda, få effektivt skydd i ett tredjeland, om sökandens liv och frihet inte är hotade på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk åskådning, om sökanden varken är utsatt för förföljelse eller löper någon verklig risk för allvarlig skada enligt definitionen i förordning (EU) 2024/1347 och om sökanden är skyddad mot refoulement och mot avlägsnande i strid med rätten till skydd mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i enlighet med folkrätten. Medlemsstaternas beslutande myndigheter bör dock behålla rätten att pröva en ansökan i sak, även om villkoren för att neka prövning av den är uppfyllda, särskilt när de är skyldiga att göra detta enligt sina nationella skyldigheter. En medlemsstat bör endast kunna tillämpa begreppet säkert tredjeland om sökanden har en anknytning till tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denna att resa till det landet. Anknytningen mellan sökanden och det säkra tredjelandet kan anses vara fastställd särskilt om sökandens familjemedlemmar befinner sig i det landet eller om sökanden har bosatt sig eller vistats i det landet.
- (49) Presumtionen om säkerhet avseende tredjeländer med vilka avtal av den typ som avses i denna förordning har ingåtts är inte tillämplig i den händelse att sådana avtal tillfälligt har upphävts i enlighet med artikel 218.9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

- (50) Begreppen första asylland och säkert tredjeland bör inte tillämpas på en sökande som ansöker om och har rätt att i den medlemsstat som prövar ansökan åtnjuta de rättigheter som fastställs i rådets direktiv 2003/86/EG ⁽¹¹⁾ eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG ⁽¹²⁾ i egenskap av familjemedlem till en tredjelandsmedborgare eller till en unionsmedborgare.
- (51) Vid bedömningen av om ett tredjeland uppfyller de kriterier för ett effektivt skydd som fastställs i denna förordning bör tillgång till medel för uppehälle som är tillräckliga för att upprätthålla en rimlig levnadsstandard förstås som bl.a. tillgång till mat, kläder, boende eller husrum och rätt att förvärvsarbeta, t.ex. genom tillträde till arbetsmarknaden, på villkor som inte är mindre förmånliga än de som generellt sett gäller för utländska medborgare i det tredjelandet under samma omständigheter.
- (52) För att medlemsstaterna ska kunna neka prövning av en ansökan på grundval av begreppen första asylland eller säkert tredjeland bör det göras en individuell bedömning av sökandens särskilda omständigheter, bland annat av eventuella faktorer som sökanden lagt fram och som förklarar varför de begreppen inte är tillämpliga på honom eller henne. Om sökanden är ett ensamkommande barn bör den behöriga myndigheten beakta barnets bästa, särskilt i fråga om tillgången till varaktiga och lämpliga omsorgs- och förmyndararrangemang.
- (53) Prövning av en ansökan bör inte nekas på grundval av begreppen första asylland eller säkert tredjeland om det redan vid bedömningen av om ansökan kan tas upp till prövning står klart att det berörda tredjelandet inte kommer att tillåta att sökanden reser in eller reser in på nytt. Om sökanden slutligen inte tillåts resa in eller resa in på nytt till tredjelandet efter det att prövning av ansökan har nekats, bör sökanden återigen ha tillgång till förfarandet för internationellt skydd i enlighet med denna förordning.
- (54) En ansökan om internationellt skydd bör prövas i sak för att avgöra om en sökande kan beviljas internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347. En ansökan behöver inte prövas i sak om prövning av den nekats i enlighet med denna förordning, om en annan medlemsstat är ansvarig i enlighet med förordning (EU) 2024/1351 eller om en ansökan förklaras implicit eller uttryckligen återkallad.
- (55) Prövningen av en ansökan bör påskyndas och slutföras inom högst tre månader i ett begränsat antal fall, inbegripet då en sökande kommer från ett säkert ursprungsland eller då en ansökan endast görs för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om avlägsnande, eller när det föreligger allvariga farhågor i fråga om nationell säkerhet eller allmän ordning. Medlemsstaterna bör kunna tillämpa ett påskyndat prövningsförfarande för ensamkommande barn under de begränsade omständigheter som anges i denna förordning.
- (56) För att alla sökande ska få tillgång till snabba och rättvisa förfaranden samtidigt som det säkerställs att vistelsen för sökande som inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd i unionen inte förlängs i onödan, även för personer som är medborgare i tredjeländer och som är undantagna från skyldigheten att inneha visering enligt förordning (EU) 2018/1806, bör medlemsstaterna påskynda prövningen av ansökningar från sökande som är medborgare eller, när det gäller statslösa personer, tidigare stadigvarande bosatta i ett tredjeland för vilka andelen beslut om beviljande av internationellt skydd är 20 % eller lägre av det totala antalet beslut för det tredjelandet, med beaktande av bland annat de betydande skillnaderna mellan beslut i första instans och slutliga beslut. Prövningen av ansökan bör inte påskyndas om en betydande förändring har ägt rum i det berörda tredjelandet sedan offentliggörandet av de relevanta uppgifterna från Eurostat och med beaktande av vägledningen enligt artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303, eller om sökanden tillhör en särskild kategori av personer för vilka den låga andelen godkända ansökningar inte kan anses vara representativ för deras skyddsbehov på grund av en särskild förföljelsegrund. Fall där ett tredjeland kan betraktas som ett säkert ursprungsland eller ett säkert tredjeland för sökanden i den mening som avses i denna förordning bör fortsätta att vara tillämpliga som en särskild grund för det påskyndade prövningsförfarandet respektive förfarandet för att pröva om en ansökan kan tas upp till prövning.
- (57) Många ansökningar om internationellt skydd görs vid en medlemsstats yttre gräns eller i ett transitområde, även av personer som har omhändertagits i samband med en irreguljär passage av den yttre gränsen, dvs. vid själva tidpunkten för den irreguljära passagen av den yttre gränsen eller nära den yttre gränsen efter det att den har passerats, eller av personer som har landsatts efter en sök- och räddningsinsats. För att genomföra en identifierings-, hälso- och säkerhetskontroll vid den yttre gränsen och hänföra de berörda tredjelandsmedborgarna och statslösa

⁽¹¹⁾ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

personerna till de relevanta förfarandena är det nödvändigt med en screening. Efter screeningen bör tredjelandsmedborgare och statslösa personer hänföras till lämpligt asyl- eller återvändandeförfarande eller nekas inresa. En fas före inresa som består av screening och gränsförfaranden för asyl och återvändande bör därför inrättas. Det bör finnas sömlösa och effektiva kopplingar mellan alla skeden av de relevanta förfarandena för alla irreguljära inresor.

- (58) Syftet med gränsförfarandena för asyl och återvändande bör vara att vid de yttre gränserna snabbt bedöma i princip om ansökningar är ogrundade eller inte kan tas upp till prövning, och att på ett sätt som fullt ut respekterar principen om non-refoulement snabbt återsända dem som inte har rätt att stanna kvar, samtidigt som det säkerställs att personer med välgrundade ansökningar hänförs till det reguljära förfarandet och ges snabb tillgång till internationellt skydd. Medlemsstaterna bör därför kunna kräva att de som ansöker om internationellt skydd som en allmän regel ska vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller i ett transitområde, eller på andra anvisade områden inom deras territorium, för bedömningen av om ansökningarna kan tas upp till prövning. Under klart definierade omständigheter bör medlemsstaterna kunna besluta att pröva en ansökan i sak och, vid avslag på ansökan, återsända de berörda tredjelandsmedborgarna och statslösa personerna. För att genomföra gränsförfarandet för asyl, och gränsförfarandet för återvändande som inrättas genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349⁽¹⁾, bör medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att etablera den tillräckliga kapacitet i fråga om mottagande och personal, särskilt kvalificerad och välutbildad personal, som krävs för att vid varje given tidpunkt pröva ett fastställt antal ansökningar och verkställa beslut om återvändande.
- (59) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning vad gäller beräkningen av det antal som motsvarar den tillräckliga kapaciteten för varje medlemsstat och det högsta antalet ansökningar som en medlemsstat måste pröva per år inom ramen för gränsförfarandet, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. En medlemsstats tillräckliga kapacitet bör fastställas med hjälp av en formel som bygger på det sammanlagda antalet irreguljära gränspassager, utifrån medlemsstaternas rapportering till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896⁽²⁾ (*Frontex*), vilken även omfattar ankomster efter sök- och räddningsinsatser, och nekade inresor vid de yttre gränserna, enligt uppgifter från Eurostat, beräknade över en treårsperiod. När genomförandeakten antas i enlighet med den här förordningen bör antagandet anpassas till antagandet av den årliga europeiska asyl- och migrationsrapporten enligt förordning (EU) 2024/1351, där situationen längs alla migrationsrutten och i samtliga medlemsstater bedöms. I syfte att öka stabiliteten och förutsägbarheten bör ett högsta antal ansökningar som en medlemsstat måste pröva per år inom ramen för gränsförfarandet fastställas, vilket bör uppgå till fyra gånger medlemsstatens tillräckliga kapacitet. Vid fastställandet av omfattningen av medlemsstatens skyldighet att inrätta tillräcklig kapacitet bör vederbörlig hänsyn tas till medlemsstaternas farhågor när det gäller nationell säkerhet och allmän ordning. Endast ansökningar som omfattas av gränsförfarandet bör räknas vid bedömningen av om tillräcklig kapacitet har uppnåtts.
- (60) Medlemsstaterna bör bedöma ansökningar i ett gränsförfarande om sökanden utgör en risk för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, om sökanden, efter att ha fått full möjlighet att uppvisa godtagbara skäl, anses ha avsiktligt vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller uppvisa falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar som rör hans eller hennes identitet eller medborgarskap och som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, och om det är sannolikt att ansökan är ogrundad eftersom sökanden har ett medborgarskap för vilket andelen beslut om beviljande av internationellt skydd är 20 % eller lägre av det totala antalet beslut för det tredjelandet. För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av artikel 50 tredje stycket i denna förordning, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. I andra fall, såsom när sökanden kommer från ett säkert ursprungsland eller ett säkert tredjeland, bör det vara frivilligt för medlemsstaterna att använda gränsförfarandet.
- (61) I enlighet med kapitel IV i direktiv (EU) 2024/1346 är medlemsstater som tillhandahåller mottagningsanläggningar för genomförande av gränsförfarandet för asyl skyldiga att beakta sårbara personers särskilda situation och behov, inbegripet vad avser underåriga, personer med funktionsnedsättning och äldre personer. Sådana personer bör därför

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148 (EUT L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj>).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 av den 13 november 2019 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 (EUT L 295, 14.11.2019, s. 1).

endast tillåtas vara i ett gränsförfarande om mottagningsvillkoren inom det förfarandet uppfyller kraven i kapitel IV i det direktivet. Om de mottagningsvillkor som ingår i ett gränsförfarande inte längre uppfyller kraven och normerna i kapitel IV i det direktivet bör gränsförfarandet upphöra att tillämpas på de berörda personerna.

- (62) Det kan även föreligga omständigheter då – oberoende av vilka anläggningar som finns tillgängliga – de sökandes specifika situation eller särskilda behov i alla händelser skulle hindra att de är i eller är kvar i ett gränsförfarande. I detta sammanhang bör ett gränsförfarande inte tillämpas eller bör upphöra att tillämpas, om sökande i behov av särskilda förarandegarantier inte kan ges nödvändigt stöd eller om detta är motiverat av hälsoskäl, inbegripet skäl som rör en persons psykiska hälsa. Likaledes bör – med beaktande av vikten av barns rättigheter och nödvändigheten att ta hänsyn till barnets bästa – ensamkommande barn som regel inte bli föremål för gränsförfarandet, såvida det inte finns rimlig anledning att betrakta barnet som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten, eller sökanden med tvång har utvisats på allvarliga grunder som ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen enligt nationell rätt.
- (63) Ett gränsförfarande bör inte heller tillämpas eller bör upphöra att tillämpas om det leder till att sökande hålls i förvar under omständigheter där villkoren för att hålla personer i förvar och garantierna för förvar i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346 inte är uppfyllda.
- (64) Eftersom gränsförfarandet bland annat syftar till att medge en snabb bedömning av ansökningar som sannolikt ska nekas prövning eller är ogrundade, i syfte att möjliggöra ett snabbt återvändande för dem som inte har rätt att stanna kvar, bör det förfarandet inte tillämpas eller bör upphöra att tillämpas om den beslutande myndigheten anser att grunderna för att neka prövning av en ansökan eller för att tillämpa det påskyndade prövningsförfarandet inte är tillämpliga eller inte längre är tillämpliga.
- (65) När gränsförfarandet tillämpas för prövningen av en ansökan om internationellt skydd bör medlemsstaterna säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att som en allmän regel inkvartera sökandena vid eller i närheten av den yttre gränsen eller i transitområden, i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346. Medlemsstaterna får prova ansökningarna på en annan plats vid den yttre gränsen än den där asylansökan görs genom att överföra sökande till en specifik plats vid eller i närheten av den berörda medlemsstatens yttre gräns, eller på andra anvisade områden inom dess territorium där lämpliga anläggningar finns. Medlemsstaterna bör dock försöka att begränsa behovet av sådana platser sådana anläggningar bör inrättas. Medlemsstaterna bör dock försöka att begränsa behovet av sådana överföringar och därför sträva efter att inrätta anläggningar med tillräckligt stor kapacitet vid gränsövergångsställen, eller vid de delar av den yttre gränsen där de flesta ansökningarna om internationellt skydd görs, även med beaktande av den yttre gränsens längd och antalet gränsövergångsställen eller transitområden. De bör till kommissionen anmäla de specifika platser på vilka gränsförfarandet kommer att genomföras.
- (66) Eftersom vissa anläggningar kan vara belägna på svårtillgängliga platser, bör medlemsstaterna säkerställa adekvat tillgång för den personal som arbetar vid sådana anläggningar.
- (67) Barnets bästa bör komma i främsta rummet för medlemsstaterna när de tillämpar bestämmelser i denna förordning som kan påverka underåriga. I detta sammanhang och med tanke på underårigas särskilda mottagningsbehov bör en medlemsstat – om gränsförfarandet tillämpas och antalet sökande vid en given tidpunkt överstiger det antal som motsvarar den tillräckliga kapaciteten för den medlemsstaten – inte prioritera underåriga och deras familjemedlemmar vid fastställandet av för vem ett gränsförfarande ska tillämpas, såvida de inte på allvarliga grunder anses utgöra en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat. När de är föremål för gränsförfarandet, bör prövningen av ansökningar från underåriga och deras familjemedlemmar ske med prioritet. Mottagningsanläggningar för underåriga och deras familjemedlemmar bör vara lämpade för deras behov med full respekt för direktiv (EU) 2024/1346. Eftersom skyddet av barn är av största vikt bör kommissionen – om den information som erhållits genom övervakningen i enlighet med förordning (EU) 2021/2303 tyder på att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla mottagningskraven för underåriga och deras familjemedlemmar – rekommendera att tillämpningen av gränsförfarandet på familjer med underåriga ska tillfälligt upphävas, och den berörda medlemsstaten bör underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtas för att komma till rätta med alla eventuella brister som anges i kommissionens rekommendation. Rekommendationen bör offentliggöras.
- (68) Varaktigheten av gränsförfarandet för prövning av ansökningar om internationellt skydd bör vara så kort som möjligt samtidigt som en fullständig och rättvis prövning av ansökningarna garanteras. Den bör under alla omständigheter inte överstiga 12 veckor, inbegripet fastställandet av ansvarig medlemsstat. Medlemsstaterna bör kunna förlänga denna tidsfrist till 16 veckor om personen överförs i enlighet med förordning (EU) 2024/1351. Denna tidsfrist bör förstås som en fristående tidsfrist för gränsförfarandet för asyl, från registreringen av ansökan till dess att sökanden inte har rätt att stanna kvar och inte tillåts stanna kvar. Inom denna period har medlemsstaterna

rätt att i nationell rätt fastställa en tidsfrist både för de administrativa stegen och för de olika efterföljande stegen i förfarandet, men de bör därvid säkerställa att prövningsförfarandet avslutas och att därefter, om relevant, beslutet avseende begäran om att få stanna kvar och, i tillämpliga fall, beslutet om överklagande utfärdas inom 12 veckor eller, i tillämpliga fall, 16 veckor. Om medlemsstaten ändå har underlåtit att fatta de relevanta besluten bör sökanden efter denna period tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium, med förbehåll för begränsade undantag, så att det tillämpliga förfarandet kan fortsätta. Inresa på territoriet tillåts inte om sökanden inte har rätt att stanna kvar, om han eller hon inte har framställt en begäran om att tillåtas att stanna kvar med avseende på ett överklagandeförfarande, eller om en domstol har beslutat att sökanden inte ska tillåtas att stanna kvar i avvaktan på resultatet av ett överklagandeförfarande. I sådana fall genomförs även återvändandeförfarandet inom ramen för ett gränsförfarande enligt förordning (EU) 2024/1349 inom en period av högst tolv veckor, så att kontinuitet mellan asylförfarandet och återvändandeförfarandet säkerställs.

- (69) Även om gränsförfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd kan tillämpas utan att förvar behövs tillgripas, bör medlemsstaterna icke desto mindre kunna tillämpa grunderna för förvar under gränsförfarandet i enlighet med bestämmelserna i direktiv (EU) 2024/1346 för att besluta om sökandens rätt att resa in på territoriet. Om förvar används under ett sådant förfarande bör bestämmelserna om förvar i det direktivet gälla, inbegripet garantierna för sökande som hålls i förvar, förhållandena i samband med förvar, möjlighet till domstolskontroll samt kravet på en individuell bedömning av varje ärende. Som regel bör underåriga inte tas i förvar. Endast i undantagsfall, som en sista utväg sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkkningsfullt, bland annat icke frihetsberövande boenden ute i samhället, och efter det att förvar har bedömts vara för barnets bästa i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346, bör det vara möjligt att ta underåriga i förvar.
- (70) Om en ansökan avslås inom ramen för gränsförfarandet bör den berörda sökanden, tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen omedelbart bli föremål för ett beslut om återvändande eller, om de relevanta villkoren i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399⁽¹³⁾ är uppfyllda, om nekad inresa. För att garantera likabehandling av alla tredjelandsmedborgare och statslösa personer som fått avslag på sina ansökningar inom ramen för gränsförfarandet bör, om en medlemsstat har beslutat att inte tillämpa Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG⁽¹⁴⁾ enligt det relevanta undantag som fastställs däri på tredjelandsmedborgare och statslösa personer och medlemsstaten inte utfärdar ett beslut om återvändande för den berörda tredjelandsmedborgaren, behandlingen av och skyddsnivån för den berörda sökanden, tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen överensstämma med bestämmelser i direktiv 2008/115/EG om förmålgare bestämmelser när det gäller tredjelandsmedborgare som undantas från det direktivets tillämpningsområde och motsvara vad som gäller för personer som omfattas av ett beslut om återvändande.
- (71) Gränsförfarandet bör genomföras i full överensstämmelse med stadgan och unionsrätten. Varje medlemsstat bör i det sammanhanget tillhandahålla en mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter i samband med gränsförfarandet vilken uppfyller de kriterier som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356⁽¹⁵⁾.
- (72) Unionens byråer, och särskilt asylbyrån, bör inom ramen för sina respektive uppdrag kunna stödja medlemsstaterna och kommissionen på deras begäran i syfte att säkerställa att denna förordning genomförs korrekt och fungerar väl, inbegripet vad avser de av förordningens bestämmelser som avser det påskyndade förfarandet och gränsförfarandet. Unionens byråer, särskilt asylbyrån, kan erbjuda särskilt stöd till en medlemsstat.
- (73) En medlemsstat till vilken en sökande överförs i enlighet med förordning (EU) 2024/1351 bör ha möjlighet att pröva ansökan i ett gränsförfarande, förutsatt att sökanden ännu inte har tillåtits att resa in på de berörda medlemsstaternas territorium och om villkoren för att tillämpa ett sådant förfarande är uppfyllda i den medlemsstat från vilken sökanden överfördes och i den medlemsstat till vilken sökanden överförs.
- (74) Begreppet allmän ordning kan bland annat tillämpas när någon har dömts för ett grovt brott.

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

- (75) Så länge en sökande kan uppvisa godtagbara skäl bör avsaknaden av handlingar vid inresan eller användning av förfälskade handlingar inte i sig ge upphov till automatisk tillämpning av ett påskyndat prövningsförfarande eller ett gränsförfarande.
- (76) Om en sökande inte uppfyller vissa skyldigheter som följer av den här förordningen, förordning (EU) 2024/1351 eller direktiv (EU) 2024/1346 bör ansökan inte prövas ytterligare och bör i princip avslås eller förklaras som implicit återkallad, och varje ny ansökan i medlemsstaterna av samma sökande efter det beslutet bör betraktas som en efterföljande ansökan. Om en person har gjort en efterföljande ansökan i en annan medlemsstat och överförs till den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordning (EU) 2024/1351, bör den ansvariga medlemsstaten inte vara skyldig att pröva den ansökan som gjorts i den andra medlemsstaten.
- (77) Om en sökande gör en efterföljande ansökan utan att lägga fram några nya faktorer som betydligt ökar sannolikheten för att han eller hon ska beviljas internationellt skydd eller som avser skälen till att den tidigare ansökan nekades prövning, bör den efterföljande ansökan inte bli föremål för ett nytt fullständigt prövningsförfarande. I dessa fall bör ansökningar efter en preliminär prövning nekas prövning i enlighet med principen om res judicata. Den preliminära prövningen bör ske på grundval av skriftliga inlagor eller en personlig intervju. Den personliga intervjun kan särskilt utgå om det redan utifrån de skriftliga inlagorna är tydligt att ansökan inte innehåller några nya faktorer. Vid efterföljande ansökningar kan undantag göras för en sökandes rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium.
- (78) En sökande som lämnar in en efterföljande ansökan i sista minuten enbart för att förseña eller hindra ett avlägsnande bör inte tillåtas att stanna kvar i avvaktan på beslutet som förklarar att ansökan ska nekas prövning, i fall där det står omedelbart klart för den beslutande myndigheten att inga nya faktorer har lagts fram och det inte finns någon risk för refoulement. Den beslutande myndigheten bör utfärda ett beslut enligt nationell rätt som bekräftar att dessa kriterier är uppfyllda för att sökanden inte ska tillåtas att stanna kvar.
- (79) En nyckelfråga när det gäller att bedöma om en ansökan om internationellt skydd är välgrundad är sökandens säkerhet i det egna ursprungslandet. Med beaktande av det förhållande att förordning (EU) 2024/1347 syftar till att uppnå en hög nivå av konvergens i fråga om när tredjelandsmedborgare och statslösa personer ska beviljas internationellt skydd, fastställs i den här förordningen gemensamma kriterier för att fastställa tredjeländer som säkra ursprungsländer med tanke på behovet av att förstärka tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland som ett viktigt verktyg för att stödja en snabb prövning av ansökningar som sannolikt är ogrundade.
- (80) Det bör vara möjligt att fastställa ett tredjeland som säkert ursprungsland med undantag för specifika delar av dess territorium eller tydligt identifierbara kategorier av personer. Det faktum att ett tredjeland finns upptaget i en förteckning över säkra ursprungsländer är dessutom inte någon absolut garanti för säkerhet för medborgare i det landet, inte ens för personer som inte tillhör en kategori av personer för vilken ett sådant undantag gjorts, och behovet av en lämplig individuell prövning av ansökan om internationellt skydd kvarstår därför. På grund av dess natur kan den bedömning som ligger bakom fastställandet endast ta hänsyn till de allmänna civila, rättsliga och politiska omständigheterna i det landet och till om de som utövar förföljelse, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i praktiken blir bestraffade när de befins skyldiga i det landet. Begreppet säkert ursprungsland bör av detta skäl endast kunna tillämpas under förutsättning att sökanden inte kan lägga fram faktorer som motiverar varför begreppet säkert ursprungsland inte är tillämpligt på honom eller henne, inom ramen för en individuell bedömning.
- (81) Fastställandet på unionsnivå av säkra ursprungsländer och säkra tredjeländer bör avhjälpa vissa av de skillnader som finns mellan medlemsstaternas nationella förteckningar över säkra länder. Medan medlemsstaterna bör behålla rätten att tillämpa eller införa lagstiftning som möjliggör nationella fastställanden av tredjeländer utöver dem som fastställs som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på unionsnivå, bör ett sådant gemensamt fastställande eller en sådan gemensam förteckning säkerställa att begreppen tillämpas av alla medlemsstaterna på ett enhetligt sätt med avseende på sökande vilkas ursprungsländer är fastställda eller för vilka det finns ett säkert tredjeland. Detta bör underlätta konvergensen vid tillämpning av förfarandena och därmed även avhålla sökande av internationellt skydd från sekundära förflyttningar.
- (82) Kommissionen bör med bistånd av asylbyrå granska situationen i tredjeländer som fastställs som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på unionsnivå. Om läget skulle förvärras betydligt i ett sådant tredjeland bör kommissionen efter en välgrundad bedömning kunna tillfälligt upphäva beteckningen av det tredjelandet som säkert tredjeland eller säkert ursprungsland på unionsnivå under en begränsad period, genom en delegerad akt. Kommissionen bör också kunna förlänga det tillfälliga upphävandet av fastställandet av ett tredjeland som säkert tredjeland eller säkert ursprungsland på unionsnivå under en period på sex månader, med möjligheten att förlänga

förlängningen en gång. För att hantera betydande försämringar av läget i ett tredjeland som är fastställt som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på att tillfälligt upphäva fastställandet av det tredjelandet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå för en period av sex månader, om kommissionen på grundval av en väl underbyggd bedömning anser att villkoren i denna förordning inte längre är uppfyllda, och förlänga det tillfälliga upphävandet av fastställandet av ett tredjeland som säkert tredjeland eller säkert ursprungsland på unionsnivå under en period på sex månader, med möjligheten att förnya förlängningen en gång. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽¹⁹⁾. För att särskilt säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillgång till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

- (83) Kommissionen bör fortlöpande granska situationen i det tredjelandet, med beaktande av bland annat information som tillhandahålls av medlemsstaterna och asylbyrån, med avseende på efterföljande förändringar av situationen i det tredjelandet. Vidare bör kommissionen i detta fall föreslå en ändring i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet så att fastställandet som säkert land på unionsnivå upphävs för det tredjelandet inom tre månader från antagandet av den delegerade akt som tillfälligt upphäver fastställandet för det tredjelandet. Med avseende på den välgrundade bedömningen bör kommissionen ta beakta ett antal olika informationskällor som den förfogar över, särskilt dess årliga lägesrapport för tredjeländer som betecknas som kandidatländer av Europeiska rådet, de återkommande rapporterna från Europeiska utrikes tjänsten och upplysningar från medlemsstater, asylbyrån, FN:s flyktingkommissariat, Europarådet och andra relevanta internationella organisationer.
- (84) När giltighetstiden för den delegerade akten och förlängningar av denna löper ut, och utan att en ny delegerad akt har antagits, bör fastställandet av tredjelandet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå inte längre vara upphävd. Detta bör inte påverka en föreslagen ändring om att upphäva fastställandet av det tredjelandet.
- (85) Kommissionen bör med bistånd av asylbyrån granska situationen i tredjeländer för vilka fastställandet som säkra ursprungsländer eller säkra tredjeländer på unionsnivå har upphävts, inbegripet om en medlemsstat till kommissionen anmäler att den, efter en välgrundad bedömning, anser att ett tredjeland efter förändringar i förhållandena i landet åter uppfyller de villkor som anges i denna förordning för att fastställas som säkert. I ett sådant fall kan medlemsstater endast fastställa det tredjelandet som ett säkert ursprungsland eller säkert tredjeland på nationell nivå så länge kommissionen inte har gjort några invändningar mot det fastställandet inom två år efter den dag då fastställandet av det tredjelandet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå upphävdes. När kommissionen anser att dessa villkor är uppfyllda, kan den föreslå en ändring av fastställandet av säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på unionsnivå genom tillägg av tredjelandet.
- (86) När det gäller återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör medlemsstaterna säkerställa att personer som beviljats internationellt skydd vederbörligen informeras om den eventuella omprövningen av deras status och att de ges möjlighet att skriftligen eller i en personlig intervju lägga fram sina synpunkter inom rimlig tid, innan myndigheterna kan fatta ett motiverat beslut om att återkalla deras status.
- (87) Beslut om en ansökan om internationellt skydd enligt vilket prövning nekas eller ansökan avslås om ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit återkallad, liksom beslut om återkallande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör vara föremål för ett effektivt rättsmedel inför en domstol i enlighet med alla krav och villkor som anges i artikel 47 i stadgan. För att säkerställa att förfarandet är effektivt bör sökanden lämna in sitt överklagande inom en fastställd tidsfrist. Sökanden bör även ha rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och bidräde för att han eller hon ska kunna iakta dessa tidsfrister och för att garantera en effektiv möjlighet till rättslig prövning. Detta bör inte påverka möjligheten för sökande eller personer som beviljats internationellt skydd att utnyttja andra allmänt tillämpliga rättsmedel på nationell nivå som inte är specifika för förfarandet för att bevilja eller återkalla internationellt skydd.

⁽¹⁹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (88) Vissa medlemsstater har rättsliga förfarandebestämmelser som kräver att det finns möjlighet att överklaga i andra instans utöver vad som krävs enligt denna förordning. Mot bakgrund av proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna, och med vederbörlig hänsyn till medlemsstaternas självbestämmanderätt i processuella frågor och målen för denna förordning, är det lämpligt att fastställa en flexibel definition av vad som utgör ett slutligt beslut genom att hänvisa till nationell rätt, varvid medlemsstaterna åtminstone bör ombesörja de rättsmedel som fastställs i kapitel V i denna förordning innan ett beslut blir slutligt i enlighet med nationell rätt. Om en efterföljande ansökan har gjorts innan beslutet om en tidigare ansökan har vunnit laga kraft, bör den anses vara en ytterligare utsaga och prövas inom ramen för det pågående administrativa förfarandet eller överklagandeförfarandet, beroende på vad som är tillämpligt.
- (89) Begreppet domstol är ett unionsrättsligt begrepp, så som det tolkas av Europeiska unionens domstol. Det begreppet – tillsammans med andra faktorer – kan endast avse en myndighet som har egenskapen av en utomstående i förhållande till den myndighet som har fattat det beslut som är föremål för talan. Denna myndighet bör utöva dömande verksamhet, och det är inte avgörande om denna myndighet betecknas som domstol enligt nationell rätt. Denna förordning bör inte påverka medlemsstaternas behörighet att organisera sina nationella domstolssystem och fastställa antalet överklagandeinstanser. Om det i nationell rätt föreskrivs en möjlighet att lämna in ett ytterligare överklagande mot ett första beslut om överklagande eller ett efterföljande beslut om överklagande, bör förfarandet och den suspensiva verkan av sådana överklaganden regleras i nationell rätt, i enlighet med unionsrätten och internationella skyldigheter.
- (90) När det gäller överklagandeförfarandet kan medlemsstaterna föreskriva att förhandlingar i en domstol i första instans får hållas via videokonferens, förutsatt att nödvändiga arrangemang har inrättats.
- (91) För att en sökande ska kunna utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel mot ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd, bör alla verkningar av ett beslut om återvändande automatiskt skjutas upp så länge som sökanden har rätt att stanna kvar eller har tillåtits att stanna kvar på en medlemsstats territorium.
- (92) Sökande bör i princip ha rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium till dess att tidsfristen för att ge in ett överklagande till en domstol i första instans löper ut och, om de utövar denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet. Det är endast i de begränsade fall som fastställs i denna förordning, där ansökningar sannolikt är ogrundade, och utan att det påverkar tillämpningen av principen om non-refoulement, som sökanden inte bör ha en automatisk rätt att stanna kvar för överklagandet.
- (93) I fall där sökanden inte har någon automatisk rätt att stanna kvar för överklagandet, bör en domstol ändå kunna tillåta sökanden att stanna kvar på medlemsstatens territorium i avvaktan på resultatet av överklagandet, på sökandens begäran eller på eget initiativ. I sådana fall bör sökande ha rätt att stanna kvar till dess att tidsfristen för att framställa en begäran till en domstol om att tillåtas att stanna kvar har löpt ut och, om sökanden har framställt en sådan begäran inom den fastställda tidsfristen, i avvaktan på domstolens beslut. För att avskräcka från efterföljande ansökningar som är att betrakta som missbruk av förfarandet eller som ges in i sista minuten, bör medlemsstaterna i sin nationella rätt, i syfte att motverka ytterligare ogrundade efterföljande ansökningar, kunna föreskriva att sökande inte bör ha rätt att stanna kvar under denna period i fall av avslag på efterföljande ansökningar. I samband med förfarandet för att avgöra om sökanden ska tillåtas att stanna kvar i avvaktan på överklagandet, bör sökandens rätt till försvar garanteras på ett lämpligt sätt genom att han eller hon tillhandahålls nödvändig tolkning och rättsligt bistånd. Vidare bör den behöriga domstolen kunna pröva beslutet om att inte bevilja internationellt skydd med avseende på faktiska och rättsliga omständigheter.
- (94) För att säkerställa effektiva återvändanden bör sökande inte ha rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium i skedet för ett överklagande i andra eller högre domstolsinstans av ett avslag på en ansökan om internationellt skydd, utan att det påverkar möjligheten för en domstol att tillåta sökanden att stanna kvar.
- (95) För att säkerställa konsekvens i en domstols rättsliga prövning av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd och det åtföljande beslutet om återvändande, och i syfte att påskynda prövningen av ärendet och minska bördan för de behöriga domstolarna, bör sådana beslut, om de fattas som en del av det därmed relaterade beslutet om ansökan om internationellt skydd eller beslutet att återkalla internationellt skydd, vara föremål för gemensamma förfaranden i samma domstol.
- (96) För att säkerställa en rättvis och objektiv handläggning av ansökningar och effektivitet i det gemensamma förfarandet för internationellt skydd, bör tidsfrister fastställas för det administrativa förfarandet.

- (97) I enlighet med artikel 72 i EUF-fördraget påverkar detta direktiv inte utövandet av medlemsstaternas ansvar med avseende på att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (98) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁹⁾ är tillämplig på medlemsstaternas behandling av personuppgifter vid tillämpningen av denna förordning.
- (99) Eventuell behandling av personuppgifter som utförs av asylbyrå inom ramen för den här förordningen bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725⁽²⁰⁾ och förordning (EU) 2021/2303, varvid särskilt principerna om nödvändighet och proportionalitet bör iakttas.
- (100) Alla personuppgifter som samlas in när en ansökan om internationellt skydd registreras eller lämnas in och under den personliga intervjun bör anses som en del av sökandens akt och bör lagras under ett tillräckligt antal år, eftersom tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat kan försöka att ansöka om internationellt skydd i en annan medlemsstat eller lämna in efterföljande ansökningar i samma eller en annan medlemsstat under flera år framåt. Eftersom de flesta tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som har uppehållit sig i unionen under flera år kommer att ha erhållit uppehållstillstånd eller till och med medborgarskap i en medlemsstat efter en period på tio år räknat från och med beviljandet av internationellt skydd, bör den tidsperioden anses vara en nödvändig tid för att lagra personuppgifter, inbegripet fingeravtryck och ansiktsbilder.
- (101) Den här förordningen behandlar inte förhållanden mellan medlemsstaterna som regleras i förordning (EU) 2024/1351, inbegripet när det gäller överklaganden i samband med de förordningarna.
- (102) Den här förordningen bör vara tillämplig på sökande som omfattas av förordning (EU) 2024/1351, utöver och utan att det påverkar bestämmelserna i den förordningen.
- (103) För att säkerställa ett konsekvent genomförande av denna förordning vid tidpunkten för dess tillämpning bör genomförandeplaner på unionsnivå och nationell nivå vilka identifierar brister och operativa åtgärder för varje medlemsstat utarbetas och genomföras.
- (104) Tillämpningen av denna förordning bör utvärderas regelbundet.
- (105) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att fastställa ett gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla internationellt skydd, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare, på grund av denna förordnings omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (106) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (107) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (108) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan. I denna förordning söker unionen särskilt att säkerställa full respekt för människans värdighet och att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 8, 18, 19, 21, 23, 24 och 47 i stadgan.
- ⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).
- ⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

I denna förordning fastställs ett gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Denna förordning är tillämplig på alla ansökningar om internationellt skydd som görs på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid den yttre gränsen, i deras territorialvatten eller i deras transitområden, samt på återkallandet av internationellt skydd.
2. Denna förordning är inte tillämplig på ansökningar om internationellt skydd samt ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar.
3. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa denna förordning på ansökningar om skydd som inte ingår i tillämpningsområdet för förordning (EU) 2024/1347.

Artikel 3

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin stadigvarande bosättning och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12 i förordning (EU) 2024/1347.
2. *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin stadigvarande bosättning, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 i förordning (EU) 2024/1347 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 i den förordningen och som inte kan eller, på grund av en sådan risk, inte vill begagna sig av det landets skydd.
3. *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
4. *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
5. *internationellt skydd*: flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
6. *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.

7. *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge den underåriga inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som lämnas ensam utan medföljande vuxen efter det att han eller hon rest in på medlemsstaternas territorium.
8. *slutligt beslut*: ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt förordning (EU) 2024/1347, inbegripet ett beslut om att neka prövning av ansökan eller ett beslut om att avslå en ansökan såsom implicit eller uttryckligen återkallad och som inte längre kan bli föremål för rättsmedel i enlighet med kapitel V i den här förordningen eller har vunnit laga kraft i enlighet med nationell rätt, oavsett om sökanden har rätt att stanna kvar i enlighet med den här förordningen.
9. *prövning av en ansökan om internationellt skydd*: prövning av om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller prövning i sak av en sådan ansökan i enlighet med den här förordningen och förordning (EU) 2024/1347.
10. *biometrisk uppgifter*: biometrisk uppgifter enligt definitionen i artikel 2 s i förordning (EU) 2024/1358.
11. *tillräcklig kapacitet*: den kapacitet som krävs vid en given tidpunkt för att genomföra det gränsförfarande för asyl, och det gränsförfarande för återvändande som fastställs enligt förordning (EU) 2024/1349 eller i tillämpliga fall ett likvärdigt gränsförfarande för återvändande som fastställs i nationell rätt.
12. *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en begäran om skydd från en tredjelandsmedborgare eller en statslös person till en medlemsstat som kan förstås som en begäran om flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
13. *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett slutligt beslut ännu inte har fattats.
14. *sökande i behov av särskilda förfarandegarantier*: en sökande vars förmåga att utnyttja de rättigheter och uppfylla de skyldigheter som följer av denna förordning är begränsad på grund av individuella omständigheter, såsom särskild sårbarhet.
15. *statslös person*: en person som inte anses som medborgare av någon stat enligt tillämpningen av dess lagstiftning.
16. *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut inom ramen för det administrativa förfarandet.
17. *återkallande av internationellt skydd*: ett beslut av en beslutande myndighet eller en behörig domstol om att återkalla eller upphäva, inbegripet genom att vägra att förnya, det internationella skyddet i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
18. *stanna kvar i medlemsstaten*: att stanna kvar på den medlemsstats territorium där ansökan om internationellt skydd har gjorts eller håller på att prövas, inbegripet vid gränsen eller i denna medlemsstats transitområden.
19. *efterföljande ansökan*: en ytterligare ansökan om internationellt skydd som görs i någon medlemsstat efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan, inbegripet fall där ansökan har avslagits såsom uttryckligen eller implicit återkallad.
20. *ansvarig medlemsstat*: den medlemsstat som ansvarar för prövningen av en ansökan i enlighet med förordning (EU) 2024/1351.

Artikel 4

Behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska i enlighet med nationell rätt utse en beslutande myndighet som ska utföra de uppgifter som den tilldelas enligt den här förordningen samt förordning (EU) 2024/1347, särskilt följande:
 - a) Ta emot och pröva ansökningar om internationellt skydd.
 - b) Fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd.

c) Fatta beslut om återkallande av internationellt skydd.

Den beslutande myndigheten ska under det administrativa förfarandet vara den enda myndighet som har befogenhet att besluta om huruvida en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning samt att pröva en ansökan i sak.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna anförtro andra relevanta nationella myndigheter uppgiften att ta emot ansökningar om internationellt skydd samt upplysa sökandena om var och hur en ansökan om internationellt skydd kan lämnas in i enlighet med artikel 28. Dessa andra nationella myndigheter ska åtminstone inbegripa polisen, invandringsmyndigheterna, gränsbevakningen och de myndigheter som ansvarar för förvarsanläggningar eller mottagningsanläggningar.

3. Varje medlemsstat ska utse en behörig myndighet för registrering av ansökningar om internationellt skydd. Medlemsstaterna får anförtro den beslutande myndigheten eller andra relevanta myndigheter uppgiften att registrera ansökningar om internationellt skydd.

4. Om en ansökan tas emot av en myndighet som inte har befogenhet att registrera den, ska den myndigheten utan dröjsmål informera den myndighet som ansvarar för registreringen av ansökningar, och ansökan ska registreras i enlighet med artikel 27. Den myndighet som ansvarar för att ta emot ansökan ska även informera sökanden av internationellt skydd om vilken myndighet som ansvarar för registreringen av ansökan.

5. Vid tillämpning av punkterna 2 och 3 ska varje medlemsstat senast den 12 juni 2026 underrätta kommissionen om de myndigheter som den har utsett att utföra de uppgifter som avses i de punkterna och specificera vilka uppgifter som de har tilldelats. Kommissionen ska omedelbart underrättas om alla förändringar av fastställandet av dessa myndigheter.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att en annan myndighet än den beslutande myndigheten ska vara ansvarig för förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat i enlighet med förordning (EU) 2024/1351.

7. Varje medlemsstat ska förse den beslutande myndigheten och övriga behöriga myndigheter som har utsetts i enlighet med denna artikel med lämpliga resurser, inbegripet tillräcklig personal med tillräcklig kompetens för att utföra sina uppgifter i enlighet med denna förordning.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att den personal vid de behöriga myndigheter som tillämpar denna förordning har lämpliga kunskaper och har fått den utbildning, inbegripet relevant utbildning enligt artikel 8 i förordning (EU) 2021/2303, och den vägledning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid tillämpningen av denna förordning.

Artikel 5

Bistånd till behöriga myndigheter

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4.7 och 4.8 och på medlemsstatens begäran får de behöriga myndigheter som fastställs enligt artikel 4 för mottagandet och registreringen av ansökningar om internationellt skydd och för att underlätta prövningen av ansökningar, inbegripet med avseende på den personliga intervjun, bistås av

a) experter som har utplacerats av Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*) i enlighet med förordning (EU) 2021/2303, samt

b) en annan medlemsstats behöriga myndigheter som av den medlemsstaten har anförtrotts uppgiften att ta emot, registrera eller pröva ansökningar om internationellt skydd.

De behöriga myndigheter som utses enligt artikel 4 får bistå myndigheterna i en annan medlemsstat endast med de uppgifter som de har anförtrotts av sin egen medlemsstat.

Det är endast den beslutande myndigheten i den ansvariga medlemsstaten som har befogenhet att besluta om enskilda ansökningar om internationellt skydd.

Artikel 6

FN:s flyktingkommissariats roll

1. Medlemsstaterna ska ge FN:s flyktingkommissariat möjlighet att

- a) ta kontakt med sökande, även de som befinner sig i mottagningscentrum, i förvar, vid gränsen och i transitområden,
 - b) få tillgång till information om enskilda ansökningar om internationellt skydd, om förfarandets gång och om vilka beslut som har fattats, under förutsättning att sökanden samtycker till detta,
 - c) vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i konventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, (*Genèvekonventionen*) lägga fram synpunkter för vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda ansökningar om internationellt skydd i alla skeden av förfarandet.
2. Punkt 1 ska även vara tillämplig på en organisation som för FN:s flyktingkommissariats räkning verkar på den berörda medlemsstatens territorium i enlighet med ett avtal med medlemsstaten i fråga.

Artikel 7

Tystnadsplikt

1. De myndigheter som tillämpar denna förordning ska vara bundna av tystnadsplikt när det gäller alla personuppgifter som de inhämtar vid utförandet av sina uppgifter, inbegripet allt utbyte mellan medlemsstaternas myndigheter av uppgifter i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt som är relevanta för tillämpningen av denna förordning.
2. Under förfarandet för internationellt skydd och efter det att ett slutligt beslut om ansökan har fattats får myndigheterna inte
 - a) röja uppgifter om en enskild ansökan om internationellt skydd eller det faktum att en ansökan har gjorts till de aktörer som påstås utöva förföljelse eller tillfoga allvarlig skada,
 - b) inhämta uppgifter från de aktörer som påstås utöva förföljelse eller tillfoga allvarlig skada på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får information om att en ansökan har gjorts av sökanden i fråga.

KAPITEL II

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER OCH GARANTIER

AVSNITT I

Rättigheter och skyldigheter för sökande

Artikel 8

Allmänna garantier för sökande

1. Under det administrativa förfarande som avses i kapitel III ska sökandena åtnjuta de garantier som fastställs i punkterna 2–6 i denna artikel.
2. Den beslutande myndigheten eller, i tillämpliga fall, andra behöriga myndigheter eller organisationer som har utsetts av medlemsstaterna för detta ändamål ska informera sökandena på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om följande:
 - a) Rätten att lämna in en individuell ansökan.
 - b) Tidsfrister och skeden i det förfarande som ska följas.
 - c) Deras rättigheter och skyldigheter under förfarandet, inbegripet enligt förordning (EU) 2024/1351, samt följder av att inte uppfylla dessa skyldigheter, särskilt vad avser uttryckligt eller implicit återkallande av en ansökan.

- d) Rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning för inlämnandet av den individuella ansökan samt rättsligt bistånd och biträde i alla skeden av förfarandet enligt avsnitt III i detta kapitel och i enlighet med artiklarna 15, 16, 17, 18 och 19.
- e) På vilket sätt de kan fullgöra skyldigheten att lägga fram de faktorer som avses i artikel 4 i förordning (EU) 2024/1347.
- f) Den beslutande myndighetens beslut i enlighet med artikel 36.

All den information som avses i denna punkt ska tillhandahållas så snart som möjligt så att sökandena kan utöva de rättigheter som garanteras i denna förordning och på ett tillräckligt sätt fullgöra de skyldigheter som anges i artikel 9. Den information som avses i första stycket a–e i denna punkt ska tillhandahållas sökanden senast när ansökan om internationellt skydd registreras. Informationen ska lämnas genom den broschyr som avses i punkt 7, antingen fysiskt eller elektroniskt och, om det är nödvändigt, muntligen. Underåriga ska få information på ett barnvänligt sätt och med medverkan av företrädaren eller den person som avses i artikel 23.2 a i denna förordning.

Sökanden ska ges möjlighet att bekräfta att han eller hon har tagit emot informationen. En sådan bekräftelse ska dokumenteras i sökandens akt. Om sökanden vägrar att bekräfta att han eller hon har tagit emot informationen, ska en anteckning om detta föras in i hans eller hennes akt.

3. Under det administrativa förfarandet ska sökandena ha tillgång till tolkning vid registrering och inlämnande av en ansökan samt i tillämpliga fall vid den personliga intervjun närhelst ändamålsenlig kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. Kostnaderna för tolkning ska täckas med offentliga medel.

4. De behöriga myndigheterna ska, så snart som möjligt och före utgången av tidsfristen för att lämna in en ansökan i enlighet med artikel 28.1, ge sökandena möjligheten att meddela sig med FN:s flyktingkommissariat eller någon annan organisation som erbjuder rättslig rådgivning eller annan rådgivning för sökande i enlighet med nationell rätt.

5. Den beslutande myndigheten ska säkerställa att sökandena och, i tillämpliga fall, deras företrädare eller rättsliga rådgivare eller andra rådgivare som enligt nationell rätt är godkända eller tillåtna att lämna rättsliga råd (*rättsliga rådgivare*) har tillgång till de uppgifter som avses i artikel 34.2 b och c och som behövs för prövningen av ansökningar samt till uppgifter som tillhandahålls av de experter som avses i artikel 34.3, om den beslutande myndigheten har beaktat denna information vid sitt beslut om deras ansökan.

6. Den beslutande myndigheten ska skriftligen och så snart som möjligt underrätta sökandena om vilket beslut den har fattat om deras ansökan. Om en företrädare eller rättslig rådgivare rättsligt företräder sökanden, får den beslutande myndigheten välja att underrätta företrädaren eller den rättsliga rådgivaren om beslutet i stället för sökanden.

7. Asylbyrån ska i nära samarbete med kommissionen och varje medlemsstat utarbeta broschyrer med den information som krävs enligt denna artikel. Broschyerna ska utformas så, att medlemsstaterna kan komplettera dem med ytterligare, för den berörda medlemsstaten specifik information och ska beakta sårbara sökandes särskilda situation, t.ex. underåriga eller personer med funktionsnedsättning.

Artikel 9

Skyldigheter för sökande

1. Sökanden ska göra sin ansökan i den medlemsstat som föreskrivs i artikel 17.1 och 17.2 i förordning (EU) 2024/1351.
2. Sökanden ska samarbeta fullt ut med de behöriga myndigheter som avses i artikel 4 i frågor som omfattas av denna förordning, särskilt genom att
 - a) tillhandahålla de uppgifter som avses i artikel 27.1 a, b och d,
 - b) i förekommande fall förklara varför han eller hon inte innehar någon id-handling eller resehandling,
 - c) tillhandahålla information om alla förändringar avseende hans eller hennes bostadsort, adress, telefonnummer eller e-postadress,

- d) lämna biometriska uppgifter,
- e) lämna in sin ansökan i enlighet med artikel 28 och förbli tillgänglig under hela förfarandet,
- f) så snart som möjligt överlämna handlingar som han eller hon innehar och som är av betydelse för prövningen av ansökan,
- g) delta i den personliga intervjun, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 13,
- h) stanna kvar på territoriet i den medlemsstat där han eller hon måste vistas i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2024/1351.

Om de behöriga myndigheterna beslutar att behålla några handlingar enligt första stycket f, ska de säkerställa att sökanden omedelbart får kopior av originalen. Vid en överföring enligt artikel 46 i förordning (EU) 2024/1351 ska de behöriga myndigheterna lämna tillbaka sådana handlingar till sökanden vid tidpunkten för överföringen.

3. Sökanden ska acceptera att ta emot eventuella meddelanden från de behöriga myndigheterna på den senaste bostadsorten eller adressen, på det telefonnummer eller den e-postadress som han eller hon själv har uppgivit till de behöriga myndigheterna, särskilt när han eller hon lämnar in en ansökan i enlighet med artikel 28.

Medlemsstaterna ska i nationell rätt fastställa metoden för kommunikation och den tidpunkt då meddelandet ska anses ha mottagits av sökanden.

4. Sökanden ska fullgöra skyldigheterna att anmäla sig till de behöriga myndigheterna vid en viss angiven tidpunkt eller med rimliga intervall eller stanna kvar på ett anvisat geografiskt område inom medlemsstatens territorium i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346, på det sätt som krävs av den medlemsstat där han eller hon måste vistas i enlighet med förordning (EU) 2024/1351.

5. Utan att det påverkar eventuell kroppsvisitering som genomförs av säkerhetsskäl får de behöriga myndigheterna, om det är nödvändigt och vederbörligen motiverat för prövningen av en ansökan, kräva att sökanden kroppsvisiteras eller att hans eller hennes tillhörigheter genomförs i enlighet med nationell rätt. Den behöriga myndigheten ska meddela sökanden om skälen till kroppsvisiteringen och ange dem i sökandens akt. Varje kroppsvisitering av sökanden i enlighet med denna förordning ska utföras av en person av samma kön som sökanden under fullständigt beaktande av principerna om mänsklig värdighet samt fysisk och psykisk integritet.

Artikel 10

Rätt att stanna kvar under det administrativa förfarandet

1. Sökande ska ha rätt att stanna kvar på territoriet i den medlemsstat där de är skyldiga att finna sig i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2024/1351 till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut om ansökan inom ramen för det administrativa förfarande som fastställs i kapitel III.
2. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd och ska inte ge sökanden rätt att resa till andra medlemsstaters territorium utan en resehandling i enlighet med artikel 6.3 i direktiv (EU) 2024/1346.
3. Sökanden ska inte ha rätt att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium under det administrativa förfarandet om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder som har utfärdats i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF⁽²⁾.
4. Medlemsstaterna får föreskriva ett undantag från en sökandes rätt att stanna kvar på deras territorium under det administrativa förfarandet om sökanden
 - a) gör en efterföljande ansökan i enlighet med artikel 55, och de villkor som fastställs i artikel 56 är uppfyllda,
 - b) utlämnas, överlämnas eller överförs, eller kommer att utlämnas, överlämnas eller överföras, till en annan medlemsstat, ett tredjeland, Internationella brottmålsdomstolen eller annan internationell domstol eller tribunal för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd,

⁽²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

c) utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 12 och 17 i förordning (EU) 2024/1347, under förutsättning att tillämpningen av ett sådant undantag inte leder till att sökanden avlägsnas till ett tredjeland i strid med principen om non-refoulement.

5. En medlemsstat får utlämna, överlämna eller överföra en sökande till ett tredjeland eller en internationell domstol eller tribunal i enlighet med punkt 4 b endast om den behöriga myndigheten anser att ett sådant beslut att utlämna, överlämna eller överföra inte kommer att resultera i direkt eller indirekt refoulement i strid med den medlemsstatens skyldigheter enligt internationell rätt och unionsrätten.

AVSNITT II

Personliga intervjuer

Artikel 11

Intervju för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning

1. Innan den beslutande myndigheten fattar ett beslut om att inte pröva en ansökan i enlighet med artikel 38, ska sökanden, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 38.1 och 55.4, ges tillfälle till en personlig intervju för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning.

2. Vid intervjun för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning ska sökanden ges möjlighet att förklara varför de grunder för att neka prövning av ansökan som föreskrivs i artikel 38 inte är tillämpliga på honom eller henne.

Artikel 12

Intervju om innehållet i ansökan

1. Innan den beslutande myndigheten fattar ett beslut i sak för en ansökan om internationellt skydd ska sökanden ges tillfälle till en personlig intervju om grunderna för ansökan. Intervjun om innehållet i ansökan får genomföras samtidigt som intervjun för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning, under förutsättning att sökanden har informerats om denna möjlighet i förväg och har kunnat samråda med sin rättsliga rådgivare i enlighet med artikel 15 eller med en person som har anförtratts tillhandahållandet av rättslig rådgivning i enlighet med artikel 16.

2. Vid intervjun om innehållet i ansökan ska sökanden ges möjlighet att lägga fram de faktorer som krävs för att underbygga sin ansökan i enlighet med förordning (EU) 2024/1347, och han eller hon ska lägga fram de faktorer som avses i artikel 4.2 i den förordningen så fullständigt som möjligt. Sökanden ska ges möjlighet att förklara eventuella faktorer som saknas eller eventuella oförenligheter och motsägelser i sina utsagor.

Artikel 13

Krav på de personliga intervjuerna

1. De personliga intervjuer som föreskrivs i artiklarna 11 och 12 ska genomföras under de förutsättningar som fastställs i denna förordning.

2. Om en ansökan om internationellt skydd lämnas in i enlighet med artikel 31, ska den ansvariga vuxna person som avses i den bestämmelsen ges möjlighet till en personlig intervju enligt artiklarna 11 och 12. Också sökanden ska ges möjlighet att delta i den intervjun under förutsättning att punkt 11 c i den här artikeln inte är tillämplig.

3. De personliga intervjuerna ska genomföras under förhållanden som säkerställer tillbörlig integritet och konfidentialitet och att sökandena kan lägga fram grunderna för sina ansökningar på ett uttömmande sätt.

4. Om sökanden har beslutat att använda sig av rättsligt bistånd i enlighet med avsnitt III i detta kapitel, ska närvaro av sökandens rättsliga rådgivare säkerställas vid den personliga intervjun.

5. En tolk som kan säkerställa ändamålsenlig kommunikation mellan sökanden och den person som genomför intervjun ska tillhandahållas för de personliga intervjuerna.

En kulturtolk får tillhandahållas under de personliga intervjuerna.

Medlemsstaterna ska ge företräde åt tolkar och kulturtolkar som har fått fortbildning, såsom fortbildning som avses i artikel 8.4 m i förordning (EU) 2021/2303.

Medlemsstaterna ska säkerställa att tolkarna och kulturtolkarna görs medvetna om de centrala begrepp och den terminologi som är relevanta för bedömningen av ansökningar om internationellt skydd, t.ex. genom en standardbroschyr eller en vägledning. Kommunikationen ska ske på det språk som sökanden föredrar, såvida det inte finns något annat språk som han eller hon förstår och kan kommunicera tydligt på.

6. De personliga intervjuerna ska genomföras av den beslutande myndighetens personal.

Om ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ansöker inom samma tidsperiod, och det gör det omöjligt att genomföra personliga intervjuer med varje sökande i tid, får den beslutande myndigheten tillfälligt bistås av personal från andra myndigheter i den medlemsstaten, vilka på förhand ska erhålla relevant fortbildning som ska omfatta de faktorer som anges i artikel 8 i förordning (EU) 2021/2303 för att genomföra sådana intervjuer, eller av asylbyrån i enlighet med artikel 5.

7. Den person som genomför intervjun ska

a) ha den kompetens som krävs för att kunna beakta de personliga och allmänna omständigheter som ligger bakom ansökan, inklusive den rådande situationen i sökandes ursprungsland, sökandes kulturella ursprung, ålder, kön, könsidentitet, sexuella läggning, sårbarhet och särskilda förfarandebehov,

b) inte bära militär uniform eller brottsbekämpande myndigheters uniform.

8. Den personal som intervjuar sökande, inbegripet experter som utplaceras av asylbyrån, ska

a) ha tillägnat sig allmänna kunskaper om faktorer som kan ha en negativ inverkan på sökandens förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att personen tidigare kan ha varit utsatt för tortyr eller varit offer för människohandel,

b) i förväg ha erhållit fortbildning som omfattar relevanta faktorer i förteckningen i artikel 8.4 i förordning (EU) 2021/2303.

9. Om sökanden så begär ska den beslutande myndigheten om möjligt säkerställa att de personer som genomför intervjun och tolkarna är av det kön som sökanden föredrar, såvida den inte har skäl att anse att en sådan begäran inte har koppling till sökandens eventuella svårigheter att lägga fram grunderna för sin ansökan på ett uttömmande sätt.

10. Undantagsvis får den beslutande myndigheten hålla den personliga intervjun via videokonferens, om omständigheterna vederbörligen motiverar det.

I sådana fall ska den beslutande myndigheten säkerställa nödvändiga arrangemang för lämpliga anläggningar, förfarandemässiga och tekniska standarder, rättsligt bistånd och tolkning, med beaktande av vägledning från asylbyrån.

11. Intervjun för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning eller om innehållet i ansökan, beroende på vad som är tillämpligt, behöver inte genomföras om

a) den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut avseende flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande på grundval av tillgänglig bevisning, förutsatt att status som subsidiärt skyddsbehövande erbjuder samma rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt unionsrätten och nationell rätt,

b) den beslutande myndigheten bedömer att ansökan inte kan nekas prövning på grundval av tillgänglig bevisning,

c) den beslutande myndigheten anser att sökanden är oförmögen att höras på grund av varaktiga omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll,

d) den preliminära prövning som avses i artikel 55.4, i fall av en efterföljande ansökan, genomförs på grundval av en skriftlig redogörelse.

e) den beslutande myndigheten bedömer att prövning av ansökan ska nekas enligt artikel 38.1 c.

Det förhållande att en personlig intervju inte har genomförts med stöd av första stycket c ska inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning. Om den personliga intervjun inte har genomförts med stöd av det ledet ska den beslutande myndigheten ge sökanden en faktisk möjlighet att skriftligen lämna ytterligare uppgifter.

Om det råder oklarhet om sökanden är oförmögen att höras ska den beslutande myndigheten konsultera en medicinsk yrkesutövare för att fastställa om det rör sig om ett övergående tillstånd som gör att sökanden är oförmögen att höras eller om hans eller hennes situation är varaktig. Om det, efter konsultationen med den medicinska yrkesutövaren, står klart att det tillstånd hos sökanden som gör att denna är oförmögen att höras är övergående, ska den beslutande myndigheten skjuta upp den personliga intervjun till dess att sökanden åter kan höras.

Om sökanden inte kan närvara vid den personliga intervjun på grund av specifika omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll ska den beslutande myndigheten boka en ny tid för den personliga intervjun.

12. Sökandena ska närvara vid den personliga intervjun och vara skyldiga att personligen besvara de frågor som ställs.

13. En sökande ska ha rätt att bistås av en rättslig rådgivare vid den personliga intervjun, även när den hålls via videokonferens.

Om den rättsliga rådgivaren är frånvarande ska detta inte hindra den beslutande myndigheten från att genomföra intervjun.

Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva att om en rättslig rådgivare deltar vid den personliga intervjun får den rättsliga rådgivaren enbart göra inlägg i slutet av intervjun.

14. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 11.1 och 12.1, och förutsatt att tillräckliga ansträngningar har gjorts för att säkerställa att sökanden har getts tillfälle till en personlig intervju, ska avsaknaden av en personlig intervju inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

Artikel 14

Rapportering och upptagning av personliga intervjuer

1. Den beslutande myndigheten eller någon annan myndighet eller experter som bistår denna i enlighet med artiklarna 5 och 13.6 vid genomförandet av de personliga intervjuerna ska upprätta en ingående och objektiv rapport som innehåller alla väsentliga uppgifter från den personliga intervjun, eller en utskrift av intervjun eller en utskrift av upptagningen av en sådan intervju, som ska ingå i sökandens akt.

2. De personliga intervjuerna ska tas upp genom ljudupptagning. Sökanden ska på förhand informeras om att en sådan upptagning sker och syftet med den. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt kraven för de sökande som är i behov av särskilda förfarandegarantier. Den beslutande myndigheten ska inkludera upptagningen i sökandens akt.

3. Sökanden ska ges möjlighet att muntligen eller skriftligen kommentera eller förtydliga eventuella felöversättningar eller missuppfattningar eller andra faktafel i rapporten, utskriften av intervjun eller utskriften av upptagningen, antingen i samband med att den personliga intervjun avslutas eller inom en fastställd tidsfrist innan den beslutande myndigheten fattar beslut. För detta ändamål ska sökanden underrättas om rapportens hela innehåll, innehållet i utskriften av intervjun eller innehållet i utskriften av upptagningen, om nödvändigt med bistånd av en tolk.

4. Sökanden ska uppmanas att bekräfta att rapportens innehåll eller innehållet i utskriften av intervjun återger den personliga intervjun korrekt. Om sökanden vägrar att bekräfta innehållet ska skälen till vägran noteras i sökandens akt. Vägran ska inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan. Om det råder tvivel om sökandens uttalanden under den personliga intervjun ska ljudupptagningen ges företräde.

5. Sökanden behöver inte uppmanas att kommentera eller förtydliga rapporten eller utskriften av intervjun eller bekräfta att innehållet i rapporten eller utskriften av intervjun korrekt återspeglar intervjun, om

a) upptagningen eller en utskrift av denna enligt nationell rätt kan godtas som bevis vid överklagandeförfarandet, eller

b) det står klart för den beslutande myndigheten att sökanden kommer att beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, förutsatt att status som subsidiärt skyddsbehövande erbjuder samma rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt unionsrätten och nationell rätt.

6. Sökande och deras företrädare och rättsliga rådgivare, när sådana har utsetts, ska ha tillgång till den rapport eller de utskrifter som avses i punkt 1 så snart som möjligt efter intervjun och i alla händelser i god tid innan den beslutande myndigheten fattar beslut.

Tillgång till upptagningen ska även ges vid överklagandeförfarandet.

AVSNITT III

Tillhandahållande av rättslig rådgivning och rättsligt bistånd och biträde

Artikel 15

Rätt till rättslig rådgivning och rättsligt bistånd och biträde

1. Sökande ska ha rätt att på ett ändamålsenligt sätt samråda med en rättslig rådgivare eller en annan rådgivare i frågor som rör deras ansökningar i alla skeden av förfarandet.

2. Utan att det påverkar sökandens rätt att välja sin egen rättsliga rådgivare eller en annan rådgivare på egen bekostnad får en sökande begära kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet i kapitel III i enlighet med artikel 16 och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet i kapitel V i enlighet med artikel 17.

Sökanden ska så snart som möjligt och senast vid registreringen av ansökan i enlighet med artikel 27 informeras om sin rätt att begära kostnadsfri rättslig rådgivning eller kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

3. Medlemsstaterna får föreskriva om kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i det administrativa förfarandet i enlighet med nationell rätt.

4. Medlemsstaterna får organisera tillhandahållandet av rättslig rådgivning och rättsligt bistånd och biträde i enlighet med sina nationella system.

Artikel 16

Kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet

1. Medlemsstaterna ska, på begäran av sökanden, tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarande som fastställs i kapitel III.

Vid tillämpning av första stycket kan effektiv tillgång till kostnadsfri rättslig rådgivning garanteras genom att en person anförts att tillhandahålla rättslig rådgivning i det administrativa skedet av förfarandet till flera sökande samtidigt.

2. För det administrativa förfarandet ska kostnadsfri rättslig rådgivning inkludera tillhandahållandet av

a) vägledning om och en förklaring av det administrativa förfarandet, inklusive information om rättigheter och skyldigheter under förfarandet,

b) bistånd gällande inlämnandet av ansökan och vägledning om

i) de olika förfaranden inom ramen för vilka ansökan kan prövas och anledningarna till att dessa förfaranden tillämpas,

ii) de bestämmelser som avgör huruvida en ansökan kan tas upp till prövning,

iii) de rättsliga frågor som uppstår under förfarandet, inklusive information om hur ett beslut om avslag på en ansökan kan överklagas i enlighet med artiklarna 67, 68 och 69.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 får tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning vid det administrativa förfarandet uteslutas om
- a) ansökan är en första efterföljande ansökan som anses ha lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstaten,
 - b) ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan,
 - c) sökanden redan bistås och biträds av en rättslig rådgivare.
4. Medlemsstaterna får begära bistånd av asylbyrå vid genomförandet av denna artikel. Dessutom får ekonomisk stöd ges till medlemsstaterna genom unionsfonder i enlighet med de rättsakter som reglerar sådana fonder.

Artikel 17

Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet

1. Vid överklagandeförfarandet ska medlemsstaterna på begäran av sökanden säkerställa att han eller hon får kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde. Sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska omfatta utarbetande av de inlagor som krävs enligt nationell rätt, förberedande av överklagandet och, vid en eventuell förhandling, deltagande i den förhandlingen i domstol.
2. Tillhandahållandet av det kostnadsfria rättsliga biståndet och biträdet vid överklagandeförfarandet får uteslutas av medlemsstaterna om
- a) sökanden, som ska redogöra för sin ekonomiska situation, anses ha tillräckliga medel för att på egen bekostnad kunna betala för rättsligt bistånd och biträde,
 - b) det anses att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet,
 - c) överklagandet eller prövningen sker i andra eller högre instans enligt nationell rätt, inbegripet förnyad behandling eller en ytterligare omprövning,
 - d) sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare.
3. Om ett beslut att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde fattas av en myndighet som inte är en domstol, med motiveringen att överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång eller utgör missbruk av förfarandet, ska sökanden ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot det beslutet. Sökanden ska för detta ändamål ha rätt att begära kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

Artikel 18

Räckvidden för rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

1. En rättslig rådgivare som rättsligt företräder en sökande i enlighet med villkoren i nationell rätt ska beviljas tillgång till de uppgifter i sökandens akt som ligger eller kommer att ligga till grund för ett beslut.
2. Tillgång till uppgifterna eller till källorna i sökandens akt får nekas i enlighet med nationell rätt om röjande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten, säkerheten för de organisationer eller den eller de personer som tillhandahåller uppgifterna eller säkerheten för den eller de personer som uppgifterna hänför sig till, eller om utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters prövning av ansökningar om internationellt skydd eller medlemsstaternas internationella relationer skulle äventyras eller om uppgifterna eller källorna är sekretessbelagda enligt nationell rätt. I sådana fall ska den beslutande myndigheten
- a) ge domstolarna i överklagandeförfarandet tillgång till uppgifterna eller källorna, och

b) säkerställa att sökandens rätt till försvar respekteras.

När det gäller första stycket b ska medlemsstaterna bevilja en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden och som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifterna eller källorna, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd.

3. Sökandens rättsliga rådgivare eller den person som anförts tillhandahållandet av rättslig rådgivning, som rådgör, bistår eller företräder en sökande ska ha tillräde till områden med begränsat tillräde, såsom förvarsanläggningar och transitområden för att Ridge, bistå eller företräda sökanden i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346.

Artikel 19

Villkor för tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde

1. Kostnadsfri rättslig rådgivning och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska tillhandahållas av rättsliga rådgivare eller andra rådgivare som enligt nationell rätt är godkända eller tillåtna att rådge, bistå eller företräda sökandena, eller av icke-statliga organisationer som är ackrediterade enligt nationell rätt att tillhandahålla sökande rättsliga tjänster eller rättsligt biträde.

2. Medlemsstaterna ska fastställa närmare förfaranderegler för hur en sådan begäran om tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde avseende en ansökan om internationellt skydd ska lämnas in och handläggas, eller tillämpa befintliga regler för en liknande begäran som grundar sig på nationell rätt, förutsatt att dessa regler inte är mer restriktiva eller gör tillgången till kostnadsfri rättslig rådgivning eller kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde omöjlig eller orimligt svår.

3. Medlemsstaterna ska fastställa särskilda regler om uteslutandet av tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning och av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i enlighet med artikel 16.3 respektive artikel 17.2.

4. Medlemsstaterna får också införa belopps- eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, förutsatt att dessa gränser inte är godtyckliga eller otillbörligt begränsar tillgången till kostnadsfri rättslig rådgivning och kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde. När det gäller avgifter och andra kostnader ska behandlingen av sökandena inte vara mindre förmånlig än den behandling som deras medborgare vanligtvis får i frågor som gäller rättsligt bistånd.

5. Medlemsstaterna får begära att helt eller delvis få ersättning av sökanden för de kostnader som uppkommit vid tillhandahållandet av rättsligt bistånd och biträde om sökandens ekonomiska situation avsevärt förbättras under förfarandet eller om beslutet att tillhandahålla kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde fattades på grundval av oriktiga uppgifter från sökanden. I detta syfte ska sökande omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna om alla väsentliga förändringar av sin ekonomiska situation.

AVSNITT IV

Särskilda garantier

Artikel 20

Bedömning av behovet av särskilda förfarandegarantier

1. De behöriga myndigheterna ska göra en individuell bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier, om nödvändigt med bistånd av en tolk. Den bedömningen får integreras i befintliga nationella förfaranden eller i den bedömning som avses i artikel 25 i direktiv (EU) 2024/1346 och behöver inte vara utformad som ett administrativt förfarande. Om så krävs enligt nationell rätt får bedömningen göras tillgänglig och resultaten av bedömningen överförs till den beslutande myndigheten, om sökanden gett sitt samtycke.

2. Den bedömning som avses i punkt 1 ska inledas så snart som möjligt efter det att en ansökan gjorts genom att det fastställs huruvida en sökande uppvisar de första tecknen på att han eller hon kan behöva särskilda förarandegarantier. Den identifieringen ska grundas på synliga tecken, sökandens uttalanden eller beteende eller relevanta handlingar. När det gäller underåriga ska även uttalanden från föräldrar, från den vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne eller från sökandens företrädare beaktas. De behöriga myndigheterna ska när de registrerar ansökan inkludera uppgifter om sådana första tecken i sökandens akt och ska göra de uppgifterna tillgängliga för den beslutande myndigheten.

3. Den bedömning som avses i punkt 1 ska fortsätta efter det att ansökan har lämnats in, med beaktande av uppgifterna i sökandens akt.

Den bedömning som avses i punkt 1 ska slutföras så snart som möjligt och i alla händelser inom 30 dagar. Den ska ses över i händelse av relevanta förändringar av sökandens omständigheter eller om behovet av särskilda förarandegarantier framkommer efter det att bedömningen har slutförts.

4. Den behöriga myndigheten får hänvisa sökanden till lämplig medicinsk yrkesutövare eller psykolog eller till en annan yrkesutövare för rådgivning om sökandens behov av särskilda förarandegarantier, förutsatt att han eller hon i förväg gett sitt samtycke, med prioritering av fall där det finns indikationer på att sökandena kan ha varit utsatta för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt, sexuellt eller könsrelaterat våld och att det skulle kunna ha en negativ inverkan på deras förmåga att delta i förarandet på ett effektivt sätt. Om sökanden samtycker till att hänvisas i enlighet med detta stycke ska ett sådant samtycke anses inbegripa samtycke till att resultaten från hänvisningen överförs till den behöriga myndigheten.

Den beslutande myndigheten ska beakta den rådgivning som tillhandahållits i enlighet med första stycket när den beslutar om vilken typ av särskilda förarandegarantier som kan tillhandahållas sökanden.

I tillämpliga fall och utan att det påverkar den medicinska undersökningen får den bedömning som avses i punkt 1 integreras med de medicinska undersökningar som avses i artiklarna 24 och 25.

5. Relevant personal vid de behöriga myndigheterna samt medicinska utövare, psykologer eller andra yrkesutövare som tillhandahåller rådgivning om behovet av särskilda förarandegarantier ska få utbildning för att kunna upptäcka tecken på sårbarhet hos en sökande som kan behöva särskilda förarandegarantier och tillgodose dessa behov när de har fastställts.

Artikel 21

Sökande i behov av särskilda förarandegarantier

1. Om sökande har konstaterats vara i behov av särskilda förarandegarantier ska de få det stöd som behövs för att de ska kunna utnyttja de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som följer av denna förordning under hela förarandet för internationellt skydd.

2. Om den beslutande myndigheten, inbegripet på grundval av en annan relevant nationell myndighets bedömning, anser att det stöd som behövs och som avses i punkt 1 denna artikel inte kan ges inom ramen för det påskyndade prövningsförfarande som avses i artikel 42 eller det gränsförfarande som avses i artikel 43, varvid särskild uppmärksamhet ska ägnas åt personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt, sexuellt eller könsrelaterat våld, ska den beslutande myndigheten antingen inte tillämpa eller upphöra att tillämpa dessa förfaranden på sökanden.

Artikel 22

Garantier för underåriga

1. Barnets bästa ska komma i främsta rummet när de behöriga myndigheterna tillämpar denna förordning.

2. Den beslutande myndigheten ska göra en bedömning av barnets bästa i enlighet med artikel 26 i direktiv (EU) 2024/1346.

3. Den beslutande myndigheten ska ge en underårig tillfälle till en personlig intervju, även när en ansökan görs på hans eller hennes vägnar i enlighet med artiklarna 32 och 33.1, förutom om detta inte utgör barnets bästa. I detta fall ska den beslutande myndigheten redogöra för skälen till beslutet att inte ge en underårig tillfälle till en personlig intervju.

Den personliga intervjun av en underårig ska genomföras av en person som har nödvändig kunskap om underårigas rättigheter och särskilda behov. Den ska genomföras på ett barnorienterat och för sammanhanget lämpligt sätt som tar hänsyn till barnets ålder och mognad.

4. Om en underårig är ett medföljande barn ska den personliga intervjun genomföras i närvaro av en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne och, om en sådan har utsetts, i närvaro av en rättslig rådgivare. Medlemsstaterna får även vid behov och när det är för barnets bästa genomföra den personliga intervjun med den underåriga i närvaro av en person med nödvändig kompetens och sakkunskap. Av motiverade skäl och endast om det är för barnets bästa får den beslutande myndigheten intervjua den underåriga utan att en ansvarig vuxen person är närvarande, förutsatt att den säkerställer att den underåriga under intervjun bistås av en person med den kompetens och sakkunskap som krävs för att skydda hans eller hennes bästa.

5. Beslutet om en underårigs ansökan ska förberedas av relevant personal vid den beslutande myndigheten. Den relevanta personalen ska ha nödvändig kunskap och ha fått lämplig utbildning om underårigas rättigheter och särskilda behov.

Artikel 23

Särskilda garantier för ensamkommande barn

1. De behöriga myndigheterna ska säkerställa att ensamkommande barn företräds och bistås på ett sådant sätt att de kan utnyttja sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter enligt den här förordningen, förordning (EU) 2024/1351, direktiv (EU) 2024/1346 och förordning (EU) 2024/1358.

2. Om en ansökan görs av en person som uppger sig vara underårig, eller för vilken det finns objektiva skäl att anta att han eller hon är underårig, som är ensamkommande, ska de behöriga myndigheterna

a) så snart som möjligt och i alla händelser i god tid för de ändamål som avses i punkt 6 och, i tillämpliga fall, i punkt 7 utse en person med den kompetens och sakkunskap som krävs för att tillfälligt bistå den underåriga i syfte att skydda hans eller hennes bästa och allmänna välfärd, vilket gör det möjligt för den underåriga att utnyttja sina rättigheter enligt denna förordning och, i tillämpliga fall, verka som företrädare till dess att en företrädare har utsetts,

b) så snart som möjligt och senast 15 arbetsdagar från den dag då ansökan görs, utse en företrädare.

Företrädaren och den person som avses i första stycket a i denna punkt får vara samma person som föreskrivs i artikel 27 i direktiv (EU) 2024/1346. Han eller hon ska träffa det ensamkommande barnet och beakta den underårigas egna åsikter om sina behov alltefter den underårigas ålder och mognad.

Om den behöriga myndigheten har konstaterat att en sökande som påstår sig vara underårig utan någon som helst tvekan är över 18 år, behöver den inte utse en företrädare i enlighet med denna punkt.

De uppgifter som företrädaren eller den person som avses i första stycket a i denna punkt har ska upphöra att gälla om de behöriga myndigheterna, efter den åldersbedömning som avses i artikel 25.1, inte utgår från att sökanden är underårig eller anser att sökanden inte är underårig eller om sökanden inte längre är ett ensamkommande barn.

3. Om ett oproportionellt stort antal ansökningar görs av ensamkommande barn eller i andra exceptionella situationer, och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 tredje stycket, får den tidsfrist för att utse en företrädare som avses i punkt 2 första stycket b förlängas med tio arbetsdagar.

4. Om en organisation utses enligt punkt 2 ska den utse en fysisk person för att utföra de uppgifter som avses i denna artikel i fråga om ett ensamkommande barn.

5. Den behöriga myndigheten ska omedelbart informera

a) det ensamkommande barnet, på ett barnvänligt sätt och på ett språk som han eller hon kan förstå, om att den person som avses i punkt 2 första stycket a och hans eller hennes företrädare har utsetts och om hur man i förtroende och under säkra former kan lämna in ett klagomål mot den person som avses i punkt 2 första stycket a eller b,

- b) i tillämpliga fall den beslutande myndigheten och den behöriga myndigheten för registrering av ansökan om att en företrädare har utsetts för det ensamkommande barnet, och
- c) den person som avses i punkt 2 första stycket a och företrädaren om relevanta faktorer, skeden i förfarandet och tidsfrister kopplade till det ensamkommande barnets ansökan.

Företrädaren och den person som avses i punkt 2 första stycket a ska ha tillgång till innehållet i relevanta handlingar i den underårigas akt, inklusive det särskilda informationsmaterialet för ensamkommande barn.

6. Den person som avses i punkt 2 första stycket a ska träffa det ensamkommande barnet och bland annat utföra följande uppgifter, när så är lämpligt tillsammans med den rättsliga rådgivaren:

- a) Förse det ensamkommande barnet med relevant information om de förfaranden som föreskrivs i denna förordning.
- b) I tillämpliga fall bistå det ensamkommande barnet i samband med det förfarande för åldersbedömning som avses i artikel 25.
- c) I tillämpliga fall förse det ensamkommande barnet med relevant information och bistå honom eller henne i samband med de förfaranden som föreskrivs i förordningarna (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1358.

7. Så länge en företrädare inte har utsetts får medlemsstaterna bemyndiga den person som avses i punkt 2 första stycket a att bistå den underåriga med registreringen och inlämnandet av ansökan eller att lämna in ansökan på den underårigas vägnar i enlighet med artikel 33.

8. Företrädaren ska träffa det ensamkommande barnet och bland annat utföra följande uppgifter, när så är lämpligt, tillsammans med den rättsliga rådgivaren:

- a) I tillämpliga fall förse det ensamkommande barnet med relevant information om de förfaranden som föreskrivs i denna förordning.
- b) I tillämpliga fall bistå vid det förfarande för åldersbedömning som avses i artikel 25.
- c) I tillämpliga fall bistå vid registreringen av ansökan.
- d) I tillämpliga fall bistå vid inlämnandet av ansökan eller lämna in ansökan på det ensamkommande barnets vägnar i enlighet med artikel 33.
- e) I tillämpliga fall bistå vid förberedelserna inför och närvara vid den personliga intervjun och informera det ensamkommande barnet om syftet med och möjliga konsekvenser av den personliga intervjun och om hur man förbereder sig för intervjun.
- f) I tillämpliga fall förse det ensamkommande barnet med relevant information och bistå det ensamkommande barnet i samband med de förfaranden som föreskrivs i förordningarna (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1358.

Vid den personliga intervjun ska företrädaren och den rättsliga rådgivaren ha möjlighet att ställa frågor eller yttra sig inom den ram som fastställs av den person som genomför intervjun.

Den beslutande myndigheten får kräva att det ensamkommande barnet närvarar vid den personliga intervjun, även om företrädaren eller den rättsliga rådgivaren är närvarande.

9. Företrädaren ska utföra sina uppgifter i enlighet med principen om barnets bästa och ha de kvalifikationer, den utbildning och den sakkunskap som krävs. Företrädare ska få regelbunden utbildning för att utföra sina uppgifter och får inte ha ett kriminalregister, särskilt inte vad gäller brott eller förseelser mot barn.

Företrädaren ska endast bytas ut om de behöriga myndigheterna anser att företrädarens eller personens uppgifter inte har utförts på ett korrekt sätt. Organisationer eller fysiska personer som befinner sig i eller skulle kunna befinna sig i en intressekonflikt med det ensamkommande barnet får inte utses till företrädare.

10. De behöriga myndigheterna ska ge en fysisk person som är företrädare eller en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ansvar för ett proportionellt och begränsat antal ensamkommande barn, och under normala omständigheter högst 30 ensamkommande barn samtidigt, för att säkerställa att han eller hon kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

Om ett oproportionellt stort antal ansökningar görs av ensamkommande barn eller i andra exceptionella situationer får antalet ensamkommande barn per företrädare ökas upp till högst 50 ensamkommande barn.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter med ansvar för att regelbundet övervaka att företrädare eller personer som utses enligt punkt 2 första stycket a utför sina utgifter korrekt, inklusive genom att granska de utsedda företrädarnas och de utsedda personernas kriminalregister med regelbundna mellanrum för att identifiera eventuella omständigheter som är oförenliga med deras roll. Dessa administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter ska granska klagomål som ensamkommande barn har lämnat in mot utsedda företrädare eller personer som utsetts enligt punkt 2 första stycket a.

AVSNITT V

Medicinsk undersökning och åldersbedömning

Artikel 24

Medicinsk undersökning

1. Om den beslutande myndigheten bedömer att det är relevant för prövningen av en ansökan om internationellt skydd ska den, om sökanden samtycker, begära en medicinsk undersökning av sökanden med avseende på tecken och symptom som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada och informeras om resultaten av denna.

2. När det gäller en underårig får den medicinska undersökningen endast utföras om föräldern, den vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, företrädaren eller den person som avses i artikel 23.2 a och, om så föreskrivs i nationell rätt, sökanden, samtycker.

Den medicinska undersökningen ska vara kostnadsfri för sökanden och ska täckas med offentliga medel.

I tillämpliga fall får de hälsokontroller och sårbarhetskontroller som avses i artikel 12 i förordning (EU) 2024/1356 beaktas vid den medicinska undersökning som avses i den här artikeln.

3. Om ingen medicinsk undersökning utförs i enlighet med punkt 1 ska den beslutande myndigheten informera sökande om att de på eget initiativ och på egen bekostnad får genomföra en medicinsk undersökning med avseende på tecken och symptom som skulle kunna tyda på tidigare förföljelse eller allvarlig skada.

4. Resultaten av de medicinska undersökningar som avses i punkterna 1 och 3 ska så snart som möjligt överlämnas till den beslutande myndigheten och till sökanden och vägas in i den beslutande myndighetens bedömning tillsammans med övriga faktorer i ansökan.

5. Den medicinska undersökningen ska vara den minst invasiva typen möjligt och endast utföras av kvalificerade medicinska yrkesutövare. Den ska utföras på ett sätt som respekterar individens värdighet.

6. En sökandes vägran att genomgå en medicinsk undersökning eller beslut att på eget initiativ genomgå en medicinsk undersökning, om en sådan undersökning inte äger rum inom en lämplig tidsram med beaktande av tillgången till tider för medicinska undersökningar i den ansvariga medlemsstaten, ska inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd.

Artikel 25

Åldersbedömning av underåriga

1. Om det till följd av uttalanden av sökanden, tillgängliga skriftliga bevis eller andra relevanta indikationer föreligger tvivel om huruvida en sökande är underårig får den beslutande myndigheten göra en multidisciplinär bedömning, inklusive en psykosocial bedömning, som ska utföras av kvalificerade yrkesutövare för att fastställa sökandens ålder inom ramen för

prövningen av en ansökan. Åldersbedömningen får inte baseras uteslutande på sökandes utseende eller beteende. Vid åldersbedömningen ska handlingar som finns tillgängliga betraktas som äkta, såvida inte bevis för motsatsen föreligger, och den underårigas uttalanden ska beaktas.

2. Om det efter den multidisciplinära bedömningen fortfarande föreligger tvivel avseende en sökandes ålder får medicinska undersökningar användas som sista utväg för att fastställa sökandes ålder inom ramen för prövningen av en ansökan. Om resultatet av den åldersbedömning som avses i denna punkt inte är entydigt vad gäller sökandes ålder, eller inkluderar ett åldersintervall under 18 år, ska medlemsstaterna utgå från att sökanden är underårig.

3. Medicinska undersökningar som utförs för de syften som avses i punkt 2 ska vara så lite invasiva som möjligt och utföras med full respekt för individens värdighet. De ska utföras av medicinska yrkesutövare med erfarenhet och sakkunskap i fråga om åldersbedömning.

I de fall där denna punkt är tillämplig ska resultaten från den medicinska undersökningen och den multidisciplinära bedömningen analyseras tillsammans, för att medge ett så tillförlitligt resultat som möjligt.

4. Om medicinska undersökningar används för att bedöma en sökandes ålder, ska den behöriga myndigheten säkerställa att sökande och deras föräldrar, den vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, deras företrädare eller den person som avses i artikel 23.2 a informeras om att en åldersbedömning genom en medicinsk undersökning kan komma att göras, och att denna information ges före prövningen av deras ansökan om internationellt skydd på ett språk de förstår och på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt. Den informationen ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden, om eventuella konsekvenser som resultatet av den medicinska undersökningen kan få för prövningen av ansökan och om möjligheten för sökanden att vägra låta den medicinska undersökningen utföras samt konsekvenserna av en sådan vägran. Alla handlingar som rör den medicinska undersökningen ska ingå i sökandens akt.

5. En medicinsk undersökning för bedömning av sökandenas ålder får endast utföras om sökandena, deras föräldrar, den ansvariga vuxna person som avses i punkt 4 i den här artikeln, deras företrädare eller den person som avses i artikel 23.2 a samtycker efter att ha fått den information som föreskrivs i punkt 4 i den här artikeln.

6. Det förhållande att sökandena, deras föräldrar, den ansvariga vuxna person som avses i punkt 4 i den här artikeln, deras företrädare eller den person som avses i artikel 23.2 a har vägrat att låta en medicinsk undersökning utföras för åldersbedömningen ska inte hindra den beslutande myndigheten från att fatta beslut om ansökan om internationellt skydd. En sådan vägran får endast betraktas som en motbevisbar presumtion för att sökanden inte är underårig.

7. En medlemsstat får erkänna beslut avseende åldersbedömning som andra medlemsstater har fattat om åldersbedömningarna har utförts i enlighet med unionsrätten.

KAPITEL III

ADMINISTRATIVT FÖRFARANDE

AVSNITT I

Tillgång till förfarandet

Artikel 26

Göra en ansökan om internationellt skydd

1. En ansökan om internationellt skydd ska anses ha gjorts när en tredjelandsmedborgare eller statslös person, inbegripet ett ensamkommande barn, personligen till en behörig myndighet som avses i artikel 4.1 och 4.2 uttrycker en önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat.

Om tjänstemän från den behöriga myndigheten hyser tvivel om huruvida ett visst uttalande ska betraktas som en ansökan om internationellt skydd ska de uttryckligen fråga personen om han eller hon önskar erhålla internationellt skydd.

2. De myndigheter som ansvarar för mottagningsanläggningarna i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346 ska när så är relevant informeras om att en ansökan har gjorts. För tredjelandsmedborgare som är föremål för den screening som avses i artikel 5.1 i förordning (EU) 2024/1356, får medlemsstaterna välja att tillämpa denna punkt efter det att screeningen har avslutats.

Artikel 27

Registrera ansökningar om internationellt skydd

1. Utan att det påverkar skyldigheterna att samla in och överföra uppgifter i enlighet med artikel 15.1 i förordning (EU) 2024/1358 ska de myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar, en annan medlemsstats myndigheter enligt artikel 5.1 b i den här förordningen eller de experter som utplacerats av asylbyrån som bistår dem med den uppgiften registrera en ansökan utan dröjsmål och i alla händelser senast fem dagar efter det att ansökan gjorts. För detta ändamål ska de registrera följande information, som kan komma från det screeningformulär som avses i artikel 17 i förordning (EU) 2024/1356:

- a) Sökandens namn, födelsedatum och födelseort, kön, medborgarskap eller det förhållande att sökanden är statslös, familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.8 i förordning (EU) 2024/1351 och, när det gäller underåriga, syskon eller släktingar enligt definitionen i artikel 2.9 i den förordningen, som befinner sig i en medlemsstat, i tillämpliga fall, samt andra personuppgifter om sökanden som är relevanta för förfarandet för internationellt skydd och för fastställandet av ansvarig medlemsstat.
- b) Typ, nummer och giltighetstid för varje identitets- eller resehandling som sökanden har gett in och som den behöriga myndigheten anser vara relevanta för att identifiera honom eller henne, för förfarandet för internationellt skydd och för fastställandet av ansvarig medlemsstat, om detta finns tillgängligt.
- c) Datum och ort för ansökan och den myndighet hos vilken ansökan gjordes.
- d) Sökandens vistelseort, bostadsort eller bostadsadress och, i förekommande fall, ett telefonnummer och en e-postadress där sökanden kan nås.

Om uppgifterna i första stycket a och b redan har mottagits av medlemsstaterna innan ansökan görs, ska de inte begäras in på nytt.

2. Om en person uppger sig inte ha något medborgarskap ska detta förhållande tydligt registreras i avvaktan på fastställandet av om personen är statslös.

3. Om en ansökan görs till en myndighet som har till uppgift att ta emot ansökningar om internationellt skydd och som inte är ansvarig för att registrera ansökningar, ska den myndigheten utan dröjsmål och senast inom tre arbetsdagar från det att ansökan gjordes underrätta den myndighet som är ansvarig för att registrera ansökningar. Den myndighet som är ansvarig för att registrera ansökningar ska registrera ansökan så snart som möjligt och senast fem dagar från det att den har tagit emot informationen.

4. Om uppgifterna samlas in av den beslutande myndigheten eller en annan myndighet som bistår denna vid prövningen av ansökan, får den också vid tidpunkten för registreringen samla in ytterligare uppgifter som krävs för prövningen av ansökan.

5. Om ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer gör en ansökan inom samma tidsperiod, med följden att det blir omöjligt att registrera ansökningar inom de tidsfrister som anges i punkterna 1 och 3, ska ansökan registreras senast 15 dagar från det att den gjordes.

6. Utan att det påverkar sökandens rätt att lägga fram ny faktorer till stöd för sin ansökan behöver den behöriga myndigheten inte samla in sådana uppgifter som avses i punkt 1 a, b och d och punkt 2 vid en efterföljande ansökan om de uppgifterna redan är tillgängliga för den.

7. För tredjelandsmedborgare som är föremål för den screening som avses i artikel 5.1 i förordning (EU) 2024/1356, ska punkterna 1–6 i den här artikeln tillämpas först efter det att screeningen har avslutats.

Artikel 28

Inlämnande av en ansökan om internationellt skydd

1. Sökanden ska lämna in ansökan till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där ansökan görs så snart som möjligt och senast 21 dagar från det att ansökan registreras, om inte punkt 6 i denna artikel är tillämplig, förutsatt att han eller hon ges en faktisk möjlighet att göra detta i enlighet med denna artikel. Om ansökan inte lämnas in till den beslutande myndigheten ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål underrätta den beslutande myndigheten om att en ansökan har lämnats in.

2. Efter en överföring i enlighet med artikel 46 i förordning (EU) 2024/1351 ska sökanden lämna in ansökan till de behöriga myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten så snart som möjligt och senast 21 dagar från det att sökanden identifierar sig för de behöriga myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten.

3. Ansökan ska lämnas in personligen på en angiven dag och plats och, om en sådan meddelats, vid en angiven tidpunkt. De behöriga myndigheterna ska meddela sökanden dagen och platsen i fråga. De behöriga myndigheterna får meddela sökanden en tidpunkt.

Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva att en ansökan ska anses ha lämnats in personligen när den behöriga myndigheten kontrollerar att sökanden är fysiskt närvarande på medlemsstatens territorium vid tidpunkten för registreringen eller inlämnandet av en ansökan.

4. Genom undantag från punkt 3 får medlemsstaterna i nationell rätt föreskriva en möjlighet för sökanden att lämna in en ansökan med hjälp av ett formulär, t.ex. om han eller hon inte kan inställa sig personligen på grund av varaktiga allvarliga omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll, såsom avtjänande av fängelsestraff eller långvarig sjukhusvistelse. Ansökan ska anses ha lämnats in under förutsättning att sökanden lämnar in formuläret inom den tidsfrist som anges i punkt 1 och förutsatt att den behöriga myndigheten bedömer att villkoren enligt den här punkten är uppfyllda. I sådana fall ska tidsfristen för prövning av ansökan börja löpa från och med den dag då den behöriga myndigheten mottar formuläret.

5. Om ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer gör en ansökan om internationellt skydd inom samma tidsperiod, med följden att det blir omöjligt att ge varje sökande en bokad tid inom den tidsfrist som avses i punkt 1, ska sökanden, vid tillämpning av punkt 3 första stycket, ges en bokad tid för att lämna in sin ansökan vid ett datum som infaller senast två månader från registreringen av ansökan.

6. När sökande lämnar in en ansökan ska de så snart som möjligt lägga fram alla faktorer och handlingar som de förfogar över enligt artikel 4.2 i förordning (EU) 2024/1347 som krävs för att underbygga ansökan. Efter det att sökandena har lämnat in sin ansökan, särskilt vid deras personliga intervju, ska de få lägga fram alla ytterligare faktorer som är relevanta för prövningen, fram till dess att ett beslut inom ramen för det administrativa förfarandet har fattats om deras ansökan.

Medlemsstaterna får fastställa en tidsfrist inom den tidsramen för framläggande av dessa ytterligare faktorer, vilken sökanden ska sträva efter att följa.

7. Medlemsstaterna får organisera tillgången till förfarandet på ett sådant sätt att ansökan görs, registreras eller lämnas in samtidigt. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att alla sökande åtnjuter de garantier som fastställs i artikel 8.2–8.6. Om en ansökan görs, registreras eller lämnas in samtidigt ska sökandena få lägga fram alla faktorer och handlingar som de förfogar över i enlighet med artikel 4.2 i förordning (EU) 2024/1347 som krävs för att underbygga deras ansökan under den personliga intervjun.

Dessutom ska sökandena tillåtas att lägga fram eventuella ytterligare faktorer som är relevanta för prövningen av deras ansökan, fram till dess att ett beslut om deras ansökan fattas inom ramen för det administrativa förfarandet. Medlemsstaterna får fastställa en tidsfrist inom den tidsramen för framläggande av dessa ytterligare faktorer, vilken sökanden ska sträva efter att följa.

Artikel 29

Handlingar som tillhandahålls sökanden

1. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där en ansökan om internationellt skydd görs ska i samband med registreringen av ansökan tillhandahålla sökanden en handling i hans eller hennes eget namn som anger att en ansökan har gjorts och registrerats. Den handlingen ska vara giltig till dess att den handling som avses i punkt 4 har utfärdats.

Efter en överföring i enlighet med artikel 46 i förordning (EU) 2024/1351 ska de behöriga myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten, när sökanden identifierar sig för dem, tillhandahålla sökanden en handling i hans eller hennes eget namn, som anger att en ansökan har gjorts och registrerats och att personen har överförs. Den handlingen ska förbli giltig till dess att den handling som avses i punkt 4 har utfärdats.

2. Den handling som avses i punkt 1 behöver inte tillhandahållas om det är möjligt att utfärda den handling som avses i punkt 4 vid tidpunkten för registrering.

3. Den handling som avses i punkt 1 ska återkallas när den handling som avses i punkt 4 utfärdas.

4. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där ansökan lämnas in i enlighet med artikel 28.1 och 28.2 ska så snart som möjligt efter det att ansökan lämnats in utfärda en handling som ska omfatta åtminstone följande uppgifter, som vid behov ska uppdateras:

- a) Sökandens namn, födelsedatum och födelseort, kön och medborgarskap eller, i tillämpliga fall, angivande av statslöshet, en ansiktsbild av sökanden och sökandens underskrift.
- b) Utfärdande myndighet, dag och ort för utfärdandet och handlingens giltighetstid.
- c) Personens status som sökande.
- d) Uppgift om att sökanden har rätt att stanna kvar på den medlemsstatens territorium i syfte att få ansökan prövad och uppgift om huruvida sökanden har rätt att fritt förflytta sig inom hela eller en del av den medlemsstatens territorium.
- e) Uppgift om att handlingen inte är en resehandling och att sökanden inte utan tillstånd får resa in till andra medlemsstater.

5. Det ska inte vara nödvändigt att utfärda någon av de handlingar som avses i denna artikel om och så länge sökanden är i förvar eller avtjänar ett fängelsestraff.

När sökanden frigres från förvar eller ett fängelsestraff ska han eller hon tillhandahållas den handling som avses i punkt 1 eller 4. Om sökanden tillhandahålls den handling som avses i punkt 1 vid frigivandet ska sökanden erhålla den handling som avses i punkt 4 så snart som möjligt.

6. När det gäller medföljande barn får de handlingar som avses i denna artikel och som utfärdas till en av sökandens föräldrar eller den vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne i lämpliga fall även omfatta den underåriga.

7. De handlingar som avses i denna artikel behöver inte utgöra identitetsbevis men ska anses vara tillräckliga medel för att sökande ska kunna identifiera sig för nationella myndigheter och få tillgång till sina rättigheter under hela förfarandet för internationellt skydd.

8. I den handling som avses i punkterna 1 och 4 ska anges det datum då sökandens ansökan registrerades.

9. Den handling som avses i punkt 4 ska vara giltig i upp till tolv månader eller till dess att sökanden överförs till en annan medlemsstat i enlighet med förordning (EU) 2024/1351. Om handlingen utfärdas av den ansvariga medlemsstaten ska handlingens giltighetstid förlängas så att den omfattar den period under vilken sökanden har rätt att stanna kvar på dess territorium. Handlingens giltighetstid utgör inte en rätt att stanna kvar om den rätten har upphört att gälla eller tillfälligt upphävs i enlighet med denna förordning.

Artikel 30

Tillgång till förfarandet i förvarsanläggningar och vid gränsövergångsställen

1. Om det finns indikationer på att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som hålls i förvarsanläggningar eller som befinner sig vid gränsövergångsställen, inbegripet transitområden, vid de yttre gränserna, kan vilja göra en ansökan om internationellt skydd ska de behöriga myndigheter som avses i artikel 4 ge dem information om möjligheten att göra detta.

2. Om en sökande gör en ansökan i en försvarsanläggning, i fängelse eller vid gränsövergångsställen, inbegripet transitområden, vid de yttre gränserna ska de behöriga myndigheter som avses i artikel 4 vidta åtgärder för tolktjänster i den utsträckning som är nödvändig för att underlätta tillgång till förfarandet för internationellt skydd.

3. Organisationer och personer som enligt nationell rätt får tillhandahålla rådgivning ska ha faktisk möjlighet att komma i kontakt med sökande som hålls i förvar eller som befinner sig vid gränsövergångsställen, inbegripet transitområden, vid de yttre gränserna. Sådant tillträde får göras föremål för överenskommelse på förhand med de behöriga myndigheterna.

Medlemsstaterna får på grundval av nationell rätt införa begränsningar av det tillträde som avses i första stycket om detta är objektivt sett nödvändigt av skäl som har att göra med säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av ett berört gränsövergångsställe, inbegripet transitområden, eller en försvarsanläggning under förutsättning att tillträdet därigenom inte allvarligt begränsas eller omöjliggörs helt.

Artikel 31

Ansökningar för vuxna personer som behöver hjälp för att utöva sin rättsliga handlingsförmåga

1. När det gäller en vuxen person som behöver hjälp för att utöva sin rättsliga handlingsförmåga i enlighet med nationell rätt (*vuxen person i beroendeställning*) får en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne göra och lämna in en ansökan på den personens vägnar.

2. Den vuxna personen i beroendeställning ska närvara vid inlämnandet av ansökan, utom om det finns motiverade skäl för att han eller hon inte kan eller bör närvara eller, om en sådan möjlighet föreskrivs i nationell rätt, ansökan lämnas in med hjälp av ett formulär.

Artikel 32

Ansökningar på medföljande barns vägnar

1. Ett medföljande barn ska ha rätt att lämna in en ansökan i eget namn om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Om det medföljande barnet inte har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten ska en förälder eller en annan vuxen person, såsom en rättslig vårdnadshavare eller en myndighet för skydd av barn, som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för den underåriga lämna in ansökan på den underårigas vägnar.

2. När det gäller ett medföljande barn som inte har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten och som vid den tidpunkt då föräldern eller en annan vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne gör eller lämnar in ansökan om internationellt skydd befinner sig på samma medlemsstats territorium, särskilt om den underåriga inte har några andra lagliga möjligheter att stanna kvar på samma medlemsstats territorium, ska en ansökan som görs och lämnas in av en förälder eller en annan vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne även betraktas som en ansökan om internationellt skydd som görs och lämnas in på den underårigas vägnar.

Medlemsstaterna får besluta att tillämpa första stycket även på ett medföljande barn som föds eller är närvarande under det administrativa förfarandet.

3. Om den förälder eller den vuxna person som ansvarar för det medföljande barn som avses i punkt 2 lämnar in ansökan på den underårigas vägnar, ska den underåriga närvara vid inlämnandet av ansökan, utom i de fall då det finns motiverade skäl för att den underåriga inte kan eller bör närvara eller, om en sådan möjlighet föreskrivs i nationell rätt, ansökan på den underårigas vägnar lämnas in med hjälp av ett formulär.

Artikel 33

Ensamkommande barns ansökningar

1. Ett ensamkommande barn ska ha rätt att lämna in en ansökan i eget namn om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Det ensamkommande barnet ska därför informeras om

åldern för rättslig handlingsförmåga i den medlemsstat som är ansvarig för att pröva hans eller hennes ansökan om internationellt skydd. Om det ensamkommande barnet inte har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten, ska en företrädare eller en person som avses i artikel 23.2 a lämna in ansökan på hans eller hennes vägnar.

Första stycket i denna punkt ska inte påverka ensamkommande barns rätt till rättslig rådgivning samt rättsligt bistånd och biträde i enlighet med artiklarna 15 och 16.

2. När det gäller ett ensamkommande barn som inte har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten, ska ansökan lämnas in inom den tidsfrist som anges i artikel 28.1 med beaktande av barnets bästa.

3. Om företrädaren för ett ensamkommande barn eller en person som avses i artikel 23.2 a lämnar in ansökan på den underårigas vägnar, ska den underåriga närvara vid inlämnandet av ansökan, utom i de fall då det finns motiverade skäl till att den underåriga inte kan eller bör närvara eller, om en sådan möjlighet föreskrivs i nationell rätt, ansökan lämnas in med hjälp av ett formulär.

AVSNITT II

Prövningsförfarande

Artikel 34

Prövning av ansökningar

1. Den beslutande myndigheten ska pröva och fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.

2. Den beslutande myndigheten ska fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd efter vederbörlig bedömning av om en ansökan kan tas upp till prövning eller efter vederbörlig sakprövning av ansökan. Den beslutande myndigheten ska pröva ansökningarna objektivt, opartiskt och på individuell basis. Vid prövningen av en ansökan ska den beslutande myndigheten beakta följande:

- Relevanta uttalanden och relevant dokumentation som läggs fram av sökanden i enlighet med artikel 4.1 och 4.2 i förordning (EU) 2024/1347.
- Relevant, precis och aktuell information som avser den rådande situationen i sökandens ursprungsland vid tidpunkten beslutet om ansökan, inbegripet ursprungslandets lagar och andra författningar och sättet på vilket de tillämpas, och som har erhållits från relevanta och tillgängliga nationella källor, unionskällor och internationella källor, inbegripet organisationer som verkar för barns rättigheter, och, om den finns att tillgå, den gemensamma analys om situationen i specifika ursprungsländer samt de vägledningar som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303.
- Vid tillämpning av begreppen första asylland eller säkert tredjeland, relevant, precis och aktuell information om den rådande situationen i det tredjeland som betraktas som ett första asylland eller ett säkert tredjeland vid tidpunkten för beslutet om ansökan, inbegripet information och analyser om säkra tredjeländer som avses i artikel 12 i förordning (EU) 2021/2303.
- Sökandens individuella ställning och personliga omständigheter, inklusive sådana faktorer som sökandens bakgrund, ålder, kön, könsidentitet och sexuella läggning, för att – på grundval av sökandens personliga omständigheter – bedöma om de handlingar som sökanden har blivit utsatt för eller skulle kunna bli utsatt för skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.
- Om sökanden efter att ha lämnat ursprungslandet har ägnat sig åt en verksamhet vars enda syfte eller huvudsakliga syfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, så att man kan bedöma om denna verksamhet skulle utsätta sökanden för förföljelse eller allvarlig skada, såsom avses i artikel 5 i förordning (EU) 2024/1347, om han eller hon återvänder till det landet.
- Huruvida sökanden rimligen kan förväntas begagna sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda medborgarskap.
- Under förutsättning att staten eller företrädare för staten inte är de aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada, om det interna skyddsalternativ som avses i artikel 8 i förordning (EU) 2024/1347 är tillämpligt.

3. Den personal som provar ansökningar och fattar beslut ska ha lämplig kunskap och ska ha fått fortbildning, inbegripet relevant fortbildning enligt artikel 8 i förordning (EU) 2021/2303, om tillämpliga normer på området för asyl- och flyktingrätt. De ska ha möjlighet att vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor, t.ex. medicinska frågor, kulturella frågor, religionsfrågor, frågor som rör psykisk hälsa samt barn- eller könsrelaterade frågor. De får vid behov rådfråga asylbyrån i enlighet med artikel 10.2 b i förordning (EU) 2021/2303.

4. Handlingar som den beslutande myndigheten anser vara relevanta för prövningen av ansökningar ska översättas om så är nödvändigt för prövningen.

Översättningen av dessa relevanta handlingar eller delar av dem kan tillhandahållas av andra enheter och betalas med offentliga medel i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Sökanden får på egen bekostnad säkerställa översättning av andra handlingar. Vid efterföljande ansökningar får sökanden ges ansvaret för översättningen av handlingar.

5. Den beslutande myndigheten får prioritera prövningen av en ansökan om internationellt skydd särskilt om

- a) den bedömer att ansökan kan förväntas vara välgrundad,
- b) sökanden har särskilda mottagningsbehov i den mening som avses i artikel 24 i direktiv (EU) 2024/1346 eller behöver särskilda förfarandegarantier enligt artiklarna 20-23 i denna förordning, särskilt om han eller hon är ett ensamkommande barn,
- c) det finns skälig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten,
- d) ansökan är en efterföljande ansökan,
- e) sökanden har varit föremål för ett beslut i enlighet med artikel 23.2 e i direktiv (EU) 2024/1346, har varit inblandad i att orsaka olägenheter för allmänheten eller har utfört brottsliga handlingar.

Artikel 35

Prövningsförfarandets varaktighet

1. Prövningen för att fastställa om en ansökan inte kan tas upp till prövning i enlighet med artikel 38.1 a, b, c och d samt 38.2 ska avslutas så snart som möjligt och senast två månader från den dag då ansökan lämnades in.

I det fall som avses i artikel 38.1 e ska den beslutande myndigheten avsluta prövningen inom tio arbetsdagar.

Ansökan ska inte anses kunna tas upp till prövning enbart på grund av det förhållande att inget beslut om prövningsbarheten har fattats inom de tidsfrister som anges i denna punkt och i punkt 2.

2. Den beslutande myndigheten får förlänga de tidsfrister som föreskrivs i punkt 1 första stycket med högst två månader om

- a) ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer gör en ansökan om internationellt skydd inom samma tidsperiod, vilket gör det omöjligt att avsluta bedömningen av om en ansökan kan tas upp till prövning inom de fastställda tidsfristerna,
- b) ärendet involverar komplexa faktiska eller rättsliga omständigheter,
- c) förseningen uppenbart och enbart kan hänföras till sökandens underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 9.

3. Den beslutande myndigheten ska avsluta det påskyndade prövningsförfarandet så snart som möjligt och senast tre månader från den dag då ansökan lämnades in.

4. Den beslutande myndigheten ska säkerställa att ett förfarande för prövning i sak – under förutsättning att det inte är ett påskyndat prövningsförfarande – avslutas så snart som möjligt och inte senare än sex månader från den dag då ansökan lämnades in, utan åsidosättande av kraven på att en adekvat och fullständig prövning utförs.

5. Den beslutande myndigheten får förlänga den tidsfrist på sex månader som avses i punkt 4 med högst sex månader, om
- a) ett oproportionellt stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer gör en ansökan om internationellt skydd inom samma tidsperiod, med följden att det blir omöjligt att avsluta förfarandet inom sexmånadersfristen,
- b) ärendet involverar komplexa faktiska eller rättsliga omständigheter,
- c) förseningen uppenbart och enbart kan hänföras till sökandens underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 9.
6. Om en sökande är föremål för ett överföringsförfarande enligt artikel 35 i förordning (EU) 2024/1351, ska den tidsfrist som avses i punkt 4 i den här artikeln börja löpa från och med den dag då ansökan lämnas in i enlighet med artikel 28.2.
7. Den beslutande myndigheten får skjuta upp avslutandet av prövningsförfarandet om den, på grund av osäkra förhållanden i ursprungslandet som förväntas vara av tillfällig natur, inte rimligen kan fatta beslut inom de tidsfrister som fastställs i punkt 4. I sådana fall ska den beslutande myndigheten
- a) se över situationen i det berörda ursprungslandet minst var fjärde månad,
- b) i förekommande fall beakta översyner av situationen i det berörda ursprungslandet som har utförts av asylbyrån,
- c) informera de berörda sökandena – så snart som möjligt och på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå – om skälen till uppskjutandet.
- Medlemsstaten ska så snart som möjligt informera kommissionen och asylbyrån om uppskjutandet av förfarandena för det ursprungslandet. Den beslutande myndigheten ska under alla omständigheter avsluta prövningsförfarandet inom 21 månader från det att en ansökan lämnats in.
8. Medlemsstaterna ska fastställa tidsfrister för avslutandet av prövningsförfarandet om en domstol upphäver den beslutande myndighetens beslut och återförvisar ärendet. Dessa tidsfrister ska vara kortare än de tidsfrister som anges i denna artikel.

AVSNITT III

Beslut om ansökningar

Artikel 36

Beslut om ansökningar

1. Ett beslut om en ansökan om internationellt skydd ska vara skriftligt, och det ska delges sökanden så snart som möjligt i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Om en företrädare eller rättslig rådgivare rättsligt företräder sökanden, får den behöriga myndigheten delge beslutet till honom eller henne i stället för till sökanden.
2. Om prövning av en ansökan nekas eller om den avslås som ogrundad eller som uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, som uttryckligen återkallad eller som implicit återkallad, ska de faktiska och rättsliga skälen till det anges i beslutet.
3. Sökanden ska skriftligen informeras om resultatet av beslutet och om hur han eller hon kan överklaga ett beslut om att neka prövning av en ansökan eller om att avslå en ansökan som ogrundad eller som uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit återkallad. Den informationen får lämnas som en del av beslutet om ansökan om internationellt skydd. Om sökanden inte bistås av en rättslig rådgivare ska den informationen lämnas på ett språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

4. Om sökanden bistås av en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden, får den information som avses i punkt 3 lämnas endast till den rättsliga rådgivaren utan att översättas till ett språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå. I sådana fall ska sökanden meddelas skriftligt för kännedom på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå om internationellt skydd har beviljats eller ej, tillsammans med allmän information om hur beslutet kan överklagas.

5. Om det rör sig om ansökningar som görs på underårigas vägnar eller för vuxna personer i beroendeställning och samtliga ansökningar åberopar exakt samma grunder som ansökan från den vuxna person som är ansvarig för den underåriga eller den vuxna personen i beroendeställning, får den beslutande myndigheten, efter en individuell bedömning för varje sökande, fatta ett enda beslut som omfattar samtliga sökande, såvida inte detta skulle leda till att en sökandes individuella förhållanden röjs på ett sätt som riskerar att skada hans eller hennes intressen, särskilt vid risk för förföljelse som grundar sig på könsrelaterat våld, människohandel och förföljelse som grundar sig på kön, sexuell läggning, könsidentitet eller ålder. I sådana fall ska ett separat beslut utfärdas och delges den berörda personen i enlighet med punkt 1.

Artikel 37

Avslag på en ansökan och utfärdande av ett beslut om återvändande

Om prövning av en ansökan nekas eller om den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit eller uttryckligen återkallad, ska medlemsstaterna utfärda ett beslut om återvändande som är förenligt med direktiv 2008/115/EG och är i överensstämmelse med principen om non-refoulement. Om ett beslut om återvändande eller ett annat beslut om skyldighet att återvända redan har utfärdats innan en ansökan om internationellt skydd görs, krävs det inget beslut om återvändande enligt denna artikel. Beslutet om återvändande ska utfärdas som en del av beslutet om avslag på ansökan om internationellt skydd eller i en separat akt. Om beslutet om återvändande utfärdas i en separat akt, ska det utfärdas samtidigt och tillsammans med beslutet om avslag på ansökan om internationellt skydd eller utan onödigt dröjsmål därefter.

Artikel 38

Beslut om huruvida en ansökan kan tas upp till prövning

1. Den beslutande myndigheten får bedöma om en ansökan kan tas upp till prövning, i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, och kan bemyndigas enligt nationell rätt att neka prövning av en ansökan om någon av följande grunder är tillämplig:

- a) Ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett första asylland för sökanden i enlighet med artikel 58, om det inte är uppenbart att sökanden inte kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet.
 - b) Ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 59, om det inte är uppenbart att sökanden inte kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet.
 - c) En annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd.
 - d) En internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, eller otvetydigt vidtar åtgärder för detta ändamål, såvida inte nya relevanta omständigheter har uppstått som inte har beaktats av domstolen eller tribunalen eller där det inte fanns någon rättslig möjlighet att ta upp omständigheter som är relevanta för internationellt erkända människorättsnormer inför den internationella brottmålsdomstolen eller tribunalen.
 - e) Den berörda sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i direktiv 2008/115/EG och gjorde sin ansökan först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande, under förutsättning att han eller hon hade informerats om konsekvenserna av att inte göra en ansökan inom den tidsfristen och att inga nya relevanta faktorer har framkommit efter utgången av den perioden.
2. Den beslutande myndigheten ska neka prövning av en ansökan om denna är en efterföljande ansökan där inga nya faktorer av relevans enligt artikel 55.3 och 55.5 för prövningen av sökandens rätt att anses berättigad till internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347 eller avseende den grund för att neka prövning av ansökan som tidigare tillämpats, har framkommit eller lagts fram av sökanden.

Artikel 39

Beslut efter prövning av en ansökan i sak

1. En ansökan ska inte prövas i sak om
 - a) en annan medlemsstat är ansvarig i enlighet med förordning (EU) 2024/1351,
 - b) prövning av en ansökan nekas i enlighet med artikel 38, eller
 - c) en ansökan uttryckligen eller implicit återkallas, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 40.2 och 41.5.
2. När en ansökan prövas i sak, ska den beslutande myndigheten fatta ett beslut om huruvida sökanden uppfyller kraven på flyktingstatus och, om så inte är fallet, avgöra huruvida sökanden uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
3. Den beslutande myndigheten ska avslå en ansökan som oggrundad om den har fastställt att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347.
4. Den beslutande myndigheten får bemyndigas enligt nationell rätt att förklara en oggrundad ansökan som uppenbart oggrundad, om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 och 42.3 är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande.

Artikel 40

Uttryckligt återkallande av ansökningar

1. En sökande får på eget initiativ och när som helst under förfarandet återkalla sin ansökan. Återkallandet av ansökan ska ske skriftligen av sökanden personligen eller lämnas in av den rättsliga rådgivare som rättsligt företräder honom eller henne i enlighet med nationell rätt.
2. De behöriga myndigheterna ska vid tidpunkten för återkallandet av ansökan informera sökanden i enlighet med artikel 8.2 c om alla förfarandemässiga konsekvenser av ett sådant återkallande på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå.
3. Om det uttryckliga återkallandet äger rum vid en annan behörig myndighet än den beslutande myndigheten, ska den myndigheten informera den beslutande myndigheten om återkallandet. Den beslutande myndigheten ska anta ett beslut som förklarar att ansökan uttryckligen har återkallats. Beslutet ska vara slutligt och ska inte kunna överklagas såsom avses i kapitel V i denna förordning.
4. Om den beslutande myndigheten i det skede då ansökan uttryckligen återkallas av sökanden redan har funnit att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347, får den fortfarande fatta ett beslut om att avslå ansökan som oggrundad eller uppenbart oggrundad.

Artikel 41

Implicit återkallande av ansökningar

1. En ansökan ska förklaras som implicit återkallad om
 - a) sökanden utan godtagbara skäl inte har lämnat in sin ansökan i enlighet med artikel 28, trots att han eller hon har haft faktisk möjlighet att göra det,
 - b) sökanden vägrar att samarbeta genom att inte lämna den information som avses i artikel 27.1 a och b eller genom att inte lämna sina biometriska uppgifter,
 - c) sökanden vägrar att uppge sin adress, om han eller hon har en sådan, såvida inte de behöriga myndigheterna tillhandahåller inkvartering.

- d) sökanden inte, utan berättigat skäl, har varit närvarande vid en personlig intervju, trots att han eller hon var skyldig att göra det enligt artikel 13, eller utan berättigat skäl vägrade att svara på frågor under intervjun i sådan utsträckning att resultatet av intervjun var otillräckligt för att ett beslut om grunderna för ansökan skulle kunna fattas,
- e) sökanden upprepade gånger inte har fullgjort de anmälningsskyldigheter som ålagts honom eller henne i enlighet med artikel 9.4 eller inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, såvida han eller hon inte kan visa att underlåtenheten att förbli tillgänglig berodde på särskilda omständigheter som han eller hon inte rådde över,
- f) sökanden har lämnat in ansökan i en annan medlemsstat än den som föreskrivs i artikel 17.1 och 17.2 i förordning (EU) 2024/1351 och inte stannar kvar i den medlemsstaten i avvaktan på fastställandet av ansvarig medlemsstat eller genomförandet av överföringsförfarandet, om tillämpligt.
2. Om den myndighet som bedömer om ansökan är implicit återkallad är en annan behörig myndighet än den beslutande myndigheten och om den myndigheten anser att ansökan måste betraktas som implicit återkallad, ska den myndigheten informera den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska anta ett beslut som förklarar att ansökan implicit har återkallats.
3. Om sökanden är närvarande ska den behöriga myndigheten vid tidpunkten för återkallandet informera sökanden i enlighet med artikel 8.2 c om alla förfarandemässiga konsekvenser av ett sådant återkallande på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå.
4. Den behöriga myndigheten får skjuta upp förfarandet för att ge sökanden möjlighet att motivera eller korrigera underlåtenhet eller handlingar enligt punkt 1 innan det fattas ett beslut där ansökan förklaras vara implicit återkallad.
5. En ansökan får avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad om den beslutande myndigheten, i det skede då ansökan återkallas implicit, redan har funnit att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347.

AVSNITT IV

Särskilda förfaranden

Artikel 42

Påskyndat prövningsförfarande

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.2 ska den beslutande myndigheten, i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, påskynda prövningen av en ansökan om internationellt skydd om
- a) sökanden vid inlämnandet av sin ansökan och framläggandet av de faktiska omständigheterna endast har tagit med uppgifter som saknar betydelse för prövningen av hans eller hennes rätt att anses som berättigad till internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
- b) sökanden har lämnat uppenbart inkonsekventa eller motsägelsefulla eller klart falska eller uppenbart osannolika uppgifter eller uppgifter som motsäger relevant och tillgänglig information om ursprungslandet på ett sätt som gör att hans eller hennes påstående om rätt att anses som berättigad till internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347 uppenbart är föga övertygande,
- c) sökanden anses, efter att ha beretts full möjlighet att visa godtagbara skäl, uppsåtligen ha vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar, särskilt med avseende på sin identitet eller sitt medborgarskap, som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller det finns tydliga skäl att anta att sökanden, i ond tro, har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling i syfte att förhindra att hans eller hennes identitet eller medborgarskap fastställs,
- d) sökanden gör en ansökan enbart för att försena, hindra eller förhindra verkställigheten av ett beslut om att sökanden ska avlägsnas från en medlemsstats territorium,
- e) ett tredjeland kan betraktas som ett säkert ursprungsland för sökanden i den mening som avses i denna förordning,

- f) det finns skälig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaterna eller sökanden har med tvång utvisats av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt,
- g) ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte nekas,
- h) sökanden har rest in på en medlemsstats territorium på ett olagligt sätt eller olagligen har förlängt sin vistelse och, utan goda skäl, inte vare sig har uppsökt de behöriga myndigheterna eller gjort en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan,
- i) sökanden har rest in på en medlemsstats territorium på ett lagligt sätt och utan goda skäl inte har gjort en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt, med tanke på grunderna för sin ansökan; detta led påverkar inte behovet av internationellt skydd som uppstår på plats (*sur place*), eller
- j) sökanden är medborgare i eller, när det gäller statslösa personer, tidigare stadigvarande bosatt i ett tredjeland för vilket andelen beviljanden av den beslutande myndighetens beslut om internationellt skydd, enligt de senast tillgängliga årliga unionsomfattande genomsnittliga uppgifterna från Eurostat, är 20 % eller lägre, såvida inte den beslutande myndigheten bedömer att en betydande förändring har ägt rum i det berörda tredjelandet sedan offentliggörandet av de relevanta uppgifterna från Eurostat eller att sökanden tillhör en kategori av personer för vilka andelen 20 % eller lägre inte kan anses vara representativ med avseende på deras behov av skydd, bland annat med beaktande av betydande skillnader mellan beslut i första instans och slutliga beslut.

Om asylbyrån har lämnat en vägledning om ett ursprungsland, i enlighet med artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303 som visar att en betydande förändring har ägt rum i det berörda tredjelandet sedan de relevanta uppgifterna från Eurostat offentliggjordes, ska medlemsstaterna använda den vägledningen som referens vid tillämpningen av första stycket j i denna punkt.

2. Om den beslutande myndigheten anser att prövningen av ansökan involverar faktiska eller rättsliga omständigheter som är för komplexa för att provas inom ramen för ett påskyndat prövningsförfarande, får den fortsätta prövningen i sak i enlighet med artiklarna 35.4 och 39. I så fall ska den berörda sökanden underrättas om förändringen i förfarandet.

3. Det påskyndade prövningsförfarandet får tillämpas på underåriga endast om

- a) sökanden kommer från ett tredjeland som kan betraktas som ett säkert ursprungsland för sökanden i den mening som avses i denna förordning,
- b) det finns rimlig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller sökanden med tvång hade utvisats av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt,
- c) ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte nekas,
- d) sökanden anses, efter att ha beretts full möjlighet att uppvisa godtagbara skäl, ha uppsåtligt vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar, särskilt med avseende på sin identitet eller sitt medborgarskap, som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller det finns tydliga skäl att anta att sökanden, i ond tro, har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling i syfte att förhindra att hans eller hennes identitet eller medborgarskap fastställs, eller
- e) sökanden är medborgare i eller, när det gäller statslösa personer, tidigare stadigvarande bosatt i ett tredjeland för vilket andelen beviljanden av den beslutande myndighetens beslut om internationellt skydd, enligt de senast tillgängliga årliga unionsomfattande genomsnittliga uppgifterna från Eurostat, är 20 % eller lägre, såvida inte den beslutande myndigheten bedömer att en betydande förändring har ägt rum i det berörda tredjelandet sedan offentliggörandet av de relevanta uppgifterna från Eurostat eller att sökanden tillhör en kategori av personer för vilka andelen 20 % eller lägre inte kan anses vara representativ med avseende på deras behov av skydd, bland annat med beaktande av betydande skillnader mellan beslut i första instans och slutliga beslut.

Om asylbyrån har lämnat en vägledning om ett ursprungsland, i enlighet med artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303 som visar att en betydande förändring har ägt rum i det berörda tredjelandet sedan de relevanta uppgifterna från Eurostat offentliggjordes, ska medlemsstaterna använda den vägledningen som referens vid tillämpningen av första stycket led e i denna punkt.

Artikel 43

Villkor för att tillämpa gränsförfarandet för asyl

1. Efter den screening som genomförts i enlighet med förordning (EU) 2024/1356 i tillämpliga fall, och förutsatt att sökanden ännu inte har tillåtits att resa in på medlemsstaternas territorium får en medlemsstat i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, pröva en ansökan inom ramen för ett gränsförfarande om den ansökan har gjorts av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som inte uppfyller de villkor för inresa på en medlemsstats territorium som anges i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399. Gränsförfarandet får äga rum

a) efter en ansökan som gjorts vid ett gränsövergångsställe vid de yttre gränserna eller i ett transitområde,

b) efter omhändertagande i samband med en irreguljär passage av den yttre gränsen,

c) efter landsättning på en medlemsstats territorium efter en sök- och räddningsinsats,

d) efter omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordning (EU) 2024/1351.

2. Sökande som är föremål för gränsförfarande får inte tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium, utan att detta påverkar tillämpningen av artiklarna 51.2 och 53.2. De åtgärder som medlemsstater vidtar för att förhindra irreguljär inresa på sitt territorium ska utformas i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346.

3. Med avvikelse från artikel 51.2 första stycket sista meningen ska sökanden inte tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium i följande fall:

a) Sökanden har inte rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium i enlighet med artikel 10.4 a eller c.

b) Sökanden har inte rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium i enlighet med artikel 68 och har inte inom den tillämpliga tidsfristen begärt tillåtelse att stanna kvar med avseende på ett överklagandeförfarande.

c) Sökanden har inte rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium i enlighet med artikel 68 och en domstol har beslutat att sökanden inte ska tillåtas att stanna kvar i avvaktan på resultatet av ett överklagandeförfarande.

Om sökanden har varit föremål för ett beslut om återvändande som utfärdats i enlighet med direktiv 2008/115/EG eller nekad inresa i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2016/399 ska, i fall som avses i första stycket i den här punkten, artikel 4 i förordning (EU) 2024/1349 tillämpas.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av den övervakningsmekanism som fastställs i artikel 14 i förordning (EU) 2021/2303 och som ett komplement till den mekanismen ska varje medlemsstat fastställa en mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter i samband med gränsförfarande som uppfyller kriterierna i artikel 10 i förordning (EU) 2024/1356.

Artikel 44

Beslut inom ramen för gränsförfarandet för asyl

1. Om ett gränsförfarande tillämpas får beslut fattas om följande:

a) Om en ansökan kan tas upp till prövning i enlighet med artikel 38.

b) Grunderna för en ansökan, om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 a–g och j samt artikel 42.3 b är tillämplig.

2. Om antalet sökande överstiger det antal som avses i artikel 47.1 ska vid beslut om huruvida gränsförfarande ska tillämpas i enlighet med artikel 42.1 c, f eller j, eller artikel 42.3 b följande kategorier av ansökningar prioriteras:

a) Ansökningar från vissa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tidigare varit stadigvarande bosatta i ett tredjeland, för vilka det vid ett avslagsbeslut finns större utsikter för återvändande till deras ursprungsland, till det land där de tidigare hade sin stadigvarande bosättning, till ett säkert tredjeland eller till ett första asylland i den mening som avses i denna förordning, beroende på vad som är tillämpligt.

- b) Ansökningar från vissa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tidigare varit stadigvarande bosatta i ett tredjeland som av starka skäl betraktas som en fara för den inre säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat.
- c) Utan att det påverkar tillämpningen av led b, ansökningar från vissa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tidigare varit stadigvarande bosatta i ett tredjeland, som inte är underåriga och deras familjemedlemmar.

3. När gränsförfarandet tillämpas på underåriga och deras familjemedlemmar ska prövningen av deras ansökningar prioriteras.

Medlemsstaterna får också prioritera prövningen av ansökningar från vissa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tidigare varit stadigvarande bosatta i tredjeländer för vilka det vid ett avslagsbeslut finns större utsikter för återvändande till deras ursprungsland, till det land där de tidigare hade sin stadigvarande bosättning, till ett säkert tredjeland eller till ett första asylland i den mening som avses i denna förordning, beroende på vad som är tillämpligt.

Artikel 45

Obligatorisk tillämpning av gränsförfarandet för asyl

1. En medlemsstat ska pröva en ansökan inom ramen för ett gränsförfarande i de fall som avses i artikel 43.1 om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 c, f eller j är tillämplig.
2. Om de omständigheter som avses i artikel 42.1 f är tillämpliga och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 54 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att i så stor utsträckning som det är möjligt upprätthålla familjesammanhållning i gränsförfarandet.
3. Vid tillämpning av punkt 2 ska, i syfte att upprätthålla familjesammanhållning, med "medlemmar av sökandens familj", i den mån familjen existerade redan innan sökanden anlände till medlemsstaternas territorium, avses följande familjemedlemmar till sökanden som befinner sig på samma medlemsstats territorium med avseende på ansökan om internationellt skydd:
- a) Make eller maka till sökanden eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lag eller praxis i den berörda medlemsstaten jämställer ogifta par med gifta par.
- b) Underåriga barn till par som avses i led a eller till sökanden, på villkor att de är ogifta, och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell rätt.
- c) Om sökanden är underårig och ogift, fadern, modern eller en annan vuxen som enligt lag eller enligt praxis i den medlemsstat i vilken den vuxna befinner sig ansvarar för sökanden.
- d) Om sökanden är underårig och ogift, sökandens syskon, förutsatt att de är ogifta och underåriga.

Vid tillämpning av första stycket b, c och d ska en underårig på grundval av en individuell bedömning anses vara ogift om äktenskapet inte skulle kunna ingås i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten, särskilt med hänsyn till den lagliga åldersgränsen för att ingå äktenskap.

4. Om kommissionen på grundval av den information som erhållits inom ramen för den övervakning som utförts i enlighet med artiklarna 14 och 15 i förordning (EU) 2021/2303 har anledning att anta att en medlemsstat inte uppfyller de krav som fastställs i artikel 54.2, ska den utan dröjsmål rekommendera tillfälligt upphävande av tillämpningen av gränsförfarandet för familjer med underåriga i enlighet med artikel 53.2 b. Kommissionen ska offentliggöra den rekommendationen.

Den berörda medlemsstaten ska i största möjliga utsträckning beakta kommissionens rekommendation med hänsyn till sina skyldigheter enligt artikel 53.2 b och i syfte att åtgärda de brister som fastställs för att säkerställa att kraven i artikel 54.2 uppfylls fullt ut. Den berörda medlemsstaten ska informera kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att ge verkan åt rekommendationen.

Artikel 46

Tillräcklig kapacitet på unionsnivå

Tillräcklig kapacitet på unionsnivå ska anses vara 30 000.

Artikel 47

En medlemsstats tillräckliga kapacitet

1. Kommissionen ska genom genomförandeakter beräkna det antal som motsvarar den tillräckliga kapaciteten för varje medlemsstat genom användning av formeln i punkt 4.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3 ska kommissionen också genom genomförandeakter fastställa det högsta antal ansökningar som en medlemsstat måste pröva inom ramen för gränsförandet per år. Detta högsta antal ska vara två gånger det antal som erhålls genom användning av den formel som fastställs i punkt 4 från och med den 12 juni 2026, tre gånger det antal som erhålls genom användning av formeln i punkt 4 från och med den 13 juni 2027 och fyra gånger det antal som erhålls genom användning av formeln i punkt 4 från och med den 13 juni 2028.

2. Om en medlemsstats tillräckliga kapacitet enligt punkt 1 första stycket har uppnåtts ska det inte längre krävas av den medlemsstaten att den genomför gränsföranden i de fall som avses i artikel 43.1 om de omständigheter som avses i artikel 42.1 j är tillämpliga.

3. Om en medlemsstat har prövat det högsta antal ansökningar som avses i punkt 1 andra stycket ska det inte längre krävas av den medlemsstaten att den genomför gränsförandet i de fall som avses i artikel 43.1 om de omständigheter som avses i artikel 42.1 c eller j är tillämpliga. Medlemsstaten ska emellertid inom ramen för gränsförandet fortsätta att pröva ansökningar från tredjelandsmedborgare på vilka de omständigheter som avses i artikel 42.1 f och 42.3 b är tillämpliga.

4. Det antal som avses i punkt 1 första stycket ska beräknas genom att det antal som anges i artikel 46 multipliceras med summan av irreguljära gränspassager vid den yttre gränsen, ankomster efter sök- och räddningsinsatser och nekade inresor vid den yttre gränsen i den berörda medlemsstaten under de föregående tre åren och att det på så sätt erhållna resultatet divideras med summan av irreguljära gränspassager vid den yttre gränsen, ankomster efter sök- och räddningsinsatser och nekade inresor vid den yttre gränsen i unionen som helhet under samma period enligt senast tillgängliga uppgifter från Frontex och Eurostat.

5. Den första genomförandeakten enligt punkt 1 ska antas av kommissionen den 12 augusti 2024 och därefter den 15 oktober vart tredje år.

När kommissionen har antagit en genomförandeakt enligt punkt 1 ska varje medlemsstat säkerställa att den, inom sex månader från antagandet av den andra genomförandeakten och alla sådana efterföljande genomförandeakter, har den tillräckliga kapacitet som anges i den genomförandeakten. När det gäller den första av sådana genomförandeakter ska medlemsstaterna säkerställa att den har den tillräckliga kapacitet som anges i den genomförandeakten före den 12 juni 2026.

Artikel 48

Tillämplig åtgärd om en medlemsstats tillräckliga kapacitet uppnås

1. Om antalet sökande som omfattas av gränsförandet för asyl i en medlemsstat vid en given tidpunkt, i kombination med antalet personer som omfattas av ett gränsförande som fastställts i enlighet med förordning (EU) 2024/1349 eller, i tillämpliga fall, ett motsvarande gränsförande för återvändande som fastställts i nationell rätt, är lika med eller överstiger det antal som anges för den medlemsstaten i kommissionens genomförandeakt enligt artikel 47.1 första stycket, får denna medlemsstat underrätta kommissionen om det.

2. Om en medlemsstat underrättar kommissionen i enlighet med punkt 1 är denna medlemsstat, genom undantag från artikel 45.1, inte skyldig att inom ramen för ett gränsförande pröva ansökningar som görs av sådana sökande som avses i artikel 42.1 j vid den tidpunkt då antalet sökande som är föremål för gränsförandet i den medlemsstaten är lika med eller överstiger det antal som avses i artikel 47.1 första stycket.

3. Den åtgärd som föreskrivs i punkt 2 ska tillämpas på grundval av in- och utflöden, och den berörda medlemsstaten ska vara skyldig att fortsätta att inom ramen för ett gränsförfarande pröva ansökningar som görs av sådana sökande som avses i artikel 42.1 j så snart antalet sökande som är föremål för gränsförandet i den medlemsstaten vid varje given tidpunkt är lägre än det antal som avses i artikel 47.1 första stycket.

4. Den åtgärd som föreskrivs i punkt 2 får tillämpas av en medlemsstat för återstoden av samma kalenderår från och med dagen efter datumet för underrättelse i enlighet med punkt 1.

Artikel 49

Underrättelse från en medlemsstat om tillräcklig kapacitet har uppnåtts

1. Den underrättelse som avses i artikel 48 ska innehålla följande uppgifter:

- a) Antalet sökande som omfattas av gränsförandet för asyl, ett gränsförfarande som fastställt i enlighet med förordning (EU) 2024/1349 eller, i tillämpliga fall, ett motsvarande gränsförfarande för återvändande som fastställts i nationell rätt i den berörda medlemsstaten vid tidpunkten för underrättelsen.
- b) Den åtgärd som avses i artikel 48 och som den berörda medlemsstaten avser att tillämpa eller fortsätta att tillämpa.
- c) En underbyggd motivering till stöd för den berörda medlemsstatens avsikt som beskriver hur vidtagandet av åtgärden i fråga kan hjälpa till att åtgärda situationen och, i tillämpliga fall, andra åtgärder som den berörda medlemsstaten har vidtagit eller planerar att vidta på nationell nivå för att avhjälpa situationen, inbegripet dem som avses i artikel 6.3 i förordning (EU) 2024/1351.

2. Medlemsstaterna får i tillämpliga fall underrätta kommissionen i enlighet med artikel 48 i den här förordningen som en del av den underrättelse som avses i artiklarna 58 och 59 i förordning (EU) 2024/1351.

3. Om en medlemsstat underrättar kommissionen i enlighet med artikel 48 ska den berörda medlemsstaten informera övriga medlemsstater om detta.

4. En medlemsstat som tillämpar den åtgärd som avses i artikel 48 ska varje månad informera kommissionen om följande:

- a) Antalet sökande som är föremål för gränsförandet i den medlemsstaten vid den tidpunkten.
- b) Utvecklingen av in- och utflöden när det gäller antalet personer som är föremål för gränsföranden för varje vecka den månaden.
- c) Antalet personal som ansvarar för att pröva ansökningar i gränsförandet.
- d) Prövningsförandets genomsnittliga varaktighet under det administrativa skedet av förandet.
- e) Den genomsnittliga varaktigheten av en prövning i domstol av en begäran om att få stanna kvar i avvaktan på överklagandet.

Kommissionen ska övervaka tillämpningen av den åtgärd som avses i artikel 48 i denna förordning och i detta syfte se över den information som medlemsstaterna lämnar. Kommissionen ska i den rapport som avses i artikel 9 i förordning (EU) 2024/1351 göra en bedömning av tillämpningen av den åtgärd som avses i artikel 48 i denna förordning i varje medlemsstat.

Artikel 50

Underrättelse från en medlemsstat om det årliga högsta antalet ansökningar har uppnåtts

Om antalet ansökningar som har prövats inom ramen för gränsförandet i en medlemsstat inom ett kalenderår är lika med eller överstiger det högsta antal ansökningar som fastställs för den medlemsstaten i den genomförandeakt som avses i artikel 47.1, får den medlemsstaten underrätta kommissionen om detta.

Om medlemsstaten har underrättat kommissionen i enlighet med första stycket i denna artikel ska kommissionen utan dröjsmål granska de uppgifter som lämnats av den berörda medlemsstaten för att kontrollera att den berörda medlemsstaten i gränsförfarandet sedan början av kalenderåret har prövat ett antal ansökningar som är lika med eller överstiger det antal som fastställs för den medlemsstaten i den genomförandeakt som avses i artikel 47.1.

När kontrollen har slutförts ska kommissionen genom en genomförandeakt bemyndiga den berörda medlemsstaten att inte pröva ansökningar från sådana sökande som avses i artikel 42.1 c och j i gränsförfarandet.

Ett sådant bemyndigande ska inte undanta medlemsstaten från skyldigheten att inom ramen för gränsförfarandet pröva ansökningar från sådana sökande som avses i artikel 42.1 f och 42.5 b.

Artikel 51

Tidsfrister

1. Med avvikelse från artikel 28 i denna förordning ska ansökningar som är föremål för ett gränsförfarande lämnas in senast fem dagar från det att de registrerades första gången eller, efter en överföring i enlighet med artikel 67.11 i förordning (EU) 2024/1351, fem dagar från det att sökanden anlände till omfördelningsmedlemsstaten efter en sådan överföring, förutsatt att sökanden ges en faktiskt möjlighet att göra detta. Underlåtenhet att iaktta tidsfristen på fem dagar ska inte påverka den fortsatta tillämpningen av gränsförfarandet.

2. Gränsförfarandet ska vara så kort som möjligt samtidigt som det ska möjliggöra en fullständig och rättvis prövning av ansökan. Utan att det påverkar tredje stycket i denna punkt ska gränsförfarandet pågå i högst tolv veckor från det att ansökan registreras till dess att sökanden inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts stanna kvar. Efter denna period ska sökanden tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium, förutom om artikel 4 i förordning (EU) 2024/1349 är tillämplig.

Medlemsstaterna ska, genom undantag från artikel 35, fastställa bestämmelser om prövningsförfarandets varaktighet, om varaktigheten av en prövning i domstol av en begäran om att få stanna kvar som lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 och, i tillämpliga fall, om överklagandeförfarandets varaktighet. Den fastställda varaktigheten ska säkerställa att alla dessa steg i förfarandet avslutas inom tolv veckor från det att ansökan registrerades.

Tolvveckorsperioden får förlängas till 16 veckor om den medlemsstat till vilken personen överförs i enlighet med artikel 67.11 i förordning (EU) 2024/1351 tillämpar gränsförfarandet.

Artikel 52

Fastställande av ansvarig medlemsstat och omfördelning

1. Om villkoren för gränsförfarandet är tillämpliga ska medlemsstaterna besluta att genomföra förfarandet för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan, vilket föreskrivs i förordning (EU) 2024/1351 på de platser på vilka gränsförfarandet genomförs, utan att det påverkar de tidsfrister som fastställs i artikel 51.2 i den här förordningen.

2. Om villkoren för att tillämpa gränsförfarandet är uppfyllda i den medlemsstat från vilken sökanden överförs, får ett gränsförfarande tillämpas av den medlemsstat till vilken sökanden överförs i enlighet med artikel 67.11 i förordning (EU) 2024/1351, utan att det påverkar de tidsfrister som fastställs i artikel 51.2 i den här förordningen.

Artikel 53

Undantag från gränsförfarandet för asyl

1. Gränsförfarandet ska tillämpas på ensamkommande barn endast under de omständigheter som avses i artikel 42.3 b. Om det råder tvivel om sökandens ålder ska de behöriga myndigheterna omgående göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25.

2. Medlemsstaterna får inte tillämpa eller ska upphöra att tillämpa gränsförfarandet i varje skede av förfarandet om

- a) den beslutande myndigheten anser att grunderna för att neka prövning av en ansökan eller för att tillämpa det påskyndade prövningsförfarandet inte är tillämpliga eller inte längre är tillämpliga,
- b) det nödvändiga stödet inte kan ges till sökande med särskilda mottagandebehov, inbegripet underåriga, i enlighet med kapitel IV i direktiv (EU) 2024/1346, på de platser som avses i artikel 54,
- c) det nödvändiga stödet inte kan ges till sökande i behov av särskilda förfarandegarantier på de platser som avses i artikel 54,
- d) det finns relevanta medicinska skäl att inte tillämpa gränsförfarandet, inklusive skäl som rör psykisk hälsa,
- e) de garantier och förhållanden för förvar som föreskrivs i artiklarna 10–13 i direktiv (EU) 2024/1346 inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda och gränsförfarandet inte kan tillämpas på sökanden utan förvar.

I de fall som anges i första stycket i denna punkt ska den behöriga myndigheten tillåta sökanden att resa in på medlemsstatens territorium och tillämpa det förfarande som fastställs i kapitel III som är lämpligt.

Artikel 54

Platser för genomförande av gränsförfarandet för asyl

1. Under prövningen av ansökningar som är föremål för ett gränsförfarande ska en medlemsstat, i enlighet med artikel 9 i direktiv (EU) 2024/1346 och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10 i det direktivet, som en allmän regel kräva att de sökande vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller transitområdena, eller på andra anvisade områden inom sitt territorium, med fullt beaktande av den medlemsstaternas särskilda geografiska förhållanden.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 47 ska medlemsstaterna säkerställa att familjer med underåriga vistas i mottagningsanläggningar som är lämpade för deras behov efter att en bedömning av barnets bästa har gjorts och ska säkerställa en levnadsstandard som är lämplig för den underårigas fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling i fullständig överensstämmelse med kraven i kapitel IV i direktiv (EU) 2024/1346..
3. Varje medlemsstat ska senast den 11 april 2026, meddela kommissionen om de platser på vilka gränsförfarandet kommer att genomföras, inbegripet vid tillämpningen av artikel 45. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa platser kapacitet är tillräcklig för att pröva de ansökningar som omfattas av artikel 45. Alla ändringar av angivelsen av de platser där gränsförfarandet genomförs ska meddelas till kommissionen inom två månader från det att ändringarna har gjorts.
4. Kravet på vistelse på en viss ort i enlighet med punkterna 1, 2 och 3 ska inte betraktas som tillstånd att resa in till och vistas på en medlemsstats territorium.
5. Om en sökande som omfattas av gränsförfarandet behöver överföras till den beslutande myndigheten eller till en behörig domstol i första instans för ett sådant förfarande, eller överförs i syfte att erhålla medicinsk behandling, ska denna resa inte i sig utgöra en inresa till en medlemsstats territorium.

Artikel 55

Efterföljande ansökningar

1. En ansökan som görs när ett slutligt beslut om en tidigare ansökan från samma sökande ännu inte har fattats ska betraktas som en ytterligare utsaga och inte som en ny ansökan.

Denna ytterligare utsaga ska prövas i den ansvariga medlemsstaten inom ramen för den pågående prövningen i det administrativa förfarandet eller inom ramen för ett pågående överklagandeförfarande, i den mån den behöriga domstolen får beakta de faktorer som ligger till grund för den ytterligare utsagan.

2. Varje ytterligare ansökan som en sökande gör i någon medlemsstat efter det att ett slutligt beslut har fattats om en tidigare ansökan från samma sökande ska betraktas som en efterföljande ansökan och prövas av den ansvariga medlemsstaten.
3. En efterföljande ansökan ska bli föremål för en preliminär prövning varvid den beslutande myndigheten ska fastställa om nya faktorer har framkommit eller lagts fram av sökanden och vilka
 - a) på ett avgörande sätt förbättrar sökandens möjligheter att anses berättigad till internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347, eller
 - b) avser en grund för att vägra pröva ansökan som tidigare tillämpats, om prövning av den tidigare ansökan nekades.
4. Den preliminära prövningen ska utföras på grundval av skriftliga inlagor eller en personlig intervju i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II. Särskilt får den personliga intervjun utgå om det redan utifrån de skriftliga inlagorna är tydligt att ansökan inte innehåller några nya faktorer enligt punkt 3.
5. De faktorer som sökanden lägger fram ska betraktas som nya endast om sökanden, utan egen förskyllan, var oförmögen att lägga fram dem i samband med den tidigare ansökan. Faktorer som sökanden hade kunnat lägga fram tidigare behöver inte beaktas, om de inte på ett avgörande sätt ökar sannolikheten för att prövning av ansökan inte kommer att nekas eller att sökanden anses berättigad till internationellt skydd eller om en tidigare ansökan avslögs som implicit återkallad i enlighet med artikel 41 utan prövning i sak.
6. Om nya faktorer enligt punkt 3 har lagts fram av sökanden eller har framkommit, ska ansökan prövas ytterligare i sak, om det inte kan anses att prövning av ansökan ska nekas på någon annan grund som föreskrivs i artikel 38.1.
7. Om inga nya faktorer enligt punkt 3 har lagts fram av sökanden eller har framkommit, ska prövning av ansökan nekas i enlighet med artikel 38.2.

Artikel 56

Undantag från rätten att stanna kvar vid efterföljande ansökningar

Utan att det påverkar tillämpningen av principen om non-refoulement får medlemsstaterna medge ett undantag från rätten att stanna kvar på deras territorium och göra ett undantag från artikel 68.5 d om

- a) en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten och inte prövas vidare i enlighet med artikel 55.7, eller
- b) en andra eller ytterligare efterföljande ansökan görs i någon medlemsstat efter ett slutligt beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad.

AVSNITT V

Säkert land-begreppen

Artikel 57

Begreppet effektivt skydd

1. Ett tredjeland som har ratificerat och respekterar Genèvekonventionen inom gränserna för de undantag eller begränsningar som, i enlighet med vad som är tillåtet enligt den konventionen, gjorts av det tredjelandet ska anses säkerställa effektivt skydd. Vid geografiska begränsningar som gjorts av tredjelandet ska förekomsten av skydd för personer som inte omfattas av Genèvekonventionen bedömas i enlighet med de kriterier som anges i punkt 2.

2. I andra fall än dem som avses i punkt 1 ska tredjelandet anses säkerställa effektivt skydd endast om minst följande kriterier är uppfyllda:

- a) De personer som avses i punkt 1 har tillstånd att stanna kvar på det berörda tredjelandets territorium.
- b) De personer som avses i punkt 1 har tillgång till medel för uppehålle som är tillräckliga för att upprätthålla en rimlig levnadsstandard med hänsyn till den övergripande situationen i det mottagande tredjelandet.
- c) De personer som avses i punkt 1 har tillgång till sjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar enligt de villkor som gäller generellt i det tredjelandet.
- d) De personer som avses i punkt 1 har tillgång till utbildning enligt de villkor som gäller generellt i det tredjelandet.
- e) Effektivt skydd förblir tillgängligt till dess att man kan finna en hållbar lösning.

Artikel 58

Begreppet första asylland

- 1. Ett tredjeland får endast betraktas som första asylland för en sökande om följande gäller i det landet:
 - a) Sökanden åtnjöt sådant effektivt skydd i enlighet med Genèvekonventionen som avses i artikel 57.1, eller åtnjöt sådant effektivt skydd som avses i artikel 57.2, innan han eller hon reste in till unionen och kan fortfarande erhålla detta skydd.
 - b) Sökandens liv och frihet är inte hotade på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk åskådning.
 - c) Sökanden löper inte någon verklig risk för allvarlig skada enligt definitionen i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1347.
 - d) Sökanden är skyddad mot refoulement i enlighet med Genèvekonventionen och mot avlägsnande som strider mot rätten till skydd mot tortyr och grym, omänsklig eller föredrande behandling eller bestraffning i enlighet med folkrätten.
- 2. Begreppet första asylland får endast tillämpas om sökanden inte kan lägga fram faktorer som motiverar att begreppet första asylland inte är tillämpligt på honom eller henne, inom ramen för en individuell bedömning.
- 3. Ett tredjeland får endast betraktas som ett första asylland för ett ensamkommande barn om det inte strider mot hans eller hennes bästa och om medlemsstaternas myndigheter först har erhållit en försäkran från det berörda tredjelandets myndigheter om att det ensamkommande barnet kommer att tas om hand av dessa myndigheter och att han eller hon omedelbart kommer att åtnjuta effektivt skydd i enlighet med artikel 57.
- 4. Om prövning av en ansökan nekas genom tillämpning av begreppet första asylland ska den beslutande myndigheten
 - a) informera sökanden i enlighet med artikel 36, och
 - b) förse sökanden med en handling på det berörda tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak till följd av att begreppet första asylland har tillämpats.
- 5. Om det berörda tredjelandet inte tillåter att sökanden reser in på nytt till dess territorium eller inte svarar inom den tidsfrist som den behöriga myndigheten fastställt, ska sökanden ha tillgång till förfarandet i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II och i avsnitt I i kapitel III.

Artikel 59

Begreppet säkert tredjeland

- 1. Ett tredjeland får endast fastställas som ett säkert tredjeland om följande gäller i det landet:
 - a) Utlänningsars liv och frihet är inte hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse.

- b) Utlännningar löper inte någon verklig risk för allvarlig skada enligt definitionen i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1347.
- c) Utlännningar är skyddade mot refoulement i enlighet med Genèvekonventionen och mot avlägsnande som strider mot rätten till skydd mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i enlighet med folkrätten.
- d) Det finns möjlighet att begära och, om villkoren är uppfyllda, få effektivt skydd enligt artikel 57.
2. Ett tredjeland får fastställas som ett säkert tredjeland både på unionsnivå och nationell nivå med undantag för specifika delar av dess territorium eller tydligt identifierbara kategorier av personer.
3. Bedömningen av om ett tredjeland får fastställas som ett säkert tredjeland i enlighet med denna förordning ska grunda sig på ett urval av relevanta och tillgängliga informationskällor, bland annat information från medlemsstater, asylbyrå, Europeiska utrikestjänsten, FN:s flyktingkommissariat, Europarådet och andra berörda internationella organisationer.
4. Begreppet säkert tredjeland får tillämpas
- a) om ett tredjeland har fastställts som ett säkert tredjeland på unionsnivå eller nationell nivå i enlighet med artikel 60 eller 64 eller
- b) med avseende på en särskild sökande om landet inte har fastställts som säkert tredjeland på unionsnivå eller nationell nivå, förutsatt att villkoren i punkt 1 är uppfyllda med avseende på den sökanden.
5. Begreppet säkert tredjeland får tillämpas endast om
- a) sökanden inte kan lägga fram faktorer som motiverar att begreppet säkert tredjeland inte är tillämpligt på honom eller henne, inom ramen för en individuell bedömning,
- b) sökanden har en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för honom eller henne att resa till det landet.
6. Ett tredjeland får endast betraktas som ett säkert tredjeland för ett ensamkommande barn om det inte strider mot hans eller hennes bästa och om medlemsstaternas myndigheter först har erhållit en försäkrans från det berörda tredjelandets myndigheter om att det ensamkommande barnet kommer att tas om hand av dessa myndigheter och att han eller hon omedelbart kommer att ha tillgång till effektivt skydd enligt definitionen i artikel 57.
7. Om unionen och ett tredjeland gemensamt har nått ett avtal i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget om att migranter som beviljats inresa enligt det avtalet kommer att skyddas i enlighet med relevanta internationella normer och med full respekt för principen om non-refoulement, får villkoren i denna artikel om status som säkert tredjeland antas vara uppfyllda utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 5 och 6.
8. Om en ansökan nekas prövning genom tillämpning av begreppet säkert tredjeland ska den beslutande myndigheten
- a) informera sökanden i enlighet med artikel 36, och
- b) förse sökanden med en handling på det berörda tredjelandets språk som underrättar myndigheterna i det landet om att ansökan inte har prövats i sak till följd av att begreppet säkert tredjeland har tillämpats.
9. Om det berörda tredjelandet inte tillåter att sökanden reser in eller reser in på nytt på dess territorium ska sökanden ha tillgång till förfarandet i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II och i avsnitt I i kapitel III.

Artikel 60

Fastställande av säkra tredjeländer på unionsnivå

1. Tredjeländer ska fastställas som säkra tredjeländer på unionsnivå i enlighet med de villkor som anges i artikel 59.1.

2. Kommissionen ska granska situationen i tredjeländer som fastställs som säkra tredjeländer, med bistånd av asylbyrån och på grundval av de övriga informationskällor som anges i artikel 59.3.
3. Asylbyrån ska på begäran av kommissionen förse denna med information och analys om specifika tredjeländer som kan komma i fråga för att fastställas som säkra tredjeländer på unionsnivå. Kommissionen ska omgående överväga varje begäran från en medlemsstat om att bedöma huruvida ett tredjeland kan fastställas som ett säkert tredjeland på unionsnivå.
4. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 74 avseende tillfälligt upphävande av fastställandet av ett tredjeland som ett säkert tredjeland på unionsnivå, på de villkor som anges i artikel 63.

Artikel 61

Begreppet säkert ursprungsland

1. Ett tredjeland får endast fastställas som ett säkert ursprungsland i enlighet med denna förordning om det på grundval av den rättsliga situationen, tillämpningen av lagstiftningen inom ett demokratiskt system och de allmänna politiska förhållandena framgår att det inte förekommer någon förföljelse enligt artikel 9 i förordning (EU) 2024/1347 samt inte någon verklig risk för allvarlig skada enligt definitionen i artikel 15 i den förordningen.
2. Ett tredjeland får fastställas som ett säkert ursprungsland både på unionsnivå och nationell nivå med undantag för specifika delar av dess territorium eller tydligt identifierbara kategorier av personer.
3. Bedömningen av om ett tredjeland är ett säkert ursprungsland i enlighet med denna förordning ska grunda sig på ett urval av relevanta och tillgängliga informationskällor, bland annat information från medlemsstater, asylbyrån, Europeiska utrikestjänsten, FN:s flyktingkommissariat och andra berörda internationella organisationer, och ska ta hänsyn till den gemensamma analys av information om ursprungsländer som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303 om denna är tillgänglig.
4. Vid den bedömning som avses i punkt 3 ska man bland annat beakta i vilken utsträckning skydd mot förföljelse eller allvarlig skada ges, genom att undersöka
 - a) landets berörda lagar och förordningar och på vilket sätt de tillämpas,
 - b) hur landet iakttar de rättigheter och friheter som är fastställda i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter eller Förenta nationernas konvention mot tortyr, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i nämnda Europeiska konvention,
 - c) avsaknaden av utvisningar, avlägsnanden eller utlämningar av egna medborgare till tredjeländer där det, bland annat, finns en allvarlig risk för att de skulle kunna utsättas för dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller där deras liv eller frihet skulle hotas på grund av deras ras, religion, nationalitet, sexuella läggning, tillhörighet till en särskild social grupp eller politisk åskådning eller varifrån det finns en allvarlig risk för utvisning, avlägsnande eller utlämning till ett annat tredjeland,
 - d) om landet tillhandahåller ett system med effektiva rättsmedel mot överträdelser av dessa rättigheter och friheter.
5. Begreppet säkert ursprungsland får endast tillämpas under förutsättning att
 - a) sökanden är medborgare i det landet eller är en statslös person som tidigare varit stadigvarande bosatt i det landet,
 - b) sökanden inte tillhör en kategori av personer för vilken ett undantag gjordes när tredjelandet fastställdes som ett säkert ursprungsland,
 - c) sökanden inte kan lägga fram faktorer som motiverar varför begreppet säkert ursprungsland inte är tillämpligt på honom eller henne, inom ramen för en individuell bedömning.

Artikel 62

Fastställande av säkra ursprungsländer på unionsnivå

1. Tredjeländer ska fastställas som säkra ursprungsländer på unionsnivå, i enlighet med de villkor som anges i artikel 61.
2. Kommissionen ska granska situationen i tredjeländer som fastställs som säkra ursprungsländer, med bistånd av asylbyrån och på grundval av de övriga informationskällor som anges i artikel 61.3.
3. Asylbyrån ska på begäran av kommissionen förse denna med information och analys om specifika tredjeländer som kan komma i fråga för fastställande som säkra ursprungsländer på unionsnivå. Kommissionen ska omgående överväga varje begäran från en medlemsstat om att bedöma om ett tredjeland kan fastställas som ett säkert ursprungsland på unionsnivå.
4. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 74 avseende tillfälligt upphävande av fastställandet av ett tredjeland som ett säkert ursprungsland på unionsnivå, på de villkor som anges i artikel 63.

Artikel 63

Tillfälligt upphävande och upphävande av fastställandet av ett tredjeland som säkert tredjeland eller som säkert ursprungsland på unionsnivå

1. Vid betydande förändringar av läget i ett tredjeland som har fastställts som ett säkert tredjeland eller som ett säkert ursprungsland på unionsnivå, ska kommissionen genomföra en underbyggd bedömning av om det tredjelandet uppfyller de villkor som fastställs i artikel 59 eller 61, och om kommissionen anser att dessa villkor inte längre är uppfyllda, ska den anta en delegerad akt i enlighet med artikel 74 för att tillfälligt upphäva fastställandet av det tredjelandet som säkert tredjeland eller som ett säkert ursprungsland på unionsnivå, under en period av sex månader.
2. Kommissionen ska fortlöpande granska läget i det tredjeland som avses i punkt 1, med beaktande av bland annat information som tillhandahålls av medlemsstaterna och asylbyrån, med avseende på efterföljande förändringar i läget i det tredjelandet.
3. Om kommissionen har antagit en delegerad akt i enlighet med punkt 1 om att tillfälligt upphäva fastställandet av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller som ett säkert ursprungsland på unionsnivå, ska kommissionen inom tre månader från dagen för antagandet av den delegerade akten lägga fram ett förslag, i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, om ändring av denna förordning för att upphäva beteckningen av det tredjelandet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå.
4. Om kommissionen inte har lagt fram ett sådant förslag som avses i punkt 3 inom tre månader från antagandet av den delegerade akten såsom anges i punkt 1 ska den delegerade akten genom vilken tredjelandets fastställande som ett säkert tredjeland eller som ett säkert ursprungsland på unionsnivå tillfälligt upphävs upphöra att gälla. Om kommissionen lägger fram ett sådant förslag inom tre månader från antagandet av den delegerade akt som avses i punkt 1 ska kommissionen, på grundval av en underbyggd bedömning, ges befogenhet att förlänga giltigheten för den delegerade akten med sex månader, med möjlighet att förnya den förlängningen en gång.
5. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4 ska det tillfälliga upphävandet av ett tredjelandets fastställande som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå upphöra att gälla, om kommissionens förslag att upphäva tredjelandets fastställande som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå inte antas inom 15 månader från det att förslaget lades fram av kommissionen.

Artikel 64

Fastställande av tredjeländer som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på nationell nivå

1. Medlemsstaterna får bibehålla eller införa lagstiftning som nationellt tillåter andra fastställanden av säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer utöver dem som fastställs på unionsnivå för att pröva ansökningar om internationellt skydd.
2. Om ett fastställande av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå tillfälligt har upphävts i enlighet med artikel 63.1, ska medlemsstaterna inte fastställa det landet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på nationell nivå.

3. Om ett fastställande av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå tillfälligt har upphävts i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, får en medlemsstat meddela kommissionen att den, till följd av förändringar i omständigheterna i landet, anser att landet på nytt uppfyller de villkor som anges i artiklarna 59.1 och 61.

Meddelandet ska innehålla en underbyggd bedömning av landets uppfyllande av de villkor som anges i artiklarna 59.1 och 61, inbegripet en redogörelse för de specifika förändringarna i omständigheterna i tredjelandet, vilket innebär att det landet på nytt uppfyller dessa villkor.

Efter meddelandet ska kommissionen begära att asylbyrån förser den med information och analys om situationen i tredjelandet.

Den meddelande medlemsstaten får endast fastställa tredjelandet som ett säkert tredjeland eller säkert ursprungsland på nationell nivå om kommissionen inte invänder mot detta.

Kommissionens rätt att göra invändningar ska begränsas till en period av två år efter den dag då detta tredjelandets beteckning som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå upphävs. Eventuella invändningar från kommissionen ska utföras inom tre månader efter dagen för varje meddelande från en medlemsstat och efter vederbörlig översyn av situationen i det tredjelandet, med beaktande av villkoren i artiklarna 59.1 och 61 i denna förordning.

När kommissionen anser att dessa villkor är uppfyllda får den lägga fram ett förslag, i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, om ändring av denna förordning för att fastställa det tredjelandet som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen och asylbyrån meddela de tredjeländer som fastställs som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på nationell nivå senast den 12 juni 2026 och omedelbart efter varje beteckning eller ändring av fastställanden. Medlemsstaterna ska en gång om året till kommissionen och asylbyrån meddela vilka övriga säkra tredjeländer som begreppet tillämpas på med avseende på enskilda sökande enligt artikel 59.4 b.

KAPITEL IV

FÖRFARANDET FÖR ÅTERKALLANDE AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 65

Återkallande av internationellt skydd

Den beslutande myndigheten, eller om detta föreskrivs i nationell rätt, en behörig domstol, ska inleda en utredning om återkallande av internationellt skydd för en tredjelandetsmedborgare eller statslös person om nya faktorer eller uppgifter framkommer som tyder på att det finns skäl att ompröva huruvida han eller hon uppfyller kriterierna för internationellt skydd, särskilt i de fall som avses i artiklarna 14 och 19 i förordning (EU) 2024/1347.

Artikel 66

Förfaranderegler för återkallande av internationellt skydd

1. Om den beslutande myndigheten eller, om så föreskrivs i nationell rätt, en behörig domstol inleder prövningen för att återkalla en tredjelandetsmedborgares eller en statslös persons internationella skydd ska den berörda personen åtnjuta följande garantier:

- Han eller hon ska underrättas skriftligen om att hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd håller på att omprövas och skälen för en sådan omprövning.
- Han eller hon ska informeras om skyldigheten att samarbeta med den beslutande myndigheten och andra behöriga myndigheter, särskilt om det förhållande att han eller hon ska vara skyldig att göra ett skriftligt uttalande och inställa sig för en personlig intervju eller en utfrågning och svara på frågor.
- Han eller hon ska informeras om följderna av att inte samarbeta med den beslutande myndigheten och andra behöriga myndigheter och att underlåtenhet att lämna in den skriftliga förklaringen och närvara vid den personliga intervjun eller utfrågningen utan giltig anledning inte hindrar den beslutande myndigheten eller den behöriga domstolen att fatta ett beslut om att återkalla det internationella skyddet.

- d) Han eller hon ska ges möjlighet att i en skriftlig förklaring ange sina skäl till att hans eller hennes internationella skydd inte bör återkallas, i rimlig tid räknat från den dag då han eller hon mottar de uppgifter som avses i led a, och i en personlig intervju eller utfrågning vid en tidpunkt som fastställs av den beslutande myndigheten eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, den behöriga domstolen.
2. Vid tillämpning av punkt 1 ska den beslutande myndigheten eller den behöriga domstolen
- a) inhämta relevanta, precisa och uppdaterade uppgifter från relevanta och tillgängliga nationella källor, unionskällor och internationella källor och, om den finns att tillgå, beakta den gemensamma analys om situationen i ett specifikt ursprungsland och de vägledningar som avses i artikel 11 i förordning (EU) 2021/2303, och
- b) inte inhämta uppgifter från aktörer som påstås utöva förföljelse eller orsaka allvarlig skada på ett sådant sätt att sådana aktörer får information om att den berörda personen är en person som beviljats internationellt skydd vars status är under omprövning.
3. Beslutet att återkalla det internationella skyddet ska lämnas skriftligen så snart som möjligt. De faktiska och rättsliga skälen för återkallandet ska anges i beslutet och information om på vilket sätt beslutet kan överklagas och de relevanta tidsfristerna ska lämnas skriftligen.
4. Så snart den beslutande myndigheten, eller om detta föreskrivs i nationell rätt, en behörig domstol, har fattat ett beslut om att återkalla det internationella skyddet ska artiklarna 6, 17, 18 och 19 tillämpas i tillämpliga delar.
5. Om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte samarbetar genom att inte lämna in en skriftlig förklaring, genom att inte närvara vid den personliga intervjun eller utfrågningen eller genom att utan giltig anledning inte besvara frågor, ska avsaknaden av den skriftliga förklaringen eller den personliga intervjun eller utfrågningen inte hindra den beslutande myndigheten eller den behöriga domstolen från att fatta ett beslut om att återkalla det internationella skyddet. En sådan vägran att samarbeta får endast betraktas som en motbevisbar presumption om att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte längre önskar åtnjuta internationellt skydd.
6. Det förfarande som anges i denna artikel ska inte tillämpas om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen
- a) otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd,
- b) har blivit medborgare i en medlemsstat, eller
- c) senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat.

Medlemsstaterna ska avsluta de ärenden som omfattas av denna punkt i enlighet med sin nationella rätt. Avslutandet behöver inte ha formen av ett beslut men ska åtminstone registreras i sökandens akt tillsammans med uppgift om den rättsliga grunden för avslutandet.

KAPITEL V

ÖVERKLAGANDE

Artikel 67

Rätten till ett effektivt rättsmedel

1. Sökande och personer som är föremål för återkallande av internationellt skydd ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol, i enlighet med de grundläggande principer och garantier i kapitel II som avser överklagandeförfarandet, mot
- a) ett beslut om att neka prövning av en ansökan,
- b) ett beslut om att avslå en ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande,
- c) ett beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad,

d) ett beslut om att återkalla internationellt skydd,

e) ett beslut om återvändande som utfärdats i enlighet med artikel 37 i denna förordning.

Genom undantag från första stycket led d i denna punkt får medlemsstaterna i sin nationella rätt föreskriva att de fall som avses i artikel 66.6 inte ska kunna överklagas.

Om ett beslut om återvändande fattas som en del av ett relaterat beslut som avses i första stycket led a, b, c eller d ska beslutet om återvändande överklagas tillsammans med det relaterade beslutet i samma domstol, i samma rättsliga förfarande och inom samma tidsfrister. Om ett beslut om återvändande utfärdas som en separat akt i enlighet med artikel 37 får det överklagas i separata rättsliga förfaranden. Tidsfristerna för dessa separata rättsliga förfaranden ska inte överskrida de tidsfrister som avses i punkt 7 i denna artikel.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande ha rätt till ett effektivt rättsmedel mot beslut som innebär att deras ansökan betraktas som ogrundad med avseende på flyktingstatus.

3. Ett effektivt rättsmedel enligt punkt 1 ska medföra full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, åtminstone vid en domstol i första instans, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.

4. Sökande, personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande ska tillhandahållas tolkning vid en förhandling inför en behörig domstol, om en sådan förhandling äger rum och ändamålsenlig kommunikation inte kan säkerställas på annat sätt.

5. Om domstolen anser det nödvändigt ska den säkerställa översättning av relevanta handlingar, om de inte redan översatts i enlighet med artikel 34.4. Alternativt får översättningar av dessa relevanta handlingar tillhandahållas av andra enheter och betalas med offentliga medel i enlighet med nationell rätt.

En sökande, en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd och en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande får på egen bekostnad ombesörja översättning av andra handlingar.

6. Om översättningen ska tillhandahållas av sökanden men inte ges in i tid enligt vad domstolen har beslutat, eller om handlingarna inte ges in i tid för att domstolen ska kunna säkerställa att de översatts, om översättningen ska säkerställas av domstolen, får domstolen vägra att beakta dessa handlingar.

7. Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt föreskriva följande tidsfrister inom vilka sökande, personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande ska lämna in överklaganden mot de beslut som avses i punkt 1:

a) Mellan minst fem dagar och högst tio dagar i fråga om ett beslut om att neka en ansökan om prövning eller ett beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad, som ogrundad eller som uppenbart ogrundad, om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 eller 42.3 gällde vid tidpunkten för beslutet.

b) Mellan minst två veckor och högst en månad i alla andra fall.

8. De tidsfrister som avses i punkt 7 ska löpa från den dag då beslutet från den beslutande myndigheten eller, när det gäller återkallande av internationellt skydd och om detta föreskrivs i nationell rätt, den behöriga domstolen delges sökanden, den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, den person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande eller hans eller hennes företrädare eller rättsliga rådgivare som rättsligt företräder sökanden. Förfarandet för delgivning ska föreskrivas i nationell rätt.

Artikel 68

Överklagandets suspensiva verkan

1. Verkningarna av ett beslut om återvändande ska automatiskt och tillfälligt upphävas så länge som sökanden eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har rätt att stanna kvar eller tillåts att stanna kvar i enlighet med denna artikel.

2. Sökande och personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ska ha rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium till dess att tidsfristen inom vilken de kan utöva rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol i första instans har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet.
3. Utan att det påverkar principen om non-refoulement ska en sökande och den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd inte ha rätt att stanna kvar enligt punkt 2 om den behöriga myndigheten har fattat något av följande beslut:
- a) Ett beslut om att avslå en ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad om sökanden vid tidpunkten för beslutet
 - i) är föremål för ett påskyndat prövningsförfarande i enlighet med artikel 42.1 eller 42.3,
 - ii) är föremål för ett gränsförfarande, utom om sökanden är ett ensamkommande barn.
 - b) Ett beslut om att neka prövning av en ansökan enligt artikel 38.1 a, d eller e, eller artikel 38.2, utom om sökanden är ett ensamkommande barn som är föremål för ett gränsförfarande.
 - c) Ett beslut om att avslå en ansökan som implicit återkallad.
 - d) Ett beslut om att avslå en efterföljande ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad.
 - e) Ett beslut om att återkalla internationellt skydd i enlighet med artiklarna 14.1 b, d eller e och 19.1 b i förordning (EU) 2024/1347.
4. I de fall som avses i punkt 3 ska en domstol ha befogenhet att på begäran från sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd och efter en prövning av både faktiska och rättsliga omständigheter avgöra om sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd bör tillåtas att stanna kvar på medlemsstaternas territorium i avvaktan på resultatet av överklagandet. Den behöriga domstolen ska i enlighet med nationell rätt ha befogenhet att besluta i denna fråga ex officio.
5. Vid tillämpning av punkt 4 och om relevant vid ex officio-beslut av domstolen ska
- a) sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ges en tidsfrist på minst fem dagar från den dag då beslutet delgavs honom eller henne för att begära tillåtelse att stanna kvar på territoriet i avvaktan på resultatet av överklagandet,
 - b) sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd tillhandahållas tolkning i fall av en förhandling inför den behöriga domstolen, om ändamålsenlig kommunikation inte kan säkerställas på annat sätt,
 - c) sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd på begäran tillhandahållas kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i enlighet med artikel 17,
 - d) sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd inte avlägsnas från den ansvariga medlemsstatens territorium
 - i) så länge som tidsfristen för begäran till en domstol om tillåtelse att stanna kvar inte har löpt ut,
 - ii) om sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har begärt tillåtelse att stanna kvar inom den fastställda tidsfristen, i avvaktan på domstolens beslut om huruvida sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ska tillåtas att stanna kvar på territoriet,
 - e) sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd vederbörligen informeras i god tid om sina rättigheter enligt denna punkt.
6. I fall av efterföljande ansökningar får medlemsstaterna, med avvikelse från punkt 5 d, i nationell rätt föreskriva att sökanden inte ska ha rätt att stanna kvar, utan att det påverkar respekten för principen om non-refoulement, om överklagandet anses ha lämnats in enbart för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om återvändande som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från medlemsstatens territorium.

7. En sökande, eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, som lämnar in ett ytterligare överklagande mot ett första eller efterföljande beslut om överklagande ska inte ha rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium, utan att det påverkar möjligheten för en domstol att tillåta sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd att stanna kvar, på dennes begäran eller ex officio, om principen om non-refoulement åberopas.

Artikel 69

Varaktighet för det första överklagandet

Utan att det påverkar en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande ska medlemsstaterna i sin nationella rätt föreskriva rimliga tidsfrister för domstolens prövning av beslut i enlighet med artikel 67.1.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 70

Överklagande från offentliga myndigheter

Denna förordning påverkar inte offentliga myndigheters möjlighet att överklaga administrativa eller rättsliga beslut enligt nationell lagstiftning.

Artikel 71

Samarbete

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell kontaktpunkt för frågor som omfattas av den här förordningen och meddela kommissionen dess adress. Kommissionen ska översända dessa upplysningar till övriga medlemsstater.
2. Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätta ett direkt samarbete och ett informationsutbyte mellan sina behöriga myndigheter och mellan de behöriga myndigheterna och asylbyrån.
3. Om de åtgärder som avses i artiklarna 13.6, 27.5, 28.5, 35.2 och 35.5 tillgrips ska medlemsstaterna så snart skälen för tillämpningen av dessa undantagsåtgärder inte längre föreligger, och minst årligen, informera kommissionen och asylbyrån om detta. Denna information ska om möjligt innefatta uppgifter om den andel av ansökningarna för vilken undantag tillämpats jämfört med det totala antalet ansökningar som behandlats under perioden.

Artikel 72

Lagring av uppgifter

1. Medlemsstaterna ska lagra de uppgifter som avses i artiklarna 14, 27 och 28 i tio år från och med dagen för det slutliga beslutet om ansökan om internationellt skydd. Uppgifterna ska raderas när denna period har löpt ut eller, om de hänför sig till en person som förvärvat medborgarskap i en medlemsstat före utgången av den perioden, så snart medlemsstaten får kännedom om att den berörda personen har förvärvat sådant medborgarskap.
2. Alla uppgifter ska lagras i enlighet med förordning (EU) 2016/679, inbegripet principen om ändamålsbegränsning och lagringsminimering.

Artikel 73

Beräkning av tidsfrister

Om inte annat föreskrivs ska varje tidsperiod som föreskrivs i denna förordning beräknas enligt följande:

- a) En frist uttryckt i dagar, veckor eller månader ska räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas. Den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs ska inte inräknas i perioden.
- b) En frist uttryckt i veckor eller månader ska löpa ut vid utgången av den dag i fristens sista vecka eller månad som infaller på samma veckodag eller samma datum i månaden som den dag då den händelse eller åtgärd från vilken fristen ska räknas inträffade eller vidtogs. Om en frist är uttryckt i månader och den dag då fristen skulle löpa ut inte förekommer i den sista månaden i den perioden, ska fristen löpa ut vid midnatt den månaders sista dag.
- c) Tidsfristerna ska omfatta lördagar, söndagar och officiella helgdagar i den berörda medlemsstaten. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

Artikel 74

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 60, 62 och 63 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 11 juni 2024. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 60, 62 och 63 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽²⁾.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 60, 62 eller 63 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 75

Övergångsbestämmelser

Senast den 12 september 2024 ska kommissionen, i nära samarbete med medlemsstaterna och unionens berörda organ och byråer för rådet lägga fram en gemensam genomförandeplan för att säkerställa att medlemsstaterna är tillräckligt förberedda för att genomföra denna förordning senast den 1 juli 2026, med en bedömning av fastställda brister och nödvändiga operativa åtgärder och ska underrätta Europaparlamentet om detta.

På grundval av den gemensamma genomförandeplan som avses i första stycket ska varje medlemsstat senast den 12 december 2024 med stöd av kommissionen och unionens berörda organ och byråer, upprätta en nationell genomförandeplan där man anger åtgärderna och tidsplanen för deras genomförande. Varje medlemsstat ska slutföra genomförandet av sin plan senast den 1 juli 2026.

⁽²⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

Vid genomförandet av denna artikel får medlemsstaterna utnyttja stöd från unionens berörda organ och byråer, och unionsfonderna får ge ekonomiskt stöd till medlemsstaterna, i enlighet med de rättsakter som reglerar dessa organ, byråer och fonder.

Kommissionen ska noga övervaka genomförandet av de nationella genomförandeplanerna.

Artikel 76

Ekonomiskt stöd

Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna för att få till stånd kostnadsfri rättslig rådgivning och tillräcklig kapacitet för att genomföra gränsförfarandet i enlighet med denna förordning ska vara berättigade till ekonomiskt stöd från fonderna, som görs tillgängliga inom den fleråriga budgetramen 2021–2027.

Artikel 77

Övervakning och utvärdering

Senast den 13 juni 2028 och därefter vart femte år ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och till rådet om tillämpningen av denna förordning i medlemsstaterna och vid behov föreslå nödvändiga ändringar.

Medlemsstaterna ska senast nio månader innan den tidsfristen löper ut lämna kommissionen alla upplysningar som behövs för att utarbeta rapporten.

Senast den 12 juni 2027 och därefter vart tredje år ska kommissionen bedöma om de antal som anges i artikel 46 och i artikel 47.1 andra stycket och undantagen från gränsförfarandet för asyl fortfarande är tillräckliga med tanke på den övergripande migrationssituationen i unionen och vid behov föreslå eventuella riktade ändringar.

Senast den 12 juni 2025 ska kommissionen se över begreppet säkert tredjeland och vid behov föreslå eventuella riktade ändringar.

Artikel 78

Upphävande

1. Direktiv 2013/32/EU ska upphöra att gälla med verkan från och med den dag som avses i artikel 79.2, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 79.3.

2. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilagan.

3. I den mån rådets direktiv 2005/85/EG⁽²⁹⁾ har fortsatt att vara bindande för medlemsstater som inte är bundna av direktiv 2013/32/EU, ska direktiv 2005/85/EG upphöra att gälla med verkan från och med den dag då de medlemsstaterna är bundna av den här förordningen. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till den här förordningen.

⁽²⁹⁾ Rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13).

Artikel 79

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Denna förordning ska tillämpas från och med den 12 juni 2026.
3. Denna förordning ska tillämpas på förfarandet för beviljande av internationellt skydd för ansökningar som lämnats in från och med den 12 juni 2026. Ansökningar om internationellt skydd som lämnats in före den dagen ska omfattas av direktiv 2013/32/EU. Denna förordning ska tillämpas på förfarandet för återkallande av internationellt skydd, om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes tidigast den 12 juni 2026. Om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes före den 12 juni 2026 ska förfarandet för att återkalla internationellt skydd omfattas av direktiv 2013/32/EU.
4. För medlemsstater som inte är bundna av direktiv 2013/32/EU ska hänvisningar till det direktivet i punkt 3 i den här artikeln anses som hänvisningar till direktiv 2005/85/EG.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

BILAGA

Jämförelsetabell

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 3
Artikel 2 a	—
Artikel 2 b, c och d	Artikel 3.12, 3.13 och 3.14
Artikel 2 e	Artikel 3.8
Artikel 2 f	Artikel 3.16
Artikel 2 g och h	Artikel 3.1 och 3.2
Artikel 2 i	Artikel 3.5
Artikel 2 j och k	Artikel 3.3 och 3.4
Artikel 2 l och m	Artikel 3.6 och 3.7
Artikel 2 n	—
Artikel 2 o, p och q	Artikel 3.17, 3.18 och 13.19
—	Artikel 3.9, 3.10, 3.11, 3.15 och 3.20
Artikel 3.1	Artikel 2.1
Artikel 3.2	Artikel 2.2
Artikel 3.3	Artikel 2.3
Artikel 4.1	Artikel 4.1 och 4.7
Artikel 4.2 a	Artikel 4.6
Artikel 4.2 b	—
—	Artikel 4.3 och 4.5
Artikel 4.3	Artikel 4.8
Artikel 4.4	—
Artikel 4.5	—
Artikel 5	—
—	Artikel 5
—	Artikel 26
Artikel 6.1 första stycket	Artikel 27.1 första stycket, första meningen

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 6.1 andra stycket	Artikel 4.4 och artikel 27.3
Artikel 6.1 tredje stycket	Artikel 4.2
—	Artikel 27.1 första stycket a–d och andra stycket
—	Artikel 27.2, 27.4 och 27.6–27.7
Artikel 6.2	Artiklarna 28.1 och 41.1 a
—	Artikel 28.2
Artikel 6.3	Artikel 28.3
Artikel 6.4	Artikel 28.4
—	Artikel 28.5–28.7
Artikel 6.5	Artikel 27.5
—	Artikel 29
Artikel 7	Artikel 31 och 32
Artikel 7.1	—
Artikel 7.2 första stycket	Artikel 31.1
Artikel 7.2 andra stycket	—
—	Artikel 31.2
Artikel 7.3	Artikel 32.1
—	Artikel 32.2 och 32.3
Artikel 7.4 och 7.5	—
Artikel 7.5	—
—	Artikel 33
Artikel 8.1	Artikel 30.1 och 30.2
Artikel 8.2	Artikel 30.3
Artikel 9.1	Artikel 10.1 och 10.2
Artikel 9.2	Artikel 10.3 och 10.4 a och 10.4 b
Artikel 9.3	Artikel 10.5
—	Artikel 10.4 c
Artikel 10.1	—
Artikel 10.2	Artikel 39.2

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 10.3	Artikel 34.2
Artikel 10.3 a	Artikel 34.2
—	Artikel 34.2 a
Artikel 10.3 b	Artikel 34.2 b
—	Artikel 34.2 c–g
Artikel 10.3 c och d	Artikel 34.3
Artikel 10.4	—
Artikel 10.5	Artikel 34.4
Artikel 11.1	Artikel 36.1
Artikel 11.2 första stycket	Artikel 36.2 och 36.3
Artikel 11.2 andra stycket	—
Artikel 11.3	Artikel 36.3
—	Artikel 36.4
Artikel 12.1	Artikel 8.1
Artikel 12.1 a	Artikel 8.2 första stycket b, c, e och andra stycket
—	Artikel 8.2 första stycket a och d
—	Artikel 8.2 tredje stycket
Artikel 12.1 b	Artikel 8.3
Artikel 12.1 c	Artikel 8.4
Artikel 12.1 d	Artikel 8.5
Artikel 12.1 e	Artikel 8.6
Artikel 12.1 f	Artikel 8.2 första stycket f
—	Artikel 8.7
Artikel 12.2	—
—	Artikel 9.1
Artikel 13.1	Artikel 9.2
—	Artikel 9.2 första stycket a, b, d, e, g och h
Artikel 13.2 a	Artikel 9.4
Artikel 13.2 b	Artikel 9.2 första stycket f

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 13.2 c	Artikel 9.2 första stycket c och 9.3
Artikel 13.2 d	Artikel 9.5
Artikel 13.2 e	—
Artikel 13.2 f	—
—	Artikel 9.2 andra stycket
Artikel 14.1 första stycket	Artiklarna 11.1, 12.1 och 13.6, första meningen
—	Artikel 11.2
—	Artikel 13.1
Artikel 14.1 andra stycket	Artikel 13.6
Artikel 14.1 tredje stycket	Artikel 13.2
Artikel 14.1 fjärde stycket	Artikel 22.3 första stycket
Artikel 14.2 första stycket	Artikel 13.11
Artikel 14.2 a	Artikel 13.11 a
—	Artikel 13.8 och 13.10
—	Artikel 13.11 första stycket b, d, e och tredje stycket
—	Artikel 13.13 första stycket
Artikel 14.2 b	Artikel 13.11 första stycket c
Artikel 14.2 andra stycket	Artikel 13.11 andra stycket
Artikel 14.3	Artikel 13.14
Artikel 14.4	Artikel 13.11 andra stycket
Artikel 14.5	Artikel 41.1 d
Artikel 15.1	—
Artikel 15.2	Artikel 13.3
Artikel 15.3	Artikel 13.3
Artikel 15.3 a	Artikel 13.7 a
Artikel 15.3 b	Artikel 13.9
Artikel 15.3 c	Artikel 13.5 och 13.9
Artikel 15.3 d	Artikel 13.7 b

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 15.3 e	Artikel 22.3 andra stycket
—	Artikel 13.8
—	Artikel 13.10
—	Artikel 13.1
Artikel 15.4	—
Artikel 16	Artikel 12.2
Artikel 17.1	Artikel 14.1
Artikel 17.2	Artikel 14.2
Artikel 17.3 första stycket	Artikel 14.3 och 14.4
Artikel 17.3 andra stycket	Artikel 14.5
Artikel 17.4	Artikel 14.4
Artikel 17.5 första stycket	Artikel 14.6 första stycket
Artikel 17.5 andra stycket	Artikel 14.5 andra stycket
Artikel 17.5 tredje stycket	—
Artikel 18.1 första stycket	Artikel 24.1
Artikel 18.1 andra stycket	Artikel 24.5 och 24.6
Artikel 18.1 tredje stycket	Artikel 24.2 andra stycket
—	Artikel 24.2 första och tredje styckena
—	Artikel 24.5 och 24.6
Artikel 18.2	Artikel 24.3
Artikel 18.3	Artikel 24.4
Artikel 19	—
—	Artikel 16
Artikel 20.1	Artikel 17.1
Artikel 20.2	Artikel 15.3
—	Artikel 17.2
—	Artikel 17.2 a
Artikel 20.3 första stycket	Artikel 17.2 b
—	Artikel 17.2 c och d
Artikel 20.3 andra stycket	Artikel 17.3

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 20.3 tredje stycket	Artikel 19.2
Artikel 20.4	—
Artikel 21.1	Artikel 19.1
Artikel 21.2	—
Artikel 21.3	Artikel 19.2
Artikel 21.4	Artikel 19.4
Artikel 21.5	Artikel 19.5
—	Artikel 19.3
Artikel 22.1	Artikel 15.1
—	Artikel 15.2 och 15.4
Artikel 22.2	Artikel 19.1
Artikel 23.1	Artikel 18.1 och 18.2
Artikel 23.2	Artikel 18.3
Artikel 23.3 första stycket	Artikel 13.4
Artikel 23.3 andra stycket	Artikel 13.13 tredje stycket
Artikel 23.4 första stycket	—
Artikel 23.4 andra stycket	Artikel 13.12
Artikel 23.4 tredje stycket	Artikel 13.13 andra stycket
Artikel 24.1	Artikel 20.1
Artikel 24.2	Artikel 20.1
—	Artikel 20.2, 20.4 och 20.5
—	Artikel 20.3 första stycket
Artikel 24.3	Artikel 21.1 och 21.2
Artikel 24.4	Artikel 20.3 andra stycket
—	Artikel 23.1
—	Artikel 23.2 fjärde stycket
—	Artikel 23.3 och 23.4
—	Artikel 23.5 första stycket b och c och andra stycket
—	Artikel 23.6 och 23.7

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 25.1 första stycket a	Artikel 23.2 första stycket a och b och andra stycket, 23.5 första stycket a och 23.9
Artikel 25.1 första stycket b	Artikel 23.8
Artikel 25.1 andra stycket	Artikel 23.8 tredje stycket
—	Artikel 23.10
Artikel 25.2	Artikel 23.2 tredje stycket
—	Artikel 22.2 och 22.3
Artikel 25.3 a	Artikel 22.3 andra stycket
Artikel 25.3 b	Artikel 23.5
Artikel 25.4	—
Artikel 25.5	Artikel 25
Artikel 25.5 första stycket	Artikel 25.1 och 25.3
Artikel 25.5 andra stycket	Artikel 25.4
Artikel 25.5 tredje stycket a	Artikel 25.4
Artikel 25.5 tredje stycket b	Artikel 25.5
Artikel 25.5 tredje stycket c	—
Artikel 25.5 fjärde stycket	Artikel 25.6
—	Artikel 25.7
Artikel 25.6 första stycket	Artikel 22.1
Artikel 25.6 andra stycket a	Artikel 42.3
Artikel 25.6 andra stycket a i	Artikel 42.3 a
Artikel 25.6 andra stycket a ii	Artikel 42.3 c
Artikel 25.6 andra stycket a iii	Artikel 42.3 b
—	Artikel 42.3 d och e
Artikel 25.6 andra stycket b	Artikel 53.1
Artikel 25.6 andra stycket b i	—
Artikel 25.6 andra stycket b ii	—
Artikel 25.6 andra stycket b iii	Artikel 53.1
Artikel 25.6 andra stycket b iv	—
Artikel 25.6 andra stycket b v	—

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 25.6 andra stycket b vi	—
Artikel 25.6 andra stycket b andra meningen	—
Artikel 25.6 andra stycket c	Artikel 59.5 och 59.6
Artikel 25.6 andra stycket d	—
Artikel 26	—
Artikel 27.1	Artikel 40.1 och 40.3
—	Artikel 40.2 och 40.4
Artikel 27.2	—
Artikel 28.1 första stycket	Artikel 41.5
Artikel 28.1, andra stycket a	Artikel 41.1 d
Artikel 28.1, andra stycket b	Artikel 41.1 e och f
—	Artikel 41.1 a, b och c
Artikel 28.1 tredje stycket	—
—	Artikel 41.2, 41.3 och 41.4
Artikel 28.2	—
Artikel 28.3	—
Artikel 29	Artikel 6
Artikel 30	Artikel 7.2
Artikel 31.1	Artikel 34.1
—	Artikel 34.2
—	Artikel 34.3
—	Artikel 34.4
—	Artikel 35
—	Artikel 35.1
—	Artikel 35.2
—	Artikel 35.3
Artikel 31.2	Artikel 35.4
Artikel 31.3 första stycket	Artikel 35.4
Artikel 31.3 andra stycket	Artikel 35.5
Artikel 31.3 tredje stycket a	Artikel 35.5 b

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 31.3 tredje stycket b	Artikel 35.5 a
Artikel 31.3 tredje stycket c	Artikel 35.5 c
Artikel 31.3 fjärde stycket	—
Artikel 31.4	Artikel 35.7
Artikel 31.5	Artikel 35.7 andra stycket
Artikel 31.6	—
Artikel 31.7	Artikel 34.5
Artikel 31.8	Artikel 42.1
Artikel 31.8 a	Artikel 42.1 a
Artikel 31.8 b	Artikel 42.1 e
Artikel 31.8 c	Artikel 42.1 c
Artikel 31.8 d	—
Artikel 31.8 e	Artikel 42.1 b
Artikel 31.8 f	Artikel 42.1 g
Artikel 31.8 g	Artikel 42.1 d
Artikel 31.8 h	Artikel 42.1 h
Artikel 31.8 i	—
Artikel 31.8 j	Artikel 42.1 f
—	Artikel 42.1 i
—	Artikel 42.1 j
Artikel 31.9	Artikel 35.3
—	Artikel 42.2
—	Artikel 42.3
—	Artikel 42.4
Artikel 32.1	Artikel 39.3
Artikel 32.2	Artikel 39.4
Artikel 33.1	Artikel 39.1
Artikel 33.2	Artikel 38.1
Artikel 33.2 a	Artikel 38.1 c
Artikel 33.2 b	Artikel 38.1 a

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 33.2 c	Artikel 38.1 b
Artikel 33.2 d	Artikel 38.2
Artikel 33.2 e	—
—	Artikel 38.1 d
—	Artikel 38.1 e
Artikel 34.1	Artikel 11.1
Artikel 34.2	Artikel 13.6
—	Artikel 57
Artikel 35 första stycket	Artikel 58.1
Artikel 35 andra stycket	Artikel 58.2
—	Artikel 58.3
—	Artikel 58.4
—	Artikel 58.5
—	Artikel 60
Artikel 36.1	Artikel 61.5
—	Artikel 61.1
—	Artikel 61.2
—	Artikel 61.3
—	Artikel 61.4
Artikel 36.2	—
—	Artikel 62
—	Artikel 63
Artikel 37.1	Artikel 64.1
Artikel 37.2	—
Artikel 37.3	—
—	Artikel 64.2
—	Artikel 64.3
Artikel 37.4	Artikel 64.4
Artikel 38.1	Artikel 59.1
—	Artikel 59.2

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
—	Artikel 59.3
Artikel 38.2 a	Artikel 59.5 b
—	Artikel 59.4
Artikel 38.2 b	—
Artikel 38.2 c	Artikel 59.5
—	Artikel 59.6
—	Artikel 59.7
Artikel 38.3	Artikel 59.8
Artikel 38.4	Artikel 59.9
Artikel 38.5	Artikel 64.4
Artikel 39	—
Artikel 40.1	Artikel 55.1
—	Artikel 55.2
Artikel 40.2	Artikel 55.3
Artikel 40.3	Artikel 55.3 a
—	Artikel 55.3 b
—	Artikel 55.4
Artikel 40.4	Artikel 55.5
—	Artikel 55.6
Artikel 40.5	Artikel 55.7
Artikel 40.6	—
Artikel 40.7	—
Artikel 41	Artikel 56
Artikel 41.1 första stycket a	Artikel 56 a
Artikel 41.1 första stycket b	Artikel 56 b
Artikel 41.1 andra stycket	Artikel 56 första meningen
Artikel 41.2	—
Artikel 42	—
Artikel 42.1	Artikel 55.4
Artikel 42.2 första stycket a	—

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 42.2 första stycket b	Artikel 55.4
Artikel 42.2 andra stycket	—
Artikel 42.3	—
Artikel 43	Artiklarna 43– 54
Artikel 44	Artikel 65
Artikel 45	Artikel 66
Artikel 45.1	Artikel 66.1
Artikel 45.2	Artikel 66.2
Artikel 45.3	Artikel 66.3
Artikel 45.4	Artikel 66.4
—	Artikel 66.5
Artikel 45.5	Artikel 66.6
Artikel 46	Artikel 67
Artikel 46.1	Artikel 67.1
Artikel 46.1 a i	Artikel 67.1 b
Artikel 46.1 a ii	Artikel 67.1 a
Artikel 46.1 a iii	—
Artikel 46.1 a iv	—
Artikel 46.1 b	—
Artikel 46.1 c	Artikel 67.1 d
Artikel 46.2 första stycket	Artikel 67.2
Artikel 46.2 andra stycket	—
Artikel 46.3	Artikel 67.3
—	Artikel 67.4
—	Artikel 67.5
Artikel 46.4 första stycket	—
—	Artikel 67.6
Artikel 46.4 andra stycket	—
—	Artikel 68
—	Artikel 68.1

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/32/EU	Denna förordning
Artikel 46.5	Artikel 68.2
Artikel 46.6	Artikel 68.3 och 68.4
Artikel 46.6 a	Artikel 68.3 a i–ii
Artikel 46.6 b	Artikel 68.3 b
Artikel 46.6 c	—
Artikel 46.6 d	—
—	Artikel 68.3 c och e
Artikel 46.7	Artikel 68.4 och 68.5
Artikel 46.8	Artikel 68.5 d i och ii
Artikel 46.9	—
Artikel 46.10	Artikel 69
Artikel 46.11	—
Artikel 47	Artikel 70
Artikel 48	Artikel 71
Artikel 49	Artikel 72
—	Artikel 73
—	Artikel 74
—	Artikel 75
—	Artikel 76
Artikel 50	Artikel 77
Artikel 51	—
Artikel 52	—
Artikel 53	Artikel 78
Artikel 54	Artikel 79
Artikel 55	—

2025/90922

25.11.2025

Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1348, 22 maj 2024)

1. Sidan 19, artikel 4.2

I stället för: "2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna anförtra andra relevanta nationella myndigheter uppgiften att ta emot ansökningar om internationellt skydd samt upplysa sökandena om var och hur en ansökan om internationellt skydd kan lämnas in i enlighet med artikel 28. Dessa andra nationella myndigheter ska åtminstone inbegripa polisen, invandringsmyndigheterna, gränsbevakningen och de myndigheter som ansvarar för försvarsanläggningar eller mottagningsanläggningar."

ska det stå: "2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna anförtra andra relevanta nationella myndigheter uppgiften att ta emot ansökningar om internationellt skydd samt upplysa sökandena om var och hur en ansökan om internationellt skydd kan lämnas in i enlighet med artikel 28. Dessa andra nationella myndigheter ska åtminstone inbegripa polisen, invandringsmyndigheterna, gränskontrolltjänstemän och de myndigheter som ansvarar för försvarsanläggningar eller mottagningsanläggningar."

2. Sidan 28, artikel 18.3

I stället för: "3. Sökandens rättsliga rådgivare eller den person som anförtratts tillhandahållandet av rättslig rådgivning, som rådgör, bistår eller företräder en sökande ska ha tillträde till områden med begränsat tillträde, såsom försvarsanläggningar och transitområden för att Ridge, bistå eller företräda sökanden i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346."

ska det stå: "3. Sökandens rättsliga rådgivare eller den person som anförtratts tillhandahållandet av rättslig rådgivning, som rådgör, bistår eller företräder en sökande ska ha tillträde till områden med begränsat tillträde, såsom försvarsanläggningar och transitområden för att rådge, bistå eller företräda sökanden i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346."

3. Sidan 35, artikel 28.1

I stället för: "Sökanden ska lämna in ansökan till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där ansökan görs så snart som möjligt och senast 21 dagar från det att ansökan registreras, om inte punkt 6 i denna artikel är tillämplig, förutsatt att han eller hon ges en faktisk möjlighet att göra detta i enlighet med denna artikel. Om ansökan inte lämnas in till den beslutande myndigheten ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål underrätta den beslutande myndigheten om att en ansökan har lämnats in."

ska det stå: "Sökanden ska lämna in ansökan till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där ansökan görs så snart som möjligt och senast 21 dagar från det att ansökan registreras, om inte punkt 7 i denna artikel är tillämplig, förutsatt att han eller hon ges en faktisk möjlighet att göra detta i enlighet med denna artikel. Om ansökan inte lämnas in till den beslutande myndigheten ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål underrätta den beslutande myndigheten om att en ansökan har lämnats in."

4. Sidan 42, artikel 39.1 c

I stället för: "c) en ansökan uttryckligen eller implicit återkallas, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 40.2 och 41.5."

ska det stå: "c) en ansökan uttryckligen eller implicit återkallas, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 40.4 och 41.5."

5. Sidan 44, artikel 42.3, första mening

I stället för: "3. Det påskyndade prövningsförfarandet får tillämpas på underåriga endast om"

ska det stå: "3. Det påskyndade prövningsförfarandet får tillämpas på ensamkommande barn endast om"

6. Sidan 44, artikel 42.3 b

I stället för: "b) det finns rimlig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller sökanden med tvång hade utvisats av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt,"

ska det stå: "b) det finns skälig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller sökanden med tvång hade utvisats av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt,"

7. Sidan 49, artikel 50, fjärde stycket

I stället för: "Ett sådant bemyndigande ska inte undanta medlemsstaten från skyldigheten att inom ramen för gränsförfarandet pröva ansökningar från sådana sökande som avses i artikel 42.1 f och 42.5 b."

ska det stå: "Ett sådant bemyndigande ska inte undanta medlemsstaten från skyldigheten att inom ramen för gränsförfarandet pröva ansökningar från sådana sökande som avses i artikel 42.1 f och 42.3 b."

8. Sidan 56, artikel 64.3, första stycket

I stället för: "3. Om ett fastställande av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå tillfälligt har upphävts i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, får en medlemsstat meddela kommissionen att den, till följd av förändringar i omständigheterna i landet, anser att landet på nytt uppfyller de villkor som anges i artiklarna 59.1 och 61."

ska det stå: "3. Om ett fastställande av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå upphävts i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, får en medlemsstat meddela kommissionen att den, till följd av förändringar i omständigheterna i landet, anser att landet på nytt uppfyller de villkor som anges i artiklarna 59.1 och 61."

2024/1349

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1349

av den 14 maj 2024

om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 77.2 och 79.2 c,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttranden ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttranden ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Unionen, som utgör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, bör säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna, utarbeta en gemensam politik för asyl och migration, kontroll av de yttre gränserna och återvändanden samt förhindra otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna, baserat på solidaritet och en rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna och vilken även är rättvis för tredjelandsmedborgare och statslösa personer och fullt ut respekterar grundläggande rättigheter.
- (2) Målet med denna förordning är att effektivisera, förenkla och harmonisera medlemsstaternas förfaranden genom att inrätta ett gränsförfarande för återvändande. Det förfarandet bör tillämpas på tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för det gränsförfarande för asyl som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 ⁽⁴⁾ (*gränsförfarandet för asyl*).
- (3) För de medlemsstater som inte är bundna av förordning (EU) 2024/1348 bör hänvisningar i den här förordningen till bestämmelser i förordning (EU) 2024/1348 anses som hänvisningar till likvärdiga bestämmelser som de kan ha infört i sin nationella rätt.
- (4) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning är medlemsstaterna bundna av sina förpliktelser enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i.
- (5) Barnets bästa bör komma i främsta rummet för medlemsstaterna när de tillämpar bestämmelser i denna förordning som kan påverka underåriga.
- (6) Många ansökningar om internationellt skydd görs vid en medlemsstats yttre gräns eller i ett transitområde, även av personer som har omhändertagits i samband med en irreguljär passage av den yttre gränsen, dvs. vid själva tidpunkten för den irreguljära passagen av den yttre gränsen eller nära den yttre gränsen efter det att den har passerats, eller av personer som har landsatts efter en sök- och räddningsinsats. För att genomföra en identifierings-, hälso- och säkerhetskontroll vid den yttre gränsen och hänföra de berörda tredjelandsmedborgarna och statslösa

⁽¹⁾ EUT C 75, 10.3.2017, s. 97, och EUT C 155, 30.4.2021, s. 64.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 67, och EUT C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

personerna till de relevanta förfarandena är det nödvändigt med en screening. Efter screeningen bör tredjelandsmedborgare och statslösa personer hänföras till lämpligt asyl- eller återvändandeförfarande eller nekas inresa. En fas före inresa som, beroende på vad som är tillämpligt, består av screening och gränsförfaranden för asyl och återvändande bör därför inrättas. Det bör finnas sömlösa och effektiva kopplingar mellan alla skeden av de relevanta förfarandena för alla irreguljära inresor.

- (7) Inresa på territoriet tillåts inte om sökanden inte har rätt att stanna kvar, om han eller hon inte har framställt en begäran om att tillåtas att stanna kvar med avseende på det överklagandeförfarande som föreskrivs i förordning (EU) 2024/1348 eller om en domstol har beslutat att sökanden inte ska tillåtas att stanna kvar i avvaktan på resultatet av ett sådant överklagandeförfarande. I sådana fall bör även återvändandeförfarandet genomföras inom ramen för ett gränsförfarande inom en period av högst tolv veckor, så att kontinuitet mellan asylförfarandet och återvändandeförfarandet säkerställs. Denna period bör börja löpa från den tidpunkt då sökanden, tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte längre har rätt att stanna kvar eller inte längre tillåts att stanna kvar.
- (8) För att garantera likabehandling av alla tredjelandsmedborgare och statslösa personer som fått avslag på sina ansökningar inom ramen för gränsförfarandet bör, om en medlemsstat har beslutat att inte tillämpa Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG⁽⁹⁾ enligt det relevanta undantag som fastställs däri på tredjelandsmedborgare och statslösa personer och medlemsstaten inte utfärdar ett beslut om återvändande för den berörda tredjelandsmedborgaren, behandlingen av och skyddsnivån för den berörda sökanden, tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen överensstämmer med bestämmelsen i direktiv 2008/115/EG om förmånligare bestämmelser när det gäller tredjelandsmedborgare som undantas från det direktivets tillämpningsområde och motsvara vad som gäller för personer som omfattas av ett beslut om återvändande.
- (9) Vid tillämpningen av gränsförfarandet för återvändande bör vissa bestämmelser i direktiv 2008/115/EG gälla eftersom de reglerar delar av gränsförfarandet för återvändande som inte fastställs i denna förordning, framför allt de som rör definitioner, förmånligare bestämmelser, non-refoulement, barnets bästa, familjeliv och hälsotillstånd, risk för avvikande, skyldighet att samarbeta, tidsfrist för frivillig avresa, beslut om återvändande, avlägsnande, uppskjutande av avlägsnande, återvändande och avlägsnande av ensamkommande barn, inreseförbud, garantier i avvaktan på återvändande, förvar, förhållanden i samband med förvar, förvar av underåriga och familjer samt nödsituationer. För att minska risken för otillåten inresa och otillåten förflyttning som företas av tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och omfattas av gränsförfarandet för återvändande, bör en tidsfrist för frivillig avresa beviljas. En sådan tidsfrist för frivillig avresa bör endast beviljas på begäran och bör varken överstiga 15 dagar eller ge rätt att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. De berörda personerna bör överlämna alla giltiga resehandlingar som de innehar till de behöriga myndigheterna så länge det är nödvändigt för att förhindra deras avvikande. Bestämmelserna om återvändande i denna förordning påverkar inte medlemsstaternas skönsmässiga möjlighet att när som helst besluta att bevilja ett självständigt uppehållstillstånd eller annat tillstånd som ger rätt att stanna kvar av ömmande, humanitära eller andra skäl till en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium.
- (10) Om en tredjelandsmedborgare eller statslös person som vistas olagligt återvänder eller inte avlägsnas inom den maximala perioden för gränsförfarandet för återvändande bör återvändandeförfarandet fortsätta i enlighet med vad som föreskrivs i direktiv 2008/115/EG.
- (11) Om en sökande, en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som hölls i förvar under gränsförfarandet för asyl i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 inte längre har rätt att stanna kvar och inte har tillåtits att stanna kvar, bör medlemsstaterna kunna fortsätta förvaret för att förhindra inresa på territoriet och för att genomföra ett återvändandeförfarande, i överensstämmelse med de garantier och villkor för förvar som fastställs i direktiv 2008/115/EG. En sökande, en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som inte hölls i förvar under ett gränsförfarande för asyl, som inte längre har rätt att stanna kvar och som inte har tillåtits att stanna kvar, bör också kunna hållas i förvar om det finns en risk för avvikande eller om den berörda personen undviker eller hindrar återvändande eller utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet. Förvaret bör vara så kort tid som möjligt och bör inte överskrida den maximala varaktigheten för gränsförfarandet för återvändande. Om en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som vistas olagligt inte återvänder eller inte avlägsnas inom den perioden och gränsförfarandet för återvändande upphör att vara tillämpligt, bör direktiv 2008/115/EG gälla. Den maximala förvarsperiod som fastställs i det direktivet bör innefatta den förvarsperiod som tillämpas under gränsförfarandet för återvändande.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

- (12) I en krissituation enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359⁽⁹⁾ bör gränsförfarandet för återvändande underlätta återvändande av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas irreguljärt i medlemsstaterna, vars ansökningar inom ramen för en kris har avslagits i gränsförfarandet för asyl, som inte har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar, genom att de behöriga nationella myndigheterna förses med de verktyg som behövs och en tillräcklig tidsram för att genomföra förfaranden för återvändande med tillbörlig aktsamhet. För att kunna reagera på krissituationer på ett effektivt sätt bör det också vara möjligt att tillämpa gränsförfarandet för återvändande i en krissituation på sökande, tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omfattas av gränsförfarandet för återvändande, vars ansökan har avslagits före antagandet av rådets genomförandebeslut enligt förordning (EU) 2024/1359 om att en medlemsstat står inför en krissituation, som inte har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar efter antagandet av ett sådant beslut.
- (13) I enlighet med artikel 72 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) påverkar detta direktiv inte utövandet av medlemsstaternas ansvar med avseende på att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (14) För att säkerställa ett enhetligt genomförande av de bestämmelser om gränsförfarandet för återvändande som fastställs i denna förordning vid tidpunkten för dess tillämpning bör genomförandeplaner på unionsnivå och nationell nivå vilka identifierar brister och operativa åtgärder för varje medlemsstat utarbetas och genomföras.
- (15) Tillämpningen av denna förordning bör utvärderas regelbundet.
- (16) Det politiska målet för instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik, som inrättades som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148⁽⁹⁾, är att säkerställa en stark och effektiv europeisk integrerad gränsförvaltning vid de yttre gränserna, bland annat genom att förebygga och upptäcka olaglig invandring och effektivt hantera migrationsströmmar. Att möjliggöra finansiering av stöd i enlighet med instrumentet för solidaritetsåtgärder inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351⁽⁹⁾ skulle bidra till uppnåendet av målen i förordning (EU) 2021/1148. Förordning (EU) 2021/1148 bör därför ändras.
- (17) Det bör vara möjligt att mobilisera medlen från Asyl-, migrations- och integrationsfonden och andra relevanta unionsfonder (*fonderna*), för att ge stöd till medlemsstaternas insatser för att tillämpa förordning (EU) 2024/1351, i enlighet med reglerna för användningen av fonderna och utan att det påverkar andra prioriteringar som stöds av fonderna. I detta sammanhang bör medlemsstaterna kunna utnyttja anslagen inom ramen för sina respektive program, inklusive de belopp som görs tillgängliga efter halvtidsöversynen. Det bör vara möjligt att göra ytterligare stöd inom ramen för de relevanta tematiska delarna tillgängligt, särskilt för de medlemsstater som kan behöva öka sin kapacitet vid gränserna.
- (18) Förordning (EU) 2021/1148 bör ändras för att garantera ett fullständigt bidrag från unionens budget till de totala stödberättigande utgifterna för solidaritetsåtgärder och för att införa specifika rapporteringskrav i fråga om dessa åtgärder, som en del av de befintliga rapporteringsskyldigheterna för genomförandet av fonderna. Den förordningen bör också ändras för att göra det möjligt för medlemsstaterna att tillhandahålla ekonomiska bidrag till instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik i form av externa inkomster avsatta för särskilda ändamål.
- (19) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att inrätta ett gränsförfarande för återvändande, föreskriva särskilda tillfälliga regler för att säkerställa att medlemsstaterna kan ta itu med krissituationer och möjliggöra finansiering av stöd i enlighet med förordning (EU) 2021/1148 för solidaritetsåtgärder inom ramen för förordning (EU) 2024/1351, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare, på grund av denna förordnings omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 av den 14 maj 2024 om hantering av krissituationer och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148 av den 7 juli 2021 om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 251, 15.7.2021, s. 48).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

- (20) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark. Eftersom denna förordning är en utveckling av Schengenregelverket ska Danmark, i enlighet med artikel 4 i det protokollet, inom sex månader efter det att rådet har beslutat om denna förordning, besluta huruvida landet ska genomföra den i sin nationella lagstiftning.
- (21) Denna förordning utgör en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket i vilka Irland inte deltar i enlighet med rådets beslut 2002/192/EG⁽⁹⁾. Irland deltar därför inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (22) När det gäller Island och Norge utgör denna förordning, i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket⁽¹⁰⁾, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG⁽¹¹⁾.
- (23) När det gäller Schweiz utgör denna förordning, i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket⁽¹²⁾ som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2008/146/EG⁽¹³⁾.
- (24) När det gäller Liechtenstein utgör denna förordning, i enlighet med protokollet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket⁽¹⁴⁾ som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2011/350/EU⁽¹⁵⁾.
- (25) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns framför allt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan). I denna förordning söker unionen särskilt att säkerställa full respekt för människans värdighet och att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 8, 18, 19, 21, 23, 24 och 47 i stadgan.

⁽⁹⁾ Rådets beslut 2002/192/EG av den 28 februari 2002 om Irlands begäran om att få delta i vissa bestämmelser i Schengenregelverket (EGT L 64, 7.3.2002, s. 20).

⁽¹⁰⁾ EGT L 176, 10.7.1999, s. 36.

⁽¹¹⁾ Rådets beslut 1999/437/EG av den 17 maj 1999 om vissa tillämpningsföreskrifter för det avtal som har ingåtts mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (EGT L 176, 10.7.1999, s. 31).

⁽¹²⁾ EUT L 53, 27.2.2008, s. 52.

⁽¹³⁾ Rådets beslut 2008/146/EG av den 28 januari 2008 om ingående på Europeiska gemenskapens vägnar av avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (EUT L 53, 27.2.2008, s. 1).

⁽¹⁴⁾ EUT L 160, 18.6.2011, s. 21.

⁽¹⁵⁾ Rådets beslut 2011/350/EU av den 7 mars 2011 om ingående på Europeiska unionens vägnar av protokollet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet (EUT L 160, 18.6.2011, s. 19).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

1. Genom denna förordning inrättas ett gränsförfarande för återvändande. Den är tillämplig på tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för det gränsförfarande för asyl som föreskrivs i artiklarna 43–54 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 (*gränsförfarandet för asyl*). Den föreskriver också tillfälliga särskilda regler om gränsförfarandet för återvändande i krissituationer enligt definitionen i artikel 1.4 i förordning (EU) 2024/1359.

Denna förordning ändrar också förordning (EU) 2021/1148 i syfte att möjliggöra finansiering av stöd i enlighet med den förordningen för solidaritetsåtgärder inom ramen för förordning (EU) 2024/1351.

2. Tillfälliga åtgärder som antas enligt kapitel III i denna förordning ska uppfylla kraven på nödvändighet och proportionalitet, vara lämpliga för att uppnå de fastställda målen och säkerställa skydd av sökandenas rättigheter samt vara förenliga med medlemsstaternas skyldigheter enligt stadgan och internationell rätt.

3. Åtgärderna i kapitel III i denna förordning ska enbart tillämpas i den utsträckning som är strikt nödvändig med hänsyn till vad situationen kräver, på ett tillfälligt och begränsat sätt och endast under exceptionella omständigheter. Efter en begäran får medlemsstaterna tillämpa de åtgärder som föreskrivs i kapitel III endast i den utsträckning som föreskrivs i det beslut som avses i artikel 4.3 i förordning (EU) 2024/1359.

Artikel 2

Hänvisningar till förordning (EU) 2024/1348

För de medlemsstater som inte är bundna av förordning (EU) 2024/1348 ska hänvisningar i den här förordningen till bestämmelser i förordning (EU) 2024/1348 anses som hänvisningar till likvärdiga bestämmelser som de kan ha infört i sin nationella rätt.

Artikel 3

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

a) *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: ansökan om internationellt skydd eller ansökan enligt definitionen i artikel 3.12 i förordning (EU) 2024/1348.

b) *sökande*: sökande enligt definitionen i artikel 3.13 i förordning (EU) 2024/1348.

KAPITEL II

GRÄNSFÖRFARANDE FÖR ÅTERVÄNDANDE

Artikel 4

Gränsförfarande för återvändande

1. Tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl får inte tillåtas att resa in på den berörda medlemsstatens territorium.

2. Medlemsstaterna ska kräva att de personer som avses i punkt 1 under en period på högst tolv veckor vistas på platser vid eller i närheten av den yttre gränsen eller i transitområden. Om en medlemsstat inte kan inkvartera sådana personer på dessa platser får den använda andra platser inom sitt territorium. Perioden på tolv veckor ska börja löpa den dag då

sökanden, tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts att stanna kvar. Kravet på att vistas på en viss plats i enlighet med denna punkt ska inte betraktas som tillstånd att resa in till eller vistas på en medlemsstats territorium. Förhållandena på dessa platser ska uppfylla normer som är likvärdiga med normerna för de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvården i enlighet med artiklarna 19 och 20 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 ⁽⁶⁾, såsom de tillämpas på personer som fortfarande betraktas som sökande.

3. Vid tillämpningen av denna artikel ska artiklarna 3, 4.1, 5, 6.1–6.5, 7.2, 7.3, 8–11, 12, 14.1, 15.2–15.4 och 16–18 i direktiv 2008/115/EG gälla.

4. Om ett beslut om återvändande inte kan verkställas inom den maximala tidsperiod som avses i punkt 2 ska medlemsstaterna fortsätta med förfaranden för återvändande i enlighet med direktiv 2008/115/EG.

5. Utan att det påverkar deras möjlighet att när som helst återvända frivilligt ska de personer som avses i punkt 1 beviljas en tidsfrist för frivillig avresa, såvida det inte finns risk för avvikande eller om deras ansökan inom ramen för gränsförfarandet för asyl har avslagits som uppenbart ogrundad eller om den berörda personen utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet i medlemsstaterna. Tidsfristen för frivillig avresa ska beviljas endast på begäran och får varken överstiga 15 dagar eller ge rätt att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. Vid tillämpningen av denna punkt ska dessa personer överlämna alla giltiga resehandlingar som de innehar till de behöriga myndigheterna så länge det är nödvändigt för att förhindra avvikande.

6. Medlemsstater som, efter att ha avslagit en ansökan inom ramen för gränsförfarandet för asyl, utfärdar ett beslut om nekad inresa i enlighet med artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 ⁽⁷⁾ och som i enlighet med artikel 2.2 a i direktiv 2008/115/EG har beslutat att inte tillämpa det direktivet i sådana fall, ska säkerställa att behandlingen av och skyddsnivån för tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omfattas av ett beslut om nekad inresa är förenliga med artikel 4.4 i direktiv 2008/115/EG och är likvärdiga med den behandling och skyddsnivå som anges i punkt 2 i den här artikeln och i artikel 5.4 i den här förordningen.

Artikel 5

Förvar

1. Förvar får endast tillgripas som en sista utväg om det visar sig nödvändigt på grundval av en individuell bedömning av varje enskilt fall och om andra mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas effektivt.

2. De personer som avses i artikel 4.1 i den här förordningen, som hölls i förvar under gränsförfarandet för asyl, som inte längre har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar, får fortsatt hållas i förvar i syfte att förhindra deras inresa på den berörda medlemsstatens territorium, förbereda deras återvändande eller genomföra avlägsnandeprocessen.

3. De personer som avses i 4.1 i den här förordningen, som inte hölls i förvar under gränsförfarandet för asyl, som inte längre har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar, får hållas i förvar om det finns en risk för avvikande i den mening som avses i direktiv 2008/115/EG, om de håller sig undan eller hindrar förberedelsen av återvändandet eller avlägsnandeprocessen eller om de utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet.

4. Förvaret ska pågå under så kort tid som möjligt, och endast så länge det finns rimliga utsikter till avlägsnande och medan förfarandena inför avlägsnandet pågår och genomförs med rimliga ansträngningar. Förvarsperioden får inte överstiga den period som avses i artikel 4.2 i denna förordning och, om ett påföljande förvar utfärdas omedelbart efter en sådan förvarsperiod som föreskrivs i den här artikeln, ska den förvarsperioden ingå i beräkningen av de maximala förvarsperioderna i enlighet med artikel 15.5 och 15.6 i direktiv 2008/115/EG.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 om normer för mottagande av den 14 maj 2024 personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

5. Senast den 12 december 2024 ska Europeiska unionens asylbyrå, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 ⁽¹⁸⁾, i enlighet med artikel 13.2 i den förordningen, utarbeta riktlinjer för olika metoder som alternativ till förvar, som kan användas i samband med ett gränsförfarande.

KAPITEL III

UNDANTAG SOM ÄR TILLÄMPLIGA I KRISITUATIONER

Artikel 6

Åtgärder som i en krissituation är tillämpliga på gränsförfarandet för återvändande

1. I en krissituation enligt definitionen i artikel 1.4 i förordning (EU) 2024/1359, och när det gäller tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt i medlemsstaterna, vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl i enlighet med artikel 11.3, 11.4 och 11.6 i förordning (EU) 2024/1359, som inte har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar, får medlemsstaterna avvika på följande sätt:

- a) genom undantag från artikel 4.2 i den här förordningen, får medlemsstaterna förlänga den maximala period under vilken dessa tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska hållas på de platser som avses i den artikeln med en ytterligare period på högst sex veckor,
- b) genom undantag från artikel 5.4 i den här förordningen föreskriva att förvarsperioden inte får överstiga den period som avses i led a i denna punkt och att den ska ingå i beräkningen av de maximala förvarsperioderna i enlighet med artikel 15.5 och 15.6 i direktiv 2008/115/EG.

2. Punkt 1 i den här artikeln ska även tillämpas på sökande, tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omfattas av gränsförfarandet för asyl, vars ansökan har avslagits före antagandet av rådets genomförandebeslut enligt artikel 4.3 i förordning (EU) 2024/1359, som inte har rätt att stanna kvar och som inte tillåts att stanna kvar efter antagandet av det genomförandebeslutet.

3. Organisationer och personer som enligt nationell rätt får tillhandahålla rådgivning ska ha faktisk tillgång till sökande som hålls i förvarsanläggningar eller som befinner sig vid gränsövergångsställen. Medlemsstaterna får införa begränsningar av sådana åtgärder om sådana begränsningar enligt nationell rätt är objektivt nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av en förvarsanläggning, under förutsättning att tillgången inte därigenom begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

Artikel 7

Förfaranderegler

Om en medlemsstat anser sig befinna sig i en krissituation enligt definitionen i artikel 1.4 i förordning (EU) 2024/1359 får den lämna in en begäran om att tillämpa de undantag som föreskrivs i artikel 6 i den här förordningen. Om en medlemsstat lämnar in en sådan begäran ska artiklarna 2–6 och artikel 17.3 och 17.4 i förordning (EU) 2024/1359 tillämpas, beroende på vad som är relevant. Om ett förfarande för att erhålla ett undantag redan har inletts i enlighet med artikel 2 i förordning (EU) 2024/1359 får medlemsstaterna lämna in en begäran om att tillämpa de undantag som föreskrivs i artikel 6 i den här förordningen inom ramen för det förfarandet.

Artikel 8

Särskilda bestämmelser och garantier

En medlemsstat som tillämpar det undantag som föreskrivs i artikel 6 ska i vederbörlig ordning informera de berörda tredjelandsmedborgarna eller statslösa personerna, på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå, om de åtgärder som tillämpas samt åtgärdernas varaktighet.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

KAPITEL IV

ÄNDRINGAR AV FÖRORDNING (EU) 2021/1148

Artikel 9

Ändringar av förordning (EU) 2021/1148

Förordning (EU) 2021/1148 ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 2 ska följande punkt läggas till:

"11. *solidaritetsåtgärd*: en åtgärd vars tillämpningsområde anges i artikel 56.2 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 (*) och som finansieras genom ekonomiska bidrag från medlemsstaterna enligt artikel 64.1 i den förordningen.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>)."

2. I artikel 10 ska följande punkt läggas till:

"3. Stöd enligt denna förordning får finansieras, för solidaritetsåtgärder, genom bidrag från medlemsstaterna och från andra offentliga eller privata givare som externa inkomster avsedda för särskilda ändamål i enlighet med artikel 21.5 i budgetförordningen."

3. I artikel 12 ska följande punkt läggas till:

"7a. Bidraget från unionens budget får höjas till 100 % av de totala stödberättigande utgifterna för solidaritetsåtgärder."

4. I Artikel 29.2 första stycket ska följande led införas:

"aa) genomförandet av solidaritetsåtgärder, inbegripet en uppdelning av de ekonomiska bidragen per åtgärd och en beskrivning av de viktigaste resultat som uppnåtts genom finansieringen,"

5. I bilaga II punkt 1 ska följande led läggas till:

"h) Stöd till solidaritetsåtgärder, i linje med stödets tillämpningsområde i enlighet med punkt 1 i bilaga III."

6. Bilaga VI ska ändras på följande sätt:

a) I tabell 1 punkt I ska följande kod läggas till:

"030 Solidaritetsåtgärder".

b) Tabell 3 ska ändras på följande sätt:

i) Koderna 005 och 006 ska ersättas med följande:

"005 Den särskilda transiteringsordning som avses i artikel 17

006 Åtgärder som omfattas av artikel 85.2 i förordning (EU) 2018/1240".

ii) Följande koder ska läggas till:

"007 Åtgärder som omfattas av artikel 85.3 i förordning (EU) 2018/1240

008 Bistånd i nödsituationer

009 Solidaritetsåtgärder"

KAPITEL V
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 10

Överklagande från offentliga myndigheter

Denna förordning påverkar inte offentliga myndigheters möjlighet att överklaga administrativa eller rättsliga beslut enligt nationell rätt.

Artikel 11

Beräkning av tidsfrister

Varje tidsperiod som föreskrivs i denna förordning ska beräknas enligt följande:

- a) Om en frist uttryckt i dagar, veckor eller månader ska räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas ska den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs inte inräknas i perioden.
- b) En frist uttryckt i veckor eller månader ska löpa ut vid utgången av den dag i fristens sista vecka eller månad som infaller på samma veckodag eller samma datum i månaden som den dag då den händelse eller åtgärd från vilken fristen ska räknas inträffade eller vidtogs. Om en frist är uttryckt i månader och den dag då fristen skulle löpa ut inte förekommer i den sista månaden i den perioden, ska fristen löpa ut vid midnatt den månads sista dag.
- c) Tidsfristerna ska omfatta lördagar, söndagar och officiella helgdagar i den berörda medlemsstaten. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

Artikel 12

Övergångsbestämmelser

Senast den 12 september 2024 ska kommissionen, i nära samarbete med medlemsstaterna och unionens berörda organ och byråer för rådet lägga fram en gemensam genomförandeplan för att säkerställa att medlemsstaterna är tillräckligt förberedda för att genomföra kapitel II i denna förordning senast den 1 juli 2026, med en bedömning av fastställda brister och nödvändiga operativa åtgärder och ska underrätta Europaparlamentet om detta.

På grundval av denna gemensamma genomförandeplan ska varje medlemsstat senast den 12 december 2024, med stöd av kommissionen och unionens berörda organ och byråer, upprätta en nationell genomförandeplan där man anger åtgärderna och tidsplanen för deras genomförande. Varje medlemsstat ska slutföra genomförandet av sin plan senast den 1 juli 2026.

Vid genomförandet av denna artikel får medlemsstaterna utnyttja stöd från unionens berörda organ och byråer, och unionsfonderna får ge ekonomiskt stöd till medlemsstaterna, i enlighet med de rättsakter som reglerar dessa organ, byråer och fonder.

Kommissionen ska noga övervaka genomförandet av de nationella genomförandeplanerna.

Artikel 13

Övervakning och utvärdering

Senast den 13 juni 2028 och därefter vart femte år ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och till rådet om tillämpningen av denna förordning i medlemsstaterna och vid behov föreslå nödvändiga ändringar.

Medlemsstaterna ska, på kommissionens begäran, senast den 12 september 2027 lämna alla upplysningar som behövs för att utarbeta rapporten.

SV

EUT L, 22.5.2024

Artikel 14

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Denna förordning ska tillämpas från och med den 12 juni 2026.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

2024/1350

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1350

av den 14 maj 2024

om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring
av förordning (EU) 2021/1147

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 78.2 d och g,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) I sina slutsatser av den 10 oktober 2014 om *åtgärder för bättre hantering av migrationsflöden* konstaterade rådet att alla medlemsstater på ett rättvist och väl avvägt sätt bör bidra till vidarebosättning samtidigt som de insatser som gjorts av medlemsstater som berörs av migrationsströmmarna beaktas.
- (2) Denna förordning är baserad på en fullständig och heltäckande tillämpning av FN:s konvention angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (*Genèvekonventionen*).
- (3) En unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (*unionsramen*) bör inrättas för att komplettera andra lagliga vägar. Unionsramen bör erbjuda de mest utsatta tredjelandsmedborgarna eller statslösa personerna i behov av internationellt skydd tillgång till en varaktig lösning i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.
- (4) Den 19 september 2016 uppmanade FN:s generalförsamling eftertryckligen stater att trappa upp vidarebosättningsinsatserna samt utgick ifrån en övergripande åtgärdsram för flyktingar enligt vilken stater ska sträva efter att erbjuda vidarebosättningsplatser och andra lagliga migrationsvägar i en omfattning som skulle göra det möjligt att tillgodose de årliga vidarebosättningsbehov som fastställts av FN:s flyktingkommissariat (UNHCR). Enligt den globala flyktingpakt som antogs av FN:s generalförsamling den 17 december 2018 kommer frivilliga bidrag att begäras från stater för inrättande av vidarebosättningsprogram eller utvidgande av programmens tillämpningsområde, storlek och kvalitet.
- (5) I sitt meddelande av den 13 maj 2015 En europeisk migrationsagenda fastställde kommissionen att det behövs en gemensam strategi för att bevilja skydd åt fördrivna personer i behov av skydd genom vidarebosättning.
- (6) I sin rekommendation till medlemsstaterna av den 8 juni 2015 om ett europeiskt vidarebosättningssystem rekommenderade kommissionen att vidarebosättning bör baseras på en rättvis fördelningsnyckel. Denna följdes av slutsatserna från företrädarna för medlemsstaternas regeringar, samlade i rådet, av den 20 juli 2015, om att, genom multilaterala och nationella program, vidarebosätta 22 504 personer i klart behov av internationellt skydd.

⁽¹⁾ EUT C 125, 21.4.2017, s. 40.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 67.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

Vidarebosättningsplatserna fördelades mellan medlemsstaterna och Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz i enlighet med åtagandena i bilagan till dessa slutsatser.

- (7) Den 15 december 2015 utfärdade kommissionen en rekommendation om ett frivilligt humanitärt mottagande-system tillsammans med Turkiet till medlemsstaterna och associerade stater, i vilken den rekommenderade deltagande stater att ta emot personer som fördrivits till följd av konflikten i Syrien och som är i behov av internationellt skydd.
- (8) I sitt meddelande av den 6 april 2016 *för en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa* meddelade kommissionen att man skulle lägga fram ett förslag till ett strukturerat system för vidarebosättning som en rättslig ram för unionens vidarebosättningspolitik med en gemensam hållning i fråga om säker och laglig ankomst till unionen för personer i behov av internationellt skydd.
- (9) I sin resolution av den 12 april 2016 om situationen i Medelhavet och behovet av ett helhetsgrepp på migration i EU underströk Europaparlamentet behovet av ett permanent EU-omfattande vidarebosättningsprogram, som erbjuder vidarebosättning för en betydande andel av det totala antalet flyktingar som söker skydd i unionen.
- (10) Den 27 september 2017 riktade kommissionen en rekommendation till medlemsstaterna om förbättrade lagliga vägar för personer i behov av internationellt skydd. Som svar på detta lovade medlemsstaterna att erbjuda 50 039 vidarebosättningsplatser.
- (11) Med utgångspunkt i befintliga initiativ och inom ramen för den befintliga internationella strukturen bör en stabil och pålitlig unionsram fastställas för inresa av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är i behov av internationellt skydd, vilket ska genomföras i enlighet med en unionsplan för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (*unionsplanen*), som fullt ut bör respektera medlemsstaternas konkreta uppgifter vad gäller deras åtaganden.
- (12) Unionsramen bör sättas i samband med internationella insatser för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl. Unionsramens bidrag till uppfyllandet av de globala behoven av vidarebosättning och inresa av humanitära skäl bör bidra till att stärka unionens partnerskap med tredjeländer i syfte att visa solidaritet med länder i regioner till vilka ett stort antal personer i behov av internationellt skydd har fördrivits genom att bidra till att minska trycket på dessa länder, främja dessa länders förmåga att förbättra villkoren för mottagande och internationellt skydd samt – i migrationssammanhang – minska irreguljära och farliga vidare förflyttningar av tredjelandsmedborgare och statslösa personer i behov av internationellt skydd.
- (13) För att bidra till de ökade insatserna för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl och minska skillnaderna mellan nationell praxis och nationella förfaranden för vidarebosättning bör ett gemensamt förfarande och gemensamma urvalskriterier och skäl för vägran av inresa fastställas, liksom gemensamma principer för den status som ska beviljas personer som beviljats inresa.
- (14) Det gemensamma inreseförfarandet bör bygga på befintlig erfarenhet av och befintliga standarder för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl i medlemsstaterna och, i tillämpliga fall, UNHCR.
- (15) Inresor av familjemedlemmar till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är lagligen bosatta i en medlemsstat, eller till unionsmedborgare, bör inte påverka rättigheter enligt rådets direktiv 2003/86/EG^(*), Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG^(*) eller nationell rätt för familjeåterförening. Sådana inresor bör därför vara inriktade på de familjemedlemmar som inte omfattas av tillämpningsområdet för de direktiven eller för relevant nationell rätt eller som av andra skäl inte skulle kunna återförenas med sina familjer.

^(*) Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s. 12).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

- (16) För att säkerställa familjesammanhållning bör alla familjemedlemmar för vilka en medlemsstat avser att genomföra ett inreseförfarande och som uppfyller kraven och inte omfattas av skälen för vägran i regel och i möjligaste mån beviljas inresa tillsammans. Om det är omöjligt bör familjemedlemmar som inte har beviljats inresa tillsammans beviljas inresa så snart som möjligt i ett senare skede. I förfarandet för att fastställa strukturerna i en given familj som en tredjelandsmedborgare eller statslös person är beroende av, i enlighet med denna förordning, bör medlemsstaterna erkänna att de utvidgade familjebanden kan vara den sista försvarslinjen för enskilda personer som är fullständigt beroende av familjen för sin överlevnad samt psykologiska och känslomässiga omsorg.
- (17) Medlemsstaterna bör kunna välja för vilka personer ett inreseförfarande ska genomföras, inbegripet på grundval av hänsyn som rör familjens sammansättning. När medlemsstaterna gör det valet, bör de respektera principen om familjesammanhållning. Medlemsstaterna bör kunna kräva av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer att de kan visa att det finns familjeband.
- (18) Begreppet fara för folkhälsan förstås som en sjukdom med epidemisk potential i den mening som avses i Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglementen.
- (19) Ett inreseförfarande består av följande steg: framställan, i förekommande fall, identifiering, registrering, bedömning och ett beslut om inresa samt, vid vidarebosättning, ett beslut om beviljande av internationellt skydd eller, vid inresa av humanitära skäl, ett beslut om beviljande av internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt.
- (20) Ett positivt beslut om inresa betyder att en person i fråga om vilken ett inreseförfarande för vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl har genomförts har godtagits för inresa av den medlemsstat som fattade det beslutet. Ett negativt beslut om inresa betyder att personen inte har godtagits för inresa av den berörda medlemsstaten.
- (21) Före beviljande av internationellt skydd bör en fullständig bedömning av tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens behov av internationellt skydd göras.
- (22) Vid inresa vid nödsituation bör bedömningen av de inresekrav som fastställs enligt denna förordning påskyndas. Inresa vid nödsituation bör inte nödvändigtvis vara kopplat till de regioner eller tredjeländer från vilka inresa ska ske enligt denna förordning. Samtliga medlemsstater bör uppmuntras att erbjuda möjligheter till inresa vid nödsituation.
- (23) Ett inreseförfarande bör slutföras så snart som möjligt, samtidigt som man säkerställer att medlemsstaterna har tillräckligt med tid för en adekvat undersökning av varje enskilt fall. Medlemsstaterna bör göra allt för att säkerställa att en tredjelandsmedborgare eller statslös person om vilken ett positivt beslut om inresa har fattats anländer till deras territorium senast tolv månader från dagen för det beslutet.
- (24) Alla personuppgifter om personer som har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med denna förordning bör lagras i fem år från och med dagen för nationell registrering. Denna femårsperiod bör anses vara tillräcklig för inreseförfarandet, med tanke på att majoriteten av dessa personer kommer att ha varit bosatta i unionen i flera år och kommer att ha erhållit medborgarskap i en medlemsstat. Med tanke på att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som under tre år före inresa har vägrats inresa till en medlemsstat eftersom det fanns rimliga skäl att anta att de skulle utgöra en fara för samhället, allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa för den medlemsstat som behandlar inreseakten eller på grund av en registrering på en spårlista i Schengens informationssystem eller i en nationell databas i en medlemsstat bör vägras inresa enligt denna förordning, bör deras uppgifter lagras under en period av tre år från dagen för det negativa beslutet om inresa. Med tanke på att tredjelandsmedborgare som under tre år före inresan inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke till inresa till en viss medlemsstat kan vägras inresa enligt bestämmelserna i denna förordning, bör uppgifterna lagras under en period av tre år från dagen för avbrytandet. Den period under vilken personuppgifter lagras bör vara kortare i vissa speciella situationer när det inte finns behov att bevara personuppgifter under så lång tid. Personuppgifter som tillhör en tredjelandsmedborgare eller en statslös person bör raderas omedelbart och permanent så snart den personen erhåller medborgarskap i en medlemsstat.
- (25) Det finns ingen rättighet att begära inresa eller att beviljas inresa i en medlemsstat. Dessutom finns det ingen skyldighet för medlemsstaterna att bevilja en person inresa enligt denna förordning.

- (26) Vidarebosättning bör vara den huvudsakliga typen av inresa, som kompletteras med inresa av humanitära skäl och inresa vid nödsituation, beroende på vad som är lämpligt under de specifika omständigheterna.
- (27) Syftet med unionsramen bör vara att få samtliga medlemsstater att bidra till genomförandet av unionsplanen och att trappa upp sina insatser för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl för att i väsentlig grad kunna bidra till uppfyllandet av de globala vidarebosättningsbehoven, inbegripet vid nödsituationer.
- (28) I detta syfte bör den Asyl-, migrations- och integrationsfond som inrättas genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147^(*) tillhandahålla riktat bistånd i form av ekonomiska incitament för alla personer som beviljas inresa i enlighet med unionsramen, samt för åtgärder i syfte att inrätta lämpliga infrastrukturer och tjänster för unionsramens genomförande.
- (29) Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303^(*), bör, på medlemsstaternas begäran och i enlighet med sitt mandat, stödja medlemsstaterna vid genomförandet av unionsplanen, t.ex. genom att bistå dem vid genomförandet av vissa aspekter av inreseförfarandet och genom att samordna det tekniska samarbetet och underlätta gemensam användning av infrastruktur dem emellan.
- (30) Man bör främja utbytet av god praxis mellan aktörerna på området vidarebosättning och inresa av humanitära skäl i relevanta forum, inbegripet vid samråden om vidarebosättning och kompletterande vägar.
- (31) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av unionsramen bör genomförandebefogenheter ges till rådet för att fastställa och ändra den tvååriga unionsplanen, fastställa det totala antalet personer som ska beviljas inresa och ange vilken andel av detta antal som bör reserveras för vidarebosättning, inresa av humanitära skäl och inresa vid nödsituation och fastställa detaljer om medlemsstaternas deltagande i unionsplanen och deras bidrag till det totala antal personer som ska beviljas inresa, en beskrivning av den eller de specifika grupper av personer som unionsplanen ska tillämpas på samt en specificering av de regioner eller tredjeländer från vilka inresa ska ske.
- (32) Att tilldela rådet sådana genomförandebefogenheter är motiverat eftersom dessa genomförandebefogenheter avser nationella verkställande befogenheter avseende tredjelandsmedborgares inresa till medlemsstaternas territorium.
- (33) Ändringar av unionsplanen för att ta hänsyn till nya omständigheter skulle kunna omfatta bidrag till nya regioner eller tredjeländer som fullt ut respekterar de indikationer på frivillig grund som medlemsstaterna har gett i högnivåkommittén för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (högnivåkommittén), genom omfördelning av befintliga bidrag eller nya bidrag.
- (34) Dessa genomförandebefogenheter bör utövas på grundval av ett förslag från kommissionen om det totala antal personer som ska beviljas inresa och en specificering av de regioner eller tredjeländer från vilka inresa ska ske med full respekt för de indikationer på frivillig grund som medlemsstaterna har gett före förslaget i högnivåkommittén. Kommissionen bör lägga fram sitt förslag till unionsplan samtidigt som sitt förslag till utkastet till unionens årliga budget året före den tvåårsperiod då unionsplanen ska genomföras. Kommissionen bör vid behov lägga fram sitt förslag till ändring av unionsplanen samtidigt som ett motsvarande förslag om förslaget till ändringsbudget. Rådet bör sträva efter att anta förslaget inom två månader.
- (35) Bestämmelserna om innehållet i internationellt skydd som finns i asylregelverket bör tillämpas från och med den tidpunkt då en person som har beviljats inresa och internationellt skydd anländer till den berörda medlemsstatens territorium eller, om internationellt skydd beviljas efter det att den berörda personen anländer till medlemsstatens territorium, från och med den tidpunkt då den personen beviljas internationellt skydd.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (EUT L 251, 15.7.2021, s. 1).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 343/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

- (36) Integrationen av personer som beviljats inresa i värdssamhället är viktig för ett lyckat inreseförfarande. Personer som beviljats inresa bör ha samma tillgång till integrationsåtgärder som de som åtnjuter internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347⁽⁹⁾. Medlemsstaterna bör kunna kräva deltagande i sådana integrationsåtgärder endast om dessa åtgärder är lättillgängliga, finns att tillgå och är kostnadsfria. Medlemsstaterna bör också, när detta anses görligt, erbjuda tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ett informationsprogram före avresan. Ett sådant program skulle kunna innehålla information om deras rättigheter och skyldigheter, språkkurser och information om den sociala, kulturella och politiska situationen i medlemsstaten. Sådan information skulle också kunna tillhandahållas efter inresan till den berörda medlemsstatens territorium eller ingå i integrationsåtgärder, med beaktande av den särskilda utsattheten hos den person som beviljats inresa. Medlemsstaterna bör också kunna inrätta informationsprogram som är anpassade efter behoven hos personer som beviljats inresa för att ge dessa personer vägledning efter ankomsten, särskilt när det gäller att lära sig värdmedlemsstatens språk, skaffa sig utbildning och få tillträde till arbetsmarknaden, med beaktande av deras särskilda utsatthet. Berörda organ och personer, såsom lokala myndigheter och personer som redan har beviljats inresa, bör i arrangemang som bestäms av medlemsstaterna i möjligaste mån inkluderas i genomförandet av sådana program.
- (37) Alla personer som har beviljats inresa i enlighet med denna förordning, inbegripet när humanitär status beviljats enligt nationell rätt, bör avhållas från sekundär förflyttning. Inom ramen för unionsrätten och unionens politik bör medlemsstaterna samarbeta effektivt och utan oskäligt dröjsmål återta personer som har beviljats inresa i enlighet med denna förordning och som påträffas i en medlemsstat där de saknar rätt att vistas.
- (38) Utan att det påverkar rätten att ansöka om internationellt skydd får medlemsstaterna vid inresa av humanitära skäl fatta beslut om en tredjelandsmedborgares eller statslös persons inresa till dess territorium på grundval av en inledande utvärdering och bevilja personen humanitär status enligt nationell rätt.
- (39) Humanitär status enligt nationell rätt bör fastställa rättigheter och skyldigheter motsvarande dem som föreskrivs i artiklarna 20–26 och 28–35 i förordning (EU) 2024/1347 för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande. Denna status bör återkallas endast vid nya omständigheter eller nya bevis avseende personens uppfyllande av kraven efter beslutet om beviljande av statusen.
- (40) I enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351⁽⁹⁾ bör det antal tredjelandsmedborgare som medlemsstaterna beviljat inresa genom unionsprogram och nationella program för vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl, för att fullständigt återspegla varje medlemsstats insatser, tas i beaktande vid bedömningen av den övergripande situationen i unionen som del i den årliga Europeiska rapporten om asyl och migration.
- (41) Med tanke på UNHCR:s expertis vad gäller de olika formerna av inresemöjligheter för personer i behov av internationellt skydd från tredjeländer, till vilka de har fördrivits, till medlemsstater som är villiga att ta emot dem, bör UNHCR fortsätta spela en viktig roll inom unionsramen. Det bör vara möjligt att uppmana andra internationella aktörer förutom UNHCR, såsom Internationella organisationen för migration, att bistå medlemsstaterna i genomförandet av unionsramen.
- (42) En högnivåkommitté bör inrättas för samråd med berörda parter om genomförandet av unionsramen. Högnivåkommittén bör råda kommissionen i frågor som rör genomförandet av unionsramen, inbegripet när det gäller ett rekommenderat antal personer som ska beviljas inresa samt från vilka regioner eller tredjeländer som inresa bör ske, med beaktande av UNHCR:s prognos med de globala vidarebosättningsbehoven. Högnivåkommittén bör kunna utfärda rekommendationer. Kommissionen bör uppmana medlemsstaterna att på frivillig grund vid mötet i högnivåkommittén ange detaljerna för deras deltagande, däribland typen av inresa och länder från vilka inresa ska äga rum, samt deras bidrag till det totala antalet personer som ska beviljas inresa i enlighet med unionsplanen.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

- (43) Medlemsstaternas insatser för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl enligt denna förordning bör stödjas genom lämplig finansiering från unionens allmänna budget. För att möjliggöra en korrekt och långsiktigt fungerande unionsram bör förordning (EU) 2021/1147 ändras.
- (44) Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att anta eller genomföra nationella vidarebosättningsprogram, till exempel om de bidrar med ett ytterligare antal inresemöjligheter till det totala antalet personer som ska beviljas inresa i enlighet med unionsplanen.
- (45) Komplementaritet med pågående initiativ för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl inom unionsramen bör säkerställas.
- (46) Denna förordning är förenlig med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och bör därför tillämpas på ett sätt som är förenligt med dessa rättigheter och principer, särskilt vad gäller barns rättigheter, rätten till respekt för familjelivet och den allmänna principen om icke-diskriminering.
- (47) All behandling av personuppgifter som utförs av medlemsstaternas myndigheter inom ramen för denna förordning bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁰⁾.
- (48) All behandling av personuppgifter som utförs av asylbyrå inom ramen för denna förordning bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725⁽¹¹⁾, liksom förordning (EU) 2021/2303, och bör respektera principerna om nödvändighet och proportionalitet.
- (49) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att inrätta en unionsram, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av omfattningen och verkningarna av unionsramen för vidarebosättning, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (50) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (51) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

1. Genom denna förordning

- a) inrättas en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (*unionsramen*) för beviljande av inresa för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer till medlemsstaternas territorium i syfte att i enlighet med denna förordning bevilja dem

i) internationellt skydd, eller

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

- ii) humanitär status enligt nationell rätt som fastställer rättigheter och skyldigheter motsvarande dem som föreskrivs i artiklarna 20–26 och 28–35 i förordning (EU) 2024/1347 för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande, och
- b) fastställs regler för tredjelandsmedborgares eller statslösa personers inresa, genom vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl, till medlemsstaternas territorium vid tillämpning av denna förordning.
- 2. Denna förordning medför inte någon rätt för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer att begära inresa, eller att beviljas inresa, till medlemsstaternas territorium.
- 3. Denna förordning medför inte någon skyldighet för medlemsstaterna att bevilja inresa för en tredjelandsmedborgare eller en statslös person.
- 4. Medlemsstaterna ska på frivillig basis bidra till den unionsplan för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (*unionsplanen*) som avses i artikel 8. De indikationer som ges av medlemsstaterna i högnivåkommittén för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl, som inrättas enligt artikel 11, ska vara frivilliga vad gäller detaljerna för deras deltagande, däribland typen av inresa och de regioner eller tredjeländer från vilka inresa ska äga rum, samt vad gäller deras bidrag till det totala antal personer som ska beviljas inresa i enlighet med unionsplanen.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

- 1. *vidarebosättning*: inresa till en medlemsstats territorium, efter en framställan från FN:s flyktingkommissariat (UNHCR), av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person, från ett tredjeland till vilket den personen har fördrivits, som
 - a) uppfyller kraven för inresa enligt artikel 5.1,
 - b) inte omfattas av de skäl för vägran som fastställs i artikel 6, och
 - c) beviljas internationellt skydd i enlighet med unionsrätten och nationell rätt och har tillgång till en varaktig lösning.
- 2. *internationellt skydd*: internationellt skydd enligt definitionen i artikel 3.3 i förordning (EU) 2024/1347.
- 3. *inresa av humanitära skäl*: inresa till en medlemsstats territorium, efter en framställan – om så begärts av en medlemsstat – från Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*), från UNHCR eller från ett annat relevant internationellt organ, av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person, från ett tredjeland till vilket den personen har fördrivits, som, på grundval av en inledande utvärdering, åtminstone
 - a) uppfyller kraven för inresa enligt artikel 5.2,
 - b) inte omfattas av de skäl för vägran som fastställs i artikel 6, och
 - c) beviljas internationellt skydd i enlighet med artikel 9.17 i denna förordning eller humanitär status enligt nationell rätt som fastställer rättigheter och skyldigheter motsvarande dem som föreskrivs i artiklarna 20–26 och 28–35 i förordning (EU) 2024/1347 för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande.
- 4. *inresa vid nödsituation*: inresa genom vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl för personer med brådskande behov av rättsligt eller fysiskt skydd eller med akuta medicinska behov.

Artikel 3

Unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl

Unionsramen ska

- a) sörja för lagliga och säkra inresor till en medlemsstats territorium för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som uppfyller kraven för inresa och som inte omfattas av skälen för vägran enligt denna förordning, i syfte att bevilja dem internationellt skydd i enlighet med denna förordning eller humanitär status enligt nationell rätt som avses i artikel 2.3 c samt uppmuntra samtliga medlemsstater att trappa upp sina insatser i detta syfte,
- b) bidra till en ökning av unionens bidrag till internationella initiativ för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl för att få till stånd en ökning av det totala antalet tillgängliga platser för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl,
- c) bidra till att stärka unionens partnerskap med tredjeländer i regioner till vilka ett stort antal personer i behov av internationellt skydd har fördrivits.

Artikel 4

Fastställande av regioner eller tredjeländer från vilka vidarebosättning i eller inresa av humanitära skäl till unionen ska ske

Fastställandet av de regioner eller tredjeländer från vilka vidarebosättning i eller inresa av humanitära skäl till unionen sker ska i första hand utgå från följande:

- a) UNHCR:s uppskattning av de globala vidarebosättningsbehoven.
- b) Möjligheterna att förbättra skyddsmiljön och utöka skyddsutrymmet i tredjeländer.
- c) Omfattningen av och innehållet i tredjeländers åtaganden om vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl för att man kollektivt ska kunna bidra till uppfyllandet av de globala vidarebosättningsbehoven enligt UNHCR.

Artikel 5

Uppfyllande av kraven för inresa

1. Med avseende på vidarebosättning ska följande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer anses uppfylla kraven för inresa, förutsatt att de också omfattas av minst en av de kategorier som avses i punkt 3 a:

- a) tredjelandsmedborgare som på grund av en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, i enlighet med definitionen i artikel 10 i förordning (EU) 2024/1347, befinner sig utanför det land där de är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd eller statslösa personer som av samma skäl befinner sig utanför det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller, på grund av en sådan fruktan, inte vill återvända till det landet, eller
- b) tredjelandsmedborgare som befinner sig utanför det land där de är medborgare eller statslösa personer som befinner sig utanför det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort och för vilka det finns grundad anledning att förmoda att de, om de återsändes till sitt ursprungsland eller, när det gäller statslösa personer, till det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada, i enlighet med definitionen i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1347, och som inte kan eller, på grund av sådan risk, inte vill begagna sig av det landets skydd.

Personer som har varit föremål för skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom FN än UNHCR vilket av något skäl har upphört utan att deras ställning slutgiltigt har fastställts i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling ska anses uppfylla de urvalskriterier som anges i denna punkt.

2. Med avseende på inresa av humanitära skäl ska följande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer anses uppfylla kraven för inresa, förutsatt att de, åtminstone på grundval av en inledande utvärdering, också omfattas av minst en av de kategorier som avses i punkt 3:

- a) tredjelandsmedborgare som på grund av en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, i enlighet med definitionen i artikel 10 i förordning (EU) 2024/1347, befinner sig utanför det land där de är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd eller statslösa personer som av samma skäl befinner sig utanför det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller, på grund av en sådan fruktan, inte vill återvända, eller
- b) tredjelandsmedborgare som befinner sig utanför det land där de är medborgare eller statslösa personer som befinner sig utanför det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort och för vilka det finns grundad anledning att förmoda att de, om de återsändes till sitt ursprungsland eller, när det gäller statslösa personer, till det land där de tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada, i enlighet med definitionen i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1347, och som inte kan eller, på grund av sådan risk, inte vill begagna sig av det landets skydd.

Personer som har varit föremål för skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom FN än UNHCR vilket av något skäl har upphört utan att deras ställning slutgiltigt har fastställts i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FNs generalförsamling ska anses uppfylla de urvalskriterier som anges i denna punkt.

3. För att anses uppfylla kraven för inresa enligt denna artikel ska en tredjelandsmedborgare eller statslös person också omfattas av minst en av följande kategorier:

- a) Utsatta personer, nämligen
 - i) kvinnor och flickor i riskzonen,
 - ii) underåriga, inklusive ensamkommande barn,
 - iii) personer som har överlevt våld eller tortyr, inklusive på grund av kön eller sexuell läggning,
 - iv) personer med rättsligt och/eller fysiskt skyddsbehov, inklusive skydd mot avvisning,
 - v) personer med medicinska behov, inklusive om livräddande behandling inte finns att tillgå i det land till vilket de har tvångsfördrivits,
 - vi) personer med funktionsnedsättning,
 - vii) personer som saknar en förutsebar alternativ varaktig lösning, särskilt personer som befinner sig i utdragna flyktingsituationer.
 - b) Vid inresa av humanitära skäl, de familjemedlemmar som avses i punkt 4 till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är lagligen bosatta i en medlemsstat, eller till unionsmedborgare.
4. I syfte att säkerställa familjesammanhållning ska även följande familjemedlemmar till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ska beviljas inresa anses uppfylla kraven för inresa:
- a) make/maka eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lag eller praxis i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess lagstiftning om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer,
 - b) underåriga barn på villkor att de är ogifta och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats eller erkänts enligt nationell rätt,
 - c) fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för ett ogift underårigt barn, oavsett om det är enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten,

d) syskon,

e) tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är beroende av hjälp från sitt barn, sin förälder eller en annan familjemedlem till följd av graviditet, ett nyfött barn, svår psykisk eller fysisk sjukdom, allvarlig funktionsnedsättning eller hög ålder, förutsatt att familjebanden existerade i ursprungslandet, att barnet, föräldern eller den andra familjemedlemmen kan ta hand om personen i beroendeställning och att de berörda personerna uttryckt sitt önskemål skriftligen.

Vid tillämpning av denna punkt ska medlemsstaterna vederbörligen ha barnets bästa för ögonen. När tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen är en gift underårig som inte åtföljs av sin make eller maka, kan det anses vara bäst för den underåriga att den underåriga får vara tillsammans med sin ursprungliga familj.

Artikel 6

Skäl att vägra inresa

1. Följande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska vägras inresa enligt denna förordning:

a) Personer som av de behöriga myndigheterna i det land där de har bosatt sig har tillerkänts de rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet, eller motsvarande rättigheter och skyldigheter.

b) Personer avseende vilka det finns rimliga skäl att anta att

i) de har begått ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

ii) de har begått ett allvarligt brott,

iii) de har gjort sig skyldiga till gärningar som strider mot FN:s syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

c) Personer avseende vilka det finns rimliga skäl att anta att de utgör en fara för samhället, allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa för den medlemsstat som behandlar inreseakten.

d) Personer registrerade på en spärlista i Schengens informationssystem eller i en nationell databas i en medlemsstat.

e) Personer som har beviljats internationellt skydd av medlemsstater eller humanitär status enligt nationell rätt som avses i artikel 2.3 c.

f) Personer som en medlemsstat under tre år före inresan har vägrat inresa enligt led c eller d i detta stycke.

Första stycket b ska också gälla personer som anstiftar, eller som på annat sätt deltar i, utförandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

2. Följande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer kan vägras inresa:

a) Personer som under tre år före inresan inte har gett sitt samtycke eller har återtagit samtycket till inresa till en viss medlemsstat, i enlighet med artikel 7, förutsatt att de har informerats om följderna av ett sådant återtagande i enlighet med artikel 9.4 b.

b) Personer som har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1 första stycket b men som skulle ha gett ett högsta fängelsestraff på minst ett år om de hade begåtts i den medlemsstat som behandlar inreseakten, såvida inte åtalet eller straffet skulle ha varit preskriberat eller – vid fällande dom för ett sådant brott – en notering avseende den domen skulle ha strukits från det nationella straffregistret i enlighet med rätten i den medlemsstat som behandlar inreseakten.

- c) Personer som vägrar att delta i ett sådant informationsprogram före avresan som avses i artikel 9.22.
- d) Personer för vilka en medlemsstat inte kan tillhandahålla nödvändigt lämpligt stöd mot bakgrund av dessa personers utsatthet.
3. De skäl som anges i denna artikel ska vara tillämpliga under förutsättning att de inte innebär diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller tro, politisk eller annan åsikt, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

Artikel 7

Samtycke

1. Inreseförfarandet enligt artikel 9 ska tillämpas på tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som har gett sitt samtycke till inresa och som därefter inte har återtagit sitt samtycke, inbegripet genom att vägra att resa in till en viss medlemsstat.
2. Om en tredjelandsmedborgare eller en statslös person underlåter att tillhandahålla tillgänglig information eller tillgängliga uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av det förfarande som föreskrivs i artikel 9.3 eller underlåter att närvara vid den personliga intervju som föreskrivs i artikel 9.6 kan den personen anses ha implicit återtagit det samtycke till inresa som avses i punkt 1 i den här artikeln, såvida inte personen inte har informerats i enlighet med artikel 9.4, uppfyller skyldigheterna inom en rimlig tidsperiod eller kan visa att underlåtenheten att tillhandahålla information eller uppgifter eller att närvara vid den personliga intervjun berodde på omständigheter som låg utanför den personens kontroll.

Artikel 8

Unionsplan för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl

1. På grundval av ett förslag från kommissionen ska rådet via en genomförandeakt anta en tvåårig unionsplan för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (unionsplanen) under året före den tvåårsperiod då den ska genomföras.

Kommissionen ska utan dröjsmål informera Europaparlamentet om sitt förslag till utkast till unionsplan, och rådet ska regelbundet informera Europaparlamentet om hur antagandet av unionsplanen framskrider.

Rådet ska utan dröjsmål informera Europaparlamentet och kommissionen om det slutliga utkastet till unionsplan. Rådet ska utan dröjsmål översända unionsplanen till Europaparlamentet när den har antagits.

2. Vid genomförandet av denna artikel ska rådet och kommissionen vederbörligen beakta utfallet av mötena i den högnivåkommitté för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl som inrättas enligt artikel 11 samt UNHCR:s prognos över de globala vidarebosättningsbehoven.

3. Unionsplanen ska innehålla följande:

- a) Det totala antal personer som ska beviljas inresa till medlemsstaternas territorium, med angivande av andelen personer som ska omfattas av vidarebosättning, inresa av humanitära skäl respektive inresa vid nödsituation, varvid andelen personer som omfattas av vidarebosättning ska vara minst cirka 60 % av det totala antalet personer som ska beviljas inresa.
- b) Information om medlemsstaternas deltagande och deras bidrag till det totala antal personer som ska beviljas inresa och den andel personer som ska omfattas av vidarebosättning, inresa av humanitära skäl och inresa vid nödsituation i enlighet med led a i denna punkt, med full respekt för de indikationer som medlemsstaterna har gett i den högnivåkommitté för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl som inrättas enligt artikel 11.
- c) En specifiering av de regioner eller tredjeländer från vilka vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl ska ske enligt artikel 4.

4. Unionsplanen kan vid behov innefatta följande:
 - a) En beskrivning av den särskilda grupp eller grupper av tredjelandsemborgare eller statslösa personer för vilka unionsplanen ska gälla.
 - b) Uppgifter om arrangemang för lokal samordning samt praktiskt samarbete mellan medlemsstaterna, med stöd av asylbyrån i enlighet med artikel 10, och med tredjeländer, UNHCR och andra relevanta partner.
5. Inresa vid nödsituation ska tillämpas oberoende av från vilka regioner eller tredjeländer vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl ska ske.
6. När så krävs till följd av nya omständigheter, t.ex. en oförutsedd humanitär kris utanför de regioner eller tredjeländer som avses i unionsplanen, ska rådet, på förslag av kommissionen, när så är lämpligt, ändra unionsplanen exempelvis genom att lägga till regioner eller tredjeländer till dem från vilka inresa ska ske enligt artikel 4.

Artikel 9

Inreseförfarande

1. Vid vidarebosättning ska medlemsstaterna, vid genomförandet av unionsplanen, begära att UNHCR hänvisar tredjelandsemborgare eller statslösa personer till dem.

Vid inresa av humanitära skäl får medlemsstaterna, vid genomförandet av unionsplanen, begära att asylbyrån, UNHCR eller något annat relevant internationellt organ hänvisar tredjelandsemborgare eller statslösa personer till dem.

2. En medlemsstat ska göra en bedömning av huruvida en tredjelandsemborgare eller en statslös person som avses i punkt 1 omfattas av unionsplanen.

En medlemsstat kan ge företräde till en tredjelandsemborgare eller en statslös person som har

- a) familjeband till tredjelandsemborgare eller statslösa personer som är lagligen bosatta i en medlemsstat eller med unionsmedborgare,
- b) påvisade sociala band eller andra egenskaper som kan underlätta integrationen i den medlemsstat som genomför ett inreseförfarande, inbegripet lämpliga språkkunskaper eller tidigare vistelse i den medlemsstaten,
- c) särskilt behov av skydd eller är särskilt utsatta.

3. Efter att ha identifierat en tredjelandsemborgare eller en statslös person som omfattas av unionsplanen och för vilken medlemsstaten avser att genomföra ett inreseförfarande, ska en medlemsstat registrera följande information om den personen:

- a) Tredjelandsemborgarens eller den statslösa personens namn, födelsedatum, kön och nationalitet,
- b) Typ och nummer på alla tredjelandsemborgarens eller den statslösa personens identitets- eller resehandlingar.
- c) Registreringsdatum och registreringsplats, och vilken myndighet som utförde registreringen.

Ytterligare uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av punkterna 6 och 9 kan inhämtas då registreringen sker.

4. Medlemsstaterna ska informera tredjelandsemborgare eller statslösa personer för vilka de genomför ett inreseförfarande om följande:

- a) Syftena med och de olika stegen i inreseförfarandet.
- b) Följderna av ett återtagande av samtycke i enlighet med artikel 7 och av en vägran att delta i ett sådant informationsprogram före avresan som avses i punkt 22 i den här artikeln.

5. När personuppgifterna samlas in ska medlemsstaterna tillhandahålla de tredjelandsmedborgare eller statslösa personer för vilka de genomför ett inreseförfarande följande information som de är skyldiga att tillhandahålla enligt förordning (EU) 2016/679 skriftligen, och när så är nödvändigt muntligen. Den informationen ska tillhandahållas i koncis, transparent, begriplig och lättillgänglig form med användning av ett klart och tydligt språk, som är anpassat till behoven hos underåriga och personer med särskilda behov och på ett språk som tredjelandsmedborgarna eller de statslösa personerna förstår eller kan förväntas förstå.

6. Medlemsstaterna ska bedöma huruvida de tredjelandsmedborgare eller statslösa personer för vilka de genomför ett inreseförfarande uppfyller de urvalskriterier som anges i artikel 5 och huruvida de omfattas av de skäl för att vägra inresa som anges i artikel 6.

Medlemsstaterna ska göra denna bedömning särskilt på grundval av skriftlig bevisning inklusive, i förekommande fall, information från UNHCR om huruvida tredjelandsmedborgarna eller de statslösa personerna uppfyller kraven för flyktingstatus, på grundval av en personlig intervju eller en kombination av båda.

7. Vid vidarebosättning ska medlemsstaterna begära att UNHCR gör en fullständig bedömning av huruvida de tredjelandsmedborgare eller de statslösa personer som omfattas av ett inreseförfarande

a) omfattas av unionsplanen,

b) tillhör en av de kategorier av utsatta personer som anges i artikel 5.3 a eller har familjeband i enlighet med artikel 5.4 samt anger skälen till denna bedömning,

c) räknas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

Medlemsstaterna får begära att de kriterier som anges i punkt 2 andra stycket beaktas.

8. Vid inresa av humanitära skäl får medlemsstaterna begära att UNHCR gör en bedömning av huruvida de tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som hänvisas till dem av UNHCR

a) räknas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen,

b) tillhör en av de kategorier av utsatta personer som anges i artikel 5.3 a eller har familjeband i enlighet med artikel 5.3 b.

Medlemsstaterna får begära att de kriterier som anges i punkt 2 andra stycket beaktas.

9. Medlemsstaterna ska fatta beslut om inresa för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer på grundval av den bedömning som avses i punkt 6 så snart som möjligt och senast sju månader från registreringsdatumet. Medlemsstaterna får förlänga denna tidsfrist med upp till tre månader i händelse av komplexa sakfrågor eller rättsliga frågor.

10. Vid inresa vid nödsituation ska medlemsstaterna fatta ett beslut så snart som möjligt och sträva efter att göra detta senast en månad från registreringsdatumet.

11. Medlemsstaterna ska avbryta ett inreseförfarande i vilket tredjelandsmedborgarna eller de statslösa personerna har återtagit sitt samtycke såsom avses i artikel 7.

En medlemsstat får avbryta ett inreseförfarande under följande omständigheter:

a) Om den har konstaterat att det totala antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som har beviljats inresa överstiger dess bidrag enligt unionsplanen.

b) Om den har beslutat att ge företräde till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i enlighet med punkt 2 c.

c) Om den har konstaterat att den på grund av omständigheter utanför dess kontroll inte kan iaktta de tidsfrister som avses i punkt 9.

Med förbehåll för kapitel V i förordning (EU) 2016/679 ska skälen till att förbandet avbryts meddelas UNHCR när så är nödvändigt för att UNHCR ska kunna utföra sina uppgifter när det gäller hänvisningar av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer till medlemsstaterna eller till tredjeländer i enlighet med den här förordningen eller i enlighet med sitt mandat, såvida det inte finns ett övervägande allmänintresse av att inte göra så.

12. Medlemsstaterna ska lagra uppgifter om personer till vilka de beviljar internationellt skydd och humanitär status enligt nationell rätt enligt denna förordning, under fem år från registreringsdatumet. För personer som har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 första stycket f, ska sådana uppgifter lagras i tre år från den dag då ett negativt beslut om inresa fattades.

Vid utgången av den tillämpliga perioden ska medlemsstaterna radera uppgifterna. Medlemsstaterna ska radera uppgifter om en person som har erhållit medborgarskap i en medlemsstat före utgången av denna period så snart som de får veta att personen i fråga har fått sådant medborgarskap.

Om en medlemsstat avbryter ett inreseförfarande enligt punkt 11 första stycket, ska medlemsstaten lagra de uppgifter som rör den berörda personen i tre år från dagen för avbrytandet. Om en medlemsstat avbryter ett inreseförfarande enligt punkt 11 andra stycket, ska medlemsstaten radera de uppgifter som rör den berörda personen dagen för avbrytandet.

13. Om en medlemsstats beslut enligt punkt 9 är negativt, ska den berörda tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen inte beviljas inresa till den medlemsstaten.

Med förbehåll för kapitel V i förordning (EU) 2016/679 ska skälen till ett negativt beslut meddelas UNHCR när så är nödvändigt för att UNHCR ska kunna utföra sina uppgifter när det gäller hänvisningar av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer till medlemsstaterna eller till tredjeländer i enlighet med den här förordningen eller i enlighet med sitt mandat, såvida det inte finns ett övervägande allmänintresse av att inte göra så.

En medlemsstat som har fattat ett negativt beslut enligt första stycket får kräva att höras av en annan medlemsstat under den andra medlemsstatens behandling av inreseakten.

14. Om en medlemsstats beslut enligt punkt 9 är positivt ska punkterna 15–22 tillämpas före eller efter det att den berörda personen har rest in på dess territorium.

15. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri fatta beslut om att bevilja flyktingstatus, om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen i fråga uppfyller kraven för flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen i fråga uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

Ett sådant beslut ska ha samma verkan som ett beslut om beviljande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 13 eller 18 i förordning (EU) 2024/1347, när personen i fråga har rest in på en medlemsstats territorium.

Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor i enlighet med i artikel 13 i rådets direktiv 2003/109/EG⁽¹³⁾.

16. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri fatta ett beslut om att utfärda ett uppehållstillstånd för en familjemedlem till tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen i fråga, enligt artikel 5.4, som inte för egen del uppfyller kraven för internationellt skydd.

Ett sådant beslut ska ha samma verkan som ett beslut om utfärdande av uppehållstillstånd som avses i artikel 23.1 i förordning (EU) 2024/1347, när personen i fråga har rest in på en medlemsstats territorium.

17. Enligt punkt 14 i denna artikel får en medlemsstat som avses däri vid inresa av humanitära skäl bevilja internationellt skydd eller, utan att det påverkar rätten att ansöka om internationellt skydd, humanitär status enligt nationell rätt som fastställer rättigheter och skyldigheter motsvarande dem som föreskrivs i artiklarna 20–26 och 28–35 i förordning (EU) 2024/1347 för personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande.

Ett sådant beslut får verkan när personen i fråga har rest in på medlemsstatens territorium.

⁽¹³⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

18. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri fatta ett beslut om att utfärda ett uppehållstillstånd för en familjemedlem till tredjelandssmedborgaren eller den statslösa personen i fråga, enligt artikel 5.4, som inte för egen del uppfyller kraven för internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt som avses i artikel 2.3 c.

Ett sådant beslut ska ha samma verkan som ett beslut om utfärdande av uppehållstillstånd som avses i artikel 23.1 i förordning (EU) 2024/1347, när personen i fråga har rest in på en medlemsstats territorium.

19. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri eller berörd partner på medlemsstatens vägnar i enlighet med artikel 10.3 meddela berörda tredjelandssmedborgare eller statslösa personer om alla beslut enligt punkterna 15 och 17 i den här artikeln.

I fall där ett sådant beslut fattades innan den berörda personen reste in på medlemsstatens territorium, får det meddelandet lämnas efter sådan inresa.

20. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri göra sitt yttersta för att säkerställa inresa på sitt territorium så snart som möjligt och senast tolv månader från den dag då beslutet fattades.

Vid inresa vid nödsituation ska medlemsstaten säkerställa en snabb överföring av tredjelandssmedborgaren eller den statslösa personen efter dagen för det positiva beslutet enligt punkt 9.

21. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri vid behov erbjuda sig att ordna resan, inklusive hälsokontroller för att fastställa om berörda personer är i stånd att resa, och tillhandahålla kostnadsfri transport till sitt territorium, inbegripet, vid behov, hjälp med utreseförfarandena i det tredjeland från vilket tredjelandssmedborgaren eller den statslösa personen i fråga beviljas inresa.

Om en medlemsstat ordnar resan enligt första stycket ska den ta hänsyn till de berörda personernas särskilda behov med avseende på deras eventuella utsatthet.

22. Enligt punkt 14 i denna artikel ska en medlemsstat som avses däri, om det är möjligt, erbjuda tredjelandssmedborgarna eller de statslösa personerna i fråga informationsprogram före avresan som ska vara kostnadsfria och lättillgängliga och som kan innehålla information om deras rättigheter och skyldigheter, språkkurser och information om hur medlemsstaten fungerar socialt, kulturellt och politiskt.

Om det inte är möjligt att tillhandahålla sådana informationsprogram ska medlemsstaterna åtminstone tillhandahålla information om deras rättigheter och skyldigheter för tredjelandssmedborgare eller statslösa personer.

23. Personuppgifter som behandlas av en medlemsstat enligt denna artikel ska inte översändas till eller göras tillgängliga för tredjeländer, internationella organ eller privata enheter som är etablerade i unionen eller i ett tredjeland i andra fall än de som anges i denna artikel.

24. Medlemsstaterna ska överföra uppgifter för de personer som omfattas av denna förordning i enlighet med artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 ⁽¹⁾.

25. Medlemsstaterna ska inte i något skede av förfarandet diskriminera någon på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller tro, politisk eller annan åsikt, tillhörighet till nationell minoritet, förmågenhet, börd, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometrisk data för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandssmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

Artikel 10

Operativt samarbete

1. För att underlätta genomförandet av unionsplanen ska medlemsstaterna utse nationella kontaktpunkter och de kan besluta att utse sambandsmän i tredjeländer.
2. Asylbyrån kan stödja medlemsstaterna på deras begäran i enlighet med artikel 9.1 i denna förordning eller, när så fastställs i unionsplanen i enlighet med artikel 8.4 b i denna förordning. Detta stöd kan inbegripa att samordna det tekniska samarbetet mellan medlemsstaterna, hjälpa medlemsstaterna att genomföra unionsplanen, utbilda personal som genomför inreseförfarandet, tillhandahålla information till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i enlighet med artikel 9.4, 9.5 och 9.25 i denna förordning, underlätta gemensam användning av infrastruktur och bistå medlemsstaterna i samarbetet med tredjeländer för genomförande av inreseförfarandet enligt förordning (EU) 2021/2303.

Asylbyrån får också samordna utbytet av bästa praxis mellan medlemsstaterna i fråga om genomförandet av denna förordning och integrationen av vidarebosatta personer i deras mottagande samhälle.

3. För genomförandet av unionsplanen, och särskilt för att meddela berörda tredjelandsmedborgare eller statslösa personer om det beslut som medlemsstaterna fattat i enlighet med artikel 9.15 och 9.17, och för att genomföra informationsprogram före avresa, hälsokontroller för att fastställa om berörda personer är i stånd att resa, researrangemang och andra praktiska arrangemang, kan medlemsstaterna få hjälp av berörda partner på begäran av medlemsstaten eller i enlighet med de arrangemang för lokal samordning och praktiskt samarbete för unionsplanen som fastställts i enlighet med artikel 8.4 b.

Artikel 11

Högnivåkommittén för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl

1. Det ska inrättas en högnivåkommitté för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl (*högnivåkommittén*). Den ska bestå av företrädare för Europaparlamentet, rådet, kommissionen och medlemsstaterna.

Asylbyrån, UNHCR och Internationella organisationen för migration ska bjudas in till mötena i högnivåkommittén.

Andra relevanta organisationer, inbegripet organisationer i det civila samhället, kan bjudas in till mötena i högnivåkommittén rörande frågor inom deras kompetensområden.

Företrädare för Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz ska bjudas in till att delta i mötena i högnivåkommittén, om de har meddelat sin avsikt att associeras till genomförandet av unionsplanen.

2. Högnivåkommittén ska ledas av kommissionen. Den ska sammanträda minst en gång om året och vid behov på inbjudan av kommissionen eller på begäran av en medlemsstat eller Europaparlamentet.

3. Högnivåkommittén ska råda kommissionen i frågor som rör genomförandet av unionsramen, inbegripet när det gäller ett rekommenderat antal personer som ska beviljas inresa samt från vilka regioner eller tredjeländer sådan inresa ska ske, med beaktande av UNHCR:s prognos med de globala vidarebosättningsbehoven. Den får lämna rekommendationer.

Kommissionen ska offentliggöra protokollen från mötena i högnivåkommittén, såvida inte ett sådant offentliggörande skulle undergräva skyddet för det allmänna samhällsintresset eller enskilda intressen enligt definitionen i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 ⁽¹⁹⁾.

4. Kommissionen ska samråda med högnivåkommittén och beakta resultatet av mötena i högnivåkommittén vad gäller frågor som rör genomförandet av unionsramen.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EUT L 145, 31.5.2001, s. 43).

5. Med beaktande av resultatet av mötena i högnivåkommittén enligt denna artikel ska kommissionen uppmåna medlemsstaterna att ange detaljerna för sitt deltagande och för sitt bidrag på frivillig grund till det totala antal personer som ska beviljas inresa, inbegripet typen av inresa och de regioner eller tredjeländer från vilka inresa ska äga rum i enlighet med artiklarna 4 och 8.

6. Kommissionen ska, på eget initiativ eller på rekommendation av en eller flera medlemsstater eller Europaparlamentet, sammankalla ett möte i högnivåkommittén i syfte att diskutera möjligheten till inresa för personer enligt artikel 8.6 i syfte att hantera nya omständigheter, t.ex. en oförutsedd humanitär kris i regioner eller tredjeländer som inte ingår i unionsplanen.

7. Högnivåkommittén får vid behov själv fastställa sin arbetsordning.

Artikel 12

Associering med Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz

Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz ska inbjudas att associera sig till genomförandet av unionsplanen. En sådan associering ska ta vederbörlig hänsyn till denna förordning, särskilt när det gäller det förfarande som anges i artikel 9 och rättigheter och skyldigheter för personer som beviljats inresa.

Artikel 13

Ekonomiskt stöd

Ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl ska genomföras i enlighet med förordning (EU) 2021/1147.

Artikel 14

Ändringar av förordning (EU) 2021/1147

Förordning (EU) 2021/1147 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led 5 ska ersättas med följande:

"5) *inresa av humanitära skäl*: inresa av humanitära skäl i enlighet med definitionen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 (*).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1350, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1350/oj>)

b) Led 8 ska ersättas med följande:

"8) *vidarebosättning*: vidarebosättning enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EU) 2024/1350"

2. I artikel 19 ska punkterna 1, 2 och 3 ersättas med följande:

"1. En medlemsstat ska, utöver anslaget enligt artikel 13.1 a i denna förordning, motta ett belopp på 10 000 EUR för varje person som beviljats inresa genom vidarebosättning inom unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl som inrättats genom förordning (EU) 2024/1350.

2. En medlemsstat ska, utöver anslaget enligt artikel 13.1 a i denna förordning, motta ett belopp på 6 000 EUR för varje person som beviljats inresa av humanitära skäl inom unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 eller som beviljas inresa enligt ett nationellt vidarebosättningsprogram.

3. Det belopp som avses i punkt 2 ska höjas till 8 000 EUR för varje person som beviljats inresa av humanitära skäl enligt ett nationellt vidarebosättningsprogram och som tillhör en eller flera av nedanstående utsatta grupper:
- a) Kvinnor och barn i riskzonen.
 - b) Ensamkommande barn.
 - c) Personer med medicinska behov som endast kan tillgodoses genom inresa av humanitära skäl.
 - d) Personer i behov av inresa av humanitära skäl av juridiska eller fysiska skyddsrelaterade skäl, inbegripet vålds- och tortyroffer."

Artikel 15

Utvärdering och översyn

1. Kommissionen ska senast den 12 juni 2028 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av denna förordning, inbegripet artikel 9.2 b, och om medlemsstaternas bidrag till genomförandet av unionsplanen i enlighet med artikel 8 och om samtliga medlemsstaters ansträngningar för att trappa upp sina insatser avseende vidarebosättning och inresa av humanitära skäl för att väsentligen bidra till uppfyllandet av de globala vidarebosättningsbehoven. Rapporten ska när så är lämpligt åtföljas av förslag för att det målet ska kunna uppnås.
2. Medlemsstaterna ska tillhandahålla kommissionen och asylbyrån den information som behövs för att utarbeta rapporten enligt punkt 1.
3. Europaparlamentet och rådet ska, på grundval av kommissionens förslag, se över denna förordning inom två år efter det att kommissionen lagt fram sin rapport enligt punkt 1, mot bakgrund av innehållet i den rapporten.

Artikel 16

Ikraftträdande

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Artikel 9.24 ska tillämpas från och med den 12 juni 2026.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
H. LAHBIB
Ordförande

2025/90930

25.11.2025

**Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om
inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av
förordning (EU) 2021/1147**

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1350, 22 maj 2024)

Sidan 13, artikel 9.11 andra stycket b

I stället för: "b) Om den har beslutat att ge företräde till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i enlighet med punkt 2 c."

ska det stå: "b) Om den har beslutat att ge företräde till tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i enlighet med punkt 2."

2024/1351

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1351

av den 14 maj 2024

om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 78.2 e och 79.2 a, b och c,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) I egenskap av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa bör unionen säkerställa att det inte förekommer några personkontroller vid de inre gränserna och utforma en gemensam politik för asyl, invandring och förvaltning av medlemsstaternas yttre gränser som grundar sig på solidaritet och rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna, som är rättvis för tredjelandsmedborgare och statslösa personer och som står i överensstämmelse med internationell rätt och unionsrätten, inbegripet grundläggande rättigheter.
- (2) För att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna krävs en övergripande strategi för asyl- och migrationshantering som förenar interna och externa komponenter. En sådan strategi är endast effektiv om alla komponenter behandlas gemensamt och genomförs konsekvent och på ett integrerat sätt.
- (3) Denna förordning bör bidra till en sådan övergripande strategi genom att fastställa en gemensam ram för unionens och medlemsstaternas åtgärder inom ramen för deras respektive befogenheter, inom politiken för asylhantering och den berörda politiken för migrationshantering, för att upprätthålla och utveckla principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning – även i fråga om den principens ekonomiska konsekvenser – mellan medlemsstaterna, vilken styr asyl- och migrationspolitiken i enlighet med artikel 80 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning bör vara den premiss utifrån vilken medlemsstaterna kollektivt delar ansvaret för att hantera migrationen, i synnerhet på det område som styrs av det gemensamma europeiska asylsystemet.
- (4) Medlemsstaterna bör vidta alla nödvändiga åtgärder, bland annat för att ge personer i nöd tillgång till internationellt skydd och adekvata mottagningsvillkor, främja lagliga vägar, möjliggöra en effektiv tillämpning av reglerna om fastställande av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, effektivt hantera återvändandet av tredjelandsmedborgare som inte eller inte längre uppfyller villkoren för vistelse på medlemsstaternas territorium, förebygga irreguljär migration och otillåtna förflyttningar av tredjelandsmedborgare och statslösa personer mellan medlemsstater, bekämpa smuggling av migranter och människohandel och därigenom minska den utsatthet som detta ger upphov till samt ge andra medlemsstater stöd i form av solidaritetsbidrag, som sitt bidrag till den övergripande strategin.

⁽¹⁾ EUT C 155, 30.4.2021, s. 58.

⁽²⁾ EUT C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

- (5) För att stärka samarbetet med tredjeländer om asyl och migration, inbegripet om återtagande och angripande av de bakomliggande orsakerna till och drivkrafterna bakom irreguljär migration och tvångsflyttningar, är det nödvändigt att främja och bygga upp skräddarsydda och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap med dessa länder. Sådana partnerskap bör tillhandahålla ramar för bättre samordning av unionens relevanta politik och verktyg med tredjeländer och vara baserade på de mänskliga rättigheterna, rättsstatens principer och respekten för unionens gemensamma värden. När det gäller de externa komponenterna i den övergripande strategin finns det ingenting i denna förordning som påverkar den befintliga fördelningen av befogenheter mellan medlemsstaterna och unionen eller mellan unionens institutioner. Dessa befogenheter kommer att fortsätta att utövas med full respekt för fördragets förfaranderegler och i linje med rättspraxis från Europeiska unionens domstol, särskilt när det gäller unionens icke-bindande instrument.
- (6) Den gemensamma ramen behövs för att på ett verkningsfullt sätt ta itu med det allt vanligare fenomenet där blandade grupper anländer, med personer som är i behov av internationellt skydd och personer som inte är det, och som ett erkännande av att ansvaret för irreguljära inresor av migranter och asylsökande i unionen inte ska behöva bäras av enskilda medlemsstater utan av unionen som helhet. Tillämpningsområdet för denna förordning bör också omfatta personer som beviljats inresa.
- (7) För att säkerställa samstämdhet och effektivitet i de åtgärder som unionen och dess medlemsstater vidtar inom ramen för sina respektive befogenheter behövs det en integrerad politikutformning och en övergripande strategi på området asyl- och migrationshantering, i fråga om både dess interna och dess externa komponenter. Unionen och medlemsstaterna bör, inom ramen för sina respektive befogenheter och i enlighet med tillämplig unionsrätt och internationella skyldigheter, säkerställa samstämdheten i och genomförandet av politiken för asyl- och migrationshantering.
- (8) För att säkerställa att deras asyl-, mottagnings- och migrationssystem är väl förberedda och att varje del av dessa system har tillräcklig kapacitet bör medlemsstaterna ha de mänskliga, materiella och ekonomiska resurser och den infrastruktur som krävs för att effektivt genomföra politiken för asyl- och migrationshantering, och de bör avsätta den personal som deras behöriga myndigheter behöver för att genomföra denna förordning. Medlemsstaterna bör också säkerställa lämplig samordning mellan de berörda nationella myndigheterna och med de nationella myndigheterna i övriga medlemsstater.
- (9) Medlemsstaterna bör gå strategiskt till väga och ha nationella strategier för att säkerställa sin kapacitet att effektivt genomföra sina system för asyl- och migrationshantering, i full överensstämmelse med sina skyldigheter enligt unionsrätten och internationell rätt. De strategierna bör omfatta förebyggande åtgärder för att minska risken för migrationstryck, information om beredskapsplanering, bland annat enligt vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 ^(*), samt relevant information om principerna om integrerad politikutformning och om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning enligt denna förordning, liksom de rättsliga skyldigheter som följer av dessa på nationell nivå. Kommissionen och berörda unionsorgan och unionsbyråer, i synnerhet Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*), bör kunna stödja medlemsstaterna när dessa fastställer sina nationella strategier. Medlemsstaternas samråd med lokala och regionala myndigheter, i enlighet med nationell rätt och efter behov, skulle också kunna förbättra och stärka de nationella strategierna. För att säkerställa att de nationella strategierna är jämförbara i specifika centrala delar bör en gemensam mall utarbetas av kommissionen.
- (10) För att få till stånd ett verkningsfullt övervakningssystem som säkerställer tillämpningen av unionens asylregelverk bör dessa strategier också bygga på resultaten av den övervakning som utförs av asylbyrån och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och andra relevanta organ, byråer eller organisationer samt relevanta delar av den utvärdering som genomförs i enlighet med rådets förordning (EU) 2022/922 ^(*) och de utvärderingar som genomförs i enlighet med artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 ^(*). Medlemsstaterna skulle också kunna beakta resultaten av andra relevanta övervakningsmekanismer.

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

^(*) Rådets förordning (EU) 2022/922 av den 9 juni 2022 om inrättande och användning av en utvärderings- och övervakningsmekanism för att kontrollera tillämpningen av Schengenregelverket och om upphävande av förordning (EU) nr 1053/2013 (EUT L 160, 15.6.2022, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

- (11) Kommissionen bör anta en långsiktig europeisk strategi för asyl- och migrationshantering (*strategin*) som fastställer det strategiska tillvägagångssättet för att säkerställa ett konsekvent genomförande av nationella strategier på unionsnivå, i enlighet med de principer som fastställs i denna förordning och i unionens primärrätt och tillämplig internationell rätt.
- (12) Med tanke på vikten av att säkerställa att unionen är beredd och kapabel att anpassa sig till den skiftande utvecklingen på asyl- och migrationsområdet bör kommissionen årligen anta en årlig europeisk asyl- och migrationsrapport (*rapporten*). Rapporten bör bedöma asyl-, mottagnings- och migrationsituationen under den föregående tolv månadersperioden längs alla migrationsrutter till och i alla medlemsstater, fungera som ett verktyg för tidig varning och medvetenhet för unionen på migrations- och asylområdet och tillhandahålla en strategisk lägesbild och beräkningar för det kommande året. Rapporten bör beskriva bland annat unionens och medlemsstaternas beredskap att reagera på och anpassa sig till migrationsituationens utveckling och resultaten av de berörda unionsorganens och unionsbyråernas övervakning. Uppgifterna och informationen samt bedömningarna i rapporten bör beaktas i beslutsförfarandena avseende den solidaritetsmekanism som anges i del IV i denna förordning.
- (13) Rapporten bör utarbetas i samråd med medlemsstaterna och berörda unionsorgan och unionsbyråer. För att sammanställa rapporten bör kommissionen använda sig av befintliga rapporteringsmekanismer, främst integrerad situationsmedvetenhet och analys, förutsatt att den integrerade politiska krishanteringen aktiveras, samt EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration som inrättades genom kommissionens rekommendation (EU) 2020/1366⁽⁷⁾. För att säkerställa att unionen är beredd och kapabel att anpassa sig till den skiftande utvecklingen på asyl- och migrationsområdet – och därmed för att den årliga asyl- och migrationscykeln och solidaritetsmekanismen ska fungera väl – är det av yttersta vikt att medlemsstaterna, rådet, kommissionen, Europeiska utrikesjämbudet och unionens relevanta organ och byråer bidrar till sådana befintliga rapporteringsmekanismer och säkerställer ett lämpligt och snabbt utbyte av information och uppgifter. Information från andra relevanta källor, däribland det europeiska migrationsnätverket, FN:s flyktingkommissariat och Internationella organisationen för migration, bör också beaktas. För att undvika dubbelarbete bör kommissionen begära ytterligare information från medlemsstaterna endast när denna information inte är tillgänglig genom dessa rapporteringsmekanismer och berörda unionsorgan och unionsbyråer.
- (14) För att säkerställa att medlemsstaterna har de verktyg de behöver för att hantera utmaningar som kan uppstå på grund av att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer befinner sig på deras territorium, oavsett hur de passerade medlemsstaternas yttre gränser, bör rapporten åtföljas av ett beslut i vilket det fastställs vilka medlemsstater som är utsatta för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck under det kommande året eller står inför en betydande migrationsituation (*beslutet*). De medlemsstater som är utsatta för migrationstryck bör kunna förlita sig på användning av de solidaritetsbidrag som ingår i den årliga solidaritetspoolen.
- (15) För att ge förutsägbarhet för medlemsstater som är utsatta för migrationstryck och för bidragande medlemsstater bör rapporten och beslutet åtföljas av ett förslag från kommissionen i vilket det anges konkreta årliga solidaritetsåtgärder – inbegripet omfördelningar, ekonomiska bidrag och, i tillämpliga fall, alternativa solidaritetsåtgärder – och den numerära omfattning av dessa som sannolikt kommer att behövas för det kommande året på unionsnivå, varvid de olika typerna av solidaritetsåtgärder anses vara likvärdiga. Typerna av åtgärder och deras numerära omfattning enligt vad som anges i kommissionens förslag bör minst motsvara årliga minimitröskelvärden för omfördelningar och ekonomiska bidrag. Dessa tröskelvärden bör fastställas i denna förordning för att säkerställa att de bidragande medlemsstaterna kan genomföra en förutsägbar planering och för att tillhandahålla de gynnade medlemsstater minimigarantier. Om det anses nödvändigt skulle kommissionen i sitt förslag kunna ange högre årliga siffror för omfördelningar eller ekonomiska bidrag. För att upprätthålla solidaritetsåtgärdernas likvärdighet bör förhållandet mellan de årliga värden som anges i denna förordning bibehållas. På samma sätt bör kommissionens förslag vid fastställandet av de årliga värdena ta hänsyn till exceptionella situationer där det enligt beräkningarna inte kommer att finnas något behov av solidaritet under det kommande året.
- (16) För att säkerställa bättre samordning på unionsnivå, och med tanke på särdragen i det solidaritetssystem som föreskrivs i denna förordning, vilket bygger på utfästelser från varje medlemsstat – under utövande av sin fulla bestämmanderätt när det gäller typen av solidaritet – i högnivåforumet för EU-solidaritet (*högnivåforumet*), bör genomförandebefogenheten att inrätta den årliga solidaritetspoolen tilldelas rådet, på grundval av ett förslag från kommissionen. I rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen bör det anges konkreta årliga solidaritetsåtgärder – inbegripet omfördelningar, ekonomiska bidrag och, i tillämpliga fall, alternativa

⁽⁷⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2020/1366 av den 23 september 2020 om en EU-mekanism för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration (beredskaps- och krisplan för migration) (EUT L 317, 1.10.2020, s. 26).

solidaritetsåtgärder – och den numerära omfattning av dessa som sannolikt kommer att behövas för det kommande året på unionsnivå, varvid de olika typerna av solidaritetsåtgärder anses vara likvärdiga. Rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen bör också innehålla de specifika utfästelser som varje medlemsstat har gjort.

- (17) Gynnade medlemsstater bör ges möjlighet att genomföra åtgärder i eller i förhållande till tredjeländer, i enlighet med tillämpningsområdet för och syftena med denna förordning och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147⁽⁹⁾.
- (18) Medlemsstaterna och kommissionen bör säkerställa respekt för grundläggande rättigheter och överensstämmelse med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) vid genomförandet av de åtgärder som finansieras genom de ekonomiska bidragen. De nödvändiga villkor som fastställs i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060⁽⁹⁾, inbegripet det övergripande nödvändiga villkoret om "Effektiv tillämpning och effektivt genomförande av stadgan om de grundläggande rättigheterna", bör tillämpas på de program i medlemsstaterna som får stöd genom de ekonomiska bidragen. Vid urvalet av de åtgärder som får stöd genom de ekonomiska bidragen bör medlemsstaterna tillämpa bestämmelserna i artikel 73 i förordning (EU) 2021/1060, inbegripet beaktandet av stadgan. För de åtgärder som finansieras genom de ekonomiska bidragen bör medlemsstaterna tillämpa de förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats för deras program i enlighet med förordning (EU) 2021/1060. Medlemsstaterna bör skydda unionens budget och tillämpa finansiella korrigeringar genom att dra tillbaka hela eller delar av stödet från de ekonomiska bidragen, om det visar sig att utgifter som deklarerats till kommissionen är oriktiga, i enlighet med förordning (EU) 2021/1060. Kommissionen får avbryta betalningsfristen, helt eller delvis hålla inne utbetalningarna och tillämpa finansiella korrigeringar i enlighet med bestämmelserna i förordning (EU) 2021/1060.
- (19) Under det operativa genomförandet av den årliga solidaritetspoolen bör bidragande medlemsstater, på begäran av en gynnad medlemsstat, kunna tillhandahålla alternativa solidaritetsbidrag. Alternativa solidaritetsbidrag bör ha ett praktiskt och operativt värde. Om kommissionen, efter samråd med den berörda medlemsstaten, anser att åtgärder som anges av den berörda medlemsstaten behövs, bör sådana bidrag fastställas i kommissionens förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen. Bidragande medlemsstater bör tillåtas göra utfästelser om sådana bidrag, även om de inte fastställs i kommissionens förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen, och de bör räknas som ekonomisk solidaritet och deras ekonomiska värde bör bedömas och tillämpas på ett realistiskt sätt. Om den gynnade medlemsstaten inte begär dessa bidrag under ett visst år bör de omvandlas till ekonomiska bidrag i slutet av året.
- (20) För att underlätta beslutsprocessen bör kommissionens förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen inte offentliggöras förrän det har antagits av rådet.
- (21) Kommissionen bör övervaka och tillhandahålla information om migrationssituationen genom regelbundna rapporter, för att bidra till ett verkningsfullt genomförande av den gemensamma ramen och för att identifiera brister, ta itu med utmaningar och förhindra att trycket på asyl-, mottagnings- och migrationssystemen byggs upp.
- (22) För att säkerställa en rättvis ansvarsfördelning, solidaritet i enlighet med artikel 80 i EUF-fördraget och en god balans mellan medlemsstaternas insatser bör en obligatorisk solidaritetsmekanism inrättas som ger effektivt stöd till medlemsstater som är utsatta för migrationstryck och säkerställer snabb tillgång till rättvisa och effektiva förfaranden för beviljande av internationellt skydd. En sådan mekanism bör sörja för olika typer av likvärdiga solidaritetsåtgärder, vara flexibel och snabbt kunna anpassas till migrationsutmaningarnas skiftande karaktär. Solidaritetsåtgärderna bör utformas från fall till fall för att anpassas till den berörda medlemsstatens behov.
- (23) För att säkerställa ett smidigt genomförande av solidaritetsmekanismen bör en EU-solidaritetsamordnare utses av kommissionen. EU-solidaritetsamordnaren bör övervaka och samordna solidaritetsmekanismens operativa aspekter och fungera som en central kontaktpunkt. EU-solidaritetsamordnaren bör underlätta kommunikationen mellan medlemsstaterna vid genomförandet av denna förordning. EU-solidaritetsamordnaren bör i samarbete med asylbyrån främja enhetliga arbetsmetoder för identifieringen av personer som kan komma i fråga för omfördelning och matchningen av dem med omfördelningsmedlemsstater, i synnerhet för att säkerställa att meningsfulla

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (EUT L 251, 15.7.2021, s. 1).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

- kopplingar beaktas. För att effektivt kunna fullgöra rollen som EU-solidaritetssamordnare bör EU-solidaritets-samordnarens kontor förses med tillräcklig personal och tillräckliga resurser, och EU-solidaritetssamordnaren bör kunna delta i högnivåforumets möten.
- (24) För att säkerställa ett ändamålsenligt genomförande av den solidaritetsmekanism som inrättas genom denna förordning bör företrädare för medlemsstaterna på ministernivå eller annan högre politisk nivå sammankallas i ett högnivåforum, som bör ta under övervägande rapporten, beslutet och kommissionens förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen, bedöma den övergripande situationen och nå en slutsats om solidaritetsåtgärderna och vilka nivåer av dessa som är nödvändiga för att inrätta den årliga solidaritetspoolen och, vid behov, andra motåtgärder på migrationsområdet. För att den årliga solidaritetspoolen ska tas i bruk och fungera på ett smidigt sätt bör ett EU-solidaritetsforum på teknisk nivå (*forumet på teknisk nivå*) bestående av företrädare på tillräckligt hög nivå, såsom tjänstemän på hög nivå vid medlemsstaternas berörda myndigheter, sammankallas och ledas av EU-solidaritetssamordnaren på kommissionens vägnar. Asylbyrån och, när så är lämpligt och på inbjudan av EU-solidaritetssamordnaren, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter bör delta i forumet på teknisk nivå.
- (25) Med tanke på att sök- och räddningsinsatser grundar sig på internationella skyldigheter kan medlemsstater som måste hantera återkommande landsättningar i samband med sök- och räddningsinsatser höra till de medlemsstater som gynnas av solidaritetsåtgärder. Det bör vara möjligt att fastställa en preliminär procentandel för de solidaritetsåtgärder som kan behövas för de berörda medlemsstaterna. Dessutom bör medlemsstaterna beakta utsattheten hos personer som anländer vid sådana landsättningar.
- (26) För att snabbt kunna reagera på en situation med migrationstryck bör EU-solidaritetssamordnaren stödja en snabb omfördelning av personer som ansöker om och personer som beviljats internationellt skydd och som är berättigade till omfördelning. Den gynnade medlemsstaten bör upprätta en förteckning över personer som ska omplaceras, med bistånd av asylbyrån om så begärs och bör kunna ta hjälp av verktyg som tagits fram av EU-solidaritetssamordnaren. Personer som ska omfördelas bör ges möjlighet att tillhandahålla information om att det finns meningsfulla kopplingar till specifika medlemsstater, men bör inte ha rätten att välja en specifik omfördelningsmedlemsstat.
- (27) För att säkerställa lämpliga solidaritetsåtgärder, och om medlemsstaternas bidrag är otillräckliga i förhållande till de fastställda behoven, bör rådet kunna sammankalla högnivåforumet så att medlemsstaterna kan göra uttågelse om ytterligare solidaritetsbidrag.
- (28) Vid bedömningen av om en medlemsstat är utsatt för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck eller står inför en betydande migrationssituation bör kommissionen, på grundval av en bred kvantitativ och kvalitativ bedömning, ta hänsyn till många olika faktorer, bland annat relevanta rekommendationer från asylbyrån och information som inhämtats i enlighet med EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration. Sådana faktorer bör inbegripa antalet ansökningar om internationellt skydd, irreguljära gränspassager, tredjelandsmedborgares och statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna, beslut om återvändande som utfärdats och verkställts, beslut om överföring som utfärdats och verkställts, antalet inresor sjövägen, även genom landsättningar efter sök- och räddningsinsatser, asylsökandes utsatthet och en medlemsstats kapacitet att hantera sina asyl- och mottagningsärenden, särdrag som har att göra med en medlemsstats geografiska läge och förbindelser med relevanta tredjeländer samt eventuella situationer med instrumentalisering av migranter.
- (29) En mekanism bör fastställas för de medlemsstater som i beslutet har fastställts vara utsatta för migrationstryck eller de som anser sig vara utsatta för migrationstryck, så att de kan använda den årliga solidaritetspoolen. De medlemsstater som i beslutet har fastställts vara utsatta för migrationstryck bör kunna utnyttja den årliga solidaritetspoolen på ett enkelt sätt genom att bara informera kommissionen och rådet om sin avsikt att använda den, varefter EU-solidaritetssamordnaren på kommissionens vägnar bör sammankalla forumet på teknisk nivå. De medlemsstater som anser sig vara utsatta för migrationstryck bör, för att få använda solidaritetspoolen, tillhandahålla ett vederbörligen underbyggt resonemang om förekomsten och omfattningen av migrationstrycket och annan relevant information i form av ett meddelande, som kommissionen skyndsamt bör bedöma. De gynnade medlemsstaterna bör använda den årliga solidaritetspoolen på ett rimligt och proportionellt sätt, med beaktande av solidaritetsbehoven i de andra medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. EU-solidaritetssamordnaren bör

säkerställa en balanserad fördelning av de tillgängliga solidaritetsbidragen mellan de gynnade medlemsstaterna. Om en medlemsstat anser att den befinner sig i en krisituation bör förfarandet i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359⁽¹⁰⁾ tillämpas.

- (30) När medlemsstater själva är gynnade medlemsstater bör de inte vara skyldiga att genomföra sina utfästa bidrag till den årliga solidaritetspoolen. Samtidigt bör det vara möjligt för en medlemsstat som är utsatt för eller anser sig vara utsatt för migrationstryck eller en betydande migrationssituation som skulle kunna hindra den från att genomföra sina utfästa bidrag på grund av utmaningar som denna medlemsstat måste hantera, att begära en fullständig eller partiell nedsättning av sitt utfästa bidrag.
- (31) En referensnyckel som bygger på medlemsstaternas folkmängd och BNP bör i enlighet med principen om en obligatorisk rättvis andel användas för solidaritetsmekanismens funktion, så att varje medlemsstats totala bidrag kan fastställas. En medlemsstat skulle på frivillig basis kunna lämna ett totalt bidrag utöver sin obligatoriska rättvisa andel för att bistå medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. Vid det operativa genomförandet av den årliga solidaritetspoolen bör bidragande medlemsstater genomföra sina utfästelser i proportion till sin totala utfästelse, så att dessa medlemsstater bidrar utifrån sin rättvisa andel varje gång solidaritet utnyttjas från poolen. För att säkra denna förordnings funktionssätt bör de bidragande medlemsstaterna inte vara skyldiga att genomföra sina solidaritetsutfästelser gentemot den gynnade medlemsstaten om kommissionen har identifierat systembrister i den medlemsstaten med avseende på reglerna i del III i denna förordning som skulle kunna få allvarliga negativa konsekvenser för denna förordnings funktionssätt.
- (32) Utöver den årliga solidaritetspoolen har medlemsstaterna, särskilt när de är utsatta för migrationstryck eller står inför en betydande migrationssituation, liksom unionen, till sitt förfogande EU:s permanenta verktygslåda för migrationsstöd (*verktygslådan*), vilken innehåller åtgärder som kan bidra till att tillgodose medlemsstaternas behov och minska trycket på dem och som föreskrivs i unionens regelverk eller politiska verktyg. För att säkerställa att alla relevanta verktyg används på ett ändamålsenligt sätt för att hantera specifika migrationsutmaningar bör kommissionen ha möjlighet att identifiera de nödvändiga åtgärderna ur verktygslådan, utan att det påverkar relevant unionsrätt i förekommande fall. Medlemsstaterna bör sträva efter att använda komponenterna i verktygslådan tillsammans med den årliga solidaritetspoolen. Användning av åtgärder i verktygslådan bör dock inte vara en förutsättning för att kunna dra nytta av solidaritetsåtgärder.
- (33) Ansvarskompensationer bör införas som en sekundär solidaritetsåtgärd enligt vilken ansvaret för att pröva en ansökan överförs till den bidragande medlemsstaten, beroende på om omfördelningsutfästelserna uppnår vissa tröskelvärden enligt vad som anges i denna förordning. I syfte att skapa tillräcklig förutsägbarhet för de gynnade medlemsstaterna blir det under vissa omständigheter obligatoriskt att tillämpa ansvarskompensationer. Bidrag till solidaritet genom ansvarskompensationer bör räknas som en del av den bidragande medlemsstatens obligatoriska rättvisa andel. Ett system med garantier bör inrättas för att i möjligaste mån undvika incitament till irreguljär migration till unionen och tredjelandsmedborgares och statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna samt stödja välfungerande regler för att fastställa ansvaret för prövningen av ansökningar om internationellt skydd. Om tillämpningen av ansvarskompensationer blir obligatorisk förblir en bidragande medlemsstat – om den har gjort utfästelser om omfördelningar och inte har några ansökningar om internationellt skydd som den gynnade medlemsstaten har fastställt som ansvarig att kompensera för – skyldig att genomföra sin omfördelningsutfästelse.
- (34) Omfördelning bör i första hand tillämpas på personer som ansöker om internationellt skydd, och sårbara personer bör komma i främsta rummet, men tillämpningen bör fortsatt vara flexibel. Med tanke på den frivilliga karaktären bör bidragande medlemsstater och gynnade medlemsstater ha möjlighet att uttrycka sina preferenser när det gäller vilka personer som ska övervägas. Sådana preferenser bör vara rimliga mot bakgrund av de behov som konstaterats och de profiler som finns tillgängliga i den gynnade medlemsstaten, så att det säkerställs att de utfästa omfördelningarna kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt.
- (35) På begäran bör unionens organ och byråer på området asyl, gränsförvaltning och migrationshantering kunna ge stöd till medlemsstaterna och kommissionen vid genomförandet av denna förordning genom att tillhandahålla sakkunskap och operativt stöd i enlighet med sina respektive mandat.

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 av den 14 maj 2024 om hantering av kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).

- (36) Det gemensamma europeiska asylsystemet har gradvis byggts upp som ett gemensamt skyddsområde på grundval av en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (*Genèvekonventionen*), vilket säkerställer att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse, i enlighet med principen om non-refoulement. Utan att det påverkar ansvarskriterierna i denna förordning betraktas i detta avseende medlemsstaterna, som alla iakttar principen om non-refoulement, som säkra länder för tredjelandsmedborgare.
- (37) Det är lämpligt att en tydlig och genomförbar metod för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd ingår i det gemensamma europeiska asylsystemet enligt vad som fastställdes av Europeiska rådet vid dess särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999. Denna metod bör bygga på objektiva kriterier som är rättvisa för både medlemsstaterna och de berörda personerna. Den bör i synnerhet göra det möjligt att snabbt fastställa ansvarig medlemsstat, för att garantera snabb och effektiv tillgång till rättvisa och effektiva förfarandena för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att behandla ansökningar om internationellt skydd snabbt.
- (38) För att avsevärt förbättra förståelsen av de tillämpliga förfarandena bör medlemsstaterna så snart som möjligt tillhandahålla de personer som omfattas av denna förordning, på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå, all relevant information om tillämpningen av denna förordning, särskilt information om kriterierna för att fastställa ansvarig medlemsstat, respektive förfaranden samt information om deras rättigheter och skyldigheter enligt denna förordning, inbegripet konsekvenserna av bristande efterlevnad. För att säkerställa att barnets bästa bevaras och för att garantera en inkluderande behandling av underåriga i de förfaranden som anges i denna förordning bör medlemsstaterna tillhandahålla underåriga information på ett barnvänligt sätt och med beaktande av deras ålder och mognad. Asylbyrån bör i detta avseende utarbeta gemensamt informationsmaterial och särskild information för ensamkommande barn och utsatta sökande, i nära samarbete med nationella myndigheter.
- (39) Att tillhandahålla information av god kvalitet och rättsligt stöd om vilket förfarande som ska följas för att fastställa ansvarig medlemsstat samt sökandenas rättigheter och skyldigheter i detta förfarande ligger i både medlemsstaternas och sökandenas intresse. För att effektivisera förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat och säkerställa en korrekt tillämpning av ansvarskriterierna enligt denna förordning bör rättslig rådgivning införas som en integrerad del av systemet för att fastställa ansvarig medlemsstat. I detta syfte bör rättslig rådgivning göras tillgänglig för sökandena, på deras begäran, för att ge vägledning och stöd om tillämpningen av kriterierna och mekanismerna för att fastställa ansvarig medlemsstat.
- (40) Denna förordning bör bygga på principerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013⁽¹⁾ och samtidigt ta itu med de utmaningar som identifierats och utveckla principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning som en del av den gemensamma ramen, i enlighet med artikel 80 i EUF-fördraget. I detta syfte bör en ny, obligatorisk solidaritetsmekanism göra det möjligt att stärka medlemsstaternas beredskap att hantera migration, klara av situationer där medlemsstaterna står under migrationstryck och underlätta regelmässigt solidaritetsstöd mellan medlemsstaterna. Ett ändamålsenligt genomförande av en sådan solidaritetsmekanism är, tillsammans med ett ändamålsenligt system för att fastställa ansvarig medlemsstat, en central förutsättning för att hela det gemensamma europeiska asylsystemet ska fungera.
- (41) Denna förordning bör tillämpas på personer som ansöker om subsidiärt skydd och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, för att säkerställa likabehandling av alla som ansöker om eller har beviljats internationellt skydd och överensstämmelse med unionens gällande asylregelverk, i synnerhet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347⁽²⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (EUT L 180, 29.6.2013, s. 31).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

- (42) För att säkerställa att tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vidarebosatts eller beviljats inresa i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350⁽¹³⁾, eller beviljas internationellt skydd eller humanitär status enligt nationella vidarebosättningsprogram, återtas till den medlemsstat som beviljade inresan eller vidarebosatte dem bör denna förordning tillämpas även på personer som beviljats inresa och som vistas utan tillstånd på en annan medlemsstats territorium.
- (43) Av effektivitets- och rättssäkerhetsskäl är det viktigt att denna förordning bygger på principen att ansvaret fastställs endast en gång, såvida inte något av de skäl för upphörande som anges i denna förordning är tillämpligt.
- (44) Direktiv (EU) 2024/1346 bör tillämpas på alla förfaranden som involverar sökande enligt denna förordning, om inte annat följer av begränsningarna för tillämpningen av det direktivet.
- (45) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348⁽¹⁴⁾ bör tillämpas utöver och utan att det påverkar tillämpningen av rättssäkerhetsgarantierna enligt den här förordningen, om inte annat följer av begränsningarna för tillämpningen av den förordningen.
- (46) I enlighet med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter från 1989 och stadgan bör barnets bästa komma i främsta rummet för medlemsstaterna vid tillämpningen av denna förordning. Vid bedömningen av barnets bästa bör medlemsstaterna i synnerhet ta vederbörlig hänsyn till den underårigas välbefinnande och sociala utveckling på kort, medellång och lång sikt, säkerhets- och trygghetshänsyn och den underårigas egna synpunkter i enlighet med hans eller hennes ålder och mognad, inklusive hans eller hennes bakgrund. Dessutom bör särskilda förfarandegarantier fastställas för ensamkommande barn på grund av deras särskilda utsatthet, inbegripet utnämning av en företrädare.
- (47) För att säkerställa en effektiv tillämpning av de garantier för underåriga som fastställs i denna förordning bör medlemsstaterna se till att personal vid de behöriga myndigheterna som handlägger framställningar rörande ensamkommande barn får lämplig utbildning, till exempel i enlighet med asylbyråns relevanta riktlinjer, på områden som underårigas rättigheter och individuella behov, tidig identifiering av offer för människohandel eller övergrepp samt bästa praxis för att förhindra att underåriga försvinner.
- (48) I enlighet med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och stadgan bör respekten för privatlivet och familjelivet komma i främsta rummet för medlemsstaterna vid tillämpningen av denna förordning.
- (49) Utan att det påverkar medlemsstaternas befogenhet i fråga om förvärv av medborgarskap och det faktum att det enligt internationell rätt ankommer på varje medlemsstat att med vederbörligt beaktande av unionsrätten fastställa villkoren för förvärv och förlust av medborgarskap, bör medlemsstaterna vid tillämpning av denna förordning respektera sina internationella skyldigheter gentemot statslösa personer i enlighet med internationella människorättsinstrument, inbegripet i tillämpliga fall konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning, vilken antogs i New York den 28 september 1954. När så är lämpligt bör medlemsstaterna sträva efter att identifiera statslösa personer och stärka skyddet av dem och på så sätt göra det möjligt för statslösa personer att komma i åtnjutande av centrala grundläggande rättigheter och minska risken för diskriminering eller ojämlik behandling.
- (50) För att förhindra att personer som utgör en säkerhetsrisk överförs mellan medlemsstaterna är det nödvändigt att säkerställa att den medlemsstat där en ansökan först registreras inte tillämpar ansvarskriterierna eller att den gynnade medlemsstaten inte tillämpar omfördelningsförfarandet om det finns rimliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten.
- (51) För att säkerställa att ansökningar om internationellt skydd från medlemmar i samma familj prövas grundligt av en och samma medlemsstat, att de beslut som fattas i dessa ärenden blir enhetliga och att familjemedlemmar inte skiljs åt bör det vara möjligt att genomföra förfarandena för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva dessa ansökningar tillsammans.

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl och om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1350, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1350/oj>).

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

- (52) Definitionen av familjemedlem bör återspegla dagens migrationsverklighet, där sökande ofta anländer till medlemsstaternas territorium efter en lång tids transitering. Definitionen bör därmed även ta hänsyn till familjebildningar som uppkommit utanför ursprungslandet, men före ankomsten till medlemsstaternas territorium.
- (53) För att säkerställa full respekt för principen om familjesammanhållning och av hänsyn till barnets bästa bör förekomsten av ett beroendeförhållande mellan en sökande och dennes barn, syskon eller förälder på grund av sökandens graviditet eller moderskap, hälsotillstånd eller höga ålder vara ett bindande ansvarskriterium. Om sökanden är ett ensamkommande barn bör även närvaron på en annan medlemsstats territorium av en familjemedlem, ett syskon eller en släkting som kan ta hand om honom eller henne göras till ett bindande ansvarskriterium. För att, i avsaknad av en sådan familjemedlem, ett sådant syskon eller en sådan släkting, avskräcka från otilåtna förflyttningar av ensamkommande barn som inte är för barnets bästa, bör ansvarig medlemsstat vara den medlemsstat där det ensamkommande barnets ansökan om internationellt skydd först registrerades, om det är för barnets bästa. Om det ensamkommande barnet har ansökt om internationellt skydd i flera medlemsstater och en medlemsstat anser att det inte är för barnets bästa att det överförs till den ansvariga medlemsstaten på grundval av en individuell bedömning, bör den medlemsstaten bli ansvarig för att pröva den nya ansökan.
- (54) Reglerna om bevis bör möjliggöra en snabbare familjeåterförening än enligt förordning (EU) nr 604/2013. Det är därför nödvändigt att klargöra att formella bevis, såsom styrkande handlingar i original och dna-tester, inte bör vara nödvändiga när det finns indicier som är sammanhängande, kontrollerbara och tillräckligt detaljerade för att fastställa ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Medlemsstaternas myndigheter bör beakta all tillgänglig information, såsom fotografier, bevis på kontakter och vittnesutsagor, för att göra en rättvisande bedömning av relationen. För att underlätta tidig identifiering av eventuella ärenden som inbegriper familjemedlemmar bör sökanden erhålla en mall utarbetad av asylbyrån. Om möjligt bör sökanden fylla i mallen före den personliga intervjun. Med hänsyn till vikten av familjeband inom rangordningen av ansvarskriterierna bör alla ärenden som inbegriper familjemedlemmar prioriteras under de relevanta förfaranden som anges i denna förordning.
- (55) Om en sökande har ett examensbevis eller en annan kvalifikation bör den medlemsstat där examensbeviset utfärdades vara ansvarig för prövningen av ansökan, förutsatt att ansökan registreras mindre än sex år efter det att examensbeviset eller kvalifikationen utfärdades, vilket skulle säkerställa en snabb prövning av ansökan i den medlemsstat till vilken sökanden har meningsfulla kopplingar på grundval av ett sådant examensbevis.
- (56) Med tanke på att en medlemsstat bör förbli ansvarig för en person som har kommit in på dess territorium på ett irreguljärt sätt är det också nödvändigt föreskriva om de situationer där en person kommer in på territoriet efter en sök- och räddningsinsats. Ett undantag från ansvarskriteriet bör fastställas för situationer där en medlemsstat har omfördelat personer som har passerat en annan medlemsstats yttre gräns på ett irreguljärt sätt eller efter en sök- och räddningsinsats. I en sådan situation bör omfördelningsmedlemsstaten vara ansvarig om personen ansöker om internationellt skydd.
- (57) En medlemsstat bör ha frihet att frångå ansvarskriterierna, särskilt om det föreligger humanitära, sociala, kulturella och ömmande skäl, för att sammanföra familjemedlemmar, släktingar eller andra närstående och pröva en ansökan om internationellt skydd som registrerats i den medlemsstaten eller en annan medlemsstat, även om den inte skulle vara ansvarig för en sådan prövning enligt kriterierna i denna förordning.
- (58) För att säkerställa att de förfaranden som fastställs i denna förordning iaktas och undanröja hindren för en effektiv tillämpning av förordningen, i synnerhet för att undvika att tredjelandsmedborgare och statslösa personer avviker eller på ett otilåtet sätt förflyttar sig mellan medlemsstaterna, är det nödvändigt att fastställa tydliga skyldigheter för sökanden inom ramen för förfarandet, vilka han eller hon i god tid bör underrättas om i vederbörlig ordning. Bristande efterlevnad av sådana skyldigheter bör leda till lämpliga och proportionella förfarandemässiga konsekvenser för sökanden och hans eller hennes mottagningsvillkor. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till sökandens individuella omständigheter vid bedömningen av om han eller hon fullgör sina skyldigheter och samarbetar med de behöriga myndigheterna, i enlighet med bestämmelserna i denna förordning. I enlighet med stadgan bör den medlemsstat där sökanden befinner sig under alla omständigheter ombesörja sökandens omedelbara materiella behov.
- (59) För att begränsa möjligheten att sökandenas beteende skulle kunna leda till att ansvaret upphör eller övergår på en annan medlemsstat, bör de tidsfrister som leder till att ansvaret upphör eller övergår om den berörda personen lämnar medlemsstaternas territorium under prövningen av ansökan eller avviker för att undvika att överföras till den ansvariga medlemsstaten förlängas. Dessutom bör ansvaret inte övergå när den meddelande medlemsstaten inte har

iakttagit tidsfristen för att skicka en avisering om återtagande, för att avskräcka från kringgående av reglerna och obstruktion av förfarandet. I situationer där en person har rest in i en medlemsstat på ett irreguljärt sätt utan att ansöka om asyl bör man förlänga den period efter vilken den medlemsstatens ansvar upphör och en annan medlemsstat i vilken personen senare ansöker om asyl blir ansvarig, för att ge människor ytterligare incitament att följa reglerna och ansöka i den medlemsstat där de först reser in och därmed begränsa tredjelandsmedborgares och statslösa personers oödlåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna och öka det gemensamma europeiska asylsystemets övergripande effektivitet.

- (60) En personlig intervju med sökanden bör hållas för att göra det lättare att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, såvida inte sökanden har avvikit eller har uteblivit från intervjun utan giltiga skäl eller den information sökanden lämnat räcker för att fastställa ansvarig medlemsstat. För att säkerställa att all relevant information inhämtas från sökanden för att korrekt fastställa ansvarig medlemsstat bör en medlemsstat som avstår från att genomföra intervjun ge sökanden möjlighet att lägga fram all ytterligare information, inbegripet vederbörligen motiverade skäl för myndigheten att beakta behovet av en personlig intervju. Så snart ansökan om internationellt skydd har registrerats bör sökanden i synnerhet underrättas om tillämpningen av denna förordning, om att objektiva kriterier ligger till grund för bedömningen av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd, om sina rättigheter och skyldigheter enligt denna förordning och om konsekvenserna av att inte följa dessa skyldigheter.
- (61) För att den personliga intervjun i så stor utsträckning som möjligt ska göra det lättare att fastställa ansvarig medlemsstat på ett snabbt och effektivt sätt, bör den personal som intervjuar sökanden ha fått tillräcklig utbildning, inbegripet allmänna kunskaper om problem som skulle kunna inverka negativt på sökandens förmåga att bli intervjuad, såsom tecken på att sökanden kan ha utsatts för tortyr eller människohandel.
- (62) För att garantera ett effektivt skydd av sökandenas grundläggande rättigheter till respekt för privatlivet och familjelivet, barnets rättigheter och skyddet mot omänsklig och förnedrande behandling på grund av en överföring, bör sökandena ha rätt till ett effektivt rättsmedel, begränsat till dessa rättigheter, i enlighet med i synnerhet artikel 47 i stadgan och relevant rättspraxis från Europeiska unionens domstol.
- (63) För att underlätta en smidig tillämpning av denna förordning bör medlemsstaterna i samtliga fall ange ansvarig medlemsstat i Eurodac efter att ha slutfört förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat, inklusive i fall då ansvaret är en följd av att tidsfristerna för att skicka eller besvara framställningar om övertagande eller verkställa en överföring inte har iakttagits, liksom i fall där den medlemsstat där den första ansökan gjordes blir ansvarig eller det är omöjligt att verkställa överföringen till den medlemsstat som är primärt ansvarig på grund av en verklig risk för att sökanden kommer att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan som ett resultat av överföringen till den medlemsstaten och en annan medlemsstat därefter fastställs som ansvarig.
- (64) För att säkerställa ett snabbt fastställande av ansvarig medlemsstat bör tidsfristerna för att göra och besvara framställningar om övertagande, skicka aviseringar om återtagande samt lämna in och fatta beslut om överklaganden harmoniseras och förkortas, utan att det påverkar sökandenas grundläggande rättigheter.
- (65) Förvar av sökande bör följa den grundläggande principen att en person inte bör hållas i förvar enbart av det skälet att han eller hon ansöker om internationellt skydd. Förvar bör pågå så kort tid som möjligt och följa nödvändighets- och proportionalitetsprinciperna, och således tillåtas endast som en sista utväg. Förvar av sökande måste i synnerhet ske i enlighet med artikel 31 i Genèvekonventionen. De förfaranden som föreskrivs i denna förordning med avseende på personer som hålls i förvar bör, som en fråga av största vikt, tillämpas inom kortast möjliga tidsfrister. När det gäller de allmänna garantier som reglerar förvar samt villkoren för förvar bör medlemsstaterna i förekommande fall tillämpa bestämmelserna i direktiv (EU) 2024/1346 också på personer som hålls i förvar på grundval av denna förordning. Underåriga bör som regel inte hållas i förvar, och ansträngningar bör göras för att placera dem i boenden särskilt anpassade för underåriga. I undantagsfall skulle underåriga, som en sista utväg sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt, och efter att förvar har bedömts vara barnets bästa, kunna tas i förvar under de omständigheter som föreskrivs i direktiv (EU) 2024/1346.

- (66) Brister i eller sammanbrott av asylsystemen, som ett förhöjt tryck på systemen ofta kan förvärra eller bidra till, skulle kunna äventyra funktionen för det system som inrättas genom denna förordning, vilket skulle kunna medföra en risk för kränkning av sökandes rättigheter enligt unionens asylregelverk och stadgan samt andra internationella mänskliga rättigheter och flyktingars rättigheter.
- (67) Lojalt samarbete mellan medlemsstaterna är avgörande för att det gemensamma europeiska asylsystemet ska fungera väl. Ett sådant samarbete inbegriper en korrekt tillämpning av bland annat de förfaranderegler som fastställs i denna förordning, däribland ett införande och genomförande av alla lämpliga praktiska arrangemang som krävs för att se till att överföringar faktiskt genomförs.
- (68) Enligt kommissionens förordning (EG) nr 1560/2003⁽¹³⁾ får överföringar till den medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd verkställas på frivillig grund, i form av kontrollerad avresa eller med eskort. Medlemsstaterna bör främja frivillig överföring genom att ge den berörda personen tillräcklig information och bör säkerställa att kontrollerade avresor och överföringar med eskort genomförs på ett humant sätt, i full överensstämmelse med grundläggande rättigheter och mänsklig värdighet samt med hänsyn till barnets bästa och med största möjliga beaktande av utvecklingen när det gäller relevant rättspraxis, i synnerhet beträffande överföringar av humanitära skäl.
- (69) Förutsatt att det är nödvändigt för prövningen av en ansökan om internationellt skydd bör medlemsstaterna kunna utbyta specifik information som är relevant för detta ändamål utan samtycke från sökanden, om sådan information är nödvändig för att de behöriga myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten ska kunna fullgöra sina skyldigheter, i synnerhet de som följer av förordning (EU) 2024/1348.
- (70) För att säkerställa ett tydligt och effektivt omfördelningsförfarande bör särskilda regler fastställas för gynnade bidragande medlemsstater. Om ansvaret inte fastställs före omfördelningen bör omfördelningsmedlemsstaten bli ansvarig, utom i de fall där de familjerelaterade kriterierna är tillämpliga. De regler och skyddsåtgärder avseende överföringar vilka fastställs i denna förordning bör även när så är relevant tillämpas på överföringar i omfördelningssyfte. Sådana regler bör säkerställa att familjesammanhållning bevaras och att personer som kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten inte omfördelas.
- (71) När medlemsstater genomför omfördelning som ett solidaritetsbidrag bör ett lämpligt och proportionellt ekonomiskt stöd tillhandahållas från unionens budget. För att uppmuntra medlemsstaterna att prioritera omfördelning av ensamkommande barn bör ett högre incitamentsbidrag tillhandahållas med avseende på ensamkommande barn.
- (72) Det bör vara möjligt att mobilisera medlen från Asyl-, migrations- och integrationsfonden, som inrättades genom förordning (EU) 2021/1147, och andra relevanta unionsfonder (*fonderna*), för att ge stöd till medlemsstaternas insatser för att tillämpa den här förordningen, i enlighet med reglerna för användningen av fonderna och utan att det påverkar andra prioriteringar som stöds av fonderna. I detta sammanhang bör medlemsstaterna kunna utnyttja anslagen inom ramen för sina respektive program, inklusive de belopp som görs tillgängliga efter halvtidsöversynen. Det bör vara möjligt att göra ytterligare stöd inom ramen för tematiska delar tillgängligt, i synnerhet för de medlemsstater som kan behöva öka sin kapacitet vid de yttre gränserna eller som står under särskilt tryck eller har specifika behov i fråga om sina asyl- och mottagningssystem och sina yttre gränser.
- (73) Förordning (EU) 2021/1147 bör ändras för att garantera ett fullständigt bidrag från unionens budget till de totala stödberättigande utgifterna för solidaritetsåtgärder och för att införa specifika rapporteringskrav i fråga om dessa åtgärder, som en del av de befintliga rapporteringsskyldigheterna för genomförandet av fonderna.
- (74) Vid fastställandet av perioden för stödberättigande för utgifter för solidaritetsåtgärder bör behovet att genomföra solidaritetsåtgärder i tid beaktas. På grund av den solidaritetsrelaterade naturen av de finansiella överföringarna enligt denna förordning bör sådana överföringar dessutom användas fullt ut för att finansiera solidaritetsåtgärder.

⁽¹³⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 1560/2003 av den 2 september 2003 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 343/2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (EUT L 222, 5.9.2003, s. 3).

- (75) Tillämpningen av denna förordning kan underlättas och dess effektivitet ökas genom bilaterala överenskommelser mellan medlemsstaterna för att förbättra kommunikationen mellan behöriga myndigheter, förkorta tidsfristerna för förfaranden eller förenkla handläggningen av framställningar om övertagande eller aviseringar om återtagande, eller genom att fastställa formerna för överföringar samt för att verkställa dem effektivare.
- (76) Kontinuitet bör säkerställas mellan systemet för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt förordning (EU) nr 604/2013 och det system som inrättas genom den här förordningen. På samma sätt bör överensstämmelse säkerställas mellan denna förordning och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358⁽¹⁶⁾.
- (77) Ett eller flera nätverk av behöriga myndigheter i medlemsstaterna bör inrättas och främjas av asylbyrån för att förbättra det praktiska samarbetet och informationsutbytet i alla frågor som rör tillämpningen av denna förordning, däribland utarbetandet av praktiska verktyg och riktlinjer. Dessa nätverk bör försöka ha regelbundna möten för att skapa förtroende och en gemensam förståelse av utmaningarna i samband med genomförandet av denna förordning i medlemsstaterna.
- (78) Användningen av Eurodacsystemet, som inrättades genom förordning (EU) 2024/1358, bör underlätta tillämpningen av den här förordningen.
- (79) Användningen av informationssystemet för viseringar (VIS), som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008⁽¹⁷⁾, i synnerhet genomförandet av artiklarna 21 och 22 i den förordningen, bör underlätta tillämpningen av den här förordningen.
- (80) I fråga om behandlingen av personer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt internationella rättsliga instrument, inklusive relevant rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.
- (81) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁸⁾ är tillämplig på den behandling av personuppgifter som utförs av medlemsstaterna i enlighet med denna förordning. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna styrka att behandlingen utförs i enlighet med den förordningen och de bestämmelser i den här förordningen som preciserar dess krav. Åtgärderna bör i synnerhet säkerställa säkerheten för personuppgifter som behandlas enligt denna förordning, särskilt för att förhindra olaglig eller obehörig åtkomst, eller röjande, ändring eller förlust av personuppgifter som behandlas. Varje medlemsstats behöriga tillsynsmyndighet eller tillsynsmyndigheter bör övervaka lagligheten i de berörda myndigheternas behandling av personuppgifter, däribland översändandet till de myndigheter som är behöriga att utföra säkerhetskontroller. I synnerhet bör de registrerade utan oskäligt dröjsmål underrättas när en personuppgiftsincident sannolikt innebär en stor risk för deras fri- och rättigheter enligt förordning (EU) 2016/679.
- (82) Medlemsstaterna och unionens organ och byråer bör vid genomförandet av denna förordning vidta alla proportionella och nödvändiga åtgärder för att säkerställa att personuppgifter lagras på ett säkert sätt.
- (83) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas vissa genomförandebefogenheter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽¹⁹⁾, med undantag för kommissionens genomförandebeslut om fastställande av om
- ⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 samt rådets direktiv 2001/55/EG för identifiering av tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt, och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 samt om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).
- ⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet mellan medlemsstaterna av uppgifter om viseringar för kortare vistelse (VIS-förordningen) (EUT L 218, 13.8.2008, s. 60).
- ⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).
- ⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- en medlemsstat är utsatt för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck eller står inför en betydande migrationssituation.
- (84) I syfte att föreskriva kompletterande bestämmelser bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på identifiering av familjemedlemmar, syskon eller släktingar till ett ensamkommande barn, kriterierna för att fastställa förekomsten av erkända familjeband med avseende på ensamkommande barn, kriterierna för att bedöma en släktings förmåga att ta hand om det ensamkommande barnet, inklusive i de fall där det ensamkommande barnet har familjemedlemmar, syskon eller släktingar i fler än en medlemsstat, de faktorer som ska beaktas för att bedöma beroendeförhållandet som ska beaktas för att bedöma beroendeförhållandet, kriterierna för att fastställa förekomsten av erkända familjeband med avseende på personer i beroendeställning, kriterierna för att bedöma den berörda personens förmåga att ta hand om personen i beroendeställning samt de omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av en oförmåga att resa under en betydande tid, med full respekt för barnets bästa i enlighet med denna förordning. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽²⁰⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (85) Flera materiella ändringar ska göras i förordning (EU) nr 604/2013. Den förordningen bör av tydlighetsskäl upphävas.
- (86) En effektiv övervakning av genomförandet av denna förordning förutsätter att den utvärderas regelbundet.
- (87) Denna förordning respekterar de grundläggande rättigheterna och iakttar de principer som garanteras i unionsrätten och internationell rätt, inbegripet i stadgan. Förordningen syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den rätt till asyl som garanteras i artikel 18 i stadgan och för de rättigheter som erkänns i artiklarna 1, 4, 7, 24 och 47 i stadgan. Medlemsstaterna bör därför tillämpa denna förordning i enlighet med detta, med fullt iakttagande av dessa grundläggande rättigheter.
- (88) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att ange kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandssmedborgare eller en statslös person har registrerat i en medlemsstat och att inrätta en solidaritetsmekanism för att hjälpa medlemsstaterna att hantera situationer med migrationstryck, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av omfattningen och verkningarna, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (89) För att säkerställa ett konsekvent genomförande av denna förordning vid tidpunkten för dess tillämpning bör genomförandeplaner på unionsnivå och nationell nivå vilka identifierar brister och operativa åtgärder för varje medlemsstat utarbetas och genomföras.
- (90) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark. Eftersom delarna III, V och VII i denna förordning utgör ändringar i den mening som avses i artikel 3 i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Danmark om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i Danmark eller någon annan medlemsstat i Europeiska unionen, och om Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Dublinkonventionen⁽²¹⁾, ska Danmark meddela kommissionen sitt beslut om huruvida landet har för avsikt att genomföra ändringarna eller inte vid tidpunkten för antagandet av ändringarna eller inom 30 dagar därefter.
- (91) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.

⁽²⁰⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽²¹⁾ EUT L 66, 8.3.2006, s. 38.

- (92) När det gäller Island och Norge utgör delarna III, V och VII av denna förordning ny lagstiftning på ett område som omfattas av innehållet i bilagan till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Republiken Island och Konungariket Norge om kriterier och mekanismer för att fastställa vilken stat som skall ansvara för handläggningen av en asylansökan som görs i en medlemsstat eller i Island eller Norge ⁽²²⁾.
- (93) När det gäller Schweiz utgör delarna III, V och VII av denna förordning akter eller åtgärder som ändrar eller kompletterar bestämmelserna i artikel 1 i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om kriterier och mekanismer för att fastställa vilken stat som ska ansvara för handläggningen av en asylansökan som görs i en medlemsstat eller i Schweiz ⁽²³⁾.
- (94) När det gäller Liechtenstein utgör delarna III, V och VII i denna förordning akter eller åtgärder som ändrar eller kompletterar bestämmelserna i artikel 1 i avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om kriterier och mekanismer för att fastställa vilken stat som ska ansvara för handläggningen av en asylansökan som görs i en medlemsstat eller i Schweiz, vilken hänvisas till i artikel 3 i protokollet mellan Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om kriterier och mekanismer för att fastställa vilken stat som ska ansvara för handläggningen av en asylansökan som görs i en medlemsstat eller i Schweiz ⁽²⁴⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

DEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte

I enlighet med principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, enligt artikel 80 EUF-fördraget, och med målet att stärka det ömsesidiga förtroendet syftar denna förordning till att

- a) fastställa en gemensam ram för hantering av asyl och migration i unionen, och för det gemensamma europeiska asylsystemets funktion,
- b) inrätta en solidaritetsmekanism,
- c) ange kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

- 1. *tredjelandsmedborgare*: en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget och som inte heller är en person som åtnjuter fri rörlighet enligt unionsrätten enligt definitionen i artikel 2.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 ⁽²⁵⁾.
- 2. *statslös person*: en person som inte anses som medborgare av någon stat enligt tillämpningen av dess lagstiftning.
- 3. *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en begäran om skydd från en tredjelandsmedborgare eller en statslös person till en medlemsstat som kan förstås som en begäran om flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.

⁽²²⁾ EGT L 93, 3.4.2001, s. 40.

⁽²³⁾ EUT L 53, 27.2.2008, s. 5.

⁽²⁴⁾ EUT L 160, 18.6.2011, s. 39.

⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

4. *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett slutligt beslut ännu inte har fattats.
5. *prövning av en ansökan om internationellt skydd*: prövning av om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller prövning i sak av en sådan ansökan i enlighet med förordningarna (EU) 2024/1348 och (EU) 2024/1347; med undantag för förfaranden för att fastställa ansvarig medlemsstat i enlighet med denna förordning.
6. *återkallande av en ansökan om internationellt skydd*: antingen explicit eller implicit återkallande av en ansökan om internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1347.
7. *person som beviljats internationellt skydd*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har beviljats internationellt skydd enligt definitionen i artikel 3.4 i förordning (EU) 2024/1347.
8. *familjemedlem*: följande familjemedlemmar till den sökande, om dessa befinner sig på en medlemsstats territorium och under förutsättning att familjen existerade innan sökanden eller familjemedlemmen anlände till medlemsstaternas territorium:
 - a) Sökandens make eller maka eller sökandens ogifta partner i ett varaktigt förhållande, om lag eller praxis i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par som jämställda med gifta par i sin nationella rätt avseende tredjelandsmedborgare.
 - b) Ett underårigt barn till sådana par som avses i led a eller till sökanden, förutsatt att det barnet är ogift och oavsett om det barnet är fött inom eller utom äktenskapet eller adopterat enligt nationell rätt.
 - c) Om sökanden är underårig och ogift, fadern, modern eller en annan vuxen som ansvarar för sökanden enligt lag eller praxis i den medlemsstat där den vuxna befinner sig.
 - d) Om den person som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift, fadern, modern eller en annan vuxen som ansvarar för den personen enligt lag eller praxis i den medlemsstat där den person som beviljats internationellt skydd befinner sig.
9. *släkting*: sökandens vuxna faster, moster, farbror, morbror eller mor- eller farförälder som befinner sig på en medlemsstats territorium, oavsett om sökanden är född inom eller utom äktenskapet eller adopterad enligt nationell rätt.
10. *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.
11. *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge den underåriga inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som lämnas utan medföljande vuxen efter att han eller hon rest in på medlemsstaternas territorium.
12. *företrädare*: en person eller organisation som av behöriga organ utsetts att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfaranden som föreskrivs i denna förordning för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt.
13. *uppehållshandling*: ett tillstånd som utfärdas av myndigheterna i en medlemsstat och som berättigar en tredjelandsmedborgare eller en statslös person att vistas på dess territorium, inklusive de handlingar som styrker rätten att vistas på territoriet inom ramen för tillfälligt skydd eller i väntan på att den situation som förhindrar att ett avlägsnandebeslut verkställs ska upphöra, med undantag för viseringar och tillstånd för vistelse som utfärdas under den tid som krävs för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt denna förordning eller under prövningen av en ansökan om internationellt skydd eller en ansökan om uppehållstillstånd.
14. *visering*: tillstånd som utfärdas eller beslut som fattas av en medlemsstat och som krävs för transitering genom eller inresa för en planerad vistelse i den medlemsstaten eller flera medlemsstater, inbegripet
 - a) ett tillstånd eller beslut som utfärdas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt och som krävs för inresa för en planerad vistelse i den medlemsstaten på mer än 90 dagar,

- b) ett tillstånd eller beslut som utfärdas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt och som krävs för inresa för transitering genom eller en planerad vistelse i den medlemsstaten som inte varar längre än 90 dagar under en 180-dagarsperiod,
- c) ett tillstånd eller beslut som är giltigt för transitering genom de internationella transitområdena på en eller flera av medlemsstaternas flygplatser.
15. *examensbevis eller kvalifikation*: ett examensbevis eller en kvalifikation som erhålls och styrks i en medlemsstat efter minst ett läsår av studier på en medlemsstats territorium inom ett erkänt statligt eller regionalt utbildnings- eller yrkesutbildningsprogram som motsvarar minst nivå 2 i den internationella standarden för utbildningsklassificering och som anordnas av en utbildningsanstalt enligt den medlemsstatens lagar och andra författningar, med undantag för utbildning online och andra former av distansundervisning.
16. *utbildningsanstalt*: en offentlig eller privat utbildnings- eller yrkesutbildningsanstalt som är etablerad i och erkänd av en medlemsstat i enlighet med dess nationella rätt eller administrativ praxis på grundval av transparenta kriterier.
17. *avvikande*: handling genom vilken en berörd person inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, till exempel genom att
- a) lämna en medlemsstats territorium utan tillstånd från de behöriga myndigheterna av skäl som inte ligger utanför personens kontroll,
- b) inte anmäla frånvaro från en viss förläggning eller från anvisat vistelseområde om en medlemsstat kräver en sådan anmälan, eller
- c) inte infinna sig hos de behöriga myndigheterna om myndigheterna i fråga kräver detta.
18. *risk för avvikande*: förekomsten av specifika skäl och omständigheter i ett enskilt fall, grundade på objektiva kriterier fastställda i nationell rätt, vilka ger anledning att anta att en berörd person som är föremål för förfaranden som fastställs i denna förordning kan komma att avvika.
19. *gynnad medlemsstat*: en medlemsstat som gynnas av solidaritetsbidrag enligt del IV i denna förordning.
20. *bidragande medlemsstat*: en medlemsstat som lämnar eller är skyldig att lämna solidaritetsbidrag till en gynnad medlemsstat enligt del IV i denna förordning.
21. *överföring*: genomförande av ett beslut som fattats enligt artikel 42.
22. *omfördelning*: överföring av en sökande eller en person som beviljats internationellt skydd från en gynnad medlemsstats territorium till en bidragande medlemsstats territorium.
23. *sök- och räddningsinsatser*: sök- och räddningsinsatser i den mening som avses i 1979 års internationella sjöräddningskonvention, som antogs i Hamburg den 27 april 1979.
24. *migrationstryck*: en situation som uppstår till följd av att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer anländer landvägen, sjövägen eller luftvägen, eller lämnar in ansökningar, i en sådan omfattning att det ger upphov till oproportionerliga skyldigheter för en medlemsstat, med beaktande av den övergripande situationen i unionen, även för ett väl förberett asyl-, mottagnings- och migrationssystem, och kräver omedelbara åtgärder, i synnerhet solidaritetsbidrag enligt del IV i denna förordning: med beaktande av särdragen för en medlemsstats geografiska läge omfattar migrationstryck situationer med ett stort antal anländande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer eller med en risk för sådana ankomster även när sådana ankomster beror på återkommande landsättningar efter sök- och räddningsinsatser eller på tredjelandsmedborgares eller statslösa personers oömlätna förflyttningar mellan medlemsstaterna.
25. *betydande migrationssituation*: en situation som skiljer sig från migrationstryck och där den kumulativa effekten av tredjelandsmedborgares eller statslösa personers aktuella och tidigare årliga ankomster leder till att ett väl förberett asyl-, mottagnings- och migrationssystem når gränsen för sin kapacitet.

26. *mottagningsvillkor*: mottagningsvillkor enligt definitionen i artikel 2.6 i direktiv (EU) 2024/1346.

27. *person som beviljats inresa*: en person vars inresa och vistelse har godtagits av en medlemsstat enligt förordning (EU) 2024/1350 eller enligt ett nationellt vidarebosättningsprogram utanför ramen för den förordningen.

28. *EU-solidaritetssamordnare*: den person som utses av kommissionen och ges mandat enligt artikel 15 i denna förordning.

DEL II

GEMENSAM RAM FÖR ASYL- OCH MIGRATIONSHANTERING

KAPITEL I

Den övergripande strategin

Artikel 3

Övergripande strategi för asyl- och migrationshantering

1. De gemensamma åtgärder som unionen och medlemsstaterna vidtar på området asyl- och migrationshantering, inom ramen för sina respektive befogenheter, ska bygga på principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning enligt artikel 80 i EUF-fördraget på grundval av en övergripande strategi, vägledas av principen om integrerad politikutformning, i överensstämmelse med internationell rätt och unionsrätten, inbegripet grundläggande rättigheter.

Med det övergripande syftet att effektivt hantera asyl och migration inom ramen för tillämplig unionsrätt, ska målen för dessa åtgärder vara

- a) att säkerställa konsekvens i politiken för asyl- och migrationshantering vid hanteringen av migrationsströmmar till unionen, och
- b) att hantera relevanta migrationsrutter och otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna.

2. Kommissionen, rådet och medlemsstaterna ska säkerställa ett konsekvent genomförande av politiken för asyl- och migrationshantering, i fråga om både de interna och de externa komponenterna i denna politik, i samråd med de institutioner, organ och byråer som ansvarar för den externa politiken.

Artikel 4

Interna komponenter i den övergripande strategin

För att uppnå de mål som anges i artikel 3 i denna förordning ska de interna komponenterna i den övergripande strategin bestå av följande delar:

- a) Nära samarbete och ömsesidigt partnerskap mellan unionens institutioner, organ och byråer, medlemsstaterna och internationella organisationer.
- b) Effektiv förvaltning av medlemsstaternas yttre gränser, på grundval av den europeiska integrerade gränsförvaltningen enligt artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 ⁽²⁶⁾.
- c) Full respekt för de skyldigheter som fastställs i internationell rätt och unionsrätt när det gäller personer som räddas till sjöss.

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 av den 13 november 2019 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 (EUT L 295, 14.11.2019, s. 1).

- d) Snabb och effektiv tillgång till rättvisa och effektiva förfaranden för internationellt skydd på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid medlemsstaternas yttre gränser, på deras territorialvatten och i deras transitområden, och erkännande av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som flyktingar eller som personer som beviljats subsidiärt skydd, i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 och förordning (EU) 2024/1347.
- e) Fastställande av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd.
- f) Effektiva åtgärder för att minska incitamenten till, och förhindra, tredjelandsmedborgares och statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna.
- g) Sökandes tillgång till adekvata mottagningsvillkor i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346.
- h) Effektiv hantering av återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG ⁽²⁷⁾.
- i) Effektiva åtgärder för att ge incitament och stöd till integration av personer som beviljats internationellt skydd i medlemsstaterna.
- j) Åtgärder som syftar till att bekämpa exploatering och minska förekomsten av olaglig anställning i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG ⁽²⁸⁾.
- k) I tillämpliga fall, utstationering och användning av de operativa verktyg som inrättats på unionsnivå, inbegripet Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*), och de informationssystem på unionsnivå som drivs av Europeiska unionens byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (eu-Lisa).

Artikel 5

Externa komponenter i den övergripande strategin

För att uppnå de mål som anges i artikel 3 ska unionen och medlemsstaterna, inom ramen för sina respektive befogenheter, främja och bygga skräddarsydda och ömsesidigt fördelaktiga partnerskap, i full överensstämmelse med internationell rätt och unionsrätten och på grundval av full respekt för de mänskliga rättigheterna, och främja ett nära samarbete med relevanta tredjeländer på bilateral, regional, multilateral och internationell nivå, bland annat för att

- a) främja laglig migration och lagliga vägar för tredjelandsmedborgare i behov av internationellt skydd och för personer som på annat sätt beviljats inresa för att vistas lagligt i medlemsstaterna,
- b) stödja partner som tar emot ett stort antal migranter och flyktingar i behov av skydd och stärka deras operativa kapacitet inom migrations- och asylhantering samt gränsförvaltning med full respekt för de mänskliga rättigheterna,
- c) förebygga irreguljär migration och bekämpa smuggling av migranter och människohandel, bland annat minska den utsatthet som detta ger upphov till, samtidigt som rätten att ansöka om internationellt skydd säkerställs,
- d) angripa de bakomliggande orsakerna till och drivkrafterna bakom irreguljär migration och tvångsförflyttningar,
- e) bidra till effektivare återvändanden, återtaganden och återanpassningar,
- f) säkerställa ett fullständigt genomförande av den gemensamma viseringspolitiken.

⁽²⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

⁽²⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009 om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt (EUT L 168, 30.6.2009, s. 24).

Artikel 6

Principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning

1. När unionen och medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter enligt denna förordning ska de iakta principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning enligt artikel 80 i EUF-fördraget och beakta det gemensamma intresset av att unionens politik för asyl- och migrationshantering fungerar effektivt.
2. När medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter enligt denna förordning ska de ha ett nära samarbete och
 - a) inrätta och upprätthålla nationella asyl- och migrationshanteringssystem som ger effektiv tillgång till internationella skyddsförfaranden, bevilja internationellt skydd till sökande som behöver det och säkerställa ett effektivt och värdigt återvändande för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i landet, i enlighet med direktiv 2008/115/EG, samt tillhandahålla och investera i ett adekvat mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd, i enlighet med direktiv (EU) 2024/1346,
 - b) säkerställa tilldelning av nödvändiga resurser och tillräckligt med kompetent personal och, när medlemsstaterna anser att så är nödvändigt eller om tillämpligt, begära stöd från unionens relevanta organ och byråer för detta ändamål,
 - c) vidta alla åtgärder som är nödvändiga och proportionella, i full överensstämmelse med grundläggande rättigheter, för att förhindra och minska den irreguljära migrationen till medlemsstaternas territorier, även för att förebygga och bekämpa smuggling av migranter och människohandel och skydda rättigheterna för migranter som smugglats och personer som utsatts för människohandel,
 - d) korrekt och skyndsamt tillämpa reglerna om fastställande av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd och vid behov verkställa överföringen till den ansvariga medlemsstaten enligt del III kapitlen I–VI och del IV kapitel I,
 - e) ge övriga medlemsstater effektivt stöd i form av solidaritetsbidrag på grundval av de behov som anges i del II eller del IV,
 - f) vidta effektiva åtgärder för att minska incitamenten till och förhindra tredjelandsmedborgares och statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna.
3. För att hjälpa medlemsstaterna att fullgöra sina skyldigheter ska EU:s permanenta verktygslåda för migrationsstöd åtminstone inbegripa följande:
 - a) Operativt och tekniskt stöd från berörda unionsorgan och unionsbyråer i enlighet med deras mandat, framför allt asylbyrån i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 ⁽²⁹⁾, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i enlighet med förordning (EU) 2019/1896 och Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 ⁽³⁰⁾.
 - b) Stöd som tillhandahålls från unionsfonderna för genomförandet av den gemensamma ram som fastställs i denna del i enlighet med förordning (EU) 2021/1147 och, när så är lämpligt, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148 ⁽³¹⁾.
 - c) Undantag i unionens regelverk som ger medlemsstaterna de verktyg som krävs för att hantera särskilda migrationsutmaningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1359, (EU) 2024/1348 och (EU) 2024/1349 ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

⁽³⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (EUT L 135, 24.5.2016, s. 53).

⁽³¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148 av den 7 juli 2021 om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 251, 15.7.2021, s. 48).

⁽³²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148 (EUT L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj>).

- d) Aktivering av unionens civilskyddsmekanism i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/836 ⁽¹³⁾.
- e) Åtgärder för att underlätta återvändande och återanpassning, bland annat genom samarbete med tredjeländer, och i full överensstämmelse med grundläggande rättigheter.
- f) Förstärkta åtgärder och sektorsövergripande verksamhet inom ramen för migrationens yttre dimension.
- g) Förstärkt diplomatisk och politisk utåtriktad verksamhet.
- h) Samordnade kommunikationsstrategier.
- i) Stöd till en effektiv, människorättsbaserad migrationspolitik i tredjeländer.
- j) Främjande av laglig migration och en välhanterad rörlighet, också genom stärkande av bilaterala, regionala och internationella partnerskap om migration, tvångsförflyttning, lagliga vägar och partnerskap för rörlighet.

Artikel 7

Strategiskt tillvägagångssätt för asyl- och migrationshantering på nationell nivå

1. Medlemsstaterna ska ha nationella strategier som fastställer ett strategiskt tillvägagångssätt för att säkerställa att de har tillräcklig kapacitet att effektivt genomföra sina asyl- och migrationshanteringssystem, i full överensstämmelse med sina skyldigheter enligt unionsrätten och internationell rätt, med beaktande av deras specifika situation, särskilt deras geografiska läge.

När medlemsstaterna fastställer sina nationella strategier får de samråda med kommissionen och relevanta unionsorgan och unionsbyråer, särskilt asylbyrån, samt lokala och regionala myndigheter, beroende på vad som är lämpligt och i enlighet med nationell rätt. Dessa strategier ska åtminstone inbegripa följande:

- a) Förebyggande åtgärder för att minska risken för migrationstryck samt beredskapsplanering, med beaktande av beredskapsplaneringen enligt förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303 och direktiv (EU) 2024/1346 samt de rapporter från kommissionen som upprättats enligt rekommendation (EU) 2020/1366.
- b) Information om hur de principer som anges i denna del genomförs av medlemsstaterna och hur de rättsliga skyldigheter som följer därav fullgörs på nationell nivå.
- c) Information om hur resultaten av den övervakning som utförts av asylbyrån och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, och den utvärdering som genomförts i enlighet med förordning (EU) 2022/922 samt av den övervakning som genomförts i enlighet med artikel 10 i förordning (EU) 2024/1356 har beaktats.
- 2. De nationella strategierna ska beakta andra relevanta strategier och befintliga stödåtgärder, i synnerhet stödåtgärder enligt förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/2303, och vara förenliga med och komplettera de nationella strategier för europeisk integrerad gränsförvaltning som fastställts i enlighet med artikel 8.6 i förordning (EU) 2019/1896.
- 3. Medlemsstaterna ska översända sina nationella strategier för asyl- och migrationshantering till kommissionen sex månader före antagandet av den strategi som avses i artikel 8.
- 4. Ekonomiskt och operativt stöd från unionen för genomförandet av skyldigheterna, inbegripet operativt stöd från unionens organ och byråer, ska tillhandahållas i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896, (EU) 2021/1147, (EU) 2021/2303 och, när så är lämpligt, (EU) 2021/1148.
- 5. Kommissionen ska övervaka och lämna information om migrationssituationen genom regelbundna rapporter på grundval av uppgifter och information som tillhandahålls av Europeiska utrikestjänsten, asylbyrån, Europeiska gräns- och

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/836 av den 20 maj 2021 om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen (EUT L 185, 26.5.2021, s. 1).

kustbevakningsbyrån, Europol och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, samt särskilt den information som samlats in enligt rekommendation (EU) 2020/1366 och inom ramen för EU-nätverket för beredskap och krishantering på migrationsområdet och vid behov information som medlemsstaterna tillhandahåller.

6. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa en mall som medlemsstaterna ska använda för att säkerställa att deras nationella strategier är jämförbara i fråga om specifika centrala delar, såsom beredskapsplanering. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 8

En långsiktig europeisk asyl- och migrationshanteringsstrategi

1. Kommissionen ska, efter samråd med medlemsstaterna, med beaktande av relevanta rapporter och analyser från unionens organ och byråer och med utgångspunkt i de nationella strategier som avses i artikel 7, utarbeta en femårig europeisk asyl- och migrationshanteringsstrategi (strategin) som fastställer det strategiska tillvägagångssättet för att säkerställa ett konsekvent genomförande av de nationella strategierna. Kommissionen ska överlämna strategin till Europaparlamentet och rådet. Strategin ska inte vara juridiskt bindande.

2. Den första strategin ska antas senast den 12 december 2025 och därefter vart femte år.

3. Strategin ska omfatta de komponenter som anges i artiklarna 4 och 5, ge rättspraxis från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna en framträdande roll och även beakta följande:

- a) Genomförandet av medlemsstaternas nationella asyl- och migrationshanteringsstrategier enligt artikel 7 och deras överensstämmelse med unionsrätten och internationell rätt.
- b) Relevant information som samlats in av kommissionen enligt rekommendation (EU) 2020/1366.
- c) Information som inhämtats av kommissionen och asylbyrån om genomförandet av unionens asylregelverk.
- d) Information som samlats in från Europeiska utrikestjänsten och relevanta unionsorgan och unionsbyråer, i synnerhet rapporter från asylbyrån, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.
- e) Annan relevant information, inbegripet från medlemsstater, tillsynsmyndigheter, internationella organisationer och andra relevanta organ, byråer eller organisationer.

KAPITEL II

Den årliga cykeln för migrationshantering

Artikel 9

Den årliga europeiska asyl- och migrationsrapporten

1. Kommissionen ska årligen anta en europeisk årlig asyl- och migrationsrapport med en bedömning av asyl-, mottagnings- och migrationsituationen under den föregående tolv månadersperioden och eventuell utveckling, och med en strategisk lägesbild av migrations- och asylområdet som också fungerar som ett verktyg för tidig varning och medvetenhet för unionen (rapporten).

2. Rapporten ska baseras på relevanta kvantitativa och kvalitativa uppgifter och information från medlemsstaterna, Europeiska utrikestjänsten, asylbyrån, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, Europol och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter. Den får också beakta information från andra relevanta organ, byråer eller organisationer.

3. Rapporten ska innehålla följande:

- a) En bedömning av den övergripande situationen som omfattar alla migrationsrutter till unionen och i samtliga medlemsstater, i synnerhet

- i) antalet ansökningar om internationellt skydd och sökandenas medborgarskap,
 - ii) antalet identifierade ensamkommande barn och, i förekommande fall, personer med särskilda behov i fråga om mottagande eller handläggning,
 - iii) antalet tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats internationellt skydd, i enlighet med förordning (EU) 2024/1347,
 - iv) antalet asylbeslut i första instans och slutliga asylbeslut,
 - v) medlemsstaternas mottagningskapacitet,
 - vi) antalet tredjelandsmedborgare som har påträffats av medlemsstaternas myndigheter och som inte uppfyller, eller inte längre uppfyller, villkoren för inresa, vistelse eller bosättning i medlemsstaten, inklusive personer som överskridit den tillåtna vistelsen enligt definitionen i artikel 3.1.19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 ⁽¹⁴⁾,
 - vii) antalet beslut om återvändande som medlemsstaterna utfärdat och antalet tredjelandsmedborgare som lämnat medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återvändande som uppfyller kraven i direktiv 2008/115/EG,
 - viii) antalet tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som medlemsstaterna beviljat inresa genom unionsprogram och nationella program för vidarebosättning eller inresa av humanitära skäl,
 - ix) antalet tredjelandsmedborgare som är föremål för det gränsförfarande som föreskrivs i förordning (EU) 2024/1348 och (EU) 2024/1349 samt deras medborgarskap,
 - x) antalet inkommande och utgående framställningar om övertagande och aviseringar om återtagande i enlighet med artiklarna 39 och 41,
 - xi) antalet beslut om överföring och antalet beslut om överföring som verkställts i enlighet med denna förordning,
 - xii) antalet tredjelandsmedborgare som landsatts efter sök- och räddningsinsatser, deras medborgarskap och antalet ansökningar om internationellt skydd som dessa tredjelandsmedborgare har lämnat in,
 - xiii) de medlemsstater som varit med om återkommande ankomster sjövägen, särskilt genom landsättning efter insatser vid sök- och räddningsinsatser,
 - xiv) antalet tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som nekats inresa i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2016/399,
 - xv) antalet tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som åtnjuter tillfälligt skydd i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG ⁽¹⁵⁾,
 - xvi) antalet personer som omhändertagits i samband med att de passerat en yttre land-, sjö- eller luftgräns på ett irreguljärt sätt och, förutsatt att det finns tillgängliga och verifierbara uppgifter, antalet försök till irreguljära gränspassager,
 - xvii) det stöd som unionens organ och byråer ger medlemsstaterna.
- b) En prognos för det kommande året, inklusive antalet personer som förväntas anlända sjövägen, på grundval av den övergripande migrationssituationen under det föregående året och med hänsyn tagen till den rådande situationen, samtidigt som det tidigare trycket också tas med i beräkningen.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utresesuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011 (EUT L 327, 9.12.2017, s. 20).

⁽¹⁵⁾ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

- c) Information om beredskapsnivån i unionen och i medlemsstaterna och de möjliga effekterna av de förväntade situationerna.
- d) Information om medlemsstaternas kapacitet, särskilt i fråga om mottagningskapacitet.
- e) Resultatet av den övervakning som utförts av asylbyrån och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, av den utvärdering som genomförts i enlighet med förordning (EU) 2022/922 samt av den övervakning som genomförts i enlighet med artikel 10 i förordning (EU) 2024/1356 och som avses i artikel 7.1 andra stycket c i den här förordningen.
- f) En bedömning av om solidaritetsåtgärder och åtgärder inom ramen för EU:s permanenta verktygslåda för migrationsstöd behövs för att stödja den eller de berörda medlemsstaterna.
- 4. Kommissionen ska anta rapporten senast den 15 oktober varje år och överlämna den till Europaparlamentet och rådet.
- 5. Rapporten ska ligga till grund för beslut på unionsnivå om de åtgärder som behövs för att hantera migrationssituationer.
- 6. Den första rapporten ska upprättas senast den 15 oktober 2025.
- 7. Med avseende på rapporten ska medlemsstaterna, asylbyrån, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, Europol och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter tillhandahålla den information som avses i artikel 10 senast den 1 juni varje år.
- 8. Kommissionen ska sammankalla ett möte i EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration under första halvan av juli varje år för att lägga fram en inledande bedömning av situationen och utbyta information med mekanismens medlemmar. Sammansättningen och arbetssättet för EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration ska vara den som fastställs i rekommendation (EU) 2020/1366 i dess ursprungliga lydelse.
- 9. Medlemsstaterna och de berörda unionsorganen och unionsbyråerna ska förse kommissionen med uppdaterad information senast den 1 september varje år.
- 10. Kommissionen ska sammankalla ett möte i EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration senast den 30 september varje år för att lägga fram en konsoliderad bedömning av situationen. Sammansättningen och arbetssättet för EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration ska vara den som fastställs i rekommendation (EU) 2020/1366 i dess ursprungliga lydelse.

Artikel 10

Information för att bedöma den övergripande migrationssituationen, migrationstrycket och risken för migrationstryck eller en betydande migrationssituation

- 1. När kommissionen bedömer den övergripande migrationssituationen eller om en medlemsstat är utsatt för migrationstryck eller risk för migrationstryck eller ställs inför en betydande migrationssituation, ska den använda den rapport som avses i artikel 9 och beakta eventuell ytterligare information enligt artikel 9.3 a.
- 2. Kommissionen ska även beakta följande:
 - a) Den information som läggs fram av den berörda medlemsstaten, inbegripet en uppskattning av dess behov och kapacitet, dess beredskapsåtgärder och all ytterligare relevant information som tillhandahålls i den nationella strategi som avses i artikel 7.
 - b) Nivån av samarbete om migration och på området återvändande och återtagande, inbegripet genom att beakta den årliga rapporten i enlighet med artikel 25a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009⁽⁹⁾, med ursprungs- och transitredjeländer, första asylländer och säkra tredjeländer enligt definitionen i förordning (EU) 2024/1348.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex) (EUT L 243, 15.9.2009, s. 1).

- c) Den geopolitiska situationen i relevanta tredjeländer samt de bakomliggande orsakerna till migration och eventuella situationer med instrumentalisering av migranter och eventuell utveckling på området irreguljära inresor via medlemsstaternas yttre gränser som kan påverka migrationsrörelserna.
 - d) De relevanta rekommendationer som föreskrivs i artikel 20 i förordning (EU) 2022/922, artikel 15 i förordning (EU) 2021/2303 och artikel 32.7 i förordning (EU) 2019/1896.
 - e) Information som samlats in enligt rekommendation (EU) 2020/1366.
 - f) Rapporterna om integrerad situationsmedvetenhet och analys enligt rådets genomförandebeslut (EU) 2018/1993⁽⁷⁾, förutsatt att den integrerade politiska krishanteringen har aktiverats, eller den rapport om situationsmedvetenhet och analys på migrationsområdet som upprättas under den första fasen i EU-mekanismen för beredskap och hantering av kriser med anknytning till migration, när den integrerade politiska krishanteringen inte har aktiverats.
 - g) Information från rapporteringen om viseringsliberalisering och dialoger med tredjeländer.
 - h) Kvartalsrapporter om migration och andra rapporter från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.
 - i) Det stöd som unionens organ och byråer ger medlemsstaterna.
 - j) Relevanta delar av rapporten om sårbarhetsbedömningen enligt artikel 32 i förordning (EU) 2019/1896.
 - k) Omfattningen av och trenderna för tredjelandsmedborgares eller statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna på grundval av tillgänglig information från berörda unionsorgan och unionsbyråer och dataanalyser från relevanta informationssystem.
3. När kommissionen bedömer om en medlemsstat står inför en betydande migrationssituation ska den dessutom beakta den kumulativa effekten av de aktuella och tidigare årliga ankomsterna av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer.

Artikel 11

Kommissionens genomförandebeslut om fastställande av medlemsstater som är utsatta för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck eller står inför en betydande migrationssituation

1. Tillsammans med den rapport som avses i artikel 9 ska kommissionen anta ett genomförandebeslut som fastställer om en viss medlemsstat är utsatt för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck under det kommande året eller står inför en betydande migrationssituation.

För detta ändamål ska kommissionen samråda med de berörda medlemsstaterna. Kommissionen får fastställa en tidsfrist för sådana samråd.

2. Vid tillämpning av punkt 1 ska kommissionen använda den information som samlats in enligt artikel 10, med beaktande av alla delar av den rapport som avses i artikel 9, alla migrationsrutter, inbegripet särdragen hos landsättningarna efter sök- och räddningsinsatser som strukturell företeelse och tredjelandsmedborgares och statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna, samt det tidigare trycket på den berörda medlemsstaten och den rådande situationen.

3. Om en medlemsstat under de senaste 12 månaderna har varit med om omfattande ankomster på grund av återkommande landsättningar efter sök- och räddningsinsatser ska kommissionen anse att medlemsstaten är utsatt för migrationstryck, förutsatt att ankomsterna är så omfattande att de ger upphov till oproportionerliga skyldigheter även för de väl förberedda asyl-, mottagnings- och migrationssystemen i den berörda medlemsstaten.

4. Kommissionen ska anta sitt genomförandebeslut senast den 15 oktober varje år och överlämna det till Europaparlamentet och rådet.

⁽⁷⁾ Rådets genomförandebeslut (EU) 2018/1993 av den 11 december 2018 om EU-arrangemangen för integrerad politisk krishantering (EUT L 320, 17.12.2018, s. 28).

Artikel 12

Kommissionens förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen

1. Varje år ska kommissionen, på grundval av och tillsammans med den rapport som avses i artikel 9, lägga fram ett förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspool som är nödvändig för att hantera migrationssituationen under det kommande året på ett balanserat och effektivt sätt. Förslaget ska återspegla de beräknade årliga solidaritetsbehoven i de medlemsstater som är utsatta för migrationstryck.

2. Kommissionens förslag enligt punkt 1 ska fastställa det totala antalet nödvändiga omfördelningar årligen och de ekonomiska bidragen till den årliga solidaritetspoolen på unionsnivå, som åtminstone ska uppgå till

- a) 30 000 när det gäller omfördelningar,
- b) 600 miljoner EUR när det gäller de ekonomiska bidragen.

Kommissionens förslag enligt punkt 1 i denna artikel ska också fastställa preliminära årliga bidrag för varje medlemsstat med tillämpning av den referensnyckel som anges i artikel 66, i syfte att underlätta förarbetet för medlemsstatens utfästelser i fråga om solidaritetsbidrag (*utfästelseförarbetet*) enligt artikel 13.

3. När kommissionen fastställer nivån på det unionsomfattande ansvar som ska delas av alla medlemsstater och den därav följande solidaritetsnivån, ska den ta hänsyn till relevanta kvalitativa och kvantitativa kriterier, inklusive, för året i fråga, det totala antalet inresor, den genomsnittliga beviljandegraden och den genomsnittliga återvändandegraden. Kommissionen ska också beakta att de medlemsstater som kommer att bli gynnade av medlemsstater enligt artikel 58.1 inte är skyldiga att genomföra sina utfästa solidaritetsbidrag.

Kommissionen får fastställa ett högre antal omfördelningar och större ekonomiska bidrag än de som föreskrivs i punkt 2 i den här artikeln och får fastställa andra former av solidaritet i enlighet med artikel 56.2 c beroende på det behov av sådana åtgärder som uppstår till följd av de särskilda utmaningarna på migrationsområdet i den berörda medlemsstaten. För att upprätthålla likvärdigheten hos de olika typerna av solidaritetsåtgärder ska förhållandet mellan de värden som anges i punkt 2 a och b i den här artikeln bibehållas.

4. Trots vad som anges i punkt 2 i den här artikeln ska kommissionens förslag enligt punkt 1 i undantagsfall – om den information som medlemsstaterna och de relevanta unionsorganen och unionsbyråerna tillhandahållit enligt artikel 9.2, eller det samråd som kommissionen genomfört enligt artikel 11.1, inte tyder på ett behov av solidaritetsåtgärder för det kommande året – ta vederbörlig hänsyn till detta.

5. Om kommissionen i ett genomförandebeslut enligt artikel 11 har fastställt att en eller flera medlemsstater är utsatta för migrationstryck till följd av omfattande ankomster på grund av återkommande landsättningar efter sök- och räddningsinsatser, ska kommissionen, med beaktande av särdragen hos de berörda medlemsstaterna, ange den preliminära procentandel av den årliga solidaritetspoolen som ska göras tillgänglig för de medlemsstaterna.

6. Kommissionen ska anta det förslag som avses i punkt 1 i denna artikel senast den 15 oktober varje år och överlämna det till rådet. Kommissionen ska samtidigt överlämna förslaget till Europaparlamentet. Kommissionens förslag enligt punkt 1 i denna artikel ska inte offentliggöras förrän rådets genomförandeakt som avses i artikel 57 har antagits. Det ska placeras in på säkerhetsskyddsklassificeringsnivån *RESTREINT UE/EU RESTRICTED* och hanteras som sådant i enlighet med rådets beslut 2013/488/EU⁽¹⁹⁾.

Artikel 13

EU-högnivåforum för solidaritet

1. För att säkerställa ett effektivt genomförande av del IV i denna förordning ska ett EU-högnivåforum för solidaritet (*högnivåforumet*) inrättas, bestående av företrädare för medlemsstaterna och med den medlemsstat som innehar ordförandeskapet i rådet som ordförande. Medlemsstaterna ska företrädas på den ansvars- och beslutsnivå som är lämplig för att utföra de uppgifter som tilldelats högnivåforumet.

⁽¹⁹⁾ Rådets beslut 2013/488/EU av den 23 september 2013 om säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter (EUT L 274, 15.10.2013, s. 1).

Tredjeländer som har ingått ett avtal med unionen om kriterierna och mekanismerna för att fastställa vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som lämnas in i en medlemsstat eller det tredjelandet får, i syfte att bidra till solidaritet på ad hoc-basis, i förekommande fall bjudas in att delta i högnivåforumet.

2. Rådet ska sammankalla högnivåforumet inom 15 dagar efter antagandet av den rapport som avses i artikel 9, det beslut som avses i artikel 11 och kommissionens förslag enligt artikel 12.

3. Vid det möte som avses i punkt 2 ska högnivåforumet beakta den rapport som avses i artikel 9, det beslut som avses i artikel 11 och kommissionens förslag enligt artikel 12 och göra en bedömning av den övergripande situationen. Det ska också nå en slutsats om solidaritetsåtgärderna och den bidragsnivå som krävs enligt förfarandet i artikel 57 och, om det anses nödvändigt, om andra åtgärder på migrationsområdet när det gäller ansvar och beredskap och om migrationens yttre dimension. Under detta möte i högnivåforumet ska medlemsstaterna göra utfästelser om sina solidaritetsbidrag för inrättandet av den årliga solidaritetspoolen enligt artikel 57.

4. Om rådet, på initiativ av en medlemsstat eller på uppmaning av kommissionen, anser att solidaritetsbidragen till den årliga solidaritetspoolen är otillräckliga i förhållande till de fastställda behoven, inbegripet när betydande avdrag har beviljats i enlighet med artiklarna 61 och 62, eller om en eller flera medlemsstater som är utsatta för migrationstryck har större behov än väntat, eller den övergripande situationen kräver ytterligare solidaritetsstöd, ska rådet med enkel majoritet på nytt sammankalla högnivåforumet för att begära ytterligare solidaritetsbidrag från medlemsstaterna. Varje utfästelseförfarande ska följa det förfarande som anges i artikel 57.

Artikel 14

EU:s solidaritetsforum på teknisk nivå

1. För att säkerställa att del IV i denna förordning fungerar smidigt ska ett EU-solidaritetsforum på teknisk nivå (*forumet på teknisk nivå*) inrättas, och EU-solidaritetsamordnaren ska sammankalla och leda detta forum på kommissionens vägnar.

2. Forumet på teknisk nivå ska bestå av företrädare för de berörda myndigheterna i medlemsstaterna på en nivå som är tillräckligt hög för att de uppgifter som forumet tilldelas ska kunna utföras.

3. Tredjeländer som har ingått ett avtal med unionen om kriterierna och mekanismerna för att fastställa vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som lämnas in i en medlemsstat eller i det tredjelandet får, i syfte att bidra till solidaritet på ad hoc-basis, i förekommande fall bjudas in att delta i forumet på teknisk nivå.

4. Asylbyrån ska delta i forumet på teknisk nivå. Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter ska, när så är lämpligt och på inbjudan av EU-solidaritetsamordnaren, delta i forumet på teknisk nivå. FN-organ får, beroende på deras delaktighet i solidaritetsmekanismen, också bjudas in att delta.

5. Efter antagandet av rådets genomförandeakt enligt artikel 57 ska EU-solidaritetsamordnaren sammankalla ett första möte i forumet på teknisk nivå. Efter det första mötet ska forumet på teknisk nivå sammanträda regelbundet och så ofta som behövs, särskilt enligt artiklarna 58.3 och 59.6, för att operativt genomföra solidaritetsmekanismen mellan medlemsstaterna och tillgodose solidaritetsbehoven med de bidrag som fastställs.

Artikel 15

EU-solidaritetsamordnaren

1. Kommissionen ska utse en EU-solidaritetsamordnare, som på teknisk nivå ska samordna genomförandet av solidaritetsmekanismen i enlighet med del IV i denna förordning.

2. EU-solidaritetsamordnaren ska

a) stödja verksamheten för omfördelning från den gynnade medlemsstaten till den bidragande medlemsstaten,

- b) samordna och stödja kommunikationen mellan medlemsstaterna och de organ, byråer och enheter som deltar i genomförandet av solidaritetsmekanismen,
- c) ha en överblick över de gynnade medlemsstaternas behov och bidragen från de bidragande medlemsstaterna samt följa upp hur genomförandet av solidaritetsåtgärderna fortgår,
- d) regelbundet anordna möten mellan medlemsstaternas myndigheter för att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt operativt genomförande av den årliga solidaritetspoolen, i syfte att bidra till bästa möjliga samverkan och samarbete mellan medlemsstaterna,
- e) främja bästa praxis när det gäller genomförandet av solidaritetsmekanismen,
- f) sammankalla och leda forumet på teknisk nivå,
- g) utföra de uppgifter som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2024/1359.

3. Vid tillämpning av punkt 2 ska EU-solidaritetssamordnaren bistås av ett kontor och förses med de ekonomiska resurser och personalresurser som krävs för att effektivt kunna utföra sina uppgifter. EU-solidaritetssamordnaren ska ha ett nära samarbete med asylbyrån, inbegripet när det gäller de praktiska arrangemangen för omfördelning enligt denna förordning.

4. Den rapport som avses i artikel 9 ska redogöra för läget när det gäller solidaritetsmekanismens genomförande och sätt att fungera.

5. Medlemsstaterna ska förse EU-solidaritetssamordnaren med de uppgifter och den information som behövs för att EU-solidaritetssamordnaren ska kunna utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

DEL III

KRITERIER OCH MEKANISMER FÖR ATT FASTSTÄLLA ANSVARIG MEDLEMSSTAT

KAPITEL I

Allmänna principer och skyddsåtgärder

Artikel 16

Tillgång till förfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd

1. Medlemsstaterna ska pröva en ansökan om internationellt skydd som lämnas in av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person på någon av medlemsstaternas territorium, inklusive vid gränsen eller i transitområden. Ansökan ska prövas av en enda medlemsstat, som ska vara den ansvariga medlemsstaten på grundval av kriterierna i kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del III.

2. Utan att det påverkar bestämmelserna i del IV i denna förordning ska, om ingen medlemsstat kan fastställas som ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd på grundval av kriterierna i denna förordning, den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd först registrerades vara ansvarig för att pröva den.

3. Om det är omöjligt för en medlemsstat att överföra en sökande till den medlemsstat som ursprungligen utsetts som ansvarig på grund av att det finns välgrundade skäl att anta att sökanden, till följd av överföringen till den medlemsstaten, skulle utsättas för en verklig risk för kränkning av sina grundläggande rättigheter motsvarande omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, ska den fastställande medlemsstaten fortsätta att undersöka de kriterier som anges i kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del för att fastställa om en annan medlemsstat kan utses som ansvarig.

Om en medlemsstat inte kan verkställa överföringen enligt första stycket i denna punkt till en medlemsstat som utsetts på grundval av kriterierna i kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del eller till den medlemsstat där ansökan först registrerades, och inte kan fastställa om en annan medlemsstat kan utses som ansvarig, ska medlemsstaten själv bli den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd.

4. Om en säkerhetskontroll som föreskrivs i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1356 inte har genomförts enligt den förordningen ska den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd först registrerades undersöka om det finns rimliga skäl att anse att sökanden utgör ett hot mot den inre säkerheten så snart som möjligt efter det att ansökan registrerats, innan den tillämpar kriterierna för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del.

Om en säkerhetskontroll som föreskrivs i artikel 15 i förordning (EU) 2024/1356 har genomförts, men den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd först registrerades har berättigade skäl att undersöka om det finns rimliga skäl att anse att sökanden utgör ett hot mot den inre säkerheten, ska den medlemsstaten genomföra undersökningen så snart som möjligt efter det att ansökan registrerats, innan den tillämpar kriterierna för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del.

Om den säkerhetskontroll som genomförs i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) 2024/1356 eller i enlighet med första och andra styckena i denna punkt visar att det finns rimliga skäl att anse att sökanden utgör ett hot mot den inre säkerheten, ska den medlemsstat som genomför säkerhetskontrollen vara ansvarig medlemsstat och artikel 39 i denna förordning ska inte tillämpas.

5. Varje medlemsstat ska behålla rätten att skicka en sökande till ett säkert tredjeland, i enlighet med de regler och skyddsåtgärder som fastställs i förordning (EU) 2024/1348.

Artikel 17

Sökandens skyldigheter och samarbete med de behöriga myndigheterna

1. En ansökan om internationellt skydd ska göras och registreras i den första inresemedlemsstaten.

2. När en tredjelandsmedborgare eller en statslös person innehar en giltig uppehållshandling eller en giltig visering ska ansökan om internationellt skydd, genom undantag från punkt 1, göras och registreras i den medlemsstat som utfärdade uppehållshandlingen eller viseringen.

När en tredjelandsmedborgare eller en statslös person innehar en uppehållshandling eller en visering som har löpt ut, ogiltigförklarats, återkallats eller återtagits ska ansökan om internationellt skydd göras och registreras i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

3. Sökanden ska samarbeta fullt ut med medlemsstaternas behöriga myndigheter vid insamlingen av biometrisk data uppgifter i enlighet med förordning (EU) 2024/1358 och i frågor som omfattas av den här förordningen, i synnerhet genom att så snart som möjligt och senast vid den intervju som avses i artikel 22 i den här förordningen lämna in och lägga fram alla uppgifter och all information som han eller hon har tillgång till och som är relevanta för att fastställa ansvarig medlemsstat, inbegripet genom att lämna in sina identitetshandlingar om han eller hon innehar sådana handlingar. Om sökanden vid tidpunkten för intervjun inte är i stånd att lägga fram bevis som styrker de uppgifter och den information som lämnats, eller att fylla i den mall som avses i artikel 22.1 i den här förordningen, ska den behöriga myndigheten fastställa en skälig tidsfrist för att lämna in sådana bevis, med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, inom den period som avses i artikel 39.1 i den här förordningen.

4. Sökanden ska vara skyldig att befinna sig i

a) den medlemsstat som avses i punkterna 1 och 2 i avvaktan på fastställandet av ansvarig medlemsstat och, i tillämpliga fall, genomförandet av överföringsförfarandet,

b) den ansvariga medlemsstaten,

c) omfördelningsmedlemsstaten efter en överföring enligt artikel 67.11.

5. När ett beslut om överföring delges sökanden i enlighet med artiklarna 42.2 och 67.10 ska sökanden samarbeta med de behöriga myndigheterna och rätta sig efter det beslutet.

Artikel 18

Konsekvenser vid bristande efterlevnad

1. Förutsatt att sökanden har underrättats om sina skyldigheter och konsekvenserna av bristande efterlevnad av dessa i enlighet med artikel 11.1 b i förordning (EU) 2024/1356 eller artiklarna 5.1 och 21 (EU) 2024/1346 ska sökanden inte ha rätt till de mottagningsvillkor som anges i artiklarna 17–20 i det direktivet i någon annan medlemsstat än den där han eller hon är skyldig att befinna sig enligt artikel 17.4 i den här förordningen från den tidpunkt då han eller hon har delgetts ett beslut om överföring till den ansvariga medlemsstaten.

Första stycket ska inte påverka behovet att säkerställa en levnadsstandard som stämmer överens med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella förpliktelser.

2. Uppgifter och information som är relevanta för att fastställa ansvarig medlemsstat och som lämnats in efter utgången av tidsfristen ska beaktas endast om de ger bevis som är avgörande för en korrekt tillämpning av denna förordning, särskilt när det gäller ensamkommande barn och familjeåterförening.

3. Punkt 1 ska inte tillämpas om sökanden inte befinner sig i den medlemsstat där han eller hon är skyldig att befinna sig och de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där sökanden befinner sig har rimliga skäl att anta att sökanden kan ha utsatts för något av de brott som avses i artiklarna 2 och 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU ⁽⁹⁾.

4. Medlemsstaterna ska vid tillämpningen av denna artikel beakta sökandens individuella omständigheter, inbegripet en verklig risk för kränkningar av grundläggande rättigheter i den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig. Alla åtgärder som medlemsstaterna vidtar ska vara proportionella.

Artikel 19

Rätten till information

1. Så snart som möjligt och i alla händelser senast den dag då en ansökan om internationellt skydd registreras i en medlemsstat ska den behöriga myndigheten i den medlemsstaten förse sökanden med information om tillämpningen av denna förordning, om hans eller hennes rättigheter enligt denna förordning och om skyldigheterna enligt artikel 17 samt om konsekvenserna vid bristande efterlevnad enligt artikel 18. Denna information ska särskilt inbegripa information om

- a) syftena med denna förordning,
- b) det samarbete med behöriga myndigheter som förväntas av sökanden och som anges i artikel 17,
- c) det förhållande att rätten att ansöka om internationellt skydd inte ger sökanden rätt att välja vare sig vilken medlemsstat som ska ansvara för att pröva ansökan om internationellt skydd eller vilken medlemsstat som är omfördelningsmedlemsstat,
- d) konsekvenserna av att göra en ny ansökan i en annan medlemsstat samt konsekvenserna av att lämna den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig enligt artikel 17.4, och i synnerhet att sökanden endast har rätt till de mottagningsvillkor som anges i artikel 18.1,
- e) kriterierna och förfarandet för fastställande av ansvarig medlemsstat, rangordningen av dessa kriterier i de olika stegen i förfarandet samt förfarandets längd,
- f) bestämmelserna om familjeåterförening och, i detta avseende, den tillämpliga definitionen av familjemedlemmar och släktingar, rätten att begära och motta den mall som avses i artikel 22.1, inbegripet information om personer och enheter som kan bistå med att fylla i mallen, samt information om nationella, internationella eller andra relevanta organisationer som kan underlätta identifiering och spårning av familjemedlemmar,

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF (EUT L 101, 15.4.2011, s. 1).

- g) rätten till och syftet med den personliga intervjun enligt artikel 22, förfarandet för och skyldigheten att muntligen eller genom tillhandahållande av handlingar eller annan information, i tillämpliga fall inbegripet med användning av den mall som avses i artikel 22.1, så tidigt som möjligt under förfarandet tillhandahålla all relevant information som kan bidra till att fastställa närvaron av familjemedlemmar, släktingar eller andra närstående i medlemsstaterna, inklusive information om på vilket sätt sökanden kan lämna denna information, samt eventuell hjälp som medlemsstaten kan erbjuda för att spåra familjemedlemmar eller släktingar,
- h) sökandens skyldighet att så tidigt som möjligt under förfarandet lägga fram all relevant information som kan bidra till att fastställa eventuella tidigare uppehållshandlingar, viseringar eller utbildningsbevis,
- i) möjligheten att lägga fram vederbörligen motiverade skäl för de behöriga myndigheterna att överväga att tillämpa artikel 35.1,
- j) sökandens skyldighet att lämna in sina identitetshandlingar om han eller hon innehar sådana handlingar och att samarbeta med de behöriga myndigheterna vid insamlingen av biometrisk data i enlighet med förordning (EU) 2024/1358,
- k) förekomsten av rätten till ett effektivt rättsmedel inför domstol för överklagande av ett beslut om överföring inom den tidsfrist som anges i artikel 43.2 och det förhållande att omfattningen av ett sådant överklagande är begränsad i enlighet med artikel 43.1,
- l) rätten att erhålla kostnadsfri rättslig rådgivning i frågor som rör tillämpningen av kriterierna i kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del i alla skeden av förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt artikel 21,
- m) vid ett överklagande eller en omprövning, rätten att på begäran erhålla kostnadsfritt rättsligt bistånd om den berörda personen inte själv kan stå för kostnaderna,
- n) det förhållande att ett avvikande kommer att leda till en förlängning av tidsfristen i enlighet med artikel 46,
- o) det förhållande att medlemsstaternas behöriga myndigheter och asylbyråer kommer att behandla sökandens personuppgifter, bland annat vid utbyte av uppgifter om honom eller henne, i det enda syftet att genomföra sina skyldigheter enligt denna förordning och i full överensstämmelse med kravet på att skydda fysiska personer när det gäller behandlingen av personuppgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt,
- p) de kategorier av personuppgifter som behandlingen gäller,
- q) rätten att få åtkomst till uppgifter som rör sökanden och att begära att sådana uppgifter rättsas om de är oriktiga eller raderas om de är olagligen behandlade, samt förfarandena för utövande av dessa rättigheter, inklusive kontaktuppgifter till de myndigheter som avses i artikel 52 och till de nationella dataskyddsmyndigheter som är ansvariga för att pröva frågor om skydd av personuppgifter samt dataskyddsombudets kontaktuppgifter,
- r) när det gäller ensamkommande barn, de garantier och rättigheter som är tillämpliga på sökanden i det avseendet, företrädarens roll och ansvar samt förfarandet för att lämna in klagomål mot en företrädare i förtroende och säkerhet och på ett sätt som till fullo respekterar barnets rätt att bli hört,
- s) det förhållande att medlemsstaten, om de indicier som finns inte är sammanhängande, kontrollerbara och tillräckligt detaljerade för att fastställa ansvaret, får begära ett dna-test eller ett blodprov för att styrka förekomsten av familjeband, eller en bedömning av sökandens ålder,
- t) i tillämpliga fall, det omfördelningsförfarande som anges i artiklarna 67 och 68.
2. Sökanden ska ha möjlighet att begära information om hur förfarandet fortskrider, och de behöriga myndigheterna ska informera sökanden om denna möjlighet. Om sökanden är underårig ska den underåriga och föräldern eller företrädaren ha möjlighet att begära sådan information.

Artikel 20

Informationens tillgänglighet

1. Den information som avses i artikel 19 ska tillhandahållas skriftligt i en koncis, tydlig, begriplig och lättillgänglig form, med användning av ett klart och tydligt språk, och på ett språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Medlemsstaterna ska använda sig av det gemensamma informationsmaterial som utarbetats enligt punkt 2 i den här artikeln för det ändamålet. Det gemensamma informationsmaterialet ska också finnas tillgängligt online, på en öppen och lättillgänglig plattform för personer som ansöker om internationellt skydd.

Om det är nödvändigt för att sökanden ska kunna ta till sig informationen ska den även tillhandahållas muntligen, när så är lämpligt i samband med den personliga intervju som avses i artikel 22. För det ändamålet ska sökanden ha möjlighet att ställa frågor för att klargöra den information som tillhandahållits. Medlemsstaterna får använda stöd i form av multimediautrustning.

2. Asylbyrån ska i nära samarbete med de ansvariga nationella myndigheterna utarbeta gemensamt informationsmaterial och särskild information för ensamkommande barn och utsatta sökande, om nödvändigt för sökande med särskilda behov i fråga om mottagande eller handläggning, innehållande åtminstone den information som avses i artikel 19. Detta gemensamma informationsmaterial ska även innehålla information om tillämpningen av förordning (EU) 2024/1358 och särskilt i vilket syfte en sökandes uppgifter kan komma att behandlas inom Eurodac.

Det gemensamma informationsmaterialet ska utformas på ett sådant sätt att medlemsstaterna kan komplettera det med ytterligare medlemsstatsspecifik information.

3. Om sökanden är underårig ska den information som avses i artikel 19 tillhandahållas på ett barnvänligt sätt av personal med lämplig utbildning och i närvaro av sökandens företrädare.

Artikel 21

Rätt till rättslig rådgivning

1. Sökande ska ha rätt att på ett effektivt sätt samråda med en juridisk eller annan rådgivare som godkänns eller tillåts som sådan enligt nationell rätt i frågor som rör tillämpningen av kriterierna i kapitel II eller klausulerna i kapitel III i denna del i alla skeden av förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt denna förordning.

2. Utan att det påverkar sökandens rätt att välja juridisk eller annan rådgivare på egen bekostnad får sökanden begära kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat.

3. Den kostnadsfria juridiska rådgivningen ska tillhandahållas av juridiska eller andra rådgivare som godkänns eller tillåts enligt nationell rätt för att ge råd till, bistå eller företräda sökande, eller av icke-statliga organisationer som är ackrediterade enligt nationell rätt att tillhandahålla rådgivningstjänster till, eller företräda, sökande.

Vid tillämpning av första stycket får effektiv tillgång till kostnadsfri rättslig rådgivning säkerställas genom att en person anförts tillhandahållandet av rättslig rådgivning till flera sökande samtidigt under det administrativa skedet av förfarandet.

4. Medlemsstaterna får organisera tillhandahållandet av rättslig rådgivning i enlighet med sina nationella system.

5. Medlemsstaterna ska fastställa särskilda förfaranderegler för inlämning och behandling av begäran om tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning enligt denna artikel.

6. Vid tillämpning av förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska den kostnadsfria juridiska rådgivningen omfatta tillhandahållande av

a) vägledning om och förklaringar av kriterierna och förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat, inbegripet information om rättigheter och skyldigheter under alla skeden av det förfarandet,

b) vägledning om och hjälp med tillhandahållande av information som skulle kunna bidra till att fastställa ansvarig medlemsstat i enlighet med kriterierna i kapitel II i denna del,

c) vägledning om och hjälp med den mall som avses i artikel 22.1.

7. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 får tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning i förbandet för att fastställa ansvarig medlemsstat uteslutas om sökanden redan bistås och företräds av en juridisk rådgivare.

8. Vid genomförandet av denna artikel får medlemsstaterna begära bistånd från asylbyrån. Dessutom får ekonomiskt stöd till medlemsstaterna ges från unionsfonderna, i enlighet med de rättsakter som tillämpas på sådan finansiering.

Artikel 22

Personlig intervju

1. I syfte att underlätta förbandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska de behöriga myndigheterna i den fastställande medlemsstat som avses i artikel 38.1 genomföra en personlig intervju med sökanden med avseende på tillämpningen av artikel 39. Intervjun ska också ge sökanden möjlighet att ta till sig den information som denna erhållit i enlighet med artikel 19.

De behöriga myndigheterna ska samla in information om den specifika sökandens situation genom att proaktivt ställa frågor som gör det möjligt att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig, med avseende på tillämpningen av artikel 39.

Om det finns indikationer på att sökanden har familjemedlemmar eller släktingar i en medlemsstat ska sökanden erhålla en mall som ska utarbetas av asylbyrån. Sökanden ska fylla i den mallen med den information som han eller hon har tillgång till för att underlätta tillämpningen av artikel 39. Om möjligt ska sökanden fylla i mallen före den personliga intervju som föreskrivs i denna artikel.

Asylbyrån ska utarbeta den mall som avses i tredje stycket i denna punkt senast den 12 april 2025. Asylbyrån ska även utarbeta riktlinjer för identifiering och spårning av familjemedlemmar för att stödja den anmodande och den anmodade medlemsstatens tillämpning av artiklarna 25–28 och 34 i enlighet med artiklarna 39 och 40.

Sökanden ska ha möjlighet att lägga fram vederbörligen motiverade skäl för de behöriga myndigheterna att överväga att tillämpa artikel 35.1.

2. Den personliga intervjun behöver inte genomföras om

a) sökanden har avvikit,

b) sökanden inte har deltagit i den personliga intervjun och inte har lämnat några motiverade skäl till sin frånvaro,

c) sökanden, efter att ha mottagit den information som avses i artikel 19, redan på annat sätt har tillhandahållit den information som är relevant för att fastställa ansvarig medlemsstat.

Vid tillämpningen av led c i första stycket i denna punkt ska den medlemsstat som avstår från att genomföra intervjun ge sökanden möjlighet att lägga fram all ytterligare information som är relevant för att korrekt fastställa ansvarig medlemsstat inom den period som avses i artikel 39.1, inbegripet vederbörligen motiverade skäl för myndigheten att beakta behovet av en personlig intervju.

3. Den personliga intervjun ska äga rum inom skälig tid och i alla händelser innan en framställan om övertagande görs i enlighet med artikel 39.

4. Den personliga intervjun ska genomföras på det språk som sökanden föredrar, såvida det inte finns något annat språk som han eller hon förstår och kan kommunicera tydligt på. Intervjuer med ensamkommande barn och, i tillämpliga fall, barn med medföljande vuxen ska genomföras av en person som har erforderlig kunskap om barns rättigheter och särskilda behov, på ett barnmedvetet sätt och anpassat till sammanhanget, med beaktande av barnets ålder och mognad, i närvaro av företrädaren och, i tillämpliga fall, barnets juridiska rådgivare. Vid behov ska en tolk anlitas som kan säkerställa en fungerande kommunikation mellan sökanden och den person som genomför den personliga intervjun. En kulturtolk får närvara under den personliga intervjun. På begäran av sökanden och när så är möjligt ska den person som genomför intervjun och, i förekommande fall, tolken vara av det kön som sökanden föredrar.

5. Medlemsstaterna får genomföra den personliga intervjun via videokonferens om omständigheterna vederbörligen motiverar detta. I sådana fall ska medlemsstaten säkerställa de nödvändiga arrangemangen för lämpliga anläggningar, förfarandemässiga och tekniska standarder, rättsligt bistånd och tolkning, med beaktande av vägledning från asylbyrån.

6. Den personliga intervjun ska genomföras under förhållanden som säkerställer tillbörlig konfidentialitet. Den ska genomföras av en person som har behörighet enligt nationell rätt. Sökande som konstaterats vara i behov av särskilda förfarandegarantier enligt förordning (EU) 2024/1348 ska ges lämpligt stöd, i syfte att uppnå de förutsättningar som behövs för att på ett effektivt sätt lägga fram alla faktorer som gör det möjligt att fastställa ansvarig medlemsstat. Personal som intervjuar sökande ska även ha tillägnat sig allmänna kunskaper om faktorer som kan ha en negativ inverkan på sökandens förmåga att bli intervjuad, till exempel indikationer på att personen tidigare kan ha utsatts för tortyr eller varit offer för människohandel.

7. Den medlemsstat som genomför den personliga intervjun ska göra en ljudinspelning av samtalet och en skriftlig sammanfattning som åtminstone ska innehålla de viktigaste uppgifter som sökanden har lämnat vid intervjun. Sökanden ska på förhand underrättas om att en sådan inspelning görs och syftet med inspelningen. Om det råder tvivel om sökandens uttalanden under den personliga intervjun ska ljudinspelningen ges företräde. Sammanfattningen får göras i form av en rapport eller ett standardformulär. Medlemsstaten ska säkerställa att sökanden eller den juridiska rådgivaren eller annan rådgivare som enligt nationell rätt är godkänd eller tillåten som sådan och som företräder sökanden juridiskt i god tid får tillgång till sammanfattningen, så snart som möjligt efter intervjun och i alla händelser innan de behöriga myndigheterna fattar beslut om ansvarig medlemsstat. Sökanden ska ges möjlighet att muntligen eller skriftligen kommentera eller förtydliga eventuella felöversättningar eller missförstånd eller andra sakfel som förekommer i den skriftliga sammanfattningen i samband med att den personliga intervjun avslutas eller inom den angivna tidsfrist.

Artikel 23

Garantier för underåriga

1. Medlemsstaterna ska betrakta barnets bästa som en fråga av största vikt vid alla förfaranden som föreskrivs i denna förordning. De förfaranden som inbegriper underåriga ska prioriteras.

2. Varje medlemsstat där ett ensamkommande barn befinner sig ska säkerställa att barnet företräds och bistås av en företrädare i samband med de relevanta förfaranden som föreskrivs i denna förordning. Företrädaren ska ha de resurser, de kvalifikationer, den utbildning, den sakkunskap och det oberoende som behövs för att säkerställa att barnets bästa beaktas under de förfaranden som genomförs enligt denna förordning. Företrädaren ska ha tillgång till innehållet i de relevanta handlingarna i sökandens akt, inklusive det särskilda informationsmaterialet för ensamkommande barn, och ska hålla det ensamkommande barnet underrättat om hur förfarandena enligt denna förordning fortskrider.

Om en ansökan görs av en person som uppger sig vara underårig, eller för vilken det finns objektiva skäl att anta att personen är underårig, och som är ensamkommande, ska de behöriga myndigheterna,

a) så snart som möjligt och under alla omständigheter i god tid och för att bistå den underåriga i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, utse en person med den kompetens och sakkunskap som krävs för att tillfälligt bistå den underåriga i syfte att skydda hans eller hennes bästa och allmänna välbefinnande, så att den underåriga kan åtnjuta rättigheterna enligt denna förordning, och i tillämpliga fall verka som företrädare till dess att en företrädare har utsetts,

b) så snart som möjligt, dock senast femton arbetsdagar efter den dag då ansökan lämnats in, utse en företrädare.

Om ett oproportionellt stort antal ansökningar görs av ensamkommande barn eller i andra exceptionella situationer får tidsfristen för att utse en företrädare enligt andra stycket b förlängas med tio arbetsdagar.

Om den behöriga myndigheten drar slutsatsen att en sökande som uppger sig vara underårig utan någon som helst tvekan är över 18 år, ska den inte vara skyldig att utse en företrädare i enlighet med denna punkt.

Åliggandena för företrädaren eller den person som avses i andra stycket a ska upphöra om de behöriga myndigheterna, till följd av den åldersbedömning som avses i artikel 25.1 i förordning (EU) 2024/1348, inte antar att sökanden är underårig eller anser att sökanden inte är underårig, eller om sökanden inte längre är ett ensamkommande barn.

Om en organisation utses till företrädare ska den utnämna en person som ansvarig för att uppfylla företrädarens ansvar för den underåriga. Det första stycket ska tillämpas på den personen.

Den företrädare som avses i första stycket får vara samma person eller organisation som avses i artikel 23 i förordning (EU) 2024/1348.

3. Medlemsstaterna ska involvera företrädaren för ett ensamkommande barn under hela förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt denna förordning. Företrädaren ska bistå det ensamkommande barnet med att tillhandahålla information som är relevant för bedömningen av barnets bästa i enlighet med punkt 4, inbegripet utövandet av rätten att bli hörd, och ska stödja barnets kontakter med andra aktörer, såsom organisationer som arbetar med att spåra familjer, om behov finns i detta avseende, med vederbörlig hänsyn till skyldigheterna avseende konfidentialitet om den underåriga.

4. Vid bedömningen av barnets bästa ska medlemsstaterna samarbeta nära med varandra och särskilt ta vederbörlig hänsyn till följande faktorer:

- a) Möjligheterna till familjeåterförening.
- b) Den underårigas välbefinnande och sociala utveckling på kort, medellång och lång sikt, inbegripet ytterligare sårbarheter såsom trauma, särskilda vårdbehov eller funktionsnedsättning, med särskild hänsyn till den underårigas etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund, och med beaktande av behovet av stabilitet och kontinuitet i den sociala och utbildningsrelaterade omsorgen.
- c) Säkerhets- och trygghetshänsyn, särskilt om det finns en risk för att den underåriga är offer för någon form av våld eller utnyttjande, inklusive människohandel.
- d) Den underårigas åsikter, i enlighet med hans eller hennes ålder och mognad.
- e) Den information som lämnats av företrädaren i den medlemsstat där det ensamkommande barnet befinner sig, när sökanden är ett ensamkommande barn.
- f) Alla övriga skäl som är av vikt för bedömningen av barnets bästa.

5. Innan ett ensamkommande barn överförs ska den överförande medlemsstaten underrätta den ansvariga medlemsstaten eller omfördelningsmedlemsstaten, som ska bekräfta att alla lämpliga åtgärder som avses i artiklarna 16 och 27 i direktiv (EU) 2024/1346 och artikel 23 i förordning (EU) 2024/1348 kommer att vidtas utan dröjsmål, inbegripet utseendet av en företrädare i den ansvariga medlemsstaten eller omfördelningsmedlemsstaten. Alla beslut om att överföra ett ensamkommande barn ska föregås av en individuell bedömning av barnets bästa. Bedömningen ska grundas på de relevanta faktorer som anges i punkt 4 i denna artikel, och slutsatserna av bedömningen av dessa faktorer ska tydligt anges i beslutet om överföring. Bedömningen ska göras utan dröjsmål av personal med lämplig utbildning som har de kvalifikationer och sakkunskaper som behövs för att säkerställa att barnets bästa beaktas.

6. Vid tillämpning av artikel 25 ska den medlemsstat där det ensamkommande barnets ansökan om internationellt skydd först registrerades omedelbart vidta lämpliga åtgärder för att identifiera familjemedlemmar, syskon eller släktingar till det ensamkommande barnet som befinner sig på medlemsstaternas territorium och samtidigt värna om barnets bästa.

I detta syfte får den medlemsstaten begära hjälp från internationella eller andra relevanta organisationer, och får underlätta den underårigas tillgång till sådana organisationers verksamhet för att spåra anhöriga.

Den personal vid de behöriga myndigheter som avses i artikel 52 vilken handlägger framställningar rörande ensamkommande barn ska få lämplig utbildning om underårigas särskilda behov som är relevant för tillämpningen av denna förordning.

7. I syfte att underlätta lämpliga åtgärder för att identifiera ett ensamkommande barns familjemedlemmar eller släktingar som bor på en annan medlemsstats territorium i enlighet med punkt 6 i denna artikel, ska kommissionen anta genomförandeakter med ett standardformulär för utbyte av relevant information mellan medlemsstaterna. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

KAPITEL II

Kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat

Artikel 24

Kriteriernas rangordning

1. Kriterierna för att fastställa ansvarig medlemsstat ska tillämpas i den ordning de anges i detta kapitel.
2. Ansvarig medlemsstat i enlighet med kriterierna i detta kapitel ska fastställas på grundval av situationen vid den tidpunkt då ansökan om internationellt skydd först registrerades i en medlemsstat.

Artikel 25

Ensamkommande barn

1. Om sökanden är ett ensamkommande barn ska enbart kriterierna i denna artikel tillämpas. Dessa kriterier ska tillämpas i den ordning de anges i punkterna 2–5.
2. Ansvarig medlemsstat ska vara den medlemsstat där en familjemedlem eller ett syskon till det ensamkommande barnet lagligen vistas, såvida det inte påvisas att det inte är för barnets bästa. Om sökanden är en gift underårig vars make eller maka inte lagligen vistas på medlemsstaternas territorium, ska ansvarig medlemsstat vara den medlemsstat där fadern, modern eller en annan vuxen som enligt lag eller praxis i den medlemsstaten ansvarar för den underåriga, eller ett syskon, lagligen vistas, såvida det inte påvisas att det inte är för barnets bästa.
3. Om sökanden är ett ensamkommande barn som har en släkting som vistas lagligt i en annan medlemsstat och det vid en individuell prövning har fastställts att släktingen kan ta hand om honom eller henne, ska den medlemsstaten sammanföra den underåriga med släktingen och vara ansvarig medlemsstat, såvida det inte påvisas att det inte är för barnets bästa.
4. Om de familjemedlemmar, syskon eller släktingar som avses i punkterna 2 och 3 vistas i flera olika medlemsstater, ska ansvarig medlemsstat fastställas på grundval av vad som är för barnets bästa.
5. I frånvaro av en familjemedlem, ett syskon eller en släkting som avses i punkterna 2 och 3 ska ansvarig medlemsstat vara den medlemsstat där det ensamkommande barnets ansökan om internationellt skydd först registrerades, om det är för barnets bästa.
6. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 78 med avseende på
 - a) identifiering av familjemedlemmar, syskon eller släktingar till ensamkommande barn,
 - b) kriterierna för att fastställa förekomsten av erkända familjeband,
 - c) kriterierna för att bedöma en släktings förmåga att ta hand om det ensamkommande barnet, inklusive i de fall där det ensamkommande barnet har familjemedlemmar, syskon eller släktingar i fler än en medlemsstat.

Kommissionen ska vid utövandet av sin befogenhet att anta delegerade akter inte överskrida räckvidden av barnets bästa enligt artikel 23.4.

7. Kommissionen ska genom genomförandakter fastställa enhetliga metoder för samråd och utbyte av information mellan medlemsstaterna med avseende på tillämpningen av denna artikel. Dessa genomförandakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 26

Familjemedlemmar som är lagligen bosatta i en medlemsstat

1. Om en sökande har en familjemedlem som har beviljats rätt att i egenskap av person som beviljats internationellt skydd bosätta sig i en medlemsstat eller har en familjemedlem som är bosatt i en medlemsstat på grundval av ett tillstånd till varaktig bosättning i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG⁽⁴⁰⁾ eller, om det direktivet inte är tillämpligt i den berörda medlemsstaten, ett tillstånd till varaktig bosättning beviljat i enlighet med nationell rätt, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta.
2. Om familjemedlemmen tidigare haft rätt till bosättning i egenskap av person som beviljats internationellt skydd, men senare har blivit medborgare i en medlemsstat, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta.
3. Punkterna 1 och 2 ska också tillämpas på barn födda efter familjemedlemmens ankomst till medlemsstatens territorium.

Artikel 27

Familjemedlemmar som har ansökt om internationellt skydd

Om en familjemedlem till sökanden har lämnat in en ansökan om internationellt skydd i en medlemsstat vilken ännu inte blivit föremål för ett första beslut i sak, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta.

Artikel 28

Förfarande rörande familjer

Om ansökningar om internationellt skydd från flera familjemedlemmar eller underåriga ogifta syskon har registrerats samtidigt i samma medlemsstat, eller vid tidpunkter som ligger så nära varandra att förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat kan genomföras tillsammans, och om tillämpningen av kriterierna i denna förordning skulle leda till att dessa personer separerades, ska den medlemsstat som är ansvarig för att pröva deras ansökningar fastställas i följande ordning:

- a) Den medlemsstat som på grundval av kriterierna fastställs som ansvarig för övertagande av flertalet av dem.
- b) Den medlemsstat som på grundval av kriterierna fastställs som ansvarig för att pröva ansökan från den äldsta av dem.

Artikel 29

Utfärdande av uppehållshandlingar eller viseringar

1. Om sökanden har en giltig uppehållshandling ska den medlemsstat som utfärdade handlingen ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd.
2. Om sökanden har en giltig visering ska den medlemsstat som utfärdade viseringen ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, såvida inte viseringen utfärdades på en annan medlemsstats vägnar i enlighet med en sådan överenskommelse om representation som avses i artikel 8 i förordning (EG) nr 810/2009. I så fall ska den representerade medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd.
3. Om sökanden har flera giltiga uppehållshandlingar eller viseringar, utfärdade av olika medlemsstater, ska den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd fastställas i följande ordning:
 - a) Den medlemsstat som utfärdade den uppehållshandling som ger rätt till längst vistelse eller, om giltighetstiderna är lika långa, den medlemsstat som utfärdade den uppehållshandling som löper ut sist.

⁽⁴⁰⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

- b) Om de olika viseringarna är av samma typ, den medlemsstat som utfärdade den visering som löper ut sist.
- c) Om viseringarna är av olika typ, den medlemsstat som utfärdade viseringen med den längsta giltighetstiden eller, om viseringarna gäller för lika lång tid, den medlemsstat som utfärdade den visering som löper ut sist.
- 4. Om sökanden har en eller flera uppehållshandlingar vars giltighetstid har löpt ut eller som har ogiltigförklarats, återkallats eller återtagits mindre än tre år innan ansökan registrerades eller en eller flera viseringar vars giltighetstid har löpt ut eller som har ogiltigförklarats, återkallats eller återtagits mindre än 18 månader innan ansökan registrerades, ska punkterna 1, 2 och 3 tillämpas.
- 5. Om en uppehållshandling eller visering har utfärdats på grundval av en fiktiv eller lånad identitet eller på grundval av förfalskade, efterbildade eller ogiltiga handlingar, ska detta inte hindra att den medlemsstat som utfärdade uppehållshandlingen eller viseringen tilldelas prövningsansvaret. Den medlemsstat som utfärdade uppehållshandlingen eller viseringen ska dock inte vara ansvarig om den kan visa att ett bedrägeri har begåtts efter det att handlingen eller viseringen utfärdades.

Artikel 30

Examinsbevis eller andra kvalifikationer

- 1. Om sökanden har ett examsbevis eller en kvalifikation som utfärdats av en utbildningsanstalt som är etablerad i en medlemsstat, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, förutsatt att ansökan registreras mindre än sex år efter det att examsbeviset eller kvalifikationen utfärdades.
- 2. Om sökanden har flera examsbevis eller kvalifikationer som utfärdats av utbildningsanstalter i olika medlemsstater, ska ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd åvila den medlemsstat som utfärdade examsbeviset eller kvalifikationen efter den längsta studieperioden eller, om studieperioderna är lika långa, den medlemsstat där det senaste examsbeviset eller den senaste kvalifikationen erhöles.

Artikel 31

Inresa efter upphävt viseringskrav

- 1. Om en tredjelandsmedborgare eller en statslös person reser in på medlemsstaternas territorium genom en medlemsstat där han eller hon inte behöver visering ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av personens ansökan om internationellt skydd.
- 2. Punkt 1 ska inte tillämpas om tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens ansökan om internationellt skydd registreras i en annan medlemsstat där han eller hon inte heller behöver visering för inresa på territoriet. I detta fall ska den andra medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd.

Artikel 32

Ansökan inom det internationella transitområdet på en flygplats

Om en ansökan om internationellt skydd görs inom det internationella transitområdet på en flygplats i en medlemsstat ska den medlemsstaten vara ansvarig för att pröva ansökan.

Artikel 33

Inresa

- 1. Om det har fastställts, på grundval av sådana bevis eller indicier som tas upp i de förteckningar som avses i artikel 40.4 i denna förordning, inklusive sådana uppgifter som avses i förordning (EU) 2024/1358, att en sökande på ett irreguljärt sätt har passerat gränsen till en medlemsstat landvägen, sjövägen eller luftvägen från ett tredjeland, ska den medlemsstat i vilken sökanden först inreser ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd. Detta ansvar ska upphöra om ansökan registreras mer än 20 månader efter den dag då gränspassagen ägde rum.

2. Om det har fastställts, på grundval av sådana bevis eller indicier som tas upp i de förteckningar som avses i artikel 40.4 i denna förordning, inklusive sådana uppgifter som avses i förordning (EU) 2024/1358, att en sökande landsatts på en medlemsstats territorium efter en sök- och räddningsinsats, ska den medlemsstaten, trots vad som anges i punkt 1 i denna artikel, ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd. Detta ansvar ska upphöra om ansökan registreras mer än tolv månader efter den dag då landsättningen ägde rum.

3. Punkterna 1 och 2 i denna artikel ska inte tillämpas om det på grundval av sådana bevis eller indicier som tas upp i de förteckningar som avses i artikel 40.4 i denna förordning, inklusive sådana uppgifter som avses i förordning (EU) 2024/1358, kan fastställas att sökanden har omfördelats till en annan medlemsstat i enlighet med artikel 67 i denna förordning efter att ha passerat gränsen. I detta fall ska den andra medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd.

KAPITEL III

Personer i beroendeställning och diskretionär bedömning

Artikel 34

Personer i beroendeställning

1. Om en sökande på grund av graviditet, ett nyfött barn, svår psykisk eller fysisk sjukdom, allvarlig funktionsnedsättning, allvarligt psykologiskt trauma eller hög ålder är beroende av hjälp från sitt barn, sitt syskon eller sin förälder som är lagligen bosatt i en av medlemsstaterna, eller om ett barn, ett syskon eller en förälder som är lagligen bosatt i en av medlemsstaterna är beroende av sökandens hjälp, ska medlemsstaterna i normala fall hålla samman eller sammanföra sökanden med det barnet, det syskonet eller den föräldern, förutsatt att familjebanden existerade innan sökanden anlände till medlemsstaternas territorium, att barnet, syskonet eller föräldern eller sökanden kan ta hand om personen i beroendeställning och att de berörda personerna, efter att ha informerats om denna möjlighet, skriftligen uttryckt önskemål om detta.

Om det framkommer att ett barn, ett syskon eller en förälder är lagligen bosatt på territoriet i den medlemsstat där personen i beroendeställning befinner sig, ska den medlemsstaten kontrollera om barnet, syskonet eller föräldern kan ta hand om personen i beroendeställning innan den gör en framställan om övertagande i enlighet med artikel 39.

2. Om det barn, det syskon eller den förälder som avses i punkt 1 är lagligen bosatt i en annan medlemsstat än den där sökanden befinner sig, ska ansvarig medlemsstat vara den medlemsstat där barnet, syskonet eller föräldern är lagligen bosatt, såvida inte sökandens hälsotillstånd under en betydande tid hindrar honom eller henne från att resa till den medlemsstaten. I sådant fall ska ansvarig medlemsstat vara den medlemsstat där sökanden befinner sig. Den medlemsstaten ska inte omfattas av skyldigheten att föra sökandens barn, syskon eller förälder till sitt territorium.

3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 78 med avseende på

- a) de faktorer som ska beaktas för att bedöma beroendeförhållandet,
- b) kriterierna för att fastställa förekomsten av erkända familjeband,
- c) kriterierna för att bedöma den berörda personens förmåga att ta hand om personen i beroendeställning,
- d) de faktorer som ska beaktas för att bedöma den berörda personens oförmåga att resa under en betydande tid.

4. Kommissionen ska genom genomförandakter fastställa enhetliga metoder för samråd och utbyte av information mellan medlemsstaterna med avseende på tillämpningen av denna artikel. Dessa genomförandakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 35

Diskretionär bedömning

1. Genom undantag från artikel 16.1 får en medlemsstat besluta att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har registrerat där, även om den inte är ansvarig för prövningen enligt kriterierna i denna förordning.

2. Den medlemsstat i vilken en ansökan om internationellt skydd registreras och som genomför förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, eller den ansvariga medlemsstaten, får när som helst innan ett första beslut i sak har fattats anmoda en annan medlemsstat att överta en sökande för att sammanföra närstående av humanitära skäl, särskilt på grundval av meningsfulla kopplingar med avseende på familjeskäl eller socialt eller kulturellt betingade faktorer, även om den andra medlemsstaten inte är ansvarig enligt kriterierna i artiklarna 25–28 och 34. De berörda personerna ska lämna sitt samtycke till detta skriftligen.

Framställan om övertagande ska innehålla allt material som den anmodande medlemsstaten förfogar över och som är nödvändigt för att den anmodade medlemsstaten ska kunna bedöma situationen.

Den anmodade medlemsstaten ska utföra de kontroller som behövs för att pröva de humanitära grunder som avses i framställan och inom två månader från mottagandet av framställan lämna svar till den anmodande medlemsstaten med hjälp av det elektroniska kommunikationsnät som inrättats genom artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003. Ett avslag på framställan ska motiveras.

KAPITEL IV

Den ansvariga medlemsstatens skyldigheter

Artikel 36

Den ansvariga medlemsstatens skyldigheter

1. Den medlemsstat som är ansvarig enligt denna förordning ska vara skyldig att

- a) på de villkor som anges i artiklarna 39, 40 och 46 överta en sökande vars ansökan registrerats i en annan medlemsstat,
- b) på de villkor som anges i artiklarna 41 och 46 i denna förordning återta en sökande eller en tredjelandsmedborgare eller en statslös person för vilken den medlemsstaten har angetts som ansvarig medlemsstat enligt artikel 16.1 i förordning (EU) 2024/1358,
- c) på de villkor som anges i artiklarna 41 och 46 i denna förordning, återta en person som beviljats inresa och som har gjort en ansökan om internationellt skydd eller som vistas irreguljärt i en annan medlemsstat än den som har låtit personen resa in i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 eller som har beviljats internationellt skydd eller humanitär status inom ramen för ett nationellt vidarebosättningsprogram.

2. Vid tillämpning av denna förordning ska det inte vara möjligt att skilja situationen för en underårig som medföljer sökanden och som uppfyller definitionen av familjemedlem från situationen för hans eller hennes familjemedlems, och den underåriga ska övertas eller återtas av den medlemsstat som är ansvarig för att pröva den familjemedlemmens ansökan om internationellt skydd, utan att det krävs ett skriftligt samtycke från den berörda personen, även om den underåriga inte själv är en sökande, såvida det inte påvisas att detta inte är för barnets bästa. Detsamma ska tillämpas på barn som föds efter sökandens ankomst till medlemsstaternas territorium, utan att ett nytt förfarande för övertagande behöver inledas.

Trots kravet på skriftligt samtycke i artikel 26 ska inget skriftligt samtycke krävas av de berörda personerna om ett nytt förfarande för övertagande av en underårig inleds med avseende på en medlemsstat som anges som ansvarig medlemsstat i enlighet med artikel 26, såvida det inte påvisas att en överföring till den ansvariga medlemsstaten inte är för barnets bästa.

3. I de situationer som avses i punkt 1 a och b i denna artikel ska den ansvariga medlemsstaten pröva eller slutföra prövningen av ansökan om internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.

Artikel 37

Answarets upphörande

1. Om en medlemsstat utfärdar en uppehållshandling till sökanden, beslutar att tillämpa artikel 35, anser att det inte är förenligt med barnets bästa att överföra ett ensamkommande barn till den ansvariga medlemsstaten, eller inte överför den berörda personen till den ansvariga medlemsstaten inom de tidsfrister som anges i artikel 46, ska den medlemsstaten bli ansvarig medlemsstat och skyldigheterna enligt artikel 36 ska övergå till den medlemsstaten. I tillämpliga fall ska den underrätta den tidigare ansvariga medlemsstaten, den medlemsstat som genomför ett förfarande för att fastställa ansvarig medlemsstat eller den medlemsstat som har anmodats att överta sökanden eller som mottagit en avisering om återtagande, med hjälp av det elektroniska kommunikationsnät som inrättats i enlighet med artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003.

Den medlemsstat som blir ansvarig enligt första stycket i denna punkt ska ange att den har blivit ansvarig medlemsstat i enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) 2024/1358.

2. Efter en prövning av en ansökan i gränsförfarandet i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 ska skyldigheterna enligt artikel 36.1 i den här förordningen upphöra 15 månader efter det att ett beslut om att neka prövning av en ansökan eller avslå en ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, eller ett beslut varigenom en ansökan förklaras vara implicit eller explicit återkallad har blivit slutligt.

En ansökan som registrerats efter den period som avses i första stycket ska betraktas som en ny ansökan enligt den här förordningen, vilket ger upphov till ett nytt förfarande för att fastställa ansvarig medlemsstat.

3. Trots vad som anges i punkt 2 första stycket i denna artikel ska ansvaret, om personen ansöker om internationellt skydd i en annan medlemsstat inom den period på 15 månader som avses i det stycket och ett återtagandeförfarande pågår vid utgången av denna period på 15 månader, inte upphöra förrän återtagandeförfarandet har slutförts eller tidsfristerna för den överförande medlemsstatens verkställande av överföringen i enlighet med artikel 46 har löpt ut.

4. Skyldigheterna enligt artikel 36.1 i denna förordning ska upphöra om den ansvariga medlemsstaten, på grundval av uppgifter som registrerats och lagrats i enlighet med förordning (EU) 2017/2226 eller andra bevis, fastställer att den berörda personen har lämnat medlemsstaternas territorium i minst nio månader, såvida inte den berörda personen innehar en giltig uppehållshandling som utfärdats av den ansvariga medlemsstaten.

En ansökan som registrerats efter den period av frånvaro som avses i första stycket ska betraktas som en ny ansökan enligt denna förordning, vilket ger upphov till ett nytt förfarande för att fastställa ansvarig medlemsstat.

5. Skyldigheten enligt artikel 36.1 b i denna förordning att återta en tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska upphöra om det, på grundval av uppdateringen av de uppgifter som avses i artikel 16.2 d i förordning (EU) 2024/1358, fastställs att den berörda personen har lämnat medlemsstaternas territorium, antingen frivilligt eller med tvång, i enlighet med ett beslut om återvändande eller avlägsnande som utfärdats efter det att ansökan återkallats eller avslagits.

En ansökan som registrerats efter det att ett avlägsnande har verkställts eller ett frivilligt återvändande har ägt rum ska betraktas som en ny ansökan enligt denna förordning, vilket ger upphov till ett nytt förfarande för att fastställa ansvarig medlemsstat.

KAPITTEL V

Förfaranden

AVDELNING I

Inledande av förfarandet

Artikel 38

Inledande av förfarandet

1. Den medlemsstat där en ansökan om internationellt skydd först registreras i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 eller, i tillämpliga fall, omfördelningsmedlemsstaten ska utan dröjsmål inleda förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat.

2. Om sökanden avviker ska den medlemsstat där en ansökan först registreras eller, i tillämpliga fall, omfördelningsmedlemsstaten fortsätta förandet för att fastställa ansvarig medlemsstat.

3. Den medlemsstat som har genomfört förandet för att fastställa ansvarig medlemsstat eller som har blivit ansvarig enligt artikel 16.4 i denna förordning ska utan dröjsmål i Eurodac i enlighet med artikel 16.1 i förordning (EU) 2024/1358 ange

a) sitt ansvar enligt artikel 16.2,

b) sitt ansvar enligt artikel 16.3,

c) sitt ansvar enligt artikel 16.4,

d) sitt ansvar på grund av att de tidsfrister som anges i artikel 39 inte har iakttagits,

e) ansvaret för den medlemsstat som har godtagit en framställan om övertagande av sökanden i enlighet med artikel 40,

f) sitt ansvar enligt artikel 68.3.

Till dess att denna information har lagts till ska förändringarna i punkt 4 i denna artikel tillämpas.

4. En sökande som befinner sig i en annan medlemsstat utan en uppehållshandling, eller som i den medlemsstaten gör en ansökan om internationellt skydd under förandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, ska återtas av den fastställande medlemsstaten, på de villkor som anges i artiklarna 41 och 46.

Denna skyldighet ska upphöra om den fastställande medlemsstaten fastställer att sökanden har erhållit en uppehållshandling från en annan medlemsstat.

5. En sökande som befinner sig i en medlemsstat utan en uppehållshandling, eller som i den medlemsstaten gör en ansökan om internationellt skydd, efter det att en annan medlemsstat har bekräftat att den berörda personen ska omfördelas enligt artikel 67.9, och innan överföringen har verkställts till omfördelningsmedlemsstaten enligt artikel 67.11, ska återtas av den medlemsstaten på de villkor som anges i artiklarna 41 och 46. Denna skyldighet ska upphöra om omfördelningsmedlemsstaten fastställer att sökanden har erhållit en uppehållshandling från en annan medlemsstat.

AVDELNING II

Förande vid framställningar om övertagande

Artikel 39

Inlämning av en framställan om övertagande

1. Om den medlemsstat som avses i artikel 38.1 bedömer att en annan medlemsstat är ansvarig för att pröva ansökan, ska den, omedelbart och i alla händelser inom två månader från den dag då ansökan registrerades, anmoda den senare medlemsstaten att överta sökanden. Medlemsstaterna ska prioritera framställningar som görs på grundval av artiklarna 25–28 och 34.

Utan hinder av första stycket i denna punkt ska framställan om övertagande, vid en träff i Eurodac på grundval av uppgifter som registrerats i enlighet med artiklarna 22 och 24 i förordning (EU) 2024/1358 eller en träff i VIS på grundval av uppgifter som registrerats enligt artikel 21 i förordning (EG) nr 767/2008, skickas inom en månad efter en sådan träff.

Om framställan om övertagande av en sökande inte görs inom de tidsfrister som anges i första och andra styckena, ska den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd registrerades ansvara för prövningen.

Om sökanden är ett ensamkommande barn ska den medlemsstat som fastställer ansvaret, när den anser att det är för barnets bästa, när som helst innan ett första beslut i sak har fattats fortsätta förandet för att fastställa ansvarig medlemsstat och anmoda en annan medlemsstat att överta sökanden, särskilt om framställan görs på grundval av artikel 26, 27 eller 34, trots att de tidsfrister som anges i första och andra styckena i denna punkt har löpt ut.

2. Den anmodande medlemsstaten får begära ett brådslande svar i fall om ansökan om internationellt skydd registrerats efter det att ett beslut om nekad inresa eller ett beslut om återvändande utfärdats.

I en sådan framställan ska skälen till att ett brådslande svar är nödvändigt samt en svarsfrist anges. Svarsfristen ska vara minst en vecka.

3. Framställan om övertagande ska innehålla fullständiga och utförliga skäl, på grundval av alla omständigheter i ärendet, inbegripet relevanta uppgifter ur sökandens redogörelse, med avseende på de relevanta kriterier som anges i kapitel II och, i tillämpliga fall, den mall som avses i artikel 22.1. Den ska lämnas in med användning av ett standardformulär och inbegripa sådana bevis eller indicier som tas upp i de förteckningar som avses i artikel 40.4 eller annan eventuell dokumentation eller information som kan styrka framställan, så att myndigheterna i den anmodade medlemsstaten kan kontrollera om den medlemsstaten är ansvarig enligt kriterierna i denna förordning.

Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa enhetliga metoder för utarbetande och inlämning av framställningar om övertagande. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 40

Svar på en framställan om övertagande

1. Den anmodade medlemsstaten ska utföra de kontroller som behövs och lämna svar på framställan om övertagande av en sökande utan dröjsmål och i alla händelser inom en månad från mottagandet av framställan. Medlemsstaterna ska prioritera framställningar som görs på grundval av artiklarna 25–28 och 34. I detta syfte får den anmodade medlemsstaten begära bistånd från nationella, internationella eller andra relevanta organisationer för att kontrollera relevanta bevis och indicier som lämnats in av den anmodande medlemsstaten, särskilt för att identifiera och spåra familjemedlemmar.

2. Utan hinder av punkt 1 ska den anmodade medlemsstaten, vid en träff i Eurodac på grundval av uppgifter som registrerats i enlighet med artiklarna 22 och 24 i förordning (EU) 2024/1358 eller en träff i VIS på grundval av uppgifter som registrerats i enlighet med artikel 21.2 i förordning (EG) nr 767/2008, lämna svar på framställan inom två veckor från mottagandet av den.

3. Under förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska bevis och indicier användas.

4. Kommissionen ska genom genomförandeakter utarbeta och regelbundet se över två förteckningar, med relevanta bevis och indicier i enlighet med de kriterier som anges i andra och tredje styckena i denna punkt. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Med avseende på tillämpningen av första stycket avses med bevis formella bevis som avgör ansvar enligt denna förordning, under förutsättning att de inte vederläggs med hjälp av motbevis. Medlemsstaterna ska till kommissionen lämna förslagor till de olika kategorierna av administrativa dokument, i enlighet med den indelning som fastställs i förteckningen över formella bevis.

Med avseende på tillämpningen av första stycket avses med indicier indikationer som, även om de kan motsägas, kan vara tillräckliga, beroende på vilket bevisvärde de tillmäts. Indiciers bevisvärde ska, i förhållande till ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd, bedömas från fall till fall.

5. Kraven på bevis och indicier får inte gå utöver vad som är nödvändigt för en korrekt tillämpning av denna förordning.

6. Den anmodade medlemsstaten ska ta på sig ansvaret under förutsättning att de indicier som finns är sammanhängande, kontrollerbara och tillräckligt detaljerade för att ansvaret ska kunna fastställas.

Om framställan görs på grundval av artiklarna 25–28 och 34 och den anmodade medlemsstaten inte anser att indicierna är sammanhängande, kontrollerbara och tillräckligt detaljerade för att ansvaret ska kunna fastställas, ska den ange skälen i det svar som avses i punkt 8 i denna artikel.

7. Om den anmodande medlemsstaten har begärt ett brådslande svar i enlighet med artikel 39.2 ska den anmodade medlemsstaten svara inom den angivna svarsfristen eller, om detta inte är möjligt, inom två veckor från mottagandet av framställan.

8. Om den anmodade medlemsstaten inte genom ett svar med underbyggda skäl på grundval av alla omständigheter i ärendet med avseende på de relevanta kriterier som anges i kapitel II invänder mot framställan inom en månad enligt punkt 1 i denna artikel, eller i tillämpliga fall inom två veckor enligt punkterna 2 och 7 i denna artikel, ska avsaknaden av en invändning anses som ett godtagande av framställan och ska medföra skyldighet att överta personen, vilket innefattar en skyldighet att ombesörja lämpliga ankomstarrangemang. De underbyggda skälen ska styrkas med bevis och indicier om sådana finns.

Kommissionen ska genom genomförandeakter upprätta ett standardformulär för svar med underbyggda skäl enligt denna artikel. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

AVDELNING III

Förfaranden vid aviseringar om återtagande

Artikel 41

Inlämning av en avisering om återtagande

1. I en sådan situation som avses i artikel 36.1 b eller c ska den medlemsstat där personen befinner sig, omedelbart och i alla händelser inom två veckor efter träffen i Eurodac, skicka en avisering om återtagande. Underlåtenhet att skicka aviseringen om återtagande inom den tidsfristen ska inte påverka den ansvariga medlemsstatens skyldighet att återta den berörda personen.

2. En avisering om återtagande ska skickas via ett standardformulär och ska innehålla sådana bevis eller indicier som tas upp i de förteckningar som avses i artikel 40.4 eller relevanta uppgifter ur den berörda personens redogörelse.

3. Den medlemsstat som tar emot meddelandet ska inom två veckor bekräfta mottagandet för den medlemsstat som skickade meddelandet, såvida inte den mottagande medlemsstaten inom den tidsfristen visar att den inte är ansvarig enligt artikel 37 eller att aviseringen om återtagande bygger på en felaktig angivelse av ansvarig medlemsstat enligt förordning (EU) 2024/1358.

4. Underlåtenhet att agera inom två veckor enligt punkt 3 ska anses som en bekräftelse på mottagande av meddelandet.

5. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa enhetliga metoder för utarbetande och inlämning av aviseringar om återtagande. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

AVDELNING IV

Rättssäkerhetsgarantier

Artikel 42

Meddelande av ett beslut om överföring

1. Den fastställande medlemsstat vars framställan om övertagande av en sökande som avses i artikel 36.1 a har godtagits eller som skickade en avisering om återtagande av personer som avses i artikel 36.1 b och c ska fatta ett beslut om överföring senast två veckor efter godtagandet eller bekräftelsen.

2. Om den anmodade medlemsstaten eller den medlemsstat som tagit emot meddelandet godtar att överta en sökande eller bekräftar att den kommer att återta en person som avses i artikel 36.1 b eller c, ska den överförande medlemsstaten på ett enkelt språk och utan dröjsmål, skriftligen underrätta den berörda personen om beslutet att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten och, i tillämpliga fall, om att den inte kommer att pröva hans eller hennes ansökan om internationellt skydd, om tidsfristerna för att verkställa överföringen och om skyldigheten att rätta sig efter beslutet enligt artikel 17.5.

3. Om den berörda personen rättsligt företräds av en juridisk rådgivare eller en annan enligt nationell rätt godkänd eller tillåten rådgivare får medlemsstaten rikta meddelandet om det beslut som avses i punkt 1 till en sådan juridisk eller annan rådgivare i stället för till den berörda personen och, i tillämpliga fall, underrätta den berörda personen om beslutet.

4. Det beslut som avses i punkt 1 i denna artikel ska också innehålla information om tillgängliga rättsmedel enligt artikel 43, inbegripet rätten att ansöka om suspensiv verkan, och om de tidsfrister som gäller för utnyttjande av sådana rättsmedel och för verkställandet av överföringen, och ska vid behov innehålla information om den plats och den dag på vilken den berörda personen ska infinna sig, om personen beger sig till den ansvariga medlemsstaten på egen hand.

Medlemsstaterna ska säkerställa att information om personer eller enheter som kan tillhandahålla rättsligt bistånd till den berörda personen lämnas till den berörda personen tillsammans med det beslut som avses i punkt 1, om denna information inte redan har lämnats.

5. Om den berörda personen inte bistås eller företräds rättsligt av en juridisk rådgivare eller en annan enligt nationell rätt godkänd eller tillåten rådgivare, ska medlemsstaten informera honom eller henne om de viktigaste delarna av beslutet, vilket ska inbegripa information om tillgängliga rättsmedel och de tidsfrister som gäller för utnyttjande av sådana rättsmedel, på ett språk som den berörda personen förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

Artikel 43

Rättsmedel

1. Sökanden eller en annan person som avses i artikel 36.1 b och c ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel, i form av överklagande eller omprövning i domstol av de faktiska och rättsliga omständigheterna när det gäller ett beslut om överföring.

Omfattningen av ett sådant rättsmedel ska begränsas till en bedömning av

- a) om överföringen, för den berörda personen, skulle medföra en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan,
- b) om det finns omständigheter som hänför sig till tiden efter beslutet om överföring och som är avgörande för en korrekt tillämpning av denna förordning,
- c) om artiklarna 25–28 och 34 har överträtts, när det gäller personer som övertagits i enlighet med artikel 36.1 a.

2. Medlemsstaterna ska föreskriva en tidsperiod på minst en vecka men högst tre veckor efter meddelandet av ett beslut om överföring, inom vilken den berörda personen får utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel enligt punkt 1.

3. Den berörda personen ska ha rätt att inom en skälig tidsperiod från det att beslutet om överföring meddelats, dock under inga omständigheter inom en längre tidsperiod än den som föreskrivs av medlemsstaterna enligt punkt 2, begära att en domstol avbryter verkställigheten av beslutet om överföring i väntan på resultatet av överklagandet eller omprövningen. Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva att begäran om avbrytande av verkställigheten av beslutet om överföring ska lämnas in tillsammans med överklagandet enligt punkt 1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns ett effektivt rättsmedel genom att inte verkställa överföringen förrän ett beslut har fattats om den första begäran om uppskov. Ett beslut om huruvida verkställigheten av beslutet om överföring ska avbrytas ska fattas inom en månad från den dag då begäran inkom till den behöriga domstolen.

Om den berörda personen inte har utövat sin rätt att begära suspensiv verkan, ska överklagandet eller omprövningen av ett beslut om överföring inte avbryta verkställigheten av beslutet om överföring.

Ett beslut om att inte avbryta verkställigheten av beslutet om överföring ska motiveras.

Om suspensiv verkan beviljas ska domstolen sträva efter att besluta i sak om överklagandet eller omprövningen inom en månad från beslutet att bevilja suspensiv verkan.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att den berörda personen har tillgång till rättsligt bistånd samt, vid behov, språkligt stöd.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättsligt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet på begäran tillhandahålls kostnadsfritt om den berörda personen inte själv kan stå för kostnaderna. Medlemsstaterna får föreskriva att personer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning inte ska behandlas mer förmånligt i fråga om avgifter och andra kostnader än medlemsstatens egna medborgare när det gäller rättsligt bistånd och biträde.

Medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde inte ska beviljas om den behöriga myndigheten eller en domstol anser att överklagandet eller omprövningen saknar rimliga utsikter till framgång, under förutsättning att tillgången till rättsligt bistånd och biträde inte begränsas på ett godtyckligt sätt.

Om en myndighet som inte är en domstol beslutar att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde med hänvisning till andra stycket, ska medlemsstaterna söra för rätten till ett effektivt rättsmedel i domstol för att överklaga eller begära omprövning av det beslutet. Om beslutet överklagas eller omprövning begärs, ska detta rättsmedel utgöra en integrerad del av det rättsmedel som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna ska säkerställa att tillgången till rättsligt bistånd och biträde inte begränsas godtyckligt och att den berörda personens tillgång till rättslig prövning inte hindras.

Rättsligt bistånd ska åtminstone inbegripa sammanställning av de handlingar som krävs inom ramen för förfarandet. Rättsligt biträde ska åtminstone inbegripa företrädande i domstol, och kan begränsas till tillgång till juridiska rådgivare eller andra rådgivare som anvisas särskilt i nationell rätt för att rättsligt bistå och företräda.

Förfarandena för tillgång till rättsligt bistånd och biträde ska fastställas i nationell rätt.

AVDELNING V

Förvar inför en överföring

Artikel 44

Förvar

1. Medlemsstaterna får inte hålla en person i förvar enbart av det skälet att han eller hon är föremål för det förfarande som fastställs genom denna förordning.
2. Om en risk för avvikande föreligger eller om det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning, får medlemsstaterna ta den berörda personen i förvar i syfte att säkerställa överföringsförfarandena i enlighet med denna förordning, på grundval av en individuell bedömning av personens omständigheter, och endast om hållandet i förvar är proportionellt och andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt.
3. Förvar ska pågå en så kort tidsperiod som möjligt och får inte pågå längre än vad som rimligen krävs för att med tillbörlig aktsamhet slutföra de nödvändiga administrativa förfarandena till dess att överföringen enligt denna förordning har verkställts.
4. När det gäller förhållanden för tagande i förvar och tillämpliga garantier för sökande som tagits i förvar enligt denna artikel, ska artiklarna 11, 12 och 13 i direktiv (EU) 2024/1346 tillämpas.
5. Beslut om tagande i förvar enligt denna artikel ska fattas skriftligen av administrativa eller rättsliga myndigheter. I beslutet om förvar ska de faktiska och rättsliga skäl som beslutet grundar sig på anges. Om beslut om tagande i förvar fattas av en administrativ myndighet ska medlemsstaterna ombesörja att en snabb rättslig prövning av förvarets laglighet sker på eget initiativ eller på begäran av sökanden eller bådadera.

Artikel 45

Tidsfrister för sökande i förvar

1. Genom undantag från artiklarna 39 och 41 gäller att om en person tas i förvar enligt artikel 44, ska en framställan om övertagande eller en avisering om återtagande lämnas in senast två veckor från det att ansökan om internationellt skydd registrerades, eller senast två veckor från träffen i Eurodac, om ingen ny ansökan har registrerats i den meddelande medlemsstaten.

Om en person tas i förvar i ett senare skede än vid registreringen av ansökan ska en framställan om övertagande eller en avisering om återtagande lämnas in senast en vecka från och med den dag då personen togs i förvar.

2. Genom undantag från artikel 40.1 ska den anmodade medlemsstaten svara så snart som möjligt, och i alla händelser inom en vecka från mottagandet av framställan. Underlåtenhet att svara inom en vecka ska anses som ett godtagande av framställan om övertagande och medföra skyldighet att överta personen, vilket innefattar en skyldighet att ombesörja lämpliga ankomstarrangemang.

3. Genom undantag från artikel 46 gäller att om en person hålls i förvar, ska överföringen av denna person från den överförande medlemsstaten till den ansvariga medlemsstaten verkställas så snart det är praktiskt möjligt, och inom fem veckor från

a) den dag då framställan om övertagande godtogs eller aviseringen om återtagande bekräftades, eller

b) den dag då överklagandet eller omprövningen inte längre har suspensiv verkan i enlighet med artikel 43.3.

4. Om den överförande medlemsstaten inte iakttar tidsfristerna för att lämna in en framställan om övertagande eller en avisering om återtagande eller inte fattar ett beslut om överföring inom den tidsfrist som anges i artikel 42.1, eller om överföringen inte verkställs inom fem veckor enligt punkt 3 i denna artikel, ska personen inte längre hållas i förvar. Artiklarna 39, 41 och 46 ska fortsätta att gälla.

AVDELNING VI

Överföringar

Artikel 46

Detaljerade regler och tidsfrister

1. Överföringen av en sökande eller en annan person som avses i artikel 36.1 b och c från den överförande medlemsstaten till den ansvariga medlemsstaten ska verkställas i enlighet med den överförande medlemsstatens nationella rätt, efter samråd mellan de berörda medlemsstaterna, så snart det är praktiskt möjligt och inom sex månader efter det att den andra medlemsstatens framställan om övertagande godtogs, meddelande av återtagande bekräftades eller det slutliga beslutet fattades i fråga om överklagande eller omprövning av ett beslut om överföring med suspensiv verkan i enlighet med artikel 43.3.

Medlemsstaterna ska prioritera överföringar av sökande efter godtagande av framställningar som görs på grundval av artiklarna 25–28 och 34.

Om överföringen verkställs i omfördelningssyfte ska överföringen äga rum inom den tidsfrist som anges i artikel 67.11.

Om överföringar till den ansvariga medlemsstaten sker genom kontrollerad avresa eller med eskort, ska medlemsstaterna säkerställa att de genomförs på ett humant sätt och i enlighet med och med full respekt för mänsklig värdighet och andra grundläggande rättigheter.

Vid behov ska den överförande medlemsstaten förse den berörda personen med en *laissez-passer*. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa utformningen av *laissez-passer*-handlingen. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Den ansvariga medlemsstaten ska alltefter omständigheterna underrätta den överförande medlemsstaten om att den berörda personen kommit fram i god ordning eller att han eller hon inte har infunnit sig inom den fastställda tidsfristen.

2. Om överföringen inte äger rum inom den tidsfrist som anges i punkt 1 första stycket, ska den ansvariga medlemsstaten befrias från sin skyldighet att överta eller återta den berörda personen, varpå ansvaret övergår på den överförande medlemsstaten. Denna tidsfrist får förlängas till högst ett år om överföringen inte har kunnat verkställas på grund av att den berörda personen varit frihetsberövad eller till högst tre år från det att den anmodade medlemsstaten underrättade den ansvariga medlemsstaten, att den berörda personen, eller en familjemedlem som skulle överföras tillsammans med den berörda personen, har avvikit, fysiskt motsätter sig överföringen, avsiktligt ser till att hans eller hennes tillstånd inte medger överföringen eller inte uppfyller de medicinska kraven för överföringen.

Om den berörda personen åter blir tillgänglig för myndigheterna och den tid som återstår av den period som avses i punkt 1 är kortare än tre månader, ska den överförande medlemsstaten ha tre månader på sig att verkställa överföringen.

3. Om en person har överförs felaktigt, eller om ett beslut om överföring upphävs efter överklagande eller omprövning sedan överföringen har verkställts, ska den medlemsstat som verkställde överföringen omedelbart ta tillbaka den berörda personen.

4. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa enhetliga metoder för samråd och informationsutbyte mellan medlemsstater med avseende på tillämpningen av denna artikel, särskilt i fall av uppskjutna eller försenade överföringar, överföringar efter tyst godkännande eller överföringar av underåriga eller personer i beroendeställning samt i fall av kontrollerade överföringar. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 47

Kostnader för överföring

1. I enlighet med artikel 20 i förordning (EU) 2021/1147 ska ett bidrag betalas till den överförande medlemsstaten för en sökande eller en annan person som avses i artikel 36.1 b eller c i den här förordningen, enligt artikel 46 i den här förordningen.

2. Om den berörda personen ska återföras till en medlemsstat till följd av en felaktig överföring eller ett beslut om överföring som upphävs efter överklagande eller omprövning sedan överföringen har verkställts, ska den medlemsstat som ursprungligen verkställde överföringen ansvara för kostnaderna för att återföra den berörda personen till sitt territorium.

3. Personer som överförs enligt denna förordning ska inte bära kostnaderna för denna överföring.

Artikel 48

Utbyte av relevant information innan en överföring verkställs

1. Den medlemsstat som verkställer överföringen av en sökande eller en annan person som avses i artikel 36.1 b eller c ska meddela den ansvariga medlemsstaten personuppgifter om den person som ska överföras vilka är adekvata, relevanta och begränsade till vad som krävs för det enda syftet att säkerställa att de behöriga myndigheterna, i enlighet med nationell rätt i den ansvariga medlemsstaten, är i stånd att tillhandahålla den personen adekvat stöd, inbegripet sådan omedelbar sjukvård som är nödvändig för att tillvarata personens vitala intressen, i syfte att säkerställa kontinuitet i det skydd och de rättigheter som följer av denna förordning och andra tillämpliga rättsliga instrument avseende asyl. Dessa uppgifter ska tillställas den ansvariga medlemsstaten inom en skälig tidsperiod innan en överföring verkställs, för att säkerställa att dess behöriga myndigheter har tillräckligt med tid för att vidta nödvändiga åtgärder.

2. Den överförande medlemsstaten ska till den ansvariga medlemsstaten översända all information som behövs för att trygga de rättigheter och omedelbara särskilda behov som den person som ska överföras har, särskilt följande:

- Information om omedelbara åtgärder som den ansvariga medlemsstaten måste vidta för att säkerställa att de särskilda behoven hos den person som ska överföras tillgodoses på lämpligt sätt, inklusive eventuell omedelbar sjukvård som är nödvändig och, vid behov, åtgärder som krävs för att skydda barnets bästa.
- Kontaktuppgifter till familjemedlemmar, släktingar eller andra närstående i den mottagande medlemsstaten, i tillämpliga fall.
- I fråga om underåriga, information om bedömningen av barnets bästa och om deras utbildning.
- I tillämpliga fall, en bedömning av sökandens ålder.
- I tillämpliga fall, screeningformuläret enligt artikel 17 i förordning (EU) 2024/1356, inbegripet eventuella bevis som det hänvisas till i formuläret.
- Annan relevant information.

3. Informationsutbyte enligt denna artikel får endast ske mellan de myndigheter som anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 52 i denna förordning via det elektroniska kommunikationsnät som inrättats genom artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003. Den information som utbyts får bara användas för de ändamål som anges i punkt 1 i denna artikel och får inte behandlas ytterligare.

4. I syfte att underlätta utbytet av information mellan medlemsstaterna ska kommissionen genom genomförandeakter upprätta ett standardformulär för översändande av nödvändiga uppgifter enligt denna artikel. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

5. Artikel 51.8 och 51.9 ska tillämpas på utbyte av information enligt denna artikel.

Artikel 49

Utbyte av säkerhetsrelevant information innan en överföring verkställs

Vid tillämpning av artikel 41 gäller att om den överförande medlemsstaten har information som tyder på att det finns rimliga skäl att anse att sökanden eller en annan person som avses i artikel 36.1 b eller c utgör en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat, ska den medlemsstatens behöriga myndigheter ange förekomsten av denna information till den ansvariga medlemsstaten. Informationen ska utbytas mellan de medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter eller andra behöriga myndigheter genom lämpliga kanaler för sådant informationsutbyte.

Artikel 50

Utbyte av hälsouppgifter innan en överföring verkställs

1. I det enda syftet att tillhandahålla medicinsk vård eller behandling, särskilt när det gäller sårbara personer, däribland personer med funktionsnedsättning, äldre personer, gravida kvinnor, underåriga och personer som har varit utsatta för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, ska den överförande medlemsstaten till den ansvariga medlemsstaten översända information om eventuella särskilda behov hos den person som ska överföras, vilket i enskilda fall kan innebära information om den personens fysiska eller mentala hälsa, i den mån dess behöriga myndighet har tillgång till sådan information i enlighet med nationell rätt. Informationen ska översändas i ett gemensamt hälsointyg tillsammans med nödvändiga handlingar. Den ansvariga medlemsstaten ska säkerställa att dessa särskilda behov tillgodoses på lämpligt sätt, särskilt genom att tillhandahålla nödvändig medicinsk vård.

Kommissionen ska genom genomförandeakter upprätta det gemensamma hälsointyg som avses i första stycket. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

2. Den överförande medlemsstaten får endast översända den information som avses i punkt 1 till den ansvariga medlemsstaten efter det att sökanden eller sökandens företrädare uttryckligen gett sitt samtycke till detta eller när sådant översändande är nödvändigt för att skydda folkhälsan eller den allmänna säkerheten eller, om den berörda personen är fysiskt eller rättsligt oförmögen att ge sitt samtycke, för att tillvarata den berörda personens eller någon annan persons vitala intressen. Avsaknad av samtycke, inklusive ett nekat samtycke, ska inte utgöra något hinder för verkställande av överföringen.

3. Den behandling av personliga hälsouppgifter som avses i punkt 1 får endast utföras av hälso- och sjukvårdspersonal som enligt nationell rätt omfattas av tystnadsplikt eller av andra personer som omfattas av en motsvarande tystnadsplikt.

4. Utbytet av information enligt denna artikel får endast ske mellan hälso- och sjukvårdspersonal eller andra personer som avses i punkt 3. Den information som utbyts får endast användas för de ändamål som anges i punkt 1 och får inte behandlas ytterligare.

5. Kommissionen ska genom genomförandeakter anta enhetliga metoder och praktiska arrangemang för utbyte av den information som avses i punkt 1. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

6. Artikel 51.8 och 51.9 ska tillämpas på utbyte av information enligt denna artikel.

KAPITEL VI
Administrativt samarbete

Artikel 51
Utbyte av uppgifter

1. Varje medlemsstat ska till varje medlemsstat som så begär förmedla personuppgifter om en person som omfattas av denna förordning vilka är adekvata, relevanta och begränsade till vad som krävs för att
 - a) fastställa ansvarig medlemsstat,
 - b) pröva ansökan om internationellt skydd,
 - c) fullgöra andra skyldigheter som följer av denna förordning,
 - d) verkställa ett beslut om återvändande.
2. Den information som avses i punkt 1 får endast inbegripa
 - a) personuppgifterna för den berörda personen och, när så är lämpligt, för hans eller hennes familjemedlemmar, släktingar eller andra närstående, nämligen fullständigt namn, i förekommande fall tidigare namn, smeknamn eller pseudonymer, nuvarande och tidigare medborgarskap samt födelsedatum och födelseort,
 - b) information om identitets- och resehandlingar, inklusive information om referenser, giltighetstid, datum för utfärdande, utfärdande myndighet, plats för utfärdande m.m.,
 - c) annan information som är nödvändig för att fastställa den berörda personens identitet, inklusive biometrisk data uppgifter som den berörda medlemsstaten har inhämtat av sökanden, i synnerhet för tillämpningen av artikel 67.8 i denna förordning, i enlighet med förordning (EU) 2024/1358,
 - d) information om bosättningsorter och resvägar,
 - e) information om uppehållshandlingar eller viseringar som har utfärdats av en medlemsstat,
 - f) information om platsen där ansökan registrerades,
 - g) information om det datum då en eventuell tidigare ansökan om internationellt skydd registrerades, det datum då den aktuella ansökan registrerades, hur långt handläggningen framskridit och innehållet i ett eventuellt beslut.
3. Om det krävs för att pröva ansökan om internationellt skydd får den ansvariga medlemsstaten anmoda en annan medlemsstat att informera den om de grunder som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan och, i tillämpliga fall, skälen för eventuella beslut som fattats rörande sökanden. Om den ansvariga medlemsstaten tillämpar artikel 55 i förordning (EU) 2024/1348 får den medlemsstaten också begära information som gör det möjligt för dess behöriga myndighet att fastställa om nya faktorer har framkommit eller har lagts fram av sökanden. Den anmodade medlemsstaten får vägra att tillmötesgå denna begäran, om utlämnandet av uppgifterna sannolikt skulle skada dess väsentliga intressen eller skyddet av den berörda personens eller någon annans grundläggande fri- och rättigheter. Sökanden ska på förhand informeras av den anmodande medlemsstaten om de specifika uppgifter som begärts ut och om skälet till den begäran.
4. En begäran om information får endast översändas i samband med en enskild ansökan om internationellt skydd eller överföring i omfördelnings syfte. Den begäran ska innehålla skälen som den grundar sig på och, om syftet är att kontrollera om det föreligger ett kriterium som sannolikt medför ansvar för den anmodade medlemsstaten, ange på vilka bevis den grundar sig, inklusive relevant information från tillförlitliga källor om var och hur sökande reser in på medlemsstaternas territorium, eller på vilken specifik och kontrollerbar del i sökandens redogörelse den grundar sig. Sådan relevant information från tillförlitliga källor ska inte i sig vara tillräcklig för att fastställa en medlemsstats ansvar och behörighet enligt denna förordning, men den kan vara till hjälp vid bedömningen av andra indikationer i samband med en enskild sökande.

5. Den anmodade medlemsstaten ska vara skyldig att svara inom tre veckor. Alla förseningar av svaret ska vederbörligen motiveras. Underlåtenhet att svara inom tre veckor ska inte befria den anmodade medlemsstaten från skyldigheten att svara. Om den anmodade medlemsstaten undanhåller uppgifter som visar att den är ansvarig, kan den medlemsstaten inte åberopa utgången av de tidsfrister som föreskrivs i artikel 39 som skäl för att vägra att tillmötesgå en framställan om övertagande. I sådana fall ska tidsfristerna i artikel 39 för framställan om övertagande förlängas med lika lång tid som svaret från den anmodade medlemsstaten är försenat.

6. Informationsutbytet ska ske på begäran av en medlemsstat och får endast äga rum mellan de myndigheter som respektive medlemsstat har utsett och underrättat kommissionen om i enlighet med artikel 52.1.

7. Den information som utbyts får endast användas för de ändamål som anges i punkt 1. I varje medlemsstat får sådan information, beroende på dess typ och den mottagande myndighetens befogenheter, endast förmedlas till myndigheter och domstolar som har till uppgift att

- a) fastställa ansvarig medlemsstat,
- b) pröva ansökan om internationellt skydd,
- c) fullgöra andra skyldigheter som följer av denna förordning.

8. Den medlemsstat som vidarebefordrar informationen ska säkerställa att informationen är korrekt och aktuell. Om det framkommer att medlemsstaten har vidarebefordrat information som är felaktig eller som inte borde ha vidarebefordrats, ska de medlemsstater som mottagit den omedelbart underrättas om detta. De ska vara skyldiga att korrigera denna information eller radera den.

9. I varje berörd medlemsstat ska översändandet och mottagandet av utbytt information noteras i den berörda personens personakt eller i ett register.

Artikel 52

Behöriga myndigheter och resurser

1. Varje medlemsstat ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om vilka behöriga myndigheter som är ansvariga för att fullgöra skyldigheterna enligt denna förordning och eventuella ändringar av denna. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa myndigheter har de personalmässiga, materiella och ekonomiska resurser som krävs för att utföra sitt arbete avseende tillämpningen av förfarandena för att snabbt och effektivt fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, och i synnerhet för att skydda processuella och grundläggande rättigheter, säkerställa ett snabbt förfarande för att återföra familjemedlemmar och släktingar som befinner sig i olika medlemsstater, inom föreskrivna tidsfrister besvara begäran om information, framställningar om övertagande och aviseringar om återtagande samt, om tillämpligt, fullgöra sina skyldigheter enligt del IV.

2. Kommissionen ska offentliggöra en konsoliderad förteckning över de myndigheter som avses i punkt 1 i *Europeiska unionens officiella tidning*. Om förteckningen ändras ska kommissionen en gång om året offentliggöra en uppdaterad konsoliderad förteckning.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att personalen vid de myndigheter som avses i punkt 1 får den fortbildning som krävs för tillämpningen av denna förordning.

4. Kommissionen ska genom genomförandeakter upprätta säkra elektroniska kommunikationskanaler mellan de myndigheter som avses i punkt 1, samt mellan dessa myndigheter och asylbyrån, för översändande av information, biometrisk uppgifter som inhämtats i enlighet med förordning (EU) 2024/1358, framställningar, meddelanden, svar och all annan skriftlig korrespondens och för säkerställande av att avsändarna automatiskt får ett elektroniskt mottagningsbevis. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

Artikel 53

Administrativa överenskommelser

1. Medlemsstaterna får sinsemellan ingå bilaterala administrativa överenskommelser om hur denna förordning ska genomföras i praktiken och därmed underlätta dess tillämpning och göra den effektivare. Dessa överenskommelser kan avse

- a) utbyte för sambandsmän,
 - b) förenkling av förfaranden och förkortning av frister för översändande och granskning av framställningar om övertagande eller aviseringar om återtagande av sökande,
 - c) solidaritetsbidrag enligt del IV.
2. Medlemsstaterna får också bibehålla de administrativa överenskommelser som ingåtts enligt rådets förordning (EG) nr 343/2003⁽⁴⁾ och förordning (EU) nr 604/2013. I den mån sådana överenskommelser inte överensstämmer med den här förordningen ska de berörda medlemsstaterna ändra överenskommelserna för att undanröja bristande överensstämmelse.
3. Innan de överenskommelser som avses i punkt 1 b ingås eller ändras ska de berörda medlemsstaterna samråda med kommissionen när det gäller överenskommelsens överensstämmelse med denna förordning.
4. Om kommissionen finner att de överenskommelser som avses i punkt 1 b är oförenliga med denna förordning, ska den inom skälig tid underrätta de berörda medlemsstaterna. De berörda medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att ändra den berörda överenskommelsen inom skälig tid för att undanröja sådan bristande förenlighet.
5. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om alla överenskommelser som avses i punkt 1, och om uppsägning eller ändring av dem.

Artikel 54

Nätverk av ansvariga enheter

Asylbyrån ska inrätta och underlätta verksamheten i ett eller flera nätverk av de behöriga myndigheter som avses i artikel 52.1 för att förbättra det praktiska samarbetet, inbegripet överföringar, och informationsutbytet i alla frågor som gäller den fullständiga tillämpningen av denna förordning, däribland utarbetandet av praktiska verktyg, bästa praxis och riktlinjer.

Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och andra relevanta unionsorgan och unionsbyråer får vid behov vara företrädare i sådana nätverk.

KAPITEL VII

Förlikning

Artikel 55

Förlikning

1. För att sörja för att de mekanismer som inrättas genom denna förordning fungerar som de ska och överkomma svårigheter i tillämpningen, ska två eller flera medlemsstater som stöter på svårigheter i sitt samarbete inom ramen för denna förordning eller vid dess tillämpning emellan på begäran av en eller flera av dem utan dröjsmål hålla samråd i syfte att hitta lämpliga lösningar inom rimlig tid, i enlighet med principen om lojalt samarbete som fastställs i artikel 4.3 i EU-fördraget.

När så är lämpligt får information om de svårigheter som uppstått och den lösning som hittats lämnas till kommissionen och övriga medlemsstater inom ramen för den kommitté som avses i artikel 77.

2. Om ingen lösning nås enligt punkt 1 eller om svårigheterna kvarstår får en eller flera av de berörda medlemsstaterna begära att kommissionen håller samråd med de berörda medlemsstaterna i syfte att hitta lämpliga lösningar. Kommissionen ska utan dröjsmål hålla sådana samråd. De berörda medlemsstaterna ska aktivt delta i samråden. Medlemsstaterna och kommissionen ska vidta alla lämpliga åtgärder för att snabbt lösa problemet. Kommissionen får anta rekommendationer riktade till de berörda medlemsstaterna med angivande av vilka åtgärder som ska vidtas och lämpliga tidsfrister.

⁽⁴⁾ Rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylsökande som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (EUT L 50, 25.2.2003, s. 1).

När så är lämpligt får information om de svårigheter som uppstått, de rekommendationer som gjorts och den lösning som hittats lämnas till de övriga medlemsstaterna inom ramen för den kommitté som avses i artikel 77.

Förfarandet i denna artikel ska inte påverka de tidsfrister som anges i denna förordning i enskilda fall.

3. Denna artikel ska inte påverka kommissionens befogenheter att övervaka tillämpningen av unionsrätten enligt artiklarna 258 och 260 i EUF-fördraget. Den ska inte heller påverka de berörda medlemsstaternas möjlighet att hänskjuta sin tvist till Europeiska unionens domstol i enlighet med artikel 273 i EUF-fördraget eller möjligheten för en medlemsstat att anhängiggöra ärendet vid domstolen i enlighet med artikel 259 i EUF-fördraget.

DEL IV

SOLIDARITET

KAPITEL I

Solidaritetsmekanismer

Artikel 56

Den årliga solidaritetspoolen

1. Den årliga solidaritetspoolen, som ska omfatta de bidrag som anges i rådets genomförandeakt enligt artikel 57 och som medlemsstaterna utfäst vid mötet i högnivåforumet, ska fungera som det huvudsakliga solidaritetsverket för medlemsstater som är utsatta för migrationstryck på grundval av de behov som identifierats i det kommissionsförslag som avses i artikel 12.

2. Den årliga solidaritetspoolen ska bestå av följande typer av solidaritetsåtgärder, som ska anses vara likvärdiga:

a) Omfördelning i enlighet med artiklarna 67 och 68

i) av sökande av internationellt skydd,

ii) av personer som beviljats internationellt skydd mindre än tre år före antagandet av rådets genomförandeakt som avses i artikel 57, om den berörda bidragande medlemsstaten och den berörda gynnade medlemsstaten bilateralt kommit överens om detta.

b) Ekonomiska bidrag från medlemsstaterna som främst syftar till åtgärder i medlemsstaterna som rör migration, mottagande, asyl, återanpassning inför avresa, gränsförvaltning och operativt stöd, som även kan tillhandahålla stöd för åtgärder i eller i förhållande till tredjeländer som kan ha en direkt inverkan på migrationsflödena vid medlemsstaternas yttre gränser eller som kan förbättra asyl-, mottagnings- och migrationssystemen i det berörda tredjelandet, inbegripet program för stöd vid frivilligt återvändande och återanpassning, i enlighet med artikel 64.

c) Alternativa solidaritetsåtgärder på områdena migration, mottagande, asyl, återvändande och återanpassning samt gränsförvaltning, med fokus på operativt stöd, kapacitetsuppbyggnad, tjänster, personalstöd, anläggningar och teknisk utrustning i enlighet med artikel 65.

Åtgärder i eller i förhållande till tredjeländer enligt första stycket b ska genomföras av gynnade medlemsstater i enlighet med tillämpningsområdet och målen för denna förordning och förordning (EU) 2021/1147.

3. De ekonomiska bidrag som avses i punkt 2 b för projekt i tredjeländer ska särskilt inriktas på att

a) förbättra asyl- och mottagningskapaciteten i tredjeländer, också genom att stärka den personalmässiga och institutionella sakkunskapen och kapaciteten,

b) främja laglig migration och en välhanterad rörlighet, också genom att stärka bilaterala, regionala och internationella partnerskap om migration, tvångsförflyttning, lagliga vägar och partnerskap för rörlighet,

c) stödja program för stöd vid frivilligt återvändande och hållbar återanpassning för återvändande migranter och deras familjer,

- d) minska den utsatthet som orsakas av smuggling av migranter och människohandel och främja program för bekämpning av människosmuggling och människohandel,
- e) stödja en effektiv migrationspolitik på grundval av de mänskliga rättigheterna.

Artikel 57

Rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen

1. På grundval av det kommissionsförslag som avses i artikel 12 och i enlighet med utfästelseförbandet vid det högnivåforum som avses i artikel 13 ska rådet årligen, före utgången av varje kalenderår, anta en genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen, inbegripet referensvärdet för omfördelningar och ekonomiska bidrag till den årliga solidaritetspoolen på unionsnivå och de särskilda utfästelser som varje medlemsstat har gjort för varje typ av solidaritetsbidrag som avses i artikel 56.2 vid det möte i högnivåforumet som avses i artikel 13. Rådet ska med kvalificerad majoritet anta den genomförandeakt som avses i denna punkt. Rådet får med kvalificerad majoritet ändra kommissionens förslag som avses i artikel 12.
2. Rådets genomförandeakt som avses i punkt 1 i denna artikel ska vid behov även fastställa den preliminära procentandel av den årliga solidaritetspoolen som får göras tillgänglig för medlemsstater som är utsatta för migrationstryck till följd av omfattande ankomster på grund av återkommande landsättningar efter sök- och räddningsinsatser, med beaktande av de berörda medlemsstaternas geografiska särdrag. Den får också fastställa andra former av solidaritet enligt artikel 56.2 c beroende på de behov av sådana åtgärder som uppstår till följd av de särskilda utmaningarna på migrationsområdet i de berörda medlemsstaterna.
3. Under det möte i högnivåforumet som avses i artikel 13 ska medlemsstaterna komma fram till en slutsats om ett övergripande referensvärde för varje solidaritetsåtgärd i den årliga solidaritetspoolen, på grundval av det kommissionsförslag som avses i artikel 12. Under det mötet ska medlemsstaterna också göra utfästelser om sina bidrag till den årliga solidaritetspoolen i enlighet med punkt 4 i denna artikel och om den obligatoriska rättvisa andel som beräknas enligt referensnyckeln i artikel 66.
4. Vid genomförandet av punkt 3 i denna artikel ska medlemsstaterna ha full frihet att välja mellan de typer av solidaritetsåtgärder som förtecknas i artikel 56.2 eller en kombination av dessa. De medlemsstater som gör utfästelser om alternativa solidaritetsåtgärder ska fastställa det ekonomiska värdet på dessa åtgärder på grundval av objektiva kriterier. Om de alternativa solidaritetsåtgärderna inte fastställs i det kommissionsförslag som avses i artikel 12 får medlemsstaterna fortfarande göra utfästelser om sådana åtgärder. Om sådana åtgärder inte begärs av de gynnade medlemsstaterna under ett visst år ska de omvandlas till ekonomiska bidrag.

Artikel 58

Information om att en medlemsstat som i kommissionens beslut konstaterats vara utsatt för migrationstryck har för avsikt att använda den årliga solidaritetspoolen

1. En medlemsstat som i ett beslut enligt artikel 11 konstaterats vara utsatt för migrationstryck ska, efter antagandet av rådets genomförandeakt som avses i artikel 57, informera kommissionen och rådet om den avser att använda sig av den årliga solidaritetspoolen. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet om detta.
2. Den berörda medlemsstaten ska inkludera information om den typ och nivå av solidaritetsåtgärder enligt artikel 56.2 som behövs för att hantera situationen, i förekommande fall inbegripet eventuell användning av komponenterna i EU:s permanenta verktygslåda för migrationsstöd. Om den medlemsstaten avser att använda sig av ekonomiska bidrag ska den även ange de berörda unionsutgiftsprogrammen.
3. Efter mottagandet av den information som avses i punkt 2 ska den berörda medlemsstaten ha tillgång till den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 60. EU-solidaritetsamordnaren ska utan dröjsmål och under alla omständigheter inom tio dagar från mottagandet av informationen sammankalla forumet på teknisk nivå för att operativt genomföra solidaritetsåtgärderna.

Artikel 59

Meddelande om att en medlemsstat som anser sig vara utsatt för migrationstryck har behov av att använda den årliga solidaritetspoolen

1. Om en medlemsstat inte har konstaterats vara utsatt för migrationstryck i ett beslut enligt artikel 11 men anser sig vara utsatt för migrationstryck ska den meddela kommissionen om sitt behov av att använda den årliga solidaritetspoolen och informera rådet om detta. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet om detta.

2. Meddelandet enligt punkt 1 ska innehålla följande:

a) En vederbörligen underbyggd motivering av förekomsten och omfattningen av migrationstrycket i den meddelande medlemsstaten, inbegripet aktuella uppgifter om de indikatorer som avses i artikel 9.3 a.

b) Information om den typ och nivå av solidaritetsåtgärder enligt artikel 56 som behövs för att hantera situationen, i förekommande fall inbegripet eventuell användning av komponenterna i EU:s permanenta verktygslåda för migrationsstöd och, om den berörda medlemsstaten avser att använda sig av ekonomiska bidrag, uppgift om de berörda unionsutgiftsprogrammen.

c) En beskrivning av hur användning av den årliga solidaritetspoolen skulle kunna stabilisera situationen.

d) Uppgift om hur den berörda medlemsstaten avser att åtgärda eventuella identifierade sårbarheter på området ansvar, beredskap eller resiliens.

3. Asylbyrån, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter samt den berörda medlemsstaten ska på kommissionens begäran bistå kommissionen vid utarbetandet av en bedömning av migrationstryck.

4. Kommissionen ska skyndsamt bedöma meddelandet, med beaktande av den information som anges i artiklarna 9 och 10, om det i det beslut som avses i artikel 11 konstaterats att den meddelande medlemsstaten riskerar att utsättas för migrationstryck, den övergripande situationen i unionen, situationen i den meddelande medlemsstaten under de föregående tolv månaderna och de behov som den meddelande medlemsstaten har uttryckt, och anta ett beslut om huruvida medlemsstaten ska anses vara utsatt för migrationstryck. Om kommissionen beslutar att den berörda medlemsstaten är utsatt för migrationstryck ska den medlemsstaten bli en gynnad medlemsstat, såvida den inte nekas tillgång till ibruktagande av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med punkt 6 i denna artikel.

5. Kommissionen ska utan dröjsmål översända sitt beslut till den berörda medlemsstaten, Europaparlamentet och rådet.

6. Om det i kommissionens beslut fastställs att den meddelande medlemsstaten är utsatt för migrationstryck ska EU-solidaritetsamordnaren sammankalla forumet på teknisk nivå utan dröjsmål och inom två veckor efter det att kommissionens beslut översänts till den berörda medlemsstaten, Europaparlamentet och rådet för att operativt genomföra solidaritetsåtgärderna. EU-solidaritetsamordnaren ska sammankalla forumet på teknisk nivå, såvida inte kommissionen anser, eller såvida inte rådet beslutar genom en genomförandeakt som antas inom två veckor från översändandet av kommissionens beslut till den berörda medlemsstaten, Europaparlamentet och rådet, att den årliga solidaritetspoolen inte har tillräcklig kapacitet för att den berörda medlemsstaten ska kunna få tillgång till den årliga solidaritetspoolen eller att det föreligger andra objektiva skäl till att inte ge den medlemsstaten tillgång till den årliga solidaritetspoolen.

7. Om rådet beslutar att det inte finns tillräcklig kapacitet i den årliga solidaritetspoolen ska artikel 13.4 tillämpas, och högnivåforumet ska sammankallas senast en vecka efter kommissionens beslut.

Om kommissionen fattar ett beslut om att avslå en begäran från en medlemsstat om att anses vara utsatt för migrationstryck, får den meddelande medlemsstaten lämna in ett nytt meddelande till kommissionen och rådet med ytterligare relevant information.

Artikel 60

Operativt genomförande och samordning av solidaritetsbidrag

1. I forumet på teknisk nivå ska medlemsstaterna samarbeta sinsemellan och med kommissionen för att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt operativt genomförande av solidaritetsbidragen i den årliga solidaritetspoolen för året i fråga, på ett balanserat sätt och i god tid, mot bakgrund av de behov som identifierats och bedömts och de solidaritetsbidrag som finns tillgängliga.

2. EU-solidaritetssamordnaren ska med beaktande av migrationssituationens utveckling samordna det operativa genomförandet av solidaritetsbidragen för att säkerställa en balanserad fördelning av de tillgängliga solidaritetsbidragen mellan de gynnade medlemsstaterna.

3. Med undantag för genomförandet av ekonomiska bidrag ska medlemsstaterna vid det operativa genomförandet av de identifierade solidaritetsåtgärderna genomföra sina utfästa solidaritetsbidrag enligt artikel 56 för ett visst år före utgången av det året, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 65.3 och 67.12.

De bidragande medlemsstaterna ska genomföra sina utfästelser i proportion till sina totala utfästelser till den årliga solidaritetspoolen för ett visst år före utgången av året.

De medlemsstater som har beviljats en fullständig nedsättning av solidaritetsbidrag i enlighet med artikel 61 eller 62 eller som själva är gynnade medlemsstater enligt artiklarna 58.1 och 59.4 är inte skyldiga att genomföra sina utfästa solidaritetsbidrag enligt artikel 56.2 för ett visst år.

De bidragande medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att genomföra sina utfästelser som gjorts i enlighet med artikel 56.2 eller att tillämpa ansvarskompensationer i enlighet med artikel 63 gentemot en gynnad medlemsstat om kommissionen, i ett beslut enligt artikel 11 eller artikel 59.4, har identifierat systembrister i den gynnade medlemsstaten när det gäller reglerna i del III i denna förordning som skulle kunna få allvarliga negativa konsekvenser för denna förordnings funktionssätt.

4. Under det första mötet i forumet på teknisk nivå under den årliga cykeln får bidragande och gynnade medlemsstater uttrycka rimliga preferenser, mot bakgrund av de behov som identifierats, för profilerna för tillgängliga omfördelningskandidater och en potentiell planering för genomförandet av deras solidaritetsbidrag, med beaktande av behovet av brådskande åtgärder för de gynnade medlemsstaterna.

EU-solidaritetssamordnaren ska underlätta samverkan och samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller dessa aspekter.

Vid genomförandet av omfördelningar ska medlemsstaterna i första hand beakta omfördelning av sårbara personer.

5. De unionsorgan och unionsbyråer som är behöriga på området asyl och gräns- och migrationshantering ska på begäran och inom ramen för sina respektive mandat ge medlemsstaterna och kommissionen stöd för att säkerställa att del IV genomförs och fungerar korrekt. Sådant stöd kan ges i form av analyser, sakkunskap och operativt stöd. EU-solidaritetssamordnaren ska samordna allt bistånd från experter eller grupper som utplacerats av asylbyrån, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån eller andra unionsorgan eller unionsbyråer när det gäller det operativa genomförandet av solidaritetsbidragen.

6. I januari varje år från och med 2025 och därefter ska medlemsstaterna bekräfta nivåerna för varje solidaritetsåtgärd som genomförts under det föregående året för EU-solidaritetssamordnaren.

Artikel 61

Nedsättning av solidaritetsbidrag vid fall av migrationstryck

1. En medlemsstat som i ett beslut enligt artikel 11 konstaterats vara utsatt för migrationstryck eller som anser sig vara utsatt för migrationstryck och som inte har använt sig av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 58 eller meddelat behov av att använda sig av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 59, får när som helst begära en partiell eller fullständig nedsättning av sina utfästa bidrag enligt rådets genomförandeakt som avses i artikel 57.

Den berörda medlemsstaten ska lämna in sin begäran till kommissionen. Den berörda medlemsstaten ska överlämna begäran till rådet för kännedom.

2. Om den begärande medlemsstat som avses i punkt 1 i denna artikel är en medlemsstat som inte i ett beslut enligt artikel 11 har konstaterats vara utsatt för migrationstryck, men som anser sig vara utsatt för migrationstryck, ska den medlemsstaten i sin begäran inkludera

- a) en beskrivning av hur den fullständiga eller partiella nedsättningen av dess utfästa bidrag kan bidra till att stabilisera situationen,
- b) uppgift om huruvida det utfästa bidraget kan ersättas med en annan typ av solidaritetsbidrag,
- c) uppgift om hur medlemsstaten kommer att åtgärda eventuella konstaterade sårbarheter på området ansvar, beredskap eller resiliens,
- d) en vederbörligen underbyggd motivering av förekomsten och omfattningen av migrationstrycket i den begärande medlemsstaten.

Vid bedömningen av en sådan begäran ska kommissionen också beakta den information som anges i artiklarna 9 och 10.

3. Kommissionen ska underrätta rådet om sin bedömning av begäran inom fyra veckor från mottagandet av den begäran som getts in i enlighet med denna artikel. Kommissionen ska också underrätta Europaparlamentet om den bedömningen.

4. Efter att ha mottagit kommissionens bedömning ska rådet anta en genomförandeakt för att fastställa om medlemsstaten ska bemyndigas att avvika från rådets genomförandeakt som avses i artikel 57.

Artikel 62

Nedsättning av solidaritetsbidrag vid betydande migrationssituationer

1. En medlemsstat som i ett beslut enligt artikel 11 har konstaterats stå inför en betydande migrationssituation, eller som anser sig stå inför en betydande migrationssituation, får när som helst begära en partiell eller fullständig nedsättning av sina utfästa bidrag enligt rådets genomförandeakt som avses i artikel 57.

Den berörda medlemsstaten ska lämna in sin begäran till kommissionen. Den berörda medlemsstaten ska översända begäran till rådet för kännedom.

2. Om den begärande medlemsstaten i ett beslut enligt artikel 11 konstaterats stå inför en betydande migrations-situation, ska begäran innehålla

- a) en beskrivning av hur den fullständiga eller partiella nedsättningen av dess utfästa bidrag kan bidra till att stabilisera situationen,
- b) uppgift om huruvida det utfästa bidraget kan ersättas med en annan typ av solidaritetsbidrag,
- c) uppgift om hur medlemsstaten kommer att åtgärda eventuella konstaterade sårbarheter på området ansvar, beredskap eller resiliens,
- d) en vederbörligen underbyggd motivering rörande det område av asyl-, mottagnings- och migrationssystemet där kapaciteten har nåtts, och uppgift om hur det förhållande att medlemsstatens kapacitet har nått sin gräns på det specifika området påverkar den medlemsstatens förmåga att fullgöra sin utfästelse.

3. Om den begärande medlemsstaten inte i ett beslut enligt artikel 11 har konstaterats stå inför en betydande migrationssituation, men anser sig stå inför en betydande migrationssituation, ska begäran utöver den information som anges i punkt 2 i den här artikeln också innehålla en vederbörligen underbyggd motivering av migrationssituationens betydelse i den begärande medlemsstaten. Vid bedömningen av en sådan begäran ska kommissionen också beakta den information som anges i artiklarna 9 och 10 och om det i ett beslut enligt artikel 11 konstaterats att medlemsstaten riskerar att utsättas för migrationstryck.

4. Kommissionen ska underrätta rådet om sin bedömning av begäran inom fyra veckor från mottagandet den begäran som lämnats in i enlighet med denna artikel. Kommissionen ska också underrätta Europaparlamentet om den bedömningen.

5. Efter att ha mottagit kommissionens bedömning ska rådet anta en genomförandeakt för att fastställa om medlemsstaten ska bemyndigas att avvika från rådets genomförandeakt som avses i artikel 57.

Artikel 63

Ansvarskompensationer

1. Om de omfördelningsutfästelser till den årliga solidaritetspoolen som anges i rådets genomförandeakt enligt artikel 57 uppgår till minst 50 % av det värde som anges i det kommissionsförslag avses i artikel 12 får en gynnad medlemsstat, i stället för omfördelningar i enlighet med förslaget i artikel 69, anmoda de andra medlemsstaterna att ta på sig ansvaret för att pröva ansökningar om internationellt skydd för vilka den gynnade medlemsstaten har fastställts vara ansvarig.

2. En bidragande medlemsstat kan ange för gynnade medlemsstater att den är beredd att ta på sig ansvaret för att pröva ansökningar om internationellt skydd för vilka en gynnad medlemsstat har fastställts som ansvarig i stället för omfördelningar

a) om det tröskelvärde som anges i punkt 1 har uppnåtts, eller

b) om den bidragande medlemsstaten har utfäst minst 50 % av sin obligatoriska rättvisa andel till den årliga solidaritetspoolen som anges i rådets genomförandeakt enligt artikel 57 som omfördelningar.

Om en bidragande medlemsstat har angett en sådan beredvillighet och den gynnade medlemsstaten samtycker, ska den gynnade medlemsstaten tillämpa det förfarande som anges i artikel 69.

3. De bidragande medlemsstaterna ska ta på sig ansvaret för ansökningar om internationellt skydd för vilka den gynnade medlemsstaten har fastställts som ansvarig, upp till det högre av de två värden som avses i leden a och b i denna punkt, om de omfördelningsutfästelser till den årliga solidaritetspoolen som ingår i rådets genomförandeakt enligt artikel 57, efter det möte i högnivåforumet som sammankallats i enlighet med artikel 13.4,

a) understiger värdet i artikel 12.2 a, eller

b) understiger 60 % av det referensvärde som används för att beräkna varje medlemsstats obligatoriska rättvisa andel för omfördelning med avseende på inrättandet av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 57.,

4. Punkt 3 i denna artikel är också tillämplig om de utfästelser som ska genomföras under ett visst år understiger det högre av de två värden som avses i leden a och b den punkten till följd av fullständiga eller partiella nedsättningar som beviljats i enlighet med artikel 61 eller 62 eller på grund av att de gynnade medlemsstater som avses i artiklarna 58.1 och 59.4 inte är skyldiga att genomföra sina utfästa solidaritetsbidrag för ett visst år.

5. En bidragande medlemsstat som inte har genomfört sina utfästelser eller godtagit omfördelningar i enlighet med artikel 67.9 som motsvarar dess utfästa omfördelningar enligt artikel 57.3 senast vid utgången av det aktuella året ska, på begäran av den gynnade medlemsstaten, ta ansvar för ansökningar om internationellt skydd för vilka den gynnade medlemsstaten har fastställts som ansvarig, upp till det antal omfördelningar som utfästs i enlighet med artikel 57.3, så snart som möjligt efter utgången av ett visst år.

6. Den bidragande medlemsstaten ska identifiera de enskilda ansökningar som den tar på sig ansvaret för i enlighet med punkterna 2 och 3 i denna artikel och informera den gynnade medlemsstaten via det elektroniska kommunikationsnät som inrättats genom artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003.

Den bidragande medlemsstaten ska bli ansvarig medlemsstat för de identifierade ansökningarna och ska ange sitt ansvar i enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) 2024/1358.

7. Medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att ta ansvar enligt punkt 6 första stycket i denna artikel utöver sin rättvisa andel som beräknats enligt referensnyckeln i artikel 66.

8. Denna artikel ska endast tillämpas om

- a) sökanden inte är ett ensamkommande barn,
 - b) den gynnade medlemsstaten har fastställts som ansvarig på grundval av kriterierna i artiklarna 29–33,
 - c) den tidsfrist för överföring som anges i artikel 39.1 ännu inte har löpt ut,
 - d) sökanden inte har avvikit från den bidragande medlemsstaten,
 - e) den berörda personen inte har beviljats internationellt skydd,
 - f) den berörda personen inte har beviljats inresa.
9. Den bidragande medlemsstaten får tillämpa denna artikel på tredjelandsmedborgare eller statslösa personer vars ansökningar har avslagits slutligt i den gynnade medlemsstaten. Artiklarna 55 och 56 i förordning (EU) 2024/1348 ska tillämpas.

Artikel 64

Ekonomiska bidrag

1. Ekonomiska bidrag ska utgöras av överföringar av belopp från de bidragande medlemsstaterna till unionens budget och ska utgöra externa inkomster avsatta för särskilda ändamål i enlighet med artikel 21.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 ^(*). Ekonomiska bidrag ska användas för att genomföra de åtgärder i den årliga solidaritetspoolen som avses i artikel 56.2 b i den här förordningen.
2. Gynnade medlemsstater ska identifiera åtgärder som kan finansieras genom ekonomiska bidrag som avses i punkt 1 i denna artikel och lämna in dem till forumet på teknisk nivå. Kommissionen ska ha nära förbindelser med gynnade medlemsstater i syfte att säkerställa att dessa åtgärder överensstämmer med målen i artikel 56.2 b och 56.3. EU-solidaritetsamordnaren ska föra en förteckning över åtgärderna och göra den tillgänglig genom forumet på teknisk nivå.
3. Kommissionen ska anta en genomförandeakt om regler för hur de ekonomiska bidragen ska fungera. Denna genomförandeakt ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.
4. Om det belopp som anges i 57.1 denna förordning inte anslås fullt ut, får det återstående beloppet läggas till det belopp som anges i artikel 10.2 b i förordning (EU) 2021/1147.
5. Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen och forumet på teknisk nivå om framstegen i genomförandet av åtgärder som finansieras genom ekonomiska bidrag enligt denna artikel.
6. Kommissionen ska i den rapport som avses i artikel 9 inkludera information om genomförandet av åtgärder som finansieras genom ekonomiska bidrag i enlighet med denna artikel, inbegripet om frågor som kan påverka genomförandet och eventuella åtgärder som vidtagits för att åtgärda dem.

Artikel 65

Alternativa solidaritetsåtgärder

1. Bidrag i form av alternativa solidaritetsåtgärder ska grundas på en särskild begäran från den gynnade medlemsstaten. Sådana bidrag ska räknas som ekonomisk solidaritet och deras konkreta värde ska fastställas gemensamt och på ett realistiskt sätt av de bidragande och gynnade medlemsstaterna och meddelas EU-solidaritetsamordnaren innan dessa bidrag genomförs.

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 193, 30.7.2018, s. 1).

2. Medlemsstaterna ska endast tillhandahålla alternativa solidaritetsåtgärder som tillägg till och utan att överlappa med dem som tillhandahålls genom insatser från unionsorgan eller unionsbyråer eller genom unionsfinansiering på området asyl- och migrationshantering i de gynnade medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska endast tillhandahålla alternativa solidaritetsåtgärder utöver vad de är skyldiga att bidra med genom unionsorgan eller unionsbyråer.

3. De gynnade och bidragande medlemsstaterna ska slutföra genomförandet av överenskomna alternativa solidaritetsåtgärder även om de berörda genomförandeakterna har löpt ut.

Artikel 66

Referensnyckel

Den andel av de solidaritetsbidrag som ska lämnas av varje medlemsstat enligt artikel 57.3 ska beräknas enligt den formel som anges i bilaga I och baseras på följande kriterier för varje medlemsstat, enligt de senaste tillgängliga uppgifterna från Eurostat:

- a) Folkmängd (50 % av viktningen).
- b) Total BNP (50 % av viktningen).

KAPITEL II

Förfarandekrav

Artikel 67

Förfarande inför omfördelning

1. Det förfarande som anges i denna artikel ska tillämpas på omfördelning av sådana personer som avses i artikel 56.2 a.

2. Innan den gynnade medlemsstaten tillämpar det förfarande som anges i denna artikel, ska den säkerställa att det inte finns några rimliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten. Om det finns rimliga skäl att anse att personen utgör ett hot mot den inre säkerheten före eller under det förfarande som anges i den här artikeln, inbegripet om ett hot mot den inre säkerheten har fastställts i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) 2024/1356, ska den gynnade medlemsstaten inte tillämpa eller ska omedelbart avsluta det förfarande som anges i den här artikeln. Den gynnade medlemsstaten ska utesluta den berörda personen från all framtida omfördelning eller överföring till en medlemsstat. Om den berörda personen ansöker om internationellt skydd, ska den gynnade medlemsstaten vara ansvarig medlemsstat i enlighet med artikel 16.4 i denna förordning.

3. Om omfördelning ska genomföras, ska den gynnade medlemsstaten identifiera de personer som skulle kunna omfördelas. På begäran av den gynnade medlemsstaten ska asylbyrån stödja den gynnade medlemsstaten i identifieringen av personer som ska omfördelas och i matchningen av dem med omfördelningsmedlemsstater i enlighet med artikel 2.1 k i förordning (EU) 2021/2303.

Den medlemsstaten ska i tillämpliga fall beakta förekomsten av meningsfulla kopplingar, såsom kopplingar som baseras på familjeskäl eller kulturellt betingade faktorer, mellan den berörda personen och omfördelningsmedlemsstaten. I detta syfte ska den gynnade medlemsstaten ge de personer som ska omfördelas möjlighet att tillhandahålla information om förekomsten av meningsfulla kopplingar till specifika medlemsstater och att lägga fram relevant information och dokumentation för att fastställa dessa kopplingar. Den möjligheten innebär inte någon rätt att välja en specifik omfördelningsmedlemsstat i enlighet med denna artikel.

4. För att identifiera personer som ska omfördelas och matchas med omfördelningsmedlemsstater får gynnade medlemsstater använda verktyg som utvecklats av EU-solidaritetsamordnaren.

Sökande som inte har någon meningsfull koppling till en medlemsstat ska fördelas rättvist mellan de resterande omfördelningsmedlemsstaterna.

Om den person som identifierats för omfördelning har beviljats internationellt skydd, ska den berörda personen omfördelas först efter att skriftligen ha samtyckt till omfördelningen.

5. Om omfördelning ska genomföras ska den gynnade medlemsstaten informera de personer som avses i punkt 1 i denna artikel om det förfarande som anges i denna artikel och i artikel 68 samt, i tillämpliga fall, om de skyldigheter som anges i artikel 17.3, 17.4 och 17.5 och om de konsekvenser vid bristande efterlevnad som anges i artikel 18.

Första stycket i denna punkt ska inte tillämpas på sökande för vilka den gynnade medlemsstaten kan fastställas som ansvarig medlemsstat i enlighet med kriterierna i artiklarna 25–28 och 34, med undantag för artikel 25.5. Sådana sökande ska inte vara berättigade till omfördelning.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att familjemedlemmar omfördelas till samma medlemsstats territorium.

7. I de fall som avses i punkterna 2 och 3 ska den gynnade medlemsstaten så snart som möjligt till den omfördelningsmedlemsstaten översända all relevant information och alla relevanta handlingar om den berörda personen med hjälp av ett standardformulär, bland annat för att göra det möjligt för myndigheterna i omfördelningsmedlemsstaten att kontrollera om det finns skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten.

8. Omfördelningsmedlemsstaten ska granska den information som den gynnade medlemsstaten översänt i enlighet med punkt 7 och kontrollera att det inte finns några rimliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten. Omfördelningsmedlemsstaten får välja att kontrollera denna information vid en personlig intervju med den berörda personen. Den berörda personen ska vederbörligen informeras om en sådan intervju art och syfte. Den personliga intervjun ska äga rum inom de tidsfrister som anges i punkt 9.

9. När det inte finns några rimliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten ska omfördelningsmedlemsstaten inom en vecka från mottagandet av den relevanta informationen från den gynnade medlemsstaten bekräfta att den kommer att omfördela den berörda personen.

Om kontrollerna bekräftar att det finns rimliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten ska omfördelningsmedlemsstaten inom en vecka från mottagandet av den relevanta informationen från den gynnade medlemsstaten underrätta den medlemsstaten om arten av och de underliggande faktorerna till en registrering i en relevant databas. I sådana fall ska den berörda personen inte omfördelas.

I undantagsfall, där det kan visas att granskningen av uppgifterna är särskilt komplicerad eller att ett stort antal ärenden behöver kontrolleras på samma gång, får omfördelningsmedlemsstaten lämna sitt svar efter den tidsfrist på en vecka som anges i första och andra styckena, men i alla händelser inom två veckor. I sådana situationer ska omfördelningsmedlemsstaten inom den ursprungliga tidsfristen på en vecka meddela den gynnade medlemsstaten sitt beslut att skjuta upp svaret.

Underlåtenhet att agera inom den period på en vecka som anges i första och andra styckena eller den period på två veckor som anges i tredje stycket ska anses som en bekräftelse på mottagandet av informationen och medföra skyldighet att omfördela den berörda personen, vilket innefattar en skyldighet att ombesörja lämpliga ankomstarrangemang.

10. Den gynnade medlemsstaten ska fatta ett beslut om överföring inom en vecka från omfördelningsmedlemsstatens bekräftelse. Den ska utan dröjsmål skriftligen underrätta den berörda personen om beslutet att överföra honom eller henne till den andra medlemsstaten, dock senast två dagar före överföringen om det rör sig om sökande och en vecka före överföringen om det rör sig om personer som beviljats internationellt skydd.

Om den person som ska omfördelas är en sökande ska han eller hon följa omfördelningsbeslutet.

11. Överföringen av den berörda personen från den gynnade medlemsstaten till omfördelningsmedlemsstaten ska, efter samråd mellan de berörda medlemsstaterna, verkställas i enlighet med den gynnade medlemsstatens nationella rätt, så snart det är praktiskt möjligt och inom fyra veckor efter omfördelningsmedlemsstatens bekräftelse eller det slutliga beslutet i fråga om överklagande eller omprövning av ett beslut om överföring med suspensiv verkan i enlighet med artikel 43.3.

12. De gynnade medlemsstaterna och omfördelningsmedlemsstaterna ska fortsätta omfördelningsprocessen även efter det att tidsramen för genomförandet eller giltighetstiden för rådets genomförandeakter enligt artiklarna 57, 61 och 62 har löpt ut.

13. Artiklarna 42.3, 42.4, 42.5, 43, 44, 46.1, 46.3, 47.2, 47.3, 48 och 50 ska i tillämpliga delar gälla för omfördelningsförfarandet.

Den gynnade medlemsstat som verkställer överföringen av en person som beviljats internationellt skydd ska till omfördelningsmedlemsstaten översända all den information som avses i artikel 51.2, den information som den person som beviljats internationellt skydd åberopat till stöd för sin ansökan samt skälen för eventuella beslut som fattats rörande den person som beviljats internationellt skydd.

14. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa enhetliga metoder för utarbetande och inlämning av uppgifter och handlingar i omfördelningsyfte. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2. Vid utarbetandet av genomförandeakterna får kommissionen samråda med asylbyrån.

Artikel 68

Förfarande efter omfördelning

1. Omfördelningsmedlemsstaten ska underrätta den gynnade medlemsstaten, asylbyrån och EU-solidaritetssamordnaren att den berörda personen kommit fram i god ordning eller att han eller hon inte har infunnit sig inom den fastställda tidsfristen.

2. Om omfördelningsmedlemsstaten har omfördelat en sökande för vilken ansvarig medlemsstat ännu inte har fastställts, ska omfördelningsmedlemsstaten tillämpa de förfaranden som anges i del III, med undantag för artiklarna 16.2, 17.1, 17.2, 25.5, 29, 30, 33.1 och 33.2.

Om ingen ansvarig medlemsstat kan fastställas enligt första stycket i denna punkt, ska omfördelningsmedlemsstaten vara ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd.

Omfördelningsmedlemsstaten ska ange sitt ansvar i Eurodac i enlighet med artikel 16.1 i förordning (EU) 2024/1358.

3. Om en sökande, för vilken den gynnade medlemsstaten tidigare fastställts som ansvarig av andra skäl än de kriterier som avses i artikel 67.5 andra stycket, har omfördelats ska ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd övergå till omfördelningsmedlemsstaten.

Ansvaret för att pröva eventuella ytterligare framställningar eller en efterföljande ansökan från den berörda personen i enlighet med artiklarna 55 och 56 i förordning (EU) 2024/1348 ska också överföras till omfördelningsmedlemsstaten.

Omfördelningsmedlemsstaten ska ange sitt ansvar i Eurodac i enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) 2024/1358

4. Om en person som beviljats internationellt skydd har omfördelats ska omfördelningsmedlemsstaten automatiskt bevilja internationell skyddsstatus i enlighet med den status som den gynnade medlemsstaten beviljat.

Artikel 69

Förfarande för ansvarskompensationer enligt artikel 63.1 och 63.2

1. Om en gynnad medlemsstat begär att en annan medlemsstat ska ta på sig ansvaret för att pröva ett antal ansökningar om internationellt skydd i enlighet med artikel 63.1 och 63.2, ska den översända sin framställan till den bidragande medlemsstaten och ange det antal ansökningar om internationellt skydd som denna anmodas ta på sig ansvaret för i stället för omfördelningar.

2. Den bidragande medlemsstaten ska lämna svar på framställan inom 30 dagar från mottagandet av den begäran.

Den bidragande medlemsstaten får besluta att godta att ta på sig ansvaret för att pröva ett lägre antal ansökningar om internationellt skydd än vad den gynnade medlemsstaten anmodat om.

3. Den medlemsstat som har godtagit en framställan i enlighet med punkt 2 i denna artikel ska identifiera de enskilda ansökningar om internationellt skydd som den tar på sig ansvaret för och ska ange sitt ansvar i enlighet med artikel 16.3 i förordning (EU) 2024/1358.

Artikel 70

Andra skyldigheter

Medlemsstaterna ska hålla kommissionen, särskilt EU-solidaritetssamordnaren, underrättad om genomförandet av solidaritetsåtgärderna, inklusive åtgärder för samarbete med ett tredjeland.

KAPITEL III

Ekonomiskt stöd från unionen

Artikel 71

Ekonomiskt stöd

I enlighet med principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning ska finansieringsstöd efter omfördelning enligt kapitlen I och II i denna del tillämpas i enlighet med artikel 20 i förordning (EU) 2021/1147.

DEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 72

Datasäkerhet och dataskydd

1. Denna förordning påverkar inte tillämpningen av unionsrätten om skydd av personuppgifter, i synnerhet förordning (EU) 2016/679, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ⁽⁴³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 ⁽⁴⁴⁾.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa säkerheten för de personuppgifter som behandlas enligt denna förordning, särskilt för att förebygga olaglig eller obehörig åtkomst, eller rövande, ändring eller förlust av personuppgifter som behandlas.

3. Varje medlemsstats behöriga tillsynsmyndighet eller tillsynsmyndigheter ska på ett oberoende sätt, i enlighet med nationell rätt, övervaka lagligheten i behandling av personuppgifter som utförs av de myndigheter som avses i artikel 52 i den berörda medlemsstaten.

Artikel 73

Tystnadsplikt

Medlemsstaterna ska säkerställa att de myndigheter som avses i artikel 52 är bundna av reglerna om tystnadsplikt enligt nationell rätt beträffande uppgifter de får kännedom om genom sitt arbete.

⁽⁴³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽⁴⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

Artikel 74

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner, däribland administrativa sanktioner eller straffrättsliga påföljder i enlighet med nationell rätt, för överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 75

Beräkning av tidsfrister

Varje tidsperiod som föreskrivs i denna förordning ska beräknas enligt följande:

- a) En frist uttryckt i dagar, veckor eller månader ska räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas; den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs ska inte inräknas i perioden.
- b) En frist uttryckt i veckor eller månader ska löpa ut vid utgången av den dag i fristens sista vecka eller månad som infaller på samma veckodag eller samma datum i månaden som den dag då den händelse eller åtgärd från vilken fristen ska räknas inträffade eller vidtogs
- c) Om en frist är uttryckt i månader och den dag då fristen skulle löpa ut inte förekommer i den sista månaden i den perioden, ska fristen löpa ut vid midnatt den månaders sista dag.
- d) Tidsfristerna ska omfatta lördagar, söndagar och officiella helgdagar i den berörda medlemsstaten; om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

Artikel 76

Territoriellt tillämpningsområde

Bestämmelserna i denna förordning ska vad beträffar Republiken Frankrike endast tillämpas på dess europeiska territorium.

Artikel 77

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträddas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Om kommittén inte avger något yttrande, ska kommissionen inte anta utkastet till genomförandeakt och artikel 5.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 182/2011 ska tillämpas.

Artikel 78

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 25.6 och 34.3 ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 11 juni 2024. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 25.6 och 34.3 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 25.6 eller 34.3 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av fyra månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 79

Övervakning och utvärdering

Senast den 1 februari 2028 och därefter varje år ska kommissionen se över hur de åtgärder som anges i del IV i denna förordning fungerar och rapportera om genomförandet av de åtgärder som anges i denna förordning. Rapporten ska översändas till Europaparlamentet och rådet.

Kommissionen ska regelbundet och minst vart tredje år se över relevansen av de värden som anges i artikel 12.2 a och b och den övergripande tillämpningen av del III i denna förordning, inbegripet om definitionen av familjemedlemmar och längden på de tidsfrister som fastställs i den delen bör modifieras, mot bakgrund av den övergripande migrations-situationen.

Senast den 1 juli 2031, och därefter vart femte år, ska kommissionen göra en utvärdering av denna förordning, med särskilt beaktande av principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning i enlighet med artikel 80 i EUF-fördraget. Kommissionen ska lägga fram rapporter om de viktigaste resultaten av den utvärderingen för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Medlemsstaterna ska senast sex månader innan kommissionens frist för att lägga fram varje rapport löper ut tillhandahålla kommissionen all information som behövs för att utarbeta rapporterna.

Artikel 80

Statistik

I enlighet med artikel 4.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007⁽⁴⁹⁾ ska medlemsstaterna tillhandahålla kommissionen (Eurostat) statistik om tillämpningen av denna förordning och förordning (EG) nr 1560/2003.

DEL VI

ÄNDRINGAR AV ANDRA UNIONSakter

Artikel 81

Ändringar av förordning (EU) 2021/1147

Förordning (EU) 2021/1147 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

⁽⁴⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 av den 11 juli 2007 om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 311/76 om utarbetande av statistik beträffande utländska arbetstagare (EUT L 199, 31.7.2007, s. 23).

a) Leden 1 och 2 ska ersättas med följande:

"1. *sökande av internationellt skydd*: en sökande enligt definitionen i artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 (*).

2. *person som beviljats internationellt skydd*: en person som beviljats internationellt skydd enligt definitionen i artikel 2.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1160 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>)."

b) Led 4 ska ersättas med följande:

"4. *familjemedlem*: en familjemedlem enligt definitionen i artikel 2.8 i förordning (EU) 2024/1351."

c) Leden 11 och 12 ska ersättas med följande:

"11. *tredjelandsmedborgare*: en tredjelandsmedborgare enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EU) 2024/1351.

12. *ensamkommande barn*: ett ensamkommande barn enligt definitionen i artikel 2.11 i förordning (EU) 2024/1351."

d) Följande led ska läggas till:

"15. *solidaritetsåtgärd*: en åtgärd vars omfattning anges i artikel 56.2 b i förordning (EU) 2024/1351 som finansieras genom ekonomiska bidrag från medlemsstaterna enligt artikel 64.1 i den förordningen."

2. I artikel 15 ska följande punkt införas:

"6a. Bidraget från unionens budget får höjas till 100 % av de totala stödberättigande utgifterna för solidaritetsåtgärder."

3. Artikel 20 ska ersättas med följande:

"Artikel 20

Medel för överföring av sökande av internationellt skydd eller av personer som beviljats internationellt skydd

1. En medlemsstat ska, utöver anslagen enligt artikel 13.1 a i denna förordning, motta ett belopp på

a) 10 000 EUR per sökande av internationellt skydd för vilken medlemsstaten blir ansvarig till följd av omfördelning i enlighet med artiklarna 67 och 68 i förordning (EU) 2024/1351,

b) 10 000 EUR per person som beviljats internationellt skydd och som omfördelas till den medlemsstaten i enlighet med artiklarna 67 och 68 i förordning (EU) 2024/1351.

De belopp som avses i första stycket leden a och b ska höjas till 12 000 EUR för varje sökande av internationellt skydd respektive person som beviljats internationellt skydd och som är ett ensamkommande barn som omfördelas till den medlemsstaten i enlighet med artiklarna 67 och 68 i förordning (EU) 2024/1351.

2. Den medlemsstat som står för kostnaden för de överföringar som avses i punkt 1 ska motta ett bidrag på 500 EUR för varje sökande av internationellt skydd eller person som beviljats internationellt skydd som överförs till en annan medlemsstat.

3. Den medlemsstat som står för kostnaderna för de överföringar som avses i artikel 36.1 a, b eller c i förordning (EU) 2024/1351 och som genomförs i enlighet med artikel 46 i den förordningen ska motta ett bidrag på 500 EUR för varje sökande av internationellt skydd som överförs till en annan medlemsstat.
4. De belopp som avses i punkterna 1–3 i denna artikel ska anslås till medlemsstaternas program under förutsättning att den person med avseende på vilken beloppet tilldelas faktiskt har överförs till den medlemsstaten eller registrerats som sökande i den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordning (EU) 2024/1351, beroende på vad som är tillämpligt. Dessa belopp får inte användas för andra åtgärder i medlemsstatens program utom under vederbörligen motiverade omständigheter, såsom kommissionen godkänt det genom en ändring av det programmet.
5. De belopp som avses i denna artikel ska anta formen av finansiering som inte är kopplad till kostnader i enlighet med artikel 125 i budgetförordningen.
6. För att möjliggöra kontroll och revision ska medlemsstaterna bevara den information som är nödvändig för att de överförda personerna ska kunna identifieras och dagen för deras överföring fastställas korrekt.
7. För att ta hänsyn till rådande inflation, relevant utveckling i fråga om omfördelning och andra faktorer som skulle kunna optimera användningen av det ekonomiska incitament som de belopp som avses i punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel medför, ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 37 för att vid behov, och inom ramen för tillgängliga medel, justera de beloppen."
4. I artikel 35.2 ska följande led införas:

"ha) genomförandet av solidaritetsåtgärder, inbegripet en uppdelning av de ekonomiska bidragen per åtgärd och en beskrivning av de viktigaste resultat som uppnåtts genom finansieringen,"
5. I bilaga II punkt 4 ska följande led läggas till:

"c) Stöd till solidaritetsåtgärder, i linje med stödets tillämpningsområde enligt bilaga III."
6. I bilaga VI tabell 1 punkt IV ska följande kod läggas till:

"007 Solidaritetsåtgärder"
7. I bilaga VI tabell 3 ska följande koder läggas till:

"006 Vidarebetsättning och inresa av humanitära skäl

007 Internationellt skydd (inkommande överföringar)

008 Internationellt skydd (utgående överföringar)

009 Solidaritetsåtgärder".

Artikel 82

Ändringar av förordning (EU) 2021/1060

Förordning (EU) 2021/1060 ska ändras på följande sätt:

- 1) I artikel 36 ska följande punkt införas:

"3a. Genom undantag från punkt 3 i denna artikel ska inget unionsbidrag för tekniskt bistånd ges till stöd för solidaritetsåtgärder, enligt definitionen i artikel 2.15 i Amif-förordningen och artikel 2.11 i förordningen om instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik."
2. Artikel 63 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 6 ska följande stycke läggas till:

"Första stycket i denna punkt ska inte gälla för stöd för solidaritetsåtgärder, enligt definitionen i artikel 2.15 i Amif-förordningen och artikel 2.11 i förordningen om instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik."

b) I punkt 7 ska följande stycke läggas till:

"Om ett program ändras för att införa ekonomiskt stöd till solidaritetsåtgärder, enligt definitionen i artikel 2.15 i Amif-förordningen och artikel 2.11 i förordningen om instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik, får det föreskrivas i programmet att utgifterna som rör en sådan ändring berättigar till stöd från och med den 11 juni 2024."

DEL VII

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 83

Upphävande av förordning (EU) nr 604/2013

Förordning (EU) nr 604/2013 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 juli 2026.

Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Förordning (EG) nr 1560/2003 ska förbli i kraft om inte och till dess att den ändras genom genomförandeakter som antas i enlighet med den här förordningen.

Artikel 84

Övergångsbestämmelser

1. Om en ansökan har registrerats efter den 1 juli 2026 ska omständigheter som sannolikt kan göra en medlemsstat ansvarig enligt denna förordning beaktas, även om de inträffade före detta datum.

2. Vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som registreras före den 1 juli 2026 ska fastställas enligt kriterierna i förordning (EU) nr 604/2013.

3. Senast den 12 september 2024 ska kommissionen, i nära samarbete med berörda unionsorgan och unionsbyråer och medlemsstaterna, lägga fram en gemensam genomförandeplan till rådet för att säkerställa att medlemsstaterna är tillräckligt förberedda för att genomföra denna förordning senast den 1 juli 2026, med en bedömning av brister och nödvändiga operativa åtgärder, och underrätta Europaparlamentet om detta.

På grundval av denna gemensamma genomförandeplan ska varje medlemsstat, med stöd av kommissionen och de berörda unionsorganen och unionsbyråerna, senast den 12 december 2024 utarbeta en nationell genomförandeplan som anger åtgärderna och tidsplanen för genomförandet av dem. Varje medlemsstat ska slutföra genomförandet av sin plan senast den 1 juli 2026.

Vid genomförandet av denna artikel får medlemsstaterna använda stödet från de berörda unionsorganen och unionsbyråerna, och unionsfonderna får ge ekonomiskt stöd till medlemsstaterna, i enlighet med de rättsakter som reglerar dessa organ, byråer och fonder.

Kommissionen ska noga övervaka genomförandet av de nationella genomförandeplaner som avses i andra stycket.

Kommissionen ska i de två första rapporterna enligt artikel 9 redogöra för det aktuella läget vad gäller genomförandet av den gemensamma genomförandeplanen och de nationella genomförandeplaner som avses i denna punkt.

I avvaktan på de rapporter som nämns i femte stycket i denna punkt ska kommissionen var sjätte månad underrätta Europaparlamentet och rådet om det aktuella läget vad gäller genomförandet av den gemensamma genomförandeplan och de nationella genomförandeplaner som avses i denna punkt.

SV

EUT L, 22.5.2024

Artikel 85

Ikraftträdande och tillämplighet

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 1 juli 2026.

Artiklarna 7–15, 22.1 fjärde stycket, 23.7, 25.6, 25.7, 34.3 och 34.4, 39.3 andra stycket, 40.4, 40.8 andra stycket, 41.5, 46.1 femte stycket, 46.4, 48.4, 50.1 andra stycket, 50.5, 52.4, 56, 57, 64.3, 67.14, 78 och 84 ska emellertid tillämpas från och med den 11 juni 2024.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

BILAGA I

Formel för referensnyckeln enligt artikel 66:

$$\text{Befolkningseffekt}_{\text{MS}} = \frac{\text{Population}_{\text{MS}}}{\sum_{i=1}^n \text{Population}_{\text{MS}}}$$

$$\text{BNP-effekt}_{\text{MS}} = \frac{\text{GDP}_{\text{MS}}}{\sum_{i=1}^n \text{GDP}_{\text{MS}}}$$

$$\text{Andel}_{\text{MS}} = 50 \% \text{ Befolkningseffekt}_{\text{MS}} + 50 \% \text{ BNP-effekt}_{\text{MS}}$$

n: totalt antal medlemsstater

BILAGA II

Jämförelsetabell

Förordning (EU) nr 604/2013	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2 a	Artikel 2.1
Artikel 2 b	Artikel 2.3
Artikel 2 c	Artikel 2.4
Artikel 2 d	Artikel 2.5
Artikel 2 e	Artikel 2.6
Artikel 2 f	Artikel 2.7
Artikel 2 g	Artikel 2.8
Artikel 2 h	Artikel 2.9
Artikel 2 i	Artikel 2.10
Artikel 2 j	Artikel 2.11
Artikel 2 k	Artikel 2.12
Artikel 2 l	Artikel 2.13
Artikel 2 m	Artikel 2.14
Artikel 2 n	Artikel 2.18
Artikel 3	Artikel 16
Artikel 4	Artikel 19
Artikel 5	Artikel 22
Artikel 6	Artikel 23
Artikel 7	Artikel 24
Artikel 8	Artikel 25
Artikel 9	Artikel 26
Artikel 10	Artikel 27
Artikel 11	Artikel 28
Artikel 12	Artikel 29
Artikel 14	Artikel 31
Artikel 15	Artikel 32
Artikel 13	Artikel 33
Artikel 16	Artikel 34
Artikel 17	Artikel 35
Artikel 18	Artikel 36
Artikel 19	Artikel 37
Artikel 20	Artikel 38
Artikel 21	Artikel 39
Artikel 22	Artikel 40

Förordning (EU) nr 604/2013	Denna förordning
Artikel 23	Artikel 41
Artikel 24	Artikel 41
Artikel 25	Artikel 41
Artikel 26	Artikel 42
Artikel 27	Artikel 43
Artikel 28	Artikel 44
Artikel 29	Artikel 46
Artikel 30	Artikel 47
Artikel 31	Artikel 48
Artikel 32	Artikel 50
Artikel 34	Artikel 51
Artikel 35	Artikel 52
Artikel 36	Artikel 53
Artikel 37	Artikel 55

2025/90929

25.11.2025

Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1351, 22 maj 2024)

1. Sidan 16, artikel 2.23

I stället för: "23. sök- och räddningsinsatser: sök- och räddningsinsatser i den mening som avses i 1979 års internationella sjöräddningskonvention, som antogs i Hamburg den 27 april 1979."

ska det stå: "23. sök- och räddningsinsatser: sök- och räddningsinsatser i den mening som avses i den internationella sjöräddningskonvention, som antogs i Hamburg den 27 april 1979."

2. Sidan 20, artikel 7.4

I stället för: "Ekonomiskt och operativt stöd från unionen för genomförandet av skyldigheterna, inbegripet operativt stöd från unionens organ och byråer, ska tillhandahållas i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1986, (EU) 2021/1147, (EU) 2021/2303 och, när så är lämpligt, (EU) 2021/1148."

ska det stå: "Ekonomiskt och operativt stöd från unionen för genomförandet av skyldigheterna, inbegripet operativt stöd från unionens organ och byråer, ska tillhandahållas i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896, (EU) 2021/1147, (EU) 2021/2303 och, när så är lämpligt, (EU) 2021/1148."

3. Sidan 31, artikel 21.3

I stället för: "3. Den kostnadsfria juridiska rådgivningen ska tillhandahållas av juridiska eller andra rådgivare som godkänns eller tillåts enligt nationell rätt för att ge råd till, bistå eller företräda sökande, eller av icke-statliga organisationer som är ackrediterade enligt nationell rätt att tillhandahålla rådgivningstjänster till, eller företräda, sökande."

ska det stå: "3. Den kostnadsfria rättsliga rådgivningen ska tillhandahållas av juridiska eller andra rådgivare som godkänns eller tillåts enligt nationell rätt för att ge råd till, bistå eller företräda sökande, eller av icke-statliga organisationer som är ackrediterade enligt nationell rätt att tillhandahålla rådgivningstjänster till, eller företräda, sökande."

4. Sidan 31, artikel 21.6

I stället för: "6. Vid tillämpning av förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska den kostnadsfria juridiska rådgivningen omfatta tillhandahållande av..."

ska det stå: "6. Vid tillämpning av förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska den kostnadsfria rättsliga rådgivningen omfatta tillhandahållande av..."

5. Sidan 33, artikel 23.2 andra stycket b

I stället för: "b) så snart som möjligt, dock senast femton arbetsdagar efter den dag då ansökan lämnats in, utse en företrädare."

ska det stå: "b) så snart som möjligt, dock senast femton arbetsdagar efter den dag då ansökan görs, utse en företrädare."

6. Sidan 36, artikel 27

I stället för: "Om en familjemedlem till sökanden har lämnat in en ansökan om internationellt skydd i en medlemsstat vilken ännu inte blivit föremål för ett första beslut i sak, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta."

ska det stå: "Om [...] sökanden har en familjemedlem vars ansökan om internationellt skydd i en medlemsstat [...] ännu inte blivit föremål för ett första beslut i sak, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan om internationellt skydd, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta."

7. Sidan 55, artikel 60.6

I stället för: "6. I januari varje år från och med 2025 och därefter ska medlemsstaterna bekräfta nivåerna för varje solidaritetsåtgärd som genomförts under det föregående året för EU-solidaritetsamordnaren."

ska det stå: "6. I januari varje år från och med 2027 och därefter ska medlemsstaterna bekräfta nivåerna för varje solidaritetsåtgärd som genomförts under det föregående året för EU-solidaritetsamordnaren."

8. Sidan 57, artikel 63.6, första stycket

I stället för: "Den bidragande medlemsstaten ska identifiera de enskilda ansökningar som den tar på sig ansvaret för i enlighet med punkterna 2 och 3 i denna artikel och informera den gynnade medlemsstaten via det elektroniska kommunikationsnät som inrättats genom artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003."

ska det stå: "Den bidragande medlemsstaten ska identifiera de enskilda ansökningar som den tar på sig ansvaret för i enlighet med punkterna 3–5 i denna artikel och informera den gynnade medlemsstaten via det elektroniska kommunikationsnät som inrättats genom artikel 18 i förordning (EG) nr 1560/2003."

9. Sidan 58, artikel 63.8 c

I stället för: "c) den tidsfrist för överföring som anges i artikel 39.1 ännu inte har löpt ut,"

ska det stå: "c) den tidsfrist för överföring som anges i artikel 46.1 ännu inte har löpt ut,"

10. Sidan 67, artikel 83, första stycket

I stället för: "Förordning (EU) nr 604/2013 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 juli 2026."

ska det stå: "Förordning (EU) nr 604/2013 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 12 juni 2026."

11. Sidan 67, artikel 84.1

I stället för: "1. Om en ansökan har registrerats efter den 1 juli 2026 ska omständigheter som sannolikt kan göra en medlemsstat ansvarig enligt denna förordning beaktas, även om de inträffade före detta datum."

ska det stå: "1. Om en ansökan har registrerats efter den 12 juni 2026 ska omständigheter som sannolikt kan göra en medlemsstat ansvarig enligt denna förordning beaktas, även om de inträffade före detta datum."

12. Sidan 67, artikel 84.2

I stället för: "2. Vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som registreras före den 1 juli 2026 ska fastställas enligt kriterierna i förordning (EU) nr 604/2013."

ska det stå: "2. Vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som registreras före den 12 juni 2026 ska fastställas enligt kriterierna i förordning (EU) nr 604/2013."

13. Sidan 67, artikel 84.3, andra och tredje styckena

I stället för: "3. Senast den 12 september 2024 ska kommissionen, i nära samarbete med berörda unionsorgan och unionsbyråer och medlemsstaterna, lägga fram en gemensam genomförandeplan till rådet för att säkerställa att medlemsstaterna är tillräckligt förberedda för att genomföra denna förordning senast den 1 juli 2026, med en bedömning av brister och nödvändiga operativa åtgärder, och underrätta Europaparlamentet om detta."

På grundval av denna gemensamma genomförandeplan ska varje medlemsstat, med stöd av kommissionen och de berörda unionsorganen och unionsbyråerna, senast den 12 december 2024 utarbeta en nationell genomförandeplan som anger åtgärderna och tidsplanen för genomförandet av dem. Varje medlemsstat ska slutföra genomförandet av sin plan senast den 1 juli 2026."

ska det stå: "3. Senast den 12 september 2024 ska kommissionen, i nära samarbete med berörda unionsorgan och unionsbyråer och medlemsstaterna, lägga fram en gemensam genomförandeplan till rådet för att säkerställa att medlemsstaterna är tillräckligt förberedda för att genomföra denna förordning senast den 12 juni 2026, med en bedömning av brister och nödvändiga operativa åtgärder, och underrätta Europaparlamentet om detta.

På grundval av denna gemensamma genomförandeplan ska varje medlemsstat, med stöd av kommissionen och de berörda unionsorganen och unionsbyråerna, senast den 12 december 2024 utarbeta en nationell genomförandeplan som anger åtgärderna och tidsplanen för genomförandet av dem. Varje medlemsstat ska slutföra genomförandet av sin plan senast den 12 juni 2026."

14. Sidan 68, artikel 85, andra stycket

I stället för: "Den ska tillämpas från och med den 1 juli 2026."

ska det stå: "Den ska tillämpas från och med den 12 juni 2026."

2024/1356

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1356

av den 14 maj 2024

om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 77.2 b och d,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Schengenområdet skapades för att uppnå ett område utan inre gränser där den fria rörligheten för personer garanteras, i enlighet med artikel 3.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). För att det området ska fungera väl krävs ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och en effektiv förvaltning av de yttre gränserna.
- (2) Reglerna om gränskontroll av personer som passerar unionens medlemsstaters yttre gränser fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 ⁽⁴⁾. Trots de gränsövervakningsåtgärder som tillämpas kan medlemsstaterna emellertid ställas inför obehörig gränspassage av tredjelandsmedborgare som undviker in- och utresekontroller. För att vidareutveckla unionens politik med syftet att säkerställa kontroll av personer och en effektiv övervakning i fråga om passage av de yttre gränserna i enlighet med artikel 77.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), bör ytterligare åtgärder vidtas för att hantera situationer där tredjelandsmedborgare omhändertas i samband med en otillåten passage av de yttre gränserna, där tredjelandsmedborgare landsäts efter sök- och räddningsinsatser, och där tredjelandsmedborgare gör en ansökan om internationellt skydd vid ett gränsövergångsställe utan att uppfylla inresevillkoren. Den här förordningen kompletterar förordning (EU) 2016/399 med avseende på dessa situationer. Det är viktigt att säkerställa att tredjelandsmedborgare i dessa situationer genomgår screening för att underlätta en korrekt identifiering och möjliggöra en effektiv hänvisning till lämpliga förfaranden som, beroende på omständigheterna, kan vara förfarandet för internationellt skydd eller förfaranden som är förenliga med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG ⁽⁵⁾. Screening av sådana tredjelandsmedborgare bör på ett smidigt sätt komplettera de kontroller som utförs vid den yttre gränsen eller kompensera för att dessa kontroller inte har ägt rum vid passage av den yttre gränsen.
- (3) Gränskontroll är inte bara i de medlemsstaters intresse vid vars yttre gränser den utförs, utan i samtliga de medlemsstaters intresse som har avskaffat den inre gränskontrollen. Gränskontrollen bör bidra till minskad olaglig migration, kampen mot människosmuggling och människohandel samt till förebyggande av alla typer av hot mot medlemsstaternas inre säkerhet, allmänna ordning, folkhälsa och internationella förbindelser. Vid genomförandet av gränskontroller ska medlemsstaterna handla i överensstämmelse med relevant unionsrätt och internationell rätt,

⁽¹⁾ EUT C 155, 30.4.2021, s. 58.

⁽²⁾ EUT C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

inbegripet Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, med de skyldigheter som följer av internationellt skydd, särskilt principen om *non-refoulement*, och med de grundläggande rättigheterna. Åtgärder som vidtas vid de yttre gränserna är viktiga inslag i en övergripande strategi för migration som gör det möjligt för medlemsstaterna att hantera problemet med att blandade grupper av irreguljära migranter och personer i behov av internationellt skydd anländer.

- (4) Enligt förordning (EU) 2016/399 består gränskontroll av in- och utresekontroller vid gränsövergångsställena och gränsövervakning som utförs mellan gränsövergångsställena, för att hindra tredjelandsmedborgare från att passera gränsen på ett sätt som inte är tillåtet enligt den förordningen eller från att kringgå in- och utresekontroller. Enligt bestämmelserna om gränsövervakning i förordning (EU) 2016/399 ska en person som har passerat en gräns på otillåtet sätt och som inte har rätt att vistas på den berörda medlemsstatens territorium omhändertagas och bli föremål för förfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG. Enligt förordning (EU) 2016/399 ska gränskontroll genomföras utan att det påverkar rättigheterna för flyktingar och personer som ansöker om internationellt skydd, särskilt när det gäller principen om *non-refoulement*.
- (5) Gränskontrolltjänstemän ställs ofta inför tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd utan att inneha resehandlingar, både efter omhändertaganden i samband med gränsövervakning och vid kontroller vid gränsövergångsställena. Vid vissa gränssnitt ställs gränskontrolltjänstemännen dessutom inför ett stort antal ankomster samtidigt. Under sådana förhållanden är det särskilt svårt och viktigt att säkerställa att alla relevanta databaser konsulteras och fastställa ett lämpligt förfarande så snabbt som möjligt.
- (6) Screening av tredjelandsmedborgare bör särskilt bidra till att säkerställa att dessa hänvisas till lämpliga förfaranden så tidigt som möjligt och att de förfarandena fortgår utan avbrott eller förseningar. Samtidigt bör screeningen bidra till att motverka att vissa personer som ansöker om internationellt skydd avviker efter att ha fått tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium på grundval av sin ansökan om internationellt skydd, i syfte att ansöka på nytt i en annan medlemsstat eller inte gå vidare alls i processen.
- (7) Screening av tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd bör följas av en prövning av behovet av internationellt skydd. Den bör göra det möjligt att samla in och till de myndigheter som är behöriga för denna granskning vidarebefordra all information som är relevant för att dessa myndigheter ska kunna fastställa vilket förfarande som är lämpligt för att pröva ansökan, utan att föregripa typen av förfarande, och på så sätt påskynda prövningen. Screeningen bör också bidra till att identifiera sårbara personer så att alla särskilda behov beaktas fullt ut vid fastställandet och genomförandet av det tillämpliga förfarandet.
- (8) De skyldigheter för medlemsstaterna som följer av denna förordning bör inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 (*).
- (9) Denna förordning bör tillämpas på tredjelandsmedborgare och statslösa personer, oavsett om de har gjort en ansökan om internationellt skydd eller inte, som omhändertags i samband med att de utan tillstånd passerar en medlemsstats yttre gräns landvägen, sjövägen eller luftvägen, med undantag för tredjelandsmedborgare för vilka den berörda medlemsstaten inte är skyldig att ta biometrisk data enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 (*) av andra skäl än deras ålder, samt på de tredjelandsmedborgare som har landsatts efter sök- och räddningsinsatser, och inte uppfyller inresevillkoren i förordning (EU) 2016/399. För de tredjelandsmedborgare som har landsatts efter sök- och räddningsinsatser bör tillämpningen av den här förordningen inte påverka medlemsstaternas skyldigheter enligt internationell rätt när det gäller sök- och räddningsinsatser. Den här förordningen bör också tillämpas på de personer som söker internationellt skydd vid gränsövergångsställena eller i transitzoner utan att uppfylla inresevillkoren, eller när tredjelandsmedborgare gör en ansökan om internationellt skydd efter att ha beviljats tillstånd till inresa enligt förordning (EU) 2016/399 av humanitära skäl, av nationellt intresse eller på grund av internationella förpliktelser.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147, och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometrisk data för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

- (10) Screeningen bör genomföras vid en lämplig plats som anvisas av varje medlemsstat, som vanligtvis är belägen vid eller i närheten av den yttre gränsen, eller på andra platser inom territoriet, med beaktande av geografi och befintlig infrastruktur, och med säkerställande av att screeningen kan genomföras utan dröjsmål. Screening av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på medlemsstaternas territorium och som har passerat en yttre gräns för att resa in på medlemsstaternas territorium på ett otillåtet sätt, och som inte redan har genomgått screening i en medlemsstat, bör genomföras vid en lämplig plats som anvisas av varje medlemsstat inom dess territorium.
- (11) De tredjelandsmedborgare som genomgår screening bör hållas tillgängliga för screeningmyndigheterna under pågående screening. Medlemsstaterna bör i sin nationella rätt fastställa bestämmelser som säkerställer dessa tredjelandsmedborgares närvaro under screeningen, för att förhindra att de avviker. Om det på grundval av en individuell bedömning av ett ärende visar sig nödvändigt får en medlemsstat besluta att ta en person som genomgår screening i förvar, om mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas verkkningsfullt. Förvar bör endast tillämpas som en sista utväg i enlighet med principerna om nödvändighet och proportionalitet och vara föremål för ett effektivt rättsmedel, i enlighet med nationell rätt, unionsrätten och internationell rätt. De relevanta bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346^(*), för personer som ansöker om internationellt skydd, och de relevanta reglerna om förvar i direktiv 2008/115/EG, för tredjelandsmedborgare som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd, bör vara tillämpliga under screeningen.
- (12) Om det under screeningen framkommer att en tredjelandsmedborgare som genomgår en sådan screening uppfyller de inresevillkor för tredjelandsmedborgare som fastställs i förordning (EU) 2016/399 bör screeningen avslutas och den berörda tredjelandsmedborgaren ges tillstånd att resa in på territoriet, utan att det påverkar tillämpningen av de sanktioner för otillåten passage av de yttre gränserna utanför gränsövergångsställena och de fasta öppethållandetider som avses i den förordningen.
- (13) Mot bakgrund av syftet med de undantag från inresevillkoren för tredjelandsmedborgare som fastställs i förordning (EU) 2016/399, bör personer vars inresa en medlemsstat genom ett individuellt beslut har gett tillstånd till i enlighet med sådana undantag enligt den förordningen inte genomgå screening även om de inte uppfyller alla inresevillkor, såvida de inte gör en ansökan om internationellt skydd.
- (14) Alla tredjelandsmedborgare som genomgår screening bör bli föremål för kontroller för att fastställa eller verifiera deras identitet och för att verifiera huruvida de skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten eller folkhälsan. Vad gäller personer som gör en ansökan om internationellt skydd vid gränsövergångsställen bör de identitets- och säkerhetskontroller som utförs i samband med in- och utresekontroller beaktas för att undvika dubbla kontroller.
- (15) När screeningen har slutförts bör de berörda tredjelandsmedborgarna antingen hänvisas till de myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd eller bli föremål för förfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG, beroende på vad som är lämpligt. Relevant information som erhålls vid screeningen bör lämnas till de behöriga myndigheterna för att stödja den fortsatta prövningen av varje enskilt fall, med full respekt för de grundläggande rättigheterna. Vid behov bör de kontroller som fastställs i denna förordning fortsätta att utföras av respektive behöriga myndigheter inom ramen för det efterföljande förfarandet. De förfaranden som fastställs i direktiv 2008/115/EG bör börja tillämpas först efter det att screeningen har avslutats. Bestämmelserna om registrering av ansökningar om internationellt skydd i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348^(*) bör tillämpas först efter det att screeningen har avslutats. Detta bör inte påverka det förhållandet att personer som ansöker om internationellt skydd vid tidpunkten för omhändertagandet, i samband med gränskontroll vid gränsövergångsstället eller under screeningen, bör betraktas som personer som ansöker om internationellt skydd, och förordning (EU) 2024/1348 och direktiv (EU) 2024/1346 bör vara tillämpliga på dem.

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

- (16) Personer som ansöker om internationellt skydd och för vilka medlemsstaterna inte kan tillämpa eller inte längre kan tillämpa ett gränsförfarande för asyl i enlighet med bestämmelsen om undantag från gränsförfarandet för asyl i förordning (EU) 2024/1348 bör som regel ges tillstånd att resa in på territoriet.
- (17) Screening kan också följas av omfördelning enligt den solidaritetsmekanism som inrättas genom förordning (EU) 2024/1351 eller någon annan befintlig solidaritetsmekanism.
- (18) I enlighet med den presumtion om uppfyllande av villkoren för vistelsens varaktighet som fastställs i förordning (EU) 2016/399 anges uppfyllandet av inresevillkoren och inresetillståndet i form av en inresestämpel i en resehandling. Avsaknaden av en sådan inresestämpel eller avsaknaden av en resehandling kan därför betraktas som en indikation på att innehavaren inte uppfyller inresevillkoren. När in- och utresesystemet, inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226⁽¹⁰⁾, tas i drift, och stämpelarna därmed ersätts med en registrering i in- och utresesystemet, kommer denna presumtion att bli mer tillförlitlig. Medlemsstaterna bör därför genomföra screening av tredjelandsmedborgare som redan befinner sig på deras territorium och som inte kan bevisa att de uppfyller villkoren för inresa till medlemsstaternas territorium. En screening av sådana tredjelandsmedborgare är nödvändig för att kompensera för det faktum att de förmodligen lyckades undgå inresekontroller vid ankomsten till Schengenområdet och därför varken kunde ha nekats inresa eller ha hänvisats till lämpligt förfarande efter screeningen. Genomförandet av screening skulle också kunna bidra till att genom sökning i de databaser som avses i den här förordningen fastställa att de berörda personerna inte utgör ett hot mot den inre säkerheten. När screeningen inom territoriet är avslutad bör de berörda tredjelandsmedborgarna genomgå ett återvändandeförfarande eller, om de ansöker om internationellt skydd, ett lämpligt asylförfarande. Tredjelandsmedborgare bör inte genomgå upprepade screeningar.
- (19) Medlemsstaterna bör kunna avstå från att genomföra screening inom territoriet om en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium omedelbart efter omhändertagandet skickas tillbaka till en annan medlemsstat enligt bilateral avtal eller arrangemang eller enligt bilaterala samarbetsramar. I ett sådant fall är det den medlemsstat till vilken den berörda tredjelandsmedborgaren har sänts tillbaka som bör genomföra screeningen utan dröjsmål.
- (20) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av bestämmelser i nationell rätt som omfattar identifiering av tredjelandsmedborgare som misstänks vistas olagligt i en medlemsstat om sådan identifiering sker för att inom en kort men rimlig tid undersöka de uppgifter som gör det möjligt att fastställa om vistelsen är olaglig eller laglig.
- (21) Utan att det påverkar tillämpningen av de regler om gränskontroll som är tillämpliga vid de inre gränserna i de medlemsstater där ett beslut om att upphäva sådana kontroller ännu inte har fattats, bör screening av tredjelandsmedborgare som omhändertas i samband med en oötlåten passage av sådana inre gränser där kontrollerna ännu inte har upphävts följa de regler som fastställs i denna förordning för screening inom territoriet och inte de regler som fastställs för screening vid den yttre gränsen.
- (22) Screening vid den yttre gränsen bör slutföras så snabbt som möjligt och inte överstiga sju dagar. Screening inom territoriet bör slutföras så snabbt som möjligt och inte överstiga tre dagar. Medlemsstaterna bör inte förhindras att slutföra screeningen vid den yttre gränsen och screeningen inom territoriet inom en kortare tidsfrist, förutsatt att de kontroller som föreskrivs i denna förordning utförs.
- (23) Screening är en del i den europeiska integrerade gränsförvaltningen. I synnerhet instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik, som inrättades, som en del i Fonden för integrerad gränsförvaltning, genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148⁽¹¹⁾, kan mobiliseras för att ge stöd till medlemsstaternas insatser enligt den här förordningen, i enlighet med reglerna för användningen av det instrumentet och utan att det påverkar andra prioriteringar som stöds av fonden.
- ⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011 (EUT L 327, 9.12.2017, s. 20).
- ⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148 av den 7 juli 2021 om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 251, 15.7.2021, s. 48).

- (24) För att uppnå målen med screening bör en starkare ram säkerställas för ett nära samarbete mellan de behöriga nationella myndigheter som avses i bestämmelserna om genomförande av kontroll i förordning (EU) 2016/399, de myndigheter som ansvarar för asyلفörfaranden och mottagande av sökande, de myndigheter som ansvarar för skyddet av folkhälsan och de myndigheter som ansvarar för att genomföra återvändandeförfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG. Medlemsstaterna bör tillåtas att utnyttja stöd från relevanta byråer, särskilt Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896⁽¹³⁾ (Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån), och Europeiska unionens asylbyrå, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303⁽¹⁴⁾ (Europeiska unionens asylbyrå), inom ramen för deras mandat. Medlemsstaterna bör involvera nationella barnskyddsmyndigheter och nationella myndigheter som ansvarar för att upptäcka och identifiera offer för människohandel, när screeningen avslöjar omständigheter som är relevanta för människohandel i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU⁽¹⁵⁾.
- (25) Under screeningen bör barnets bästa alltid komma i främsta rummet i enlighet med artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*). Barnskyddsmyndigheter bör, när det är nödvändigt, vara nära involverade i screeningen för att säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till barnets bästa under hela screeningen. En företrädare bör utses för att företräda och bistå ensamkommande barn under screeningen eller, om någon företrädare inte har utsetts, så bör en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande utses. I tillämpliga fall bör den företrädaren vara densamma som den företrädare som utsetts i enlighet med reglerna om ensamkommande barn i direktiv (EU) 2024/1346. Den utbildade personen bör vara den person som utsatts att tjänstgöra tillfälligt som företrädare enligt det direktivet, om en sådan person har utsetts.
- (26) Vid tillämpningen av denna förordning bör medlemsstaterna säkerställa respekten för mänsklig värdighet och undvika diskriminering av personer på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.
- (27) För att säkerställa att EU-rätten och internationell rätt, inbegripet stadgan, efterlevs i samband med screening bör varje medlemsstat tillhandahålla en övervakningsmekanism och införa lämpliga skyddsåtgärder för dess oberoende, däribland respekten för Parisprinciperna, antagna genom FN:s generalförsamlings resolution 48/134 av den 20 december 1993, Venedigprinciperna, antagna av Venedigkommissionen vid dess 118:e plenarmöte den 15-16 mars 2019, FN:s generalförsamlings resolution av den 28 december 2020 om ombudsmannens och medlingsinstitutens roll när det gäller att främja och skydda mänskliga rättigheter, goda styrelseformer och rättsstatens principer, och det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, antagen den 18 december 2002 vid FN:s generalförsamlings 57:e session genom resolution A/RES/57/199. För det syftet bör medlemsstaterna kunna använda sig av redan befintliga nationella övervakningsmekanismer för grundläggande rättigheter i enlighet med kraven i denna förordning. Varje medlemsstats övervakningsmekanism bör särskilt omfatta respekten för grundläggande rättigheter i samband med screening samt respekten för tillämpliga unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om förvar och efterlevnaden av principen om *non-refoulement*. Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, inrättad genom förordning (EG) nr 168/2007⁽¹⁶⁾ (*byrån för grundläggande rättigheter*), bör fastställa allmänna riktlinjer för inrättandet av och oberoendet hos denna övervakningsmekanism. Medlemsstaterna bör dessutom ha rätt att begära stöd från byrån för grundläggande rättigheter vid utvecklingen av sin nationella övervakningsmekanism. Därtill bör medlemsstaterna ha rätt att samråda med byrån för grundläggande rättigheter när det gäller att fastställa metoden för deras nationella övervakningsmekanism och med avseende på lämpliga utbildningsåtgärder. Medlemsstaterna bör också kunna bjuda in relevanta och kompetenta nationella, internationella och icke-statliga organisationer och organ

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 av den 13 november 2019 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 (EUT L 295, 14.11.2019, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF (EUT L 101, 15.4.2011, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Rådets förordning (EG) nr 168/2007 av den 15 februari 2007 om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (EUT L 53, 22.2.2007, s. 1).

att delta i övervakningen. Den oberoende övervakningsmekanismen bör inte påverka den övervakning av grundläggande rättigheter som tillhandahålls av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övervakare av grundläggande rättigheter enligt förordning (EU) 2019/1896, övervakningsmekanismen för övervakning av den operativa och tekniska tillämpningen av det gemensamma europeiska asylsystemet enligt förordning (EU) 2021/2303, den utvärderings- och övervakningsmekanism som inrättats genom rådets förordning (EU) 2022/922⁽¹⁶⁾ och övervakning som utförs av befintliga nationella eller internationella övervakningsorgan. Medlemsstaterna bör granska påstådda kränkningar av de grundläggande rättigheterna under en screening, inbegripet genom att säkerställa att klagomål handläggs snabbt och på ett lämpligt sätt.

- (28) Medlemsstaterna bör förse den oberoende övervakningsmekanismen med lämpliga finansiella medel.
- (29) Det förhållande att det finns rättsmedel i enskilda fall eller nationella system som övervakar screeningens effektivitet är inte i sig tillräckligt för att uppfylla kraven om övervakning av grundläggande rättigheter enligt denna förordning.
- (30) Screeningmyndigheterna bör fylla i ett screeningformulär. Formuläret bör översändas på ett lämpligt sätt, inbegripet med hjälp av digitala verktyg, till de myndigheter som registrerar ansökningar om internationellt skydd eller till de myndigheter som är behöriga för återvändandeförfaranden, beroende på vilken myndighet personen hänvisas till.
- (31) Denna förordning bör inte påverka åtgärder som vidtas i enlighet med nationell rätt för att fastställa den berörda personens identitet eller bedöma eventuella hot mot den inre säkerheten.
- (32) Informationen i screeningformuläret bör registreras på ett sådant sätt att den kan bli föremål för administrativ och rättslig prövning under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden. Den person som genomgår screening bör ha möjlighet att meddela screeningmyndigheterna att uppgifterna i formulären inte är korrekta. Varje sådan upplysning bör registreras i screeningformuläret utan att slutförandet av screeningen försenas.
- (33) Informationen i screeningformuläret bör göras tillgänglig antingen i pappersform eller i ett elektroniskt format för den berörda personen, med undantag för information om sökningar i relevanta databaser för säkerhetskontroller. När det gäller underåriga bör informationen i screeningformuläret lämnas till den eller de vuxna som ansvarar för barnet. När det gäller ensamkommande barn bör informationen i screeningformuläret lämnas till barnets företrädare eller den person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande.
- (34) Behandlingen av uppgifter under screeningförfarandet bör alltid ske i enlighet med unionens tillämpliga dataskyddslagstiftning, särskilt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁷⁾.
- (35) De biometriska uppgifter som tas vid screening bör, tillsammans med de uppgifter som avses i bestämmelserna om insamling och överföring av biometriska uppgifter om personer som ansöker om internationellt skydd, om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som omhändertas i samband med irreguljär passage av en yttre gräns, om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt i en medlemsstat och om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats i förordning (EU) 2024/1358, överföras till Eurodac, som inrättats genom den förordningen (*Eurodac*), av de behöriga myndigheterna i enlighet med de tidsfrister som föreskrivs i den förordningen.
- (36) Tredjelandsmedborgare som genomgår screening bör genomgå en preliminär hälsokontroll som utförs av kvalificerad medicinsk personal i syfte att fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. Kvalificerad medicinsk personal bör kunna besluta, på grundval av de medicinska omständigheterna kring varje enskild tredjelandsmedborgares allmänna tillstånd, att det inte behövs någon ytterligare hälsokontroll under screeningen. Den preliminära hälsokontrollen bör utföras av kvalificerad medicinsk personal som tillhör någon av

⁽¹⁶⁾ Rådets förordning (EU) 2022/922 av den 9 juni 2022 om inrättande och användning av en utvärderings- och övervakningsmekanism för att kontrollera tillämpningen av Schengenregelverket och om upphävande av förordning (EU) nr 1053/2013 (EUT L 160, 15.6.2022, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

följande kategorier inom Isco-08-klassificeringen i den internationella standarden för yrkesklassificering som Internationella arbetsorganisationen ansvarar för: 221 läkare, 2221 sjuksköterskor eller 2240 paramedicinska yrkesutövare.

- (37) En preliminär sårbarhetskontroll bör utföras i syfte att identifiera personer med tecken på att vara sårbara, att ha utsatts för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling, eller att vara statslösa, eller personer som kan ha särskilda mottagnings- eller förfarandebeständigheter i den mening som avses i direktiv (EU) 2024/1346 respektive förordning (EU) 2024/1348. Detta bör inte påverka ytterligare bedömningar i efterföljande förfaranden efter avslutad screening. Sårbarhetskontrollen bör utföras av specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som är utbildad för det ändamålet.
- (38) Under screeningen bör alla berörda personer garanteras en levnadsstandard som är förenlig med stadgan och ha tillgång till akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt sårbara individer, såsom gravida kvinnor, äldre personer, familjer med ensamstående föräldrar, personer med omedelbart identifierbara fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar, personer med synliga psykiska eller fysiska trauman och ensamkommande barn. I fråga om underåriga bör information ges på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt. Alla myndigheter som deltar i utförandet av uppgifter med anknytning till screening bör rapportera alla fall av sårbarhet som de har observerat eller fått rapporter om, bör respektera mänsklig värdighet och integritet och bör avstå från diskriminering.
- (39) Eftersom tredjelandsmedborgare som genomgår screening kanske inte har de identitets- och resehandlingar som krävs för laglig passage av den yttre gränsen, bör ett identifierings- eller verifieringsförfarande genomföras som en del av screeningen.
- (40) Den gemensamma databasen för identitetsuppgifter (CIR) inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2019/817⁽¹⁹⁾ och (EU) 2019/818⁽²⁰⁾ för att underlätta och bidra till en korrekt identifiering av personer som är registrerade i in- och utresesystemet, informationssystemet för viseringar inrättat genom rådets beslut 2004/512/EG⁽²¹⁾ (VIS), EU-systemet för reseuppgifter och resetillstånd inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240⁽²²⁾ (Etias), Eurodac och det centraliserade systemet för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816⁽²³⁾ (Ecris-TCN), inbegripet okända personer som inte kan identifiera sig. CIR innehåller därför endast identitetsuppgifter, resehandlingsuppgifter och biometrisk uppgifter som registreras i in- och utresesystemet, VIS, Etias, Eurodac och Ecris-TCN, logiskt åtskilda. Endast de personuppgifter som är absolut nödvändiga för att utföra en korrekt identitetskontroll lagras i CIR. De personuppgifter som registreras i CIR raderas automatiskt när uppgifterna har raderats i de underliggande systemen. Sökning i CIR ger förutsättningar för en tillförlitlig och uttömmande identifiering av personer eller verifiering av deras identitet genom att göra det möjligt att söka på alla identitetsuppgifter i in- och utresesystemet, VIS, Etias, Eurodac och Ecris-TCN samtidigt på ett snabbt och tillförlitligt sätt, samtidigt som man säkerställer skyddet av uppgifterna och undviker onödig behandling eller dubblering av uppgifter.
- ⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/817 av den 20 maj 2019 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området gränser och viseringar, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 och (EU) 2018/1861 samt rådets beslut 2004/512/EG och 2008/633/RIF (EUT L 135, 22.5.2019, s. 27).
- ⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/818 av den 20 maj 2019 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 och (EU) 2019/816 (EUT L 135, 22.5.2019, s. 85).
- ⁽²¹⁾ Rådets beslut 2004/512/EG av den 8 juni 2004 om inrättande av Informationssystemet för viseringar (VIS) (EUT L 213, 15.6.2004, s. 5).
- ⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226 (EUT L 236, 19.9.2018, s. 1).
- ⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 av den 17 april 2019 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726 (EUT L 135, 22.5.2019, s. 1).

- (41) För att fastställa eller verifiera identiteten på de personer som genomgår screening bör en verifiering inledas i CIR i den berörda personens närvaro under screeningen. Under denna verifiering bör den berörda personens biometriska uppgifter kontrolleras mot uppgifterna i CIR. Om en persons biometriska uppgifter inte kan användas eller om en sökning med dessa uppgifter misslyckas eller inte ger någon träff, kan sökningen utföras med personens identitetsuppgifter i kombination med resehandlingsuppgifter, om sådana uppgifter finns tillgängliga, eller med uppgifter eller information som den berörda tredjelandsmedborgaren tillhandahållit eller som erhållits från denna. I enlighet med principerna om nödvändighet och proportionalitet, och om sökningen visar att det finns uppgifter om personen lagrade i CIR, bör medlemsstaternas myndigheter ha åtkomst till CIR för att ta del av den personens identitetsuppgifter, resehandlingsuppgifter och biometriska uppgifter, utan att det i CIR anges vilket EU-informationssystem som innehåller uppgifterna.
- (42) Eftersom användningen av CIR för identifieringsändamål genom förordningarna (EU) 2019/817 och (EU) 2019/818 har begränsats till att underlätta och bistå vid en korrekt identifiering av personer som är registrerade i in- och utresesystemet, VIS, Etias, Eurodac och Ecris-TCN i samband med poliskontroller på medlemsstaternas territorier, måste de förordningarna ändras för att anpassa dem till det ytterligare syftet att använda CIR för att identifiera personer eller verifiera deras identitet i samband med screening. Vad gäller förordning (EU) 2019/818 bör en sådan ändring, av skäl som grundar sig på variabel geometri, ske genom en annan förordning än den här förordningen.
- (43) Med hänsyn till att många personer som genomgår screening kan sakna resehandlingar bör screeningmyndigheterna ha tillgång till alla andra relevanta handlingar som innehas av de berörda personerna i fall där dessa personers biometriska uppgifter är oanvändbara eller inte ger någon träff i CIR. Myndigheterna bör också ha rätt att använda uppgifter från dessa handlingar, utöver biometriska uppgifter, för att utföra kontroller mot relevanta databaser.
- (44) Identifiering av personer eller verifiering av deras identitet vid in- och utresekontroller vid gränsövergångsstället och all eventuell sökning i databaserna i samband med gränsövervakning eller poliskontroller i området vid den yttre gränsen eller på territoriet som görs av de myndigheter som hänvisade den berörda personen till screeningen bör betraktas som en del av screeningen och bör inte upprepas, såvida det inte föreligger särskilda omständigheter som motiverar en sådan upprepning. Insamling av biometriska uppgifter för både identifiering eller verifiering av identitet och registrering i enlighet med kraven i förordning (EU) 2024/1358 bör ske en gång, som en del av screeningen.
- (45) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av artiklarna 11.5 och 12.5 i denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att göra det möjligt för den att närmare fastställa förfarandet och specifikationerna för inhämtande av uppgifter och att specificera förfarandet för samarbete mellan de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen, Interpols nationella centralbyråer respektive Europols nationella enheter i syfte att fastställa hotet mot den inre säkerheten. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽²³⁾.
- (46) Vid screening bör det också verifieras om de berörda tredjelandsmedborgarnas inresa i unionen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten.
- (47) Eftersom screening gäller tredjelandsmedborgare som befinner sig vid den yttre gränsen utan att uppfylla inresevillkoren, tredjelandsmedborgare som landsätts efter en sök- och räddningsinsats utan att uppfylla inresevillkoren och tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på medlemsstaternas territorier, bör de säkerhetskontroller som ingår i screeningen åtminstone ligga på samma nivå som de kontroller som utförs med avseende på tredjelandsmedborgare som i förväg ansöker om tillstånd att resa in i unionen för kortare vistelse, oavsett om de omfattas av viseringskrav eller inte.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (48) För tredjelandsmedborgare som på grund av sin nationalitet är undantagna från viseringskravet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 ⁽²⁴⁾ föreskriver förordning (EU) 2018/1240 att de måste ansöka om ett resetillstånd för att komma till unionen för kortare vistelse. Innan de erhåller resetillståndet genomgår de berörda personerna säkerhetskontroller med avseende på de personuppgifter som de anger, genom sökning i ett antal unionsdatabaser, nämligen VIS, Schengens informationssystem inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1860 ⁽²⁵⁾, (EU) 2018/1861 ⁽²⁶⁾ och (EU) 2018/1862 ⁽²⁷⁾ (SIS), in- och utresesystemet, Etias, Europoluppgifter som behandlas för samkörning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 ⁽²⁸⁾, Ecris-TCN, samt Interpols databas över stulna och förkomna resehandlingar (SLTD) och Interpols databas över resehandlingar som är föremål för ett meddelande (TDawn). Tredjelandsmedborgare som omfattas av viseringskrav enligt förordning (EU) 2018/1806 genomgår säkerhetskontroller innan en visering utfärdas mot samma databaser som för tredjelandsmedborgare som inte omfattas av det viseringskravet enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 810/2009 ⁽²⁹⁾ och (EG) nr 767/2008 ⁽³⁰⁾.
- (49) Vad gäller personer som genomgår screening bör automatisk verifiering av säkerhetsskäl utföras mot samma system som för personer som ansöker om visering, visering för längre vistelse, uppehållstillstånd inom ramen för VIS eller resetillstånd inom ramen för Etias, nämligen VIS, in- och utresesystemet, Etias, inbegripet Etias bevakningslista som avses i förordning (EU) 2018/1240, SIS, Ecris-TCN med avseende på personer som döms för terroristbrott och andra former av grova brott, Europoluppgifter som behandlas för samkörning enligt förordning (EU) 2016/794, SLTD och TDawn.
- (50) Sökningar i relevanta databaser av säkerhetsskäl bör utföras på ett sätt som säkerställer att endast de uppgifter som är nödvändiga för att utföra säkerhetskontrollerna inhämtas från dessa databaser. Vad gäller personer som har gjort en ansökan om internationellt skydd vid ett gränsövergångsställe eller i transitzoner bör sökningar i databaser för säkerhetskontrolländamål som en del av screeningen inriktas på de databaser som inte konsulterades vid in- och utresekontrollerna vid de yttre gränserna, så att upprepade sökningar undviks.
- (51) Om det är motiverat bör screening även kunna omfatta verifiering av föremål i tredjelandsmedborgares besittning, i enlighet med nationell rätt. Alla åtgärder som vidtas inom ramen för en säkerhetskontroll bör vara proportionella och respektera den mänskliga värdigheten hos de personer som genomgår screening. De berörda myndigheterna bör säkerställa att de berörda personernas grundläggande rättigheter respekteras, inbegripet rätten till skydd av personuppgifter och yttrandefriheten.
- (52) Eftersom åtkomst till in- och utresesystemet, Etias, VIS och Ecris-TCN är nödvändig för screeningmyndigheterna i syfte att verifiera huruvida personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten, bör förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/816 ändras för att täcka in den åtkomsträtten, som för närvarande inte regleras i de förordningarna. Vad gäller förordning (EU) 2019/816 bör en sådan ändring, av skäl som grundar sig på variabel geometri, ske genom en annan förordning än den här förordningen.
- ⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 av den 14 november 2018 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (EUT L 303, 28.11.2018, s. 39).
- ⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 312, 7.12.2018, s. 1).
- ⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006 (EUT L 312, 7.12.2018, s. 14).
- ⁽²⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU (EUT L 312, 7.12.2018, s. 56).
- ⁽²⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (EUT L 135, 24.5.2016, s. 53).
- ⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex) (EUT L 243, 15.9.2009, s. 1).
- ⁽³⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 om informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet mellan medlemsstaterna av uppgifter om viseringar för kortare vistelse (VIS-förordningen) (EUT L 218, 13.8.2008, s. 60).

- (53) Den europeiska sökportal som inrättats genom förordning (EU) 2019/817 (ESP) bör användas för att göra sökningarna i CIR för identifiering eller verifiering av identitet.
- (54) Det bör vara möjligt för screeningmyndigheterna att använda ESP för att göra sökningarna i in- och utresesystemet, Etias, VIS, SIS och Ecris-TCN, Europoluppgifter, SLTD och TDAWN för säkerhetskontroller, beroende på vad som är tillämpligt.
- (55) Sökning i unionens databaser för identifiering eller verifiering av identitet eller för säkerhetskontroller kan motiveras av ett effektivt genomförande av screening och av ett uppnående av samma syften som lett till att var och en av dessa databaser har inrättats, nämligen den effektiva förvaltningen av unionens yttre gränser i samband med den europeiska integrerade gränsförvaltningen.
- (56) Vid en träff för identifiering eller verifiering av identitet eller för en säkerhetskontroll bör screeningmyndigheten kontrollera att de uppgifter som registrerats i EU-informationssystemen eller Europols uppgifter motsvarar de uppgifter som gett upphov till en träff.
- (57) Det bör även vara möjligt för screeningmyndigheterna att kontrollera relevanta nationella databaser i samband med identifiering eller verifiering av identitet eller med säkerhetskontroller i enlighet med nationell rätt.
- (58) För att fullgöra skyldigheten att utföra identifiering eller verifiering av identitet och säkerhetskontroller under screeningen bör de medlemsstater som ännu inte tillämpar vissa bestämmelser i Schengenregelverket fullt ut och därför inte har åtkomst till alla EU-informationssystem och unionsdatabaser ansvara för att utföra identitets- och säkerhetskontroller genom att göra sökningar endast i de system och databaser som de har åtkomst till.
- (59) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att stärka gränskontroll av tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna och föreskriva identifiering eller verifiering av identitet av samtliga tredjelandsmedborgare som genomgår screening och sökning i relevanta databaser för att fastställa huruvida tredjelandsmedborgare som genomgår screening kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten och bidra till att de hänvisas till lämpliga förfaranden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (60) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark. Eftersom denna förordning är en utveckling av Schengenregelverket ska Danmark, i enlighet med artikel 4 i det protokollet, inom sex månader efter det att rådet har beslutat om denna förordning, besluta huruvida landet ska genomföra den i sin nationella lagstiftning.
- (61) Denna förordning utgör en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket i vilka Irland inte deltar i enlighet med rådets beslut 2002/192/EG⁽¹⁾. Irland deltar därför inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (62) När det gäller Island och Norge utgör denna förordning, i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG⁽²⁾.

⁽¹⁾ Rådets beslut 2002/192/EG av den 28 februari 2002 om Irlands begäran om att få delta i vissa bestämmelser i Schengenregelverket (EGT L 64, 7.3.2002, s. 20).

⁽²⁾ Rådets beslut 1999/437/EG av den 17 maj 1999 om vissa tillämpningsföreskrifter för det avtal som har ingåtts mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (EGT L 176, 10.7.1999, s. 31).

- (63) När det gäller Schweiz utgör denna förordning, i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2008/146/EG⁽¹³⁾.
- (64) När det gäller Liechtenstein utgör denna förordning, i enlighet med protokollet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket som omfattas av det område som avses i artikel 1 A i rådets beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2011/350/EU⁽¹⁴⁾.
- (65) När det gäller Cypern utgör denna förordning en akt som utvecklar Schengenregelverket eller som på annat sätt har samband med detta i den mening som avses i artikel 3.1 i 2003 års anslutningsakt.
- (66) När det gäller Cypern föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 866/2004⁽¹⁵⁾ särskilda regler som tillämpas på linjen mellan de områden i Republiken Cypern där Republiken Cyperns regering utövar den faktiska kontrollen och de områden där Republiken Cyperns regering inte utövar den faktiska kontrollen. Även om den linjen inte utgör en yttre gräns ska enligt den här förordningen kontroller av alla personer som passerar linjen via ett godkänt eller icke-godkänt gränsövergångsställe utföras i syfte att bekämpa olaglig invandring av medborgare i tredjeland och att avslöja och förebygga varje säkerhetsrisk. Av detta följer att screening vid den yttre gränsen även får tillämpas på tredjelandsmedborgare som omhändertas i samband med en otillåten passage av den linjen och på personer som har gjort en ansökan om internationellt skydd vid de godkända gränsövergångsställena.
- (67) Danmark, Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein är inte bundna av direktiv (EU) 2024/1346. Mottagningsvillkoren för personer som ansöker om internationellt skydd i dessa stater regleras av nationell lagstiftning som grundas på Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967. Hänvisningar i denna förordning till det direktivet bör när det gäller dessa stater förstås som hänvisningar till motsvarande bestämmelser i nationell rätt.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll

Genom denna förordning införs

- a) screening vid medlemsstaternas yttre gränser av tredjelandsmedborgare som, utan att uppfylla de inresevillkor som föreskrivs i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399, har passerat den yttre gränsen på ett otillåtet sätt, har ansökt om internationellt skydd i samband med in- och utresekontroller eller har landsatts efter en sök- och räddningsinsats, innan de hänvisas till lämpligt förfarande, och
- b) screening av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på medlemsstaternas territorium, om det inte finns något som tyder på att dessa tredjelandsmedborgare kontrollerats vid de yttre gränserna, innan de hänvisas till lämpligt förfarande.

⁽¹³⁾ Rådets beslut 2008/146/EG av den 28 januari 2008 om ingående på Europeiska gemenskapens vägnar av avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (EUT L 53, 27.2.2008, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Rådets beslut 2011/350/EU av den 7 mars 2011 om ingående på Europeiska unionens vägnar av protokollet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet (EUT L 160, 18.6.2011, s. 19).

⁽¹⁵⁾ Rådets beslut (EG) nr 866/2004 av den 29 april 2004 om en ordning enligt artikel 2 i protokoll nr 10 till anslutningsakten (EUT L 161, 30.4.2004, s. 128).

Målet med screening ska vara att stärka kontrollen av tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna, att identifiera alla tredjelandsmedborgare som genomgår screening och att kontrollera mot relevanta databaser huruvida de personer som genomgår screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Screening ska också inbegripa preliminära hälsokontroller och kontroller av sårbarhet för att identifiera personer som är i behov av hälso- och sjukvård och personer som kan utgöra ett hot mot folkhälsan samt för att identifiera sårbara personer. Sådana kontroller ska underlätta hänvisningen av dessa personer till det tillämpliga förfarandet.

I denna förordning föreskrivs också en oberoende övervakningsmekanism i varje medlemsstat för att övervaka efterlevnaden av unionsrätten och internationell rätt, inbegripet Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*), under screeningen.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *hot mot folkhälsan*: hot mot folkhälsan enligt definitionen i artikel 2.21 i förordning (EU) 2016/399.
2. *verifiering*: verifiering enligt definitionen i artikel 4.5 i förordning (EU) 2019/817.
3. *identifiering*: identifiering enligt definitionen i artikel 4.6 i förordning (EU) 2019/817.
4. *tredjelandsmedborgare*: tredjelandsmedborgare enligt definitionen i artikel 2.6 i förordning (EU) 2016/399.
5. *statslös person*: en person som inte betraktas som medborgare av någon stat enligt tillämpningen av dess rätt.
6. *Europoluppgifter*: Europoluppgifter enligt definitionen i artikel 4.16 i förordning (EU) 2019/817.
7. *företrädare*: en fysisk person eller en organisation, däribland en offentlig myndighet, utsedd av de behöriga myndigheterna eller organen för att, i förekommande fall, företräda, bistå och agera till förmån för ett ensamkommande barn.
8. *biometrisk uppgift*: biometrisk uppgift enligt definitionen i artikel 4.11 i förordning (EU) 2019/817.
9. *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person under 18 år.
10. *screeningmyndigheter*: alla behöriga myndigheter som genom nationell rätt har utsetts att utföra en eller flera av uppgifterna enligt denna förordning, med undantag för de hälsokontroller som avses i artikel 12.1.
11. *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge en sådan underårig inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inklusive en underårig som lämnas utan medföljande vuxen efter att ha anlänt till en medlemsstats territorium.
12. *förvar*: en medlemsstats kvarhållande av en sökande inom en särskild anläggning där den sökande är frångagen sin rörelsefrihet.
13. *Interpols databaser*: Interpols databaser enligt definitionen i artikel 4.17 i förordning (EU) 2019/817.
14. *sök- och räddningsinsats*: en sök- och räddningsinsats i den mening som avses i den internationella sjöräddningskonvention som antogs i Hamburg i Tyskland den 27 april 1979.

Artikel 3

Grundläggande rättigheter

Vid tillämpningen av denna förordning ska medlemsstaterna handla i full överensstämmelse med relevant unionsrätt, inbegripet stadgan, relevant internationell rätt, inbegripet Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, med de skyldigheter som följer av tillträde till internationellt skydd, särskilt principen om *non-refoulement*, och med de grundläggande rättigheterna.

Artikel 4

Koppling till andra rättsliga instrument

1. För tredjelandsmedborgare som genomgår screening och som har gjort en ansökan om internationellt skydd
 - a) ska registreringen av den ansökan om internationellt skydd som gjorts i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 regleras av artikel 27 i den förordningen, och
 - b) ska tillämpningen av de gemensamma normerna för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i direktiv (EU) 2024/1346 regleras av artikel 3 i det direktivet.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8.7 i denna förordning ska direktiv 2008/115/EG eller nationella bestämmelser som är förenliga med direktiv 2008/115/EG tillämpas först efter det att screeningen har avslutats, med undantag för den screening som avses i artikel 7 i denna förordning, där det direktivet eller nationella bestämmelser som är förenliga med det direktivet ska tillämpas parallellt med den screening som avses i artikel 7 i denna förordning.

Artikel 5

Screening vid den yttre gränsen

1. Den screening som föreskrivs i denna förordning ska tillämpas på alla tredjelandsmedborgare, oavsett om de har gjort en ansökan om internationellt skydd eller inte, som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399 och som
 - a) omhändertas i samband med en otillåten passage av en medlemsstats yttre gräns landvägen, sjövägen eller luftvägen, med undantag för tredjelandsmedborgare för vilka den berörda medlemsstaten inte är skyldig att ta biometrisk data uppgifter enligt artikel 22.1 och 22.4 i förordning (EU) 2024/1358 av andra skäl än deras ålder, eller
 - b) landsätts på en medlemsstats territorium efter en sök- och räddningsinsats.
2. Den screening som föreskrivs i denna förordning ska tillämpas på alla tredjelandsmedborgare som har gjort en ansökan om internationellt skydd vid gränsövergångsställen vid de yttre gränserna eller i transitzoner och som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399.
3. Tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa i enlighet med artikel 6.5 i förordning (EU) 2016/399 ska inte genomgå screening. Tredjelandsmedborgare som beviljas tillstånd till inresa enligt artikel 6.5 c i den förordningen och som gör en ansökan om internationellt skydd ska dock genomgå screening.

Om det under screeningen framkommer att den berörda tredjelandsmedborgaren uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399 ska screeningen av den tredjelandsmedborgaren avslutas.

Screeningen får avbrytas om de berörda tredjelandsmedborgarna lämnar medlemsstaternas territorium för att återvända till sitt ursprungsland, hemvistland eller till ett annat tredjeland till vilket de berörda tredjelandsmedborgarna frivilligt beslutar sig för att återvända och återvändandet av dessa tredjelandsmedborgare godkänns.

Artikel 6

Tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium

Under pågående screening ska de personer som avses i artikel 5.1 och 5.2 inte ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium. Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att de personer som avses i artikel 5.1 och 5.2 hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen på de platser som avses i artikel 8 under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande, potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra eller potentiella hot mot folkhälsan som ett sådant avvikande kan medföra.

Artikel 7

Screening inom territoriet

1. Medlemsstaterna ska genomföra screening av tredjelandsemborgare som vistas olagligt inom deras territorium endast om sådana tredjelandsemborgare har passerat en yttre gräns för att resa in på medlemsstaternas territorium på ett otillåtet sätt och inte redan har genomgått screening i en medlemsstat. Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att dessa tredjelandsemborgare hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande och potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra.

2. Medlemsstaterna får avstå från att genomföra screening i enlighet med punkt 1 om en tredjelandsemborgare som vistas olagligt på deras territorium omedelbart efter omhändertagandet skickas tillbaka till en annan medlemsstat enligt bilateral avtal eller arrangemang eller enligt en bilateral samarbetsram. I ett sådant fall är det den medlemsstat till vilken den berörda tredjelandsemborgaren har sänts tillbaka som ska genomföra screeningen.

3. Artikel 5.3 andra och tredje styckena ska vara tillämpliga på screening i enlighet med punkt 1 i den här artikeln.

Artikel 8

Krav rörande screening

1. I de fall som avses i artikel 5 ska screening genomföras vid de lämpliga platser som anvisats av varje medlemsstat, som vanligtvis är belägna vid eller i närheten av de yttre gränserna, eller på andra platser inom dess territorium.

2. I de fall som avses i artikel 7 ska screening genomföras på en lämplig plats som anvisats av varje medlemsstat inom en medlemsstats territorium.

3. I de fall som avses i artikel 5 i denna förordning ska screening genomföras utan dröjsmål och under alla omständigheter slutföras inom sju dagar från det att den berörda personen omhändertogs i området vid den yttre gränsen, landsätts på den berörda medlemsstatens territorium eller infinner sig vid gränsövergångsstället. För personer som avses i artikel 5.1 a i denna förordning på vilka artikel 23.1 och 23.4 i förordning (EU) 2024/1358 är tillämplig gäller att om dessa personer fysiskt uppehåller sig vid den yttre gränsen i mer än 72 timmar, ska screeningen av dem genomföras därefter och screeningperioden förkortas till fyra dagar.

4. Den screening som avses i artikel 7 ska genomföras utan dröjsmål och under alla omständigheter slutföras inom tre dagar från omhändertagandet av tredjelandsemborgaren.

5. Screeningens ska inbegripa följande delar:

a) En preliminär hälsokontroll i enlighet med artikel 12.

b) En preliminär sårbarhetskontroll i enlighet med artikel 12.

c) Identifiering eller verifiering av identitet i enlighet med artikel 14.

d) registrering av biometrisk data i enlighet med [artiklarna 15, 22 och 24 i förordning (EU) 2024/1358, om det inte redan har skett.

e) En säkerhetskontroll i enlighet med artiklarna 15 och 16.

f) Ifyllande av ett screeningformulär i enlighet med artikel 17.

g) Hänvisning till lämpligt förfarande i enlighet med artikel 18.

6. Organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning ska ha faktiskt tillträde till tredjelandsmedborgarna under pågående screening. Medlemsstaterna får införa begränsningar av denna tillgång på grundval av nationell rätt om sådana begränsningar är objektivt nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa förvaltningen av ett gränsövergångsställe eller en anläggning där screening utförs, under förutsättning att sådant tillträde därigenom inte allvarligt begränsas eller helt omöjliggörs.

7. De relevanta reglerna om förvar i direktiv 2008/115/EG ska vara tillämpliga under screeningen på tredjelandsmedborgare som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla personer som genomgår screening får en levnadsstandard som garanterar deras uppehälle, skyddar deras fysiska och psykiska hälsa och respekterar deras rättigheter enligt stadgan.

9. Medlemsstaterna ska utse screeningmyndigheter och säkerställa att dessa myndigheters personal som genomför screening har tillräckliga kunskaper och har fått den utbildning som krävs i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2016/399.

Medlemsstaterna ska säkerställa att kvalificerad medicinsk personal genomför den preliminära hälsokontroll som föreskrivs i artikel 12 och att specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som är utbildad för det ändamålet genomför den preliminära sårbarhetskontrollen enligt den artikeln. De nationella barnskyddsmyndigheterna och de nationella myndigheter som ansvarar för att upptäcka och identifiera offer för människohandel eller liknande mekanismer ska också involveras i dessa kontroller vid behov.

Medlemsstaterna ska också säkerställa att endast vederbörligen bemyndigad personal vid de screeningmyndigheter som ansvarar för identifiering eller verifiering av identitet och för säkerhetskontrollen har tillgång till de uppgifter, system och databaser som föreskrivs i artiklarna 14 och 15.

Medlemsstaterna ska sätta in lämplig personal och tillräckliga resurser för att genomföra screeningen på ett effektivt sätt.

Screeningmyndigheterna får vid utförandet av screening bistås eller stödjas av experter eller sambandsmän och enheter som utplaceras av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europeiska unionens asylbyrå inom ramen för deras mandat, förutsatt att sådana experter eller sambandsmän och enheter har relevant utbildning, enligt vad som avses i första och andra styckena.

Artikel 9

Skyldigheter för tredjelandsmedborgare som genomgår screening

1. Under pågående screening ska de tredjelandsmedborgare som genomgår screening hållas tillgängliga för screeningmyndigheterna.

2. Tredjelandsmedborgare ska

a) uppge sitt namn, födelsedatum, kön och nationalitet och tillhandahålla handlingar och information i förekommande fall som kan styrka dessa uppgifter,

b) lämna biometriska uppgifter enligt vad som anges i förordning (EU) 2024/1358.

Artikel 10

Övervakning av grundläggande rättigheter

1. Medlemsstaterna ska anta relevanta bestämmelser för utredning av anklagelser om bristande respekt för grundläggande rättigheter i samband med screening.

Medlemsstaterna ska, vid behov, säkerställa hänskjutande för inledande av civil- eller straffrättsliga förfaranden vid bristande respekt för eller efterlevnad av grundläggande rättigheter, i enlighet med nationell rätt.

2. Varje medlemsstat ska tillhandahålla en oberoende övervakningsmekanism i enlighet med kraven i denna artikel, som ska

a) övervaka efterlevnaden av unionsrätten och internationell rätt, inbegripet stadgan, särskilt vad gäller tillgång till asylförfarandet, principen om *non-refoulement*, barnets bästa och relevanta regler om förvar, inbegripet relevanta bestämmelser om förvar i nationell rätt, under screeningen, och

b) säkerställa att motiverade anklagelser om bristande respekt för grundläggande rättigheter i all relevant verksamhet i samband med screening hanteras på ett effektivt sätt och utan onödigt dröjsmål, vid behov inleda utredningar om sådana anklagelser och övervaka hur sådana utredningar framskrider.

Den oberoende övervakningsmekanismen ska omfatta all medlemsstaternas verksamhet vid genomförandet av denna förordning.

Den oberoende övervakningsmekanismen ska ha befogenhet att utfärda årliga rekommendationer till medlemsstaterna.

Medlemsstaterna ska införa lämpliga skyddsåtgärder för att garantera den oberoende övervakningsmekanismens oberoende. Nationella ombudsmän och nationella människorättsinstitutioner, däribland nationella förebyggande mekanismer som inrättats enligt det fakultativa tilläggsprotokollet till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning från 1984, ska delta i driften av den oberoende övervakningsmekanismen och får utses att utföra alla eller delar av den oberoende övervakningsmekanismens uppgifter. Den oberoende övervakningsmekanismen får också involvera relevanta internationella och icke-statliga organisationer och offentliga organ som är oberoende av de myndigheter som genomför screening. I den mån en eller flera av dessa institutioner, organisationer eller organ inte är direkt delaktiga i den oberoende övervakningsmekanismen ska den oberoende övervakningsmekanismen inleda och upprätthålla nära förbindelser med dem. Den oberoende övervakningsmekanismen ska inleda och upprätthålla nära förbindelser med nationella dataskyddsmyndigheter och Europeiska datatillsynsmannen.

Den oberoende övervakningsmekanismen ska utföra sina uppgifter på grundval av kontroller på plats och slumpmässiga och oanmälda kontroller.

Medlemsstaterna ska ge den oberoende övervakningsmekanismen tillträde till alla relevanta platser, inbegripet mottagnings- och förvarsanläggningar, och tillgång till personer och handlingar, i den mån detta är nödvändigt för att den oberoende övervakningsmekanismen ska kunna fullgöra de skyldigheter som fastställs i denna artikel. Tillträde till relevanta platser och tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska endast ges till personer som handlar för den oberoende övervakningsmekanismens räkning och för vilka ett lämpligt säkerhetsgodkännande har utfärdats av en behörig myndighet i enlighet med nationell rätt.

Byrån för grundläggande rättigheter ska utfärda allmänna riktlinjer till medlemsstaterna om inrättandet av en övervakningsmekanism och om dess oberoende funktion. Medlemsstaterna får begära att byrån för grundläggande rättigheter bistår dem i utvecklingen av deras oberoende övervakningsmekanism, inbegripet skyddsåtgärder för sådana mekanismers oberoende, samt övervakningsmetoderna och lämpliga utbildningsprogram.

Kommissionen ska beakta de oberoende övervakningsmekanismernas resultat vid dess bedömning av den effektiva tillämpningen och det effektiva genomförandet av stadgan enligt artikel 15.1 i och bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060⁽³⁶⁾.

3. Den oberoende övervakningsmekanism som avses i punkt 2 i denna artikel ska inte påverka den övervakningsmekanism för övervakning av den operativa och tekniska tillämpningen av det gemensamma europeiska asylsystemet som avses i artikel 14 i förordning (EU) 2021/2303 och den roll som övervakare av grundläggande rättigheter spelar när det gäller att övervaka respekten för grundläggande rättigheter i all verksamhet som bedrivs av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån enligt artikel 80 i förordning (EU) 2019/1896.

4. Medlemsstaterna ska förse den oberoende övervakningsmekanism som avses i punkt 2 med lämpliga finansiella medel.

⁽³⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

Artikel 11

Rätten till information

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tredjelandsmedborgare som genomgår screening ges information om:
 - a) syftet med, tidsåtgången för och de olika delarna av screeningen samt det sätt på vilket den utförs och dess möjliga resultat,
 - b) rätten att ansöka om internationellt skydd och tillämpliga regler för ansökan om internationellt skydd, i förekommande fall under de omständigheter som anges i artikel 30 i förordning (EU) 2024/1348, och, för de tredjelandsmedborgare som har gjort en ansökan om internationellt skydd, de skyldigheter och konsekvenser vid bristande efterlevnad som fastställs i artiklarna 17 och 18 i förordning (EU) 2024/1351.
 - c) tredjelandsmedborgares rättigheter och skyldigheter under screeningen, inbegripet deras skyldigheter enligt artikel 9 och möjligheten att kontakta och bli kontaktad av de organisationer och personer som avses i artikel 8.6,
 - d) registrerades rättigheter enligt unionens tillämpliga dataskyddslagstiftning, särskilt förordning (EU) 2016/679.
2. Medlemsstaterna ska också, vid behov, säkerställa att tredjelandsmedborgare som genomgår screening ges information om följande:
 - a) Tillämpliga regler om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa enligt förordning (EU) 2016/399 samt andra villkor för inresa, vistelse och bosättning i den berörda medlemsstaten, i den mån som den informationen inte redan har lämnats.
 - b) Skyldigheten att återvända i enlighet med direktiv 2008/115/EG och möjligheterna att delta i ett program som tillhandahåller logistiskt, ekonomiskt och annat materiellt eller icke-finansiellt bistånd i syfte att stödja frivillig avresa.
 - c) Villkoren för omfördelning i enlighet med artikel 67 i förordning (EU) 2024/1351 eller en annan befintlig solidaritetsmekanism.
3. Den information som tillhandahålls under screeningen ska ges på ett språk som tredjelandsmedborgaren förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Informationen ska lämnas skriftligen, i pappersform eller i ett elektroniskt format, och, om det är nödvändigt, muntligen, med hjälp av tolktjänster. I fråga om underåriga ska informationen lämnas på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt och med deltagande av den företrädare eller person som avses i artikel 13.2 och 13.3. Screeningmyndigheterna får vidta de åtgärder som behövs för tillgång till kulturmedlingstjänster som kan underlätta tillgång till förfarandet för internationellt skydd.
4. Medlemsstaterna får tillåta relevanta och behöriga nationella, internationella och icke-statliga organisationer och organ att förse tredjelandsmedborgare med information som avses i denna artikel under screeningen i enlighet med nationell rätt.

Artikel 12

Preliminära hälsokontroller och sårbarhet

1. Tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artiklarna 5 och 7 ska genomgå en preliminär hälsokontroll som ska utföras av kvalificerad medicinsk personal i syfte att fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. Kvalificerad medicinsk personal får besluta, på grundval av de medicinska omständigheterna kring varje enskild tredjelandsmedborgares allmänna tillstånd, att det inte behövs någon ytterligare hälsokontroll under screeningen. Tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artiklarna 5 och 7 ska ha tillgång till akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar.
2. Utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter enligt artikel 24 i förordning (EU) 2024/1348, får, för de tredjelandsmedborgare som har ansökt om internationellt skydd, den hälsokontroll som avses i punkt 1 i den här artikeln ingå i den hälsoundersökning som avses i artikel 24 i den förordningen.

3. Tredjelandssmedborgare som genomgår screening enligt artiklarna 5 och 7 ska genomgå en preliminär sårbarhetskontroll av specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som är utbildad för det ändamålet, i syfte att identifiera om en tredjelandssmedborgare kan vara en statslös person, sårbar eller ett offer för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling, eller har särskilda behov i den mening som avses i direktiv 2008/115/EG, artikel 25 i direktiv (EU) 2024/1346 och artikel 20 i förordning (EU) 2024/1348. Vid sårbarhetskontrollen kan screeningmyndigheterna bistås av icke-statliga organisationer och i förekommande fall av kvalificerad medicinsk personal.

4. Om det finns tecken på sårbarhet eller särskilda mottagande- eller förfarandebestånd ska den berörda tredjelandssmedborgaren i god tid få lämpligt stöd vid lämpliga anläggningar med hänsyn till vederbörandes fysiska och psykiska hälsa. När det gäller underåriga ska stöd ges på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt av personal som är utbildad och kvalificerad att hantera underåriga, i samarbete med nationella barnskyddsmyndigheter.

5. Utan att det påverkar den bedömning av särskilda mottagandebehov som krävs enligt direktiv (EU) 2024/1346, den bedömning av särskilda förfarandebestånd som krävs enligt förordning (EU) 2024/1348 och den sårbarhetskontroll som krävs enligt direktiv 2008/115/EG, får den preliminära sårbarhetskontroll som avses i punkterna 3 och 4 i denna artikel ingå i de sårbarhetsbedömningar och särskilda förfarandebestånd som föreskrivs i den förordningen och de direktiven.

Artikel 13

Garantier för underåriga

1. Under screeningen ska barnets bästa alltid komma i främsta rummet i enlighet med artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga.

2. Underåriga ska under screeningen åtföljas av en vuxen familjemedlem, om en sådan familjemedlem finns närvarande.

3. Medlemsstaterna ska så snart som möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att ensamkommande barn åtföljs och bistås under screeningen på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt och på ett språk som barnet förstår, av en företrädare eller, om någon företrädare inte har utsetts, av en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande. Den personen ska vara den person som utsetts att tjänstgöra tillfälligt som företrädare enligt direktiv (EU) 2024/1346, om en sådan person har utsetts enligt det direktivet.

Företrädaren ska ha nödvändig kompetens och sakkunskap, även i fråga om omhändertagande av underåriga och deras särskilda behov. Företrädaren ska agera i syfte att värna barnets bästa och allmänna välbefinnande, så att det ensamkommande barnet kan åtnjuta rättigheterna och fullgöra skyldigheterna enligt denna förordning.

4. Den person som ansvarar för att åtfölja och bistå ett ensamkommande barn i enlighet med punkt 3 får inte vara en person som ansvarar för någon del av screeningen, ska agera oberoende och får inte ta emot order från vare sig personer som ansvarar för screeningen eller från screeningmyndigheterna. Dessa personer ska utföra sina uppgifter i enlighet med principen om barnets bästa och ska ha den sakkunskap och utbildning som krävs för detta ändamål. För att säkerställa barnets välbefinnande och sociala utveckling ska den personen bytas ut endast när det är nödvändigt.

5. Medlemsstaterna ska ge en företrädare eller person som avses i punkt 3 ansvar för ett proportionellt och begränsat antal ensamkommande barn, under normala omständigheter, högst tretio ensamkommande barn samtidigt, för att säkerställa att den företrädaren kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

6. Det faktum att en företrädare eller en person som tjänstgör tillfälligt som företrädare enligt direktiv (EU) 2024/1346 inte har utsetts får inte hindra ett ensamkommande barn från att utöva rätten att ansöka om internationellt skydd.

Artikel 14

Identifiering eller verifiering av identitet

1. I den mån det inte redan har skett i samband med tillämpningen av artikel 8 i förordning (EU) 2016/399 ska identiteten på tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artikel 5 eller 7 i den här förordningen verifieras eller fastställas i förekommande fall med hjälp av

- a) identitetshandlingar, resehandlingar eller annan dokumentation,
- b) uppgifter eller information som tillhandahållits av eller erhållits från den berörda tredjelandsmedborgaren, och
- c) biometriska uppgifter.

2. För identifiering och verifiering av identitet enligt punkt 1 i denna artikel ska screeningmyndigheterna med hjälp av sådana uppgifter eller sådan information som avses i den punkten utföra en sökning i den gemensamma databasen för identitetsuppgifter som inrättats genom förordningarna (EU) 2019/817 och (EU) 2019/818 (CIR) enligt artikel 20a i förordning (EU) 2019/817 och artikel 20a i förordning (EU) 2019/818, Schengens informationssystem som inrättats genom förordningarna (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861 och (EU) 2018/1862 (SIS) och i förekommande fall nationella databaser som tillämpas i enlighet med nationell rätt. Biometriska uppgifter för en tredjelandsmedborgare som genomgår screening ska tas endast en gång för både identifiering eller verifiering av identitet av den personen och registrering i Eurodac av den personen i enlighet med artiklarna 15.1 b, 22, 23 och 24 i förordning (EU) 2024/1358, beroende på vad som är tillämpligt.

3. Sökning i CIR enligt punkt 2 i denna artikel ska göras med hjälp av den europeiska sökportalen i enlighet med kapitel II i förordning (EU) 2019/817 och kapitel II i förordning (EU) 2019/818. Om det är tekniskt omöjligt att använda ESP för att söka i ett eller flera EU-informationssystem eller i CIR ska första stycket i denna punkt inte gälla och screeningmyndigheterna ska ha åtkomst direkt till EU-informationssystemen eller CIR. Denna punkt påverkar inte screeningmyndigheternas åtkomst till SIS, där det ska förbli frivilligt att använda ESP.

4. Om tredjelandsmedborgarens biometriska uppgifter inte kan användas eller om sökningen med användning av de uppgifter som avses i punkt 2 misslyckas eller inte ger några träffar, ska sökningen utföras med användning av tredjelandsmedborgarens identitetsuppgifter, i kombination med eventuella uppgifter i identitetshandlingar, resehandlingar eller andra handlingar, eller med någon av de uppgifter eller den information som avses i punkt 1 b.

5. Sökningar i SIS med biometriska uppgifter ska utföras i enlighet med artikel 33 i förordning (EU) 2018/1861 och artikel 43 i förordning (EU) 2018/1862.

6. Kontrollerna ska om möjligt också omfatta verifiering av minst ett av de biometriska kännetecknen i en identitetshandling, resehandling eller annan handling.

Artikel 15

Säkerhetskontroll

1. Tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artikel 5 eller 7 ska genomgå en säkerhetskontroll för att verifiera om de skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Denna säkerhetskontroll får omfatta både tredjelandsmedborgaren och föremål i vederbörandes besittning. Den berörda medlemsstatens lagstiftning ska vara tillämplig på alla sökningar som görs.

2. I syfte att utföra den säkerhetskontroll som avses i punkt 1 i denna artikel, och i den mån det ännu inte har gjorts under de kontroller som avses i artikel 8.3 i förordning (EU) 2016/399, ska sökningar göras enligt artikel 16 i den här förordningen i relevanta unionsdatabaser, särskilt SIS, in- och utresesystemet inrättat genom förordning (EU) 2017/2226, EU-systemet för reseuppgifter och resetillstånd inrättat genom förordning (EU) 2018/1240 (Etias), inbegripet Etias bevakningslista enligt artikel 34 i förordning (EU) 2018/1240, informationssystemet för viseringar inrättat genom beslut 2004/512/EG (VIS), och det centraliserade systemet för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer inrättat genom förordning (EU) 2019/816 (Ecris-TCN), Europouluppgifter som behandlas för det ändamål som avses i artikel 18.2 a i förordning (EU) 2016/794, och Interpols databaser. Sökningar får också göras för det ändamålet i relevanta nationella databaser.

3. När det gäller sökningar i in- och utresesystemet, Etias, med undantag för Etias bevakningslista som avses i artikel 34 i förordning (EU) 2018/1240, och VIS enligt punkt 2 i den här artikeln ska de inhämtade uppgifterna begränsas till angivande av nekad inresa, nekande, ogiltigförklaring eller återkallande av resetillstånd eller beslut om att vägra, upphäva eller återkalla en visering, en visering för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd, som är baserade på säkerhetsskäl.

Vid en träff i SIS ska den screeningmyndighet som utför sökningen ha åtkomst till uppgifterna i registreringen.

4. När det gäller sökningar i Ecris-TCN ska de uppgifter som hämtas begränsas till fällande domar med anknytning till terroristbrott och andra former av grova brott som avses i artikel 5.1 c i förordning (EU) 2019/816.

5. Vid behov ska kommissionen anta genomförandeakter som närmare fastställer förfarandet och specifikationerna för inhämtande av uppgifter. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 19.2.

Artikel 16

Åtgärder för identifiering och säkerhetskontroller

1. De sökningar som föreskrivs i artiklarna 14.2 och 15.2 får, för sökningar som rör EU-informationssystemen, Europoluppgifter, Interpols databaser, göras med hjälp av ESP i enlighet med kapitel II i förordning (EU) 2019/817 och kapitel II i förordning (EU) 2019/818.

2. Om en sökning enligt artikel 15.2 ger en träff mot uppgifter i något av EU-informationssystemen, ska screeningmyndigheterna ha åtkomst för att konsultera de uppgifter som motsvarar denna träff i respektive EU-informationssystem enligt de villkor som fastställs i de rättsakter där sådan åtkomst regleras.

3. När en träff erhålls efter en sökning i SIS ska screeningmyndigheterna genomföra de förfaranden som anges i förordningarna (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861 eller (EU) 2018/1862, inbegripet samråd med den registrerande medlemsstaten via Sirenekontoren som avses i artikel 7.2 i förordning (EU) 2018/1861 och i artikel 7.2 i förordning (EU) 2018/1862.

4. Om en tredjelandssmedborgares personuppgifter motsvarar en person vars uppgifter är registrerade i Ecris-TCN och flaggade i enlighet med artikel 5.1 c i förordning (EU) 2019/816 får uppgifterna endast användas för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i den här förordningen och för sökning i de nationella kriminalregistren, vilket ska ske i enlighet med artikel 7c i den förordningen. Sökningar ska genomföras i nationella kriminalregister innan ett yttrande avges enligt artikel 7c i den förordningen.

5. Om en sökning i enlighet med artikel 15.2 visar en överensstämmelse med Europoluppgifter ska ett automatiskt meddelande som innehåller de uppgifter som använts för sökningen översändas till Europol i enlighet med förordning (EU) 2016/794 så att Europol vid behov kan vidta lämpliga uppföljningsåtgärder, med hjälp av de kommunikationskanaler som föreskrivs i den förordningen.

6. Sökningar i Interpols databaser enligt artikel 15.2 i denna förordning ska utföras i enlighet med artiklarna 9.5 och 72.1 i förordning (EU) 2019/817. Om det inte är möjligt att genomföra sådana sökningar på ett sådant sätt att ingen information avslöjas för ägaren till Interpolregistreringen, får screeningen inte omfatta sökning i Interpols databaser.

7. När en träff erhålls i Etias bevakningslista som avses i artikel 34 i förordning (EU) 2018/1240 ska artikel 35a i den förordningen tillämpas.

8. Vid behov ska kommissionen anta genomförandeakter för att specificera förfarandet för samarbete mellan de myndigheter som ansvarar för att genomföra screening, Interpols nationella centralbyråer respektive Europols nationella enheter i syfte att fastställa hotet mot den inre säkerheten. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 19.2.

Artikel 17

Screeningformulär

1. Screeningmyndigheterna ska för de personer som avses i artiklarna 5 och 7 fylla i ett formulär innehållande följande:

- a) Namn, födelsedatum, födelseort och kön.
- b) Uppgifter om nationalitet eller statslöshet, bosättningsländer före ankomst och talade språk.
- c) Skäl till att screening utfördes.
- d) Uppgifter om den preliminära hälsokontroll som gjordes i enlighet med artikel 12.1, inbegripet i de fall där, på grundval av de medicinska omständigheterna kring varje enskild tredjelandsmedborgares allmänna tillstånd, ingen ytterligare hälsokontroll behövdes.
- e) Relevanta uppgifter om den preliminära sårbarhetskontroll som genomfördes i enlighet med artikel 12.3, framför allt identifierad sårbarhet eller identifierade särskilda mottagande- eller förfarandebehov.
- f) Uppgift om huruvida den berörda tredjelandsmedborgaren har gjort en ansökan om internationellt skydd.
- g) Uppgifter från den berörda tredjelandsmedborgaren om huruvida han eller hon har familjemedlemmar som befinner sig på någon medlemsstats territorium.
- h) Uppgift om huruvida sökningen i relevanta databaser i enlighet med artikel 15 ledde till en träff.
- i) Uppgift om huruvida den berörda tredjelandsmedborgaren har fullgjort sin skyldighet att samarbeta i enlighet med artikel 9.

2. I förekommande fall ska det formulär som avses i punkt 1 innehålla följande:

- a) Skälen till den irreguljära ankomsten eller inresan.
- b) Information om resvägar, inklusive avreseort, tidigare bosättningsorter, tredjeländer som fungerat som transitländer, tredjeländer där internationellt skydd kan ha sökts eller beviljats samt den avsedda destinationen inom unionen.
- c) De rese- och identitetshandlingar som tredjelandsmedborgarna medförde.
- d) Eventuella synpunkter och annan relevant information, däribland all därmed sammanhängande information i fall av misstänkt människosmuggling eller människohandel.

3. Informationen i det formulär som avses i punkt 1 ska registreras på ett sådant sätt att den kan bli föremål för administrativ och rättslig prövning under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden.

Det ska anges huruvida de uppgifter som avses i punkt 1 a och b bekräftas av screeningmyndigheterna eller uppges av den berörda personen.

Uppgifterna i formuläret ska göras tillgängliga antingen i pappersform eller i ett elektroniskt format för den berörda personen. De uppgifter som avses i punkt 1 h i denna artikel ska vara maskerade. Innan formuläret översänds till de relevanta myndigheter som avses i artikel 18.1–18.4 ska den person som genomgår screening ha möjlighet att meddela att uppgifterna i formuläret inte är korrekta. Screeningmyndigheterna ska registrera varje sådan upplysning under de relevanta uppgifterna enligt den här artikeln.

Artikel 18

Slutförande av screeningen

1. När screeningen har slutförts, eller senast när de tidsfrister som fastställs i artikel 8 i denna förordning löper ut, ska tredjelandsmedborgare som avses i artikel 5.1 i denna förordning och som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd hänvisas till de myndigheter som är behöriga att tillämpa förfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 6.5 i förordning (EU) 2016/399.

Det formulär som avses i artikel 17 ska översändas till de relevanta myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till.

2. Tredjelandsmedborgare som avses i artiklarna 5 och 7 som har gjort en ansökan om internationellt skydd ska hänvisas till de myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd.

3. Om tredjelandsmedborgaren ska omfördelas i enlighet med artikel 67 i förordning (EU) 2024/1351 eller någon annan befintlig solidaritetsmekanism ska vederbörande hänvisas till de relevanta myndigheterna i de berörda medlemsstaterna tillsammans med det formulär som avses i artikel 17 i den här förordningen.

4. De tredjelandsmedborgare som avses i artikel 7 i denna förordning som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd ska fortsätta att vara föremål för återvändandeförfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG.

5. Screeningen avslutas om tredjelandsmedborgare som avses i artiklarna 5.1, 5.2 och 7 i denna förordning hänvisas till lämpligt förfarande för internationellt skydd, till ett förfarande som är förenligt med direktiv 2008/115/EG, eller till de relevanta myndigheterna i en annan medlemsstat med avseende på tredjelandsmedborgare som ska omfördelas. Om inte alla kontroller har slutförts inom de tidsfrister som anges i artikel 8 i denna förordning ska screeningen ändå avslutas med avseende på den berörda personen, som ska hänvisas till lämpligt förfarande.

6. Om en tredjelandsmedborgare som avses i artikel 5 eller 7 i denna förordning i enlighet med nationell straffrätt är föremål för nationella straffrättsliga förfaranden eller ett utlämningsförfarande får medlemsstaterna besluta att inte genomföra screening. Om screeningen redan hade påbörjats ska det formulär som avses i artikel 17 i denna förordning, med angivande av de omständigheter som avslutade screeningen, översändas till de myndigheter som är behöriga i fråga om de förfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG eller, om tredjelandsmedborgaren har gjort en ansökan om internationellt skydd, de myndigheter som enligt nationell rätt är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd.

7. De personuppgifter som lagras enligt denna förordning ska raderas i överensstämmelse med tidsfristerna i förordning (EU) 2024/1358.

Artikel 19

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas. Om kommittén inte avger något yttrande, ska kommissionen inte anta utkastet till genomförandeakt och artikel 5.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 182/2011 ska tillämpas.

Artikel 20

Ändringar av förordning (EG) nr 767/2008

Artikel 6 i förordning (EG) nr 767/2008 ska ändras på följande sätt:

1. Punkt 2 ska ersättas med följande:

"2. Åtkomst till VIS för att inhämta uppgifter ska uteslutande förbehållas vederbörligen bemyndigad personal vid

- a) de nationella myndigheterna i varje medlemsstat samt de unionsorgan som är behöriga för de ändamål som anges i artiklarna 15–22, 22g–22m och 45e i denna förordning,
- b) Etias centralenhet och de nationella Etias-enheterna, som utsetts enligt artiklarna 7 och 8 i förordning (EU) 2018/1240, för de ändamål som anges i artiklarna 18c och 18d i den här förordningen och i förordning (EU) 2018/1240,
- c) screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 (*), för de ändamål som anges i artiklarna 15 och 16 i den förordningen,
- d) de nationella myndigheterna i varje medlemsstat samt de unionsorgan som är behöriga för de ändamål som anges i artiklarna 20, 20a och 21 i förordning (EU) 2019/817.

Sådan åtkomst ska endast ges i den utsträckning som uppgifterna är nödvändiga för utförandet av deras arbetsuppgifter i enlighet med dessa ändamål och ska stå i proportion till de mål som eftersträvas.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>)."

2. Följande punkt ska införas:

"2a. Screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356 ska också ha åtkomst till VIS för att inhämta uppgifter i syfte att utföra en säkerhetskontroll i enlighet med artikel 15.2 i den förordningen.

En sökning i enlighet med denna punkt ska utföras med användning av de uppgifter som avses i artikel 14.1 i förordning (EU) 2024/1356 och VIS ska ge en träff om ett beslut att avslå, upphäva eller återkalla en visering, en visering för längre vistelse eller ett uppehållstillstånd på de grunder som anges i artikel 12.2 a i, a v och a vi i den här förordningen finns registrerat i en matchande akt.

Om en träff erhålls ska screeningmyndigheterna få åtkomst till alla relevanta uppgifter i akten."

Artikel 21

Ändringar av förordning (EU) 2017/2226

Förordning (EU) 2017/2226 ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 6.1 ska följande led läggas till:

"l) stödja målen för den screening som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 (*), särskilt vad gäller de kontroller som föreskrivs i artiklarna 14–16 i den förordningen.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>)."

2. Artikel 9 ska ändras på följande sätt:

a) Följande punkt ska införas:

"2b. Den vederbörligen bemyndigade personalen vid screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356 ska ha åtkomst till in- och utresesystemet för att inhämta uppgifter i det systemet."

b) Punkt 4 ska ersättas med följande:

"4. Åtkomst till de uppgifter i in- och utresesystemet som lagras i CIR ska uteslutande förbehållas vederbörligen bemyndigad personal vid de nationella myndigheterna i varje medlemsstat och vederbörligen bemyndigad personal vid de unionsbyråer som är behöriga för de syften som anges i artiklarna 20, 20a och 21 i förordning (EU) 2019/817 och i artiklarna 20, 20a och 21 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/818 (*). Sådan åtkomst ska begränsas till den utsträckning som uppgifterna är nödvändiga för utförandet av deras arbetsuppgifter för dessa syften och stå i proportion till de mål som eftersträvas.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/818 av den 20 maj 2019 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 och (EU) 2019/816 (EUT L 135, 22.5.2019, s. 85)."

3. Följande artikel ska införas:

"Artikel 24a

Åtkomst till uppgifter för säkerhetskontroll för screeningändamål

Screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356 ska ha åtkomst till in- och utresesystemet för att inhämta uppgifter i syfte att utföra en säkerhetskontroll i enlighet med artikel 15.2 i den förordningen.

En sökning i enlighet med denna artikel ska utföras med användning av de uppgifter som avses i artikel 14.1 i förordning 2024/1356 och in- och utresesystemet ska ge en träff om en registrering av ett beslut om nekad inresa på de grunder som anges i del B punkterna B, D, H, I och J i bilaga V till förordning (EU) 2016/399 är kopplad till en matchande personakt. Om en träff erhålls ska screeningmyndigheterna få åtkomst till alla relevanta uppgifter i akten.

Om personakten inte innehåller några biometrisk uppgifter får screeningmyndigheterna ges åtkomst till den berörda personens biometrisk uppgifter och verifiera en motsvarighet i VIS i enlighet med artikel 6 i förordning (EG) nr 767/2008."

4. I artikel 46.1 ska led a ersättas med följande:

"a) syftet med den åtkomst som avses i artikel 9.2, 9.2a och 9.2b."

Artikel 22

Ändringar av förordning (EU) 2018/1240

Förordning (EU) 2018/1240 ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 4 ska följande led införas:

"eb) stödja syftet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 (*);

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>)."

2. I artikel 8.2 ska följande led läggas till:

"i) avge yttranden i enlighet med artikel 35a."

3. Artikel 13 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 4a ska ersättas med följande:

"4a. Åtkomst till identitets- och resehandlingsuppgifterna i Etias som lagras i CIR ska också uteslutande förbehållas vederbörligen bemyndigad personal vid de nationella myndigheterna i varje medlemsstat och vederbörligen bemyndigad personal vid de unionsbyråer som är behöriga för de ändamål som anges i artiklarna 20, 20a och 21 i förordning (EU) 2019/817. Åtkomsten ska begränsas till den utsträckning som uppgifterna är nödvändiga för utförandet av deras arbetsuppgifter för dessa syften och stå i proportion till de mål som eftersträvas."

b) Följande punkt ska införas:

"4b. Screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356, (*screeningmyndigheterna*) ska också ha åtkomst till Etias för att inhämta uppgifter i syfte att utföra kontroller i enlighet med artikel 15.2 i den förordningen.

En sökning i enlighet med denna punkt ska utföras med användning av de uppgifter som avses i artikel 14.1 a och b i förordning (EU) 2024/1356 och Etias ska ge en träff om ett beslut om nekande, ogiltigförklaring eller återkallande av resetillstånd på de grunder som anges i artikel 28.7 eller i artikel 37.1 a, b och c i den här förordningen ingår i en matchande ansökningsakt.

Om en träff erhålls ska screeningmyndigheterna få åtkomst till alla relevanta uppgifter i akten.

Om den sökning som görs i enlighet med denna punkt visar att det finns en överensstämmelse mellan de uppgifter som används för sökningen och de uppgifter som registrerats i Etias bevakningslista som avses i artikel 34, ska den nationella Etias-enheten eller Europol, som har fört in uppgifterna i Etias bevakningslista, underrättas om överensstämmelsen och ansvara för åtkomsten till uppgifterna i Etias bevakningslista och för att avge ett yttrande i enlighet med artikel 35a."

c) Punkt 5 ska ersättas med följande:

"5. Varje medlemsstat ska utse de behöriga nationella myndigheter som avses i punkterna 1, 2, 4 och 4a i denna artikel och de screeningmyndigheter som avses i punkt 4b i denna artikel och ska översända en förteckning över dessa myndigheter till eu-Lisa utan dröjsmål, i enlighet med artikel 87.2 i denna förordning. I denna förteckning ska det anges för vilka ändamål den vederbörligen bemyndigade personalen vid varje myndighet ska få åtkomst till uppgifterna i Etias informationssystem i enlighet med punkterna 1, 2, 4 och 4a i den här artikeln."

4. Följande artikel ska införas:

"Artikel 35a

Uppgifter för den nationella Etias-enheten och Europol när det gäller Etias bevakningslista för screening

1. I de fall som avses i artikel 13.4b fjärde stycket ska Etias centrala system skicka ett automatiserat meddelande antingen till den nationella Etias-enheten eller till Europol, beroende på vilken av dem som har fört in uppgifterna på Etias bevakningslista. Om den nationella Etias-enheten eller Europol, beroende på vad som är tillämpligt, anser att den tredjelandsmedborgare som genomgår screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten ska den omedelbart underrätta respektive screeningmyndigheter och lämna ett motiverat yttrande till den medlemsstat som utför screeningen, inom två dagar från mottagandet av underrättelsen, på följande sätt:

a) De nationella Etias-enheterna ska informera screeningmyndigheterna genom ett säkert kommunikationssystem som ska inrättas av eu-Lisa mellan de nationella Etias-enheterna å ena sidan och screeningmyndigheterna å andra sidan.

b) Europol ska informera screeningmyndigheterna med hjälp av de kommunikationskanaler som föreskrivs i förordning (EU) 2016/794. Om inget yttrande avges ska det anses att det inte föreligger någon säkerhetsrisk.

2. De automatiserade meddelanden som avses i punkt 1 i denna artikel ska innehålla de uppgifter som avses i artikel 15.2 i förordning (EU) 2024/1356 och som används för sökningen."

5. I artikel 69.1 ska följande led införas:

"ea) i tillämpliga fall en hänvisning till sökningar som gjorts i Etias centrala system vid tillämpning av artiklarna 14 och 15 i förordning (EU) 2024/1356, de träffar som uppkommit och resultaten av denna sökning."

Artikel 23

Ändringar av förordning (EU) 2019/817

Förordning (EU) 2019/817 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 7.2 ska ersättas med följande:

"2. De myndigheter i medlemsstaterna och de unionsbyråer som avses i punkt 1 i denna artikel ska använda ESP för att söka uppgifter om personer eller deras resehandlingar i in- och utresesystemets, VIS och Etias centrala system i enlighet med sina åtkomsträttigheter enligt de rättsliga instrument som reglerar dessa EU-informationssystem och nationell rätt. De ska också använda ESP för att söka i CIR i enlighet med sina åtkomsträttigheter enligt denna förordning för de syften som avses i artiklarna 20, 20a, 21 och 22."

2. Artikel 17 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Det ska inrättas en gemensam databas för identitetsuppgifter (CIR), varigenom det skapas en personakt för varje person som är registrerad i in- och utresesystemet, VIS, Etias, Eurodac eller Ecris-TCN och som innehåller de uppgifter som avses i artikel 18, för att underlätta och bistå vid en korrekt identifiering av personer som är registrerade i in- och utresesystemet, VIS, Etias, Eurodac och Ecris-TCN i enlighet med artiklarna 20 och 20a, stödja funktionen av MID i enlighet med artikel 21 och underlätta och rationalisera de utsedda myndigheternas och Europols åtkomst till in- och utresesystemet, VIS, Etias och Eurodac, om det är nödvändigt för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott i enlighet med artikel 22."

b) Punkt 4 ska ersättas med följande:

"4. Om det på grund av ett fel i CIR är tekniskt omöjligt att söka i CIR i syfte att identifiera en person enligt artikel 20 eller att identifiera en person eller verifiera en persons identitet enligt artikel 20a, för att spåra multipla identiteter enligt artikel 21 eller i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott enligt artikel 22, ska CIR-användarna automatiskt underrättas av eu-Lisa."

3. I artikel 18 ska punkt 3 ersättas med följande:

"3. De myndigheter som har åtkomst till CIR ska handla i enlighet med sina åtkomsträttigheter enligt de rättsliga instrument som reglerar EU-informationssystemen och enligt nationell rätt och i enlighet med sina åtkomsträttigheter enligt denna förordning för de syften som avses i artiklarna 20, 20a, 21 och 22."

4. Följande artikel ska införas:

"Artikel 20a

Åtkomst till den gemensamma databasen för identitetsuppgifter för identifiering eller verifiering av identitet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 (*)

1. Sökningar i CIR får utföras av screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356, (*screeningmyndigheterna*) endast i syfte att identifiera en person eller verifiera en persons identitet enligt artikel 14 i den förordningen, förutsatt att förfarandet inleddes i den personens närvaro.

2. Om sökningen visar att det finns uppgifter om den personen i CIR ska screeningmyndigheterna få åtkomst för att inhämta de uppgifter som avses i artikel 18.1 i denna förordning samt de uppgifter som avses i artikel 18.1 i förordning (EU) 2019/818.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

5. Artikel 24 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 46 i förordning (EU) 2017/2226, artikel 34 i förordning (EG) nr 767/2008 och artikel 69 i förordning (EU) 2018/1240, ska eu-Lisa föra logg över all uppgiftsbehandling i CIR i enlighet med punkterna 2, 2a, 3 och 4 i den här artikeln."

b) Följande punkt ska införas:

"2a. eu-Lisa ska föra logg över all uppgiftsbehandling som sker enligt artikel 20a i CIR. Dessa loggar ska omfatta följande:

- a) Den medlemsstat som inlett sökningen.
- b) Syftet med användarens åtkomst för att söka via CIR.
- c) Datum och tidpunkt för sökningen.
- d) Den typ av uppgifter som används för att inleda sökningen.
- e) Sökningens resultat."

c) I punkt 5 ska första stycket ersättas med följande:

"Varje medlemsstat ska föra logg över sökningar som dess myndigheter och den personal vid dessa myndigheter som är vederbörligen bemyndigad att använda CIR utför enligt artiklarna 20, 20a, 21 och 22. Varje unionsbyrå ska föra logg över sökningar som dess vederbörligen bemyndigade personal utför enligt artiklarna 21 och 22."

Artikel 24

Utvärdering

Senast den 12 juni 2028 ska kommissionen rapportera om genomförandet av de åtgärder som anges i denna förordning.

Senast den 12 juni 2031 och därefter vart femte år, ska kommissionen göra en utvärdering av denna förordning. Kommissionen ska lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Medlemsstaterna ska senast den 12 december 2030 och därefter vart femte år tillhandahålla kommissionen all information som behövs för att utarbeta den rapporten.

Artikel 25

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 12 juni 2026.

Bestämmelserna i artiklarna 14–16 om sökningar i EU-informationssystemen, CIR och ESP ska börja tillämpas först när de enskilda relevanta informationssystemen, CIR och ESP har tagits i drift.

SV

EUT L, 22.5.2024

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

2025/90927

25.11.2025

Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1356, av den 22 maj 2024)

1. Sidan 14, artikel 8.3, andra meningen

I stället för: "För personer som avses i artikel 5.1 a i denna förordning på vilka artikel 23.1 och 23.4 i förordning (EU) 2024/1358 är tillämplig gäller att om dessa personer fysiskt uppehåller sig vid den yttre gränsen i mer än 72 timmar, ska screeningen av dem genomföras därefter och screeningperioden förkortas till fyra dagar."

ska det stå: "För personer som avses i artikel 5.1 a i denna förordning på vilka artikel 22.1 och 22.4 i förordning (EU) 2024/1358 är tillämplig gäller att om dessa personer fysiskt uppehåller sig vid den yttre gränsen i mer än 72 timmar, ska screeningen av dem genomföras därefter och screeningperioden förkortas till fyra dagar."

2. Sidan 14, artikel 8.5 d

I stället för: "d) registrering av biometriska uppgifter i enlighet med [artiklarna 15, 22 och 24 i förordning (EU) 2024/1358, om det inte redan har skett."

ska det stå: "d) registrering av biometriska uppgifter i enlighet med artiklarna 15, 22, 23 och 24 i förordning (EU) 2024/1358, om det inte redan har skett."

3. Sidan 19, artikel 14.3

I stället för: "3. Sökning i CIR enligt punkt 2 i denna artikel ska göras med hjälp av den europeiska sökportalen i enlighet med kapitel II i förordning (EU) 2019/817 och kapitel II i förordning (EU) 2019/818. Om det är tekniskt omöjligt att använda ESP för att söka i ett eller flera EU-informationssystem eller i CIR ska första stycket i denna punkt inte gälla och screeningmyndigheterna ska ha åtkomst direkt till EU-informationssystemen eller CIR. Denna punkt påverkar inte screeningmyndigheternas åtkomst till SIS, där det ska förbli frivilligt att använda ESP."

ska det stå: "3. Sökning i CIR enligt punkt 2 i denna artikel ska göras med hjälp av den europeiska sökportalen i enlighet med kapitel II i förordning (EU) 2019/817 och kapitel II i förordning (EU) 2019/818.
Om det är tekniskt omöjligt att använda ESP för att söka i ett eller flera EU-informationssystem eller i CIR ska första stycket i denna punkt inte gälla och screeningmyndigheterna ska ha åtkomst direkt till EU-informationssystemen eller CIR.
Denna punkt påverkar inte screeningmyndigheternas åtkomst till SIS, där det ska förbli frivilligt att använda ESP."

4. Sidan 22, artikel 18.2

I stället för: "2. Tredjelandsmedborgare som avses i artiklarna 5 och 7 som har gjort en ansökan om internationellt skydd ska hänvisas till de myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd."

ska det stå: "2. Tredjelandsmedborgare som avses i artiklarna 5 och 7 som har gjort en ansökan om internationellt skydd ska hänvisas till de myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd.
Det formulär som avses i artikel 17 ska översändas till de relevanta myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till."

5. Sidan 22, artikel 18.4

I stället för: "4. De tredjelandsmedborgare som avses i artikel 7 i denna förordning som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd ska fortsätta att vara föremål för återvändandeförfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG."

ska det stå: "4. De tredjelandsmedborgare som avses i artikel 7 i denna förordning som inte har gjort någon ansökan om internationellt skydd ska fortsätta att vara föremål för återvändandeförfaranden som är förenliga med direktiv 2008/115/EG.

Det formulär som avses i artikel 17 ska översändas till de relevanta myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till."

6. Sidan 23, artikel 20.2

I stället för: "2. Följande punkt ska införas:

'2a. Screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356 ska också ha åtkomst till VIS för att inhämta uppgifter i syfte att utföra en säkerhetskontroll i enlighet med artikel 15.2 i den förordningen. (...)".

ska det stå: "2. Följande punkt ska införas:

'2-a. Screeningmyndigheterna enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2024/1356 ska också ha åtkomst till VIS för att inhämta uppgifter i syfte att utföra en säkerhetskontroll i enlighet med artikel 15.2 i den förordningen. (...)".

2024/1358

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1358

av den 14 maj 2024

om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 78.2 c, d, e och g, 79.2 c, 87.2 a och 88.2 a,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttranden ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) En gemensam asylpolitik, inklusive ett gemensamt europeiskt asylsystem, är en del av unionens målsättning att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för dem som av olika omständigheter tvingas söka internationellt skydd inom unionen.
- (2) Vid tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 ⁽⁴⁾ är det nödvändigt att fastställa identiteten hos personer som ansöker om internationellt skydd och hos personer som omhändertas i samband med irreguljär passage av medlemsstaternas yttre gränser. För en effektiv tillämpning av den förordningen är det också önskvärt att varje medlemsstat tillåts att kontrollera om en tredjelandsmedborgare eller statslös person som konstaterats vistas olagligt på dess territorium ansökt om internationellt skydd i en annan medlemsstat.
- (3) För en effektiv tillämpning av förordning (EU) 2024/1351 är det dessutom nödvändigt att tydligt registrera i Eurodac att ansvaret övergått till en annan medlemsstat, även vid omfördelning.
- (4) För en effektiv tillämpning av förordning (EU) 2024/1351 och för att upptäcka eventuella sekundära förflyttningar inom unionen, är det också nödvändigt att varje medlemsstat tillåts att kontrollera om en tredjelandsmedborgare eller statslös person som konstaterats vistas olagligt på dess territorium och som ansöker om internationellt skydd har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt av en annan medlemsstat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 ⁽⁵⁾ eller i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram. De biometriska uppgifterna för personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande bör därför lagras i Eurodac så snart internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt beviljas, dock senast inom 72 timmar.

⁽¹⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 144 och EUT C 155, 30.4.2021, s. 64.

⁽²⁾ EUT C 185, 9.6.2017, s. 91 och EUT C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skal samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (EUT L, 2024/1350, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1350/oj>).

- (5) För en effektiv tillämpning av förordning (EU) 2024/1350 är det nödvändigt att varje medlemsstat tillåts att kontrollera om en tredjelandsmedborgare eller statslös person har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med den förordningen av en annan medlemsstat eller har beviljats inresa till en medlemsstats territorium i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram. För att kunna tillämpa de relevanta skäl för vägran som anges i den förordningen i samband med ett nytt inreseförfarande behöver medlemsstaterna också information om slutförandet av tidigare inreseförfaranden och information om alla beslut om beviljande av internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt. Information om ett beslut om beviljande av internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt är dessutom nödvändig för att fastställa vilken medlemsstat som slutförde förfarandet och därmed göra det möjligt för andra medlemsstater att begära kompletterande information från den medlemsstaten.
- (6) För att korrekt återspegla medlemsstaternas skyldigheter enligt internationell rätt att genomföra sök- och räddningsinsatser och ge en mer rättvisande bild av hur migrationsflödena i unionen är sammansatta är det även nödvändigt att i Eurodac registrera att tredjelandsmedborgare och statslösa personer landsatts efter en sök- och räddningsinsats, bland annat för statistiska ändamål. Utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2024/1351 bör registreringen av denna information inte medföra någon skillnad i behandling av personer som registreras i Eurodac efter att ha omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns. Detta bör inte påverka de bestämmelser i unionsrätten som är tillämpliga på tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som landsatts efter sök- och räddningsinsatser.
- (7) Det är även nödvändigt att registrera om det efter de säkerhetskontroller som avses i denna förordning framgår att en person kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten, detta i syfte att stödja asylsystemet genom att tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348⁽⁹⁾ och (EU) 2024/1347⁽⁷⁾ samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346⁽⁸⁾. Denna registrering bör utföras av ursprungsmedlemsstaten. Det faktum att det finns en sådan registrering i Eurodac bör inte påverka kravet på individuell prövning enligt förordningarna (EU) 2024/1347 och (EU) 2024/1348. Registreringen bör raderas om utredningen visar att det inte finns tillräckliga skäl att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten.
- (8) Efter de säkerhetskontroller som avses i denna förordning bör det faktum att en person kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten (*säkerhetslaggnings*) enbart registreras i Eurodac om personen är våldsam eller olagligt beväpnad eller om det finns tydliga indikationer på att personen är inblandad i något av de brott som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541⁽¹⁰⁾ eller i något av de brott som avses i rådets rambeslut 2002/584/RIF⁽¹⁰⁾. Vid bedömningen av om en person är olagligt beväpnad är det nödvändigt att en medlemsstat fastställer om personen bär skjutvapen utan giltigt tillstånd eller giltig licens eller bär någon annan typ av förbjudet vapen enligt nationell rätt. Vid bedömningen av om en person är våldsam är det nödvändigt att en medlemsstat fastställer om personen har uppvissat ett beteende som leder till fysisk skada för andra personer och som skulle utgöra ett brott enligt nationell rätt.
- (9) I rådets direktiv 2001/55/EG⁽¹¹⁾ föreskrivs ett system för tillfälligt skydd, som aktiverades för första gången genom rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382⁽¹²⁾ med anledning av kriget i Ukraina. I enlighet med det systemet för tillfälligt skydd är medlemsstaterna skyldiga att registrera personer som åtnjuter tillfälligt skydd på deras territorium.
- (⁹) Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1348 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU... (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).
- (⁷) Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehålllet i det beviljade skyddet och om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).
- (⁸) Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).
- (¹⁰) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT L 88, 31.3.2017, s. 6).
- (¹⁰) Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).
- (¹¹) Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).
- (¹²) Rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs (EUT L 71, 4.3.2022, s. 1).

Medlemsstaterna är även skyldiga att bland annat återförena familjemedlemmar och samarbeta i syfte att överföra personer som åtnjuter tillfälligt skydd från en medlemsstat till en annan. Det är lämpligt att komplettera bestämmelserna om insamling av uppgifter i direktiv 2001/55/EG genom att inkludera personer som åtnjuter tillfälligt skydd i Eurodac. I detta avseende är biometriska uppgifter en viktig faktor för att fastställa dessa personers identitet eller familjeförhållanden, och därmed skyddas ett viktigt allmänt intresse i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁾. Genom att biometriska uppgifter om personer som har beviljats tillfälligt skydd inkluderas i Eurodac i stället för i ett peer-to-peer-system mellan medlemsstaterna kommer dessa personer dessutom att omfattas av de skyddsåtgärder och det skydd som fastställs i den här förordningen, särskilt när det gäller lagringsperioder för uppgifter, som bör vara så korta som möjligt.

- (10) Eftersom en plattform redan har inrättats av kommissionen i samarbete med Europeiska unionens byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (eu-Lisa), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1726⁽²⁾, och medlemsstaterna för att hantera det informationsutbyte som är nödvändigt i enlighet med direktiv 2001/55/EG är det emellertid lämpligt att från Eurodac undanta personer som åtnjuter tillfälligt skydd enligt genomförandebeslut (EU) 2022/382 och eventuella andra likvärdiga nationella skyddsåtgärder enligt det. Ett sådant undantag bör också gälla eventuella framtida ändringar av genomförandebeslut (EU) 2022/382 och eventuella förlängningar av det tillfälliga skyddet.
- (11) Det är lämpligt att skjuta upp insamlingen och överföringen av biometriska uppgifter som registrerats för de tredjelandssmedborgare eller statslösa personer som registrerats som personer som har beviljats tillfälligt skydd till tre år efter det att de övriga bestämmelserna i denna förordning börjar tillämpas för att säkerställa att kommissionen har tillräckligt med tid för att bedöma dels funktionssättet och den operativa effektiviteten hos varje it-system som används för utbyte av uppgifter om personer som har beviljats tillfälligt skydd, dels de förväntade konsekvenserna av sådan insamling och överföring i händelse av att direktiv 2001/55/EG aktiveras.
- (12) Biometri är en viktig faktor för att fastställa den exakta identiteten på de personer som omfattas av denna förordning, eftersom biometri säkerställer en hög grad av tillförlitlighet vid identifiering. Det är därför nödvändigt att inrätta ett system för jämförelse av dessa personers biometriska uppgifter.
- (13) Det är också nödvändigt att säkerställa att systemet för jämförelse av biometriska uppgifter fungerar inom de ramar för interoperabilitet som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2019/817⁽³⁾ och (EU) 2019/818⁽⁴⁾ i enlighet med den här förordningen och med förordning (EU) 2016/679, särskilt med principerna om nödvändighet och proportionalitet och med principen om ändamålsbegränsning i förordning (EU) 2016/679.
- (14) Medlemsstaternas återanvändning av de biometriska uppgifter som tidigare tagits för tredjelandssmedborgare eller statslösa personer i enlighet med denna förordning i syfte att överföra dem till Eurodac i enlighet med villkoren i denna förordning bör uppmuntras.
- (15) Det är vidare nödvändigt att införa bestämmelser om åtkomst till Eurodac för nationella Etias-enheter och behöriga viseringsmyndigheter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240⁽⁵⁾ respektive (EG) nr 767/2008⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1726 av den 14 november 2018 om Europeiska unionens byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (eu-LISA), om ändring av förordning (EG) nr 1987/2006 och rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av förordning (EU) nr 1077/2011 (EUT L 295, 21.11.2018, s. 99).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/817 av den 20 maj 2019 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området gränser och viseringar, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 och (EU) 2018/1861 samt rådets beslut 2004/512/EG och 2008/633/RIF (EUT L 135, 22.5.2019, s. 27).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/818 av den 20 maj 2019 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 och (EU) 2019/816 (EUT L 135, 22.5.2019, s. 85).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resettillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226 (EUT L 236, 19.9.2018, s. 1).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet mellan medlemsstaterna av uppgifter om viseringar för kortare vistelse (VIS-förordningen) (EUT L 218, 13.8.2008, s. 60).

- (16) För att bidra till kontrollen av irreguljär invandring och tillhandahålla statistik för att stödja evidensbaserat beslutsfattande bör eu-Lisa kunna ta fram systemöverskridande statistik med hjälp av uppgifter från Eurodac, informationssystemet för viseringar (VIS), Etias samt in- och utresesystemet, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 ⁽¹⁹⁾. För att precisera innehållet i denna systemöverskridande statistik bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽²⁰⁾.
- (17) Det är därför nödvändigt att inrätta ett system kallat *Eurodac*, som består av ett centralt system och den gemensamma databas för identitetsuppgifter (CIR) som inrättats genom förordning (EU) 2019/818, som kommer att driva en datoriserad central databas för biometrisk uppgifter, alfanumeriska uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling, samt elektroniska medel för överföring mellan Eurodac och medlemsstaterna (*kommunikationsinfrastrukturen*).
- (18) I sitt meddelande av den 13 maj 2015 med titeln *En europeisk migrationsagenda* konstaterade kommissionen att medlemsstaterna också till fullo bör genomföra de bestämmelser som ålägger migranter att lämna fingeravtryck vid gränserna. Vidare anges att kommissionen också kommer att undersöka möjligheten att använda flera biometrisk kännetecken inom ramen för Eurodac, t.ex. användning av tekniska metoder för ansiktigenkänning med hjälp av digitala bilder.
- (19) För att uppnå en hög grad av tillförlitlighet vid identifiering bör fingeravtryck alltid föredras framför ansiktsbilder. Medlemsstaterna bör därför göra sitt yttersta för att säkerställa att fingeravtryck kan tas på den registrerade innan en jämförelse med hjälp av endast ansiktsbild görs. För att hjälpa medlemsstaterna att hantera utmaningar som uppkommer när det är omöjligt att ta fingeravtryck på tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen för att hans eller hennes fingertoppar är skadade, antingen avsiktligt eller inte, eller amputerade bör denna förordning tillåta medlemsstaterna att göra jämförelser med hjälp av ansiktsbilder utan att ta fingeravtryck.
- (20) Återsändande av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som inte har rätt att stanna i unionen, i enlighet med grundläggande rättigheter som en allmän princip i unionsrätten och internationell rätt, däribland skyddet av flyktingar, principen om *non-refoulement* och skyldigheter vad gäller mänskliga rättigheter, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG ⁽²¹⁾, är en viktig del av det heltäckande arbetet för att hantera migration på ett rättvist och effektivt sätt och i synnerhet för att minska och motverka irreguljär invandring. För att upprätthålla allmänhetens förtroende för unionens migrations- och asylsystem är det nödvändigt att effektivisera unionens system för återsändande av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt, och detta bör göras parallellt med insatserna för att skydda dem som behöver skydd.
- (21) I detta syfte är det även nödvändigt att i Eurodac tydligt registrera att en ansökan om internationellt skydd har avslagits om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte har rätt att stanna kvar och inte har fått tillåtelse att stanna kvar i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.
- (22) De nationella myndigheterna i medlemsstaterna har svårigheter att identifiera tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt när de ska återsändas eller återtas. Därför är det mycket viktigt att säkerställa att uppgifter om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt i unionen samlas in och överförs till Eurodac och också jämförs med de uppgifter som samlats in och överförs i syfte att fastställa identiteten på personer som ansöker om internationellt skydd och tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som omhändertagits i samband med irreguljär passage av medlemsstaternas yttre gränser; därigenom blir det möjligt att underlätta identifiering och utfärdande av nya handlingar, säkerställa att personerna återsänds eller återtas och minska antalet identitetsbedrägerier. Den insamlingen, överföringen och jämförelsen av uppgifter bör också bidra till att minska längden på de administrativa förfaranden som krävs för att säkerställa att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt återsänds och återtas, däribland den period under vilken de får hållas i förvar i avvaktan

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utresesuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011 (EUT L 327, 9.12.2017, s. 20).

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

- på avlägsnande. Den bör också göra det möjligt att fastställa vilka tredjeländer som är transitländer och som kan återta den tredjelandsmedborgare eller statslösa person som vistas olagligt.
- (23) I syfte att underlätta förfarandena för identifiering av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt och för utfärdande av resehandlingar för återsändande av dessa personer bör i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling registreras i Eurodac tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet. Om en sådan identitets- eller resehandling inte är tillgänglig, bör endast en annan tillgänglig handling som gör det möjligt att identifiera tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen registreras i Eurodac tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet. I syfte att underlätta förfarandena för identifiering av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt och för utfärdande av resehandlingar för återsändande av dessa personer, och i syfte att inte föra in förfälskade handlingar i systemet, bör endast sådana handlingar lagras i systemet vars äkthet har bekräftats eller vars äkthet på grund av avsaknaden av säkerhetsdetaljer inte kan fastställas.
- (24) I sina slutsatser om den framtida återvändandepolitiken av den 8 oktober 2015 godkände rådet kommissionens initiativ att undersöka möjligheterna att utvidga Eurodacs tillämpningsområde och syfte för att kunna använda uppgifterna för återsändande. Medlemsstaterna bör ha tillgång till nödvändiga verktyg för att kunna kontrollera olaglig migration till unionen och upptäcka sekundär förflyttning inom unionen samt tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt i unionen. Uppgifterna i Eurodac bör därför, på de villkor som fastställs i denna förordning, finnas tillgängliga på ett sådant sätt att medlemsstaternas utsedda myndigheter kan använda dem för jämförelser.
- (25) Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 ⁽²³⁾, stöder medlemsstaterna i deras ansträngningar att bättre förvalta de yttre gränserna och kontrollera olaglig invandring. Europeiska unionens asylbyrå, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 ⁽²⁴⁾, tillhandahåller medlemsstaterna operativt och tekniskt bistånd. Behöriga användare vid dessa byråer, samt andra byråer som är verksamma på området rättsliga och inrikes frågor, bör följaktligen beviljas åtkomst till den centrala databasen om denna åtkomst är relevant för genomförandet av deras arbetsuppgifter i överensstämmelse med relevanta skyddsåtgärder för dataskydd.
- (26) Eftersom medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheter och experter i de asylstödgrupper som avses i förordning (EU) 2019/1896 respektive (EU) 2021/2303 på begäran av värdmedlemsstaten får ta och överföra biometrisk data, bör adekvata tekniska lösningar utvecklas för att säkerställa att värdmedlemsstaten får effektivt och ändamålsenligt stöd.
- (27) För att Eurodac på ett verkställbart sätt ska kunna bidra till att kontrollera irreguljär invandring till unionen och upptäcka sekundära förflyttningar inom unionen, bör systemet dessutom få räkna antalet sökande samt ansökningar genom att i en sekvens länka samman alla dataset om samma person, oavsett kategori. När ett dataset som registrerats i Eurodac raderas, bör alla länkar till detta dataset raderas automatiskt.
- (28) I kampen mot terroristbrott och andra grova brott är det väsentligt att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till så fullständig och aktuell information som möjligt för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Informationen i Eurodac är nödvändig för att förhindra, upptäcka eller utreda de terroristbrott som avses i direktiv (EU) 2017/541 eller andra grova brott som avses i rambeslut 2002/584/RIF. Uppgifterna i Eurodac bör därför på de villkor som fastställs i denna förordning finnas tillgängliga på ett sådant sätt att medlemsstaternas utsedda myndigheter och myndigheten utsedd av Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 ⁽²⁵⁾, kan använda dem för jämförelser.
- (29) De brottsbekämpande myndigheternas befogenhet att få åtkomst till Eurodac bör inte påverka rätten för en person som ansöker om internationellt skydd att få sin ansökan vederbörligen behandlad i överensstämmelse med gällande rätt. En uppföljning efter en *traff* i Eurodac bör vidare inte heller påverka den rätten.
- ⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 av den 13 november 2019 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 (EUT L 295, 14.11.2019, s. 1).
- ⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).
- ⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (EUT L 135, 24.5.2016, s. 53).

- (30) I sitt meddelande till rådet och Europaparlamentet av den 24 november 2005 om större effektivitet, förbättrad interoperabilitet och synergieffekter mellan EU:s databaser på området rättsliga och inrikes frågor angav kommissionen att myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten skulle kunna få åtkomst till Eurodac i väl avgränsade fall, när det finns välgrundade misstankar om att förövare av ett terroristbrott eller andra grova brott ansökt om internationellt skydd. I detta meddelande konstaterade kommissionen att Eurodac enligt proportionalitetsprincipen får användas för sådana syften endast om det finns ett så allvarligt hot mot den allmänna säkerheten eller brottet är så allvarligt att det kan anses vara berättigat att göra sökningar i en databas med uppgifter om personer som inte har något brottsligt förflutet, och slutsatsen i meddelandet var att villkoren för att de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten ska få göra sökningar i Eurodac därför alltid måste vara betydligt strängare än villkoren för att få göra sökningar i databaser över brottslingar.
- (31) Europol spelar vidare en central roll i samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter när det gäller gränsöverskridande brottsutredningar genom att stödja brottsförebyggande verksamhet, analyser och utredningar i hela unionen. Följaktligen bör också Europol få åtkomst till Eurodac inom ramen för sina arbetsuppgifter och i enlighet med förordning (EU) 2016/794.
- (32) En framställan från Europol om jämförelse av Eurodacuppgifter bör endast tillåtas i specifika fall, under särskilda omständigheter och på stränga villkor, i enlighet med nödvändighets- och proportionalitetsprinciperna som fastställs i artikel 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) och såsom dessa tolkas av Europeiska unionens domstol (*domstolen*)⁽²⁵⁾.
- (33) Eftersom Eurodac ursprungligen inrättades för att underlätta tillämpningen av Dublinkonventionen⁽²⁶⁾, innebär åtkomst till Eurodac i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott en vidareutveckling av Eurodacs ursprungliga syfte. I enlighet med artikel 52.1 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av den grundläggande rätten till skydd för privatlivet för människor vars personuppgifter behandlas i Eurodac vara föreskriven i lag, vars lydelse måste vara tillräckligt precis för att var och en ska kunna anpassa sitt beteende i enlighet med denna. Lagstiftningen måste ge skydd mot godtycke och med tillräcklig tydlighet ange omfattningen av de behöriga myndigheternas utrymme för skönsmässig bedömning och hur detta utrymme får användas. Sådana begränsningar får med beaktande av proportionalitetsprincipen endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen.
- (34) Även om det ursprungliga ändamålet med att inrätta Eurodac inte krävde någon möjlighet att göra en framställan om jämförelse av uppgifter med databasen på grundval av ett fingeravtrycksspår, det vill säga de daktyloskopiska spår som kan hittas på en brottsplats, är denna möjlighet av grundläggande vikt på området för polissamarbete. Möjligheten att jämföra ett fingeravtrycksspår med uppgifter om fingeravtryck som lagras i Eurodac i fall där det finns rimliga skäl att förmoda att förövaren eller offret skulle kunna tillhöra någon av de kategorier som omfattas av denna förordning skulle ge medlemsstaternas utsedda myndigheter ett mycket värdefullt verktyg i arbetet med att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott, exempelvis när den enda bevisning som finns tillgänglig på en brottsplats är fingeravtrycksspår.
- (35) I denna förordning fastställs också villkoren för när en framställan om jämförelse av biometrisk eller alfanumeriska uppgifter med Eurodacuppgifter i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott bör tillåtas, samt nödvändiga skyddsåtgärder för att säkerställa skyddet av den grundläggande rätten till skydd för privatlivet för människor vars personuppgifter behandlas i Eurodac. Dessa villkor är stränga, eftersom det i Eurodacdatabasen finns biometrisk och alfanumerisk uppgifter för personer som inte förmodas ha begått något terroristbrott eller något annat grovt brott. Det medges att de brottsbekämpande myndigheterna och Europol inte alltid har de biometrisk uppgifterna för den misstänkte eller det offer vars fall de utreder, vilket kan göra det svårare att söka i databaser för biometrisk matchning såsom Eurodac. Det är viktigt att ge brottsbekämpande myndigheter och Europol de verktyg som krävs för att de ska kunna förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott eller andra grova brott när så behövs. För att ytterligare bidra till de utredningar som dessa myndigheter och Europol genomför, bör sökningar baserade på alfanumeriska uppgifter tillåtas i Eurodac, särskilt i fall där det inte går att hitta biometrisk bevis men där dessa myndigheter och Europol innehar bevis på den misstänktes eller offrets personuppgifter eller identitetshandlingar.

⁽²⁵⁾ Domstolens dom av den 8 april 2014, *Digital Rights Ireland Ltd/Minister for Communications, Marine and Natural Resources m.fl. och Kärntner Landesregierung m.fl.*, förenade målen C-293/12 och C-594/12, ECLI:EU:C:2014:238, domstolens dom av den 21 december 2016, *Tele2 Sverige AB/Post- och telestyrelsen och Secretary of State for the Home Department/Tom Watson m.fl.*, förenade målen C-203/15 och C-698/15, ECLI:EU:C:2016:970.

⁽²⁶⁾ Konvention rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställs i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna – Dublinkonventionen (EUT C 254, 19.8.1997, s. 1).

- (36) Utvidgningen av Eurodacs tillämpningsområde och förenklingen av åtkomsten till Eurodac för brottsbekämpande ändamål bör hjälpa medlemsstaterna att hantera alltmer komplicerade operativa situationer och fall som rör gränsöverskridande brottslighet och terrorism med direkt inverkan på säkerhetssituationen i unionen. Villkoren för åtkomst till Eurodac i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott bör även göra det möjligt för medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter att hantera fall där misstänkta använder sig av flera identiteter. För detta ändamål bör en träff vid sökning i en relevant databas innan åtkomst ges till Eurodac inte förhindra sådan åtkomst. Den kan också tjäna som ett användbart verktyg vid hanteringen av hotet från radikaliserade personer eller terrorister som kan ha registrerats i Eurodac. En bredare och enklare åtkomst till Eurodac för medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter bör göra det möjligt för medlemsstaterna att använda sig av alla befintliga verktyg för att säkerställa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, samtidigt som full respekt för de grundläggande rättigheterna garanteras.
- (37) I syfte att säkerställa likabehandling för alla personer som ansöker om eller personer som beviljats internationellt skydd och för att säkerställa att förordningen är förenlig med det aktuella unionsregelverket på asylområdet, särskilt förordningarna (EU) 2024/1347, (EU) 2024/1350 och (EU) 2024/1351, omfattas även personer som ansöker om subsidiärt skydd och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande av den här förordningens tillämpningsområde.
- (38) Det är också nödvändigt att medlemsstaterna skyndsamt tar och överför biometriska uppgifter för alla personer som ansöker om internationellt skydd, alla personer för vilka medlemsstaterna avser att genomföra ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350, alla tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som omhändertas i samband med irreguljär passage av en medlemsstats yttre gräns eller konstateras vistas olagligt i en medlemsstat och alla personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats, under förutsättning att de är sex år eller äldre.
- (39) Skyldigheten att ta biometriska uppgifter för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt och som är sex år eller äldre påverkar inte medlemsstaternas rätt att förlänga en tredjelandsmedborgares eller statslös persons vistelse på deras territorium i enlighet med artikel 20.2 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet⁽²⁾.
- (40) Det faktum att en ansökan om internationellt skydd görs efter eller samtidigt med omhändertagandet av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen i samband med irreguljär passage av de yttre gränserna undantar inte medlemsstaterna från skyldigheten att registrera dessa personer som personer som omhändertagits i samband med irreguljär passage av den yttre gränsen.
- (41) Det faktum att en ansökan om internationellt skydd görs efter eller samtidigt med omhändertagandet av den tredjelandsmedborgare eller statslösa person som vistas olagligt på medlemsstaternas territorium undantar inte medlemsstaterna från skyldigheten att registrera dessa personer som personer som konstaterats vistas olagligt på medlemsstaternas territorium.
- (42) Det faktum att en ansökan om internationellt skydd görs efter eller samtidigt med landsättningen av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen efter en sök- och räddningsinsats undantar inte medlemsstaterna från skyldigheten att registrera dessa personer som personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats.
- (43) Det faktum att en ansökan om internationellt skydd görs efter eller samtidigt med registreringen av den person som har beviljats tillfälligt skydd undantar inte medlemsstaterna från skyldigheten att registrera dessa personer som personer som har beviljats tillfälligt skydd.
- (44) För att stärka skyddet för alla barn som omfattas av denna förordning, bland annat underåriga utan medföljande vuxen som inte ansökt om internationellt skydd och barn som kan komma att skiljas från sina familjer är det också nödvändigt att ta biometriska uppgifter för lagring i Eurodac för att hjälpa till att fastställa barns identitet och hjälpa medlemsstater att spåra deras familjemedlemmar i eller eventuella band till en annan medlemsstat samt spåra försvunna barn, inbegripet för brottsbekämpande ändamål, genom att komplettera befintliga instrument, särskilt Schengens informationssystem (SIS), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning

⁽²⁾ Konvention om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EGT L 239, 22.9.2000, s. 19).

(EU) 2018/1862 ⁽²⁹⁾). Effektiva identifieringsförfaranden kommer att hjälpa medlemsstaterna att garantera ett adekvat skydd av barn. Fastställandet av familjeband är centralt för återskapandet av familjesammanhållningen och måste ha en nära koppling till avgörandet av vad som är bäst för barnet och slutligen fastställandet av en hållbar lösning i enlighet med nationell praxis efter det att de behöriga nationella myndigheterna för skydd av barn gjort en behovsbedömning.

- (45) Den tjänsteman som ansvarar för tagandet av en underårigs biometriska uppgifter bör erhålla utbildning så att tillräckliga ansträngningar görs för att säkerställa adekvat kvalitet på de biometriska uppgifterna för den underåriga och för att garantera att processen är barnvänlig, så att underåriga, och särskilt små barn, känner sig trygga och beredda att samarbeta när deras biometriska uppgifter tas.
- (46) Alla underåriga som är sex år eller äldre bör i förekommande fall åtföljas av en vuxen familjemedlem under hela den tid då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En underårig utan medföljande vuxen bör åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En person med sådan utbildning bör inte vara den tjänsteman som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna, bör agera oberoende och får inte ta order från den tjänsteman eller den avdelning som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna. En person med sådan utbildning bör vara den person som utsetts till att tillfälligt agera som företrädare enligt direktiv (EU) 2024/1346, om en sådan person har utsetts.
- (47) Medlemsstaterna bör i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa när de tillämpar denna förordning. Om den medlemsstat som gör en framställan konstaterar att Eurodacuppgifter rör ett barn får dessa uppgifter endast användas för brottsbekämpande ändamål, i synnerhet sådana som rör förhindrande, upptäckt och utredning av handel med barn och andra grova brott mot barn, av den medlemsstat som gör framställan och i enlighet med den medlemsstatens egen lagstiftning som är tillämplig på underåriga och i enlighet med skyldigheten att i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.
- (48) Det är nödvändigt att fastställa exakta regler för överföring av sådana biometriska uppgifter och andra relevanta personuppgifter i Eurodac, lagring av uppgifterna, jämförelse med andra biometriska uppgifter, överföring av resultatet av sådana jämförelser samt märkning och radering av de registrerade uppgifterna. Dessa regler kan skilja sig åt beroende på, och bör specifikt anpassas till, situationen för olika kategorier av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer.
- (49) Medlemsstaterna bör säkerställa att överföringen av biometriska uppgifter är av adekvat kvalitet för jämförelse med hjälp av det datoriserade systemet för igenkänning av fingeravtryck och ansiktsbild. Alla myndigheter med åtkomsträtt till Eurodac bör investera i lämplig fortbildning och nödvändig teknisk utrustning. Myndigheter med åtkomsträtt till Eurodac bör underrätta eu-Lisa om specifika problem som de stött på beträffande kvaliteten på uppgifterna, i syfte att lösa dem.
- (50) Om det tillfälligt eller permanent är omöjligt att ta eller överföra de biometriska uppgifterna för en person, bland annat på grund av att kvaliteten på uppgifterna är otillräcklig för en adekvat jämförelse, att det föreligger tekniska problem eller skäl kopplade till hälsoskydd eller att den registrerade inte bör eller kan lämna biometriska uppgifter till följd av omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll, bör detta inte inverka negativt på behandlingen eller beslutet beträffande en registrerad ansökan om internationellt skydd för den personen.
- (51) Medlemsstaterna bör när det gäller skyldigheten att ta fingeravtryck ta hänsyn till kommissionens arbetsdokument om genomförandet av Eurodacförordningen, som rådet den 20 juli 2015 uppmanade medlemsstaterna att följa. Det innehåller bästa praxis för tagande av fingeravtryck. I förekommande fall bör medlemsstaterna också ta hänsyn till den checklista för att handla i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna i samband med tagande av fingeravtryck för Eurodac som Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter offentliggjort och som syftar till att hjälpa medlemsstaterna att fullgöra skyldigheterna i fråga om grundläggande rättigheter när de tar fingeravtryck.
- (52) Medlemsstaterna bör informera alla personer som enligt denna förordning är skyldiga att lämna biometriska uppgifter om deras skyldighet att göra detta. Medlemsstaterna bör också förklara för dessa personer att det ligger i deras intresse att omedelbart samarbeta fullt ut i förfarandet genom att lämna sina biometriska uppgifter. Om det

⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU (EU L 312, 7.12.2018, s. 56).

i en medlemsstats nationella lagstiftning fastställs administrativa åtgärder som medger en möjlighet att som en sista utväg ta biometriska uppgifter med hjälp av tvång, måste dessa åtgärder fullt ut respektera stadgan. Endast under vederbörligen motiverade omständigheter och som en sista utväg, när andra möjligheter uttömts, kan en proportionerlig grad av tvång användas för att säkerställa att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som anses vara sårbara personer, och underåriga, fullgör skyldigheten att lämna biometriska uppgifter.

- (53) Om en medlemsstat använder förvar för att fastställa eller kontrollera en tredjelandsmedborgares eller statslös persons identitet, bör det endast användas som en sista utväg och med full respekt för den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i enlighet med relevant unionsrätt, bland annat stadgan.
- (54) Träffar bör i förekommande fall kontrolleras av en utbildad expert på fingeravtryck, dels för att säkerställa en korrekt ansvarsfördelning enligt förordning (EU) 2024/1351, dels för att med säkerhet kunna identifiera tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen samt brottsmisstänkta eller brottsoffer vilkas uppgifter kan finnas lagrade i Eurodac. Kontroller av en utbildad expert bör anses vara nödvändiga vid tvivel om huruvida resultatet av jämförelsen av uppgifter om fingeravtryck rör samma person, särskilt om uppgifterna överensstämmer med en träff på ett fingeravtryck som tillhör en person av annat kön eller om uppgifterna om ansiktsbild inte överensstämmer med ansiktsdragen hos den person för vilken de biometriska uppgifterna togs. Träffar i Eurodac som grundas på ansiktsbilder bör också kontrolleras av en expert som utbildats i enlighet med nationell praxis om jämförelsen endas görs med uppgifter om ansiktsbild görs. Om en jämförelse av uppgifter om fingeravtryck och en jämförelse av uppgifter om ansiktsbild utförs samtidigt och träffar erhålls för båda dataseten av biometriska uppgifter, bör medlemsstaterna kunna kontrollera resultatet av jämförelsen av uppgifterna om ansiktsbild.
- (55) Tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansökt om internationellt skydd i en medlemsstat kan under många år framöver komma att försöka ansöka om internationellt skydd i en annan medlemsstat. Den längsta period under vilken biometriska uppgifter för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansökt om internationellt skydd kan lagras i Eurodac bör begränsas till vad som är nödvändigt och bör vara proportionerligt i linje med proportionalitetsprincipen i artikel 52.1 i stadgan och enligt domstolens tolkning. De flesta tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistats i unionen under flera år har under denna period fått status som bofäst eller till och med medborgarskap i en medlemsstat, och tio år bör därför anses vara en rimlig period för lagring av biometriska och alfanumeriska uppgifter.
- (56) I sina slutsatser om statslöshet av den 4 december 2015 erinrade rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar om unionens åtagande från september 2012 om att alla medlemsstater skulle ansluta sig till konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning, upprättad i New York den 28 september 1954, och skulle överväga att ansluta sig till konventionen om begränsning av statslöshet, upprättad i New York den 30 augusti 1961.
- (57) Vid tillämpning av skälen för vägran enligt förordning (EU) 2024/1350 bör biometriska uppgifter för de tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt den förordningen tas, överföras till Eurodac och jämföras med de uppgifter som lagras i Eurodac om personer som beviljats internationellt skydd, personer som beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med den förordningen, personer som vägrats inresa till en medlemsstat av ett av de skäl som avses i den förordningen, nämligen att det fanns rimliga skäl att anta att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen utgör en fara för samhället, allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa för den berörda medlemsstaten eller på grund av en registrering på en spårlista i Schengens informationssystem eller i en nationell databas i en medlemsstat, eller för vilka det inreseförfarandet har avbrutits eftersom de inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke, och personer som har beviljats inresa enligt ett nationellt vidarebosättningsprogram. Dessa kategorier av uppgifter bör därför lagras i Eurodac och göras tillgängliga för jämförelse.
- (58) Vid tillämpning av förordningarna (EU) 2024/1350 och (EU) 2024/1351 bör biometriska uppgifter om tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de togs. Denna period bör vara tillräcklig med tanke på att de flesta av dessa personer kommer att ha varit bosatta i unionen i flera år och kommer att ha erhållit ställning som varaktigt bosatt eller till och med medborgarskap i en medlemsstat.

- (59) Om en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har vägrats inresa till en medlemsstat av ett av de skäl som anges i förordning (EU) 2024/1350, nämligen att det fanns rimliga skäl att anta att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen utgör en fara för samhället, allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa för den berörda medlemsstaten eller att personen i fråga är registrerad på en spärlista i Schengens informationssystem eller i en nationell databas i en medlemsstat, bör uppgifterna om detta lagras under en period av tre år räknat från den dag då det negativa beslutet om inresa fattades. Sådana uppgifter måste lagras under så lång tid för att andra medlemsstater som genomför ett inreseförfarande ska kunna få information, bland annat information om andra medlemsstaters markering av uppgifter, från Eurodac under hela inreseförfrandet, vid behov genom att tillämpa de skäl för vägran som anges i förordning (EU) 2024/1350. Dessutom bör uppgifter om inreseförfranden som tidigare har avbrutits på grund av att tredjelandsmedborgarna eller de statslösa personerna inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke lagras i Eurodac i tre år så att de andra medlemsstater som genomför ett inreseförfarande kan fatta ett negativt beslut, enligt vad som är tillåtet enligt den förordningen.
- (60) Överföringen av uppgifter om personer som registrerats för att genomföra ett inreseförfarande i Eurodac bör bidra till att begränsa antalet medlemsstater som utbyter dessa personers personuppgifter under ett efterföljande inreseförfarande och bör således bidra till att säkerställa efterlevnad av principen om uppgiftsminimering.
- (61) Om en medlemsstat erhåller en träff från Eurodac som kan hjälpa den medlemsstaten att fullgöra sina skyldigheter enligt vad som krävs för att tillämpa skälen för att vägra inresa i enlighet med förordning (EU) 2024/1350, bör den ursprungsmedlemsstat som tidigare vägrat en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inresa snabbt utbyta kompletterande information med den medlemsstat som erhållit träffen i enlighet med principen om lojalt samarbete och med beaktande av principerna om dataskydd. Ett sådant utbyte av uppgifter bör göra det möjligt för den medlemsstat som erhållit träffen att fatta beslut om inresa inom den tidsfrist som fastställs i den förordningen för slutförande av inreseförfrandet.
- (62) Skyldigheten att ta och överföra biometriska uppgifter för personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande bör inte gälla när medlemsstaten i fråga avbryter förfrandet innan biometriska uppgifter tas.
- (63) Fem år bör anses vara en nödvändig tidsperiod för lagring av biometriska och alfanumeriska uppgifter för att kunna förebygga och övervaka olagliga förflyttningar av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som inte har rätt att vistas i unionen, kunna vidta nödvändiga åtgärder för att faktiskt verkställa återsändande och återtagande till tredjeland i enlighet med direktiv 2008/115/EG, samtidigt som rätten till skydd av personuppgifter garanteras.
- (64) För att stödja medlemsstaterna i deras administrativa samarbete under genomförandet av direktiv 2001/55/EG bör uppgifter om personer som har beviljats tillfälligt skydd lagras i Eurodac under en period av ett år från och med den dag då rådets relevanta genomförandebeslut träder i kraft. Lagringsperioden bör förlängas varje år så länge som det tillfälliga skyddet varar.
- (65) Lagringsperioden bör vara kortare i vissa speciella situationer när det inte finns behov att bevara biometriska uppgifter eller andra personuppgifter under så lång tid. Biometriska uppgifter och övriga personuppgifter för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer bör raderas omedelbart och permanent så snart tredjelandsmedborgarna eller de statslösa personerna blivit medborgare i en medlemsstat.
- (66) När det gäller registrerade vars biometriska uppgifter registrerats i Eurodac i samband med inlämnande eller registrering av ansökan om internationellt skydd och som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat, bör uppgifterna lagras så att de uppgifter som registreras vid registrering eller inlämnande av en ny ansökan om internationellt skydd kan jämföras med de uppgifter som tidigare registrerats.
- (67) eu-Lisa har anförtrotts kommissionens arbetsuppgifter rörande den operativa förvaltningen av Eurodac i enlighet med denna förordning samt vissa arbetsuppgifter rörande kommunikationsinfrastrukturen från och med den 1 december 2012, den dag då eu-Lisa inledde sin verksamhet. Europol bör dessutom ges observatörsstatus vid mötena med eu-Lisas styrelse när det står en fråga på dagordningen som rör tillämpningen av denna förordning om åtkomst till Eurodac för sökningar av medlemsstaternas utsedda myndigheter och Europolis utsedda myndighet i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott. Europol bör ha rätt att utse en företrädare i eu-Lisas rådgivande grupp för Eurodac.

- (68) Det är nödvändigt att tydligt fastställa kommissionens och eu-Lisas ansvar när det gäller Eurodac och kommunikationsinfrastrukturen, liksom medlemsstaternas ansvar i fråga om behandling av personuppgifter, datasäkerhet samt åtkomst till och rättelse av registrerade uppgifter.
- (69) Det är nödvändigt att utse behöriga myndigheter i medlemsstaterna, liksom den nationella åtkomstpunkt som en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter ska passera och att föra en förteckning över de operativa enheter inom de utsedda myndigheterna som är bemyndigade att göra en sådan framställan om jämförelse i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott.
- (70) Det är nödvändigt att utse och föra en förteckning över de operativa enheter inom Europol som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter via Europolis åtkomstpunkt. Sådana enheter, inbegripet enheter som arbetar mot människohandel, sexuella övergrepp och sexuell exploatering, särskilt i fall där brottsoffren är underåriga, bör vara bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter via Europolis åtkomstpunkt i syfte att stödja och stärka medlemsstaternas arbete med att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott som omfattas av Europolis mandat.
- (71) En framställan om jämförelse med uppgifter som lagras i Eurodac bör göras av de operativa enheterna inom de utsedda myndigheterna till den nationella åtkomstpunkten, via kontrollmyndigheten, och bör åtföljas av en motivering. De operativa enheter inom de utsedda myndigheterna som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter bör inte fungera som kontrollmyndigheter. Kontrollmyndigheterna bör agera oberoende av de utsedda myndigheterna och vara ansvariga för att på ett oberoende sätt säkerställa att villkoren för åtkomst i enlighet med vad som fastställs genom denna förordning strikt iakttas. Kontrollmyndigheterna bör därefter via den nationella åtkomstpunkten till Eurodac vidarebefordra framställan om jämförelse, utan att ange skälen till den, efter kontroll av att samtliga villkor för åtkomst till uppgifter uppfyllts. I brådskande undantagsfall där det är nödvändigt att redan i ett tidigt skede få åtkomst för att bemöta ett specifikt och verkligt hot med anknytning till terroristbrott eller andra grova brott, bör det vara möjligt för kontrollmyndigheten att vidarebefordra framställan omedelbart och utföra kontrollen först i efterhand.
- (72) Det bör vara möjligt för den utsedda myndigheten och kontrollmyndigheten att ingå i samma organisation om detta tillåts i nationell rätt, men kontrollmyndigheten bör agera oberoende när den utför sina arbetsuppgifter enligt denna förordning.
- (73) För att skydda personuppgifter och för att utesluta systematiska jämförelser, som bör vara förbjudna, bör behandling av Eurodacuppgifter äga rum endast i specifika fall och när det är nödvändigt i syfte att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott. Ett specifikt fall föreligger särskilt när framställan om jämförelse har samband med en specifik och konkret situation, med en specifik och konkret fara kopplad till ett terroristbrott eller ett annat grovt brott, eller med specifika personer som det finns allvarliga skäl att förmoda kommer att begå eller har begått sådana brott. Ett specifikt fall kan också föreligga när framställan om jämförelse har samband med en person som är offer för ett terroristbrott eller ett annat grovt brott. Medlemsstaternas utsedda myndigheter och Europolis utsedda myndighet bör således göra en framställan om jämförelse med Eurodac endast om de har rimliga skäl att anta att en sådan jämförelse kommer att ge dem information som på ett avgörande sätt hjälper dem att förhindra, upptäcka eller utreda ett terroristbrott eller ett annat grovt brott.
- (74) Dessutom bör åtkomst ges på villkor att en förhandssökning i medlemsstatens nationella biometrisk databaser och i alla andra medlemsstaters system för automatisk identifiering av fingeravtryck enligt rådets beslut 2008/615/RIF⁽²⁹⁾ har gjorts, såvida inte sökningen i CIR i enlighet med artikel 22.2 i förordning (EU) 2019/818 visar att det finns uppgifter om den berörda personen lagrade i Eurodac. Detta villkor innebär att den medlemsstat som gör en framställan måste göra jämförelser med alla andra medlemsstaters system för automatisk identifiering av fingeravtryck enligt beslut 2008/615/RIF som är tekniskt tillgängliga, såvida inte den medlemsstaten kan visa att det finns rimliga skäl att anta att detta inte skulle leda till att den registrerades identitet fastställs. Sådana rimliga skäl föreligger särskilt om det specifika fallet inte har någon operativ eller utredningsrelaterad koppling till en viss medlemsstat. Det villkoret förutsätter att den medlemsstat som gör en framställan först har genomfört beslut 2008/615/RIF rättsligt och tekniskt i fråga om uppgifter om fingeravtryck, eftersom det inte bör vara tillåtet att utföra en Eurodac kontroll för brottsbekämpande ändamål utan att kraven för uppfyllande av det villkoret uppfyllts.

⁽²⁹⁾ Rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet (EUT L 210, 6.8.2008, s. 1).

Utöver förhandskontrollen i databaserna bör de utsedda myndigheterna också kunna utföra en samtidig kontroll i VIS, under förutsättning att villkoren för en jämförelse med de uppgifter som lagras i det systemet, i enlighet med rådets beslut 2008/633/RIF⁽³⁰⁾, har uppfyllts.

- (75) För effektiva jämförelser och ett effektivt utbyte av personuppgifter bör medlemsstaterna fullt ut genomföra och utnyttja befintliga internationella avtal och redan gällande unionsrätt som rör utbyte av personuppgifter, i synnerhet beslut 2008/615/RIF.
- (76) Unionens utomobligatoriska ansvar i samband med driften av Eurodac regleras av relevanta bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), men det är nödvändigt att fastställa särskilda bestämmelser om medlemsstaternas utomobligatoriska ansvar i samband med driften av Eurodac.
- (77) Förordning (EU) 2016/679 är tillämplig när medlemsstaterna behandlar personuppgifter i enlighet med den här förordningen, såvida inte behandlingen utförs av medlemsstaternas utsedda behöriga myndigheter eller behöriga kontrollmyndigheter i syfte att förhindra, utreda, upptäcka eller lagföra terroristbrott eller andra grova brott, däribland att värna om den allmänna säkerheten och förhindra hot mot den.
- (78) Nationella bestämmelser som antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680⁽³¹⁾ är tillämpliga på behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i medlemsstaterna i syfte att förhindra, utreda, avslöja eller lagföra terroristbrott eller andra allvarliga brott enligt denna förordning.
- (79) Förordning (EU) 2016/794 är tillämplig på behandling av personuppgifter som utförs av Europol i syfte att förhindra, utreda eller avslöja terroristbrott och andra grova brott i enlighet med den här förordningen.
- (80) De bestämmelser som fastställs i förordning (EU) 2016/679 avseende skyddet av enskildas fri- och rättigheter, särskilt rätten till skydd av personuppgifter som rör dem, bör specificeras i den här förordningen vad gäller ansvaret för behandlingen av uppgifterna, värnandet om de registrerade rättigheter och övervakningen av dataskyddet, särskilt inom vissa sektorer.
- (81) En persons rätt till integritet och dataskydd bör alltid värnas i enlighet med denna förordning när det gäller åtkomst till Eurodac både för medlemsstaternas myndigheter och för unionens bemyndigade byråer.
- (82) De registrerade bör ha rätt till åtkomst till och rättelse och radering av personuppgifter som rör dem samt rätt till begränsning av behandlingen av personuppgifter. Med beaktande av de ändamål för vilka uppgifterna behandlas bör de registrerade ha rätt att komplettera ofullständiga personuppgifter, bland annat genom att tillhandahålla ett kompletterande utlåtande. Dessa rättigheter bör utövas i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och i enlighet med de förfaranden som fastställs i den här förordningen, direktiv (EU) 2016/680 och förordning (EU) 2016/794 vad gäller behandling av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål i enlighet med den här förordningen. När det gäller nationella myndigheters behandling av personuppgifter i Eurodac bör varje medlemsstat av rättssäkerhets- och öppenhetsskäl utse den myndighet som ska anses vara personuppgiftsansvarig i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv (EU) 2016/680 och som bör ha centralt ansvar för denna medlemsstats behandling av uppgifter. Varje medlemsstat bör meddela kommissionen närmare uppgifter om den myndigheten.
- (83) Det är också viktigt att felaktiga uppgifter som registrerats i Eurodac rättas för att säkerställa att den statistik som tas fram i enlighet med denna förordning är korrekt.
- (84) Överföring av personuppgifter som en medlemsstat eller Europol i enlighet med denna förordning erhållit från Eurodac till ett tredjeland eller en internationell organisation eller en privat enhet som är etablerad i eller utanför unionen bör förbjudas i syfte att säkerställa asylrätten och garantera personer vilkas uppgifter behandlas i enlighet med denna förordning att deras uppgifter inte röjs för tredjeländer. Detta innebär att medlemsstaterna inte bör överföra information som de erhållit från Eurodac beträffande namn, födelsedatum, medborgarskap, ursprung-

⁽³⁰⁾ Rådets beslut 2008/633/RIF av den 23 juni 2008 om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för sökningar för medlemsstaternas utsedda myndigheter och för Europol i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott (EUT L 218, 13.8.2008, s. 129).

⁽³¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

smedlemsstat(er), omfördelningsmedlemsstat eller medlemsstat för vidarebosättning, detaljer om identitets- eller resehandlingen, plats och datum för vidarebosättning eller ansökan om internationellt skydd, det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten, det datum då de biometriska uppgifterna togs liksom det datum då medlemsstaten/medlemsstaterna överförde uppgifterna till Eurodac, operatörens användar-ID samt all information som rör alla överföringar av en registrerad enligt förordning (EU) 2024/1351. Detta förbud bör inte påverka medlemsstaternas rätt att till tredjeländer överföra sådana uppgifter som omfattas av förordning (EU) 2024/1351 i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och de nationella bestämmelser som antas enligt direktiv (EU) 2016/680 i syfte att säkerställa att medlemsstaterna har möjlighet att samarbeta med sådana tredjeländer vid tillämpning av den här förordningen.

- (85) Som ett undantag från regeln att personuppgifter som en medlemsstat erhållit i enlighet med denna förordning inte bör överföras till eller göras tillgängliga för tredjeländer bör det vara möjligt att överföra sådana personuppgifter till ett tredjeland om överföringen omfattas av strikta villkor och är nödvändig i enskilda fall i syfte att bidra till identifieringen av en tredjelandsmedbargare i samband med återsändandet av personen. Överföringen av personuppgifter bör omfattas av strikta villkor. När sådana personuppgifter överförs bör ingen information lämnas ut till ett tredjeland om att en ansökan om internationellt skydd har lämnats in av den tredjelandsmedbargaren. Överföring av personuppgifter till ett tredjeland bör utföras i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och med ursprungsmedlemsstatens samtycke. Mottagande tredjeländer omfattas ofta inte av beslut om adekvat skyddsnivå som kommissionen antar i enlighet med förordning (EU) 2016/679. Vidare har det genom unionens omfattande insatser i samarbete med de viktigaste ursprungsländerna för tredjelandsmedbargare som vistas olagligt och som är skyldiga att återvända inte säkerställts att sådana tredjeländer systematiskt uppfyller kravet enligt internationell rätt att återta sina egna medborgare. Återtagandeavtal som ingåtts eller håller på att förhandlas fram av unionen eller medlemsstaterna och som föreskriver lämpliga skyddsåtgärder för överföring av uppgifter till tredjeland i enlighet med artikel 46 i förordning (EU) 2016/679 omfattar ett begränsat antal sådana tredjeländer, och det är fortfarande osäkert om några nya sådana avtal kommer att ingås. I sådana situationer, och som ett undantag från kravet på ett beslut om adekvat skyddsnivå eller på lämpliga skyddsåtgärder, bör överföring av personuppgifter till tredjelanders myndigheter i enlighet med den här förordningen medges i syfte att genomföra unionens återvändandepolitik, och undantaget i förordning (EU) 2016/679 bör kunna användas under förutsättning att de villkor som fastställs i den förordningen är uppfyllda. Genomförandet av förordning (EU) 2016/679 bör, även när det gäller överföring av personuppgifter till tredjeländer i enlighet med den här förordningen, övervakas av den nationella oberoende tillsynsmyndigheten. Förordning (EU) 2016/679 är tillämplig när det gäller det ansvar som medlemsstaternas myndigheter har i egenskap av personuppgiftsansvariga i den mening som avses i den förordningen.

- (86) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725⁽¹²⁾, särskilt artikel 33 om konfidentialitet och säkerhet i samband med behandlingen, gäller när unionens institutioner, organ och byråer behandlar personuppgifter vid tillämpning av den här förordningen, utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2016/794, som bör tillämpas på Europols behandling av personuppgifter. Vissa punkter bör dock klargöras när det gäller ansvaret för behandlingen av uppgifter och tillsynen över dataskyddet, med tanke på att dataskyddet är en nyckelfaktor för ett effektivt fungerande Eurodac och eftersom dataskyddet, hög teknisk kvalitet och lagenliga sökmöjligheter är väsentliga för att säkerställa att Eurodac fungerar smidigt och korrekt och för att underlätta tillämpningen av förordningarna (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350.

- (87) Den registrerade bör särskilt få information om ändamålet med behandlingen av hans eller hennes uppgifter i Eurodac, inklusive en redogörelse för målen för förordningarna (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350, och om vad de brottsbekämpande myndigheterna får använda hans eller hennes uppgifter till.

- (88) Lagenligheten i de enskilda medlemsstaternas behandling av personuppgifter bör övervakas av de nationella tillsynsmyndigheter som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/679, medan Europeiska datatillsynsmannen, som inrättades genom förordning (EU) 2018/1725, övervakar verksamheten inom unionens institutioner, organ och byråer i fråga om behandlingen av personuppgifter inom ramen för den här förordningen. Dessa tillsynsmyndigheter och Europeiska datatillsynsmannen bör samarbeta med varandra vid övervakningen av behandlingen av personuppgifter, inbegripet inom ramen för den samordnade tillsynskommitté som inrättats inom ramen för Europeiska dataskyddsstyrelsen.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

- (89) Medlemsstaterna, Europaparlamentet, rådet och kommissionen bör säkerställa att de nationella tillsynsmyndigheterna och Europeiska datatillsynsmannen har förmåga att övervaka användningen av och åtkomsten till Eurodacuppgifter på lämpligt sätt.
- (90) Eurodacs prestanda bör övervakas och utvärderas regelbundet, bland annat när det gäller frågan om huruvida åtkomsten för brottsbekämpande ändamål har lett till indirekt diskriminering av personer som ansöker om internationellt skydd, en fråga som kommissionen tagit upp i sin utvärdering av denna förordnings förenlighet med stadgan. eu-Lisa bör överlämna en årlig rapport om Eurodacs verksamhet till Europaparlamentet och rådet.
- (91) Medlemsstaterna bör inrätta ett system med effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för sådan rättsstridig behandling av uppgifter som registrerats i Eurodac som strider mot dess syfte.
- (92) För att underlätta tillämpningen av förordning (EU) 2024/1351 är det nödvändigt att medlemsstaterna informeras om situationen i enskilda asylförfaranden.
- (93) Denna förordning bör inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG⁽⁷³⁾.
- (94) I denna förordning respekteras de grundläggande rättigheter och iakttas de principer som erkänns i synnerhet i stadgan. Denna förordning syftar särskilt till att säkerställa full respekt för skyddet av personuppgifter och rätten att ansöka om internationellt skydd samt att främja tillämpningen av artiklarna 8 och 18 i stadgan. Medlemsstaterna bör tillämpa denna förordning i enlighet med detta.
- (95) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 42 i förordning (EU) 2018/1725 och avgav yttranden den 21 september 2016 och den 30 november 2020.
- (96) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att skapa ett system för jämförelse av biometriska uppgifter för att bidra till genomförandet av unionens asyl- och migrationspolitik, genom själva sin beskaffenhet inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (97) Denna förordnings territoriella tillämpningsområde bör begränsas så att det överensstämmer med det territoriella tillämpningsområdet för förordning (EU) 2024/1351, med undantag för de bestämmelser som rör uppgifter som samlas in för att bidra till tillämpningen av förordning (EU) 2024/1350 på de villkor som anges i den här förordningen.
- (98) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (99) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.

⁽⁷³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syftet med Eurodac

1. Härmed inrättas ett system kallat Eurodac. Dess syfte är att
 - a) stödja asylsystemet, inbegripet genom att hjälpa till att fastställa vilken medlemsstat som enligt förordning (EU) 2024/1351 ska vara ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller statslös person har registrerat i en medlemsstat samt genom att underlätta tillämpningen av den förordningen på de villkor som anges i den här förordningen,
 - b) bidra till tillämpningen av förordning (EU) 2024/1350 på de villkor som anges i den här förordningen,
 - c) bidra till kontroll av irreguljär invandring till unionen, till upptäckt av sekundära förflyttningar inom unionen och till identifiering av tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt i syfte att avgöra vilka lämpliga åtgärder som ska vidtas av medlemsstaterna,
 - d) bidra till skyddet av barn, inbegripet i samband med brottsbekämpning,
 - e) fastställa de villkor enligt vilka medlemsstaternas utsedda myndigheter och Europol:s utsedda myndighet för brottsbekämpande ändamål får göra en framställan om jämförelse av biometriska eller alfanumeriska uppgifter med sådana uppgifter som är lagrade i Eurodac i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott eller andra grova brott,
 - f) bidra till korrekt identifiering av personer som registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 20 i förordning (EU) 2019/818 genom att lagra uppgifter om identitet, resehandlingsuppgifter och biometriska uppgifter i den gemensamma databasen för identitetsuppgifter (CIR),
 - g) stödja ändamålen med det EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) som inrättades genom förordning (EU) 2018/1240,
 - h) stödja ändamålen med det informationssystem för viseringar (VIS) som avses i förordning (EG) nr 767/2008,
 - i) stödja evidensbaserat beslutsfattande genom att ta fram statistik,
 - j) bidra till genomförandet av direktiv 2001/55/EG.
2. Utan att det påverkar ursprungsmedlemsstatens behandling av uppgifter som är avsedda för Eurodac och som finns i databaser som inrättats enligt den medlemsstatens nationella rätt får biometriska uppgifter och andra personuppgifter endast behandlas i Eurodac i de syften som anges i den här förordningen, i förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2018/1240, (EU) 2019/818, (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 samt i direktiv 2001/55/EG.

Denna förordning respekterar fullt ut den mänskliga värdigheten och de grundläggande rättigheterna och iakttar de principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*), inbegripet rätten till respekt för privatlivet, rätten till skydd av personuppgifter, rätten till asyl samt förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling. Behandling av personuppgifter i enlighet med denna förordning får i detta avseende inte leda till någon diskriminering av personer som omfattas av denna förordning på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

En persons rätt till integritet och dataskydd ska värnas i enlighet med denna förordning när det gäller åtkomst till Eurodac både för medlemsstaternas myndigheter och för Europeiska unionens bemyndigade byråer.

Artikel 2

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:

- a) *person som ansöker om internationellt skydd*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som ansökt om sådant internationellt skydd som avses i artikel 3.7 i förordning (EU) 2024/1347 och där inget slutligt avgörande ännu fattats.
- b) *person som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande*: en person som registrerats för genomförande av ett vidarebosättningsförfarande eller ett förfarande för inresa av humanitära skäl i enlighet med artikel 9.3 i förordning (EU) 2024/1350.
- c) *person som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram*: en person som vidarebosatts av en medlemsstat utanför ramen för förordning (EU) 2024/1350, om denna person beviljas internationellt skydd enligt definitionen i artikel 3.3 i förordning (EU) 2024/1347 eller humanitär status enligt nationell rätt i den mening som avses i artikel 2.3 c i förordning (EU) 2024/1350 i enlighet med reglerna för det nationella vidarebosättningsprogrammet.
- d) *humanitär status enligt nationell rätt*: humanitär status enligt nationell rätt som fastställer rättigheter och skyldigheter motsvarande de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 20–26 och 28–35 i förordning (EU) 2024/1347.
- e) *ursprungsmedlemsstat*:
 - i) i fråga om en person som omfattas av artikel 15.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen,
 - ii) i fråga om en person som omfattas av artikel 18.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen,
 - iii) i fråga om en person som omfattas av artikel 18.2, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac,
 - iv) i fråga om en person som omfattas av artikel 20.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac,
 - v) i fråga om en person som omfattas av artikel 22.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen,
 - vi) i fråga om en person som omfattas av artikel 23.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen,
 - vii) i fråga om en person som omfattas av artikel 24.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen,
 - viii) i fråga om en person som omfattas av artikel 26.1, den medlemsstat som överför personuppgifterna till Eurodac och som erhåller resultatet av jämförelsen.
- f) *tredjelandsmedborgare*: en person som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i EUF-fördraget och som inte heller är medborgare i en stat som deltar i tillämpningen av denna förordning genom ett avtal med unionen.
- g) *olaglig vistelse*: en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons vistelse på en medlemsstats territorium, där tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen inte uppfyller eller inte längre uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399⁽¹⁴⁾ eller andra villkor för inresa, vistelse eller bosättning i den medlemsstaten.
- h) *person som beviljats internationellt skydd*: en person som beviljats flyktingstatus enligt definitionen i artikel 3.1 i förordning (EU) 2024/1347 eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionen i artikel 3.2 i den förordningen.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 23.3.2016, s. 1).

- i) *person som har beviljats tillfälligt skydd*: person som åtnjuter tillfälligt skydd enligt definitionen i artikel 2 a i direktiv 2001/55/EG och i rådets genomförandebeslut om införande av tillfälligt skydd eller något annat likvärdigt nationellt skydd som införts som en reaktion på samma händelse som den som avses i rådets genomförandebeslut.
- j) *träff*: en överensstämmelse eller överensstämmelser som konstaterats av Eurodac vid jämförelse mellan biometriska uppgifter som finns registrerade i den datoriserade centrala databasen och sådana som överförs av en medlemsstat, utan att detta påverkar kravet på att medlemsstaterna omedelbart ska kontrollera resultatet av jämförelsen enligt artikel 38.4.
- k) *nationell åtkomstpunkt*: det utsedda nationella system som ska användas för kommunikationen med Eurodac.
- l) *Europols åtkomstpunkt*: det utsedda Europolssystem som ska användas för kommunikationen med Eurodac.
- m) *Eurodacuppgifter*: alla uppgifter som är lagrade i Eurodac i enlighet med artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2.
- n) *brottsbekämpning*: förhindrande, upptäckande eller utredande av terroristbrott eller andra grova brott.
- o) *terroristbrott*: brott enligt nationell rätt som motsvarar eller är likvärdigt med ett av de brott som avses i direktiv (EU) 2017/541.
- p) *grovt brott*: brott som motsvarar eller är likvärdigt med ett av de brott som avses i artikel 2.2 i rambeslut 2002/584/RIF om det enligt nationell rätt kan bestraffas med fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år.
- q) *uppgifter om fingeravtryck*: uppgifter om platta och rullade fingeravtryck av alla tio fingrar om dessa finns, eller ett fingeravtrycksspår.
- r) *uppgifter om ansiktsbild*: digitala bilder av ansiktet med tillräcklig bildupplösning och kvalitet för att de ska kunna användas för automatisk biometrisk matchning.
- s) *biometriska uppgifter*: uppgifter om fingeravtryck eller ansiktsbild.
- t) *alfanumeriska uppgifter*: uppgifter som återges med bokstäver, siffror, särskilda tecken, mellanslag eller skilletecken.
- u) *uppehållstillstånd*: varje tillstånd som utfärdas av myndigheterna i en medlemsstat och som berättigar en tredjelandsmedborgare eller en statslös person att vistas på dess territorium, inklusive de dokument som styrker rätten att vistas på territoriet inom ramen för tillfälligt skydd eller i väntan på att den situation som förhindrar att ett avlägsnandebeslut verkställs ska upphöra, med undantag för viseringar och uppehållstillstånd som utfärdas under den tid som krävs för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt förordning (EU) 2024/1351 eller under prövningen av en ansökan om internationellt skydd eller en ansökan om uppehållstillstånd.
- v) *dokument för gränssnittskontroll*: ett tekniskt dokument som anger de nödvändiga krav som de nationella åtkomstpunkterna eller Europols åtkomstpunkt ska uppfylla för att kunna kommunicera elektroniskt med Eurodac, i synnerhet genom att detaljerat ange formatet för och det eventuella innehållet i de uppgifter som Eurodac och de nationella åtkomstpunkterna eller Europols åtkomstpunkt ska utbyta.
- w) *CIR*: den gemensamma databas för identitetsuppgifter som inrättats genom artikel 17.1 och 17.2 i förordning (EU) 2019/818.
- x) *identitetsuppgifter*: sådana uppgifter som avses i artiklarna 17.1 c-f och h, 19.1 c-f och h, 21.1 c-f och h, 22.2 c-f och h, 23.2 c-f och h, 24.2 c-f och h och 26.2 c-f och h.
- y) *dataset*: upplysningar som registreras i Eurodac i enlighet med artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 eller 26 och som omfattar en registrerad fingeravtryck samt biometriska uppgifter, alfanumeriska uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling.

- z) barn eller underårig; en tredjelandsmedborgare eller en statslös person under 18 år.
2. Definitionerna i artikel 4 i förordning (EU) 2016/679 ska tillämpas på den här förordningen, i den utsträckning personuppgifter behandlas av medlemsstaternas myndigheter för de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c och j i den här förordningen.
3. Om inget annat anges ska definitionerna i artikel 2 i förordning (EU) 2024/1351 tillämpas på den här förordningen.
4. Definitionerna i artikel 3 i direktiv (EU) 2016/680 ska tillämpas på denna förordning, i den utsträckning personuppgifter behandlas av medlemsstaternas behöriga myndigheter för denna förordnings brottsbekämpande ändamål.

Artikel 3

Systemarkitektur och grundläggande principer

1. Eurodac ska bestå av
 - a) ett centralt system, som omfattar
 - i) en central enhet, och
 - ii) en plan och ett system för driftskontinuitet,
 - b) en kommunikationsinfrastruktur som tillhandahåller en säker och krypterad kommunikationskanal för överföring av Eurodacuppgifter mellan det centrala systemet och medlemsstaterna (*kommunikationsinfrastrukturen*),
 - c) CIR,
 - d) en säker kommunikationsinfrastruktur mellan det centrala systemet och de centrala infrastrukturerna för den europeiska sökportalen och mellan det centrala systemet och CIR.
2. CIR ska innehålla de uppgifter som avses i artiklarna 17.1 a–f, h och i, 19.1 a–f, h och i, 21.1 a–f, h och i, 22.2 a–f, h och i, 23.2 a–f, h och i, artikel 24.2 a–f och h, 24.3 a och 26.2 a–f, h och i. Återstående Eurodacuppgifter ska lagras i det centrala systemet.
3. Kommunikationsinfrastrukturen ska använda det befintliga nätet för säkra transeuropeiska telematik tjänster för myndigheter (*Testa*). För att säkerställa konfidentialiteten ska personuppgifter som överförs till eller från Eurodac krypteras.
4. Varje medlemsstat ska ha en enda nationell åtkomstpunkt. Europol ska ha en egen enda åtkomstpunkt (*Europol's åtkomstpunkt*).
5. Uppgifter rörande personer som omfattas av artiklarna 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 och 26.1 och som behandlas i Eurodac ska behandlas på ursprungsmedlemsstatens vägnar enligt de villkor som anges i denna förordning och hållas isär med hjälp av lämpliga tekniska hjälpmedel.
6. Alla dataset registrerade i Eurodac om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person ska länkas samman i en sekvens. Om en automatisk jämförelse utförs i enlighet med artiklarna 27 och 28 och detta leder till en träff i minst en annan uppsättning fingeravtryck eller, om dessa fingeravtryck är av en kvalitet som inte säkerställer adekvat jämförelse eller inte är tillgängliga, uppgifter om ansiktsbild i ett annat dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person, ska Eurodac automatiskt länka samman dessa dataset med hjälp av jämförelsen. Vid behov ska en expert i enlighet med artikel 38.4 och 38.5 kontrollera resultatet av en automatisk jämförelse som utförts i enlighet med artiklarna 27 och 28. Om den mottagande medlemsstaten bekräftar träffen, ska den skicka en underrättelse som bekräftar länkningen av dessa dataset till eu-Lisa.
7. De regler som styr Eurodac ska också tillämpas på sådana åtgärder som medlemsstaterna vidtar från det att uppgifterna överförs till Eurodac till dess att resultaten av jämförelsen används.

Artikel 4

Operativ förvaltning

1. eu-Lisa ska ansvara för den operativa förvaltningen av Eurodac.

Den operativa förvaltningen av Eurodac ska bestå av alla de arbetsuppgifter som krävs för att Eurodac ska kunna fungera dygnet runt alla dagar i veckan i enlighet med denna förordning, särskilt det underhåll och den tekniska utveckling som krävs för att säkerställa att systemet fungerar med en tillfredsställande operativ kvalitet, särskilt med hänsyn till den tid som krävs för att söka i Eurodac, eu-Lisa ska upprätta en plan och ett system för driftskontinuitet med beaktande av underhållsbehov och oförutsedda driftsstopp i Eurodac, inbegripet inverkan av driftskontinuitetsåtgärder på dataskydd och säkerhet.

eu-Lisa ska i samarbete med medlemsstaterna säkerställa att bästa tillgängliga och säkrast möjliga teknik och metoder, med beaktande av en kostnads-nyttoanalys, används för Eurodac.

2. eu-Lisa får använda verkliga personuppgifter från Eurodacs produktionssystem för teständamål i enlighet med förordning (EU) 2016/679, i följande fall:

- a) Vid diagnoser och reparationer när fel upptäcks i Eurodac.
- b) Vid tester av ny teknik och nya metoder som är relevanta för att förbättra Eurodacs prestanda eller överföringen av uppgifter till Eurodac.

I de fall som avses i leden a och b i första stycket ska säkerhetsåtgärderna, åtkomstkontrollen och loggverksamheten i testmiljön vara desamma som för Eurodacs produktionssystem. Behandling av verkliga personuppgifter som är anpassade för teständamål ska omfattas av stränga villkor och uppgifterna ska anonymiseras på ett sådant sätt att den registrerade inte längre kan identifieras. Efter det att teständamålen har uppnåtts eller testerna har slutförts ska de verkliga personuppgifterna omedelbart och permanent raderas från testmiljön.

3. eu-Lisa ska ansvara för följande arbetsuppgifter i fråga om kommunikationsinfrastrukturen:

- a) Tillsyn.
- b) Säkerhet.
- c) Samordning av kontakterna mellan medlemsstaterna och leverantörerna.

4. Kommissionen ska ansvara för alla arbetsuppgifter som rör kommunikationsinfrastrukturen förutom dem som avses i punkt 3, särskilt

- a) genomförande av budgeten,
- b) förvärv och förnyande,
- c) avtalsfrågor.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen, som fastställs i rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68⁽¹³⁾, ska eu-Lisa tillämpa lämpliga regler avseende tystnadsplikt eller andra likvärdiga krav på konfidentiell behandling på all personal som arbetar med Eurodacuppgifter. Denna punkt ska gälla även efter det att personerna lämnar sin tjänst eller anställning eller efter det att deras uppdrag har avslutats.

⁽¹³⁾ Rådets förordning (EEG, EURATOM, EKSG) nr 259/68 av den 29 februari 1968 om fastställande av tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkor för övriga anställda i dessa gemenskaper samt om införande av särskilda tillfälliga åtgärder beträffande kommissionens tjänstemän (EGT L 56, 4.3.1968, s. 1).

Artikel 5

Medlemsstaternas utsedda myndigheter för brottsbekämpande ändamål

1. Medlemsstaterna ska för brottsbekämpande ändamål utse de myndigheter som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter i enlighet med denna förordning. De utsedda myndigheterna ska vara de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott.
2. Varje medlemsstat ska föra en förteckning över sina utsedda myndigheter.
3. Varje medlemsstat ska föra en förteckning över de operativa enheter inom dess utsedda myndigheter som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter via den nationella åtkomstpunkten.

Artikel 6

Medlemsstaternas kontrollmyndigheter för brottsbekämpande ändamål

1. Varje medlemsstat ska för brottsbekämpande ändamål utse en enda nationell myndighet eller en enhet inom en sådan myndighet till sin kontrollmyndighet. Kontrollmyndigheten ska vara en myndighet i medlemsstaten som ansvarar för att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott.

Den utsedda myndigheten och kontrollmyndigheten kan ingå i samma organisation om detta tillåts enligt nationell rätt, men kontrollmyndigheten ska agera oberoende när den utför sina arbetsuppgifter enligt denna förordning. Kontrollmyndigheten ska vara åtskild från de operativa enheter som avses i artikel 5.3 och får inte ta instruktioner från dessa vad avser resultatet av kontrollen.

I enlighet med sina konstitutionella eller rättsliga skyldigheter får medlemsstaterna utse mer än en kontrollmyndighet i syfte att avspejla sina organisatoriska och administrativa strukturer.

2. Kontrollmyndigheten ska säkerställa att villkoren för en framställan om jämförelse av biometrisk data eller alfanumeriska uppgifter med Eurodacuppgifter uppfylls.

Endast vederbörligen bemyndigad personal vid kontrollmyndigheten ska vara bemyndigad att ta emot och vidarebefordra en framställan om åtkomst till Eurodac i enlighet med artikel 32.

Endast kontrollmyndigheten ska vara bemyndigad att vidarebefordra en framställan om jämförelse av biometrisk data eller alfanumeriska uppgifter till den nationella åtkomstpunkten.

Artikel 7

Europols utsedda myndighet och Europols kontrollmyndighet för brottsbekämpande ändamål

1. För brottsbekämpande ändamål ska Europol utse en eller flera av sina operativa enheter till *Europols utsedda myndighet*. Europols utsedda myndighet ska vara bemyndigad att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter via Europols åtkomstpunkt i syfte att stödja och stärka medlemsstaternas arbete med att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott som omfattas av Europols mandat.
2. För brottsbekämpande ändamål ska Europol utse en enda specialiserad enhet med vederbörligen bemyndigade Europoltjänstemän till sin kontrollmyndighet. Europols kontrollmyndighet ska vara bemyndigad att vidarebefordra en framställan från Europols utsedda myndighet om jämförelse med Eurodacuppgifter via Europols åtkomstpunkt. Europols kontrollmyndighet ska vara helt oberoende av Europols utsedda myndighet när den utför sina arbetsuppgifter i enlighet med denna förordning. Europols kontrollmyndighet ska vara åtskild från Europols utsedda myndighet och får inte ta instruktioner från denna vad avser resultatet av kontrollen. Europols kontrollmyndighet ska säkerställa att villkoren för en framställan om jämförelse av biometrisk data eller alfanumeriska uppgifter med Eurodacuppgifter uppfylls.

Artikel 8

Interoperabilitet med Etias

1. Från och med den 12 juni 2026 ska Eurodac vara kopplat till den europeiska sökportal som avses i artikel 6 i förordning (EU) 2019/818 för att möjliggöra tillämpningen av artiklarna 11 och 20 i förordning (EU) 2018/1240.

2. Den automatiserade behandling som avses i artikel 20 i förordning (EU) 2018/1240 ska möjliggöra de kontroller som föreskrivs i den artikeln och de påföljande kontroller som föreskrivs i artiklarna 22 och 26 i den förordningen.

För de kontroller som avses i artikel 20.2 k i förordning (EU) 2018/1240 ska Etias centrala system använda den europeiska sökportalen för att jämföra uppgifterna i Etias med de uppgifter i Eurodac som samlats in på grundval av artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 och 26 i den här förordningen i skrivskyddat format med hjälp av de uppgiftskategorier som förtecknas i tabellen över motsvarigheter i bilaga I till den här förordningen avseende personer som lämnat eller avlägsnats från medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återsändande eller ett avlägsnandebeslut. Dessa kontroller ska inte påverka tillämpningen av de särskilda regler som föreskrivs i artikel 24.3 i förordning (EU) 2018/1240.

Artikel 9

Villkor för åtkomst till Eurodac för de nationella Etias-enheternas manuella behandling

1. De nationella Etias-enheterna ska söka i Eurodac med samma alfanumeriska uppgifter som dem som används för den automatiserade behandling som avses i artikel 8.

2. Vid tillämpning av artikel 1.1 g i den här förordningen ska de nationella Etias-enheterna ha åtkomst till Eurodac i enlighet med förordning (EU) 2018/1240 för att söka i uppgifter i skrivskyddat format i syfte att pröva ansökningar om resetillstånd. De nationella Etias-enheterna får söka i de uppgifter som avses i artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 och 26 i den här förordningen.

3. Efter sökning och åtkomst i enlighet med punkterna 1 och 2 ska resultatet av bedömningen registreras endast i Etias-ansökningsakterna.

Artikel 10

Behöriga viseringsmyndigheters åtkomst till Eurodac

För att manuellt bekräfta träffar som uppstått vid de automatiska sökningar som görs av VIS enligt artiklarna 9a och 9c i förordning (EG) nr 767/2008 samt för att pröva och fatta beslut om viseringsansökningar enligt artikel 21 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009⁽¹⁶⁾ ska de behöriga viseringsmyndigheterna i enlighet med dessa förordningar ha åtkomst till Eurodac för att söka i uppgifter i skrivskyddat format.

Artikel 11

Interoperabilitet med VIS

Enligt vad som föreskrivs i artikel 3.1 d i denna förordning ska Eurodac anslutas till den europeiska sökportal som avses i artikel 6 i förordning (EU) 2019/817 för att möjliggöra den automatiserade behandling som avses i artikel 9a i förordning (EG) nr 767/2008 och därmed för att söka i Eurodac och jämföra relevanta uppgifter i VIS-systemet med relevanta uppgifter i Eurodac. Kontrollerna ska inte påverka tillämpningen av de särskilda regler som föreskrivs i artikel 9b i förordning (EG) nr 767/2008.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex) (EUT L 243, 15.9.2009, s. 1).

Artikel 12

Statistik

1. eu-Lisa ska varje månad sammanställa statistik över Eurodacs arbete visande på, särskilt
 - a) antalet sökande och antalet förstagångsökande som framgår efter den länkingsprocess som avses i artikel 3.6,
 - b) antalet sökande som fått avslag efter den länkingsprocess som avses i artikel 3.6 och i enlighet med artikel 17.2 j,
 - c) antalet personer som landsatts efter sök- och räddningsinsatser,
 - d) antalet personer som registrerats som personer som har beviljats tillfälligt skydd,
 - e) antalet sökande som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - f) antalet personer som registrerats som underåriga,
 - g) antalet personer enligt artikel 18.2 a i den här förordningen som beviljats inresa i enlighet med förordning (EU) 2024/1350,
 - h) antalet personer enligt artikel 20.1 som beviljats inresa inom ramen för ett nationellt vidarebosättningsprogram,
 - i) antalet dataset som överförts om personer som avses i artiklarna 15.1, 18.2 b och c, 22.1, 23.1, 24.1 och 26.1,
 - j) antalet överföringar av uppgifter om personer som avses i artikel 18.1,
 - k) antalet träffar på de personer som avses i artikel 15.1 i denna förordning
 - i) för vilka en ansökan om internationellt skydd har registrerats i en medlemsstat,
 - ii) som omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns,
 - iii) som vistats olagligt i en medlemsstat,
 - iv) som landsatts efter en sök- och räddningsinsats,
 - v) som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - vi) som registrerats som en person som har beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat,
 - vii) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 och
 - har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen, eller
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
 - viii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,
 - l) antalet träffar på de personer som avses i artikel 18.1 i den här förordningen
 - i) som tidigare har beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - ii) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350, och

- har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen, eller
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
- iii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,
- m) antalet träffar på de personer som avses i artikel 22.1 i den här förordningen
- i) för vilka en ansökan om internationellt skydd har registrerats i en medlemsstat,
 - ii) som omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns,
 - iii) som vistats olagligt i en medlemsstat,
 - iv) som landsatts efter en sök- och räddningsinsats,
 - v) som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - vi) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350, och
 - har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen, eller
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
 - vii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,
 - viii) som registrerats som en person som har beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat,
- n) antalet träffar på de personer som avses i artikel 23.1 i den här förordningen
- i) för vilka en ansökan om internationellt skydd har registrerats i en medlemsstat,
 - ii) som omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns,
 - iii) som vistats olagligt i en medlemsstat,
 - iv) som landsatts efter en sök- och räddningsinsats,
 - v) som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - vi) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350, och
 - har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen, eller
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
 - vii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,

- viii) som registrerats som en person som har beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat,
- o) antalet träffar på de personer som avses i artikel 24.1 i den här förordningen
- i) för vilka en ansökan om internationellt skydd har registrerats i en medlemsstat,
 - ii) som omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns,
 - iii) som vistats olagligt i en medlemsstat,
 - iv) som landsatts efter en sök- och räddningsinsats,
 - v) som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - vi) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 och
 - har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen,
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
 - vii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,
 - viii) som registrerats som en person som har beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat,
- p) antalet träffar på de personer som avses i artikel 26.1 i den här förordningen
- i) för vilka en ansökan om internationellt skydd har registrerats i en medlemsstat,
 - ii) som omhändertagits i samband med irreguljär passage av en yttre gräns,
 - iii) som vistats olagligt i en medlemsstat,
 - iv) som landsatts efter en sök- och räddningsinsats,
 - v) som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat,
 - vi) som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 och
 - har beviljats internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt,
 - har vägrats inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen,
 - för vilka inreseförfarandet har avbrutits på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen,
 - vii) som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram,
 - viii) som registrerats som person som har beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat,
- q) antalet biometriska uppgifter som Eurodac mer än en gång blivit tvungen att begära från ursprungsmedlemsstaterna på grund av att de först överförda biometriska uppgifterna inte kunnat användas för jämförelser med hjälp av de datoriserade systemen för igenkänning av fingeravtryck och ansiktsbild,
- r) antalet dataset med markering och borttagen markering i enlighet med artikel 31.1, 31.2, 31.3 och 31.4,

- s) antalet träffar på de personer som avses i artikel 31.1 och 31.4 för vilka träffar har registrerats enligt punkt 1 k–p i den här artikeln,
- t) antalet framställningar och träffar enligt vad som avses i artikel 33.1,
- u) antalet framställningar och träffar enligt vad som avses i artikel 34.1,
- v) antalet framställningar som gjorts i enlighet med artikel 43,
- w) antalet träffar som erhållits från Eurodac enligt vad som avses i artikel 38.6.

2. Den månatliga statistiken om personer som avses i punkt 1 ska offentliggöras varje månad. I slutet av varje år ska eu-Lisa offentliggöra årlig statistik om personer som avses i punkt 1. De statistiska uppgifterna ska redovisas per medlemsstat. De statistiska uppgifterna om personer som avses i punkt 1 i ska om så är möjligt redovisas per födelseår och kön.

Ingenting i denna punkt ska påverka de statistiska uppgifternas anonymiserade karaktär.

3. För att stödja de ändamål som avses i artikel 1 c och i ska eu-Lisa varje månad ta fram systemöverskridande statistik. Denna statistik får inte möjliggöra identifiering av enskilda och ska använda uppgifter från Eurodac, VIS, Etias och in- och utresesystemet.

Den statistik som avses i första stycket ska göras tillgängliga för medlemsstaterna, Europaparlamentet, kommissionen, Europeiska unionens asylbyrå, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europol.

Kommissionen ska genom genomförandeakter precisera innehållet i den månatliga systemöverskridande statistik som avses i första stycket. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 56.2.

Enbart systemöverskridande statistik får inte användas för att neka tillträde till unionens territorium.

4. eu-Lisa ska på begäran av kommissionen tillhandahålla statistik om specifika aspekter på tillämpningen av denna förordning och den statistik som avses i punkt 1 och på begäran göra den tillgänglig för medlemsstaterna, Europaparlamentet, Europeiska unionens asylbyrå, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europol.

5. eu-Lisa ska lagra de uppgifter som avses i punkterna 1–4 i den här artikeln för forskning och analys, så att de myndigheter som avses i punkt 3 i den här artikeln kan få anpassningsbara rapporter och anpassningsbar statistik ur den centrala databas för rapporter och statistik som avses i artikel 39 i förordning (EU) 2019/818. Dessa uppgifter får inte möjliggöra identifiering av enskilda.

6. Åtkomst till den centrala databas för rapporter och statistik som avses i artikel 39 i förordning (EU) 2019/818 ska beviljas eu-Lisa, kommissionen, de myndigheter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med artikel 40.2 i den här förordningen och de bemyndigade användarna vid Europeiska unionens asylbyrå, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Europol om det är relevant för genomförandet av deras arbetsuppgifter.

Artikel 13

Skyldighet att ta biometriska uppgifter

1. Medlemsstaterna ska ta biometriska uppgifter för de personer som avses i artiklarna 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 och 26.1 vid tillämpning av artikel 1.1 a, b, c och j och lägga dessa personer att lämna sina biometriska uppgifter och informera dem i enlighet med artikel 42.

2. Medlemsstaterna ska respektera personens värdighet och fysiska integritet under tagande av fingeravtryck eller ansiktsbild.

3. Administrativa åtgärder för att säkerställa efterlevnad av den skyldighet att lämna biometriska uppgifter som anges i punkt 1 ska fastställas i nationell rätt. Dessa åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och får inbegripa möjligheten att använda tvång som en sista utväg.

4. Om alla de åtgärder som föreskrivs i nationell rätt enligt punkt 3 inte säkerställer att en sökande fullgör skyldigheten att lämna biometriska uppgifter, ska de relevanta unionsrättsliga bestämmelserna om asyl rörande bristande efterlevnad av denna skyldighet tillämpas.
5. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3 och 4 får myndigheterna i den berörda medlemsstaten inte vidta administrativa åtgärder för att säkerställa efterlevnad av skyldigheten att lämna biometriska uppgifter för en tredjelandsmedborgare eller statslös person som anses vara en utsatt person, om det är omöjligt att ta biometriska uppgifter på grund av personens fingertopps eller ansiktets tillstånd och om personen inte avsiktligt har vållat detta tillstånd.
6. Förfarandet för att ta biometriska uppgifter ska fastställas och tillämpas i enlighet med nationell praxis i den berörda medlemsstaten och i enlighet med de skyddsåtgärder som anges i stadgan och i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Artikel 14

Särskilda bestämmelser rörande underåriga

1. Biometriska uppgifter för underåriga från sex års ålder ska tas av tjänstemän som särskilt utbildats för att ta biometriska uppgifter för underåriga på ett barnvänligt och barnanpassat sätt och med full respekt för barnets bästa och de skyddsåtgärder som fastställs i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Vid tillämpningen av denna förordning ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Om det råder osäkerhet om huruvida ett barn är under sex år eller inte och det inte finns något styrkande bevis för det barnets ålder, ska medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpning av denna förordning anse att barnet är under sex år.

Den underåriga ska i förekommande fall åtföljas av en vuxen familjemedlem under hela det förlopp då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En underårig utan medföljande vuxen ska åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare har utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En person med sådan utbildning ska inte vara den tjänsteman som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna, ska agera oberoende och får inte ta order från den tjänsteman eller den avdelning som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna. En person med sådan utbildning ska vara den person som utsetts att tillfälligt agera som företrädare enligt direktiv (EU) 2024/1346, om en sådan person har utsetts.

Ingen form av våld får användas mot underåriga för att säkerställa att de fullgör skyldigheten att lämna biometriska uppgifter. Om det är tillåtet enligt relevant unionsrätt eller nationell rätt, och som en sista utväg, får dock en proportionell grad av tvång användas mot underåriga för att säkerställa att de fullgör denna skyldighet. När medlemsstaterna tillämpar en sådan proportionell grad av tvång ska de respektera den underårigas värdighet och fysiska integritet.

Om en underårig, särskilt en underårig utan medföljande vuxen eller en underårig som skilts från sina föräldrar, vägrar att lämna sina biometriska uppgifter och det finns rimliga skäl att på grundval av en bedömning av en tjänsteman som är särskilt utbildad för att ta underårigas biometriska uppgifter anta att det finns risker för värdandet om och skyddet av den underåriga, ska den underåriga hänvisas till de behöriga nationella myndigheterna för skydd av barn, till de nationella hänskjutandemekanismerna eller till båda..

2. Om det inte är möjligt att ta fingeravtryck eller ansiktsbild av en underårig på grund av fingertopparnas eller ansiktets tillstånd, ska artikel 13.5 tillämpas. Om fingeravtryck eller ansiktsbild på en underårig tas på nytt ska punkt 1 i den här artikeln tillämpas.
3. Eurodacuppgifter som rör ett barn under 14 år får endast användas för brottsbekämpande ändamål mot ett sådant barn om det utöver de skäl som avses i artikel 33.1 d finns skäl att anse att dessa uppgifter är nödvändiga för att förhindra, upptäcka eller utreda ett terroristbrott eller annat grovt brott som barnet misstänks ha begått.
4. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av de villkor som anges i artikel 13 i direktiv (EU) 2024/1346.

KAPITEL II

Personer som ansöker om internationellt skydd

Artikel 15

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska i enlighet med artikel 13.2 ta biometriska uppgifter för varje person som ansöker om internationellt skydd och som är sex år eller äldre

a) i samband med registreringen av ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2024/1348 och så snart som möjligt, dock senast 72 timmar från den registreringen, tillsammans med de andra uppgifter som avses i artikel 17.1 i den här förordningen, överföra dem till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 i den här förordningen, eller

b) i samband med att ansökan om internationellt skydd görs, om ansökan görs vid gränsövergångsställen vid de yttre gränserna eller i transitzoner av en person som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399, och så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter det att de biometriska uppgifterna tagits, tillsammans med de uppgifter som avses i artikel 17.1 i den här förordningen överföra dem till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 i den här förordningen.

Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist på 72 timmar som anges i första stycket leden a och b i denna punkt befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertoppnarnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck på den sökande och överföra dem igen så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.

2. Genom undantag från punkt 1 ska medlemsstater, om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter för en person som ansöker om internationellt skydd på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren undanröjts.

I händelse av allvarliga tekniska problem får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 1 första stycket a och b med högst ytterligare 48 timmar i syfte att genomföra sina nationella kontinuitetsplaner.

3. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometriska uppgifter, alfanumeriska uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling också tas och överförs för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303.

4. Varje dataset som samlas in och överförs i enlighet med denna artikel ska länkas till andra dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person i en sekvens på det sätt som anges i artikel 3.6.

Artikel 16

Information om den registrerades status

1. Så snart den ansvariga medlemsstaten har fastställts i enlighet med förordning (EU) 2024/1351, ska den medlemsstat som genomför förfarandena för fastställande av ansvarig medlemsstat uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen genom att lägga till uppgift om ansvarig medlemsstat.

Om en medlemsstat blir ansvarig därför att det finns rimliga skäl att anse att sökanden utgör ett hot mot den inre säkerheten i enlighet med artikel 16.4 i förordning (EU) 2024/1351, ska den uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen genom att lägga till uppgift om ansvarig medlemsstat.

2. Följande uppgifter ska översändas till Eurodac för lagring i enlighet med artikel 29.1 vid överföring enligt artiklarna 27 och 28:

- a) Om en person som ansöker om internationellt skydd anländer till den ansvariga medlemsstaten efter en överföring på grundval av ett övertagandebeslut som avses i artikel 40 i förordning (EU) 2024/1351, ska den ansvariga medlemsstaten översända det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen och inkludera hans eller hennes ankomstdatum.
- b) Om en person som ansöker om internationellt skydd eller någon annan av de personer som avses i artikel 36.1 b eller c i förordning (EU) 2024/1351 anländer till den ansvariga medlemsstaten efter en överföring på grundval av ett meddelande om återtagande som avses i artikel 41 i den förordningen, ska den ansvariga medlemsstaten uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen med uppgift om hans eller hennes ankomstdatum.
- c) Så snart ursprungsmedlemsstaten har fastställt att den person vars uppgifter registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 17 i den här förordningen har lämnat medlemsstaternas territorium ska ursprungsmedlemsstaten uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen med uppgift om det datum då personen lämnade territoriet, i syfte att underlätta tillämpningen av artikel 37.4 i förordning (EU) 2024/1351.
- d) Så snart ursprungsmedlemsstaten har säkerställt att den berörda person vars uppgifter registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 17 i den här förordningen har lämnat medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återsändande eller ett avlägsnandebeslut som utfärdats sedan ansökan om internationellt skydd återkallats eller avslagits i enlighet med artikel 37.5 i förordning (EU) 2024/1351 ska den uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 i den här förordningen med uppgift om det datum då avlägsnandet verkställdes eller det datum då personen lämnade territoriet.
3. Om ansvaret övergår till en annan medlemsstat i enlighet med artiklarna 37.1 och 68.3 i förordning (EU) 2024/1351, ska den medlemsstat som fastställer att ansvaret övergått eller omfördelningsmedlemsstaten ange vilken medlemsstat som är ansvarig.
4. I de fall då punkt 1 eller 3 i den här artikeln eller artikel 31.6 är tillämplig, ska Eurodac så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter mottagandet av uppgifterna i fråga, informera alla ursprungsmedlemsstater om att dessa uppgifter överförts av en annan ursprungsmedlemsstat som registrerat en träff på överförda uppgifter om personer som avses i artikel 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1. Dessa ursprungsmedlemsstater ska också uppdatera uppgiften om ansvarig medlemsstat i de dataset avseende personer som avses i artikel 15.1.

Artikel 17

Registrering av uppgifter

1. Endast följande uppgifter ska registreras i Eurodac i enlighet med artikel 3.2:
- a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.
 - f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat, plats och datum för ansökan om internationellt skydd; i de fall som avses i artikel 16.2 a ska ansökningsdatum vara det datum som förts in av den medlemsstat som överfört den sökande.
 - h) Kön.
 - i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.

- j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet eller, om sådan saknas, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelands-medborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - n) Operatörens användar-ID.
2. Dessutom ska följande uppgifter, i tillämpliga fall och om de är tillgängliga, genast registreras i Eurodac i enlighet med artikel 3.2:
- a) Den ansvariga medlemsstaten, i de fall som avses i artikel 16.1, 16.2 eller 16.3.
 - b) Omfördelningsmedlemsstaten i enlighet med artikel 25.1.
 - c) I de fall som avses i artikel 16.2 a, datumet för den berörda personens inresa efter genomförd överföring.
 - d) I de fall som avses i artikel 16.2 b, datumet för den berörda personens inresa efter genomförd överföring.
 - e) I de fall som avses i artikel 16.2 c, det datum då den berörda personen lämnade medlemsstaternas territorium.
 - f) I de fall som avses i artikel 16.2 d, det datum då den berörda personen avlägsnades från eller lämnade medlemsstaternas territorium.
 - g) I de fall som avses i artikel 25.2, datumet för den berörda personens inresa efter genomförd överföring.
 - h) Uppgift om att en visering utfärdats för den sökande, vilken medlemsstat som utfärdat eller förnyat viseringen eller på vars vägnar viseringen utfärdats samt viseringsansökans nummer.
 - i) Uppgift om att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten enligt den säkerhetskontroll som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 ⁽¹⁾ eller enligt en kontroll som genomförts i enlighet med artikel 16.4 i förordning (EU) 2024/1351 eller artikel 9.5 i förordning (EU) 2024/1348, om någon av följande omständigheter föreligger:
 - i) Den berörda personen är beväpnad.
 - ii) Den berörda personen är våldsam.
 - iii) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i direktiv (EU) 2017/541.
 - iv) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i artikel 2.2 i rambeslut 2002/584/RIF.
 - j) Uppgift om att ansökan om internationellt skydd har avslagits, om sökanden inte har rätt att stanna kvar och inte har fått tillåtelse att stanna kvar i en medlemsstat i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.
 - k) Uppgift om att ett beslut om att inte ta upp ansökan till prövning eller om att avslå en ansökan om internationellt skydd som ogrundad eller uppenbart ogrundad eller ett beslut eller en akt varigenom en ansökan förklaras vara implicit eller explicit återkallad har vunnit laga kraft efter en prövning av en ansökan i gränsförfarandet enligt förordning (EU) 2024/1348.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelands-medborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (EUT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

l) Uppgift om att stöd till frivilligt återvändande och återanpassning har beviljats.

3. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 15 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

4. Den ursprungsmedlemsstat som konstaterar att det hot mot den inre säkerheten som identifierats enligt den screening som avses i förordning (EU) 2024/1356 eller enligt en undersökning i enlighet med artikel 16.4 i förordning (EU) 2024/1351 eller artikel 9.5 i förordning (EU) 2024/1348 inte längre föreligger ska radera registreringen av säkerhetsflaggnings från datasetet, efter att ha samrått med de andra medlemsstater som registrerat ett dataset för samma person. Eurodac ska så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter det att en annan ursprungsmedlemsstat – som registrerat en träff på uppgifter som andra ursprungsmedlemsstater överfört om personer som avses i artikel 15.1, 22.1, 23.1 eller 24.1 – raderat säkerhetsflaggnings, informera dessa ursprungsmedlemsstater om denna radering. Dessa ursprungsmedlemsstater ska också radera säkerhetsflaggnings i det motsvarande datasetet.

KAPITEL III

Personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande och personer som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram

AVSNITT 1

Personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl

Artikel 18

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska, så snart som möjligt efter den registrering som avses i artikel 9.3 i förordning (EU) 2024/1356, dock senast innan ett beslut om inresa har fattats enligt artikel 9.9 i den förordningen, ta och till Eurodac överföra de biometriska uppgifterna för varje person som är sex år eller äldre och som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl. Den skyldigheten ska inte gälla om en medlemsstat kan fatta det beslutet utan jämförelse av biometriska uppgifter, om ett sådant beslut är negativt.

2. Varje medlemsstat ska ta biometriska uppgifter för varje person som är sex år eller äldre och som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl och

a) för vilken den medlemsstaten beviljar internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med förordning (EU) 2024/1350,

b) som den medlemsstaten vägrar inresa på någon av de grunder som avses i artikel 6.1 f i den förordningen, eller

c) för vilken den medlemsstaten avbryter inreseförfarandet på grund av att personen i fråga inte har gett sitt samtycke eller har återtagit sitt samtycke i enlighet med artikel 7 i den förordningen.

Medlemsstaterna ska överföra de biometriska uppgifterna för de personer som avses i första stycket tillsammans med de uppgifter som avses i artikel 19.1 c–q i den här förordningen till Eurodac så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter beslutet att bevilja internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt, att vägra inresa eller att avbryta inreseförfarandet.

3. Att medlemsstaterna inte iakttar de tidsfrister som anges i punkterna 1 och 2 i den här artikeln befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck och överföra dem igen så snart som möjligt efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.

Om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda personens hälsa eller folkhälsan ska medlemsstaterna ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.

4. Om den berörda medlemsstaten gör en framställan, får biometriska uppgifter vid tillämpning av förordning (EU) 2024/1350 tas och överförs till den begärande medlemsstaten av en annan medlemsstat, Europeiska unionens asylbyrå eller en relevant internationell organisation.

5. Vid tillämpning av denna artikel ska Europeiska unionens asylbyrå och de internationella organisationer som avses i punkt 4 inte få åtkomst till Eurodac.

Artikel 19

Registrering av uppgifter

1. Endast följande uppgifter ska registreras i Eurodac i enlighet med artikel 3.2 i den här förordningen:
 - a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.
 - f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat, plats och datum för registreringen i enlighet med artikel 9.3 i förordning (EU) 2024/1350.
 - h) Kön.
 - i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
 - j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet och, om en sådan inte är tillgänglig, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - n) Operatörens användar-ID.
 - o) I tillämpliga fall, datum för beslutet att bevilja internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt i enlighet med artikel 9.14 i förordning (EU) 2024/1350.
 - p) I tillämpliga fall, datum för beslutet att vägra inresa i enlighet med förordning (EU) 2024/1350 och de grunder på vilka inresa vägrats.
 - q) I tillämpliga fall, datum för avbrytande av inreseförfarandet enligt vad som avses i förordning (EU) 2024/1350.
2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 18.2 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

AVSNITT 2

Personer som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram

Artikel 20

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska ta biometriska uppgifter för varje person som är sex år eller äldre och som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram och överföra dessa uppgifter till Eurodac tillsammans med de uppgifter som avses i artikel 21.1 c–o i denna förordning, så snart den beviljar den personen internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt, dock senast 72 timmar därefter.
2. Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist som anges i punkt 1 befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38 ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck och överföra dem igen så snart som möjligt efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.
3. Genom undantag från punkt 2 ska medlemsstater, om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter för en person som beviljats inresa i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.

Artikel 21

Registrering av uppgifter

1. Endast följande uppgifter ska registreras i Eurodac i enlighet med artikel 3.2:
 - a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.
 - f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat, plats och datum för registreringen.
 - h) Kön.
 - i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
 - j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet och, om en sådan inte är tillgänglig, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - n) Operatörens användar-ID.

- o) Det datum då internationellt skydd eller humanitär status enligt nationell rätt beviljades.
2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 20.1 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

KAPITEL IV

Tredjelandssmedborgare eller statslösa personer som omhändertas i samband med irreguljär passage av en yttre gräns

Artikel 22

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska i enlighet med artikel 13.2 genast ta biometriska uppgifter för varje tredjelandssmedborgare eller statslös person som är sex år eller äldre och som omhändertas av de behöriga kontrollmyndigheterna i samband med irreguljär passage av den medlemsstatens gräns landvägen, sjövägen eller luftvägen från ett tredjeland och som inte avvisas eller som fortfarande fysiskt befinner sig på medlemsstatens territorium och som inte hållits i förvar, omhändertagits eller häktats under hela perioden efter omhändertagandet fram till verkställigheten av avvisningsbeslutet.
2. Den berörda medlemsstaten ska så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter den dag då omhändertagandet ägde rum, till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 överföra följande uppgifter med avseende på varje tredjelandssmedborgare eller statslös person som avses i punkt 1 och som inte avvisas:
- a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.
 - f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat samt plats och datum för omhändertagandet.
 - h) Kön.
 - i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
 - j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet eller, om sådan saknas, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelandssmedborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - n) Operatörens användar-ID.
3. Dessutom ska följande uppgifter, i tillämpliga fall och om de är tillgängliga, genast överföras till Eurodac i enlighet med artikel 3.2:

- a) I enlighet med punkt 7 i den här artikeln, det datum då den berörda personen lämnade eller avlägsnades från medlemsstaternas territorium.
- b) Omfördelningsmedlemsstaten i enlighet med artikel 25.1.
- c) Uppgift om att stöd till frivilligt återvändande och återanpassning har beviljats.
- d) Uppgift om att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten enligt den screening som avses i förordning (EU) 2024/1356, om någon av följande omständigheter föreligger:
- i) Den berörda personen är bevapnad.
 - ii) Den berörda personen är våldsam.
 - iii) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i direktiv (EU) 2017/541.
 - iv) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i artikel 2.2 i rambeslut 2002/584/RIF.
4. Genom undantag från punkt 2 ska de uppgifter som avses i punkt 2 som avser personer som omhändertagits, som avses i punkt 1, och som fortfarande fysiskt befinner sig på medlemsstaternas territorium men som hållits i förvar, omhändertagits eller häktats i över 72 timmar efter omhändertagandet, överföras innan personerna släpps.
5. Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 2 i den här artikeln befriar dem inte från skyldigheten att ta biometrisk data uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck på de omhändertagna i enlighet med punkt 1 i den här artikeln och överföra dem igen så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.
6. Genom undantag från punkt 1 ska den berörda medlemsstaten, om det inte är möjligt att ta biometrisk data uppgifter för den omhändertagna personen på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometrisk data uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.
- I händelse av allvariga tekniska problem får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 2 med högst ytterligare 48 timmar i syfte att genomföra sina nationella kontinuitetsplaner.
7. Så snart ursprungsmedlemsstaten har säkerställt att den berörda personens uppgifter registrerats i Eurodac i enlighet med punkt 1 har lämnat medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återsändande eller ett avlägsnandebeslut ska den uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen med uppgift om det datum då avlägsnandet verkställdes eller det datum då personen lämnade territoriet.
8. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometrisk data uppgifter, alfanumerisk data uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling också tas och överföras för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål, när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordning (EU) 2019/1896 och förordning (EU) 2021/2303.
9. Varje dataset som samlas in och överförs i enlighet med den här artikeln ska länkas till andra dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslös person i en sekvens på det sätt som anges i artikel 3.6.
10. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

KAPITEL V

Tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt i en medlemsstat

Artikel 23

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska i enlighet med artikel 13.2 genast ta biometriska uppgifter för varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som är sex år eller äldre och som vistas olagligt inom medlemsstatens territorium.
2. Den berörda medlemsstaten ska så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter det att det har konstaterats att tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen vistas olagligt, till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 överföra följande uppgifter med avseende på varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som avses i punkt 1:
 - a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.
 - f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat samt plats och datum för omhändertagandet.
 - h) Kön.
 - i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
 - j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet eller, om sådan saknas, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - n) Operatörens användar-ID.
3. Dessutom ska följande uppgifter, i tillämpliga fall och om de är tillgängliga, genast överföras till Eurodac i enlighet med artikel 3.2:
 - a) I enlighet med punkt 6 i den här artikeln, det datum då den berörda personen lämnade eller avlägsnades från medlemsstaternas territorium.
 - b) Omfördelningsmedlemsstaten i enlighet med artikel 25.1.
 - c) Om tillämpligt, i de fall som avses i artikel 25.2, datumet för personens inresa efter genomförd överföring.
 - d) Uppgift om att stöd till frivilligt återvändande och återanpassning har beviljats.
 - e) Uppgift om att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten enligt den screening som avses i förordning (EU) 2024/1356 eller enligt en säkerhetskontroll som utförts vid tidpunkten för tagandet av de biometriska uppgifterna i enlighet med punkt 1 i denna artikel, om någon av följande omständigheter föreligger:

- i) Den berörda personen är beväpnad.
 - ii) Den berörda personen är våldsam.
 - iii) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i direktiv (EU) 2017/541.
 - iv) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i artikel 2.2 i rambeslut 2002/584/RIF.
4. Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 2 i den här artikeln befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck på de omhändertagna i enlighet med punkt 1 i den här artikeln och överföra dem igen så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.
5. Genom undantag från punkt 1 ska den berörda medlemsstaten, om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter för den omhändertagna personen på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.
- I händelse av allvariga tekniska problem får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 2 med högst ytterligare 48 timmar i syfte att genomföra sina nationella kontinuitetsplaner.
6. Så snart ursprungsmedlemsstaten säkerställt att den berörda person vars uppgifter registrerats i Eurodac i enlighet med punkt 1 lämnat medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återsändande eller ett avlägsnande beslut ska den uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen med uppgift om det datum då avlägsnandet verkställdes eller det datum då personen lämnade territoriet.
7. Varje dataset som samlas in och överförs i enlighet med den här artikeln ska länkas till andra dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person i en sekvens på det sätt som anges i artikel 3.6.
8. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

KAPITEL VI

Tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats

Artikel 24

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska genast ta biometriska uppgifter för varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som är sex år eller äldre och som landsatts efter en sådan sök- och räddningsinsats som avses i förordning (EU) 2024/1351.
2. Den berörda medlemsstaten ska så snart som möjligt, dock senast 72 timmar efter den dag då landsättningen ägde rum, till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 överföra följande uppgifter med avseende på varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som avses i punkt 1:
 - a) Uppgifter om fingeravtryck.
 - b) En ansiktsbild.
 - c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
 - d) Medborgarskap.
 - e) Födelsedatum.

- f) Födelseort.
 - g) Ursprungsmedlemsstat samt plats och datum för landsättning.
 - h) Kön.
 - i) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
 - j) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
 - k) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
 - l) Operatörens användar-ID.
3. Dessutom ska följande uppgifter, i tillämpliga fall och om de är tillgängliga, överföras till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 så snart de är tillgängliga:
- a) Identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
 - b) En skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet eller, om sådan saknas, av en annan handling som underlättar identifieringen av tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet.
 - c) I enlighet med punkt 8 i den här artikeln, det datum då den berörda personen lämnade eller avlägsnades från medlemsstaternas territorium.
 - d) Omfördelningsmedlemsstaten i enlighet med artikel 25.1.
 - e) Uppgift om att stöd till frivilligt återvändande och återanpassning har beviljats.
 - f) Uppgift om att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten enligt den screening som avses i förordning (EU) 2024/1356, om någon av följande omständigheter föreligger:
 - i) Den berörda personen är beväpnad.
 - ii) Den berörda personen är våldsam.
 - iii) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i direktiv (EU) 2017/541.
 - iv) Det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i något av de brott som avses i artikel 2.2 i rambeslut 2002/584/RIF.
4. Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist som anges i punkt 2 i den här artikeln befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck på de landsatta personerna i enlighet med punkt 1 i den här artikeln och överföra dem igen så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.
5. Genom undantag från punkt 1 ska den berörda medlemsstaten, om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter för en landsatt person på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.
- I händelse av allvarliga tekniska problem får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på 72 timmar som anges i punkt 2 med högst ytterligare 48 timmar i syfte att genomföra sina nationella kontinuitetsplaner.
6. Vid en plötslig tillströmning får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på 72 timmar som avses i punkt 2 med högst ytterligare 48 timmar. Detta undantag ska träda i kraft samma dag som det anmäls till kommissionen och de andra medlemsstaterna och gäller under den period som anges i anmälan. Den period som anges i anmälan får inte överstiga en månad.

7. Så snart ursprungsmedlemsstaten säkerställt att den berörda person vars uppgifter registrerats i Eurodac i enlighet med punkt 1 lämnat medlemsstaternas territorium i enlighet med ett beslut om återsändande eller ett avlägsnande beslut ska den uppdatera det dataset som registrerats om den berörda personen med uppgift om det datum då avlägsnandet verkställdes eller det datum då personen lämnade territoriet.

8. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometriska uppgifter, alfanumeriska uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling också tas och överförs för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål, när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303.

9. Varje dataset som samlas in och överförs i enlighet med den här artikeln ska länkas till andra dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person i en sekvens på det sätt som anges i artikel 3.6.

10. Utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2024/1351 får det faktum att uppgifter för en person överförs till Eurodac i enlighet med den här artikeln inte leda till någon diskriminering eller särbehandling av en person som omfattas av artikel 22.1 i den här förordningen.

11. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

KAPITEL VII

Information om omfördelning

Artikel 25

Information om den registrerades omfördelningsstatus

1. Så snart omfördelningsmedlemsstaten är skyldig att placera den berörda personen i enlighet med artikel 67.9 i förordning (EU) 2024/1351, ska den gynnade medlemsstaten uppdatera sitt dataset om den berörda personen i enlighet med artikel 17, 22, 23 eller 24 i den här förordningen med uppgift om omfördelningsmedlemsstaten.

2. Om en person anländer till omfördelningsmedlemsstaten efter det att den medlemsstaten har bekräftat omfördelningen i enlighet med artikel 67.9 i förordning (EU) 2024/1351, ska den medlemsstaten översända det dataset som registrerats om den berörda personen i enlighet med artikel 17 eller 23 i den här förordningen och inkludera hans eller hennes ankomstdatum. Datasetet ska lagras i enlighet med artikel 29.1 för överföring enligt artiklarna 27 och 28.

KAPITEL VIII

Personer som har beviljats tillfälligt skydd

Artikel 26

Insamling och överföring av biometriska uppgifter

1. Varje medlemsstat ska genast ta biometriska uppgifter för varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som är sex år eller äldre och som registrerats om en person som har beviljats tillfälligt skydd på den medlemsstatens territorium i enlighet med direktiv 2001/55/EG.

2. Den berörda medlemsstaten ska så snart som möjligt, dock senast tio dagar efter den dag då personen registrerades som en person som har beviljats tillfälligt skydd, till Eurodac i enlighet med artikel 3.2 överföra följande uppgifter med avseende på varje tredjelandsmedborgare eller statslös person som avses i punkt 1:

a) Uppgifter om fingeravtryck.

b) En ansiktsbild.

- c) Efternamn, förnamn, födelsenamn, namn som använts tidigare och eventuella alias, som kan registreras separat.
- d) Medborgarskap.
- e) Födelsedatum.
- f) Födelseort.
- g) Ursprungsmedlemsstat samt plats och datum för registrering som person som har beviljats tillfälligt skydd.
- h) Kön.
- i) I förekommande fall, identitets- eller resehandlingens typ och nummer, trebokstavskoden för det utfärdande landet och sista giltighetsdag för den handlingen.
- j) I förekommande fall, en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling tillsammans med en angivelse av handlingens äkthet eller, om sådan saknas, av en annan handling.
- k) Det referensnummer som används av ursprungsmedlemsstaten.
- l) Det datum då de biometriska uppgifterna togs.
- m) Det datum då uppgifterna överfördes till Eurodac.
- n) Operatörens användar-ID.
- o) I förekommande fall, uppgift om att den person som tidigare registrerats som en person som har beviljats tillfälligt skydd omfattas av något av de skäl för undantag som anges i artikel 28 i direktiv 2001/55/EG.
- p) En hänvisning till rådets relevanta genomförandebeslut.

3. Att medlemsstaterna inte iakttar den tidsfrist på tio dagar som anges i punkt 2 i den här artikeln befriar dem inte från skyldigheten att ta biometriska uppgifter och överföra dem till Eurodac. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse enligt artikel 38, ska ursprungsmedlemsstaten ta nya fingeravtryck på den person som har beviljats tillfälligt skydd i enlighet med punkt 1 i den här artikeln och överföra dem igen så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att avtrycken tagits med avsett resultat.

4. Genom undantag från punkt 1 ska den berörda medlemsstaten, om det inte är möjligt att ta biometriska uppgifter för en person som har beviljats tillfälligt skydd på grund av åtgärder som vidtagits för att skydda hans eller hennes hälsa eller folkhälsan, ta och överföra sådana biometriska uppgifter så snart som möjligt, dock senast 48 timmar efter det att de hälsorelaterade hindren har undanröjts.

I händelse av allvariga tekniska problem får medlemsstaterna förlänga den tidsfrist på tio dagar som anges i punkt 2 med högst ytterligare 48 timmar i syfte att genomföra sina nationella kontinuitetsplaner.

5. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometriska uppgifter också tas och överföras för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål, när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303.

6. Varje dataset som samlas in och överförs i enlighet med den här artikeln ska länkas till andra dataset om samma tredjelandsmedborgare eller statslösa person i en sekvens på det sätt som anges i artikel 3.6.

7. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac till tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818.

KAPITEL IX

Förfarande för jämförelse av uppgifter för personer som ansöker om internationellt skydd, tredjelandsmedborgare och statslösa personer som omhändertagits i samband med irreguljär gränspassage eller olaglig vistelse inom en medlemsstats territorium, tredjelandsmedborgare och statslösa personer som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande och beviljats inresa

i enlighet med ett nationellt vidarebosättningsprogram, tredjelandsmedborgare och statslösa personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats samt personer som har beviljats tillfälligt skydd

Artikel 27

Jämförelse av biometriska uppgifter

1. Biometriska uppgifter som överförts av en medlemsstat ska, utom om de överförts i enlighet med artiklarna 16.2 a och c, 18 och 20, automatiskt jämföras med biometriska uppgifter som överförts av andra medlemsstater och som redan är lagrade i Eurodac i enlighet med artiklarna 15, 18.2, 20, 22, 23, 24 och 26.
2. Biometriska uppgifter som överförts av en medlemsstat i enlighet med artikel 18.1 ska automatiskt jämföras med biometriska uppgifter som överförts av andra medlemsstater och som redan är lagrade i Eurodac i enlighet med artikel 15 och markerade i enlighet med artikel 31 samt med artiklarna 18.2 och 20.
3. På begäran av en medlemsstat ska Eurodac säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1 förutom de biometriska uppgifterna från andra medlemsstater även omfattar biometriska uppgifter som tidigare överförts av den medlemsstaten.
4. Eurodac ska automatiskt överföra träffen eller det negativa resultatet av jämförelsen till ursprungsmedlemsstaten i enlighet med de förfaranden som anges i artikel 38.4. Vid en träff ska de uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 överföras för alla dataset som motsvarar träffen, vid behov tillsammans med uppgift om den markering som avses i artikel 31.1 och 31.4. Om ett negativt resultat erhålls, ska de uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 inte överföras.
5. Om en medlemsstat erhåller en träff från Eurodac som kan bistå den medlemsstaten att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 1.1 a får träffen företräde framför eventuella andra träffar som erhållits.

Artikel 28

Jämförelse av uppgifter om ansiktsbild

1. Om fingertopparnas tillstånd gör det omöjligt att ta fingeravtryck av en kvalitet som säkerställer adekvat jämförelse i enlighet med artikel 38 eller om fingeravtryck för jämförelse saknas, ska en medlemsstat jämföra uppgifter om ansiktsbild.
 2. Uppgifter om ansiktsbild och uppgifter om vilket kön den registrerade har får automatiskt jämföras med de uppgifter om ansiktsbild och de uppgifter om vilket kön den registrerade har som överförts av andra medlemsstater och redan är lagrade i Eurodac i enlighet med artiklarna 15, 18.2, 20, 22, 23, 24 och 26, med undantag för uppgifter som överförts i enlighet med artiklarna 16.2 a och c, 18 samt 20.
- På begäran av en medlemsstat ska Eurodac säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1 förutom uppgifterna om ansiktsbild från andra medlemsstater även omfattar de uppgifter om ansiktsbild som tidigare överförts av den medlemsstaten.
3. Uppgifter om ansiktsbild och uppgifter om vilket kön den registrerade har som överförts av en medlemsstat i enlighet med artikel 18.1 får automatiskt jämföras med de uppgifter om ansiktsbild och de uppgifter om vilket kön den registrerade har som överförts av andra medlemsstater och redan är lagrade i Eurodac i enlighet med artikel 15 och markerade i enlighet med artikel 31 samt med artiklarna 18.2 och 20.
 4. Eurodac ska automatiskt överföra träffen eller det negativa resultatet av jämförelsen till ursprungsmedlemsstaten i enlighet med de förfaranden som anges i artikel 38.5. Vid en träff ska de uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 överföras för alla dataset som motsvarar träffen, i förekommande fall tillsammans med uppgift om den markering som avses i artikel 31.1 och 31.4. Om ett negativt resultat erhålls, ska de uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 inte överföras.

5. Om en medlemsstat erhåller en träff från Eurodac som kan bistå den medlemsstaten att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 1.1 a, får den träffen företräde framför eventuella andra träffar som erhållits.

KAPITEL X

Lagring av uppgifter, radering av uppgifter i förtid och markering av uppgifter

Artikel 29

Lagring av uppgifter

1. Vid tillämpning av artikel 15.1 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 17 om en person som ansöker om internationellt skydd lagras i Eurodac i tio år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
2. De biometriska uppgifter som avses i artikel 18.1 ska inte registreras i Eurodac.
3. Vid tillämpning av artikel 18.2 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 19 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person enligt artikel 18.2 a lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
4. Vid tillämpning av artikel 18.2 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 19 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person enligt artikel 18.2 b eller c lagras i Eurodac i tre år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
5. Vid tillämpning av artikel 20 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 21 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
6. Vid tillämpning av artikel 22.1 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 22 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
7. Vid tillämpning av artikel 23.1 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 23 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
8. Vid tillämpning av artikel 24.1 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 24 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person lagras i Eurodac i fem år från och med den dag då de biometriska uppgifterna överfördes.
9. Vid tillämpning av artikel 26.1 ska varje dataset som registrerats i enlighet med artikel 26 om en tredjelandsmedborgare eller statslös person lagras i Eurodac i ett år från och med den dag då rådets relevanta genomförandebeslut trädde i kraft. Lagringsperioden ska förlängas varje år så länge som det tillfälliga skyddet varar.
10. Vid utgången av de lagringsperioder som avses i punkterna 1–9 i denna artikel ska uppgifterna om de registrerade automatiskt raderas ur Eurodac.

Artikel 30

Radering av uppgifter i förtid

1. Uppgifter om en person som erhållit medborgarskap i en ursprungsmedlemsstat före utgången av den period som avses i artikel 29.1, 29.3, 29.5, 29.6, 29.7, 29.8 eller 29.9 ska utan dröjsmål raderas ur Eurodac av den medlemsstaten i enlighet med artikel 40.3.

Uppgifter om en person som erhållit medborgarskap i en annan medlemsstat före utgången av den period som avses i artikel 29.1, 29.3, 29.5, 29.6, 29.7, 29.8 eller 29.9 ska raderas ur Eurodac av ursprungsmedlemsstaten i enlighet med artikel 40.3 så snart som ursprungsmedlemsstaten får kännedom om att den berörda personen erhållit ett sådant medborgarskap.

2. Eurodac ska så snart som möjligt, dock senast inom 72 timmar efter raderingen, informera alla ursprungsmedlemsstater om att uppgifter i enlighet med punkt 1 i den här artikeln raderats av en annan ursprungsmedlemsstat som registrerat en träff på uppgifter som de överfört om personer som avses i artikel 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1.

Artikel 31

Markering av uppgifter

1. Den ursprungsmedlemsstat som beviljat en person vars uppgifter tidigare registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 17 internationellt skydd ska för de ändamål som anges i artikel 1.1 a markera de relevanta uppgifterna i enlighet med de villkor för elektronisk kommunikation med Eurodac som fastställts av eu-Lisa. Markeringen ska lagras i Eurodac i enlighet med artikel 29.1 för överföring enligt artiklarna 27 och 28. Eurodac ska så snart som möjligt, dock senast inom 72 timmar efter markeringen av uppgifterna, informera alla ursprungsmedlemsstater om att uppgifter markerats av en annan ursprungsmedlemsstat som registrerat en träff på uppgifter som de överfört om personer som avses i artikel 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1. Dessa ursprungsmedlemsstater ska också markera motsvarande dataset.

2. Uppgifter som avser personer som beviljats internationellt skydd, som lagras i Eurodac i enlighet med artikel 3.2 och som markerats i enlighet med punkt 1 i den här artikeln ska göras tillgängliga för jämförelse för brottsbekämpande ändamål till dess att uppgifterna automatiskt raderas ur Eurodac i enlighet med artikel 29.10.

3. Ursprungsmedlemsstaten ska ta bort markeringen av uppgifter om en tredjelandsmedborgare eller statslös person vars uppgifter tidigare varit markerade i enlighet med punkt 1 i den här artikeln om hans eller hennes status återkallats i enlighet med artikel 14 eller 19 i förordning nr (EU) 2024/1347.

4. Den ursprungsmedlemsstat som utfärdat ett uppehållstillstånd till en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som vistas olagligt och vars uppgifter tidigare registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 22.2 eller 23.2, beroende på vad som är tillämpligt, eller till en tredjelandsmedborgare eller statslös person som landsatts efter en sök- och räddningsinsats och vars uppgifter tidigare registrerats i Eurodac i enlighet med artikel 24.2 ska för de ändamål som anges i artikel 1.1 a och c markera de relevanta uppgifterna i enlighet med de villkor för elektronisk kommunikation med Eurodac som fastställts av eu-Lisa. Markeringen ska lagras i Eurodac i enlighet med artikel 29.6, 29.7, 29.8 och 29.9 för överföring enligt artiklarna 27 och 28. Eurodac ska så snart som möjligt, dock senast inom 72 timmar efter markeringen av uppgifterna, informera alla ursprungsmedlemsstater om att uppgifter markerats av en annan ursprungsmedlemsstat som registrerat en träff på uppgifter som de överfört om personer som avses i artikel 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1. Dessa ursprungsmedlemsstater ska också markera motsvarande dataset.

5. Uppgifter som avser tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt i unionen, som lagras i Eurodac och som markerats i enlighet med punkt 4 i den här artikeln ska göras tillgängliga för jämförelse för brottsbekämpande ändamål till dess att uppgifterna automatiskt raderas ur Eurodac i enlighet med artikel 29.10.

6. Vid tillämpning av artikel 68.4 i förordning (EU) 2024/1351 ska omfördelningsmedlemsstaten efter registrering av uppgifter i enlighet med artikel 25.2 i den här förordningen registrera sig själv som ansvarig medlemsstat och förse dessa uppgifter med den markering som införts av den medlemsstat som beviljat internationellt skydd.

KAPITEL XI

Förfarande för jämförelse och överföring av uppgifter för brottsbekämpande ändamål

Artikel 32

Förfarande för jämförelse av biometriska eller alfanumeriska uppgifter med Eurodacuppgifter

1. För brottsbekämpande ändamål får medlemsstaternas utsedda myndigheter och Europols utsedda myndighet till kontrollmyndigheten lämna en motiverad elektronisk framställan i enlighet med artiklarna 33.1 och 34.1, tillsammans med det referensnummer som används av dem, om jämförelse av biometriska eller alfanumeriska uppgifter för vidarebefordran

till Eurodac via den nationella åtkomstpunkten eller Europols åtkomstpunkt. Vid mottagandet av en sådan framställan ska kontrollmyndigheten kontrollera om samtliga villkor för en framställan om jämförelse uppfyllts enligt artikel 33 eller 34, beroende på vad som är tillämpligt.

2. Om samtliga villkor för en framställan om jämförelse enligt artikel 33 eller 34 uppfyllts, ska kontrollmyndigheten vidarebefordra framställan om jämförelse till den nationella åtkomstpunkten eller Europols åtkomstpunkt, som ska vidarebefordra den till Eurodac i enlighet med artiklarna 27 och 28 för jämförelse med de biometriska eller alfanumeriska uppgifter som överförs till Eurodac i enlighet med artiklarna 15, 18.2, 20, 22, 23, 24 och 26.

3. En jämförelse av en ansiktsbild med andra uppgifter om ansiktsbild i Eurodac för brottsbekämpande ändamål får utföras i enlighet med artikel 28.1, om sådana uppgifter finns tillgängliga vid den tidpunkt då medlemsstaternas utsedda myndigheter eller Europols utsedda myndighet gör den motiverade elektroniska framställan.

4. I brådskande undantagsfall där det är nödvändigt att avvärja en överhängande fara som är kopplad till ett terroristbrott eller ett annat grovt brott får kontrollmyndigheten omedelbart när den mottar en framställan från en utsedd myndighet överföra biometriska eller alfanumeriska uppgifter till den nationella åtkomstpunkten eller Europols åtkomstpunkt för jämförelse och först i efterhand kontrollera om samtliga de villkor för en framställan om jämförelse som avses i artikel 33 eller 34 uppfyllts, inklusive om ett brådskande undantagsfall verkligen varit för handen. Efterhandskontrollen ska äga rum utan oskälig fördröjning efter det att en framställan har behandlats.

5. Om det vid efterhandskontrollen framkommer att åtkomsten till Eurodacuppgifter inte var motiverad ska den information som kommunicerats från Eurodac raderas av alla myndigheter som haft åtkomst till sådana uppgifter, och de ska informera kontrollmyndigheten om att så har skett.

Artikel 33

Villkor för de utsedda myndigheternas åtkomst till Eurodac

1. För brottsbekämpande ändamål får de utsedda myndigheterna lämna en motiverad elektronisk framställan om jämförelse av biometriska eller alfanumeriska uppgifter med de uppgifter som lagras i Eurodac inom deras befogenhetsområde endast om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) En förhandskontroll har genomförts i
 - i) nationella databaser, och
 - ii) alla övriga medlemsstaters system för automatisk identifiering av fingeravtryck enligt beslut 2008/615/RIF, i vilka jämförelser är tekniskt tillgängliga, såvida det inte finns rimliga skäl att anta att en jämförelse med dessa system inte skulle leda till att den registrerades identitet fastställdes; sådana rimliga skäl ska anges i den motiverade elektroniska framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter som översänds av den utsedda myndigheten till kontrollmyndigheten.
- b) Jämförelsen är nödvändig för att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott, vilket innebär att det finns en fara för den allmänna säkerheten som är så allvarlig att sökningar i databasen står i proportion till det eftersträvade målet.
- c) Jämförelsen är nödvändig i ett särskilt fall, inbegripet för specifika personer.
- d) Det finns rimliga skäl att anta att jämförelsen väsentligen kommer att bidra till att terroristbrotten eller de andra grova brotten i fråga förhindras, upptäcks eller utreds. Sådana rimliga skäl föreligger särskilt om det finns välgrundade misstankar om att en person som misstänks för, har begått eller fallit offer för ett terroristbrott eller ett annat grovt brott omfattas av någon av kategorierna i denna förordning.

Utöver förhandskontrollen i databaserna enligt första stycket får de utsedda myndigheterna också utföra en kontroll i VIS, under förutsättning att villkoren enligt beslut 2008/633/RIF för en jämförelse med de uppgifter som lagras i det systemet är uppfyllda. De utsedda myndigheterna får lämna den motiverade elektroniska framställan enligt första stycket samtidigt med en framställan om jämförelse med de uppgifter som lagras i VIS.

2. Om de utsedda myndigheterna sökt i CIR i enlighet med artikel 22.1 i förordning (EU) 2019/818 och om sökningen i CIR i enlighet med punkt 2 i den artikeln visat att det finns uppgifter om den berörda personen lagrade i Eurodac, kan dessa myndigheter få åtkomst till Eurodac för sökning utan en förhandskontroll i nationella databaser eller i alla övriga medlemsstaters system för automatisk identifiering av fingeravtryck.

3. En framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål ska genomföras med hjälp av biometrisk eller alfanumerisk uppgifter.

Artikel 34

Villkor för Europol's åtkomst till Eurodac

1. För brottsbekämpande ändamål får Europol's utsedda myndighet lämna en motiverad elektronisk framställan om jämförelse av biometrisk eller alfanumerisk uppgifter med de uppgifter som är lagrade i Eurodac, inom ramen för Europol's uppdrag och när detta är nödvändigt för att Europol ska kunna utföra sina arbetsuppgifter och endast om samtliga följande villkor är uppfyllda:

a) Jämförelser med biometrisk eller alfanumerisk uppgifter som är lagrade i informationsbehandlingssystem som är tekniskt och juridiskt tillgängliga för Europol har inte lett till att den registrerades identitet kunnat fastställas.

b) Jämförelsen är nödvändig för att stödja och stärka medlemsstaternas arbete med att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott som omfattas av Europol's mandat, vilket innebär att det finns en fara för den allmänna säkerheten som är så allvarig att sökningar i databasen står i proportion till det eftersträfvade målet.

c) Jämförelsen är nödvändig i ett särskilt fall, inbegripet för specifika personer.

d) Det finns rimliga skäl att anta att jämförelsen väsentligen kommer att bidra till att terroristbrotten eller de andra grova brotten i fråga förhindras, upptäcks eller utreds. Sådana rimliga skäl föreligger särskilt om det finns välgrundade misstankar om att en person som misstänks för, har begått eller fallit offer för ett terroristbrott eller ett annat grovt brott omfattas av någon av kategorierna i denna förordning.

2. Om Europol sökt i CIR i enlighet med artikel 22.1 i förordning (EU) 2019/818 och om sökningen i CIR i enlighet med punkt 2 i den artikeln visat att det finns uppgifter om den berörda personen lagrade i Eurodac, kan Europol få åtkomst till Eurodac för sökning på de villkor som anges i den här artikeln.

3. En framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål ska genomföras med hjälp av biometrisk eller alfanumerisk uppgifter.

4. Behandling av information som Europol erhållit genom jämförelse med Eurodacuppgifter förutsätter tillstånd från ursprungsmedlemsstaten. Europol ska inhämta detta tillstånd från den nationella Europol-enheten i den medlemsstaten.

Artikel 35

Kommunikation mellan utsedda myndigheter, kontrollmyndigheter, nationella åtkomstpunkter och Europol's åtkomstpunkt

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 39 ska all kommunikation mellan utsedda myndigheter, kontrollmyndigheter, nationella åtkomstpunkter och Europol's åtkomstpunkt vara säkrad och ske elektroniskt.

2. För brottsbekämpande ändamål ska sökningar med biometrisk eller alfanumerisk uppgifter behandlas digitalt av medlemsstaterna och Europol och överförs i det dataformat som fastställs i det dokument för gränssnittskontroll man enats om, så att jämförelsen kan göras med andra uppgifter som lagras i Eurodac.

KAPITEL XII

Uppgiftsbehandling, dataskydd samt skadeståndsskyldighet

Artikel 36

Ansvar i frågor som rör uppgiftsbehandling

1. Ursprungsmedlemsstaten ska ansvara för att säkerställa att
 - a) biometriska uppgifter och de övriga uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 tas på ett lagligt sätt och överförs till Eurodac på ett lagligt sätt,
 - b) uppgifterna är korrekta och aktuella när de överförs till Eurodac,
 - c) uppgifterna i Eurodac registreras, lagras, rättas och raderas på ett lagligt sätt, utan att det påverkar det ansvar som åvilar eu-Lisa,
 - d) de resultat från jämförelser av biometriska uppgifter som överförs från Eurodac behandlas på ett lagligt sätt.
2. Ursprungsmedlemsstaten ska säkerställa säkerheten för de uppgifter som avses i punkt 1 i den här artikeln före och under överföringen till Eurodac, i enlighet med artikel 48, och säkerheten för de uppgifter som den erhåller från Eurodac.
3. Ursprungsmedlemsstaten ska ansvara för den slutliga identifieringen av uppgifterna i enlighet med artikel 38.4.
4. eu-Lisa ska säkerställa att Eurodac drivs, även för teständamål, i enlighet med denna förordning och relevanta unionsdataskyddsregler. Framför allt ska eu-Lisa
 - a) anta åtgärder som säkerställer att alla personer, inklusive uppdragstagare, som arbetar med Eurodac behandlar de uppgifter som registrerats där, endast på ett sätt som är förenligt med Eurodacs syfte enligt artikel 1,
 - b) vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa Eurodacs säkerhet i enlighet med artikel 48,
 - c) säkerställa att endast de personer som är bemyndigade att arbeta med Eurodac har åtkomst till det, utan att detta påverkar Europeiska datatillsynsmannens befogenheter.

eu-Lisa ska underrätta Europaparlamentet, rådet och Europeiska datatillsynsmannen om de åtgärder som den vidtar i enlighet med första stycket i denna punkt.

Artikel 37

Överföring

1. Biometriska uppgifter och övriga personuppgifter ska behandlas digitalt och överföras i det dataformat som fastställs i det dokument för gränssnittskontroll man enats om. I den utsträckning det är nödvändigt för att Eurodac ska fungera effektivt ska eu-Lisa fastställa de tekniska kraven avseende det dataformat som ska användas för medlemsstaternas överföring av data till Eurodac och omvänt. eu-Lisa ska säkerställa att de biometriska uppgifter som medlemsstaterna överför kan jämföras i det datoriserade systemet för igenkänning av fingeravtryck och ansiktsbild.
2. Medlemsstaterna ska överföra de uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 till Eurodac elektroniskt. De uppgifter som avses i artiklarna 17.1, 17.2, 19.1, 21.1, 22.2, 22.3, 23.2, 23.3, 24.2, 24.3 och 26.2 ska automatiskt registreras i Eurodac. I den utsträckning det är nödvändigt för att Eurodac ska fungera effektivt ska eu-Lisa fastställa de tekniska kraven för vederbörlig elektronisk överföring av uppgifterna från medlemsstaterna till Eurodac och omvänt.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att det referensnummer som avses i artiklarna 17.1 k, 19.1 k, 21.1 k, 22.2 k, 23.2 k, 24.2 k, 26.2 k och 32.1 gör det möjligt att entydigt knyta uppgifter till en bestämd person och till den medlemsstat som

överför uppgifterna och också gör det möjligt att ange huruvida dessa uppgifter gäller en person som avses i artikel 15.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1.

4. Det referensnummer som avses i punkt 3 i den här artikeln ska inledas med den bokstavsbezeichnung som identifierar den medlemsstat som överfört uppgifterna. Bokstavsbezeichnung ska följas av identifieringen av kategori av person eller framställan. Härvid ska uppgifter om personer som avses i artikel 15.1 betecknas med "1", personer som avses i artikel 22.1 med "2", uppgifter om personer som avses i artikel 23.1 med "3", uppgifter om framställningar som avses i artikel 33 med "4", uppgifter om framställningar som avses i artikel 34 med "5", uppgifter om framställningar som avses i artikel 43 med "6", uppgifter om framställningar som avses i artikel 18 med "7", uppgifter om personer som avses i artikel 20 med "8", uppgifter om personer som avses i artikel 24.1 med "9" och uppgifter om personer som avses i artikel 26.1 med "0".

5. eu-Lisa ska fastställa de tekniska förfaranden som är nödvändiga för att säkerställa att medlemsstaterna erhåller entydiga uppgifter från Eurodac.

6. Eurodac ska så snart som möjligt bekräfta mottagandet av de uppgifter som överförs. För detta ändamål ska eu-Lisa fastställa de tekniska krav som är nödvändiga för att säkerställa att medlemsstaterna vid begäran erhåller mottagningsbevis.

Artikel 38

Genomförande av jämförelser och överföring av resultat

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att biometrisk uppgifter överförs av en kvalitet som är adekvat för jämförelse med hjälp av det datoriserade systemet för igenkänning av fingeravtryck och ansiktsbild. I den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa att resultat av jämförelser i Eurodac håller en mycket hög grad av exakthet, ska eu-Lisa fastställa vilken kvalitet på de biometrisk uppgifter som överförs som är adekvat. Kvaliteten på de biometrisk uppgifter som överförs ska så snart som möjligt kontrolleras i Eurodac. Om de biometrisk uppgifterna inte lämpar sig för jämförelser med hjälp av det datoriserade systemet för igenkänning av fingeravtryck och ansiktsbild ska Eurodac informera den berörda medlemsstaten. Den medlemsstaten ska därefter överföra biometrisk uppgifter av adekvat kvalitet med samma referensnummer som den föregående uppsättningen av biometrisk uppgifter.

2. Jämförelsen i Eurodac ska genomföras i den ordning som framställningarna kommer in. Varje framställan ska behandlas inom 24 timmar efter det att den har inkommit. En medlemsstat får av skäl kopplade till nationell rätt begära att en jämförelse som är särskilt brådskande görs inom en timme. Om sådana tidsfrister inte kan hållas, på grund av omständigheter som eu-Lisa inte är ansvarig för, ska Eurodac behandla framställan med prioritet så snart omständigheterna inte längre föreligger. I den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa att Eurodac fungerar effektivt ska eu-Lisa i sådana fall fastställa kriterier för att säkerställa att framställningarna behandlas med prioritet.

3. I den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa att Eurodac fungerar effektivt ska eu-Lisa fastställa operativa förfaranden för bearbetning av uppgifter som erhålls och för översändande av resultat av jämförelser.

4. Vid behov ska en expert på fingeravtryck i den mottagande medlemsstaten enligt definitionen i dess nationella bestämmelser som är utbildad specifikt för de typer av fingeravtrycksjämförelser som föreskrivs i denna förordning, omedelbart kontrollera resultatet av den jämförelse av uppgifter om fingeravtryck som utförts i enlighet med artikel 27.

Om en träff på fingeravtryck och ansiktsbild tas emot från Eurodac, efter en jämförelse av både uppgifter om fingeravtryck och ansiktsbild med uppgifter som registrerats i den datoriserade centrala databasen, får medlemsstaterna kontrollera resultatet av jämförelsen av uppgifterna om ansiktsbild.

För de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c och j i denna förordning ska slutlig identifiering göras av ursprungsmedlemsstaten i samarbete med de andra berörda medlemsstaterna.

5. Resultatet av jämförelsen av uppgifter om ansiktsbild som utförts i enlighet med artikel 27, om en träff erhålls enbart på grundval av en ansiktsbild, och artikel 28 ska omedelbart kontrolleras och verifieras i den mottagande medlemsstaten av en expert som är utbildad i enlighet med nationell praxis.

För de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c och j i denna förordning ska slutlig identifiering göras av ursprungsmedlemsstaten i samarbete med de andra berörda medlemsstaterna.

Andra uppgifter som erhållits från Eurodac och som har konstaterats vara otillförlitliga ska raderas så snart det har fastställts att uppgifterna inte är tillförlitliga.

6. Om den slutliga identifieringen enligt punkterna 4 och 5 visar att resultatet av jämförelsen från Eurodac inte motsvarar de biometrisk data som överlämnats för jämförelse, ska medlemsstaterna omedelbart radera resultatet av jämförelsen och underrätta eu-Lisa om detta så snart som möjligt, dock senast efter tre arbetsdagar efter erhållandet av resultatet, och informera den om ursprungsmedlemsstatens referensnummer och om referensnumret för den medlemsstat som erhållit resultatet.

Artikel 39

Kommunikation mellan medlemsstaterna och Eurodac

Vid överföring av uppgifter från medlemsstaterna till Eurodac och omvänt ska kommunikationsinfrastrukturen användas. I den utsträckning det är nödvändigt för att säkerställa att Eurodac fungerar effektivt ska eu-Lisa fastställa de tekniska förfaranden som är nödvändiga för användningen av kommunikationsinfrastrukturen.

Artikel 40

Åtkomst till och rättelse eller radering av uppgifter som registrerats i Eurodac

1. Ursprungsmedlemsstaten ska ha åtkomst till de uppgifter som den överfört och som registrerats i Eurodac i enlighet med denna förordning.

Medlemsstaterna får inte göra sökningar i uppgifter som överförts av en annan medlemsstat eller ta emot sådana uppgifter, med undantag av de uppgifter som härrör från den jämförelse som avses i artiklarna 27 och 28.

2. De myndigheter i medlemsstaterna som i enlighet med punkt 1 i den här artikeln ska ha åtkomst till de uppgifter som registrerats i Eurodac ska vara de som utses av respektive medlemsstat för de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c och j). När en myndighet utses ska det anges exakt vilken enhet som ska ansvara för de arbetsuppgifter som gäller tillämpningen av denna förordning. Varje medlemsstat ska utan dröjsmål förse kommissionen och eu-Lisa med en förteckning över dessa enheter och alla ändringar i denna. eu-Lisa ska offentliggöra den konsoliderade förteckningen i *Europeiska unionens officiella tidning*. Om den förteckningen ändras ska eu-Lisa en gång om året offentliggöra en uppdaterad konsoliderad förteckning på internet.

3. Endast ursprungsmedlemsstaten ska ha rätt att ändra de uppgifter som den överfört till Eurodac genom att rätta, komplettera eller radera dem, utan att detta påverkar sådan radering som ska utföras i enlighet med artikel 29.

4. Åtkomst för sökning i Eurodacuppgifter som lagras i CIR ska beviljas vederbörligen bemyndigad personal vid de nationella myndigheterna i varje medlemsstat och vederbörligen bemyndigad personal vid de unionsorgan som är behöriga för de syften som anges i artiklarna 20 och 21 i förordning (EU) 2019/818. Åtkomsten ska begränsas till den utsträckning som är nödvändig för att dessa nationella myndigheter och unionsorgan ska kunna utföra sina arbetsuppgifter och för att dessa ändamål ska kunna uppnås och ska stå i proportion till de eftersträfvade målen.

5. Om en medlemsstat eller eu-Lisa har information som tyder på att uppgifter som registrerats i Eurodac inte stämmer överens med de faktiska omständigheterna ska medlemsstaten eller eu-Lisa, utan att det hindrar anmälan av en personuppgiftsincident enligt artikel 33 i förordning (EU) 2016/679, snarast underrätta ursprungsmedlemsstaten om detta.

Om en medlemsstat har information som tyder på att uppgifter registrerats i Eurodac i strid med den här förordningen ska den så snart som möjligt underrätta eu-Lisa, kommissionen och ursprungsmedlemsstaten om detta. Ursprungsmedlemsstaten ska kontrollera uppgifterna i fråga och vid behov omgående ändra eller radera dessa.

6. eu-Lisa får inte till ett tredjelands myndigheter överföra eller ge åtkomst till uppgifter som registrerats i Eurodac. Detta förbud ska inte gälla överföringar till tredjeländer av sådana uppgifter som omfattas av förordning (EU) 2024/1351.

Artikel 41

Register

1. eu-Lisa ska föra register över all uppgiftsbehandling som sker inom Eurodac. Av registret ska framgå varför uppgifterna konsulterats, datum och tidpunkt för detta, vilka uppgifter som överförts, vilka uppgifter som använts för sökningar och namnet på den enhet som fört in eller använt uppgifter samt på de ansvariga personerna.

2. För de ändamål som anges i artikel 8 i den här förordningen ska eu-Lisa föra register över all uppgiftsbehandling som sker inom Eurodac. Registret över sådan behandling ska omfatta de uppgifter som avses i punkt 1 i den här artikeln och de träffar som uppkommit vid den automatiserade behandling som föreskrivs i artikel 20 i förordning (EU) 2018/1240.
3. För de ändamål som anges i artikel 10 i den här förordningen ska medlemsstaterna och eu-Lisa föra register över all uppgiftsbehandling som sker inom Eurodac och VIS i enlighet med den här artikeln och artikel 34 i förordning (EG) nr 767/2008.
4. Det register som avses i punkt 1 i denna artikel får användas endast för övervakning av dataskyddet med avseende på om uppgiftsbehandlingen är tillåten och för att säkerställa datasäkerheten i enlighet med artikel 46. Registret ska på lämpligt sätt skyddas mot obehörig åtkomst, och det ska raderas ett år efter det att lagringsperioden enligt artikel 29 har löpt ut, såvida inte registret behövs för ett redan inlett övervakningsförfarande.
5. För de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c, g, h och j ska varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå de mål som anges i punkterna 1–4 i den här artikeln inom ramen för sitt nationella system. Varje medlemsstat ska också föra register över de personer som är vederbörligen bemyndigade att föra in eller använda uppgifterna.

Artikel 42

Rätt till information

1. Ursprungsmedlemsstaten ska skriftligen och vid behov muntligen informera en person som omfattas av artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1 i denna förordning om följande på ett språk som han eller hon förstår eller rimligen kan förväntas förstå och i en koncis, transparent, begriplig och lättillgänglig form, med klara och tydliga formuleringar:
 - a) Den personuppgiftsansvariges, i den mening som avses i artikel 4.7 i förordning (EU) 2016/679, och dennes eventuella företrädares identiteter och kontaktuppgifter och dataskyddsombudets kontaktuppgifter.
 - b) Vilka uppgifter som ska behandlas i Eurodac och behandlingens rättsliga grund, inklusive en redogörelse för målen för förordning (EU) 2024/1351 i enlighet med artikel 19 i den förordningen och, i tillämpliga fall, målen för förordning (EU) 2024/1350 samt en förklaring i begriplig form om att medlemsstaterna och Europol kan få åtkomst till Eurodac för brottsbekämpande ändamål.
 - c) När det gäller en person som omfattas av artikel 15.1, 22.1, 23.1 eller 24.1, det faktum att ursprungsmedlemsstaten, om en säkerhetskontroll enligt artiklarna 17.2 i, 22.3 d, 23.3 e och 24.3 f visar att han eller hon kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten, är skyldig att registrera denna uppgift i Eurodac.
 - d) Mottagarna eller kategorierna av mottagare av uppgifterna, i förekommande fall.
 - e) När det gäller en person som omfattas av artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1, skyldigheten att lämna biometriska uppgifter och det relevanta förfarandet, inbegripet möjliga konsekvenser av att denna skyldighet inte fullgörs.
 - f) Den period under vilken uppgifterna kommer att lagras i enlighet med artikel 29.
 - g) Rätten att av den personuppgiftsansvarige begära att få åtkomst till uppgifter som rör dem och rätten att begära att oriktiga uppgifter om dem rätas, att ofullständiga personuppgifter kompletteras, att olagligen behandlade personuppgifter om dem raderas eller att behandlingen av dem begränsas samt rätten att få information om förfarandena för utövande av dessa rättigheter och kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvarige och till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 44.1.
 - h) Rätten att inge klagomål till tillsynsmyndigheten.
2. När det gäller en person som omfattas av artiklarna 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 och 26.1 ska den information som avses i punkt 1 i den här artikeln ges när hans eller hennes biometriska uppgifter tas.

Om en person som omfattas av artiklarna 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 och 26.1 är underårig, ska medlemsstaterna ge informationen på ett sätt som är anpassat till barnets ålder.

Förfarandet för insamling av biometriska uppgifter ska förklaras för underåriga med hjälp av broschyrer, infografik eller demonstrationer, eller med en kombination av några av de tre, beroende på vad som är lämpligt, som är särskilt utformade på ett sådant sätt att det säkerställs att underåriga förstår informationen.

3. En gemensam broschyr, som ska innehålla åtminstone de uppgifter som avses i punkt 1 i den här artikeln samt dem som avses i artikel 19.1 i förordning (EU) 2024/1351, ska utarbetas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 77.2 i den förordningen.

Broschyren ska vara tydlig och lättbegriplig och avfattad i en koncis, transparent, begriplig och lättillgänglig form, på ett språk som den berörda personen förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

Broschyren ska utarbetas på ett sådant sätt att medlemsstaterna kan komplettera den med ytterligare medlemsstatsspecifik information. Denna medlemsstatsspecifika information ska omfatta åtminstone information om de administrativa åtgärderna för att säkerställa efterlevnad av skyldigheten att lämna biometriska uppgifter, den registrerades rättigheter och möjligheten att få information och bistånd från nationella tillsynsmyndigheter samt kontaktoppgifter till den personuppgiftsansvarige, till dataskyddsombudet och till de nationella tillsynsmyndigheterna.

Artikel 43

Rätt till tillgång till samt rättelse, komplettering, radering och begränsning av behandlingen av personuppgifter

1. För de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c och j i den här förordningen ska den registrerades rätt till tillgång till och rättelse, komplettering, radering och begränsning av behandlingen av personuppgifter utövas i enlighet med kapitel III i förordning (EU) 2016/679 och tillämpas i enlighet med denna artikel.

2. Den registrerades rätt till tillgång i varje medlemsstat ska innebära rätten att få information om de personuppgifter om honom eller henne som registrerats i Eurodac, inklusive alla poster som indikerar att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten, och den medlemsstat som överfört uppgifterna till Eurodac på de villkor som anges i förordning (EU) 2016/679 och i nationell rätt som antagits i enlighet med den förordningen. Sådan åtkomst till personuppgifter får bara beviljas av en medlemsstat.

Om rätten till rättelse eller radering av personuppgifter utövas i en annan medlemsstat än i den eller de medlemsstater som överfört uppgifterna, ska myndigheterna i den medlemsstaten kontakta myndigheterna i den eller de medlemsstater som överfört uppgifterna så att dessa kan kontrollera att uppgifterna är korrekta och att överföringen till och registreringen i Eurodac är lagenlig.

3. När det gäller poster som indikerar att personen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten får medlemsstaterna begränsa den registrerades rättigheter enligt den här artikeln i enlighet med artikel 23 i förordning (EU) 2016/679.

4. Om det visar sig att uppgifter som registrerats i Eurodac inte stämmer överens med de faktiska omständigheterna eller att de har registrerats på ett olagligt sätt, ska den medlemsstat som överfört uppgifterna rätta eller radera dem i enlighet med artikel 40.3. Den medlemsstaten ska till den registrerade skriftligen bekräfta att den rättat, kompletterat, raderat eller begränsat behandlingen av personuppgifter om den registrerade.

5. Om den medlemsstat som överfört uppgiften inte godtar att de uppgifter som registrerats i Eurodac inte stämmer överens med de faktiska omständigheterna eller att de har registrerats på ett olagligt sätt, ska den skriftligen förklara för den registrerade varför den inte har för avsikt att rätta eller radera uppgifterna.

Den medlemsstaten ska även förse den registrerade med information om vilka åtgärder som kan vidtas om han eller hon inte godtar den förklaring som lämnas. Detta ska innebära information om hur talan väcks eller vid behov om hur ett klagomål anhängiggörs vid berörda myndigheter eller domstolar i den medlemsstaten samt om ekonomisk eller annan hjälp som finns att tillgå enligt de lagar, författningar och förfaranden som gäller i den medlemsstaten.

6. En begäran enligt punkterna 1 och 2 om tillgång till eller rättelse, komplettering, radering eller begränsning av behandlingen av personuppgifter ska innehålla alla uppgifter som behövs för att den registrerade ska kunna identifieras, inbegripet biometrisk data. Sådana uppgifter får bara användas för att de rättigheter som avses i punkterna 1 och 2 ska kunna utövas av den registrerade och ska sedan omedelbart raderas.

7. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska samarbeta aktivt för att genast säkerställa att rätten till åtkomst till och rättelse, komplettering, radering och begränsning av behandlingen av personuppgifter kan utövas av den registrerade.

8. Närhelst en person begär tillgång till uppgifter som rör honom eller henne ska den behöriga myndigheten upprätta och bevara en skriftlig handling där det anges att en sådan begäran gjorts och vilken åtgärd den lett till, och utan dröjsmål göra denna handling tillgänglig för de nationella tillsynsmyndigheterna.

9. Den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat som överfört uppgifterna och den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den registrerade vistas ska på begäran informera den registrerade om hans eller hennes rätt att av den personuppgiftsansvarige begära tillgång till eller rättelse, komplettering, radering eller begränsning av behandlingen av de personuppgifter som rör honom eller henne. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta i enlighet med kapitel VII i förordning (EU) 2016/679.

Artikel 44

De nationella tillsynsmyndigheternas övervakning

1. Varje medlemsstat ska säkerställa att dess tillsynsmyndighet eller tillsynsmyndigheter som avses i artikel 51.1 i förordning (EU) 2016/679 övervakar lagenligheten i den berörda medlemsstatens behandling av personuppgifter för de ändamål som fastställs i artikel 1.1 a, b, c och j i den här förordningen, inklusive överföringen av dem till Eurodac.

2. Varje medlemsstat ska säkerställa att dess tillsynsmyndighet har tillgång till rådgivning från personer som har tillräckliga kunskaper om biometrisk data.

Artikel 45

Europeiska datatillsynsmannens övervakning

1. Europeiska datatillsynsmannen ska säkerställa att all behandling av personuppgifter i samband med Eurodac, i synnerhet vid eu-Lisa, sker i enlighet med förordning (EU) 2018/1725 och den här förordningen.

2. Europeiska datatillsynsmannen ska säkerställa att en granskning av eu-Lisas behandling av personuppgifter genomförs minst vart tredje år i enlighet med internationella revisionsstandarder. En rapport från dessa granskningar ska översändas till Europaparlamentet, rådet, kommissionen, eu-Lisa och de nationella tillsynsmyndigheterna. eu-Lisa ska ges tillfälle att yttra sig innan rapporten antas.

Artikel 46

Samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter och Europeiska datatillsynsmannen

1. I enlighet med artikel 62 i förordning (EU) 2018/1725 ska de nationella tillsynsmyndigheterna och Europeiska datatillsynsmannen inom ramen för sina respektive behörigheter samarbeta aktivt inom sina ansvarsområden och säkerställa en samordnad tillsyn av Eurodac.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att en granskning av behandlingen av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål utförs varje år av ett oberoende organ, i enlighet med artikel 47.1, omfattande en analys av ett urval av de motiverade elektroniska framställningarna.

Granskningen ska bifogas de årsrapporter som medlemsstaterna ska lämna enligt artikel 57.8.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna och Europeiska datatillsynsmannen ska inom ramen för sina respektive befogenheter utbyta relevant information, bistå varandra vid granskningar och inspektioner, utreda svårigheter vid tolkning eller tillämpning av denna förordning, undersöka problem i samband med utövandet av oberoende tillsyn eller den

registrerades rättigheter, utarbeta harmoniserade förslag till gemensamma lösningar på eventuella problem samt vid behov öka medvetenheten om rätten till dataskydd.

4. För de ändamål som anges i punkt 3 ska de nationella tillsynsmyndigheterna och Europeiska datatillsynsmannen sammanträda minst två gånger om året inom ramen för Europeiska dataskyddsstyrelsen. Europeiska dataskyddsstyrelsen ska stå för kostnaderna och servicen i samband med dessa möten. En arbetsordning för mötena ska antas vid det första mötet. Ytterligare arbetsmetoder ska utvecklas gemensamt efter behov. Europeiska dataskyddsstyrelsen ska vartannat år översända en gemensam verksamhetsrapport till Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Denna rapport ska innehålla ett kapitel om varje medlemsstat, som utarbetats av den medlemsstatens nationella tillsynsmyndighet.

Artikel 47

Skydd av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål

1. Den eller de tillsynsmyndigheter i varje medlemsstat som avses i artikel 41.1 i direktiv (EU) 2016/680 ska övervaka lagenligheten i medlemsstaternas behandling av personuppgifter för brottsbekämpande ändamål, inklusive överföringar av dessa uppgifter till och från Eurodac.
2. Europol:s behandling av personuppgifter enligt denna förordning ska stå i överensstämmelse med förordning (EU) 2016/794 och ska övervakas av Europeiska datatillsynsmannen.
3. De personuppgifter som erhålls från Eurodac i enlighet med denna förordning för brottsbekämpande ändamål ska enbart behandlas för att förhindra, upptäcka eller utreda det specifika fall för vilket en medlemsstat eller Europol begärt uppgifterna.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 24 i direktiv (EU) 2016/680 ska Eurodac, de utsedda myndigheterna, kontrollmyndigheterna och Europol registrera sökningarna i syfte att göra det möjligt för de nationella tillsynsmyndigheterna och Europeiska datatillsynsmannen att övervaka att uppgiftsbehandlingen sker i enlighet med unionens regler för dataskydd, inbegripet för ändamålet att spara uppgifterna för att utarbeta de årliga rapporter som avses i artikel 57.8. Förutom för sådana ändamål ska personuppgifter och uppgiften om en sökning raderas i alla nationella register och i Europol:s register efter en månad, såvida inte uppgifterna behövs för den specifika pågående brottsutredning för vilken de begärdes av en medlemsstat eller av Europol.

Artikel 48

Datasäkerhet

1. Ursprungsmedlemsstaten ska säkerställa datasäkerheten före och under överföringen till Eurodac.
2. Varje medlemsstat ska med avseende på alla uppgifter som behandlas av dess behöriga myndigheter enligt denna förordning vidta de åtgärder som är nödvändiga, inbegripet anta en datasäkerhetsplan, för att
 - a) fysiskt skydda uppgifterna, inbegripet genom att utarbeta beredskapsplaner för att skydda kritisk infrastruktur,
 - b) hindra obehöriga från att få tillträde till databehandlingsutrustning och nationella anläggningar vid vilka medlemsstaten utför operationer i enlighet med Eurodacs syften (utrustning, åtkomstkontroll och kontroller vid ingången till anläggningen),
 - c) förhindra att datamedier läses, kopieras, ändras eller avlägsnas av obehöriga (kontroll av datamedier),
 - d) förhindra obehörigt införande av uppgifter och hindra obehöriga från att skaffa sig kännedom om, ändra eller radera lagrade personuppgifter (kontroll av lagrade personuppgifter),
 - e) hindra obehöriga från att använda automatiserade databehandlingssystem med hjälp av datakommunikationsutrustning (användarkontroll),
 - f) förhindra obehörig behandling av uppgifter i Eurodac och förhindra att uppgifter som behandlas i Eurodac obehörigt ändras eller raderas (kontroll av uppgiftsinmatningen),

- g) säkerställa att personer som är bemyndigade att ha åtkomst till Eurodac har åtkomst endast till de uppgifter som ingår i deras behörighet, med hjälp av individuella och unika användaridentiteter och skyddade åtkomstmetoder (åtkomstkontroll),
- h) säkerställa att alla myndigheter med rätt till åtkomst till Eurodac skapar profiler som beskriver uppgifter och ansvar för personer som är bemyndigade att få åtkomst till, lägga in, uppdatera, radera och söka uppgifter och på begäran utan dröjsmål ger de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 51 i förordning (EU) 2016/679 och i artikel 41 i direktiv (EU) 2016/680 tillgång till dessa profiler samt all annan relevant information som myndigheterna kan behöva för tillsynsändamål (personalprofiler),
- i) säkerställa möjligheten att kontrollera och fastställa till vilka organ personuppgifter får överföras med användning av datakommunikationsutrustning (kontroll av kommunikationen),
- j) säkerställa möjligheten att kontrollera och fastställa vilka uppgifter som behandlats i Eurodac, när detta har gjorts, av vem och i vilket syfte (kontroll av registrering),
- k) förhindra obehörig läsning, kopiering, ändring eller radering av personuppgifter i samband med såväl överföring av personuppgifter till eller från Eurodac som transport av datamedier, särskilt med hjälp av lämplig krypteringsteknik (kontroll av transport),
- l) säkerställa att de system som installerats kan återställas vid störningar (återställande),
- m) säkerställa att Eurodac utför sina funktioner, att funktionsfel rapporteras (tillförlitlighet) och att de lagrade personuppgifterna inte kan förvanskas genom funktionsfel i systemet (dataintegritet),
- n) övervaka att de säkerhetsåtgärder som avses i denna punkt är verkningsfulla och vidta nödvändiga organisatoriska åtgärder i fråga om inre övervakning för att säkerställa att denna förordning efterlevs (egenrevision) och för att alla relevanta händelser som inträffar under tillämpningen av de åtgärder som anges i leden b–k och som kan peka på förekomsten av ett säkerhetstillbud ska upptäckas automatiskt inom 24 timmar.
3. Medlemsstaterna och Europol ska informera eu-Lisa om säkerhetstillbud i samband med Eurodac som de har upptäckt i sina system utan att det påverkar anmälan av och underrättelse om personuppgiftsincident enligt artiklarna 33 och 34 i förordning (EU) 2016/679, artiklarna 30 och 31 i direktiv (EU) 2016/680 respektive artiklarna 34 och 35 i förordning (EU) 2016/794. eu-Lisa ska utan oskäligt dröjsmål och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 34 och 35 i förordning (EU) 2018/1725 informera medlemsstaterna, Europol och Europeiska datatillsynsmannen om eventuella säkerhetstillbud i samband med Eurodac som de har upptäckt i sina system. De berörda medlemsstaterna, eu-Lisa och Europol ska samarbeta under ett säkerhetstillbud.
4. eu-Lisa ska med avseende på driften av Eurodac vidta de åtgärder som är nödvändiga för att uppnå de mål som anges i punkt 2 i denna artikel, inklusive att anta en datasäkerhetsplan.
- Innan Eurodac tas i drift ska säkerhetsramen för Eurodacs verksamhetsmiljö och tekniska miljö uppdateras, i enlighet med artikel 33 i förordning (EU) 2018/1725.
5. Europeiska unionens asylbyrå ska vidta de åtgärder som krävs för att genomföra artikel 18.4, bland annat antagandet av en datasäkerhetsplan i enlighet med punkt 2 i denna artikel.

Artikel 49

Förbud mot överföring av uppgifter till tredjeländer, internationella organisationer eller privata enheter

1. Personuppgifter som en medlemsstat eller Europol erhållit från Eurodac i enlighet med denna förordning får inte överföras eller göras tillgängliga för tredjeländer eller internationella organisationer eller privata enheter som är etablerade i eller utanför unionen. Detta förbud ska också gälla om dessa uppgifter behandlas vidare i den mening som avses i artikel 4.2 i förordning (EU) 2016/679 och artikel 3.2 i direktiv (EU) 2016/680 på nationell nivå eller mellan medlemsstater.

2. Personuppgifter som har sitt upphov i en medlemsstat och som utbyts mellan medlemsstaterna efter en träff som erhållits för brottsbekämpande ändamål får inte överföras till tredjeländer om det finns en verklig risk för att den registrerade till följd av denna överföring kan komma att utsättas för tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller någon annan kränkning av sina grundläggande rättigheter.

3. Personuppgifter som har sitt upphov i en medlemsstat och som utbyts mellan en medlemsstat och Europol efter en träff som erhållits för brottsbekämpande ändamål får inte överföras till tredjeländer om det finns en verklig risk för att den registrerade till följd av denna överföring kan komma att utsättas för tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller någon annan kränkning av sina grundläggande rättigheter. Överföringar ska dessutom endast utföras om de är nödvändiga och proportionella i fall som omfattas av Europs mandat, i enlighet med kapitel V i förordning (EU) 2016/794 och med ursprungsmedlemsstatens samtycke.

4. När det gäller personer som avses i artikel 15.1, 18.1 och 18.2 eller 20.1 ska ingen information lämnas ut till tredjeland om att en ansökan om internationellt skydd har lämnats in eller att en person omfattas av ett inreseförfarande i en medlemsstat.

5. De förbud som anges i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska inte påverka medlemsstaternas rätt att överföra sådana uppgifter i enlighet med kapitel V i förordning (EU) 2016/679 eller i förekommande fall med de nationella regler som antagits enligt kapitel V i direktiv (EU) 2016/680 till tredjeländer på vilka förordning (EU) 2024/1351 är tillämplig.

Artikel 50

Överföring av uppgifter till tredjeländer vid återsändande

1. Genom undantag från artikel 49 får personuppgifter om personer som avses i artiklarna 15.1, 18.2 a, 20.1, 22.2, 23.1, 24.1 och 26.1 och som medlemsstaten erhållit genom en träff efter sökning för de ändamål som anges i artikel 1.1 a, b, c eller j, överföras eller göras tillgängliga för tredjeland med ursprungsmedlemsstatens samtycke.

2. Överföring av uppgifter till tredjeland i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska utföras i enlighet med relevanta bestämmelser i unionsrätten, särskilt bestämmelserna om dataskydd, däribland kapitel V i förordning (EU) 2016/679, och i tillämpliga fall återtalandeavtal samt den nationella rätten i den medlemsstat som överför uppgifterna.

3. Överföring av uppgifter till tredjeland i enlighet med punkt 1 får endast ske om följande villkor är uppfyllda:

a) Uppgifterna överförs eller görs tillgängliga endast för att identifiera en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt och utfärda en identifierings- eller resehandling för hans eller hennes återvändande.

b) Den berörda tredjelandsmedborgaren har informerats om att hans eller hennes personuppgifter kan komma att delas med myndigheterna i ett tredjeland.

4. Genomförandet av förordning (EU) 2016/679, även när det gäller överföring av personuppgifter till tredjeländer i enlighet med denna artikel, och särskilt användningen av överföringar, samt huruvida dessa är proportionella och nödvändiga, på grundval av artikel 49.1 d i den förordningen ska övervakas av den oberoende tillsynsmyndighet som inrättats i enlighet med kapitel VI i förordning (EU) 2016/679.

5. Överföring av personuppgifter till tredjeländer i enlighet med denna artikel ska inte påverka rättigheterna för personer som avses i artiklarna 15.1, 18.2 a, 20.1, 22.2, 23.1, 24.1 och 26.1 i denna förordning, särskilt när det gäller principen om non-refoulement, eller förbudet att röja eller inhämta uppgifter i enlighet med artikel 7 i förordning (EU) 2024/1350.

6. Tredjeland ska inte ha direkt åtkomst till Eurodac för att jämföra eller överföra biometrisk data uppgifter eller andra personuppgifter för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer och får inte beviljas åtkomst till Eurodac genom en medlemsstats nationella åtkomstpunkt.

Artikel 51

Logg och dokumentation

1. Medlemsstaterna och Europol ska säkerställa att all uppgiftsbehandling som förädlas av en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål loggas eller dokumenteras för kontroll av om den varit korrekt, för övervakning av lagenligheten i uppgiftsbehandlingen, för dataintegritet och datasäkerhet samt för egenrevision.
2. Loggen eller dokumentationen ska alltid utvisa följande:
 - a) Det exakta ändamålet med framställan om jämförelse, inklusive den berörda typen av terroristbrott eller annat grovt brott och, för Europolis del, det exakta ändamålet med framställan om jämförelse.
 - b) De rimliga skäl som anges i enlighet med artikel 33.1 a i denna förordning för att inte göra jämförelser med andra medlemsstater enligt beslut 2008/615/RIF.
 - c) Nummer i det nationella registret.
 - d) Datum och exakt klockslag för framställan om jämförelse från den nationella åtkomstpunkten till Eurodac.
 - e) Namn på den myndighet som begärt åtkomst för jämförelse, och ansvarig person som gjort framställan och behandlat uppgifterna.
 - f) När så är tillämpligt, användning av det förfarande för brådskande undantagsfall som avses i artikel 32.4 och det beslut som fattats med avseende på efterhandskontrollen.
 - g) Vilka uppgifter som använts för jämförelsen.
 - h) I enlighet med nationella regler eller förordning (EU) 2016/794, beteckningen för den tjänsteman som utförde sökningen och för den tjänsteman som beordrade sökningen eller överföringen.
 - i) När så är tillämpligt, en hänvisning till att den europeiska sökportalen använts för sökning i Eurodac enligt artikel 7.2 i förordning (EU) 2019/818.
3. Sådana loggar eller dokumentation får användas endast för att övervaka lagenligheten i uppgiftsbehandlingen och för att säkerställa dataintegritet och datasäkerhet. Loggar som innehåller personuppgifter får inte användas för den övervakning och utvärdering som avses i artikel 57.

De nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för att kontrollera om en framställan kan godtas och för att övervaka lagenligheten i uppgiftsbehandlingen och för att säkerställa dataintegritet och datasäkerhet ska ha åtkomst till dessa loggar på begäran, så att de kan fullgöra sina uppgifter.

Artikel 52

Skadeståndsansvar

1. Varje person eller medlemsstat som lidit materiell eller immateriell skada till följd av en olaglig behandling eller något annat handlande som är oförenligt med denna förordning har rätt till ersättning från den medlemsstat som är ansvarig för den uppkomna skadan, eller från eu-Lisa om byrån är ansvarig för den uppkomna skadan och i den mån den inte fullgjort de skyldigheter enligt denna förordning som specifikt riktar sig till den eller om den agerat utanför eller i strid med den medlemsstatens lagliga anvisningar. Den ansvariga medlemsstaten eller eu-Lisa ska helt eller delvis befrias från detta ansvar om den bevisar att den inte på något sätt är ansvarig för den händelse som vållade skadan.
2. Om en medlemsstats underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning orsakar skada på Eurodac ska den medlemsstaten hållas ansvarig för denna skada, såvida inte och i den mån som eu-Lisa eller en annan medlemsstat underlåtit att vidta rimliga åtgärder för att förhindra skadan eller för att begränsa dess verkningar.

3. Skadeståndsanspråk mot en medlemsstat för sådana skador som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska regleras genom den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som är svarande i enlighet med artiklarna 79 och 80 i förordning (EU) 2016/679 och artiklarna 54 och 55 i direktiv (EU) 2016/680. Skadeståndsanspråk mot eu-Lisa för sådan skada som avses i punkterna 1 och 2 i den här artikeln ska omfattas av de villkor som fastställs i fördragen.

KAPITEL XIII

Ändringar av förordningarna (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818

Artikel 53

Ändringar av förordning (EU) 2018/1240

1. I artikel 11 ska följande punkt införas:

"6a. För att utföra de kontroller som avses i artikel 20.2 k ska de automatiserade kontrollerna enligt punkt 1 i den här artikeln göra det möjligt för Etias centrala system att göra sökningar i Eurodac, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 (*), med följande uppgifter som tillhandahållits av sökande enligt artikel 17.2 a–d i den här förordningen:

- a) Efternamn (familjenamn), förnamn, efternamn vid födseln, födelsedatum, födelseort, kön, nuvarande medborgarskap.
- b) Eventuella andra namn (alias, artistnamn eller pseudonymer, smeknamn).
- c) Eventuella andra medborgarskap.
- d) Resehandlingens typ, nummer och utfärdandeland.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, EL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>)."

2. I artikel 25a.1 ska följande led införas:

"(f) de uppgifter som avses i artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 och 26 i förordning (EU) 2024/1358."

3. Artikel 88.6 ska ersättas med följande:

"6. Etias ska tas i drift oavsett om interoperabiliteten med Eurodac och Ecris-TCN har upprättats."

Artikel 54

Ändringar av förordning (EU) 2019/818

Förordning (EU) 2019/818 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 4.20 ska ersättas med följande:

"20. *utsedda myndigheter*: medlemsstaternas utsedda myndigheter i den mening som avses i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 (*), i artikel 3.1.26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 (**), i artikel 4.3a i förordning (EG) nr 767/2008 och i artikel 3.1.21 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 (***)

- (*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av *Eurodac* för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (EUT L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).
- (**) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011 (EUT L 327, 9.12.2017, s. 20).
- (***) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226 (EUT L 236, 19.9.2018, s. 1).

2. I artikel 10.1 ska de inledande orden ersättas med följande:

"Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 51 i förordning (EU) 2024/1358, artiklarna 12 och 18 i förordning (EU) 2018/1862, artikel 31 i förordning (EU) 2019/816 och artikel 40 i förordning (EU) 2016/794, ska eu-Lisa föra logg över all uppgiftsbehandling i ESP. Dessa loggar ska särskilt omfatta följande:"

3. Artikel 13.1 första stycket ska ändras på följande sätt:

- a) Led b ska ersättas med följande:

"b) de uppgifter som avses i artikel 5.1 b och 5.3 i förordning (EU) 2019/816,"

- b) Följande led ska läggas till:

"c) de uppgifter som avses i artiklarna 17.1 a och b, 19.1 a och b, 21.1 a och b, 22.2 a och b, 23.2 a och b, 24.2 a och b samt 26.2 a och b i förordning (EU) 2024/1358."

4. Artikel 14 ska ersättas med följande:

"Artikel 14

Sökning på biometriska uppgifter med den gemensamma biometriska matchningstjänsten

För att söka på de biometriska uppgifter som lagras i CIR och SIS ska CIR och SIS använda de biometriska mallar som lagrats i den gemensamma biometriska matchningstjänsten. Sökningar med biometriska uppgifter ska göras i enlighet med de syften som anges i denna förordning och i förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2018/1862, (EU) 2019/816 och (EU) 2024/1358."

5. I artikel 16.1 ska den första meningen ersättas med följande:

"Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 51 i förordning (EU) 2024/1358, artiklarna 12 och 18 i förordning (EU) 2018/1862 och artikel 31 i förordning (EU) 2019/816, ska eu-Lisa föra logg över all uppgiftsbehandling i den gemensamma biometriska matchningstjänsten."

6. Artikel 18.1 ska ersättas med följande:

"1. CIR ska lagra följande uppgifter, logiskt åtskilda enligt det informationssystem från vilket uppgifterna härrör:

- a) De uppgifter som avses i artiklarna 17.1 a–f, h och i, 19.1 a–f, h och i, 21.1 a–f, h och i, 22.2 a–f, h och i, 23.2 a–f, h och i, 24.2 a–f och h, 24.3 a och artikel 26.2 a–f, h och i, i förordning (EU) 2024/1358.
- b) De uppgifter som avses i artikel 5.1 b och 5.3 i förordning (EU) 2019/816 samt följande uppgifter som förtecknas i artikel 5.1 a i den förordningen: efternamn (familjenamn), förnamn, födelsedatum, födelseort (ort och land), medborgarskap, kön, tidigare namn, i förekommande fall, pseudonymer eller alias samt, i förekommande fall, information om resehandlingar."

7. Artikel 23.1 ska ersättas med följande:

"1. De uppgifter som avses i artikel 18.1, 18.2 och 18.4 ska automatiskt raderas från CIR i enlighet med bestämmelserna om lagring av uppgifter i förordning (EU) 2024/1358 och förordning (EU) 2019/816."

8. Artikel 24.1 ska ersättas med följande:

"1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 51 i förordning (EU) 2024/1358 och artikel 29 i förordning (EU) 2019/816, ska eu-Lisa föra logg över all uppgiftsbehandling i CIR i enlighet med punkterna 2, 3 och 4 i den här artikeln."

9. I artikel 26.1 ska följande led läggas till:

- "c) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel II i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac,
- d) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel III i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs,
- e) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel IV i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac,
- f) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel V i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac,
- g) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel VI i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac,
- h) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel VIII i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac."

10. Artikel 27 ska ändras på följande sätt:

a) I punkt 1 ska följande led läggas till:

"aa) Ett dataset överförs till Eurodac i enlighet med artikel 17, 19, 21, 22, 23, 24 eller 26 i förordning (EU) 2024/1358."

b) I punkt 3 ska följande led läggas till:

"c) Efternamn, förnamn, namn vid födseln, tidigare använda namn och alias, födelsedatum, födelseort, medborgarskap och kön, enligt artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 och 26 i förordning (EU) 2024/1358."

11. I artikel 29.1 ska följande led läggas till:

"c) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel II i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs."

- d) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel III i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs.
- e) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel IV i förordning (EU) 2024/1358 för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs.
- f) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel V i förordning (EU) 2024/1358 för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs.
- g) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel VI i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs.
- h) De myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel VIII i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs.”.

12. Artikel 39.2 ska ersättas med följande:

”2. eu-Lisa ska inrätta, genomföra och i sina tekniska anläggningar hysa CRRS som innehåller de uppgifter och den statistik som avses i artikel 12 i förordning (EU) 2024/1358, artikel 74 i förordning (EU) 2018/1862 och artikel 32 i förordning (EU) 2019/816, logiskt åtskilda per EU-informationssystem. Åtkomst till CRRS ska beviljas via kontrollerad, säkrad åtkomst och specifika användarprofiler enbart för rapportering och statistik, till de myndigheter som avses i artikel 12 i förordning (EU) 2024/1358, artikel 74 i förordning (EU) 2018/1862 och artikel 32 i förordning (EU) 2019/816.”.

13. I artikel 47.3 ska följande stycke läggas till:

”Personer vars uppgifter lagras i Eurodac ska informeras om att deras personuppgifter behandlas för de ändamål som anges i denna förordning i enlighet med punkt 1 när nya dataset överförs till Eurodac enligt artiklarna 15, 18, 20, 22, 23, 24 och 26 i förordning (EU) 2024/1358.”.

14. Artikel 50 ska ersättas med följande:

”Artikel 50

Överföring av personuppgifter till tredjeländer, internationella organisationer och privata parter

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 31 i förordning (EG) nr 767/2008, artiklarna 25 och 26 i förordning (EU) 2016/794, artikel 41 i förordning (EU) 2017/2226, artikel 65 i förordning (EU) 2018/1240, artiklarna 49 och 50 i förordning (EU) 2024/1358 och sökningar i Interpol:s databaser via ESP enligt artikel 9.5 i denna förordning som är förenliga med kapitel V i förordning (EU) 2018/1725 och kapitel V i förordning (EU) 2016/679, får personuppgifter som lagras, behandlas eller görs tillgängliga för interoperabilitetskomponenterna inte överföras till eller göras tillgängliga för tredjeländer, internationella organisationer eller privata parter.”.

KAPITEL XIV
Slutbestämmelser

Artikel 55
Kostnader

- 1. Kostnaderna i samband med Eurodacs och kommunikationsinfrastrukturens inrättande och drift ska bäras av unionens allmänna budget.
- 2. Kostnaderna vid de nationella åtkomstpunkterna och Europol:s åtkomstpunkt samt kostnaderna för deras anslutning till Eurodac ska bäras av respektive medlemsstat och Europol.

3. Varje medlemsstat och Europol ska på egen bekostnad inrätta och underhålla den tekniska infrastruktur som behövs för att genomföra denna förordning och vidare bära de kostnader som uppstår vid framställningar om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

Artikel 56

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.
3. Om kommittén inte avger något yttrande, ska kommissionen inte anta utkastet till genomförandeakt och artikel 5.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 182/2011 ska tillämpas.

Artikel 57

Rapporter, övervakning och utvärdering

1. eu-Lisa ska till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och Europeiska datatillsynsmannen överlämna en årsrapport om Eurodacs verksamhet, inbegripet dess tekniska funktionssätt och säkerhet. Årsrapporten ska omfatta information om Eurodacs ledning och resultat i förhållande till på förhand fastställda kvantitativa indikatorer för målen rörande produktion, kostnadseffektivitet och tjänsternas kvalitet.
2. eu-Lisa ska säkerställa att rutiner upprättas för att övervaka Eurodacs funktion i förhållande till de mål som avses i punkt 1.
3. eu-Lisa ska ha tillgång till den information om uppgiftstransaktionerna inom Eurodac som behövs för tekniskt underhåll, rapportering och statistik.
4. Senast 12 juni 2027 ska eu-Lisa genomföra en studie av den tekniska genomförbarheten av att programvara för ansiktsgenkänning läggs till i Eurodac för jämförelse av ansiktsbilder, även av underåriga. Studien ska utvärdera hur tillförlitliga och korrekta de resultat är som genereras av programvaran för ansiktsgenkänning för Eurodac, och utvärderingen ska innehålla eventuella nödvändiga rekommendationer innan tekniken för ansiktsgenkänning införs i Eurodac.
5. Senast den 12 juni 2029 och därefter vart fjärde år ska kommissionen göra en övergripande utvärdering av Eurodac och granska de uppnådda resultaten mot de uppställda målen och undersöka inverkan på de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till dataskydd och integritet, inbegripet frågan om huruvida åtkomsten för brottsbekämpande ändamål har lett till att personer som omfattas av denna förordning indirekt har diskriminerats, bedöma om systemet, inbegripet användningen av programvara för ansiktsgenkänning, fortfarande är berättigat, värdera eventuella följder för framtida verksamhet samt lämna nödvändiga rekommendationer. Utvärderingen ska även omfatta en bedömning av synergierna mellan denna förordning och förordning (EU) 2018/1862. Kommissionen ska översända utvärderingen till Europaparlamentet och rådet.
6. Medlemsstaterna ska förse eu-Lisa och kommissionen med den information som behövs för att utarbeta den årsrapport som avses i punkt 1.
7. eu-Lisa, medlemsstaterna och Europol ska förse kommissionen med den information som behövs för att utarbeta den övergripande utvärdering som avses i punkt 5. Denna information får inte äventyra arbetsmetoder eller innehålla uppgifter som röjer de utsedda myndigheternas källor, personal eller utredningar.
8. Varje medlemsstat och Europol ska med respekt för bestämmelserna i nationell rätt om offentliggörande av känsliga uppgifter varannat år utarbeta rapporter om hur effektiva jämförelserna av biometrisk data uppgifter med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål varit, med information och statistik om
 - a) det exakta syftet med jämförelserna, inklusive typ av terroristbrott eller annat grovt brott,
 - b) angivna grunder för välgrundade misstankar,

- c) angivna rimliga skäl för att inte göra jämförelser med andra medlemsstater enligt beslut 2008/615/RIF, i enlighet med artikel 33.1 a i denna förordning,
- d) antal tillfällen då framställningar om jämförelse gjorts,
- e) antal och typ av ärenden som lett till identifieringar, och
- f) behovet och utnyttjandet av möjligheten att åberopa brådskande undantagsfall, inklusive de fall där brådskande inte godtagits som skäl vid kontrollmyndighetens efterhandskontroll.

De rapporter från medlemsstaterna och Europol som avses i första stycket ska översändas till kommissionen senast den 30 juni påföljande år.

9. På grundval av de rapporter från medlemsstaterna och Europol som avses i punkt 8 och utöver den övergripande utvärdering som föreskrivs i punkt 5, ska kommissionen vartannat år sammanställa en rapport om åtkomst till Eurodac för brottsbekämpande ändamål och översända den till Europaparlamentet, rådet och Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 58

Bedömning

1. Senast den 12 juni 2028 ska kommissionen för att kunna ha det administrativa samarbete som avses i artikel 27 i direktiv 2001/55/EG bedöma funktionssättet och den operativa effektiviteten hos varje it-system som används för utbyte av uppgifter om personer som har beviljats tillfälligt skydd.
2. Kommissionen ska också bedöma de förväntade konsekvenserna av tillämpningen av artikel 26 i denna förordning i händelse av att direktiv 2001/55/EG aktiveras, med beaktande av
 - a) beskaffenheten hos de uppgifter som behandlas,
 - b) de förväntade konsekvenserna av att de utsedda myndigheter som avses i artiklarna 5.1 och 9.1 ges åtkomst till de uppgifter som förtecknas i artikel 26.2,
 - c) de skyddsåtgärder som föreskrivs i denna förordning.
3. Beroende på resultatet av de bedömningar som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska kommissionen vid behov lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring eller upphävande av artikel 26.

Artikel 59

Sanktioner

Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att all behandling av uppgifter som registrerats i Eurodac som strider mot Eurodacs syfte enligt artikel 1 leder till effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner, inklusive administrativa eller straffrättsliga sanktioner, eller båda, enligt nationell rätt.

Artikel 60

Territoriellt tillämpningsområde

Bestämmelserna i denna förordning ska inte tillämpas på något territorium på vilket förordning (EU) 2024/1351 inte är tillämplig med undantag för de bestämmelser som rör uppgifter som samlas in för att bidra till tillämpningen av förordning (EU) 2024/1350 på de villkor som anges i den här förordningen.

Artikel 61

Anmälan av utsedda myndigheter och kontrollmyndigheter

1. Senast den 12 september 2024 ska varje medlemsstat meddela kommissionen namnet på sina utsedda myndigheter, de operativa enheter som avses i artikel 5.3 och sin kontrollmyndighet och utan dröjsmål underrätta den om eventuella förändringar i detta avseende.
2. Senast den 12 september 2024 ska Europol meddela kommissionen namnet på sin utsedda myndighet och kontrollmyndighet och utan dröjsmål underrätta den om eventuella förändringar i detta avseende.
3. Kommissionen ska årligen offentliggöra den information som avses i punkterna 1 och 2 i *Europeiska unionens officiella tidning* och via en elektronisk publikation som ska vara tillgänglig på internet och som uppdateras utan dröjsmål.

Artikel 62

Upphävande

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 ⁽¹⁹⁾ upphör att gälla med verkan från och med den 12 juni 2026.

Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 63

Ikraftträdande och tillämplighet

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
 2. Denna förordning ska tillämpas från och med den 12 juni 2026.
- Artikel 26 ska emellertid tillämpas från och med den 12 juni 2029.
3. Denna förordning ska inte tillämpas på personer som åtnjuter tillfälligt skydd i enlighet med genomförandebeslut (EU) 2022/382 och eventuellt annat motsvarande nationellt skydd som beviljats i enlighet med det beslutet, eventuella framtida ändringar av genomförandebeslut (EU) 2022/382 och eventuella förlängningar av det tillfälliga skyddet.
 4. Medlemsstaterna och eu-Lisa ska enas om dokumentet för gränssnittskontroll senast den 12 december 2024.
 5. Jämförelser av ansiktsbilder med hjälp av den programvara för ansiktsgenkänning som avses i artiklarna 15 och 16 i denna förordning ska tillämpas från och med den dag då tekniken för ansiktsgenkänning har införts i Eurodac. Programvaran för ansiktsgenkänning ska införas i Eurodac inom ett år efter det att den studie om införandet av programvara för ansiktsgenkänning som avses i artikel 57.4 har slutförts. Fram till den dagen ska ansiktsbilder lagras i Eurodac som en del av den registrerades dataset och ska överföras till en medlemsstat efter en jämförelse av fingeravtryck när det förekommer ett resultat med en träff.
 6. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och eu-Lisa så snart de har vidtagit de tekniska arrangemangen för att överföra uppgifter till Eurodac, dock senast den 12 juni 2026.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av *Eurodac* för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (EUT L 180, 29.6.2013, s. 1).

SV

EUT L, 22.5.2024

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

BILAGA I

Tabell över motsvarigheter som avses i artikel 8

Uppgifter som lämnas enligt artikel 17.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 och som registreras och lagras i Etias centrala system	Motsvarande uppgifter i Eurodac enligt artiklarna 17, 19, 21, 22, 23, 24 och 26 i denna förordning mot vilka Etias-uppgifterna bör kontrolleras
Efternamn (familjenamn)	Efternamn
Efternamn vid födseln	Födelsenamn
Förnamn	Förnamn
Eventuella andra namn (alias, artistnamn eller pseudonymer, smeknamn)	Namn som använts tidigare och eventuella alias
Födelsedatum	Födelsedatum
Födelseort	Födelseort
Kön	Kön
Nuvarande medborgarskap	Medborgarskap
Eventuella andra medborgarskap	Medborgarskap
Resehandlingens typ	Resehandlingens typ
Resehandlingens nummer	Resehandlingens nummer
Resehandlingens utfärdandeland	Trebokstavskod för det utfärdande landet

BILAGA II

Jämförelsetabell

Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning
Artikel 1.1	Artikel 1.1 a och c
—	Artikel 1.1 b och d
Artikel 1.2	Artikel 1.1 e
—	Artikel 1.1 f – j
Artikel 1.3	Artikel 1.2
Artikel 2.1, inledningsfrasen	Artikel 2.1, inledningsfrasen
Artikel 2.1 a och b	Artikel 2.1 a och e
—	Artikel 2.1 b, c och d
—	Artikel 2.1 f och g
Artikel 2.1 c	Artikel 2.1 h
—	Artikel 2.1 i
Artikel 2.1 d	Artikel 2.1 j
Artikel 2.1 e	Artikel 2.1 k
—	Artikel 2.1 l
Artikel 2.1 f	—
Artikel 2.1 g	—
Artikel 2.1 h	Artikel 2.1 m
Artikel 2.1 i	Artikel 2.1 n
Artikel 2.1 j	Artikel 2.1 o
Artikel 2.1 k	Artikel 2.1 p
Artikel 2.1 l	Artikel 2.1 q
—	Artikel 2.1 r– z
Artikel 2.2, 2.3 och 2.4	Artikel 2.2, 2.3 och 2.4
Artikel 3.1, inledningen och led a och b	Artikel 3.1, inledningen och led a och b
—	Artikel 3.1 c och d
—	Artikel 3.2
—	Artikel 3.3
Artikel 3.2	Artikel 3.4
Artikel 3.3	Artikel 3.5
—	Artikel 3.6
Artikel 3.4	Artikel 3.7
Artikel 3.5	Artikel 13.6
Artikel 4.1	Artikel 4.1
Artikel 4.2	Artikel 4.3

Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning
Artikel 4.3	Artikel 4.4
—	Artikel 4.2
Artikel 4.4	Artikel 4.5
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6	Artikel 6
Artikel 7	Artikel 7
—	Artikel 8
—	Artikel 9
—	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 8.1, inledningen	Artikel 12.1, inledningen
—	Artikel 12.1 a – h
Artikel 8.1 a	Artikel 12.1 i
—	Artikel 12.1 j
Artikel 8.1 b	Artikel 12.1 k i
—	Artikel 12.1 l
Artikel 8.1 c	Artikel 12.1 m i
Artikel 8.1 d	Artikel 12.1 n i
—	Artikel 12.1 o och p
Artikel 8.1 e	Artikel 12.1 q
Artikel 8.1 f	Artikel 12.1 r
Artikel 8.1 g	Artikel 12.1 s
Artikel 8.1 h	Artikel 12.1 t
Artikel 8.1 i	—
—	Artikel 12.1 u
—	Artikel 12.1 v och w
Artikel 8.2	Artikel 12.2
—	Artikel 12.3 – 12.6
—	Artikel 13
—	Artikel 14
Artikel 9.1	Artikel 15.1
Artikel 9.2	Artikel 15.2
Artikel 9.3	—
Artikel 9.4	—
Artikel 9.5	—
—	Artikel 15.3
—	Artikel 16.1

SV

EUT L, 22.5.2024

Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning
Artikel 10, inledningen och leden a–d	Artikel 16.2, inledningen och leden a–d
Artikel 10 e	Artikel 16.3
—	Artikel 16.2 och 16.4
Artikel 11, inledningen	Artikel 17.1, inledningen och artikel 17.2, inledningen
Artikel 11 a	Artikel 17.1 a
Artikel 11 b	Artikel 17.1 g
Artikel 11 c	Artikel 17.1 h
Artikel 11 d	Artikel 17.1 k
Artikel 11 e	Artikel 17.1 l
Artikel 11 f	Artikel 17.1 m
Artikel 11 g	Artikel 17.1 n
—	Artikel 17.1 b – f, i och j
Artikel 11 h	Artikel 17.2 c och d
Artikel 11 i	Artikel 17.2 e
Artikel 11 j	Artikel 17.2 f
Artikel 11 k	Artikel 17.2 a
—	Artikel 17.2 b och g–l
—	Artikel 17.3 och 17.4
Artikel 12	—
Artikel 13	—
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
Artikel 14.1	Artikel 22.1
Artikel 14.2, inledningen	Artikel 22.2, inledningen
Artikel 14.2 a	Artikel 22.2 a
Artikel 14.2 b	Artikel 22.2 g
Artikel 14.2 c	Artikel 22.2 h
Artikel 14.2 d	Artikel 22.2 k
Artikel 14.2 e	Artikel 22.2 l
Artikel 14.2 f	Artikel 22.2 m
Artikel 14.2 g	Artikel 22.2 n
—	Artikel 22.2 b–f, i och j
—	Artikel 22.3
Artikel 14(3)	Artikel 22.4
Artikel 14(4)	Artikel 22.5
Artikel 14(5)	Artikel 22.6

EUT L, 22.5.2024		SV
Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning	
—	Artikel 22.7 – 22.10	
Artikel 15	—	
Artikel 16	—	
Artikel 17	—	
—	Artikel 23	
—	Artikel 24	
—	Artikel 25	
—	Artikel 26	
—	Artikel 27	
—	Artikel 28	
—	Artikel 29	
—	Artikel 30	
Artikel 18.1	Artikel 31.1	
Artikel 18.2	Artikel 31.2	
Artikel 18.3	Artikel 31.3	
—	Artikel 31.4, 31.5 och 31.6	
Artikel 19.1	Artikel 32.1	
Artikel 19.2	Artikel 32.2	
—	Artikel 32.3	
Artikel 19.3	Artikel 32.4	
Artikel 19.4	Artikel 32.5	
Artikel 20.1, inledningen	Artikel 33.1 första stycket, inledningen och led a, och andra stycket	
Artikel 20.1 a, b och c	Artikel 33.1 första stycket led a, b och c	
—	Artikel 33.2	
Artikel 20.2	Artikel 33.3	
Artikel 21.1, inledningen	Artikel 34.1, inledningen och led a	
Artikel 21.1 a, b och c	Artikel 34.1 b, c och d	
—	Artikel 34.2	
Artikel 21.2	Artikel 34.3	
Artikel 21.3	Artikel 34.4	
Artikel 22.1	Artikel 35.1	
Artikel 22.2	Artikel 35.2	
Artikel 23.1, inledningen	Artikel 36.1, inledningen	
Artikel 23.1 a och b	Artikel 36.1 a	
Artikel 23.1 c, d och e	Artikel 36.1 b,c och d	
Artikel 23.2	Artikel 36.2	
Artikel 23.3	Artikel 36.3	

SV

EUT L, 22.5.2024

Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning
Artikel 23.4 a, b och c	Artikel 36.4 a, b och c
Artikel 24	Artikel 37
Artikel 25.1 – 25.5	Artikel 38.1 – 38.4 och 38.6
—	Artikel 38.5
Artikel 26	Artikel 39
Artikel 27.1 – 27.5	Artikel 40.1, 40.2, 40.3, 40.5 och 40.6
—	Artikel 40.4
Artikel 28.1, 28.2 och 28.3	Artikel 41.1, 41.4 och 41.5
—	Artikel 41.2 och 41.3
Artikel 29.1,inledningen och led a – e-e	Artikel 42.1 a, b, d, e och g
—	Artikel 42.1 c, f och h
Artikel 29.2	Artikel 42.2
Artikel 29.3	Artikel 42.3
Artikel 29.4 – 29.15	—
—	Artikel 43.1
—	Artikel 43.2
—	Artikel 43.3
—	Artikel 43.4
—	Artikel 43.5
—	Artikel 43.6
—	Artikel 43.7
—	Artikel 43.8
Artikel 30	Artikel 44
Artikel 31	Artikel 45
Artikel 32	Artikel 46
Artikel 33.1	—
Artikel 33.2	Artikel 47.1
Artikel 33.3	Artikel 47.2
Artikel 33.4	Artikel 47.3
Artikel 33.5	Artikel 47.4
Artikel 34.1	Artikel 48.1
Artikel 34.2, inledningen och led a – k	Artikel 48.2, inledningen och led a – d, f – k och n
—	Artikel 48.2 e, l och m
Artikel 34.3	Artikel 48.3
Artikel 34.4	—
Artikel 48.4	Artikel 48.5
Artikel 35.1	Artikel 49.1

Förordning (EU) nr 603/2013	Denna förordning
Artikel 35.2	Artikel 49.2
—	Artikel 49.3
—	Artikel 49.4
Artikel 35.3	Artikel 49.5
—	Artikel 50
Artikel 36.1	Artikel 51.1
Artikel 36.2, inledningen och leden a – h	Artikel 51.2, inledningen och leden a – h
—	Artikel 51.2 i
Artikel 36.3	Artikel 51.3
Artikel 37	Artikel 52
Artikel 38	—
—	Artikel 53
—	Artikel 54
Artikel 39	Artikel 55
—	Artikel 56
Artikel 40.1	Artikel 57.1
Artikel 40.2	Artikel 57.2
Artikel 40.3	Artikel 57.3
—	Artikel 57.4
Artikel 40.4	Artikel 57.5
Artikel 40.5	Artikel 57.6
Artikel 40.6	Artikel 57.7
Artikel 40.7	Artikel 57.8
Artikel 40.8	Artikel 57.9
—	Artikel 58
Artikel 41	Artikel 59
Artikel 42	Artikel 60
Artikel 43	Artikel 61
Artikel 44	—
Artikel 45	Artikel 62
Artikel 46	Artikel 63
Bilaga I	—
Bilaga II	—
Bilaga III	—
—	Bilaga I
—	Bilaga II

2025/90925

25.11.2025

Rättelse till till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1358, 22 maj 2024)

1. Sidan 24, artikel 12.1 r

I stället för: "r) antalet dataset med markering och borttagen markering i enlighet med artikel 31.1, 31.2, 31.3 och 31.4,"

ska det stå: "r) antalet dataset med markering och borttagen markering i enlighet med artikel 31.1, 31.3 och 31.4."

2. Sidan 30, artikel 17.3

I stället för: "3. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 15 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "3. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 15 i denna förordning registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

3. Sidan 30, artikel 18.1, första meningen

I stället för: "Varje medlemsstat ska, så snart som möjligt efter den registrering som avses i artikel 9.3 i förordning (EU) 2024/1356, dock senast innan ett beslut om inresa har fattats enligt artikel 9.9 i den förordningen, ta och till Eurodac överföra de biometriska uppgifterna för varje person som är sex år eller äldre och som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl."

ska det stå: "Varje medlemsstat ska, så snart som möjligt efter den registrering som avses i artikel 9.3 i förordning (EU) 2024/1350, dock senast innan ett beslut om inresa har fattats enligt artikel 9.9 i den förordningen, ta och till Eurodac överföra de biometriska uppgifterna för varje person som är sex år eller äldre och som registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt unionsramen för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl."

4. Sidan 31, artikel 19.2

I stället för: "2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 18.2 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 18.2 i denna förordning registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

5. Sidan 33, artikel 21.2

I stället för: "2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt artikel 20.1 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "2. Om alla de uppgifter som avses i punkt 1 a–f och h i den här artikeln rörande en person som enligt artikel 20.1 registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

6. Sidan 34, artikel 22.10

I stället för: "10. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "10. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

7. Sidan 36, artikel 23.8

I stället för: "8. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "8. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

8. Sidan 37, artikel 24.3 c

I stället för: "c) I enlighet med punkt 8 i den här artikeln, det datum då den berörda personen lämnade eller avlägsnades från medlemsstaternas territorium."

ska det stå: "c) I enlighet med punkt 7 i den här artikeln, det datum då den berörda personen lämnade eller avlägsnades från medlemsstaternas territorium."

9. Sidan 38, artikel 24.11

I stället för: "11. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."

ska det stå: "11. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."

10. Sidan 38, artikel 25.2, andra meningen

I stället för: "Datasetet ska lagras i enlighet med artikel 29.1 för överföring enligt artiklarna 27 och 28."

ska det stå: "Datasetet ska lagras i enlighet med artikel 29.1 eller 29.7 för överföring enligt artiklarna 27 och 28."

11. Sidan 39, artikel 26.5

I stället för: "5. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometrisk data också tas och överföras för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål, när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303."

- ska det stå:* "5. Om den berörda medlemsstaten så begär, får biometriska uppgifter, alfanumeriska uppgifter och i förekommande fall en skannad färgkopia av en identitets- eller resehandling också tas och överförs för den medlemsstatens räkning av medlemmar i de europeiska gräns- och kustbevakningsenheterna eller experter i asylstödgrupperna som fått särskild utbildning för detta ändamål, när de utövar befogenheter och utför arbetsuppgifter i enlighet med förordningarna (EU) 2019/1896 och (EU) 2021/2303."
12. Sidan 39, artikel 26.7
- I stället för:* "7. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 aa i förordning (EU) 2019/818."
- ska det stå:* "7. Om alla de uppgifter som avses i punkt 2 a–f och h i den här artikeln rörande en person enligt punkt 1 i den här artikeln registreras i Eurodac ska de anses vara ett dataset som överförs till Eurodac vid tillämpning av artikel 27.1 c i förordning (EU) 2019/818."
13. Sidan 40, artikel 27.3
- I stället för:* "3. På begäran av en medlemsstat ska Eurodac säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1 förutom de biometriska uppgifterna från andra medlemsstater även omfattar biometriska uppgifter som tidigare överförts av den medlemsstaten."
- ska det stå:* "3. Eurodac ska säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1, förutom de biometriska uppgifterna från en medlemsstat som avses i den punkten, även omfattar biometriska uppgifter som tidigare överförts av den medlemsstaten."
14. Sidan 40, 28.2 andra stycket
- I stället för:* "På begäran av en medlemsstat ska Eurodac säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1 förutom uppgifterna om ansiktsbild från andra medlemsstater även omfattar de uppgifter om ansiktsbild som tidigare överförts av den medlemsstaten."
- ska det stå:* "Eurodac ska säkerställa att den jämförelse som avses i punkt 1, förutom uppgifterna om ansiktsbild från en medlemsstat som avses i den punkten, även omfattar de uppgifter om ansiktsbild som tidigare överförts av den medlemsstaten."
15. Sidan 42, artikel 31.4, andra meningen
- I stället för:* "Markeringen ska lagras i Eurodac i enlighet med artikel 29.6, 29.7, 29.8 och 29.9 för överföring enligt artiklarna 27 och 28."
- ska det stå:* "Markeringen ska lagras i Eurodac i enlighet med artikel 29.6, 29.7 och 29.8 för överföring enligt artiklarna 27 och 28."
16. Sidan 57, artikel 54.9 d
- I stället för:* "d) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel III i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac för träffar som uppstår när sådana uppgifter överförs."
- ska det stå:* "d) de myndigheter som är behöriga att samla in de uppgifter som anges i kapitel III i förordning (EU) 2024/1358 när uppgifter överförs till Eurodac,".
17. Sidan 61, artikel 63.5, första meningen
- I stället för:* "Jämförelser av ansiktsbilder med hjälp av den programvara för ansiktsgenkänning som avses i artiklarna 15 och 16 i denna förordning ska tillämpas från och med den dag då tekniken för ansiktsgenkänning har införts i Eurodac."
- ska det stå:* "Jämförelser av ansiktsbilder med hjälp av den programvara för ansiktsgenkänning som avses i artiklarna 27 och 28 i denna förordning ska tillämpas från och med den dag då tekniken för ansiktsgenkänning har införts i Eurodac."

2024/1346

22.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1346

av den 14 maj 2024

om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd

(omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 78.2 f

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Ett antal ändringar bör göras av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU ⁽⁴⁾. Av tydlighetsskäl bör det direktivet omarbetas.
- (2) En gemensam asylpolitik som bygger på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951, kompletterad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (*Genèvekonventionen*), är en del av Europeiska unionens målsättning att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för tredjelandsmedborgare och statslösa personer som söker skydd inom unionen och bekräftar därmed principen om *non-refoulement*. En sådan politik bör bygga på principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning.
- (3) Genom det gemensamma europeiska asylsystemet inrättas ett system för att fastställa vilken medlemsstat som ska ansvara för att pröva en ansökan om internationellt skydd, gemensamma normer för asylförfaranden, mottagningsvillkor och mottagningsförfaranden samt vilka rättigheter som tillkommer personer som åtnjuter internationellt skydd. Trots de framsteg som har gjorts i utvecklingen av det gemensamma europeiska asylsystemet finns det fortfarande betydande skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller de förfaranden som används, mottagningsvillkoren för sökande, andelen godkända ansökningar och vilken form av skydd som ges personer som åtnjuter internationellt skydd. Dessa skillnader är viktiga drivkrafter bakom sekundära förflyttningar och undergräver målet att alla sökande ska behandlas lika, oavsett var i unionen de ansöker om internationellt skydd.
- (4) I sitt meddelande av den 6 april 2016 *För en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa* betonade kommissionen behovet av att ytterligare stärka och harmonisera det gemensamma europeiska asylsystemet. Den fastställde också prioriterade områden inom vilka det gemensamma europeiska asylsystemet bör förbättras strukturellt, nämligen inrättandet av ett hållbart och rättvist system för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, en förstärkning av Eurodacsystemet, åstadkommandet av mer konsekvens i unionens asylsystem, förebyggandet av sekundär förflyttning inom unionen och ett utvidgat uppdrag för Europeiska unionens asylbyrå som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 ⁽⁵⁾ (*asylbyrån*). Meddelandet är ett svar på uppmaningar från Europeiska rådet den 18–19 februari 2016 och den 17–18 mars 2016 om att göra framsteg i riktning mot en reformering av unionens befintliga regelverk så att en human, rättvis och effektiv asylpolitik kan säkerställas. I meddelandet föreslås också en väg framåt i linje med

⁽¹⁾ EUT C 75, 10.3.2017, s. 97.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 67.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 maj 2024.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L 180, 29.6.2013, s. 96).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 (EUT L 468, 30.12.2021, s. 1).

det helhetsgrepp på migration som Europaparlamentet lade fram i sin resolution av den 12 april 2016 om situationen i Medelhavet och behovet av ett helhetsgrepp på migration i EU.

- (5) Mottagningsvillkoren fortsätter att variera avsevärt mellan medlemsstaterna, särskilt med avseende på den mottagningsstandard som tillhandahålls sökande. Mer harmoniserade mottagningsvillkor som fastställs på lämplig nivå i alla medlemsstater kommer att bidra till en mer likvärdig behandling och en mer rättvis fördelning av sökande i unionen.
- (6) De medel som avdelas för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 ^(*), samt för asylbyrån bör användas som adekvat stöd för medlemsstaterna när de genomför de mottagningsvillkor som fastställs i detta direktiv, inbegripet för medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionellt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska läge eller demografiska situation.
- (7) För att säkerställa att sökande behandlas lika i hela unionen bör detta direktiv vara tillämpligt under alla stadier och på alla typer av förfaranden för internationellt skydd, på alla platser och anläggningar där sökande inkvarteras och så länge som de får uppehålla sig på medlemsstaternas territorium i egenskap av sökande. Det är nödvändigt att klargöra att materiella mottagningsvillkor bör finnas tillgängliga för sökande från det att de uttrycker sin vilja att ansöka om internationellt skydd till tjänstemän vid de behöriga myndigheterna i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 ^(*).
- (8) En dagersättning bör tillhandahållas sökande som en del av de materiella mottagningsvillkoren, så att sökandena kan åtnjuta ett minimum av självständighet i sina dagliga liv. Det bör vara möjligt att tillhandahålla dagersättningen som ett penningbelopp, i form av kuponger, in natura, t.ex. i form av produkter, eller som en kombination av dessa, förutsatt att sådan ersättning inbegriper ett penningbelopp.
- (9) Om en sökande befinner sig i en annan medlemsstat än den där han eller hon är skyldig att uppehålla sig i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 ^(*), bör sökanden inte vara berättigad till materiella mottagningsvillkor, tillträde till arbetsmarknaden, språkkurser eller yrkesutbildning i enlighet med detta direktiv, från den tidpunkt då sökanden underrättas om ett beslut att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten. Såvida inte ett separat beslut med denna innebörd har utfärdats bör det i överföringsbeslutet framgå att de relevanta mottagningsvillkoren har dragits in. Medlemsstaterna bör dock under alla omständigheter säkerställa tillträde för sökande till hälso- och sjukvård och en levnadsstandard som överensstämmer med unionsrätten, inbegripet Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*), och andra internationella skyldigheter.
- (10) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina förpliktelser enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i.
- (11) Det bör fastställas standardvillkor för mottagande av sökande som är tillräckliga för att ge dem en tillräcklig levnadsstandard och jämförbara levnadsvillkor i alla medlemsstater. En harmonisering av mottagningsvillkoren för sökande bör bidra till att begränsa sökandes sekundära förflyttningar på grund av att mottagningsvillkoren skiljer sig åt.
- (12) För att säkerställa att sökande är införstådda med sina rättigheter och skyldigheter bör medlemsstaterna ge dem information skriftligen, eller, när så är lämpligt, muntligen, eller, när så är lämpligt i visuell form, om mottagningsvillkoren enligt detta direktiv. Sådan information bör ges så snart som möjligt och i god tid, och bör omfatta de mottagningsvillkor som sökande, inbegripet sökande med särskilda mottagandebehov, har rätt till, rättigheter och skyldigheter i fråga om anställning, under vilka förhållanden som beviljandet av materiella mottagningsvillkor kan komma att inskränkas till ett geografiskt område eller begränsas till en specifik plats samt följderna av att inte rätta sig efter sådana inskränkningar eller begränsningar och av att avvika, liksom situationer där det är möjligt att besluta om förvar, möjligheter till överklagande och prövning och möjligheter till tillhandahållande

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (EUT L 251, 15.7.2021, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (EUT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (EUT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

av rättsligt bistånd och biträde. Medlemsstaterna bör i synnerhet informera sökande om de mottagningsvillkor som de inte har rätt till i en annan medlemsstat än den där de är skyldiga att befinna sig. En medlemsstat bör inte längre vara skyldig att tillhandahålla den informationen om den inte längre är nödvändig för att i praktiken göra det möjligt för sökanden att åtnjuta de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som anges i detta direktiv, eller om sökanden inte är tillgänglig för de behöriga myndigheterna eller har avvikit från den medlemsstatens territorium. Asylbyrån bör utarbeta en mall med standardinformation om mottagningsvillkor som medlemsstaterna ska tillhandahålla sökande så snart som möjligt, dock senast tre dagar efter det att ansökan gjordes eller inom tidsfristen för dess registrering.

- (13) Harmoniserade unionsregler om handlingar som ska utfärdas till sökande bör bidra till att göra det svårare för sökande att på ett otillåtet sätt förflytta sig inom unionen. Medlemsstaterna bör få förse sökande med en resehandling endast om det uppkommer vederbörligen motiverade allvarliga humanitära skäl eller andra tvingande skäl. Resehandlingens giltighet bör vara begränsad till det ändamål och den varaktighet som är nödvändig med hänsyn till skälet till att de utfärdas. Allvarliga humanitära skäl skulle kunna anses uppstå till exempel om en sökande behöver resa till en annan medlemsstat för nödvändig medicinsk behandling som inte är tillgänglig i den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig, för att besöka släktingar i vissa fall, exempelvis när nära släktingar är svårt sjuka eller för att närvara vid nära släktingars begravningar. Andra tvingande skäl skulle kunna vara situationer där sökande exempelvis närvarar vid nära släktingars bröllop eller reser för att följa en studiegång eller med fosterfamiljer. Utfärdandet och användningen av en sådan resehandling påverkar inte medlemsstaternas skyldigheter enligt förordning (EU) 2024/1351. Medlemsstaterna behåller rätten att bedöma sökandes rätt att vistas på deras territorium.
- (14) Sökande har inte rätt att välja i vilken medlemsstat de ska lämna in ansökan. En sökande ska ansöka om internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1351.
- (15) Sökande är skyldiga att finnas tillgängliga för medlemsstaternas behöriga myndigheter. Lämpliga åtgärder bör vidtas för att förhindra att sökande avviker. Om en sökande har avvikit och rest till en annan medlemsstat utan tillstånd, är det av största vikt för att säkerställa ett väl fungerande gemensamt europeiskt asylsystem att sökanden snabbt överförs till den medlemsstat i vilken han eller hon är skyldig att befinna sig. Fram till dess att en sådan överföring har ägt rum finns det en risk för att sökanden avviker, och därför bör det noggrant övervakas var han eller hon befinner sig.
- (16) Det faktum att en sökande tidigare har avvikit till en annan medlemsstat är en viktig faktor för bedömningen av risken för att sökanden kan avvika. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att sökanden avviker igen och för att säkerställa att han eller hon förblir tillgänglig för de behöriga myndigheterna efter det att sökanden har överförts till den medlemsstat där han eller hon är skyldig att befinna sig. Det bör därför fortsatt noggrant övervakas var han eller hon befinner sig.
- (17) Medlemsstaterna bör ha rätt att fritt organisera sina mottagningssystem. Som en del av denna organisation bör medlemsstaterna kunna anvisa sökande till förläggningar inom sitt territorium i syfte att hantera sina asyl- och mottagningssystem. Medlemsstaterna bör också kunna införa mekanismer för att bedöma och tillgodose sina mottagningssystemens behov, inbegripet mekanismer för kontroll av sökandenas faktiska närvaro på förläggningarna. Sådana mekanismer bör inte inskränka sökandenas rörelsefrihet inom den berörda medlemsstatens territorium. Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att fatta ett administrativt beslut för det ändamålet.
- (18) Om sökande kan röra sig fritt endast inom ett begränsat geografiskt område på medlemsstaternas territorium, bör medlemsstaterna garantera att sökande har faktisk tillgång till sina rättigheter enligt detta direktiv och till förfarandegarantierna i förfarandet för internationellt skydd inom det geografiska området. Möjligheten att tillfälligt lämna det geografiska området bör bedömas individuellt, objektivt och opartiskt. Om sökande inte har beviljats faktisk tillgång till dessa rättigheter och förfarandegarantier i det geografiska området bör anvisningen till det området inte längre tillämpas.
- (19) Av hänsyn till allmän ordning eller för att effektivt hindra sökanden från att avvika bör medlemsstaterna kunna besluta att sökanden får bo endast på en bestämd plats, såsom en förläggning, ett privat hus, en lägenhet, ett hotell eller någon annan lokal som anpassats för att inkvartera sökande. Ett sådant beslut bör inte leda till att sökanden hålls i förvar. Ett sådant beslut kan vara nödvändigt i fall där sökanden inte har efterlevt skyldigheten att stanna i den medlemsstat där han eller hon är skyldig att befinna sig, eller i fall där sökanden har överförts till den medlemsstat där han eller hon är skyldig att befinna sig efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Om sökanden har rätt till materiella mottagningsvillkor, bör dessa tillhandahållas på villkor att sökanden är bosatt på denna specifika plats.

- (20) Om det finns en risk för att en sökande avviker, eller om det är nödvändigt att säkerställa att inskränkningarna av en sökandes rörelsefrihet iaktas, kan medlemsstaterna ställa som krav att sökande anmäler sig till den behöriga myndigheten vid en angiven tidpunkt eller med rimliga mellanrum, utan att sökandenas rättigheter enligt detta direktiv påverkas på ett oproportionerligt sätt.
- (21) Alla beslut som begränsar sökandens rörelsefrihet bör beakta relevanta aspekter av sökandens individuella situation, inbegripet särskilda mottagandebehov hos den sökanden samt nödvändighets- och proportionalitetsprinciperna. Sökande bör vederbörligen informeras om sådana beslut, om förfarandena för överklagande av dem och om följderna av bristande efterlevnad.
- (22) Alla bestämmelser i detta direktiv om förvar, bosättning och anmälningsskyldigheter samt inskränkning och indragning av rättigheter eller förmåner bör tillämpas med vederbörlig hänsyn till proportionalitetsprincipen, så att faktisk tillgång till de tillämpliga mottagningsvillkoren i enlighet med detta direktiv alltid säkerställs, särskilt i fråga om hälso- och sjukvård, utbildning, sammanhållning av familjer och tillträde till arbetsmarknaden. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt eventuella kumulativa effekter av åtgärder.
- (23) Med hänsyn till de allvarliga följderna för sökande som har avvikit eller som anses kunna komma att avvika, bör innebörden av avvikande definieras på ett sätt som omfattar såväl en uppsåtlig handling som den faktiska omständigheten, som inte är utom sökandens kontroll, att sökanden inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, till exempel genom att lämna det territorium på vilket sökanden är skyldig att befinna sig. Medlemsstaterna bör kunna anse att en sökande har avvikit även om det tidigare inte har ansetts finnas någon risk för att sökanden ska avvika.
- (24) Om medlemsstaterna i sin nationella rätt definierar de objektiva kriterier som är relevanta för att fastställa en risk för avvikande enligt detta direktiv, kan de beakta sådana faktorer som sökandens samarbete med behöriga myndigheter eller efterlevnad av förfarandekrav, sökandens anknytning till medlemsstaten, och huruvida ansökan om internationellt skydd har avisats som icke prövningsbar eller avslagits som uppenbart oggrundad. I den övergripande bedömningen av en sökandes individuella situation är det ofta en kombination av flera faktorer som ger anledning att dra slutsatsen att det finns en risk för avvikande.
- (25) Det bör anses att en sökande inte längre är tillgänglig för de behöriga myndigheterna, om sökanden underlåter att besvara en begäran som rör förfarandena enligt förordning (EU) 2024/1348 eller förfarandet enligt förordning (EU) 2024/1351, såvida inte sökanden lämnar tillräckliga skäl till varför han eller hon inte kunde besvara begäran, till exempel medicinska eller andra oväntade skäl som ligger utom hans eller hennes kontroll.
- (26) Förvar av sökande bör följa den grundläggande principen att en person inte får hållas i förvar av enbart det skälet att han eller hon ansöker om internationellt skydd, särskilt i enlighet med medlemsstaternas internationella rättsliga skyldigheter och i synnerhet med artikel 31 i Genèvekonventionen. Det bör vara möjligt att hålla sökande i förvar endast under de mycket klart definierade exceptionella omständigheter som fastställs i detta direktiv och med beaktande av principerna om nödvändighet och proportionalitet avseende såväl formerna för som syftet med ett sådant förvar. Förvar av sökande enligt detta direktiv bör endast beslutas skriftligt av rättsliga eller administrativa myndigheter med uppgivande av de skäl som beslutet grundar sig på, inbegripet i fall där den berörda personen befinner sig i förvar när han eller hon gör en ansökan om internationellt skydd. En sökande som hålls i förvar bör ha faktisk tillgång till de nödvändiga förfarandegarantierna, såsom rättslig prövning och rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, när det är tillämpligt enligt detta direktiv.
- (27) En godtagbar maximal tidsram för rättslig prövning av förvar bör fastställas mot bakgrund av omständigheterna i varje enskilt fall, med beaktande av förfarandets komplexitet och den skyndsamhet och noggrannhet som de behöriga myndigheterna visar, eventuella förseningar orsakade av den person som tagits i förvar och alla andra faktorer som orsakar förseningar som medlemsstaten inte kan hållas ansvarig för.
- (28) Om en sökande har tillåtits bo endast på en bestämd plats men inte har efterlevt den skyldigheten, behöver det fortfarande föreligga en risk för att sökanden kan komma att avvika för att denne ska kunna tas i förvar. Under alla omständigheter bör särskild omsorg ägnas åt att se till att längden på förvarstagandet är proportionellt och att åtgärden upphör så snart som sökandens skyldighet har fullgjorts eller det inte längre finns några skäl att anta att sökanden inte kommer att fullgöra sin skyldighet. Sökanden bör också ha gjorts medveten om skyldigheten i fråga och om följderna av att inte efterleva denna.

- (29) När det gäller de administrativa förfaranden som avser skälen för förvar innebär begreppet tillbörlig skyndsamhet och noggrannhet åtminstone en skyldighet för medlemsstaterna att vidta konkreta och meningsfulla åtgärder för att se till att den tid som behövs för att kontrollera skälen för förvar blir så kort som möjligt samt att det finns verkliga utsikter till att denna kontroll kan genomföras framgångsrikt på kortast möjliga tid. Förvar bör inte pågå längre än den tid som rimligen behövs för att fullfölja de relevanta administrativa förfarandena.
- (30) De skäl för förvar som anges i detta direktiv påverkar inte andra skäl för förvar, däribland skäl för förvar inom ramen för straffrättsliga förfaranden, som är tillämpliga enligt nationell rätt och som saknar samband med tredjelands-medborgarens eller den statslösa personens ansökan om internationellt skydd.
- (31) Sökande som hålls i förvar bör behandlas med full respekt för den mänskliga värdigheten och deras mottagande bör utformas särskilt för att möta deras behov i denna situation. Medlemsstaterna bör särskilt se till att artikel 24 i stadgan och artikel 37 i Förenta nationernas konvention från 1989 om barnets rättigheter tillämpas.
- (32) I vissa fall kan det i praktiken vara omöjligt att omedelbart säkerställa vissa garantier i fråga om mottagandet i förvar, t.ex. på grund av förvarsanläggningens geografiska läge eller specifika struktur. Alla undantag från dessa garantier bör vara tillfälliga och endast tillämpas under de omständigheter som anges i detta direktiv. Undantagen bör endast tillämpas under exceptionella omständigheter och bör vederbörligen motiveras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, däribland hur mycket det tillämpade undantaget avviker från normen, dess varaktighet och hur det påverkar sökanden i fråga.
- (33) För att på ett bättre sätt säkerställa sökandes fysiska och psykiska integritet bör förvar tillgripas som en sista utväg och det bör endast vara möjligt att ta sökande i förvar efter att alla icke-frihetsberövande alternativa åtgärder till förvar vederbörligen prövats. Skyldigheten att pröva dessa alternativa åtgärder bör inte påverka användandet av förvar om sådana alternativa åtgärder, inklusive bosättnings- och anmälningsskyldigheter, inte kan tillämpas i praktiken. I varje beslut om förvar bör skälen anges till varför andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kunde tillämpas i praktiken. Alla alternativa åtgärder till förvar bör respektera sökandes grundläggande mänskliga rättigheter.
- (34) För att säkerställa överensstämmelse med den förarandegaranti som gäller möjligheten att kontakta organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller rättsligt bistånd, bör information ges om sådana organisationer och grupper av personer.
- (35) Vid beslut om inkvartering bör medlemsstaterna ta hänsyn till barnets bästa, liksom till sökandens särskilda omständigheter, när denne står i beroendeställning till familjemedlemmar eller nära släktingar, t.ex. ogifta underåriga syskon som redan befinner sig i medlemsstaten.
- (36) Medlemsstaterna bör kunna använda sig av tillfälliga inkvarteringslösningar av lägre standard, om de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis är uttömda. Medlemsstaterna bör kunna använda sig av dessa tillfälliga inkvarteringslösningar om de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis inte är tillgängliga på grund av ett oproportionerligt stort antal personer som ska inkvarteras eller på grund av en katastrof som orsakats av människan eller en naturkatastrof. Medlemsstaterna bör överväga att i möjligaste mån tillhandahålla sådana tillfälliga inkvarteringslösningar i fasta byggnadsstrukturer.
- (37) Mottagandet av personer med särskilda mottagandebehov bör vara en fråga av största vikt för nationella myndigheter i syfte att säkerställa att detta mottagande specifikt utformas för att möta deras särskilda mottagandebehov. Medlemsstaterna bör också i största möjliga utsträckning förhindra misshandel och våld, inbegripet våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv, när de tillhandahåller inkvartering. Våld med religiöst motiv omfattar också våld riktat mot personer som inte har någon religiös övertygelse eller som har av sagt sig sin religiösa tro.
- (38) Vid tillämpningen av detta direktiv bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att principerna om barnets bästa och familjesammanhållning följs fullt ut, i enlighet med stadgan, 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt, i tillämpliga fall, Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

- (39) Mottagningsvillkoren behöver anpassas till den särskilda situationen för underåriga och deras särskilda mottagandebehov, oavsett om de är ensamkommande eller har anlänt tillsammans med sina familjer, med vederbörlig hänsyn till deras säkerhet, inbegripet säkerhet mot sexuellt och könsrelaterat våld, och fysiska och emotionella omvårdnad, och tillhandahållas på ett sätt som främjar deras utveckling i allmänhet.
- (40) Underåriga bör som regel inte hållas i förvar. De bör placeras i lämplig inkvartering som utformats särskilt för underåriga, i lämpliga fall också i icke frihetsberövande lokalsamhällsbaserade boenden. Med tanke på de negativa konsekvenserna av förvar för underåriga bör sådant förvar, i enlighet med unionsrätten, endast användas under exceptionella omständigheter, när det är absolut nödvändigt, som en sista utväg och under kortast möjliga tidsperiod, efter det att det har fastställts att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas effektivt, och efter det att förvar har bedömts vara för deras bästa. Underåriga bör aldrig hållas i förvar i fängelse eller någon annan anläggning som används för brottsbekämpande ändamål. Underåriga bör inte skiljas från sina föräldrar eller omsorgspersoner, och principen om familjesammanhållning bör i allmänhet leda till att lämpliga alternativ till förvar används för familjer med underåriga, i inkvartering som lämpar sig för dem. Vidare bör allt göras för att se till att ett tillräckligt urval av fungerande, lämpliga alternativ till förvar av underåriga står till förfogande och är tillgängliga. I detta sammanhang bör medlemsstaterna beakta New York-deklarationen om flyktingar och migranter av den 19 september 2016, relevant auktoritativ vägledning från FN:s konventionsorgan om 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter och relevant rättspraxis.
- (41) I sitt meddelande av den 12 april 2017 *Att skydda migrerande barn* underströk kommissionen att medlemsstaterna måste införa lämpliga skyddsåtgärder för att skydda alla migrerande barn som befinner sig på deras territorium, inbegripet genom att anta åtgärder för att se till att barn inkvarteras i säkra och lämpliga boenden och erbjuds alla stödjänster som behövs för att trygga barnets bästa och välbefinnande, i enlighet med medlemsstaternas skyldigheter enligt nationell rätt, unionsrätten och internationell rätt.
- (42) Företrädare spelar en avgörande roll för att garantera alla ensamkommande barns rättigheter enligt detta direktiv och för att värna deras intressen. Det är viktigt att tidigt utse företrädare för att hantera situationer där migrerande barn försvinner i unionen. Medlemsstaterna bör se till att företrädare utses så tidigt som möjligt, i enlighet med 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter, för att se till att ensamkommande barn till fullo åtnjuter sina rättigheter enligt detta direktiv i egenskap av personer som ansöker om internationellt skydd.
- (43) Den huvudsakliga rollen för en företrädare bör vara att garantera barnets bästa och företräda, bistå eller agera till förmån för ett ensamkommande barn. Företrädaren bör vara i stånd att förklara den information som lämnas till det ensamkommande barnet, hålla i kontakterna med behöriga myndigheter för att se till att det ensamkommande barnet får omedelbar tillgång till materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård samt företräda, bistå eller, i enlighet med nationell rätt, agera till förmån för ett ensamkommande barn för att se till att barnet kan åtnjuta rättigheterna och fullgöra skyldigheterna enligt detta direktiv. Företrädare bör utses i enlighet med det förfarande som fastställs i nationell rätt.
- (44) Medlemsstaterna bör utse en företrädare, om en ansökan görs av en person som påstår sig vara underårig och som kommer ensam. En företrädare bör också utses när de behöriga myndigheterna har objektiva skäl att anta att personen är underårig på grund av relevanta synliga tecken, utsagor eller beteenden som tyder på detta. Om en medlemsstat har bedömt att en person som gör anspråk på att vara underårig utan någon som helst tvekan är över 18 år, behöver den inte utse en företrädare.
- (45) Fram till dess att en företrädare har utsetts bör medlemsstaterna utse en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare enligt detta direktiv. Den personen kan till exempel vara en anställd vid en förläggning, en institution för barnomsorg, socialtjänsten eller vid en annan relevant organisation som utses för att utföra företrädarens uppgifter. Personer vars intressen står i strid med, eller skulle kunna komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, bör inte utses som en lämplig person att tillfälligt agera som företrädare. Det är också viktigt att en sådan person omedelbart underordnas när en ansökan om internationellt skydd görs av ett ensamkommande barn.
- (46) Medlemsstaterna bör säkerställa att sökande får nödvändig hälso- och sjukvård, oavsett om den tillhandahålls av allmänläkare eller, vid behov, av specialläkare. Denna nödvändiga hälso- och sjukvård bör vara av tillfredsställande kvalitet och innefatta åtminstone akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar, inklusive allvarliga psykiatriska tillstånd, samt sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård som är nödvändig för att behandla ett

allvarligt fysiskt hälsotillstånd. För att hantera sådana aspekter av folkhälsa som rör sjukdomsprevention och skydd av sökandes hälsa, bör sökandes tillgång till hälso- och sjukvård även inbegripa preventiv medicinsk behandling, såsom vaccinationer. Medlemsstaterna bör också kunna begära hälsoundersökningar av sökande med hänvisning till folkhälsan. Resultaten av sådana hälsoundersökningar bör inte påverka bedömningen av ansökningar om internationellt skydd, som alltid bör utföras objektivt, opartiskt och på individuell grund i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.

- (47) Det bör vara möjligt att inskränka en sökandes rätt till materiella mottagningsvillkor enligt detta direktiv under vissa förhållanden, till exempel om en sökande har avvikit till en annan medlemsstat från den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig. Emellertid bör medlemsstaterna under alla omständigheter säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård och till en levnadsstandard för sökande som är i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och andra internationella skyldigheter, inbegripet 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter. Medlemsstaterna bör i synnerhet tillgodose sökandens uppehälle och grundläggande behov, såväl när det gäller fysisk säkerhet och värdighet som beträffande relationer med andra människor, med vederbörlig hänsyn till den inneboende sårbarheten hos den person som ansöker om internationellt skydd och hos hans eller hennes familj eller omsorgsperson. Vederbörlig hänsyn bör också tas till sökande med särskilda mottagandebehov. Hänsyn bör också tas till de särskilda behoven för sökande som har upplevt sexuellt eller könsrelaterat våld, i synnerhet kvinnor, inbegripet genom att i olika skeden av förfarandet för internationellt skydd säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, rättsligt bistånd samt lämplig traumarådgivning och psykosocial omsorg.
- (48) De särskilda behoven för underåriga, i synnerhet med avseende på respekten för barnets rätt till utbildning och tillgång till hälso- och sjukvård bör beaktas. Underåriga barn till sökande och underåriga sökande bör beviljas samma tillträde till utbildning som medlemsstaternas egna medborgare och på liknande villkor. Detta tillträde behöver inte ges under skolloven. Deras utbildning bör som regel vara integrerad med utbildningen för medlemsstaternas egna medborgare och vara av samma kvalitet. Medlemsstaterna bör också säkerställa kontinuiteten i utbildningen av underåriga så länge som en utvisningsåtgärd mot dem eller deras föräldrar inte har verkställts.
- (49) Mot bakgrund av stadgan, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och relevant rättspraxis, och för att inte diskriminera familjemedlemmar på grundval av den plats där familjen bildades, bör begreppet familj även inbegripa familjer som har bildats utanför sökandenas ursprungsland, men innan de anländer till medlemsstaternas territorium.
- (50) För att hjälpa sökande att bli självförsörjande och minska de stora skillnaderna mellan medlemsstaterna är det viktigt att fastställa tydliga regler för sökandes tillträde till arbetsmarknaden och se till att detta tillträde faktiskt ges, genom att inte uppställa villkor som i praktiken hindrar en sökande från att söka anställning, inte på ett otillbörligt sätt inskränka en sökandes tillträde till specifika sektorer av arbetsmarknaden eller arbetstid och inte införa orimliga administrativa formaliteter. Sökande som har faktiskt tillträde till arbetsmarknaden och som har tillåtits bo endast på en bestämd plats bör få söka arbete inom rimligt avstånd från den platsen. När så krävs enligt en sökandes anställningsavtal bör medlemsstaterna kunna bevilja sökanden tillstånd att lämna deras territorium för att utföra specifika arbetsuppgifter i en annan medlemsstat i enlighet med nationell rätt. Arbetsmarknadstester som används för att ge förtur för egna medborgare eller andra unionsmedborgare eller till tredjelandsmedborgare och statslösa personer som är lagligt bosatta i den berörda medlemsstaten bör inte hindra ett faktiskt tillträde till arbetsmarknaden för sökande och bör genomföras utan att det påverkar principen om företräde för unionsmedborgare såsom den uttrycks i de relevanta bestämmelserna i tillämpliga anslutningsakter.
- (51) Tillträde till arbetsmarknaden bör ge sökanden rätt att söka anställning. Medlemsstaterna kan också tillåta sökande att vara egenföretagare.
- (52) För att stärka sökandes utsikter till integration och självförsörjning uppmuntras ett tidigare tillträde till arbetsmarknaden om ansökan kan förväntas vara välgrundad, inbegripet när den har blivit föremål för prioriterad prövning i enlighet med förordning (EU) 2024/1348. Medlemsstaterna bör därför överväga att korta ner den tidsperioden så mycket som möjligt i fall där ansökan kan förväntas vara välgrundad. Tillträde till arbetsmarknaden bör inte beviljas, eller bör, om det redan har beviljats, återkallas, om en sökandes ansökan om internationellt skydd sannolikt är oggrundad och för vilken en påskyndad prövning därför tillämpas, inbegripet när sökanden undanhåller relevanta uppgifter eller handlingar som rör sökandes identitet.

- (53) När sökande väl beviljats tillträde till arbetsmarknaden bör de vara berättigade till en gemensam uppsättning rättigheter baserade på likabehandling i förhållande till medborgarna i den berörda medlemsstaten. Arbetsvillkoren bör omfatta åtminstone lön och uppsägning, hälso- och säkerhetskrav på arbetsplatsen, arbetstider, ledighet och allmänna helgdagar, med beaktande av gällande kollektivavtal. Sådana sökande bör också åtnjuta likabehandling när det gäller föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller liknande, utbildning och yrkesutbildning, erkännande av yrkeskvalifikationer och, i fråga om anställda sökande, social trygghet. Det är möjligt för medlemsstaterna att bevilja likabehandling också för sökande som är egenföretagare. Medlemsstaterna ska göra sitt yttersta för att förhindra exploatering av sökande eller någon form av diskriminering mot dem på arbetsplatsen i form av svartarbete och andra former av allvarlig arbetskraftsexploatering.
- (54) När sökande väl beviljats tillträde till arbetsmarknaden bör en medlemsstat erkänna yrkeskvalifikationer som en sökande har förvärvat i en annan medlemsstat på samma sätt som gäller för unionsmedborgare och bör beakta kvalifikationer som förvärvats i ett tredjeland, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG^(*). Åtgärder bör också övervägas i syfte att på ett effektivt sätt hantera de praktiska svårigheter som sökande stöter på i samband med bestyrkande av sina utländska examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis, särskilt om sökandena inte kan tillhandahålla dokumentation och inte kan stå för de kostnader som är förknippade med erkännandeförfarandena.
- (55) Degrenar av social trygghet som avses i artikel 3.1 och 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004^(**) tillämpas på anställda sökande.
- (56) På grund av att sökandes vistelse kan vara av tillfällig natur bör medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010^(†), ha möjlighet att undanta sociala trygghetsförmåner som inte är beroende av anställningsperioder eller av avgifter från likabehandling av sökande och sina egna medborgare. Medlemsstaterna bör också kunna inskränka likabehandlingen när det gäller utbildning och yrkesutbildning samt erkännandet av formella kvalifikationer. Dessutom bör medlemsstaterna också ha möjlighet att begränsa föreningsfriheten och friheten att tillhöra vissa andra organisationer genom att utesluta sökande från deltagande i förvaltningen av vissa organ och från att inneha offentliga ämbeten.
- (57) Unionsrätten begränsar inte medlemsstaternas befogenhet att organisera sina sociala trygghetssystem. I avsaknad av harmonisering på unionsnivå, ankommer det följaktligen på varje medlemsstat att bestämma villkoren för beviljande av sociala trygghetsförmåner, förmånerns storlek och under hur lång tid som de ska utgå. I samband med att medlemsstaterna utövar denna befogenhet bör de emellertid följa unionsrätten.
- (58) Språkkunskaper är viktiga för att säkerställa att sökande har en tillräcklig levnadsstandard. Dessa kunskaper avskräcker också från sekundära förflyttningar. Medlemsstaterna bör därför säkerställa eller underlätta tillträde till språkkurser i den utsträckning de anser sådana kurser vara lämpliga för att bidra till att öka en sökandes förmåga att agera självständigt och interagera med behöriga myndigheter.
- (59) Rätten till likabehandling bör inte ge upphov till rättigheter i situationer som inte omfattas av unionsrätten.
- (60) För att säkerställa att de materiella mottagningsvillkoren till sökande följer principerna i detta direktiv är det nödvändigt att förtydliga dessa villkors natur, som bör omfatta inte bara inkvartering, mat och kläder, utan också hygienprodukter. Det är också nödvändigt att medlemsstaterna fastställer en nivå för materiella mottagningsvillkor som tillhandahålls i form av ekonomiska bidrag eller kuponger på grundval av relevanta referenser som tillämpas för säkerställande av tillräcklig levnadsstandard för egna medborgare, såsom – beroende på de nationella förhållandena – minimiinkomstförmåner, minimilön, minimipension, arbetslöshetsersättning och socialt stöd. Detta är emellertid inte nödvändigt att det belopp som beviljas sökande är detsamma som för de egna medborgarna. Medlemsstaterna bör kunna behandla sökande mindre gynnsamt än de egna medborgarna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna bör också ha möjlighet att anpassa nivån på de ekonomiska bidragen eller de kuponger som beviljas sökande i de regioner som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), under förutsättning att standarden på de mottagningsvillkor som föreskrivs i detta direktiv säkerställs.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (EUT L 255, 30.9.2005, s. 22).

(**) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

(†) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar (EUT L 344, 29.12.2010, s. 1).

- (61) För att begränsa möjligheterna till missbruk av mottagningssystemet bör medlemsstaterna ha rätt att bevilja materiella mottagningsvillkor endast till sökande som saknar tillräckliga tillgångar för att försörja sig. Medlemsstaterna bör ha rätt att kräva att sökande med tillräckliga tillgångar ska täcka, bidra till eller återbeta kostnaderna för de materiella mottagningsvilkoren eller hälso- och sjukvård som erhållits, inbegripet genom finansiella säkerheter. Sökande kan anses ha tillräckliga tillgångar för att försörja sig till exempel om de har arbetat under en rimlig tidsperiod. Vid bedömning av en sökandes tillgångar och uppställande av krav på att en sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för de materiella mottagningsvilkoren eller hälso- och sjukvård som erhållits, bör medlemsstaterna respektera proportionalitetsprincipen och beakta sökandens individuella omständigheter och behovet av att respektera hans eller hennes värdighet eller personliga integritet, inbegripet sökandens särskilda mottagandebehov. Sökande bör inte vara skyldiga att täcka eller bidra till kostnaderna för nödvändig hälso- och sjukvård, om sådan hälso- och sjukvård erbjuds medlemsstaternas medborgare kostnadsfritt. Sökande bör inte vara skyldiga att ta lån för att betala för mottagningsvillkor.
- (62) Eventuellt missbruk av mottagningssystemet bör förhindras också genom att det preciseras under vilka omständigheter de materiella mottagningsvilkoren kan inskränkas eller dras in. Medlemsstaterna bör kunna inskränka eller dra in dagersättningen eller, där det är motiverat och proportionellt, inskränka andra materiella mottagningsvillkor om vissa villkor är uppfyllda, inbegripet när sökanden inte samarbetar med de behöriga myndigheterna eller inte fullgör de förfarandekrav som dessa fastställt. Bristande samarbete eller bristande efterlevnad kan anses förekomma i synnerhet om sökande inte finner sig till avtalade möten eller underlåter att fullgöra sin anmälningsskyldighet av skäl som inte ligger utom deras kontroll, sökande inte lämnar in sin ansökan om internationellt skydd i enlighet med kraven i förordning (EU) 2024/1348, trots att de haft faktisk möjlighet att göra detta, eller sökande ignorerar begäranden om information som kan underlätta processen för identifiering av dem, inbegripet genom att vägra att tillhandahålla biometrisk uppgift eller nödvändiga kontaktuppgifter eller genom att vägra att samarbeta i samband med hälsoundersökningar. Medlemsstaterna bör också, när det är vederbörligen motiverat och proportionellt, ha rätt att dra in andra materiella mottagningsvillkor när sökanden allvarligt eller vid upprepad tillfällen har brutit mot förläggningens regler eller har uppträtt på ett våldsamt eller hotfullt sätt på förläggningen. Medlemsstaterna bör för alla sökande alltid säkerställa en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter, med hänsyn till sökande med särskilda mottagandebehov och barnets bästa.
- (63) Det är möjligt för medlemsstaterna att tillämpa andra sanktioner, inbegripet disciplinära åtgärder i enlighet med förläggningens regler, i den mån dessa sanktioner inte strider mot detta direktiv.
- (64) Medlemsstaterna bör upprätta lämplig vägledning, övervakning och kontroll av sina mottagningsvillkor. För att säkerställa likvärdiga mottagningsvillkor bör medlemsstaterna vara skyldiga att i sina övervaknings- och kontrollsystem ta hänsyn till tillgängliga icke-bindande operativa normer, indikatorer, riktlinjer och bästa metoder för mottagningsvillkor som utarbetats av asylbyrå. Under förutsättning att de materiella mottagningsvilkoren ger en tillräcklig levnadsstandard kan villkoren i lokaler för inkvartering av sökande anses vara lämpliga, trots att de skiljer sig åt från en anläggning till en annan. Det bör säkerställas att de nationella mottagningssystemen och samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller mottagning av sökande fungerar effektivt, inbegripet genom asylbyråns nätverk för mottagande myndigheter.
- (65) Lämplig samordning bör främjas mellan behöriga myndigheter vad gäller mottagande av sökande, och harmoniska förbindelser mellan lokalsamhällen och förläggningar bör därför främjas.
- (66) Erfarenheten visar att det behövs beredskapsplanering för att i möjligaste mån säkerställa ett adekvat mottagande av sökande i fall där flera medlemsstater ställs inför en situation med ett oproportionerligt stort antal personer som ansöker om internationellt skydd. Huruvida de åtgärder som förutses i medlemsstaternas beredskapsplaner är tillräckliga bör övervakas och bedömas. Beredskapsplanering är en integrerad del av medlemsstaternas planeringsprocesser och kan inte betraktas som exceptionell verksamhet.
- (67) Asylbyrå bör hjälpa medlemsstaterna att utarbeta och se över sina beredskapsplaner, med den berörda medlemsstatens samtycke. En beredskapsplan bör bestå av en omfattande uppsättning åtgärder som är nödvändiga för att hantera ett eventuellt oproportionerligt tryck på medlemsstaternas mottagningssystem och för att förbättra dessa systems effektivitet. Vid tillämpningen av detta direktiv kan en situation med ett oproportionerligt tryck

karakteriseras av en plötslig och massiv tillströmning av tredjelandsmedborgare och statslösa personer i den mån tillströmningen medför en extremt stor börda även för ett väl förberett mottagningssystem. För att uppnå större beredskap för en sådan situation bör den mall som utarbetats av asylbyrån innehålla riktlinjer för hur möjliga scenarier, effekten av dessa scenarier, åtgärder som ska vidtas och tillgängliga resurser för att svara på dessa scenarier ska identifieras.

- (68) Medlemsstaterna bör få införa eller bibehålla mer förmånliga bestämmelser för tredjelandsmedborgare och statslösa personer som söker internationellt skydd i en medlemsstat.
- (69) Medlemsstaterna uppmanas att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv i samband med förfaranden för att besluta om ansökningar om andra skyddsformer än de som föreskrivs enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 ⁽¹²⁾.
- (70) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas regelbundet. Medlemsstaterna bör förse kommissionen med den information som krävs för att kommissionen ska kunna fullgöra sina rapporteringsskyldigheter enligt detta direktiv.
- (71) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa harmoniserade normer för mottagningsvillkor för sökande i medlemsstaterna, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (72) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽¹³⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är motiverat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.
- (73) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.
- (74) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (75) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten samt till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 och 47 i stadgan, och måste genomföras i enlighet därmed.
- (76) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till det tidigare direktivet. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av det tidigare direktivet.
- (77) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller den tidsfrist för införlivande med nationell rätt av direktivet som anges i bilaga I.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (EUT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹³⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1

Innehåll

I detta direktiv fastställs normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i medlemsstaterna.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en begäran om en medlemsstats beskydd som görs av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som kan antas söka flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.
2. *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett slutligt beslut ännu inte har fattats.
3. *familjemedlemmar*: förutsatt att familjen hade bildats redan innan sökanden anlände till medlemsstaternas territorium, följande medlemmar av sökandens familj vilka befinner sig på samma medlemsstats territorium under förfarandet för internationellt skydd:
 - a) Sökandens make/maka eller ogifta partner i en stadigvarande relation, om ogifta par enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis behandlas på samma sätt som gifta.
 - b) Underåriga eller vuxna beroende barn till par enligt led a eller till sökanden, förutsatt att de är ogifta och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell rätt; en underårig betraktas som ogift om dennes äktenskap, på grundval av en individuell bedömning, inte skulle vara i enlighet med relevant nationell rätt om det hade ingåtts i den berörda medlemsstaten, särskilt med hänsyn till den lagstadgade åldersgränsen för att ingå äktenskap.
 - c) Om sökanden är underårig och ogift: fadern, modern eller en annan vuxen som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för sökanden, inbegripet ett vuxet syskon; en underårig betraktas som ogift om dennes äktenskap, på grundval av en individuell bedömning, inte skulle vara förenligt med relevant nationell rätt om det hade ingåtts i den berörda medlemsstaten, särskilt med hänsyn till den lagstadgade åldersgränsen för att ingå äktenskap.
4. *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.
5. *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för den underårige, så länge den underårige inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som har lämnats ensam utan medföljande vuxen efter det att vederbörande anlänt till medlemsstaternas territorium.
6. *mottagningsvillkor*: samtliga åtgärder som medlemsstaterna vidtar till förmån för sökande i enlighet med detta direktiv.
7. *materiella mottagningsvillkor*: mottagningsvillkor som omfattar inkvartering, mat, kläder och hygienprodukter och som tillhandahålls in natura, i form av ekonomiskt bidrag, i form av kuponger eller som en kombination av dessa, liksom dagersättning.

SV

EUT L, 22.5.2024

8. *dagersättning*: en ersättning som regelbundet tillhandahålls sökande för att de ska kunna åtnjuta ett minimum av självständighet i sina dagliga liv, i form av ett penningbelopp, i form av kuponger, in natura eller som en kombination av dessa, förutsatt att sådan ersättning inbegriper ett penningbelopp.
9. *förvar*: en medlemsstats kvarhållande av en sökande inom en särskild anläggning där sökanden är frångagen sin rörelsefrihet.
10. *förläggning*: varje anläggning som används för kollektiv inkvartering av sökande.
11. *risk för avvikande*: förekomsten av specifika skäl och omständigheter i ett enskilt fall, grundade på objektiva kriterier fastställda i nationell rätt, vilka ger anledning att anta att en sökande kan komma att avvika.
12. *avvikande*: en handling varigenom en sökande underlåter att förbli tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, till exempel genom att lämna medlemsstatens territorium utan tillstånd från de behöriga myndigheterna, av skäl som inte ligger utom sökandens kontroll.
13. *företrädare*: en fysisk person eller en organisation, inbegripet en offentlig myndighet, utsedd av de behöriga myndigheterna, som har den nödvändiga kompetensen och sakkunskapen, även i fråga om behandling av underåriga och deras särskilda behov, för att vid behov företräda, bistå och agera för ett ensamkommande barn i syfte att värna det ensamkommande barnets bästa och allmänna välbefinnande, så att det ensamkommande barnet kan tillvarata rättigheterna och fullgöra skyldigheterna enligt detta direktiv.
14. *sökande med särskilda mottagandebehov*: en sökande som behöver särskilda villkor eller garantier för att kunna tillvarata de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som anges i detta direktiv.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på alla tredjelandsmedborgare och statslösa personer som gör en ansökan om internationellt skydd på medlemsstaternas territorium, inklusive vid den yttre gränsen, i deras territorialvatten eller i ett transitområde, förutsatt att dessa tredjelandsmedborgare och statslösa personer får uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande. Detta direktiv är också tillämpligt på familjemedlemmar till en sökande, förutsatt att dessa familjemedlemmar omfattas av en sådan ansökan om internationellt skydd i enlighet med nationell rätt.
2. Detta direktiv är inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar.
3. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa detta direktiv vid behandling av ansökningar om andra skyddsformer än de som omfattas av förordning (EU) 2024/1347.

Artikel 4

Mer förmånliga bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller bibehålla mer förmånliga bestämmelser om mottagningsvillkor för sökande och för familjemedlemmar och nära släktingar till sökande som befinner sig i samma medlemsstat, förutsatt att sådana familjemedlemmar och nära släktingar är beroende av sökandena, eller av humanitära skäl, förutsatt att bestämmelserna är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM MOTTAGNINGSVILLKOR

Artikel 5

Information

1. Medlemsstaterna ska så snart som möjligt och i god tid tillhandahålla sökande information om de mottagningsvillkor som anges i detta direktiv, inbegripet information som är specifik för deras mottagningssystem, så att sökandena i praktiken kan tillvarata rättigheterna och fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Medlemsstaterna ska i synnerhet förse sökande med standardinformation om de mottagningsvillkor som anges i detta direktiv, med hjälp av en förlaga som ska utarbetas av Europeiska unionens asylbyrå (*asylbyrån*). Den informationen ska tillhandahållas så snart som möjligt, dock senast tre dagar efter det att ansökan gjordes eller inom tidsfristen för registreringen av den i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.

Medlemsstaterna ska se till att sökandena informeras om organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller särskilt rättsligt bistånd och biträde, inbegripet information om organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller rättsligt bistånd och biträde kostnadsfritt, och om organisationer som kan bistå eller informera dem om gällande mottagningsvillkor, inklusive hälso- och sjukvård.

2. Medlemsstaterna ska se till att den information som avses i punkt 1 ges skriftligen i en koncis, tydlig, begriplig och lättillgänglig form, med användning av ett klart och tydligt språk, och på ett språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Om nödvändigt ska den informationen även lämnas muntligen eller, när så är lämpligt, i visuell form såsom videor eller piktogram, och anpassas till sökandens behov.

När det gäller ensamkommande barn ska medlemsstaterna tillhandahålla den information som avses i punkt 1 på ett åldersanpassat sätt och på ett sätt som säkerställer att det ensamkommande barnet förstår den, med hjälp av informationsmaterial som är särskilt anpassat till underåriga när så är lämpligt. Den informationen ska tillhandahållas i närvaro av det ensamkommande barnets företrädare eller den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare till dess att företrädaren har utsetts.

I undantagsfall får en medlemsstat tillhandahålla den information som avses i punkt 1 till sökanden genom en muntlig översättning eller, när så är lämpligt, i visuell form såsom videor eller piktogram, om

a) den inte kan ge den informationen skriftligen inom den tidsfrist som anges i den punkten, eftersom det språk som en sökande förstår eller rimligen kan förväntas förstå är ett sällsynt språk, och

b) den sökanden därefter bekräftar att han eller hon förstår den information som lämnats.

I fall som avses i tredje stycket ska medlemsstaten så snart som möjligt skaffa fram en skriftlig översättning av den information som avses i punkt 1 och tillhandahålla sökanden den, utom om det är uppenbart att detta inte längre behövs.

Artikel 6

Dokumentation

1. Medlemsstaterna ska se till att sökanden tillhandahålls de handlingar som avses i artikel 29.1 i förordning (EU) 2024/1348.

2. Medlemsstaterna får inte kräva att sökande, enbart av det skälet att de ansöker om internationellt skydd eller enbart på grund av sin nationalitet, ska tillhandahålla onödigt eller en oproportionerlig mängd dokumentation eller ställa andra administrativa krav på sökande innan de beviljas de rättigheter som de har rätt till enligt detta direktiv.

3. Medlemsstaterna får förse sökande med en resehandling endast om det uppkommer allvarliga humanitära skäl eller andra tvingande skäl som kräver deras närvaro i en annan stat. Resehandlingens giltighet ska vara begränsad till syftet och den varaktighet som krävs med hänsyn till ändamålet för dess utfärdande.

Artikel 7

Organisering av mottagningssystem

1. Medlemsstaterna får fritt organisera sina mottagningssystem i enlighet med detta direktiv. Sökande får röra sig fritt inom den berörda medlemsstatens territorium.
2. Under förutsättning att alla sökande faktiskt tillförsäkras sina rättigheter enligt detta direktiv får medlemsstaterna anvisa sökande till förläggningar inom sitt territorium i syfte att hantera sina asyl- och mottagningssystem.
3. Vid anvisning eller förnyad anvisning av sökande till förläggningar ska medlemsstaterna beakta objektiva faktorer, inbegripet familjesammanhållning som avses i artikel 14 och sökandes särskilda mottagandebehov.
4. Medlemsstaternas tillhandahållande av materiella mottagningsvillkor får villkoras med att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats till i enlighet med punkt 2.
5. Medlemsstaterna får också införa mekanismer för att bedöma och tillgodose sina mottagningssystemens behov, inbegripet mekanismer för att verifiera att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats i enlighet med punkt 2.
6. Medlemsstaterna ska kräva att sökande ger behöriga myndigheter sin aktuella adress, ett telefonnummer på vilket de kan nås och, om en sådan finns, en e-postadress. Medlemsstaterna ska också kräva att sökande så snart som möjligt meddelar dessa behöriga myndigheter eventuell ändring av adress, telefonnummer eller e-postadress.
7. Medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att fatta administrativa beslut vid tillämpningen av denna artikel.

Artikel 8

Anvisning av sökande till ett geografiskt område

1. Medlemsstaterna får anvisa sökande till ett geografiskt område inom sitt territorium där de kan röra sig fritt under hela förarandet för internationellt skydd i enlighet med förordning (EU) 2024/1348.
2. Medlemsstaterna får anvisa sökande till ett geografiskt område inom sitt territorium enligt punkt 1 endast i syfte att säkerställa en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av deras ansökningar i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 eller för den geografiska fördelningen av dessa sökande med hänsyn till kapaciteten i de berörda geografiska områdena.

Medlemsstaterna ska i enlighet med artikel 5 informera sökande om deras anvisning till ett geografiskt område, inbegripet om områdets geografiska gränser.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande har faktisk tillgång till sina rättigheter enligt detta direktiv och till förfarandegarantierna i förarandet för internationellt skydd i det geografiska område till vilket dessa sökande anvisats. Det geografiska området ska vara tillräckligt stort, medge tillgång till nödvändig offentlig infrastruktur och inte påverka sökandenas omistliga privatlivssfär.
4. Medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att fatta administrativa beslut vid tillämpningen av punkt 1.
5. Medlemsstaterna ska på begäran av en sökande bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt lämna det geografiska området av vederbörligen motiverade brådskande och allvarliga familjeskäl, eller för nödvändig medicinsk behandling som inte är tillgänglig inom det geografiska området.

Om en sökande lämnar det geografiska området utan tillstånd får en medlemsstat inte påföra andra sanktioner än de som föreskrivs enligt detta direktiv.

Sökanden ska inte behöva begära tillstånd för att infinna sig till möten med myndigheter och domstolar, om sökandens närvaro är nödvändig. Sökanden ska på förhand underrätta de behöriga myndigheterna om sådana avtalade möten.

6. Om det, bland annat till följd av en sökandes överklagande eller begäran om prövning i enlighet med artikel 29, har fastställts att en sökande inte har beviljats faktisk tillgång till sina rättigheter enligt detta direktiv eller till förfarandegarantierna i förfarandet för internationellt skydd inom det geografiska området, är anvisningen av sökanden till detta geografiska område inte längre tillämplig.

7. Innan denna artikel tillämpas ska den berörda medlemsstaten fastställa villkoren för tillämpningen av denna artikel i nationell rätt och underrätta kommissionen och asylbyrån i enlighet med kapitel 5 i förordning (EU) 2021/2303.

Artikel 9

Begränsningar av rörelsefriheten

1. Medlemsstaterna får vid behov besluta att en sökande får bo endast på en bestämd plats som är anpassad för att inkvartera sökande, av hänsyn till allmän ordning eller för att effektivt hindra sökanden från att avvika, när det finns risk för avvikande, särskilt när det gäller

- a) sökande som är skyldiga att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2024/1351, eller
- b) sökande som har överförs till den medlemsstat där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2024/1351, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat.

När en sökande har tillåts att bo endast på en bestämd plats i enlighet med denna punkt ska tillhandahållandet av materiella mottagningsvillkor vara villkorat av att sökanden faktiskt är bosatt på den specifika platsen.

2. Medlemsstaterna får vid behov kräva att sökande anmäler sig till de behöriga myndigheterna vid en viss angiven tidpunkt eller med rimliga intervall, utan att det på ett oproportionerligt sätt påverkar sökandenas rättigheter enligt detta direktiv.

Sådana anmälningskrav får införas för att säkerställa att de beslut som avses i punkt 1 iakttas eller för att effektivt förhindra att sökande avviker.

3. På begäran av sökanden får medlemsstaterna bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt bo utanför den bestämda plats som anvisats i enlighet med punkt 1. Beslut om sådant tillstånd ska fattas på objektiv och opartisk grund efter prövning i det enskilda ärendet och ska motiveras om sådant tillstånd inte beviljas.

Sökanden ska inte behöva begära tillstånd för att infinna sig till möten med myndigheter eller domstolar, om sökandens närvaro är nödvändig. Sökanden ska underrätta de behöriga myndigheterna om sådana möten.

4. De beslut som fattats i enlighet med punkterna 1 och 2 ska vara proportionella och ta hänsyn till relevanta aspekter av sökandens individuella situation, inbegripet sökandens särskilda mottagandebehov.

5. Medlemsstaterna ska i varje beslut som fattas i enlighet med punkterna 1 och 2 i denna artikel i det beslutet ange de skäl och i förekommande fall rättsliga skäl som legat till grund för det beslutet. Sökande ska underrättas skriftligt om ett sådant beslut samt om förfarandena för att överklaga beslutet i enlighet med artikel 29 och om följderna av att inte efterleva de skyldigheter som beslutet innebär. Medlemsstaterna ska ge sökandena denna information på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå och i en koncis, tydlig, begriplig och lättillgänglig form med användning av ett klart och tydligt språk. Medlemsstaterna ska säkerställa att de beslut som fattas i enlighet med den här artikeln prövas av en rättslig myndighet på eget initiativ när besluten har tillämpats i mer än två månader, eller att besluten kan överklagas på begäran av den berörda sökanden i enlighet med artikel 29.

Artikel 10

Förvar

1. Medlemsstaterna får inte hålla en person i förvar av enbart det skälet att personen är en sökande eller på grund av den sökandens nationalitet. Förvar ska endast grundas på en eller flera av de grunder för förvar som anges i punkt 4. Förvar ska inte vara av straffrättslig karaktär.

2. Om det på grundval av en individuell bedömning av ett ärende visar sig nödvändigt får en medlemsstat besluta att ta en sökande i förvar, om mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt.

3. Medlemsstaterna ska, när de tar en sökande i förvar, ta hänsyn till alla eventuella synliga tecken, utsagor eller beteenden som tyder på att sökanden har särskilda mottagandebehov. Om den bedömning som anges i artikel 25 ännu inte har slutförts, ska den slutföras utan onödigt dröjsmål, och resultaten av den ska beaktas när beslut fattas om huruvida personen i fråga fortsatt ska hållas i förvar eller om förhållandena för förvaret behöver justeras.

4. En sökande får tas i förvar endast på grundval av ett eller flera av följande skäl:

- a) För att bestämma eller bekräfta sökandens identitet eller nationalitet.
- b) För att fastställa de faktorer som ansökan om internationellt skydd grundas på, som inte skulle kunna klargöras utan att ta sökanden i förvar, särskilt om det finns en risk för avvikande.
- c) För att säkerställa efterlevnad av rättsliga skyldigheter som har ålagts sökanden genom ett individuellt beslut i enlighet med artikel 9.1 i fall där sökanden inte har efterlevt sådana skyldigheter och det fortfarande finns en risk för avvikande.
- d) Som ett led i ett gränsförfarande i enlighet med artikel 43 i förordning (EU) 2024/1348 för att avgöra om sökanden har rätt att resa in på territoriet.
- e) Om sökanden hålls i förvar på grund av ett förfarande för återvändande enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG ⁽¹⁴⁾, för att förbereda återvändandet eller för att genomföra avlägsnandet och den berörda medlemsstaten på grundval av objektiva kriterier, inbegripet att sökanden redan haft möjlighet att få tillgång till förfarandet för internationellt skydd, kan styrka att det finns rimliga skäl att anta att sökanden gör ansökan om internationellt skydd enbart för att försena eller hindra verkställigheten av beslutet om återsändande.
- f) Om det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning.
- g) I enlighet med artikel 44 i förordning (EU) 2024/1351.

De grunder för förvar som avses i första stycket ska fastställas i nationell rätt.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att regler om alternativ till förvar, till exempel regelbunden rapportering till myndigheterna, ställandet av en finansiell säkerhet eller en skyldighet att stanna på en bestämd plats, fastställs i nationell rätt.

Artikel 11

Garantier för sökande som tas i förvar

1. En sökande ska endast hållas i förvar så kort tid som möjligt, och ska hållas i förvar bara så länge grunderna i artikel 10.4 är tillämpliga.

De administrativa förfärandena avseende grunderna för förvar i artikel 10.4 ska utföras med tillbörlig skyndsamhet och noggrannhet. Förseningar i administrativa förfäranden som inte kan tillskrivas sökanden berättigar inte fortsatt förvar.

2. Beslut om förvar av sökande ska fattas skriftligen av rättsliga eller administrativa myndigheter. I beslutet om förvar ska de faktiska och rättsliga skäl beslutet grundar sig på anges, liksom varför mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt.

3. Om beslut om förvar fattas av en administrativ myndighet ska medlemsstaterna ombesörja att en snabb rättslig prövning av förvarsbeslutets laglighet utförs på eget initiativ eller på begäran av sökanden eller bådadera. Om prövningen sker på eget initiativ ska den slutföras så snart som möjligt, med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall, dock senast 15 dagar, eller i undantagsfall senast 21 dagar, efter det att sökanden tagits i förvar. Om prövningen sker på begäran av sökanden ska den slutföras så snart som möjligt, med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall, dock senast 15 dagar, eller i undantagsfall senast 21 dagar, efter det att de aktuella förfärandena inletts.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 24.12.2008, s. 98).

Om den rättsliga prövning som avses i första stycket, när den utförs på eget initiativ, inte har slutförts inom 21 dagar efter det att sökanden tagits i förvar eller, när den utförs på begäran av sökanden, inte har slutförts inom 21 dagar från det att de aktuella förfarandena inletts, ska sökanden i fråga omedelbart frigges.

4. Sökande som tagits i förvar ska omedelbart, på ett språk de förstår eller rimligen kan förväntas förstå, skriftligen underrättas om skälen för förvar och vilka förfaranden för överklagande av beslutet om förvar som anges i nationell rätt samt om möjligheten att begära kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

5. Förvaret ska omprövas av en rättslig myndighet med lämpliga tidsintervall, på eget initiativ eller på begäran av den berörda sökanden, i synnerhet om personen hålls i förvar en längre tid, om det uppstår relevanta omständigheter eller kommer fram nya uppgifter som kan påverka förvarets laglighet.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket ska förvar av ensamkommande barn omprövas på eget initiativ med regelbundna intervall.

Om förvaret, som en följd av den rättsliga prövningen, konstateras vara olagligt, ska sökanden i fråga omedelbart frigges.

6. Vid rättslig prövning av beslutet om förvar enligt punkterna 3 och 5 i denna artikel ska medlemsstaterna se till att sökandena har tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde enligt de villkor som fastställs i artikel 29.

Artikel 12

Förhållanden för förvar

1. Förvar av sökande ska, som regel, ske i särskilda förvarsanläggningar. Om en medlemsstat inte kan tillhandahålla inkvartering i en särskild förvarsanläggning, utan måste använda fängelseanläggningar, ska sökande som hålls i förvar hållas avskilda från övriga interner och de förhållanden för förvar som föreskrivs i detta direktiv ska tillämpas.

Sökande som hålls i förvar ska i så stor utsträckning som möjligt hållas avskilda från andra tredjelandsmedborgare som inte lämnat in en ansökan om internationellt skydd.

Om sökande inte kan hållas i förvar avskilda från andra tredjelandsmedborgare, ska den berörda medlemsstaten säkerställa att de förhållanden för förvar som föreskrivs i detta direktiv tillämpas.

2. Sökande som hålls i förvar ska ha tillgång till utomhusområden.

3. Medlemsstaterna ska se till att företrädare för Förenta nationernas flyktingkommissarie (UNHCR) har möjlighet att kommunicera med och besöka sökande under förhållanden som respekterar avskildhet. Denna möjlighet ska även gälla för organisationer som på UNHCR:s vägnar, efter överenskommelse med den berörda medlemsstaten, är verksamma på medlemsstatens territorium.

4. Medlemsstaterna ska se till att familjemedlemmar, juridiska rådgivare och personer som företräder berörda icke-statliga organisationer som erkänts av medlemsstaten i fråga ges möjlighet att kommunicera med och besöka sökandena under förhållanden som respekterar avskildhet. Begränsningar i tillträdet till förvarsanläggningar får endast införas om det enligt nationell rätt objektivt är nödvändigt av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av förvarsanläggningen, förutsatt att tillträdet inte begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

5. Medlemsstaterna ska se till att sökande som hålls i förvar systematiskt tillhandahålls information som förklarar de regler som tillämpas inom anläggningen och som beskriver dessa sökandes rättigheter och skyldigheter på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Om en sökande hålls i förvar vid en gränsövergång eller i ett transitområde får medlemsstaterna avvika från denna skyldighet i vederbörligen motiverade fall under en rimlig tidsperiod som ska vara så kort som möjligt. Denna avvikelse ska inte gälla i de fall som avses i artikel 43 i förordning (EU) 2024/1348.

Artikel 13

Förvar av sökande med särskilda mottagandebehov

1. Hälsan, inklusive den psykiska hälsan, hos sökande i förvar som har särskilda mottagandebehov ska vara en fråga av största vikt för de nationella myndigheterna.

Om förvar av sökande med särskilda mottagandebehov skulle utgöra en allvarlig risk för deras fysiska och psykiska hälsa ska dessa sökande inte tas i förvar.

Om sökande med särskilda mottagandebehov tas i förvar ska medlemsstaterna se till att de hålls under regelbunden uppsikt och i god tid ges lämpligt stöd med hänsyn till deras speciella situation, inklusive deras fysiska och psykiska hälsa.

2. Underåriga får som regel inte tas i förvar. De ska placeras i lämplig inkvartering i enlighet med artiklarna 26 och 27.

Lämpliga alternativ till förvar ska som regel användas för familjer med underåriga i enlighet med principen om familjesammanhållning. Sådana familjer ska inkvarteras på ett sätt som lämpar sig för dem.

I undantagsfall får underåriga, som en sista utväg, sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkkningsfullt, och efter att förvar bedömts vara för deras eget bästa i enlighet med artikel 26, tas i förvar

a) i fall med medföljande barn, om barnets förälder eller huvudsakliga omsorgsperson hålls i förvar, eller

b) i fall med ensamkommande barn, om förvaret skyddar barnet.

Detta förvar ska begränsas till en så kort tid som möjligt. Underåriga ska aldrig hållas i förvar i fängelse eller någon annan anläggning som används för brottsbekämpande ändamål. Alla åtgärder ska vidtas för att frigge underåriga som hålls i förvar och placera dem i inkvartering som är lämplig för underåriga.

Medlemsstaterna ska i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa, i enlighet med artikel 26.

Underåriga som hålls i förvar ska ha rätt till utbildning i enlighet med artikel 16, såvida inte tillhandahållandet av utbildning är av begränsat värde för dem på grund av att de hålls i förvar under mycket kort tid. Sådana underåriga ska också ha möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar och fritidsaktiviteter som lämpar sig för deras ålder.

3. Om ensamkommande barn hålls i förvar ska de inkvarteras i lokaler som är anpassade till inkvartering av ensamkommande barn. Sådana anläggningar ska ha personal som är kvalificerad att skydda rättigheterna för ensamkommande barn och tillgodose deras behov.

Om ensamkommande barn hålls i förvar ska medlemsstaterna se till att de inkvarteras avskilt från vuxna.

4. Familjer som hålls i förvar ska erbjudas avskild inkvartering som garanterar dem ett lämpligt skydd för sitt privatliv.

Familjer med underåriga som hålls i förvar ska inkvarteras i förvarsanläggningar som är anpassade till underårigas behov.

5. Medlemsstaterna ska se till att manliga och kvinnliga sökande som hålls i förvar inkvarteras separat, såvida dessa sökande som hålls i förvar inte är familjemedlemmar och alla berörda personer samtycker till att inkvarteras tillsammans.

Undantag från första stycket får även medges för användning av gemensamma utrymmen avsedda för fritidsverksamhet eller sociala aktiviteter, inklusive måltider.

6. Om sökanden hålls i förvar vid en gränsövergång eller i ett transitområde, med undantag för de fall som avses i artikel 43 i förordning (EU) 2024/1348, får medlemsstaterna avvika från punkt 3 första stycket, punkt 4 och punkt 5 första stycket i vederbörligen motiverade fall under en rimlig tidsperiod, som ska vara så kort som möjligt. Medlemsstaterna ska ha tillräckliga anläggningar och resurser för att säkerställa att de undantag som föreskrivs i den här punkten endast tillämpas i undantagsfall. Vid tillämpning av dessa undantag ska medlemsstaterna underrätta kommissionen och asylbyrån om detta.

Artikel 14

Familjer

Om en medlemsstat tillhandahåller en bostad till sökande, ska den vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning av de familjer som befinner sig på dess territorium. Sådana åtgärder ska vidtas med sökandens medgivande.

Artikel 15

Hälsoundersökningar

Medlemsstaterna får begära att sökande ska genomgå hälsoundersökning av folkhälsoskäl.

Artikel 16

Underårigas skolgång och utbildning

1. Medlemsstaterna ska bevilja underåriga barn till sökande och underåriga sökande samma tillträde till utbildning som de egna medborgarna och på liknande villkor, så länge som en utvisningsåtgärd mot sådana underåriga eller deras föräldrar inte faktiskt har verkställts.

De särskilda behoven för underåriga, i synnerhet med avseende på respekten för barnets rätt till utbildning och tillgång till hälso- och sjukvård, ska beaktas. Utbildningen av underåriga ska som regel vara integrerad med utbildningen för medlemsstaternas egna medborgare och vara av samma kvalitet. Medlemsstaterna ska göra sitt yttersta för att säkerställa kontinuiteten i utbildningen av underåriga så länge som en utvisningsåtgärd mot dem eller deras föräldrar inte faktiskt har verkställts.

Medlemsstaterna får inte vägra någon att fortsätta sin gymnasieutbildning endast på grund av att den underåriga har uppnått laglig myndighetsålder.

2. Medlemsstaterna ska bevilja underåriga som avses i punkt 1 tillträde till ett utbildningssystem så snart som möjligt, dock senast två månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in, med hänsyn tagen till skollov. Medlemsstaterna ska tillhandahålla utbildning inom det allmänna utbildningssystemet. Som en tillfällig åtgärd får medlemsstaterna dock under en period på högst en månad tillhandahålla denna utbildning utanför det allmänna utbildningssystemet.

Förberedande undervisning, inklusive språkundervisning, ska tillhandahållas för underåriga när det är nödvändigt för att underlätta deras tillträde till och deltagande i det allmänna utbildningssystemet.

3. När tillträde till det allmänna utbildningssystemet inte är möjligt på grund av den underåriges särskilda situation ska medlemsstaten i fråga erbjuda annan form av undervisning i enlighet med nationell rätt och praxis.

Artikel 17

Sysselsättning

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har tillträde till arbetsmarknaden senast sex månader från den dag då ansökan om internationellt skydd registrerades, under förutsättning att ett administrativt beslut av den behöriga myndigheten inte har fattats och förseningen inte kan tillskrivas sökanden.

Om en medlemsstat har påskyndat sakprövningen av en ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 42.1 a–f i förordning (EU) 2024/1348, ska tillträde till arbetsmarknaden inte beviljas eller, om det redan beviljats, upphävas.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande som har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med punkt 1 får faktiskt tillträde till arbetsmarknaden, i enlighet med nationell rätt.

Medlemsstaterna får av arbetsmarknadspolitiska skäl, även med hänsyn till ungdomsarbetslösheten, kontrollera huruvida en specifik ledig plats för vilken en arbetsgivare överväger att anställa en sökande som har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med punkt 1 skulle kunna fyllas av medborgare i den berörda medlemsstaten eller av andra unionsmedborgare eller av tredjelandsmedborgare och statslösa personer som är lagligt bosatta i den medlemsstaten. Om medlemsstaten finner

att den specifika lediga platsen kan tillsättas med sådana personer, får medlemsstaten eller arbetsgivaren neka sökanden den platsen.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande som har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med punkt 1 ges samma behandling som deras egna medborgare när det gäller

a) anställningsvillkor, minimiålder för anställning och arbetsvillkor, inbegripet lön och uppsägning, arbetstider, ledighet och allmänna helgdagar, samt hälso- och säkerhetskrav på arbetsplatsen,

b) föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inbegripet de rättigheter och förmåner som sådana organisationer tillhandahåller, utan att det påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser om allmän ordning och allmän säkerhet,

c) utbildning och yrkesutbildning, inbegripet fortbildningskurser för förbättrade färdigheter, arbetsplatspraktik och yrkesvägledning,

d) erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis inom ramen för befintliga förfaranden för erkännande av utländska kvalifikationer, och

e) tillgång till lämpliga system för bedömning, validering och erkännande av sökandes resultat av tidigare lärande och erfarenhet.

4. Medlemsstaterna får, när det gäller sökande som har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med punkt 1, begränsa likabehandlingen av dem

a) enligt punkt 3 b, genom att utesluta dem från att delta i ledningen av organisationer som regleras av offentlig rätt och från att inneha en tjänst som regleras av offentlig rätt,

b) enligt punkt 3 c, genom att utesluta

i) stipendier och lån som avser utbildning och yrkesutbildning, samt betalning av avgifter i enlighet med nationell rätt när det gäller tillträde till universitetsutbildning eller eftergymnasial utbildning, och

ii) utbildning och yrkesutbildning som inte tillhandahålls inom ramen för ett befintligt anställningsavtal, inbegripet när den tillhandahålls för att öka anställningsbarheten,

c) enligt punkt 3 d eller e, genom att inte bevilja likabehandling förrän minst tre månader från den dag då ansökan om internationellt skydd registrerades.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande som är anställda eller på grundval av tidigare anställning har rätt till sociala trygghetsförmåner behandlas på samma sätt som deras egna medborgare i fråga om de grenar av social trygghet som avses i artikel 3.1 och 3.2 i förordning (EG) nr 883/2004.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) nr 1231/2010 får medlemsstaterna begränsa likabehandlingen enligt punkt 5 i denna artikel genom att utesluta sociala trygghetsförmåner som inte är beroende av anställningsperioder eller av avgifter.

7. Rätten till likabehandling enligt denna artikel ska inte ge upphov till en rätt till bosättning i fall där ett beslut som fattats i enlighet med förordning (EU) 2024/1348 har medfört att sökandens rätt att stanna kvar har upphört.

8. Vid tillämpningen av punkt 3 d i denna artikel, och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 2.2 och 3.3 i direktiv 2005/36/EG, ska medlemsstaterna, så långt det är möjligt, främja fullständigt tillträde till befintliga förfaranden för erkännandet av utländska kvalifikationer för sökande som inte kan tillhandahålla dokumentation som styrker deras kvalifikationer.

9. Tillträde till arbetsmarknaden får inte upphävas under ett överklagandeförfarande om sökanden har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under det förfarandet och fram till dess att ett avslag har meddelats i överklagandeprocessen.

Artikel 18

Språkkurser och yrkesutbildning

Medlemsstaterna ska säkerställa att sökande har tillträde till språkkurser, kurser i samhällsutbildning eller yrkesutbildningskurser som medlemsstaterna anser lämpliga för att hjälpa sökande att agera självständigt, samarbeta med behöriga myndigheter eller hitta arbete eller ska, beroende på det nationella systemet, underlätta tillträdet till sådana kurser, oberoende av huruvida sökande har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med artikel 17.

Om sökande har tillräckliga medel får medlemsstaterna kräva att de betalar eller bidrar till kostnaderna för kurser som avses i första stycket.

Artikel 19

Allmänna regler om materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård

1. Medlemsstaterna ska se till att materiella mottagningsvillkor är tillgängliga för sökande från och med den tidpunkt då de gör sin ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 26 i förordning (EU) 2024/1348.

2. Medlemsstaterna ska se till att de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvård som erhållits i enlighet med artikel 22 ger sökande en tillräcklig levnadsstandard som säkerställer deras uppehälle och skyddar deras fysiska och psykiska hälsa samt respekterar deras rättigheter enligt stadgan.

Medlemsstaterna ska se till att den tillräckliga levnadsstandard som avses i första stycket även uppfylls för sökande med särskilda mottagandebehov och för personer som hålls i förvar.

3. Medlemsstaterna får fastställa som villkor för att bevilja samtliga eller några av de materiella mottagningsvillkoren att sökandena inte har tillräckliga medel för att säkerställa en tillräcklig levnadsstandard som avses i punkt 2.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 får medlemsstaterna kräva att sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren, om de har tillräckliga medel för det, till exempel om de har arbetat under en rimlig tidsperiod.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 får medlemsstaterna också kräva att sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för erhållen hälso- och sjukvård, om dessa sökande har tillräckliga medel för det, förutom där hälso- och sjukvården erbjuds dessa medlemsstaters egna medborgare kostnadsfritt.

5. Om det framkommer att en sökande hade tillräckliga medel för att täcka kostnaderna för materiella mottagningsvillkor eller hälso- och sjukvård som erhållits enligt punkt 4 vid den tidpunkt då sökanden gavs en tillräcklig levnadsstandard, får medlemsstaterna kräva att sökanden ska återbetala kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren eller hälso- och sjukvården.

6. Vid bedömningen av en sökandes tillgångar i fall där det krävs att sökanden ska täcka eller bidra till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvård som erhållits eller där sökanden avkrävs en återbetalning i enlighet med punkt 5, ska medlemsstaterna respektera proportionalitetsprincipen. Medlemsstaterna ska också ta hänsyn till sökandens individuella förhållanden och behovet av att respektera hans eller hennes värdighet och personliga integritet, inbegripet sökandens särskilda mottagandebehov.

7. Om en medlemsstat erbjuder materiella mottagningsvillkor i form av ekonomiskt bidrag eller kuponger ska beloppen bestämmas utifrån de nivåer som medlemsstaten i fråga fastställt antingen genom lag eller praxis i syfte att säkerställa en tillräcklig levnadsstandard för de egna medborgarna. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och asylbyrån om dessa nivåer. Medlemsstaterna får behandla sökande mindre gynnsamt än de egna medborgarna i detta avseende, särskilt om det materiella stödet helt eller delvis tillhandahålls in natura eller om syftet med dessa nivåer, när de tillämpas för de egna medborgarna, är att säkerställa en levnadsstandard som är högre än den som krävs för sökande enligt detta direktiv.

Artikel 20

Arrangemang för materiella mottagningsvillkor

1. Om medlemsstaterna tillhandahåller inkvartering in natura ska de säkerställa att sådan inkvartering ger sökanden en tillräcklig levnadsstandard i enlighet med artikel 19.2 samt nödvändigt stöd för att ta hänsyn till sökandenas särskilda mottagandebehov. Den inkvartering som tillhandahålls ska beviljas i en av, eller en kombination av, följande former:

- a) Anläggningar som används i syfte att hysa sökande under prövningen av en ansökan om internationellt skydd som gjorts vid gränsen eller i transitområden.
- b) Förläggningar.
- c) Privata hus, lägenheter, hotell eller andra lokaler som anpassats för sökande.

2. Utan att detta påverkar de särskilda förhållanden för förvar som föreskrivs i artiklarna 12 och 13 ska medlemsstaterna med avseende på sådan inkvartering som avses i punkt 1 a, b och c i den här artikeln se till att

- a) sökande garanteras skydd för sitt familjeliv,
- b) sökande har möjlighet att kommunicera med släktingar, juridiska rådgivare och företrädare för UNHCR och andra berörda nationella, internationella och icke-statliga organisationer och organ,
- c) familjemedlemmar, juridiska rådgivare och företrädare för UNHCR och berörda icke-statliga organisationer som erkänts av medlemsstaten i fråga ska ges tillträde till den inkvartering som tillhandahålls för att biträda sökande; detta tillträde får endast begränsas med hänsyn till säkerheten vid anläggningarna och för sökandena.

3. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till särskilda faktorer som avser ålder och kön, och till situationen för sökande med särskilda mottagandebehov när de tillhandahåller materiella mottagningsvillkor.

4. När medlemsstaterna tillhandahåller inkvartering enligt punkt 1 ska de vidta lämpliga åtgärder för att så långt det är möjligt säkerställa att misshandel och våld, inbegripet våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv, förhindras.

5. Om kvinnliga sökande placeras på förläggningar ska medlemsstaterna tillhandahålla separata sanitära inrättningar och en säker plats inom dessa förläggningar för dem och deras underåriga barn.

6. Medlemsstaterna ska, så långt det är möjligt, se till att vuxna sökande i beroendeställning, med särskilda mottagandebehov, inkvarteras tillsammans med vuxna nära släktingar som redan befinner sig i samma medlemsstat, och som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för dem.

7. Medlemsstaterna ska se till att flyttning av sökande från en anläggning till en annan sker endast om det är nödvändigt. Medlemsstaterna ska ge sökande möjlighet att underrätta sina juridiska rådgivare om förflyttningen och sin nya adress.

8. Personer som tillhandahåller materiella mottagningsvillkor, inbegripet de som tillhandahåller hälso- och sjukvård samt utbildning vid förläggningar, ska ha lämplig utbildning och vara bundna av reglerna om tystnadsplikt, enligt nationell rätt, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete.

9. Medlemsstaterna får låta sökande delta i förvaltningen av de materiella resurserna och de icke-materiella aspekterna av livet vid förläggningen genom ett råd eller en rådgivande kommitté som företräder dem som bor på förläggningen. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 får medlemsstaterna också tillåta sökande att utföra frivilligarbete utanför förläggningen, med förbehåll för villkor i nationell rätt.

10. I vederbörligen motiverade fall och under en rimlig tidsperiod som ska vara så kort som möjligt får medlemsstaterna undantagsvis tillhandahålla materiella mottagningsvillkor som avviker från dem som föreskrivs i denna artikel, när

- a) det krävs en bedömning av sökandens särskilda mottagandebehov, i enlighet med artikel 25,

- b) de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis är uttömda, eller de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis inte är tillgängliga på grund av ett oproportionerligt stort antal personer som ska inkvarteras eller på grund av en katastrof som orsakats av människan eller en naturkatastrof.

Avvikande materiella mottagningsvillkor som avses i första stycket i denna punkt ska under alla förhållanden säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård i enlighet med artikel 22 och en levnadsstandard för alla sökande i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter.

Om en medlemsstat tillhandahåller avvikande materiella mottagningsvillkor i enlighet med första stycket i denna punkt ska den medlemsstaten utan dröjsmål underrätta kommissionen och asylbyrån i enlighet med artikel 32.2 om aktiveringen av sin beredskapsplan. Den medlemsstaten ska också underrätta kommissionen och asylbyrån så snart grunderna för att tillhandahålla dessa avvikande materiella villkor inte längre föreligger.

Artikel 21

Mottagningsvillkor i en annan medlemsstat än den där sökanden är skyldig att befinna sig

Från den tidpunkt då sökande har underrättats om ett beslut att överföra dem till den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordning (EU) 2024/1351 ska de inte vara berättigade till de mottagningsvillkor som fastställs i artiklarna 17–20 i detta direktiv i någon annan medlemsstat än den där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med förordning (EU) 2024/1351. Detta ska inte påverka behovet av att säkerställa en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella förpliktelser.

Såvida inte ett separat beslut utfärdas ska det i överföringsbeslutet framgå att de berörda mottagningsvillkoren har dragits in i enlighet med denna artikel. Sökanden ska underrättas om sina rättigheter och skyldigheter i förhållande till det beslutet.

Artikel 22

Hälso- och sjukvård

1. Medlemsstaterna ska se till att sökande, oavsett var de är skyldiga att befinna sig i enlighet med förordning (EU) 2024/1351, får nödvändig hälso- och sjukvård, oavsett om den tillhandahålls av allmänläkare eller, vid behov, av specialistläkare. Sådan nödvändig hälso- och sjukvård ska vara av tillfredsställande kvalitet och innefatta åtminstone akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar, inbegripet allvarliga psykiatriska tillstånd, samt sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård som är nödvändig för att behandla ett allvarligt fysiskt hälsotillstånd.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökandes underåriga barn och sökande som är underåriga får samma typ av hälso- och sjukvård som de egna medborgarna som är underåriga. Medlemsstaterna ska säkerställa att särskild behandling som tillhandahålls i enlighet med denna artikel, och som inleddes innan den underåriga uppnådde myndighetsålder och som anses vara nödvändig, fås utan avbrott eller dröjsmål efter det att den underåriga har uppnått myndighetsålder.

3. Om det krävs av medicinska skäl ska medlemsstaterna sörja för nödvändig läkarhjälp eller annan hjälp, såsom nödvändig rehabilitering och nödvändiga medicintekniska hjälpmedel, för sökande med särskilda mottagandebehov, inklusive lämplig vård för psykiska besvär.

KAPITEL III

INSKRÄNKNING ELLER INDRAGNING AV MATERIELLA MOTTAGNINGSVILLKOR

Artikel 23

Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor

1. När det gäller sökande som är skyldiga att befinna sig på medlemsstaternas territorium i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2024/1351, får medlemsstaterna inskränka eller dra in dagersättningen.

Om det är vederbörligen motiverat och proportionellt får medlemsstaterna även

- a) inskränka andra materiella mottagningsvillkor, eller
 - b) om punkt 2 e är tillämplig, dra in andra materiella mottagningsvillkor.
2. Medlemsstaterna får fatta beslut i enlighet med punkt 1 om en sökande
- a) utan tillstånd lämnar ett geografiskt område inom vilket sökanden får röra sig fritt i enlighet med artikel 8 eller den bostad på en bestämd plats som anvisats av den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 9, eller avviker,
 - b) underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna, eller inte uppfyller de förfarandekrav som de fastställt,
 - c) har lämnat in en efterföljande ansökan enligt definitionen i artikel 3.19 i förordning (EU) 2024/1348,
 - d) har undanhållit ekonomiska tillgångar, och därför utan rätt fått del av materiella mottagningsvillkor,
 - e) allvarligt eller vid upprepade tillfällen har brutit mot förläggningens regler eller har uppträtt våldsamt eller hotfullt i förläggningen, eller
 - f) underlåter att delta i obligatoriska integrationsåtgärder, om sådana tillhandahålls eller möjliggörs av medlemsstaten, såvida det inte finns omständigheter som ligger utom sökandens kontroll.
3. Om en medlemsstat har fattat ett beslut i en situation enligt punkt 2 a, b eller f, och de omständigheter som det beslutet grundar sig på inte längre föreligger, ska den överväga om vissa eller alla de materiella mottagningsvillkor som dragits in eller inskränkts kan återinföras. Om inte alla materiella mottagningsvillkor återinförs ska medlemsstaten fatta ett vederbörligen motiverat beslut och delge sökanden det.
4. Beslut i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska fattas på objektiv och opartisk grund efter prövning i det enskilda ärendet och ange de skäl som ligger till grund för beslutet. Beslut ska grundas på sökandens speciella situation, särskilt när det gäller sökande med särskilda mottagandebehov, med beaktande av proportionalitetsprincipen. Medlemsstaterna ska säkerställa tillträde till hälso- och sjukvård i enlighet med artikel 22 och säkerställa en levnadsstandard för alla sökande i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter.
5. Medlemsstaterna ska se till att materiella mottagningsvillkor inte inskränks eller dras in förrän ett beslut har fattats i en situation som avses i punkt 2.

KAPITEL IV

BESTÄMMELSER AVSEENDE SÖKANDE MED SÄRSKILDA MOTTAGANDEBEHOV

Artikel 24

Sökande med särskilda mottagandebehov

Medlemsstaterna ska beakta den speciella situationen för sökande med särskilda mottagandebehov.

Medlemsstaterna ska ta hänsyn till att vissa sökande, såsom de som tillhör någon av de följande kategorierna, mer sannolikt har särskilda mottagandebehov:

- a) Underåriga.
- b) Ensamkommande barn.
- c) Personer med funktionsnedsättning.
- d) Äldre.

- e) Gravida.
- f) Homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella personer.
- g) Ensamstående föräldrar med underåriga barn.
- h) Offer för människohandel.
- i) Personer med allvarliga sjukdomar.
- j) Personer med psykiatriska tillstånd, inklusive posttraumatiskt stressyndrom.
- k) Personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, till exempel offer för könsrelaterat våld, kvinnlig könsstympning, barnäktenskap eller tvångsäktenskap, eller våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv.

Artikel 25

Bedömning av särskilda mottagandebehov

1. För ett effektivt genomförande av artikel 24 ska medlemsstaterna så snart som möjligt efter det att en person har ansökt om internationellt skydd individuellt bedöma huruvida sökanden har särskilda mottagandebehov, med hjälp av muntlig översättning när så krävs.

Den bedömning som avses i första stycket i denna punkt kan integreras i befintliga nationella förfaranden eller i den bedömning som avses i artikel 20 i förordning (EU) 2024/1348.

Den bedömning som avses i första stycket i denna punkt ska inledas genom att identifiera särskilda mottagandebehov på grundval av synliga tecken eller sökandens utsagor eller beteende eller, i tillämpliga fall, utsagor från sökandens föräldrar eller företrädare.

Den bedömning som avses i första stycket i denna punkt ska slutföras inom 30 dagar från det att ansökan om internationellt skydd gjordes eller, om den har integrerats i den bedömning som avses i artikel 20 i förordning (EU) 2024/1348, inom den tidsfrist som fastställs i den förordningen, och de särskilda mottagandebehov som identifierats på grundval av en sådan bedömning ska tillgodoses.

Om särskilda mottagandebehov framkommer i ett senare skede av förfarandet för internationellt skydd, ska medlemsstaterna bedöma och tillgodoses de behoven.

Medlemsstaterna ska se till att det, i det stöd som ges till sökande med särskilda mottagandebehov i enlighet med detta direktiv, tas hänsyn till deras särskilda mottagandebehov under hela förfarandet för internationellt skydd, och att deras situation följs upp på lämpligt sätt.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna säkerställa att personal som bedömer de särskilda mottagandebehoven i enlighet med denna artikel

- a) är utbildad och får fortbildning i att upptäcka tecken på att en sökande har särskilda mottagandebehov och att tillgodoses de behoven när de har identifierats,
- b) inbegriper information om arten av sökandens särskilda mottagandebehov i den akt om sökanden som innehas av de behöriga myndigheterna, tillsammans med en beskrivning av synliga tecken eller sökandens utsagor eller beteende som är av relevans för bedömningen av sökandens särskilda mottagandebehov samt de åtgärder som har identifierats för att tillgodoses dessa behov och de myndigheter som har ansvar för att tillgodoses dem, och
- c) med på förhand inhämtat samtycke i enlighet med nationell rätt, hänvisar sökande till lämplig läkare eller psykolog för vidare bedömning av deras psykiska och fysiska tillstånd, om det finns tecken på att deras psykiska eller fysiska hälsa kan påverka deras mottagandebehov. Vid behov ska muntlig översättning tillhandahållas av personal som utbildats i tolkning för att säkerställa att sökanden kan kommunicera med medicinsk personal. Om bristen på sådan utbildad personal riskerar att fördröja behandlingen, kan muntlig översättning med sökandens samtycke tillhandahållas av andra vuxna personer.

De behöriga myndigheterna ska ta hänsyn till resultatet av den undersökning som avses i led c vid beslut om vilken typ av särskilt mottagningsstöd som kan ges till sökanden.

3. Den bedömning som avses i punkt 1 första stycket behöver inte ha formen av ett administrativt förfarande.
4. Enbart sökande med särskilda mottagandebehov får komma i åtnjutande av det specifika stöd som tillhandahålls i enlighet med detta direktiv.
5. Den bedömning som föreskrivs i punkt 1 första stycket ska inte påverka bedömningen av behovet av internationellt skydd enligt förordning (EU) 2024/1347.

Artikel 26

Underåriga

1. Medlemsstaterna ska i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa när de genomför bestämmelser som eventuellt påverkar underåriga i detta direktiv. Medlemsstaterna ska säkerställa en levnadsstandard som är lämplig för de underårigas fysiska, psykologiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.
2. Vid bedömningen av ett barns bästa ska medlemsstaterna särskilt ta vederbörlig hänsyn till följande faktorer:
 - a) Möjligheterna till familjeterförening.
 - b) Den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, med särskild hänsyn till den underåriges bakgrund och behovet av stabilitet och kontinuitet i omsorgen.
 - c) Säkerhets- och trygghetshänsyn, särskilt om det finns risk för att den underåriga är offer för någon form av våld eller utnyttjande, inklusive människohandel.
 - d) Den underåriges åsikter, beroende på hans eller hennes ålder och mognad.
3. Medlemsstaterna ska se till att underåriga har möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar och fritidsaktiviteter som lämpar sig för deras ålder, och i utomhusaktiviteter inom de anläggningar och förläggningar som avses i artikel 20.1 a och b, samt har tillgång till skolmaterial vid behov.
4. Medlemsstaterna ska se till att underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till rehabilitering, och se till att det ges tillgång till lämplig vård för psykiska besvär och till kvalificerad rådgivning när så behövs.
5. Medlemsstaterna ska se till att underåriga barn till sökande eller sökande som är underåriga inkvarteras med sina föräldrar eller med den vuxne som ansvarar för dem och sina ogifta underåriga syskon enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis, förutsatt att detta är till de berörda underårigas bästa.
6. Personer som arbetar med underåriga, inbegripet företrädare och personer som är lämpade att tillfälligt agera som företrädare enligt artikel 27 får inte vara registrerade för brott eller överträdelser relaterade till barn eller brott eller överträdelser som föranleder allvarliga tvivel om deras förmåga att ha en roll med ansvar när det gäller underåriga, och ska få förberedande och fortlopande lämplig utbildning om underårigas rättigheter och behov, inbegripet de som rör eventuella tillämpliga skyddsnormer, och vara bundna av reglerna om tystnadsplikt, enligt nationell rätt, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete.

Artikel 27

Ensamkommande barn

1. Om en ansökan görs av en person som gör anspråk på att vara underårig, eller om det finns objektiva skäl att anta att personen är underårig, ska medlemsstaterna utse
 - a) en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare enligt detta direktiv till dess att en företrädare har utsetts,
 - b) en företrädare, så snart som möjligt och senast 15 arbetsdagar från och med den dag då ansökan gjordes.

Företrädaren och den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ska träffa det ensamkommande barnet och ta hänsyn till barnets egen syn på sina behov.

Om en medlemsstat har bedömt att en sökande som gör anspråk på att vara underårig utan någon som helst tvekan är över 18 år, behöver medlemsstaten inte utse en företrädare eller en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare i enlighet med första respektive andra stycket.

Medlemsstaterna ska i sina beredskapsplaner som avses i artikel 32 inbegripa åtgärder att vidta för att säkerställa att företrädare och personer som är lämpade att tillfälligt agera som företrädare utses i enlighet med den här artikeln i fall där de ställs inför ett oproportionerligt stort antal ansökningar av ensamkommande barn.

Om genomförandet av åtgärder som avses i fjärde stycket är otillräckligt för att hantera ett oproportionerligt stort antal ansökningar av ensamkommande barn, eller i andra undantagsfall, får företrädare utses med tio arbetsdagens fördröjning och antalet ensamkommande barn per företrädare ökas, upp till högst 50 ensamkommande barn.

Vid tillämpning av femte stycket ska medlemsstaterna underrätta kommissionen och asylbyrån om saken.

Åliggandena för företrädaren och den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ska upphöra om de behöriga myndigheterna, till följd av den åldersbedömning som avses i artikel 25.1 i förordning (EU) 2024/1348, inte antar att sökanden är underårig eller anser att sökanden inte är underårig, eller om sökanden inte längre är ett ensamkommande barn.

2. Medlemsstaterna ska se till att den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare omedelbart underrättas när en ansökan om internationellt skydd görs av ett ensamkommande barn samt om alla relevanta fakta som rör barnet. Personer vars intressen står i strid med, eller möjligen skulle kunna komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, ska inte utses till en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare. Det ensamkommande barnet ska omedelbart underrättas om att en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare har utsetts.

3. Om en organisation utses till företrädare eller person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ska den utse en fysisk person att utföra företrädarens uppgifter med avseende på det ensamkommande barnet i enlighet med detta direktiv.

4. Den företrädare som föreskrivs i punkt 1 i denna artikel får vara samma person som den som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning (EU) 2024/1348.

5. De behöriga myndigheterna ska omedelbart underrätta

- a) det ensamkommande barnet om att en företrädare utsetts för honom eller henne och, på ett åldersanpassat sätt och på ett sådant sätt som säkerställer att barnet förstår det, om hur klagomål mot den företrädaren kan lämnas in på ett konfidentiellt och säkert sätt,
- b) den myndighet som ansvarar för att tillhandahålla mottagningsvillkor att en företrädare har utsetts för det ensamkommande barnet, och
- c) företrädaren om relevanta fakta om det ensamkommande barnet.

6. Företrädaren eller den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ska endast bytas ut om det är nödvändigt, i synnerhet när de behöriga myndigheterna anser att den företrädaren eller personen inte har utfört sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Organisationer eller fysiska personer vars intressen står i strid med, eller kan komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, ska inte utses till företrädare eller person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare.

7. Medlemsstaterna ska se till att en fysisk person som utsetts till företrädare eller person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare ges ansvar för ett proportionellt och begränsat antal ensamkommande barn och, under normala omständigheter, högst 30 ensamkommande barn samtidigt, för att säkerställa att den personen kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter med ansvar för att övervaka att företrädare och personer som är lämpade att tillfälligt agera som företrädare utför sina uppgifter på ett korrekt sätt, inbegripet genom att regelbundet granska dessa utsedda företrädares och personers kriminalregister för att identifiera eventuella oförenligheter med deras roll. Dessa administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter ska

granska klagomål som ensamkommande barn har lämnat in mot sina utsedda företrädare eller utsedda personer.

9. Ensamkommande barn som gör en ansökan om internationellt skydd ska från den tidpunkt då de tillåts resa in på territoriet för den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd gjordes eller prövas fram till dess att de måste lämna den medlemsstaten placeras

- a) hos vuxna släktingar,
- b) hos en fosterfamilj,
- c) i förläggningar som utformats särskilt för underåriga,
- d) i annan typ av inkvartering som är lämplig för underåriga.

Medlemsstaterna får placera ensamkommande barn som är 16 år eller äldre i förläggningar för vuxna sökande, förutsatt att detta är till barnets bästa, enligt vad som föreskrivs i artikel 26.2.

I möjligaste mån ska syskon hållas samman, varvid den berörde underåriges bästa ska beaktas, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Ensamkommande barn ska byta inkvartering så sällan som möjligt.

10. Medlemsstaterna ska, där så krävs med hjälp av internationella eller andra berörda organisationer, börja spåra familjemedlemmar till ensamkommande barn så snart som möjligt sedan en ansökan om internationellt skydd har gjorts, samtidigt som det värnas om det ensamkommande barnets bästa. Om det finns ett eventuellt hot mot den underåriges eller dennes nära släktingars liv eller fysiska säkerhet, särskilt om dessa nära släktingar har stannat i ursprungslandet, är det viktigt att se till att insamling, behandling och spridning av information om dessa personer sker konfidentiellt, för att inte riskera deras säkerhet.

Artikel 28

Offer för tortyr och våld

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som utsatts för människohandel, tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, inbegripet våld med sexuella, konsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv, ges nödvändig medicinsk och psykologisk behandling och vård, inbegripet vid behov nödvändiga rehabiliterings- och rådgivningstjänster, för de skador som förorsakats av dessa gärningar. Dessa personer ska vid behov erbjudas muntlig översättning i enlighet med artikel 25.2 c.

Tillgång till sådan behandling och vård ska tillhandahållas så tidigt som möjligt efter det att dessa personers behov har identifierats.

2. Personal som arbetar med de personer som avses i punkt 1, även hälso- och sjukvårdspersonal, ska ha fått och ska fortsätta få lämplig utbildning om dessa personers behov och om lämpliga behandlingar, inbegripet nödvändiga rehabiliteringstjänster. De ska även vara bundna av reglerna om tystnadsplikt, enligt nationell rätt och tillämpliga yrkesetiska regler, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete.

KAPITEL V

RÄTTSMEDEL

Artikel 29

Överklagandeförfarande

1. Medlemsstaterna ska se till att beslut i fråga om beviljande, indragning eller inskränkning av förmåner enligt detta direktiv, beslut om vägran att bevilja det tillstånd som avses i artikel 8.5 första stycket eller beslut som fattas enligt artikel 9, som påverkar sökande individuellt, kan överklagas enligt de förfaranden som fastställs i nationell rätt. Ätminstone i sista instans ska möjlighet till överklagande eller prövning av de faktiska och rättsliga omständigheterna ges inför en rättslig myndighet.

2. I fall av överklagande eller prövning inför en rättslig myndighet som avses i punkt 1 i denna artikel och i fall av rättslig prövning som avses i artikel 11.3 och 11.5 ska medlemsstaterna se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde finns att tillgå vid behov för att säkerställa faktisk tillgång till rättslig prövning. Sådant rättsligt bistånd och biträde ska bestå av förberedelse av överklagandet eller begäran om prövning och åtminstone innefatta förberedelse av de handlingar som krävs samt deltagande i förfarandet inför de rättsliga myndigheterna på sökandens vägnar.

Kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska erbjudas av juridiska rådgivare eller andra lämpligt kvalificerade personer i enlighet med vad som är godkänt eller tillåtet enligt nationell rätt, vars intressen inte står, eller inte kan komma att stå, i strid med sökandens intressen.

3. Medlemsstaterna får också besluta att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, om

- a) sökanden har tillräckliga tillgångar, eller
- b) överklagandet eller prövningen anses sakna rimliga utsikter till framgång, särskilt om överklagandet eller prövningen sker på en andra överklagandenivå eller högre.

Om ett beslut om att inte bevilja kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde fattas av en myndighet som inte är en domstol, med motiveringen att överklagandet eller prövningen anses sakna rimliga utsikter till framgång, ska sökanden ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot det beslutet, och för detta ändamål ha rätt att begära kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

Medlemsstaterna får också föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska tillhandahållas endast av juridiska rådgivare eller andra rådgivare som enligt nationell rätt särskilt har utsetts att bistå och biträda sökande eller av icke-statliga organisationer som ackrediterats enligt nationell rätt för att tillhandahålla kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

4. Medlemsstaterna får också

- a) införa belopps- eller tidsgränser för tillhandahållandet av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde, förutsatt att dessa gränser inte godtyckligt begränsar tillgången till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde,
- b) när det gäller avgifter och andra kostnader och återbetalningar, föreskriva att behandlingen av sökande ska vara likvärdig med, men inte mer förmånlig än, den behandling som de egna medborgarna vanligtvis ges i frågor som gäller rättsligt bistånd.

5. Medlemsstaterna får, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 19.2 i detta direktiv, begära fullständig eller partiell återbetalning av uppkomna kostnader om sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats under förfarandet för internationellt skydd, i enlighet med förordning (EU) 2024/1348, eller om beslutet att ge kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde fattades på grundval av falska uppgifter från sökanden.

6. Medlemsstaterna ska fastställa specifika förfaranderegler för hur begäranden om kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska lämnas in och behandlas, eller så ska de tillämpa befintliga regler för inhemska begäranden av liknande slag, under förutsättning att dessa regler inte gör det omöjligt eller överdrivet svårt att få tillgång till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

KAPITEL VI

ÅTGÄRDER FÖR ATT EFFEKTIVISERA MOTTAGNINGSSYSTEMET

Artikel 30

Behöriga myndigheter

Varje medlemsstat ska meddela kommissionen vilka myndigheter som ansvarar för att fullgöra skyldigheterna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna ska också informera kommissionen om valet av ansvarig myndighet ändras.

Artikel 31

System för styrning, tillsyn och kontroll

1. Med vederbörlig hänsyn till sin konstitutionella struktur ska medlemsstaterna införa relevanta förfaranden för att se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till tillgängliga icke-bindande operativa normer, indikatorer, riktlinjer eller bästa praxis för mottagningsvillkor som utarbetats av asylbyrån i enlighet med artikel 13 i förordning (EU) 2021/2303, utan att det påverkar medlemsstaternas behörighet att organisera sina mottagningssystem i enlighet med detta direktiv.
2. Medlemsstaternas mottagningssystem ska vara föremål för den övervakningsmekanism som anges i kapitel 5 i förordning (EU) 2021/2303.

Artikel 32

Beredskapsplanering

1. Varje medlemsstat ska upprätta en beredskapsplan i samråd med lokala och regionala myndigheter, organisationer i det civila samhället och internationella organisationer, enligt vad som är lämpligt. Beredskapsplanen ska ange vilka åtgärder som kommer att vidtas för att säkerställa ett adekvat mottagande av sökande i enlighet med detta direktiv i sådana fall då en medlemsstat hamnar i en situation med ett oproportionerligt stort antal personer, inbegripet ensamkommande barn, som ansöker om internationellt skydd. Beredskapsplanen ska även innehålla åtgärder för att åtgärda situationer som avses i artikel 20.10 b så snabbt som möjligt.
2. Den beredskapsplan som avses i punkt 1 ska ta hänsyn till de särskilda nationella omständigheterna, med hjälp av en förlaga som utarbetats av asylbyrån, och ska meddelas asylbyrån senast den 12 april 2025. Den planen ska ses över när så krävs på grund av förändrade omständigheter och minst vart tredje år och ska, om den uppdateras, meddelas asylbyrån. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och asylbyrån närhelst beredskapsplanen aktiveras.
3. Medlemsstaterna ska på asylbyråns begäran förse den med information om de beredskapsplaner som avses i punkt 1, och asylbyrån ska, med medlemsstaternas samtycke, bistå dem med att utarbeta och se över sina beredskapsplaner.

Artikel 33

Personal och resurser

1. Medlemsstaterna ska genom lämpliga åtgärder se till att personal vid myndigheter och andra organisationer som är direkt ansvariga för genomförandet av detta direktiv har fått nödvändig utbildning avseende sökandes behov, inbegripet underåriga. För detta ändamål ska medlemsstaterna inbegripa relevanta centrala delar av det europeiska asylcurriculumet om mottagningsvillkor samt verktyget för identifiering av sökande med särskilda mottagandebehov, som har utarbetats av asylbyrån, i utbildningen av sin personal.
2. Medlemsstaterna ska tilldela nödvändiga resurser, inbegripet nödvändig personal och nödvändiga översättare och tolkar, för genomförandet av detta direktiv, med hänsyn till säsongsvariationer i antalet sökande. I de fall då lokala och regionala myndigheter, organisationer i det civila samhället eller internationella organisationer deltar i genomförandet av detta direktiv, ska de tilldelas nödvändiga resurser.

Artikel 34

Övervakning och utvärdering

Senast den 12 juni 2028, och därefter minst vart femte år, ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och föreslå nödvändiga ändringar.

Medlemsstaterna ska, på begäran av kommissionen, senast den 12 juni 2027 och därefter vart tredje år översända nödvändig information för att utarbeta denna rapport.

Artikel 35

Införande

1. Medlemsstaterna ska senast den 12 juni 2026 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1–10, 12, 13, 17–29 och 31–34. De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 36

Upphävande

Direktiv 2013/33/EU upphör att gälla för de medlemsstater som är bundna av det här direktivet med verkan från och med den 12 juni 2026, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt av direktiv 2013/33/EU som anges i bilaga I.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 37

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 38

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Bryssel den 14 maj 2024.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
H. LAHBIB
Ordförande

SV

EUT L, 22.5.2024

BILAGA I

Tidsfrist för införlivande med nationell rätt
(som det hänvisas till i artikel 35)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande
2013/33/EU	20 juli 2015

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 2013/33/EU	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, inledningen	Artikel 2, inledningen
Artikel 2 a	Artikel 2.1
Artikel 2 b	Artikel 2.2
Artikel 2 c	Artikel 2.3
Artikel 2 d	Artikel 2.4
Artikel 2 e	Artikel 2.5
Artikel 2 f	Artikel 2.6
Artikel 2 g	Artikel 2.7
—	Artikel 2.8
Artikel 2 h	Artikel 2.9
Artikel 2 i	Artikel 2.10
—	Artikel 2.11
—	Artikel 2.12
Artikel 2 j	Artikel 2.13
Artikel 2 k	Artikel 2.14
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5.1	Artikel 5.1 första och tredje styckena
—	Artikel 5.1 andra stycket
Artikel 5.2	Artikel 5.2 första stycket
—	Artikel 5.2 andra, tredje och fjärde styckena
Artikel 6.1–6.4	Artikel 6.1
Artikel 6.5	Artikel 6.3
Artikel 6.6	Artikel 6.2
Artikel 7.1	Artiklarna 7.1, 7.2, 7.3 och 8.3
—	Artikel 7.5 och 7.7
Artikel 7.2	Artikel 9.1 första stycket och artikel 8.2 första stycket
—	Artikel 8.1, artikel 8.2 andra stycket och artikel 8.4, 8.6 och 8.7
—	Artikel 9.1 andra stycket
—	Artikel 9.2
Artikel 7.3	Artikel 7.4
Artikel 7.4	Artiklarna 8.5 och 9.3

SV

EUT L, 22.5.2024

Direktiv 2013/33/EU	Detta direktiv
Artikel 7.5	Artikel 7.6
—	Artikel 9.4 och 9.5
Artikel 8.1 och 8.2	Artikel 10.1 och 10.2
—	Artikel 10.3
Artikel 8.3 a och b	Artikel 10.4 a och b
—	Artikel 10.4 c
Artikel 8.3 c	Artikel 10.4 d
Artikel 8.3 d	Artikel 10.4 e
Artikel 8.3 e	Artikel 10.4 f
Artikel 8.3 f	Artikel 10.4 g
Artikel 8.3 andra stycket	Artikel 10.4 andra stycket
Artikel 8.4	Artikel 10.5
Artikel 9	Artikel 11
Artikel 10	Artikel 12
Artikel 11	Artikel 13
Artikel 12	Artikel 14
Artikel 13	Artikel 15
Artikel 14	Artikel 16
Artikel 15.1	Artikel 17.1 första stycket
—	Artikel 17.1 andra stycket
Artikel 15.2	Artikel 17.2
—	Artikel 17.4-17.8
Artikel 15.3	Artikel 17.9
—	Artikel 18
Artikel 16	—
Artikel 17.1-17.4	Artikel 19.1-19.5
—	Artikel 19.6
Artikel 17.5	Artikel 19.7
Artikel 18.1-18.8	Artikel 20.1-20.9
—	Artikel 20.5
Artikel 18.9 första och andra styckena	Artikel 20.10 första och andra styckena
—	Artikel 20.10 tredje stycket
—	Artikel 21
Artikel 19	Artikel 22.1 och 22.3
—	Artikel 22.2
Artikel 20, inledningen	Artikel 23.1
Artikel 20.1 första stycket a, b och c	Artikel 23.2 första stycket a, b och c
—	Artikel 23.2 första stycket e och f

Direktiv 2013/33/EU	Detta direktiv
Artikel 20.1 andra stycket	Artikel 20.3
Artikel 20.2	—
Artikel 20.3	Artikel 23.2 första stycket d
Artikel 20.4	—
Artikel 20.5	Artikel 23.4
Artikel 20.6	Artikel 23.5
Artikel 21	Artikel 24
Artikel 22.1	Artikel 25.1
—	Artikel 25.2
Artikel 22.2, 22.3 och 22.4	Artikel 25.3, 25.4 och 25.5
Artikel 23.1-23.5	Artikel 26.1-26.5
Artikel 24.1 första stycket	Artikel 27.1 första stycket och artikel 27.6
Artikel 24.1 andra stycket	—
—	Artikel 27.1 andra till åttonde stycket och artikel 27.2-27.5, 27.7 och 27.8
Artikel 24.2 och 24.3	Artikel 27.9 och 27.10
Artikel 24.4	Artikel 26.6
Artikel 25	Artikel 28
Artikel 26	Artikel 29
Artikel 27	Artikel 30
Artikel 28	Artikel 31
—	Artikel 32
Artikel 29	Artikel 33
Artikel 30.1 och 30.2	Artikel 34
Artikel 30.3	—
Artikel 31	Artikel 35
Artikel 32	Artikel 36
Artikel 33.1	Artikel 37
Artikel 33.2	—
Artikel 34	Artikel 38
Bilaga I	—
Bilaga II	Bilaga I
Bilaga III	Bilaga II

2025/90931

25.11.2025

**Rättelse till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer
för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd**

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1346, 22 maj 2024)

1. Sidan 31, artikel 35.1 första stycket, första meningen

I stället för: "Medlemsstaterna ska senast den 12 juni 2026 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1–10, 12, 13, 17–29 och 31–34."

ska det stå: "Medlemsstaterna ska senast den 12 juni 2026 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1–13, 16–29 och 31–34."

2. Sidan 32, Bilaga I, titeln

I stället för: "Tidsfrist för införlivande med nationell rätt (som det hänvisas till i artikel 35)"

ska det stå: "Tidsfrist för införlivande med nationell rätt av det upphävda direktivet 2013/33/EU (som det hänvisas till i artikel 36)".

Sammanfattning av delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31)

Prop. 2025/26:262
Bilaga 16

Uppdraget

Inför detta delbetänkande har utredningen i huvudsak haft i uppdrag att

- analysera och ta ställning till om det enligt svensk rätt ska vara möjligt att neka prövning av en asylansökan i fler situationer än vad som följer direkt av asylprocedurförordningen.
- analysera och ta ställning till om nationella myndigheter ska bemyndigas att förklara ogrundade asylansökningar som uppenbart ogrundade i enlighet med den möjlighet som finns enligt asylprocedurförordningen.
- analysera och ta ställning till behovet av anpassningar av svensk rätt i förhållande till bestämmelser i EU:s migrations- och asylpakt rörande rättslig rådgivning samt rättsligt bistånd och biträde.
- ta ställning till hur möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för utlännningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, vidarebosättning, synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter, på grund av vissa verkställighetshinder, arbete efter avslag på asylansökan och som varaktigt bosatta, liksom för anhöriga till dessa grupper
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Här följer en sammanfattning av utredningens förslag, som i förekommande fall syftar till att anpassa relevanta svenska regler till EU:s rättsliga miniminivå.

Avvisning av asylansökningar

Utredningen föreslår att det införs bestämmelser i utlänningslagen som gör det möjligt att avvisa en asylansökan i samtliga de situationer som asylprocedurförordningen medger att så sker. I förhållande till nuvarande ordning innebär detta att beslutsmyndigheten ges möjlighet att avvisa en asylansökan i fler fall än vad som är möjligt i dag. Det gäller dels när en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, dels under vissa förutsättningar när sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i det s.k. återvändandedirektivet.

Uppenbart ogrundade asylansökningar

Utredningen föreslår att det införs bestämmelser i utlänningslagen som gör det möjligt för Migrationsverket att förklara en asylansökan som uppenbart ogrundad i samtliga de situationer som asylprocedurförordningen medger det. Förutsättningarna för att verkställa ett avlägsnandebeslut utan att det har fått laga kraft regleras däremot i asylprocedurförordningen genom i huvudsak direkt tillämpliga bestämmelser. Möjligheten att förklara en asylansökan som uppenbart ogrundad kommer därför att ha begränsad betydelse för enskilda, men får antas medföra vissa positiva effekter för myndigheter och domstolar.

Rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

Migrationsverket

Utredningen föreslår att rätten till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt asylprocedurförordningen respektive asyl- och migrationshanteringsförordningen ska tillgodoses genom att ett offentligt biträde förordnas för sökanden. Statens kostnadsansvar ska begränsas till att avse sådan kostnadsfri rådgivning som förordningarna föreskriver. Det ska införas tidsgränser för tillhandahållandet av sådan rådgivning. Som utgångspunkt ska asylsökande ha rätt till en timmes kostnadsfri rättslig rådgivning under asylprocessen hos Migrationsverket. Om det finns skäl ska Migrationsverket kunna bevilja ersättning för ytterligare en timmes sådan rådgivning. Den nuvarande möjligheten att beviljas ett offentligt biträde som bistår sökanden under alla skeden av asylprocessen hos Migrationsverket tas därmed bort. I förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska sökanden ha rätt till en timmes kostnadsfri rättslig rådgivning. Migrationsverket ska ges möjlighet att underlåta att förordna ett offentligt biträde i vissa situationer i enlighet med vad som medges enligt förordningarna.

Bestämmelserna om handläggning av frågor om offentligt biträde ska i huvudsak kvarstå oförändrade. Ett förordnande som offentligt biträde i asylprocessen gäller som utgångspunkt till dess att Migrationsverkets beslut fått laga kraft, men i vissa situationer ska migrationsdomstolarna avsluta förordnandet (se nedan). I förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat upphör det offentliga biträdets förordnande avseende den kostnadsfria rättsliga rådgivningen i samband med att ansvarig medlemsstat fastställs.

Domstolarna

Enligt asylprocedurförordningen respektive asyl- och migrationshanteringsförordningen är utgångspunkten att sökanden har rätt till kostnadsfritt rättsligt biträde i en eventuell överklagandeprocess. Samtidigt föreskriver förordningarna en möjlighet för medlemsstaterna att utesluta denna rätt i vissa fall. Utredningen föreslår att det i enlighet med förordningarna införs bestämmelser med innebörden att migrations-

domstolarna i vissa situationer ska underlåta att förordna ett offentligt biträde eller entlediga ett befintligt offentligt biträde. Vid överklagande av Migrationsverkets beslut enligt asylprocedurförordningen ska det inte finnas någon rätt till kostnadsfritt rättsligt biträde om det anses att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång eller utgör ett missbruk av förfarandet eller om sökanden redan bistås eller biträds av en rättslig rådgivare. Ett förordnande som offentligt biträde i asylprocessen gäller normalt till dess att Migrationsverkets beslut fått laga kraft, men migrationsdomstolarna ska när överklagandet har kommit in ta ställning till om det finns skäl för att avsluta förordnandet i enlighet med någon av grunderna ovan. Migrationsdomstolens beslut om att avsluta ett förordnande som offentligt biträde får inte överklagas särskilt. Om domstolen avslutar ett förordnande föreligger det inte heller någon rätt till kostnadsfritt rättsligt biträde om sökanden fullföljer sin talan avseende asylansökan till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av Migrationsverkets beslut i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska begäran om kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ges in till och handläggas av migrationsdomstolarna. I dessa situationer ska domstolen ta ställning till om det finns skäl för att förordna ett offentligt biträde i överklagandeprocessen. Det ska inte finnas någon rätt till kostnadsfritt bistånd och biträde om överklagandet bedöms sakna rimliga utsikter till framgång. Ett överklagande av ett överföringsbeslut bör som utgångspunkt anses sakna sådana rimliga utsikter till framgång som avses. En migrationsdomstols beslut att inte förordna ett offentligt biträde i överklagandeförfarandet får inte överklagas.

Utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

Utdragningen föreslår att det etableras en ordning med enbart tidsbegränsade uppehållstillstånd för flyktingar, alternativt skyddsbehövande, vidarebosatta (kvotflyktingar), varaktigt bosatta samt för utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter och vid vissa verkställighetshinder. Detta ska ske genom att bestämmelserna som reglerar möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd upphävs samt genom att det införs bestämmelser om tidsbegränsade uppehållstillstånd för utlänningar som i dag beviljas permanent uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället, dvs. kvotflyktingar och varaktigt bosatta i Sverige. Den som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den föreslagna ordningen ska som regel även fortsatt kunna vara anknytningsperson om personen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Vid beräkningen av den tid som kan läggas till grund för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen ska inte kunna beaktas sådan tid under vilken utlänningen haft ett uppehållstillstånd som spårbytare, dvs. haft uppehållstillstånd för arbete efter avslag på asylansökan.

Svenskt medborgarskap vid tidsbegränsat uppehållstillstånd

Utredningen föreslår att den som omfattas av utredningens förslag om utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska kunna förvärva svenskt medborgarskap om denne vid beslutstillfället bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Övriga ändringar

Som en följd av att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för vissa grupper föreslår utredningen vissa ändringar i studiestödslagen för att kvotflyktingar även fortsatt ska kunna beviljas studiestöd på samma sätt som andra skyddsbehövande

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Författningsändringarna som rör anpassningar till EU:s migrations- och asylpakt bör träda i kraft när asylprocedurförordningen respektive asyl- och migrationshanteringsförordningen ska börja att tillämpas, vilket är den 12 juni 2026 respektive den 1 juli 2026. Eftersom vissa av författningsändringarna rör båda förordningarna bör det förra ikraftträdandedatumet gälla för samtliga författningsändringar som rör anpassningar till EU:s migrations- och asylpakt. Samma ikraftträdandedatum bör gälla även för författningsändringarna som är hänförliga till förslaget om att utmönstra möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

Utlänningslagens bestämmelser i dess äldre lydelse bör alltjämt gälla för asylansökningar och förfaranden som omfattas av det omarbetade asylprocedurdirektivet respektive den omarbetade Dublinförordningen. Övergångsbestämmelser föreslås även i fråga om ändringarna i lagen om svenskt medborgarskap. I övrigt föreslås inte några särskilda övergångsbestämmelser.

Konsekvenser

Utredningen bedömer att framlagda förslag är förenliga med Sveriges internationella åtaganden och regeringsformen. Genom utredningens förslag anpassas lagstiftningen avseende asylförfarandet i vissa avseenden till miniminivån enligt EU-rätten, vilket får vissa konsekvenser för de utlännningar som berörs. Kostnaderna för asylprövningen och mottagandet av asylsökande förväntas inte minska som en följd av utredningens förslag om anpassningar till asylprocedurförordningens bestämmelser om att avvisa en asylansökan respektive förklara en asylansökan som uppenbart ogrundad. Däremot bedöms statens kostnader för offentliga biträden minska som en följd av begränsningarna av rätten till offentligt biträde i asylprocessen.

Genom att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd försvinner för vissa grupper kan antalet ärenden om förlängning av tidsbegränsade uppehållstillstånd förväntas öka något, vilket innebär ökade kostnader för staten. Utifrån den historiskt låga nivån av antalet asylsökande till Sverige är det inte möjligt att uppskatta i vilken utsträckning förslagen kan förväntas leda till ett minskat antal asylansökningar och minskad asylrelaterad anhöriginvandring. Utredningens samlade förslag förväntas dock medföra att Sverige blir mindre attraktivt som asylland, vilket bör bidra till att antalet asylsökande även på sikt kommer att ligga på det som för närvarande är historiskt låga nivåer.

Det är utredningens sammantagna bedömning att förslagen totalt sett inte kommer att föranleda några kostnadsökningar för staten. Statens minskade kostnader för offentliga biträden i asylärenden bör i stället medföra att statens kostnader sammantaget minskar något som en följd av utredningens förslag. Det går emellertid inte att göra någon tillförlitlig beräkning i detta avseende eftersom det föreligger flera osäkerhetsfaktorer. Beroende på den framtida utvecklingen i vår omvärld skulle utredningens förslag kunna medföra vissa kostnadsökningar för staten som en konsekvens av det ökade antalet förlängningsärenden som utredningens förslag kan antas innebära.

Delbetänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 1 kap. 9 §, 2 kap. 8 c §, 5 kap. 1 a, 1 b, 2, 2 b, 3, 3 a, 3 g, 5, 6, 8 och 18 §§, 6 kap. 1 §, 12 kap. 16 c och 18 a §§, 14 kap. 8 §, 16 kap. 9 § och 18 kap. 1 och 1 a §§ ska ha följande lydelse.

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 kap. 4 h §, 5 kap. 1 d § samt 18 kap. 1 b §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 h §

Med asylprocedurförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

9 §¹

Det som föreskrivs om avvísning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen).

Det som föreskrivs om avvísning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen).

2 kap.

8 c §²

Kravet på arbetstillstånd enligt 7 § gäller inte för en utlänning som 1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge,

¹ Senaste lydelse 2014:792.

² Senaste lydelse 2014:198.

2. har uppehållsrätt, *eller*
3. har permanent uppehållstill-
stånd.

2. har uppehållsrätt,
3. har permanent uppehållstill-
stånd, *eller*

Prop. 2025/26:262
Bilaga 17

*4. har ställning som varaktigt
bosatt i Sverige eller, oavsett
medborgarskap, make eller sambo
till en sådan utlänning samt deras
barn som är under 21 år eller
beroende av dem för sin
försörjning.*

5 kap.

1 a §³

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

*En ansökan om permanent
uppehållstillstånd ska, när
giltighetstiden för ett
uppehållstillstånd löper ut, beviljas
om flyktingen eller den alternativt
skyddsbehövande har haft
tidsbegränsat uppehållstillstånd i
minst tre år och förutsättningarna
för uppehållstillstånd enligt 1 § och
de särskilda kraven i 7 § är
uppfyllda.*

Första–*tredje* styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första, *andra och fjärde* styckena.

Första *och andra* styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första–*tredje* styckena.

³ Senaste lydelse 2021:765.

En asylansökan får avvisas om sökanden

En asylansökan får avvisas i de situationer som räknas upp i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen.

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och sökanden inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

1 d §

*Migrationsverket får förklara en
ogrundad asylansökan som
uppenbart orgrundad i de
situationer som räknas upp i artikel
42.1 och 42.3 i
asylprocedurförordningen.*

2 §⁵

En utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) ska beviljas ett *permanent* uppehållstillstånd.

En utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) ska beviljas ett *tidsbegränsat* uppehållstillstånd som ska gälla i tre år för en flykting och tretton månader för en alternativt skyddsbehövande.

Första stycket gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

2 b §⁶

Permanent uppehållstillstånd skall ges till den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas ett *tidsbegränsat* uppehållstillstånd som ska gälla i fem år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i fem år.

3 §⁷

Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är gift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

⁵ Senaste lydelse 2021:765.

⁶ Senaste lydelse 2014:198.

⁷ Senaste lydelse 2023:652.

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,
- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller
- gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) *har ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller* har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

3 a §⁸

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas

b) har ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 6 § eller enligt 12

varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som *har ställning som varaktigt bosatt i Sverige* eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen *har ställning som varaktigt bosatt i Sverige* eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som *har ställning som varaktigt bosatt i Sverige*, eller är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Fjärde stycket gäller inte de fall som avses i första stycket eller när uppehållstillstånd enligt andra stycket beviljas på grund av anknytning till någon som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft

1. uppehållstillstånd för arbete eller ett av Sverige utfärdat EU-blåkort, ICT-tillstånd, ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse eller tillstånd för säsongarbete, eller

2. uppehållstillstånd för studier som avser utbildning på forskarnivå.

Ett permanent uppehållstillstånd får även beviljas en utlänning som

⁹ Senaste lydelse 2021:765.

¹⁰ Senaste lydelse 2022:303.

sedan minst två år har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för näringsverksamhet, om verksamheten är etablerad.

Prop. 2025/26:262

Bilaga 17

Upphållstillstånd får beviljas en utlänning som har sin försörjning ordnad på annat sätt än genom anställning.

I 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Vid beräkningen enligt första stycket räknas inte tid under vilken utlänningen har haft uppehållstillstånd enligt den upphävda bestämmelsen i 15 a §.

6 §¹¹

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. *En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.*

8 §¹²

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns särskilda skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

¹¹ Senaste lydelse 2023:652.

¹² Senaste lydelse 2021:765.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Kraven i 7 § gäller inte när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

18 §¹³

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till
uppehållstillstånd enligt 2 a eller
2 d §, eller

10. utlänningen har rätt till
uppehållstillstånd enligt 2 a, 2 b
eller 2 d §, eller

Prop. 2025/26:262
Bilaga 17

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

6 kap.

1 §¹⁴

Arbetstillstånd ska ges för viss tid. Det får avse ett visst slag av arbete och förenas med de övriga villkor som behövs.

Att en utlänning som har permanent uppehållstillstånd inte behöver ha arbetstillstånd framgår av 2 kap. 8 c § 3.

Att en utlänning som har permanent uppehållstillstånd *eller har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och dennes familjemedlemmar* inte behöver ha arbetstillstånd framgår av 2 kap. 8 c § 3 och 4.

12 kap.

16 c §¹⁵

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 16 b § ska vara tidsbegränsat. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan ett tidsbegränsat tillstånd gäller.

Om ett utvisningsbeslut upphävs enligt 16 d §, får utlänningen beviljas ett permanent uppehålls-

¹⁴ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁵ Senaste lydelse 2021:765.

tillstånd. Detta gäller dock endast om utlännningen efter det att utvisningsbeslutet vann laga kraft har beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd i sammanlagt minst fem år.

I 5 kap. 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

18 a §¹⁶

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket för att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Ett uppehållstillstånd som i andra fall beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i ett år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas en om utlännningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.

14 kap.

8 §¹⁷

Beslut av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket enligt denna lag får överklagas särskilt, och då i samma ordning som det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller
2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

Första stycket gäller även Polismyndighetens, Säkerhetspolisens eller Migrationsverkets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv.

Beslut av Regeringskansliet i frågor enligt första och andra styckena får överklagas till en migrationsdomstol.

Första stycket gäller inte Migrationsverkets beslut enligt 18 kap. 1 a § eller 1 b §.

¹⁶ Senaste lydelse 2021:765.

¹⁷ Senaste lydelse 2018:822.

16 kap.

9 §¹⁸

Prop. 2025/26:262

Bilaga 17

En migrationsdomstols beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen. En migrationsdomstols beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av Polismyndigheten får dock inte överklagas i andra fall än de som avses i 14 kap. 2 § andra meningen.

En migrationsdomstols beslut om förvar i annat fall än efter överklagande i förvarsfrågan får överklagas särskilt till Migrationsöverdomstolen

En migrationsdomstols beslut att entlediga ett offentligt biträde som förordnats enligt 18 kap. 1 a § får inte överklagas. Detsamma gäller en migrationsdomstols beslut att inte förordna ett offentligt biträde enligt 18 kap. 1 a § fjärde stycket eller 1 b § tredje stycket.

Migrationsöverdomstolens beslut får inte överklagas.

18 kap.

1 §¹⁹

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar

¹⁸ Senaste lydelse 2015:91.

¹⁹ Senaste lydelse 2021:765.

*vårdnadshavare här i landet om ny
prövning har beviljats barnet.*

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

*I mål och ärenden enligt
asylprocedurförordningen eller
asyl- och migrations-
hanteringsförordningen gäller i
stället vad som är föreskrivet i 1 a §
respektive 1 b §.*

1 a §²⁰

*I mål som rör överklagande av
Migrationsverkets beslut i fråga om
statusförklaring och beslut att inte
bevilja ny prövning ska på
utlännings begäran offentligt
biträde förordnas om utlännings
befinner sig i Sverige och det inte
är uppenbart att överklagandet inte
kommer att bifallas.*

*Offentligt biträde ska alltid
förordnas i mål enligt första stycket
för barn som befinner sig i Sverige
och som saknar vårdnadshavare
här i landet.*

*Med undantag för de situationer
som räknas upp i artikel 16.3 i
asylprocedurförordningen, ska
offentligt biträde förordnas för den
som har rätt till kostnadsfri rättslig
rådgivning enligt artikel 16.2 i
förordningen.*

*Den som har lämnat rådgivning
enligt första stycket har rätt till
ersättning av allmänna medel för
sammanlagt högst en timmes
rådgivning. Om det finns skäl till
det får ersättning medges för
sammanlagt högst två timmars
rådgivning.*

*Vid överklagande av beslut enligt
förordningen ska en
migrationsdomstol entlediga det
offentliga biträdet i de situationer
som räknas upp i artikel 17.2 b och
d i förordningen.*

*Om offentligt biträde inte
förordnas enligt första stycket ska
en migrationsdomstol, när det
gäller överklagande av beslut
enligt förordningen, förordna
offentligt biträde för den som
åtgärden avser. Detta gäller inte i
de situationer som räknas upp i
artikel 17.2 b och d i förordningen.*

*I fråga om förfarandet för
inlämning och behandling av
begäran om tillhandahållande av
kostnadsfri rättslig rådgivning*

samt kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde gäller vad som är föreskrivet i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 17

1 b §

Offentligt biträde ska förordnas för den som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt artikel 21.6 i asyl- och migrationshanteringsförordningen.

Den som har lämnat rådgivning enligt första stycket har rätt till ersättning av allmänna medel för sammanlagt högst en timmes rådgivning.

Vid överklagande av beslut enligt förordningen ska en migrationsdomstol förordna offentligt biträde för den som åtgärden avser, med undantag för när överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång.

I fråga om förfarandet för inlämning och behandling av begäran om tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning samt kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde gäller vad som är föreskrivet i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

2. Äldre bestämmelser ska gälla för asylansökningar och förfaranden på vilka asylprocedurdirektivet respektive Dublinförordningen är tillämplig i enlighet med artikel 79.3 i asylprocedurförordningen respektive artikel 84 i asyl- och migrationshanteringsförordningen.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp för också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

¹ Senaste lydelse 2021:770.

² Senaste lydelse 2021:770.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

Prop. 2025/26:262

Bilaga 17

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 2, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap att 20 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. *Detsamma gäller för de utlänningar som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 2 b, 3, 3 a eller 6 §§ eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, eller har haft hemvist i Sverige sedan tio år och har under den tiden haft tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 2 b, 3, 3 a eller 6 §§ eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).*

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) ska vid tillämpningen av denna lag uppehållsrätt likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller för de utlänningar som har beviljats uppehållsstatus i Sverige enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s. 7).

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.
 3. Äldre föreskrifter gäller vid överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Efter remiss har yttranden över delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31) kommit in från Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Asylrättscentrum, Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Föreningen Sveriges Överförmyndare, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Luleå (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen), Inspektionen för socialförsäkringen, Institutet för mänskliga rättigheter, Justitiekanslern, Jönköpings kommun, Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen), Linköpings kommun, Luleå kommun, Lunds universitet (juridiska fakulteten), Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebros län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Region Skåne, Riksdagens ombudsmän (JO), Rädda Barnen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statskontoret, Stockholms kommun, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges Kommuner och Regioner, Säkerhetspolisen, UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna, UNICEF Sverige, Uppsala kommun och Uppsala universitet (juridiska fakulteten).

Därutöver har yttranden inkommit från Akademikerförbundet SSR, Flyktinggruppernas riksråd (FARR), Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) och en privatperson.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Centrum för rättvisa, Gislaveds kommun, Hudiksvalls kommun, Karlskrona kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Norrtälje kommun, Region Stockholm, Region Västerbotten, Region Örebro län, Riksförbundet Gode Män och Förvaltare, Simrishamns kommun, SmåKom, Storumans kommun, Svenskt Näringsliv, Säffle kommun, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Transportstyrelsen, Västra Götalandsregionen och Örnsköldsviks kommun.

Sammanfattning av promemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30)

Migrations- och asylpakten

EU:s migrations- och asylpakt är ett omfattande regelverk antaget 2024 som syftar till att etablera ett gemensamt och harmoniserat system för asyl och migration inom EU. Regelverket bygger på fyra huvudsakliga områden: säkra yttre gränser, snabba och effektiva förfaranden, solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstater samt ett fördjupat samarbete med länder utanför EU. Pakten trädde i kraft den 11 juni 2024 och börjar tillämpas fullt ut efter en övergångsperiod på två år.

I promemorian lämnas förslag om anpassning av svensk rätt utifrån följande förordningar:

1. Asylprocedurförordningen.
2. Skyddsgrundsförordningen.
3. Screeningförordningen.
4. Förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening.
5. Eurodacförordningen.
6. Asyl- och migrationshanteringsförordningen.
7. Förordningen om återvändandegränsförfarande.
8. Vidarebosättningsförordningen.
9. Krishanteringsförordningen.

Vidare lämnas förslag till genomförande av det nya omarbetade mottagandedirektivet.

Syftet med de lämnade förslagen är att möjliggöra en effektiv och rättssäker tillämpning av de aktuella rättsakterna samtidigt som ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk säkerställs i enlighet med den miniminivå som följer av EU-rätten.

Asylprocedurförordningen

Asylprocedurförordningen syftar till att effektivisera, förenkla och harmonisera medlemsstaternas förfaranden genom att inrätta ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen. Asylprocedurförordningen ersätter det omarbetade asylprocedurdirektivet som har genomförts i svensk rätt.

Asylprocedurförordningen är i stora delar direkt tillämplig och ska tillämpas direkt av nationella myndigheter och domstolar på samma sätt som nationella lagar och föreskrifter. I vissa delar kräver förordningen dock kompletterande nationella bestämmelser, och i andra delar ger

förordningen medlemsstaterna möjlighet att införa nationella bestämmelser. För att möjliggöra en effektiv och rättssäker tillämpning av asylprocedurförordningen, samtidigt som ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk säkerställs i enlighet med EU-rättens miniminivå, föreslås en rad författningsåtgärder.

Asylprocedurförordningens direkta effekt innebär för svensk del en förändrad systematik i asylförfarandet. För att systematiken i det svenska asylförfarandet fullt ut ska följa EU:s systematik föreslås att prövningsramen i ett ärende om internationellt skydd ska begränsas till frågan om *internationellt skydd*, dvs. om sökande kan beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. Frågan om *uppehållstillstånd* prövas inte inom ramen för ett ärende om internationellt skydd, eftersom det enligt skyddsgrundsförordningen utgör en rättighet som följer av att en person beviljas internationellt skydd.

En stor del av författningsförslagen innebär en utmönstring av bestämmelser om internationellt skydd i svensk rätt, eftersom det regleras med direkt effekt i asylprocedurförordningen. Detta gäller t.ex. svenska bestämmelser som definierar begreppen *flyktingstatus* och *status som subsidiärt skyddsbehövande*. Andra exempel på svenska bestämmelser som utmönstras gäller bestämmelser om muntlig handläggning i ärenden om internationellt skydd, när en ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov får betraktas som återkallad eller när en sådan ansökan ska beviljas ny prövning samt i vilka fall ett beslut om internationellt skydd är överklagbart.

Exempel på förslag på kompletterande nationella bestämmelser är att Migrationsverket – liksom i dag – ska utses till den beslutande myndigheten med ansvar för att ta emot, registrera och pröva ansökningar om internationellt skydd. Vidare föreslås att Polismyndigheten och Kriminalvården ska få ta emot ansökningar som görs om internationellt skydd (viljeyttringar).

Det föreslås också nationella kompletterande bestämmelser om att en ansökan om internationellt skydd – utöver de situationer som är obligatoriska enligt asylprocedurförordningen – ska prövas inom ramen för ett gränsförfarande i samtliga fall där förordningen tillåter det, om det inte föreligger exceptionella omständigheter som gör att ett gränsförfarande inte bör tillämpas. Andra exempel på kompletterande nationella bestämmelser är vissa undantag från rätten att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet (dvs. under handläggningen av ansökan), efter beslut om ansökan och under en överklagandeprocess.

Vidare föreslås kompletterande nationella bestämmelser om handläggningstider för Migrationsverkets prövning, i de fall det inte regleras direkt av asylprocedurförordningen. Även bestämmelser om handläggningstider för migrationsdomstolarnas prövning införs. Därtill föreslås bestämmelser om överklagandefrister som innebär att vissa beslut – t.ex. i de fall ansökan avvisas eller prövas inom ramen för ett påskyndat förfarande – ska överklagas inom sju dagar och beslut i andra fall ska överklagas inom tre veckor.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som asylprocedurförordningen börjar tillämpas, den 12 juni 2026. Äldre bestämmelser ska dock gälla för förfaranden för ansökningar om internationellt skydd som görs före den 12 juni 2026, och för förfaranden

Skyddsgrundsförordningen

Skyddsgrundsförordningen syftar till att säkerställa att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd och att säkerställa att en gemensam uppsättning rättigheter är tillgänglig för personer som beviljats internationellt skydd i samtliga medlemsstater. Förordningen ersätter det omarbetade skyddsgrundsdirektivet som har genomförts i svensk rätt.

Skyddsgrundsförordningen är i stora delar direkt tillämplig och ska tillämpas direkt av nationella myndigheter och domstolar på samma sätt som nationella lagar och föreskrifter. I vissa delar kräver förordningen dock kompletterande nationella bestämmelser, och i andra delar ger förordningen medlemsstaterna möjlighet att införa nationella bestämmelser. För att möjliggöra en effektiv och rättssäker tillämpning av skyddsgrundsförordningen, samtidigt som ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk säkerställs i enlighet med EU-rättens miniminivå, föreslås en rad författningsåtgärder.

En stor del av författningsförslagen innebär en utmönstring av bestämmelser om internationellt skydd i svensk rätt, eftersom det regleras med direkt effekt i skyddsgrundsförordningen. Detta gäller till exempel bestämmelser som definierar begreppen *flyktingstatus* och *status som subsidiärt skyddsbehövande*. Andra exempel på svenska bestämmelser som utmönstras gäller bestämmelser om när en person ska anses utesluten från att anses som flykting respektive subsidiärt skyddsbehövande samt bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd och resehandlingar för personer som beviljats internationellt skydd och deras familjemedlemmar.

Exempel på förslag på kompletterande nationella bestämmelser är giltighetstider för de uppehållstillstånd som utfärdas till personer som beviljats internationellt skydd. Förslagen innebär i denna del att den initiala giltighetstiden för uppehållstillstånd för personer som beviljats flyktingstatus ska vara tre år och för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande tretton månader. Vid förlängning ska giltighetstiden för uppehållstillstånd vara tre år för flyktingar och två år för subsidiärt skyddsbehövande. Med anledning av detta föreslås även bestämmelser om giltighetstiden vid förlängning av uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning.

Det föreslås även nationella bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för personer som har beviljats internationellt skydd och deras familjemedlemmar. Det införs vidare en bestämmelse om att det vid utfärdande av uppehållstillstånd ska tas ut en avgift.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Screeningförordningen introducerar ett förfarande kallat screening för samtliga tredjelandsmedborgare som påträffas i samband med att de illegalt korsat yttre gräns, inne på en medlemsstats territorium men inte har uppfyllt inresevillkoren eller efter att ha landsatts i samband med en efterforskning och räddningstjänst till havs, oavsett om de söker internationellt skydd eller inte. Dessutom omfattas personer som söker internationellt skydd vid gränsen men där personen inte uppfyller inresevillkoren. Däremot omfattas inte personer som rest in med giltiga tillstånd, men vars giltighet löpt ut under deras vistelse.

Screeningförordningen kompletterar Schengenregelverket. Syftet med screeningen är att kontrollera personerna och inhämta tillgänglig information om dem, för att när screeningen avslutats överlämna ärendet och den information som framkommit till behörig myndighet för asylprövning eller återvändande.

Screeningen omfattar flera moment, däribland identifiering eller verifiering av identitet, registrering av biometriska uppgifter, hälsokontroll, sårbarhetskontroll och säkerhetskontroll. Har personen påträffats vid yttre gräns ska screeningen avslutas inom sju dagar. Om personen i stället har påträffats inom territoriet ska screeningen slutföras inom tre dagar.

Polismyndigheten föreslås vara huvudansvarig myndighet för screeningförfarandet. Polismyndigheten och Migrationsverket föreslås ha ett gemensamt ansvar för utförandet av momenten identifiering och verifiering av identitet, sårbarhetskontroll, registrering av biometriska uppgifter och ifyllande av screeningformulär och avslutande av screeningen. Polismyndigheten ska ansvara ensam för säkerhetskontrollen. Regionerna ska ansvara för utförandet av hälsokontrollen. Tullverket och Kustbevakningen ska hjälpa Polismyndigheten vid kontrollmomenten identifiering eller verifiering av identitet samt säkerhetskontroll samt Migrationsverket vid identifiering eller verifiering av identitet.

Screening ska endast genomföras på särskilt anvisade platser vid yttre gräns eller inom landet. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva om vid vilka platser screening ska äga rum.

Av screeningförordningen följer att personer som påträffas vid yttre gräns under pågående screening inte ska ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium. En upplysningsbestämmelse med detta innehålls föreslås föras in i utlänningslagen.

Medlemsstaterna ska säkerställa att personer som ska genomgå screening hålls tillgängliga för myndigheterna under processen. Möjligheten att kvarhålla personer enligt 9 kap. 11 § UtL ska utvidgas till att omfatta skyldighet att stanna kvar för screening, både vid yttre gräns och inom landet. Om screeningen inte kan avslutas inom 24 timmar ska personen kunna hållas tillgänglig genom uppsikt eller förvar tills processen är avslutad.

Det ska införas en ny grund för uppsikt och förvar för de tredjelandsmedborgare – både vuxna och barn – som inte ansöker om internationellt skydd och som ska genomgå screening. Detta görs genom en komplettering av Förvarsutredningens förslag om uppsikt och förvar

för vuxna respektive barn som inte ansöker om internationellt skydd. I 1 kap. 15 § UtlL föreslås det i detta sammanhang införas en ny bestämmelse enligt vilken det vid risk för avvikande hänsyn även får tas till om utlännningen påträffas vid yttre gräns eller inom landet och ska genomgå screening.

Tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd och som ska genomgå screening kan enligt Förvarsutredningens förslag, med hänsyn till skyddet för nationell säkerhet eller allmän ordning, ställas under uppsikt eller tas i förvar.

Kroppsvsitation föreslås kunna genomföras i fråga om en person som är skyldig genomgå screening i samband med identifiering eller verifiering av identitet eller med en säkerhetskontroll. Personens bagage, handresgods, handväskor och liknande ska då få undersökas, i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. De särskilda regler om verkställighet som gäller vid en kroppsvsitation som utförs i samband med en inresekontroll (9 kap. 2 § tredje–femte styckena UtlL) föreslås även vara tillämpliga även vid en kroppsvsitation som utförs i samband med screening.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i hälsokontrollen.

En oberoende övervakningsmekanism ska enligt förordningen säkerställa att screeningförfarandet sker i enlighet med grundläggande rättigheter och att rätten till asyl inte inskränks. Bedömningen görs att JO:s uppdrag stämmer väl överens med det uppdrag som tillkommer övervakningsmekanismen enligt screeningförordningen. Sverige uppfyller således – genom JO:s uppdrag och verksamhet – de krav som ställs på övervakningsmekanismen i artikel 10.2 i screeningförordningen.

Screeningprocessen förutsätter ett nära samarbete mellan screeningmyndigheterna. I syfte att möjliggöra informationsdelning mellan myndigheterna i fråga om uppgifter som skyddas av sekretess föreslås därför att det i utlänningslagen införs en bestämmelse med innebörden att Polismyndigheten och Migrationsverket ska lämna de uppgifter till varandra som behövs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter som screeningmyndigheter. Det föreslås vidare att det i samma lag införs bestämmelse om uppgiftsskyldighet för regionerna avseende vad som framkommit vid en hälsokontroll till Polismyndigheten. Slutligen föreslås vissa ändringar i utlänningsdatalagen i fråga om personuppgiftsbehandling.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026, med undantag för bestämmelserna om förvar som utgör en komplettering till Förvarsutredningens förslag. Dessa ska enligt Förvarsutredningens förslag träda i kraft den 1 juli 2026.

Förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening

Förordningen är ett komplement till screeningförordningen. Förordningen innebär ändringar i två andra EU-förordningar; förordningen om Ecris-

TCN samt en av de två s.k. interoperabilitetsförordningarna. Dessa förordningar syftar i sin tur till att effektivisera utbytet av uppgifter om tidigare fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer mellan EU:s medlemsstater respektive bidra till interoperabilitet mellan EU:s olika informationssystem, förbättra ändamålsenligheten och effektiviteten i kontrollerna vid de yttre gränserna.

Syftet med de ändringar som görs genom förordningen om ändringar för enhetlighet i samband med screening är bl.a. att göra det möjligt för screeningmyndigheter att få tillgång till relevanta uppgifter i Ecris-TCN och andra EU-system.

Förordningen bedöms inte föranleda några lagstiftningsåtgärder i nationell rätt.

Eurodacförordningen

Eurodac är ett EU-gemensamt informationssystem som innehåller fingeravtryck från personer som ansöker om internationellt skydd och från tredjelandsmedborgare eller statslösa personer i länder utanför EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Fingeravtrycken används för jämförelse mellan medlemsstaterna för att göra det lättare för medlemsstaterna att bestämma vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd samt för vissa brottsbekämpande ändamål. Eurodac regleras av Eurodacförordningen.

I juni 2024 antogs en omarbetad Eurodacförordning. Förordningen innebär omfattande ändringar av Eurodacförordningen. Ändringarna innebär bl.a. att Eurodac ska innehålla fingeravtryck och ansiktscupor, s.k. biometriska uppgifter, och att sådana uppgifter ska tas från ett utökat antal kategorier av personer. Vidare har åldersgränsen för upptagning av biometriska uppgifter sänkts från 14 till sex år och det har införts särskilda bestämmelser beträffande barn. Brottsbekämpande myndigheters åtkomst till Eurodac har förenklats. Eurodac kommer även att nyttja den möjligheten till kommunikation mellan EU-gemensamma informationssystem och databaser som finns inom EU.

Eurodacförordningen är direkt tillämplig och ska tillämpas av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter. För att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att anpassa svensk rätt till dessa föreslås det vissa författningsändringar. Förslagen innebär bl.a. att det tydliggörs i vilka situationer en utlänning är skyldig att lämna fingeravtryck och låta sig fotograferas för överföring till Eurodac. Det föreslås vidare att Polismyndigheten ges åtkomst till de uppgifter som registreras i Eurodac samt att fler brottsbekämpande myndigheter ges möjlighet att begära jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som Eurodacförordningen börjar tillämpas, dvs. den 12 juni 2026, med undantag för personer som ansöker om tillfälligt skydd i enlighet med massflyktsdirektivet. För dessa personer föreslås ändringarna träda i kraft den 12 juni 2029.

Asyl- och migrationshanteringsförordningen

Asyl- och migrationshanteringsförordningen ersätter Dublinförordningen. Den nya förordningen har ett vidare syfte och fastställer en gemensam ram för hantering av asyl och migration inom unionen. Förordningen bygger på principerna i Dublinförordningen men inför även en obligatorisk solidaritetsmekanism som möjliggör ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna. Syftet är att stärka medlemsstaternas beredskap att hantera migration, klara situationer med migrationstryck och underlätta solidaritetsstöd mellan medlemsstaterna. Medlemsstater som befinner sig under migrationstryck ska kunna få stöd – antingen genom omfördelning av sökande, ekonomiska bidrag eller alternativa solidaritetsåtgärder (t.ex. operativt stöd, kapacitetsuppbyggnad eller personalstöd).

I förhållande till Dublinförordningen införs nya kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat. Det införs även ny reglering om sökandens skyldigheter och konsekvenser vid bristande efterlevnad. För att säkerställa ett snabbt fastställande av ansvarig medlemsstat har tidsfristerna förkortats.

Förordningen är direkt tillämplig. För att, så långt det går, harmonisera överklagandefrister mellan rättsakterna och möjliggöra ett snabbt förfarande föreslås att tidsperiod för överklagande ändras till sju dagar, även till Migrationsöverdomstolen. Eftersom svensk rätt saknar särskilda bestämmelser för denna typ av överklaganden föreslås nya bestämmelser i utlänningslagen som ska gälla för beslut enligt denna förordning samt beslut enligt asylprocedurförordningen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som asyl- och migrationshanteringsförordningen börjar tillämpas, den 12 juni 2026.

Det nya omarbetade mottagandedirektivet

I promemorian lämnas förslag till genomförande av det nya omarbetade mottagandedirektivet. Syftet med det nya direktivet är att harmonisera strukturerna för mottagandet inom EU genom att säkerställa adekvat levnadsstandard, garantera rättigheter och främja en effektiv integrationsprocess. Det nya direktivet ersätter 2013 års direktiv. Förslagen från Mottagandeutredningen är utgångspunkten för de förslag som lämnas i de delar förslagen genomför direktivet. Detsamma gäller förslagen från Förvarsutredningen.

Utiifrån Mottagandeutredningens förslag om närvarokontroll på asylboende, områdesbegränsning, boende- och anmälningsskyldighet i vissa situationer, samt utökad möjligt för nedsättning av dagersättning om föreslagna skyldigheter inte följs föreslås ytterligare författningsändringar. Bl.a. föreslås obligatorisk rörelsebegränsning för sökande vars ansökan prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt asylprocedurförordningen. Detta gäller även sökande under 16 år. Besluten ska inte kunna överklagas.

I utlänningslagen föreslås särskilda förutsättningar för att ta en vuxen eller ett barn som ansöker om internationellt skydd i förvar om det är nödvändigt som ett led i ett gränsförfarande för att avgöra om utlänningen har rätt att stanna i Sverige. För ett sådant förvar av en vuxen ska gälla en

maximal tidsgräns om tolv veckor. För ett barn ska den bortre tidsgränsen vara väsentligt kortare, som huvudregel sex dygn, eller om det finns synnerliga skäl, ytterligare sex dygn. För vuxna ska beslut om förvar omprövas inom två månader från den dag då beslutet om förvar verkställdes. Ett barn som ansöker om internationellt skydd ska inte få skiljas från båda sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar.

Enligt det nya omarbetade mottagandedirektivet ska skolgång erbjudas senast två månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in. Tidigare medgav direktivet en tidsfrist om tre månader, men denna har nu förkortats. Enligt 4 kap. 1 a § skolförordningen ska barn tas emot i skolan så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden, men mottagandet bör ske senast en månad efter ankomsten. Denna bestämmelse föreslås ändras så att tidsfristen för när barnen senast ska tas emot utökas med en månad.

Som Mottagandeutredningen har föreslagit ska tillträde till arbetsmarknaden beviljas först efter en viss tid i Sverige. Det föreslås dock en begränsning för sökande som omfattas av ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f asylprocedurförordningen.

För att genomföra direktivet och anpassa svensk rätt till asyl- och migrationshanteringsförordningen föreslås vidare en bestämmelse som innebär att sökande som är skyldig att vistas i en annan medlemsstat enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen inte ska ha rätt till dagersättning eller tillträde till arbetsmarknaden.

Vidare föreslås bl.a. ytterligare grund för nedsättning av dagersättning.

Ändringarna i den ännu inte ikraftträdde mottagandelagen ska träda i kraft i samband med att lagen träder i kraft, det vill säga den 1 oktober 2026. I fråga om förvar ska ändringarna träda i kraft den 1 juli 2026.

Förordningen om återvändandegränsförfarande

Förordningen om återvändandegränsförfarande syftar till att skapa ett gemensamt och obligatoriskt återvändandeförfarande för tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för asylgränsförfarandet.

Tredjelandsmedborgare och statslösa personer som fått avslag på sin ansökan om internationellt skydd ska vistas vid eller i närheten av gränsen under högst tolv veckor, eller i transitområden. Om ett beslut om återvändande inte kan verkställas inom den tidsperioden om tolv veckor får medlemsstaterna fortsätta med förfaranden för återvändande. I krissituationer får medlemsstaterna tillfälligt förlänga den maximala vistelsetiden vid gränsen med ytterligare sex veckor och justera längden på förvarstiden i motsvarande mån. Bestämmelserna bedöms vara direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder.

Personer som omfattas av återvändandegränsförfarandet ska ges en tidsfrist för frivillig avresa, om det inte finns risk för avvikande, om ansökan bedöms som uppenbart ogrundad eller om personen utgör en risk för allmän ordning eller säkerhet. Bestämmelsen bedöms vara direkt tillämplig.

Personer vars ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för gränsförfarandet får enligt förordningen inte ges tillstånd att resa in i landet. En upplysningsbestämmelse med detta innehåll föreslås föras in i utlänningslagen.

Personer som hålls i förvar under asylgränsförfarandet kan enligt förordningen fortsätta hållas i förvar under återvändandeprocessen för att förhindra inresa, förbereda återvändandet eller genomföra avlägsnandet. Personer som inte varit förvarstagna tidigare kan tas i förvar om det finns risk för avvikande, om de hindrar återvändandet eller om de utgör en risk för allmän ordning eller säkerhet. Förvarsgrunderna följer således av förordningen och bedöms vara direkt tillämpliga. Personer som omfattas av förordningen kan därmed tas i förvar med stöd av förordningens bestämmelser.

I nationell rätt ska det införas en bestämmelse om att personer som omfattas av förvarsbestämmelserna i stället ska kunna ställas under uppsikt. Denna möjlighet ska införas i utlänningslagen genom ett tillägg till de regler om uppsikt och förvar som föreslagits av Förvarsutredningen. Uppsikt ska kunna beslutas på samma grunder som förvar kan beslutas om enligt förordningen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026, med undantag för bestämmelserna om förvar som utgör en komplettering till Förvarsutredningens förslag. Dessa ska enligt Förvarsutredningens förslag träda i kraft den 1 juli 2026.

Vidarebosättningsförordningen

Vidarebosättningsförordningen syftar till att skapa en gemensam europeisk ram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl. Den reglerar tredjelandsmedborgares och statslösa personers inresa till EU:s medlemsstater för att beviljas internationellt skydd eller humanitär status på ett lagligt och säkert sätt.

Vidarebosättningsförordningen är direkt tillämplig och ska tillämpas av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter. Utgångspunkten för vidarebosättning i Sverige är individuella skyddsbehov. För att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att anpassa svensk rätt till dessa ska de förslagna giltighetstiderna för flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande gälla. Det föreslås att uppehållstillstånd för en familjemedlem ska ha samma sista giltighetsdag som det tillstånd som utfärdats till den person som beviljats internationellt skydd.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Krishanteringsförordningen

Krishanteringsförordningen kompletterar asyl- och migrationshanteringsförordningen samt asylprocedurförordningen och innehåller särskilda regler för hur EU och medlemsstaterna ska agera i exceptionella krissituationer, inbegripet instrumentalisering och force

majeure. Genom förordningen förses medlemsstaterna med möjligheter att begära tillstånd att dra nytta av solidaritetsåtgärder mellan medlemsstaterna och tillämpa undantag från vissa regler om asylförfarandet.

Krishanteringsförordningen är direkt tillämplig och ska tillämpas av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter. För att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera på ett ändamålsenligt sätt och för att anpassa svensk rätt till dessa föreslås det en författningsändring som innebär att regeringen ska få lämna in en begäran om att dra nytta av solidaritetsåtgärder och tillämpa undantag från vissa regler om asylförfarandet.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 19

Ensamkommande barn

I asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, det nya omarbetade mottagandedirektivet, screeningförordningen och Eurodacförordningen finns särskilda regler om ensamkommande barn.

Enligt asylprocedurförordningen ska en företrädare utses för ett ensamkommande barn som ansöker om internationellt skydd. Företrädaren ska bistå barnet genom hela processen vid ansökan om internationellt skydd. I väntan på att en företrädare utses kan en tillfällig företrädare förordnas för barnet.

Asyl- och migrationshanteringsförordningen och det nya omarbetade mottagandedirektivet innehåller regler om företrädare för barn som i stort motsvarar asylprocedurförordningens regler.

Enligt screeningförordningen ska ett ensamkommande under screeningen åtföljas av en företrädare eller, om sådan ännu inte utsetts, en person med utbildning i barnrätt och skydd. Av Eurodacförordningen följer ett ensamkommande barn ska åtföljas av en företrädare eller, om ingen företrädare har utsetts, en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela den tid då barnets biometriska uppgifter tas.

I svensk rätt regleras frågan om företrädare för ensamkommande barn i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Vid anpassning av svensk rätt till förordningarnas bestämmelser bör det nationella systemet med god man för dessa barn bör utgöra en utgångspunkt. Lagens regler ska således i tillämpliga fall gälla för företrädare som utses enligt förordningarna. Detta innebär att bl.a. att bestämmelserna i lagen ska gälla för företrädaren i fråga om t.ex. vem som kan ansöka om en företrädare, när förordandet ska upphöra och tillsyn över företrädarens uppdrag.

Det föreslås dock uttryckligen framgå av lagen att om en företrädare eller tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen ska inte en god man förordnas. Detta för att undvika en situation både en god man och en företrädare samtidigt förordnas för barnet.

Förordningarnas regler om en företrädares uppgifter och kompetens är direkt tillämpliga. Upplysningsbestämmelser om förordningarnas innehåll

i dessa delar föreslås dock föras in i lagen om företrädare för ensamkommande barn.

Det nya omarbetade mottagandedirektivets bestämmelser om ensamkommande barn bedöms inte kräva några författningsändringar för att anses genomförda i svensk rätt. Detta då en företrädare enligt asylprocedurförordningen får vara samma person som enligt motsvarande bestämmelse i det nya omarbetade mottagandedirektivet, vilken möjlighet bör utnyttjas. Inte heller direktivets regler om mottagande av ensamkommande barn kräver några författningsåtgärder.

Skyddsgrundsförordningen innehåller bestämmelser om förmyndare för ensamkommande barn, vars ansökan om internationellt skydd har beviljats. Definitionen av förmyndare kan jämföras med det nationella begreppet särskilt förordnad vårdnadshavare. En upplysningsbestämmelse föreslås föras in i 6 kap. föräldrabalken med innehållet att reglerna om särskilt förordnad vårdnadshavare gäller även en sådan förmyndare som omfattas av skyddsgrundsförordningen. Bestämmelserna i förordningen om förmyndarens uppgifter är direkt tillämpliga och kräver inte några författningsåtgärder utöver en upplysningsbestämmelse med hänvisning till förordningens bestämmelser. I övrigt bedöms förordningens bestämmelser om förmyndare och placering av ensamkommande barn inte kräva några författningsåtgärder.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026.

Konsekvenser

Genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt innebär omfattande organisatoriska, rättsliga och ekonomiska konsekvenser för flera svenska myndigheter. Förslagen berör i första hand Migrationsverket, Polismyndigheten, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen, men även flera andra myndigheter såsom Kustbevakningen, Tullverket, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Institutet för mänskliga rättigheter och Justitieombudsmannen.

Migrationsverket berörs i särskilt stor utsträckning. Det omfattar rättsliga, organisatoriska och tekniska förändringar, personalutveckling, utveckling av it- och stödsystem samt förstärkt samverkan med andra myndigheter. Myndigheten behöver införa nya rutiner för screening, asylgränsförfaranden, mottagande och återvändande samt anpassa verksamheten till nya tidsfrister, dokumentationskrav och rättssäkerhetsgarantier.

Genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt innebär att Polismyndigheten får utökade uppgifter och ett större ansvar vid gränsen. Myndigheten ska fortsatt ta emot viljeyttringar om asyl, kontrollera anmälningsplikt och vistelsekrav samt bistå i gränsförfaranden, vilket kräver fler utbildade poliser, nya rutiner och IT-anpassningar. Som ansvarig screeningmyndighet ska Polismyndigheten bygga upp screeningförfaranden med identifiering, biometrisk registrering och säkerhetskontroller. Det kräver ny organisation, särskilda lokaler, utrustning och utbildning i rättssäkerhet. Eurodacförordningen medför att polisen ska uppta fingeravtryck och fotografier i större omfattning än

tidigare, vilket kräver anpassning av IT-system, utrustning och rutiner. De nya reglerna om återvändande och överföringar kräver snabbare handläggning, tätare samverkan och anpassade IT-system. Sammantaget innebär reformen ökade personal- och utrustningsbehov samt ett utökat ansvar för gräns-, återvändande- och krisverksamhet.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 19

Genomförandet av migrations- och asylpakten bedöms få initiala kostnader på kort sikt men förväntas på längre sikt ge effektivare handläggning, ökad rättssäkerhet och tydligare ansvarsfördelning mellan myndigheter.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)¹

dels att 1 kap. 3 och 6 a §§, 4 kap., 5 kap. 1 c §§, 12 kap. 3, 8 b och 19 a §§, 13 kap. 1 och 19 §§ samt 14 kap. 14 a §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 1 kap. 3 och 6 a §§, 13 kap. 19 §§ samt 14 kap. 14 a § ska utgå,

dels att nuvarande 4 kap. 4 och 5 d § ska betecknas 2 kap. 1 e § respektive 5 a kap. 7 a §,

dels att 1 kap. 1, 5, 7, 9, 13 och 15 §§, 2 kap. 1 a, 1 b och 1 d §§, den nya 2 kap. 1 e §, 2 kap. 2 och 8 a §§, 5 kap. 1, 1 b, 2 a, 3, 3 a, 3 d, 3 g, 17 och 18 §§, 5 a kap. 1 och 1 a §§, den nya 5 a kap. 7 a §, 5 b kap. 10 §, 6 a kap. 2, 4 och 10 §§, 8 kap. 16, 17, 19 och 27 §§, 9 kap. 4, 6 och 8 §§, 11 kap. 5 §, 12 kap. 3, 7, 8 a, 9 a, 16 b, 18, 18 a, 19 och 19 b §§, 13 kap. 9 a, 10 och 17 §§, 14 kap. 5, 6 och 11 §§, 15 kap. 1 och 3 §§, 16 kap. 11 §, 17 kap. 1 §, 18 kap. 3 och 4 §§, 20 kap. 2 §, 21 kap. 2 § samt 22 kap. 2 §, rubriken till 2 kap. och rubrikerna närmast före 5 kap. 1, 1 a, 1 b och 2 a §§, den nya 5 a kap. 7 a §, 12 kap. 8 a §, 13 kap. 10 §, 14 kap. samt 21 kap. 5 § 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 4 kap., femton nya paragrafer, 1 kap. 3 c och 3 d §§, 2 kap. 1 e och 1 f §§, 7 kap. 1 a §, 8 kap. 16 a §, 9 kap. 2 a, 2 b och 11 a §§, 14 kap. 1 a och 6 b §§, 16 kap. 9 a § samt 17 kap. 1 a, 4 och 5 §§, och närmast före 1 kap. 3 c §, 8 kap. 16 a §, 9 kap. 2 a §, 14 kap. 1 a och 6 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

dels att 5 kap. 1 a § i stället för lydelsen enligt SOU 2025:31, och 10 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 29 och 35 §§ i stället för lydelsen enligt SOU 2025:16, ska ha följande lydelse.

¹Senaste lydelse av

1 kap. 3 § 2009:1542

1 kap. 6 a § 2021:223

4 kap. 1 § 2014:1400

4 kap. 2 § 2014:1400

4 kap. 2 b § 2009:1542

4 kap. 2 c § 2021:765

4 kap. 3 § 2009:1542

4 kap. 3 a § 2021:765

4 kap. 3 b § 2009:1542

4 kap. 3 c § 2009:1542

4 kap. 5 § 2014:1400

4 kap. 5 a § 2021:765

4 kap. 5 b § 2009:1542

4 kap. 5 c § 2021:765

4 kap. 6 § 2009:1542

5 kap. 1 c § 2011:1209

12 kap. 3 § 2021:765

12 kap. 8 b § 2016:1243

12 kap. 19 a § 2016:1243

13 kap. 1 § 2016:1243

13 kap. 19 § 2025:58

14 kap. 5 § 2016:1243

14 kap. 14 a § 2009:1542

rubriken till 4 kap. 2009:1542

rubriken närmast före 1 kap. 6 a §
2021:223

rubriken närmast före 4 kap. 3 §
2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 § 2021:765

rubriken närmast före 4 kap. 5 b §

2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 d §

2014:198

rubriken närmast före 4 kap. 6 §

2009:1542

rubriken närmast före 13 kap. 19 §
2025:58

rubriken närmast före 14 kap. 14 a §
2009:1542.

1 kap.**1 §²**

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- uppehållsstatus, uppehållsrätt och bevis för gränsarbetare som kompletterar bestämmelserna i utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (3 b kap.),
- *flyktingar och andra – internationellt skydd (4 kap.), skyddsbehövande (4 kap.),*
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),
- uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair- arbete (5 b kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- EU-blåkort (6 a kap.),
- tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
- tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- utvisning på grund av brott (8 a kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

² Senaste lydelse 2020:939.

***Det gemensamma europeiska
systemet för migration och
internationellt skydd***

3 c §

*Med skyddsgrundsförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehålllet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europa-
parlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.*

*Med asylprocedurförordningen avses i denna lag Europa-
parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.*

*Med förordningen om åter-
vändandegränsförfarande avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148.*

*Med vidarebosättnings-
förordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om ändring av förordning (EU) 2021/1147.*

Med asyl- och migrationshanteringsförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU)2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013.

Med screeningförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.

Med Eurodacförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

3 d §³

Med internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd,

³ Senaste lydelse 2009:1542.

flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande samt säkert tredjeland och säkert ursprungsland avses i denna lag samma sak som i skyddsgrunds- och asylprocedurförordningen.

5 §

Med inresa avses i denna lag att en utlänning passerar in över gränsen för svenskt territorium.

I artikel 6 i screening-förordningen finns bestämmelser om att under pågående screening ska personer som avses i artikel 5.1 och 5.2 i den förordningen inte ges tillstånd att resa in i Sverige. I artikel 54.4 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om att det inte ska betraktas som ett tillstånd att resa in och vistas i Sverige i de fall en person som söker internationellt skydd vistas i landet inom ramen för ett gränsförfarande. I artikel 4.1 i förordningen om återvändande-gränsförfarande finns en bestämmelse om att tredjelands-medborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl inte ska ges tillstånd att resa in i Sverige.

I artikel 54.5 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när en person som söker internationellt skydd och som omfattas av ett gränsförfarande inte ska anses inrest på medlemsstatens territorium.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från vad som anges i första stycket.

7 §⁴

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör Sveriges säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

– att en utlänning ska avvisas eller utvisas,

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas,

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, eller

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, eller

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, eller

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, eller

– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas, eller

9 §⁵

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning)(Dublinförordningen).

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd och för beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen.

13 §

Säkerhetsärenden skall handläggas skyndsamt.

I artikel 35 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om handläggningstid för ärenden om internationellt skydd.

⁵ Senaste lydelse 2014:792.

15 §⁶

Ska det vid tillämpningen av denna lag göras en bedömning av om det finns risk för att en utlänning avviker, får hänsyn endast tas till om denne

1. tidigare har hållit sig undan,
2. har uppgett att han eller hon inte har för avsikt att lämna landet efter ett beslut om avvisning eller utvisning,
3. har uppträtt under någon identitet som var felaktig,
4. inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd,
4. inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd eller internationellt skydd,
5. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit väsentlig information,
6. tidigare har överträtt ett meddelat återreseförbud,
7. har dömts för ett brott som kan leda till fängelse, eller
8. har utvisats av allmän domstol på grund av brott.

För sökande av internationellt skydd får, utöver vad som anges i första stycket, även hänsyn tas till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 asyl- och migrationshanteringsförordningen eller har överförts till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Hänsyn får även tas till om sökandens ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt artikel 39.1 asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad.

För en utlänning som inte ansöker om internationellt skydd får, utöver vad som anges i första stycket, även hänsyn tas till om utlänningen påträffas vid yttre gräns eller inom landet och ska genomgå screening enligt artikel 5 eller 7 i screeningförordningen.

*Villkor för inresa, vistelse och
arbete i Sverige samt
främlingspass, resedokument och
resehandlingar*

1 a §⁷

Om en utlänning inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda ett främlingspass för honom eller henne.

Har en utlänning beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller beviljats skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c §, ska Migrationsverket utfärda ett främlingspass för utlänningen, om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Migrationsverket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl.

1 b §⁸

En ansökan om främlingspass ska avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre sådana pass för utlänningen och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan.

Första stycket gäller inte de fall som anges i 1 a § andra stycket.

1 d §⁹

Migrationsverket får återkalla ett främlingspass om det finns skäl för det med hänsyn till Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

Ett främlingspass som har utfärdats enligt 1 a § andra stycket får dock återkallas endast om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

⁷ Senaste lydelse 2021:765.

⁸ Senaste lydelse 2021:390.

⁹ Senaste lydelse 2024:28.

För en statslös utlänning får det utfärdas en särskild passhandling för resor utanför Sverige (resedokument). Ett resedokument ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Ett resedokument enligt första stycket ska återkallas om innehavaren upphör att vara statslös.

Det som anges i första stycket gäller även en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt 5 kap. 1 b § första stycket. Ett resedokument som utfärdats för en sådan person ska återkallas om innehavaren upphör att vara flykting.

1 f §

Bestämmelser om resehandlingar för personer som innehar flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande finns i artikel 25 i skyddsgrundsförordningen.

Av artikel 23.6 i skyddsgrundsförordningen framgår att familjemedlemmar som har beviljats ett uppehållstillstånd i enlighet med artikel 23.1 i skyddsgrundsförordningen har rätt till resehandling i enlighet med artikel 25 i skyddsgrundsförordningen.

En resehandling som utfärdats med stöd av artikel 25 ska återkallas om utlänningens flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas i enlighet med artikel 14 respektive 19 i skyddsgrunds-

En resehandling som har utfärdats till en familjemedlem med stöd av artikel 23.6 ska återkallas om familjemedlemmens uppehållstillstånd återkallas enligt artikel 23.5 i skyddsgrundsförordningen eller 7 kap. 1 a §.

En resehandling som utfärdats med stöd av artikel 23.6 eller artikel 25 i skyddsgrundsförordningen ska också återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

2 §¹¹

Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för utlännningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass, *resedokument och resehandlingar*.

8 a §¹²

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 5 a kap. 7 och 7 a §§ eller 5 b kap. 25 §.

¹¹ Senaste lydelse 2021:390.

¹² Senaste lydelse 2019:1208.S

4 kap. Internationellt skydd

Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige

1 § I de situationer som räknas upp i artikel 10.4 a–c i asylprocedurförordningen ska en person som ansökt om internationellt skydd inte ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet (handläggningen av ansökan). I 8 kap. 16 a § finns bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning i situationerna i artiklarna 10.4 a och c. I 12 kap. 8 a § finns bestämmelser om verkställighet av sådana beslut.

2 § I de situationer som anges i artikel 56 och 68.6 i asylprocedurförordningen, och med undantag från artikel 68.5 d i den förordningen, ska en person som har gjort en efterföljande ansökan inte ha rätt att stanna kvar i Sverige.

Avvisning av ansökan om internationellt skydd

3 § En ansökan om internationellt skydd får avvisas i de situationer som räknas upp i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen.

Uppenbart ogrundad ansökan

4 § Migrationsverket får förklara en ogrundad ansökan om internationellt skydd som uppenbart ogrundad i de situationer som räknas upp i artikel 42.1 och 42.3 i asylprocedurförordningen.

Gränsförfaranden

5 § I artikel 45 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om när en ansökan om internationellt skydd ska prövas inom ramen för ett gränsförfarande.

En ansökan om internationellt skydd ska även i andra fall prövas inom ramen för ett gränsförfarande om förutsättningarna enligt artikel 43 i asylprocedurförordningen är uppfyllda och det inte föreligger exceptionella omständigheter.

Säkra länder

6 § I artiklarna 59, 61 och 64 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om fastställande av länder som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förteckningar över länder som uppfyller definitionerna i artiklarna 59.1 och 61.1 i asylprocedurförordningen.

Handläggningstid hos migrationsdomstol

7 § En migrationsdomstol ska avgöra ett mål som avser beslut att neka prövning av en ansökan, beslut att avslå en ansökan som uppenbart ogrundad och beslut att avslå eller avskriva en ansökan som implicit

återkallad senast inom två månader från den dag då överklagandet kom in till domstolen. Mål som avser övriga beslut enligt artikel 67.1 ska avgöras senast inom åtta månader från den dag då överklagandet kom in till domstolen. Migrationsdomstolen får förlänga denna tid, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt.

En migrationsdomstol ska avgöra ett mål om internationellt skydd, som prövas inom ramen för ett gränsförfarande, inom tre veckor från den dag då överklagandet kom in till domstolen. En begäran om att få stanna kvar i Sverige som lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 i asylprocedurförordningen ska avgöras inom en vecka.

Beslutande myndighet

8 § Migrationsverket är beslutande myndighet i enlighet med skyddsgrunds- och asylprocedurförordningen.

Migrationsverket får dock inte bevilja internationellt skydd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas internationellt skydd, ska verket inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas.

5 kap.

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

Uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen.

Ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen ska ha en initial giltighetstid på tre år för personer som beviljats flyktingstatus och tretton månader för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. När uppehållstillstånden löper ut ska de förnyas med tre år för personer som beviljats flyktingstatus och med två år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande.

¹³ Senaste lydelse 2021:765.

**Uppehållstillstånd för familje-
medlemmar till personer som
beviljats internationellt skydd**

Lydelse enligt SOU 2025:31

Föreslagen lydelse

1 a §

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar enligt artikel 3.9 i skyddsgrundsförordningen och artikel 5.4 i vidarebosättningsförordningen, till personer som beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning), finns i artikel 23 i skyddsgrundsförordningen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Första och andra styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första–tredje styckena.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Flyktingförklaring och
uppehållstillstånd för medborgare
i en annan EU-stat**

1 b §¹⁴

En asylansökan får avvisas om sökanden

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting

En medborgare i en annan EU-stat som omfattas av definitionen av flykting i, och som inte är utesluten från att anses som flykting enligt, Genève-konventionen den 28 juli 1951, ändrad genom tilläggsprotokollet den 31 januari

eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och sökanden inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske. En asylansökan får avvisas om sökanden

1967, ska förklaras vara flykting (flyktingförklaring). En

flyktingförklaring ska återkallas om det kommer fram att personen inte längre kan anses vara flykting enligt konventionen. Beslut om flyktingförklaring och om återkallelse av flyktingförklaring meddelas av Migrationsverket.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

En medborgare i en annan EU stat som har förklarats vara flykting enligt första stycket och som befinner sig i Sverige ska beviljas uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i tre år.

2 a §¹⁵

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till skyddsbehövande som återtagits enligt 4 kap. 5 d §

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till skyddsbehövande som återtagits enligt 5 a kap. 7 a §

¹⁵ Senaste lydelse 2014:198.

Om en flykting eller en *alternativt* skyddsbehövande som har återtagits enligt 4 kap. 5 d § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Om en flykting eller en *subsidiärt* skyddsbehövande som har återtagits enligt 5 a kap. 7 a § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Uppehållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

3 §¹⁶

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

- gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om

utlännningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Första stycket gäller inte en utlännning som omfattas av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlännningen återopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlännningen återopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller har ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen, och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

3 a §¹⁷

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlännning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller har ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlännning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har

2. en utlännning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har

¹⁷ Senaste lydelse 2023:652.

beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller har ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen*, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 §, eller enligt 12 kap. 18 §, *eller har ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen*.

3 d §¹⁸

Om anknytningspersonen har beviljats *uppehållstillstånd* som flykting eller *förklarats vara flykting* gäller kraven i 3 b § endast om

Om anknytningspersonen har beviljats *internationellt skydd som flykting* gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

beviljats *uppehållstillstånd* som beviljats *internationellt skydd* som flykting *eller förklarats vara* flykting, flykting,

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

3 g §¹⁹

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller har ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen,* ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Uppehållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. Om anknytningspersonen har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning

¹⁹ Senaste lydelse 2021:765.

som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

17 §²⁰

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1, 2, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Upphållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

18 §²¹

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

1. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

²⁰ Senaste lydelse 2022:1015.

²¹ Senaste lydelse 2025:225.

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5, 6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrunds-förordningen

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

5 a kap.

1 §²²

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativt skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden för personer som beviljats internationellt skydd, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om internationellt skydd gjordes och den dag då internationellt skydd beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte räknas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

Om en person som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska vistelsetiden i Sverige som föregår en sådan situation inte beaktas vid beräkningen av den vistelsetid som avses i andra stycket.

1 a §²³

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden

1. har utnyttjat möjligheten till rörlighet för längre vistelse för EU-blåkortsinnehavare,

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och

²² Senaste lydelse 2019:462.

²³ Senaste lydelse 2024:1220.

under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

3. de senaste två åren räknat från tiden för ansökan har haft EU-blåkort enligt 6 a kap. 1 §.

Vistelse utanför den medlemsstat där utlänningen har uppehållstillstånd under kortare tid än tolv månader i följd och inte mer än arton månader sammanlagt ska vid beräkning av vistelsetiden enligt första stycket 2 inte anses vara avbrott i vistelsen.

under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Återtagande av skyddsbehövande som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar

7 a §²⁴

Om en annan EU-stat har ålagt en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i den staten och som har flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i Sverige att lämna den staten, ska han eller hon återtas till Sverige. Detsamma gäller hans eller hennes familjemedlemmar, om de har ålagts att lämna den andra EU-staten genom ett beslut som har fattats i samband med beslutet avseende utlänningen.

5 b kap.

10 §²⁵

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 §* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *ett sådant tillstånd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har *ett uppehållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *internationellt skydd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

²⁴ Senaste lydelse av tidigare 4 kap. 5 d § 2014:198.

²⁵ Senaste lydelse 2024:1220.

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,
4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,
5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,
6. har ansökt om ett EU-blåkort, om ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller
7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring. 6 a kap.

2 §²⁶

Ett EU-blåkort ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz,
2. har ansökt om *uppehålls-* 2. har ansökt om *internationellt tillstånd som flykting eller skydd* och ansökan ännu inte har *alternativt skyddsbehövande enligt* avgjorts slutligt, 5 kap. 1 § och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,
3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,
4. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 b §, 12 kap. 18 § första stycket 1 eller 22 kap. eller har ansökt om sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,
5. har ansökt om uppehållstillstånd för att utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
6. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och utövar sin rätt att vistas i Sverige som arbetstagare eller egen företagare,
7. reser in i Sverige i enlighet med åtaganden enligt ett internationellt avtal som underlättar inresa och tillfällig vistelse för vissa kategorier av personer med anknytning till handel och investeringar, med undantag för utlänningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse,
8. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas, eller
9. är utstationerad i Sverige enligt lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare, med undantag för utlänningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse.

4 §²⁷

En utlänning som vill ha ett EU-blåkort i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om utlänningen

1. ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett EU- blåkort,
2. har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och har slutfört studier som motsvarar 180 högskolepoäng,

²⁶ Senaste lydelse 2024:1220.

²⁷ Senaste lydelse 2024:1220.

3. har genomfört ett forskningsprojekt i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, Prop. 2025/26:262 Bilaga 20

4. har ett uppehållstillstånd som flykting eller alternativt utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § skyddsgrundsförordningen eller eller motsvarande äldre motsvarande äldre bestämmelser, bestämmelser,

5. har ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd eller ICT- tillstånd för rörlighet för längre vistelse,

6. har ett av Sverige utfärdat uppehålls- och arbetstillstånd för säsongsarbete,

7. har uppehållsrätt på grund av familjeanknytning till en EES-medborgare,

8. har uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning till en medborgare i Schweiz,

9. har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 9 §, eller

10. har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 5 kap. 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 5 kap. 10 a §, och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller för en utlänning som utnyttjar möjligheten till rörlighet för längre vistelse enligt 3 c §, om ansökan lämnas in senast en månad efter inresan i Sverige.

10 §²⁸

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för familjemedlemmar i detta kapitel gäller inte för familjemedlemmar till

1. EES-medborgare som har rätt till fri rörlighet i Sverige,

2. medborgare i Schweiz som har rätt till fri rörlighet i Sverige, eller

3. innehavare av ett EU-blåkort som har en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.	Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utfärdat med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen.
---	--

²⁸ Senaste lydelse 2024:1220.

7 kap.

1 a §

I skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallande av uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd och för familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning).

Upphållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen ska återkallas när beslut om att återkalla utlännings internationella skydd meddelats.

Upphållstillstånd som utfärdats med stöd av artikel 23 skyddsgrundsförordningen ska återkallas när utlännings anknytning till personen som beviljats internationellt skydd upphör eller när ett beslut om att återkalla anknytningspersonens internationella skydd har meddelats. Detsamma gäller om utlännings är utesluten eller skulle kunna uteslutas från att beviljas internationellt skydd eller om det finns starka indikationer på att utlännings äktenskap eller partnerskap har ingåtts enbart för att möjliggöra inresa eller bosättning i Sverige.

8 kap.

16 §²⁹

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlännings i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller om en ansökan om uppehållsstatus avslås och utlännings befinner sig i Sverige.

Första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket.

16 a §

Bestämmelser om beslut om återvändande när en ansökan om internationellt skydd nekas prövning, avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller förklaras uttryckligen eller implicit återkallad finns i artikel 37 i asylprocedurförordningen.

I de situationer som räknas upp i artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen ska beslut om avvisning eller utvisning med omedelbar verkställighet meddelas utan dröjsmål, om inte synnerliga skäl talar mot det. Ett sådant beslut behöver inte meddelas om det redan finns ett verkställbart beslut om avvisning, utvisning eller återvändande.

17 §³⁰

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning om utlänningen

1. söker asyl här,

2. har en nära familjemedlem som söker asyl här, eller

3. kan komma att avvisas med stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

I andra fall får såväl Migrationsverket som Polismyndigheten pröva frågan om avvisning.

Om Polismyndigheten anser det tveksamt om en utlänning bör avvisas, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket.

1. har en nära familjemedlem som söker internationellt skydd här, eller

2. kan komma att avvisas med stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

18 a §

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning, utvisning eller återvändande enligt 16 a §.

19 §³¹

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt

³⁰ Senaste lydelse 2014:198.

³¹ Senaste lydelse 2021:223.

17 § första stycket 1 *eller* 2 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att *det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.*

Det får endast anses uppenbart att det inte finns grund för asyl om

1. utlänningens uppgifter saknar betydelse för prövningen av ansökan,

2. utlänningens uppgifter saknar tillförlitlighet, eller

3. utlänningen kommer från ett säkert ursprungsland enligt en sådan förteckning som avses i 1 kap. 6 a §, och han eller hon

a) är medborgare i det landet eller är en statslös person som tidigare har haft sin vanliga vistelseort där, och

b) inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte ska anses som ett säkert ursprungsland för honom eller henne.

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

27 §³²

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen ska förbjudas att återvända till Sverige för viss tid, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får ett sådant beslut

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får ett sådant beslut

samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som omfattas av definitionen av flyktning eller subsidiärt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsförordningen.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

9 kap.

Kontroll av personer enligt screeningförordningen

2 a §

Polismyndigheten ansvarar för screening av personer enligt screeningförordningen.

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för utförandet av identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförordningen. Polismyndigheten ansvarar för utförandet av säkerhetskontroll enligt artiklarna 15 och 16 i screeningförordningen.

Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att hjälpa Polismyndigheten vid en sådan kontroll enligt andra stycket samt hjälpa Migrationsverket vid identifiering och verifiering av identitet enligt andra stycket

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för utförandet av sårbarhetskontroll enligt artikel 12.3, registrering av biometriska uppgifter enligt artikel 8.5 d, samt ifyllande av screeningformuläret enligt artikel 17 och för avslutande delen av screeningen enligt artikel 18 i screeningförordningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare

föreskrifter om vid vilka platser vid yttre gräns enligt artiklarna 5.1 och 5.2 respektive inom territoriet enligt artikel 7.1 i screeningförfordningen som screening ska genomföras.

2 b §

En polisman eller en särskilt förordnad passkontrollant får kroppsvisitera en person som är skyldig genomgå screening enligt artikel 5.1, 5.2 eller 7.1 i screeningförfordningen i samband med identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14.1 eller med en säkerhetskontroll enligt artikel 15.1 och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande, i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten.

När tulltjänstemän eller tjänstemän vid Kustbevakningen bistår Polismyndigheten enligt 2 a § har de samma befogenheter som en polisman har enligt första stycket.

Vid åtgärder enligt första stycket gäller det som sägs i 2 § tredje-femte styckena. En åtgärd som enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks får genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller av en anställd vid Migrationsverket.

4 §³³

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans eller hennes pass eller andra

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd eller internationellt skydd när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans

identitetshandlingar i väntan på att utlänningshandlingen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningshandlingen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

6 §³⁴

En utlännings biljett för resan från Sverige får tas om hand av Migrationsverket eller Polismyndigheten i väntan på att utlänningshandlingen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det. Detta gäller om

1. utlänningshandlingen saknar pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd när detta krävs för inresa eller vistelse i Sverige, eller
2. utlänningshandlingen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd.

En utlännings biljett för resan från Sverige får tas om hand av Migrationsverket eller Polismyndigheten i väntan på att utlänningshandlingen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det. Detta gäller om

1. utlänningshandlingen saknar pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd när detta krävs för inresa eller vistelse i Sverige, eller
2. utlänningshandlingen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd *eller internationellt skydd.*

Biljetten får tas om hand endast om

- det framstår som sannolikt att utlänningshandlingen inte kommer att få tillstånd att vistas här, och
- det finns anledning att anta att utlänningshandlingen annars gör sig av med biljetten och inte själv kan betala kostnaden för sin resa från Sverige.

8 §³⁵

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänningshandlingen och, om utlänningshandlingen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningshandlingen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningshandlingen *ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §,*

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänningshandlingen och, om utlänningshandlingen har fyllt sex år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

2. utlänningshandlingen *är skyldig att lämna biometriska uppgifter i enlighet med artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1 i Eurodac-förordningen, och vid tillämpning av artikel 18.1, 18.2 eller 20.1 får fotografi och fingeravtryck även tas av en utlandsmyndighet,*

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller
4. varken utlänningshandlingen eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

³⁴ Senaste lydelse 2014:655.

³⁵ Senaste lydelse 2021:765.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 eller artikel 23.1 i Eurodacförordningen ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

11 a §

Den som ska genomgå screening enligt artiklarna 5.1, 5.2 eller 7.1 i screeningförordningen är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med genomförande av screening. Skyldigheten att stanna kvar för utredning i samband med genomförande av screening gäller som längst tolv timmar eller om det finns särskilda skäl ytterligare 12 timmar.

Vad som sagts i första stycket gäller inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 §.

En polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen får hålla kvar en person som vägrar att stanna kvar för utredning i samband med genomförande av screening.

10 kap.

Lydelse enligt SOU 2025:16

Föreslagen lydelse

2 §

En vuxen utlänning, som inte har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande, får ställas under uppsikt eller tas i förvar

1. om det är nödvändigt för att en utredning av utlänningens identitet eller rätt att resa in i eller stanna i Sverige ska kunna genomföras, eller

2. om det kan antas att han eller hon kommer att avvisas eller utvisas enligt 8 kap. eller det är fråga om att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och det annars finns en risk för att utlänningen bedriver brottslig verksamhet i Sverige, avviker, håller sig undan eller på annat sätt

2. om det kan antas att han eller hon kommer att avvisas eller utvisas enligt 8 kap. eller det är fråga om att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning eller om han eller hon ska genomgå screening enligt artikel 5.1, 5.2 eller 7.1 i screeningförordningen och det annars finns en risk för att utlänningen bedriver brottslig

försvarar
handläggning.

myndighetens

verksamhet i Sverige, avviker,
håller sig undan eller på annat sätt
försvarar myndighetens
handläggning.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

I artiklarna 5.2 och 5.3 i förordningen om återvändande-gränsförfarande finns bestämmelser om förvar för den utlänning som avses i första stycket och som befinner sig i ett återvändande-gränsförfarande. I stället för att utlänningen tas i förvar enligt de bestämmelserna får han eller hon ställas under uppsikt enligt de förutsättningar som anges i artiklarna 5.2 och 5.3 i förordningen.

3 §

En vuxen utlänning får ställas under uppsikt eller tas i förvar under den tid han eller hon har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande endast om

1. det är nödvändigt för att bestämma eller bekräfta utlänningens identitet eller nationalitet,
2. det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som ansökan om asyl grundas på,
3. utlänningen vid tidpunkten för ansökan om asyl hålls i förvar enligt 2 § 2 och det finns anledning att anta att syftet med ansökan är att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning,
4. det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning, *eller*
5. förvarstagandet grundar sig på artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU)nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning).
4. det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning,
5. förvarstagandet grundar sig på artikel 44 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, *eller*
6. det är nödvändigt som ett led i ett gränsförfarande i enlighet med artikel 43 i asylprocedurförordningen för att avgöra om utlänningen har rätt att resa in i Sverige.

I fråga om vuxna utlänningar som är utvisade på grund av brott tillämpas 2 § i stället för första stycket, även i de fall den vuxne har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande.

4 §

Ett barn får tas i förvar endast om uppsikt inte är en tillräcklig åtgärd.

Ett barn får skiljas från samtliga sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl. Ett barn som inte har någon vårdnadshavare i Sverige får tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl.

Ett barn som tas i förvar med stöd av 5 § får skiljas från samtliga sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl. Ett barn som tas i förvar med stöd av 6 § får inte skiljas från båda sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar. Ett barn som inte har någon vårdnadshavare i Sverige får tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl.

5 §

Ett barn, som inte har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande, får ställas under uppsikt eller tas i förvar om

1. det är sannolikt att barnet kommer att avvisas av Polismyndigheten eller avvisas med omedelbar verkställighet av Migrationsverket, eller

2. det är fråga om att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.

2. det är fråga om att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning eller om barnet ska genomgå screening enligt artikel 5.1, 5.2 eller 7.1 i screeningförfordningen.

Beslut om uppsikt eller förvar får meddelas endast om det annars finns en uppenbar risk för att barnet bedriver brottslig verksamhet i Sverige, avviker, håller sig undan eller på annat sätt försvårar myndighetens handläggning.

I artiklarna 5.2 och 5.3 i förordningen om återvändande-gränsförfarande finns bestämmelser om förvar för barn som avses i första stycket och som befinner sig i ett återvändande-gränsförfarande. I stället för att barnet tas i förvar enligt de bestämmelserna får han eller hon ställas under uppsikt enligt de förutsättningar som anges i artiklarna 5.2 och 5.3 i förordningen.

6 §

Ett barn får ställas under uppsikt eller tas i förvar under den tid han eller hon har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande endast om

1. barnet vid tidpunkten för ansökan om asyl hålls i förvar enligt 5 § och det finns anledning att anta att syftet med ansökan är att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning,

2. det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning, *eller*

3. förvarstagandet grundar sig på artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning).

2. det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning,

3. förvarstagandet grundar sig på artikel 44 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, *eller*

4. det är nödvändigt som ett led i ett gränsförfarande i enlighet med artikel 43 i asylprocedurförordningen för att avgöra om barnet har rätt att resa in i Sverige.

I fråga om barn som är utvisade på grund av brott tillämpas 5 § i stället för första stycket, även i de fall barnet har rätt att vistas i Sverige i egenskap av asylsökande.

29 §

En vuxen utlännings får inte hållas i förvar med stöd av 2 § 1 eller 3 § första stycket 1 eller 2 längre tid än en månad.

En vuxen utlännings får inte hållas i förvar med stöd av 3 § första stycket 3 eller 4 längre tid än tolv månader.

En vuxen utlännings får inte hållas i förvar med stöd av 3 § första stycket 6 längre tid än tolv veckor.

En vuxen utlännings som ska avvisas eller utvisas till en annan stat än en EES-stat får inte hållas i förvar med stöd av 2 § 2 längre tid än sex månader. Om det är sannolikt att verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kommer att ta längre tid på grund av bristande samarbete från utlänningsen eller för att det tar tid att införskaffa nödvändiga handlingar, får utlänningsen hållas i förvar i ytterligare högst tolv månader. Tidsgränserna om sex och 18 månader gäller dock inte i säkerhetsärenden eller en utlännings som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

35 §

Ett beslut om förvar enligt 2 § 2, 3 § första stycket 3–5 och 7 § ska prövas på nytt inom två månader från den dag då beslutet om förvar verkställdes. Har förvarsbeslutet föregåtts av ett interimistiskt beslut om förvar ska tidsfristen räknas

Ett beslut om förvar enligt 2 § 2, 3 § första stycket 3–6 och 7 § ska prövas på nytt inom två månader från den dag då beslutet om förvar verkställdes. Har förvarsbeslutet föregåtts av ett interimistiskt beslut om förvar ska tidsfristen räknas

från den dag det beslutet verkställdes. Vid fastställande av tidsfristen ska tid som utlännings tidigare har hållits i förvar inte räknas av.

Om utlännings därefter är kvar i förvar ska en ny prövning fortlöpande ske inom två månader från det senaste beslutet om förvar.

Om frågan om förvar inte provas på nytt inom föreskriven tid upphör beslutet att gälla.

från den dag det beslutet verkställdes. Vid fastställande av tidsfristen ska tid som utlännings tidigare har hållits i förvar inte räknas av.

11 kap.

5 §³⁶

En utlännings som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, 2 eller 2 a §* även om utlännings inte har ansökt om ett sådant *tillstånd*.

Om en utlännings som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, ska han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlännings vårdas ska se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlännings ska vistas genast underrättas, om utlännings önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

En utlännings som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *internationellt skydd* även om utlännings inte har ansökt om ett sådant *skydd*.

12 kap.

7 §³⁷

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 *eller 2* eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om

1. utlännings har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 17 § första stycket 1 eller utvisning får verkställas även om beslutet inte har fått laga kraft, om.

1. utlännings har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller

2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om avvisning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

³⁶ Senaste lydelse 2009:1542.

³⁷ Senaste lydelse 2016:1243.

**Avvisning och utvisning av
utlännning som ansökt om
uppehållstillstånd som flykting
eller alternativt skyddsbehövande**

**Verkställighet av beslut om
avvisning, utvisning och
återvändande i ärenden om
internationellt skydd**

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

8 a §³⁸

Om en utlännning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. Då gäller i stället att beslutet om avvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvisning överklagas ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvisningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvisningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Bestämmelser om när ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd får verkställas finns i artikel 68.1–68.3 i asylprocedurförordningen.

Bestämmelser om när en migrationsdomstol respektive Migrationsöverdomstolen får besluta om inhibition av ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande, när domstolen prövar en fråga om internationellt skydd, finns i artikel 68.4 och 68.5 respektive artikel 68.7 i asylprocedurförordningen.

Tidsfristen enligt artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen, för att hos migrationsdomstol begära tillåtelse att stanna kvar i Sverige (begära inhibition), ska vara sju dagar.

Första stycket gäller inte verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt

³⁸ Senaste lydelse 2021:765.

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

8 kap. 16 a § andra stycket. Ett sådant beslut får verkställas även om det inte har fått laga kraft (omedelbar verkställighet).

Första och fjärde stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

9 a §³⁹

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandssmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen)*, och inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *asyl- och migrationshanteringsförordningen*, och inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

16 b §⁴⁰

I fråga om den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott får en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter Migrationsverkets ställningstagande i ärendet, bevilja uppehållstillstånd och arbetstillstånd om det

1. finns hinder enligt 1, 2 eller 3 § mot att utvisningsbeslutet verkställs,
2. finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen,
3. finns medicinska hinder, eller

³⁹ Senaste lydelse 2017:523.

⁴⁰ Senaste lydelse 2021:765.

4. annars finns synnerliga skäl.

Vid bedömningen enligt första stycket 4 ska följande särskilt beaktas:

- brottslighetens art och omfattning,
- den tid som har förflutit sedan utvisningsbeslutet meddelades,
- utlännings skötsamhet och risken för fortsatt brottslighet, och
- utlännings hälsotillstånd och levnadsförhållanden i övrigt.

Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen finner att utlännings är flyktning enligt 4 kap. 1 § eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § gäller även det som anges i 5 kap. 1 §. Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

18 §⁴¹

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlännings, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlännings, eller

2. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 2 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 2 av om det finns någon annan särskild anledning att ett

⁴¹ Senaste lydelse 2021:765.

beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1-4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1-4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1-4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1-4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

18 a §⁴²

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket för att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Ett uppehållstillstånd som i andra fall beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i ett år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningsen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.

19 §⁴³

Om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlänningsen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återopar sådana nya omständigheter som

Om en utlänningsen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft ansöker om internationellt skydd, och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningsens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

⁴² Senaste lydelse 2021:765.

⁴³ Senaste lydelse 2021:765.

1. kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. inte kunnat återopas av utlännen tidigare, eller utlännen visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Första stycket gäller inte om utlännen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningsvistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 b §⁴⁴

Om en utlänningsomstund som av allmän domstol har utvisats på grund av brott återopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat återopas av utlännen tidigare, eller utlännen visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Migrationsverket ska ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning om en utlänningsomstund som av allmän domstol har utvisats på grund av brott, i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft, återopar sådana nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, eller 2 § och dessa omständigheter inte kunnat återopas av utlännen tidigare, eller utlännen visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan

⁴⁴ Senaste lydelse 2021:765.

frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om *uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §* och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett *lagakraftvunnet* beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om *internationellt skydd* och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut *som fått laga kraft*. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

13 kap.

9 a §⁴⁵

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen underrättas.

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

I ärenden om internationellt skydd ska kommunikation med sökanden ske genom att underrättelse skickas till honom eller henne. Delgivning ska ske vid kommunikation med sökanden.

Motivering av beslut

Myndighetens beslut

10 §⁴⁶

Ett beslut ska vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet om det avser

- uppehållsrätt,
- resedokument,
- uppehållstillstånd,
- arbetstillstånd,
- statusförklaring

– flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b § första stycket,

- ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- avvisning eller utvisning,
- återreseförbud,
- upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott,
- förlängning eller upphävande av tidsfrist för frivillig avresa,
- förvar eller uppsikt, eller
- kroppsvisitation.

Vid beslut i fråga om nationell visering får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning har dock alltid rätt till motivering av ett beslut i fråga om nationell visering, om beslutet går utlänningen emot och utlänningen är en familjemedlem till en EES-medborgare eller omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess

⁴⁵ Senaste lydelse 2009:1542.

⁴⁶ Senaste lydelse 2025:793.

17 §⁴⁷

Om den som ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut.

Migrationsverket ska så snart som möjligt göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25 i asylprocedurförordningen och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte något sådant beslut.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om *uppehållstillstånd*.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om *internationellt skydd*.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

14 kap.

Beslut enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen

1 a §

Beslut som räknas upp i artikel 67.1 och 67.2 i asylprocedurförordningen och artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen får överklagas till en migrationsdomstol i enlighet med det som föreskrivs i dessa förordningar. Med undantag från artikel 67.1 d i asylprocedurförordningen får beslut om att återkalla internationellt skydd i de fall som avses i artikel 66.6 i asylprocedurförordningen dock inte överklagas.

Ett överklagande av ett beslut enligt artikel 67.7 a i asyl-

⁴⁷ Senaste lydelse 2021:765.

procedurförordningen och artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till Migrationsverket inom sju dagar från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Ett överklagande av ett beslut enligt artikel 67.7 b i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till Migrationsverket inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

5 §⁴⁸

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b § får överklagas till en migrationsdomstol.

Statusförklaring och resedokument

Resedokument och flyktningförklaring

6 §⁴⁹

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 a, 3 c och 4 §§ i fråga om statusförklaring eller resedokument eller om återkallelse av statusförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets beslut enligt 2 kap. 1 e § i fråga om resedokument och enligt 5 kap. 1 b § första stycket i fråga om flyktningförklaring eller återkallelse av flyktningförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grund att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktningstatusförklaring.

Ett beslut om återkallelse av resedokument enligt 2 kap. 1 e § tredje stycket på den grund att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktningförklaring.

Resehandling

6 b §

Migrationsverkets beslut enligt 2 kap. 1 f § i fråga om resehandlingar får överklagas till en migrationsdomstol.

⁴⁸ Senaste lydelse 2016:1243.

⁴⁹ Senaste lydelse 2021:390.

Ett beslut om återkallelse av resehandlingar på den grund att utlänningens flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas, får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.

Ett beslut om återkallelse av en resehandling på den grund att familjemedlemmens uppehållstillstånd återkallas, får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av uppehållstillståndet.

11 §⁵⁰

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument, främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket.

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, återvändande, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, internationellt skydd, resedokument, resehandling, främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket.

15 kap.

1 §

En utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning eller utvisning kan förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller domen i den delen (nöjdförklaring).

Första stycket samt 2 och 3 §§ gäller inte en utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning, utvisning eller återvändande enligt artikel 67 i asylprocedurförordningen.

3 §⁵¹

⁵⁰ Senaste lydelse 2025:225.

⁵¹ Senaste lydelse 2009:1542.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller främlingspass, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, resedokument eller främlingspass, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

16 kap.

9 a §

Ett överklagande av en migrationsdomstols beslut om överföring enligt artikel 43 i asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till en migrationsdomstol inom sju dagar från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

11 §⁵²

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövnings- tillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om *statusförklaring* eller *uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §* efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövnings- tillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om *internationellt skydd* efter överlämnande enligt 4 kap. 8 § andra stycket eller *uppehållstillstånd enligt 5 kap. 20 §* andra stycket.

1 §⁵³

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning *eller* utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra *ett ärende om internationellt skydd*, ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning, utvisning *eller återvändande*. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

1 a §

Den som bedriver verksamhet där det gäller sekretess enligt 25 kap. 1 § eller 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska, trots sekretessen, på begäran av Migrationsverket lämna ut sådana uppgifter om en utlännings som behövs för att kunna lämna ett sakkunnigutlåtande om utlännings ålder, om ett sådant utlåtande behövs i ett ärende om internationellt skydd.

4 §

Den region som har utfört en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen ska lämna de uppgifter som framkommit vid kontrollen till Polismyndigheten.

5 §

Polismyndigheten och Migrationsverket ska lämna de uppgifter till varandra som behövs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt 9 kap. 2 a §.

⁵³ Senaste lydelse 2014:655.

18 kap.

3 §

Den som är förordnad som offentlig biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Detta gäller dock inte om det finns en god man för barnet enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn eller om det för barnet.

Den som är förordnad som offentlig biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Detta gäller dock inte om det finns en god man för barnet enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *eller om det för barnet har utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen.*

4 §

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *skall* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentlig biträde för barnet.

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *ska* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentlig biträde för barnet.

Har det för ett ensamkommande barn utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen ska företrädaren eller den tillfälliga företrädaren utföra de uppgifter som anges i artiklarna 23.6–8. Företrädaren eller den tillfälliga företrädaren får enligt artiklarna om det är lämpligt utföra sina uppgifter tillsammans med den rättsliga rådgivaren.

20 kap.

2 §⁵⁴

Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppsåtligen uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 a kap. inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som omfattas av definitionen av flykting eller subsidiärt skyddsbehövande enligt skyddsgrundsförordningen.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

21 kap.

2 §⁵⁵

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige ska ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt artikel 12 i skyddsgrundsförordningen.

5 §⁵⁶

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om internationellt skydd som flykting prövas.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

22 kap.

2 §⁵⁷

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år ska ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

⁵⁵ Senaste lydelse 2009:1542.

⁵⁶ Senaste lydelse 2009:1542.

⁵⁷ Senaste lydelse 2009:1542.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

- make eller sambo,

- barn som är beroende av vittnet, samt

- annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlännings är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlännings är utesluten från att anses som flykting enligt artikel 12 i skyddsgrundsförordningen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026 i fråga om 10 kap. och i övrigt den 12 juni 2026.

2. Äldre bestämmelser ska gälla för förfaranden för ansökningar om internationellt skydd (asylansökningar) som görs före den 12 juni 2026 och på vilka Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning) är tillämplig. Detsamma gäller för förfaranden för prövningen av återkallande av internationellt skydd om prövningen inleddes före den 12 juni 2026.

3. I fråga om uppehållstillstånd på grund av anknytning gäller 5 kap. 3 § tredje stycket, 3 a § första stycket 1 b och 2 samt fjärde stycket och 3 g § första stycket i den äldre lydelsen, om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § i den äldre lydelsen.

4. Bestämmelserna i 9 kap. 8 § ska tillämpas första gången i fråga om personer som beviljats tillfälligt skydd från och med den 12 juni 2029.

Härigenom föreskrivs att det i föräldrabalken ska införas en ny paragraf, 6 kap. 8 b §, av följande lydelse.

6 kap.

8 b §

Bestämmelserna i denna balk om särskilt förordnad vårdnadshavare gäller även för en sådan förmyndare som avses i artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

En förmyndare som utses enligt förordningen har de uppgifter som anges i artikel 33.2 i förordningen.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §¹

Beslut om vård med stöd av denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Härigenom föreskrivs att 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen* eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *flyktingstatus enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU* eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 2 kap. 1 e § utlänningslagen eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

¹ Senaste lydelse 2024:692.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Av 2 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall framgår att andra stycket inte gäller för den som omfattas av den lagen.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §¹

Har beträffande någon som vårdas enligt denna lag beslut meddelats om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

I fråga om en patient som är utlämning upphör tvångsvården vid verkställighet av ett beslut om hemsändande som har meddelats med stöd av 23 kap. 2 § utlänningslagen.

¹ Senaste lydelse 2022:703.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Bestämmelserna i 29 § första stycket lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård gäller i fråga om upphörande av rättspsykiatrisk vård i samband med

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en patient som genomgår rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning,

2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. överlämnande, *och*

4. utlämning.

3. överlämnande,

4. utlämning, *och*

5. återvändande *enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.*

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) *eller återvända efter beslut enligt förordning (EU) 2024/1348* får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

1. det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet, och

2. chefsöverläkaren finner att förutsättningarna för vårdens upphörande i 16 § första stycket 1 är uppfyllda och att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs.

Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

Om beslut har meddelats att verkställigheten av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård ska föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet.

¹ Senaste lydelse 2022:704.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 1 c § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 c §¹

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Det som föreskrivs om utlännningar som avses i 1 § första stycket 1 gäller också för utlännningar som ansökt om internationellt skydd och vad som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller också för beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd och för beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU)2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen).

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

¹ Senaste lydelse 2017:578.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats *internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen* eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.
 2. För en utlänningslag som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket i den äldre lydelsen.

² Senaste lydelse 2021:770.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

En utlänning kan efter ansökan beviljas svenskt medborgarskap (naturaliseras), om han eller hon har

1. styrkt sin identitet,
2. fyllt arton år,
3. permanent uppehållstillstånd i Sverige,
4. hemvist här i landet

a) sedan två år i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare,

b) sedan fyra år i fråga om den som är statslös eller *att bedöma som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716),*

b) sedan fyra år i fråga om den som är statslös eller *har status som flykting enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,*

c) sedan fem år i fråga om övriga utlänningar, och

5. haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 1 a, 1 b, 3 a och 4 a–c §§, av följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremissen Ett Föreslagen lydelse
ställföreträdarskap att lita på*

1 a §

Med asylprocedurförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Med asyl- och migrationshanteringsförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013.

Med screeningförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.

Med Eurodacförordningen avses i denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets

förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

1 b §

Bestämmelserna i denna lag gäller även för sådana företrädare eller tillfälliga företrädare som avses i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.3 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen.

2 §

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Detta gäller oavsett om barnet söker uppehållstillstånd i landet eller inte.

En god man ska också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här.

En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt.

En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt eller om en företrädare eller en tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen.

3 a §

I artikel 23.2 i asylprocedurförordningen och i artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns bestämmelser om vilka tidsfrister som ska iakttas vid förordnande av företrädare eller tillfällig företrädare enligt respektive förordning.

4 a §

I artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, 13.4 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodac-förordningen finns bestämmelser om vilka krav som ställs på en företrädare som utsetts enligt respektive förordning.

4 b §

I artiklarna 23.6–8 i asylprocedurförordningen och artikel 23.3 i asyl- och migrationshanteringsförordningen anges vilka särskilda uppgifter en företrädare eller tillfällig företrädare som utsetts enligt respektive förordning ska utföra.

4 c §

Migrationsverket ska till barnet och företrädaren eller den tillfälliga företrädaren lämna den information som anges i artikel 23.5 i asylprocedurförordningen vid förordnande av företrädare enligt den förordningen.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har beviljats *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *ett sådant tillstånd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

1. har beviljats *status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *internationellt skydd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har beviljats *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen*,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen,

5. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

6. är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,

7. har ansökt om *uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller

8. har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen. Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Häriigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

dels att 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *asylsökande* och vissa andra utlänningar.

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *sökande av internationellt skydd* och vissa andra utlänningar.

4 §²

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om *uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser och som inte är folkbokförda här i landet,

1. har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU* eller motsvarande äldre bestämmelser och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning, utvisning *eller*

¹ Senast lydelse 2019:930.

² Senaste lydelse 2022:1007.

Det gäller dock inte en utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

återvändande. Det gäller dock inte en utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Hälsokontroll

9 §

Regionerna ansvarar för utförandet av den hälsokontroll som avses i artikel 12.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 i fråga om utlänningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i förordningen.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

1 §¹

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Med socialtjänst förstås i denna lag

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst,
2. verksamhet enligt den särskilda lagstiftningen om vård av unga och av missbrukare utan samtycke och den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende, och
3. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd eller av Statens institutionsstyrelse.

Till socialtjänst räknas också

1. verksamhet hos annan myndighet som innefattar omprövning av socialnämnds beslut eller särskild tillsyn över nämndens verksamhet, och
2. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå.

Med socialtjänst jämställs

1. ärenden om bistånd åt *asylsökande* och andra utlänningar, 1. ärenden om bistånd åt *personer som söker internationellt skydd* och andra utlänningar,
2. ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,
3. ärenden hos patientnämnd om allmän omvårdnad, och
4. verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Sekretessen gäller inte om annat följer av 5, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (2010:110)

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §¹

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats en *flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *flyktingstatus* enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU* eller ett resedokument enligt 2 kap. 1 e § utlänningslagen.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här i landet om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 5 kap. 3 § andra stycket i den äldre lydelsen.

¹ Senaste lydelse 2024:694.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 13 a § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

13 a §¹

Om tillströmningen av asylsökande eller personer som ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlänningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

Om tillströmningen av *personer som söker internationellt skydd* eller personer som ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlänningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

1. kraven på att hänsyn ska tas till allmänna intressen vid lokalisering av bebyggelse enligt 2 kap. 6, 9 och 10 §§,

2. kraven på tomter, allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader enligt 8 kap. 9–12 §§,

3. kraven på bygglov, rivningslov och marklov enligt 9 kap. 2 och 10–13 §§, och

4. bestämmelserna om genomförandet av bygg-, rivnings- och markåtgärder i 10 kap. 2–4 §§.

Sådana föreskrifter om undantag ska vara proportionella i förhållande till de intressen som de bestämmelser som anges i första stycket 1–4 avser att skydda och främja. Föreskrifterna får endast avse åtgärder för ändring av byggnadsverk eller nybyggnad av enkla byggnadsverk och avse åtgärder som pågår under högst tre år.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2022:894

Föreslagen lydelse

1 a §

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a-10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a-10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har ett uppehållstillstånd som har

1. beviljats enligt 5 kap. 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. beviljats enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen,

3. beviljats enligt 21 eller 22 kap. utlänningslagen, eller

4. utfärdats med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

2. För en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 1 a § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

dels att det ska införas en ny paragraf, 12 §, av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 12 § ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hälsokontroll

12 §

Regionerna ansvarar för utförandet av den hälsokontroll som avses i artikel 12.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 i fråga om utlänningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i förordningen.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 2, 5, 11, 15 och 20 §§ utlänningsdatalagen (2016:27) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas verksamhet som rör

1. utlänningars inresa i Sverige, i en stat som ingår i Europeiska unionen, i en stat som är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz,
2. utlänningars vistelse eller arbete i Sverige och utresa eller avlägsnande från Sverige,
3. statusförklaring,
4. mottagande av *asylsökande* och andra utlänningar, 4. mottagande av *sökande av internationellt skydd* och andra utlänningar,
5. bistånd och stöd till utlänningar,
6. svenskt medborgarskap,
7. statlig ersättning för kostnader för utlänningar,
8. bosättning av utlänningar, eller
9. utfärdande av resehandlingar.

5 §¹

Denna lag gäller inte när personuppgifter behandlas med stöd av

1. lagen (2006:444) om passagerarregister,
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex),
3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär 3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med

¹ Senaste lydelse 2022:243.

jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning), Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

7. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, eller

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011.

11 §

Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna får behandla personuppgifter om det behövs för

1. handläggning av ärenden eller en myndighets biträde i sådana ärenden i verksamhet som avses i 2 och 3 §§,

2. kontroll av utlännings i samband med inresa och utresa samt kontroll under vistelsen i Sverige,

3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av asylsökande och andra utlännings, 3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av sökande av internationellt skydd och andra utlännings,

4. framställning av statistik,

5. utförande av testverksamhet, eller

Lydelse enligt SFS 2025:945

Föreslagen lydelse

15 §²

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8, 8 h och 8 j §§ utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,

1. vid prövning av ansökningar om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

2. i ärenden om avvisning och utvisning,

3. i testverksamhet,

4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,

5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot biometrireger som förs enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,

6. vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige, eller

6. vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige,

7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.

7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område, eller

8. vid identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

² Senaste lydelse 2025:945 (jfr 2025:851).

- 1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och
- 2. föreskrifter om gallring.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §³

Polismyndigheten har rätt att ta del av personuppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 eller 15 § vid direktåtkomst enligt 19 §. Säkerhetspolisen och utlandsmyndigheterna har motsvarande rätt att vid direktåtkomst ta del av uppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 §.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11§ 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6 eller 7.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11§ 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6, 7 eller 8.

Om det finns skäl för det ska Migrationsverket på eget initiativ lämna uppgifter som avses i andra stycket andra meningen till Polismyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

³ Senaste lydelse 2025:132.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 2 och 7 §§ lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller en nyanländ som har *beviljats* ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har *beviljats enligt*

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller en nyanländ som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har

1. *beviljats enligt* 5 kap. 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. *beviljats enligt* 12 kap. 18 § utlänningslagen,

3. *beviljats enligt* 21 eller 22 kap. utlänningslagen, eller

4. *utfärdats med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.*

7 §¹

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och bor på Migrationsverkets asylboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek,

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek,

¹ Senaste lydelse 2025:59

sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av <i>asylsökande</i> som vistas i kommunen.	sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av <i>personer som söker internationellt skydd</i> som vistas i kommunen.
---	---

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.
 2. För en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 2 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 1 2, och 3 §§ lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2022:896

Föreslagen lydelse

1 §¹

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a-10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har *beviljats enligt*

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a-10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har

1. *beviljats enligt* 5 kap. 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. *beviljats enligt* 12 kap. 18 § utlänningslagen,

3. *beviljats enligt* 21 eller 22 kap. utlänningslagen, eller

4. *utfärdats med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.*

1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

2. För en utlänningslag som har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 1 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:947

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (1996:67),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,
7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,
9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,
10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011,
11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av
11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av

förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, *eller*

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen).

förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226,

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen), *eller*

13. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2024:79) om
placering av barn i skyddat boende

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §

Beslut enligt denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
5. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
6. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
7. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
8. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*
9. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts

Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall ska följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats flyktingstatus enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller ett resedokument eller en resehandling enligt 2 kap. 1 e och 1 f §§ utlänningslagen eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

1. Denna lag träder i kraft den 12 juni 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 3 § i den äldre lydelsen.

Förslag till ändring i föreslagna mottagandelagen (2026:00)

Lydelse enligt SOU 2024:68

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 §

Migrationsverket får besluta att en asylsökande som har fyllt 16 år får bo enbart på en bestämd plats av hänsyn till allmän ordning eller om det behövs för att hindra den asylsökande från att avvika när det finns risk för avvikande.

Migrationsverket ska besluta att en sökande vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (asylprocedurförordningen) under prövningen av ansökan får bo enbart på en bestämd plats i närheten av den yttre gränsen eller i andra anvisade områden inom svenskt territorium.

13 §

En asylsökande får undantas från kravet på arbetstillstånd endast om ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan lämnades in och förutsatt att förseningen inte kan tillskrivas sökanden.

Beslut i frågan om förutsättningarna är uppfyllda meddelas av Migrationsverket. Övriga förutsättningar för att undantag från kravet på arbetstillstånd ska gälla framgår av föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 9 § utlänningslagen.

En asylsökande får beviljas tillträde till arbetsmarknaden genom att undantas från kravet på arbetstillstånd endast om ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan registrerades och förutsatt att förseningen inte kan tillskrivas sökanden.

Beslut i frågan om förutsättningarna är uppfyllda meddelas av Migrationsverket. Övriga förutsättningar för att tillträde till arbetsmarknaden genom undantag från kravet på arbetstillstånd ska gälla framgår av föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 9 § utlänningslagen.

Om en sökande befinner sig i ett påskyndat prövningsförfarande i

enlighet med artikel 42.1 a–f i
asylprocedurförordningen, ska
sökande inte beviljas tillträde till
arbetsmarknaden genom att
undantas från kravet på
arbetstillstånd. Om tillträde redan
har beviljats ska det upphävas.
Även detta beslut meddelas av
Migrationsverket.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

5 kap.

2 §

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU)2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

2 a §

En sökande av internationellt skydd som är skyldig att vistas i en annan medlemsstat enligt artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen och som har delgetts ett beslut om överföring ska inte ha rätt till dagersättning eller tillträde till arbetsmarknaden enligt denna lag.

Indragning av dagersättning får dock endast ske om sökande erbjuds plats på ett asylboende och fri kost ingår i den erbjudna inkvarteringen.

I artikel 18 i asyl- och migrationshanteringsförordningen finns ytterligare bestämmelser om förutsättningarna för att meddela ett beslut om begränsningen av rättigheter enligt första stycket.

7 kap.

8 §

Ensamkommande barn får undantas från kravet på arbetstillstånd endast om ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *lämnades in* och förutsatt att förseningen inte kan tillskrivas sökanden.

Beslut i frågan om förutsättningarna är uppfyllda meddelas av Migrationsverket. Övriga förutsättningar för att undantag från kravet på arbetstillstånd ska gälla framgår av föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 9 § utlänningslagen.

Ensamkommande barn får *beviljas tillträde till arbetsmarknaden genom att* undantas från kravet på arbetstillstånd endast om ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *registrerades* och förutsatt att förseningen inte kan tillskrivas sökanden.

Beslut i frågan om förutsättningarna är uppfyllda meddelas av Migrationsverket. Övriga förutsättningar för att *tillträde till arbetsmarknaden genom* undantag från kravet på arbetstillstånd ska gälla framgår av föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 9 § utlänningslagen.

Om en sökande befinner sig i ett påskyndat prövningsförfarande i enlighet med artikel 42.1 a–f i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (asylprocedurförordningen), ska sökande inte beviljas tillträde till arbetsmarknaden genom att undantas från kravet på arbetstillstånd. Om tillträde redan har beviljats ska det upphävas. Även detta beslut meddelas av Migrationsverket.

8 kap.

5 §

En utlännings som avses i 1 kap. 2 § 1 som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress

I 13 kap. 19 § utlänningslagen finns bestämmelser om att en

En utlännings som avses i 1 kap. 2 § 1 som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress, sitt telefonnummer och, om sådan finns, sin e-postadress.

I artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU)

ansökan om uppehållstillstånd får betraktas som återkallad om en asylsökande inte fullgör sin skyldighet enligt första stycket.

2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (asylprocedurförordningen) finns bestämmelser om att en ansökan om internationellt skydd ska förklaras som implicit återkallad om sökanden vägrar att uppge sin adress, om han eller hon har en sådan, såvida inte de behöriga myndigheterna tillhandahåller inkvartering.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

9 kap.

4 §

Dagersättning enligt 1 § och 3 § får sättas ned för en utlänning som fyllt 18 år om han eller hon

1. utan giltigt skäl vägrar att delta i verksamhet som avses i 2 kap. 6 §, eller

2. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan.

försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan, underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna, eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts.

Nedsättning enligt första stycket får dock inte avse den del av ersättningen som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

Dagersättningen får sättas ned helt om utlänningen även efter det att nedsättning har gjorts enligt första stycket

1. utan giltigt skäl vägrar att delta i verksamhet som avses i 2 kap. 6 §, eller

2. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan.

försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan, underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna, eller inte uppfyller de förfarandekrav som fastställts.

Nedsättning enligt tredje stycket får endast ske om utlänningen erbjuds plats på ett asylboende och fri kost ingår i den erbjudna inkvartering.

Bestämmelserna om nedsättning av dagsättning tillämpas också i de fall en utlänning utan giltigt skäl vägrar att medverka till åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna verkställas.

5 §

Dagersättningen får även sättas ned för en utlänning som

1. gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet på ett asylboende,
2. inte följer sin skyldighet att vistas inom det län där asylboendet som han eller hon har tilldelats plats på ligger enligt 3 kap. 8 § eller 5 kap. 6 §, eller
3. inte följer den anmälningsskyldighet som ålagts utlänningen enligt 3 kap. 11 § eller
4. inte följer den anmälnings- skyldighet som ålagts utlänningen enligt 5 kap. 7 §.
4. inte följer den anmälnings- skyldighet som ålagts utlänningen enligt 5 kap. 7 §, *eller*
5. *inte deltar i den samhälls- introduktion som utlänningen ska delta i enligt 2 kap. 5 §.*

Beslutet om nedsättning av dagersättning ska gälla:

1. Två eller fyra veckor om utlänningen missköter sig enligt första stycket 1.
2. En vecka om utlänningen inte följer sin skyldighet att vistas inom ett län enligt första stycket 2. Om skyldigheten att vistas inom ett län inte följs vid flera tillfällen under en månad ska beslutet gälla i ytterligare en vecka för varje tillfälle.
3. Två veckor om anmälningsskyldigheten enligt 3 kap. 11 § inte följs.
4. En vecka om anmälningsskyldigheten enligt 5 kap. 7 § inte följs vid minst två tillfällen. Om anmälningsskyldigheten enligt 5 kap. 7 § inte följs vid fler tillfällen under en månad ska beslutet gälla i ytterligare en vecka för varje tillfälle.

5. Två veckor om utlänningen inte deltar i samhällsintroduktionen enligt första stycket 5.

Dagersättningen får inte sättas ned om orsaken till att bestämmelserna inte följts varit omständigheter som utlänningen inte rådde över.

10 kap.

4 §

Migrationsverkets övriga beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Migrationsverkets beslut om

- anvisning av ensamkommande barn,
 - anvisning av en kommun för boende för utlänningar som avses i 1 kap. 2 §,
 - tilldelning eller erbjudande om boendeplats, *och*
 - skyldighet att vistas inom ett län
 - tilldelning eller erbjudande om boendeplats,
 - skyldighet att vistas inom ett län, *och*
 - rörelsebegränsning
- enligt 3 kap. 9 § andra stycket*

får dock inte överklagas.

Migrationsverkets beslut får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets utlänningen bodde när beslutet fattades.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ändringarna i den ännu inte ikraftträdde mottagandelagen föreslås träda i kraft i samband med att lagen träder i kraft.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 20

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) kommit in från Arbetsförmedlingen, Asylrättscentrum, Bodens kommun, Burlövs kommun, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Flens kommun, Folkhälsomyndigheten, Föreningen Sveriges Överförmyndare, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Luleå (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen), Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen), Härnösands kommun, Institutet för mänskliga rättigheter, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kalix kommun, Kammarrätten i Jönköping, Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen), Kriminalvården, Kustbevakningen, Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Mölndals kommun, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Region Norrbotten, Region Skåne, Region Stockholm, Region Västernorrland, Riksdagens ombudsmän (JO), Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Rädda barnen, Rättsmedicinalverket, Rättviks kommun, Sigtuna kommun, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens servicecenter, Statens skolverk, Stockholms kommun, Svenska Röda Korset, Sveriges advokatsamfund, Sveriges ambassad i Addis Ababa, Sveriges ambassad i Teheran, Sveriges generalkonsulat i Istanbul, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges kristna råd, Säkerhetspolisen, Tullverket, UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna, Uppsala universitet (juridiska fakulteten), Vänersborgs kommun, Västerås kommun och Åklagarmyndigheten

Därutöver har yttranden inkommit från Civil Rights Defenders, Equeniakyrkan och RFSL Ungdom.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Askersunds kommun, Barnombudsmannen, Halmstads kommun, Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer, Länsstyrelsen i Norrbottens län, SmåKom, UNICEF, Västerviks kommun, Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning av slutbetänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) i relevanta delar

Prop. 2025/26:262
Bilaga 22

Utökad användning av fingeravtryck och fotografier i utlänningsärenden

Utredningen har haft ett brett uppdrag att se över användningen av fotografier och fingeravtryck i utlänningsärenden, till exempel genom att ta ställning till hur sådana uppgifter ska kunna användas i större utsträckning och på ett mer effektivt sätt än i dag. Utredningen har också haft i uppdrag att se över åldersgränsen för upptagning av fingeravtryck i vissa situationer, se över möjligheterna för Migrationsverket att ta upp fingeravtryck och fotografier vid en identitetskontroll för att verifiera en utlännings identitet och att se över förutsättningarna för överföring av fingeravtrycksuppgifter till Säkerhetspolisen.

Sänkt åldersgräns

Utredningen föreslår en sänkt åldersgräns för att ta upp fingeravtryck från 14 till sex år när en utlänning inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige, när det finns grund för att besluta om förvar eller när varken utlänningsens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en inre utlänningskontroll. Detta, i kombination med utredningens förslag om utökad lagring av fingeravtryck i det nationella registret, innebär också att fingeravtryck från den som har fyllt sex år kommer att få lagras i Migrationsverkets register. Utredningen bedömer att detta är nödvändigt för att minska riskerna för identitetsbedrägerier och för att öka möjligheten att identifiera barn som avvikit under processen i Sverige eller som lever i utsatthet här.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

Utredningens förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Några särskilda övergångsbestämmelser föreslås inte.

Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen har haft som huvudsakligt uppdrag att lämna förslag som syftar till att stärka återvändandeverksamheten och den inre utlänningskontrollen.

Förslagen som rör inre utlänningskontroll kan förväntas leda till att fler kontroller utförs och att de blir mer träffsäkra. På så sätt kan fler utlännningar som saknar rätt att vistas i Sverige påträffas och avvisas eller

utvisas från landet. En effektiv inre utlänningskontroll minskar antalet utlännningar som lever i det så kallade skuggsamhället och som håller sig undan verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning.

Förslagen om stärkt återvändande avser främst nya eller utökade möjligheter för de verkställande myndigheter att få information om och att vidta åtgärder för att klarlägga en utlännings identitet. Förslagen medför att fler beslut om avvisning och utvisning kan fattas och verkställas, och att detta kan ske snabbare än i dag.

Ett effektivt återvändande är dock beroende av flera samverkande faktorer som i någon utsträckning behöver vara uppfyllda samtidigt. Utredningens förslag kan därför inte ses isolerade. Det har inte ingått i utredningen uppdrag att lämna förslag som syftar till att påverka individens inställning till att återvända eller mottagarländers vilja att ta emot den som återvänder med tvång. Det är därför inte möjligt att närmare ange i vilken utsträckning som förslagen kommer att leda till att fler inre utlänningskontroller genomförs och att fler beslut om avvisning eller utvisning kan fattas och verkställas. Klart är dock att utredningens förslag ger de verkställande myndigheterna fler och mer träffsäkra verktyg som sammantaget stärker återvändandeverksamheten och den inre utlänningskontrollen.

Utredningen bedömer att förslagen i flertalet fall inte kommer att medföra några direkta kostnadsökningar. Polismyndigheten kan dock få ökade kostnader till följd av förslagen om utökad informationsutbyte och ändringar i regelverket om inre utlänningskontroll. Det handlar bland annat om kostnader för att hantera underrättelser som kommer in från andra myndigheter och ökat resursbehov till följd av att fler kontroller kommer att genomföras. Polismyndigheten har dock i budgetpropositionen för 2025 tillskjutits medel för att utöka och effektivisera sitt arbete med inre utlänningskontroll. Förslagen bör mot denna bakgrund kunna hanteras inom myndighetens befintliga anslag. Förslaget om omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning kan också medföra vissa ökade kostnader för Polismyndigheten. Det avser främst kostnader för undersökning av den utrustning som omhändertagits, och särskilt i de fall det krävs att information extraheras och analyseras. Kostnaden för en sådan undersökning kan variera stort och har därför uppskattats i ett möjligt kostnadsspann. Utredningen har dock bedömt att kostnaden för de flesta undersökningar kommer att ligga i det nedre delen av spannet. Utredningen har därför bedömt kostnaderna i vart fall inledningsvis bör rymmas inom myndighetens befintliga anslag. Det kan dock inte uteslutas att ytterligare medel måste skjutas till. Eftersom de kostnadmässiga konsekvenserna är svåra att förutse bör utfallet följas upp inom ramen för myndighetens årliga budgetdialog. Om det krävs att myndigheten tillskjuts extra medel kan detta finansieras genom omfördelning av insparade medel till följd av utredningens förslag om förändrade regler om preskription av avlägsnandebeslut. Förslaget har lagts fram i delbetänkandet Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud (SOU 2024:10) och innebär minskade kostnader för prövningen av ansökningar om uppehållstillstånd och mottagandet.

Migrationsverket kan få ökade kostnader till följd av förslaget om utökade möjligheter att behandla fotografier och fingeravtryck i utlänningsärenden. Det rör bland annat behov av teknisk utveckling samt

kostnader för upptagning och jämförelser. Migrationsverket har i budgetpropositionen för 2025 tillskjutits medel för bland annat dessa ändamål och det bedöms därför i nuläget inte finnas behov av att tillskjuta ytterligare medel. Migrationsverket kan också få ökade förvarskostnader till följd av förslagen till en mer effektiv inre utlänningskontroll. Om fler utlänningar som inte har rätt att vistas i Sverige påträffas kan det leda till att det fattas fler förvarsbeslut och därmed till ett ökat behov av förvarsplatser. I budgetpropositionen för 2025 har verket tillförts medel för förvarskostnader och det ökade behov av förvarsplatser som förslagen skulle kunna ge upphov till bedöms rymmas inom denna förstärkning.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 22

Slutbetänkandets lagförslag i relevanta delar

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)
att 9 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §¹⁹¹

Migrationsverket
Polismyndigheten får fotografera
en utlänning och, om utlänningen
har fyllt 14 år, ta hans eller hennes
fingeravtryck om

eller
Migrationsverket
Polismyndigheten får fotografera
en utlänning och, om utlänningen
har fyllt sex år, ta hans eller hennes
fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om
uppehållstillstånd som flykting
enligt 4 kap. 1 § eller som
alternativt skyddsbehövande enligt
4 kap. 2 §,

2. det är nödvändigt i ett ärende
om avvisning eller utvisning,

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan
klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första
stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har
rätt att vistas i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Efter remiss har yttranden över slutbetänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) kommit in från Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Asylrättscentrum, Barnombudsmannen, Burlövs kommun, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Institutet för mänskliga rättigheter, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Sundsvall, Kommunal, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Köpings kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Laxå kommun, Lidköpings kommun, Linköpings kommun, Lunds universitet (Samhällsvetenskapliga fakulteten), Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Mjölby kommun, Myndigheten för delaktighet, Offentliganställdas Förhandlingsråd, Pensionsmyndigheten, Piteå kommun, Polismyndigheten, Region Skåne, Region Stockholm, Region Örebro län, Riksarkivet, Riksdagens ombudsmän (JO), Rädda Barnen, Rättsmedicinalverket, Salems kommun, Seko, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens skolkolinspektion, Statens skolverk, Statskontoret, Stockholms universitet (Juridiska fakulteten), Sundsvalls kommun, Sundsvalls tingsrätt, Svea hovrätt, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges ambassad i Bogotá, Sveriges generalkonsulat i Istanbul, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges läkarförbund, Sveriges Lärare, Sveriges Stadsmissioner, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Säkerhetspolisen, Södertälje kommun, Tierps kommun, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Tranås kommun, Tullverket, Vårdförbundet, Västra Götalandsregionen, Åklagarmyndigheten och Älvkarleby kommun.

Därutöver har yttranden kommit in från Akademikerförbundet SSR, Akavia, Civil Rights Defenders, Eksjö kommun, Fackförbundet DIK, Fackförbundet ST, Fremia, Föreningen för frikyrkornas anställda i sjukhuskyrkan (FAS), IMER-förbundet, Läkare i Världen, Nationellt nätverk för migration och hälsa, Psykologförbundet, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Fackförbundet för akademiker i samhällsbarande professioner (SRAT), Statens medicinsk-etiska råd, Svensk biblioteksförening, Svensk Internmedicinsk Förening, Svensk sjuksköterskeförening, Svensk sjuksköterskeförenings etiska råd, Svenska kyrkans anställda i sjukhuskyrkan (SKAIS), Svenska Läkaresällskapet, Sveriges Arbetsterapeuter, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges kristna råd och Vision.

Akademiker i Staten (Saco-S), Borlänge kommun, Boxholms kommun, Eda kommun, Eskilstuna tingsrätt, Falu kommun, Filipstads kommun, Flyktinggruppernas riksråd (FARR), Hällefors kommun, Jokkmokks

Prop. 2025/26:262 kommun, Järfälla kommun, Karlskrona kommun, Ljungby kommun,
Bilaga 24 Lysekils kommun, Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Norrbotten,
Strängnäs kommun, Sveriges ambassad i Nairobi, Tanums kommun,
Tingsryds kommun, UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska
länderna, Utbetalningsmyndigheten, Åre kommun och Ödeshögs kommun
har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)¹

dels att 4 kap., 1 kap. 3 och 6 a §§, 5 kap. 1 c och 2 §§, 12 kap. 8 b, 19 och 19 a §§, 13 kap. 1 och 19 §§ och 14 kap. 14 a § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 1 kap. 3 och 6 a §§, 13 kap. 19 § och 14 kap. 14 a § ska utgå,

dels att 1 kap. 1, 7, 9, 14 och 15 §§, 2 kap. 1 a, 1 d, 2, 8 a och 8 c §§, 5 kap. 1–1 b, 2 a, 2 b, 3, 3 a, 3 d, 3 g, 5, 6, 8, 17 och 18 §§, 5 a kap. 1 och 1 a §§, 5 b kap. 10 §, 6 a kap. 2, 4 och 10 §§, 8 kap. 16, 17, 19, 21 och 27 §§, 9 kap. 4, 6 och 8 §§, 11 kap. 5 §, 12 kap. 3, 7, 8 a, 9 a, 16, 16 b, 16 c, 17 a, 18, 18 a och 19 b §§, 13 kap. 9 a, 10 och 17 §§, 14 kap. 5, 6, 6 a, 8 och 11 §§, 15 kap. 1 och 3 §§, 16 kap. 9 och 11 §§, 17 kap. 1 §, 18 kap. 1, 1 a, 3 och 4 §§, 20 kap. 2 §, 21 kap. 2 och 5 §§, 22 kap. 2 §, 23 kap. 2 a § och rubrikerna närmast före 5 kap. 1 och 2 a §§, 12 kap. 8 a och 9 a §§, 13 kap. 10 § och 14 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 2 kap. ska lyda ”Villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige samt bestämmelser om främlingspass och resedokument”,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 4 kap., tjugoen nya paragrafer, 1 kap. 3 c och 3 d §§, 2 kap. 1 e–1 g och 12 §§, 5 a kap. 7 a §, 7 kap. 7 j §, 8 kap. 16 a och 18 a §§, 9 kap. 2 a, 2 b och 11 a §§, 14 kap. 1 a §, 16 kap. 3 b och 9 a §§, 17 kap. 4 och 5 §§ och 18 kap. 1 b–2 a §§, och närmast före 1 kap. 3 c §, 5 kap. 1 a och 1 b §§, 5 a kap. 7 a §, 8 kap. 16 a §, 9 kap. 2 a § och 14 kap. 1 a § nya rubriker av följande lydelse.

¹ Senaste lydelse av

1 kap. 3 § 2009:1542

1 kap. 6 a § 2021:223

4 kap. 1 § 2014:1400

4 kap. 2 § 2014:1400

4 kap. 2 b § 2009:1542

4 kap. 2 c § 2021:765

4 kap. 3 § 2009:1542

4 kap. 3 a § 2021:765

4 kap. 3 b § 2009:1542

4 kap. 3 c § 2009:1542

4 kap. 4 § 2021:390

4 kap. 5 § 2014:1400

4 kap. 5 a § 2021:765

4 kap. 5 b § 2009:1542

4 kap. 5 c § 2021:765

4 kap. 5 d § 2014:198

4 kap. 6 § 2009:1542

5 kap. 1 c § 2011:1209

5 kap. 2 § 2021:765

12 kap. 8 b § 2016:1243

12 kap. 19 § 2021:765

12 kap. 19 a § 2016:1243

13 kap. 1 § 2016:1243

13 kap. 19 § 2025:58

14 kap. 14 a § 2014:655

rubriken till 4 kap. 2009:1542

rubriken närmast före 1 kap. 6 a §

2021:223

rubriken närmast före 4 kap. 3 §

2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 § 2021:765

rubriken närmast före 4 kap. 5 b §

2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 d §

2014:198

rubriken närmast före 4 kap. 6 §

2009:1542

rubriken närmast före 13 kap. 19 §

2025:58

rubriken närmast före 14 kap. 14 a §

2009:1542.

1 kap.

1 §

- I denna lag finns föreskrifter om
- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
 - villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
 - villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige *samt bestämmelser om främlingspass och resedokument* (2 kap.),
 - visering (3 kap.),
 - uppehållsrätt (3 a kap.),
 - uppehållsstatus, uppehållsrätt och bevis för gränsarbetare som kompletterar bestämmelserna i utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (3 b kap.),
 - *flyktingar och andra internationellt skydd* (4 kap.),
 - *skyddsbehövande* (4 kap.),
 - uppehållstillstånd (5 kap.),
 - ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),
 - uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete (5 b kap.),
 - arbetstillstånd (6 kap.),
 - EU-blåkort (6 a kap.),
 - tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT (6 b kap.),
 - tillstånd för säsongsarbete (6 c kap.),
 - återkallelse av tillstånd (7 kap.),
 - avvisning och utvisning (8 kap.),
 - utvisning på grund av brott (8 a kap.),
 - kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
 - anmälningsskyldighet och områdesbegränsning för vissa utlänningar (9 a kap.),
 - förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
 - hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas (11 kap.),
 - verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
 - handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
 - överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
 - nöjdförklaring (15 kap.),
 - migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
 - skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
 - offentligt biträde (18 kap.),
 - kostnadsansvar (19 kap.),
 - bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
 - tillfälligt skydd (21 kap.),
 - tribunalvittnen (22 kap.), och
 - särskilda bemyndiganden (23 kap.).

**Det gemensamma europeiska
systemet för migration och
internationellt skydd**

3 c §²

I denna lag avses med

– skyddsgrundsförordningen:

*Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1347 av den
14 maj 2024 om normer för när
tredjelandsmedborgare eller stats-
lösa personer ska anses berättigade
till internationellt skydd, för en
enhetlig status för flyktingar eller
personer som uppfyller kraven för
att betecknas som subsidiärt
skyddsbehövande och för innehållet
i det beviljade skyddet, om ändring
av rådets direktiv 2003/109/EG och
om upphävande av Europa-
parlamentets och rådets direktiv
2011/95/EU,*

– asylprocedurförordningen:

*Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1348 av den
14 maj 2024 om upprättande av ett
gemensamt förfarande för
internationellt skydd i unionen och
om upphävande av direktiv
2013/32/EU,*

– förordningen om återvändande-
gränsförfarande: *Europa-
parlamentets och rådets förordning
(EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024
om inrättande av ett gräns-
förfarande för återvändande och om
ändring av förordning (EU)
2021/1148,*

– vidarebosättningsförordningen:
*Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1350 av den
14 maj 2024 om inrättande av en
unionsram för vidarebosättning och
inresa av humanitära skäl samt om
ändring av förordning (EU)
2021/1147,*

² Tidigare 1 kap. 3 c § upphävd genom 2014:198.

– asyl- och migrationshanteringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013,

– screeningförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, och

– Eurodacförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

3 d §

Med internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd, flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande avses i denna lag detsamma som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

7 §

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör Sveriges säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

– att en utlänning ska avvisas eller utvisas,
– att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd eller arbetstillstånd ska återkallas,

– att en utlänning inte ska beviljas *statusförklaring* eller att en utlännings *statusförklaring* ska återkallas,

– att en utlänning inte ska beviljas *internationellt skydd* eller att en utlännings *internationella skydd* ska återkallas,

– att en *flyktingförklaring* inte ska beviljas eller att en *flyktingförklaring* ska återkallas,

– att en utlänning inte ska beviljas resedokument,

– att en utlänning inte ska beviljas resedokument eller att en utlännings resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen ska återkallas,

– att en utlänning inte ska beviljas främlingspass eller att en utlännings främlingspass ska återkallas,

– att en utlännings ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås eller att en utlännings ställning som varaktigt bosatt ska återkallas, eller

– att en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott inte ska meddelas ett beslut om inhibition av verkställigheten eller beviljas ett uppehållstillstånd enligt 12 kap. 16 e § eller att ett beslut om inhibition av verkställigheten ska upphävas för en sådan utlänning enligt 12 kap. 17 d §.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida *ny* prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende. Detsamma gäller ett ärende hos Migrationsverket om prövning enligt 12 kap. 17 a, 17 b, 17 c eller 17 d §, om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

Ett ärende hos Migrationsverket om huruvida prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 b § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende. Detsamma gäller ett ärende hos Migrationsverket om prövning enligt 12 kap. 17 a, 17 b, 17 c eller 17 d §, om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

9 §³

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandssmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning)* (Dublinförordningen).

Det som föreskrivs om avvisning och utvisning i denna lag gäller i tillämpliga delar också för *beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt asylprocedurförordningen och för beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen*.

14 §⁴

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt den lagen.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

En ansökan om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

15 §⁵

Ska det vid tillämpningen av denna lag göras en bedömning av om det finns risk för att en utlänning avviker, får hänsyn endast tas till om denne
1. tidigare har hållit sig undan,

³ Senaste lydelse 2014:792.

⁴ Senaste lydelse 2022:705.

⁵ Senaste lydelse 2012:129.

2. har uppgett att han eller hon inte har för avsikt att lämna landet efter ett beslut om avvisning eller utvisning,

3. har uppträtt under någon identitet som var felaktig,

4. inte har medverkat till att klarlägga sin identitet och därigenom försvårat prövningen av sin ansökan om uppehållstillstånd, eller internationellt skydd,

5. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller undanhållit väsentlig information,

6. tidigare har överträtt ett meddelat återreseförbud,

7. har dömts för ett brott som kan leda till fängelse, eller

8. har utvisats av allmän domstol på grund av brott.

För en sökande av internationellt skydd får även hänsyn tas till om sökanden är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 17.4 i asyl- och migrationshanteringsförordningen eller har överförts till den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med samma artikel i asyl- och migrationshanteringsförordningen, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. Hänsyn får även tas till om sökandens ansökan om internationellt skydd har avvisats enligt artikel 39.1 i asylprocedurförordningen eller avslagits som uppenbart ogrundad.

2 kap.

1 a §⁶

Om en utlänning inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda ett främlingspass för honom eller henne.

Har en utlänning beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller beviljats skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c §, ska Migrationsverket utfärda ett främlingspass för utlänningen, om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella

En resehandling som utfärdas med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen för en utlänning som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande eller för en familjemedlem till en person som har beviljats internationellt skydd ska utfärdas i form av ett främlingspass.

⁶ Senaste lydelse 2021:765.

Migrationsverket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl.

1 d §⁷

Migrationsverket får återkalla ett främlingspass om det finns skäl för det med hänsyn till Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

Migrationsverket får återkalla ett främlingspass *som har utfärdats med stöd av 1 a § första eller tredje stycket* om det finns skäl för det med hänsyn till Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet.

Ett främlingspass som har utfärdats enligt 1 a § andra stycket får dock återkallas endast om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

1 e §

Migrationsverket ska återkalla ett främlingspass som avses i 1 a § andra stycket om innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas eller, i fråga om familjemedlemmar till en person som har beviljats internationellt skydd, innehavarens uppehållstillstånd återkallas. Detsamma gäller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

1 f §

Migrationsverket får utfärda en särskild passhandling för resor utanför Sverige (resedokument) för en statslös utlännings. Ett resedokument ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som avses i första stycket om innehavaren upphör att vara statslös.

Första stycket gäller även en medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt 5 kap. 1 b § första stycket. Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats för en sådan person om innehavaren upphör att vara flykting.

1 g §

Bestämmelser om resedokument för en utlänning som innehar flyktingstatus finns i artikel 25 i skyddsgrundsförordningen.

Migrationsverket ska återkalla ett resedokument som har utfärdats med stöd av artikel 25 i skyddsgrundsförordningen om innehavarens flyktingstatus återkallats eller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det.

2 §⁸

Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för utlänningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass och resedokument.

8 a §⁹

Kravet på visering enligt 3 § gäller inte för en utlänning som

1. är EES-medborgare,
2. har uppehållskort eller permanent uppehållskort som har utfärdats i Sverige eller av en behörig myndighet i en annan EES-stat,
3. har uppehållstillstånd,
4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller
5. återtas enligt 6 a kap. 14 § eller 6 b kap. 19 §.

Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 4 kap. 5 d §, 5 a kap. 7 § eller 5 b kap. 25 §. Kravet på visering enligt 3 § för inresa gäller inte heller för en utlänning som återtas enligt 5 a kap. 7 eller 7 a § eller 5 b kap. 25 §.

⁸ Senaste lydelse 2021:390.

⁹ Senaste lydelse 2019:1208.

Kravet på arbetstillstånd enligt 7 § gäller inte för en utlänning som

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge,	
2. har uppehållsrätt, <i>eller</i>	2. har uppehållsrätt,
3. har permanent uppehållstill-	3. har permanent uppehålls-
stånd.	tillstånd, <i>eller</i>
	4. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

12 §

I artikel 6 i screeningförfordningen finns bestämmelser om att personer som avses i artikel 5.1 och 5.2 i den förfordningen inte ska ges tillstånd att resa in i Sverige under pågående screening I artikel 43.2 och 43.3 i asylprocedurförfordningen finns bestämmelser om att personer som söker internationellt skydd och som är föremål för gränsförfarandet för asyl inte får tillåtas att resa in i Sverige. I artikel 4.1 i förfordningen om återvändandegränsförfarande finns en bestämmelse om att tredjelandsmedborgare och statslösa personer vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet för asyl inte ska ges tillstånd att resa in i Sverige.

4 kap. Internationellt skydd

Undantag från rätten att stanna kvar i Sverige

1 § I de situationer som anges i artikel 10.4 a–c i asylprocedurförfordningen ska en utlänning som har ansökt om internationellt skydd inte ha rätt att stanna kvar i Sverige under det administrativa förfarandet. I 8 kap. 16 a § andra stycket finns bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning i de situationer som anges i artikel 10.4 a och c. I 12 kap. 8 a § finns bestämmelser om verkställighet av sådana beslut.

2 § I de situationer som anges i artikel 56 i asylprocedurförfordningen, och med undantag från artikel 68.5 d i den förfordningen, ska en utlänning som har gjort en efterföljande ansökan inte ha rätt att stanna kvar i Sverige.

I de situationer som anges i artikel 68.6 i asylprocedurförfordningen, och med undantag från artikel 68.5 d i den förfordningen, ska en utlänning som

har överklagat ett beslut om en efterföljande ansökan inte ha rätt att stanna kvar i Sverige.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Avvisning av ansökan om internationellt skydd

3 § En ansökan om internationellt skydd får avvisas i de situationer som anges i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen.

Uppenbart ogrundad ansökan

4 § En ogrundad ansökan om internationellt skydd får förklaras som uppenbart ogrundad om någon av de situationer som anges i artiklarna 42.1 eller 42.3 i asylprocedurförordningen föreligger vid tidpunkten för prövningens avslutande.

Gränsförfarandet för asyl

5 § Utöver den obligatoriska tillämpning av gränsförfarandet för asyl som följer av artikel 45 i asylprocedurförordningen ska en ansökan om internationellt skydd, med de begränsningar som följer av samma förordning, prövas inom ramen för gränsförfarandet i de fall som anges i artikel 43.1 i förordningen. Det gäller dock inte om det föreligger exceptionella omständigheter.

Säkra länder

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. I artiklarna 59, 61 och 64 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om fastställande av säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer.

Beslutande myndighet

7 § Migrationsverket är beslutande myndighet enligt skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

Migrationsverket får dock inte bevilja internationellt skydd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om internationellt skydd och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas internationellt skydd, ska verket inte besluta i ärendet utan med ett eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol som verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas till.

5 kap.

**Uppehållstillstånd som skydds-
behövande**

**Uppehållstillstånd för den som
har beviljats internationellt skydd**

1 §¹¹

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som har beviljats internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen.

Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en flykting med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen ska gälla i tre år. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med stöd av förordningen ska också gälla i tre år.

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som har beviljats en subsidiärt skydds-behovande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen ska gälla i tretton månader. Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas med stöd av förordningen ska gälla i två år.

**Uppehållstillstånd för familje-
sammanhållning**

1 a §¹²

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Bestämmelser om uppehållstillstånd för sådana familje-medlemmar som avses i artikel 3.9 i skyddsgrunds-förordningen och artikel 5.4 i vidarebosättnings-förordningen, till personer som har beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning), finns i

¹¹ Senaste lydelse 2021:765.

¹² Senaste lydelse 2021:765.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd ska, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 1 § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Första-tredje styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första, andra och fjärde styckena.

**Flyktingförklaring och uppehålls-
tillstånd för medborgare i en
annan EU-stat**

1 b §¹³

En asylansökan får avvisas om sökanden

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

En medborgare i en annan EU-stat som omfattas av definitionen av flykting i Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31

¹³ Senaste lydelse 2014:792.

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och sökanden inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

januari 1967, och som inte är utesluten från att anses som flykting enligt konventionen, ska förklaras vara flykting (flyktingförklaring). En sådan flyktingförklaring får dock vägras om personen

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning eller säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

En flyktingförklaring ska återkallas om personen inte längre anses vara flykting enligt Genèvekonventionen. En flyktingförklaring får återkallas om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flyktingförklaring skulle få vägras.

Beslut enligt första och andra styckena meddelas av Migrationsverket.

En medborgare i en annan EU-stat som har förklarats vara flykting enligt första stycket och som befinner sig i Sverige ska beviljas uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara

tidsbegränsat och gälla i tre år. Prop. 2025/26:262
Varje nytt tidsbegränsat Bilaga 25
uppehållstillstånd som därefter
beviljas ska gälla i tre år.

**Uppehållstillstånd för familje-
medlemmar till skydds-
behövande som återtagits enligt
4 kap. 5 d §**

**Uppehållstillstånd för familje-
medlemmar till skydds-
behövande som har återtagits
enligt 5 a kap. 7 a §**

2 a §¹⁴

Om en flykting eller en
alternativt skyddsbehövande som
har återtagits enligt 4 kap. 5 d § har
getts uppehållstillstånd, ska
uppehållstillstånd för samma tid
ges också till hans eller hennes
familjemedlemmar som har
återtagits enligt samma
bestämmelse.

Om en flykting eller en *subsidiärt*
skyddsbehövande som har
återtagits enligt 5 a kap. 7 a § har
getts uppehållstillstånd, ska
uppehållstillstånd för samma tid
ges också till hans eller hennes
familjemedlemmar som har
återtagits enligt samma
bestämmelse.

Uppehållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot
mot allmän ordning och säkerhet.

2 b §¹⁵

*Permanent uppehållstillstånd
skall ges till* den som beviljats
ställning som varaktigt bosatt i
Sverige.

Den som *har* beviljats ställning
som varaktigt bosatt i Sverige *ska*
beviljas ett tidsbegränsat
uppehållstillstånd som ska gälla i
fem år. Varje nytt tidsbegränsat
uppehållstillstånd som därefter
beviljas ska gälla i fem år.

Om en utlänning som har ett
tidsbegränsat uppehållstillstånd
beviljas ställning som varaktigt
bosatt i Sverige ska
uppehållstillståndets giltighetstid
omprövas och bestämmas i enlighet
med första stycket.

3 §¹⁶

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till
1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller
som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,
2. ett utländskt barn som är ogift och
a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för
bosättning i Sverige, eller

¹⁴ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁵ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁶ Senaste lydelse 2023:652.

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, *och*

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer, *och*

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har

beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

1. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, och

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Tredje stycket gäller inte om utlänningen är en sådan familjemedlem som avses i artikel 23.1 i skyddsgrunds-förordningen.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

3 a §¹⁷

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlännings som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlännings som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas

2. en utlännings som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt*

¹⁷ Senaste lydelse 2023:652.

varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*.

3 d §¹⁸

Om anknytningspersonen har beviljats *uppehållstillstånd* som flykting *eller förklarats vara flykting* gäller kraven i 3 b § endast om

Om anknytningspersonen har beviljats *internationellt skydd* som flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har

¹⁸ Senaste lydelse 2023:652. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

beviljats *uppehållstillstånd* som beviljats *internationellt skydd* som flykting *eller förklarats vara* flykting, flykting,

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningsen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningsen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om utlänningsen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

3 g §¹⁹

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänningsen som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänningsen som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, *eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*, ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b §*, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a §

¹⁹ Senaste lydelse 2021:765.

stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. *Om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.* En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut *och om annat inte följer av femte stycket*, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Ett permanent uppehållstillstånd enligt fjärde stycket får inte beviljas om en utlänning har haft ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

5 §

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft

1. uppehållstillstånd för arbete,
2. uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller utbildning på forskarnivå,
3. ett av Sverige utfärdat EU-blåkort,
4. ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd eller ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, eller
5. ett av Sverige utfärdat tillstånd för säsongarbete.

Ett permanent uppehållstillstånd får även beviljas en utlänning som sedan minst

1. två år har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för näringsverksamhet, om verksamheten är etablerad, eller
2. tre år har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse, utbildning på forskarnivå eller ett av Sverige utfärdat EU-blåkort.

Upphållstillstånd får beviljas en utlänning som har sin försörjning ordnad på annat sätt än genom anställning.

I 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Vid tillämpningen av första stycket ska inte räknas tid under vilken utlänningen har haft ett uppehållstillstånd för arbete efter avslag på asylansökan.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²⁰

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. *En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

²⁰ Senaste lydelse 2023:652.

*giltighetstiden för ett
uppehållstillstånd löper ut, beviljas
om utlänningsen har haft
tidsbegränsat uppehållstillstånd i
minst tre år och förutsättningarna
för uppehållstillstånd med stöd av
första stycket och de särskilda
kraven i 7 § är uppfyllda.*

8 §²¹

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningsen är ett barn,
2. utlänningsen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns särskilda skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningsen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänningsen som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningsen.

Kraven i 7 § gäller inte när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningsen.

17 §²²

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1, 2, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningsen eller utlänningsens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningsen eller utlänningsens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

²¹ Senaste lydelse 2021:765.

²² Senaste lydelse 2022:1015.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Lydelse enligt prop. 2025/26:146 Föreslagen lydelse

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen *har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 §* eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen *har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,* 6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrunds-förordningen,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört en högskoleutbildning som avser studier som motsvarar minst två terminer eller fullföljt minst två terminer vid en utbildning på

forskarnivå eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller
11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c, 16 e, 16 g, 17 a, 17 c och 18–20 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap.

1 §²³

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har *flyktingsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket*, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om *asyl eller ansökan om ny prövning gavs in* och den dag då *asyl* beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har *beviljats internationellt skydd*, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om *internationellt skydd gjordes* och den dag då *uppehållstillstånd som flyktning eller subsidiärt skyddsbehövande beviljades med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen eller motsvarande äldre bestämmelser*.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte räknas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

Om en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska vistelsetid i Sverige dessförinnan inte beaktas vid beräkningen av den vistelsetid som avses i första stycket.

1 a §²⁴

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden

1. har utnyttjat möjligheten till rörlighet för längre vistelse för EU-blåkortsinnehavare,

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

2. har vistats inom Europeiska unionens medlemsstaters territorier utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft EU-blåkort, nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande i en eller flera medlemsstater, och

3. de senaste två åren räknat från tiden för ansökan har haft EU-blåkort enligt 6 a kap. 1 §.

Vistelse utanför den medlemsstat där utlänningen har uppehållstillstånd under kortare tid än tolv månader i följd och inte mer än arton månader sammanlagt ska vid beräkning av vistelsetiden enligt första stycket 2 inte anses vara avbrott i vistelsen.

Återtagande av skyddsbehövande som har ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar

7 a §

Om en annan EU-stat har ålagt en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i den staten och som har flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i Sverige att lämna den staten, ska han eller hon återtas till Sverige. Detsamma gäller hans eller hennes

²⁴ Senaste lydelse 2024:1220.

familjemedlemmar, om de har ålagts att lämna den andra EU-staten genom ett beslut som har fattats i samband med beslutet avseende utlänningsen.

5 b kap.

10 §²⁵

Ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz eller är familjemedlem till en sådan medborgare,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande *enligt 5 kap. 1 §* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *ett sådant tillstånd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande *med stöd av artikel 24 i skyddsgrunds-förordningen* eller motsvarande äldre bestämmelser, eller har ansökt om *internationellt skydd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

6. har ansökt om ett EU-blåkort, om ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller

7. har beviljats ett ICT-tillstånd för praktiktjänstgöring.

6 a kap.

2 §²⁶

Ett EU-blåkort ska inte beviljas en utlänning som

1. är EES-medborgare eller medborgare i Schweiz,

2. har ansökt om *uppehålls-tillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 §* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har ansökt om *internationellt skydd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap.,

4. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 b §, 12 kap. 18 § första stycket 1 eller 22 kap. eller har ansökt om sådant tillstånd och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

5. har ansökt om uppehållstillstånd för att utföra forskning i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,

²⁵ Senaste lydelse 2024:1220.

²⁶ Senaste lydelse 2024:1220.

6. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och utövar sin rätt att vistas i Sverige som arbetstagare eller egen företagare,

7. reser in i Sverige i enlighet med åtaganden enligt ett internationellt avtal som underlättar inresa och tillfällig vistelse för vissa kategorier av personer med anknytning till handel och investeringar, med undantag för utlänningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse,

8. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas, eller

9. är utstationerad i Sverige enligt lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare, med undantag för utlänningar som har beviljats ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:146 Föreslagen lydelse

4 §

En utlänning som vill ha ett EU-blåkort i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen ansöker om förlängning av tillståndstiden för ett EU-blåkort,

2. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och har slutfört studier som motsvarar 180 högskolepoäng,

3. utlänningen har genomfört ett forskningsprojekt i Sverige enligt ett mottagningsavtal som har ingåtts enligt lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,

4. utlänningen har ett uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § eller motsvarande äldre bestämmelser,

4. utlänningen har ett uppehållstillstånd som flykting eller *subsidiärt* skyddsbehövande enligt artikel 24 i *skyddsgrunds-förordningen* eller motsvarande äldre bestämmelser,

5. utlänningen har ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd eller ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse,

6. utlänningen har ett av Sverige utfärdat uppehålls- och arbetstillstånd för säsongarbete,

7. utlänningen har uppehållsrätt på grund av familjeanknytning till en EES-medborgare,

8. utlänningen har uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning till en medborgare i Schweiz,

9. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 9 §,

10. utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 5 kap. 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 5 kap. 10 a §, och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

11. det finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller för en utlänning som utnyttjar möjligheten till rörlighet för längre vistelse enligt 3 c §, om ansökan lämnas in senast en månad efter inresan i Sverige.

10 §²⁷

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för familjemedlemmar i detta kapitel gäller inte för familjemedlemmar till

1. EES-medborgare som har rätt till fri rörlighet i Sverige,
2. medborgare i Schweiz som har rätt till fri rörlighet i Sverige, eller
3. innehavare av ett EU-blåkort som har *en flyktingstatusförklaring* eller *en alternativ skyddsstatusförklaring* i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har *en flyktingstatusförklaring* eller *en alternativ skyddsstatusförklaring* i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

3. innehavare av ett EU-blåkort som har *flyktingstatus* eller *status som subsidiärt skyddsbehövande* i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har *flyktingstatus* eller *status som subsidiärt skyddsbehövande* i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt artikel 24 i skyddsgrundsförordningen.

7 kap.

7 j §

I artikel 24 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om att uppehållstillstånd som har utfärdats med stöd av den artikeln får återkallas endast om utlänningens flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har återkallats. Upphållstillståndet ska återkallas om förutsättningarna för det är uppfyllda.

I artikel 23 i skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning). Därutöver ska ett sådant uppehållstillstånd återkallas om

1. anknytningspersonens flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande har återkallats,

2. utlänningsen är utesluten eller skulle vara utesluten från internationellt skydd, Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

3. det finns starka indikationer på att äktenskapet har ingåtts eller samboförhållandet inletts enbart för att ge utlänningsen rätt till uppehållstillstånd, eller

4. förhållandet upphör.

8 kap.

16 §²⁸

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningsen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller om en ansökan om uppehållsstatus avslås och utlänningsen befinner sig i Sverige.

Första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket.

Beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd

16 a §

I artikel 37 i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om beslut om återvändande när en ansökan om internationellt skydd

1. nekas prövning,

2. avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller

3. förklaras uttryckligen eller implicit återkallad.

I de situationer som anges i 4 kap. 1 § ska det, såvitt avser artikel 10.4 a och c i asylprocedurförordningen och om inte synnerliga skäl talar emot det, snarast möjligt meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning som ska få verkställas utan att det har fått laga kraft. Ett sådant beslut behöver inte meddelas om det redan finns ett verkställbart beslut om avvisning, utvisning eller återvändande.

²⁸ Senaste lydelse 2020:939. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning om utlännings

1. söker asyl här,

2. har en nära familjemedlem
som söker *asyl* här, eller

3. kan komma att avvisas med
stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

I andra fall får såväl Migrationsverket som Polismyndigheten pröva frågan om avvisning.

Om Polismyndigheten anser det tveksamt om en utlänning bör avvisas, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket.

1. har en nära familjemedlem
som söker *internationellt skydd* här,
eller

2. kan komma att avvisas med
stöd av 2 § 7 eller 3 § andra stycket.

18 a §

Migrationsverket ska pröva frågan om återvändande i enlighet med artikel 37 i asylprocedurförordningen.

Migrationsverket ska pröva frågan om avvisning eller utvisning enligt 16 a § andra stycket.

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 *eller* 2 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att *det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund (uppenbart ogrundad ansökan)*. Migrationsverket får också besluta om avvisning med omedelbar verkställighet om en asylansökan avvisas med stöd av 5 kap. 1 b § första stycket 1 eller 2.

Det får endast anses uppenbart att det inte finns grund för asyl om

1. utlännings uppgifter saknar betydelse för prövningen av ansökan,

2. utlännings uppgifter saknar tillförlitlighet, eller

3. utlännings kommer från ett säkert ursprungsland enligt en

Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket 1 får verkställas även om det inte har fått laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att uppehållstillstånd inte ska beviljas.

²⁹ Senaste lydelse 2016:875.

³⁰ Senaste lydelse 2021:223. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

*sådan förteckning som avses i
1 kap. 6 a §, och han eller hon*

*a) är medborgare i det landet
eller är en statslös person som
tidigare har haft sin vanliga
vistelseort där, och*

*b) inte har lagt fram några
allvarliga skäl för att landet inte
ska anses som ett säkert
ursprungsland för honom eller
henne.*

I 12 kap. 7 § finns närmare bestämmelser om verkställigheten av beslut om avvisning med omedelbar verkställighet.

21 §³¹

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet i enlighet med beslutet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningen avviker,
2. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlänningen genom ett avvisningsbeslut nekas att resa in i landet,
4. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller
5. utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

*Första och andra styckena gäller
inte för en utlänning som omfattas
av förordningen om
återvändandegränsförfarande. Då
gäller i stället det som sägs om
tidsfrist för frivillig avresa i
artikel 4.5 i den förordningen.*

27 §³²

När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen ska förbjudas att återvända till Sverige för viss tid, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

³¹ Senaste lydelse 2017:22.

³² Senaste lydelse 2014:198.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får ett sådant beslut samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får ett sådant beslut samtidigt meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte om det för barnet har åberopats omständigheter som avses i artikel 3.5 och 3.6 i skyddsgrundsförordningen.

9 kap.

Kontroll av personer enligt screeningförordningen

2 a §

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för att utföra identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 i screeningförordningen.

Polismyndigheten ansvarar för att utföra säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen.

Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för att utföra sårbarhetskontroll enligt artikel 12.3, registrering av biometriska uppgifter enligt artikel 8.5 d, ifyllande av screeningformuläret enligt artikel 17 och avslutande åtgärder enligt artikel 18 i screeningförordningen.

Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att hjälpa Polismyndigheten och Migrationsverket vid utförandet av åtgärder enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka platser som

2 b §

En polisman får kroppsvisitera en person i samband med identifiering eller verifiering av identitet enligt artikel 14 eller säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande. En sådan åtgärd får genomföras i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på personens identitet eller för att bedöma om personen skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten.

En särskilt förordnad passkontrollant, tulltjänsteman eller tjänsteman vid Kustbevakningen som hjälper Polismyndigheten har samma befogenheter som en polisman enligt första stycket.

Vid åtgärder enligt denna paragraf gäller 2 § tredje–femte styckena. Om en åtgärd enbart innebär att ett föremål som en person har med sig undersöks, får åtgärden genomföras av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman eller av en anställd vid Migrationsverket.

4 §³³

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd *eller internationellt skydd* när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten ta hand om hans eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det.

³³ Senaste lydelse 2014:716.

En utlännings biljett för resan från Sverige får tas om hand av Migrationsverket eller Polismyndigheten i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det. Detta gäller om

1. utlänningen saknar pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd när detta krävs för inresa eller vistelse i Sverige, eller

2. utlänningen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd. 2. utlänningen kan antas komma att ansöka om uppehållstillstånd eller internationellt skydd.

Biljetten får tas om hand endast om

– det framstår som sannolikt att utlänningen inte kommer att få tillstånd att vistas här, och

– det finns anledning att anta att utlänningen annars gör sig av med biljetten och inte själv kan betala kostnaden för sin resa från Sverige.

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

Migrationsverket och Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt sex år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §,

2. biometriska uppgifter ska tas i enlighet med artikel 15.1, 18.1, 18.2, 20.1, 22.1, 23.1, 24.1 eller 26.1 i Eurodacförordningen,

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

I de fall som avses i artiklarna 18.1, 18.2 och 20.1 i Eurodacförordningen får även en utlandsmyndighet ta fotografi och fingeravtryck enligt första stycket 2.

Det fotografi och de fingeravtryck som tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 eller artikel 23.1 i Eurodacförordningen ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

³⁴ Senaste lydelse 2014:655.

³⁵ Senaste lydelse 2021:765.

11 a §

Den som ska genomgå screening enligt screeningförfordningen är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med screeningen. Detta gäller dock inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap.

Skyldigheten att stanna kvar för utredning gäller som längst under tolv timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare tolv timmar.

En polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen får hålla kvar en utlänning som vägrar att stanna kvar för utredning.

11 kap.

5 §³⁶

En utlänning som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, 2 eller 2 a §* även om utlänningen inte har ansökt om *ett* sådant *tillstånd*.

En utlänning som hålls i förvar ska ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om *internationellt skydd* även om utlänningen inte har ansökt om sådant *skydd*.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, ska han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas ska se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen ska vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

12 kap.

3 §³⁷

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i *4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt*, får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i *artiklarna 3.6 och 15 c i skyddsgrundsförordningen* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare

³⁶ Senaste lydelse 2009:1542.

³⁷ Senaste lydelse 2021:765.

till hemlandet, om det finns
synnerliga skäl mot det.

till hemlandet, om det finns
synnerliga skäl mot det.

7 §³⁸

Migrationsverkets beslut om
avvisning enligt 8 kap. 17 § första
stycket 1 eller 2 eller utvisning får
verkställas även om beslutet inte
har fått laga kraft, om

Migrationsverkets beslut om
avvisning enligt 8 kap. 17 § första
stycket 1 eller utvisning får
verkställas även om beslutet inte
har fått laga kraft, om

1. utlänningen har förklarat sig nöjd med beslutet (nöjdförklaring), eller
2. Migrationsverket enligt 8 kap. 19 § har beslutat att verkets beslut om
avvisning får verkställas trots att det inte fått laga kraft.

**Avvisning och utvisning av
utlänning som ansökt om
uppehållstillstånd som flykting
eller alternativt skyddsbehövande**

**Verkställighet av beslut om
avvisning, utvisning och
återvändande i ärenden om
internationellt skydd**

8 a §³⁹

Om en utlänning har ansökt om
uppehållstillstånd som flykting
enligt 4 kap. 1 § eller som
alternativt skyddsbehövande enligt
4 kap. 2 §, får ett beslut om
avvisning eller utvisning inte
verkställas innan ansökan har
prövats och då avslagits genom ett
beslut som har fått laga kraft eller
innan ett beslut att avvisa ansökan
enligt 5 kap. 1 b § har fått laga
kraft.

Bestämmelser om när ett beslut
om avvisning, utvisning eller
återvändande i ärenden om
internationellt skydd får verkställas
finns i artikel 68.1–68.3 i asyl-
procedurförordningen.

Första stycket gäller inte om
Migrationsverket har beslutat om
omedelbar verkställighet enligt
8 kap. 19 §. Då gäller i stället att
beslutet om avvisning får
verkställas när ansökan om
uppehållstillstånd har avslagits
eller avvisats av Migrationsverket.
Om beslutet om avvisning
överklagas ska den
migrationsdomstol som ska pröva
överklagandet pröva om
verkställigheten av avvisnings-
beslutet tills vidare ska avbrytas
(inhibition). Beslutet om avvisning
får inte verkställas innan denna

Bestämmelser om när en
migrationsdomstol eller
Migrationsöverdomstolen, i
samband med att domstolen prövar
en fråga om internationellt skydd,
får tillåta en utlänning att stanna
kvar i Sverige, finns i artikel 68.4
och 68.7 i asylprocedur-
förordningen.

³⁸ Senaste lydelse 2016:1243.

³⁹ Senaste lydelse 2021:765.

prövning har gjorts. Ett avvisningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

En begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige i enlighet med artikel 68.5 a i asylprocedurförordningen ska ha kommit in till migrationsdomstolen inom en vecka från den dag då utlänningen fick del av beslutet.

Om en begäran om tillåtelse att stanna kvar i Sverige har lämnats in i enlighet med artikel 68.4 och 68.5 i asylprocedurförordningen, inom ramen för ett gränsförfarande för asyl, ska begäran prövas inom en vecka från den dag då begäran kom in till migrationsdomstolen.

Första stycket gäller inte verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. 16 a § andra stycket. Ett sådant beslut får verkställas även om det inte har fått laga kraft.

Verkställighet av ett beslut om överföring enligt Dublin-förordningen

Verkställighet av ett beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen

9 a §⁴⁰

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning)* (Dublinförordningen), och

Om en utlänning har överklagat ett beslut som Migrationsverket eller Polismyndigheten har fattat om överföring enligt *asyl- och migrationshanteringsförordningen*, och inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

⁴⁰ Senaste lydelse 2017:523.

inom överklagandetiden har yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan en migrationsdomstol har prövat frågan om inhibition. Detta gäller endast första gången utlänningen yrkar inhibition. Ett beslut att avslå ett sådant yrkande om inhibition ska vara motiverat.

16 §⁴¹

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen beviljar en utlänning uppehållstillstånd får samtidigt ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphävas, om utlänningen har beviljats <i>flyktingsstatusförklaring</i> eller <i>alternativ skyddsstatusförklaring</i> .	Om Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen beviljar en utlänning uppehållstillstånd får samtidigt ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol upphävas, om utlänningen har beviljats <i>flyktingsstatus</i> eller <i>status som subsidiärt skyddsbehövande</i> eller <i>ställning som varaktigt bosatt i Sverige</i> .
--	--

Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller. Motsvarande gäller om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

I 5 kap. 20 § föreskrivs att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145 Föreslagen lydelse

16 b §

I fråga om den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott får, om det finns ett bestående hinder mot att beslutet om utvisning verkställs, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter Migrationsverkets ställningstagande i ärendet, bevilja uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller om det

1. finns hinder enligt 1, 2 eller 3 § mot att utvisningsbeslutet verkställs,
2. finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. finns medicinska hinder.

Uppehållstillstånd och arbetstillstånd får också beviljas om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska följande särskilt beaktas:

- brottslighetens art och omfattning,
- den tid som har förflutit sedan utvisningsbeslutet meddelades,
- utlännings skötsamhet och risken för fortsatt brottslighet, och
- utlännings hälsotillstånd och levnadsförhållanden i övrigt.

Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen finner att utlännings är flykting enligt 4 kap. 1 § eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § gäller även det som anges i 5 kap. 1 §. Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 c §⁴²

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 16 b § ska vara tidsbegränsat. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan ett tidsbegränsat tillstånd gäller.

Om ett utvisningsbeslut upphävs enligt 16 d §, får utlännings beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Detta gäller dock endast om utlännings efter det att utvisningsbeslutet vann laga kraft har beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd i sammanlagt minst fem år.

I 5 kap. 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145

Föreslagen lydelse

17 a §

Om det finns ett hinder, som inte är bestående, mot att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut verkställs ska Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, besluta om inhibition av verkställigheten, om

⁴² Senaste lydelse 2021:765. Ändringen innebär att andra och tredje styckena tas bort.

1. utlänningsen förekommer i ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 §,	
2. utlänningsen är utesluten från att anses som flykting eller alternativt skyddsbehövande,	2. utlänningsen är utesluten från att anses som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande,
3. utlänningsen har vägrats flyktingstatusförklaring,	3. utlänningsen har vägrats flyktingstatus enligt artikel 14.2 skyddsgrundsförordningen,
4. utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, eller	
5. det i övrigt finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningsens levnadssätt som motiverar det.	

Om det finns synnerliga skäl får utlänningsen i stället beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Upphållstillståndet ska gälla i högst ett år.

18 §

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningsen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

Första stycket 1 gäller inte om nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan enligt artikel 55 i asyl-procedurförordningen.

Första–fjärde styckena gäller inte för en utlänningsen som omfattas av bestämmelserna i 17 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 a §⁴³

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket för att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får

⁴³ Senaste lydelse 2021:765. Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

dock inte vara kortare än ett år. Ett uppehållstillstånd som i andra fall beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i ett år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.

19 b §⁴⁴

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 § och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om internationellt skydd och en sådan ansökan inte tidigare har prövats genom ett beslut som fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

⁴⁴ Senaste lydelse 2021:765.

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningsen underrättas.

I ärenden om internationellt skydd ska kommunikation med sökanden ske genom att underrättelse lämnas eller skickas till honom eller henne. Vid sådan kommunikation ska delgivning användas.

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningsen har fått tillfälle att yttra sig.

Motivering av beslut

Myndighetens beslut

Lydelse enligt prop. 2025/26:145

Föreslagen lydelse

10 §

Ett beslut ska vara skriftligt och innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet om det avser

- uppehållsrätt,
- resedokument,
- uppehållstillstånd,
- arbetstillstånd,
- statusförklaring, – flyktförklaring,
- ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- avvisning eller utvisning,
- återreseförbud,
- upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott,
- förlängning eller upphävande av tidsfrist för frivillig avresa,
- inhibition av verkställigheten,
- anmälningsskyldighet,
- förvar eller uppsikt,
- kroppsvisitation, eller
- rumsvisitation.

Vid beslut i fråga om nationell visering får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänningsen har dock alltid rätt till motivering av ett beslut i fråga om nationell visering, om beslutet går utlänningsen emot och utlänningsen är en familjemedlem till en EES-medborgare eller omfattas av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, utan att vara EES-medborgare eller medborgare i Schweiz.

17 §⁴⁶

Om den som ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

Migrationsverket ska göra en åldersbedömning i enlighet med artikel 25 i asylprocedurförordningen och så snart som möjligt fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte något sådant beslut.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om internationellt skydd.

14 kap.

Beslut enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen

1 a §

Beslut som anges i artikel 67.1 eller 67.2 i asylprocedurförordningen och beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen får överklagas till en migrationsdomstol. Beslut om att återkalla internationellt skydd i de fall som avses i artikel 66.6 i asylprocedurförordningen får dock inte överklagas.

Ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 a i asylprocedurförordningen eller ett beslut om överföring enligt asyl-

⁴⁶ Senaste lydelse 2021:765.

och migrationshanteringsförrordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Ett överklagande av ett beslut som avses i artikel 67.7 b i asylprocedurförrordningen ska ha kommit in till den beslutande myndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

5 §⁴⁷

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol. Detsamma gäller verkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b §.

Migrationsverkets beslut att inte bevilja prövning enligt 12 kap. 16 a eller 19 b § får överklagas till en migrationsdomstol.

Statusförklaring och resedokument

Resedokument och flyktigförklaring

6 §⁴⁸

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 a, 3 c och 4 §§ i fråga om statusförklaring eller resedokument eller om återkallelse av statusförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets beslut enligt 2 kap. 1 f § och 1 g § andra stycket samt artikel 25 i skyddsgrundsförrordningen i fråga om resedokument och enligt 5 kap. 1 b § i fråga om flyktigförklaring eller återkallelse av flyktigförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grund att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktigstatusförklaring.

Ett beslut om återkallelse av resedokument enligt 2 kap. 1 f § tredje stycket på den grunden att innehavaren upphör att vara flykting eller enligt 2 kap. 1 g § andra stycket på den grunden att innehavarens flyktigstatus återkallas får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktigförklaring eller flyktigstatus.

⁴⁷ Senaste lydelse 2016:1243.

⁴⁸ Senaste lydelse 2021:390.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om främlingspass eller om återkallelse av ett främlingspass får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av främlingspass enligt 2 kap. 1 e § på den grunden att innehavarens status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av status som subsidiärt skyddsbehövande.

Ett beslut om återkallelse av främlingspass enligt 2 kap. 1 e § på den grunden att innehavarens uppehållstillstånd återkallas får endast överklagas i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av uppehållstillståndet.

8 §⁵⁰

Beslut av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Migrationsverket enligt denna lag får överklagas särskilt, och då i samma ordning som det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller
2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

Första stycket gäller även Polismyndighetens, Säkerhetspolisens eller Migrationsverkets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv.

Första stycket 1 gäller inte Migrationsverkets beslut enligt 18 kap. 1 a eller 1 b §.

Beslut av Regeringskansliet i frågor enligt första och andra styckena får överklagas till en migrationsdomstol.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145 Föreslagen lydelse

11 §

Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument, Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen i fråga om avvisning, utvisning, återvändande, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, internationellt

⁴⁹ Senaste lydelse 2024:28.

⁵⁰ Senaste lydelse 2018:822.

främlingspass, ställning som varaktigt bosatt, inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 17 a § första stycket eller 17 d §, förvar, uppsikt och upphävande av ett beslut om avvisning eller utvisning med stöd av 12 kap. 16 § andra stycket.

*skydd, resedokument, flykt-
förklaring, främlingspass, ställning
som varaktigt bosatt, inhibition av
verkställigheten enligt 12 kap.
17 a § första stycket eller 17 d §,
förvar, uppsikt och upphävande av
ett beslut om avvisning eller
utvisning med stöd av 12 kap. 16 §
andra stycket.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

1 §

En utlänning som har rätt att överklaga ett beslut om avvisning eller utvisning kan förklara att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller domen i den delen (nöjdförklaring).

*En utlänning som har rätt att
överklaga ett beslut om avvisning
eller utvisning kan förklara att han
eller hon avstår från att överklaga
beslutet eller domen i den delen
(nöjdförklaring). Detta gäller inte
en utlänning som har rätt att
överklaga ett beslut om avvisning,
utvisning eller återvändande enligt
artikel 67 i asylprocedur-
förordningen.*

3 §⁵¹

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller främlingspass, ska utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

*En nöjdförklaring kan inte tas
tillbaka. Om utlänningen har
överklagat beslutet eller domen när
nöjdförklaringen avges, ska
utlänningen genom
nöjdförklaringen anses ha tagit
tillbaka sitt överklagande av
beslutet om avvisning eller
utvisning. Om utlänningen har
ansökt om uppehållstillstånd,
arbetstillstånd, resedokument eller
främlingspass, ska utlänningen
genom nöjdförklaringen anses ha
tagit tillbaka sin ansökan.*

16 kap.

3 b §

*En migrationsdomstol ska senast
inom två månader från den dag då
överklagandet kom in till*

domstolen avgöra ett mål om internationellt skydd som avser ett sådant beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att

1. neka prövning av en ansökan,
2. avslå en ansökan som uppenbart ogrundad, eller
3. avslå eller avskriva en ansökan som implicit återkallad.

En migrationsdomstol ska senast inom åtta månader från den dag då överklagandet kom in till domstolen avgöra ett mål om internationellt skydd som avser ett sådant beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om

1. att avslå en ansökan som ogrundad, eller
2. att återkalla internationellt skydd.

Migrationsdomstolen får förlänga en sådan tidsfrist som avses i första eller andra stycket om det är nödvändigt med anledning av behovet av ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet.

Första–tredje styckena gäller inte ett mål om internationellt skydd som prövas inom ramen för ett gränsförfarande för asyl. Ett sådant mål ska avgöras inom tre veckor från den dag då överklagandet kom in till domstolen.

9 §⁵²

En migrationsdomstols beslut överklagas till Migrationsöverdomstolen. En migrationsdomstols beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av Polismyndigheten får dock inte överklagas i andra fall än de som avses i 14 kap. 2 § andra meningen.

En migrationsdomstols beslut om förvar i annat fall än efter överklagande i förvarsfrågan får överklagas särskilt till Migrationsöverdomstolen.

En migrationsdomstols beslut att inte förordna ett offentligt biträde

⁵² Senaste lydelse 2015:91.

enligt 18 kap. 2 eller 2 a § får inte överklagas. Detsamma gäller en migrationsdomstols beslut att entlediga ett offentligt biträde enligt 18 kap. 2 §.

Migrationsöverdomstolens beslut får inte överklagas.

9 a §

Ett överklagande av en migrationsdomstols beslut om överföring enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska ha kommit in till den migrationsdomstol som meddelade beslutet inom en vecka från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145 Föreslagen lydelse

11 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om

1. *statusförklaring eller 1. internationellt skydd efter uppehållstillstånd som flykting överlämnande enligt 4 kap. 7 § enligt 4 kap. 1 § eller som andra stycket, eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket, eller*

2. inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket.

Prövningstillstånd krävs inte heller om migrationsdomstolen i ett överklagat mål upphäver ett beslut om inhibition av verkställigheten som har meddelats med stöd av 12 kap. 17 a § första stycket.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

1 §⁵³

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migra-

Socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migra-

tionsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

tionsöverdomstolen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om internationellt skydd, ett ärende om uppehållstillstånd eller ett ärende om ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

4 §

Polismyndigheten, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen ska till varandra lämna de uppgifter som behövs för att myndigheterna ska kunna utföra sina skyldigheter enligt 9 kap. 2 a §.

5 §

Den region som har utfört en hälsokontroll enligt artikel 12.1 i screeningförfordningen ska på eget initiativ lämna de uppgifter som framkommit vid kontrollen till Polismyndigheten.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145

Föreslagen lydelse

18 kap.

1 §⁵⁴

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlännings enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. anmälningsskyldighet enligt 9 a kap.,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen,

⁵⁴ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

5. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlännningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

6. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

I mål och ärenden enligt asyl-procedurförordningen eller asyl-och migrationshanterings-förordningen, med undantag för mål och ärenden om förvar enligt artikel 44 i asyl- och migrations-hanteringsförordningen, gäller i stället 1 a–2 a §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §⁵⁵

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning ska på utlännings begäran offentligt biträde förordnas om utlännings befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål enligt första stycket för barn som befinner sig i Sverige och som saknar vårdnadshavare här i landet.

I ärenden enligt asylprocedurförordningen ska på utlännings begäran offentligt biträde förordnas för den som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt artikel 16 i den förordningen. I de situationer som anges i artikel 16.3 i den förordningen ska offentligt biträde dock inte förordnas.

Ersättning för arbete får endast lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning som motsvarar högst två timmars arbete eller, om det finns skäl för det, högst tre timmars arbete. I övrigt ska 27 § rättshjälpslagen (1996:1619)

tillämpas i fråga om rätt till ersättning.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

1 b §

I ärenden enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska på utlänningens begäran offentligt biträde förordnas för den som har rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning enligt artikel 21 i den förordningen.

Ersättning för arbete får endast lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning som motsvarar högst en timmes arbete. I övrigt ska 27 § rättshjälpslagen (1996:1619) tillämpas i fråga om rätt till ersättning.

Ett förordnande enligt första stycket gäller till dess att ansvarig medlemsstat fastställs.

2 §⁵⁶

Vid överklagande av beslut enligt asylprocedurförordningen ska en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen på utlänningens begäran förordna offentligt biträde för den som åtgärden avser om ett sådant inte redan har förordnats. I de situationer som anges i artikel 17.2 b och d i den förordningen ska offentligt biträde dock inte förordnas.

En migrationsdomstol ska entlediga ett offentligt biträde som har förordnats med stöd av 1 a § i de situationer som anges i artikel 17.2 b och d i asylprocedurförordningen.

2 a §

Vid överklagande av beslut enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen ska en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen på utlänningens

⁵⁶ Tidigare 18 kap. 2 § upphävd genom 2013:648.

begäran förordna offentligt biträde för den som åtgärden avser. Om överklagandet anses sakna rimliga utsikter till framgång ska offentligt biträde dock inte förordnas.

3 §

Den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Detta gäller dock inte om det finns en god man för barnet enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

Den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Detta gäller dock inte om det finns en god man för barnet enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *eller om det har utsetts en företrädare eller tillfällig företrädare för barnet enligt artikel 23.2 i asylprocedurförordningen.*

4 §

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *skall* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentligt biträde för barnet.

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn *ska* ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentligt biträde för barnet.

I artikel 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen anges de uppgifter som en företrädare eller tillfällig företrädare ska utföra, om en sådan har utsetts för ett ensamkommande barn enligt artikel 23.2 i den förordningen.

Lydelse enligt lagrådsremissen
Skärpta regler om utvisning på grund av brott

Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §

Till fängelse i lägst sex månader och högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader döms en utlänning som uppsåtligen uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett

verkställt beslut om utvisning enligt 8 a kap. inte har haft rätt att återvända hit.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

Första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i artikel 3.5 eller 3.6 i skyddsgrundsförordningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

2 §⁵⁷

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige ska ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt artikel 12 i skyddsgrundsförordningen eller får vägras flyktingstatus enligt artikel 14.2 i samma förordning.

5 §⁵⁸

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om internationellt skydd prövas.

Om en ansökan enligt första stycket inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, ska den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

⁵⁷ Senaste lydelse 2009:1542.

⁵⁸ Senaste lydelse 2009:1542.

22 kap.

2 §⁵⁹

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år ska ges till en utlännings för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

- make eller sambo,
- barn som är beroende av vittnet, samt
- annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlännings är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlännings är utesluten från att anses som flykting enligt artikel 12 i skyddsgrundsförordningen eller får vägras flyktingstatus enligt artikel 14.2 i samma förordning.

23 kap.

2 a §⁶⁰

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Sådana föreskrifter får inte innebära att avgift tas ut för handläggning av ärenden om uppehållstillstånd som gäller

1. skyddsbehov, 1. skyddsbehov, *utom i fråga om utfärdande av uppehållstillstånd enligt skyddsgrundsförordningen,*
2. familjeåterförening med personer som fått uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov eller synnerligen ömmande omständigheter,
3. vidarebosättning i Sverige, eller
4. personer som omfattas av EES-avtalet eller andra internationella avtal.

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förfaranden som rör ansökningar om asyl och statusförklaring samt anmälningar om verkställighetshinder som har lämnats in före den 12 juni 2026 och på vilka Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla

⁵⁹ Senaste lydelse 2009:1542.

⁶⁰ Senaste lydelse 2013:606.

internationellt skydd är tillämpligt. Detsamma gäller för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har inletts före den 12 juni 2026. Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i denna lag jämföras flyktingstatusförklaring med flyktingstatus och alternativ skyddsstatusförklaring med status som subsidiärt skyddsbehövande.

4. För en flykting för vilken det har utfärdats ett resedokument enligt 4 kap. 4 § i den äldre lydelsen gäller 4 kap. 4 § andra stycket och 14 kap. 6 § i den äldre lydelsen. För en alternativt skyddsbehövande för vilken det har utfärdats ett främlingspass enligt 2 kap. 1 a § i den äldre lydelsen gäller 2 kap. 1 d § i den äldre lydelsen.

5. För en utlänning som har beviljats tillfälligt skydd enligt 21 kap. ska, i fråga om uppgifter som tas med stöd av Eurodacförordningen, den äldre lydelsen av 9 kap. 8 § tillämpas till och med den 12 juni 2029.

Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att det i föräldrabalken¹ ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 8 b och 8 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

8 b §

En särskilt förordnad vårdnadshavare ska inte utses för ett barn för vilket det ska utses en förmyndare enligt artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

8 c §

Bestämmelserna i denna balk om särskilt förordnad vårdnadshavare gäller även för en sådan förmyndare som avses i artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347.

I artikel 33.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 anges vilka särskilda uppgifter som en förmyndare som har utsetts enligt förordningen ska utföra.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145 Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen.*

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.*

En utlänning som har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen ska inte anses vara bosatt här.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här i landet om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 5 kap. 3 § andra stycket i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 21 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §¹

Beslut om vård med stöd av denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,

4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*

10. återvändande enligt Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Vård med stöd av denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen* eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU* eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Av 2 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall framgår att andra stycket inte gäller för den som omfattas av den lagen.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:692.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026, eller en förklaring enligt motsvarande äldre bestämmelser, eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 4 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §²

Har beträffande någon som vårdas enligt denna lag beslut meddelats om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, *eller*

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, *eller*

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske, om det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet och chefsöverläkaren finner att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs. Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

I fråga om en patient som är utlämning upphör tvångsvården vid verkställighet av ett beslut om hemsändande som har meddelats med stöd av 23 kap. 2 § utlänningslagen.

¹ Lagen omtryckt 2008:415.

² Senaste lydelse 2022:703.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §²

Bestämmelserna i 29 § första stycket lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård gäller i fråga om upphörande av rättspsykiatrisk vård i samband med

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) av en patient som genomgår rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning,

2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,

3. överlämnande, *och*

4. utlämning.

3. överlämnande,

4. utlämning, *och*

5. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen (2005:716) får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

I fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken med särskild utskrivningsprövning och som ska avvisas eller utvisas efter beslut enligt utlänningslagen *eller återvända efter beslut enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348* får trots tvångsvården verkställighet av beslutet ske om

1. det begärs av den myndighet som ska verkställa beslutet, och

2. chefsöverläkaren finner att förutsättningarna för vårdens upphörande i 16 § första stycket 1 är uppfyllda och att patientens tillstånd tillåter att beslutet verkställs.

Tvångsvården upphör i sådant fall när beslutet har verkställts.

Om beslut har meddelats att verkställigheten av en påföljd som innebär överlämnande enligt 31 kap. 3 § brottsbalken till rättspsykiatrisk vård ska föras över till en annan stat, upphör den rättspsykiatriska vården vid verkställighet av beslutet.

¹ Lagen omtryckt 2008:416.

² Senaste lydelse 2022:704.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 1 c § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 c §¹

Det som föreskrivs i 1 § första stycket 1 om utlännningar som avses där gäller också för utlännningar som har ansökt om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd och ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2017:578.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU),

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

3. det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europa-

² Senaste lydelse 2021:770.

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 8, 11 a och 20 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:175 Föreslagen lydelse

8 §

En utlänning som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös förvärvar svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon

1. har fyllt arton men inte tjugooett år vid anmälningstillfället,
2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716),
2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) *eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser,*
3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och
4. inte har dömts för ett brott mot Sveriges säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre.

11 a §

I stället för vad som anges i 11 § första stycket 3 ska sökanden ha haft hemvist här i landet

1. sedan två år i fråga om den som
 - a) är dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, eller
 - b) tidigare har varit svensk medborgare,
2. sedan fem år i fråga om den som är statslös, eller

3. sedan sju år i fråga om den som

a) är att bedöma som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716),

b) är gift eller sambo med en svensk medborgare, eller

c) inte har fyllt tjuugoett år vid ansökningstillfället.

Första stycket 3 b gäller endast om äktenskapet eller samboförhållandet har varat i minst fem år och sökandens make eller sambo har varit svensk medborgare i minst fem år.

a) är att bedöma som flykting enligt artikel 3.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge, eller

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd och

a) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716), eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en sådan utlänning som avses i a.

Kravet i första stycket 2 på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd gäller inte för den som har hemvist i Sverige sedan tio år.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) ska vid tillämpningen av denna lag uppehållsrätt likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller för de utlänningar som har beviljats uppehållsstatus i Sverige enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:190 Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med socialtjänst

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst, den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av unga eller av missbrukare och den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende,

2. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd,

3. verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse,

4. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå,

5. verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade,

6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av *asylsökande m.fl.*

6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av *sökande av internationellt skydd och andra utlännningar,*

7. handläggning av ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,

8. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall, och

9. verksamhet enligt lagen (2026:000) om utredningar för att förebygga suicid.

Med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1–8. Med socialtjänst avses vidare uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 9.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 a, 1 b och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

I denna lag avses med

– asylprocedurförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU,

– asyl- och migrationshanteringsförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013,

– screeningförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, och

– Eurodacförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU)

2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

1 b §

Denna lag gäller även i fråga om en sådan företrädare eller tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.3 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen.

Av artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.4 i screeningförordningen och artikel 14.1 i Eurodacförordningen framgår vilka krav som ställs på en sådan företrädare eller tillfällig företrädare.

I artikel 23.2 och 23.6–23.8 i asylprocedurförordningen och artikel 23.2 och 23.3 i asyl- och migrationshanteringsförordningen anges de tidsfrister som ska följas när en företrädare eller tillfällig företrädare förordnas enligt de förordningarna samt vilka särskilda uppgifter som en sådan företrädare eller tillfällig företrädare ska utföra.

Av artikel 23.9 i asylprocedurförordningen, artikel 23.2 i asyl- och migrationshanteringsförordningen, artikel 13.4 i screeningförordningen och

artikel 14.1 i Eurodacförordningen
framgår vilka krav som ställs på en
sådan företrädare eller tillfällig
företrädare.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Lydelse enligt prop. 2025/26:92

Föreslagen lydelse

2 §

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Detta gäller oavsett om barnet söker uppehållstillstånd i landet eller inte.

En god man ska också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här.

En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt.

En god man ska inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt eller om en företrädare eller en tillfällig företrädare ska utses enligt asylprocedurförordningen eller asyl- och migrationshanteringsförordningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Vid förordnande av en företrädare eller tillfällig företrädare enligt asylprocedurförordningen ska Migrationsverket lämna den information som anges i artikel 23.5 i den förordningen till barnet och företrädaren eller den tillfälliga företrädaren.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:146 Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har beviljats *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser*, eller har ansökt om ett sådant *tillstånd* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

1. har beviljats *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU*, eller har ansökt om *internationellt skydd enligt samma förordning* och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt,

2. har beviljats *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen*,

2. har beviljats *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen (2005:716)*,

3. har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft och som inte kan verkställas,

4. har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat,

5. är familjemedlem till en EES-medborgare eller till en medborgare i Schweiz,

6. har ansökt om uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning (EU-blåkort) enligt 6 a kap. utlänningslagen och ansökan ännu inte har avgjorts slutligt, eller

7. har beviljats uppehålls- och arbetstillstånd för att tjänstgöra som praktikant inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd) enligt 6 b kap. utlänningslagen.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.
2. För en utlänning som har sökt eller beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026, eller motsvarande äldre bestämmelser, gäller 3 § i den äldre lydelsen.

Prop. 2025/26:262

Bilaga 25

Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

dels att 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 §, och närmast före 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *asylsökande* och vissa andra utlänningar.

I denna lag finns bestämmelser om regionernas skyldigheter att, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård åt *sökande av internationellt skydd* och vissa andra utlänningar.

Lydelse enligt prop. 2025/26:145

Föreslagen lydelse

4 §

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om *uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen, eller

1. har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU* och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) och som inte är folkbokförda här i landet,

5. har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Sådana utlännningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte en utlännning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Sådana utlännningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning, utvisning *eller återvändande*. Det gäller dock inte en utlännning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hälsokontroll

9 §

Regionerna ansvarar för att utföra den hälsokontroll som avses i artikel 12.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, i fråga om utlännningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i hälsokontrollen.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlännning som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 4 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

1 §¹

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Med socialtjänst förstås i denna lag

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst,
2. verksamhet enligt den särskilda lagstiftningen om vård av unga och av missbrukare utan samtycke och den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende, och
3. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd eller av Statens institutionsstyrelse.

Till socialtjänst räknas också

1. verksamhet hos annan myndighet som innefattar omprövning av socialnämnds beslut eller särskild tillsyn över nämndens verksamhet, och
2. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå.

Med socialtjänst jämföras

1. ärenden om bistånd åt *asyl-* 1. ärenden om bistånd åt *sökande*
sökande och andra utlänningar, *av internationellt skydd* och andra
utlänningar,
2. ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,
3. ärenden hos patientnämnd om allmän omvårdnad, och
4. verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Sekretessen gäller inte om annat följer av 5, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 13 a § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

13 a §¹

Om tillströmningen av asylsökande eller personer som ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlännningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

Om tillströmningen av *personer som söker internationellt skydd* eller ansöker om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för sådana utlännningar, eller för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som har uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet, får regeringen meddela föreskrifter om undantag från

1. kraven på att hänsyn ska tas till allmänna intressen vid lokalisering av bebyggelse enligt 2 kap. 6, 9 och 10 §§,

2. kraven på tomter, allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader enligt 8 kap. 9–12 §§,

3. kraven på bygglov, rivningslov och marklov enligt 9 kap., och

4. bestämmelserna om genomförandet av bygg-, rivnings- och markåtgärder i 10 kap. 2–4 §§.

Sådana föreskrifter om undantag ska vara proportionella i förhållande till de intressen som de bestämmelser som anges i första stycket 1–4 avser att skydda och främja. Föreskrifterna får endast avse åtgärder för ändring av byggnadsverk eller nybyggnad av enkla byggnadsverk och avse åtgärder som pågår under högst tre år.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:974.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §¹

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd enligt 1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd

1. som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehålllet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller motsvarande äldre bestämmelser, eller

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

2. enligt 5 kap. 4 eller 6 §, 12 kap. 18 §, 21 eller 22 kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

3. efter vidarebosättning.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd ska införas en ny paragraf, 12 §, och närmast före 12 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Hälsokontroll

12 §

Regionerna ansvarar för att utföra den hälsokontroll som avses i artikel 12.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, i fråga om utlänningar som omfattas av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det närmare innehållet i hälsokontrollen.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 2, 5, 11, 15 och 20 §§ utlänningsdatalagen (2016:27) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas verksamhet som rör

1. utlänningars inresa i Sverige, i en stat som ingår i Europeiska unionen, i en stat som är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz,

2. utlänningars vistelse eller arbete i Sverige och utresa eller avlägsnande från Sverige,

3. statusförklaring,

4. mottagande av *asylsökande* och andra utlänningar, 4. mottagande av *sökande av internationellt skydd* och andra utlänningar,

5. bistånd och stöd till utlänningar,

6. svenskt medborgarskap,

7. statlig ersättning för kostnader för utlänningar,

8. bosättning av utlänningar, eller

9. utfärdande av resehandlingar.

5 §¹

Denna lag gäller inte när personuppgifter behandlas med stöd av

1. lagen (2006:444) om passagerarregister,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 av den 13 juli 2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex),

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 av den 26 juni 2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med

jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (omarbetning),

Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

7. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, eller

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011.

11 §²

Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna får behandla personuppgifter om det behövs för

1. handläggning av ärenden eller en myndighets biträde i sådana ärenden i verksamhet som avses i 2 och 3 §§,

2. kontroll av utlännings i samband med inresa och utresa samt kontroll under vistelsen i Sverige,

3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av asylsökande och andra utlännings,

3. utförande av arbetsuppgifter som gäller mottagande och bosättning av sökande av internationellt skydd och andra utlännings,

² Senaste lydelse 2025:1293.

4. framställning av statistik,
5. utförande av testverksamhet, eller
6. fullgörande av en rättslig skyldighet att registrera eller på annat sätt dokumentera en personuppgift.

Migrationsverket och Polismyndigheten får även behandla personuppgifter om det behövs för bedömningen av personers lämplighet för uppdrag som offentligt biträde eller tolk.

15 §³

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8 och 8 h §§ utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om *uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,*

1. vid prövning av ansökningar om *internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,*

2. i ärenden om avvisning och utvisning,
3. i testverksamhet,
4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,
5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot biometrireger som förs enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
6. vid kontroll av utlännningar under vistelsen i Sverige, *eller*
6. vid kontroll av utlännningar under vistelsen i Sverige,
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

*8. vid identifiering eller
verifiering av identitet enligt
artikel 14 och säkerhetskontroll
enligt artikel 15 i
Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1356 av den
14 maj 2024 om införande av
screening av
tredjelandsmedborgare vid de yttre
gränserna och om ändring av
förordningarna (EG) nr 767/2008,
(EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240
och (EU) 2019/817.*

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och
2. föreskrifter om gallring.

20 §⁴

Polismyndigheten har rätt att ta del av personuppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 eller 15 § vid direktåtkomst enligt 19 §. Säkerhetspolisen och utlandsmyndigheterna har motsvarande rätt att vid direktåtkomst ta del av uppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 §.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6 eller 7.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5, 6, 7 eller 8.

Om det finns skäl för det ska Migrationsverket på eget initiativ lämna uppgifter som avses i andra stycket andra meningen till Polismyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

⁴ Senaste lydelse 2025:132.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Härigenom föreskrivs att 2, 4 och 7 §§ lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller en nyanländ som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om *det har beviljats enligt*

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Lagen gäller en nyanländ som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om

1. uppehållstillståndet har beviljats en flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. uppehållstillståndet har beviljats enligt 5 kap. 4 eller 6 §, 12 kap. 18 §, 21 kap. eller 22 kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. uppehållstillståndet har beviljats efter vidarebosättning.

4 §

Lagen gäller dock inte barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan

Lagen gäller dock inte barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan

ställföreträdare (ensamkommande barn), om inte barnet har beviljats uppehållstillstånd *enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)*.

sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). om inte barnet har beviljats uppehållstillstånd *efter vidarebosättning*.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

7 §¹

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och bor på Migrationsverkets asylboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd *enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)*.

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *asylsökande* som vistas i kommunen.

Anvisningar till kommuner ska i första hand omfatta nyanlända som är registrerade och bor på Migrationsverkets asylboenden och nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd *efter vidarebosättning*.

Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av *personer som söker internationellt skydd* som vistas i kommunen.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:59.

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om det har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, eller

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 20 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om

1. uppehållstillståndet har beviljats en flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelands-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. uppehållstillståndet har beviljats enligt 5 kap. 4 eller 6 §, 12 kap. 18 §, 21 eller 22 kap. utlänningslagen (2005:716), eller

3. uppehållstillståndet har beviljats efter vidarebosättning.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:141 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, *eller*

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

utresesystemet
brottsbekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011.

för
utresesystemet
brottsbekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011, eller

*11. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2024/1358
av den 14 maj 2024 om inrättande
av Eurodac för jämförelse av
biometriska uppgifter för att
effektivt tillämpa Europa-
parlamentets och rådets
förordningar (EU) 2024/1351 och
(EU) 2024/1350 och rådets direktiv
2001/55/EG, och identifiera
tredjelandsmedborgare och
statslösa personer som vistas
olagligt och om framställningar
från medlemsstaternas brotts-
bekämpande myndigheter och
Europol om jämförelse med
Eurodacuppgifter för brotts-
bekämpande ändamål, om ändring
av Europaparlamentets och rådets
förordningar (EU) 2018/1240 och
(EU) 2019/818 och om upphävande
av Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) nr 603/2013.*

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lag (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

dels att 1 kap. 2–6 §§, 2 kap. 6 §, 5 kap. 1 §, 6 kap. 6 §, 7 kap. 1, 16–18 och 22 §§, 8 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 7 kap. 1 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken ”Tillämpliga bestämmelser i annan författning” ska införas en ny paragraf, 1 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

Om Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt 2 kap. 1 § och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige under handläggningen av ärendet om utvisning.

3 §

En ansökan om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § ska handläggas enligt denna lag.

En ansökan om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige som görs av en utlänning som har utvisats enligt 2 kap. 1 § ska handläggas enligt denna lag.

3 a §

I denna lag avses med

– skyddsgrundsförordningen:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt

skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, och

– asylprocedurförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

4 §

I skyddsgrundsförordningen finns följande bestämmelser som tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. artikel 13 om beviljande av flyktingstatus,

2. artikel 18 om beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande,

3. artikel 23 om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer som har beviljats internationellt skydd (familjesammanhållning),

4. artikel 24 om uppehållstillstånd för den som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, och

5. artikel 25 om utfärdande av resedokument för den som har flyktingstatus.

Följande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid handläggning enligt denna lag:

1. 4 kap. 3–4 §§ om statusförklaring och resedokument,

2. 5 kap. 1–1 b, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd, och

1. 2 kap. 1 f och 1 g §§ om resedokument,

2. 4 kap. 3 § om avvisning av ansökan om internationellt skydd,

3. 5 kap. 1, 2 a, 3–10 a, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

3. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.

5. 6 kap. 3 § om arbetstillstånd.

5 §

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (Dublin-förordningen) finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot andra EU-stater, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (asyl- och migrationshanteringsförordningen) finns bestämmelser om överföring av sökande av internationellt skydd som tillämpas gentemot andra EU-stater, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.

6 §

Med EES-medborgare och familjemedlem till EES-medborgare avses i denna lag detsamma som i 1 kap. 3 b § andra stycket och 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716).

Med flykting och alternativt skyddsbehövande avses detsamma som i 4 kap. 1–2 c §§ utlänningslagen.

Med internationellt skydd, ansökan om internationellt skydd, flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande avses i denna lag samma sak som i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

2 kap.

6 §

När en utlänning utvisas enligt 1 § får den beslutande myndigheten samtidigt återkalla en statusförklaring. Det som sägs om återkallelse i 4 kap. 5 b och 5 c §§ utlänningslagen (2005:716) ska också tillämpas vid beslutet.

När en utlänning utvisas enligt 1 § får den beslutande myndigheten samtidigt återkalla en status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande som beviljats med stöd av skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser eller en flyktingförklaring som beviljats enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716). I skyddsgrundsförordningen finns bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus i artikel 14 och om återkallelse av status som subsidiärt skyddsbehövande i

artikel 19. Det som sägs om återkallelse i 5 kap. 1 b § utlänningslagen ska tillämpas vid återkallelse av en flyktingförklaring.

När en utlänning utvisas enligt 1 § ska den beslutande myndigheten även återkalla ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

5 kap.

1 §¹

De tvångsmedel som anges i 2–3 a och 5–7 §§ får användas om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte kan verkställas på grund av ett beslut om inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) *eller ett beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd enligt artikel 37 i asylprocedurförordningen* inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

6 kap.

6 §

Om det inte måste antas att utlänningen saknar behov av biträde, ska ett offentligt biträde förordnas i mål och ärenden om

1. utvisning,

2. användning av tvångsmedel enligt 5 kap. 8 eller 9 §,

3. verkställighet av utvisning,

a) när ett beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats, eller

b) om frågan gäller förvar och utlänningen har hållits i förvar i mer än tre dagar.

Utöver detta ska ett offentligt biträde förordnas för en utlänning som inte har fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare i Sverige, om utlänningen är tagen i förvar eller har ansökt om *uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande*.

Utöver detta ska ett offentligt biträde förordnas för en utlänning som inte har fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare i Sverige, om utlänningen är tagen i förvar eller har ansökt om *internationellt skydd*.

7 kap.

Beslut om utvisning, uppehållstillstånd, statusförklaring och närliggande frågor

Beslut om utvisning, uppehållstillstånd, internationellt skydd och närliggande frågor

1 §

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument och ställning som varaktigt bosatt i Sverige får överklagas till regeringen.

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument och ställning som varaktigt bosatt i Sverige får överklagas till regeringen.

Handläggning enligt utlänningslagen av vissa överklaganden

Handläggning av vissa överklaganden

16 §

Om Migrationsverket har avslagit både en ansökan om utvisning enligt denna lag och en ansökan från utlänningen om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ett överklagande från utlänningen *handläggas enligt utlänningslagen (2005:716)*. Detta gäller dock inte om också Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

Om Migrationsverket har avslagit både en ansökan om utvisning enligt denna lag och en ansökan från utlänningen om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska *denna lag inte tillämpas i fråga om* ett överklagande från utlänningen. Detta gäller dock inte om också Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

17 §

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Detta gäller dock inte när det gäller sådana ansökningar om uppehållstillstånd som avses i 2 kap. 9 § första stycket.

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning. Detta gäller dock inte när det gäller sådana ansökningar om uppehållstillstånd som avses i 2 kap. 9 § första stycket.

18 §

Om regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *statusförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får regeringen överlämna

Om regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, *internationellt skydd*, *flyktningförklaring*, resedokument eller ställning som varaktigt bosatt i Sverige, får

ärendet i dessa delar till
Migrationsverket för prövning
enligt utlänningslagen (2005:716).

regeringen överlämna ärendet i
dessa delar till Migrationsverket för
prövning. *Vid en sådan prövning
ska denna lag inte tillämpas.*

Det framgår av 2 kap. 9 § tredje stycket att regeringen i vissa fall ska
överlämna en ansökan om uppehållstillstånd till Migrationsverket när
regeringen beslutar att en utlänning inte ska utvisas.

22 §

En nöjdförklaring kan inte tas
tillbaka. Om utlänningen har
överklagat beslutet när nöjd-
förklaringen lämnas, ska han eller
hon genom nöjdförklaringen anses
ha tagit tillbaka sitt överklagande.
Om utlänningen har ansökt om
uppehållstillstånd, *status-
förklaring*, resedokument eller
ställning som varaktigt bosatt i
Sverige, ska han eller hon genom
nöjdförklaringen anses ha tagit
tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas
tillbaka. Om utlänningen har
överklagat beslutet när nöjd-
förklaringen lämnas, ska han eller
hon genom nöjdförklaringen anses
ha tagit tillbaka sitt överklagande.
Om utlänningen har ansökt om
uppehållstillstånd, *internationellt
skydd*, *flyktningförklaring*, rese-
dokument eller ställning som
varaktigt bosatt i Sverige, ska han
eller hon genom nöjdförklaringen
anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

8 kap.

1 §

Till fängelse i högst två år eller,
om brottet är ringa, till böter döms
en utlänning som uppehåller sig i
Sverige trots att han eller hon enligt
ett verkställt beslut om utvisning
enligt denna lag inte har haft rätt att
återvända hit. Detta gäller dock inte
om utlänningen har flytt hit för att
undgå sådan förföljelse som avses i
4 kap. 1 § *utlänningslagen*
(2005:716).

Till fängelse i högst två år eller,
om brottet är ringa, till böter döms
en utlänning som uppehåller sig i
Sverige trots att han eller hon enligt
ett verkställt beslut om utvisning
enligt denna lag inte har haft rätt att
återvända hit. Detta gäller dock inte
om utlänningen har flytt hit för att
undgå sådan förföljelse som avses i
*artikel 3.5 i skyddsgrunds-
förordningen.*

Är brottet ringa ska åtal för ett sådant brott inte väckas annat än om det
är motiverat från allmän synpunkt.

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förfaranden som rör
ansökningar om asyl och statusförklaring som har lämnats in före den
12 juni 2026 och på vilka Europaparlamentets och rådets direktiv
2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att
bevilja och återkalla internationellt skydd är tillämpligt. Detsamma gäller
för förfaranden som rör återkallelse av statusförklaring, om ärendet har
inletts före den 12 juni 2026.

3. I fråga om återkallelse av resedokument för en flykting för vilken det
har utfärdats ett resedokument enligt 4 kap. 4 § *utlänningslagen*

(2005:716) i dess lydelse före den 12 juli 2026 gäller hänvisningen i 1 kap. 4 § 1 i den äldre lydelsen till 4 kap. 4 § andra stycket utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juli 2026. Prop. 2025/26:262 Bilaga 25

Förslag till lag om ändring i lagen (2024:79) om
placering av barn i skyddat boende

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §

Beslut enligt denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

5. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

6. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

7. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

8. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, eller

9. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

8. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,

9. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, eller

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–9 har verkställts.

Ett beslut om en insats med stöd av denna lag upphör att gälla när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs 3 § lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall ska följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

1. Denna lag träder i kraft den 12 juli 2026.

2. För en utlänning som har beviljats flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) i dess lydelse före den 12 juni 2026 eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen i dess lydelse före den 12 juni 2026 gäller 3 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 15 § utlänningsdatalagen (2016:27) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:945) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:945

Föreslagen lydelse

15 §

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8, 8 h och 8 j §§ utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,

1. vid prövning av ansökningar om internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2. i ärenden om avvisning och utvisning,
3. i testverksamhet,
4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,
5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot biometrireger som förs enligt lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
6. vid kontroll av utläningar under vistelsen i Sverige, *eller*
6. vid kontroll av utläningar under vistelsen i Sverige,
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.
7. om det behövs för att Polismyndigheten ska kunna jämföra fingeravtryck eller fotografier i registren enligt 6 a kap. lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, *eller*

8. vid identifiering eller Prop. 2025/26:262
verifiering av identitet enligt Bilaga 25
artikel 14 och säkerhetskontroll
enligt artikel 15 i
Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) 2024/1356 av den
14 maj 2024 om införande av
screening av
tredjelandsmedborgare vid de yttre
gränserna och om ändring av
förordningarna (EG) nr 767/2008,
(EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240
och (EU) 2019/817.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och
2. föreskrifter om gallring.

Förslag till lag om ändring i mottagandelagen (2026:000)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om mottagandelagen (2026:000)

dels att 1 kap. 2, 5, 6 och 9–12 §§, 2 kap. 4, 5, 7 och 9 §§, 3 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 1, 3–5 och 8 §§, 5 kap. 5 §, 6 kap. 1, 3, 4, 7 och 8 §§, 10 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 1 kap. 12 § och 6 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen En Föreslagen lydelse
ny mottagandelag

1 kap.

2 §

Lagen omfattar en utlänning som

1. har ansökt om
uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716), eller

1. har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU eller flyktingförklaring enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716), eller*

2. har ansökt om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen.

5 §

En utlänning som enligt 3 § första stycket 2 har upphört att omfattas av lagen och som har återvänt till Sverige omfattas återigen av lagen om

1. utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd och ärendet ännu inte har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft, eller

1. utlänningen har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 eller uppehållstillstånd och ärendet ännu inte har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft, eller*

2. utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft och inte har upphört att gälla.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd, i den ursprungliga lydelsen.

6 §

Lagen omfattar inte en utlänning

1. som har ansökt om uppehållstillstånd om utlänningen vid tidpunkten för ansökan hade uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och var folkbokförd i Sverige,

1. som har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348* eller uppehållstillstånd, om utlänningen vid tidpunkten för ansökan hade uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och var folkbokförd i Sverige,

2. som är under 18 år och bor hos en vårdnadshavare som inte omfattas av lagen,

3. som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om det inte finns synnerliga skäl för det,

4. som ansöker om eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen (2005:716),

5. vars ansökan om uppehållstillstånd handläggs enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller

5. vars ansökan om uppehållstillstånd, *internationellt skydd eller flyktingsförklaring* handläggs enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar, eller

6. som har meddelats ett beslut om inhibition av verkställigheten enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen, om inte annat följer av 2 § lagen (2026:000) om bistånd till vissa utlännningar vid inhibition av verkställigheten.

9 §

Med en asylsökande avses vid tillämpningen av 2–6 kap. en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) är under prövning.

Med en asylsökande avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd eller en utlänning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

Med en sökande av internationellt skydd avses vid tillämpningen av 2–6 kap. en utlänning som har ansökt om *internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348* eller *flyktingsförklaring* enligt 5 kap. 1 b § utlänningslagen (2005:716) och vars ansökan är under prövning.

Med en sökande av internationellt skydd avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd eller en utlänning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

10 §

Med en *utlänning med uppehållstillstånd* avses vid tillämpningen av 2–6 kap. en utlänning som har ett uppehållstillstånd.

Med en utlänning med uppehållstillstånd avses även en utlänning, som inte är en *asylsökande*, vars ansökan om ett nytt eller fortsatt uppehållstillstånd är under prövning. Detta gäller inte om utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

Med en utlänning med uppehållstillstånd avses även en utlänning, som inte är en *sökande av internationellt skydd*, vars ansökan om ett nytt eller fortsatt uppehållstillstånd är under prövning. Detta gäller inte om utlänningen har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som får verkställas omedelbart.

Med en utlänning med uppehållstillstånd avses dock inte ett ensamkommande barn eller en utlänning med tillfälligt skydd.

11 §

Med en *utlänning med avlägsnandebeslut* avses vid tillämpningen av 2–6 kap. en utlänning som har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning, som fått laga kraft eller som får verkställas omedelbart.

Med en utlänning med avlägsnandebeslut avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd, en *asylsökande* eller en utlänning med uppehållstillstånd.

Med en utlänning med avlägsnandebeslut avses dock inte ett ensamkommande barn, en utlänning med tillfälligt skydd, en *sökande av internationellt skydd* eller en utlänning med uppehållstillstånd.

Asyl- och migrationshanteringsförordningen

Allmänna bestämmelser

12 §

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Ett *beslut om återvändande i ärenden om internationellt skydd* och ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpning av denna lag.

2 kap.
4 §

Migrationsverket får anvisa en kommun att ordna boende för

1. en utlänning med tillfälligt skydd, och

2. en *asylsökande*, om tillströmningen av *asylsökande* har varit eller kan väntas bli särskilt omfattande och det är nödvändigt

2. en *sökande av internationellt skydd*, om tillströmningen av *sökande av internationellt skydd* har varit eller kan väntas bli särskilt

för att behovet av platser på
asylboenden ska kunna tillgodoses.

omfattande och det är nödvändigt
för att behovet av platser på
asylboenden ska kunna tillgodoses.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

5 §

Vid fördelningen av anvisningar
enligt 4 § mellan kommuner ska
hänsyn tas till varje kommuns
arbetsmarknadsförutsättningar,
befolkningsstorlek, sammantagna
mottagande av nyanlända och
ensamkommande barn samt
omfattningen av *asylsökande* som
vistas i kommunen.

Vid fördelningen av anvisningar
enligt 4 § mellan kommuner ska
hänsyn tas till varje kommuns
arbetsmarknadsförutsättningar,
befolkningsstorlek, sammantagna
mottagande av nyanlända och
ensamkommande barn samt
omfattningen av *sökande av
internationellt skydd* som vistas i
kommunen.

7 §

En kommun ska lämna bistånd enligt denna lag till en utlänning med
tillfälligt skydd och till ett ensamkommande barn, om utlänningen vistas i
kommunen och biståndet behövs till dess att Migrationsverket tar ansvar
för att bistånd lämnas.

Detsamma gäller i fråga om en
asylsökande som vistas i
kommunen om tillströmningen av
asylsökande har varit eller kan
väntas bli särskilt omfattande och
Migrationsverket bedömer att
bistånd bör lämnas.

Detsamma gäller i fråga om en
sökande av internationellt skydd
som vistas i kommunen om
tillströmningen av *sökande av
internationellt skydd* har varit eller
kan väntas bli särskilt omfattande
och Migrationsverket bedömer att
bistånd bör lämnas.

9 §

En kommun ska efter anvisning
av Migrationsverket ordna boende
för en *asylsökande* och en utlänning
med tillfälligt skydd.

En kommun ska efter anvisning
av Migrationsverket ordna boende
för en *sökande av internationellt
skydd* och en utlänning med
tillfälligt skydd.

Av 5 § lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare
för bosättning framgår att en kommun är skyldig att efter anvisning ta emot
en nyanländ för bosättning i kommunen.

Det som sägs om asylboende i denna lag gäller även när kommunen
ordnar ett sådant boende som avses i första och andra styckena, så länge
utlänningen omfattas av denna lag.

3 kap.

2 §

Migrationsverket ska tilldela en
asylsökande och en utlänning med
avlägsnandebeslut en plats på ett
asylboende.

Migrationsverket ska tilldela en
sökande av internationellt skydd
och en utlänning med
avlägsnandebeslut en plats på ett
asylboende.

Migrationsverket får besluta att en *asylsökande* som har fyllt 16 år ska bo enbart på en bestämd plats, om det är nödvändigt med hänsyn till allmän ordning eller om det finns en risk för att utlänningen avviker.

Vid bedömningen av om det finns en risk för att utlänningen avviker ska endast kriterierna i 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) beaktas.

Migrationsverket får besluta att en *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år ska bo enbart på en bestämd plats, om det är nödvändigt med hänsyn till allmän ordning eller om det finns en risk för att utlänningen avviker.

Migrationsverket får besluta att en sökande vars ansökan om internationellt skydd prövas inom ramen för gränsförfarandet för asyl enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 under prövningen av ansökan ska bo enbart på en bestämd plats i närheten av Sveriges yttre gräns eller i anvisade områden inom svenskt territorium.

4 kap.

1 §

En *asylsökande* och en utlänning med avlägsnandebeslut ska vistas inom det län där det tilldelade asylboendet ligger.

En *sökande av internationellt skydd* och en utlänning med avlägsnandebeslut ska vistas inom det län där det tilldelade asylboendet ligger.

Om utlänningen har skäl att inte bo på det tilldelade asylboendet enligt 6 kap. 3 § andra stycket ska utlänningen i stället vistas inom det län där dennes boende ligger.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att utöka områdena enligt första och andra styckena med en eller flera angränsande kommuner.

3 §

En *asylsökande* som har fyllt 16 år och bor på det tilldelade asylboendet ska medverka vid närvarokontroll på boendet. En *asylsökande* som har meddelats ett beslut om anmälningsskyldighet enligt 5 § behöver inte medverka vid närvarokontroll.

En *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år och bor på det tilldelade asylboendet ska medverka vid närvarokontroll på boendet. En *sökande av internationellt skydd* som har meddelats ett beslut om anmälningsskyldighet enligt 5 § behöver inte medverka vid närvarokontroll.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omfattningen av närvarokontrollerna.

4 §

Migrationsverket ska ge en *asylsökande* tillstånd att inte medverka vid närvarokontroll, om det finns särskilda skäl.

Migrationsverket ska ge en *sökande av internationellt skydd* tillstånd att inte medverka vid närvarokontroll, om det finns särskilda skäl.

5 §

Migrationsverket får besluta att en *asylsökande* som har fyllt 16 år ska anmäla sig till verket vid en viss angiven tidpunkt eller återkommande för att säkerställa att beslut enligt 3 kap. 3 § följs eller om det finns en risk för att den *asylsökande* avviker.

Vid bedömningen av om det finns en risk för att den *asylsökande* avviker ska endast kriterierna i 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) beaktas.

Migrationsverket får besluta att en *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år ska anmäla sig till verket vid en viss angiven tidpunkt eller återkommande för att säkerställa att beslut enligt 3 kap. 3 § följs eller om det finns en risk för att den *sökande* avviker.

Vid bedömningen av om det finns en risk för att den *sökande* avviker ska endast kriterierna i 1 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) beaktas.

8 §

En *asylsökande* som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress.

En *sökande av internationellt skydd* som ordnar boende på egen hand ska hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress, sitt telefonnummer och, om sådan finns, sin e-postadress.

5 kap.

5 §

En *asylsökande* och ett *ensamkommande barn* får undantas från kravet på arbetstillstånd endast om utlänningsens ärende om *uppehållstillstånd* enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *lämnades in* och förutsatt att förseningen inte beror på utlänningsen.

En *utlänningsen* som har ansökt om *internationellt skydd* får *beviljas tillträde till arbetsmarknaden* genom att undantas från kravet på arbetstillstånd endast om utlänningsens ärende inte har avgjorts inom sex månader från det att ansökan *registrerades* och förutsatt att förseningen inte beror på utlänningsen.

Om en *utlänningsen* som har ansökt om *internationellt skydd* befinner sig i ett påskyndat *prövningsförfarande* i enlighet med artikel 42.1 a–f i Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348, ska utlänningsen inte beviljas tillträde till arbets-

Migrationsverket beslutar i fråga om huruvida förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

marknaden. Om tillträde redan har beviljats ska det upphävas.

Migrationsverket beslutar i fråga om huruvida förutsättningarna enligt första *eller andra* stycket är uppfyllda.

En utlänning som har ansökt om internationellt skydd, som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt artikel 17.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351, och som har delgetts ett beslut om överföring har inte rätt till tillträde till arbetsmarknaden.

6 kap.

1 §

En utlänning som omfattas av denna lag har rätt till bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag om utlänningen saknar inkomst eller egna tillgångar och, i tillämpliga fall, uppfyller villkoren i 3–6 §§.

En utlänning som omfattas av denna lag har rätt till bistånd i form av dagersättning och särskilt bidrag om utlänningen saknar inkomst eller egna tillgångar och, i tillämpliga fall, uppfyller villkoren i 1 a och 3–6 §§.

Dagersättning lämnas för den dagliga livsföringen. Särskilt bidrag lämnas för annat angeläget behov.

1 a §

En utlänning som är skyldig att vistas i en viss medlemsstat enligt artikel 17.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2014/1351 och som har delgetts ett beslut om överföring har endast rätt till dagersättning om utlänningen inte erbjuds plats på ett asylboende där fri kost ingår.

Särskilda villkor för asylsökande och utlänningar med avlägsnandebeslut

Särskilda villkor för sökande av internationellt skydd och utlänningar med avlägsnandebeslut

3 §

En *asylsökande* och en utlänning med avlägsnandebeslut har rätt till dagersättning och särskilt bidrag endast om utlänningen bor enbart på det tilldelade asylboendet.

En *sökande av internationellt skydd* och en utlänning med avlägsnandebeslut har rätt till dagersättning och särskilt bidrag endast om utlänningen bor enbart på det tilldelade asylboendet.

Första stycket gäller inte för en utlänning som

Prop. 2025/26:262

1. bor tillsammans med en medlem av den närmaste familjen som är bosatt i Sverige, eller

Bilaga 25

2. med hänsyn till sina personliga förhållanden har synnerliga skäl att inte bo på asylboende.

4 §

En *asylsökande* som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om den *asylsökande* medverkar till att klarlägga sin identitet.

En *sökande av internationellt skydd* som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om den *sökande* medverkar till att klarlägga sin identitet.

En utlänning med avlägsnandebeslut som har fyllt 16 år har rätt till dagersättning endast om utlänningen medverkar till åtgärder för att beslutet ska kunna verkställas.

7 §

Dagersättningen får sättas ned för en utlänning som har fyllt 18 år om utlänningen försvårar utredningen i ett pågående ärende om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan. Ersättningen får inte sättas ned i den del som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

Dagersättningen får sättas ned för en utlänning som har fyllt 18 år om utlänningen försvårar utredningen i ett pågående ärende om *internationellt skydd eller uppehållstillstånd* genom att hålla sig undan, *inte samarbeta med de behöriga myndigheterna eller inte uppfylla de förfarandekrav som fastställts*. Ersättningen får inte sättas ned i den del som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

Om utlänningen efter en nedsättning av dagersättningen på nytt försvårar utredningen i ärendet genom att hålla sig undan får ersättningen sättas ned helt om utlänningen erbjuds plats på ett asylboende där fri kost ingår.

Om utlänningen efter en nedsättning av dagersättningen på nytt försvårar utredningen i ärendet genom att hålla sig undan, *inte samarbetar med de behöriga myndigheterna eller inte uppfylla de förfarandekrav som fastställts*, får dagersättningen sättas ned helt om utlänningen erbjuds plats på ett asylboende där fri kost ingår.

8 §

Dagersättningen får sättas ned helt för en utlänning under

1. två eller fyra veckor om utlänningen gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet på ett asylboende,

2. en vecka för varje dag som utlänningen inte följer skyldigheten att vistas inom ett begränsat område enligt 4 kap. 1 §,

3. två veckor för varje tillfälle som utlänningen inte följer sin anmälningsskyldighet enligt 4 kap. 5 §, *eller*

3. två veckor för varje tillfälle som utlänningen inte följer sin anmälningsskyldighet enligt 4 kap. 5 §,

4. en vecka om utlänningsen för andra gången inom en månads tid inte följer anmälningsskyldigheten enligt 4 kap. 6 §.

4. en vecka om utlänningsen för andra gången inom en månads tid inte följer anmälningsskyldigheten enligt 4 kap. 6 §, *eller*

5. två veckor om utlänningsen låter bli att delta i samhälls-introduktion enligt 5 kap. 1 §.

Dagersättningen får inte sättas ned till följd av omständigheter som utlänningsen inte rått över.

10 kap.

1 §

Migrationsverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut om anvisning till en kommun att ordna boende och beslut om tilldelning av eller erbjudande om boendeplats får dock inte överklagas.

Beslut om anvisning till en kommun att ordna boende, beslut om tilldelning av eller erbjudande om boendeplats, *eller beslut om boende på en bestämd plats eller inom ett särskilt anvisat område när sökanden befinner sig i gränsförfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348*, får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 2 oktober 2026.

2. En utlänningsen som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) i lydelsen före den 12 juni 2026 ska vid tillämpningen av denna lag anses som en utlänningsen som har ansökt om internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348.

Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:141 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapolagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och

utresesystemet för brotts-
bekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011, *eller*

11. Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2018/1240
av den 12 september 2018 om
inrättande av ett EU-system för
reseuppgifter och resetillstånd
(Etias) och om ändring av
förordningarna (EU) nr 1077/2011,
(EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399,
(EU) 2016/1624 och (EU)
2017/2226.

utresesystemet för brotts-
bekämpande ändamål och om
ändring av konventionen om
tillämpning av Schengenavtalet och
förordningarna (EG) nr 767/2008
och (EU) nr 1077/2011,

11. *Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2024/1358
av den 14 maj 2024 om inrättande
av Eurodac för jämförelse av
biometriska uppgifter för att
effektivt tillämpa
Europaparlamentets och rådets
förordningar (EU) 2024/1351 och
(EU) 2024/1350 och rådets direktiv
2001/55/EG, och identifiera
tredjelandsmedborgare och
statslösa personer som vistas
olagligt och om framställningar
från medlemsstaternas
brottsbekämpande myndigheter
och Europol om jämförelse med
Eurodacuppgifter för brotts-
bekämpande ändamål, om ändring
av Europaparlamentets och rådets
förordningar (EU) 2018/1240 och
(EU) 2019/818 och om upphävande
av Europaparlamentets och rådets
förordning (EU) nr 603/2013, eller*

12. *Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2018/1240
av den 12 september 2018 om
inrättande av ett EU-system för
reseuppgifter och resetillstånd
(Etias) och om ändring av
förordningarna (EU) nr
1077/2011, (EU) nr 515/2014,
(EU) 2016/399, (EU) 2016/1624
och (EU) 2017/2226.*

Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om
ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen
(2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter
inom brottsdatalogens område

Prop. 2025/26:262
Bilaga 25

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:141 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte vid behandling av personuppgifter enligt

1. vapenlagen (2026:000),
2. lagen (1998:620) om belastningsregister,
3. lagen (1998:621) om misstankeregister,
4. lagen (2006:444) om passagerarregister,
5. lagen (2014:400) om Polismyndighetens elimineringsdatabas,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 av den 28 november 2018 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna,

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006,

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU,

9. lagen (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011,

11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om	11. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande
---	--

inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, eller

av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen).

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, eller

13. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om Informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet av information mellan medlemsstaterna om viseringar för kortare vistelse, viseringar för längre vistelse och uppehållstillstånd (VIS-förordningen).

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-04-22

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Stefan Lindskog samt justitierådet Dag Mattsson

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt

Enligt en lagrådsremiss den 23 mars 2026 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i föräldrabalken,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
5. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
6. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
7. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
8. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
9. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
10. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
11. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
12. lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn,
13. lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
14. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.,
15. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
16. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900),
17. lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
18. lag om ändring i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd,
19. lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27),
20. lag om ändring i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning,
21. lag om ändring i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare,
22. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
23. lag om ändring i lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar,
24. lag om ändring i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende,

25. lag om ändring i lagen (2024:691) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall,
26. lag om ändring i lagen (2025:945) om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27),
27. lag om ändring i mottagandelagen (2026:000),
28. lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
29. lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Helena Tyni, ämnessakkunniga Esin Tubluk och Sara Vinnefors samt rättssakkunniga Anna M Lundgren, Simon Nesterud och Daniel Åhl-Wåhlin.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Lagrådsremissen i huvuddrag

I lagrådsremissen behandlas flera utredningar. Den centrala är Minimnivåutredningens delbetänkande SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. En huvuduppgift för utredaren var att föreslå asylregler som inte sträckte sig längre än EU:s rättsliga miniminivå. Sedan Europaparlamentet och rådet under våren 2024 hade antagit den s.k. migrations- och asylpakten kom uppdraget att vidgas så att det omfattade vissa frågor som den pakten föranledde, särskilt beträffande miniminivån för invandring.

Till grund för lagrådsremissen ligger vidare departementspromemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) med förslag på ytterligare författningsändringar för att anpassa svensk rätt till pakten. I lagrådsremissen behandlas även delar av förslagen i slutbetänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80), medan övriga delar av dessa förslag behandlas i andra lagrådsremisser.

Lagrådsremissen har rubriken Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt. Rubriken framstår som något missvisande. Visserligen handlar lagrådsremissen om de frågor som rubriken anger, men det som verkligen präglar remissen redovisas i dess inledning. Där förklarar sig regeringen genomföra ett paradigmskifte inom svensk migrationspolitik med målet att ”minska den asylrelaterade invandringen till hållbara nivåer för att skapa bättre förutsättningar för integration och för att minska utanförskapet”. Därefter tilläggs att ett ”viktigt led i det arbetet är att anpassa det svenska regelverket för beviljande av internationellt skydd och asylförfarandet till EU:s rättsliga miniminivå”.

Migrations- och asylpakten omfattar ett stort antal förordningar och ett direktiv. Pakten fordrar tämligen genomgripande både materiella och processuella förändringar av den svenska asyllagstiftningen i främst utlänningslagen. Genom pakten introduceras också en ny terminologi och systematik. Den terminologiska utgångspunkten är begreppet internationellt skydd såsom beskrivning av det skydd som tillkommer såväl den som tillerkänns status som flykting som den som tillerkänns status som subsidiärt skyddsbehövande.

Regeringen har som grundläggande målsättningar att fastställa flyktingskyddet till ett minimum för att minska flyktinginvandringen och att begränsa möjligheterna för dem som måste beviljas internationellt skydd att bli kvar här. Detta avses bli uppnått genom huvudsakligen ändringar i utlänningslagen, framför allt utmönstring av rätten till permanent uppehållstillstånd. Förslaget till ändringar i den lagen är således relativt omfattande och huvudnumret i lagstiftningsprojektet. Främst den nya terminologin har föranlett ett behov av vissa i sig oproblematiska följdändringar i inte bara utlänningslagen utan också i ett förhållandevis stort antal andra lagar, som behandlas i lagrådsremissen.

Beredningen

Allmänt om beredningskravet

Den svenska lagstiftningstradition som regeringsformen befäster bygger på en stegvis process för att säkra lagarnas demokratiska förankring och kvalitet. Regeringen anger i ett utredningsdirektiv vad som avses uppnått med den tilltänkta lagregleringen, varefter en från regeringen i princip fristående utredning gör sina bedömningar av hur syftet skulle kunna realiseras och i ett betänkande redovisar sina överväganden och lagförslag. Efter en gedigen remissbehandling – och efter ytterligare erforderlig beredning och kvalitetssäkring inom Regeringskansliet – läggs betänkandet och remissyttrandena till grund för en lagrådsremiss. Lagrådet granskar denna med avseende på bl.a. hur lagförslaget och dess beredning förhåller sig till grundlagarna och rättsordningen i övrigt, om förslaget kan antas tillgodose syftet med det samt lagtextens rättstekniska kvaliteter. Sedan regeringen övervägt och tagit ställning till Lagrådets synpunkter omarbetas lagrådsremissen till en proposition för riksdagen, vilken utskottsbehandlas innan ärendet är klart för riksdagsbeslut.

Ur det angivna perspektivet har Lagrådet synpunkter på beredningsprocessen i det aktuella lagstiftningsärendet.

Minimilinjens och dess beredning

Lagrådsremissen inleds som nämnts med att regeringen när det gäller invandrare i Sverige förklarar sig vilja främja integration och minska utanförskapet. Det är naturligtvis helt okontroversiella politiska ambitioner, och även om de hade varit kontroversiella, så rör det sig om den sorts samhällelig värderingsfråga som Lagrådet inte ska ha synpunkter på.

Annorlunda förhåller det sig med tillägget att ett viktigt led för att nå syftet är att reducera det internationella skyddet för flyktingar till lägsta möjliga

nivå. Vad som beträffande flyktingregleringen bäst skulle gagna integration och minska utanförskapet handlar principiellt sett om regleringen som ett medel för att nå det angivna syftet. Utformningen av flyktingregleringen är därför en fråga av sådant slag som bör utredas i god demokratisk ordning och prövas förutsättningslöst och kunskapsbaserat, och det även med den politiska inriktningen att den asylrelaterade invandringen ska minskas. Så har emellertid inte skett.

Det är väl känt att minimiinriktningen går tillbaka på det s.k. Tidöavtalet. Att de partier som utgör regeringsunderlaget enas om vissa målsättningar beträffande lagstiftningsarbetet under mandatperioden är naturligtvis förenligt med den demokratiska ordning som grundlagarna avser att trygga. Men Lagrådet finner det bekymmersamt när sådan kontraktsparlamentarism går så långt att den omfattar inte bara politiska målsättningar utan också anger hur dessa ska uppnås. Miniminivåutredningens uppdrag innebar således att det genom direktiven, och alltså på förhand, bestämdes just det som borde ha varit föremål för en utvärdering. Utredningens överväganden cirklar följaktligen runt vad den EU-rättsliga regleringen tillåter snarare än vad det övergripande syftet – bättre förutsättningar för integration och minskat utanförskap – bör föranleda i fråga om en mer restriktiv flyktingreglering. Med den strikta styrningen av Miniminivåutredningens uppdrag kom underlaget för en sådan konstruktiv remissbehandling som regeringsformen förutsätter att saknas. Remisskritiken mot förfarandet – som på detta sätt kan sägas ha underminerat en förutsättningslös och fullödlig beredning – har också varit massiv.

I fråga om remissbehandlingen ska även framhållas att remisstiden när det gäller departementspromemorian Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30) har varit oacceptabelt kort. Fråga är om en mycket omfattande promemoria som även med den nyanserade syn som Högsta domstolen i fråga om erforderlig remisstid ger uttryck för i rättsfallet ”Den korta remisstiden” NJA 2018 s. 743 borde ha varit längre, särskilt som promemorian innehöll vissa förslag som berörde den enskildes rättssäkerhet. Lagrådet är medvetet om att migrations- och asylpakten innebar en besvärande tidsrestriktion, men i sådana fall måste den begränsade tid som står till buds för lagstiftningsprojektet fördelas mellan de olika aktörerna på ett rimligt sätt. Möjligheten till seriösa överväganden i sak får inte nedprioriteras.

Förutsättningarna för Lagrådets granskning

Vid större förändringar på ett visst rättsområde förekommer det att förslagen delas upp på flera lagrådsremisser. Det hänger samman med hur regeringen lägger upp sitt propositionsarbete, vilket Lagrådet inte kan ha några egentliga synpunkter på. Men om flera sammanhängande lagrådsremisser läggs fram utan tidsmässig samordning kan det – särskilt med hänsyn till den korta tid som normalt står till Lagrådets förfogande för granskning – bli svårt att få den erforderliga överblicken över rättsområdets föreslagna förändring. För att Lagrådet på bästa sätt ska kunna fullgöra sin uppgift i lagstiftningskedjan förtjänar den aspekten ett bättre beaktande.

Detta ärende är inte det första där Lagrådets granskningsuppgift har försvårats genom att en mer omfattande förändring av ett rättsområde delas upp på flera lagrådsremisser med begränsade möjligheter till överblick som följd. Som exempel kan nämnas lagrådsremissen om stärkt återvändandeverksamhet och remissen om vandelskravet, som båda var aktuella under pågående arbete med den nu aktuella remissen och hade gemensamma beröringspunkter. Det säger sig självt att en traditionell lagrådsgranskning av remitterade förslags förhållande till gällande rätt inte låter sig göras när gällande rätt är föremål för parallella förslag.

Lagrådsremissen och beredningsunderlaget

Lagrådsremissen präglas av samma syn som det föregående beredningsarbetet. De synpunkter som trots det styrda beredningsunderlaget har förts fram av remissinstanserna avfärdas – i den mån de alls berörs – alltför ofta med att vad som föreslås i lagrådsremissen fyller de EU-rättsliga kraven. Inte på någon punkt övervägs om och i så fall på vilket sätt en mer human flyktingreglering skulle kunna motverka målsättningarna rörande integration och utanförskap. Faran för att det föreslagna minimisystemet riskerar att stänga ute också dem som har rätt till internationellt skydd berörs inte. Varken i remissen eller i lagstiftningsärendet i övrigt finns det någon annan kunskapsbaserad utredning att ta ställning till än den som förs fram i remissyttrandena.

Ambitionen att utan övervägande av konsekvenserna hålla på minimilinjens så långt som möjligt visar sig på ett konkret sätt i att frågan om hur många färre som med minimilinjens skulle beviljas internationellt skydd i Sverige inte ens har övervägts. Det inledande talet om ”hållbara nivåer” konkretiseras således inte i termer av vare sig målsättningar eller prognoser.

Utan en adekvat beredning av frågan om vilka verkningar den maximalt restriktiva linjen mot flyktinginvandring kan föra med sig i olika hänseenden, så kommer Lagrådet inte längre i sin bedömning än att det framstår som tveksamt att lägsta möjliga nivå på flyktingmottagandet skulle på varje punkt främja integrationen och minska utanförskapet. Och vad värre är: risken för att systemet i vissa fall stänger gränsen för också dem som verkligen har rätt till internationellt skydd är påtaglig.

Minimilinjens – medel eller mål?

Under föredragningen av lagrådsremissen har det på fråga av Lagrådet efter avstämning i Regeringskansliet meddelats att minimilinjens är ett mål i sig. Det framstår visserligen som mindre förenligt med uttalandet i lagrådsremissen om att syftet är att främja integration och motverka utanförskap, men det förklarar bristen på andra argument än att EU-rättens miniminivå ska vara bestämmande.

Lagrådet har för sin del svårt att förstå att minimilinjens skulle ha ett egenvärde, men detta är inte en fråga för Lagrådet utan för riksdagen. Däremot ankommer det på Lagrådet att pröva om förslaget tillgodoser det angivna syftet. Det kan då konstateras att förslaget tillgodoser högt ställda krav på syftesuppfyllelse, om nu målet är just att hindra flyktingar från att

komma in i landet så långt det går. Lagrådet har inte funnit någon annan avvikelse från den EU-rättsliga miniminivån än att vissa frister är något längre än lägstanivån.

Minimilinjens och proportionalitetskravet

Invandring handlar om människor, vuxna och barn. En rättsstat förutsätter att lagen visar respekt för alla som finns inom landets gränser, också för dem som inte är medborgare i landet. Fri rörlighet över landsgränser är visserligen ingen mänsklig rättighet, så än mindre att kravlöst få bosätta sig i ett annat land eller att bli medborgare. Men kravet på respekt för den enskilda människan omfattar alla. Det kravet ligger till grund för flyktingrätten. Den som är flykting har således vissa grundläggande rättigheter. Det handlar om vad som genom migrations- och asylpakten har kommit att betecknas rätten till internationellt skydd.

Den genomgående inriktningen i lagrådsremissen är att begränsa flyktinginvandringen. Att invandringen inte ska vara större än vad som är nödvändigt är, som nämnts, ett politiskt ställningstagande som ska underställas riksdagen och inte värderas av Lagrådet. Men att inte bara lagstiftningsprocessen utan också följderna av den föreslagna lagstiftningen låter sig förenas med rättsstatens principer ankommer på Lagrådet att bedöma.

När det gäller vad som kan vara tillräckliga skäl för internationellt skydd i Sverige kännetecknas lagrådsremissen av ett utpräglat mekaniskt förhållningssätt till migrations- och asylpakten. Det förefaller som om regeringen inte på någon punkt anlägger ett flyktingperspektiv eller ser till den enskilda människan. Vad allmän mänsklighet påfordrar är visserligen en etisk fråga, men när det gäller den enskildes rätt att bli erkänd och därmed behandlad som en flykting så ska de principer om proportionalitet som genomsyrar Europakonventionen och även i övrigt präglar rättsordningen beaktas.

Det finns anledning att understryka att proportionalitetsprincipen inte står i strid med en flyktingreglering som bygger på en strävan till en låg flyktinginvandring. Men principen ställer krav på en viss balans vid bedömningen av det enskilda fallet.

Fastän kravet på proportionalitet påtalas med viss frekvens i migrations- och asylpakten så förekommer det såvitt Lagrådet har kunnat finna bara ett uttalande i lagrådsremissen där den enskildes situation övervägs (då beträffande boende på bestämd plats när en sökande befinner sig i ett gränsförfarande). I de fall som kravet på proportionalitet i övrigt berörs, så rör det sig om allmänna uttalanden av innebörd att den föreslagna bestämmelsen uppfyller den unionsrättsliga lägsta nivån. Att uttalanden av det slaget har ansetts erforderliga är talande i sig. De är dessutom ägnade att motverka proportionalitetsöverväganden i det enskilda fallet, oavsett hur omständigheterna är.

Lagrådets sammanfattande bedömning

Det paradigmskifte som regeringen vill genomföra innefattar inte bara denna lagrådsremiss utan också andra förslag som sammantagna är omfattande och djupgående. Materian är svåröverblickbar, men Lagrådet kan åtminstone göra den bedömningen att en förenklad syn på flyktinginvandring har lett till förslag som är otillräckligt genomlysta och brister i den demokratiska förankring som remissförfarandet är avsett att säkerställa. Beredningsarbetet är alltså behäftat med allvarliga brister. Till följd av migrations- och asylpakten är det dock inte något alternativ att låta det rådande rättsläget bestå i avvaktan på ett omtag (till den frågan när det gäller offentligt biträde återkommer Lagrådet). I ett sådant läge kan Lagrådet inte göra annat än att utan avstyrkan men med de synpunkter som framgår av yttrandet lämna ärendet ifrån sig med en erinran om att detta viktiga rättsområde förtjänar en grundligare och demokratiskt förankrad översyn inom en inte alltför avlägsen framtid.

Några lagtekniska anmärkningar*Utrymmet för proportionalitetsöverbäganden*

Enligt nuvarande 1 kap. 8 § utlänningslagen ska lagen tillämpas så att en utlännings frihet inte begränsas mer än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Av paragrafen framgår också att en ingripande åtgärd får användas endast om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Vidare ska enligt 1 kap. 10 § särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Lagrådet kan därutöver konstatera att många bestämmelser i de lagar som berörs av lagrådsremissen är fakultativt utformade; myndigheten eller domstolen ”får” besluta något. Det lämnas därmed inte bara ett generellt utrymme för överbäganden av proportionalitetskaraktär, utan den fakultativa utformningen innebär att sådana överbäganden ska göras vid tillämpningen i det enskilda fallet liksom att hänsyn då också ska tas till Europakonventionens och barnkonventionens krav i övrigt.

Andra bestämmelser har fått vad som kan framstå som en absolut utformning. Lagrådet finner skäl att framhålla att denna lagtekniska avfattning av bestämmelserna inte kan anses utesluta en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet. Trots sin utformning måste dessa bestämmelser uppfattas så att domstolar och myndigheter ändå ska iakttä det grundläggande proportionalitetskravet, eftersom ingen lag får meddelas i strid med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen (2 kap. 19 § regeringsformen).

Vad som nu har sagts om utrymmet för en proportionalitetsbedömning sträcker sig alltså längre än vad som följer av 1 kap. 8 §, som enligt lagtexten endast tar sikte på frihetsbegränsningar och andra ingripande åtgärder.

Lagrådet vill i detta sammanhang framhålla att det skulle vara en fördel för tillämpningen om den kommande propositionen kunde tillföras ett

avsnitt som behandlar förslagets förhållande till Sveriges internationella förpliktelser, främst Europakonventionen och barnkonventionen.

Benämningen av EU:s rättsakter

De rättsakter som ingår i migrations- och asylpakten och som i det remitterade förslaget förekommer i utlänningslagen har i den lagen getts kortnamn. Det underlättar läsningen och förståelsen av de paragrafer i vilka det hänvisas till en rättsakt. Att regleringen i övrigt är något svårtillgänglig genom att det beträffande vad som gäller i viss fråga ofta hänvisas till olika EU-förordningar är inte mycket att göra något åt.

I de flesta andra lagar som behandlas i lagrådsremissen anges dock rättsakten med hela det långa och otympliga officiella namnet. Lagtexten blir då svårläst redan av det skälet. Problemet blir ännu värre när ett materiellt tillägg följer på det långa namnet. Det kan illustreras med den föreslagna ändringen i 4 § andra stycket folkbokföringslagen. Förslaget lyder:

Detta gäller dock inte, om utlänningslagen har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Den kursiverade delen utgör här namnet på den ifrågasatt förordningen. Efter en så lång och svårläst text finns det en uppenbar risk att det undantag som kommer sist i den långa meningen förbises. Det innebär enligt Lagrådets mening att bestämmelsen inte är erforderligt tydligt formulerad.

Problemet är inte nytt. Men det förhållandet att de långa och otympliga officiella namnen på EU:s rättsakter förekommer i många lagar är inte ett skäl att acceptera den exemplifierade ottydligheten (det finns också fler i lagrådsremissen). Däremot är det ett skäl att hantera problemet.

Lagrådet ser olika möjligheter. En ordning som skulle kunna tillämpas generellt är att det i lagtexten anges endast vad som krävs för att identifiera rättsakten. Den aktuella bestämmelsen skulle då lyda:

Detta gäller dock inte, om utlänningslagen har beviljats internationellt skydd med stöd av EU-förordningen 2024/1347 eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Om det anses erforderligt skulle då det officiella namnet kunna anges i en fotnot.

Det som ligger närmast till hands när rättsakten i någon lag har fått ett kortnamn är emellertid att använda det namnet. I förevarande fall handlar

det då om det kortnamn som förordningen avses få i utlänningslagen, nämligen skyddsgrundsförordningen. Bestämmelsen skulle då få följande lydelse.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 26

Detta gäller dock inte, om utlänningslagen har beviljats internationellt skydd med stöd av skyddsgrundsförordningen eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Fördelen med att använda ett beskrivande kortnamn är att det gör det lättare för läsaren att omedelbart förstå vilken rättsakt som avses. Men utöver kortnamnet måste rättsakten preciseras mer exakt. Det kan ske genom ett tillägg av den numerära beteckningen (namnet skyddsgrundsförordningen skulle då följas av identifieringsbeteckningen 2024/1347). Det kan också ske genom en fotnot med angivande av den officiella namnet. Men enligt Lagrådets mening är det mer praktiskt att hänvisa till den lag där rättsakten har fått sitt kortnamn. I förvarande fall är det 1 kap. 3 c § utlänningslagen. Upplysningen kan ges i en fotnot men enligt Lagrådets mening hellre i lagtexten, exempelvis på följande sätt.

Detta gäller dock inte, om utlänningslagen har beviljats internationellt skydd med stöd av skyddsgrundsförordningen (enligt bestämmelsen i 1 kap. 3 c § utlänningslagen) eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Hänvisningen till utlänningslagen kan naturligtvis göras som en bisats i stället för inom parentestecken.

Sådana tydlighetsproblem som har diskuterats i det föregående förekommer i vissa men inte alla fall där de officiella beteckningarna används i de olika remitterade lagförslagen. Om regeringen väljer att följa Lagrådets förslag att göra bruk av de kortnamn som föreslås intagna i utlänningslagen, så bör det likväl ske i alla de lagar där de ifrågakvarande rättsakternas kortnamn finns i utlänningslagen.

En viss fråga angående övergångsbestämmelserna

Lagrådsremissens förslag innebär en anpassning till beslutade EU-förordningar som träder i kraft den 12 juni, medan de nu föreslagna lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 12 juli. Detta har vid föredragningen uppmärksamats och har därvid upplysts att förslagen till övergångsbestämmelser avses justerade så att tidpunkten överensstämmer med när respektive lagändring träder i kraft. Det nu sagda gäller övergångsbestämmelserna till följande förslag till lagändringar: socialförsäkringsbalken, folkbokföringslagen, studiestödslagen, lagen om godkännande av forskningshuvudmän att ta emot gästforskare, lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl., lagen om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall och mottagandelagen.

Lagrådet har ingen erinran mot en sådan justering.

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen

1 kap.

Kapitlet tillförs i 3 c och 3 d §§ en lista av definitioner av vad som avses med olika begrepp och kortnamn, såsom skyddsgrundsförordningen, internationellt skydd m.m.

Enligt Lagrådets mening bör listan också tillföras en beskrivning av vad som avses med flyktingförklaring. Detta kan göras exempelvis genom en ny paragraf, 3 e §, av följande lydelse.

3 e § Med flyktingförklaring avses i denna lag en förklaring enligt 5 kap. 1 b § första stycket att en medborgare i en annan EU-stat är flykting i enlighet med Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning och protokollet till denna av den 31 januari 1967.

2 kap. 1 e §

Enligt remissens förslag ska ett främlingspass återkallas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det. Formuleringen är hämtad från artikel 25.1 och 25.2 i skyddsgrundsförordningen och motsvarande uttryckssätt finns redan i bl.a. nuvarande 2 kap. 1 a §, 4 kap. 4 § och 5 kap. 1 a § samt föreslås i remissen för ytterligare paragrafer.

Rent språkligt syftar kravet på tvingande hänsyn på endast den nationella säkerheten och alltså inte på den allmänna ordningen. Om avsikten är – vilket framstår som det naturliga – att det också beträffande den allmänna ordningen krävs tvingande hänsyn bör prepositionen ”till” upprepas efter disjunktionen ”eller”.

Lagrådet har vidare övervägt om det skulle vara mera ändamålsenligt att i stället använda det i svensk rätt vedertagna ”om det krävs med hänsyn till allmän ordning och säkerhet”. Samtidigt kan konstateras att bestämmelsen synes innebära ett starkare krav än det, om återkallelse endast kan komma i fråga när tvingande hänsyn fordrar en återkallelse eller med andra ord om en återkallelse verkligen är nödvändig. När bestämmelsen talar om den nationella säkerheten verkar också det vara ett längre gående krav än vad som brukar anses följa av begreppet allmän säkerhet.

Mot den bakgrunden har Lagrådet ingen invändning mot att paragrafen – och övriga berörda paragrafer – utformas på det i remissen föreslagna sättet (med den språkliga justering som Lagrådet föreslår), vilket även öppnar upp för att vid tillämpningen beakta den förståelse av uttryckssättet som läggs fast i EU-rätten.

Paragrafen handlar om rätten att stanna kvar i Sverige under ”det administrativa förfarandet”. Lagrådet har ingen erinran mot begreppet i sig, men anser att det skulle vara en fördel för förståelsen av paragrafen om det i författningskommentaren finns en förklaring av vad som avses med begreppet. Avsikten är uppenbarligen att skilja förfarandet på myndighetsnivå i Migrationsverket från domstolsförfarandet vid eventuella överklaganden.

Ett alternativ till att föra in en förklaring i författningskommentaren kan vara att i förevarande paragraf ersätta begreppet med t.ex. ”förfarandet hos Migrationsverket”.

4 kap. 3 §

I paragrafen anges i vilka situationer som en ansökan om internationellt skydd får ”avvisas” med en hänvisning till artikel 38.1 i asylprocedurförordningen. I artikeln, som föregås av rubriken ”Beslut om huruvida en ansökan kan tas upp till prövning”, anges att den beslutande myndigheten får bedöma om en ansökan kan tas upp till prövning och kan bemyndigas enligt nationell rätt att neka prövning av en ansökan om några av i artikeln angivna situationer är för handen. En sådan kan vara att en annan medlemsstat än ”den som prövar ansökan” har beviljat sökanden internationellt skydd.

Enligt Lagrådets mening är det olyckligt att i det slags situationer som artikeln tar sikte på använda begreppet ”avvisning”, alldeles fransett att begreppet har en specifik annan betydelse i fråga om migrationsärenden, se t.ex. 8 kap. 16 § där begreppet avvisning kan avse dels avvisning av en ansökan, dels avvisning av en person. Se också 16 a § i samma kapitel där begreppet avvisning inte används, utan i stället att en ansökan ”nekas prövning”, trots att paragrafen delvis handlar om motsvarande situationer som enligt förevarande förslag kan föranleda avvisning.

Med avvisning i nu aktuellt sammanhang avses vanligen att det finns ett hinder mot prövning. Ett ofta förekommande sådant hinder är att ett överklagande kommit in för sent och därför ska avvisas. Ett annat kan vara att sökanden inte är behörig eller att en ansökan är behäftad med en formell brist. Dessa exempel har det gemensamt att det är fråga om otvetydiga omständigheter.

I förevarande paragraf är det emellertid inte fråga om sådana omständigheter. Artikeln ger nämligen den beslutande myndigheten ett bedömningsutrymme och innefattar ett bemyndigande till myndigheten att neka prövning i vissa angivna situationer. I lagtexten är detta utfört, som framgått, på så sätt att bestämmelsen är fakultativ, dvs. att en ansökan ”får” avvisas.

Lagrådet föreslår därför att begreppet avvisning utgår och att paragrafen och dess rubrik närmare ansluter till artikelns begrepp.

Paragrafen skulle då kunna få följande lydelse.

3 § En ansökan om internationellt skydd får nekas prövning i de situationer som anges i artikel 38.1 i asylprocedurförordningen.

4 kap. 5 §

Paragrafen handlar om när gränsförfarandet för asyl ska tillämpas. Enligt lagrådsremissen ska detta förfarande inte gälla vid exceptionella omständigheter.

Det valda uttrycket – exceptionella omständigheter – förekommer sparsamt i författningstext och synes då ge uttryck för en väsentligt större restriktivitet än vad som är tanken med förslaget. Lagrådet förordar att undantaget i stället utformas så att det ska gälla vid ”extraordinära” omständigheter. Därmed kommer det att gälla när en tillämpning av gränsförfarandet i det enskilda fallet inte kan anses förenlig med en rättssäker och ändamålsenlig handläggning liksom i de övriga situationer som avses i lagrådsremissen.

4 kap. 6 §

I paragrafens första mening anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får bemyndigas att meddela föreskrifter om förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Andra meningen innehåller endast en upplysning om att det i asylprocedurförordningen finns bestämmelser om fastställande av säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer på nationell nivå. Lagrådet föreslår därför att den andra meningen utgår.

4 kap. 7 §

I paragrafens första stycke anges att det är Migrationsverket som är beslutande myndighet enligt skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen.

I andra stycket anges hur verket ska förfara i en viss angiven situation då verket inte får bevilja internationellt skydd, utan i stället med ett eget yttrande ska lämna över sitt ärende till den migrationsdomstol som verkets beslut om internationellt skydd hade kunnat överklagas till.

De två styckena har inget materiellt samband. Första stycket säger endast upplysningsvis att verket är beslutande myndighet enligt två förordningar medan andra stycket materiellt beskär beslutsrätten i en viss situation.

Enligt Lagrådets mening bör därför det andra stycket brytas ut ur 7 § och bilda en självständig paragraf, 8 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om permanent uppehållstillstånd på grund av bl.a. arbete. Den tillförs nu ett femte stycke där det anges att tiden som en utlänning har haft uppehållstillstånd som s.k. spårbytare enligt den paragraf som upphävs (15 a §) inte får beaktas vid bedömningen av om det finns förutsättningar att bevilja permanent uppehållstillstånd enligt paragrafen.

Det är alltså fråga om en begränsning av vad som i den enskildes perspektiv är en berättigande förfluten tid. Enligt förslaget blir den tiden inte längre berättigande över huvud taget och detta inträffar omedelbart vid ikraftträdandet.

Enligt Lagrådets mening är den effekten så uppenbart till den enskildes nackdel att det är nödvändigt av legalitetsskäl att övergångsbestämmelserna tillförs en bestämmelse som tar hand om situationen på så sätt att berättigande tid från tiden före ikraftträdandet förblir berättigande. Även om uppehållstillstånd inte är en civil rättighet enligt Europakonventionen kan rättsverkan enligt gällande rätt av intjänad tid inte ses som annat än en förvärvad rättighet som åtnjuter skydd enligt konventionen.

5 a kap. 1 §

Enligt paragrafen ska en ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige beviljas om utlänningen de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd eller på annan grund som lagligen bosatt. I lagrådsremissen föreslås att om en person som har beviljats internationellt skydd i Sverige påträffas i en annan EU-stat, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, så ska vistelsetid i Sverige dessförinnan inte beaktas vid beräkningen av denna vistelsetid. Denna särskilda beräkningsregel utgår från artikel 4.3 a i direktivet, som dock tillåter att medlemsstaterna bestämmer att något sådant avbrott i beräkningen inte ska göras och därmed också om regeln ska föras med någon kvalifikation om den införs. Lagrådsremissen saknar närmare överväganden i saken.

Om någon – oklart vem och när – råkar träffa på utlänningen i en annan medlemsstat där denne utan lov befinner sig bara en kort tid, kan det alltså medföra att hela den tid som utlänningen har vistats i Sverige plötsligt går förlorad och att utlänningen, som kanske bott lagligt under lång tid i Sverige, inte kan få den ställning som det annars hade funnits rätt till enligt lagen. Ett exempel kan vara att en flykting boende i Malmö över dagen besöker en nära anhörig i Köpenhamn, som på grund av sjukdom eller av annat skäl inte kan komma till Malmö. Lagrådet konstaterar att en sådan automatisk och drakonisk beräkningsregel som föreslås inte uppfyller de krav på en rättssäker och proportionerlig ordning som ska ställas. Det gäller även om det skulle ha funnits en möjlighet att få tillstånd till den tillfälliga vistelsen i det andra landet.

För att en beräkningsregel av detta slag ska kunna tillämpas på ett godtagbart sätt måste det av lagtexten framgå vad som egentligen avses med "påträffas" och när, i tidsmässigt hänseende, påträffandet ska anses relevant. Vidare bör regeln förses med en begränsning så att den slår till bara i den mån det med hänsyn till omständigheterna bedöms skäligt att inte ta hänsyn till den tidigare vistelsetiden.

7 kap. 7 j §

Paragrafen handlar om återkallelse av uppehållstillstånd för bl.a. familjemedlemmar till personer som har beviljats skydd med hänsyn till intresset av familjesammanhållning. Enligt sista och fjärde punkten i paragrafen ska uppehållstillståndet återkallas om förhållandet upphör.

Det enda förhållande som lagtexten i övrigt nämner är samboförhållande i punkten 3. Det blir därmed lagstiftningsmässigt märkligt att i punkten 4 införa en regel som tar sikte på upphörande av "förhållandet", när den uppenbarligen ska gälla också för övriga anknytningsgrundande omständigheter i paragrafen. Det kan också inträffa att ett äktenskap upphör samtidigt som samboendet består. Det bör av både regleringen och författningskommentaren klart framgå att även om här sker ett slags spårbyte, så föreligger det inte grund för en återkallelse.

För att lagtexten ska bli bättre och tydligare föreslår Lagrådet att punkten 4 får följande lydelse.

4. om någon anknytningsgrundande omständighet inte längre föreligger.

8 kap. 16 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning m.m. i ärenden om internationellt skydd. I första stycket lämnas en upplysning om att det finns bestämmelser i artikel 37 i asylprocedurförordningen om beslut om återvändande när en ansökan om internationellt skydd har nekats prövning (1), avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad (2) eller förklarats uttryckligen eller implicit återkallad (3).

Det är alltså fråga om omständigheter som förutsätts vara förhållandevis enkelt konstaterbara. Men för Lagrådet framstår det som gåtfullt vad som kan avses med att en ansökan kan förklaras implicit återkallad. Eftersom en återkallelse leder till att en prövning inte görs, dvs. ett för den enskilde negativt beslut, är det en grundläggande förutsättning att detta verkligen är sökandens avsikt. Ur tillämpningssynvinkel är det dessutom otvetydigt vad som ska kunna ligga till grund för myndighetens bedömning av vilka omständigheter som indirekt (implicit) talar för att en återkallelse verkligen gjorts. Detta begrepp återkommer också i 16 kap. 3 b §.

På grund av att det är ett för den enskilde viktigt beslut är det angeläget att beslutet om att inte ta upp ansökan till prövning verkligen grundas på den enskildes vilja eller åtminstone på omständigheter som för den enskilde är kända och som han eller hon måste ha förstått kan medföra att ansökan

inte prövas. Men som Lagrådet nyss angett framgår det inte någonstans vilka omständigheter som myndigheten skulle kunna beakta för att komma fram till att en ansökan är implicit eller indirekt återkallad. Begreppet används visserligen i en EU-förordning som alltså har direkt tillämplighet inom EU. Men den otydlighet i det viktiga hänseende som Lagrådet framhåller är av sådan betydelse att ett resonemang om detta måste tillföras författningskommentaren och där gärna konkretiseras med exempel på när en sådan återkallelse kan anses föreligga.

I andra stycket anges att det i en viss angiven situation ska snarast möjligt meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning som ska få verkställas utan att det har fått laga kraft om inte ”synnerliga skäl” talar emot det. I författningskommentaren anges som exempel på sådana skäl att det finns ett behov av sökandens närvaro i landet så att det går att direkt kommunicera med honom eller henne, vilket anges ha avgörande betydelse för prövningen. Det är alltså fråga om exempel som avser handläggning och utredningsbehov och når inte upp till det höga krav som begreppet ”synnerliga skäl” förutsätter.

Lagrådet föreslår att nivån sänks till ”särskilda skäl” så att lagtext och kommentar överensstämmer.

9 kap. 2 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kontroll av personer enligt screeningförordningen och anger att Polismyndigheten och Migrationsverket ansvarar för utförandet av identifiering eller verifiering av identitet. Dessa myndigheter är s.k. screeningmyndigheter. I tredje stycket anges att Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att ”hjälpa till” vid screeningmyndigheternas utförande av uppgifterna. I författningskommentaren anges att det är fråga om en skyldighet att bistå och att denna skyldighet i praktiken förutsätter en begäran om bistånd.

Det är fråga om ingripande åtgärder som screeningmyndigheterna får vidta gentemot den enskilde. Det är redan av det skälet angeläget att det i lagtext tydligt anges att det är en skyldighet att bistå screeningmyndigheterna och att denna skyldighet inte aktualiseras förrän en screeningmyndighet begärt bistånd.

Mot denna bakgrund kan det inte anses lämpligt att i lagtext använda det i sammanhanget alltför vardagliga begreppet att hjälpa till. Det är i själva verket fråga om myndighetsutövning som myndigheterna är skyldiga att bistå med, tillika dessutom på begäran av en screeningmyndighet. Detta framgår i författningskommentaren, men har inte utförts i lagtexten.

Tredje stycket bör därför omformuleras så att det nu sagda anges tydligt. Lagrådet föreslår att tredje stycket får följande lydelse.

Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att på begäran bistå
Polismyndigheten och Migrationsverket med utförandet av åtgärder enligt
första stycket.

I paragrafen regleras vissa situationer där Migrationsverket, Polismyndigheten och en utlandsmyndighet får fotografera en utlänning och ta hans eller hennes fingeravtryck. En sådan regel har funnit sedan tidigare, men nu ändras den på så sätt att åldersgränsen för att få ta en utlännings fingeravtryck sänks från 14 år till sex år.

Just frågan om att ta fingeravtryck av underåriga har varit aktuell i tidigare sammanhang, se prop. 2020/21:159 s. 165 och 23. Åldersgränsen var då 14 år, men en sexårsgräns diskuterades. Regeringen hänvisade bl.a. till ett förhandlingsarbete angående Eurodacförordningen och nämnde också att frågan om ålder aktualiserar ett flertal artiklar om barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Den frågan är åter aktuell genom det aktuella förslaget och är nu än mer känslig, eftersom det kan bli frågan om att utsätta också så små barn som sexåringar för det kroppsliga ingrepp som det innebär att ta fingeravtryck. Lagrådet har inte underlag för att erinra mot förslaget som är i enlighet med en EU-förordning, men framhåller att verkställigheten av en sådan åtgärd måste föregås av noggranna och grannliga överväganden med hänsyn till barnkonventionens och Europakonventionens krav. Det är enligt Lagrådets mening därför angeläget att författningskommentaren tillförs ett resonemang om proportionalitet, med utgångspunkt i 1 kap. 8 och 10 §§ utlänningslagen.

9 kap. 11 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet att stanna kvar för den som ska genomgå screening. Bestämmelserna reglerar vad som anges vara en skyldighet för den enskilde. Men paragrafens adressat är inte den enskilde utan myndigheterna. Den bör därför i stället omformuleras så att den avser myndigheternas möjlighet att hålla kvar den enskilde i samband med screeningen.

Lagrådet föreslår att paragrafen får följande lydelse.

11 a § Den som ska genomgå screening enligt screeningförordningen får hållas kvar för utredning i samband med screeningen. Detta gäller dock inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap.

Rätten att hålla kvar någon för utredning gäller som längst under tolv timmar eller, om det finns särskilda skäl, under ytterligare tolv timmar.

En åtgärd enligt första stycket får utföras av en polisman, en särskilt förordnad passkontrollant, en tulltjänsteman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen.

12 kap. 8 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om avvísning, utvisning och återvändande i ärenden om internationellt skydd.

Paragrafen består av fem stycken. I det första stycket anges att det finns bestämmelser i artikel 68.1–68.3 asylprocedurförordningen om när ett beslut om avvisning m.m. i ärenden om internationellt skydd får verkställas. Sista stycket innehåller en bestämmelse om att första stycket ”inte gäller verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. 16 a § andra stycket. Ett sådant beslut får verkställas även om det inte fått laga kraft.”

Artikel 68 är inte tillämplig i de situationer som regleras i 8 kap. 16 a § andra stycket. Lagrådet anser att paragrafen skulle få en mera logisk utformning om det femte stycket utgår och efter en omformulering placeras i första stycket som då får följande formulering.

Ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. 16 a § andra stycket får verkställas även om det inte har fått laga kraft. Bestämmelser om när andra beslut om avvisning, utvisning eller återvändande i ärenden om internationellt skydd får verkställas finns i artikel 68.1–68.3 i asylprocedurförordningen.

14 kap. 1 a §

I förevarande paragraf, liksom i ett antal andra paragrafer i lagen, anges att det aktuella beslutet får överklagas till en migrationsdomstol. Detta ger intryck av att beslutet kan överklagas till en migrationsdomstol vilken som helst. De bestämmelser som finns av detta slag bör rätteligen utformas så att beslutet kan överklagas till migrationsdomstol, dvs. den behöriga migrationsdomstolen. Saken bör tas om hand i något lämpligt sammanhang.

14 kap. 11 §

I paragrafen regleras i vilka fall Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden får överklagas av Säkerhetspolisen. Lydelsen anpassas även till den terminologi som finns i skyddsgrundsförordningen och asylprocedurförordningen. Lydelsen har emellertid kommit att avse även beslut i fråga om återvändande. Lagrådet föreslår att det begreppet utgår.

16 kap. 3 b §

I paragrafen anges att en migrationsdomstol inom viss tid ska avgöra ett mål om internationellt skydd som avser ett sådant beslut som anges i artikel 67.1 i asylprocedurförordningen om att ”avslå eller avskriva” en ansökan såsom implicit återkallad (punkt 3).

Utöver att också denna paragraf innehåller begreppet ”implicit återkallad” (se vad Lagrådet anför under 8 kap. 16 a §) är det oegentligt att det i lagtext anges vara en möjlighet att avslå en återkallad ansökan. Verbet avslå är förbehållet ett beslut som innefattar en sakprövning, dvs. något som inte blir aktuellt vid en återkallad ansökan.

Ordet finns visserligen i förordningen, men det bör inte föras över till lagtext.

Genom paragrafen införs en skyldighet för Polismyndigheten, Migrationsverket, Tullverket och Kustbevakningen att till varandra lämna ut de uppgifter som behövs för att myndigheterna ska kunna utföra sina uppdrag enligt 9 kap. 2 a §, dvs. kontroll av personer med stöd av screeningförfordningen.

En sådan uppgiftsskyldighet föreslås inte bara när myndigheterna begär uppgifter från varandra utan föreligger också på så sätt att myndigheterna självmant ska lämna uppgifter till varandra. Det betyder att en myndighet av försiktighetsskäl kan lämna ut uppgifter som den mottagande myndigheten inte alls är intresserad av. I det läget har alltså känsliga uppgifter hanterats i onödan och därmed också skapat ett svagare skydd för sekretess avseende personliga uppgifter.

Lagrådet sätter i fråga att skyldigheten verkligen ska iakttas ex officio. Det torde vara tillräckligt att den mottagande myndigheten själv gör en bedömning att myndigheten har behov av vissa slags uppgifter och då begär dem i stället för att bara få dem utan att veta varför.

Denna fråga var uppe till bedömning i Lagrådet också när det gällde uppgiftslämnande brottsbekämpande myndigheter emellan. Regeringen tog särskilt upp frågan om uppgiftslämnande ex officio i prop. 2024/25:65 s. 204 och 205. Lagrådet anser att frågan också i en kommande proposition bör behandlas på ett förklarande och tydligt sätt, så att det framgår att den bedömning som ska göras före ett uppgiftslämnande har föregåtts av en så nyanserad bedömning hos den överlämnande myndigheten, som diskuteras på angivna sidor i den nämnda propositionen.

17 kap. 5 §

Även i denna paragraf införs en skyldighet att lämna uppgifter ex officio. Enligt paragrafen ska en uppgiftsskyldighet gälla för den region som utfört en hälsokontroll enligt screeningförfordningen. Regionen ska lämna ”de uppgifter som framkommit vid kontrollen till Polismyndigheten”.

Det framstår för Lagrådet som uppenbart att dessa uppgifter kan vara tämligen harmlösa, men också av utomordentligt känslig och personnära karaktär. Paragrafen lämnar emellertid inget utrymme för något urval, utan regionen ska lämna de uppgifter ”som framkommit”, dvs. alla uppgifter. Enligt Lagrådets mening är det inte rimligt, vare sig ur integritets- eller tillämpningssynvinkel, att så personnära uppgifter som det kan vara fråga om är föremål för en så omfattande ex officio-skyldighet.

Lagrådet förutsätter att skyldigheten att lämna över uppgifterna ex officio tas upp och förklaras i en kommande proposition på samma sätt som nyss anförts beträffande 17 kap. 4 §.

I 18 kap. finns bestämmelser om offentligt biträde. De grundläggande reglerna ges i 1 §. Utgångspunkten där är att i vissa angivna mål och ärenden ska offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. I det remitterade förslaget föreslås vissa ändringar i förhållande till den nuvarande ordningen.

Ändringarna är av två slag. Till att börja med föranleder den nya förfarandeordning som följer med asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen vissa anpassningar och kompletteringar av reglerna om offentligt biträde. Men därutöver framhålls i övervägandena avsnitt 15.1 att regeringens utgångspunkt är att den svenska ordningen ska utgå från EU:s rättsliga miniminivå om det inte finns starka skäl som talar emot det.

De ändringar som det rör sig om förutom anpassningen till asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen är dels att ny prövning i frågor om verkställighet av beslut om avvísning eller utvisning undantas i 1 § första stycket 3, dels att regleringen i 1 § andra stycket om barns särställning utmönstras. Intentionen att också rätten till offentligt biträde ska utgå från EU:s rättsliga miniminivå visar sig i de strikta begränsningarna av ersättningsberättigad rådgivningstid som anges i 1 a och 1 b §§.

Att EU:s rättsliga miniminivå ska vara styrande stämmer mindre väl överens med att det i 1 § portalt slås fast att offentligt biträde ska förordnas, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Den underförstådda men självklara utgångspunkten är då att biträdet har rätt till ersättning för det arbete som svarar mot den enskildes behov av biträde.

Lagrådet frågar sig också vad ändamålet med den förändrade inställningen är. Det framgår inte som sig bör av lagrådsremissen. Om det antas att det inte handlar om att minska flyktinginvandringen genom att undanhålla det biträde som den enskilde kan ha behov av och inte heller om en allmän markering av att flyktinginvandring ogillas oavsett den enskildes behov av internationellt skydd, så återstår bara den statsfinansiella synpunkten. Men den finns inte nämnd, och inte heller finns det några uppskattningar om hur mycket som kan bedömas inbesparat genom den restriktiva inställningen. Måhända förhåller det sig så att minimilinjén även när det gäller rättsligt biträde är ett mål i sig. Hur det nu än förhåller sig med det, så bör i en fråga som denna, där det ytterst gäller den enskildes rätt till en rättvis prövning, ändamålet med ett paradigmskifte till den enskildes försämring tydligt lyftas fram och bli föremål för en adekvat beredning och sakliga överväganden.

I fråga om den föreslagna regleringen har Lagrådet den grundläggande synpunkten att det finns gränser för hur långt minimilinjén får drivas i det enskilda fallet. När det gäller barn måste barnkonventionen beaktas. Lagrådet ser här ett behov av en ventil.

Detsamma gäller de strikta begränsningarna av ersättningsberättigad rådgivningstid som anges i 1 a och 1 b §§. Här bör särskilt beaktas att när en advokat åtar sig ett uppdrag som offentligt biträde kan han eller hon inte avbryta sin rådgivning bara för att den i lagen utmätta ersättningsbara tiden har konsumerats. God advokatsed ställer krav, och så alldeles särskilt när det gäller människor i nöd. En alltför absolut stoppgräns i fråga om rätten till ersättning kan f.ö. leda till att det blir svårt att engagera en kompetent advokat att bistå den som har ett mer påtagligt behov av biträde – såsom ett ensamkommande barn – eftersom ett sådant uppdrag kan leda till att advokaten inte får fullt betalt för det nödvändiga arbetet. Till det kommer att en grundligare rådgivning i en inledande del av förfarandet kan effektivisera det fortsatta förloppet. Om någon begränsning alls ska gälla förordar Lagrådet en något öppen ventilregel, som i en författningskommentar kan knytas till att det mer omfattande arbete som god advokatsed har nödvändiggjort under alla förhållanden ska ersättas.

Lagrådet avstår dock från att lämna några mer konkreta förslag på ventilregler. I stället förordar Lagrådet att de nuvarande reglerna består med bara den ändringen att även ärenden enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen omfattas av 1 §. Om den politiska bedömningen sedan ändå blir att rätten till offentligt biträde bör vara mer begränsad, så får det utredas i särskild ordning. Med det så kan ändamålet med en mer restriktiv ordning utvärderas beredningsvis och så även – ifall det går i den riktningen – behovet av ventilregler. Som redan har framhållits handlar frågan om något så rättsstatligt centralt som den enskildes rätt till en rättvis prövning.

Förslaget till lag om ändring i lagen om svenskt medborgarskap

6 §

I paragrafen, som inte omfattades av den ursprungliga lagrådsremissen, finns bestämmelser om förutsättningarna för barn som är födda i Sverige och som sedan födelsen är statslösa att förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan.

Vid lagrådsföredragningen uppgavs att det andra stycket i paragrafen behöver ändras som en följd av att 5 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen ändras och av att bestämmelser om uppehållstillstånd för den som beviljats internationellt skydd och bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av familjesammanhållning nu finns i skyddsgrundsförordningen.

Enligt vad som angavs under lagrådsföredragningen föreslås andra stycket få följande lydelse.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller

statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser.

Prop. 2025/26:262
Bilaga 26

Lagrådet har ingen erinran mot förslaget.

8 §

I paragrafen finns bestämmelser om att en utlänning som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös under vissa förutsättningar förvärvar svenskt medborgarskap vid anmälan. Första stycket 2 anpassas till följd av att 5 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen ändras.

Lagrådet har ingen erinran mot förslaget, men föreslår att hänvisningen till EU-förordningen 2024/1347 förkortas eftersom förordningen nämns i den nu föreslagna 6 § (om nu inte namnfrågan hanteras som Lagrådet föreslår inledningsvis).

20 §

Paragrafen reglerar i vilka fall kravet på permanent uppehållstillstånd inte behöver vara uppfyllt för att en person ska kunna förvärva svenskt medborgarskap. I första stycket införs ytterligare ett undantag från detta krav. I den nya punkten 2 a hänvisas till skyddsgrundsförordningen. Punkten bör också tillföras en hänvisning till motsvarande äldre bestämmelser, på samma sätt som görs i 6 och 8 §§.

Förslaget till lag om ändring i mottagandelagen

4 kap. 8 §

Enligt förslaget ska en sökande som ordnar eget boende hålla Migrationsverket underrättat om sin bostadsadress, sitt telefonnummer och, om sådan finns, sin e-postadress.

Som bestämmelsen är skriven skulle sökanden alltid vara skyldig att underrätta Migrationsverket om, förutom bostadsadressen, sitt telefonnummer. Det säger sig dock självt att det inte kan finnas någon skyldighet att informera om ett telefonnummer om man inte har någon telefon. Och någon skyldighet att skaffa en egen telefon följer inte av regeln, lika lite som att ha en e-postadress. Eftersom det bara handlar om ”sitt” telefonnummer, kan det inte heller anses att sökanden måste ange något annat telefonnummer genom vilket han eller hon lätt kan nås.

Mot den bakgrunden ifrågasätter Lagrådet om det inte skulle vara mera ändamålsenligt om underrättelseskyldigheten skulle gälla, förutom bostaden, erforderliga andra kontaktuppgifter och att den närmare inne-

börden får utvecklas i den praktiska tillämpningen. Det bakomliggande direktivet kan inte gärna anses hindra en sådan utformning.

5 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillträde till arbetsmarknaden för sökande av internationellt skydd. I paragrafen regleras vissa tidsfrister som börjar löpa från en viss tidpunkt. Lagrådet noterar att den avgörande tidpunkten är då den enskilde ”delgetts” ett angivet beslut (se också 6 kap. 1 a §). Det innebär att beslutet måste ha nått sökanden på det sätt som regleras i delgivningslagen och att det alltså inte är tillräckligt att sökanden skriftligen underrättats om beslutet på annat sätt.

6 kap. 7 §

Enligt mottagandelagen ska den som ansöker om internationellt skydd ha rätt till en viss dagersättning för sin dagliga livsföring. I lagrådsremissen föreslås att ersättningen ska få sättas ned om utlänningsen ”inte samarbetar med de behöriga myndigheterna”. Som förslaget är utformat slår ned-sättningsmöjligheten alltså till vid allt objektivt sett bristande samarbete med myndigheterna och i alla situationer, även i fall av sjukdom, miss-förstånd osv.

Det kan ifrågasättas om syftet att få utlänningsen att bidra till handläggningen av ansökningsen om internationellt skydd verkligen uppfylls lättare om utlänningsen får sämre levnadsförhållanden, dvs. i praktiken mindre mat och färre hygienartiklar. En bestraffning av detta slag på grund av att man inte ”samarbetar” med myndigheterna framstår också som ganska främmande för svensk lagstiftningstradition och rätts-ordningen i övrigt.

Under alla förhållanden kan bestämmelsen, för att uppfylla de krav som rättssäkerheten ställer, inte avse alla sorters situationer av bristande samarbete med myndigheterna utan måste gälla endast när utlänningsen inte uppfyller sina skyldigheter i ansökningsförfarandet. Vidare bör möjligheten att sätta ned dagersättningen rimligen kunna aktualiseras bara om utlänningsen på något sätt kan klandras för att skyldigheterna inte uppfylls, alltså när utlänningsen underlåter (låter bli) att göra det som åligger honom eller henne i förfarandet.

Mot denna bakgrund föreslår Lagrådet att bestämmelsen i första stycket får följande utformning:

... underlåter att uppfylla sina skyldigheter i ansökningsförfarandet eller de förfarandekrav som fastställts.

Motsvarande ändring bör göras i paragrafens andra stycke.

Om dessa ändringar görs blir lagtexten i överensstämmelse med de exempel som nämns i författningskommentaren (att utlänningsen inte

infinner sig vid kallelser, är svår att nå, vägrar styrka sin identitet eller på annat sätt aktivt saboterar utredningen).

Prop. 2025/26:262
Bilaga 26

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 april 2026

Närvarande: statsrådet Edholm, ordförande, och statsråden Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Lann

Föredragande: statsrådet Forssell

Regeringen beslutar proposition Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt